SEJNI ZAPISKI

SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

SEJE OD 10. XII. 1968
DO 31. XII. 1968

LJUBLJANA
1 9 6 8

SEJNI ZAPISKI

SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

SEJE OD 10. XII. DO 31. XII. 1968

LJUBLJANA 1968

St-S:17/38 I

Sekretariat Skupščine SRS
dokumentacija

Inv. št. 341/69

REPUBLIŠKI ZBOR

68. seja

(19. in 20. decembra 1968)

Predsedoval: dr. Jože Vilfan,
predsednik republiškega zbora

Začetek seje ob 9. uri

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišice in tovariši poslanci! Pričenjam 68. sejo republiškega zbora.

Svojo odsotnost so opravičili poslanci inž. Marko Bulc, Alojz Napotnik in Slavka Šemrov. Ali je kak pomislek proti temu, da njihovo odsotnost opravičimo. (Ne.) Ker vidim, da ne, štejem našteta tovariša oziroma tovarišico za opravičene.

Pred prehodom na dnevni red vas v smislu 312. člena našega poslovnika obveščam o predpisih, ki so bili sprejeti. V republiškem in gospodarskem zboru so bili sprejeti v enakem besedilu naslednji predpisi:

Predlog skupščinskega akta o nekaterih problemih kmetijstva v Sloveniji, predlog resolucije o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969, predlog rebalansa finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije za leto 1968, predlog zakona o pooblastitvi republiškega sekretarja za gospodarstvo, da izda predpis o ureditvi poslovnih prostorov za gostinsko dejavnost, predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi dodatnega davka od prometa blaga na drobno in o uporabi sredstev iz tega davka, predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o določitvi gospodarskih organizacij, pri katerih imenuje del članov komisije za razpis mesta direktorja izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

V enakem besedilu s socialno-zdravstvenim zborom sta bila sprejeta: predlog zakona o varstvu nekaterih kategorij žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne, žrtev vojnega materiala in njihovih družinskih članov in predlog zakona o borcih za severno mejo v letih 1918 in 1919.

Organizacijsko-politični zbor je v enakem besedilu z našim zborom sprejel predlog odloka o delitvi sredstev za izredne potrebe narodne obrambe iz rezervnega sklada SR Slovenije in predlog odloka o finančnem programu za sofinanciranje odkupa celotne filmske tehnične baze podjetja Film-servis Ljubljana v stečaju.

S tem so obvestila izčrpana in prehajam na določitev dnevnega reda. Iz materiala, ki sem vam ga poslal, so razvidni predlogi za razširitev dnevnega reda, ki so prišli od izvršnega sveta in od tovariša Črneta. Najprej moramo sklepati o predlogu izvršnega sveta, da razširimo dnevni red, s predlogom o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje, predlogom zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969 in predlogom zakona o podaljšanju veljavnosti 69. in 70. člena o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji. Ali je kak prigovor k temu, da razširimo naš dnevni red s temi tremi točkami? (Ne.) Ker ne vidim ugovora, štejem, da ste soglasni s tem, da se razširi dnevni red. Tovariš Črne pa je svoj predlog o razširitvi dnevnega reda umaknil, tako da nam o tem predlogu ni treba odločati.

Obvestiti vas moram še, da je izvršni svet umaknil predlog zakona o financiranju kulturnih dejavnosti in predlog odloka o popravi fasade narodnega muzeja v Ljubljani. Zdaj, ko imamo kompletno materijo pred seboj, bi vas rad opozoril še na to, da smo se s predsednikom gospodarskega zbora in podpredsednikom organizacijsko-političnega zbora dogovorili, da bi v prvem dnevu, kajti naša seja je predvidena za dva dni, obravnavali približno tri četrtine našega dnevnega reda, drugi dan ostalo četrtino, v katero spada proračun. Predlog dnevnega reda je sedaj torej naslednji:

1. odobritev zapisnika 67. seje republiškega zbora,
2. poslanska vprašanja,
3. ocena izvajanja družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in razvojnih možnosti Slovenije za leto 1969,
4. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov,
5. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks,
6. predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno,
7. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic,
8. predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe,
9. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje,
10. sklep skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo pri delu in poklicno obolenje,
11. predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1969,
12. predlog zakona o filmskem prispevku,
13. predlog zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje,
14. predlog zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969,
15. predlog zakona o podaljšanju veljavnosti 69. in 70. člena zakona o skupnosti otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji;

To bi bil optimalen program za današnji dan. Nato sledi:

16. predlog zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji;
17. predlog zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti;
18. predlog zakona o spremembi zakona o prisilni izterjatvi prispevkov in davkov občanov;
19. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji;
20. predlog zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969;
21. predlog odloka o programu za financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije;
22. volitve in imenovanja.

Ali je kakšna pripomba, ali ugotovitev, dopolnitev ali sprememba tako predloženega dnevnega reda?

Prosim, besedo ima tovariš dr. France Hočevar.

Dr. France Hočevar: Nimam vsebinske pripombe. Prosil bi le za pismeni izvod tako spremenjenega dnevnega reda.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Predlog je umesten in mislim, da bo tehnična služba lahko čimprej dnevni red predložila v pismeni obliki. Prosim, besedo želi tovariš Rado Pušenjak.

Rado Pušenjak: Ker nimam s seboj dodatnega materiala za te tri točke, predlagam, da danes ta material vsaj malo proučimo, ker smo pač računali s tem, da bomo o teh točkah, ki so danes na dnevnem redu, razpravljali na naslednji seji.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Pušenjak, kaj torej predlagaš?

Rado Pušenjak: Prosil bi za material, ker sem ga pustil doma.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Pušenjak, materiali so ti vedno na razpolago v skupščinski pisarni.

Ali je še kakšna težava pri dnevnem redu. Če ni, potem štejem dnevni red, tako kakor sem ga prebral, za sprejet. Obveščam vas še o tem, da sva se s predsednikom gospodarskega zbora zmenila, da predlagava vsak svojemu zboru to, da začetek 3. točke, to se pravi referat tovariša Simonetija, poslušamo na skupni seji. Ker ni ugovora, smatram, da se s predlogom strinjate. Obveščam vas tudi, da sva se s podpredsednikom organizacijsko-političnega zbora dogovorila, da bi poslušali jutri na skupni seji obrazložitev k predlogu proračuna, ki ga bo dal tovariš Jožko Štrukelj. Ugotavljam, da ni ugovora. Hvala lepa.

Sedaj lahko preidemo na obravnavanje 1. točke dnevnega reda, to je potrditev zapisnika 67. seje. Zapisnik ste dobili. Ali je kaka pripomba, dopolnitev, sprememba? (Ne.) Če ne, potem lahko štejem zapisnik za sprejet.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na poslanska vprašanja.

To pot imamo na dnevnem redu tri poslanska vprašanja in sicer vprašanje Marije Ivkovič, na katero bo odgovoril Boris Vadnjal, poslansko vprašanje

Avgusta Majeriča, na katero bo odgovoril tovariš France Hočevar, vprašanje tovariša Majeriča, na katero bo odgovoril tovariš Bassin, član upravnega odbora sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti, predsednik in podpredsednik sta namreč bolna, in končno poslansko vprašanje Ivana Krefta, na katero bo odgovoril Riko Jerman. Prosim tovariša Vadnjala, da odgovori na vprašanje tovarišice Marije Ivkovič

Boris Vadnjal: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovarišica Ivkovičeva je postavila naslednja vprašanja. Ali problematika o cestnem in železniškem prometu nujno narekuje in išče izhodišče v integraciji cestnega in železniškega prometa? Nadalje, kaj bi se s tako integracijo doseglo glede racionalnosti in razbremenjevanja cest? In ali bi taka integracija, če bi bila pravočasna, lahko preprečevala tudi eventualno ukinjanje posameznih železniških prog?

Tovarišici poslanki bi moral odgovoriti, da skupščina in izvršni svet do sedaj še nista zavzela kakšnega posebnega stališča do integracije cestnega in železniškega prometa. Ta ideja tudi ni bila še v nobenem do sedaj pripravljenih materialov prikazana kot posebno koristna. Kolikor smo prebirali materiale, ki so bili predloženi s strani združenega železniško-transportnega podjetja o modernizaciji železnic v Sloveniji, ugotavljamo lahko prav nasprotno.

Vsekakor pa mislimo, da je koordinacija med enim in drugim lahko zelo koristna in lahko vpliva na racionalnost ter na kvaliteto cestnega kot tudi železniškega prometa. Mislim pa, da bomo o vsem tem, o čemer je spraševala tovarišica poslanka, imeli priliko razpravljati, ko bo na dnevnem redu modernizacija železniškega prometa na seji našega zbora v mesecu januarju, kot tudi o nekaterih zakonskih predlogih s področja cest.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Tovarišica Ivkovič, imaš kakšno dodatno vprašanje? Prosim.

Marija Ivkovič: Tovariš predsednik, imam samo dopolnilni predlog predstavniku izvršnega sveta. Če lahko do naslednje seje, oziroma do seje, ko bomo obravnavali modernizacijo železnic, izvršni svet priskrbi tudi mnenje o tej zadevi od inštituta za ekonomska raziskovanja.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa.

Potem imamo dve vprašanji tovariša Majeriča. Prosim tovariša Hočevarja, da da odgovor na prvo vprašanje. Prosim.

Dr. France Hočevar: Predlagal bi, da da prej odgovor predstavnik sklada.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Odgovor bo dal tovariš Aleksander Basin, predstavnik sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti, ker sta predsednik in podpredsednik sklada bolna.

Aleksander Bassin: Poslanec tovariš Avgust Majerič vprašuje upravni odbor republiškega sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti, kdaj bo izdelal načela in merila za financiranje kulturnih dejavnosti v letu 1969

in kdaj namerava predložiti republiški skupščini finančni načrt sklada za leto 1969.

Odgovor na prvo vprašanje bi se glasil: Sedanja načela in merila za financiranje kulturnih dejavnosti je republiški sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti izoblikoval v 10 letih svojega delovanja. Ta načela so utemeljena v zakonu in statutu sklada ter so predvsem tale:

1. javni razpis sredstev sklada;

2. javnost dela upravnega odbora sklada in njegovih komisij s sodelovanjem čimširšega kroga strokovnih in javnih delavcev z določenega področja kulture, da se zagotovi strokovna in objektivna obravnava problemov;

3. pospeševanje in spodbujanje tistih kulturnih dejavnosti in manifestacij, ki bogatijo nacionalno kulturno zakladnico in jo povezujejo z dosežki jugoslovanskih in drugih nacionalnih kultur, ki v smislu obveznosti sklada, da financira dejavnost zavodov s področja kulture, katerih ustanovitelj je republika;

4. izbiranje nacionalno pomembnejših in tistih akcij, ki imajo trajnejšo kulturno vrednost in so družbeno-kulturno progresivne;

5. vplivanje na programe in vsebino kulturnega dela posameznih nosilcev kulturnih dejavnosti in aktivno vključevanje v bogatitev kulturno-političnih zamisli republike in občine;

6. gospodarnost naloženih sredstev in s tem večji rezultati, predvsem praviloma 50 % udeležba občinskih skupščin in drugih lokalnih financerjev kulturnih dejavnosti;

7. posredovanje kvalitetnih kulturnih vrednosti širšemu občinstvu v republiškem okviru;

8. podpiranje tistih akcij, ki so kvalitetne in imajo velik kulturni pomen, kakor tudi odziv širše javnosti;

9. podpiranje tistih akcij, ki dajejo v mednarodni povezavi in medsebojnem spoznavanju največje rezultate.

Ta, v desetletnem delovanju oblikovana načela in merila, bo upravni odbor po potrebi dopolnil, ko bo sprejel razpis sredstev sklada za leto 1969 in ko bo svojim področnim komisijam dal izhodišča za obravnavanje prošenj za subvencije na posameznih področjih. Pri tem naj bo omenjeno, da je upravni odbor sklada na seji dne 19. novembra letos sklenil podpisati s predsedstvom republiškega odbora sindikatov delavcev družbenih dejavnosti dogovor o vrednotenju dela kulturnih dejavnosti, s katerimi si bosta oba pogodbenika, skupno z drugimi odgovornimi dejavniki, prizadevala izpopolnjevati načela in merila za financiranje kulture.

Odgovor na drugo vprašanje: Upravni odbor sklada sprejme prvi orientacijski finančni načrt sklada za prihodnje leto pred sestavo republiškega proračuna in ga predloži republiškemu sekretariatu za finance. Letos ga je že sprejel na seji 19. novembra na podlagi zbranih potreb zavodov s področja kulture, ki jih financira sklad ter po oceni potreb drugih kulturnih dejavnosti glede na izkazane potrebe v prejšnjem letu in tekoče spremljanje kulturne problematike. Po sprejetju republiškega proračuna, ki dokončno odmeri skladu finančna sredstva za tekoče leto, sprejme upravni odbor dokončni finančni načrt sklada. Na podlagi tega tudi razdeli sredstva sklada prosilcem, ki se prijavijo na razpis sredstev sklada. Ker bo upravni odbor objavil razpis sredstev sklada za leto 1969 z rokom prijave do konca januarja prihodnjega leta, bodo komi-

sije predvideno februarja in v prvi polovici marca obravnavale prošnje in sestavile predloge za razdelitev sredstev, o čemer bo sklepal upravni odbor do konca meseca marca. Ker bo upravni odbor sklada hkrati s finančnim načrtom sklada za leto 1969 predložil republiški skupščini tudi podroben seznam razdelitve sredstev sklada v letu 1969, saj ga skupščina želi imeti ob obravnavanju in sprejemanju finančnega načrta sklada, bo torej upravni odbor posredoval skupščini finančni načrt sklada za leto 1969 v začetku meseca aprila.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Majerič, še kakšno dodatno vprašanje? (Ne.) Potem prosim tovariša Hočevarja za odgovor na drugi del vprašanja.

Dr. France Hočevar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne bi čital vprašanja poslanca tovariša Majeriča, ker je vsem prezentno. Razumel sem vprašanje tako, da se nanaša na sedanje stanje in ne na priprave za prihodnje financiranje in ureditev tega področja. Na vprašanje v zvezi s sklepom, da naj izvršni svet prouči vprašanje strokovne službe sklada, ki je za normalno delo upravnega odbora sklada nujno potrebna, moram reči, da sta skladu na razpolago v sekretariatu za kulturo in prosveto stalno dva delavca, sekretar sklada in njegov pomočnik. Kadar pa zasedajo komisije, so k temu delu pritegnjeni še štirje drugi delavci. Mislim, da je številčna zasedba sklada zadovoljiva. Kar pa zadeva kvaliteto administracije, na katero se opira sklad, mislim, da je to ista kvaliteta, na katero se opira s svojim delom izvršni svet, skupščina in vsi drugi.

Glede vprašanja pa, da izvršni svet prouči možnost za zagotovitev dodatnih sredstev za tiste poklicne kulturne zavode, katerih normalno delo naj bi bilo ogroženo po predloženi razdelitvi sredstev sklada za leto 1968, lahko povem, da je izvršni svet odobril poleg sklada še dodatna sredstva iz proračuna za posamezne akcije, kongrese, simpozije in za posamezne kulturne dejavnosti. Drugih sredstev pa v proračunu za leto 1968 za te namene ni mogel najti.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Majerič, kakšno dodatno vprašanje?

August Majerič: Tovariš predsednik! Opravičujem se, ker sem zamudil. Menim, da se nanaša moje vprašanje tudi na stališča izvršnega sveta, ki jih vsebuje predlog družbenoekonomskih izhodišč, v poglavju financiranja kulture, kjer je zapisano naslednje: »Vzporedno s pripravo sistemskih rešitev bo potrebno realno oceniti in zagotoviti sredstva za normalno delovanje na področju kulture. Izvršni svet bo v predlogih za opredelitev sredstev v proračunu izhajal od racionalnih potreb dela in stvarnih potreb te dejavnosti in ne od nekega apriori določenega minimalnega odstotka.« Predstavnik sklada na to vprašanje, mislim, na ta vsebinski problem, ni odgovoril. Zato bi prosil za odgovor tudi na to vprašanje. Obenem prosim, da bi dobil popolen odgovor na obe vprašanji v pismeni obliki.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš dr. France Hočevar.

Dr. France Hočevar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da je predstavnik sklada povedal, kako v sedanjih pogojih

dobiva sklad podatke, na podlagi katerih sestavi svoj proračun in kriterije za delitev sredstev. Menim, da je s tem odgovorjeno na vprašanje, ki ga je postavil tovariš poslanec.

Drugo vprašanje pa je, kaj je predvideno za v bodoče. Predvsem nam narekuje potreba, da sprejmemo sistemski zakon na tem področju, ki ga je pripravljal celo leto sekretariat za prosveto in kulturo. Pri tem se je opiral na izkušnje celotne Jugoslavije in so bile opravljene številne konzultacije. Kolikor sem obveščen od republiškega sekretariata za kulturo in prosveto, je predmet v tej fazi, da bo predlog za izdajo zakona z vsemi načelnimi izhodišči za ureditev tega področja še v tem letu pripravljen.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Sedaj še četrto vprašanje, to je vprašanje tovariša Krefta, na katero bo odgovoril tovariš Riko Jerman, sekretar za finance.

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš Kreft je postavil vprašanje, koliko znašajo republiške zahteve v razmerju do federacije glede beneficiranih pokojnin, regresov za turistične objekte ter podobno in kaj je ukrenil oziroma še namerava ukreniti izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da bi zvezni izvršni svet izpolnil svoje obveznosti do naše republike še v tekočem proračunskem letu, ki ga je zaključil s presežkom 45 milijard S dinarjev.

Tovariš poslanec Kreft! Federacija dolguje naši republiški skupnosti socialnega zavarovanja regrese za beneficirane pokojnine za leti 1965 in 1966 v znesku približno 120 milijonov dinarjev. Za leto 1967 znaša ta ocena oziroma znaša ta dolg za benecifirane pokojnine 31 900 000 dinarjev. Obveznost za leto 1968 bo ugotovljena po zaključnem računu. Znano je, da je bila v Sloveniji izvedena inventarizacija oziroma popis vseh upravičencev do teh beneficiranih pokojnin in bo tako vsota povsem natančno ugotovljena. Znano je, da je glede obveznosti, ki jo ima federacija do beneficiranih pokojnin, sprožil slovenski zavod ustavni spor. Ustavno sodišče je izdalo tudi sodbo, vendar to sodbo različno razlagata zvezni zavod za socialno zavarovanje in zvezna uprava, zato še ni prišlo do izvršitve te ustavne sodbe. Ustavno sodišče je bilo zaprošeno za razlago te svoje sodbe, vendar ta razlaga še vedno ni prišla in zato se ta spor še zmerom vleče v fazi pojasnjevanja, kaj sodba pomeni.

Obveznost za leto 1967 je bila ugotovljena že v avgustu tekočega leta. Znaša 126 milijonov dinarjev; medtem je dobival zavod akontacije, ki jih je v lanskem letu dobil za 95 milijonov dinarjev, neporavnanih je ostalo 31 milijonov dinarjev. Obveznost v višini 31 milijonov dinarjev bo poravnana približno v januarju leta 1969. Zato so v zveznem proračunu zagotovljena sredstva. Obveznost federacije v letu 1968 bo 5 do 6 milijonov višja, kakor je bila v letu 1967. To je posledica že omenjene inventarizacije. V letu 1969 bo glede na zvezni proračun, kot je bil sprejet, prejemalo socialno zavarovanje v Sloveniji akontacije v višini zneska, kakršnega je dobivalo tudi v tekočem letu in je tudi to eden izmed spornih problemov, ki se obravnavajo med našim republiškim in zveznim zavodom za socialno zavarovanje.

Naš izvršni svet sodi in je prepričan o tem, da so zahteve našega zavoda glede sredstev, ki jih mora dobiti od federacije, objektivno in natančno ugotovljene in da so njegovi zahtevki upravičeni, zato ga vsestransko podpira.

Drugačen je položaj v zvezi z vašim vprašanjem glede regresov. Moram povedati, da je do teh regresov upravičena banka, in sicer takrat, kadar da tudi republika svoje 2% beneficirane obresti.

V zadnjem času se razpravlja o tem, ali naj se te 2% zvezne obresti plačajo za vso dobo trajanja kreditov vnaprej ali ne. Federacija ima določena razpoložljiva sredstva, ki jih namerava uporabiti v ta namen. Zvezni zakon, ki je uvedel to 2% beneficiranje obresti, takšno rešitev tudi omogoča. O tem vprašanju so v teku dogovarjanja in razprave.

Na splošno pa naš izvršni svet sodi, da naj federacija vse tiste zakonske obveznosti, ki so nesporno ugotovljene, poravna predvsem tedaj, kadarkoli se ugotavljajo presežki na primer v proračunu. V takem smislu tudi podpira vse predloge, ki so dani v tej smeri. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Ivan Kreft ima besedo.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci! Odgovor na moje vprašanje bi prosil v pismeni obliki. Sicer sem si beležil številke, ne vem pa, če sem pravilno slišal, saj gre za precejšnje milijarde.

Imam dopolnilno vprašanje. Med republikami in federacijo potekajo že dalj časa razgovori o decentralizaciji državnega kapitala, ki se je v razdobju 20 let zbral v bankah v Beogradu. Če sem prav informiran, gre za državni kapital v višini okoli 2 000 milijard S din. Prosim odgovor na vprašanje, kakšni so rezultati dosedanjih razgovorov in kolikšen delež je bil v tem državnem kapitalu priznan v korist Slovenije.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Odgovor bo dan na prihodnji seji! Je še kakšno drugo poslansko vprašanje? Prosim, tovariš inž. Miloš Polič.

Inž. Miloš Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V javnosti in v časopisju se v zadnjem času pojavljajo številni članki in mnogo se govori o gradnji avto-ceste, o cestah, železnicah in finančni situaciji v Sloveniji.

Slovenski javnosti je znano, da so bili razgovori s predstavniki mednarodne banke glede graditve avtoceste. V javnosti in strokovnih krogih se širijo mnoge različne misli o tem, da se bo gradil samo odsek Vrhnika—Postojna oziroma, da se ta odsek podaljšuje do Razdrtega, da je trasa od Razdrtega preusmerjena na Trst, da se ne bo gradil tako imenovani štajerski del oziroma, da se bo gradila samo enosmerna cesta. Javnost je obveščena o raznih rezultatih razgovorov z mednarodno banko, z druge strani pa, da se forsirajo na račun našega slovenskega predloga nekatere druge gradnje avtocest. Glede na precejšnjo nejasnost glede priprav in razvoja sedanjega stanja programiranja avtoceste bi postavil izvršnemu svetu naslednja vprašanja, da bi razjasnili situacijo temu zboru in naši javnosti.

1. kakšne so bile osnove in predlogi, ki jih je imel izvršni svet skupaj s cestnim skladom za razgovore s predstavniki mednarodne banke in kakšni so rezultati razgovorov;

2. kakšne smernice je dal izvršni svet prek cestnega sklada v zvezi z rezultati razgovorov za projektiranje posameznih odsekov avtoceste in

3. kakšna stališča je zavzel izvršni svet do gradnje drugih avtocest v Jugoslaviji. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Boris Vadnjal ima besedo.

Boris Vadnjal: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Izvršni svet je v mesecu decembru na eni izmed svojih sej razpravljal o osnutku zakona o izgradnji avtoceste Šentilj—Gorica in ga sprejel. V naslednjih dneh — ima namen ta osnutek predložiti skupščini. Menili smo, da za današnjo sejo, ki ima številne in obširne zadeve na dnevnem redu, ne bi bilo umestno zborov obremenjevati še s tem, zelo pomembnim zakonom.

V obrazložitvi, ki jo bomo dali k temu zakonu na seji našega zbora, ko bomo o zakonu razpravljali, bom odgovoril tudi na vsa vprašanja, ki jih je postavil tovariš Polič.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Rado Pušenjak ima besedo.

Rado Pušenjak: Po 3. členu zakona o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOV se bodo začela uporabljati sredstva za gradnjo stanovanj borcev, ko bo Skupščina SR Slovenije sprejela ustrezne predpise, ki bodo urejali način in pogoje za njihovo uporabo. Da bi se mogla zbrana sredstva koristiti že v spomladanskih mesecih, bi bilo treba pospešiti vse predpriprave za čimprejšnji začetek gradnje zadevnih stanovanj. V tej zvezi naprošam izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da odgovori na vprašanje, kaj namerava predložiti skupščini kot osnutek prepisov, ki bodo urejali način in pogoje za uporabo zbranih sredstev, za gradnjo stanovanj in če obstojajo možnosti, da bodo lahko že spomladi naslednjega leta na razpolago zbrana sredstva. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišica Zora Tomič ima besedo.

Zora Tomič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Vprašanje, ki ga je postavil tovariš Pušenjak, bo, lahko rečem, v 14 dneh predloženo temu zboru, ko boste obravnavali predpise, ki bodo to urejali. Gradivo je že pripravljeno in ga bo v prvih dneh januarja obravnaval izvršni svet. Moram pa poudariti še to, da je vaša komisija za vprašanje borcev v vseh teh stvareh na tekočem in sodeluje zelo intenzivno z izvršnim svetom. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Je še kakšno drugo poslansko vprašanje. Prosim, če ne, potem smo izčrpali to točko dnevnega reda. Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na oceno izvajanja družbenega plana razvoja.

Preden gremo na skupno zasedanje z gospodarskim zborom kakor smo se dogovorili, bi vas želel obvestiti, da sem povabil na to sejo predsednike štirih občinskih skupščin, to je predsednika občinske skupščine Celje, tovarišico Vrabičevo, potem predsednika občinske skupščine Maribor tovariša Žlendra, tovariša Zalokarja, predsednika občinske skupščine Kranj, in tovariša Košaka, predsednika mestnega sveta Ljubljana. Moj izbor je bil tak zaradi tega, ker so to štiri občine, ki so se v diskusiji o instrumentih za prihodnje leto čutile najbolj prizadete in so nekatere nastopile celo s svojimi amandmaji. Smatral sem, da je njihova navzočnost v korist obravnave. Na sejo sem povabil tudi predstavnika republiškega sindikata, ker je bil sindikat zavzel stališče do vseh

teh vprašanj in so vam bili ti materiali tudi dostavljeni. Obveščen sem, da je gospodarski zbor že končal svoj začetni del dnevnega reda in da lahko začnemo s skupno sejo. Prosim vas, da ostanete na svojih mestih tako, da bi lahko takoj začeli in prosim tovariša sekretarja, da povabi člane gospodarskega zbora, da se nam pridružijo.

(Seja je bila prekinjena ob 9.40 in se je nadaljevala skupno z gospodarskim zborom ob 9.45.)

Predsedujoči dr. Jože Vilfan: Tovariši in tovarišice, začenjamo skupno sejo gospodarskega in republiškega zbora, ki je namenjena temu, da poslušamo referat tovariša Rina Simonetija, člana našega izvršnega sveta k 3. točki, to je k oceni izvajanja družbenega plana razvoja Slovenije do leta 1970 in razvojnih možnosti SR Slovenije za leto 1969. Prosim tovariša Simonetija, da prevzame besedo.

Rino Simoneti: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Analize družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije v letu 1966 do 1970 kažejo, da se v osnovi uresničujejo strateške naloge programa. Vendar bo prehod na intenzivno gospodarjenje ob stabilnih pogojih zaradi notranjih in mednarodnih pogojev daljši, kot smo pričakovali.

Okrepila se je vloga in odgovornost nosilcev proizvodnje. Oblikovanje dohodka temelji na ekonomsko objektivnejših pogojih poslovanja. Oži se nerentabilna proizvodnja in se hkrati odvija ekonomska selekcija. Računali smo 7,5 % do 8,5 % stopnjo rasti gospodarstva. V prvih dveh letih je bila dosežena 5,5% stopnja. Smatramo, da je stopnja rasti le eden izmed pokazateljev gospodarskih gibanj in da so enakovredni procesi v preusmeritvi proizvodnje na rentabilnejše artikle in ovacije, specializacija in sodobni kooperantski procesi. Na počasnejšo stopnjo rasti je vplivalo občutno zmanjšanje investicij. Njihova raven je bila v letu 1967 za 15 % izpod ravni v letu 1965 in nizka stopnja rasti osebne potrošnje, ki je znašala letno 3,4%. Denarna masa je v dobi pred reformo rastla od 20 do 35% letno. Porast v letu 1966 je znašal le 4,5%, v letu 1967 pa se je celo zmanjšal za 1,7 %. V tekočem letu je denarna masa nasproti poprečku preteklega leta na indeksu 122. Vanjo se stekajo hranilne vloge v večjem obsegu kot rastejo potrošniški krediti. Hranilne vloge se prelivajo prek bank v povečano kreditiranje gospodarstva, na povečanje denarne mase pa vpliva tudi reeskontno subvencioniranje izvoza. Pri tem izvršni svet misli, da smo dosegli tisto stopnjo napajanja z denarjem, ki je ne bi smeli prekoračiti, če hočemo ohraniti stabilnost, posebno zato, ker reeskontna politika ni dovolj usmerjena na podporo izvoza na tržišča, katerih valute so posebnega pomena za našo plačilno bilanco.

Kreditna politika zadnjega leta in usmerjanje hranilnih vlog v potrošniške kredite ter drugi ukrepi so v zadnjem letu povečali nominalno osebno potrošnjo za 8 % in investicije za več kot 20 %.

Izvoz blaga in storitev, ki raste po letni stopnji 18,0 %, presega za okoli 4 točke programirano stopnjo, ni pa mogel v celoti nadomestiti znižane investicijske potrošnje. Posredno so delovali na naše gospodarstvo tudi recesijski procesi v gospodarstvu Evrope.

Temeljni razlog je vendar v dosedanji strukturi gospodarstva, ki v kratkem roku ni uspelo preusmeriti proizvodnje, izvesti modernizacijo in znižati stroške ob povečani mednarodni konkurenci.

Predvsem nismo dosegli predvidene stopnje izkoriščanja razpoložljivih zmogljivosti in hitrejše obračanje obratnih sredstev. Kljub gornjim dejstvom smo dosegli tele rezultate.

Celotni porast družbenega proizvoda izhaja iz povečane produktivnosti dela. Delež izvoza blaga in storitev v družbenem proizvodu se je zvišal od 12 v letu 1965, na 14,6 v letu 1967.

Višja rast realnega družbenega proizvoda od fizičnega obsega proizvodnje kaže na izboljšanje kvalitete proizvodov.

Rezultati so bili doseženi ob večji stabilizaciji cen in tečaja dinarja in ob globalno usklajeni rasti osebnih dohodkov s produktivnostjo dela. Niso bila dosežena planska predvidevanja povečanja realnih osebnih dohodkov. Povečal se je delež nominalnih osebnih dohodkov gospodarskih organizacij od 42,7 v letu 1965, na 47,2 v letu 1966 in 50,1 v letu 1967. Čeprav rastejo osebni dohodki v Sloveniji nekoliko počasneje kot v Jugoslaviji, bi bilo nesmotrno predvidevati nove preporazdelitve v korist osebnih dohodkov, ker bi sicer ogrozili povečano reprodukcijsko sposobnost gospodarstva.

Mislim, da imamo na nekaterih področjih gospodarstva in tudi negospodarstva pretirane delitve na osebne dohodke, ki povečujejo socialne razlike in povzročajo politična razočaranja.

Poudariti je potrebno, da v tržnem gospodarstvu našega samoupravnega socialističnega tipa odtekajo vsi dohodki pretežno v osebno potrošnjo, z izjemo hranilnih vlog in zasebnih gradenj. Zato se ne smemo zgledovati po delitvenih odnosih kapitalističnih ekonomik. Hranilne vloge so porastle za 2,5-krat v zadnjih dveh letih.

Kljub njihovi pretežno kratkoročni uporabnosti so lahko faktor usmerjanja potrošnje.

V letih 1966 do 1967 je bilo zgrajenih okrog 18 800 stanovanj — polovica v zasebni lasti. Občani sodelujejo z nad 3/4 sredstev pri stanovanjski izgradnji. Imamo 11 200 stanovanjskih varčevalcev. Ob taki politiki osebne potrošnje se je zmanjšal delež sredstev za družbeni standard v družbenem proizvodu in možnosti za investicije.

Delež družbenega proizvoda, ki je ostajal v gospodarstvu, je bil v 1964. letu 55,1, v 1965. letu 59,2, v 1966. letu 64,4, v letu 1967 pa je padel na 63,4. Pri tem pa je znotraj gospodarstva potrebno ugotoviti, da so nominalna sredstva za osebne dohodke v istem obdobju v stalnem porastu in se torej gibljejo neodvisno od akumulacije izražene s skladi in amortizacijo.

Tako so znašali osebni dohodki v 1962. letu 62,3, v sredstvih delovnih organizacij v 1965. letu 61,4, v 1966. letu 63,8 in v 1967. letu 65; ocena za leto 1968 pa je 65. Podatke moramo imeti pred očmi, kadar razmišljamo o bodoči gospodarski orientaciji.

V preteklem obdobju smo gradili pretežno z lastnimi sredstvi pomembne energetske objekte in izvajali nedokončane rekonstrukcije. Sprejeti so bili zelo važni sanacijski ukrepi pa tudi likvidacijski postopki. Imamo neugodno strukturo investicij, katerih neaktivirani del je leta 1965 glede na leto 1967 porasel za 57 %. Za bodočnost obstojajo realne možnosti, da se položaj izboljša. Investicijska vlaganja v letu 1968 so porastla za nad 20 % in lahko računamo, da se bodo v prihodnjih dveh letih še nadalje povečevala. Omogočiti taka gibanja

je posebno važno zato, ker smo imeli v letih 1961 do 1965 4,6-odstotni letni porast zaposlenih. Od 1965 dalje pa je zaposlenost za eno točko nižja in se v drugi polovici letošnjega leta zopet dviga na nivo 1967. leta. Prav v to obdobje pa sovpada povečanje prirasta aktivnega prebivalstva.

Računamo, da bo v dveletnem obdobju znašal prirast aktivnega prebivalstva 46 000 in da se jih bo lahko zaposlilo v družbenem sektorju 34 000. Spričo nižje gospodarske rasti in povečanega deleža osebne potrošnje v delitvi družbenega proizvoda je prišlo do relativnega zmanjševanja splošne porabe in je s tem začel zaostajati razvoj na področju socialnega in zdravstvenega varstva, kulture in prosvete, šolstva in na drugih sektorjih, ki so podlaga sodobno organizirane družbe, ki prav v teh dejavnostih temelji na načelu solidarnosti. Tako se je v socialnem zavarovanju delež izdatkov v družbenem proizvodu znižal z 12,3 na 11,6 iz leta 1965 na leto 1967.

Skladi zdravstvenega in invalidsko pokojninskega zavarovanja so v zadnjih letih zaključili poslovanje z izgubo. Čeprav so izdatki pokojninskega zavarovanja absolutno v porastu, je šele v letu 1968 uspelo manjše usklajevanje starih in novih pokojnin. V razdobju leta 1966 do 1967 so se proračunska sredstva družbeno-političnih skupnosti povečavala za 10 %. Za izobraževanje za 12 %, pri 13,6 % povečanju nominalnega družbenega proizvoda. Republiška sredstva so se povečala za 13 %, sredstva republiške izobraževalne skupnosti za 16 %. Analize kažejo, da se pereči problemi na področjih splošne porabe ne bodo mogli reševati brez preporazdelitve sredstev. Predvidevamo, da je mogoče v osnovi zadržati usmeritve v družbenem planu razvoja Socialistične republike Slovenije v letih 1966 do 1970. Naloge so konkretizirane v številnih sklepih in resolucijah, ki jih je za posamezna področja sprejela skupščina. Tudi v bodoče ostajajo kot najvažnejša naslednja vprašanja: hitrejša rast proizvodnje ob notranjih kvalitetnih spremembah in povečani rasti izvoza, povečanje racionalnih investicijskih naložb in povačanje zaposlenosti, ob sporednem odpravljanju nesorazmerij v razvoju negospodarskih področij. Ti cilji so dosegljivi s hitrejšo modernizacijo proizvodnje, njenim povezovanjem doma in na tujem, širšo uporabo raziskovalnega dela in bodo podpirani z intenzivnim izdelovanjem dolgoročnega koncepta razvoja ter praktično uporabo njegovih izsledkov, s sprejetjem energetske osnove in z izdelavo načrta prometnih zvez ter prostorskega plana Socialistične republike Slovenije. Strategija izpolnitve srednjeročnega plana Slovenije mora doživljati svojo sprotno uresničevanje in materialno podlago v tekoči socialni in ekonomski politiki, izraženi v programu razvoja in proračuna za leto 1969. Temeljiti moramo na ugotovitvah in sklepih skupne seje predsedstva in izvršnega komiteja ZK Jugoslavije z dne 9. VI. 1968.

Izvršni svet meni, da je pri izpolnjevanju teh sklepov potrebno vztrajati na začrtani poti socialističnega blagovnega gospodarstva, vendar pri tem ožiti socialne razpone in razlike, ki jih porajajo različne možnosti pri delitvi dohodka v družbenem sektorju in rast zasebnega sektorja.

Mislimo, da ni mogoče oblikovati politike za leto 1969 brez upoštevanja neustreznega materialnega položaja upokojencev in starih upokojencev posebej. Podobno temu oziroma nezadovoljivo je urejen socialni položaj borcev in vojnih invalidov in treba je izboljšati položaj žrtev fašističnega nasilja in borcev za severno mejo.

Nevzdržno nizki so osebni dohodki v prosveti. Ne moremo dovoliti, da bi bil slabo nagrajen slovenski učitelj, ker je eden najpomembnejših soustvarjalcev napredka. Ni mogoče mimo dejstva, da smo manjša nacionalna skupnost s

posebnimi potrebami na področju kulture, znanosti in razskovanja pa tudi varnosti in narodne obrambe. Tudi ni mogoče prezreti političnega razpoloženja mladine, ki od nas pričakuje zavzetost in napore za gospodarsko prosperiteto, polno zaposlenost doma, ki jo še posebej zaskrbljuje nezaposlenost strokovnih kadrov. Globalna nezaposlenost, ob upoštevanju nekoliko večje migracijske sposobnosti delovnih ljudi v okviru Slovenije, sicer ni preveč pereča.

V programu invalidsko-pokojninskega zavarovanja za leto 1969 moramo težiti k rednemu izplačevanju pokojnin. Predvideva se 4 % povečanje števila upokojencev. Programiramo 8 % povečanje starih pokojnin in oblikovanje minimalne rezerve, storiti je potrebno vse, da bosta federacija in republika izpolnjevali sklepe na tem področju. Še vedno vztrajajo pri spremembi 32. in 97. člena temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju, ki nam onemogoča prožnejše usklajevanje starih in novih pokojnin, ker avtomatična letna valorizacija, izražena v procentu, povečuje razliko.

Na področju zdravstva so bili izdatki sklada znižani za 4,3 % in so približno na ravni leta 1966. V letu 1968 se je nekoliko povečal obseg zdravstvenega varstva ob občutnem povečanju osebnih in materialnih stroškov zdravstvenih zavodov. Nivo se je lahko obdržal le na račun racionalizacije v zdravstveni službi. Povečale so se izgube v zdravstenih zavodih. Obseg zdravsteno varstvenih programov za leto 1969 ostaja nespremenjen. Upoštevati pa moramo, da so v občutnem povečanju osebni in materialni stroški. Ob 9-odstotni povečani masi osebnih dohodkov se bo približno v isti stopnji zajemanja kot v letu 1968 oblikoval sklad zdravstvenega zavarovanja. Komunalnim skupnostim bi morali omogočiti dogovarjanje s prizadetimi plačevalci prispevka.

Možno je minimalno povečanje stopnje osnovnega prispevka samo, če bodo izvedeni ukrepi za nadaljnjo racionalizacijo v zdravstveni službi.

Sklad zdravstvenega zavarovanja kmetov bi v letu 1969 financirali na enak način, kot v letu 1968. Financiranje otroškega varstva v letu 1969 naj ostane nespremenjeno. Za 100 % pa naj bi se povečali skladi temeljnih skupnosti otroškega varstva, kar je v korist razvoja in vzdrževanja predšolskih ustanov, celodnevnega bivanja otrok v šoli, varstva razvojno motenih otrok in drugega.

Na področju šolstva smo sorazmerno hitro izvedli organizacijsko reformo. Ukinili smo 145 osnovnih šol, tako da jih imamo danes 1053. Število učencev v eno ali dvorazrednih šolah s kombiniranim poukom smo zmanjšali od 16,8 na 7,5 %. Vsebinski del reforme v šolstvu nam dela večje težave. V osemletkah 37 % otrok ne dokonča osemletke, kar je velik socialni in ekonomski problem in terja dodatno šolanje. Nacionalna potreba je, da dokonča šolo normalno od 85 do 90 % mladine. Za dosega tega cilja potrebujemo boljši učni kader, boljšo opremljenost šol, postopno odpravo izmenskega pouka, povečanje števila učencev v celodnevnem bivanju.

Potrebna so nam večja sredstva za osnovno šolstvo. Reorganizirati moramo prosvetno-pedagoško službo in sistematično skrbeti za kvalitetne kadre, njihovo strokovno in idejno izpopolnjevanje, izvesti revizijo predmetnika in učnega načrta in podpirati akcijo za izgradnjo osnovnošolskega prostora. Ta program so široko zasnovale občine, saj so že v 40 občinah sprejeli načrte. Republika je občinske programe za leto 1969 podprla z 10 milijoni dinarjev. Imamo 210 samostojnih srednješolskih zavodov. V zadnjih letih smo ukinili približno 50 teh zavodov. Število absolventov srednjih šol je bilo v letu 1966 do 1967

15.000 in to stalno narašča. 70 % učencev, ki dokonča osnovo šolo, se vpiše v srednje šole.

Oprema šol je slaba. Razmerje med posameznimi vrstami šol ni usklajeno. Zaposlitve ne dobijo absolventi srednjih ekonomskih in administrativnih šol, hkrati pa je na teh delovnih mestih mnogo zaposlenih brez zahtevane izobrazbe, ker delovne organizacije ne vodijo dosledne kadrovske politike s perspektivo postopnega razmeščanja šolanih kadrov na ustrezna mesta. Racionalizacija na tem področju je možna z izboljševanjem profila in s prestrukturiranjem kadrov.

Na področju visokega šolstva ugotavljamo notranjo ekspanzijo fakultet in manjši porast mreže visokošolskih zavodov. V Sloveniji smo od leta 1960 dalje ustanovili le eno visoko šolo in 8 višjih. Medtem smo eno višjo ukinili. Leta 1959 smo imeli na obstoječih šolah predvsem na fakultetah približno 80 oddelkov, odsekov in usmeritev, leta 1963 pa 270. Tako je imela ena fakulteta nekaj desetin samostojnih kateder, inštitutov, oddelkov in odsekov, sedaj jih je skrčila na 11. Število študentov raste v Sloveniji počasneje kot v jugoslovanskem poprečju. Ekspanzija visokega šolstva je svetovni fenomen. Naš notranji problem pa je, racionalizacija, smotrnejša organizacija študija, delitev dela med visokošolskimi institucijami in sodobni programi in metode. Objekti za univerzo so v gradnji. Pprogram racionalizacije bo v letu 1969 treba nadaljevati znotraj univerz in ostalih šol tako s sistematizacijo delovnih mest kot s predpisi o kvaliteti učnega kadra.

Izvršni svet z veliko pozornostjo spremlja stanje na področju kulturnega življenja v Sloveniji, izhajajoč iz pomena, ki ga je naša nacionalna kultura imela, ga ima in bo imela v okviru našega celovitega nacionalnega razvoja. V skladu z realnimi materialnimi možnostmi, s katerimi Slovenija razpolaga, menimo, da je potrebno vztrajati na intencijah srednjeročnega družbenega plana, ki predvideva v okviru gibanja splošne potrošnje hitrejše naraščanje materialnih sredstev, poleg izobraževanja in raziskovanja tudi za kulturo. V tem smislu težimo za tem, da tudi v prihodnjem letu omogočimo umetniškemu ustvarjanju v naši republiki vse večji kvalitetni razvoj, pri čemer smatramo, da naj bi prav vrhunsko umetniško ustvarjanje in materialni položaj delavcev na tem področju, ki je ponekod naravnost presenetljivo neustrezen, dobil boljši položaj tudi v okviru republiških sredstev za prihodnje leto. V tem smislu bomo predlagali v okviru republiškega proračuna relativno povečanje sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti, ki je osrednji sklad na tem področju. Mislimo, da si je vsaj postopoma treba prizadevati za okvirni program razvoja kulturnih dejavnosti, s katerim bi morali opredeljevati naše stališče do posameznih zvrsti in postaviti druga načelna izhodišča za ureditev položaja umetniških ustvarjalcev in kulturnih delavcev. Jasno je, da vse želje, morda tudi nekatere koristne, v okviru naših materialnih možnosti in splošnih potreb Slovenije, tudi v prihodnjem obdobju ne bodo mogle biti uresničene.

Na našo republiko je v skladu z načeli urejanja teh vprašanj v Jugoslaviji prešla v celoti skrb za mednarodne kulturne stike. Že v prihodnjem letu bo to zahtevalo našo organizacijsko in materialno usposobitev. Izvršni svet smatra pospešeno rast obsega in kvalitete raziskovalnega dela za eno primarnih žarišč naše modernizacije, napredka in vključevanje v tokove sodobnega razvoja na tem področju. Menim, da ni odveč, če na tem mestu poudarim, da to ni le naša, ampak je to orientacija vsega sveta. Izpolnjevanje orientacije, začrtane ob srednjeročnem planu, ki za raziskovalno delo predvideva postopno progresivno rast materialnih sredstev, je minimalno, kar moramo že v tem ob-

dobju storiti. Poudarjam, da se bo na področju raziskovalnega dela potrebno smotrneje in samoupravno organizirati in tako optimalno izkoristiti obstoječe razoskovalne potenciale.

Povečati moramo skrb za rast kadrov za organizacijo informacijsko dokumentacijske službe, za probleme izumetiljstva, probleme mednarodnega sodelovanja na področju znanstveno-raziskovalnega dela, položaja nuklearne znanosti in tudi nuklearne energetike ter si prizadevati za čim tesnejšo povezanost in vključevanje raziskovalnega dela v naše gospodarstvo. Pritegniti moramo interes drugih koristnikov za raziskovalno dejavnost, podpirati moramo vrhunske kvalitete in dinamične proboje, kjer so pogoji za nadpoprečne raziskovalne rezultate. Izvršni svet je sprejel vrsto konkretnih ukrepov, kot na primer koncentracijo republiških sredstev za raziskovalno delo. V letu 1968 naj bi s pomočjo posebnega zakona, ki je predložen skupščini v sprejem, dosegli tudi stabilizacijo republiških sredstev za raziskovalno delo. Naj še omenim, da je komisija izvršnega sveta za raziskovalno delo pripravila na osnovi zahtev skupščine, osnutek zakona o raziskovalni dejavnosti, ki bo predložen skupščini v razpravo. Po naših ocenah vlaganje in skrb za razvoj raziskovalnega dela pomeni merilo naše resnične pripravljenosti in hotenj za vsesplošno modernizacijo in napredek.

Načelna izhodišča naše družbe glede kulture in športa so izražena v ustreznih dokumentih republiške in zvezne skupščine. Dodajati jim ni treba nič novega. Ugotoviti pa moramo, da prepočasi poteka njihovo uresničevanje. Komisija Socialistične republike Slovenije za telesno kulturo je zato na predlog izvršnega sveta že pripravila dokaj konkretiziran akcijski program.

Razmišljanja in snovanja razgrinjamo pred vami in javnostjo ter vam jih dajemo v razpravo, dopolnitev in potrditev. Pri tem menimo, da moramo oceniti materialne možnosti in gospodarske tokove poslednjega obdobja, zato se vračam k oceni in možnostim razvoja gospodarstva za leto 1969, pri čemer izvršni svet smatra, da lahko samo skladen razvoj vseh dejavnosti trajno zagotovi ekonomsko prosperiteto, socialni red in uresničitev elementarne zahteve in cilja — boljše življenje delovnih ljudi.

Gospodarska gibanja tekočega leta kažejo do konca oktobra nasproti istemu obdobju leta 1967 naraščanje proizvodnje za 7 točk in rast produktivnosti za 6,8 točke, postopno zmanjševanje rasti zalog, surovin in izdelkov v trgovini, nazadovanje kmetijske proizvodnje za 3 % in povečanje gradbenih del za 20 % po vrednosti. Cene v industriji so porasle le za 1,7 %, v trgovini za 3,5 %, življenjske potrebščine pa za 4,3 %. Skoraj ni panoge, v kateri naj bi posamezne delovne organizacije dosegale izredne uspehe in kazale možnosti za nadaljnjo rast.

Porast proizvodnje je bil dosežen brez vključevanja pomembnejših novih kapacitet, ki ga omogoča za 4 % povečan izvoz, za 24,2 % povečana vlaganja v investicije in večje povpraševanje doma, ki se mu gospodarstvo po obliki in kvaliteti vedno bolj uspešno odziva.

Zaposlenost je malenkostno narastla. Prejemki prebivalstva so porastli za 10,2 %, od tega osebni dohodki 8,5. Vlaganja v investicije so bila omogočena s skoraj 10 % povečanim celotnim dohodkom.

Poudariti želim, da je sedaj že 72,6 % izvoza usmerjenega na konvertibilna področja in da je ta porastel od lani za 11 %. Zato je tudi izvoz v jugoslovanskem merilu na konvertibilna področja porastel za 2,8 %. Izvoz na ta področja vseh ostalih republik je bil namreč le za 0,5 % nad lansko ravnijo. Ker se je

za 28 % znižal izvoz na klirinška področja, uvoz iz njih pa le za 9,6 %, ostajajo naloge za izpopolnjevanje deviznega in zunanjetrgovinskega režima, ki jih je sprejela ta skupščina, prvorazrednega pomena tudi v bodoče in je za njihovo ustvaritev potreben naš odločen in vztrajen napor. Na posameznih gospodarskih področjih pa je poslovanje otežkočeno in bodo potrebni gospodarski posegi, posebno za živinorejo in železnice.

Nezavidljiv je tudi položaj dela bazične kemije, barvne in črne metalurgije. Indeks izgub se je povzpel na 512. Nekatere od teh organizacij, ki so trenutno še v izgubi, imajo izdelane programe, ki kažejo, da se bodo uspele konsolidirati v naslednjih letih. V preteklem letu smo prek bančnega kreditnega mehanizma in ob sodelovanju sklada skupnih rezerv izvedli vrsto finančnih posegov za sanacije v gospodarstvu. Dokončujemo pomembne energetske objekte, ki jih kljub podražitvam skoraj tekoče financiramo. Postopno se oblikuje trgovski in finančni kapital, ki se koncentrira v centrih in daje postopno nove možnosti za ekspanzijo. Vpliv proizvajalcev in ustanoviteljev na konkretno investicijsko politiko bank se krepi in ga bo treba še povečevati.

Na osnovi teh gibanj in pogojev za oživljanje rasti gospodarstva je mogoče za prihodnje leto pričakovati od 7 do 8 % povečano rast družbenega proizvoda, za 6 % povečano rast produktivnosti dela, s čimer bi omogočili zaposlitev 16.000 delavcem. Izvoz bo lahko porastel za 10 do 12 %, notranja potrošnja za 7 do 8 %, investicije za 14 do 16 %, osebna potrošnja za 5,5 do 6,5 %. Naša razmišljanja gredo v smeri zagotavljanja možnosti povečanja deleža rentabilnosti investicij v družbenem proizvodu. Mislimo, da delež 18 do 20 % ne ustreza naši razvitosti in bi morali postopno težiti, da dosežemo vlaganja med 24 do 25 % družbenega proizvoda letno. Zaradi tega izvršni svet smatra, da pod nobenim pogojem ne bi smelo priti do povečanja tistih stroškov v gospodarstvu, ki se direktno vkalkulirajo v ceno blaga, pri čemer taka ekonomska politična in dolgoročna odločitev enako zavezuje vse dejavnike družbe. Tudi realni osebni dohodki naj bi ostali nekoliko pod porastom produktivnosti. Povečani osebni dohodki v družbenih službah pa se morajo razdeliti predvsem na ustvarjalne kvalificirane in visoko kvalificirane kadre.

Za izhodišče predloga socialne in ekonomske politike jemlje izvršni svet možnosti, ki jih narekujejo gornja predvidevanja. Pri tem mislimo, da je izboljšanje položaja šolstva, kulture, upokojencev, borcev in invalidov neodložljiva naloga, ki jo terja čas, v katerem živimo in jo podpira slovenska javnost. Dogovoriti se moramo o nekaterih nalogah javne varnosti in narodne obrambe.

Skladno s stališči naše skupščine mislimo, da je treba krepiti strokovnost uprave. Naše mnenje pa je, da teh nalog ne moremo uresničiti na osnovi povečanih fiksnih stroškov v proizvodnji, ker bi sicer ogrozili ekspanzijo izvoza, modernizacijo in dolgoročno polno zaposlitev. Zato predlagamo preporazdelitev dela osebne potrošnje v splošno porabo, v skupnem znesku okrog 39 milijard S din. Zavedamo se, da to pomeni delno ukinjenje socialnih oblik, ki nastajajo na podlagi gmotnega položaja in gospodarskih možnosti.

Verjetno bo obremenitev potrošnje tu in tam nekoliko prizadela tiste centre, ki jih sicer logika in sila blagovnega gospodarstva, združena s koncentracijo finančnih sredstev bančnega, zunanjetrgovinskega in zavarovalnega kapitala postavlja v upravičeno boljši položaj in jim s tem tudi nalaga, da prednjačijo v razvoju.

Logična posledica obremenitve potrošnje je povečano zajemanje prispevkov tam, kjer je ta visoka. Na drugi strani se bodo čutile blagodejne posledice

izboljšanega položaja nekaterih kategorij prebivalstva. Del teh, vsaj s področja kulture, srednjega in visokega šolstva ter pokojninskega varstva, prebiva v centrih. Politične ocene, da nas razlike v socialnem položaju raznih kategorij prebivalstva in razlike med mestom in vasjo močno razdvajajo, je treba sprejeti z vsemi, včasih tudi neprijetnimi materialnimi posledicami. V takem položaju bomo morali ukrepati in ne le govoriti. Ekonomsko izraženo pa to pomeni poudariti faktor preporazdelitve sredstev v finančno davčni politiki. Če je namen preporazdelitve dogovorjen, razumno odmerjen in so pozitivni učinki namenjeni v socialne, kulturne in ekonomsko nesporne potrebe, nas ti ukrepi še bolj strnejo in povežejo. Pri tem izvršni svet ne misli, da je vsaka postavka republiškega proračuna nedotakljiva narodna nuja. Pričakuje pa umirjenost tudi glede interesov ožjih teritorialnih skupnosti, če ne bo mogla biti uresničena kakšna koristna potreba. Tako je izvršni svet sprejemal predloge tudi v času oblikovanja proračuna, kar je tovarišem, ki so sodelovali, dobro znano.

Da bi se povečala akumulativnost gospodarstva, računa izvršni svet, da mora biti skupna prispevna stopnja iz osebnega dohodka za leto 1969 nižja. Pri tem upoštevamo, da bodo koristniki različno udeleženi in moramo ohraniti seštevek vseh stopenj pod nivojem leta 1968. Predlagamo, da se republiška prispevna stopnja ne poveča. Z intervencijami na področju turizma je republika vključena pri beneficiranju kreditov za turizem. Predvidevamo še intervencije v živinoreji in železniškem prometu. Federacija je sprejela ukrepe za izboljšanje položaja v premogovništvu, modernizaciji železnic, stimulaciji izvoza, povečanje kreditnih možnosti za izvoz opreme in ukinila prispevek od investicij za obnovo Skopja, kar se bo pozitivno odrazilo tudi na slovensko gospodarstvo. Pri tem pa ostane tudi v bodoče realna baza materialnega napredka znižanje vseh stroškov v proizvodnji, hitro obračanje sredstev, boljše izkoriščanje kapacitet in uvajanje sodobne organizacije dela znanstvenih dosežkov. Republika lahko le deloma prispeva tem procesom in opravi svoj del, ostalo bo storilo ob splošni pomoči gospodarstvo samo, v kar izvršni svet ne dvomi in zato ne želi deliti nepotrebne napotke.

Da bi podprli prizadevanja in načrtno usmerjanje, smo delo za izdelavo koncepta dolgoročnega razvoja usmerili tako, da bomo sproti lahko uporabljali nekatere izsledke. V kratkem času, bo ekonomski inštitut izdelal ovrednotenje vseh do sedaj opravljenih študij, analiz in programov z vseh področij, ki so pomembna za razvoj. Druga študija bo celovita analiza preteklega razvoja Slovenije. Čeprav je rok za izdelavo teh del določen za leto 1970, bo v prihodnjem letu na razpolago več analiz in projekcij iz ekonomskega, socialnega in prostorskega vidika dolgoročnega koncepta, kar naj po kvalificirani in javni razpravi služi usmeritvi tekoče ekonomske in kreditne politike v Sloveniji.

V prihodnjem letu bomo morali sprejeti smernice na osnovi predloga dolgoročne energetske bilance in proučiti probleme prometa in prometnih zvez. Vsi programi morajo pospeševati integracijo, mednarodno kooperacijo in sodelovanje tujega kapitala. Začetek gradnje hitrih cest lahko da gospodarstvu med izgradnjo pomembne pospeške in po njej ekonomske učinke. Izvršni svet je skladno z ekonomskimi in finančnimi programi upošteval priporočilo za vodenje in izvajanje politike prispevkov, davkov in taks, ki jih je sprejela skupščina in ki nalaga vsem faktorjem oblikovanje enotnejše davčne politike. Druga osnova je bilo spoznanje, da je mogoče le z obremenitvijo dohodkov premožnejših skupin prebivalstva neposredno in posredno prek prometnega davka zagotoviti sredstva za pokrivanje potreb, o katerih sem govoril. Zato predla-

gamo nespremenjeno republiško prispevno stopnjo iz osebnega dohodka, ki ob racionalnem ponašanju samoupravnih skupnosti socialnega zavarovanja in občinskih skupščin ne more preseči lanskoletne obremenitve gospodarstva, temveč se bo v obratni smeri globalna stopnja znižala. Pri tem izvršni svet podpira vse obveznosti delovnih organizacij, ki so zasnovane na referendumih, krajevnih samoprispevkih in individualnih dogovorih med delovnimi organizacijami in občinami. Mislimo, da je politična in materialna kvaliteta teh dogovorov v tem, da so resnično prostovoljno sklenjeni na enakopravni osnovi, predvsem pa, da se sredstva izločajo iz ustvarjalnega čistega dohodka in se ne vkalkulirajo v strošek.

Če pri tem predlagamo prispevek v sklad skupne porabe, imamo pred očmi dejstvo, da je izplačilo rednih osebnih dohodkov v še tako majhnem znesku obremenjeno z vsemi prispevki, medtem ko se sklad skupne porabe deli po prosti odločitvi delovne organizacije, nekje bolj, nekje manj racionalno — celo investicijske naložbe so obremenjene s 7,5 % prispevkom za energetiko.

Sklad skupne porabe se bo še naprej delil, le 8 % se ga bo uporabljalo za gospodarske posege. Mislimo, da ni mogoče na področju splošne porabe sprejemati materialne predpise z vsemi konsekvencami, na gospodarskem področju pa se zadovoljevati z resolucijami in priporočili. Zato tudi predlagamo postavko »gospodarski posegi«, ki naj pomaga sanirati položaj v živinoreji in v železnicah, v čemer je nova kvaliteta predloženega proračuna.

Predlagamo tako davčno politiko v kmetijstvu, ki bo nekoliko zmanjšala razlike med občinami v Sloveniji, vendar pa dopuščala še vedno dovolj razponov v progresivnem in proporcionalnem davčnem načelu, kakršnega bodo pač sprejele občinske skupščine, ki bodo lahko uvajale tudi ekonomske in socialne olajšave za posamezne zavezance. Mislimo, da s tega področja ne moremo pričakovati povečanih sredstev.

Programiramo povečanje prispevkov iz obrti in od intelektualnih storitev, čeprav znižujemo progresivne davčne lestvice, vendar se mora ta prispevek povečati. Hkrati s tem moramo brezpogojno doseči stvarnejše prijavljanje dohodka. Uvajamo dosledno vodenje poslovnih knjig in predlagamo ukinitev dogovarjanja med davčnimi zavezanci in teritorialnimi skupnostmi, razen za intelektualne storitve. Predlagali smo obdavčitev skupnega dohodka občanov, ki upošteva socialne olajšave za vzdrževane družinske člane. Upoštevaje olajšave, se krog zavezancev ne bo bistveno povečal, obdavčitev pa bo socialno bolj pravična in uresničena. Utrdila se bo tudi davčna disciplina.

Upoštevali smo prenos pristojnosti v odločanju o upravnih in sodnih taksah na republiko in ukinitev komunalnih taks na motorna vozila ter njihov prenos na druge oblike obdavčenja.

S tako zbranimi sredstvi predlagamo povečanje sredstev za izobraževanje na približno 120 %, oziroma za kulturno-prosvetno dejavnost na 120 %, medtem ko bo socialno varstvo narastlo na 156%. Znanstvena dejavnost bo porastla na indeks 111, delo državnih organov na 118 in gospodarske investicije na 112. Spričo tega, ker so bili gospodarski posegi v preteklosti minimalni, je večje povečanje razumljivo. S povečano prispevno stopnjo od 12,5 na 12,9 % osebnega dohodka bo mogoče v pokojninskem zavarovanju izvesti redno valorizacijo in ponovno delno uskladitev starih pokojnin. Izpolniti želimo vse dolžnosti do pokojnin delavcev in invalidov, glede dodatkov zaposlenim borcem, borcem za severno mejo ter žrtvam fašističnega nasilja. Na sektorjih izobraževanja se

lahko osebni dohodki povečajo z indeksom 135, 1 milijarda starih dinarjev pa se bo porabila za sofinanciranje gradnje osnovnih šol.

Mislimo, da je proračun v višini 613,2 milijona S din usklajen in da razmerje delitve med občinskimi skupščinami in republiko v globalu ni porušeno, če izvzamemo nove zakonske obveznosti republike.

Izvršni svet se zaveda, da so popravki materialnega položaja strokovnih kadrov v šolstvu, kulturi in znanosti nujna in neodložljiva naloga. Pri tem pa poudarja, da je racionalna mreža teh ustanov naloga bližnje bodočnosti.

Menimo, da je poslovanje in funkcioniranje sistema predrago, obremenjeno z nepotrebnimi administrativnimi stroški in bi ga bilo treba racionalizirati. Kreativni kadri ne delujejo v svojem strokovnem področju, ampak se poleg široke administracije in finančno-komercialnega kadra teh ustanov izčrpavajo s stranskimi opravili.

Če bodo dozorela splošna spoznanja, da je na kateremkoli teh področij potrebno racionalno organizirati mrežo ustanov za vso Slovenijo in da je mogoče poslovanje poenostaviti in funkcionalno posodobiti, bomo to zahtevali in pri delu sodelovali.

Na področju ekonomskega sistema, ki je v pristojnosti republike, moramo doseči široko družbeno dogovarjanje o višini osebnih dohodkov. Za preprečevanje ekscesov moramo porabiti vsa sredstva, ki bodo na voljo. Proučevati moramo možnosti obdavčitve osebnih dohodkov nad dogovorjeno mejo. Ko bomo dosegli skladnost in stabilnost v osebnih dohodkih, bi lahko razmišljali brez teoretičnih razglabljanj o obdavčitvi dohodka oziroma o tem, kako ta dobiček nastaja.

Te stopnje bi bile lahko le proporcionalne, obdavčitve pretiranih osebnih dohodkov pa morda progresivne. Vsi dohodki iz takih obdavčitev bi se morali uporabljati za gospodarske posege.

V sodelovanju z zbornico, sindikati in drugimi dejavniki misli izvršni svet spremljati politiko carin in podpirati stimulacijo izvoza na področja, ki so posebnega pomena za plačilno bilanco države. Naša razmišljanja o mednarodnem kreditiranju izključujejo supergarancije federacije za podjetniško kreditiranje. Za infrastrukturne objekte pa naj se zadolževanje izvaja le z zveznimi zakoni.

Odklanjamo diferencirane stopnje prometnega davka, ki zopet trkajo na vrata in ogrožajo najsodobnejšo izvozno proizvodnjo.

Mislimo, da bi bilo najbolje, če bi vse anuitete in dohodke iz poslovanja družbeno-investicijskih skladov federacije prenesli v zvezni proračun in jih uporabili za plačilo mednarodnih obveznosti Jugoslavije.

Vsaka druga rešitev odpira razprave, kdo je kaj dal, koliko in kako naj dobi nazaj. Zahtevamo večje pristojnosti za gibčno poseganje na vsa področja, za katera bo to potrebno in koristno za skladen razvoj Socialistične republike Slovenije.

Izvršni svet predlaga konkretizacijo izhodišč, ki jih je sprejela ta skupščina na prejšnji seji in ki temelji na urejevanju socialnih, kulturnih in prosvetnih upravnih zadev Slovenije za leto 1969. Zavedamo se, da ob tej priložnosti ni podrobneje obdelati vseh pomembnih področij, poleg tega pa smo želeli ostati v mejah lastnih možnosti vplivanja in realnih pristojnosti.

Smatram, da so številne resolucije in priporočila, ki so za posamezna področja že sprejeta, trajen vir naših prizadevanj in čvrsta obveza. Od parlamentarne debate pričakujemo novih pobud in sugestij za delo.

Verjamem, da bodo sklepi o izvajanju družbenega plana razvoja do leta 1970 in razvoja v letu 1969 s številnimi zakoni, s katerimi bomo uzakonili bodoči razvoj in družbena gibanja, če bodo sprejeti v tem visokem domu, nov prispevek k napredku in združevanju interesov vseh slojev slovenskega naroda, s tem pa tudi prispevek h graditvi slovenske državnosti in samoupravnosti v SFR Jugoslaviji.

Predsedujoči dr. Jože Vilfan: Tovarišice in tovariši, s tem je program skupne seje izčrpan. Tovariš Franc Puhar želiš besedo. Prosim.

Franc Puhar: Tovarišice in tovariši poslanci! Ker pristojna odbora republiškega in gospodarskega zbora nista včeraj utegnila razpravljati o mojem predlogu, bi ga rad povedal sedaj, preden se razidemo na ločeno razpravo.

Resolucijo o izvajanju družbenega plana razvoja Slovenije do leta 1970 in v razvoju v letu 1969 po svoji vsebini predvsem posega v oblikovanje ekonomske politike za leto 1969. Le v nekaterih stališčih, ki so odvisna od daljših prizadevanj, posega tudi v leto 1970. Ne glede na to pa sam naslov ni adekvaten ciljem, ki jih s to resolucijo zasledujemo in lahko pomeni, da s tem dokumentom že trasiramo pot ekonomske politike tudi za leto 1970 in da je s tem razprava o družbenem planu razvoja SR Slovenije do konca leta 1970 že končana.

Začeta razprava v skupščinskih telesih pa se mora takoj po novem letu nadaljevati. Posamezna področja družbeno-gospodarske dejavnosti je potrebno poglobljeno vzeti v pretres in videti, katere osnove iz srednjeročnega plana so še aktualne in sprejemljive, kaj pa je konkretna praksa, razvoj in dinamično življenje že zavrglo in je treba iskati novih poti in drugih rešitev. Ne glede na to, da je v izdelavi dolgoročni koncept razvoja Slovenije, bo potrebno znotraj te časovno raztegnjene usmeritve razvoja še vedno oblikovati srednjeročni plan, ki naj v razdobju nekaj let zagotovi kontinuirano planiranje. Z nadaljevanjem razprav o sedanjem srednjeročnem planu v tem smislu, kot sem dejal, je hkrati treba že v letu 1969 oblikovati osnovna stališča razvoja Slovenije za obdobje po letu 1970. Tak plan za določeno krajše obdobje mora zajamčiti skladen in optimalen družbenoekonomski razvoj, oziroma zagotoviti realizacijo dolgoročne strategije razvoja, ki bo verjetno vsebovana v dolgoročnem konceptu razvoja Slovenije. Smatram, da je ta predlog treba sprejeti kot našo delovno zadolžitev.

Iz navedenih razlogov predlagam, da se naslov predloženega dokumenta predloži tako, da se glasi: »resolucija o osnovah ekonomske politike v letu 1969 v zvezi z izvajanjem načel družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1966—1970«. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Vilfan: Tovariš Puhar! Amandma si dal enemu in drugemu zboru, o njem pa bosta sklepala na ločenih sejah. S tem smo izčrpali program skupne seje in bomo nadaljevali delo na ločenih sejah. Republiški zbor bo nadaljeval ob 11. uri, gospodarski zbor pa takoj.

(Seja je bila prekinjena ob 10.30 in in se je nadaljevala ob 11. uri.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prehajamo na obravnavanje. Za to točko ste prejeli tale gradiva: »Osnovni rezultati in ocena uresničevanja družbenega

plana razvoja SR Slovenije v letih 1966—1970« in »Ocena o razvojnih možnostih Slovenije za leto 1969 s priloženo dokumentacijo«, gradivo je pripravil zavod za planiranje SR Slovenije, od izvršnega sveta »Osnovna stališča in sklepe o izvajanju družbenega plana SR Slovenije do leta 1970 in o razvoju v letu 1969« in »Bilanco sredstev in obveznosti splošne porabe Slovenije«. S posebnim dopisom od 18. 12. 1968 je izvršni svet v sporazumu z odbori našega zbora in gospodarskega zbora dopolnil prvotni dokument in zato svoj dokument »Osnovna stališča in sklepi« umaknil in predložil »Resolucijo o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in v letu 1969«.

Gradivo sta obravnavala odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora in pa zakonodajno-pravna komisija. Poročilo teh dveh odborov in poročilo zakonodajno-pravne komisije ste prejeli. V naših materialih imamo še mnenja odborov socialno-zdravstvenega zbora in sicer odbora za zdravstveno zavarovanje in odbora za invalidsko in invalidsko-pokojninsko zavarovanje, odbora za socialno varstvo in odbora za otroško varstvo. Potem imamo še dodatno poročilo odbora za družbeni plan in finance republiškega zbora in odbora za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora, ki se nanaša na resolucijo, katero sem prej omenil. S tem sem vas obvestil o vseh materialih, katere imamo pred seboj.

Vprašal bi, ali poročevalci odborov, torej teh dveh odborov, ki so obravnavali gradivo, želijo kaj dopolniti svoji pismeni poročili? Isto vprašanje velja tudi za zakonodajno-pravno komisijo. Če ni nobenega predloga v tem smislu, potem odpiram obravnavo o tem vprašanju, pri čemer bi prosil, da bi tisti tovariši in tovarišice, ki hočejo predložiti kak amandma, čimprej nastopili tako, da bi lahko našo razpravo čim uspešneje vodili.

Pred seboj imamo, kot veste, predlog tovariša Puharja o spremembi naslova našega akta, imamo pa tudi že amandma tovariša Krefta in seveda tudi amandmaje, katere so predložili odbori. Jaz bi dal najprej besedo tovarišu Kreftu, ki je že dal amandma in bi tudi vnaprej dal prednost tistim govornikom, ki imajo amandmaje. Besedo ima tovariš Kreft.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci! Pred seboj imamo predlog resolucije zvezne skupščine: Osnove ekonomske politike za leto 1969. Rad bi razpravljal o ugotovitvah, navedenih na strani 2 te resolucije, ki se glasi: »Investiciona potrošnja ima veću stopu rasta od predvidjene. Pri tome znatno brže rastu ulaganja u osnovna sredstva. U privredno nedovoljno razvijenim republikama i krajevima industrijska proizvodnja i neto produkt družbene privrede ostvaraju za 2 do 3 % bržu rast u odnosu na jugoslovenski prosek. Dok investicije imaju visoku stopu rasta, obaveze federacije prema fondu za nerazvijena područja kao i dotacije iz saveznog budžeta izvršavaju se uskladu sa utvrdjenom politikom.«

Da bi se v bodoče izognili ponavljanju, bi bilo dobro, da si zapomnimo vse glavne ugotovitve, ki so navedene v tej resoluciji zvezne skupščine, dokumentirane v proračunskih razpravah in v razpravah o izvajanju družbenega plana do leta 1970 v republikah in federaciji. Prav tako je potrebno prisluhniti temu, kar je prišlo do izraza na republiških kongresih Zveze komunistov. Tudi komentarji v časopisnih stolpcih nam lahko mnogo pripomorejo k spoznanju, kako so kje pripravljeni spoštovati dogovor o gospodarski in družbeni reformi, kako se kje ravnajo po socialističnem načelu delitve po delu, iz katerega izhaja tudi pravica do razpolaganja s presežkom dela. O teh vprašanjih sem razprav-

ljal na zadnji skupni seji republiškega in gospodarskega zbora. Svoja izvajanja sem tudi podprl z navedbo konkretnih primerov iz »Borbe«, ki dokazujejo, kako ponekod izigravajo načelo delitve po delu. Izvlečki iz te razprave so bili ponovno objavljeni v Borbi, ki je v kratkem času dveh mesecev svoje bralce že drugič opozorila na neodpustljive nedoslednosti v delitvi, ki je ne moremo imenovati delitev po delu. Še bolj kot delitev po delu pa kršimo načelo reforme, v omejevanju investicij v nove objekte tam, kjer bi bilo bolje vlagati v modernizacijo in rekonstrukcijo že obstoječih tovarn ter v turizem.

Preden se lotim tega problema, naj povem, da se mi zdi, da je SR Slovenija ostala več ali manj osamljena v svojih prizadevanjih za dosledno izvajanje dogovora o drugi gospodarski in družbeni reformi. Že pred prvo reformo se je odpovedala gradnji sulfatke na Otiškem vrhu pri Dravogradu, dalje sladkorni tovarni v Ormožu, ki bi bila edina v Sloveniji, čeprav smo v Sloveniji največji porabniki sladkorja. Površine, na katerih naj bi pridelovali peso, smo nameravali pridobiti z regulacijo Pesnice in Ščavnice. V obeh dolinah, bi bilo okoli 30 000 ha novih obdelovalnih površin. Delo v pesniški dolini smo polovično opravili. V Ščavniški dolini pa ga niti še začeli nismo, ker ni denarja. Pozneje bom skušal dokazati, da denar je, ni ga pa seveda za tistega, ki se je pripravljen nenehno odpovedati v škodo sebi in skupnosti. Taka je pač tradicionalna nagrada za tiste, ki so resno vzeli prvo reformo, pa bi radi, da bi uspela vsaj druga. V drugi reformi smo se odpovedali ne samo objektom, ki smo jih imeli v načrtu pred reformo, temveč smo se z veliko treznostjo odpovedali tudi EKK Velenje, zavedajoč se, da bi sami nosili posledice, kolikor bi se pokazala investicija kot nerentabilna. S koprsko železnico in luko Koper pa smo tudi obstali nekje na pol poti. Zdaj lahko žrtvujemo cesto Šentilj-Gorica, od katere mnogo pričakujemo, čeprav bo predvsem odskočna deska tujim turistom, na druga območja naše države. Če jo bomo žrtvovali, bodo tekle vse glavne prometne žile tako cestne, kot železniške, kar mimo nas. Ali res mora biti tako zaradi tega, ker ni nikjer drugod tako velike pripravljenosti kot pri nas, da bi se odrekli vsaj tistim velikim investicijam, ki vsebolj ogrožajo tudi sedanjo reformo. Take velike investicije v nove objekte poleg drugih pretiranih vlaganj povzročajo še draginjo z velikim povpraševanjem po deficitarnih materialih, nekatere pa so še problematične glede rentabilnosti. Vselej pa smo bili in smo tudi sedaj za dobro premišljene investicije kjer koli, ki se hitro amortizirajo, predvsem pa smo za modernizacijo in rekonstrukcijo že obstoječih objektov. Ponekod skušajo svoje prevelike zahteve skriti za izgovorom, da reforma ni koristna za nerazvita področja. Z istim izgovorom smo opustili prvo reformo. Če bomo nadaljevali s tako prakso, bo novi dinar postopoma doživel usodo starega, ali pa še slabšo, saj bi ob ponovno razvrednotenem dinarju izgubili veselje do dela tudi tisti, ki presegajo povprečno jugoslovansko produktivnost za 24 oziroma 25 %, ker od prihranjenega dinarja ne bi imeli koristi. V takem primeru ne bo kaj prida presežkov za razdelitev. Tega naj se zavedajo vsi, ki postavljajo prevelike zahteve.

Ne lastim si sposobnosti, da bi mogel objektivno oceniti vse zahteve glede investicij, vendar sodim, da zahteva resen študij, česar bi se morali zavedati predvsem tisti, ki še vedno vztrajajo na političnih investicijah. V zadnjih letih pred reformo je bi tudi v Sloveniji izločen precej velik del družbenega proizvoda za vlaganje v investicije. Po reformi so se investicije v Sloveniji takoj zmanjšale, saj so bile že v letu 1965, to je v prvem letu reforme za 4 % manjše kot v letu pred reformo, to je v letu 1964. Od takrat še niso presegle višine iz

leta 1964. Torej so tudi nominalno vzeto nižje, ker so vmes porastle cene, je realno znižanih investicij še več. Po reformi pa se v zveznem merilu investicije niso zmanjšale. Naraščale so še naprej, čeprav v manjšem tempu. Odrekli smo se torej največji meri investicijam v Sloveniji, kar ponovno poudarjam, da bi se lažje lotili zahtev, ki so prišle do izraza drugod. Na kongresu Zveze komunistov Črne gore je proti takemu lažnemu gospodarstvu, to je njen izraz, nastopila s tehtnimi argumenti samo Liljana Bulatović. O njenem nastopu bom še govoril. Večina pa je na tem kongresu poudarjala, da je sklad za nerazvita področja premajhen. Potreb res ni težko dokazovati. Tudi manj razvito Pomurje, posebno občina Radgona, ki jo najbolje poznam, bi še marsikaj potrebovala, če drugega ne, nove zdravilišče kapacitete v Radencih, ki so res premajhne, nove polnilnice za slatino, prav tako novo gostinsko šolo ter osnovni šoli v Vidmu ob Ščavnici in Gornji Radgoni, če se omejim samo na nekatere, in tistih nekaj milijard, ki bi nam bile potrebne za regulacijo Ščavnice. Toda ostanimo na nivoju republike. Na prejšnji seji republiškega in gospodarskega zbora sem navajal številke o tem, koliko so že od leta 1965 naprej na boljšem druge republike glede visoko izobraženih kadrov. Šolanje visokošolskih kadrov zahteva velika sredstva, tudi za vzdrževanje osnovnih in srednjih šol. Slovenija ima glede šolstva velike finančne probleme in vse kaže, da jih celo težje rešuje, kot jih rešujejo drugod. Veliko število visokošolsko izobraženih kadrov v drugih republikah dokazuje, da so bolj uspešni, kot v Sloveniji. Tega jim nihče ne zavida, najmanj pa Slovenci, saj smo se za pravice svojega osnovnega šolstva morali bojevati, odkar obstojamo kot nacija, zato nam je to prešlo v meso in kri. Pozneje smo nadaljevali boj za slovensko srednješolstvo in slovensko univerzo, ki smo jo dobili v stari Jugoslaviji. Tako tudi sedaj želimo v šolstvu napredovati v korist nas vseh.

Tovariš Simoneti je lepo prikazal s podatki, kakšno je stanje v našem šolstvu, ko smo prvič razpravljali o izhodiščih, sem tudi jaz zagovarjal povečanje sredstev za investicije v osnovnem šolstvu. Izogniti pa sem se moral primerjavam v državnem merilu, ker še nisem zbral potrebnih podatkov. Sedaj je primerjava možna, četudi podatki še niso polni. Sklicujem se v glavnem na podatke, ki jih je navajal tovariš Simoneti. Poleg tega bi navedel še nekaj dopolnilnih podatkov. V Sloveniji so sedaj vpisali v prvi razred vsako leto okrog 30 000 učencev. Leta 1962 se jih je vpisalo že 32 500. Rojstva so začela ponovno naraščati tako, da smo v 1037 šolah v letošnjem letu verjetno dosegli najnižjo točko in bo v bodoče začel rahel vzpon. Od 30 000 vpisanih v prvi razred pride do osmega razreda okoli 21 000 otrok. Od tega 228.491 učencev zadnjega šolskega leta oziroma razreda ni izdelalo 26 209 učencev oziroma 11,5 %. V osmem razredu je bilo 21 127 učencev, od katerih jih ni izdelalo 1241 ali 5,9 %. V osmem razredu je torej boljši uspeh kot je povprečen uspeh v vseh drugih razredih. Do konca osemletke pa se prebije, kot je že tudi tovariš Simoneti omenil, vsega le okoli 62 % vseh učencev.

Ostane nam še primerjava v državnem merilu. V vsej državi je 14 000 osnovnih šol. Od tega v Sloveniji, kot je že omenjeno, le 1037 ali samo 7,4 %, med tem ko odpade na Slovenijo 8,5 % jugoslovanskega prebivalstva. Od vseh 2 872 000 učencev v osnovnih šolah v državi jih odpade na našo republiko 7,9 %, čeprav imamo okoli 35 000 manj šolskih otrok, kot jih ima na primer nekoliko manjša republika Makedonija, da z drugimi ne bi primerjali imamo kar 400 šol manj, kar pomeni, da nas je finančna stiska prisilila, da smo racionalizirali tudi osnovnošolsko mrežo. Če si upam danes o nekaterih perečih mednarodnih vpra-

šanjih razpravljati popolnoma odkrito, je to v veliki meri pripisati, kakor je že omenjeno, nastopu tovarišice Lilijane Bulatović, članice centralnega komiteja Zveze komunistov Črne gore na V. kongresu Zveze komunistov te republike, ki je bil pred nekaj dnevi. Lilijana Bulatović je govorila tako odkrito, kot doslej še nihče in prav je, da je Delo dne 14. 12. 1968 obširneje prevzelo njeno razpravo, ki ni kljubovalna, pač pa pogumna in nas tudi prepričuje. Med drugim je dejala: »Imam vtis, da je v moji nekoliko starejši generaciji čedalje več računarjev, njihova slepa pokorščina pa je v prid karierizmu nesposobnih in to na vseh ravneh. Taki ljudje polemizirajo zgolj o poglabljanju in dopolnjevanju stališč raznih vodstev predvsem pa voditeljev, medtem ko čutijo odpor do vsake svobodoljubne kritike, vsakega pogumnega in samostojnega človeka in tak odpor hkrati vsiljujejo tudi svojemu okolju. V teh naših krajih, je nadaljevala, kjer se kdaj pa kdaj mešata resnično in lažno gospodarstvo, predvsem glede na splošno spoštovanje nekih tradicij, imajo enaki argumenti še vedno težko enako veljavo pri dveh različnih ljudeh.«

Po tem citatu iz njene diskusije naj povem še to: Tudi v Jugoslaviji bogatimo šolsko mrežo tudi zaradi tega, da bi prišli do kadrov, ki so pripravljeni in hkrati sposobni reševati tudi težke in zamotane gospodarske probleme. Kot dokazujejo razne razprave pa skušajo ponekod rešiti svoje probleme po liniji manjšega odpora, to je s sredstvi, ki se zbirajo v federaciji, tudi izven sklada za nerazvite. Gre torej za nove zahteve, za katere dvomim, da so v skladu z gospodarsko reformo in s to zvezno resolucijo, s katero hočemo doseči, da bi bila leta 1970 delitev sredstev v razmerju 70 : 30 v korist gospodarskih organizacij. Slovenija izvaža največ na področju, kjer se srečuje s konkurenco, ki ne izbira sredstev v boju za trg. Vsaka dodatna obremenitev enega ali drugega proizvoda prispeva k temu, da se ne more več uveljaviti v mednarodni konkurenci, zato smo se v državnem merilu dogovorili, da gospodarstvu pustimo več sredstev, kot jih je imelo doslej. Naš razvoj pa gre v drugo smer, toda ne po krivdi Socialistične republike Slovenije, ki svoje investicijske in druge potrebe omejuje, kjer le more. Temu pa ni tako povsod.

Zelo se poudarjajo, na primer, zahteve po čimprejšnji dograditvi proge Beograd — Bar. Privredni pregled je temu posvetil v celoti svojo predzadnjo številko. Nič manj glasna ni zahteva po izgradnji nove aluminijske industrije, dalje razširitev luke Bar, odpiranje rudnika in flotacije v Mojkovcu in tako dalje. Pred 16 leti pa je vse mobilizirano glede zahteve po izgradnji nove železarne. Ne vem zakaj se takrat ni nihče spomnil, da bi raje vložili tiste milijarde, ki so sedaj oplojene z velikimi izgubami, v turistične objekte, ki bi lahko pripomogli tej republiki k resničnemu blagostanju. Ne vem, če je železniška proga Beograd — Bar res to, kar od nje pričakuje Privredni pregled in drugi. Pričakujejo, da bo proga tako rentabilna, da bodo lahko odplačana tudi nujna posojila v devizah. Želel bi, da bi se pričakovanja izpolnila in da bi se vsi, ki se sedaj s težavo prebijajo prek slovenskih cest in železnic na Jadran in v Črno goro, potovali po tej progi, ko bo zgrajena, kakor tudi po cestah, ki jih načrtujejo. Toda sprašujem se, od kod naj vzamemo denar še za toliko drugih investicij, namesto da bi z manjšimi sredstvi vloženimi v rekonstrukcijo in modernizacijo obstoječih kapacitet in v turizem rešili problem te in drugih republik.

V zvezni skupščini so na razpolago zapisniki seje zakonodajnega odbora, dokler je obstajal, to je do leta 1963. Odbor je štel 21 članov in so bile v tem zastopane vse republike. Pričakoval bi, da bi kdo od zveznih poslancev ali

novinarjev pregledal te zapisnike. Našel bi številna opozorila, svarila glede omenjenih in drugih zadev, kjer je bilo izrečeno nič koliko protestov proti neracionalni porabi proračunskih in drugih sredstev, bili so izrečeni očitki zveznemu izvršnemu svetu pred reformo, da so mimo skupščine razpolagali s presežki sredstev v zveznih proračunih ipd. Če hočemo rešiti reformo, je danes odveč sestavljati resolucijo in dokazovati, da sredstva fonda federacije za nerazvite ne zadostujejo. Kajti taka stališča ne morejo zagotoviti hitrejšega razvoja gospodarsko ne dovolj razvitih območij. Ne smemo tudi zamolčati, da je bilo veliko sredstev iz tega in drugih skladov porabljenih za izgradnjo objektov, ki niso tako nujni, da bi lahko še nekoliko počakali na realizacijo.

Nujno je, da si proizvajalci oziroma samoupravljavci, ki so z dajatvami preobremenjeni, nekoliko oddahnejo in opomorejo in da v nereorganiziranih in nerekonstruktuiranih tovarnah ustvarijo s povečano storilnostjo sredstva za svoj boljši standard, kakor tudi višek sredstev za financiranje razvoja nezadostno razvitih področij. Toliko vsem tistim, ki nam na posreden način celo očitajo, da premalo dajemo, kar je logično razumeti tako, da premalo delamo in ustvarjamo. Take očitke, čeprav niso, ponovno poudarjam, neposredno izrečeni, odločno odklanjamo, ker so nepravični in zato žaljivi za delovne ljudi, ki so doslej storili vse, da bi naša gospodarska reforma uspela.

Dovolite, da v tej zvezi predlagam amandma, ki ste ga že dobili v pismeni obliki in ga zato ne bom čital. Amandma se nanaša na besedilo predloga zvezne resolucije o osnovah ekonomske politike, stran 22, kjer je rečeno: »Pošto će se do kraja 1968 godine doneti propisi o stavljanju sredstava bivšeg opšteg investicionog fonda pod poseban režim, novi režim sprovodit će se od 1. januara 1969. godine. Slično bi trebalo da postupe i druge družbeno-političke zajednice.«

S tem besedilom resolucija direktno poziva, da skrbimo za to, da pridejo sredstva, ki so se zbrala v splošnem investicijskem fondu — in baje jih je nad 2.000 milijard S din — od 1. januarja 1969 dalje pod kontrolo. V resoluciji, ki smo jo lani sprejeli in ki je objavljena v 10. številki Uradnega lista SR Slovenije z dne 18. marca 1967, smo zavzeli stališče, ki ga navajam v svojem amandmaju, ker velja omenjena resolucija samo do konca leta 1969, nekatere določbe pa se nanašajo na leto 1969 in tudi za leto 1970, predlagam, da se to besedilo ponovi tudi v resoluciji, o kateri sedaj razpravljamo in ki jo bomo danes sprejeli.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Kreft, na katero stran teksta resolucije se nanaša tvoj amandma.

Ivan Kreft: Na stran 5, tretji odstavek, 6. točke drugega poglavja.

Predsednik dr. Jože Vilfan: K besedi se je prijavil tovariš Kropušek, ki želi obrazložiti nekatera stališča slovenskih sindikatov k predlaganemu gradivu.

Tone Kropušek: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Zahvaljujem se za priložnost, ki mi je dana, da razložim nekatera stališča in predloge republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki je na svojem plenumu razpravljal o osnovnih stališčih in sklepih o izvajanju družbenega plana razvoja Slovenije do leta 1970 in razvoja v letu 1969 ter o izvajanju resolucije družbenoekonom-

skih izhodiščih za oblikovanje dohodka in kritja potreb splošne porabe v letu 1969.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije se je v načelu strinjal z nakazano razvojno politiko, s cilji in nalogami te politike, ob tem pa so si slovenski sindikati izoblikovali nekatera konkretna stališča, ki jih posredujem slovenski skupščini.

Sindikati podpirajo tako politiko v predloženi resoluciji, ki postavlja v ospredje vprašanja pospešitve modernizacije slovenskega gospodarstva. Zato tudi podpiramo težnje, da se poveča udeležba investicij v družbenem proizvodu in da se bistveno spremeni struktura investicij tako, da bi v naslednjih letih dobili več prostora za racionalno investiranje v osnovna sredstva, predvsem v gospodarstvu. Pri tem menimo, da je potrebno predvsem odpraviti vzroke, ki so v zadnjih letih povzročili padec investicij v osnovna sredstva pod želeno raven. Med temi vzroki je pomembno povečanje salda prispevkov federaciji za pokrivanje splošnih družbenih potreb. Ta saldo prispevkov federaciji je znašal 1966. leta 9,8 % družbenega proizvoda, v letu 1967 že 13,6 %, v letu 1968 pa 13,7 %, kar pomeni, da se je nasproti letu 1966 povečal za približno 40 %. Če hočemo povečati udeležbo investicij v družbenem proizvodu, bomo morali poleg večjega angažiranja inozemskih sredstev in raznih oblik namenskega investicijskega varčevanja iz prostih sredstev prebivalstva, kar predvideva resolucija, delati na tem, da se zmanjša saldo prispevkov federaciji. V tem smislu tudi predlagamo dopolnitev resolucije. Tudi mi mislimo, kot je zapisano v resoluciji, da bo predvideno povečanje osebnih dohodkov in osebne potrošnje v prihodnjih dveh letih pomemben faktor rasti proizvodnje in bo spodbujalo k večji produktivnosti dela oziroma k intezivnejši proizvodnji. Osebni dohodki so brez dvoma poleg investicij v osnovna sredstva najpomembnejši faktor za povečanje družbenega proizvoda. Zato v sindikatih smatramo, da je izredno pomemben dogovor, kako naj rastejo osebni dohodki v primerjavi z rastjo produktivnosti dela. Že tri leta v Sloveniji realni osebni dohodki rastejo počasneje od rasti produktivnosti dela v družbenem sektorju gospodarstva. Številke nam zelo nazorno ilustrirajo to trditev, saj je produktivnost v letu 1966 narastla v Sloveniji za 7,8 %, realni osebni dohodki za 7,6 %; v letu 1967 je produktivnost narastla za 4,1 %, realni osebni dohodki pa za 2,4 %; v letu 1968 je produktivnost narastla za 7,5 %, realni osebni dohodki pa za 3,6 %. Taka rast osebnih dohodkov, ki je občutno pod produktivnostjo, zmanjšuje možnosti stimulativnega nagrajevanja predvsem kvalificiranih delavcev in strokovnih kadrov, ki v vse večjem številu in že kar v zaskrbljujočem številu odhajajo na delo v tujino. Prav tako onemogočajo urejevanje perečih problemov osebnih dohodkov najnižjih kategorij zaposlenih. Poleg tega sindikati opozarjajo na že znan pojav, da stopnja rasti realnih osebnih dohodkov v Jugoslaviji v zadnjih treh letih presega stopnjo rasti produktivnosti dela v družbenem sektorju. To trditev lahko prepričljivo ilustrirajo naslednji podatki: Leta 1966 je produktivnost Jugoslavije narasla za 8,9 %, realni osebni dohodki pa za 12 %; leta 1967 produktivnost za 2,6 %, realni osebni dohodki za 7 %; v letu 1968 sta rast produktivnosti in realnih osebnih dohodkov v Jugoslaviji približno enaki. Iz tega sledi, da se razponi v realnih osebnih dohodkih med Slovenijo in Jugoslavijo zmanjšujejo kljub temu, da se razlike v družbenoekonomski produktivnosti med Slovenijo in Jugoslavijo večajo.

Ko obravnavamo osebne dohodke v zvezi z bodočo realizacijo postavk resolucije, pa je treba imeti pred očmi, da se osebni dohodki v celoti ne prelivajo

v osebno potrošnjo, kar je prav. Znano je, da se del osebnih dohodkov preliva v investicijsko porabo, del pa v okviru varčevanja tudi za kreditiranje gospodarstva. Za naslednja leta se v resoluciji predvideva, da se bo povečalo investicijsko varčevanje prebivalstva že z raznimi novimi oblikami, kot so posojila, obveznice in slično, s čimer se strinjamo. Vsi ti momenti po našem mnenju narekujejo, da moramo dopustiti v naslednjih dveh letih nekoliko hitrejšo rast realnih osebnih dohodkov, kot smo jih imeli v zadnjih treh letih. Smatramo, da moramo že zaradi znanih razlogov omejiti v povprečju nivo rasti na zgornji meji stopnje družbenoekonomske produktivnosti. Zato predlagamo, da se spremeni formulacija v resoluciji tako, da bi morali zagotoviti, da v naslednjih dveh letih realni osebni dohodki v povprečju ne bi naraščali hitreje od produktivnosti dela, vendar hitreje, kot so naraščali v treh letih nazaj. Tako formuliran dogovor omogoča, da bi se v naslednjih dveh letih izvršila prerazdelitev družbenega proizvoda v korist realnih osebnih dohodkov, ki jo očitno ne bi zmogli, po drugi strani pa omogoča skladnejšo rast realnih osebnih dohodkov in produktivnosti. S takim dogovorom jasno preciziramo, da gre za realne osebne dohodke in da taka politika oblikovanja osebnih dohodkov velja za omejen čas prihodnjih dveh let, ne pa za daljši rok.

Taka usmeritev omogoča tudi hitrejšo rast udeležbe investicij v družbenem proizvodu, če bomo izkoristili faktorje, o katerih sem prej govoril pri investicijah in če bomo vodili razumno politiko splošne porabe. Predlog sindikata je ponovno potrdil naše stališče o oblikovanju dohodka in kritju potreb splošne porabe v letu 1969, ki smo jih že obrazložili na seji 3. decembra letos. Pri tem je plenum ponovno opozoril na izredno težavnost preporazdelitve družbenega proizvoda v korist splošne porabe, saj bo družbeni proizvod predvidoma nominalno porastel za okrog 10 %, sredstva splošne porabe pa v primerjavi z letom 1968 za skoraj 16 %.

To težavnost ilustrirajo tudi drugi podatki, da gre kar za 28 % predvidenega prirastka družbenega proizvoda v splošno porabo. To še bolj opozarja na izredno opreznost pri prevzemanju obveznosti v korist splošne porabe za naslednja leta, če hočemo uresničiti predvideno politiko na področju modernizacije in infrastrukture in ostati zvesti načelu, da gospodarstvo postopoma razbremenjujemo dajatev in pri tem zadržimo zadostno stimulacijo za rast osebnih dohodkov. V načelu slovenski sindikati podpiramo predložene zakonske predpise, ker v bistvu omogočajo zmanjšanje skupne prispevne stopnje iz osebnih dohodkov, enakomernejšo porazdelitev bremen na svoje sloje prebivalstva s tem, da več prispevajo za skupne družbene potrebe tistih, ki imajo večje dohodke, ne da bi ogrožali stimulativno delitev dohodkov. Konkretni ukrepi omogočajo reševanje dogovorjenih prioritetnih nalog s področja splošne porabe in hkrati prispevajo na območju Slovenije k izenačevanju nekaterih osnovnih pogojev glede zagotavljanja temeljnih ustavnih pravic v šolstvu in socialnem varstvu.

Do dveh zakonskih predlogov pa je plenum zavzel odklonilno stališče in to glede predloga zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe in predloga zakona o financiranju kulturnih dejavnosti.

1. Smatramo, da predlog zakona o prispevkih za sredstva skupne porabe, ki ne upošteva sprememb temeljnega zakona o prispevku od sredstev skupne porabe, ki ga je sprejela zvezna skupščina in je bil objavljen v Uradnem listu SFR Jugoslavije dne 4. 12. 1968. Ta sprememba razširja področje obdavčitve tudi na tiste izdatke za tekočo skupno porabo delavcev, ki niso investicijskega

značaja in so se doslej financirale iz materialnih stroškov. S tem se bistveno razširja osnova za obdavčevanje, kar predlog zakona glede finančnih učinkov ni upošteval. Sindikati seveda ne podpiramo pojavov pretiranih izdatkov iz sklada skupne porabe, torej tistih izdatkov, ki odstopajo od ugotovljenih normalnih poprečij na zaposlenega v gospodarstvu. V takih primerih se opredeljujemo za obdavčevanje prek zmerne porabe s progresivno stopnjo. V tem smislu podpiramo republiški zakon.

Smatramo pa, da bi politika obdavčevanja in usmerjanja sredstev skupne porabe do ugotovljenih normalnih poprečij morala ostati v pristojnosti občin in delovnih organizacij. Praksa kaže, da je na tej ravni mogoče racionalno usmerjati porabo teh sredstev. Hkrati pa se prav tu odpira manevrski prostor za samoupravno dogovarjanje glede zadovoljevanja skupnih potreb delavcev med občinami in delovnimi organizacijami. Menimo, da je tudi tu treba izhajati iz resolucije o družbenoekonomskih izhodiščih, za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969, ki smo jo sprejeli na skupščini v tem mesecu in smo se sporazumeli, da bodo občine imele pri davčni politiki možnosti upoštevati svoje specifičnosti glede formiranja sredstev in usmerjanja splošne porabe. Obdavčevanje porabe sredstev iz tega naslova, ki ne dosega ugotovljenih normalnih poprečij na republiški ravni, bi omejevalo delovne organizacije in občine pri racionalnem reševanju zadev, ki so tesno povezane s produktivnostjo dela, zlasti prevozi na delo, izobraževanje in tako dalje. Glede namembnosti zbranih sredstev po tem predlogu zakona, po katerem naj bi ta sredstva služila za intervencijo v gospodarstvu, je plenum sindikata smatral, da bi taka namembnost negirala ekonomsko socialni značaj sredstev skupne porabe. V sindikatih smatramo, da bi bilo najbolj primerno za intervencije v gospodarstvu, da bi republika odločala o višini prispevka za sklade skupnih rezerv gospodarskih organizacij. Zato sodimo, da bi bilo v tem smislu nujno potrebno uvesti postopek v federaciji, da se pravica oziroma pristojnost prenese na republiko. Sindikati predlagamo, da se zakon tako kakor je predložen umakne in nadomesti z novim zakonom, ki bi upošteval navedena stališča.

2. Osnovni pomisleki sindikatov k predlogu zakona o financiranju kulturnih dejavnosti so bili v tem, da tak zakon ne uvaja ustreznih virov niti sredstev za financiranje kulturnih dejavnosti. V osnutku zakona tudi predlagana samoupravna zgradba kulturnih dejavnosti ni domišljena in je pomanjkljiva. Omenjamo, da bi nekatera aktualna vprašanja, kot je na primer, zaostajanje osebnih dohodkov določenega števila kulturnih delavcev, bilo mogoče rešiti v okviru proračunov tudi brez tega zakona. Ker predlog ne uvaja nobenih bistvenih novosti v sistem financiranja kulturnih dejavnosti, predlagamo, da se takoj v začetku leta 1969 pripravi osnutek popolnejšega sistemskega zakona, ki bi bil sprejet že v letu 1969 tako, da bi začel veljati s 1. I. 1970. V sindikatih smo pripravili teze za pripravo predloga za izdajo tega zakona, kar naj bi bil naš prispevek k oblikovanju novega sistema financiranja kulturnih dejavnosti.

3. Sindikati podpiramo predlog obdavčitve iz skupnega dohodka občanov, ki uvaja ostrejšo progresijo posebno za v današnjih razmerah visoke osebne dohodke, hkrati pa uvaja davčne olajšave za vzdrževane člane družine. Pri tem pa smatramo, da ni zadostnih razlogov za diferencirane olajšave za otroke in vzdrževanega zakonca. Smatramo, da so v sedanjih razmerah zelo omejene možnosti za odpiranje novih delovnih mest, poleg tega se tudi zelo počasi rešujejo problemi otroškega varstva. Sistem obdavčevanja dohodka občanov, tako kot je predložen, že v svoji osnovi težje prizadene družine z enim zaposle-

nim in več družinskimi člani kot pa družine z dvema zaposlenima. Zato bo treba sistem obdavčevanja skupnega dohodka občanov še naprej izpopolnjevati. Predlog 50 % olajšave za vzdrževanega zakonca je preveč pavšalen. Temu predlogu zmanjšanja olajšav bi prav tako lahko pridružili še različne stopnje olajšav za otroke, predvsem glede na starost in študij po obveznem šolanju. Zato se zavzemamo za enako stopnjo olajšav za vzdrževane otroke in vzdrževanega zakonca. Sprejetje takega našega predloga glede izenačitve olajšav bi povzročilo malenkostne zmanjšave finančnega učinka, kar ne bi pomenilo nobene pomembne težave niti za republiški niti za občinske proračune.

4. Na koncu želim obvestiti vaš zbor, da sindikati soglašajo s spremembo zakona o spremembi stopnje prispevka za zaposlovanje, znižane od sedanje 0,3 na 0,2 %. Ta sprememba je utemeljena s tem, ker v tekočem letu ni bil spremenjen cenzus za pridobitev pravic ob gmotni oskrbi nezaposlenih in so ostali nespremenjeni ostali pogoji za pridobitev njihovih pravic. V tem primeru bo po našem mnenju znižana prispevna stopnja silila zavode za zaposlovanje v racionalnejše poslovanje. Ob tem želim opozoriti, da z znižano prispevno stopnjo zbrana sredstva ne bi zadostovala, če bi v letu 1969 razširili osnove in cenzus za pridobitev pravic do materialne oskrbe nezaposlenih, za kar se sicer v sindikatih zavzemamo. Predlog zakona podpiramo v prepričanju, da je predlagatelj preveril stališče zveznih organov, da v skladu z njihovimi pristojnostmi v prihodnjem letu še ne bodo spremenili pogojev za pridobitev pravic brezposelnih do gmotne oskrbe.

Tovarišice in tovariši poslanci, predlagam, da mnenja, stališča in predloge sindikatov upoštevate, ko boste obravnavali in sklepali o resoluciji o izvajanju družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije do leta 1970 in o razvoju v letu 1969, kot v konkretnih ukrepih za izvajanje resolucije v družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodka in kritje potreb splošne porabe v letu 1969. Hvala.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Predvsem bi rad opozoril tovariša Kropuška, da je predlog zakona o financiranju kulturnih dejavnosti umaknjen. Nadalje pa bi rad še pojasnil, da je za obravnavanje predloga sindikatov treba, da kdo od poslancev te predloge sprememb prevzame kot svoje, ker sindikati ne morejo, če pravilno interpretiram poslovnik, sami dati amandmaje k našim aktom.

Besedo ima tovariš Miroslav Kolenko!

Miroslav Kolenko: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Amandmaja, ki jih nameravam predlagati zboru, navezujem na izvajanje predsednika republiškega sveta sindikatov Slovenije, tovariša Kropuška, in sicer: besedilo resolucije na strani 7 druga točka naj se spremeni tako, da bi se v nadaljevanju odstavka dodalo naslednje besedilo: »Odločno se je treba zavzeti, da se udeležba prispevkov federacije v družbenem proizvodu Slovenije zmanjša.«

Eden bistvenih vzrokov za zmanjšanje deleža investicij v družbenem proizvodu, po tekočih cenah, je bil v letih 1967 in 1968 občutno povečanje salda prispevkov federacije za pokrivanje splošno-družbenih potreb. Ta saldo prispevkov je znašal 1966. leta 9,8 %, 1967. leta 13,6 %, v 1968. letu 13,7 %, kar pomeni, da se je nasproti letu 1966 povečal za približno 40 %. Zato bi moglo biti poleg večjega angažiranja inozemskih sredstev in raznih oblik namenskega investicij-

skega varčevanja iz prostih sredstev prebivalstva, zmanjševanje prispevkov federacije eden najpomembnejših virov za povečanje udeležbe investicij v družbenem proizvodu. S tem virom se v resoluciji ni računalo, zato predlagam, da se sprejme amandma, ki sem ga prej povedal.

Drugi amandma se glasi: na strani 8 in 9 naj se spremeni besedilo prvega odstavka točke 4 tako, da se glasi: »Predvideno povečanje osebnih dohodkov in osebne potrošnje bo v prihodnjih dveh letih pomemben faktor rasti proizvodnje in spodbujanja večje produktivnosti dela oziroma intenziviranja proizvodnje. Problemi, ki so se pokazali pri izvajanju reforme, zlasti manjša akumulativnost, izgube v gospodarstvu, nezadovoljivo izkoriščanje rezerv in zaostankov v oblikovanju novih delovnih mest v dosedanjem obdobju ter potrebe po reševanju problemov splošne potrošnje pa ne dovoljujejo, da se v naslednjih letih ureja v družbenem planu predvidena usmeritev za nadaljnji prerazdelitvi družbenega proizvoda v korist realnih osebnih dohodkov. Zato bi morali zagotoviti, da v naslednjih dveh letih realni osebni dohodki v poprečju ne bi naraščali hitreje od rasti produktivnosti dela. Na področjih, kjer je prišlo do znatnih odstopanj od racionalne politike delitve, pa je treba zagotoviti počasnejšo rast osebnih dohodkov oziroma njihovo uskladitev z rezultati dela. To velja zlasti za dejavnosti, ki imajo v dosedanjem gospodarskem položaju monopolni ali izjemno konjunkturni značaj.«

Obrazložitev: Eden izmed vzrokov za odločitev, da se popravi predvidena usmeritev v družbenem planu glede prerazdelitve družbenega proizvoda v korist realnih osebnih dohodkov, je tudi reševanje problemov splošne porabe, s katero družbeni plan ni računal. Zato predlagam, da se v tem smislu dopolni drugi stavek, prvega odstavka 4. točke, in sicer: »Osebni dohodki so poleg investicij v osnovna sredstva najpomembnejši prostor za povečanje družbenega proizvoda.« Zato je izredno pomemben dogovor, kako naj rastejo osebni dohodki v primerjavi z rastjo produktivnosti, če tri leta realni osebni dohodki rastejo počasneje od rasti produktivnosti dela v družbenem sektorju gospodarstva. Produktivnost je v 1966. letu narastla za 7,8 %, realni osebni dohodki za 7,6 %, v letu 1967 je produktivnost narastla za 4,1 %, realni osebni dohodki za 2,4 %, v letu 1968 pa je produktivnost narastla za 7,5 %, realni osebni dohodki pa komaj za 3,6 %. Taka rast realnih osebnih dohodkov zmanjšuje možnost za stimulativno nagrajevanje predvsem kvalificiranih delavcev in strokovnih kadrov, ker v vse večji meri odhajajo na delo v tujino. Prav to onemogoča urejanje problemov v zvezi z osebnimi dohodki najnižjih kategorij zaposlenih. Pri tem opozarjam na že znan pojav, da stopnja rasti realnih osebnih dohodkov v Jugoslaviji v zadnjih treh letih presega produktivnost dela v družbenem sektorju.

Leta 1966 je produktivnost narastla v Jugoslaviji za 8,9 %, realni osebni dohodki za 12 %, leta 1967 je narastla produktivnost za 2,6 %, realni osebni dohodki za 7 %, v letu 1968 se produktivnost in rast realnih osebnih dohodkov pokrivata.

Iz tega sledi, da se razponi realnih osebnih dohodkov med Slovenijo in Jugoslavijo zmanjšujejo, kljub temu, da se razlike v družbenoekonomski produktivnosti med Slovenijo in Jugoslavijo večajo. Vsi osebni dohodki se ne prelivajo naravnost v osebno potrošnjo, pač pa delno v investicijsko porabo, delno pa v varčevanje, katerega del se preliva nazaj za kreditiranje gospodarstva. Za naslednja leta se v resoluciji računa na povečanje investicijskega varčevanja prebivalstva z raznimi novimi oblikami, kot so posojila, obveznice

itd. Vsi ti momenti narekujejo, da moramo dopustiti nekoliko hitrejšo rast realnih osebnih dohodkov v naslednjih dveh letih, od rasti v zadnjih treh letih. Vendar pa moramo iz že znanih razlogov omejiti v poprečju njihovo rast na zgornjo mejo z rastjo družbenoekonomske produktivnosti.

Zato predlagam spremembo formulacije petega stavka 1. člena četrte točke na strani 8 in 9 predložene resolucije.

Taka formulacija na eni strani onemogoča, da bi se izvedla prerazdelitev družbenega proizvoda v korist realnih osebnih dohodkov, po drugi strani pa omogoča skladnejšo rast realnih osebnih dohodkov in produktivnosti. Z amandmajem tudi preciziram, da gre za realne osebne dohodke in da se za taka gibanja dogovarjamo za omejen čas, to je za dve leti. Taka usmeritev ne ogroža nekoliko hitrejše rasti udeležbe investicij v družbenem proizvodu, če se izkoristijo faktorji, o katerih je bilo govora pri obrazložitvi predhodnega amandmaja, in če bomo vodili razumno politiko splošne porabe.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Amandmaji, kakor jih je sedaj predložil in razložil tovariš Kolenko, bodo razmnoženi in razdeljeni.

Besedo ima tovariš Bogdan Šnabl.

Bogdan Šnabl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da povem, da me stališča in sklepi o izvajanju družbenega plana razvoja Slovenije do leta 1970, ki jih je pripravil izvršni svet, niso povsem zadovoljili. To pa zato, ker je problematika obdelana premalo konkretno in ker ob ugotovitvah, ki so preveč splošne, ni kritičneje analizirano stanje in problemi v našem gospodarstvu, kakor tudi, ker niso konkretneje nakazani in predlagani ukrepi za njih razrešitev. Najbolj nezadovoljen pa sem z dejstvom, da izvršni svet ni smatral za potrebno, da bi v teh stališčih posvetil nekoliko več prostora problemom v kmetijstvu, kljub temu, da kmetijstvo spada v sfero gospodarstva in da postajajo problemi na tem področju iz dneva v dan bolj pereči. Poudariti moram, da je izvršni svet v letošnjem letu že podvzel nekatere ukrepe in sprejel stališča, ki jih je obravnavala tudi naša skupščina, vendar mislim, da so spričo stanja in položaja v kmetijstvu ti ukrepi še vedno prešibki, da o potrebi po nenehni politični, strokovni in organizacijski angažiranosti in delovanju na tem področju niti ne govorim. Odpraviti vse probleme kmetijstva v štirih vrsticah, kot so navedeni v teh stališčih, se mi ne zdi resno, posebno še, če vemo, s kakšnimi težavami se naši kmetijci danes borijo, da bi obstali in se preživeli. Upanje, da bo zakon odprl našim kmetijskim pridelkom, posebej pa izvozu živine in mesa, vrata na stežaj, niso prerveč obetajoča, to pa zaradi tega, ker se je tudi njihovo kmetijstvo, ki je napredno in bolj mehanizirano, znašlo v nezavidljivem položaju in globoki krizi.

Ko prebiram predlog stališč, dobim vtis, naj mi bo oproščeno, če sem v zmoti, da se to področje ne obravnava in rešuje enakopravno. Izhodišča za pripravo proračuna, kjer je bilo govora o reševanju kmetijske problematike s pomočjo davčnih olajšav, o čemer sem govoril že na prejšnji seji zbora, pa so me skoraj prepričevala, da se stvari na tem področju rešujejo preveč akademsko in da je merodajnim ta problematika premalo poznana in je zato premalo upoštevana.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Leopold Krese.

Leopold Krese: Tovarišice in tovariši! Predložena resolucija o gospodarskem razvoju za prihodnje in nadaljnja leta izhaja — do neke mere — iz doseženih rezultatov gospodarstva v letošnjem letu, zaradi česar je upravičen določen optimizem v pričakovanju nadaljnjega razvoja. Ti rezultati se predvsem kažejo v večji produktivnosti dela, večji proizvodnji, realni delitvi dohodka v gospodarstvu, stabilizaciji osebnih dohodkov, v povečanem izvozu, zlasti na konvertibilna področja in v zmanjševanju zalog, kar koristi vsej Jugoslaviji. Znano nam je, da je velika gospodarska aktivnost dosegljiva le, če ima gospodarstvo ustrezno materialno podlago za nadaljnji razvoj. Z drugimi besedami, modernizacija in poslovna ekspanzija gospodarstva, kot glavna cilja gospodarske reforme, sta odvisna predvsem od sredstev, s katerimi razpolaga gospodarstvo, ki hkrati edino lahko ta sredstva daje tudi za splošno porabo.

Podatki o doseženi stopnji rasti proizvodnje v izvozu in doseženem družbenem proizvodu Slovenije v razdobju januar 1967 — september 1968, so na prvi pogled dokaj ugodni, tako v indeksu kakor tudi v številkah in presegajo jugoslovansko poprečje. Tako na primer kaže delež gospodarstva v družbenem proizvodu v tem času absolutno povečanje za 10 poenov in se podjetniška akumulacija povečuje tudi za 10 poenov. Morda bi nam ti podatki na prvi pogled res lahko spodbudili večji optimizem.

Če pa podrobneje analiziramo te podatke, se takoj izkaže, da se je delež gospodarstva v tem obdobju procentualno precej znižal, in sicer za 7,4 poena. Ostanek dohodka brez amortizacije, torej sredstva, s katerimi lahko financiramo nadaljnjo ekspanzijo, pa so se dvignila komaj za 3 poene. To pa pomeni, da se možnosti gospodarstva z ekspanzijo, kljub znatno povečani proizvodnji v družbenem proizvodu niso povečale, saj komaj utegne pokriti svojo enostavno reprodukcijo. Na drugi strani pa glede družbenega zajemanja akumulacije kažejo podatki tole sliko:

Delež družbe se je v tem času povečal za 13 poenov. Ali po posameznih elementih: obresti od kreditov indeks 127, obresti od poslovnega sklada indeks 113, zvezni prometni davek 112, republiški in občinski prometni davek 115, zemljiški prispevek 185, dodatni prispevki za socialno zavarovanje 124 itd., itd. Drugače povedano, od skupnega povečanja družbenega proizvoda je pripadlo družbe 43 %, podjetniški akumulaciji 24 %, medtem ko je za osebne dohodke šlo 33 % tega povečanja, torej znatno manj kot družbi, kar pomeni, da slovensko gospodarstvo s politiko osebnih dohodkov, vsaj v letošnjem letu ni osiromašilo svoj podjetniški potencial. Tu izključujem posamezne ekscese. Seveda se ob taki nizki podjetniški akumulaciji takoj postavi vprašanje, kako je gospodarstvo vendarle doseglo take rezultate in nadalje, kakšni so pogoji za še hitrejšo rast gospodarstva v naši republiki.

Podobno vprašanje velja tudi za področje izvoza. Podatki o izvozu v letu 1968 so, če jih bežno pogledamo, še dokaj zadovoljivi. Če pa se spomnimo, da pretežna večina proizvajalnih organizacij realizira ta izvoz z nižjim dinarskim učinkom, kakor bi ga lahko dosegla na domačem tržišču in da vprašanje stimulacije izvoza sploh še ni ustrezno rešeno, potem se nam takoj odkrije, da je gospodarstvo lahko doseglo take izvozne rezultate le za ceno znatnih žrtev, naporov in tudi subjektivnih prizadevanj gospodarstvenikov v gospodarskih organizacijah. Tu se moramo zavedati, da rezerve niso neomejene.

Optimizem se pri ocenjevanju razvojnih možnosti v letu 1969 opira na te osnovne predpostavke: dinamična rast proizvodnje, naglo in kvalitetno vključevanje v mednarodno delitev dela, nadaljnji kvalitetni premik v gospodarstvu

in zlasti modernizacija proizvodnje. Prav je, da si zastavljamo ambiciozne programe, vendar moramo pri tem računati tudi z mnogimi zaviralnimi činitelji, tako znotraj delovnih organizacij, kakor tudi zunaj. Strinjam se z enim od zaključkov tovariša Simonetija, da ti zaviralni momenti zahtevajo, da združimo vse sile za odpravljanje teh ovir — le v tem primeru se lahko naša optimistična prizadevanja tudi uresničijo.

Poglejmo si zdaj po vrsti naše postavke. Dinamična rast proizvodnje je spričo lastnih sredstev in kreditnih potencialov možna v večjem obsegu le z dodatno emisijo. To pomeni v skrajni posledici inflacijo z vsemi njenimi znanimi učinki. Rast izvoza bo kljub vsem prizadevanjem gospodarstva odvisna tudi od obstočejega deviznega režima, ki gotovo ni najbolj spodbuden, še posebno pa ga utegnejo prizadeti evropske politične in monetarne krize z vsemi svojimi omejitvami in restrikcijami. Ostanejo nam še domače rezerve — kvalitetni premiki v gospodarjenju. Zdi se mi, da še največ računamo nanje, kajti sklicujemo se na to, kar je gospodarstvo doseglo lani in letos in kar se lahko po sodbi nekaterih nadaljuje tudi brez ustreznih materialnih premikov v delitvi družbene akumulacije in na teh precej negotovih predpostavkah, oprtih na letošnje rezultate, ki pa so, kot sem že rekel, odvisni bolj od subjektivnih prizadevanj in naporov v gospodarskih organizacijah ter precej liberalne emisije. Na tej gradimo zdaj nič manj ambiciozne programe na področju splošne porabe, hkrati pa še program za financiranje velikih infrastrukturnih investicij.

Prepričan sem, da ni nikogar med nami, ki bi hotel ali mogel spodbijati ali zanikati resnično pereče potrebe, katere želimo pokriti s temi programi. Vsi tudi vemo, da je akutnost teh vprašanj v precejšnji meri posledica odlaganja teh problemov, oziroma reševanja teh problemov v preteklosti. In če bi bile vse te optimistične predpostavke glede gospodarskega razvoja tudi materialno dovolj podprte, gotovo nihče ne bi postavljal vprašanja, ali si objektivno lahko privoščimo večjo družbeno akumulacijo, ki jo bomo vsekakor v bodoče morali dati, marveč bi vsi glasovali zanjo, saj je skladen razvoj slovenske družbe na vseh področjih naš glavni cilj, cilj samostojnega naroda. Toda z vso odgovornostjo se moramo vprašati, kaj pa potem, če optimistični gospodarski razvoj ne bo dosežen. Ker so infrastrukturne investicije, kritje potreb splošne porabe in sanacije gospodarskih organizacij, panog, več ali manj fiksne obveznosti, bo možnost samo v nadaljnjem zmanjševanju tempa modernizacije gospodarstva. Kaj pa to pomeni, posebno če upoštevamo še nižjo raven naložb v preteklih letih, kar se bo boleče pokazalo v razvoju proizvodnje in zaposlovanja v naslednjih letih, je več ali manj jasno. Že letos ugotavljamo, da so nekatere pomembnejše panoge slovenskega gospodarstva v izredno težkem položaju. Pri tem mislim predvsem na črno in barvno metalurgijo, nekatere gospodarske organizacije v osnovni, kemični, tekstilni in usnjarski industriji ter na kmetijstvo. V podobni situaciji se nahaja promet, zlasti železniški. Morda kdo poreče, da smo z gospodarsko reformo zavestno sprožili procese selekcije gospodarstva. Prav je, če v tem procesu postopno odmre, kar je nesposobno ekonomskega razvoja in kar nas po nepotrebnem obremenjuje. S tem se popolnoma strinjamo. Toda po ekonomski logiki, tako kot gospodarstvo Slovenije sedaj stoji, bi moralo potem v reformi odpasti tisto, kar je majhno, kar je nesposobno, kar nima perspektive in je neskladno s slovensko gospodarsko strukturo. Trenutno pa smo priče prav nasprotnega pojava, da so v težavah velika proizvajalna podjetja, da so se mala podjetja dosti bolj znašla in trenutno veliko bolje napredujejo. Nismo še v položaju, da bi ta naravna selekcija vodila

v spremembo naše pretekle strukture gospodarstva, nasprotno, v tem trenutku deluje celo nasprotno.

Organizacije, o katerih sem govoril in ki so v težavah, pomenijo obenem nepogrešljiv element v naši strukturi gospodarstva, da ne govorim o desettisočih zaposlenih delavcev v teh kombinatih in gigantih. Tega položaja ni mogoče odpraviti zgolj z deklaracijami in boljšim izkoriščanjem kapacitet, z modernizacijo, z večjim vključevanjem v mednarodno delitev dela, ampak bo v taki ali drugačni obliki treba tudi konkretno ukrepati za njihovo sanacijo in preusmeritev. Neoprezno programiranje fiksnih družbenih obveznosti bi povzročilo, da se bo sedanji težak položaj, ki je letos omejen v glavnem na bazično industrijo, v prihodnjih letih razširil še na druge proizvodne panoge, ki so po reformi za enkrat še nosilec, kolikor toliko, zadovoljivega gospodarskega razvoja. Seveda ne gre prezreti potreb splošne porabe. Pač pa predpostavljam v razpravi o politiki oziroma kritju potreb splošne porabe predvsem racionalizacijo, kajti gotovo je, da se kljub omejenemu ekonomskemu potencialu ne moremo odreči nekaterih izdatkov splošne porabe, pomembnih za nacionalno skupnost in povezanih z gospodarskim razvojem, zlasti za izobraževanje, znanost, pokojnine in tako dalje. Vendar je na področjih splošne porabe vrsta možnosti, kjer bi bila racionalizacija nujna, ki bi dala tudi konkretne oziroma ugodne rezultate. To potrjujejo podatki o mnogo pretirani organizacijski razdrobljenosti na tem področju, o neracionalno visokem številu administrativno-finančnega kadra, o neracionalnem sistemu upravljanja in financiranja teh področij.

Dovolite, da za osvetlitev navedem samo nekaj podatkov, pri tem pa nikakor ne želim, da bi kdo razumel to kot zlonamerno. Na podlagi podatkov popisa zaposlenih po stanju 1967. leta, resda niso popolni, je od skupnega števila zaposlenih v negospodarstvu, oziroma v kulturno-socialnih, družbenih in javnih službah, kar 16 % finančno-komercialnega osebja, tako se namreč imenuje v statistiki, in 6,4 % vodilnega osebja, medtem ko znaša to v gospodarstvu le 7,7 oziroma 2,1 %. Iz teh podatkov je razvidno, da je v negospodarstvu mnogo več tehnično-administrativnega osebja kot v gospodarstvu. Treba je sicer priznati, da so med negospodarskimi strokami precejšnje razlike, vendar ni dejavnosti, ki bi imela skupaj nižji odstotek finančno-komercialnega in vodilnega osebja kot v gospodarstvu. Za dopolnitev teh podatkov navajam za nekatere kulturne in socialne dejavnosti delež strokovnega kadra v skupnem številu zaposlenih: v šolstvu 51 %, v muzejih in galerijah 44 %, v gledališčih 71 %, v varstvenih zavodih za otroke in mladino 48 %, v zavodih za socialno delo in proučevanje socialnih vprašanj 55 % in tako dalje.

Iz vseh teh služb prihajajo gore formularjev, za katere je pri izpolnjevanju in obdelovanju potrebno na tisoče delovnih ur. Iz vsakdanjih zapažanj vidimo, da so se zdravniške ordinacije spremenile v pisarne, zdravniški konziliji v finančne odbore in tako dalje. Pri tem seveda ne leti ta kritika na te ustanove, češ da so same po sebi nagnjene k birokraciji, temveč gre za vprašanje celotnega našega sistema. Menim, da je naša skupna naloga, da se tudi tu najdejo ustreznejše, poenostavljene metode poslovanja, ki bi v mnogočem zmanjšale stroške in omogočale povečevanje osebnih dohodkov tistih delavcev, ki so v teh ustanovah nujno potrebni in koristni. Zato pa bi bilo treba izdelati ustrezne kritične analize o organizaciji in sistemu dela negospodarskih dejavnosti in o upravičenosti posameznih evidenc ter o sistemu samoupravljanja, ki je zelo zapleten in drag in skupno z nerešenimi sistemskimi vprašanji

zaposluje relativno več administrativnega in podobnega kadra kot v gospodarstvu.

Na tem mestu je učvrstitev davčne službe nujno potrebna tako, da bo sposobna zajeti vse davčne obveznike ter vsa sredstva, saj precejšnji del prebivalstva mnogo premalo prispeva za kritje družbenih potreb. Mislim, da bi bilo ravno na tem področju potrebno izredno hitro ukrepanje, učinkovita organizacija pri pobiranju teh sredstev.

Nadalje je po našem mnenju treba pred uvedbo nove davčne politike republike izvršiti določene premike med sredstvi federacije in republike v tem smislu, da bi republika dobila del sredstev, s katerimi sedaj razpolaga federacija. Če ostane še nadalje v veljavi tak sistem delitve splošne akumulacije, kjer odpade pretežni del na federacijo, bo optimizem, ki ga gojimo glede nadaljnje rasti slovenskega gospodarstva, precej omajan. Vsekakor pa bo v primeru, če prepustimo potrebe splošne porabe v breme gospodarstva, njegove potrebe pa skušamo po stari praksi reševati z dodatno emisijo, nastala nepopravljiva škoda. Po eni strani se bo nadaljevala ekspanzija birokratizirane splošne porabe, po drugi strani pa bo gospodarstvo zašlo v težave, zlasti v svojem razvoju. Posledice sicer ne bodo tako očitne v naslednjem letu, zato pa bodo v kasnejših letih lahko povzročile nepopravljivo zaostajanje predelovalne industrije, zlasti v njenem tehnološkem razvoju. Zavedati se moramo, da so te odločitve že v precejšnji meri v pristojnosti slovenske družbe in bodo zato tudi napake, če jih bomo pri tako daljnosežnih vprašanjih storili, rezultat našega lastnega, premalo poudarjenega obravnavanja dejanskega položaja in možnosti slovenskega gospodarstva. Zato menim, da je v tem trenutku in v tem položaju nujna izredna treznost pri presoji gospodarskih zmogljivosti in pri prevzemanju fiksnih obveznosti za prihodnje leto.

Na koncu, da ne ponavljam in ne obrazlagam, želim povedati, da se strinjam s predlogom tovariša Kropuška in ga podpiram, da se v resoluciji popravi besedilo poglavja o osebnih dohodkih. Popolnoma se strinjam z njegovo utemeljitvijo, zato bi poudaril samo to, kar kažejo letošnji podatki, da je naše gospodarstvo dosti razsodno izvajalo to politiko razen manjših ekscesov. Zoper te pa bi bilo treba tudi administrativno ukrepati. Sodim, da bomo morali spremeniti stališče, da se bodo osebni dohodki vendarle gibali skladno s produktivnostjo, ker bomo sicer v kratkem času lahko ostali brez visoko strokovnega kadra. Že danes smo v situaciji, da nam določeni strokovni delavci, pa tudi polkvalificirani in celo priučeni delavci odhajajo v dežele, kjer ne ustvarijo bistveno večjega nacionalnega dohodka na glavo prebivalca, kot ga ima Slovenija. Hvala.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Rado Pušenjak.

Rado Pušenjak: Tovarišice in tovariši! Kljub temu, da odbora republiškega zbora za družbeni plan in finance ter družbenoekonomske odnose ne dajeta konkretnih predlogov v zvezi z oceno razvojnih možnosti, menim, da nas bo sprejem tega poročila vendarle zavezoval pri današnjih odločitvah glede predlogov predpisov o prispevkih in davkih občanov za naslednje leto.

Dovolite mi, da ob tem izrazim nekaj svojih stališč. Z večino ugotovitev omenjenih dveh odborov, predvsem pa izvršnega sveta, se strinjam. Bistvene pripombe pa imam zlasti k 5. točki poročila odborov, in to glede globalnega znižanja skupne prispevne stopnje na osebni dohodek za 0,7 % ali 0,8 %, morda

celo za 0,9 %, do česar bi lahko prišlo zaradi znižanja zveznih prispevkov za 1,7 %, za kar bo pač federacija dobila protivrednost iz drugih virov.

Izhajam torej iz izhodišča, da bomo v naslednjem letu ta prispevek iz osebnega dohodka v Sloveniji znižali za 0,7 % do 0,8 %. Ob tem se ne morem strinjati z istočasnim povečanjem republiškega maloprodajnega davka od 2 % na 3,5 %, ker bi s tem najbolj prizadeli tisti del prebivalstva, ki ima že sedaj zelo nizke dohodke. Z globalnim znižanjem prispevkov na osebni dohodek pa bomo razbremenili delavce tudi v tistih delovnih organizacijah, ki imajo že sedaj, na primer, več kot 150 000 ali tudi nad 200 000 starih dinarjev poprečnega mesečnega osebnega dohodka. Ob predlaganem znižanju prispevne stopnje bi take delovne organizacije pridobile po 2000 ali 3000 S dinarjev mesečno.

V celoti se strinjam z ugotovitvijo odborov za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje ter za invalidsko varstvo in invalidsko-pokojninsko zavarovanje pri socialno-zdravstvenem zboru, ki izjavljata: »Odbora sta poudarila, da bi morali sprejeti ustrezne ukrepe za odpravo vse večjih socialnih razlik v naši družbi. Ob tem sta opozorila, da bo vse večji prenos bremen s splošne na osebno potrošnjo te razlike še povečal. Nekateri predvideni ukrepi na področju prispevkov, davkov in taks bodo nedvomno močno prizadeli standard ekonomsko šibkih kategorij prebivalstva.« Menim, da je treba o tej zadevi še temeljito razpravljati.

Kaj pomeni vsem gospodarskim vejam in organizacijam zmanjšati prispevek iz osebnega dohodka za enako stopnjo? Tako zmanjšanje obveznosti gospodarstva v letu 1969 bi znašalo okrog 8 do 9 milijard starih dinarjev, vsaj po mojih računih, nekoliko manj pa bi dobili s povečanjem maloprodajnega davka. Mnogo akumulativnih organizacij bo povečana sredstva, ki jih pridobijo z znižanjem obremenitev, uporabilo za povišanje osebnih dohodkov in socialne razlike se bodo še povečale. Raznim gospodarskim vejam, ki so sedaj v težavah, tako znižanje ne pomeni skoraj ničesar, nekatere pa bodo, med njimi tudi tekstilna industrija občutile vse negativne posledice povečanja maloprodajne cene, na primer za 1,5 %. Resnično ne morem razumeti, zakaj izvršni svet ne pristane na to, da bi ostale obveznosti bolj akumulativnih gospodarskih organizacij in panog tudi v letu 1969 na dosedanji ravni oziroma zakaj ni za to, da bi priznali večji popust vejam, ki so v večjih težavah, na primer kmetijstvu, črni metalurgiji, premogovništvu in tudi tekstilni industriji. Menim, da bi morali ob takem načinu obdavčitve osebnih dohodkov dobiti še nekaj sredstev, da ne bi bilo treba zviševati maloprodajnega davka kar za 1,5 %. Res je sicer, da bi diferenciacija v obdavčitvi osebnih dohodkov povzročila med gospodarskimi vejami velika trenja in nam primanjkuje časa za ustrezno proučitev in pripravo take diferenciacije. Vendar menim, da je linearno znižanje prispevka iz osebnega dohodka ob povečanju maloprodajnega davka za približno enako vsoto, s čimer je zvezano ustrezno povečanje cen, najslabša in tudi nepolitična rešitev. Zamislimo si, kakšna bo reakcija volivcev.

Dovolite mi, da glede števila prebivalcev z nizkimi dohodki navedem nekaj številk. V Mariboru je od 18.000 upokojencev 13.700 ali 70 % takšnih, ki imajo manj kot 600 dinarjev dohodkov. Okrog ena tretjina delavcev o Sloveniji ima osebni dohodek pod 700 dinarjev. Po uradnih podatkih so se prejemki kmetov ob nakupu pridelkov v letošnjih devetih mesecih nasproti istemu razdobju v lanskem letu znižali za 12 %. Torej se je zaradi tega tudi znižal njihov življenjski standard. Zelo obžalujem, ker nič ne razpravljamo o kmetih in njihovem standardu, kljub temu, da vendarle predstavljajo pomemben del prebi-

valstva v Sloveniji in kljub temu, da v bistvu vendarle hočemo pospeševati tudi razvoj zasebnega kmetijstva. Ne morem se strinjati s tem, da abstrahiramo ta problem in ob razpravah s standardom prebivalstva prav nič ne govorimo tudi o tem, koliko je naš kmečki prebivalec izgubil ali pridobil glede svojega življenjskega standarda. Menim, da bo treba tako nemogočo prakso v bodoče vsekakor odpraviti.

Če bi sprejeli predloženi koncept obdavčitve, bo kmečko prebivalstvo nedvomno najbolj prizadeto. Ne bi smeli prezreti dejstva, da uporablja še vedno večina slovenskih gospodarstev svoja sredstva, po plačilu najemnine in nakupa neobdavčenih živil, skoraj izključno za nakup tistih potrebščin, ki bodo sedaj obdavčene s stopnjo 21,50 %. To ne velja za družine z visokimi dohodki. Ugotovljeno je, da družine z visokimi dohodki dajo okrog 30 % do 50 % ali še večji del dohodka za nakup avtomobilov, kjer bo davek samo 4 %, znaten del gre v banko na hranilno knjižico, kjer predstavlja samo dodatni dohodek, ostanek pa se vlaga v graditev stanovanjskih hiš, ki pa tudi ni podvržena plačilu davka. Misliti bi bilo treba tudi na to, da postajajo najemnine skrajno neekonomske, vendar bo treba pripraviti pogoje, da bo lahko tudi prebivalstvo z nižjimi dohodki plačevalo nove ekonomske najemnine.

Menim, da bi morali podvzeti vse možne ukrepe, preden zaradi zvišanja prometnega davka pristanemo na zvišanje maloprodajnih cen, pa četudi bi šlo le za nekaj promil. Prepričan sem, da to ni dovolj preštudirano, zlasti pa ni preučeno vprašanje gospodarskih, socialnih in političnih posledic povečanja maloprodajnega davka oziroma zvišanja cen. Ne bi smeli iti tudi mimo dejstva, da sedaj razpoloženje za take premike ni ugodno. Občani so dejansko pričakovali, da bodo smernice CK ZKJ glede zmanjšanja socialnih razlik in večjega obdavčevanja zaposlenih v korist ostalih v novem letu zaživele. S predvidenimi ukrepi ne bi smeli razočarati večine občanov.

Danes govorimo o zviševanju prispevkov na tako imenovani skupni dohodek. V predlogu izvršnega sveta jasno vidim razlike v obdavčitvi za prihodnje leto. Lansko leto je, na primer, znašala obdavčitev 10-milijonskega skupnega dohodka 2,460.000 dinarjev, prihodnje leto pa ne bo nič večja. Zaradi tega izjavljam, da se ne strinjam s takšnim prenašanjem bremen na malega človeka oziroma s takšno delitvijo bremen kot je predložena v nekaterih današnjih predlogih.

V zvezi s 4. točko menim, da bi se poslanci ne mogli zadovoljiti le s primerjavo osebnih dohodkov v gospodarstvu v letih 1968 in 1967, temveč bi morali poseči v nevzdržna notranja razmerja. Menim, da bi morali v duhu temeljnega zakona o delitvi dohodka in osebnega dohodka ter na podlagi obveznih dogovorov pričeti boj za to, da ne bi enak delovni učinek tako različno veljal, kar bi pospešilo odpravo marsikje še nevzdržnih socialnih razlik. V tej zvezi naj omenim stališče nekega naprednega ekonomista na zahodu, ki pravi, da je vsekakor možno dokazati, da je še vedno bolj, če je nekaj nižji narodni dohodek enakomerneje razdeljen, kakor pa, če višji narodni dohodek ni razdeljen pravično.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Adolf Tavčar ima besedo!

Inž. Adolf Tavčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi z današnjo tretjo točko dnevnega reda bom povedal nekaj svojih misli

glede na to, da je tovariš Simoneti kot predstavnik izvršnega sveta v svojem govoru dejal, da želi slišati pobude za nadaljnji razvoj in krepitev našega gospodarstva.

Če upoštevamo, da je slovensko gospodarstvo preveč obremenjeno, da v Sloveniji izredno naraščajo potrebe družbene nadgradnje, ki terjajo še nadaljnje povečanje bremen gospodarstva, da je potrebno tudi v bodoče dajati sredstva v sklad za pospeševanje razvoja nerazvitih območij v Jugoslaviji in za druge potrebe federacije — skoraj ni mogoče govoriti o možnostih za okrepitev našega gospodarstva in njegovi razširjeni reprodukciji. Ob današnjem položaju v našem gospodarstvu in realni oceni naših možnosti vidim realne možnosti le v večjem angažiranju tujega kapitala oziroma najemanja mednarodnih posojil za modernizacijo gospodarstva in potrebe infrastrukture. O tem je govoril tudi tovariš Simoneti. Doslej smo imeli že več možnosti za angažiranje tujega kapitala, po televiziij in drugih sredstvih javnega obveščanja pa smo bili seznanjeni, da se tuji kapital zanima tudi za konkretne naložbe v slovensko gospodarstvo. Menim, da bi bilo zelo koristno te možnosti stalno proučevati in jih maksimalno izkoristiti. V preteklih dveh letih, na primer nismo dovolj izkoristili možnosti, ki so se v tem smislu nudile na področju turizma.

Želim povedati, da je modernizacija naše proizvodnje in povečanje proizvodnje za izvoz možna le ob angažiranju tujega kapitala in mednarodnih posojil. Pri tem moramo upoštevati, da imamo že sedaj velike uspehe na področju izvoza, katerega tri četrtine gre na konvertibilna območja. Vendar pa predstavniki tujih družb oziroma tujih investitorjev, ki se zanimajo za vlaganje kapitala v naše gospodarstvo, pripominjajo, da jim sedanji jugoslovanski zakon, ki ureja ta vprašanja, ne ustreza, ker ne zagotavlja zadostno njihovih koristi. Zaradi teh pripomb bi moral izvršni svet, pa tudi gospodarska zbornica, proučiti obstoječo zakonsko ureditev in jo tako dopolniti, da bi bila sprejemljiva za tuje partnerje, ki želijo vlagati svoj kapital v naše gospodarstvo.

Še nekaj besed o obdavčenju obsega dohodka. Zdi se mi, da je načelo nagrajevanja po delu v praksi še zelo relativno in nejasno. Zadnjič je tovariš Cene Matičič dal sugestije za drugačen način obdavčevanja osebnih dohodkov zlasti v konjunkturnih gospodarskih organizacijah, ki povzročajo velike razlike v osebnih dohodkih. Računati je treba s tem, da bodo takšne razlike tudi še naprej obstajale in meni se zdi, da bi bilo koristno proučiti sugestije tovariša Ceneta Matičiča. Predlagam celo to, da se omenjene sugestije razmnožijo in pošljejo poslancem v nadaljnje razmišljanje. Verjetno bi bilo tudi za izvršni svet zelo koristno, da bi proučil tak način obdavčenja, kakršnega je predlagal tovariš Matičič.

Sedanji davčni sistem je vedno bolj nevzdržen; zaradi njega nenehno poslušamo pripombe in kritike na račun izvršnega sveta, poslancev in skupščine. Največ nerazpoloženja in hrupa pa nastane vsako leto takrat, ko se sprejemajo davčni oziroma finančni instrumenti v zvezi s proračuni.

Lansko leto so bile zelo ostre pripombe zaradi velikega povečanja proračunov, zlasti zveznega. Vendar se letos vse to zopet ponavlja in proračuni ponovno naraščajo. Pri tem se opiram na gradivo, katerega smo prejeli po pošti in ne na tisto, ki smo ga dobili danes na klopeh. O delitvi proračunskih sredstev smo se na podlagi poslanega gradiva posvetovali v občinski skupščini, zlasti s službami za finance in proračun, ter ugotovili, da so predložene rešitve za občine nesprejemljive. Brezizhoden položaj ni samo v tistih štirih občinah, o

katerih se je govorilo v televizijski oddaji — podobne razmere so tudi v ostalih naših občinah.

V občinski skupščini Slovenske Konjice smo ugotovili, da bi ob doslej znanih instrumentih izgubila v primerjavi s preteklim letom 78 milijonov starih dinarjev proračunskih sredstev. Pri tem ne vpliva na zmanjšanje sredstev samo delitev med republiko in občinami, temveč tudi nekateri drugi instrumenti, na primer zmanjšanje dohodka od taks na potna dovoljenja in prepoved predpisovanja občinskega prometnega davka na prometne storitve, ki jih opravljajo za družbene delovne organizacije. Ker ima konjiška občina precej prevoznikov, bo zaradi tega izgubila 25 milijonov starih dinarjev.

Mislim, da bi morali bolj dosledno uresničevati načelo, naj družbi več daje tisti, ki od nje tudi več dobiva. V tem smislu podpiram amandma poslanca Pušenjaka. Če bi danes vprašali za mnenje slovensko javnost, bi se ta izrekla za Pušenjakov predlog in ne za tistega, ki je uradno predložen skupščini. V svojih odločitvah moramo biti bolj dosledni in v konkretnih aktih upoštevati načela, ki jih sprejemamo v raznih deklaracijah. Skrbeti moramo, da se naša dejanja ne bodo razlikovala od naših besed, kar nam sicer večkrat očitajo.

Naj nadalje izrečem še hud očitek glede gradiva za današnjo razpravo. Poslanci smo se namreč na podlagi prvotno poslanega gradiva posvetovali v občinskih skupščinah in si tako oblikovali svoja stališča glede proračunskih dohodkov republike in občin. Ko pa smo danes prišli na sejo, smo dobili celo vrsto spremenjenih predlogov. Teh sprememb nikakor ne moremo proučiti tako kot smo prvotne predloge in tako ne moremo vedeti, kako posamezne naknadne spremembe vplivajo na delitev sredstev oziroma na pričakovane proračunske dohodke v posamezni občini. Zato se tudi ne morem odločiti za tako ali drugačno glasovanje o teh na hitro pripravljenih predlogih.

Nimam namena, da v svoji razpravi za vsako ceno zagovarjam interese občin; prav gotovo med nami ni poslanca niti občana v Sloveniji, ki ne bi želel, da bi bili občinski in republiški proračuni usklajeni ter za vse sprejemljivi; vendar ne morem pristati na predložene rešitve, če ugotavljam, da občinam sredstva niso zagotovljena in delitev proračunskih sredstev ne upošteva enako interesov občin in republike.

Menim, da je obdavčitev sklada skupne porabe nesmiselna in škodljiva. V občinah je dalo boljše rezultate neposredno dogovarjanje med občinskimi in delovnimi organizacijami. Proti obdavčenju skladov skupne porabe je v delovnih organizacijah močan odpor. Menim, da bi v takih primerih morali temeljito presoditi, kakšna rešitev je za družbo najbolj koristna in se ne bi smeli odločati za zakone, ki ne dajo učinka in povzročajo med ljudmi hudo kri.

Resnično so predvidene nekatere olajšave za občine, tako odpadejo izdatki za šolstvo druge stopnje, vendar pa se na drugi strani javljajo nova bremena. Konjiška občina se tako razbremeni skrbi za srednje šolstvo, ki je občino lani veljalo okrog 35 milijonov starih dinarjev, izdatki za potrebe narodne obrambe pa se povečujejo za okrog 45 milijonov starih dinarjev. Na ta način se potrebe občin praktično nič ne zmanjšujejo in bi se morali njihovi proračuni ustrezno povečati. Če bi se občinski proračuni povečali vsaj za 3 do 4 odstotke, bi bilo večini občin v Sloveniji ustreženo. Niso pa sprejemljivi sedanji predlogi, s katerimi se nekaterim občinam sredstva celo zmanjšujejo.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi kdo besedo? Prosim, tovariš Milan Ravbar ima besedo.

Milan Ravbar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želim spregovoriti nekaj besed o pripravi republiške bilance sredstev.

Morda moja razprava povsem ne sodi prav k tej točki, morda bi bolj sodila k poznejšim točkam dnevnega reda, vendar resolucija zajema vsa ta vprašanja in menim, da je prav, če se oglasim že sedaj.

Moti me to, da izvršni svet pri proučevanju materialnih koristi občin in republike dela razlike med posameznimi občinami. Zakaj samo nekatere občine upošteva pri usklajevanju njihovih bilanc z republiško bilanco sredstev, čeprav imajo te velike mestne občine, kot so Ljubljana, Maribor, Celje in Kranj, največji del gospodarskega potenciala in veliko število prebivalstva? Menim, da smo z ustavo in zakoni vendarle določili enakopraven položaj vseh občin v republiki Sloveniji!

Prej je že tovariš poslanec Tavčar omenil vprašanje, kako naj glasuje za predloge, ki so danes na dnevnem redu. Tudi jaz se sprašujem, ali smo poslanci v enakopravnem položaju, če so poslanci iz teh mestnih občin konzultirani glede bilance njihovih občin in republiške bilance, poslanci s podeželskih občin pa nismo. Se pravi, da nekdo lahko kvalificirano glasuje za korist občine, katero predstavlja, drugi pa te možnosti nima.

Pri tem se postavlja tudi vprašanje demokratičnosti odločanja. Ker smo že v pripravah teh instrumentov opozarjali, da niso dovolj proučeni in da poslanci ne poznamo dovolj razmerij, ki se z njimi uveljavljajo, smo ob zdaj predloženih spremembah prišli v še večjo zadrego. Zato bi bilo nujno, da se nam pred sprejemanjem teh instrumentov omogoči, da dobimo bolj konkretne obrazložitve, in čas, da se nato lažje odločimo za ali proti. Težko bi namreč sedaj glasoval o vseh teh instrumentih in pozneje o proračunu kot celoti, če ne vem, v kakšnem položaju se bo znašla občina, v kateri sem poslanec.

Menim, da za nerazvito in manjšo občino predstavlja 50 ali mogoče 100 milijonov starih dinarjev celo več, absolutno pa tudi relativno, kot za občino Ljubljana-Center pol milijarde ali celo milijarda. V podeželskih občinah imamo velike težave s socialnimi dajatvami, vendar se to enostavno ignorira, čeprav to povzroča znatno težje probleme kot pa so problemi v razvitih mestnih občinah.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Mislim, da je pravilno, da vas opozorim, da imamo sedaj splošno obravnavo o celotnem sklopu problemov, ki jih imamo danes na dnevnem redu. Pri posameznih točkah pa bomo odločali o tem, po kakšnem postopku bodo predpis sprejeli.

Želi še kdo besedo? Besedo ima tovarišica Olga Vrabič, predsednica občinske skupščine Celje.

Olga Vrabič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Najprej se zahvaljujem, ker mi je bila dana možnost, da lahko sodelujem v današnji razpravi v tem zboru. Oprostite mi, ker sem se javila k besedi v tej točki glede na to, da so amandmaji in stališča, ki jih je posredovala naša občinska skupščina, uvrščeni pod 4. točko dnevnega reda. Ker pa je tovariš, ki je govoril pred menoj, apostrofiral nekatere stvari, za katere smo v občinah vsi skupaj zainteresirani, mi dovolite samo nekaj kratkih besed.

Želim opozoriti na to, da je bistvena značilnost letošnjih gospodarskih predvidevanj in proračunske situacije čvrsta usmeritev k temu, da se zmanjšajo obremenitve gospodarstva ob istočasnem precej obsežnem programu reše-

vanja prioritetnih problemov, ki bi jih morali reševati na področju splošne porabe. Mislim, da ni spora o tem, ali so ta vprašanja prioritetna ali niso, drugo pa je vprašanje možnosti njihovega reševanja, glede katerih ne poznam dovolj stanja v republiki, lahko pa rečem nekaj besed o tem, kako se to odraža v merilu občine. Mislim, da je pri vsem tem značilno, da se mora zelo pomemben del teh povečanih potreb splošne porabe zagotavljati s sredstvi občinskih proračunov. Zato smatram za zelo veliko pomanjkljivost, ker republika — ki je ob striktnem stališču, da se obremenitve v gospodarstvu zmanjšajo, prevzela nase tudi odgovornost za realizacijo teh problemov, ni smatrala za potrebno, da pride pred slovensko javnost z bilanco sredstev slovenskih občin. Če izhajam iz realne situacije, kakšna je v Celju, moram povedati, da bi ob uporabi dosedaj predlaganih instrumentov, po odbitku izdatkov za srednje šolstvo, znašali dohodki občinskega proračuna v prihodnjem letu le 95 odstotkov letošnjega proračuna. Če bomo v celoti izpolnili naše obveznosti do izobraževanja, bodo vsi ostali koristniki proračunskih sredstev dobili le 80 odstotkov lanskih sredstev.

V zvezi s pripombo predgovornika, da se je republiški izvršni svet pogovarjal samo z nekaterimi občinami, tudi jaz mislim, da ni pravilno, če se izvršni svet pogovarja samo z nekaterimi občinami. Vsem občinam in tudi republiški skupščini bi moral izvršni svet poslati bilanco občinskih sredstev. Po mojem mišljenju se je izvršni svet odločil za takšen korak zaradi tega, ker so te občinske skupščine dejansko že zavzele svoja stališča in zato, ker v teh občinah predlagani instrumenti povzročajo težje posledice kot v ostalih občinah, ki kljub temu, da upoštevamo tudi vse njihove obveznosti, vendarle nimajo tako velikih nujnih stroškov kot jih, na primer, v urbanizirani občini terja urejanje komunalnih problemov.

Menim tudi, da ne bi smeli imeti dveh kategorij splošne porabe. Občutek imam, da amandma, ki je bil sprejet v zvezi z resolucijo o izhodiščih, nekako diferencira splošno porabo. Prioriteto daje obveznostim, ki so naložene z zakoni, velik del splošne porabe, ki se financira iz občinskih proračunov in s sredstvi, ki jih po dogovoru prispevajo delovne organizacije, pa postavlja na drugo mesto, čeprav je ta del splošne porabe zelo velikega pomena prav za tiste kategorije našega prebivalstva, katerim moramo v sedanjih političnih razmerah in ob materialni diferenciaciji, ki jo prinašajo zakoni blagovnega tržišča, posvečati največ družbene skrbi.

Končno naj še obrazložim naša stališča v zvezi z amandmaji, ki smo jih poslali tej skupščini. Drugi amandma, v katerem smo predlagali drugačno delitev od prometa blaga na drobno med republiko in občinami, umikamo glede na stališča skupščinskih odborov o tem vprašanju in zaradi tega, ker je republika pokazala razumevanje in je v določeni, sicer manjši meri, vendarle popravila delitvene odnose med občino in republiko. Prav tako umikamo tretji amandma. Vztrajamo pa pri prvem amandmaju, ker menimo, da je obdavčitev skladov skupne porabe predlagana izključno zaradi fiskalnih interesov, pri tem pa se ne upošteva družbenoekonomska vloga teh skladov, ki s svojimi sredstvi znatno pomagajo pri financiranju pomembnih družbenih nalog, za katere občine nimajo zadostnih proračunskih sredstev. Hvala lepa!

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišica Olga, ti si imela 4 amandmaje. Če sem te prav razumel, se o četrtem amandmaju še nisi izjavila, in si svojo izjavo pridržuješ za kasneje. (Da.)

Tovariši in tovarišice, zdaj je ura 13. Predlagam, da pretrgamo naše delo s tem, da imamo samo 1 uro opoldanskega odmora in da ob 14. uri nadaljujemo. Imamo izredno dolg dnevni red, in bi bilo pravilno, da ta odmor izkoristimo za to, da se razčisti naša proceduralna situacija. Vsi veste, da imamo pred seboj amandma tovariša Puharja, imamo amandma tovariša Krefta, amandma tovariša Miroslava Kolenka in amandmaje samega odbora za družbeni plan in finance. Odbor bo moral zavzeti do teh amandmajev stališče, prav tako pa tudi zakonodajno-pravna komisija. Člane odbora obveščam, da bo seja odbora sedaj takoj v sobi 209/II. Prosim, da pošlje tudi izvršni svet svojega predstavnika na to sejo.

Pričakujem, da bo po odmoru izvršni svet dal odgovor na razna vprašanja, ki so bila sedaj sprožena, tako da bi morda opoldansko obravnavo začeli z izjavo izvršnega sveta. Seja se bo nadaljevala ob dveh.

(Seja je bila prekinjena ob 13. uri in se je nadaljevala ob 14. uri.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariši in tovarišice, nadaljujemo z obravnavo. K besedi se je oglasil tovariš inž. Ferdo Papič. Prosim, tovariš Papič ima besedo.

Inž. Ferdo Papič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Prvotno nisem nameraval govoriti v tej točki dnevnega reda, ker pa je dosedanja razprava le v splošnem zajela problematiko delitve sredstev med republiko in občinami, sem primoran bolj konkretno tudi s pomočjo številk pojasniti, kakšna razmerja nastanejo, če instrumente delitve sprejmemo tako kot jih predlaga izvršni svet.

Imam občutek, da izvršni svet ne igra z vsemi odprtimi kartami; z navajanjem nekaterih poprečij in z izjavami posameznih članov nas poslance morda tudi zavaja. Tako je na pretekli seji tega zbora tovariš dr. Hočevar govoril, da bo gospodarstvo obremenjevalo za 0,8 do 0,9 odstotka manj kot v letu 1968. V poprečju bo morda to res, v manj razvitih občinah, ki jim primanjkuje sredstev pa je stanje drugačno.

V občini Tolmin je skupna obremenitev gospodarskih organizacij v letu 1968 znašala 36,76 odstotka, kar pomeni, da je bilo že to leto prekoračeno republiško poprečje 32.50 odstotka. Če bi razbremenili gospodarstvo za 0,8 odstotka, bi v občini znašal prispevek osebnega dohodka 3,80 odstotka. Vendar realne potrebe terjajo, da obremenitve gospodarstva ne zmanjšujemo; če obdržimo lansko stanje, bi prispevek od osebnega dohodka znašal okoli 4,7 odstotka, v odvisnosti pač od tega ali bo mogoče dvigniti prispevek za 0,8 ali pa za 0,9 odstotka. Nadalje želim opozoriti na izredno težak položaj občin, ki dobivajo dopolnilna sredstva. Glede teh je še vedno odprto najpomembnejše vprašanje: financiranje potreb izobraževanja. V tej zvezi se pripravljajo splošna merila za dodeljevanje dopolnilnih sredstev; po zadnjih podatkih naj bi dobile dopolnilna sredstva tiste občine, ki bi določile za izobraževanje 3,20 odstotka od osebnega dohodka in 60 odstotkov od ostalih prispevkov. Že prej sem povedal, da občini Tolmin ostaja 3,80 odstotka; če od tega 3,20 odstotka nameni za izobraževanje, je le 0,60 odstotka za ostale potrebe. V lanskem letu je občinska skupščina Tolmin namenila za izobraževanje 248 milijonov starih dinarjev, za ostale proračunske potrebe pa 605 milijonov. Če bi v prihodnjem letu želeli izpolniti

pogoje za dodelitev dopolnilnih sredstev, bi morali za potrebe izobraževanja nameniti okrog 300 milijonov, kar predstavlja polovico celotnega občinskega proračuna prejšnjega leta. Take rzamere pa postavljajo vprašanje ekonomskih možnosti obstoja občine. Na te probleme opozarjam že danes, čeprav bodo nujno prišli na dan kasneje, ko bomo v skupščini potrjevali merila za dodeljevanje dopolnilnih sredstev, kakršne bo predlagala republiška izobraževalna skupnost.

Tudi jaz menim, da ni pravilno, če izvršni svet obravnava bilance samo z nekaterrimi občinami, to je enostransko in poslance zavaja. Kot poslanec iz občine, katere bilanca ni znana niti prediskutirana, ne morem glasovati za predložene rešitve.

Nadalje se mi zdi, da ni pravilna enotna linearna obremenitev vseh gospodarskih organizacij. Če moremo zbrati sredstva za potrebe splošne porabe, jih vzemimo tam, kjer so in ne enako od vseh gospodarskih organizacij ne glede na to, v kakšnem položaju se nahajajo. Nekatere so namreč v velikih težavah.

Mislim, da nikjer v svetu, tako na zahodu kot na vzhodu, ni takšnih razlik med osebnimi dohodki za enako delo kot pri nas. V isti panogi znašajo te razlike 50 ali celo 100 odstotkov; v enakih gospodarskih organizacijah je poprečni osebni dohodek, na primer, od 60 000 pa do 160 000 starih dinarjev. Do takih razlik pa ne prihaja le na podlagi rezultatov dela, pač pa nanje vplivajo še številni drugi elementi. Zato naj bi se za potrebe republiškega proračuna več zajemalo pri tistih gospodarskih organizacijah, ki imajo večje dohodke, ne zaradi boljšega dela, temveč zaradi posebnih ugodnosti pri poslovanju, monopolnega položaja na trgu in podobno.

Da bi bil jasnejši položaj občin, ki prejemajo republiška dopolnilna sredstva, bi bilo prav, če bi danes sprejemali tudi akt o merilih oziroma pogojih za dodeljevanje dopolnilnih sredstev.

Dovolite mi še nekaj besed o obdavčenju sredstev sklada skupne porabe. Že lani je bil ta davek najprej zamišljen kot republiški dohodek, šele kasneje je prišlo do odločitve, da se prenese na občine. Sedaj je precej očitkov, da so občine zelo široko uporabljale oprostitve in davka niso pobirale. Med temi je tudi občina Tolmin. Vendar moramo upoštevati tudi drugo stran tega vprašanja. Ob tem, da občinska skupščina v Tolminu ni obdavčila skladov skupne porabe, je v dogovoru z gospodarskimi organizacijami zbrala od teh osemkrat več sredstev kot pa bi jih dobila z obdavčenjem. Dohodek od vsega davka na sklade skupne porabe bi znašal 26 milijonov starih dinarjev, na podlagi dogovorov z gospodarskimi organizacijami pa je občinska skupščina zbrala v 1968. letu 71 milijonov. To pomeni, da moramo biti včasih tudi elastični in moramo vedeti, na kakšen način bomo najbolje uspeli. Zato se pridružujem amandmaju, po katerem naj se sklad skupne porabe ne obdavči. Hvala.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? Želi besedo predstavnik izvršnega sveta? Prosim.

Rino Simoneti: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zelo kratko želim komentirati razpravo in zavzeti stališča do posameznih predlogov. Ne bom mogel imenovati vseh tovarišev poslancev po imenu, niti ne gre za to, da komentiram vse, temveč jim smiselno odgovorim. Že v začetku lahko sporočim, da izvršni svet sprejema vse amandmaje odborov, tako tega zbora kot gospodarskega zbora k resoluciji. Pri tem pa seveda opozarja, da je eden

izmed amandmajev, ki nalaga izvršnemu svetu nalogo, da predloži konkreten program racionalizacije na področju splošne porabe, glede možnosti izpolnitve v določenem smislu zelo vprašljiv. Mi bomo tu naleteli na ustavni sistem in na določene samoupravne pravice področij, ki smo jih izločili iz vpliva skupščine in izvršnega sveta. Zato je izvršni svet z vami vred zaskrbljen, če je mogoče na tem področju v kratkem času predložiti tako določne programe kakor nalaga besedilo te resolucije.

Glede razmerij v delitvi družbenega proizvoda med federacijo in republiko se izvršni svet z vašimi predlogi in razmišljanji strinja. Glede rasti osebnih dohodkov mislimo, da smo v resoluciji dolžni potrditi tista gibanja, ki jih samoupravno gospodarstvo racionalno uveljavlja že zadnji dve leti, namreč da realni osebni dohodki trajno rastejo počasneje kot družbeni proizvod. Sprejemamo tudi kompromisne rešitve, vendar ne take, ki bi omogočile rast osebnih dohodkov prek ravni povečanja produktivnosti. Mnenja o tem so v tej skupščinski razpravi zelo različna, od tistih, ki mislijo, da je treba razpone bistveno stisniti in povečati davek od skupnega dohodka občanov, do tistih, ki menijo, da je naš razvoj lahko ogrožen tudi zaradi prenizkih osebnih dohodkov kvalificiranega osebja.

Glede sklada skupne porabe nimam k svoji prejšnji razlagi ničesar dodati. Mislim, da je to edini sklad, ki še ni obdavčen. Izvršni svet tudi nadalje podpira vse sporazume med delovnimi organizacijami in teritorialnimi skupnostmi, misli pa, da je majhen del sklada, to je 8 odstotkov, mogoče izločiti za tiste splošne potrebe gospodarstva, glede katerih skupščina meni, da jih je treba zadovoljevati z družebenimi posegi. Tudi minimalni osebni dohodki v republiki so obremenjeni z vsemi prispevki in zato ne bi bilo prav, da bi ostal neobdavčen sklad, ki nastaja in se oblikuje iz dobička.

V zvezi s kmetijstvom želim povedati, da smo z novim kreditnim in bančnim sistemom reducirali kreditiranje tako, da gospodarstvo kreditirajo samo poslovne banke, z izjemo sklada skupnih rezerv.

Lahko obvestim zbor, da je v lanskoletnih gospodarskih posegih, ki so bili v pristojnosti izvršnega sveta in sekretariata za gospodarstvo, od razpoložljivega zneska milijarda in 99 milijonov starih dinarjev bilo porabljeno za kmetijstvo 83,4 odstotka. V letošnjem predlogu se sredstva za gospodarske posege povečujejo oziroma nastaja nova partija z milijardo in 900 milijonov starih dinarjev; v tem znesku je vsaj polovica, če ne morda tudi več, namenjena za intervencije v živinoreji. Izvršni svet misli, da so materialni premiki tista značilnost, po kateri je mogoče ocenjevati njegovo politiko do kmetijstva in ne vrstice več ali manj v resoluciji.

V zvezi s predlogi za različno obdavčenje posameznih področij gospodarstva pojasnjujem, da izvršni svet razmišlja o tem, vendar se je v razpravi o kmetijstvu odločil za druge posege, in sicer v smislu olajševanja oziroma odlaganja kreditov, ali regresiranja obrestne mere. Ko bodo predlogi dobili svojo končno obliko, vam jih bomo posredovali.

O premikih v korist splošne potrošnje izvršni svet misli, da so letos nujni, vendar pa je treba sprejeti vsa vaša stališča, po katerih naj skupna obremenitev gospodarstva ostane konstantna, mogoči pa so notranji premiki v okviru splošne porabe same, in sicer na podlagi letnih konvencij in sporazumov.

Izvršni svet ni mogel predložiti bilance sredstev vseh občinskih skupščin zato, ker je v njih vrsta neznank. Odločitve občinskih skupščin o višini posameznih davkov so namreč še neznanka, tako kot je neznanka višina prispevnih

stopenj in zajemanje davkov. Bilanco bi sicer lahko pripravili, vendar bi bila ekonomsko zelo dvomljiva, ker bi pri vsakem zmnožku imela vsaj eno neznanko. Napačno je, po našem mnenju, ocenjevati odnose med občinami in republiko z gledišča, da se nekaj prikriva, temveč je treba stopiti na realna tla in videti, kaj lahko predvidimo vnaprej in česa ne moremo. Če so nekatere občinske skupščine že doslej imele večje prispevke od osebnih dohodkov, to seveda ni stvar izvršnega sveta in njegove dobre volje, odkritosti ali pa prikritosti. Izvršni svet je z zmanjšanjem republiškega prispevka od osebnega dohodka od 1,60 odstotka na 1,51 odstotka razširil manevrski prostor občinskim skupščinam. To zmanjšanje znaša skupno 2 milijardi 880 milijonov starih dinarjev ali 0,31 odstotka prispevka od osebnega dohodka. Mislili pa smo, da bi bilo treba prispevke čimbolj enakomerno razdeliti na vse občine v SR Sloveniji in smo zato tudi izbrali kot instrument prispevek od osebnega dohodka, ki po splošnem mnenju linearno še najbolj ustrezno deluje.

Izvršni svet se je resnično pogovarjal s predstavniki nekaterih občin, ki so dali za to pobudo. Kdor bo dal pobudo, bo verjetno v izvršnem svetu sprejet tudi v bodoče. Na današnjo sejo pa izvršni svet ni klical nobenega predstavnika občinske skupščine in moram seveda v tem smislu zavrniti razpravo o tem, ali tretiramo vse občinske skupščine enakopravno.

O predlogih naj se za različne uporabnike sredstev na področju splošne porabe vodi enotna politika, mislimo, da to ekonomsko in socialno ni sprejemlivo, da je vsako leto mogoče razpravljati o višini prispevkov in davkov in prav tako vsako leto urejati odnose med porabniki posameznih postavk proračuna in skladov po odločitvah, ki jih bo sprejela ta skupščina.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Rino Simoneti je ugovor proti temu, da je izvršni svet delal samo z nekaterimi občinami, preadresiral na mene v tem smislu, da so pogovori med izvršnim svetom in nekaterimi občinami tekli zato, ker so za to dale pobudo le nekatere občine, druge pa ne, da pa nima izvršni svet nobene zveze s tem, če je republiški zbor povabil na to sejo samo štiri predsednike občinskih skupščin; če je to diskriminacija, potem je ta diskriminacija prišla od predsednika republiškega zbora. Če sem pravilno razumel tako preadresirano kritiko, potem jo seveda odbijam. Kot predsednik republiškega zbora sem bil povabljen na pogovor na izvršnem svetu, ki ga je sklical izvršni svet. Tam sem poslušal, ne v celoti, kritiko, pripombe in pomisleke nekaterih predsednikov občinskih skupščin. Ni mi bilo pojasnjeno, zakaj so vabili le štiri predsednike, čeprav sem vprašal glede tega sekretarja izvršnega sveta. Iz razprave same pa sem posnel, da so to štiri občine, v katerih nastaja 48 % nacionalnega dohodka Slovenije, in da so te štiri občine že direktno nastopile s svojimi akti, s svojo politiko, oziroma zavzemale stališča. Zdelo se mi je smotrno, potem ko je prišlo do določenega sporazuma med izvršnim svetom in temi štirimi predsedniki občin in zlasti glede na to, da je bila ena od občin avtor amandmajev, da te predsednike povabim na obravnavo, da bi lahko ti predsedniki s svoje strani pojasnili ta sporazum.

Prosim tovariš Simoneti.

Rino Simoneti: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Moja obrazložitev je bila popolnoma proceduralne narave, sicer pa podpiramo odločitev predsednika republiškega zbora, da se predsedniki občinskih skupščin vabijo na tako pomembno sejo.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tudi moj odgovor je bil popolnoma proceduralne narave. Jaz bi sedaj, če ni nobenega, ki se prijavlja k besedi, prosil, da zaslišimo mnenja odborov, ki so obravnavali amandmaje in zakonodajnopravno komisijo. Besedo ima tovariš Puhar.

Franc Puhar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Gospodarski zbor je na današnji seji obravnaval predlog te resolucije in odločil takole:

Sprejel je vse amandmaje pristojnih odborov republiškega in gospodarskega zbora, ki so bili dani že pred sejo in so razvidni iz poročila od decembra tega leta.

Sprejel je amandma poslanca gospodarskega zbora, tovariša Klavsa, po katerem se na strani 8 pod točko 3 črta stavek: »Zato v naslednjih letih ne sme priti do nadaljnjih obremenitev gospodarstva v korist splošne porabe« in se nadomesti z besedilom: »Zato mora v naslednjih letih priti do postopnega zniževanja obremenitve gospodarstva.«

Odbor za plan in finance kot pristojni odbor za obravnavanje te resolucije v republiškem zboru se s takim besedilom strinja in predlaga zboru, da ga sprejme.

Gospodarski zbor je nadalje sprejel amandma poslanca gospodarskega zbora, tovariša Lamuta, po katerem se na strani 7, v 17. vrstici, točka 1, za besedo »federaciji« doda še besedilo: in Socialistični republiki Sloveniji«; za tem amandma istega poslanca, da se na strani 7, na koncu prvega odstavka doda naslednje besedilo: »in ukrepov, ki bodo omogočili konkurenčno sposobnost teh delovnih organizacij.«

Odbor za plan in finance podpira ta amandma in predlaga zboru, da ga sprejme.

Amandma, katerega sem jaz predložil še na skupni seji zborov glede naslova resolucije same, je gospodarski zbor sprejel. Nadalje je gospodarski zbor sprejel amandma poslanca Ivana Krefta, po katerem naj bi se republika še posebej zavzemala za proučitev porabe sredstev odpravljenega splošnega investicijskega sklada in usmerjanja njegovih anuitet. Tudi odbor se z njim strinja in predlaga zboru, da ga sprejme. Pripominjam, da je gospodarski zbor sprejel enako besedilo amandmaja, ki ga je predlagal poslanec Arzenšek.

Odbor podpira amandma tovariša poslanca Kolenka, in sicer prvi amandma, po katerem naj se za prvim odstavkom točke 2, na str. 7 doda naslednje besedilo: »odločno se je treba zavzeti, da se udeležba prispevkov federaciji v družbenem proizvodu Slovenije zmanjša.« Pripominjam, da je gospodarski zbor na predlog poslancev Komočarja, Polajnarja in Živiča enak amandma že sprejel.

Odbor pa zavrača drugi amandma istega poslanca, ki se nanaša na prvi odstavek točke 4, na strani 8 in 9, in sicer na naraščanje osebnih dohodkov v razmerju do rasti produktivnosti dela. Pripominjam, da je ta amandma zavrnil tudi gospodarski zbor. Treba je namreč upoštevati resnično stanje v delovnih organizacijah, kakršno je spričo izjemnih potreb splošne porabe, potreb po investicijah in zlasti potreb po nujni modernizaciji naše industrije. Tudi dosedanja dvoletna gibanja realnih osebnih dohodkov so bila taka in je vprašljivo, če je v teh razmerah za leto 1969 primerno napraviti bistvene premike. Zato se odbor za plan in finance v celoti strinja s stališčem gospodarskega zbora, odklanja amandma tovariša poslanca Kolenka in predlaga, da se ohrani prvotno besedilo resolucije.

Mislim, tovariš predsednik, da sem s tem odgovoril na vsa postavljena vprašanja!

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Janko Česnik.

Janko Česnik: V imenu zakonodajno-pravne komisije izjavljam, da so predloženi amandmaji k resoluciji, kakor jih je sprejel gospodarski zbor in kakor jih predlaga naš odbor za plan in finance, z gledišča vloge zakonodajno-pravne komisije vsi sprejemljivi in komisija k tem amandmajem nima pripomb. Hvala lepa!

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Prosim še tovariša Kolenka, da nam pove ali vztraja na drugi točki svojega amandmaja? Vztraja! Potemtakem lahko preidemo na sklepanje. Glasovali bomo v istem redu, v katerem so bili amandmaji predloženi. Najprej pridejo v poštev amandmaji odbora, kakor izhajajo iz dodatnega poročila z dne 18. 11. 1969, to je dodatnega poročila k predlogu resolucije o izvajanju družbenega plana, ki sta ga dala odbor za družbeni plan in finance republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora. Nato bomo glasovali o predlogu tovariša Puharja, ki ga je danes obrazložil, nato o amandmaju tovariša Krefta, o amandmaju tovariša Kolenka, ter o amandmajih, ki so bili sprejeti v gospodarskem zboru in ki nam jih je predsednik gospodarskega zbora sporočil s posebnim dopisom. Če ste pripravljeni na glasovanje, bi takoj prešli na glasovanje.

Dajem na glsovanje amandmaje, ki so vsebovani v dodatnem poročilu odbora za družbeni plan in finance. Prosim tiste člane republiškega zbora, ki so za take amandmaje, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti tem amandmajem? (Nihče.) Ali se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji odbora za družbeni plan in finance republiškega zbora soglasno sprejeti.

Prehajamo na sklepanje o amandmaju tovariša Franca Puharja. Prosim tiste člane republiškega zbora, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti temu amandmaju? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma tovariša Puharja soglasno sprejet.

Prehajamo na glasovanje o amandmaju tovariša Ivana Krefta. Prosim tiste, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti temu amandmaju? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec.)

Z enim vzdržanim glasom je republiški zbor sprejel amandma poslanca Ivana Krefta.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih tovariša Miroslava Kolenka. O teh dveh amandmajih bomo glasovali ločeno. Najprej bomo glasovali o amandmaju pod arabsko ena, to je amandma, ki je bil sprejet tudi v gospodarskem zboru. Prosim tiste poslance, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti temu amandmaju? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je ta amandma tovariša Kolenka soglasno sprejet.

Prehajam na glasovanje o drugem amandmaju, ki se nanaša na prvi odstavek točke 4. Prosim tiste, ki so za ta amandma tovariša Kolenka, da dvignejo roko. (21 poslancev dvigne roko.) Prosim, kdo je proti? (50 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (13 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je ta amandma tovariša Kolenka v republiškem zboru zavrnjen z 21 glasovi za, 50 proti in s 13 vzdržanimi.

Prehajamo na amandma, ki ga je danes dal naš odbor in ki je po vsebini enak amandmaju Vladimira Klavsa v gospodarskem zboru. Prosim tiste, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Štirje poslanci dvignejo roko.) S štirimi vzdržanimi glasovi je ta amandma sprejet.

Imamo še amandma poslanca Lamuta iz gospodarskega zbora, ki ga je pri nas postavil naš odbor in ki ga imate tudi v pismeni obliki. Prosim tiste, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.) Z enim vzdržanim glasom je amandma sprejet.

Sedaj lahko preidemo na glasovanje o resoluciji v celoti. Prosim tiste, ki so za to resolucijo, da dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Eden poslanec dvigne roko.) Ugotavljam, da je resolucija o osnovah ekonomske politike v letu 1969 v zvezi z izvajanjem načel družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1966 do 1970 v republiškem zboru z enim vzdržanim glasom sprejeta. S tem smo izčrpali tretjo točko dnevnega reda.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov.

Predlagatelj tega zakona je izvršni svet. Njegov predstavnik v tej obravnavi je tovariš Jožko Štrukelj, predstavnik republiškega sekretariata za finance pa tovariš Riko Jerman.

Prvo moramo odločati o postopku in sicer, ali sprejmemo predlog izvršnega sveta za skrajšani postopek in ali sprejmemo predlog predsestva Skupščine SR Slovenije za skrajšanje rokov. Predlog zakona sta obravnavala odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora, ki sta dala skupno pismeno poročilo in zakonodajno-pravna komisija, ki je tudi dala zboru pismeno poročilo.

Sedaj moramo najprej ugotoviti stališče republiškega zbora o predlogu, da zakon obravnavamo kot zakonski predlog in s skrajšanimi roki. Začenjam obravnavo o tem predlogu. (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi govoriti o tem predlogu, potem lahko preidemo na sklepanje. Prosim člane republiškega zbora, ki so za to, da se ta predlog sprejme, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Z enim glasom proti je republiški zbor sprejel proceduro enofaznega obravnavanja s skrajšanimi roki.

Ali želi poročevalec odbora za proračun dati še ustno poročilo? (Ne.) Ali želi zakonodajno-pravna komisija? Prosim, tovariš Janko Česnik ima besedo.

Janko Česnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ugotavljam, da so amandmaji k temu zakonu sicer usklajeni med predlagateljem in odbori našega in gospodarskega zbora, vendar pa niso še usklajena stališča glede amandmajev naše komisije k 46. členu in k 42. členu.

Pri 42. členu gre samo za redakcijsko spremembo. Predlagatelj vztraja pri terminu, da se vštevajo vsi dohodki iz pokojnin in nadomestila osebnega dohodka, ki izhajajo iz zdravstvenega zavarovanja. Naša komisija je ponovno na seji ugotovila, da tu niso všteti vsi dohodki, ki lahko pridejo v poštev; ta ter-

min, na primer, ne zajema nadomestil iz invalidskega zavarovanja, vendar pa ne bi bilo prav, če v tem členu ne bi bila zajeta, saj smiselno nedvomno spadajo v ta okvir. Zaradi tega vztrajamo pri našem amandmaju in predlagamo, da se na tem mestu sprejme termin: »Iz socialnega zavarovanja«, ne pa le »iz zdravstvenega zavarovanja«.

Z amandmajem k 46. členu pa predlagamo črtanje tega člena. Razloge za to smo obširno navedli v našem poročilu. Pri amandmaju vztrajamo zaradi tega, ko gre po zveznem zakonu lastniku nove stavbe 25-letna oprostitev davka.

Po zakonskem predlogu pa bi taka oprostitev nastala šele takrat, ko bi jo pristojni organ priznal na podlagi zahteve upravičenca. Ker po zveznem zakonu velja oprostitev ne glede na prijavo oziroma zahtevo od dograditve hiše dalje, bi predlagana ureditev lahko povzročila spore in nejasnosti, če bi lastnik nove hiše zaradi nepoznanja predpisov ali drugih vzrokov ne zahteval oprostitve, temveč bo svojo zahtevo uveljavil šele kasneje in hkrati terjal vračlio dotlej neupravičeno plačanega davka.

Naša komisija meni, da je sistematsko bolj pravilno stališče, da se taka oprostitev prizna skladno z ureditvijo po temeljnem zakonu in da občinski upravni organ za davčne službe posluje na podlagi podatkov, ki jih dobi pri ustreznem občinskem upravnem organu za urbanizem. Ta namreč izda uporabno dovoljenje za vselitev v novo stavbo, na podlagi tega dovoljenja lahko posluje tudi davčni organ in zato ni treba občanu nalagati dolžnosti, da posebej dokazuje dejstva, katera bi morali upravni organi poznati že po dolžnosti.

Iz take obrazložitve, ki je navedena tudi v poročilu, mislim, da ste ga dobili danes na klopi, vztrajamo pri teh dveh amandmajih in menimo, da sta utemeljena.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi predstavnik izvršnega sveta besedo? (Ne.) Potem lahko preidemo na samo obravnavanje zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov. Odpiram obravnavo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Jože Deberšek.

Jože Deberšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želim izvršnemu svetu zastaviti vprašanje: Ali so pristojni zvezni organi sprejeli predlog, da se občinskim skupščinam podaljša rok za sprejem odlokov o prispevkih in davkih do konca januarja oziroma do konca februarja. To morajo občinske skupščine v tem trenutku vedeti, ker bi sicer morale po izredno hitrih postopkih sprejemati odloke še do novega leta.

Nadalje želim povedati svoje mnenje, da s predlaganim zakonom predpisane lestvice in okvire jemljejo občinskim skupščinam precejšen del samostojnosti. Za nekatere občinske skupščine to tudi pomeni, da bodo s prispevki od obrti in tudi od kmetijstva dobile precej manj sredstev kot v preteklih letih. Tovarišem poslancem bi rad povedal, da sem četrto leto predsednik ene od podeželskih občinskih skupščin in imam čast, da že četrtič stopam pred kmetijske volivce z davčnimi spremembami. V vsem tem času je skupni obseg sredstev, ki jih dobivamo od kmetijstva, sicer enak, le davčna bremena ves čas premikamo od ene strukture kmetijskih prebivalcev na drugo. Ne bi navajal, kakšne rešitve smo že imeli v teh štirih letih, oprostitve za višinske kmetije in drugo. Želim le poudariti, da pred volivce ne moremo vsako leto prihajati s spremembami. To je tudi vzrok, da davčna disciplina iz leta v leto popušča, kar je razumljivo.

V razgovorih, ki sem jih imel s kmeti v zadnjem času, so mi ti jasno in glasno povedali, da ne razumejo davčnega sistema, da je nemogoč, ker je vsako leto drugačen in da se pravzaprav nič ne mudi s plačilom, ker še nikoli ni bilo tako, da ne bi bilo čez nekaj časa drugače. Zato menim, da ne smemo vsako leto spreminjati davčni sistem, pri čemer pa ostaja skupni obseg sredstev davkov iz kmetijstva enak ali pa se le malo poveča.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi kdo besedo? Besedo ima tovariš Jože Szabo.

Jože Szabo: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Vedno bolj pogosto opažam v časopisih, da posamezne komune in krajevne skupnosti poskušajo nekatere objekte, ki so za skupnost večjega pomena, kot so ceste, otroški vrtci, vodovod in rekreacijski centri, financirati s pomočjo uvedbe samoprispevka, za katerega se odločijo občani na referendumu. Kljub temu, da so argumenti za uvedbo samoprispevka vedno tehtni, marsikateri referendum ne uspe, ker ne glasujejo vsi volivci.

Predloženi zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov ne predvideva nobene spremembe pri določilih o krajevnem samoprispevku. 138. člen zakona o prispevkih in davkih občanov določa o uvedbi krajevnega samoprispevka naslednje:

»Krajevni samoprispevek se lahko vpelje za graditev komunalnih, izobraževalnih, kulturnih, zdravstvenih, socialnih ali drugih objektov ali za druge namene, ki imajo neposreden pomen za občane, če se — poudarjam — večina vseh vpisanih volivcev iz območja, za katero naj se samoprispevek vpelje, izjavi zanj na zborih volivcev ali na referendumu.«

112. člen ustave Socialistične republike Slovenije pa pravi o referendumu naslednje:

»Referendum razpisuje občinska skupščina; na referendumu se glasuje neposredno in tajno. Predlog, o katerem se glasuje na referendumu, je sprejet, če je glasovala zanj večina volivcev, ki so glasovali.«

Nisem zasledil, da bi kateri amandma obravnaval spremembo ustavne določbe o referendumu. Očitno pa je, da si navedeni določbi ustave in zakona nasprotujeta. Dejstvo je, da je za uvedbo krajevnega samoprispevka potrebna absolutna večina glasov volivcev, kar pa v večini primerov povzroči, da referendum ne uspe. Nekaj primerov iz dosedanjih referendumov pokaže slabost uvajanja krajevnega samoprispevka z absolutno večino glasov. Pri poskusu uvedbe samoprispevka v Negovi za zgraditev vodovoda je od 981 volivcev glasovalo 454 za uvedbo krajevnega samoprispevka in le 155 proti uvedbi krajevnega samoprispevka. Ob tej je bilo 24 neveljavnih glasov. Torej kljub temu, da je bilo od 981 volivcev le 155 občanov proti krajevnemu samoprispevku, referendum ni uspel.

Drugi primer: Občani največje vasi v Sloveniji, Odranci, so bili ogorčeni, ko so jim objavili, da je od 578 vpisanih volivcev 239 volivcev glasovalo za uvedbo krajevnega samoprispevka za modernizacijo cest v občini Lendava in je le 161 občanov glasovalo proti, vendar s tem referendum pri njih ni uspel.

V Negovi ni glasovalo 348 volivcev, v Odrancih pa 159. V teh primerih ne gre toliko za volivno oziroma za glasovalno abstinenco, temveč za odsotnost občanov, ki so bili na sezonskem delu, predvsem v Avstriji.

Tretji primer: V Lendavi uvedba krajevnega samoprispevka za modernizacijo cest III. reda skoraj ni uspela, kljub temu, da je od 18 704 vpisanih volivcev glasovalo proti le 4 257 volivcev.

Najbolj svež primer je nedeljsko glasovanje v Mariboru. Od 114 124 vpisanih volilvcev jih je glasovalo 85 226 oziroma 74,5 odstotka. Za je glasovalo 43 169 volivcev oziroma 38,1 odstotka. Ni glasovalo 29 700 ali več kot četrtina. Če bi za uspešnost referenduma veljala relativna večina glasov, bi tudi v Mariboru ta referendum uspel z 51,3 odstotka.

Ker se vedno bolj poslužujemo uvajanja krajevnega samoprispevka, ki bo kvalitetno tudi pomembnejši od ostalih oblik davščin, je potrebno, da se vprašanje uvedbe krajevnega samoprispevka prouči in najde bolj prožen postopek za odločanje o krajevnem samoprispevku.

Če lahko naše najvišje predstavniške organe volimo z relativno večino, naj bi tudi o uvedbi krajevnega samoprispevka odločali z relativno večino, kot ustava dovoljuje, dosedanje izkušnje pa to zahtevajo.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Mirko Jamar.

Mirko Jamar: K predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih občanov dajem nekatere pripombe, ki nakazujejo, da zakon ni povsem dosleden glede prispevka od skupnega dohodka občanov. Ker se to vprašanje obravnava tudi v predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks, katerega bomo obravnavali v naslednji točki dnevnega reda, bom govoril o obeh zakonih naenkrat.

Dohodki iz prispevka od skupnega dohodka občanov po teh dveh zakonih bodo znašali v naslednjem letu 1,100.000 starih dinarjev. Če upoštevamo, da bomo letos zbrali okoli 850 milijonov starih dinarjev in da so v znesku za prihodnje leto upoštevana plačila za leto 1968 in akontacije za leto 1969, torej za dve leti skupaj, potem to pomeni, da se dohodki iz tega prispevka po novih predpisih znižajo približno za polovico. Mislim, da je to v nasprotju z resolucijo skupščine, po kateri naj bi se povečane potrebe splošne potrošnje krile tudi z obremenitvijo osebne potrošnje v korist splošne potrošnje, pri čemer naj bi več prispevali občani z višjimi dohodki. Ne glede na to, da na novo uvajamo davčne olajšave za vzdrževane osebe, tako visoko zmanjšanje teh dohodkov ne more biti utemeljeno.

Davčne olajšave za vzdrževano osebo znašajo 500.000 starih dinarjev od davčne osnove. Po tehniki obračunavanja to pomeni, da se prispevek od skupnega dohodka zaradi vzdrževanih članov v družini zmanjša zelo različno za posamezne kategorije zavarovancev glede na višino njihovega dohodka. Zavezancu z nizko davčno osnovo se zaradi enega otroka zmanjša prispevek za 15.000 starih dinarjev, zavezancu z višjo davčno osnovo pa lahko tudi za 200, 300 ali celo za 400 tisoč ali več dinarjev. Tako kot so otroški dodatki proporcionalni, torej enaki za vse kategorije zavarovancev, bi morala biti, po mojem mnenju, enaka tudi davčna olajšava. Ni namreč mogoče najti utemeljitve za priznanje davčne olajšave za vzdrževano osebo v tako različnih zneskih. Ne bi bil rad obsojen, da zastopam uravnilovske tendence, vendar smatram, da vzdrževane osebe niso in ne morejo biti sredstvo za stimuliranje večje produktivnosti dela. Zato predlagam, da se za vse kategorije zavezancev določi enaka davčna olajšava za vzdrževane osebe. Omenjam tudi, da je po sedanjem predlogu

davčna olajšava za davčne zavezance z višjimi osebnimi dohodki v mnogih primerih mnogo višja od sedanjega otroškega dodatka.

Med vzdrževane osebe, za katere se prizna davčna olajšava, se po sedanjem predlogu štejejo otroci, zakonci in starši. V načelu nimam ničesar proti takim davčnim olajšavam, čeprav mislim, da so te olajšave namenjene predvsem podpiranju družin z otroki, ne pa podpiranju sorodnikov, ugotavljam pa vendarle nedoslednost. Osebam, ki imajo nizke dohodke, torej tistim osebam, ki niso davčni zavezanci po tem zakonu, priznavamo samo dodatke za otroke, zakonca in starše pa morajo ne glede na nizke dohodke vzdrževati sami. Nasprotno pa po predloženem zakonu priznamo davčne olajšave za gospodinje in starše. Boljše situiranje kategorij prebivalstva tretiramo torej ugodnejše, priznavamo jim, da žena-gospodinja ali starši pomenijo določen strošek, slabše situiranim pa tega ne priznamo, ker bi jim sicer morali priznati ustrezni dodatek vsaj na nezaposleno ženo. Glede na razprave v odborih, ki so se močno zavzemale za to, da se priznavajo davčne olajšave za zakonce, ne predlagam, da se zakonci črtajo iz tega predloga, čeprav menim, da bi bilo to pravilno, predlagam pa amandma v tem smislu, da se iz davčnih olajšav izvzamejo starši, ker poleg drugega to lahko povzroči tudi določene špekulacije.

Predlagam še amandma glede davčnih olajšav, in sicer da se davčna olajšava določi v enotnem znesku 20.000 starih dinarjev na oskrbovano osebo. Znesek 20.000 dinarjev predlagam zato, ker je to znesek, ki približno ustreza davčni olajšavi najnižjih kategorij prispevku zavezanih dohodkov po sedanjem predlogu, davčna olajšava za občane z višjimi dohodki pa bi se v primerjavi z dosedanjim predlogom bistveno zmanjšala in to tembolj, čim višji dohodek imajo. Pričakujem, da se bo finančni učinek na tej podlagi nekoliko povečal, točne kalkulacije pa ni mogoče dati, ker nimamo nobenih izkušenj z davčnimi olajšavami, ki jih letos uvajamo prvič. V tem smislu je problematičen tudi izračun sekretariata za finance po predloženi davčni lestvici. Predlog, ki ga dajem, predvideva nekoliko večje olajšave za davčne zavezance z najnižjim dohodkom, je pa ostrejši za zavezance z višjimi dohodki. Predlagana amandmaja bi nekoliko zaostrila politika prispevka od skupnega dohodka občanov ter povzročila povečanje dohodkov, vendar v tej zvezi ne bi bile potrebne spremembe obstoječih bilanc. Če bi se v začetku naslednjega leta pokazalo, da bodo dohodki znatno večji od predvidenih, bi lahko ustrezno povečali delež občine pri tem dohodku.

Menim, da amandmaja v določeni meri po svojih načelih ustrezata tudi amandmaju, ki ga je predložil tovariš Pušenjak. Na splošno pa smatram, da je pri prispevku od skupnega dohodka občanov še več odprtih vprašanj, katera bi morali bolj vsestransko in temeljiteje proučiti, tako da bi imeli čimbolj stimulativen, čimbolj pravičen način zajemanja dohodka iz tega naslova.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? Tovariš Adolf Tavčar.

Inž. Adolf Tavčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Imam samo eno vprašanje v zvezi z razpravo tovariša Deberška. Gre namreč za 17. člen na strani 9, kjer se za 49. členom dodaja nov 49a člen, ki se glasi: »Za posamezne skupine katastrskih občin lahko predpišejo občinske skupščine stopnjo občinskega prispevka od kmetijstva v naslednjih mejah: za prvo skupino od 30—42 %, za drugo skupino 17—29 %, za tretjo od 10—16 % in četrto od 3—9 %.

Če so v posamezni skupini večje razlike v pogledu reliefa zemljišč in tržnih pogojev, lahko občinska skupščina za del katastrskih občin iste skupine določi v mejah za skupino določenih stopenj posebne stopnje, vendar v eni skupini lahko predpiše največ dve različni stopnji.«

Vprašujem predstavnike izvršnega sveta oziroma sekretariata za finance, približno tako kot prej tovariš Deberšek, ko je nasprotoval stalnim spremembam davčnega sistema, ali morajo občine obvezno uvesti vse štiri skupine za odmero prispevka od kmetijstva? Doslej smo namreč v naši občini imeli le tri skupine in bi bilo prav, da bi se občine same odločale za tri ali štiri skupine, pri čemer naj bi zakon neposredno ne narekoval obvezne enotne rešitve. Hvala!

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. K besedi se je priglasila tovarišica Atena.

Ela Ulrih-Atena: V načelu podpiram amandma in izvajanja poslanca Mirka Jamarja. Vendar je treba njegov amandma dopolniti z določbo, da se za vzdrževanega družinskega člana štejejo zakonci, ki niso sposobni za delo in seveda otroci. To utemeljujem predvsem s tem, da nezaposlen zakonec, pretežno gre tudi za žene, če je zdrav, ustvarja v družini neevidentiran dohodek. To ni socialno breme v družini, narobe, nezaposlena žena v velikem delu prispeva k višjemu standardu družine. Vse tisto, kar si mora zaposlena žena pridobiti na trgu, v objektih družbene prehrane, v objektih za varstvo otrok, kjer mora vse usluge plačati, vse to nezaposlena žena opravi doma. Če bi bili ob stari formulaciji dosledni, bi to najbrž vodilo v tak nesmisel, da bi morali oprostiti oziroma zmanjšati davčno osnovo tudi tistim gospodinjstvom, ki imajo služkinjo oziroma, ki imajo gospodinjsko pomočnico. Kajti kadar je žena zaposlena, je večkrat nujno, da ima gospodinjsko pomočnico, ker še niso zadostno in povsod razvite otroškovarstvene dejavnosti. Zdi se mi tudi, da ne glede na sedanje razmere, ki ne omogočajo zaposlitev vseh za delo sposobnih žena, tak zakon vendarle destimulativno vpliva na zaposlovanje žena. Številne primerjave pa kažejo, da imamo visok nacionalni dohodek tam, kjer so zaposleni vsi za delo sposobni prebivalci, torej tudi žene. Iz navedenih razlogov predlagam dopolnitev amandmaja tovariša poslanca Jamarja. Hvala!

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? Tovariš Viktor Seitl ima besedo.

Vikor Seitl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Moram izjaviti, da odločno podpiram amandma tovariša Jamarja, ker se mi zdi njegova obrazložitev zelo prepričljiva, življenjska in koristna. Dodajam, da bi razmeram v Sloveniji ustrezalo, če bi oprostitev veljala za zakonca in otroke. Zavračam pa obrazložitev in predlog tovarišice Atene. Če je tako kot to tovarišica poslanka Atena razume in predlaga, ji predlagam, da pusti zaposlitev in si doma ustvarja boljši standard! Potem morajo vse žene pustiti zaposlitev in si s tem ustvariti boljši standard. Če ne bi imeli pogoje, da lahko zagotovimo družbeno varstvo otrok in zaposlitev žensk, potem bi morda takšno obrazložitev sprejel, tako pa je na žalost, ne morem.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Franc Gorenc.

Franc Gorenc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Predlagam, da se zavrne amandma tovariša Jamarja, po katerem naj bi se spremenil 106. a člen tako, da pri oprostitvah ne bi upoštevali vzdrževanja staršev. Smatram, da to ni v redu, in sicer zaradi tega, ker bi tako odvračali otroke od tega, da bi sami vzdrževali starše, kar bi bilo zelo dobrodošlo v današnjih razmerah, ko nekateri premožni otroci s posestvom, avtomobili in drugim premoženjem prepuščajo starše socialnemu varstvu in jih dajejo v domove za onemogle, ki so že tako prepolni.

Prav tako imam pripombo glede štipendij. Štipendije naj se po predlogu ne štejejo v lastne dohodke. Jaz mislim, da je štipendija dohodek družine, kajti če štipendije ni, mora družina sama poskrbeti za vzdrževanje in šolanje otroka. Včasih štipendije skoraj dosegajo dohodke delavca ali delavke. Ne razumem razlogov, zaradi katerih smo v tem primeru nedosledni in neobjektivni do nekaterih članov naše družbe.

Zato predlagam, da se amandma k 106. a in 106. b členu zakonskega predloga ne sprejmeta.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Gorenc, iz vaše argumentacije izhaja, da predlagate, da se amandma tovariša Jamarja spremeni tako, da se briše v prvem odstavku 106. a člena zadnji stavek.

Želi še kdo besedo? Besedo ima tovarišica Marija Mesarič.

Marija Mesarič: Uvodna principialnost tovariša Jamarja v njegovi obrazložitvi mi ugaja, le žal mi je, da ni principialen do konca; zato se z njegovim amandmajem ne strinjam. Neprincipialnost pa se izraža v prvem delu amandmaja k 106. a členu. V tem primeru soglašam s tovarišem Gorencem in menim, da so štipendije mnogokrat višje, kot je dohodek kvalificiranega delavca. Zato smatram, da se mora štipendija všteti v dohodek družine, zlasti ob upoštevanju dejstva, — ki ga potrjujejo številni praktični primeri — da štipendije običajno, na žalost, prejemajo tisti, ki imajo že tako visok dohodek. Taki ljudje dobijo štipendije za svoje otroke s pomočjo osebnih zvez.

Jaz bi bila za upoštevanje štipendije, če bi bila štipendija tisto, kar je včasih ločitveni dodatek. Če bi jo dobival podeželski otrok ali nekdo, ki sicer nima možnosti za študij, ker je šola zelo oddaljena, na primer v Ljubljani. Prav tako bi to veljalo, če bi štipendije dobivali otroci iz družin, v katerih je veliko otrok in ne bi sicer mogli študirati. Upoštevanje samo nekaterih štipendij, drugih pa ne, bi bilo zapleteno; četudi bi tak sistem sprejeli, bi ga bilo mogoče izigravati.

Prav tako se ne strinjam z amandmajem k 106. b členu, kot ga predlaga tovariš Jamar, in tudi ne z dopolnitvijo, ki jo dodaja tovarišica Atena. Če bi upoštevali posebne pogoje za zakonca, bi morali prav tako delati razliko med vzdrževanjem mladoletnih in starejših otrok. Mati mora namreč še posebej skrbeti za majhne otroke, ko pa ti odrastejo, so precej bolj samostojni in mati se lahko tudi redno zaposli oziroma svojo službo lažje opravlja. Sama sem mati in mi lahko verjamete, da je tako. Če bi bila ves ta čas doma kot mati in »gospodinjska pomočnica«, me najbrž nihče po dvajsetih letih gospodinjskega dela ne bi vzel v službo, pa čeprav bi imela fakultetno izobrazbo. Kljub temu, da prenašam dvojno obremenitev in poleg službe opravljam doma še vse gospodinjske posle, sem v primerjavi z nezaposleno ženo vendarle privilegirana,

ker imam svoj dohodek in sem tako bolj emancipirana — če hočem tako reči — in neodvisna od »tlake« in volje zakonskega druga.

Prav tako se ne morem strinjati z neprincialnim stališčem tovariša Jamarja glede vzdrževanih staršev davčnega zavezanca. Na to vprašanje gledam s stališča zakonskih obveznosti, pa tudi iz lastnih izkušenj. Če nam zakon kot otrokom nalaga, da moramo starše vzdrževati, nam je treba to vsekakor priznati v olajšavo. Res je, da je bistvena razlika, ali imajo starši doma svoje premoženje, hišo in podobno, tudi če niso opravilno sposobni, ali pa so brez vsega; sicer pa najbrž pri ljudeh, ki so stari nad 70 let, ne moremo resno govoriti o delovni oziroma opravilni sposobnosti. Zato tudi dodatek k amandmaju ni sprejemljiv.

Predsednik dr. Jože Vilfan: V smislu 285. člena našega poslovnika morajo biti amandmaji k zakonskim predlogom dani pismeno. To, kar velja za amandmaje, velja tudi za subamandmaje. To se pravi, če tovarišica Atena vztraja na subamandmaju k Jamarjevemu amandmaju, mora dati ta svoj predlog pismeno. Ravno tako tudi tovariš Gorenc, ki pa mi je ravno sporočil po sekretarju, da ne misli predlagati subamandmajev.

Tovarišica Atena, ali vztrajaš pri svojem subamandmaju? (Da.) Potem ga daj pismeno, v smislu 285. člena našega poslovnika.

Pretrgavam sejo za 15 minut in prosim odbore in zakonodajno-pravno komisijo, da v tem času zavzamejo stališče do danih predlogov za spremembe in dopolnitve.

(Seja je bila prekinjena ob 15.20 in se je nadaljevala ob 16. uri.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišice in tovariši, nadaljujemo z delom in prosim poročevalca odbora in zakonodajno-pravne komisije, da nam povedo svoja stališča. Tovariš Cvenk ima besedo.

Miran Cvenk: Tovarišice in tovariši poslanci! Odbor je obravnaval amandma, katerega je zboru predlagal poslanec tovariš Jamar. V včerajšnji večerni razpravi o tem zakonskem predlogu je tudi odbor imel enaka stališča, kot danes tovariš poslanec Jamar. Po dolgi razpravi, ki je trajala več ur, pa je že na včerajšnji seji odbor nato prišel do prepričanja, da je v tako kratkem času nemogoče sprejeti take spremembe kot so predlagane s tem amandmajem. Bistveno je, da ne moremo zanesljivo predvideti, kako bi učinkovale take ali drugačne olajšave. Tudi odbor je imel velike pomisleke in podobne pripombe kot tovariš Jamar. Res se na prvi pogled opazi, da znaša olajšava za enega otroka na dnu lestvice le 20.000 starih dinarjev, na vrhu lestvice pa kar okrog 400.000 starih dinarjev. Vendar je odbor, ob analizah strokovnjakov, ugotovil, da je taka olajšava le relativna in ni primerljiva na ta način, ker je lestvica progresivna in zato hkrati močno raste tudi davčna obremenitev.

Kljub temu je bil odbor mnenja, da bi bilo treba predlog tovariša Jamarja še nadalje temeljito in strokovno proučevati. Ker v tako kratkem času ni bilo mogoče izračunati vseh posledic take ali drugačne ureditve olajšav, je odbor že na včerajšnji seji amandma tovariša Jamarja sicer zavrnil, hkrati pa je sklenil predlagati, da bi izvršni svet vse te možnosti in predloge analiziral ter

o tem po nekaj mesecih našemu zboru poročal. Na podlagi tega poročila bi potem eventualne spremembe uveljavili za kasnejše obdobje. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Prosim za stališče zakonodajno-pravne komisije. Besedo ima Janko Česnik.

Janko Česnik: Tudi zakonodajno-pravna komisija smiselno iz enakih razlogov odklanja amandma tovariša Jamarja.

Kot je videti iz pismenega poročila, je bilo na seji komisije nekaj pripomb k predlaganemu načinu obdavčevanja. Tako je bilo izraženo mnenje, da pri olajšavah ni razloga za razlikovanja med starši zavezanca in starši njegovega zakonca, katere zakonca vzdržujeta. Kljub temu komisija meni, da je sistem, kakršnega predlaga izvršni svet, vendarle bolj proučen in urejen kot pa spremembe, ki jih predlaga tovariš Jamar. V njegovem amandmaju so tudi nesoglasja, zlasti ker drugi stavek amandmaja povzema besedilo prejšnjega stavka, ki ne bi bil v skladu z novim sistemom. Iz teh razlogov komisija ni mogla amandmaja sprejeti. Vseeno pa ostaja dejstvo, da je amandma tovariša Jamarja vendarle v določenem smislu zelo simpatičen, zlasti, če se podčrta njegovo stališče, da se enako štejejo vsi otroci, tako otroci iz družin z manjšim osebnim dohodkom, kakor tudi otroci iz družin z višjimi osebnimi dohodki. Pri teh je namreč najbolj opazna progresija, ki bi šla na škodo revnejših družin pri upoštevanju otrok in zakoncev.

Iz razlogov, ki sem jih navedel pa smatramo, da je sistemsko bolj pravilna rešitev, ki jo vsebuje zakonski predlog in zavračamo amandma.

Predsednik dr. Jože Vilfan: K besedi se javlja tovarišica Atena.

Ela Ulrih-Atena: Tovariš predsednik, tovariši in tovarišice poslanci! Oprostite, ker se spet javljam k besedi in to zaradi tega, ker sem prej morda nekoliko površno pojasnila svoje stališče in me mnogi poslanci niso razumeli. Ne želim neposredno vplivati na vaše glasovanje, vendarle pa bi rada pojasnila, zakaj sem predlagala dopolnitev.

Najmočnejši argument, ki je vplival name, je bil ta, da imamo v Sloveniji «zaposlenih blizu 600 000 delavcev. Pravim blizu, kajti natančno bi bilo okrog 550 000, ker pa se med zavezance za plačevanje tega davka štejejo tudi obrtniki in celo nekatere kategorije kmetov, se najbrž ne bom zelo zmotila, če zaokrožim številko na 600 000 oseb, med katerimi lahko iščemo zavezance za plačilo davka od skupnega dohodka. Število le-teh pa predstavlja v celotnem številu 60.000. Olajšave, o katerih naj razpravljamo, bodo povzročile nadaljnje znižanje števila davčnih zavezancev. Odločamo torej o desetini zaposlenih prebivalcev, namreč o tistih 10 odstotkih zaposlenih, ki imajo nad 2 milijona dohodka na leto. Zdi se mi, da razprava z gledišča večjih socialnih problemov ni na mestu, ker se hkrati ne vprašamo, kakšne olajšave ima družina, v kateri je prav tako zaposlen samo en član, pa so njegovi dohodki povprečni, se pravi 90.000 starih dinarjev ali nekaj čez. Ta delavec res ne bo plačal davka in ne bo deležen olajšav, ima pa navadno večje število otrok.

Poprečno imajo slovenske družine 1,5 ali celo manj otrok. To povprečje nanesejo tiste kategorije zaposlenih in prebivalstva, ki ima nižje osebne dohodke. Če bi imeli na razpolago podatke, bi ugotovili, da je v tej kategoriji, ki

jo danes poskušamo oprostiti davka, poprečno število otrok še manjše in poprečno najbrž ne presega enega otroka.

To sem morala povedati zaradi tega, ker se mi zdi, da so bile nekatere interpretacije danes tu preveč socialno obarvane, v resnici pa govorimo o ljudeh, ki kakšne posebne socialne skrbi ne zaslužijo. Tudi jaz bom plačala davek, ker sem zaposlena in ker imam tak dohodek.

Moja dopolnitev k amandmaju izhaja iz trdega političnega prepričanja, da je ekonomsko in politično utemeljeno, če z vsemi silami podpiramo vse večje zaposlovanje žensk. Vsi ukrepi, ki jih sprejemamo, naj stimulirajo zaposlovanje žensk! Vse razvite dežele, dežele z visokim življenjskim standardom in z visokim nacionalnim dohodkom si prizadevajo zaposlovati oba spola prebivalcev, seveda v različnih panogah gospodarstva in z razlikami glede na to ali gre za zaposlitev v industriji ali v sekundarnih oziroma tercialnih dejavnostih.

Tudi v Sloveniji imamo nad 40 odstotkov zaposlenih žena. Mislim, da ne bi smeli dovoljevati, da bi se nam ta delež zniževal in to zniževanje z nobenim instrumentom ne bi smeli celo spodbujati. Tudi če se ob določeni višini zaslužka morda lahko začne tehtati, ali je bolje pustiti slabo plačano delo in se posvetiti družini, bi morali z vsemi ukrepi delovati tako, da se zaposlene žene ne bi odločile za prenehanje dela. Nasprotno, morali bi vplivati na žene, da se zaposlijo. To vpliva na nacionalni dohodek, hkrati pa ima svoj vpliv še na mnoga druga razmerja v družbi, v družbenem samoupravljanju, kulturi in podobno.

Hvala lepa za pozornost!

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala. Tovariš Avgust Majerič se je javil k besedi.

Avgust Majerič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Menim, da je amandma poslanca Jamarja sestavljen pravzaprav iz več amandmajev. Govoril bom samo o tistem, ki se nanaša na olajšave v zvezi z vzdrževanimi družinskimi člani. Če tovariš Jamar vztraja pri celotnem amandmaju, obstoja nevarnost, da bo ta del amandmaja zaradi drugih dodatkov propadel. Ker pa je prav del amandmaja, ki se nanaša na te olajšave, zelo pomemben, ga izločam in še posebej predlagam kot svoj amandma. Menim, da je ta amandma vsestransko utemeljen; o nasprotnem me ni prepričala niti zakonodajnopravna komisija, ki je sicer omenila, da obstajajo nekateri pomisleki, vendar ni navedla nobenega argumentiranega pomisleka, niti tovariš Cvenk, ki se je strinjal z amandmajem, vendar je menil, da je treba amandma še proučevati.

Tovariši, takoj vas bom seznanil s celotnim tem proučevanjem! Če ima nekdo dva in pol milijona dohodkov letno in enega otroka, bi bil po davčni lestvici dolžan plačati 15.000 starih dinarjev, ker velja zanj stopnja 3 odstotke. Če ima nekdo 7 milijonov osebnih dohodkov, bi bil oproščen za pol milijona, pri čemer znaša davčna stopnja 78 odstotkov. Ob taki stopnji bi oprostitev za pol milijona pomenila dejansko vsoto 390.000 starih dinarjev. Pri tem je vprašljivo, ali je pri 7 milijonih dohodka sploh kakšen socialni ali kakršenkoli drug argument za oprostitev. Če pa se že odločimo za oprostitev, jo dajmo določiti lepo linearno z 20.000 starimi dinarji. Menim, da je to upravičeno in upam tudi, da nam zaradi tega strokovnjaki s 7 milijoni osebnih dohodkov ne bodo zbežali.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Majerič, jaz sem bil od začetka malo nepozoren.

August Majerič: Ker ima vsaka stran svoje argumente, bi lahko še ves dan o njih razpravljali, ne da bi problem rešili. Predlagam svoj amandma, kot sem prej povedal — vse argumente, ki smo jih slišali v obravnavi, pa lahko proučimo kasneje in eventualno spremenimo med letom z veljavnostjo za prihodnje leto.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Majerič, nisem hotel polemizirati s teboj, temveč sem hotel le, da konkretiziraš svoj predlog. Hvala lepa.
Besedo ima tovariš Perhavec.

Inž. Edvard Perhavec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Podpiram stališče tistih poslancev, ki so se opredelili za to, da se amandma tovariša Jamarja prouči, danes pa se ga še ne sprejme. Kakorkoli je že simpatičen, ima verjetno le določene vrzeli; kakor je tovariš Majerič na konkretnem primeru zgradil utemeljitev za, tako si jaz upam s konkretnim primerom argumentirati proti.
Drugi odstavek se glasi takole: »Če ima vzdrževani družinski član iz kakršnihkoli virov lastne dohodke, se določeni znesek zmanjša za toliko, kolikor so znašali letni dohodki tega člana.« Po peti točki je ta znesek 200 novih ali 20.000 starih dinarjev. Če vzdrževani član, recimo da je to študent, med počitnicami en mesec dela v gospodarski organizaciji in v tem času zasluži 20.000 starih dinarjev, izgubi status vzdrževanega člana. Ne vem, če je to pametno; postavlja pa se tudi vprašanje, kako naj bi vse take in podobne dohodke družinskih članov uspešno evidentirali. Hkrati pa ne jemljemo statusa vzdrževanega člana tistemu študentu, ki prejme desetkrat ali dvajsetkrat toliko kot štipendijo. Da ne govorim še o minimalnih invalidninah in podobno. Stvar po mojem mnenju ni proučena in zato predlagam, da se predlog tovariša Jamarja še prouči, zaenkrat pa sprejme predlog izvršnega sveta.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Milan Klemenčič. Prosim.

Milan Klemenčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Po podatkih službe za zaposlovanje je med tistimi, ki iščejo zaposlitev, okoli 64 odstotkov žensk. Ob tem dejstvu se postavlja vprašanje, ali je primerno v takih razmerah še posebej spodbujati zaposlovanje žensk, ko še tistim, ki so trenutno nezaposlene, ne moremo zagotoviti dela.
Pridružujem se mnenju tovarišev, ki so govorili pred menoj, da to vprašanje ni dovolj proučeno in se zato ne strinjam s predloženimi amandmaji tovarišice Ulrihove in tovariša Jamarja.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Še kdo prosi za besedo? Tovariš Avgust Majerič ima besedo.

August Majerič: Strinjam se s tovarišem Klemenčičem in zato premikam svoj predlog za en stavek nazaj. Prej sem namreč razumel zadnji stavek tako, da se nanaša na davčno osnovo, ker pa se dejansko nanaša na prispevek,

je točna ugotovitev tovariša Perhavca. Zato naj ta del amandmaja odpade in ostane samo stavek: »Zavezancem, ki vzdržujejo družinske člane, se odmerjeni prispevek zmanjša za določen znesek za vsakega vzdrževanega družinskega člana.« Vse drugo pa naj se še prouči.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Lahko preidemo h glasovanju. Imamo amandmaje odborov in zakonodajno-pravne komisije. Amandmaji zakonodajno-pravne komisije in odborov so med seboj usklajeni, razen amandmajev zakonodajne-pravne komisije k 42. in 46. členu. Ali je v tem pogledu situacija ostala nespremenjena? Prosim, tovariš Kambič ima besedo.

Miroslav Kambič: Tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za proračun sprejema amandmaja zakonodajno-pravne komisije k 42. in 46. členu zakonskega predloga.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Torej je tudi to med odborom in zakonodajno-pravno komisijo usklajeno.

Ali tudi izvršni svet sprejema stališča zakonodajno-pravne komisije k 46. členu? (Sprejme.) S te strani imamo olajšano situacijo in bomo lahko o amandmajih odbora in zakonodajno-pravne komisije glasovali skupaj. Imamo tudi dva amandmaja tovariša Pušenjaka, potem amandma občine Celje, ki pa je bil danes zjutraj umaknjen, nato amandma tovariša Jamarja, h kateremu je dala spreminjevalni amandma tovarišica Atena, in amandma poslanca Majeriča.

Sedaj lahko preidemo na glasovanje in prosim najprej, da glasujemo o amandmajih našega odbora za proračun in zakonodajno-pravne komisije, s katerimi se izvršni svet strinja. Prosim tiste člane našega zbora, ki so za te amandmaje, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ti amandmaji so bili soglasno sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih tovariša Rada Pušenjaka, in sicer sta to dva amandmaja prvi od 13. decembra 1968, drugi pa od 16. decembra. Glasovali bomo o vsakem amandmaju posebej.

Najprej glasujemo o amandmaju tovariša Pušenjaka od 13. 12., in sicer da se dosedanje besedilo v 16. členu zakona, kakor ga imamo pred seboj, spremeni tako, da se glasi: »V drugo skupino — ravna ali blago valovita, gričevnata zemljišča z manjšimi nadmorskimi višinami, ki dopuščajo težjo mehanizacijo in imajo slabše tržne pogoje.« Prosim tiste, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (5 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (21 poslancev dvigne roko.) Amandma tovariša Pušenjaka je bil zavrnjen z 9 glasovi za, 47 proti in 21 vzdržanimi.

Tovariš Rado Pušenjak, prosim!

Rado Pušenjak: Ker ni bilo poročila odbora o ostalih treh amandmajih in ker nisem bil pozvan, da podam izjavo v zvezi s stališčem odbora, mi dovolite, da dam še nekaj pojasnil.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Pušenjak, procedura je taka, da potem ko se začne glasovanje, ni mogoče več začeti obravnave. Ker pa sem imel občutek, da sem ti naredil krivico, daj pojasnilo, ampak prosim, bodi kratek.

Rado Pušenjak: Tovariši, nikakor se ne morem strinjati s stališčem odbora, ki ostale tri moje amandmaje zavrača. O teh vprašanjih smo že večkrat govorili in doslej ni bil nihče proti rešitvam, kakršne predlagam.

Ti predlogi so sestavljeni v sodelovanju s strokovnjaki v občinski skupščini. Ti so mi razložili, da ne morejo izvrševati predpisov tako kot se predlaga. Z amandmaji sem želel doseči, da se te težave odpravijo. Tako je, na primer, občinska skupščina po dosedanji ureditvi lahko za polovico znižala kmečki davek pri katastrskem dohodku do 300.000 starih dinarjev. Zdaj pa se ta meja dviga na 400.000 starih dinarjev. Na ta način bomo močno oškodovali občinske proračune in ustvarili veliko nezadovoljstvo pri tistih, ki bodo morali plačati celoten davek brez možnosti olajšave. Resnično ne morem razumeti, zakaj odbor moj predlog zavrača in prosim zbor, da moj amandma sprejme, ker je utemeljen in bo za prakso bolj sprejemljiv, ker je življenjski.

Drugi amandma se nanaša na uporabo načela progresivnega obdavčenja v kmetijstvu. Pri tem namreč prihaja do nesmiselnih razmerij in krivic. Ugodnosti pa pri tem uživajo tisti, ki jih sicer ne bi smeli biti deležni. Tako, na primer, lastnik vinograda plača davek od katastrskega dohodka po stopnji 14 odstotkov, če ima en hektar vinograda: če pa ima tak vinograd kmet z nekoliko večjim posestvom, vendar manjšim dohodkom, plača davek po stopnji 37 ali 40 odstotkov. Ne razumem, zakaj ne bi mogli sprejetih takih rešitev, ki bi občinam omogočale, da vodijo pametno davčno politiko na tem področju.

Naslednji moj predlog se zavzema za olajšave v zvezi z bolniškimi stroški kmetov. Po sedanji ureditvi se priznajo olajšave le tedaj, če bolniški stroški presegajo 50.000 starih dinarjev. Zaradi tega se je dogajalo, da majhen kmet ni bil deležen olajšave, če so bili bolniški stroški nekoliko pod 50.000 dinarjev, veliki kmet, ki je imel nad 50.000 dinarjev bolniških stroškov pa je dobil olajšavo, čeprav je zmogel bolniške stroške in bi tudi lažje plačal davek kot pa mali kmet. Zaradi tega tudi želim, da se take anomalije odpravijo in prosim, da moje predloge sprejmete.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prehajamo na glasovanje o amandmaju, s katerim tovariš Pušenjak predlaga, da se drugi odstavek 58. člena spremeni tako, da se glasi: »zavezancem, ki nimajo za delo zmožnih družinskih članov in pri katerih osebni dohodek vseh članov gospodinjstva ne presega 400 dinarjev letno, se odmerjeni prispevek od kmetijstva zniža, in sicer« nato je navedena tarifa. Prosim tiste člane republiškega zbora, ki so za tak amandma, da dvignejo roko. (41 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti temu predlogu? (20 poslancev dvigne roko.) Kdo se je prosim vzdržal? (29 poslancev dvigne roko.)

Amandma tovariša Pušenjaka je zavrnjen z 41 glasovi za, 20 proti in 29 vzdržanimi.

Po poslovniku so namreč veljavne tiste odločitve, za katere je glasovala večina navzočih poslancev, to se pravi, da se abstinenca šteje kot negativni glas.

V naslednjem amandmaju Rado Pušenjak predlaga, da se 1. stavek v 5. odstavku spremeni tako, da bi se glasil: »Zavezancem se odmerjeni davek od kmetijstva ustrezno zniža, če so imeli v letu, za katero se prispevek odmerja, več kot 200 din izdatkov za zdravljenje družinskih članov ali če so imeli izdatke za pogreb družinskih članov.«

Kdor je za tak amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Kdo je proti temu amandmaju? (25 poslancev dvigne roko.) Se je kdo

vzdržal? (17 poslancev dvigne roko.) Potemtakem je večina navzočih poslancev glasovala za ta amandma in je sprejet.

Prehajamo na naslednji amandma, in sicer, da se za prvim odstavkom 21. člena doda nov odstavek z naslednjim besedilom: »Občinske skupščine lahko odobrijo posebne olajšave tistim zavezancem, ki imajo izključno le dohodek iz kmetijstva in če le-ta znaša:

do 2000 dinarjev odmerne osnove 20 %
nad 2001 do 3000 dinarjev odmerne osnove 15 %
nad 3001 do 4000 dinarjev odmerne osnove 10 %

Prosim tiste, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (44 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (28 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (17 poslancev dvigne roko.) Predlog je propadel z 1 glasom razlike.

Prehajam na glasovanje o amandmajih poslanca Mirka Jamarja. Prvo bomo glasovali o predlogu, po katerem bi 106. a člen določal, da se zavezancem, ki vzdržujejo družinske člane, osnova iz 106. člena tega zakona zmanjša za določen znesek za vsakega vzdrževanega družinskega člana.

Prosim tiste, ki so za ta predlog, da dvignejo roko. (8 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti temu predlogu? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (11 poslancev dvigne roko.) Amandma je z večino glasov zavrnjen.

Besedo v zvezi s proceduro želi Rado Pušenjak. Prosim.

Rado Pušenjak: Nekoliko čudno se mi zdi, ker je skupno število glasov tako zelo različno. Enkrat 90, drugič pa 80. Sicer točno ne vem, vendar so razlike zelo velike, čeprav med temi glasovanji nisem opazil, da bi poslanci hodili ven ali prihajali v dvorano.

Predsednik dr. Jože Vilfan: V smislu našega poslovnika ima vsak poslanec pravico predlagati poimensko glasovanje, če smatra, da se lahko tako bolj zanesljivo ugotove rezultati glasovanja in če ga v tem predlogu podpre 10 poslancev. Glede razlik sem mnenja, da niso tako velike kot je navedel tovariš Pušenjak. Pri prvem glasovanju je bilo 77 aktivnih udeležencev. Pri drugem 90, pri tretjem 90, pri četrtem 89. To se pravi, da očividno pri prvem poslancu še niso bili tako zagreti in se mnogi enostavno niso udeleževali glasovanja, zato mislim, da ni razloga, da bi kakorkoli ponovno preizkušali to glasovanje.

Sedaj prehajamo na amandma tovariša Jamarja. O njegovem amandmaju moramo glasovati dvakrat, in sicer najprej o prvem stavku, nato o ostalih dveh stavkih in nato šele o ostalih amandmajih. Pri takem glasovanju se vedno glasuje na ta način, da se najbolj oddaljeni amandma vzame prvo, nato pa se glasuje naprej po tem vrstnem redu. Po tem načelu bomo glasovali najprej o amandmaju Majeriča, nato pa o ostalih amandmajih. Majeričev predlog je, da se osvoji od Jamarjevega predloga le prvi stavek, zadnja dva pa se črtata. O amandmajih tovariša Jamarja bomo glasovali poimensko, če predlog tovariša Jamarja podpre vsaj 10 poslancev. Kdo je za ta predlog? (Večina poslancev dvigne roko.) Vidim, da je večina za poimensko glasovanje, zato lahko preidemo h glasovanju in prosim tovariša Zajca, da bere imena poslancev. Še enkrat vas opozarjam, da glasujemo o Jamarjevem amandmaju k 106. a členu. Glede na Majeričev predlog, moramo o tem amandmaju glasovati dvakrat,

kajti poslanec Majerič je za prvi stavek, je pa proti drugemu in tretjemu stavku tega amandmaja. Zaradi tega je potrebno ločeno glasovanje o prvem in o drugem delu. Sedaj bomo glasovali o prvem stavku, ki se glasi: »Zavezancem, ki vzdržujejo družinske člane, se odmerjeni prispevek zmanjša za določeni znesek za vsakega vzdrževanega člana družine.«

Mislim, da je stvar jasna in prosim sekretarja zbora tovariša Zajca, da pristopi h glasovanju. (Poslanci glasujejo poimensko.)

Tovariš Zajc prosim, če ponovno pokličete tiste poslance, za katere v seznamu ni zaznamovano, da so glasovali. (Ponovno klicanje.)

Prosim, da seštejete in mi javite rezultate.

Rezultat je: 19 za, proti 69 in vzdržanih 11. S tem je prvi stavek amandmaja zavrnjen in odpade potreba glasovati o drugem delu amandmaja, ker je drugi stavek vezan na 1. stavek. Ali se tovariš Jamar s tem strinja?

Mirko Jamar: Strinjam se s predlogom, da se ne glasuje o drugem delu amandmaja, predlagam pa, da se glasuje o drugem amandmaju.

Če poslovnik to dopušča, predlagam, da se glasuje skupaj.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Odpravili smo prvi amandma tovariša Jamarja. Prehajamo na glasovanje o drugem amandmaju, k členu 106. b, in sicer, da se 1. odstavek tega člena spremeni tako, da se glasi: »Za vzdrževanega družinskega člana se štejejo zakonci in otroci, ki jih zavezanec vzdržuje.« K temu amandmaju tovariša Jamarja pa imamo subamandma tovarišice Atene, da se za besedo »zakonci« vrinejo besede, »ki niso sposobni za delo«. Besedo ima tov. Ela Ulrih-Atena.

Ela Ulrih-Atena: Moj amandma stoji in pade z amandmajem tovariša Jamarja!

Ne vem, zakaj je tovariša Jamarja tako težko spraviti sem na govornico, vendar moram povedati, da je moj amandma sprejel za svojega.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ali je tako, tovariš Jamar? (Da.) Amandma, o katerem bomo sedaj glasovali, se torej glasi: »Za vzdrževanega družinskega člana se šteje zakonec, ki ni sposoben za delo in otroci, ki jih zavezanec vzdržuje.« Prosim, tiste, ki so za ta amandma, da dvignejo roko.

Janko Česnik: Tovariš predsednik, dovoli, da se vmešam v glasovanje. Mislim, da ne moremo amandmajev seštevati in da moramo glasovati o vsakem amandmaju posebej. Torej glasujemo o amandmaju tovariša Jamarja in posebej o amandmaju tovarišice Ulrihove. Lahko se namreč zgodi, da je kdo za amandma tovarišice Ulrihove in proti amandmaju tovariša Jamarja ali obratno. Tukaj je treba imeti čiste račune.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Mislim, da ne gre za seštevanje, ker je tovariš Jamar izjavil, da sprejema amandma tovarišice Ulrihove. Kljub temu me je tvoja izjava opozorila na to, da je po našem poslovniku, ne glede na to, ali predlagatelj sprejme amandma ali ne, treba o amandmajih glasovati. S te strani imaš prav.

Marija Mesarič: Obstoja še možnost, da tovariša Jamar in Atena predložita to kot en amandma.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ne. Imamo predložena dva amandmaja. Držimo se načela, da sprejemanje amandmaja s strani predlagatelja v ničemer ne spreminja karakter amandmaja.

Potem se vendarle vračamo na prvobitno glasovanje. Torej glasujemo najprej o subamandmaju tovarišice Atene, da se za besedami »zakonec« vstavi beseda, »ki ni sposoben za delo«. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (6 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti temu predlogu? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (2 poslanca dvigneta roko.)

S šestimi za in štirimi vzdržanimi glasovi je ta subamandma zavrnjen, Lahko se vrnemo na začetni predlog tovariša Jamarja: »za vzdrževanega družinskega člana se šteje zakonec in otroci, ki jih zavezanec vzdržuje«.

Kdor je za ta predlog naj prosim vzdigne roko. (12 poslancev dvigne roko.) Kdor je proti, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (Štirje poslanci dvignejo roko.)

Tudi ta amandma je propadel z 12 glasovi za in 4 vzdržanimi.

S tem smo amandmaje izčrpali in sedaj dajem na glasovanje tekst zakona v celoti skupno s sprejetimi spremembami. Prosim člane republiškega zbora, ki so za tak zakon, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (9 poslancev dvigne roko.)

Z devetimi vzdržanimi glasovi je ta zakon republiški zbor sprejel.

S tem smo 4. točko izčrpali in prehajamo na naslednjo, to je na 5. točko dnevnega reda, na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

Ta predlog nam je predložil izvršni svet, ki je določil za svoja predstavnika tovariša Štruklja in tovariša Rika Jermana. Tudi za ta zakon izvršni svet predlaga, da se obravnava po skrajšanem postopku v eni fazi, predsedstvo skupščine pa, da se skrajšajo roki. Preden preidemo na nadaljnje obravnavanje, dajem ta predlog na odločanje republiškemu zboru. Odpiram obravnavo o tem predlogu. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besedo, lahko preidemo na sklepanje o tem predlogu. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti temu predlogu? (7 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (3 poslanci dvignejo roko.)

Predlog je z večino glasov sprejet. Sedaj preidemo na obravnavo, še prej pa vas moram obvestiti o tem, da sta predlog obravnavala odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora, ki sta dala zboru skupno pismeno poročilo. Odbor za proračun pa je dal še dodatno poročilo. Zakonodajno-pravna komisija je dala zboru poročilo in dodatno poročilo.

Želi morda predlagatelj svoj predlog še obrazložiti. Prosim, tovariš Štrukelj ima besedo.

Jožko Štrukelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V prejšnji točki dnevnega reda sta bili izvršnemu svetu zastavljeni dve vprašanji.

Tovarišu Tavčarju sem že med odmorom pojasnil, da za občinske skupščine ni obvezno, da uvedejo vse štiri skupine katastrskih občin, lahko imajo tudi samo dve ali tri. Glede vprašanja, ali bodo občinske skupščine lahko sprejele proračune do 28. februarja, pa sporočam, da je izvršni svet to pismeno pred-

lagal zveznemu izvršnemu svetu, ki je tak predlog dal zvezni skupščini in mislimo, da bo tudi sprejet.

Glede zakona o spremembah in dopolnitvah zakonov o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks moram sporočiti zboru, da je izvršni svet predlagal spremembo 2. člena tega zakona, in sicer v tem smislu, da spreminja stopnjo prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja od 1,60 odstotka na 1,51 odstotka. Ostalih amandmajev, ki so bili dani, izvršni svet ni sprejel. Hvala lepa!

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Želi predstavnik odbora besedo? Prosim, tovariš Karel Forte ima besedo.

Karel Forte: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Predlog zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks je odbor za proračun obravnaval na več sejah. O tem ste prejeli pismena poročila. V imenu odbora se opravičujem, ker ste poročilo o včerajšnji seji sprejeli tako pozno; seja je namreč trajala do poznega večera.

Poročili z obeh sej, od 12. decembra in 13. decembra, sta v nekaterih stališčih kontradiktorni, to pa zato, ker je odbor po proučitvi republiškega proračuna in uskladitvi republiške bilance moral svoja stališča, izražena na seji 12. decembra, korigirati.

V vseh obravnavah je imel odbor pred očmi nove obveznosti republike, ki so bile po mnogih razpravah sprejete v skupščini. Pri tem mislim na področje izobraževanja, obveznosti do borcev, pokojninsko zavarovanje, narodno obrambo in intervencije v gospodarstvu. Sredstva republiškega proračuna se zaradi tega seveda ustrezno povečujejo, kar je v skladu z načelnimi izhodišči, sprejetimi v skupščinski resoluciji od 3. decembra letos.

Odbor je upošteval tudi ostala načelna stališča, izražena v resoluciji; tako stališče, da se obremenitve gospodarstva v letu 1969 zmanjšajo, kot tudi stališče, da je treba za potrebe splošne porabe več prispevati iz sredstev osebne porabe ter močneje zajemati prispevke iz skupnih dohodkov občanov. Odbor se je pri tem strinjal tudi z uvajanjem olajšav v zvezi z vzdrževanjem družinskih članov ter sprejel načelo, da morajo biti davčne stopnje določene tako, da ne bodo zmanjševale interesa za povečanje dohodka, da ne bodo povzročale neutemeljenega izravnavanja osebnih dohodkov, da bodo omogočale stimulativno nagrajevanje strokovnjakov in da je pri tem treba tudi upoštevati gibanje osebnih dohodkov v Sloveniji v primerjavi z njihovim gibanjem v Jugoslaviji.

Z upoštevanjem teh načelnih izhodišč odbor sprejema amandma izvršnega sveta v zvezi z drugim členom predloga in spremembo obrazložitve. Amandma izvršnega sveta ustreza tudi stališčem drugih skupščinskih odborov in ublažuje težave, nastale v občinah.

Amandmaja skupščine občine Celje k 7. členu v zvezi s prispevkom iz skupnega dohodka občanov odbor iz bilančnih razlogov ni mogel sprejeti. Iz enakih razlogov ni bilo mogoče sprejeti predlogov republiškega sveta zveze sindikatov in občinske skupščine Celje glede republiškega prispevka od skladov skupne porabe. Čeprav so bila mnenja v odboru glede prvega dela amandmaja občinske skupščine Celje različna, je vendar prevladalo stališče, da je zaradi tega, ker so tako zbrana sredstva namenjena za intervencije v gospodarstvu, treba amandma zavrniti.

Amandma poslanca Rada Pušenjaka k 5. a členu in razloge, ki jih poslanec navaja, je odbor pazljivo proučil in s tem v zvezi poskušal najti ustrezno rešitev. Iskali smo jo v smeri amandmaja tovariša Jamarja, namreč, da bi bila oprostitev za vse enaka, to je 20.000 starih dinarjev, na družinskega člana; ko pa smo poskušali ugotoviti posledice take rešitve in način njenega uresničevanja, smo naleteli na ovire, ki so bile danes v razpravi že omenjene in zaradi katerih so propadli amandmaji k zakonskemu predlogu v prejšnji točki dnevnega reda.

Prav tako nismo mogli sprejeti predloga poslanca Pušenjaka, da se neobdavčeni dohodek zmanjša od 20.000 na 15.000 dinarjev in amandmaja poslancev v zvezi z olajšavami za vzdrževanega družinskega člana po povprečnem dohodku vseh članov družine nad 6.000 din. Odbor je poskušal upoštevati amandmaje poslanca Pušenjaka in kot sem že omenil, iskal rešitve v smeri, ki jo je nakazal tovariš Jamar, vendar se je celotna zadeva močno zapletla tudi zaradi predlagane nove progresivne lestvice, ki bi bila v glavnem improvizirana, medtem ko je lestvica, ki jo vsebuje zakonski predlog, vendarle preštudirana.

Odbor je po vseh teh ugotovitvah in stališčih prišel do zaključka, da je najbolje sprejeti predlog zakona v besedilu, kot ga je predložil predlagatelj, seveda z ustreznim amandmajem k 2. členu. Zbor naj hkrati naloži izvršnemu svetu, da v treh ali šestih mesecih — roka odbor sicer ni natančneje preciziral — predloži skupščini analizo vseh obravnavanih vprašanj, zlasti pa učinkovanja olajšav ter vseh okoliščin v zvezi s predlaganimi amandmaji.

Pri obravnavanju olajšav je odbor upošteval tudi dejstvo, ki ga je navajal predlagatelj, da bodo namreč zavezanci v l. 1969 plačevali ta prispevek dvojno, in sicer prispevek za leto 1968 in akontacije za leto 1969.

Odbor sprejema vse amandmaje zakonodajno-pravne komisije in predlaga zboru, da zakon sprejme kot ga je predložil predlagatelj, z amandmaji sprejetimi v odboru in v zakonodajno-pravni komisiji. Hvala.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi predstavnik zakonodajno-pravne komisije kaj dopolnjevati? (Ne želi.) Potem lahko preidemo na obravnavo in dajem besedo tovarišu Klemenčiču.

Milan Klemenčič: V svojem imenu in v imenu poslancev tovariša Mihevca, tovariša Franka, tovariša Vižintina, tovariša Ravbarja, tovariša Ledineka, tovariša Seitla, tovariša Remca in tovariša Perhavca vlagam amandma z naslednjo vsebino: »V predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks se črta zadnji odstavek, ki se glasi: ‚Za vzdrževanega zakonca se znesek iz prejšnjega odstavka zniža za 50 odstotkov.'«

Po zadnjih podatkih je bilo v letošnjem septembru v Sloveniji med osebami, ki iščejo zaposlitev s pomočjo zavoda za zaposlovanje, 64 odstotkov žensk. Prav tako je znano, da je v Sloveniji delež žensk med zaposlenimi najvišji v državi, in sicer 40,3 odstotka, poprečje v državi pa je 30,7 odstotka. V tem pogledu smo v Sloveniji pri vrhu evropske lestvice. Menim, da ob sedanjem počasnem odpiranju novih delovnih mest ter počasnem reševanju problemov otroško varstvenih ustanov, ne moremo govoriti, da taka olajšava stimulira zaposlovanje. Predloženi sistem obdavčitve skupnega dohodka občanov že v svoji osnovi težje prizadene družine z enim zaposlenim in več vzdrževanimi družinskimi člani kot pa družine z dvema zaposlenima. Menim, da bo treba sistem obdavčevanja skupnega dohodka še naprej izpopolnjevati. Prav pred-

lagana polovična olajšava za vzdrževanega zakonca je preveč pavšalna in v sistemu davčne politike ne pomeni elementa, ki bi lahko bil trajnejše narave. Predlagani polovični olajšavi bi prav tako lahko pridružili še različne stopnje olajšave za otroke glede na starost ali študij po obveznem šolanju. Finančni učinek zmanjšanja prispevka iz skupnega dohodka občanov zaradi izenačevanja olajšav vseh vzdrževanih članov je tako malenkosten, da ne spreminja republiških in občinskih proračunov. Če so podatki, s katerimi sem seznanjen, točni, bi to pomenilo okrog 10 milijonov starih dinarjev. Poudarjam, da je odbor za proračun na svoji včerajšnji seji sprejel ta amandma, ki je istočasno predlog republiškega sveta zveze sindikatov.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Še kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Karel Forte.

Karel Forte: Amandma, ki ga predlaga skupina poslancev, je odbor že sprejel in je to v dodatnem poročilu pod 2. točko tudi napisano. Odbor je sprejel stališča republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo in predlaga, da se v 5. a členu črta zadnji odstavek.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa, da si to potrdil. Je še kakšen, ki želi obravnavati ta problem? Prosim še tovariša Jamarja, da pojasni ali vztraja pri amandmaju glede na to, da je bil njegov amandma, na katerega se navezuje ta amandma, zavrnjen.

Mirko Jamar: Amandma, ki sem ga predložil k temu zakonu, avtomatsko odpade zaradi tega, ker je bil zavrnjen amandma k prejšnjemu zakonu; amandmaja sta namreč med seboj povezana. Želim pa povedati nekaj besed o amandmaju tovariša Pušenjaka.

Najprej ugotavljam, da sta odbor za proračun in zakonodajno-pravna komisija odklonila moje amandmaje zaradi časovne stiske, pri tem pa sta le ugotovila večjo pravičnost amandmajev, ki sem jih predložil. Amandmaji so bili zavrnjeni tudi zato, ker ni bilo mogoče podrobno predvideti njihovega učinka. V zvezi z obrazložitvijo, ki sem jo dal k svojim amandmajem, zato podpiram drugi amandma tovariša Pušenjaka, ki nekoliko zaostruje obdavčitev s tem, da zmanjšuje davčne olajšave. Tovariš Pušenjak svoj amandma utemeljuje z ugotovitvijo, da smo se za tako davčno politiko odločili v sprejetih izhodiščih za financiranje splošne porabe — take davčne politike pa predloženi zakon ne uresničuje. Amandma podpiram tudi zato, ker so predlagane davčne olajšave prevelike. Ob izgovoru, da bomo sistem olajšav lahko spremenili naslednje leto, moram opozoriti, da je od velikih ugodnosti težavno preskočiti v bistveno manjše.

Zato menim, da je drugi amandma tovariša Pušenjaka utemeljen in predlagam zboru, da amandma sprejme. Hvala lepa!

Predsednik dr. Jože Vilfan: Če pravilno razumem situacijo, potem imamo amandmaje tovariša Pušenjaka, amandma občine Celje in amandmaje izvršnega sveta, katere nam je dal s svojim predlogom od 18. 12. 1968 in katere sta naš odbor in zakonodajno-pravna komisija sprejela.

Prehajamo na sklepanje, in sicer najprej o amandmaju tovariša Pušenjaka. Dajem na glasovanje prvi točki tega amandmaja, to je, da se besedilo 1. odstavka

5. a člena spremeni tako, da se glasi: »Osnova za republiški prispevek iz skupnega dohodka občanov je skupni čisti dohodek, ki ga je zavezanec dosegel v koledarskem letu, za katerega se odmerja prispevek, zmanjšan za znesek 15 000 din.« Prosim tiste člane republiškega zbora, ki so za tak amandma, da dvignejo roko. (8 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (7 poslancev dvigne roko.) Z 8 glasovi za in 7 vzdržanimi glasovi je ta amandma odbit.

Prehajamo na 2. amandma, o katerem je pravkar govoril tovariš Jamar, to je amandma, po katerem naj bi se besedilo 2. odstavka 5. a člena glasilo: »Znesek znižanja osnove se upošteva le v primerih, ko skupni čisti letni dohodek na člana družine ne presega poprečno 6.000 din.« Kdor je za tak amandma, naj prosim dvigne roko. (17 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (42 poslancev dvigne roko.) Kdo se vzdržuje? (13 poslancev dvigne roko.) Amandma je bil zavrnjen s 17 glasovi za, 42 proti in 13 vzdržanimi.

Glasujemo o 3. amandmaju, ki je identičen s predlogom sindikatov in s predlogom našega odbora. To se pravi, da se tretji odstavek 5. a člena briše. Odstavek se glasi: »Za vzdrževanega zakonca se znesek iz prejšnjega odstavka zniža za 50 %.« Kdor je za ta amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (7 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.) Z nekaj glasovi proti in z veliko večino za je ta amandma sprejet.

Prehajamo na 4. točko amandmaja tovariša Pušenjaka, ki je v tem, da se besedilo člena nadomesti z novim besedilom, ki glasi: »Republiški prispevek iz skupnega dohodka občanov se plačuje po teh stopnjah«; potem navaja poslanec svoj predlog lestvice. Prosim, kdor je za ta amandma tovariša Pušenjaka, naj dvigne roko. (12 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti temu amandmaju? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (10 poslancev dvigne roko.) Amandma je odbit z 12 za, 49 proti in 10 vzdržanimi glasovi. Večina je torej glasovala proti temu amandmaju.

S tem prehajamo na amandmaje občine Celje. Amandma se glasi:

»8. člen se spremeni tako, da se glasi: »Dohodki iz 5., 6., 7. in 9. točke tega zakona se v celoti odstopijo občinam.« Za razliko od sedanjega predloga torej ne samo 6., 7. in 9. točka, ampak tudi točka 5. To je bistvo tega amandmaja. Kot ponavljam, je tovarišica Olga Vrabič rekla, da ne umika tega predloga in moramo zato o njem glasovati.

Marija Mesarič: Tovariš Štrukelj prosi, da se seja prekine, ker bi se izvršni svet rad posvetoval o tem vprašanju.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Pretrgavam sejo za dvajset minut.

(Seja je bila prekinjena ob 17.40 in se je nadaljevala ob 18. uri.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariši, ustavili smo se pri amandmaju, ki ga je predložila občinska skupščina Celje. V tej zvezi je izvršni svet želel posvet in je prosil za pretrganje naše seje. Izvršni svet je opravil svoj posvet in sedaj lahko z delom nadaljujemo. Pričakujem, da bo predstavnik izvršnega sveta, tovariš Štrukelj, dal obrazložitev stališča izvršnega sveta k temu amandmaju.

Jožko Štrukelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Izvršni svet se je sestal zaradi amandmaja, ki ga podaja skupščina občine Celje k 5. točki osmega člena zakona o republiških prispevkih, davkih in taksah. Tovariši poslanci, nedvomno ste seznanjeni tudi z odločitvami gospodarskega zbora o tem vprašanju in moram vam povedati, da to pomeni, da republiški proračun, ki je pripravljen in sestavljen kot uravnovešen, izgublja praktično 900 milijonov dinarjev. Če bi bil sprejet amandma celjske občine, potem bi moral biti ta proračun zmanjšan za približno 560 milijonov dinarjev. Kot veste, smo dolžni jutri dostaviti uravnovešen proračun in znano je tudi, da smo z današnjim amandmajem oziroma predlogom spremembe prispevka iz osebnega dohodka od 1,60 na 1,51 že spremenili to našo prvotno odločitev. Poleg tega je izvršni svet mnenja, da bi manevrski prostor gospodarskih organizacij in občinskih skupščin moral biti za 0,9 % večji. Istočasno vam moram sporočiti, da bo v jutrišnjem predlogu izvršni svet predlagal, kar ste dobili tudi v teh materialih, da naj bo republiška stopnja za izobraževanje spremenjena od 3,48 % na 3,26 %, kar pomeni prav tako spremembo za 0,22 % oziroma, da prepuščamo 3 milijarde v odločanje občinskim skupščinam in gospodarstvu.

Tovariši poslanci, mi smo v tem zboru že sprejeli nekatere dokumente. S temi dokumenti smo praktično rekli, da naj republiški proračun raste v skladu s porastom družbenega produkta. Za prihodnje leto se predvideva porast družbenega produkta za 7—8 %, porast proračuna pa le za 5 %. Če hočemo zadostiti vsem zahtevam, ki smo jih sprejeli v tem zboru, posebno še z resolucijo, ki je bila sprejeta 3. decembra letos, potem se bosta izvršni svet in skupščina znašla v zelo težki situaciji, če bo ta amandma sprejet tudi v tem zboru.

Tovariši poslanci, z vsemi obveznostmi, ki smo jih sprejeli v letošnjem letu, znašajo izdatki približno 6 in pol milijarde več kot naj bi znašala redna proračunska potrošnja. Poleg tega znašajo še nekateri izdatki, ki izhajajo le iz politično-ekonomskega dogovora blizu 3 in pol milijarde, tako da znaša ta porast skupno blizu 10 milijard din, in to neodvisno od volje izvršnega sveta. To so obveznosti, za katere smo se skupno odločili.

Tovariši poslanci, imam podatke, po katerih občinske skupščine ne bodo v tako težki situaciji, kot je bilo videti v tej polemiki, zlasti pa še v časopisni polemiki v zadnjih dneh. To izhaja tudi iz podatkov, ki jih imate sami v gradivu, ki vam je bilo dostavljeno. Če dovolite, bi vam posredoval nekaj podatkov s tem v zvezi. Predvsem je važno to, da naj bi republiški proračun, ki je znašal v letošnjem letu 49 milijard in 360 milijonov, znašal v letu 1969 le 51 milijard in 910 milijonov. Porast republiškega proračuna naj bi torej znašal le 5 %, medtem ko naj bi občinski proračuni porastli v letu 1969 za 11 %. Če so njihovi letošnji dohodki znašali brez izobraževanja 55.970,000.000, naj bi v letu 1969 znašali njihovi dohodki 62.530,000.000 din. Če gledamo zdaj to delitveno razmerje med enimi in drugimi, potem vas moram obvestiti, da je v letu 1968 znašalo to delitveno razmerje 46,9 % proti 53,1 % v korist občin in da se v letu 1969 to delitveno razmerje še bolj popravlja v korist občin, in sicer od 45,4 % na 54,6 %. Tovariši, seznanjeni smo s tem, da je pritisk na občinske proračune izreden. Enak pritisk smo doživljali v republiki. Vemo, da so nekateri potrošniki prihajali v letošnjem letu z izrednim porastom proračuna, celo za 40 do 60 %. Isto smo doživljali pri nas. Rad bi vam rekel, da nismo gledali samo na republiške potrebe, ampak da smo že od julija meseca dalje, ko smo dobili prvo bilanco vseh sredstev republike, ugotavljali, kakšno je to delitveno razmerje in že od takrat dalje razpravljali, kakšna naj bo situacija glede splošne

potrošnje. V tej splošni potrošnji so se našle tudi občinske skupščine. Pri tem, ko smo o tem odločali, smo imeli pred seboj seveda mnogo subjektov proračunske potrošnje od občinskih skupščin do republike, gospodarstva in vseh ostalih potrošnikov. Sami veste, da je bilo samo na resolucijo danih nad 28 amandmajev. Mislim torej, da ni bila skupščina še nikdar tako plodovita, tako konstruktivna in aktivna pri formiranju proračunske politike kot v tem letu. Smatramo, da je letošnji proračun tak, da je absolutno v skladu z našo resolucijo.

Dovolite, da razpravljam še o enem izmed instrumentov. Pri izbiri instrumentov smo se znašli v izredno težkem položaju. Zakaj? Predvsem smo imeli pred seboj zelo ozko področje, izredno majhne možnosti za izbiro virov in vrst dohodkov. Veste, da smo ravno v ustavni diskusiji razpravljali o tem, kakšni naj bodo viri in vrste dohodkov in kdo naj jih določa. Lahko bi vam naštel, da so te možnosti, ki jih imajo republika in tudi občine, izredno majhne. Na drugi strani moramo imeti pred očmi, da je ekonomska možnost zajemanja sredstev iz osebnih dohodkov izredno nizka, če hočemo doseči to, kar je bilo omenjeno danes zjutraj v ekspozeju, namreč večje rezultate v gospodarstvu.

Predpis, o katerem sedaj razpravljamo, je prej določal, da naj bodo to dohodki občinskih skupščin. Tokrat smo šli na drugačno delitev zaradi tega, ker smo morali bilanco uravnovesiti. Nismo mogli upoštevati samo ekonomsko-socialne vidike, pač pa tudi fiskalne in vsakdo vam bo povedal, da se to dogaja v vsaki državi, da nazadnje odigravajo tudi fiskalni razlogi izredno važno vlogo ne glede na to, ali smo za to ali smo proti temu. Zato smo se odločili za to, da ta sredstva delimo. Za to pa je še en razlog. Delili smo jih tudi zato, ker smo sprejeli kritiko, ki nam je bila izrečena v lanskem letu, da si republika izbira samo tiste vire dohodkov, ki so najmočnejši, najbolj trajni, ki ne doživljajo nobenih perturbacij med letom itd.

V letošnjem letu spreminjamo še en sistem, ki je pomemben. Občinam dajemo namreč 10 % od dohodkov, ki jih bodo zbrale občinske davčne službe. Dajemo jih zato, da bi se organizirala davčna služba in da s tem plačamo tudi usluge za pobiranje prispevkov in davkov za republiko. Mislim, da smo s tem pravzaprav upoštevali vaše predloge. Nimam več dosti argumentov v zvezi s tem; mislim, da sem najtehtnejše argumente povedal. Lahko rečem samo to, da se bomo v primeru, da se nam to poruši, znašli vsi, ne samo izvršni svet, v izredno težkem položaju, ker bomo jutri morali uravnovesiti proračun, hkrati pa zadostiti že omenjenim zahtevam uprave narodne obrambe in tako dalje, za kar smo se dogovorili. Samo petodstotni porast proračuna se mi zdi izredno majhen manevrski prostor, da tako rečem; zaradi tega prosim tovariše poslance, da še enkrat razmislijo o tem vprašanju, preden glasujemo, in da se odločimo za to, da naj bodo ta sredstva deljena med republiko in občinami. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Jakofčič želi besedo.

Inž. Slavko Jakofčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Težko bi oporekal argumentom izvršnega sveta, ker so morda točni. Ne razpolagam s potrebnimi podatki, vendar so se ta vprašanja postavljala že v razpravi v odborih. V odboru sem predlagal, da republiški sekretariat napravi svojo oceno, če že ne vseh, pa vsaj nekaterih občinskih proračunov. Takrat se je trdilo, da se bodo občinski proračuni povečali za pet odstotkov, vendar je

republiški sekretariat trdil, da ni sposoben napraviti te analize. Če ni sposoben napraviti analize, kako stvari izgledajo v posameznih občinah, potem težko verjamem i petim odstotkom i enajstim odstotkom. Osebno težko verjamem, kajti ko sem govoril s predsedniki nekaterih občin, sem imel najprej občutek, da so prizadete zaradi novih instrumentov razvitejše občine, razvitejši centri. Ko pa sem govoril z nekaterimi predsedniki občin z manj razvitih, izključno kmetijskih področij, so tudi ti trdili, da se proračuni njihovih občin zmanjšujejo. Nisem naletel še na nobenega, ki bi trdil, da se proračunska sredstva povečujejo. Zato, oprostite, sem v položaju, v katerem se izredno težko odločam za glasovanje. Menim, da je bila napravljena napaka, in sicer v tem, ker ni bila izdelana republiška bilanca sredstev vključno z občinskimi skupščinami. V dosedanjih razpravah smo vedno imeli na razpolago to bilanco. Strinjam se, da ta bilanca z ozirom na prenos pristojnosti na občine ne more biti točna, vendar je po mojem mnenju z ozirom na to, da smo na prejšnji seji sprejeli priporočila za občinske skupščine, kjer smo se odločili za politiko obdavčitev za drugo leto, možno na osnovi politike, ki izhaja iz sprejete resolucije oceniti občinske dohodke. Te pomisleke izražam in se bom, razen če ne bo nadaljnja razprava pokazala nasprotno, težko odločil pri glasovanju tudi zaradi razprave o proračunu za letošnje leto. Še se spomnim besed, ki so bile izrečene tukaj v zvezi s financiranjem šolstva. Trdilo se je, da so sredstva za šolstvo v letošnjem letu zadostna in zagotovljena. Vendar se je pokazalo že po nekaj mesecih, da sredstva niso zagotovljena, in da so daleč pod tistim, kakor se je predvidevalo. Zaradi tega smo porabili nekaj sej v skupščini o položaju šolstva, zaradi tega za drugo leto položaj šolstva bistveno zboljšujemo. Ne bi želel, da bi se kaj podobnega pojavilo v pogledu občinskih proračunov, da sedaj sprejmemo predložene instrumente v veri, da so sredstva za občinske skupščine na primernem nivoju zagotovljena. Bojim se, da bi lahko že julija meseca ugotovili, da temu ni tako. Da bodo občine grozile, da bodo nehale skrbeti za snago, da bodo zapirale šole ali ne vem kaj in da bomo šli približno isto pot. Ker bomo najbrž težko številke razčistili na sami seji, bi postavil vprašanje izvršnemu svetu, ali je pripravljen prevzeti odgovornost, da se v praksi prihodnjega leta razmerja med republiškim proračunom in občinskimi proračuni, izvzemši tisto, kar je republika dobila na novo, ne bodo spremenili. Če dobim to zagotovilo, da so stvari toliko preštudirane, da se v praksi drugega leta na osnovi teh instrumentov razmerje ne bo porušilo, potem sem pripravljen za predloge glasovati, sicer pa ne. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Janez Šter.

Janez Šter: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tudi jaz se v tem pogledu pridružujem mnenju tovariša poslanca Jakofčiča, da mi je zdajle nekoliko težko glasovati, ker nimam čisto jasne slike, čeprav sem spremljal razpravo in materiale, kolikor sem jih pač lahko sproti usklajeval. Ne mečem krivde na nikogar, kajti dejansko je sam potek današnje seje pripeljal do tega, da se je od prvotno predložene bilance sredstev marsikaj spremenilo. Vsak naš amandma, ki ga sprejmemo, posega tako v delitvena razmerja med občino in republiko kot tudi v delitvena razmerja med gospodarstvom in splošnimi potrebami. Zaradi tega bi predlagal, če je mogoče, da bi bili bolj na tekočem, kaj ob tem času sprejema gospodarski zbor, da bi se morda izognili prevelikim usklajevalnim postopkom in da bi — če je mogoče — izvršni svet danes ali vsaj

do jutri zjutraj, ko bomo nadaljevali, spravil skupaj neko tabelo, kjer bi bil prikazan sumaren pregled obstoječih, torej do sedaj veljavnih, danes predlaganih in pa sedaj spremenjenih prispevnih stopenj iz osebnega dohodka. Jaz sem dobil tak sumaren pregled na gospodarskem zboru, je pa sedaj že spremenjen. Zdi se mi, da bi se ob takem pregledu, kjer bi bili zajeti najnovejši predlogi, lahko tako jaz kot ostali poslanci precej laže odločali pri glasovanju.

Meni osebno je jasno, da je izvršni svet predlagal republiki proračun prispevek 1,51 %, se pravi, da ga je znižal; prav tako je znižal republiški prispevek za izobraževanje od 3,48 % na 3,26 %; to mi je sedaj jasno. Ni pa mi jasno naslednje: koliko sedaj po tem novem računu ostane za občine, kakšna bo ta stopnja; potem bomo lažje ugotavljali, v kakšnem položaju se nahajajo po vseh teh spremembah. Seveda tudi ni razčiščeno vprašanje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje z ozirom na glasovanje v gospodarskem zboru.

Pri prispevku za otroško varstvo ni nobenih spreminjevalnih predlogov, prispevek za zaposlovanje pa se zmanjšuje za 0,10 %. Če bi najnovejše predloge tako sumirali, bi lahko potem mirne duše dvignil roko za ali proti, sicer pa se bojim, da bom prišel domov, pa ne bom znal razložiti, za kaj sem glasoval. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala. Želi še kdo besedo? Tovariš inž. Adolf Tavčar ima besedo.

Adolf Tavčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Bom čisto kratek z ozirom na to, ker sem že dopoldne govoril o načelnosti tega instrumentarija. Sem prav razočaran, ko je bil tako dosledno odklonjen amandma tovariša Pušenjaka. Gre za to, da mi sami kot poslanci ali zbor kot celota nismo dosledni v svojih načelnih sklepih, ki smo jih med letom sprejeli, in tudi z načeli naših političnih forumov in s splošnimi načeli, da naj tisti državljani, ki od družbe več dobivajo, tudi več prispevajo v proračun. Z odklonitvijo teh amandmajev smo praktično odklonili ta prvotna načela, ki smo jih tako slovesno proklamirali. Zdi se mi, in ne mi zameriti, da tako govorim, da v takih primerih skoraj vsak poslanec gleda skozi prizmo lastnega dohodka oziroma skozi to, kako tak zakon vpliva na njegov družinski proračun. Ne mi zameriti takšne izjave, ampak takšen občutek človek ima. Prej je tovariš predstavnik izvršnega sveta povedal, da so v kritični situaciji glede dohodkov itd. Če bi dosledno upoštevali naše prvotne kriterije in načela, ki so vsaj delno upoštevana v predlogu tovariša Pušenjaka, bi dobili v proračun skoraj 1 milijardo dinarjev in bi bila drugačna slika, če bi potem obdržali predlog delitve 50 : 50 iz 5. točke tega zakona, ki je praktično najbolj sporna. Občine bi dobile približno toliko kot v preteklem letu in tudi v proračun sam bi se nateklo približno toliko teh sredstev, kolikor jih republiški proračun potrebuje.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Riko Jerman je prosil za besedo. Prosim.

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Glede na izvajanja tovariša inž. Jakofčiča bi želel zelo na kratko, kolikor se bo to dalo, povedati, kako smo sestavili bilanco, na podlagi katere se vi danes odločate o takih ali drugačnih instrumentih za pokritje potreb republiškega proračuna.

Predvsem vam moram povedati, da imate v tej bilanci, ki vam je bila dostavljena v prvem osnutku celo že v mesecu juliju, podrobno specificirane vse vrste dohodkov, ki rabijo za pokritje potreb splošne porabe. Iz podrobnejše analize vsakega izmed teh dohodkov, ki ga pa mi analiziramo globalno, torej za vso republiko, se da presoditi, ali so republiške ocene pretirano visoke, ali so znosne ali ne. Najpomembnejši del dohodka je prispevek iz osebnega dohodka. V republiki je možno sestavljanje take bilance le tako, da presodimo, kakšna bodo verjetna gibanja mase osebnih dohodkov v naslednjem letu. Iz analiz družbenih planov, iz gibanja osebnih dohodkov v letošnjem letu in iz ocene gospodarskega položaja v prihodnjem letu izhaja, da je možno računati z devetodstotnim povečanjem mase osebnih dohodkov. Mi torej ne računamo in ne kalkuliramo tako, kakor to delajo občinske finančne službe, ki to empirično zbirajo od ene do druge delovne organizacije in seštevajo njihove napovedi o verjetnem napredku na področju recimo plačne politike in mase plačilnega sklada, ki ga bodo posamezne delovne organizacije zbrale. Tako empirično zbiranje je seveda prikladnejše, za republiko pa je popolnoma nesprejemljivo. Kakor sem že v odboru pojasnil, republiški rekretariat nima toliko kadrov, da bi jih lahko poslal v vsako občino in da bi podobno, kakor delajo občine, ocenil, kakšni bodo dohodki na primer iz osebnega dohodka, iz kmetijskega dohodka, iz obrti in podobno. Glede posameznih virov dohodkov je torej v mnogočem povsem izključeno postaviti v republiki kolikor toliko solidno oceno za vsako posamezno občino.

V republiki pa je možno zelo natančno ugotoviti, kakšna je masa vseh dohodkov, ki so uporabni za kritje potreb splošne porabe. Če je tako ugotovljena masa, izračunana iz raznih virov, kakor jih imate v bilanci podrobno nanizane — na odborih večinoma niste nobenemu izmed teh virov ugovarjali, saj resnih pomislekov zoper realnost take kalkulacije ni bilo — točna, če natančno vemo, koliko teh sredstev bomo potrebovali za kritje pokojninskega zavarovanja, zdravstvenega varstva in izobraževanja, in če vemo, koliko bomo potrebovali za republiški proračun, potem mora biti tisto, kar ostane, globalno za vse občine točno. V tistem globalu vseh občin so taka sredstva, kot so določena, če seveda ne pride kaj posebnega vmes, namreč kaj takšnega, kar bi bistveno zmanjšalo zlasti najpomembnejši vir proračunskih dohodkov, to je osebne dohodke, kar vedno potegne za seboj tudi nižjo ali pa višjo realizacijo prometnih davkov; kakršno je gibanje osebnih dohodkov, takšno je tudi gibanje prometa. Lahko vam torej zagotovim, tovariši poslanci, da je v okviru možnosti, kakršne so podane za to, da se za eno leto vnaprej skalkulirajo verjetni dohodki, ta bilanca kar najbolj vestno narejena na podlagi vseh dosegljivih možnosti in da je globalno za republiko točna, kolikor je pač ocena lahko točna, da pa nismo sposobni narediti ocene za vsako posamezno občino. Mislimo, da so tako oceno sposobne narediti občine same. Minilo je približno 10 do 15 let od tega, odkar v republiki ne delamo več kalkulacij za občine. Res je, da nekako orientacijsko iz gibanj dohodkov minulega leta približno lahko računamo in sodimo o tem, kakšni bodo dohodki v eni ali pa v drugi občini, vendar lahko v takih kalkulacijah precej pogrešimo.

V republiki bi bilo torej možno zbrati podatke o tem, kaj občine pričakujejo, vendar le z navadnim seštevanjem poročil in podatkov, ki bi jih dobili od občinskih skupščin. Res pa je, da potem, ko so proračuni sprejeti, zbiramo podatke o vsaki vrsti dohodkov, iz katerih se napaja občinski ali pa republiški proračun in da nam je o tekočem dogajanju vse jasno; je namreč razvidno iz

raznih poročil, ki nam jih služba družbenega knjigovodstva avtomatično zbira in pošilja. Višina sredstev, ki bo občinskim skupščinam ostala za proračune, je torej odvisna od naslednjih faktorjev:

Koliko bodo občinske skupščine uporabile pooblastila, ki so jim dana tudi na področju prometnih davkov, če še niso uvedle do 4 % prometnih davkov; kako bodo izkoristile pooblastila in razne olajšave, ki so dane kot možnosti v okviru obrtne politike; ali bodo uporabile tiste maksimalne lestvice, ki smo jih v našem pravkar sprejetem zakonu predlagali kot primerne oziroma kot maksimalne, ali pa bodo šle bistveno pod ali nad njimi. Vse to so razlogi, ki bodo vplivali na to, koliko dohodkov se bo v neki občini zbralo. Najbolj poglavitno pa je to, v kakšnem obsegu se bo realizirala masa osebnih dohodkov.

Drugič vpliva na količino sredstev za občinske proračune tudi to, koliko boste prispevali za potrebe temeljnih izobraževalnih skupnosti. Republiška izobraževalna skupnost je na podlagi podatkov, ki jih je zbrala od vseh šol v Sloveniji, ugotovila za posamezne temeljne izobraževalne skupnosti, koliko bi le-te morale dobiti sredstev, da bi se upoštevala oziroma uveljavila načela, ki jih je ta skupščina sprejela kot nekakšno merilo ali stališče glede materialnega položaja izobraževanja. Zahtevki temeljne izobraževane skupnosti pa so veliko večji; večji niso le v mestnih občinah, kjer so merila, ki jih je skupščina sprejela, veliko preozki, ker te mestne občine že sedaj vzdržujejo materialni položaj izobraževanja na nekoliko višji ravni, kakor bi morala biti po stališču republiške skupščine, ampak so ti zahtevki večji tudi pri nekaterih drugih temeljnih izobraževalnih skupnostih. Od tega, koliko in kako bodo občine natančno po stališčih republiške skupščine ugotovile nujno potrebna sredstva za temeljne izobraževalne skupnosti, je najbolj odvisno, koliko bo občinam ostalo za proračune. Zopet vam lahko bolj na pamet navedem samo nekaj globalnih številk. Republiška izobraževalna skupnost je ugotovila, da je ob upoštevanju stališča te skupščine potrebno temeljnim izobraževalnim skupnostim zagotoviti nekaj čez 400 milijonov dinarjev ali bolj natančno približno 404 milijone dinarjev. Ker pa bodo ta sredstva verjetno, če boste sprejeli tak zakon, dopolnjena s približno 75 milijoni republiških sredstev, ki se kot dopolnilna sredstva pojavljajo v temeljni izobraževalni skupnosti, bi torej razliko, to je 239 milijonov morali dati občinski proračuni. Če bi občinski proračuni dali takšno vsoto za izobraževanje, potem je številka, o kateri vas je tovariš Štrukelj pravkar informiral, točna. Računsko je to povsem točno in torej ta indeks 11 % izhaja iz take številke, tu računske pomote ni, lahko nam očitate mogoče samo to, da smo optimisti pri ocenjevanju gibanja mase osebnega dohodka, vendar glede tega nihče ni ničesar rekel. Tudi občine, s katerimi imamo stike, nam dokazujejo, da je nemogoče doseči dohodke, s katerimi bi neto proračun, kakor pravijo, lahko postavili nad 100. Seveda moram vam odkrito povedati, da že več let poznam finance, komunalne finance, zato vem, da so dohodki pri sprejemanju proračunov vedno zelo nizko ocenjeni in da je potem pri končnem sprejemanju običajno proračun drugačen. To je eno. Drugič pa moramo vedeti, da se v zadnjih letih veliko proračunskih dohodkov kanalizira mimo uradnega proračuna. Npr. namesto realno izračunanih približno 2 milijard starih dinarjev od prispevka iz skladov skupne porabe se je nateklo v proračun samo približno 300 milijonov, gospodarske organizacije pa so plačale veliko več — mi cenimo celo na 10 milijard v naši republiki. Nočem dajati nobenega komentarja, mislim pa, da je to prav, če gre za stvari na podlagi samoupravnih dogovorov. Želim vas opozoriti le na to, da so lahko proračunski dohodki tudi tisti, ki se sprejemajo v obliki dohodkov tudi ta-

ko, da se kanalizirajo mimo proračuna, ki se tako za javnost pokažejo na nižji ravni, da se zbirajo z raznim popuščanjem pri davščinah in podobnih dajatvah za zelo koristne druge komunalne storitve, ki se pa ne pokažejo v proračunih. Mislil sem torej, da sem vas na vse to dolžan opozoriti zaradi tega, ker bi bilo po mojem mnenju nemogoče, če bi vi ostali pri stališču, da tako dolgo, dokler ne vidite, kako bo v sleherni slovenski občini, ne morete sprejeti republiškega proračuna. Tako vaše stališče bi namreč pomenilo zahtevo, da najprej sprejmemo proračune občin in šele potem republike. Zelo hitro vam lahko zberemo vse podatke o verjetnih napovedih, ki jih občine imajo glede svojih dohodkov, samo moram vam povedati, da ko pridemo s tako zahtevo pred občino, občina najprej pravi, naj republika pove, kateri dohodki so njeni, da bo občina lahko izračunala, kaj še ostane od ekonomske sposobnosti občanov. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Tovariš Ivan Ahlin ima besedo.

Ivan Ahlin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nisem se hotel oglasiti v razpravi, ker sem aktivno sodeloval v odboru, v katerem delam. Ker pa sem tako v odboru kakor danes tukaj slišal, da so občinski proračuni neznanke, bi hotel demantirati to trditev. Razpolagam s publikacijo, ki jo je izdal sekretariat za finance. Tukaj so v tabeli 2a/68 navedene vse občinske skupščine, zraven pa vsi proračuni za leto 1965, 1966, 1967, republiška ocena za 1968 in občinska ocena za 1968 z ustrezno strukturo. V tabeli 3 a je za celotno Slovenijo izračunan pregled bruto planiranih proračunov in izobraževanja za leto 1968 in sicer za zvezo, republiški proračun, republiško izobraževalno skupnost, kakor tudi za občinske proračune in občinske izobraževalne skupnosti. V tabeli 4/68 pa je navedena struktura s podrobnimi podatki o tem, da je recimo Ajdovščina imela iz delovnega razmerja prispevka iz delovnega razmerja toliko, dohodkov od kmetijstva toliko, skratka z vsemi dohodki, ki se lahko predpisujejo po naši zakonodaji. Če smo kot poslanci sprejeli politiko, ki naj jo tudi občinske skupščine v letošnjem letu izvajajo ob tej proračunski situaciji, bi se ta politika lahko samo še spremenila v številke in bi imeli bilanco — republiško in občinskih skupščin. Tudi jaz se ne bi mogel odločiti brez te bilance za kakršnokoli stopnjo. Sem sicer poslanec republiške skupščine, vendar so me občani pooblastili, da tudi v njihovem imenu in interesu ter v interesu celotne Slovenije glasujem za take rešitve, ki bodo koristile napredku celotne Slovenije. Če si republiški proračun odreže določena sredstva za republiške potrebe, občinske proračune pa pustimo vnemar, potem slovenske potrebe niso v celoti zadoščene; ne mislim na to, da bi bilo v celoti zadoščeno vsem zahtevam, ampak na to, da bi bilo potrebam enakomerno zadoščeno. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Gorjan ima besedo.

Božidar Gorjan: Tovarišice in tovariši! Razlog za to mojo intervencijo je predvsem zadnja diskusija tovariša Tavčarja, v kateri je del odgovornosti za težave, pred katerimi smo se sedaj znašli, pripisal tudi nam poslancem, ker nismo sprejeli nekaterih amandmajev, ki so bili predloženi, predvsem amandmajev tovariša Pušenjaka. Tudi jaz sem kakor večina prisotnih glasoval proti 1., 2. in 4. amandmaju, katere je predložil tovariš Pušenjak, vendar iz drugih razlogov in vsekakor ne zato, da bi s tem prevzemal na sebe odgovornost

za proračunske težave, pred katerimi smo se danes znašli. V zvezi s tem bi spomnil, da je v enem od teh amandmajev tudi predlog, da obremenimo letne dohodke oziroma skupne dohodke od milijona in pol naprej. Spomnil bi na to, da sta lansko leto republiška skupščina in izvršni svet zavzela stališče in dala sugestije zveznim poslancem, da se ostro zavzamemo za to, da naj bi zvezni limit na tem področju odpadel in da limit nikakor ne more biti 2 milijona, ampak bi moral biti višji. Ta limit bi bil namreč za stanje v Sloveniji že takrat nesprejemljiva omejitev, ker bi bil destimulativen, ker bi bil neekonomski, ker bi zaradi take omejitve imeli vrsto drugih težav, poleg ostalih, ker bi na ta način z obdavčenjem obremenjevali kvalitetno delo kvalificirane delovne sile torej tiste delovne sile, ki je nosilec napredka našega gospodarstva in gospodarske dinamike; zaradi takih obremenitev že imamo težave, npr. odliv te delovne sile v inozemstvo. Ponavljam, da je bil prav to eden od razlogov, za kaj sem se letos zavzel proti zmanjšanju tega limita in zakaj sem glasoval za limit 2 milijona, čeprav smo ga lansko leto kritizirali kot prenizkega; sprejel sem ga kot nujen izhod v današnji situaciji, v kateri smo se znašli predvsem zaradi velikih pričakovanj na področju splošne potrošnje in zaradi obljub, ki smo jih dajali, danes pa ne moremo dveh koncev spraviti skupaj oziroma smo glede tega v težavah. Skratka, poslanci po mojem mišljenju niso gledali pri teh vprašanjih skozi lastne koristi oziroma dohodke, ki jih imajo, ampak so imeli verjetno tudi pred očmi lanskoletno situacijo in pa današnje potrebe. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Preden dam besedo tovarišu Papiču, bi rad opozoril, da bi bilo smotrno, da diskusijo, kolikor se le da osredotočimo na amandma, o katerem bomo glasovali. Vsa ta obravnava, ki jo sedaj imamo, je obravnava o amandmajih. Mi smo že odločali o amandmaju tovariša Pušenjaka, sedaj pa smo pri odločanju o amandmaju celjske občine in glede na to prosim, da se čimbolj koncentriramo na ta predmet. Prosim, tovariš Papič.

Inž. Ferdo Papič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Z odgovorom člana izvršnega sveta Simonetija nisem bil popolnoma zadovoljen, vendar se takrat nisem oglasil k razpravi. Ker pa se 5. točka ponovno nanaša na te zadeve, menim, da je potrebno, da se znova oglasim.

Res je, da je tu mnogo neznank. Toda kljub temu, da je znana bilanca, da so podatki za leto 1965-1966 in 1967 zbrani, pa ponovno poudarjam, da je za občine, ki zahtevajo dopolnilna sredstva od republike, glavna neznanka zadovoljitev potreb izobraževalne skupnosti. Ponovno trdim, da je osnovna neznanka, koliko bo izobraževalna skupnost zahtevala od posamezne občinske skupščine. Če drži to, kar sem že prej omenil, da bodo šle zahteve na 3,2 % in 60 % od ostalih prispevkov, potem bodo seveda v nekaterih proračunih nastopile izredno velike deformacije. Ponovno trdim, da se bodo, kolikor do tega pride, izredno zmanjšala sredstva za ostalo potrošnjo in to kar na 50 % vseh sredstev.

Zato bom za ta predlog glasoval samo, če izvršni svet prevzame odgovornost, da do teh deformacij ne bo prišlo. To pomeni, da ne zahtevam, naj ostane proračun pri občinskih skupščinah neokrnjen, toda, če se že zmanjša, ne sme priti do tako grobih razlik. V tem primeru bo zopet vse breme padlo na gospodarstvo, ki ga bo pri takem izračunu treba obremeniti za 3 % višje, tako da bomo dobili še ostalih 300 milijonov dinarjev sredstev.

Tovariš Štrukelj se nekoliko smeji in misli, da ponovno trdim nekaj, kar ni res, vendar opozarjam, da je pač zadeva taka, da so marsikdaj člani izvršnega sveta tukaj prezentirali nekatere zadeve, ki so se potem naknadno pokazale kot drugačne. Ponovno trdim, da gospodarstvo v tistih predelih ne bo za 0,8 ali 0,9 odstotka manj obremenjeno. Če bo enako obremenjeno kot je sedaj, temu ne bomo nasprotovali, nikakor pa ne želimo večjih obremenitev. Ravno tako se ne strinjam z izvajanjem tovariša Jermana, da so bili občinski proračuni vedno nekoliko ohlapni; delam že osem let na tem in zdi se mi, da za tiste predele lahko trdim, da smo vsako leto prihajali z nekaterimi obveznostmi v naslednje leto, da so bili občinski proračuni marsikdaj prenapeti in da so se v zadnjih 8 letih vedno izkazali dejansko za dosti manjše kot pa so bili predvideni. Ne trdim, da je vsa potrošnja v občinah v celoti realna in potrebna, da na tem polju ne bi bilo treba še veliko storiti; trdim pa, da se v tem domu dosti več razpravlja o potrebi po potrošnji, dosti manj pa o tem, kako se do teh sredstev lahko pride. Načeloma sem za to, da se marsikatere stvari uredijo in racionalizirajo, zato mislim naslednje: če nekatere občine v teh ekonomskih razmerah ne morejo vzdržati, potem bo treba tudi na tem področju nekaj racionalizirati, saj nikjer ne piše, da moramo imeti 62 občinskih skupščin, tako kot smo jih imeli pred 2 letoma. Mislim, da te ekonomske principe in ta vprašanja moramo razčistiti in potem iti po tej poti naprej. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ali še kdo želi besedo? Tovariš Jožko Štrukelj ima besedo.

Jožko Štrukelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da se še enkrat oglasim. Mislim sicer zelo kratko poseči v to razpravo, in sicer z naslednjim:

Tovariši poslanci, izvršni svet prav gotovo nima namena izsiliti to, da bi se odločili za to njegovo odločitev, da ostane 50 % občinam, 50 % pa da dobi republika. Ko izvršni svet to predlaga temu zboru v odločanje, ima pred seboj zahteve tako občin kakor republike.

Dovolite mi kratek sprehod po nekaterih vprašanjih, iz česar boste videli, da je naša odločitev vendarle utemeljena in pretehtana.

Prvič bi se rad opravičil, da res morda nismo tudi mi predložili takšne tabele, kakršno je predložil gospodarski zbor, zato da bi bila vaša odločitev lažja. Mi tako podobno tabelo imamo in na žalost smo se odločili oziroma sem se sam odločil, da bi vam jo predložil šele jutri, ker sem jo s tovariši s sekretariata za finance sestavil šele danes. Ne enako, ampak podobno. Okrog teh vprašanj je bilo že toliko razprav, da sem vsaj jaz mislil, da je to mnogo bolj prezentno. Torej, to mislimo jutri popraviti.

Rad bi povedal še naslednje: v tem zboru je odbor, ki obravnava to poročilo, in, tovariši, jaz nisem pristal na znižanje, preden nismo glede tega šli skozi celoten proračun od postavke do postavke. Če se ne motim, je to trajalo 10 ur in čeprav je bilo že a priori odločeno, trdno odločeno, da naj se zmanjša proračun za nad milijardo dinarjev, se je na koncu proračun zvišal za 62 milijonov dinarjev. To je seveda dokaz, ki je lahko dokaz ali pa tudi ne, ampak dejstvo je, da je proračun zelo tesno sestavljen. Drugič bi vam rad povedal še to, da sem imel v soboto skupaj s sekretarjem za finance razgovor z načelniki štirih občin: Maribora, Celja, Kranja in Ljubljane. Čeprav se seveda strinjam, da bi vam morda morali pismeno predložiti, kakšna je bilanca tudi za občine, istočasno

vem, da je to praktično nemogoče, ker smo šli v delimitiranje stopenj. Občine so tiste, ki imajo mnogo več manevrskega prostora kot pa republika, in sicer zato, ker si mi te stvari tukaj določimo, medtem ko je vsa iniciativa dejansko prepuščena občinam. Ne trdim, da je ta možnost za vse občine enaka, vem pa, da vsaj za 40 slovenskih občin to drži. Ko smo se z njimi pogovarjali konkretno o vseh podatkih, smo ugotovili naslednje:

Naša predvidevanja kažejo na devetodstotni porast osebnih dohodkov. Seveda so na tem zgrajena vsa predvidevanja. Ko smo vprašali načelnike za finance, smo ugotovili, da nihče izmed njih ne planira 9 odstotkov porasta, marveč vsi 8 odstotkov, razen Celja, ki planira 6 odstotkov porasta. Če torej ni planirano 9 odstotkov porasta osebnih dohodkov, potem bodo gotovo ta mesta morala imeti nad 9 % porasta. Tu je ta bistvena razlika, zaradi katere so pravzaprav nastali vsi spori in zaradi česar so prišla ta vprašanja tudi v javnost.

Drugič: Mi planiramo precejšen porast dohodkov iz kmetijstva. Če se spomnite, je bila v tej skupščini razprava o kmetijstvu okrog teh mest. Oni v glavnem planirajo dohodke na letošnji ravni. Najmočnejši dohodek je dohodek od obrti; razen Ljubljane, ki planira 29 % porasta, načelniki za finance teh mest niso planirali takega porasta, pa čeprav vemo, da smo za to organizirali davčno službo, da smo spremenili lestvice in da spreminjamo sistem, na podlagi česar bi morali doseči višje rezultate. Tovariši, rezultati so že tu. Ugotovili smo, da je v letošnjem letu do konca novembra porastel ta dohodek v republiki že za 36 %, to se pravi mnogo bolj, kakor smo predvidevali, in če bo šlo tako naprej, bomo verjetno dosegli okrog 150 %. To pomeni, da so te službe že začele delovati prav tako tudi evidenca prek knjig itd., tako da tu dejansko moramo zabeležiti napredek.

Najprej gre seveda za vprašanje izdatkov. Ko smo vprašali, kakšne izdatke predvidevajo načelniki za finance, smo ugotovili, da so vsi štirje točno prevzeli vse zahteve, ki so jih predložile temeljne izobraževalne skupnosti in to v porastu od 20 do približno 40 % — na drugi strani pa veste, da republika ni pristala na celotni izračun, ki ga je določila republiška izobraževalna skupnost po svojih kriterijih, to je 78 milijard, ampak, da bodo ti izdatki znašali približno 72 milijard. Prav tako so bili v teh občinah sprejeti vsi zahtevki glede narodne obrambe, medtem ko veste, da so bili pri nas zahtevki mnogo višji, a da smo pristali samo na milijardo in 600 milijonov. Navajali so tudi, da imajo izdatke npr. za otroško varstvo. Tovariši, po predpisih, ki jih sprejemamo v prihodnjem letu, si bodo občine razdelile blizu 2 milijarde 850 milijonov. V republiki ostane 700 milijonov, to je 4 % od teh 100 iz stopnje 1,3 %, kar znese zopet 700 milijonov za nadaljnje prelivanje sredstev. Glede devetodstotnega porasta osebnih dohodkov: Danes zjutraj smo lahko slišali podatek narodne banke, po katerem je denarja v obtoku za 24 % več. Videti je, da smo že na meji take situacije, da se moramo strinjati z ekspozejem in stališčem izvršnega sveta, da se ta obtok zadrži na tej višini. Pri takem porastu pa je predvidevanje devetodstotnega porasta osebnih dohodkov v naslednjem letu za nas sigurna stvar. Imamo službo za finance, ki konstantno spremlja vso situacijo, na osnovi česar mi tej službi moramo verjeti.

Lahko garantiramo za naslednje leto, da teh instrumentov ne bomo spreminjali, ne zahtevajte pa od nas, da garantiramo, da bodo delitvena razmerja točno tako, ker le-ta niso odvisna od nas. Mi bomo seveda vztrajali pri instrumentih — gibanje osebnih dohodkov, prometni davek in ostale stvari pa so, kot veste, v mnogočem odvisne od gibanja gospodarstva in od cele vrste drugih

stvari. Ne bi vas hotel zadrževati pri tem vprašanju. Hotel sem reči to, da nimamo nobenega namena izsiljevati, ampak mislimo, da bi bilo prav, da se na koncu vendarle sporazumemo vsaj o tem, da, če ne gre drugače, odločamo o teh instrumentih jutri skupno s proračunom.

Ta predlog dajem samoiniciativno, brez pristanka izvršnega sveta, vendar mislim, da so to tako pomembna vprašanja, da sem si jih drznil omeniti. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Štrukelj je, če sem ga prav razumel, predlagal, da sedaj ne obravnavamo instrumentov, temveč, da gremo najprej na obravnavo proračuna in šele potem na obravnavo instrumentov. Ali sem pravilno razumel?

Jožko Štrukelj: Nisem dobil soglasja od izvršnega sveta, v tem smislu.

Predsednik dr. Jože Vilfan: To je torej osebni predlog tovariša Štruklja. Tovariš Slavko Zalokar ima besedo.

Slavko Zalokar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nisem imel namena, da se oglasim pri tej točki dnevnega reda, ker menim, da teh 560 milijonov, za katere gre, ne rešuje niti republika niti občine. Ne eden ne drugi ne bo obubožal zaradi tega. Oglasil sem se bolj zaradi tega, ker oba tovariša, tovariš Štrukelj in tovariš Jerman, vendarle malo preveč nekritično govorita o občinski politiki. Imel sem občutek, kot da mi nočemo tistega, kar nam republika nudi. Samo, tovariši, mislim, da to vendarle ni točno. Imate možnosti, imate manevrski prostor, imate to, imate ono... — dajmo, realno poglejmo, kje je tisti manevrski prostor. O zadnjem manevrskem prostoru bomo razpravljali pri 8. točki dnevnega reda, to je pri vprašanju obdavčitve skladov skupne porabe. Če gledam s stališča naše kranjske občine, ki je bila danes nekolikokrat imenovana kot občina, ki je bila poklicana na izvršni svet, da se konzultira; zjutraj v isti polemiki med predsednikom našega zbora in članom izvršnega sveta nisem smatral, da bi se moral oglasiti, vendar pa je treba povedati, da je bil to čisto navaden informativni sestanek, ki ga je sklical predsednik izvršnega sveta zaradi tega, ker smo ob prejemu dokumentov v naše občinske skupščine začeli računati in ugotavljati, kje smo pristali. Znašli smo se pa v glavnem na devetodstotni potrošnji lanskega leta. Če bi Maribor hotel zadostiti zahtevam temeljne izobraževalne skupnosti, bi vsa druga proračunska potrošnja bila na višini 65—70 %, podobna situacija (okoli 80 %) bi bila pri vseh nas. Zaradi tega je bil ta sestanek, in ne zato, da bi izvršni svet konzultiral samo nekatere občine, dočim ostalih ne. Načelna konzultacija o tej politiki je bila pravzaprav na sestanku vseh predsednikov občinskih skupščin na izvršnem svetu.

V Kranju imamo npr. od vseh zaposlenih, ki jih je v industriji okoli 16 tisoč, 6 000 tekstilcev. To povem samo zaradi tega, ker vsak od nas materialni položaj tekstilne industrije pozna. Bili smo prisiljeni optimistično predvidevati, da bodo v prihodnjem letu porastli osebni dohodki nad republiškim poprečjem, to je na 9,5 %. Na področju kmetijstva imamo že pet let ustaljeno politiko, tako da nas predložene republiške lestvice korigirajo pravzaprav navzdol. Enako je pri obrti, enako je tudi pri drugih sektorjih; samo pri prometnem davku na alkoholne

pijače na primer predvidevamo, čeprav smo že 100 % višji kot Ljubljana, da nam bi morala prihodnje leto sredstva povesti za 26 % glede na letošnji plan in tako dalje. Skratka tisti manevrski prostor, ki je dan, nas sili, da moramo, stvari do konca optimistično programirati, če hočemo pokriti najnujnejše potrebe, ki se pred nas postavljajo. Situacija v naši občini je taka, da kolikor želimo realizirati ne 26 % porast sredstev, kar je zahteva izobraževalne skupnosti, ampak 15 % njihovih zahtev, potem bi morala vsa ostala proračunska potrošnja ostati na lanskem nivoju. Ni torej treba govoriti, kaj vse bi lahko napravili, pa nočemo. Mislim, da bi lahko bili bolj objektivni pri ocenjevanju. Popolnoma razumem, da mora vsakdo zagovarjati svoj dokument, in da ga mora zagovarjati tudi tovariš Jerman kot tudi tovariš Štrukelj, vendar pa zaradi tega ni treba preprosto vse občine prikazati kot labilne, ki vse stvari urejajo bolj empirično itd.

To, mislim, da ni točno in zaradi tega sem se tudi oglasil. Na koncu koncev si tudi občinske skupščine, sveti in vsi ostali organi, ki delujejo znotraj skupščin, prizadevajo, da bi reševali stvari skladno z dokumenti, ki jih imamo pred seboj. Res je, da je stopnja delimitirana. Samo nihče od nas ne bi bil rad tako kratkoviden politik, da bi začel predpisovati visoke stopnje prispevka od osebnega dohodka in na ta način zajedati v svojo lastno substanco. Bil sem pripravljen, da ne glasujem za ta amandma, zato ker menim, da teh 560 milijonov ne rešuje ne enega ne drugega. Toda, če primerjamo postavke republiškega proračuna in občinskih proračunov, kjer bo po izpolnitvi obveznosti do šolstva morala potrošnja ostati več ali manj na lanskem nivoju, pa vendarle vidimo v republiškem proračunu pretežno indekse, ki gredo nad 110. Nekdo je že postavil vprašanje, na katerega je tovariš Simoneti odgovarjal danes ob dveh popoldne, namreč kaj je z racionalizacijo in reorganizacijo na področju potrošnje, o kateri smo dve leti razpravljali, jo pripravljali in zahtevali. Žal ni bilo rezultatov. Mi v občini ne moremo mnogo. V Kranju smo nekatere stvari poskušali urediti, vendar smo bili potem ocenjeni kot nekulturni komunalni politiki, ki ne poznajo teh problemov, in za katere je boljše, da se umaknejo nazaj, če nočejo dobiti še drugačnega pečata. Na nivoju republike je bilo nekaj poskusov. Tovariš Simoneti pravi, da se pač srečujemo z določenimi samoupravnimi in drugimi strukturami, in iz njegovih besed se da razbrati, kot da izvršni svet česa posebnega na področju racionalizacije ne more napraviti. Če je tako, potem postavimo to vprašanje pred skupščino, in naj se tu proces začne. Nemogoče je, da smo dve leti razpravljali o tem in da je vsak poskus, ki je bil storjen, avtomatično — včasih iz kulturnih, včasih iz nacionalnih, včasih iz zgodovinskih, včasih pa iz samoupravnih vzrokov — propadel. Če izvršni svet tega kljub vsem deklaracijam in sklepom ne more narediti, potem prosim, da pridejo ta vprašanja pred skupščino in da skupščina podpre proces organizacije in uvajanja drugačnih pogledov na ta področja. Tovariš Simoneti je danes med drugim dejal, da smo majhna nacionalna skupnost. To je točno — hočemo pa imeti vse tisto, kar imajo izredno velike nacionalne skupnosti. Vprašanje je, če vse to lahko imamo. Na tem področju najbrž ne bomo nikoli prišli iz slepe ulice med potrebami in med možnostmi. Posebej pa še v prihodnjem letu. Na eni strani smo napisali v skupščinski dokument in danes že mnogokrat povedali, da v prihodnjem letu gospodarstva ne smemo bolj obremenjevati kot v lanskem letu, hkrati pa imamo tudi dokumente in sklepe, s katerimi hočemo urediti in popraviti položaj vseh sektorjev potrošnje. Ne vem, če gre to skupaj.

Zato bi bilo treba, da se pred to skupščino vprašanje čimprej postavi v taki luči, v kakršni bi se pred njo moralo pojaviti. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. To je bila sedaj že pravzaprav splošna obravnava. Kar zadeva mene, sem na razpolago zboru in lahko še nadaljujemo. Ali je še kdo, ki bi želel govoriti? Poudarjam, da je to izjemna situacija, do katere je prišlo na zahtevo izvršnega sveta, ki je predlagal pretrganje naše seje, ko smo že glasovali. Zaradi izjave izvršnega sveta se je sedaj razvila ponovna razprava, ki je šla prek okvira amandmaja, pred katerim smo se ustavili pri naši proceduri. Nočem siliti, mislim pa, da bi bilo v redu, če bi sedaj obravnavo sklenili in prešli na sklepanje. Če ste, tovariši, pripravljeni in če ni nobenega, ki bi se hotel še udeležiti te obravnave, ki smo jo po odmoru začeli, potem ugotavljam, da je obravnava zaključena in da prehajamo na glasovanje.

Opozarjam vas, da imamo pred seboj amandma občine Celje, k 8. členu. Prosim, da preidemo h glasovanju in prosim tiste člane, ki so za tak amandma, da dvignejo roko. (34 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti temu predlogu? (35 poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (18 poslancev dvigne roko.) Rezultat je torej 34 glasov za, 35 glasov proti in 18 vzdržanih. To pomeni, da je amandma odbit.

Prehajamo na ostale amandmaje. Imamo amandma zakonodajno-pravne komisije, ki je redakcijskega značaja in predlaga izboljšavo člena, ki se nanaša na veljavnost tega zakona. Prosim tiste, ki so za amandma, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.) Z enim vzdržanim glasom je ta amandma sprejet.

Imamo potem še zadnji amandma, to je amandma izvršnega sveta, da se 2. člen briše. Prosim tiste, ki so za amandma, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je ta amandma v republiškem zboru soglasno sprejet.

S tem smo izčrpali vse amandmaje, ki so bili dani, in moramo pristopiti h glasovanju v celoti. Kdor je za zakon v celoti, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala lepa. Kdo je proti? (En poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (4 poslanci dvignejo roko.) S štirimi vzdržanimi in enim glasom proti je republiški zbor ta zakon sprejel.

S tem, tovariši, smo izčrpali 5. točko in prosim sedaj za vaše mnenje, kako naj postopamo. Moj predlog je, da imamo nočno sejo, ki bi trajala dve uri in pol in bi se začela ob 20.30. Je kakšen ugovor?

Viktor Seitl: Tovariš predsednik! Strinjam se s predlogom, da imamo nočno sejo, predlagam pa, da začnemo ob 20. uri, da ne izgubljamo časa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Mislim, da je 50 minut odmora dovolj za počitek. Nadaljujemo torej ob 20. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 19.15 in se je nadaljevala ob 20. uri.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišice in tovariši! Nadaljujemo s sejo, in sicer s 6. točko dnevnega reda, to je s predlogom zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno.

Predlagatelj tega zakona je izvršni svet, njegova predstavnika pa sta Jožko Štrukelj in Riko Jerman. Tudi pri tem zakonu imamo predlog, da se obravnava v eni fai in s skrajšanimi roki. O tem moramo najprej odločiti.

Odpiram obravnavo o tem predlogu. Ali se kdo javlja k besedi? (Ne.) Če ne, potem preidemo na sklepanje. Prosim tiste člane republiškega zbora, ki so za ta predlog, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

Z enim vzdržanim glasom je republiški zbor predlog sprejel. Predlog zakona sta obravnavala odbor za proračun republiškega zbora skupaj z odborom za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora in dala pismeno poročilo. Tudi zakonodajno-pravna komisija je dala poročilo, danes pa ste dobili še dodatno poročilo odbora za proračun. Razen tega imamo pri tej točki tudi amandma občine Celje, ki je sedaj umaknjen, in nekaj manjših amandmajev zakonodajno-pravne komisije. Ali želi izvršni svet dopolniti svoj predlog? (Ne.) Želi poročevalec odbora besedo? (Ne.) Predstavnik zakonodajno-pravne komisije? (Ne.) Odpiram obravnavo. Kdo želi besedo? Tovariš Jožko Štrukelj, prosim.

Jožko Štrukelj: Tovariš predsednik, tukaj je k petemu členu dan amandma, in sicer oba odbora predlagata, da se besedilo stopnje občinskega prometnega davka od osebnih avtomobilov . . .«

Predsednik dr. Jože Vilfan: To je umaknjeno. Torej je situacija docela razčiščena in lahko preidemo k obravnavi in sklepanju o amandmajih zakonodajno-pravne komisije, s katerimi se je odbor v celoti strinjal in ki jih imate v dokumentu od 17. 12. Prosim vas torej, da glasujemo o teh amandmajih zakonodajne-pravne komisije.

Kdor je za te amandmaje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam torej, da so ti amandmaji postali sestavni del zakonskega predloga, o katerem moramo sedaj glasovati v celoti. Stavljam predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno, kakor je bil sedaj popravljen z amandmaji, na glasovanje. Prosim, da tisti, ki so za ta zakon, dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je zakon o republiškem davku od prometa blaga na drobno v republiškem zboru soglasno sprejet.

Prehajam na 7. točko dnevnega reda, to je predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic.

Tudi ta zakon nam je predložil izvršni svet in tudi tukaj sta predstavnika tovariš Jožko Štrukelj in tovariš Riko Jerman. Tudi tu moramo rešiti najprej proceduralni predlog o skrajšanju našega postopka v smislu enofaznega postopka in o skrajšanju rokov.

Odpiram obravnavo o tem predlogu. Želi kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem lahko preidemo na sklepanje. Prosim tiste, ki so za ta predlog, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti takemu predlogu? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet. Predlog zakona sta obravnavala odbor za proračun republiškega zbora skupaj z odborom za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora in dala skupno poročilo. Zakon je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija, ki je dala dve poročili. Razen tega imamo k temu predlogu še amandma tovariša Jožeta Szaba. Vprašujem,

ali želi izvršni svet kaj dodati k predlogu zakona? (Ne.) Ali želi odbor? (Ne.) Zakonodajno-pravna komisija? (Tudi ne.)

Potem lahko preidemo na obravnavanje, še prej pa prosim tovariša Szaba, da se izjavi, ali vztraja pri amandmaju? (Ne.) Želi kdo besedo? (Ne.)

Če ne, potem lahko preidemo na sklepanje. Imamo predvsem amandma odbora za proračun k 2. členu tega zakona, ki ga imamo pred seboj. Zakonodajno-pravna komisija ima redakcijsko pripombo in predlog za dopolnitev 3. člena, ki se nanaša na veljavnost tega zakona. Najprej bomo odločali o predlogih zakonodajno-pravne komisije. Ali ima kdo kake pripombe? (Ne.) Ker nima nihče, menim, da lahko ugotovim, da se s temi predlogi vsi strinjamo. Prehajamo na glasovanje o amandmaju odbora za proračun k 2. členu. Prosim tiste, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti temu amandmaju? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Odločiti moramo še o amandmaju zakonodajno-pravne komisije k 3. členu. Lahko smatram, da se vsi strinjamo s tem amandmajem, ker je tudi to čisto tehnična pripomba. Hvala lepa.

Sedaj bomo odločali o celotnem predlogu zakona. Kdor je za predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti temu predlogu? (Nihče.) Se kdo vzdržuje? (Nihče.)

Ugotavljam, da je ta zakon v republiškem zboru soglasno sprejet. S tem smo to točko končali.

Prehajamo na naslednjo, to je na 8. točko dnevnega reda, na razpravo o predlogu zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe.

Tudi ta predlog je dal izvršni svet. Predstavniki so tovariš Rino Simoneti, Jožko Štrukelj, Riko Jerman in Svetko Kobal. Tudi tukaj imamo predlog za skrajšanje postopka in za skrajšanje rokov. Stavljam najprej ta predlog v obravnavo in vprašam, ali kdo želi besedo? (Ne.) Če ne, potem o tem predlogu lahko sklepamo. Prosim tiste, ki so za ta predlog, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala lepa. Je kdo proti temu predlogu? (En poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Trije poslanci dvignejo roko.)

Z enim glasom proti in s tremi vzdržanimi je predlog o proceduri sprejet. Predlog zakona so obravnavali odbor za proračun republiškega zbora, skupaj z odborom za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora in pa zakonodajno-pravna komisija. Vsi so dali pismena poročila. Opozarjam vas na to, da ste k tej točki prejeli tudi mnenja odbora socialno-zdravstvenega zbora. Prejeli ste sklepe predsedstva zveze sindikatov„ na mizi pa ste našli pismo zveze prijateljev mladine Slovenije od 19. 12., ki se tudi nanaša na ta sklad skupne porabe. Ali želi predstavnik izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev! (Ne.) Želi besedo poročevalec odbora? Prosim, besedo ima Karel Forte.

Karel Forte: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Prejeli ste skupno poročilo odbora za proračun našega zbora in odbora za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora, kjer se predlaga dopolnitev k 1. členu zakonskega predloga, namreč, da se doda, da se sredstva iz tega prispevka uporabljajo izključno za intervencije v gospodarstvu. V istem poročilu je tudi predlog tabele progresivnih stopenj. Že v resoluciji z dne 3. decembra smo sklenili naslednje: »Iz proračuna se zagotove za intervencije

v gospodarstvu poleg obvez po obstoječih predpisih povečana sredstva za kmetijsko pospeševalno službo in za intervencije na drugih področjih gospodarstva.« Letos naj bi republiški proračun prvič formiral posebna sredstva za intervencije v gospodarstvu; doslej so bila edina sredstva za take namene sredstva skupnih rezerv, ki pa, kot nam je vsem znano, ne zadoščajo. Z navedenim prispevkom bo republika intervenirala tam, kjer se ji bo zdelo najbolj potrebno in kjer so najbolj pereči problemi.

Že v prihodnjem letu naj bi s sredstvi, ki so planirana v višini 19 milijonov dinarjev, intervenirali na železnici, v kmetijstvu in turizmu. Odbor je razpravljal tudi o amandmaju občine Celje in stališču republiškega sveta zveze sindikatov ter v razpravi upošteval situacijo, ki je bila v lanskem letu. Republika je sredstva iz tega prispevka prepustila občinam, ki so z dotacijami iz skladov skupne porabe financirale razne komunalne in druge akcije. Zato so občine predpisovale tudi zelo široke možnosti olajšav. Za letošnje leto je bil prispevek planiran na 20 milijonov dinarjev, a je zaradi navedenih oprostitev znašal le okrog 3 in pol milijona dinarjev. Razlogi, ki jih navajata oba predlagatelja amandmajev, so razumljivi, vendar jih odbor iz bilančnih razlogov, predvsem pa zaradi samega namena, to je intervencij v gospodarstvu, ni mogel upoštevati, čeprav so bila mnenja deljena. Odbor sprejema amandmaje zakonodajno-pravne komisije k 2., 3. in 4. členu tega predloga. V imenu odbora za proračun predlagam zboru, da sprejme predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe z amandmaji, ki jih je sprejel odbor.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Janko Česnik.

Janko Česnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Preden preidemo na obravnavo tega zakonskega predloga, se mi zdi potrebno, da opozorim na položaj, ki je nastal po spremembi zveznega temeljnega zakona o sredstvih sklada skupne porabe. Ta zvezni zakon je namreč razširil sklad skupne porabe tudi z nekaterimi drugimi sredstvi in se sedaj verjetno ta naš zakon nanaša na ta razširjena sredstva. V tem smislu bi bilo seveda prav, da se predlagatelj izjavi. Če je tako, potem bi morali 2. člen tega zakona dopolniti še s to številko uradnega lista, tako da dodamo poleg številk Uradnega lista št. 54/67 in 24/68 še številko 50/68. Druge možnosti verjetno ni, ker ima sklad sedaj enotna sredstva in se ta stopnja, ki se tu navaja, kakor tudi lestvica nanašata na ta celotna sredstva. Sredstva tega se razširjajo v smislu tega člena takole: »Prispevek iz prvega odstavka tega člena se plačuje tudi od poslovnih sredstev in s kreditom pridobljenih sredstev, s katerimi delovna organizacija plačuje tekočo skupno porabo delavcev, ki nima značaja investicijske porabe v smislu 1. odstavka 14. člena temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah.« Zaradi tega se mi zdi, da bo prišlo do uporabe lestvice pri več organizacijah kot doslej, se pravi, da bodo zbrana in odtegnjena gospodarstvu večja sredstva in ne vem, če so imeli predlagatelji to v mislih. Zato bi prosil, da se predlagatelj o tem izjavi.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Proceduralna situacija je sedaj jasna. Imamo amandmaje našega odbora za proračun, imamo amandma zakonodajno-pravne komisije, potem amandma občinske skupščine, poleg tega pa imamo še vprašanje, ki ga je postavil tovariš Česnik kot predstavnik zakonodajno-pravne komisije predlagatelju, to je izvršnemu svetu.

Tovariš Rino Simoneti ima besedo.

Rino Simoneti: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Izvršni svet kot predlagatelj je predvideval tudi sredstva, ki se bodo nabrala iz obdavčitve, ki izhaja iz novele zveznega zakona, in bi bilo treba v smislu predloga zakonodajno-pravne komisije to novelo citirati v tekstu.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Potemtakem imamo sedaj razčiščeno situacijo glede amandmajev. Vprašam samo, če še kdo želi besedo? Tovariš Slavko Zalokar želi besedo. Prosim.

Slavko Zalokar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V prejšnji svoji razpravi sem dejal, da sem se pri 8. točki dnevnega reda mislil javiti k razpravi o tako imenovanem manevrskem prostoru za urejanje problemov, ki se pojavljajo na področju širšega standarda občanov znotraj komune, in sicer v zvezi s predlogom zakona o obdavčitvi skladov skupne porabe. Tovariš Simoneti je v svojem uvodnem ekspozeju pravzaprav obrazložil intencije predlagatelja tega zakona. Strinjam se, da obstoje problemi železniškega prometa, kakor tudi na področju živinorejskih farm. Vendar, videl sem tudi kalkulacijo, ki je bila narejena, namreč da bi se iz teh sredstev natekla milijarda in 800 milijonov starih dinarjev. Toda če tehtamo družbeno in samoupravno pa tudi ekonomsko vrednost teh sredstev, ki se zdaj obračajo znotraj samoupravnih dogovorov o okviru občin, potem menim, da bi temu področju pravzaprav naredili večjo škodo. Da ne govorim za vse občine, bom povedal za kranjsko. Ko je lansko leto ta skupščina sprejela zakon in prepustila občinam, da predpišejo oprostitve od tega prispevka, je skupščina naše občine to možnost uporabila. S samoupravnimi dogovori predvsem za investicije v šolstvo, vzgojno varstvo in ostale namene smo zbrali nad 300 milijonov starih dinarjev sredstev. V zadnjem obdobju v vseh slovenskih občinah in tudi v naši rešujemo vrsto vprašanj na podlagi referendumov, samoupravnih dogovorov itd. Mislim, da ni skoraj nobene slovenske občine, ki ne bi teh vprašanj reševala na ta način, pa naj gre za razvoj šolske mreže, za razvoj vzgojnovarstvenih ustanov, prehrane, dodatnega izobraževanja itd. Z odločitvijo, da ta sredstva obdavčimo, bi napravili precej veliko škodo in bi zavrli ta komajda začeti proces samoupravnega dogovarjanja v okviru občin. Res je, da osemodstotna obdavčitev ne predstavlja velikega zneska, toda poglejmo, kako stvari stoje: redko kateri samoupravni organ v delovni organizaciji se bo vključil v samoupravno dogovarjanje, če bo moral plačati še davek na to, kar je prispeval za samoupravno skupnost. Pripravljenost, ki se kaže v zadnjem času, bo v prihodnjem letu zaradi tega prispevka najbrž vidno padla. Na drugi strani pa tudi kalkulacija, ki je zdaj predložena, ne bo držala, ker bodo sredstva na teh skladih zaradi uvedbe prispevka začela upadati, kar smo videli že lansko leto, ko smo s samoupravnimi organi v delovnih organizacijah razpravljali o teh vprašanjih. Strinjam pa se z ugotovitvami, da se v nekaterih gospodarskih panogah ta sredstva nesmotrno trošijo. Da bom konkreten: dostikrat se govori o nesmotrnem trošenju teh sredstev znotraj zunanjetrgovinskih podjetij, zavarovalstva, bančništva, elektrogospodarskih organizacij itd. in da nam štrlijo rogovi, da tako rečem, kjer se glede na poseben položaj v teh organizacijah dejansko trošijo ta sredstva brez odgovornosti tudi za izredno visoke regrese za dopuste, za kilometrine in kaj vem za kaj še vse.

Postavljam samo tole vprašanje: Ali moramo v takem primeru res vedno upoštevati poprečje? Ali res ne znamo pobrati tistega, kar dejansko predstavlja neekonomično in nesmotrno ali pa celo družbeno škodljivo uporabo sredstev iz tega naslova? Čemu sedaj iti na predpis v poprečju za celotno gospodarstvo in, kot rečeno, povzročiti vse tiste probleme, s katerimi se bomo potem srečali v naših občinskih skupščinah? Že prej sem dejal, da je to pravzaprav tisti prostor, kjer prihaja do izraza komunalna skupnost kot samoupravna skupnost, kjer na podlagi dogovora tako med proizvajalci kot med vsemi občani rešujemo skupne probleme. Ali je to ostanek starega, ostanek etatizma? Ali je to izven sistema? Če gledam komuno tako, kot je, potem je tak način reševanja problemov znotraj komunalnega sistema povsem ustrezen. Zaradi tega predlagam v imenu 10 poslancev in sicer tovarišev Butine, Štera, Vižintina, Seitla, Franka, Deberška, Papiča, Ravbarja, sebe in še enega, katerega imena ne znam prebrati, da se predlog zakona umakne in se nadomesti z novim. Novi predlog zakona naj upošteva to, kar sem prej dejal o smotrni uporabi sredstev v nekaterih gospodarskih panogah, ne pa, da gremo na predpis, ki naj pravzaprav prizadene vse. Zato predlagam, da predlog zakona odklonimo in da izvršni svet za eno izmed prihodnjih sej pripravi spremenjen predlog zakona. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Rad bi ugotovil desetega poslanca, čigar podpis ne znam prebrati. Se morda sam javi? To je tovariš Franci Puhar. Hvala. Obravnava še teče. Ali se še kdo javlja k besedi? Tovariš Franci Puhar, prosim, imaš besedo.

Franci Puhar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mene nekoliko moti obrazložitev zakona. Ne morem se namreč sprijazniti s tezo, da se neke dohodke, ki se formirajo z določenim zakonskim predpisom, uporablja izključno za določene namene. V tem primeru je v obrazložitvi navedeno, da se ta dohodek uporablja izključno za intervencije v gospodarstvu. Mislim, da se vsi dohodki praviloma usmerjajo v republiški proračun, da pa se iz tega proračuna sredstva usmerjajo in uporabljajo v tiste namene, ki so najbolj aktualni v določenem obdobju.

Nevzdržna je tudi teza: če ta zakon ne bo uveljavljen, pa intervencij v gospodarstvu ne bo; namreč kakšne so te konkretne intervencije v kmetijstvu, na železnici in drugod. Na podlagi takega načela bi lahko tudi rekli, da je npr. dohodek od prometnega davka namenjen izključno upravi javne varnosti, dohodek od avtorskih pravic izključno sekretariatu za pravosodje itd. Mislim, da je tu treba razčistiti to vprašanje, da so ti dohodki dohodki proračuna, iz proračuna pa se financira tisto, za kar smatra ta dom, da je najbolj potrebno v določenem gospodarskem letu. To je eno vprašanje.

Drugo vprašanje: spomnil bi poslance na razpravo o tem zakonu točno pred enim letom, ko je bilo dosti prerekanj in dosti razprav, na koncu pa smo le spoznali, da je to eden od prvih instrumentov, ki se dajo uveljaviti ne kot fiskus, ne kot davek, ampak na osnovi samoupravnih dogovorov med komuno in delovno organizacijo, to se pravi na osnovi samoupravnih dogovorov med delovnimi ljudmi v občini. Opozarjam vas na to stališče, ki je bilo lansko leto tu uveljavljeno, ki pa se letos podira. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Želi morda kdo besedo? Janko Česnik ima besedo.

Janko Česnik: Dovolite, da kot poslanec tudi jaz povem o tem zakonu nekaj besed. Izhajajoč iz razmer v lastni občini, gledam na ta zakon odklonilno. Mislim, da je to eden izmed predpisov, o katerih bi v prvi vrsti morali konzultirati občine. Ni mi poznano, da bi kakšna občina sporočila svoje mnenje o predlogu tega zakona — verjetno tega niso storile zaradi pomanjkanja časa — mislim pa, da bi bila vsa mnenja, ki bi prišla iz občin, gotovo odklonilna. To je, kot je povedal že tovariš Puhar, dejansko predpis, ki lahko povzroči v veliki meri negativne posledice, da se v občinah ne bodo več zbirala sredstva, ki so praktično edina sredstva za hitrejšo graditev objektov družbenih služb, za hitrejši razvoj šolstva, otroškega varstva in celo zdravstva. Veliko vprašanje je, iz kakšnih sredstev bi občine lahko nadomestile ta izpad, če bi bilo sprejeto stališče, da se vsi dohodki iz tega sklada obdavčujejo in da dejansko občina tukaj nima več nobenega vpliva. Rad bi vas spomnil na položaj, ki je nastal po sprejemu lanskoletnega zakona, ko so praktično skoraj vse občine uvedle oprostitve plačevanja tega prispevka, če so bila ta sredstva uporabljena za namene, ki so bili navedeni v zakonu, to se pravi za šolstvo, socialno varstvo, otroško varstvo in druge izdatke v socialne namene. Zaradi tega so bili dohodki od tega prispevka manjši kot bi sicer bili. Zato mislim, da je ta zakon dejansko preuranjen, ker bi se morale o njem prej izjaviti občine. Tudi jaz predlagam, da se zakon ne sprejme.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Janez Šter ima besedo.

Janez Šter: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V podporo stališčem tovariša Zalokarja in tudi tovariša predgovornika bi rad povedal tole: Če se z obdavčitvijo sredstev sklada skupne porabe želijo zajeti tako imenovani ekstraprofiti, potem je prav gotovo predloženi tekst zakona nepravilen in tega smotra ne dosega. Opozoril bi na to, kar je pravzaprav poudaril že tovariš Zalokar, da je bila večina naših občin prav zaradi finančne situacije, v kakršni se nahajajo, prisiljena zateči se k instituciji samoprispevka za izgradnjo šolstva in za reševanje drugih vzgojnovarstvenih problemov. Zato se mi zdi popolnoma nepravilno, da danes s tem zakonom obdavčujemo tudi sredstva skladov skupne porabe delovnih organizacij, ki izločajo za te namene svoj dohodek samo zato, ker pač razumejo potrebe in težave občine, kljub temu, da imajo morda zelo nizke osebne dohodke ali pa velike potrebe po vlaganjih za modernizacijo ali razširitev svojih kapacitet. Zdi se mi popolnoma nepravilno, da gremo zdaj, ko so v večini naših občin delovne organizacije take obveze res samoupravno sprejele, v obdavčitev teh sredstev. Tovariši, če bomo tako želeli, potem bomo tudi na tem področju vnesli neko nesigurnost v ta samoupravna dogovarjanja. Najbrž bo potem še več referendumov kot sedaj, ko je propadel le mariborski. Zato se tudi jaz pridružujem mnenju, naj se danes zakon umakne, potem pa naj se, če se to že ne more prepustiti samoupravnemu dogovarjanju komun in delovnih organizacij, tako kot predlaga sindikat, dejansko predlaga tak zakon, ki bo obdavčil le tiste delovne organizacije, ki v sklad skupne porabe prelivajo sredstva iz tako imenovanega ekstra profita, ker jih že v osebne dohodke ne — morejo. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Viktor Seitl ima besedo.

Viktor Seitl: Res je, da izvršni svet ni predložil predloga zakona na razgovoru o priliki obravnave instrumentov za leto 1969, res pa je tudi, da je

občinske skupščine izvršni svet obvestil o svojem ukrepu in jih zaprosil za podporo. Naša občinska skupščina je bila včeraj na seji o tem informirana, žal pa je zavzela stališče, da takšnega zakona spričo programov za zbiranje sredstev za določene investicije, zlasti za šolstvo ni moč podpirati. Konkreten sklep je bil naslednji: ne mislite na občini, da boste gradili z našim prispevkom šole in ostalo, če nas mislite za ta sredstva obdavčiti. Zaradi tega moram izjaviti v imenu svoje volilne enote in občinske skupščine Radlje, da takšnega predloga ne podpiramo. Predlagam, da se sprejme predlog tovariša Zalokarja. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Tovariš Rado Pušenjak ima besedo.

Rado Pušenjak: Pred kratkim smo razpravljali o težkem položaju kmetijstva o Sloveniji. V polni meri smo se zavedali, da brez nekih dodatnih sredstev za pospeševanje kmetijstva ne bo šlo. Istočasno ugotavljamo, da je položaj izredno pereč zlasti na področju živinoreje. Če odklonimo ta predlog, potem se bomo znašli v drugih težavah, namreč od kod dobiti sredstva, ki so za to predvidena. Jaz mislim, da moramo biti realni; če smo rekli a, moramo reči tudi b. Če smo zahtevali sredstva za intervencije v gospodarstvu in iščemo način rešitve za kmetijstvo, potem mislim, da je ta predlog izvršnega sveta pravilen. Ker verjamem, da drugih virov ne bo, predlagam, da podpremo izvršni svet s tem, da glasujemo za ta zakon.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Goslar, predsednik gospodarskega zbora, izkorišča svojo pravico, da kot član naše skupščine sodeluje v razpravi. Prosim.

Miran Goslar: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Oprostite, da vam jemljem čas, vendar ko sem poslušal del te razprave, sem prišel do zaključka, da je verjetno prav, da se oglasim, ker je medtem gospodarski zbor z ogromno večino sprejel ta zakon.

Vi veste, da je naš zbor imel zelo rigorozna stališča do vseh tistih oblik zajemanja dohodkov iz gospodarstva, ki bremenijo ceno oziroma stroške poslovanja. Zaradi tega smo pri drugih zakonih tudi sprejeli nekaj amandmajev, ki so takšni, da so tudi v nasprotju z nekaterimi vašimi sklepi, vendar dosledno po logiki, da pač pritiskamo predvsem na tista sredstva, ki bremenijo stroške in linearno obremenjujejo gospodarske organizacije.

Če smo hoteli biti dosledni v tem stališču, in videti je, da smo bili, saj je izid glasovanja tako pokazal, smo seveda morali sprejeti ta zakon o sredstvih skupne porabe, ki posega po tistih sredstvih v podjetjih, ki niso več element cene, temveč že element delitve oziroma z drugimi besedami povedano, dobička v klasičnem smislu te besede. Gre seveda samo za tiste gospodarske organizacije, za katere je pač ocenjeno, da delijo ta sredstva za skupno porabo iznad določenih normalnih meja in zato je stopnja tudi diferencirana in progresivna.

Nesporazum, ki se nanaša na probleme samoupravnega dogovarjanja med občinami in delovnimi organizacijami glede sredstev skupne porabe pa je v tem, da verjetno ne upoštevamo novele zakona o delitvi dohodka, ki ga je sprejela zvezna skupščina in ki v 12. členu tega zakona dovoljuje, da delovne organizacije na osnovi samoupravnih dogovorov izločajo iz dohodka sredstva za

določene potrebe družbenih služb. Tretji odstavek 12. člena dobesedno pravi: »Delovni ljudje v samostojni organizaciji združenega dela lahko odločijo, da bodo iz dohodka krili posamezne izdatke za družbene službe ali iz dohodka dajali taka sredstva po samoupravnih sporazumih z organizacijami, ki opravljajo omenjene dejavnosti.« To pomeni, da ta zakon — vsaj jaz ga tako razumem in ta dikcija je popolnoma jasna — omogoča delavskim svetom v delovnih organizacijah, da iz dohodka po svojem sklepu izločijo določena sredstva za družbene službe in da je verjetno to osnova za nadaljnja samoupravna dogovarjanja, čeprav seveda drži tudi druga logika, o kateri je govoril danes v svojem ekspozeju tovariš Simoneti; tudi če bi vendarle ta sredstva bremenila sklade skupne porabe, ni nobenih razlogov, da so na primer izplačila za osebne dohodke in za investicije v produktivne namene pravzaprav obdavčena bolj kot pa so bila do sedaj obdavčena izplačila v sklade skupne porabe. Moramo namreč vendarle priznati, da so od vseh elementov delitve v gospodarskih organizacijah pravzaprav to tisti elementi delitve, ki so z gledišča produktivnosti in reprodukcije gospodarske organizacije prav gotovo drugotnega pomena. To so bili tudi glavni razlogi, ki so vodili gospodarski zbor, da je ta zakon sprejel, čeprav gre za novo obremenitev gospodarstva. In še nekaj moram reči. Mi vežemo dohodke, ki izhajajo iz tega z namensko porabo za intervencije v gospodarstvu. Če tega zakona ne bi sprejeli, mislimo, da ne moremo odstopiti od načela, da bi v proračunu republike zagotavljali določena sredstva za intervencije v gospodarstvu. V tem primeru bi bilo upravičeno, da se seveda vsi potrošniki v proračunu, če se bo proračun zmanjšal za ta sredstva, odrečejo ustreznemu delu, tako da bi tudi za intervencije v gospodarstvu ostalo nekaj na razpolago, če nočemo, na kar je opozoril tovariš Pušenjak, da nekatere resolucije, ki smo jih sprejeli, na primer resolucija o kmetijstvu, ne ostanejo samo krpa papirja. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš inž. Zvone Pelikan ima besedo.

Zvone Pelikan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Podpiram sprejetje tega zakona in izjavljam, da bom zanj glasoval in to predvsem zato, ker sem prepričan, da moramo od splošnih deklaracij počasi preiti tudi k dejanjem. Mislim, da je to eno izmed dejanj, ki konkretizira obveze. Kot predsednik tiste skupine poslancev, ki je pripravljala materiale in sklepe o položaju kmetijstva, sem močno zainteresiran nad tem, da se ta zakon sprejme in da se ena izmed postavk teh sklepov, ki jih je naša skupščina sprejela, tudi materialno realizira.

Smatram, da bojazen predstavnikov občin, da bo zdaj zaradi teh 8 % in nadaljnje lestvice usahnil vir za splošne občinske potrebe, ni povsem upravičena, čeprav je gotovo, da bo imelo to določen vpliv. Mislim, da je v praksi tako: vsak kolektiv si je najprej zagotovil iz tega sklada skupne porabe kolikor se je pač dalo oziroma kolikor je lahko v mejah nekih normativov porabil za razne regrese, vikende na morju itd., potem pa je seveda, ko je bila koza cela in volk sit, od teh sredstev izločil tudi nekaj za občino — včasih prostovoljno, včasih tudi lepo na dopis predsednika: toliko boste od svojih sredstev odstopili. Mislim, da je prav, da se del teh sredstev, ki gre za splošno porabo, namensko usmeri za intervencije v gospodarstvu. Hvala lepa!

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? Prosim, Tovariš Rino Simoneti ima besedo.

Rino Simoneti: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Izvršni svet že zaradi procesualnih razlogov ne bi mogel predloga umakniti, ker je bil v gospodarskem zboru izglasovan z dvema vzdržanima glasovoma. Mislim, da tovariši v gospodarskem zboru niso mislili na to, da bi s tem predpisom onemogočili samoupravno dogovarjanje, ampak, da bo vsakdo, ki se bo samoupravno dogovarjal za ta sredstva, v bodoče pač prispeval 8 % za nekatere velike ekonomske potrebe, ki so splošno poznane in za katere se bodo sredstva razdeljevala po kriterijih, ki jih bo določila ta skupščina. Ko smo sestavljali proračun in zbirali zahteve ter prišli do zelo velikih indeksov potrošnje, smo v izvršnem svetu resnično mislili, da je nemogoče, da za potrošnjo najdemo take predpise, ki se potem materializirajo in ki pomenijo materialne premike, medtem ko smo celo leto pred tem za gospodarsko sfero sprejemali samo dobra priporočila. Ko smo ugotavljali, kje je še potrošnja, ki ni obdavčena, smo ugotovili, da so v Socialistični republiki Sloveniji celo najnižji in minimalni osebni dohodki obremenjeni za celotno proračunsko stopnjo, da so vse investicijske odločitve v delovni organizaciji, ki jih je za kakih 300 milijard letno, obremenjene z nekimi prispevki, medtem ko se ta sklad koristno uporablja, vendar brez vsakega elementa solidarnosti, ki ga vsebuje vsak prispevek in davek.

Glede nekaterih nalog, ki se pokrivajo s tem skladom, mislimo, da je Socialistična republika Slovenija in ta skupščina napravila v letošnjem letu na področju šolstva skrajen napor, tako na področju osebnih dohodkov, kot tudi nekaj na področju investicij. Na področju otroškega varstva so se za 100 % povečale možnosti temeljnih skupnosti otroškega varstva in se bo del potreb resnično lahko financiral tudi iz teh virov. Da bi lahko uspešno izvršili nekatere zelo pomembne ekonomske naloge, ki bodo sicer ostale odprte in bodo težko pritiskale na naše ekonomske, socialne in politične razmere, predlagamo, da se ta prispevek sprejme, ker bo to zelo ugodno vplivalo na olajšanje položaja na drugih mestih, tam, kjer je ta najbolj pereč. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: S tem je obravnava zaključena in prehajamo na sklepanje. Že prej sem naštel amandmaje in mislim, da moramo začeti z najbolj oddaljenim amandmajem, to je z amandmajem občinske skupščine Celje. Ta amandma imate v dokumentu od 13. 12. 1968 na 4. strani pod rimsko I. Ta se glasi: V prvem členu se četrti odstavek spremeni tako, da se glasi: »Prispevek po tem zakonu je dohodek občinskih proračunov; plača se ob vsakem izplačilu sredstev skupne porabe.« Drugi amandma se glasi: Doda se nov 2. a člen, ki se glasi: »Občinske skupščine lahko oprostijo plačila prispevka iz plačila iz sklada skupne porabe, uporabljena tudi za druge namene, poleg namenov, ki so oproščeni prispevka po temeljnem zakonu.«

To je amandma, o katerem bomo sedaj glasovali. Prosim tiste člane rebubliškega zbora, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (11 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti temu amandmaju? (64 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (10 poslancev dvigne roko.) Rezultat glasovanja je 11 glasov za amandma, 64 proti in 10 vzdržanih. S tem je ta amandma v republiškem zboru zavrnjen.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih našega odbora in odbora za proračun in zakonodajno-pravne komisije. Amandmaji so med seboj usklajeni, tako da lahko glasujemo o njih hkrati, razen o amandmaju, ki ga je predlagala zakonodajno-pravna komisija danes in o katerem se odbor še ni izjavil.

Predlog je, da se doda v zadnjem členu predloga zakona številka uradnega lista.

Prosim, da glasujemo sedaj skupaj o amandmajih zakonodajno-pravne komisije in odbora za proračun. Kdor je za te amandmaje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala lepa. Je kdo proti temu amandmuju? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Trinajst poslancev dvigne roko.)

S 13 vzdržanimi glasovi so ti amandmaji postali sestavni del besedila zakona. Prosim, da odločimo še posebej o zadnjem amandmaju zakonodajno-pravne komisije. Številka Uradnega lista SFRJ je 50/68. Mislim, da lahko ta amandma sprejmemo brez glasovanja. Hvala lepa.

Sedaj preidemo na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Tovariš Slavko Zalokar želi besedo. Prosim.

Slavko Zalokar: Tovariš predsednik, meni se zdi, da smo mi vložili en amandma!

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš, jaz sem razumel drugače. Lahko, da mi ni bilo jasno, smatram pa, da je tvoj predlog v tem, da se predlog zakona umakne in nadomesti z novim zakonom. Temu predlogu je zadoščeno že s tem, da glasujemo o predlogu zakona. Vsi tisti, ki se strinjajo s tvojim predlogom, bodo lahko glasovali proti predlogu zakona. Nikakor pa ne morem tega predloga smatrati kot amandma.

Slavko Zalokar: Samo še dve besedi, prosim. Ne oziraje se na to, kar je bilo že o tem rečenega, in ne da bi ponovno našteval, kar sem že prej rekel o samoupravni družbeni vrednosti tega instrumenta, kakršen je, bi postavil samo še vprašanje, ali res nismo sposobni, da izdelamo zakon, ki bi bil selektiven, ko že toliko časa govorimo o neki selektivni politiki? Ali res moramo vedno iti na poprečje?

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Zalokar, ta tvoja izjava je izven procedure, ker smo se predhodno dogovorili, da kakor hitro začne samo glasovanje, ne moremo več dajati pojasnil. Besedo želi Janez Šter. Prosim.

Janez Šter: Tovariš predsednik, ker nisem osebno prepričan, da je procedura pravilna, pač mislim, da bi bili vi dolžni kot predsednik naš predlog, da se zakon umakne, dati na glasovanje. Zato prosim, da se zakonodajno-pravna komisija o tem izjasni. Mislim namreč, da bi najprej morali glasovati o tem, ali razpravljamo o zakonu ali se ga umakne.

Predsednik dr. Jože Vilfan: O tem, ali naj se predlog zakona umakne ali ne, lahko odloča le predlagatelj, nikakor pa ne more zbor odločiti, naj predlagatelj umakne predlog. Zbor lahko le sklene, da predlog sprejme ali pa zavrne.

Janez Šter: Tovariš predsednik, jaz sem samo izrazil pomislek.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ker smo to situacijo pojasnili, lahko preidemo na glasovanje o samem predlogu zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe. Prosim tovariše, ki so za ta predlog, da dvignejo roko.

(45 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti temu predlogu? (28 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (13 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je zakon o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe dobil 45 glasov za, 28 glasov proti in 13 vzdržanih glasov. To se pravi, da se je večina navzočih poslancev izrekla za zakon o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe.

Ker smo s tem tudi to točko dnevnega reda izčrpali, gremo sedaj na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje.

Predlagatelj tega zakona je izvršni svet. Njegovi predstavniki so: dr. France Hočevar, dr. Ernest Petrič in Jožko Štrukelj. Tudi tukaj imamo predlog, da obravnavamo predlog zakona po skrajšanem postopku s skrajšanimi roki. Dajem ta predlog v obravnavo. Želi kdo besedo (Ne.) Če ne, lahko preidemo na sklepanje in prosim tiste, ki so za ta predlog, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (5 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) S petimi glasovi proti je bil ta proceduralni predlog sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala odbor za družbeni plan in finance in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta predložila poročila, izvršni svet pa je predložil še pismene predloge za spremembe in dopolnitve. Ali želi predstavnik izvršnega sveta besedo? (Ne.) Ali želita besedo poročevalca odbora oziramo komisije. Prosim, tovariš Franci Puhar ima besedo.

Franci Puhar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za družbeni plan in finance republiškega zbora je v zadnji fazi razpravljal o tem predlogu sprememb, ki ga je dal izvršni svet. S prvim predlogom k prvemu členu, da se stopnja 0,97 % za dopolnilna sredstva temeljnim izobraževalnim skupnostim spremeni v stopnjo 0,80 %, se odbor strinja. K drugemu predlogu, kjer naj bi se druga alinea prvega odstavka spremenila tako, da bi se stopnja 0,16 % za investicije v osnovna sredstva znižala na 0,11 %, pa je odbor izrazil pomislek, in sicer predvsem iz naslednjega razloga: Mi smo 4. decembra sprejeli resolucijo o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969, kjer v tretjem odstavku 1. točke II. poglavja dobesedno piše: »Sistematično se bo nadaljevalo urejanje šolskega prostora, ki prav tako predstavlja akuten družbeni problem. Republiški izobraževalni skupnosti se bodo za graditev osnovnih šol zagotovila sredstva v višini 15 milijonov dinarjev, ki jih bo skupnost razporejala na podlagi vezave s sredstvi občin, temeljnih izobraževalnih skupnosti, delovnih organizacij in občanov.« Člani odbora so smatrali za potrebno, da opozorijo skupščino na to vprašanje, ker je resolucija komaj sprejeta. Ali danes lahko razpravljamo o tem, da se resolucija spreminja, o čemer je govoril eden od odbora gospodarskega zbora, ali bomo vztrajali pri tej resoluciji in pri njeni določbi, ki govori o sredstvih za investicije v osnovnošolsko mrežo v višini 1 milijarde in pol.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Puhar, ali potem pravilno razumem, da je to samo opozorilo in ni odklonilno stališče glede na besedilo komaj sprejete resolucije.

Odpiram obravnavo. Besedo ima tovariš Cene Matičič.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ker je odbor za prosveto in kulturo v pričetku današnje seje republiškega zbora zaradi novih sprememb sklical sejo, nisem imel možnosti sodelovati pri prvi točki našega dnevnega reda. Tako si najprej dovoljujem, da ob diskusiji ob tej točki omenim naslednje:

1. Vsak poslanec našega zbora je dobil na poslanski klopi neposredno pred začetkom seje in do tega trenutka skupno 52 aktov, od tega 40 poročil in drugih zelo pomembnih aktov ter 12 amandmajev. Smatram, da je tovrstna praksa nevzdržna in da onemogoča kakršnokoli resnejše, treznejše in poglobljeno delo nas poslancev. Nadaljevanje takšne prakse bi kaj kmalu lahko pripeljalo do tako ostro kritiziranega pojava paketov, ki je bil še lansko leto v navadi v zvezni skupščini.

2. Mnenja sem, da je takšen način zasipavanja poslancev pred samo sejo nevaren poskus diskvalifikacije poslanca v odgovornem družbeno-političnem sprejemanju zelo pomembnih odločitev.

3. Zato predlagam, da sprejmemo nek sklep — pa naj se glasi še tako smešno — o omejitvi števila aktov, predvsem poročil odborov in izvršnega sveta, ki so lahko predloženi neposredno pred pričetkom seje. Smatram, da število teh ne sme presegati 20 % od števila točk dnevnega reda oziroma da skupno število predloženih listov ne sme presegati 10 % vseh strani pravočasno dostavljenega in predloženega materiala.

Tovarišice in tovariši poslanci! Ostajam brez besed, presenečen in razočaran, brž ko vzamem v roke spremembe k predlogu zakona, ki ga sedaj obravnavamo. Najprej najostreje protestiram, da nam je tako pomembna sprememba dostavljena na klop tik pred začetkom seje. Drugič sem mnenja, da o njem spričo tega, da poročilo odbora za proračun ni bilo dostavljeno, ne gre razpravljati. Kljub temu pa, ker vem, da bo ta moj protest okvalificiran kot brezpredmeten, poskušam nakazati nekaj teh protestnih misli.

1. 60 starih milijard, kolikor so znašali stroški za izobraževanje v letu 1968, pomeni 3,54 % od družbenega produkta v tem letu.

2. Na osnovi izjav, deklaracij in resolucij naj bi se področje izobraževanja saniralo, je izvršni svet na predlog republiške izobraževalne skupnosti pripravil predlog teh zahtev v višini 78,77 milijarde starih dinarjev, kar pomeni, da bi se delež za izobraževalno dejavnost v družbenem produktu od letošnjih 3,54 % dvignil na 4,18 % predvidenega družbenega produkta v letu 1969. Absolutno povečanje sredstev v tem primeru bi znašalo 31 %.

3. Po burnih in vročih debatah na preteklih zasedanjih nam je izvršni svet, potem ko je naši skupščinski komisiji uspelo pošteno oklestiti sredstva za izobraževanje, predložil zakon, s katerim se sredstva v višini 78,77 milijarde starih dinarjev zmanjšajo za 6.08 milijarde starih dinarjev. To pomeni, da zmanjšujemo začetni delež v družbenem produktu na stopnjo 3,86 % od predvidenega družbenega produkta v letu 1969. Absolutno povečanje bi v tem primeru porastlo za 21 % v primerjavi s preteklim letom.

Tako kot na zadnjih sejah sem še danes mnenja, da je bila ta redukcija preostra in nesistemska. In če se strinjamo z ugotovitvami, smernicami in deklaracijami, ki smo jih sprejemali v tem visokem domu o sanaciji in ureditvi položaja izobraževalnih zavodov do konca leta 1970, potem bi morali v prvi fazi tega ukrepanja predvideti vsaj stopnjo 25 % oziroma 26 %, nikakor pa ne 21 %, kot je izvršni svet na predlog naše komisije v zakonu predlagal.

Naj ponovno poudarim, da samo večanje osebnih dohodkov ne more biti zadovoljivo, če istočasno poslabšujemo že tako slabo razmerje med osebnimi dohodki in materialnimi stroški. Zavedati se namreč moramo, da imamo tudi v procesu izobraževanja prisotne vse tri proizvodne faktorje in da je dvig produktivnosti, če se izražam v ekonomskem jeziku, tudi v tej sferi zelo odvisen od optimalne alokacije in kombinacije vseh treh proizvodnih faktorjev. Če primerjam samo odnos med osebnimi dohodki na eni in materialnimi stroški na drugi strani, lahko ugotovim neveselo in neljubo dejstvo, da se bo ta odnos od 79,60 : 20,40 v letu 1968 spustil na 83 : 17 v letu 1969, kot je to v obrazložitvi omenjenega zakona tudi zapisano. Pri tem naj nas te številke ne zadovoljujejo, kajti tu so mišljene tudi vse visoke in višje šole, kjer je delež teh materialnih stroškov nedvomno precej višji kot pa v osnovnih šolah.

4. Danes nas je na poslanskih klopeh presenetil drugi dodatni in spreminjajoči predlog k omenjenemu zakonu. Kot vidimo, se po tem predlogu zmanjšujejo sredstva republiške izobraževalne skupnosti za nadaljnji dve milijardi. Iz današnje diskusije sklepam, da se ti dve milijardi sicer jemljejo republiški izobraževalni skupnosti, dajejo pa hkrati — in to prek širših možnosti v instrumentih — posameznim občinskim skupščinam oziroma temeljnim izobraževalnim skupnostim. Tako je videti, da je stvar popolnoma pravilna in v redu. Moje mnenje pa je, da temu ni tako. Najprej ugotavljam, da se ti dve milijardi odvzemata iz naslova dopolnilnih sredstev temeljnih izobraževalnih skupnosti in sredstev za investicije v osnovna sredstva. Ker je iz obeh razlogov razvidno, da sta obe milijardi namenjeni pretežno slabše razvitim občinam, se pravi tistim, ki so v sredi in na dnu lestvice — zbirali pa bi se pri RIS, in to iz vseh slovenskih občin, pomeni to naslednje:

Predstavnik izvršnega sveta je izjavil, da se v štirih občinah, katerih predstavniki so bili danes sem povabljeni, zbira približno 48 % celotnega osebnega dohodka. Iz tega seveda takoj izhaja, da prepuščamo štirim razvitejšim občinam, ki so to predlagale, 48 % tistih dveh milijard, ali 0,96 milijarde starih dinarjev, se pravi polovico vseh sredstev. Z veliko verjetnostjo je moč trditi, da bi se omenjeni 2 milijardi, če bi bili zbrani pri republiški izobraževalni skupnosti, ne prelivali v te občine.

Ostalim občinskim skupščinam prepuščamo sicer 1 milijardo, hkrati pa jim z instrumentom, ki ga tu predvidevamo, odvzemamo 2 milijardi.

5. Če se sedaj strinjamo s tem predlogom -- jaz se seveda ne —, dobimo novo poslabšanje, ki bi izgledalo takole:

Izobraževanje in vzgoja bi razpolagale le z 71,69 stare milijarde, kar pomeni, da pade delež te sfere v družbenem produktu na stopnjo 3,8 % oziroma da znaša povečanje v primerjavi z letom 1968 le še 20 %.

6. Ugotavljam, da v tem primeru zmanjšujemo prav tisti sklad, za katerega želimo, da bi v bodoče igral bolj in bolj vidno vlogo regulatorja nujnega poprečnega učnega standarda v vseh občinah.

7. Da bo ironija, kako naj se prav v sferi izobraževanja najdejo manjkajoča sredstva, še večja, omenjam amandma, ki ga sicer poslanci niso dobili, namreč amandma odbora za gospodarsko planiranje gospodarskega zbora, ki ohrabren s predloženimi spremembami izvršnega sveta predlaga, da se zmanjša tudi delež, namenjen za redno dejavnost izobraževalnih ustanov, od predlaganih 2,36 % na novih 2,15 %. Če še ta predlog kvantificiram, pridem do zaključka, da pomeni to novo zmanjšanje za nadaljnji 2 milijardi, kar pomeni, da bi ostalo

za izobraževanje in vzgojo v letu 1969 na razpolago le še 69,49 milijarde starih dinarjev.

To pomeni, da bi delež te dejavnosti ponovno padel na 3,7 % od družbenega produkta v letu 1969 oziroma da bi znašal absolutni porast od preteklega leta na leto 1969 le še 16 %. Čeprav ne morem trditi, da je kvantifikacija, ki jo tu navajam, popolnoma točna — instrumenti so bili šele danes publicirani — je jasno vsekakor naslednje:

1. Sredstva za izobraževanje se zmanjšajo od zahtevanih 78,77 milijarde na 69,69 ali kar za 9,08 milijarde oziroma za 11,5 % od prvotnega predloga.

2. Delež teh sredstev v družbenem produktu se poveča le od 3,54 % v preteklem letu na 3,7 % v prihodnjem letu, to pa je precej pod stopnjo 4,1 % do 4,3 % od družbenega produkta, ki je običajna v deželah, s katerimi se po ekonomski moči lahko primerjamo.

3. Absolutno povečanje znaša le 16 %, kar je daleč pod zahtevanimi stopnjami rasti drugih potrošnikov: oglejmo si le proračune, ki so v preteklih letih napredovali enako, če že ne hitreje vsaj linearno od rasti družbenega produkta v republiki. Ker sem zavestno glasoval za vse resolucije in sklepe, ki so obravnavali sanacijo šolstva, se lahko samo še sprašujem, kaj bo od velikih in obetajočih deklaracij, ki smo jih sprejeli in od besed, ki smo jih slišali, še ostalo. Ob tem se kot poslanec tega doma prav gotovo zelo zavedam težav, ki s tem nastajajo. Preden se lahko odločim o glasovanju, prosim izvršni svet in republiško izobraževalno skupnost, naj mi odgovorita na naslednji vprašanji:

1. Ali moreta izvršni svet in republiška izobraževalna skupnost zagotoviti, da bodo sklepi in stališča, ki smo jih sprejeli v zvezi s sanacijo in ureditvijo izobraževanja in vzgoje, ob predloženih instrumentih v letu 1969 in 1970 tudi uresničeni?

2. Je morda izvršni svet mnenja, da bo ta proces spričo premika, ki ga tu ugotavljam, uresničen šele v letu 1971? To vprašanje postavljam zaradi tega, ker je debata o teh milijardah kljub vsej res zelo veliki nevarnosti popolnoma brezpredmetna, kajti naloge, ki smo jih sprejeli v zvezi s tem problemom, nedvomno in popolnoma jasno obvezujejo in zavezujejo izvršni svet, da jih v letih 1969 in 1970 realizira in izpelje tako, kot smo jih tu zapisali in tako kot smo o njih tu govorili. V primeru, da bo odgovor pozitiven, se strinjam z mnenjem odbora za finance, istočasno pa najbolj odločno odklanjam amandma, ki ga je predložil ustrezni odbor gospodarskega zbora. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Matičič, najprej bi rad odgovoril na tvoja uvodna izvajanja, glede na to, da odgovarjam za pravilno vodenje seje. Ker si pazljivo sledil današnjemu obravnavanju, si videl, da smo praktično pri vsaki točki našega dnevnega reda, razen pri 3., če se pravilno spominjam, najprej reševali proceduralni predlog o tem, ali naj se stvari obravnavajo v skrajšanem postopku in s skrajšanimi roki ali ne. Vsak član republiškega zbora je bil pri teh odločitvah svoboden. Vse predloge je zbor sprejel z veliko večino. Če je poslanec glasoval za tako proceduralno rešitev, potem je on zavestno in z odprtimi očmi glasoval za to, da bo dobil take materiale na mizo, kakor smo jih danes dobili in da jih bo dobil tudi še med sejo. Mislim, da je bilo tvoje izvajanje v tej smeri neumestno glede na to, da si imel povsod možnost razpravljati in odločati.

Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Jamar.

Mirko Jamar: Teh predlogov ne razumem in bi zato želel dobiti pojasnilo od člana izvršnega sveta. Spremembe, ki so sedaj predlagane, imajo namen okrepiti finančni položaj občin. Toda z zmanjšanjem sredstev za dopolnilno financiranje in za investicije se sredstva občin globalno ne povečajo, ker so bila ta sredstva že prej namenjena za občine. Global sredstev bo ostal nespremenjen, spremenil se bo samo delež posameznih občin. To se pravi, nekatere občine bodo dobile več, druge pa manj sredstev.

S to rešitvijo se sicer strinjam, vendar bi pa ob tem hotel povedati naslednje. V podatkih, ki smo jih dobili od sekretariata za finance, ko je bila izdelana republiška bilanca sredstev, je bilo predvideno, da se bodo skupna sredstva za izobraževanje, tako republike kot občin, povečala skupno za približno 20 %. Pri tem se po podatkih sekretariata za finance povečajo sredstva za temeljne izobraževalne skupnosti vključno z dopolnilnimi sredstvi in sredstvi za investicije za potrebe osnovnega šolstva le za 11 %. To pomeni, da se sredstva za republiško izobraževalno skupnost povečajo za približno 30 %. Iz tega predračuna izhaja, da je določena rezerva predvsem v sredstvih za republiško izobraževalno skupnost in da bi morali predvsem iz sredstev republiške izobraževalne skupnosti, če ni drugih utemeljitev, zagotoviti večja sredstva za temeljne izobraževalne skupnosti. To sem hotel postaviti samo kot vprašanje; razpoložljivi podatki namreč narekujejo drugačne zaključke. Ne morem pa dati amandmaja, ker ne razpolagam z vsemi potrebnimi podatki.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Prosim, tovariš Lojze Štefanič ima besedo.

Lojze Štefanič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ko smo pred meseci razpravljali o problemih šolstva, sem bil prepričan, da sklepov nismo sprejeli zaradi neke sentimentalne naklonjenosti prosvetnim delavcem, marveč predvsem zaradi tega, da rešimo problem vzgoje in izobraževanja, da damo vzgoji in izobraževanju tisti družbeni poudarek, ki mu pripada, in s tem seveda tudi materialno stimulacijo delavcem, ki na tem področju delajo. Zato sem danes tembolj razočaran, ker so po predvčerajšnjem sestanku s predsedniki nekaterih občin sredstva za izobraževanje vnovič zmanjšana. Dostikrat se je že v najmlajši zgodovini slovenskega naroda zgodilo, če primanjkujejo nekje sredstva, se ta vzamejo izobraževanju. Morda je res, da je republiška izobraževalna skupnost svoje potrebe nekoliko prenapela in morda je tudi res, da bo z zmanjšanimi sredstvi lahko uresničila naše sklepe in odločitve, vendar kljub temu nekaj ni v redu. Bojim se namreč, da se ne bodo zmanjševale razlike v šolstvu, ki sem jih že enkrat kritiziral. V osebnih dohodkih bodo ostale velike razlike, med dobrimi prosvetnimi delavci, ki delajo nekje v Metliki, v Vinici ali pa v Prekmurju in prosvetnimi delavci v Kranju, Mariboru ali v Ljubljani. Menim, da se je naš zbor takrat zavestno odločil te razlike odpraviti. Učitelji morajo biti ustrezno enako plačani, če hočemo, da bodo družbi tudi odgovarjali za svoje delo. Za spremembo, ki je bila danes predložena, bom lahko glasoval ob pogoju, če mi bodo predstavniki republiške izobraževalne skupnosti in predstavniki izvršnega sveta zajamčili, da bodo kljub zmanjšanim sredstvom uresničene obljube, ki smo jih letos dali prosvetnim delavcem.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Tovariš Avgust Majerič ima besedo.

Avgust Majerič: Žal se s tovarišem Štefaničem ne strinjam zaradi naslednjih razlogov: Predlog izvršnega sveta, da se vzame republiški izobraževalni skupnosti del sredstev za dopolnilno financiranje osnovnih šol, je posledica, naj rečem, revolucionarnega naslova v »Delu«. Občinske skupščine Maribor, Ljubljana itd. naj bi bile potolažene z grižljajem. Z vrnitvijo teh sredstev je tako kot s tiskarskim škratom, ki je v predlogu napisal 5 % več kot bi smel. In potem naj mi tu več ur razpravljamo, zakaj naj vrnemo sredstva. Menim, da predlog izvršnega sveta še ne pomeni dokončne odločitve, ker smo tu zato, da vse instrumente primerjamo med seboj in ugotavljamo ali lahko v okviru dogovorjene obremenitve gospodarstva zadovoljimo vse potrebe. Če bi eden izmed potrošnikov ostal brez sredstev, potem seveda moramo vzeti sorazmerno enak delež vsem potrošnikom, da bi pokrili primanjkljaj tistega, ki je ostal na repu dogodkov. Skratka, menim, da je vrnitev sredstev nujna, ker bi sicer bile prizadete občine v mestih in znotraj teh občin tudi šolstvo. Tovarišu Štefaniču naj povem, da bo temeljna izobraževalna skupnost Maribor dobila 300 oziroma 200 milijonov samo v primeru, če bodo občini vrnjena sredstva. Tudi s tovarišem Matičičem se ne morem popolnoma strinjati, ker je zasnoval financiranje šolstva na družbenem produktu.

Trdim, da bo Maribor vrnjena sredstva prav gotovo dal šolstvu. Mariborskega šolstva ne financira republika in se moramo tega zavedati. Pred petimi ali desetimi minutami smo sprejeli zakon o obdavčitvi skladov skupne porabe. Ta pomeni odliv sredstev iz mest in sem zanj zavestno glasoval, ker bomo tako vzeli mestom presežno vrednost. Če pa bomo mestom odvzeli še prispevke iz osebnega dohodka in druge, potem bomo prišli do fenomena, o katerem smo že enkrat na odboru govorili v zvezi z razpravo, ali imamo v Sloveniji preveč ali premalo občin. V težave bodo prišle velike občine in ne male. Male bodo še naprej obstojale, in lahko bi rekel, se še dalje bohotile. Potrebe 60 občinskih uprav bomo najprej zadovoljili, s sredstvi, ki bodo pa ostala, pa nacionalne potrebe. Skratka, predlog podpiram, čeprav pomeni zmanjšanje sredstev za republiško izobraževalno skupnost. Samo vprašam vas, kdo v teh ljubih proračunih ni oškodovan?

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Rado Pušenjak ima besedo.

Rado Pušenjak: Tovarišice in tovariši! V predlogu izvršnega sveta z dne 28. 11. 1968 podpiram predvsem postavko o sredstvih za investicije v šolstvu v višini ene milijarde in pol. Zakaj jo zagovarjam? Prvič zaradi tega, ker ste danes odklonili z veliko večino moj predlog za povišanje prispevka na skupni dohodek, ki sem ga predlagal zato, da bi dobili več sredstev tudi za te potrebe.

Drugič, ker je bil poprej sprejet zakon, s katerim zvišujemo maloprodajni davek za en in pol odstotka.

Uvodoma sem navedel, da je bil dohodek kmetijstva v prvih devetih mesecih letošnjega leta za 12 % manjši kot v lanskem letu. Če to resimiramo, bomo ugotovili, da bodo možnosti prebivalstva za udeležbo pri gradnji šol v prihodnjih letih še manjše, kot so sedanje. Glede na to menim, da bi napravili veliko škodo, če bi znižali predlagana sredstva za investicije; to tembolj, ker so obstoječe stavbe v zelo kritičnem stanju, in ker primanjkuje šolski prostor. Ker smo sprejeli program sanacije šolstva, potem se moramo pač zavedati, da smo za njegovo uresničitev odgovorni. Menim, da bi bilo treba vendarle poiskati možnosti, da ostanemo pri prvotnem programu izvršnega sveta. Vidim namreč,

da z današnjimi sklepi njegovo uresničitev odlagamo, ker smo vendarle uvideli, da smo nerealno planirali. Predlagam, da s te plati popravimo, kar smo ga poprej — po mojem trdnem prepričanju — polomili.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Ivan Kreft.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci! O resoluciji, ki smo jo sprejeli tretjega decembra, ne moremo reči, da smo jo sprejeli po hitrem postopku. Bil je popolnoma reden postopek in je trajal približno 3 mesece. Medtem je bilo več poslanskih vprašanj, ki so načenjala vprašanje financiranja šolstva, razširitev šolskega prostora. Neposredno pred sprejemom resolucije je podpredsednik izvršnega sveta odločno povedal predlog izvršnega sveta, da je namenjena milijarda in pol za razširitev šolskega prostora. Resolucija, ki smo jo sprejeli 3. decembra, ta predlog že vsebuje. Mislim, da mora biti nekaj doslednosti tudi pri poslancih. Ne moremo na hitro spreminjati stališč, o katerih smo razpravljali 3 mesece, zlasti še, če gre za nekakšen pritisk. Zato vztrajam, da se resolucija v tem delu uresniči in hkrati s tem tudi prvotni predlog izvršnega sveta, ki je bil tu potrjen pred 14 dnevi.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa! Tovariš Franci Kolar je prosil za besedo!

Franci Kolar: Tovarišice in tovariši poslanci. Uvodoma bi rad samo povedal, da se strinjam s spremenjenim predlogom izvršnega sveta, da se prispevek 0,97 % zniža na 0,80 %. Težko pa bi se odločil za znižanje postavke od 0,16 % na 0,11 %. Zaradi tega bi rad vprašal, kako bomo uresničili naloge, ki smo si jih postavili v prejšnjih, že davno sprejetih aktih. Morda so še kakšne možnosti? Ena od teh bi bila morda ta, da bi del predvidenega presežka proračunskih dohodkov v 1968. letu uporabili za investicije v osnovno šolstvo. Skratka, podpiram spremenjen predlog izvršnega sveta pod pogojem, da se kako drugače nadomesti izpad sredstev. Če tega ne bomo mogli storiti, je treba spremeniti akt, ki smo ga sprejeli pred 17 dnevi. V zvezi s to dolgo razpravo, bi rad rekel samo še to.

Nikar ne ločujmo problematike šolstva in izobraževanja od gospodarske in od problematike celotnega družbenega razvoja. Najgloblje sem prepričan in po vseh raziskovanjih pri nas, v Evropi in v svetu vem, da bo čez 15 do 20 let polovica industrijskih delavcev delala v belih haljah. Če je temu tako, moramo z vsemi možnimi sredstvi, kolikor jih le lahko izločimo iz družbenega dohodka, zagotoviti šolstvu, da bo lahko hitro in učinkovito napredovalo.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa! Še kdo želi besedo? Tovariš dr. France Hočevar ima besedo.

Dr. France Hočevar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Glede na pozno uro in predhodno diskusijo bi bil zelo kratek. Mislim, da je razprava deloma že oblikovala stališče, zlasti pa je razkopala vso materijo, tako da nam je zadeva jasna.

Najprej bi rad ugotovil, da se ne zmanjšujejo sredstva v globalu, marveč se zmanjšujejo samo sredstva, s katerimi bo razpolagala republiška izobraže-

valna skupnost. Izvršni svet je prepričan, da se bodo občinam odstopljena sredstva stekla v izobraževanje. To velja predvsem za večje centre. Kakšen je bil položaj pred to spremembo? Pred to spremembo je bil položaj tak, da so zlasti bolj razvite občine prišle v sorazmerno slabši položaj kot nerazvite. Recimo, če bi vztrajali pri prejšnjem predlogu, bi bil položaj tak, da razvite občine ne bi mogle narediti pomembnejše premike v osebnih dohodkih, medtem ko bi se ti na podeželju avtomatično povečali. Problem osebnih dohodkov ni samo na podeželju, ampak tudi v centrih. Od 1. decembra je v osnovnem šolstvu tak položaj, da smo dvignili v republiki povprečne osnovne dohodke na 850 din za razrednega učitelja. Spomnimo se na Ptuj in na druge občine, ki so pred tem bile na 600 din in še manj. To se pravi, da smo že s 1. septembrom napravili precejšen premik. Pri tem je treba upoštevati, da imamo tudi nekatere mestne centre, ki realizirajo stališča o sanaciji šolstva s prav tako velikimi napori, kot podeželje. Ne glede na to pa vsi ukrepi stremijo k izenačevanju pogojev v osnovnem šolstvu. To je in bo ostala naša politika in ki jo bomo morali imeti trajno na vidiku, ne samo v dobi realizacije sanacijskega načrta od leta 1966 do 1970. Leta 1969 bomo neskladja že nekoliko ublažili.

Samo pri tem, ko to pravim, je treba biti pravičen in videti, da se sredstva za dopolnjevanje osnovnega šolstva na podlagi novega predloga izvršnega sveta kljub temu povečujejo v primerjavi z letom 1968 za 28 %, medtem, kot je izračunal prof. matematike tovariš Matičič, se v globalu sredstva za izobraževanje povečujejo za 16 %. To se pravi, čeprav nismo vzdržali napora, da bi dali za prelivanje 9 milijard, marveč zmoremo le 7,5 milijarde, povečujemo sredstva za izenačevanje pogojev v osnovnem šolstvu znatno bolj kot pa celotna sredstva za izobraževanje. Povečujemo jih za 28 %!

V tej zvezi bi rekel, da velja podobna argumentacija za investicijska sredstva. Pol milijarde proračunskih sredstev v letu 1968 za investicije smo hoteli v letu 1969 povečati za milijardo in pol. To smo zapisali celo v resolucijo. Sedaj predlagamo znižanje za pol milijarde. Pri tem je imel izvršni svet pred očmi situacijo, da bomo razpolagali še z anuitetami v višini skoraj 300 milijonov starih dinarjev in še z drugimi sredstvi, ki se zbirajo za gradnjo osnovnošolskega prostora. Zato menimo, da premik, ki smo ga morali narediti, ne bo tako boleč. Na tem mestu v imenu izvršnega sveta izjavljam, da je nesprejemljivo kakršnokoli zmanjševanje stopnje od 2,35 na 2,15 % za redno dejavnost izobraževalnih zavodov, kar je omenil tudi tovariš Matičič. Zagotovitev teh sredstev v letu 1969 pomeni obenem skrajen napor. Niso možne nobene spremembe več, ker je dosežena uravnovešenost v sredstvih med republiko in občinami ter med razvitimi občinami itd. V tem okviru lahko najdemo odgovor tudi na vprašanja, koliko izvršni svet lahko zagotavlja, da bodo uresničeni sklepi in stališča, ki so bila že sprejeta. Od 1. septembra dalje smo že dosegli premik od 600 na 850 din pri osnovnošolskih učiteljih. Izvršni svet ne more garantirati, ali bomo v prihodnjem letu prišli povsod na 1050 din, bo pa prav gotovo ponovno napravljen znaten premik, ker za 28 % povečujemo sredstva za prelivanje. Če ne bomo dosegli točno na 1050 dinarjev, bomo pa gotovo blizu 1000 dinarjev. To se pravi, da se bomo kljub morebitnim odstopom na posameznih območjih močno približali stališčem. Situacija je v občinah zelo pestra. V nekaterih imajo učitelji že sedaj takšne osebne dohodke, kakršne bi morali po naših predlogih doseči leta 1970 ali pa še celo pozneje.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Cene Matičič.

Cene Matičič: Tovariš predsednik! Zahvaljujem se odgovoru podpredsednika izvršnega sveta in me je zadovoljil, ker kaže na optimistično rešitev. S tem tudi izjavljam, da bom glasoval za predlagane spremembe v smislu poročila našega odbora za finance. Kar se pa tiče odstotkov, je treba povedati, da bi 16 % nastalo v tistem slučaju, če bi se strinjali tudi z amadmajem, ki ga je sprejel ustrezni odbor gospodarskega zbora. Drugače pa moram povedati, da vsi izračuni niso točni, kajti povečanja sredstev, izračunano po podatkih, s katerimi razpolagam, znašajo 21 %.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Pred sklepanjem bi vas rad opozoril, da smo med materiali, ki smo jih danes dobili, dobili tudi mnenje prosvetno-kuturnega zbora, ki je negativno do teh naših sprememb. V sklepnem odstavku zbor ugotavlja, da je bil vzgoji in izobraževanju za leto 1969 načelno namenjen 4,8 % delež narodnega dohodka. Že bežne ocene pa kažejo, da ta odstotek ne bo dosežen oziroma da bo bistveno nižji.

Prehajamo na glasovanje o samih amandmajih. Tukaj je amandma zakonodajno-pravne komisije. Izvršni svet se z njim strinja, prav tako pa tudi naš odbor. Potem imamo še amandma izvršnega sveta, o katerem je bilo sedaj največ govora, drugih amandmajev pa ni.

Prosim potem, da glasujemo naprej o amandmajih zakonodajno-pravne komisije k 1. in 2. členu skupaj.

Prosim tiste člane republiškega zbora, ki so za tak amandma, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

Z enim vzdržanim glasom je amandma sprejet.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih izvršnega sveta, o katerih moramo glasovati posamezno po delih, ker, če sem pravilno razumel stališče našega odbora, je za prvo spremembo, to se pravi za redukcijo od 0,97 za dopolnilna sredstva na 0,80 %, je pa proti znižanju sredstev 0,16 za investicije na 0,11 %. Tovariš Puhar je o tem govoril.

To se pravi, mi moramo glasovati o teh dveh delih amandmaja izvršnega sveta ločeno. Glasujmo najprej o prvem delu, to se pravi o tistem delu, kjer se predlaga znižanje dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim od 0,97 % na 0,80 %, in prosim tiste, ki so za tako spremembo, ki jo je predložil izvršni svet, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti takemu predlogu? (6 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (9 poslancev dvigne roko.) Amandma je sprejet z večino glasov.

Prehajamo na glasovanje o drugi spremembi — predlagani od izvršnega sveta, to je tisti, ki omenja, naj bi se investicije v osnovna sredstva od 0,16 % znižala na 0,11 %. Prosim tovariš Franci Kolar želi besedo.

Franci Kolar: Na nocojšnji seji odbora za družbeni plan in finance, katerega član sem, je bilo v zvezi z znižanjem prispevne stopnje od 0,16 % na 0,11 % — če se prav spomnim številk — opozorjeno na tekst resolucije, ki smo jo sprejeli na prejšnjem zasedanju, vendar pa ni bil predlog apriori zavrnjen.

Predsednik dr. Jože Vilfan: To vprašanje sem postavil tovarišu Puharju kot poročevalcu. Tovariš Puhar mi je odgovoril: »Mi opozarjamo in zavzemamo negativno stališče do tega predloga.« Mislim, da po tem pojasnilu lahko

preidemo na samo glasovanje. Prosim — glasujemo sedaj o drugem delu spreminjevalnega predloga izvršnega sveta, to je o tistem delu, v katerem izvršni svet predlaga, da se predvidena sredstva za investicije v osnovna sredstva v znesku 0,16 % znižajo na 0,11 %. Prosim tiste, ki so za tak predlog, da dvignejo roko. (40 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (31 poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (13 poslancev dvigne roko.) S 40 glasovi za, 31 proti in 13 vzdržanimi, predlog ni sprejet.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Prosim, da tisti, ki so za tak predlog, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (2 poslanca dvigneta roko.) Se je kdo vzdržal? (9 poslancev dvigne roko.) Z 2 proti in 9 vzdržanimi glasovi je zakon v republiškem zboru sprejet.

Predlagam, da za danes končamo in nadaljujemo jutri ob 9. uri. Upam, da se s tem strinjate in se vam zahvaljujem za vaše sodelovanje.

(Seja je bila prekinjena ob 22.10 in se je nadaljevala dne 20. decembra ob 9. uri.)

Podpredsednik Marija Mesarič: Tovarišice in tovariši poslanci, nadaljujemo z delom, s tem da prehajamo na 10. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo sklepa skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Socialistične republike Slovenije o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo pri delu in poklicno obolenje.

Republiška skupnost socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije je dne 27. 11. 1968 poslala skupšični SR Slovenije sklep o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo pri delu in poklicno obolenje s prošnjo, da Skupščina SR Slovenije da k sklepu soglasje. Predstavnik skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja je pri tej točki tovariš Jože Kovačnik. Sklep je obravnaval odbor za družbeni plan in finance in predložil zboru predlog odloka o soglasju k sklepu skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje z obrazložitvijo.

Predlog odloka je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija in dala zboru pismeno poročilo. Gradivo je bilo poslano izvršnemu svetu v smislu 165. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Izvršni svet je k tej točki dnevnega reda za svojega predstavnika določil tovarišico Zoro Tomič. Izvršni svet je k temu predlogu dal tudi soglasje.

Socialno-zdravstveni zbor je predložil mnenje svojega odbora. K predlogu ni amandmajev. Ali želi predstavnik skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja še ustno obrazložiti svoj predlog? Predstavnik je bil povabljen, vendar ga med navzočimi ne vidim.

Želi morda predstavnik izvršnega sveta njegovo stališče še ustno obrazložiti? (Ne.) Hvala. Želi besedo predstavnik odbora? (Ne.) Ali želi besedo predstavnik zakonodajno-pravne komisije? (Ne želi.) Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš inž. Srečko Klenovšek.

Inž. Srečko Klenovšek: Tovarišica predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne bi rad razpravljal o utemeljitvi 12,9 % stopnje osnovnega prispevka, marveč o razdelitvi teh odstotkov, ki je podana v predlogu, h kateremu

najdemo soglasje. V tem predlogu je že prejudicirana razdelitev sredstev, ki se bodo zbrala s stopnjo osnovnega prispevka za socialno zavarovanje. Motī me zlasti uskladitev pokojnin starih upokojencev. Iz predloga je razvidno, da ne bo usklajevanje nič boljše kot v letošnjem letu, ko se razlike med pokojninami starih in novih upokojencev niso zmanjšale, marveč še celo zvečale. Argumentov o tem, da to ni res, ni nikjer, višina pokojnin v revirjih pa na to, da je to res. Iz predloga je razvidno, da se za revalorizacijo pokojnin predvideva 5 147 000 000 starih dinarjev ali 4,06 %, medtem ko za uskladitev starih pokojnin 5 milijard starih dinarjev ali 3,94 %. To pomeni, da se bodo pokojnine starih upokojencev v višini 500 dinarjev povečale iz naslova revalorizacije in uskladitve za 4000 S dinarjev, medtem ko se bodo pokojnine upokojencev s 100 000 S dinarjev samo iz naslova revalorizacije prav tako povečale za 4 000 S dinarjev. To pomeni, da razlike ostajajo, vendarle malo na višjem nivoju. Ponovilo se bo stanje v lanskem letu.

Ne bi hotel govoriti o upravičenem negodovanju starih upokojencev, ker je to stara in žalostna pesem, ki jo že precej časa pojemo. Vendarle problema še ne rešujemo odločno. Verjetno ni mogoče povečati celotna sredstva za pokojnine za toliko, da bi naenkrat uskladili pokojnine tako, kot bi morale biti usklajene že davno. Vendar menim, da je mogoče sredstva v točki 2 in 3 predloga razdelitve sredstev, ki so namenjena za revalorizacijo in uskladitev pokojnin, združiti. Predlagam, da da zbor soglasje k sklepu pod pogojem, da se povečana sredstva v prihodnjem letu porabijo za uskladitev pokojnin, ne pa za ponovno linearno povečanje novih in starih pokojnin. Mislim, da je to isti problem, kot smo ga imeli z borci, ko so nas čakali leta in leta, preden smo ga v preteklem in v letošnjem letu rigorozno rešili. Enak problem je s starimi upokojenci. Pričakovati, da bo narava rešila problem, ni humano in naše družbe ne vredno. Hvala lepa.

Podpredsednik Marija Mesarič: Želi še kdo besedo? Predstavnik izvršnega sveta? Prosim. Besedo ima tovarišica Zora Tomič.

Zora Tomič: Tovarišica predsedujoča, tovarišice in tovariši poslanci! Vprašanje, ki ga je načel tovariš poslanec inž. Klenovšek, je v naši republiki prav gotovo zelo aktualno že dalj časa. Ob tem bi rada pojasnila, da smo še vedno vezani s 97. členom temeljnega zakona o financiranju pokojninskega zavarovanja, ki predvideva, da se na vsem območju Jugoslavije z enakim količnikom valorizirajo pokojnine. To pomeni, da diferenciacija ni možna. Ob tem bi vam rada povedala, da je zvezni izvršni svet sprejel naš predlog za spremembo 97. člena tega zakona, po katerem bi lahko usklajevali pokojnine glede na naše domače razmere in tudi potrebe. Gre predvsem za stare in nove upokojence, pri čemer smo vedno opozarjali na to, da je zvezni količnik za nas nesprejemljiv. Povedala bi rada še to, da 97. člena ne moremo zanemariti, ker zahteva obvezno valorizacijo pokojnin. Le 102. člen daje republiki možnost, da usklajuje pokojnine po svoji uvidevnosti, vendar šele potem, ko je zadovoljila vse obveznosti, ki jih predpisuje zvezni akon.

Rada bi povedala še to, da se v naslednjem letu predvideva valorizacija borčevskih pokojnin na nivoju borčevskega dodatka 80 000 S dinarjev. To se pravi, da bo sklep, ki ga je skupščina že sprejela, uresničen. Zdaj nam ne preostane drugega, kot da počakamo, da federacija spremeni 97. člen. Potem bomo

lahko pokojnine urejali tako, kot se nam bo zdelo najbolj primerno, in bomo lahko zmanjšali tudi razlike med starimi in novimi upokojenci, kar je prav gotovo naš cilj.

Podpredsednik Marija Mesarič: Hvala. Besedo želi tovariš Janez Japelj. Prosim.

Janez Japelj: Tovarišica predsedujoča, tovariši poslanci! Prav gotovo bi na pomisleke, ki jih je imel tovariš Klenovšek, bolje odgovoril predstavnik skupščine skupnosti socialnega zavarovanja. Jaz bi pojasnil samo nekatera stališča, ki so se o tem problemu oblikovala na seji našega odbora. Tovarišica Tomičeva je že povedala, da se pripravlja zakon o spremembi zakona o pokojninskem zavarovanju. Ta sprememba bo v tem, da bomo lahko v republiki valorizirali pokojnine zaradi povečanja življenjskih stroškov nekoliko drugače kot doslej. Dosedaj smo morali na podlagi zveznega zakona valorizirati pokojnine z enotnim odstotkom. Naši upokojenci so imeli največje pripombe prav k temu enotnemu procentu. To so utemeljevali s tem, da podražitve ne prizadevajo enako upokojencev z nizkimi oziroma visokimi pokojninami. Trdili so — to je najbrž res — da bi se morale nizke pokojnine zaradi povečanja življenjskih stroškov povečati za večji odstotek, medtem ko višje pokojnine za manjši. Trdili so, da podražitve prizadenejo približno vse upokojence enako, čeprav ni to povsem točno. To se pravi, da je potrebna takšna sprememba zveznega zakona, da se bo valorizacija lahko urejala v republiki. Predlog je že pred zvezno skupščino in lahko računamo, da bo sprejet. Potem ne bo več tolikšnih razlik med pokojninami. Nižje pokojnine se bodo relativno nekoliko bolj povečale kot pa višje pokojnine. To se pravi, bojazen, ki jo je izrazil tovariš Klenovšek, najbrž ni utemeljena. Glede usklajevanja starih in novih pokojnin, ki ga pripravljajo v skupnosti socialnega zavarovanja, se je v našem odboru izoblikovalo stališče, naj obravnavamo posamezne kategorije upokojencev. Kakšne so, na primer razlike v pokojninah rudarjev, ki so bili upokojeni, na primer pred 10 leti, in rudarji, ki gredo v pokoj sedaj. Če so v nekaterih strokah zelo velike razlike med starimi in novimi upokojenci, naj se ti problemi posebej analitično rešujejo. Menim, da bodo na podoben način rešeni tudi problemi, ki obstajajo v trboveljskem bazenu. Še v nekaterih drugih strokah so podobni problemi. To pomeni, da se pokojnine vseh starih upokojencev ne bodo povečevale za enak odstotek. To je bilo stališče našega odbora, in v tem smislu, kot mi je znano, republiška skupščina skupnosti socialnega zavarovanja pripravlja rešitve.

Podpredsednik Marija Mesarič: Želi še kdo besedo? Besedo ima Janez Šter.

Janez Šter: Tovarišice in tovariši poslanci! Glede na včerajšnjo izjavo predstavnika izvršnega sveta tovariša Štruklja, da bo izvršni svet predložil poslancem sumarični pregled prispevnh stopenj, sinoči seje nismo prekinili. Prosim, če bi se sedaj izvršni svet potrudil in dal vsem poslancem pregled prispevnih stopenj. Pregled naj vsebuje prispevne stopnje za letošnje leto in prispevne stopnje za prihodnje leto, ki izhajajo iz vseh včeraj izglasovanih zakonskih predlogov in amandmajev. Oprostite, dobro sem spremljal razpravo in še enkrat poudarjam, da nimamo jasne predstave, kakšno globalno prispevno stopnjo

bomo na koncu imeli. Odkrito vam povem, da se zelo težko odločam, če nimam pred seboj razčiščene situacije.

Podpredsednik Marija Mesarič: Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Viktor Seitl.

Viktor Seitl: Tovarišice in tovariši posalanci! Želel bi opozoriti samo na problem izpolnjevanja obveznosti družbeno-političnih skupnosti do sklada invalidsko-pokojninskega zavarovanja.

Obveščeni smo o različnih obveznostih. Prva, ki izhaja iz zveznih predpisov o beneficiranem stažu, naj bi znašala približno 12 milijard S dinarjev, druga pa približno 16 milijard S din. Včeraj smo slišali sekretarja za finance, da zveza namerava povrniti stroške skladov invalidsko-pokojninskega zavarovanja samo v višini 9,5 milijarde. To se pravi, da znaša razlika najmanj 3 milijarde S dinarjev. Potem so tudi še obveznosti republike do tega sklada, ki izhajajo iz republiških predpisov o beneficiranem stažu.

Prej, ko je bil odbor za delo še pristojen za področje socialnega zavarovanja, smo opozarjali na te probleme in vedno smo dobili odgovore, da bodo obveznosti družbeno-političnih skupnosti izpolnjene. Vprašujem, ko ponovno sklepamo o stopnji prispevka za invalidsko-pokojninsko zavarovanje, kdaj nameravamo to vprašanje rešiti oziroma kdo je za to odgovoren. Že več kot leto razpravljamo o tem, da družbeno-politične skupnosti, zlasti pa zveza, svojih obveznosti ne izpolnjujejo. Le ugotavljamo obveznosti, ne vemo pa, koliko te znašajo. Mislim, da je tu precej neodgovornega ravnanja tudi do naših upokojencev, za katere vemo, da imajo majhne pokojnine. Rešitev problema, ki sem ga navedel, je bistvenega pomena za likvidnost sklada pokojninskega zavarovanja.

Drugo vprašanje: Če vsi skupaj nismo sposobni zagotoviti dovolj obratnih sredstev za sklad invalidsko-pokojninskega zavarovanja, potem bi morali verjetno storiti vsaj nekaj. Meni se ne zdi logično, da rešujemo težave tega področja s kratkoročnimi premostitvenimi krediti, za katere mora sklad plačevati 9 % obresti. Če že nismo svojih obveznosti do sklada izpolnili in s tem povzročili izpad sredstev za obratna sredstva, potem smo dolžni vsaj preprečiti zapravljanje desetine in desetine in celo stotine milijonov za obresti. Mislim, da je to negospodarno in nelogično.

Glede na situacijo, ki nam jo kažejo instrumenti, se bomo verjetno morali odločiti za stopnjo 12,9 %, ker sicer drugih prav tako perečih problemov ne bomo mogli rešiti. Mislim, da so ti tako pereči, da ni vprašanje ali jih bomo rešili ali ne, vprašanje je samo, s kolikšnimi sredstvi jih bomo. S tem izjavljam, da moram glasovati za stopnjo, ki je predlagana.

Podpredsednik Marija Mesarič: Želi še kdo besedo? Želi predstavnik izvršnega sveta odgovoriti na vprašanje tovariša Seitla? Besedo ima tovarišica Zora Tomič.

Zora Tomič: Tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da je vprašanje, ki ga je načel tovariš Seitl, zelo pomembno. Zaradi tega, da ne bi bilo o tem zmote, vas bi rada informirala, kakšna je situacija z obveznostmi, ki jih imata na tem področju federacija in republika.

Danes vemo, kolikšne so te obveznosti. Le za leto 1968 jih še ne moremo oceniti točno do dinarja, ker še nimamo zaključnega računa. Vendar opravljen je bil pregled vseh pokojnin in že precej točno vemo kolikšne so te obveznosti. Zato bi rada povedala, kako je z obveznostmi federacije in naše republike.

Zaključni obračun skladov invalidsko-pokojninskega zavarovanja za to področje je pokazal, da bo tako federacija kot republika morala kriti primanjkljaj. Federacija bo svoj dolg za leto 1967 plačala v letošnjem letu, dolg za leto 1968 pa bo plačala v prihodnjem letu. Tekoče obveznosti za leto 1969 pa je nameravala akontirati v znesku iz leta 1968. Moram vas opozoriti, da je bil v zvezni skupščini sprejet amandma, na podlagi katerega bodo opravljeni razgovori med zveznim zavodom za socialno zavarovanje, ki bo zastopal vse sklade invalidsko-pokojninskega zavarovanja v Jugoslaviji in pa zveznimi upravnimi organi.

Prav tako so večje tudi obveznosti republike in o teh bomo lahko govorili danes, ko bo na dnevnem redu proračun.

Toliko sem hotela povedati, da bi vendarle videli, da smo s temi stvarmi računali, ker nam je jasno, da skladi invalidsko-pokojninskega zavarovanja glede na razmere, ki jih imamo na področju starih pokojnin, ne morejo še nadalje kreditirati družbeno-politične skupnosti. Ob tem bi rada povedala še to, da ni novo vprašanje v zvezi z obrestmi, ki ga je postavil tovariš Seitl. Skladi plačujejo obresti in s tem dejansko brezobrestno kreditirajo družbeno-politične skupnosti. Njihov predlog je enkrat že bil predložen pristojnim zveznim organom, kateri pa so ga zavrnili. Dvomim tudi, da bi ga naša skupščina sprejela, ker bi to pomenilo povečanje sredstev za to področje. Hvala lepa.

Podpredsednik Marija Mesarič: Še kdo želi besedo? (Ne.) Če ne, lahko zaključim razpravo in prehajamo na sklepanje o odloku o soglasju. Prosim.

Janez Šter: Tovarišica podpredsednik! Mislil sem, da ste mojo prejšnjo diskusijo razumeli. Predlagam, da daste na glasovanje, da se seja prekine, dokler poslanci ne dobimo sumaričnega prikaza prispevnih stopenj.

Podpredsednik Marija Mesarič: Preden bi dala predlog na glasovanje, ima besedo še tovarišica Tomičeva.

Zora Tomič: Oprostite, pozabila sem povedati. Ali bi se poslanci zadovoljili, da najprej povem skupne prispevne stopnje; v teku dopoldneva pa boste prav gotovo dobili tudi napisane. Globalna obremenitev gospodarstva naj bi bila 31,81 %, računana ob pogoju, da bi bil delež federacije 3 %.

Podpredsednik Marija Mesarič: Prosim, ali sprejemate ustno obrazložitev prispevnih stopenj? Tekom dopoldneva pa boste dobili še pismeno.

Zora Tomič: Naj ponovim, skupna obremenitev naj bi bila 31,81 %. Od tega je delež federacije 3 %, republiški proračun 1,51 %, republiška izobraževalna skupnost 3,26 %, pokojninsko zavarovanje 12,9 %, otroško varstvo 1,80 %, prispevek za zaposlovanje 0,20 %. Pri tem še ne vemo za obremenitve varstva in občinskih proračunov. Za občinske proračune smo računali 3,93 %, za zdravstveno varstvo pa 5,2 %.

Podpredsednik Marija Mesarič: Prosim, želi še kdo razpravljati? Ali rabite odmor za premislek, preden bi glasovali? Prosim! Ali je primerjava uspela, tovariš Šter? Prosim, tovariš Seitl želi besedo.

Viktor Seitl: Samo vprašanje. Zdi se mi, da sinoči nismo sprejeli amandmaja za 0,11 % za investicije v šolstvu in je ostalo pri 0,16 %. To pomeni, da bo znašala obremenitev za republiško izobraževalno skupnost 3,31 %.

Podpredsednik Marija Mesarič: To je bil predlog izvršnega sveta. Veste, da je naš amandma drugače odločil. Gospodarski zbor o tem še ni sklepal in zato je to vprašanje še odprto. Prosim, še kakšno vprašanje? Lahko preidemo na glasovanje? Dajem odlok o soglasju k sklepu skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ki vam je bil predložen, na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je odlok o soglasju soglasno sprejet. (Vodstvo seje znova prevzame predsednik dr. Jože Vilfan.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na sklepanje o predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1969.

Predlog zakona je predložil izvršni svet in določil za svojega predstavnika Borisa Vadnjala. Tudi za ta predlog moramo rešiti vprašanje postopka. Obstoji predlog, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku. Predlagam, da najprej rešimo to proceduralno vprašanje in odpiram obravnavo o njem. Želi kdo besedo? Če ne, prehajamo na sklepanje in prosim tiste tovariše, ki so za tak način obravnavanja, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti takemu predlogu? (6 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

S šestimi glasovi proti je predlog o proceduri sprejet. Obveščam vas, da so predlog zakona obravnavali zakonodajno-pravna komisija, odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo, odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose. Poročila so predložena. Matični odbor je odbor za družbeni plan in finance. Želi predstavnik izvršnega sveta dopolniti svoj predlog? (Ne.) Želi dopolniti poročilo naš odbor? Tovariš dr. Franjo Kordiš ima besedo.

Inž. Franjo Kordiš: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose sta na seji 11. decembra razpravljala o predlogu zakona o vodnem prispevku. Odbora sta v razpravi ugotovila, da je na sedanji predlog zakona uskladil vsa nesoglasja prejšnjih zakonov, katere je ugotovilo vrhovno sodišče Socialistične republike Slovenije. Odbora sta ugotovila, da bo s to uskladitvijo in z odpravo pomanjkljivosti prejšnjih zakonov odmera prispevkov bolj pravična. Tudi vsi amandmaji k določilom tega zakona so dejansko vezani na te utemeljene spremembe prispevka in niso potrebni. Zato je večina predlagateljev amadmaje umaknila. Tovariš Simšič ga je umaknil na seji zakonodajno-pravne komisije, in je ostal samo še amandma poslanca gospodarskega zbora inž. Arzenška.

Odbora tega amandmaja nista sprejela iz že navedenih utemeljitev. Odbora predlagata zboru, da osnutek zakona o vodnem prispevku sprejme, in zavrne amandma inž. Arzenška. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Imamo amandma odbora za družbeni plan in finance na strani 3 njegovega poročila in sicer, da naj se v 6. členu črtajo besede »tekstilne industrije in«. Predstavnik izvršnega sveta se je strinjal s tem spreminjevalnim predlogom, zakonodajno-pravna komisija pa tudi ni imela pomislekov, To bi bil edini amandma, ki bi ga bilo treba obravnavati. Tovariš inž. Miloš Polič želi besedo.

Inž. Miloš Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za urbanizem je razpravljal tudi o tem amandmaju in ga sprejel v predloženi obliki, s tem, da se v 66. členu črtajo besede »tekstilne industrije in«.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? Prosim tovariš Pušenjak.

Rado Pušenjak: Odločno podpiram stališče odbora za urbanizem, ki ga je zavzel v zvezi s predloženim amandmajem. Imam še nekaj pripomb!

Vodni sklad je v Sloveniji edini sklad, ki je bil obravnavan precej drugače kot pa drugi skladi. To je edini republiški sklad, kateremu so se dohodki zmanjševali; in sicer v treh letih za eno in pol milijarde dinarjev. Dalje, menim, da je nevzdržno, da mora področje, ki je najbolj potrebno pomoči, to je kmetijstvo, pomagati reševati težave nekaterih gospodarskih vej. Mislim, da je zelo v redu, da bomo na naslednji seji posebej razpravljali o tem problemu. Pozivam vas, da čim bolj podprete prizadevanja odbora za urbanizem, ki je pohvale vredno. Lotil se je izredno resnega vprašanja, ki ga je proučeval leto dni — tudi na samem terenu. Želel bi, da zadeve ne bi zavlačevali, ker bi to pomenilo nalaganje bremen tistim področjem, ki so v najtežji gospodarski situaciji in neupravičeno odpuščanje bremen nekaterim dejavnostim. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš inž. Zvone Pelikan.

Inž. Zvone Pelikan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Izjavljam, da bom glasoval za predlog zakona o vodnem prispevku, vendar z naslednjim pridržkom. Na skupni seji odbora za družbenoekonomske odnose in odbora za proračun in finance je večina poslancev ugotovila, da to področje ni sistemsko rešeno. Predloženi zakon sprejemamo zaradi časovne stiske, ker je novo leto tu. Ugotovili smo, da sistem zajemanje dohodkov sklada za reševanje problemov vodnega gospodarstva ni razčiščen in neustrezen. Vsa leta nazaj se je prispevek zajemal bolj kot dobrovoljna akcija, kot prostovoljni prispevek. Akcija je uspela, če so predstavniki vodnega sklada znali prepričati posamezne gospodarske panoge in organizacije, da so ta sredstva potrebna. Mislim, da je celotno področje neurejeno. Neurejenost se kaže v tem, da so posamezne panoge različno obremenjene. Na primer, kmetijstvo naj letos prispeva v sklad 312 milijonov S din, vsi premogovniki Slovenije pa 55 milijonov S din. Vemo pa, kdo onesnažuje naše reke skoraj od izvira pa tja do meje s Hrvatsko. Črna metalurgija je prej prispevala v ta sklad 235 milijonov, to se pravi malo

več kot kmetijstvo. Vemo tudi, kdo povzroča največ škode! Ves gornji tok Save je en sam železarski revir popolnoma upostošil. Torej sedanja merila niso ustrezna. Vode so splošna družbena dobrina in v škodo te splošne družbene dobrine je negospodarno podpirati določene dejavnosti in pa kolektive z izgovorom, da so v težki gospodarski situaciji. Povsod v svetu vedno bolj cenijo vodo. Pomanjkanje vode — zdrave pitne vode je v zahodni Evropi znana stvar, saj jo dobite že v steklenicah, etiketirano kot čisto naravno studenčnico in je dražja od mineralne vode, če jo kupite na primer v Parizu ali pa kje drugod. Mi pa delamo z vodo tako, kot da je imamo dovolj za vse večne čase. Torej opozarjam, da se ob sprejemanju tega zakona temeljito prouči ta problematika in postavijo novi proporci obveznosti. Trdim, da so sredstva, ki jih zbiramo za urejevanje teh problemov, prenizka in da so obremenitve gospodarskih organizacij, ki onesnažujejo naše vode, premajhne. Jih ne stimulirajo, da bi si uredile čistilne naprave in sprejele druge ukrepe, da bi bolj gospodarno uporabljale vodo in varovale to splošno družbeno imovino.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš inž. Edvard Perhavec je prosil za besedo.

Inž. Edvard Perhavec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Inž. Pelikan me je s svojo razpravo nekoliko prehitel, zato v svojem prispevku ne bi mogel ničesar drugega povedati kakor to, da popolnoma soglašam s tem, kar je on povedal. Kot član odbora za družbenoekonomske odnose se želim distancirati od poročila, ki je bilo tu omenjeno. V njem je rečeno, da so odpravljena vsa nesoglasja in da ni več problemov. Problemi so in naštel jih je tov. inž. Pelikan. Mislim, da je prav razprava v odboru posebej zahtevala, da kompleksno obravnavamo to področje. Na podlagi gradiva in razprav o problemih vodnega gospodarstva bomo mogli zaključiti, da moramo poiskati drugačne osnove financiranja tega področja. Izjavljam, da bom glasoval za zakon, čeprav menim, da bi morali tudi na tem področju uvesti bolj stabilno financiranje. Ne moremo vsako leto spreminjati prispevka, ker gospodarstva ni mogoče pustiti celo leto v negotovosti in v pričakovanju, da mu bomo šele na koncu leta predpisal kup instrumentov. Potem je že pozno in težko v naglici prilagoditi svoje kalkulacije in svojo poslovno orientacijo, ki jih bržkone pripravlja prej kakor pa v mesecu decembru. Torej predlagam, da bi morali tudi na tem področju sprejeti zakon o vodnem prispevku z dolgoročnejšo, ne pa z enoletno veljavo. Takšen zakon bi bil tudi v korist vodnega sklada. Zajemal naj ne bi samo ožjega kroga uporabnikov vode, marveč prav vse, ki potrebujejo velike količine vode, ali pa jo onesnažujejo. Hvala.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš inž. Miloš Polič.

Inž. Miloš Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Po tej diskusiji o predlogu zakona o vodnem gospodarstvu mi je res globoko žal, da smo uspeli razbiti kompleksno razpravo, za katero smo se zavzemali na seji odbora za urbanizem. Namreč šele v takšni razpravi bi videli celoto vseh problemov na področju vodnega gospodarstva. Zelo žal nam je, da moramo vsako leto razpravljati o neki miloščini, ki se daje vodnemu gospodarstvu. To povzroča temeljna zakonodaja in sedanji sistem financiranja vodnega gospodarstva. Mislim, da je res skrajni čas, da se pošteno pogovorimo in najdemo

moči za razrešitev uganke tega vsakoletnega nategovanja o prispevku za financiranje vodnega gospodarstva. Končno moramo ugotoviti vzroke za osnovne probleme in najti ustrezne rešitve. Samo dve številki bi rad povedal: Za najnujnejše in programsko usklajeno reševanje problemov v vodnem gospodarstvu bi bilo potrebno letno zagotoviti najmanj 8 milijard. Potem se verjetno ne bi več dogajalo, da bi se vodarji veselili čimbolj umazane vode. Sedaj je tako, več denarja dobijo, čim bolj je voda onesnažena. Če bi pa hoteli uresničiti vsaj to, kar predvideva srednjeročni program, bi morali imeti na leto vsaj 5,5 milijarde. Doslej smo imeli sredstev od 3 do 3,4 milijarde, letošnji zakon pa bo prinesel približno 3,5 milijarde. To je 62 % sredstev, ki jih je predvidel že srednjeročni program, ki ga je sprejela naša skupščina. Tudi ta program še ne rešuje problemov tako, kakor bi jih morali, jih pa vsaj delno. Nadaljnjo razpravo o sistemu in o strokovnem reševanju teh problemov bi odložil na prihodnjo sejo, ki bo 26. t. m.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim, tovariš Karel Forte ima besedo.

Karel Forte: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Od amandmaja, ki sem ga dal k predlogu tega zakona, nisem odstopil zaradi obrazložitve, ki jo je dal odbor za urbanizem, marveč zaradi izjave, ki jo je dal predstavnik sekretariata za urbanizem. Dejal je, da bodo morali mali premogovniki v prihodnjem letu plačevati nižji vodni prispevek, da pa bodo zasavski rudniki plačali v 1969. letu le 10 milijonov 500.000 S dinarjev vodnega prispevka več kot lani. Z gledišča solidarnosti je pravzaprav to v redu, ne morem pa se strinjati z enostavnim zahtevkom, da rabi vodno gospodarstvo toliko in toliko denarja, ki ga je treba zagotoviti. Menim, da je treba takšne zahtevke ocenjevati z narodno gospodarskega stališča. Treba je ugotoviti, če so premogovniki sposobni ta denar plačati. Če bi se dajatve občutno povečale, je jasno, da bi morali občutno povečati ceno premoga in s tem v zvezi občutno tudi ceno termoenergije. To pa bi spet padlo nazaj v breme gospodarstva. Mislim, da je treba pri takih potezah problem proučevati. Po tej izjavi predstavnika sekretariata za urbanizem sem svoj amandma umaknil, sicer pa sem imel do samega zakonskega predloga iste pomisleke, kot so prišli do izraza na skupni seji odbora za družbeni plan in finance in odbora za družbenoekonomske odnose. Zaradi časovne stiske, ker smo tik pred novim letom, bom za zakon glasoval.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Franci Puhar.

Franci Puhar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Vem, da se ne da nič spremeniti, želim pa, da bi bilo vsaj v pripravah tega zakona za leto 1970 malo več resnosti in mu posvetili malo več časa. Po mnenju — ne samo mojem — marveč večine poslancev, članov našega odbora — je zakon običajno skrpucalo in ne zasluži imena zakon. Nihče ni bil prepričan in nihče ni mogel dokazati, čeprav se je to poskušalo, da se solidnejši, trajnejši zakon na področju vodnega gospodarstva ne da uveljaviti, čeprav stoji pri enih vratih ustavno sodišče, pri drugih pa zvezna zakonodaja in tako dalje. V to nismo bili prepričani in še danes nismo. Kot je ta zakon neustrezen po svojem izrazito fiskalnem značaju, tako je tudi neustrezen po svoji centralistični zasnovi. O tem bomo govorili na prihodnji seji! Ta in vrsta instrumentov — poudarjam, ki smo jih že sprejeli in jih danes še bomo, nosijo v sebi določene

težnje večjega centralizma, kot smo ga doslej poznali v republiki. Brez dvoma s centralizacijo nekaterih področij republika prevzema na sebe tudi vso odgovornost za reševanje teh problemov. Takšna centralizacija materialnih sredstev potegne za seboj tudi koncentracijo problemov, vseh dogajanj, vseh nasprotij in vse, kar vsakodnevno življenje poraja. Vsega tega pa verjetno republika ne bo uspela reševati tako uspešno, kot se da bolje reševati v regiji ali v komuni.

Predloženi zakon nas pravzaprav postavlja pred običajno dejstvo, da zanj moramo glasovati, ker pač smatramo, da smo poslanci toliko odgovorni, da nam ni vseeno, ali za te potrebe izpade 3 in pol milijarde ali ne.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? (Ne.)

Če nihče, potem lahko preidemo na sklepanje. Imamo amandma k 6. členu. Ali lahko štejem, da se z amandmajem strinjate, ali je potrebno glasovanje? (Poslanci soglašajo.) Potem lahko preidemo na glasovanje v celoti in prosim tiste, ki so za zakon o vodnem prispevku za leto 1969, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (10 poslancev dvigne roko.) Z 10 vzdržanimi glasovi je zakon v republiškem zboru sprejet. S tem smo to točko izčrpali.

Prehajamo na naslednjo 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o filmskem prispevku.

Predlagatelj tega zakona je izvršni svet. Predstavnik je dr. France Hočevar. Tudi ob tem predlogu moramo najprej rešiti proceduralno vprašanje. Predlagan je enofazni postopek in skrajšani roki. Dajem predlog v obravnavo in vprašam, če želi kdo besedo? Če nihče, potem lahko preidemo na glasovanje o tem predlogu in prosim tiste, ki so za ta predlog, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (8 poslancev dvigne roko.) Ali se je kdo vzdržal? (6 poslancev dvigne roko.) Z 8 glasovi proti in 6 vzdržanimi je bil ta predlog sprejet.

Zato lahko preidemo na obravnavo predloga zakona. Predlog sta obravnavala odbor za družbeni plan in finance in zakonodajno-pravna komisija in sta dala poročili. 18. 12. 1968 je izvršni svet predložil spremembe. Ali želi izvršni svet predlog še ustno dopolniti? (Ne.) Ali želi poročevalec odbora povedati stališče odbora do sprememb, ki jih je predložil izvršni svet? (Ne želi.) Ali želi predstavnik zakonodajno-pravne komisije besedo? Prosim!

Janko Česnik: Komisija sprejema predloge amandmajev izvršnega sveta.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Odpiram razpravo in dajem besedo predstavniku odbora tovarišu Cenetu Matičiču.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Predlog zakona o filmskem prispevku, ki je pred nami, je odbor za finance in družbeni plan dvakrat obravnaval. Ker je na prvi obravnavi dne 11. 12. t. l. ugotovil:

— da predlagatelj ni upošteval tez sveta za kinematografijo pri gospodarski zbornici SR Slovenije;

— da predstavniki kinematografov o predvideni novi stopnji o višini 30 % sploh niso bili obveščeni;
— ker je podvomil v realnost predlaganega prispevka;
— ker ni videl razloga za uvajanje diferencialnih stopenj, ki bi v glavnem prizadele le manjše kinematografe, in
— ker ni mogel dati konkretnih amandmajev na predlagane stopnje prispevkov, je sklenil, da bo vsa vprašanja v zvezi s predlogom zakona o filmskem prispevku ponovno obravnaval.

Ob ponovni obravnavi dne 18. 12. je prevladovalo vzdušje, da vsebuje predlog zakona vrsto pomanjkljivosti. Nejasnosti in nerazčiščenosti bi lahko odpravili, če bi bil predlog pravočasno predložen našim odborom, se pravi pred nekaj meseci, ko je bil sprejet temeljni zakon. Grešil bi, če bi zamolčal dejstvo, da je ustrezni odbor gospodarskega zbora naše skupščine, s katerim smo imeli skupno sejo, predlog zavrnil in zahteval, da ga obravnavamo šele po odpravi pomanjkljivosti in nejasnosti, ki jih še vsebuje. Treznemu, realističnemu in posledic zavedajočemu se premisleku članov našega odbora gre zasluga, da je bil predlog kljub vsem pomanjkljivostim sprejet, vendar jasno in nedvoumno izraženo zahtevo, da velja predložen predlog zakona le do 31. 12. 1969, ter z zahtevo, da je treba v naslednjem letu proučiti in razčistiti vse nejasnosti, nov predlog pa pravočasno predložiti v obravnavo. Čeprav se torej globoko zavedamo vseh pomanjkljivosti, smo predlog zakona v načelu le sprejeli, in to s temeljno utemeljitvijo, da bi z odklonitvijo zakona ostal sklad za pospeševanje filmske proizvodnje brez finančnih sredstev. Ob tem si dovoljujem opozoriti vas na tiste bistvene elemente, za katere smatramo, da jih je treba v letu 1969 nepreklicno razčistiti in pojasniti.

1. Odbor je mnenja, da je nejasnost gospodarjenja v tej sferi nujna posledica popolnoma nerazčiščenega stališča o tem, ali je produktivna kinematografija gospodarska dejavnost, ali je gospodarska dejavnost posebnega družbenega pomena, ali pa dejavnost, v kateri prevladujejo predvsem kulturni, prosvetni in vzgojni elementi.

Neurejena vprašanja na vsem področju kinematografije in pravna neurejenost tega področja zavirata njegovo vključitev v takšno poslovanje, ki bi ustrezalo pogojem gospodarske in družbene reforme.

2. Odbor je mnenja, da je treba v letu 1969 dokončno proučiti vprašanje filmskega prispevka, ki naj bi ga plačevala televizija. Ugovor televizije, da predvaja le starejše filme, ki so že bili vsi v rednih kinematografih in da je zaradi tega ni mogoče kriviti za stalno upadanje obiska v kinematografih, se že od nekdaj upira temu prispevku. Iz analize, ki jo je pripravila gospodarska zbornica, pa nedvoumno izhaja, da je med upadanjem obiska v kinematografih in rastjo televizijskih aparatov visoka korelacija. Vzroke upadanja obiska v kinematografih pa je nedvomno iskati tudi drugje.

Nedvomno je res, da je televizija zlasti v zadnjih petih letih postala pomembno komunikacijsko sredstvo, da se neprestano izpopolnjuje in da pokriva vedno večjo površino naše republike. S tem pa ji je tudi omogočeno, da prevzema od kinematografov čedalje več gledalcev in da bo ta proces z uvedbo barvnega programa potekal še mnogo hitreje. Izgleda torej, da je misliti na postopno izenačevanje pogojev gospodarjenja med kinematografi in pa med televizijo.

Pri tem pa seveda ne smemo pozabiti, da je treba morebiten filmski prispevek televizije obravnavati v okviru kompleksnih razprav o sedanjem stanju

in o nadaljnjem razvoju slovenske televizije, ki še vedno izvaja svoj investicijski program. Smatramo tudi, da bi sodile te razprave v okvir prizadevanj za izdelavo koncepta dolgoročne kulturne politike na Slovenskem. Zato smo mnenja, naj sekretariat za kulturo in prosveto skupno z vsemi zainteresiranimi dejavniki ta vprašanja, posebno pa še plačilo omenjenega prispevka, v letu 1969 dokončno prouči.

3. Prav tako obstaja popolna nejasnost glede obračunavanja in plačevanja filmskega prispevka, saj bo člen 6, ki to materijo ureja, povzročil dodatno administrativno obremenitev, posebno še, ker predvideva dve različni stopnji. Zato zahtevamo, da se tudi ta administrativno birokratska materija v letu 1969 ustrezno prouči in poenostavi. Razen teh načelnih pripomb predlaga naš odbor tudi amandmaje, ki so razvidni iz našega poročila. Izjavljam, da se odbor strinja z amandmaji zakonodajno-pravne komisije, razen z amandmajem k zadnjemu členu, katerega smo samo dopolnili. Odbor predlaga zboru, da sprejme ta predlog zakona po skrajšanem postopku s spremembami in dopolnitvami, ki so vam predlagane. Sam se pa s skrajšanim postopkom ne strinjam. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Kot predstavniku zakonodajno-pravne komisije dajem besedo Janku Česniku.

Janko Česnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Naša komisija je imela pomisleke k amandmajema k 6. in k 9. členu. Prvi amandma k 6. členu določa, da bi zavezanci prispevka, ki ne poslujejo kot gospodarske organizacije, obračunavali filmski prispevek v pavšalnem letnem znesku. Ta določba, ki sicer omogoča manjšim kinematografom, da plačajo prispevek samo enkrat na leto, po našem mnenju ni v skladu z določbo zveznega zakona, da plačuje prispevek gledalec. Tudi predlog zakona določa, da je prispevek sestavni del cene vstopnice. Bolj logično se nam zdi, da bi morebitno pavšalno obračunavanje tega prispevka uredil z navodilom sekretar za finance. To pooblastilo mu predlog zakona daje. Zato predlagamo, da zbor tega amandmaja ne bi sprejel. Pri amandmaju odbora k 9. členu gre za to, da bi k našemu amandmaju dodali še besedilo: »uporablja pa se do 31. 12. 1969«. Ta dodatek je odveč in že doslej ni bila takšna praksa. Poleg tega pa še, če hočemo, da določimo časovno veljavnost posameznega predpisa, to lahko napravimo na drug, ustreznejši način. Na primer, zakoni se lahko vedno spreminjajo s tem, da jih zbor sprejme v drugačnem besedilu, oziroma da se ukinejo. To bi bila prva varianta.

Druga varianta, ki jo komisija tudi predlaga, bi lahko bila ta, da se sprejme zakon kot letni zakon tako kot zakon o vodnem prispevku. V naslovu naj se določi, da je to zakon o filmskem prispevku za leto 1969.

Tretja varianta, ki jo tudi predlagamo, je pa ta, da se sprejme zakon kot sistemski zakon, tako kot zakon o otroškem varstvu, da pa se stopnje prispevkov za vsako leto posebej določijo. V tem primeru bi bilo potem določiti, da se zakon sprejme za daljše obdobje. Torej bistveno ne bi bilo potrebno zakonskega besedila spreminjati, samo v drugem členu bi se določila stopnja prispevkov za leto 1969, to se pravi 25 % oziroma 30 %.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima še Cene Matičič.

Cene Matičič: Glede pripomb zakonodajno-pravne komisije k 9. členu, se naš odbor strinja z drugo varianto. To se pravi, da bi se naslov zakona glasil: zakon o filmskem prispevku za leto 1969. Kar pa zadeva pripombe zakonodajno-pravne komisije k 6. členu, kjer je odbor predvidel, da bi zavezanci prispevka, ki ne poslujejo kot poslovne organizacije, plačevali filmski prispevek v pavšalnem letnem znesku, pa je odbor še zmeraj mnenja, da zvezni zakon ne predpisuje načina pobiranja prispevkov. Ker bo veljal zakon samo eno leto, pomeni pa ta amandma veliko olajšavo posebno manjšim kinematografom, odbor vztraja pri svojem amandmaju. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim, tovariš Česnik še želi besedo!

Janko Česnik: Samo še dopolnilo k 6. členu. Tu je navedeno, da način in postopek za obračunavanje in odvajanje filmskega prispevka predpiše republiški sekretariat za finance. Mislim, da bi lahko ta način pobiranja prispevka uredil sekretar za finance. Hvala.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Kaj pravi predstavnik odbora na stališče zakonodajno-pravne komisije?

Cene Matičič: Tovariš predsednik! Vztrajamo pri svojem prvotnem predlogu, ker smo mnenja, da pomeni veliko olajšavo, posebno manjšim kinematografom. Ponovno poudarjam, da zvezni zakon ne predpisuje načina pobiranja prispevka.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Da se razumemo. Tovariš Česnik ni proti temu, da bi sekretar za finance predpisal pavšalno plačilo za manjše kinematografe. On samo predlaga, da bi se to ne določalo v besedilu zakona, ampak bi se v tem oziru izkoristilo pooblastilo temeljnega zakona.

Cene Matičič: Mi vseeno vztrajamo pri amandmaju, ki smo ga predlagali, da se vnese v besedilo zakona.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Ivan Brumen.

Ivan Brumen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! O stališču zakonodajno-pravne komisije, ali naj se možnost pavšalnega obračunavanja prispevka za manjše kinematografe postavi v zakon, ali naj se to prepusti navodilom in pravilniku, ki ga bo izdal sekretar za finance, menim tole. Če je argument, ki ga je tovariš Česnik navedel, utemeljen, da potem tudi republiškemu sekretarju za finance ne moremo dati pooblastila za ureditev tega vprašanja. Tudi v tem primeru se bo lahko nekdo spotaknil ob pravilnik in njegova izvedba ne bo mogoča. Tako v razpravah v svetu za kinematografijo, kot v razpravah na odboru pa je bilo jasno postavljeno, da je potrebno manjšim kinematografom omogočiti enostavnejši način poslovanja, ker je praktično neizvedljivo, da bi se posebej pobiral prispevek pri vsaki vstopnici in ta prispevek posebej obračunaval, ker je to tudi zaradi zaokroženja cene neizvedljivo.

Kar zadeva 9. člen, mislim, da je sprejemljiva druga alternativa, ki jo je predlagal tovariš Česnik. To naj bo letni zakon, ker v nobenem primeru ne bi mogli sprejeti zakonskega predloga kot sistemski zakon. Zakaj ne, o tem je že

govoril tovariš Matičič kot predstavnik odbora. Povedal je, da je tu toliko odprtih vprašanj, da jih najbrž v sistemskem zakonu ne bi mogli razrešiti do konca letošnjega leta. Mislim, da je osnovno vprašanje, ki je na tem področju odprto, vprašanje uporabe teh sredstev in gospodarjenje s temi sredstvi. Prav zaradi tega so tudi organizacije, ki plačujejo ta prispevek, zahtevale, da se obveznost uveljavi samo za eno leto in s tem da možnost predlagatelju, da tekom prihodnjega leta razčisti tudi druga vprašanja na tem področju.

Zato bom podprl amadmaje odbora s tem, da se amandma k 9. členu prenese v naslov zakona v 1. člen.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Jože Pacek ima besedo.

Jože Pacek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da gre za majhen nesporazum med odborom in med zakonodajno-pravno komisijo. V isti sapi, ko razpravljamo o možnosti pavšalnega obračuna, se govori tudi o poenostavitvi finančnega poslovanija, da manjši kinematografi ne bi imeli preveč administrativnega in podobnega dela. To sta pa v bistvu dve stvari. Če zapišemo v zakon pavšalni obračun, potem lahko pridemo v navzkrižje z določilom zveznega zakona, da je prispevek pribitek k vstopnici oziroma z določilom, da prispevek plača gledalec. To se pravi, da pavšalni obračun v bistvu ne prihaja v poštev, ker vsota tega obračuna ni določljiva. Lahko pa poenostavimo obračunavanje, ki pa bo še zmeraj temeljilo na prodanih vstopnicah itd. Zato ne bi bilo nič protizakonitega, če bi republiški sekretar za finance v svojih navodilih predpisal prirediteljem kinematografskih predstav, ki niso samostojna podjetja in dejansko nimajo svoje administracije, zelo poenostavljeno obračunavanje. In mislim, da je v tem problem, ker je odbor z navedeno poenostavitvijo utemeljeval potrebo pa pavšalnem obračunu. Intencija zakona, ki jo je treba najbolj spoštovati, je v tem, da se ne smeta mešati filmski prispevek in dohodek konkretnega kinematografa oziroma delovne skupnosti.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Franci Puhar.

Franc Puhar: Priskočil bi na pomoč tovarišu Matičiču. Tukaj gre za življenjsko logiko in prakso. Včeraj se je izvršni svet izrazil, da ne more prevzeti odgovornosti za program racionalizacije na področju splošne porabe, hkrati pa mi tukaj z vsakim predpisom, katerega smo še sprejeli, povečujemo birokracijo in povečujemo stroške splošne porabe. Ta zakon je izrazit primer, ko bomo zaradi neke demagoške parole imeli dosti večje stroške z že dovolj revnimi kinematografi, zlasti na podeželju, ki poslujejo kot društva. Tega se nikdar ne zavedamo. Mislim pa, da vsi vemo, da gledalec plača davek. Kdo drug naj ga pa? Ali je že kdo kino podjetjem dal kakšno dotacijo? Ali se je kino podjetje odreklo svojega dohodka? Tudi ne! Zmeraj je gledalec, dijak, študent in ne vem kdo še, plačal ta davek. Kako ga pa sedaj obračunamo? Ali ga res moramo obračunati pri vsaki vstopnici? Vprašanje je, ali ni možno, da bi te dajatve podeželski kinematografi odvajali v obliki pavšala? Če je sekretarju za finance dano pooblastilo, da lahko to uredi z navodilom, zakaj potem ne bi mogli iste rešitve urediti v zakonu. Odbor predlaga takšno rešitev zaradi tega, ker ne vemo, če bo sekretar za finance lahko ali upal predpisati pavšal.

Da bi zadostili paroli, da res gledalec plača prispevek, mora kino podjetje obesiti tablo nad blagajno, ki opozarja gledalca, da je plačal prispevek poleg vstopnice.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Tomo Martelanc ima besedo.

Tomo Martelanc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da sem dolžan glede na dosedanjo razpravo, ne samo v tem zboru in v odborih, marveč tudi v javnosti dati naslednja pojasnila.

Prvič, ne gre za nikakršnokoli novo obremenitev kinematografskih podjetij, ker je bil filmski prispevek uzakonjen že poprej. Predlog zakona uvaja samo drugačen način obračunavanja filmskega prispevka, ne pa novih in višjih stopenj prispevkov. Razlika je samo v tem, da je bil poprej filmski prispevek del bruto dohodka kinematografskega podjetja. Novi temeljni zakon, ki je bil sprejet letos poleti, pa je določil, da je to prispevek, ki ga pribije kinematografsko podjetje na ceno vstopnice. Zaradi tega se tudi odstotki spreminjajo. To je samo računska operacija. Če je bila prej vstopnina 1 din, je prispevek znašal 0,20 din, to je 20 %; podjetju pa je ostalo 0,80 din. Če bo kinematograf imel zdaj vstopnino 0,80 din in bo nanjo pribil 0,20 din prispevka, bo vsa vstopnina znašala 1 din. To pomeni, da razmerje ni več 20 : 80, marveč 25 : 75, ker osnova ni 100, temveč 80. Samo v tem je ta razlika. Pač pa je novost v našem predlogu zakona ta, da uvajamo diferencirane stopnje. Stimuliramo kinematografe, da predvajajo filme, ki so vzgojni, izobraževalni in ki imajo posebno umetniško vrednost. Koliko bo obremenitev kinematografov v prihodnjem letu nižja, kot je bila v letošnjem letu, je težko povedati, ker je to odvisno od repertoarne politike kinematografov. Doslej je bila situacija taka, da kinematografi z ničimer niso bili stimulirani za predvajanje dobrih filmov. Nasprotno, bili so stimulirani za predvajanje slabih filmov, ki so imeli samo komercialne učinke. Imamo primere, da so kinemotagrafi, zlasta na podeželju, postali nekulturna žarišča. Mislim, da je to ukrep, ki ga kaže podpreti. Lahko izjavim v imenu sekretariata za prosveto in kulturo, da se odločno zavzema za diferencirano stopnjo, ker meni, da administrativno danes ne moremo posegati v samoupravne organizacije, zlasti ne v tiste, ki poslujejo po gospodarskih načelih. Ne moremo jim vsiljevati boljšega programa, če gre to na škodo njihovega celotnega dohodka. Menimo, da je treba to reševati s fiskalnim instrumentarijem, ki naj usmerja podjetja k zdravi repertoarni politiki. To pomeni, da bo v prihodnjem letu za komercialne filme stopnja obremenitve kinematografov ista, kot v letošnjem letu. Če pa bo kinematograf predvajal dobre, vzgojne in posebno umetniške filme, bo zanje manj plačeval, kot je plačeval v letošnjem letu.

Dodatna novost so oprostitve. Tovariš Puhar je postavil vprašanje oprostitve prispevka za tiste kinematografe, ki imajo eno ali dve predstavi na teden, in, ali bodo morali prispevek posebej obračunavati. Ti kinematografi so oproščeni plačevanja prispevka. Izražen je bil tudi pomislek o pravni urejenosti oziroma neurejenosti položaja reproduktivne kinematografije. Strinjam se s tovarišem poslancem Matičičem, samo bojim se, da to ni materija tega zakona, ki uvaja samo nov način obračunavanja in plačevanja filmskega prispevka.

Drugo vprašanje je prispevek televizije. Ker nas rok veže, da uvedemo prispevek do 1. januarja, predlagamo zakon samo z novitetami, ki sem jih prej omenil. Nismo predlagali obdavčitve televizije, ker je ta še precej sporna.

Sporna je v pravnem pogledu, ker je treba razčistiti ali bi to bilo v skladu s temeljnim zveznim zakonom o radiodifuziji. Obdavčitev bi dalje nujno povzročila povečanje televizijske naročnine, kar brez dvoma ne more biti ukrep, ki bi ga lahko sprejeli po skrajšanem postopku. In tretja okoliščina, ki jo je povedal že tovariš Matičič, je ta, da televizije več ne subvencioniramo. Svoj program realizira s sredstvi iz lastne akumulacije. In nazadnje se mi dozdeva, da se bo televizija v tem primeru pojavila kot porabnik sredstev filmskega sklada. S tem seveda ne bi reševali problema, kot ga nameravamo. Se pa strinjam s priporočilom odbora, da se tudi to vprašanje prouči, ker se tudi v nekaterih drugih republikah poskuša uvesti tak prispevek, vendar je v eni republiki spor že pred ustavnim sodiščem. Spričo tega smo menili, da ne bi bilo smotrno s proučevanjem tega vprašanja odložiti sprejetje tega zakona, ki mora biti sprejet do 1. januarja.

Kar zadeva sam način obračunavanja prispevka, se zavzemam, da 6. člen ostane, takšen kot je. Republiški sekretariat za finance naj ima pooblastilo, da lahko predpiše način obračunavanja prispevka. Moram vas opozoriti, da smo v razgovorih, ki smo jih imeli s predstavniki kinematografije, sveta za kinematografijo pri gospodarski zbornici, distributerji itd., že sprejeli osnutek pavšalnega obračunavanja. Osnutek tega predpisa je že pripravljen. Če pa zbor ne zaupa sekretariatu za finance ali zaradi kakršnegakoli drugega razloga meni, da je potrebno tudi to vprašanje urediti z zakonom, mislim, da temu ne bi nihče nasprotoval.

Dolžan sem seznaniti zbor še s tem, da smo spričo nekaterih različnih gledišč in interesov, ki so se pojavili pri razpravi tega zakona med kinematografi, ki plačujejo ta prispevek, na eni strani in med filmsko proizvodnjo, filmskimi delavci in skladom na drugi strani, na našem sekretariatu sklicali pred tednom dni sestanek vseh prizadetih. Na sestanku smo se sporazumeli v vseh bistvenih točkah. Protokol, ki je bil podpisan od vseh prizadetih, smo posredovali izvršnemu svetu. Amandmaji, ki so sledili iz tega sporazuma, so bili naknadno predloženi kot amandmaji izvršnega sveta.

Med svetom za kinematografijo pri gospodarski zbornici, filmskim skladom, zvezo filmskih delavcev, distributerji in drugimi v tem pogledu ni nesporazuma, marveč je to njihov skupni predlog. Na koncu bi rekel samo še to, da se osebno kot predstavnik republiškega sekretariata strinjam z amandmaji odbora. Glede dveh spornih amandmajev, ki še nista razčiščena, pa se strinjam z zakonodajno-pravno komisijo. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš inž. Miloš Polič ima besedo.

Inž. Miloš Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Sedanja diskusija tovariša sekretarja za kulturo in prosveto me je prepričala, da je namen diferenciranih prispevkov stimulirati predvajanje vzgojno-umetniških filmov, in, da prispevka ne plačuje podjetje, temveč gledalec. Prav zaradi tega, da bi film še bolj vzgojno umetniško vplival na našo mladino, dajem amandma k 4. členu, če me podpre še 10 poslancev. Predlagam, da se za tretjo alineo doda nova alinea, ki se glasi: »mladninske predstave za vzgojno-umetniške filme.«

Torej to pomeni, da bi kinematografi ne plačevali filmskega prispevka za tiste predstave, ki bi bile organizirane samo za mladino in ki bi imele vzgojno umetniški pomen.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim, tovariš inž. Zvone Pelikan ima besedo.

Inž. Zvone Pelikan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da opravim svojo poslansko dolžnost, katero so nam naložili predstavniki dveh kinopodjetij iz celjske regije. Poslanci s tega območja so nas seznanili z njihovo problematiko v zvezi s tem zakonom in sem jaz prevzel nalogo, da vas o tem seznanim.

Glede na to, da je dal sekretar za kulturo in prosveto danes še dodatna pojasnila, ki so novejšega datuma, in pa zaradi tega, ker so bile sprejete olajšave za podeželska podjetja, menim, da moram nekoliko širše obrazložiti to problematiko. Izgleda namreč, da stvar ni v redu tudi pri nekoliko večjih kinematografskih podjetjih.

Naš podjetja imajo naslednje stališče: Zaradi težkega položaja kinematografov v Sloveniji — tudi v naši občini smo upravičeno pričakovali znižanje prispevka za domači film in oprostitev prometnega davka ter obresti na poslovni sklad. Po vseh dosedanjih tendencah filmskih proizvajalcev in tudi predstavnikov republiškega sekretariata za kulturo in prosveto pa naj bi se prispevek za domači film zvišal od sedanjih 20 do 25, oziroma celo na 30 % od prometa s prodanimi vstopnicami. Tudi teza, da se 30 % prispevek obračunava od 80 % bruto dohodka od prodanih vstopnic in ne od 100 % bruto dohodka, kakor je bilo dosedaj, je prav tako neutemeljena, ker bodo kinematografi kljub temu prispevali 5 % več sredstev, kot so jih doslej. Predlog, da bi se od predikatiranih filmov plačeval manjši odstotek za domači film, je po našem prepričanju zelo umesten. Vendar je dokazano, da so ravno na podeželju in v manjših mestih, kjer je struktura prebivalstva glede stopnje izobrazbe nižja, na žalost ti filmi zelo slabo obiskani.

Tako tudi znižani prispevek za predikatirane filme ne bi povečal dohodke našega podjetja. Precej občinskih skupščin v Sloveniji se je v korist kinematografov odreklo prometnega davka in obresti na poslovni sklad. V naši občini pa kljub velikemu prizadevanju še vedno plačujemo te dajatve. To velja za kinopodjetje Celje. Zaradi dosedanjih prispevkov za domači film, občinskih in drugih dajatev, slabih tehničnih pogojev kinematografov in zaradi nenehnega upadanja števila obiskovalcev, na primer v Celju je bilo do 30. IX. 1968 za 20.000 obiskovalcev manj kot v istem obdobju lanskega leta, sta bila v naši občini zaprta kinematografa v Dobrni in Vojniku. Z zaključkom letošnjega leta pa je predvideno prenehanje kinematografa tudi v Štorah. Če se bo odstotek prispevka za domači film še povečal, bo nujno treba v Celju zapreti še en kinematograf, čeprav so celjski kinematografi edini v tej občini.

Ta naša stališča ob sprejemanju zakona o prispevku za domači film utemeljujemo tudi z naslednjimi konkretnimi podatki, ki govore o situaciji, kakršna bi nastala z zvišanjem dajatev, v našem podjetju. Cene kinovstopnic se pri nas ne smejo zviševati, ker so že sedaj nad povprečjem cen v drugih večjih mestih v Sloveniji. Vsako zviševanje bi povzročilo še večje upadanje kinematografskih obiskovalcev. Zato je tudi obrazložitev predloženega zakona o filmskem prispevku, da bodo podjetja dosegla iste poslovne rezultate kot do sedaj, ker naj bi prispevek plačal gledalec, neutemeljena. Če bi po tej obrazložitvi sprejeli 25 % prispevek, ki bi ga obiskovalec plačal, bo vseeno za obiskovalca vstopnica za 5 % dražja. S tem ukrepom bomo še nadalje močno zmanjšali število obiskovalcev in zmanjšali promet. Poleg tega bi obvezna

dodatna karta za prispevek domačemu filmu h kinovstopnici povročala ne majhne težave pri prodaji teh kart in vstopnic, še težje pa bo obdržati red pri biljetiranju.

2. Kinopodjetje Celje je na primer v letu 1967 vložilo v svoje sklade, to je v sklad skupne porabe in amortizacijski sklad, 11 milijonov S dinarjev. Če novi zakon o prispevku za domači film določi 30 % prispevka oziroma 10 % zvišanja, bi to pomenilo za nas pri prometu 160 milijonov za 16 milijonov S dinarjev večjo obremenitev. Tako bi kinopodjetje Celje ne izgubilo le že tako minimalnih sredstev za sklade, temveč bi za približno 5 milijonov starih dinarjev imelo primanjkljaja tudi za osebne dohodke. To bi naše podjetje prisililo, da zaradi previsokih dajatev zapre v Celju eno od obstoječih treh dvoran, čeprav so vse tri nujno potrebne. Tudi samo 5 % zvišanje prispevka nam zmanjša sredstva za sklade, čeprav je delitev dohodka pri nas bila v letu 1967 90 : 10. Tako delitev redko dosežejo gospodarske organizacije.

3. Tehnično stanje in opremljenost kinodvoran v Celju zahteva nekatere vidne izboljšave. Samo eno pleskanje dvorane in drugih prostorov stane 15 milijonov starih din. V eni celjski dvorani bi bilo nujno treba urediti klimatsko zračenje za vroče poletne dni. Taka preureditev bi stala 65 milijonov starih dinarjev. Tudi inventar je iztrošen in ga bo treba zamenjati. Pogojev za najemanje večjih kreditov nimamo, ker ne bi imeli od kod vzeti sredstev za odplačevanje anuitet. Že iz dosedanjega vlaganja sredstev v sklade podjetja nismo zmogli financirati najnujnejših obnovitvenih del in rednega vzdrževanja. Ni nam jasno, kako naj bi v bodoče podjetje delalo s tako zvišanimi dajatvami, kakor jih predlog zakona predvideva. V vseh dosedanjih razpravah o teh vprašanjih smo prišli do prepričanja — in tudi druga manjša kinematografska podjetja — da se kot podlaga za obdavčitev podjetij vse preveč upošteva položaj kinematografskega podjetja Ljubljana, kar pa ni realno.

Samo kratek izvleček o položaju drugega podjetja, ki je še manjše kot celjsko: V Žalcu iz leta v leto število obiskovalcev pada. V letošnjem poslovnem letu, šteto do konca meseca novembra, se je znatno zmanjšalo število obiskovalcev v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta, in sicer kar 21.000. Do konca leta pa se bo to število še povečalo. Da bi bilo naše poslovanje vsaj na robu rentabilnosti, smo v letošnjem letu izvedli nekatere ukrepe, in sicer: znižali osebne dohodke za 25 %, z razumevanjem distribucijskih podjetij uspeli znižati najemnino za filme za približno 20 %, uvedli skrajno varčevanje in do skrajne meje znižali stroške poslovanja, kar se odraža tudi v znižanju sredstev. Po letošnjem prvem polletju smo imeli 4000 N din izgube, ki smo jo kasneje nadoknadili, vendar na edini možni način, s tem, da smo predvajali samo visokokomercialne filme. To pa obenem pomeni, da za nas predlog o znižanem prispevku za predikatirane filme nima nobenega praktičnega pomena, čeprav smatramo, da je pravilen in predvsem za večje kraje potreben. Za tovrstne filme nimamo publike, ali pa jo je tako malo, da so predstave teh filmov domala vse deficitarne. Ker se nam vsiljuje občutek, da se pri oblikovanju posameznih zakonskih določil v glavnem upošteva položaj le večjih kinematografskih podjetij, želimo opozoriti še na en problem, ki je skupen vsem manjšim in tudi srednjim kinematografom. Prisiljeni smo namreč zaposlovati honorarno delovno silo, ker je obseg dela na posameznih delovnih mestih tako majhen, da ni mogoče uvesti rednega delovnega razmerja. Tako na primer blagajničarke, operaterji, reditelji, snažilke itd. delajo pri 3 do 5 predstavah na teden le nekaj ur na dan. Smatramo, da je nujno potrebno v reproduktivni

kinematografiji znižati stopnjo prispevkov na honorarje. Toliko s strani prizadetih.

Kot član odbora za družbenoekonomske odnose sem prisostvoval seji, na kateri je odbor razpravljal o predlogu zakona o filmskem prispevku. Na tej seji so spregovorili tudi predstavniki zbornice in pa predstavnika kinematografskega podjetja iz Maribora.

Ostro so napadli predlog zakona. Predstavnik zbornice, ki je obenem tudi poslanec kulturno-prosvetnega zbora, je ostro protestiral, da ne razpravlja o tako pomembni kulturno-prosvetni dejavnosti tudi njihov zbor oziroma da se njegovo mnenje bolj ne upošteva. Nekateri poslanci, na primer tovariš Kreft, so prav tako opozorili na problem podeželskih kinopodjetij, ki se sicer z amandmaji, ki jih je izvršni svet sprejel, rešuje. Problem je namreč nekoliko širši in tudi politični, saj vemo, da ima že vsako boljše župnišče svojo kinematografsko dvorano in projektor. Naša mladina, če bodo vstopnice v kinopodjetjih drage, bo hodila tja, in gledala poleg verskih tudi kakšen prosvetni film. Če bomo s tako enostranskim reševanjem naše tehnične filmske baze v Ljubljani zatrli kulturno dejavnost, ki jo opravlja kinematografija na podeželju, si bomo naredili zelo slabo uslugo.

Zato bom konkreten in predlagam v imenu 10 poslancev amandma k 2. členu. Besedilo tega člena naj se glasi: »filmski prispevek se plačuje po stopnji 20 %«. Ne vem, tu je danes sekretar za kulturo in prosveto povedal, da pomeni stopnja 25 % samo drugačen obračun in da to ni višja dajatev. Vendar na seji odbora za družbenoekonomske odnose in odbora za proračun in finance so vsi zatrjevali, da pomeni stopnja 30 % ali pa 25 % večjo obremenitev. Financ ne poznam, niti se nisem v ta konkreten primer poglabljal. Povem lahko samo to, da sta oba odbora zavrnila predlog zakona in ga okvalificirala tako, kot je prej dejal tovariš Puhar, za skrpucalo. Zahtevala sta, naj se pripravi bolj utemeljen zakon, če že ne do današnje seje, pa vsaj do naslednje. Obenem smo zahtevali, ker smo ugotovili, da predlagatelj zakona sploh ni upošteval mnenja gospodarske zbornice in mnenja kinopodjetij, katere niti ni konzultiral, da se določi bolj realna obremenitev. Zato predlagam amandma, ki ga podpirajo še: Radoslav Jonak, Janez Hribar, Franc Rutar, Ivan Kreft, Bogdan Šnabl, Marija Pleteršek, Zdenka Jurančič, Rado Pušenjak in Andi Goršek.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Puhar ima besedo.

Franc Puhar: Tovarišice in tovariši poslanci! Mi podpiramo predlog zakona, kot je bil predložen. Podpiramo v njem nacionalno politiko na področju kinematografije, ne podpiramo pa šestega člena zaradi birokratskega postopka obračunavanja.

V zvezi z razpravo poslanca tovariša Pelikana, ki je sodeloval na prvi seji, ko smo odložili razpravo in zahtevali od republiškega sekretariata za prosveto in kulturo dopolnitve, naj pojasnim: Na drugi seji je predstavnik sekretariata povedal, da so v tem času med prvo in drugo sejo imeli posvet predstavniki sklada, sekretariata za prosveto in kulturo in predstavniki gospodarske zbornice oziroma predstavniki kinematografije, ki so podpisali sporazum, da se s stopnjami, kot so predlagane, in z ostalimi predikati strinjajo.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Pelikan in tvoja skupina, ali sedaj po pojasnilu tovariša Martelanca in po pojasnilu tovariša Puharja, ki je

samo ponovil, kar je povedal tudi tovariš Martelanc, vztrajate na takem predlogu amandmaja ali ne?

Inž. Zvone Pelikan: Prej sem že rekel, da se v finančno tehniko nisem globlje spuščal. Dejstvo je, da o tem nisem bil informiran. Poleg materiala, ki ga je zbornica dala na poslanske klopi, nismo dobili nobenih nadaljnjih podatkov. In kakšen je sedaj ta izračun, naj verjamem na besedo. Prosim, konzulturati bi moral podpisnike amandmaja, ali pa dobiti trden dokaz, da se cene vstopnic v nobenem primeru ne bodo zvišale in prav tako tudi dajatve kinopodjetij. Ti dve zagotovili bi lahko dobili na klopeh in problem bi odpadel.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Brumen ima besedo.

Ivan Brumen: Samo zato se oglašam, da bi tovarišu Pelikanu in njegovi skupini pomagal k odločitvi glede usode amandmaja. Dejansko drži to, kar sta tovariš Puhar in tovariš Martelanc povedala. Stopnja je spremenjena od 20 na 25 % samo zaradi interpretacije zveznega predpisa. To je storila naša zakonodajno-pravna komisija. Dejansko stopnja 25 % ne pomeni nobene večje dajatve, kot so jo doslej kinematografi že plačevali. Plačevali pa bi nekaj manj, kar je tovariš Martelanc tudi obrazložil, če bodo spremenili program in vanj vključili filme, ki so dobili posebno priznanje.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prekinjam sejo za pet minut in s tem dajem možnost tovarišem, da se sestanejo. Potem pa jim bomo, če bodo želeli, dali tudi besedo, da se bodo lahko izjavili.

(Seja je bila prekinjena ob 10.55 in se je nadaljevala ob 11.30.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišice in tovariši, nadaljujemo z delom. Ko smo pretrgali sejo za naš odmor, smo obravnavali amandma, ki ga je dal tovariš Pelikan s skupino poslancev. Odmor je bil mišljen kot možnost za razčiščevanje vprašanj, zvezanih s tem amandmajem. Vprašujem tovariša Pelikana, ali je prišlo do kakšne razjasnitve in kakšna je sedaj situacija?

Inž. Zvone Pelikan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Glede na razgovor s sekretarjem za kulturo in prosveto tovarišem Martelancem in na njegovo osebno zagotovilo, da se prispevki kinopodjetij v letu 1969 v primerjavi z letom 1968 ne bodo zvišali, po pooblastilu tovarišev poslancev, umikam amandma.

Rad pa bi izkoristil to priložnost samo za dve pripombi. Na zadnji seji smo razpravljali o usodi filmsko tehnične baze v Ljubljani. Skupščina je s sklepom prevzela določene obveznosti glede odplačevanja kreditov, baza pa je bila prenesena na Viba film. Takrat smo poslanci smatrali, da je to vprašanje umaknjeno z dnevnega reda, kar je zagotovil tudi predlagatelj odloka. Moti me v obrazložitvi tega zakona, da bo del dohodka filmskega prispevka porabljen tudi za odkup tehnične baze. To se pravi, da s prejšnjim aktom te zadeve še nismo spravili z dnevnega reda in da lahko še kdaj pričakujemo probleme v zvezi s tehnično bazo. Glede na to predlagam, da vprašanje tehnične baze in naše kinematografije in pa tudi sklada, h kateremu imajo predvsem kinopodjetja in nekateri drugi precej pripomb v zvezi z usmerjanjem, porabo

sredstev in tako dalje, obravnavamo celovito in probleme ter njihovo vzročnost ter povezanost vsestransko razčistimo. Parcialno reševanje, zlasti še v časovnih stiskah, je kaj slaba usluga. Nadalje apeliram na pristojne organe, da proučijo možnosti za poenostavljeno poslovanje malih kinopodjetij. S tem bi jim pravzaprav olajšali poslovanje in zmanjšali njihove dajatve ter stroške.

Nadalje, če bi se pokazalo, da zagotovilo, ki mi je bilo danes dano, ni bilo resnično; to se pravi, da bi ta zakon povzročil podražitev vstopnic in s tem večje stroške kinopodjetij, predlagam, da po enakem postopku januarja ali pa februarja ukrepamo in zahtevamo spremembo tega zakona. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Torej, tovariš Pelikan, mislim, da sem pravilno razumel, da pri teh garancijah odstopaš s svojo skupino poslancev.

Rad bi opozoril na to, da ste med odmorom dobili razdeljeno pismo oddelka za splošne zadeve in družbene službe skupščine občine Velenje, ki predlaga, da bi se te oprostitve še povečale.

Ali želi glede na nastalo situacijo še kdo besedo? Tovariš Cene Matičič ima besedo.

Cene Matičič: Odbor se strinja z amandmajem inž. Miloša Poliča, da se v 4. členu za tretjo alineo doda nova alinea, ki se glasi: »za mladinske predstave, za vzgojno-umetniške filme«. Moram pa hkrati povedati, da je to bila tudi intencija našega odbora, vendar so nas predstavniki kinematografije seznanili, da to praktično že izvajajo, vendar po nekih drugih poteh. Poleg tega moram odgovoriti tovarišu Pelikanu, da je na drugi strani našega zadnjega poročila z dne 18. 12. napisano naslednje: Glede na to, da je akumulativnost reproduktivne kinematografije nizka in da ne ustvarja sredstev, s katerimi bi lahko vplivala na nadaljnji razvoj, je bilo poslancem nerazumljivo, da bi se del filmskega prispevka uporabil tudi za vzdrževanje tehnične baze. Poslanci so ugotovili, da sklad SR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov tehnične baze ne bo vzdrževal. Zato so predlagali, da se v obrazložitvi predloga zakona črtajo v tretji in četrti vrsti drugega odstavka besede »in vzdrževal tehnično bazo«. To se pravi, da je bilo to vprašanje na našem odboru diskutirano in da smo zavzeli podobno oziroma isto stališče, kot ga sedaj predlaga tovariš Pelikan.

V zvezi z 9. členom smo se načeloma strinjali s predlogom zakonodajno-pravne komisije in v tem smislu predlagam nova amandmaja. Predlagam, da spremenimo naslov predlaganega zakona o filmskem prispevku v zakon o filmskem prispevku za leto 1969. Naslednji amandma pa se glasi: Sedanji 1. člen se spremeni tako, da se glasi: Na območju SR Slovenije se za leto 1969 vpelje filmski prispevek. Glede amandmaja k 6. členu odbor vztraja pri svojih stališčih in torej vztraja pri svojem amadmaju, da se vpelje klavula o pavšalnem obremenjevanju.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Ali je še kdo, ki želi besedo? Če ne, lahko preidemo na sklepanje,

Najprej bomo sklepali o amandmajih, ki jih je predložila zakonodajno-pravna komisija in s katerimi se naš odbor strinja. Vsi so več ali manj redakcijskega značaja. Prosim tiste, ki so za te amandmaje, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da so ti amandmaji soglasno sprejeti.

Prehajam na amandma našega odbora za družbeni plan in finance k 4. členu, ki je bil od zakonodajno-pravne komisije sprejet. Prosim tiste, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala lepa. Je kdo proti temu amandmaju? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je amandma odbora za družbeni plan in finance k 4. členu soglasno sprejet.

Prehajamo na amandma našega odbora k členu 6, to je na amandma, o katerem je bilo največ diskusije, in ki se glasi: »zavezanci prispevka, ki ne poslujejo kot gospodarske organizacije, obračunavajo filmski prispevek v pavšalnem znesku«.

Prosim tiste, ki so za tak amandma, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti temu amandmaju? (3 poslanci dvignejo roko.) Se je kdo vzdržal? (3 poslanci dvignejo roko.)

S tremi glasovi proti in s tremi vzdržanimi je amandma odbora sprejet.

Prehajamo na zadnji amandma našega odbora, in sicer, da se spremeni naslov zakona. Prosim, tovariš dr. France Hočevar želi besedo.

Dr. France Hočevar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Strinjam se z amandmajem za spremembo naslova zakona, glede amandmajev k prvemu členu pa mislim, da je treba upoštevati, da je bil prispevek že doslej in ga bomo verjetno še obdržali. Mislim, da smo začasnost zakona izrazili tako v naslovu kot tudi v zadnjem 9. členu, ki ga spreminjamo tako, da velja zakon samo do 31. 12. 1968. Mislim pa, da ne bi bilo v skladu tudi z intencijami samega odbora, da še v 1. členu naglasimo začasnost filmskega prispevka. Začasna je najbrž samo stopnja prispevka.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Hočevar, kaj je potem amandma?

Dr. France Hočevar: Če se odbor z mojim predlogom strinja, je v redu. Če se ne strinja, potem bi dal dodatni amandma, da se spremenita sam naslov zakona in 9. člen, kar smo že sprejeli. Prvi člen ostane takšen, kot je.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Dovoli, tovariš Hočevar, ta dodatek je odbor umaknil.

Dr. France Hočevar: Predlagal bi, da se ločeno glasuje o naslovu in ločeno o spremembi 1. člena.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ali dovoliš, da ti pojasnim? Ta dodatek: »uporablja pa se do 31. 12. 1968« smo umaknili. Tako da v zadnjem členu tega ni. Ravno zaradi tega, ker so to umaknili, pa so predlagali nov naslov: »zakon o filmskem prispevku za leto 1969«. Strinjam se s tvojo pripombo k 1. členu in mislim, da bi morali najti najustreznejšo rešitev.

Dr. France Hočevar: Ali pa naj se tako spremeni, da se na območju SR Slovenije v letu 1969 filmski prispevek plačuje na podlagi tega zakona. Ne strinjam se s tem, da bi z zakonom podvomili v ustreznost filmskega prispevka. Tako daljnosežen najbrž ni bil namen odbora. Predlagam, da o spremembi naslova in o spremembi 1. člena ločeno glasujemo.

Predsednik dr. Jože Vilfan: No, če najdemo kompromis, potem bomo lahko tudi glasovali. Tovariš Janko Česnik ima besedo.

Janko Česnik: Ali lahko pomagam poiskati kompromis? Torej vsekakor je prav, da naslov spremenimo, da se to imenuje zakon o filmskem prispevku za leto 1969. Ker je pa 1. člen po mnenju tovariša Hočevarja sistemskega pomena, potem bi predlagal, da to dopolnitev damo v prvi odstavek 2. člena, tako da bi se glasil: »Filmski prispevek se za leto 1969 plačuje po stopnji 20 %.«

Predsednik dr. Jože Vilfan: Mislim, da je bolj enostavno, da rečemo: »Zakon o filmskem prispevku za leto 1969« kot pa da v 1. členu rečemo, da se na območju SR Slovenije za leto 1969 vpelje filmski prispevek.

Janko Česnik: Hvala lepa, tovariš predsednik, za pomoč pri proceduri.

Predsednik dr. Jože Vilfan: To je moja dolžnost. Zdaj moramo o tem še glasovati in prosim tiste, ki so za tak predlog, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se kdo vzdržuje? (Nihče.)

Imamo še amandma tovariša Poliča k 4. členu. Prosim tiste, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Kdo je proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Prosim, da glasujemo še o predlogih za spremembe izvršnega sveta. Prosim tiste, ki so za te amandmaje, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Hvala!

Ugotavljam, da so amandmaji soglasno sprejeti in prosim, da glasujemo še o predlogu zakona v celoti. Prosim tiste, ki so za tak zakon, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, in sicer na predlog zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje.

Predlagatelj je izvršni svet in njegova predstavnica je Zora Tomičeva. Pri tem imamo predlog za enofazno postopanje in za skrajšanje rokov.

Dajem ta predlog v obravnavo. Želi kdo besedo? Če ne, preidemo na sklepanje in prosim, da tisti, ki so za to, dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Trije poslanci dvignejo roko.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca dvigneta roko.) S tremi glasovi proti in z dvema vzdržanima je sprejeta procedura enofaznega postopka in skrajšanih rokov. Tovariš Matičič dodaja, da je tudi on proti temu postopku, vendar predlog je sprejet.

Obveščam vas, da so predlog zakona obravnavali odbor za družbeni plan in finance, odbor za družbeno-ekonomske odnose in zakonodajno-pravna komisija ter da so vsi tudi predložili poročila.

Imamo še amandma zakonodajno-pravne komisije, ki pa še ni bil ocenjen s strani odbora in izvršnega sveta. Želi morda predstavnik odbora besedo? (Ne.) Gre samo za začetek veljavnosti zakona in je to edini amandma, ki ga je predložila zakonodajno-pravna komisija. Verjetno izvršni svet k temu nima pomislekov. Želi izvršni svet še kaj dodati? (Ne.) Želi kdo drugi od odbora ali komisije besedo? (Ne.) Če ne, potem začenjam obravnavo o tem predlogu. Prosim, tovariš Rado Pušenjak.

Rado Pušenjak: Tovariši, rad bi v zvezi s predlogom zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje spregovoril še nekaj besed.

Iz poročil in gradiva, ki je bilo predloženo, je razvidno, da gospodarjenje v tej službi ni ravno najbolj vzorno. Gradivo govori namreč o precejšnjem in o širokogrudnem uporabljanju tistih sredstev, ki niso namenjena za potrebe te službe, marveč predvsem tistim našim ljudem, ki so potrebni močnejše podpore zaradi brezposelnosti. Menim, da bi bilo prav, da bi nam samoupravni organ te službe, ki je v tem razpravljal, kar smo zvedeli iz časopisov, vendarle predložil poročilo o tem, kakšne konkretne sklepe je sprejel v zvezi z urejevanjem gospodarstva v tej službi. Tako si bo ta forum lahko na jasnem. Mislim, da ne bi bilo slabo, da bi dali pristojnim organom nezaupnico v primerih, da njihovo gospodarjenje ni bilo v redu. V redu se mi zdi to, da naj vsak tisti, kdor ne gospodari dobro, sprejme tudi kritiko. Predlagam, da se zadolži to službo, da nam v najkrajšem času predloži poročilo o tem, kakšne ukrepe je sprejel njen samoupravni organ.

Spominjam se iz lanske razprave, da je bilo v njej govora tudi o tem, da nam bo predložil izvršni svet oziroma sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo poročilo glede situacije brezposelnih. Kot mi je znano, je na mariborskem območju samo 5 % takšnih brezposelnih, ki imajo pravico do denarnega nadomestila. Mislim, da je to zelo nizek odstotek. Pojavlja se vprašanje, ali naši družbeni organi res zadostno skrbijo za te ljudi. Prosim in predlagam, da posreduje v določenem roku sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo poročilo o tem, kakšno je materialno stanje ljudi, ki denarnega nadomestila ne prejemajo oziroma, da sekretariat predloži predlog za boljše reševanje tega problema.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Pušenjak, imaš torej dva predloga, če sem te prav razumel. Prvič, da odbor samoupravnega organa te službe poroča o tem, kakšni ukrepi so bili sprejeti v zvezi s kritiko, ki je omenjena v tem gradivu. In drugič, da navedeni sekretariat predloži skupščini poročilo o tem, kakšna je problematika glede na dejstvo, da komaj 5 do 10 % brezposelnih prejema nadomestila.

Besedo ima tovariš Viktor Seitl:

Viktor Seitl: Tovarišice in tovariši poslanci! Ko smo ob začetku tega leta sprejemali stopnjo 0,3 %, sem kritiziral oziroma izrazil pomislek na slabo gospodarjenje v komunalnem zavodu za zaposlovanje, zlasti v tem smislu, da namenjajo zelo visok odstotek zbranih sredstev za funkcionalne izdatke, se pravi za osebne dohodke. Če mi tovariš Pušenjak dovoli, bi njegov predlog popravil v toliko, da naj sekretariat za delo pripravi izčrpno informacijo o tem, kakšen je danes položaj na področju službe za zaposlovanje in kakšni ukrepi bi bili potrebni za racionalizacijo te službe. Mislim, da je sekretariat za delo pristojen za to nalogo. Zlasti zaradi tega, ker menim, da je SR Slovenija premajhna, da bi lahko imela kvalificirane strokovne skupine v velikih središčih Slovenije, marveč imamo lahko samo eno res odgovarjajočo svetovalno službo, ki naj bo strokovno organizirana, morda samo v enem ali dveh centrih. Ta služba bi bila sposobna te teoretične probleme zaposlovanja razgabljati tudi za ostala območja. Nobenega razloga torej ni, da bi imeli te službe zgolj formalno po vseh komunalnih skupnostih. S tem bi samo, ker s podatki ne razpolagamo, po nepotrebnem trošili velik del sredstev, ki bi jih lahko uporabili za konkretne namene, za neučinkovito administriranje in za neučinkovito strokovno, včasih celo laično pomoč.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Predlagam, da o predlogu tovariša Pušenjaka, ki ga je sedaj poslanec Seitl nekoliko spremenil, obravnavamo potem, ko bomo o tem zakonu glasovali. Tovariš Janez Japelj ima besedo.

Janez Japelj: Predloga, ki sta jih dala tovariša poslanca, sta umestna. Samo opozoril bi na to, da smo v aktu, ki smo ga sprejeli v zvezi s problematiko zaposlovanja, take zadolžitve že sprejeli. Zato po mojem ni potrebno ponovno zadolževati strokovne organe in izvršni svet, da to nalogo opravijo, ko je v navedenem aktu jasno povedano, da morajo pripraviti poleg tega poročila še nekatere druge. Jasno je rečeno, da morajo dati pristojni organi predlog, kako si predstavljamo sistemsko ureditev te problematike. Dejstvo je namreč, da so te stvari sistemsko slabo urejene in da moramo celotni sistem na novo urediti tako, da bo prikrojen današnjim razmeram. Prejšnji sistem je prilagojen tedanjim razmeram, ko smo ekstenzivno zaposlovali in zato tudi ni bilo večjih problemov brezposelnosti. Sedaj pa nastaja najbrž druga situacija, ko je treba zaposlene nekoliko drugače obravnavati kot smo jih v prejšnjih razmerah. Ta predlog je torej — po mojem — samo začasen, v prihodnjem letu pa moramo te stvari sistemsko urediti.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ali bi bilo potem treba mogoče intervencije tovariša Pušenjaka in Seitla glede na tvoje ugotovitve le časovno terminirati?

Janez Japelj: To je že časovno terminirano, samo mislim, da je rok že zamujen.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišica Zora Tomičeva bo dala pojasnilo.

Zora Tomič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Moram povedati, da rok še ni zamujen, ker december 1968 še vedno traja. Še v tem tednu bo republiški sekretariat za delo predložil tozadevno informacijo izvršnemu svetu. Izvršni svet jo bo obravnaval v prvi polovici januarja in predložil v obravnavo skupščini.

Omenila bi še rada to, da so bili že tudi v okviru skupščine za zaposlovanje sprejeti ukrepi za racionalizacijo in da bodo ti ukrepi do 15. januarja do kraja konkretizirani. Eden najpomembnejših ukrepov je nedvomno zamrznjenje osebnih dohodkov v tej službi.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Torej se potem vrnimo k predlogu zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje.

Obravnava o tem teče. Opozoril sem vas, da imamo samo kratek amandma zakonodajno-pravne komisije in da drugih sprememb ni. Če ne želite več govoriti o tem zakonu, preidemo na sklepanje, in sicer najprej o amandmaju, ki je čisto tehnične narave glede veljavnosti zakona. Prosim, da tisti, ki so za amandma zakonodajno-pravne komisije, dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.). Moramo glasovati še o zakonu v celoti. Prosim, da tisti, ki so za zakon, dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Zakon je soglasno sprejet. Sedaj vprašam tovariša Seitla in Pušenjaka, ali se strinjata,

da po vseh teh pojasnilih ni več razloga za kak poseben sklep o delu našega zbora. Se strinjata? (Da.)

S tem smo izčrpali 13. točko in prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo.

Tudi tu je predlagatelj izvršni svet in njegov predstavnik tovarišica Zora Tomičeva. Spet imamo problem procedure, to se pravi predlog za enofazni postopek in za skrajšanje rokov.

Dajem ta predlog v obravnavo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Prehajamo na sklepanje o tem predlogu. Prosim tiste, ki so za ta predlog, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti temu predlogu? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Predlog je torej soglasno sprejet.

Prehajamo na obravnavo. Opozarjam vas, da so predlog zakona obravnavali odbor za družbeni plan in finance kot pristojni odbor, odbor za družbenoekonomske odnose in zakonodajno-pravna komisija.

Odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose sta dala skupno poročilo. V poročilu zakonodajno-pravne komisije so nekateri redakcijski amandmaji. Želi predstavnica izvršnega sveta besedo? (Ne.) Predstavnik matičnega odbora ali zakonodajno-pravne komisije? (Ne.) Potem lahko začnemo z obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem preidemo na sklepanje, in sicer najprej o amandmajih, ki so navedeni v poročilu zakonodajno-pravne komisije od 17. 12. t. l., in sicer k 1., 4. in k 5. členu. Prosim tiste, ki so za te amandmaje, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti temu predlogu? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji soglasno sprejeti. Prehajamo na glasovanje o zakonu, ki je popravljen tako, kot je predlagala zakonodajno-pravna komisija. Prosim tiste, ki so za tak zakon, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je ta zakon v republiškem zboru soglasno sprejet.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o podaljšanju veljavnosti 69. in 70. člena zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji.

Tudi tu je predlagatelj izvršni svet in predstavnica izvršnega sveta Zora Tomič. Imamo ponovno proceduralno vprašanje. Prosim, da se o tem najprej izjavimo. Dajem predlog, da se zakon obravnava v enofaznem postopku in s skrajšanimi roki, v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne.) Ker ne želi nihče, prehajamo na sklepanje. Prosim tiste, ki so za tak predlog, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je ta procedura soglasno sprejeta. Predlog sta obravnavala odbor za zdravstvo in socialno politiko in zakonodajno-pravna komisija. Ugotavljam, da ima zakonodajno-pravna komisija dva redakcijska amandmaja. Vprašam predstavnico izvršnega sveta, ali želi besedo. (Ne.) Ali želi poročevalka odbora, tovarišica Ivkovič, besedo? (Ne.) Zakonodajno-pravna komisija? (Ne.)

Potem preidemo na obravnavanje tega predloga. Ali želi kdo besedo? (Ne.) Ker nihče, lahko preidemo na samo sklepanje. Prosim, da se izjavimo najprej o amandmajih zakonodajno-pravne komisije. Prosim, da tisti, ki so za te amandmaje, razvidne iz akta od 17. 12., dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ti amandmaji so torej

postali sestavni del zakonskega predloga in dajem tako popravljeno besedilo na glasovanje. Prosim, da tisti, ki so zanj, dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti temu zakonu? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je zakon v republiškem zboru soglasno sprejet.

S tem smo končali 15. točko dnevnega reda. Mislim, da je to vsa materija, ki smo jo imeli skupno z gospodarskim zborom. Ali je gospodarski zbor, postavljam vprašanje tovarišu sekretarju, že končal obravnavo? (Še ne.) Potem predlagam, da morda do 13. ure nadaljujemo z delom po našem dnevnem redu in da potem, ko gospodarski zbor konča svoje delo, ugotovimo, kakšen je položaj. Vprašal bi še, ali je razdeljen predlog zakona o limitu prispevka za zdravstveno zavarovanje? (Da.) Potem bi morali razširiti dnevni red s to točko in mislim, da bi bilo najbolj pametno, da to točko čimprej obravnavamo. Ne vem, ali so ustrezni odbori razpravljali o tem predlogu in če je o njem razpravljala tudi zakonodajno-pravna komisija. Zakonodajno-pravna komisija, kot vidim, ga je obravnavala — kaj pa odbor za zdravstvo? (Še ne.) Potem predlagam, da o njem razpravlja v opoldanskem odmoru.

Obveščen sem, da je gospodarski zbor končal delo. Predlagam kratek odmor, da ugotovimo, v kakšnem besedilu so bili ti zakoni sprejeti v enem in drugem zboru. Se strinjate s tem, da bi najprej opravili to nalogo, ki jo imamo skupaj z gospodarskim zborom? Ne bi namreč imelo smisla, da gremo na drugo materijo, ki jo imamo skupaj z organizacijsko-političnim zborom. Zato tudi ne bi imelo smisla, da se lotimo obravnave proračuna, če ne razčistimo prej eventualnih razlik med gospodarskim in republiškim zborom. Predlagal bi, da nadaljujemo sejo točno ob 12. uri in 25 minut. Dogovorili se bomo o proceduri, kako bomo reševali to vprašanje. Se strinjate s tem, ali pa imate morda druge predloge?

Janez Zajc: Gospodarski zbor ima sedaj samo odmor in je še vedno pri isti točki.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Torej ta optimistična vest, ki jo je tovariš Zajc prinesel, ni bila resnična. Gospodarski zbor še ni končal in še vedno obravnava prispevek za izobraževanje. Sedaj imajo odmor in sem zaradi tega odmora mislil, da so končali. Zato bi le predlagal, da do 13. ure delamo redno naprej in da preidemo na 16. in 17. točko in da se lotimo proračuna takrat, ko bomo razčistili odnose z gospodarskim zborom. Ali se strinjate s tem predlogom? Prosim, tovarišica Marija Mesarič.

Marija Mesarič: Kaj pa je z razširitvijo dnevnega reda s predlogom zakona o limitiranju stopnje za zdravstveno varstvo?

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišica Mesarič me opozarja, da imamo odprto še to vprašanje. Vendarle bi predlagal, da vzamemo to točko kot prvo točko po opoldanskem odmoru. Tako dajemo matičnemu odboru priliko, da ta predlog obravnava. Morda lahko odbor o njem na hitro razpravlja? Tovariš Puhar vabi člane svojega odbora, da ga obravnavajo takoj. Zakonodajno-pravna komisija ga je že obravnavala.

Gremo torej dalje na 16. točko dnevnega reda, in sicer na predlog zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji.

Predlagatelj je izvršni svet in njegova predstavnika sta dr. France Hočevar in dr. Ernest Petrič. Tudi tukaj moramo najprej ugotoviti proceduralno pot, to je postopek. Predlog je spet za enofazni postopek in za skrajšanje rokov. Dajem ta predlog v obravnavo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče, preidemo na sklepanje. Prosim tiste, ki so za tako proceduro, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti tej proceduri? (3 poslanci dvignejo roko.) Se kdo vzdržuje? (En poslanec dvigne roko.)

Torej, s tremi proti in z enim vzdržanim je procedura enofaznega postopka in skrajšanih rokov sprejeta.

Predlog zakona je obravnaval odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora in odbor za šolstvo prosvetno-kulturnega zbora, ki sta dala skupno pismeno poročilo. O njem je razpravljala tudi zakonodajno-pravna komisija. Imamo tudi dopis vzgojne posvetovalnice Maribor in naknadne spremembe izvršnega sveta. Vprašam predstavnika izvršnega sveta, če želi besedo? (Ne.) Morda predstavnik matičnega odbora? Prosim, tovariš Cene Matičič.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v Socialistični republiki Sloveniji sodi po vsej pravici med tiste zakonske akte, ki so bili v javnosti zelo široko in temeljito obravnavani. Čeprav mineva skoraj drugi mesec od izdaje prvotnega predloga, je treba le poudariti, da so v tem, časovno skopo odmerjenem času, ustvarjalno in z vso prizadevnostjo prispevali svoje pripombe, predloge in spremembe ne le republiške ustanove — kot na primer republiška izobraževalna skupnost, gospodarska zbornica, republiški odbor sindikata družbenih delavcev Slovenije, marveč tudi mnoge dobro in slabo stoječe občinske skupščine, temeljne izobraževalne skupnosti, občinske službe in tudi vrsta predsednikov občinskih skupščin. S tem so ponovno dokazali, kako pomembno težo pripisujejo prav ureditvi vzgoje in izobraževanja, ki se bolj in bolj odvija prek temeljnih izobraževalnih skupnosti. Na osnovi mnogih predlogov, mnenj in pripomb, ki sta jih dala na svoji prvi skupni seji dne 30. 10. 1968 naš in ustrezni odbor prosvetno-kulturnega zbora; ter na osnovi mnogih tehtnih ustnih in pismenih sugestij, opozoril, direktnih predlogov vseh naštetih institucij in posameznikov, ki so sodelovali v diskusijah, je posebna medodborska delovna skupina našega odbora in ustreznega odbora prosvetno-kulturnega zbora sestavila vrsto spreminjevalnih in dopolnilnih predlogov, ki jih omenjamo in utemeljujemo v predloženem skupnem poročilu.

Res je, da gre za tretjo novelo tega zakona. Marsikdo bi nam potemtakem lahko očital, da sam zakon, ki je bil sprejet pred dobrim letom v začetni pripravljalni fazi, ni bil zadovoljivo proučen in pretehtan. Omeniti moram, da je bil osnutek prvotnega zakona zelo dolgo v javni razpravi in da so v njej sodelovali mnogi dejavniki po vsej Sloveniji. Sestavljalci osnutka zakona so v mnogočem po tehtni presoji upoštevali mnoge predloge in sugestije. Da kljub vsemu temu prihajamo s tretjo novelo tega zakona, je treba iskati vzroke v dejstvu, da imamo opraviti z zelo komplicirano materijo, s popolnoma novo samoupravno in le nam Jugoslovanom lastno institucionalno ureditvijo vzgoje in izobraževanja. Mimo tega se v razgibanem in dinamičnem delovanju teh samoupravnih in originalnih institucij neprestano porajajo nove, boljše in vsebolj praktične rešitve, ki jih pogojujeta napredujoča teorija in vsakdanja praksa

njihovega delovanja. Naj opozorim na bistvene spremembe, ki jih prinaša tretja novela omenjenega zakona:

— nedvomno je ena najbistvenejših sprememb v dejstvu, da prenašamo financiranje srednjih šol in domov na republiško izobraževalno skupnost;

— druga bistvena sprememba je v tem, da bo republiška izobraževalna skupnost postopoma do leta 1970 prevzela tudi celotno financiranje strokovnih šol pri delovnih organizacijah. Tako je nakazana postopna realizacija ideje, da je treba tudi te šole vključiti v redni sistem financiranja in odpraviti neenakopravnost do nekaterih gospodarskih organizacij oziroma strok, ki so na eni strani obremenjene s financiranjem vzgoje lastnih strokovnih kadrov, na drugi strani pa s prispevki za ostalo šolstvo. V letu 1969 bo spričo pomanjkanja sredstev ta problem rešen le v obsegu prve faze. Ta predvideva, da mora republiška izobraževalna skupnost zagotoviti tem šolam del sredstev, in sicer na osnovi pogodb med obema partnerjema. Razumljivo bo, da se s tem prenašajo na izobraževalno skupnost republike tudi nekatere organizacijske pravice, predvsem tiste o ustanavljanju oziroma ukinjanju učne dobe, o učnem načrtu, o organizaciji poslovanja itd.;

— s tem se že dotikamo problema posebnih izobraževalnih skupnosti. Menimo, da predlog zakona še nadalje omogoča obstoj tistih šol, ki opravljajo svojo dejavnost z izvirnimi dohodki, se pravi s prispevki, ki jih vplačujejo vanjo vključene delovne organizacije. Ker smo prepričani, da tip posebne izobraževalne skupnosti, ki bi upravljala s sredstvi republiške izobraževalne skupnosti, ni jasen, niti teoretično obdelan, spričo negativnih stališč večine udeležencev, nismo sprejeli nobenih ustreznih predlogov.

V naših amandmajih smo zadovoljili tudi načelnim pomislekom, ki jih omenja zakonodajno-pravna komisija naše skupščine. Kar zadeva njene amandmaje, izjavljam v imenu odbora, da se z njimi strinjamo. V imenu odbora za prosveto in kulturo našega zbora tudi predlagam, da glasujemo za predloženi predlog zakona z vsemi navedenimi spreminjevalnimi in dopolnilnimi predlogi. Do amandmajev izvršnega sveta je odbor zavzel stališče, da k 7. členu umika svoj amandma, da se črta 37. in 38. člen zakona in sprejme amandma izvršnega sveta za spremembo 37. člena zakona. Tudi k 8. členu se odbor strinja s predlogom, da se v spremenjenem in dopolnjenem 40. členu za tretjo alineo vstavi nova, četrta alinea, ki se glasi: »Za financiranje dejavnosti vzgojnih posvetovalnic«. Nadalje: k 10. členu umikamo svoj amandma, da se v 44. členu zakona črtata 4. in 5. alinea, kar je vsekakor vezano na umik amandmaja k 7. členu. K 12. a členu odbor umika predlog, da se doda nov 61. a člen, ker je ta člen prav tako vezan na umik amandmaja k 7. členu.

Prosim poslance, da sprejmejo naša stališča na znanje in da glasujejo za predloženi zakonski predlog.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Imamo torej skupino amandmajev zakonodajno-pravne komisije, s katerimi se strinjate. Potem so amandmaji vašega odbora, h katerim je dala zakonodajno-pravna komisija nekatere pripombe, ki jih, mislim, osvajate. To je torej druga skupina amandmajev s pripombami zakonodajno-pravne komisije, tretja skupina pa so amandmaji izvršnega sveta.

Odpiram obravnavo. Želi kdo besedo? Tovarišica Ela Ulrih ima besedo.

Ela Ulrih: Tovarišice in tovariši poslanci. Do sem je vse res, kar je navedel tovariš poslanec Matičič kot poročevalec odbora. Ne vem ali je prezrl

oziroma pozabil navesti, da se odbor ne strinja z amandmajem izvršnega sveta k 10. členu predloga zakona. V njem gre za to, da se financiranje razlike v stroških cene med šolanjem otrok v redni šoli in šolanjem otrok v posebnih šolah, prenese kot breme na republiško izobraževalno skupnost. Ta amandma je predložil izvršni svet. Naš odbor se tudi na ponovni seji s tem amandmajem izvršnega sveta ni strinjal in torej ostaja pri svojem prvotnem amandmaju.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Imam tukaj akt izvršnega sveta od 17. 12., iz katerega je razvidno, da ima amandmaje k 7. členu. Predlaga namreč vstavitev novega 7. a člena in 8. člena, medtem ko tega, kar ste vi sedaj rekli, nimam.

Ela Ulrih: Izvršni svet je ta amandma ustno vložil tudi na prosvetno-kulturnem zboru.

Dr. France Hočevar: Gre za prvotni tekst zakona in za amandma odbora. Amandma odbora je istoveten z amandmajem, ki je bil sprejet v prosvetno-kulturnem zboru. Amandmaja izvršnega sveta ni, ker le-ta vztraja pri prvotnem predlogu zakona.

Ela Ulrih: Bilo bi bolje, da bi drugače povedala. Izvršni svet zavzema do našega amandmaja odklonilno stališče in vztraja pri prvotno predloženem zakonu. Dolžna sem to povedati v imenu odbora, da vztrajamo pri tem prvotnem amandmaju, ki smo ga dali. Če bi bilo potrebno, bi to kasneje pojasnila.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim, da prej opravimo obravnavo.

Cene Matičič: Ker ta amandma ni bil dostavljen, niti ga ni v predlogu izvršnega sveta, nisem kot poročevalec zavzel nobenega stališča. Če amandmaja ni, potem je seveda iluzorno govoriti o njem, čeprav smo na odboru zavzeli seveda odklonilno stališče. Ker tega amandmaja ni, zato do njega ne morem zavzeti stališča.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Vi ste zavzeli do določenih točk v predlogu izvršnega sveta negativno stališče. To se pravi, da boste potem zahtevali posebej glasovanje o tej točki. (Matičič: Želeli bi slišati izjavo izvršnega sveta.) Želi kdo besedo? Besedo ima tovariš Pušenjak.

Rado Pušenjak: Oglasil bi se v zvezi z drugim stavkom 1. člena, ki pravi: »zagotavlja stalnost financiranja osnovnih nalog vzgoje in izobraževanja po enotnih merilih, ki se določijo po tem zakonu«. Nisem se oglasil zaradi tega, da bi bil proti enotnosti teh meril za vso Slovenijo. Oglašam se zato, ker se bojim, da bo težko vzdržati na eni sami dejavnosti v Sloveniji kriterije financiranja po enotnih merilih in to toliko bolj, kolikor bolj bomo odlašali s temi merili tudi za druge družbene dejavnosti v Sloveniji. Da bomo lahko obdržali edino pravilna načela, ki so zajeta v tem odstavku, se bo treba boriti za to, da tudi druge družbene službe v Sloveniji uvajajo enotnejša merila. Prav bi bilo, da bi izvršni svet čimprej predložil gradivo, ki naj bi se nanašalo tudi na druge družbene dejavnosti v Sloveniji in tudi za tako imenovano »državno« službo.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš dr. France Hočevar.

Dr. France Hočevar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želel bi pojasniti, zakaj gre in tudi stališča izvršnega sveta.

Gre za amandma odbora obeh zborov, da se tista razlika, kolikor so posebne šole ali posebni oddelki pri osnovnih šolah, kjer se zbirajo otroci, ki so manj duševno razviti in je to šolstvo dražje od rednega osnovnega šolstva, plačuje iz republiških sredstev. Izvršni svet se je zoper to boril zaradi tega, ker glede na sistem, ki ga imamo v šolstvu, pomenijo ti posebni oddelki redni del osnovnega šolstva. Bili smo na stališču, da naj se to šolstvo financira prav tako kot osnovno šolstvo. To se pravi, da v tiste občine, ki same ne morejo vzdrževati osnovnega šolstva, dodaja sredstva tudi za posebno šolstvo republika, tako kot dodaja za osnovno šolstvo. Smatrali smo, da je to mnogo bolj načelna rešitev, vendar je pritisk sedaj, da se to prenese na republiko. To je že sprejeto v prosvetno-kulturnem zboru. Izvršni svet ne bi želel na tem vztrajati, če se toliko insistira na tem. Res je, da posebno šolstvo zaenkrat ne predstavlja materialno velikih sredstev, ker je še nerazvito. Opozarjam pa že v naprej, da bo, ko se bo to šolstvo razvilo, najbrž taka rešitev nemogoča. Že tudi trenutno je nevšečna, ker imamo posebno šolstvo le v razvitih mestnih centrih. Čim bo to šolstvo financirala republika, bodo k financiranju tega šolstva v razvitih centrih prispevale vse občine, se pravi vsa republika. Mislim, da je nenačelno, da izvršni svet ne bi vztrajal na takšnem stališču glede na to, da je takšno rešitev že sprejel kot zakon prosvetno-kulturni zbor in da je tudi v tem zboru tak pritisk na to vprašanje. Želel bi pojasniti, da izvršni svet, ko je zavzel tako stališče, ni odklonil, da se posebnemu šolstvu posveti pozornost, vendar zanj ne prevzema republika nobene vloge. Smatral je, da prevzema tudi glede tega šolstva tisto vlogo, ki jo prevzema glede osnovnega šostva.

Kar pa zadeva zahtevo tovariša Pušenjaka, je ta za izvršni svet popolnoma nesprejemljiva, ker mi ne moremo stanja in vloge republike v šolstvu prenašati na vse družbene službe. To je nemogoča stvar. V osnovnem šolstvu mora biti politika izenačevanja pogojev osnovna politika republike in tudi njena dolgoročna politika. Ta pa se ne more mehanično in avtomatsko prenašati na druga področja. Mislim, da je nesprejemljivo, da bi jo vzeli kot pavšalno rešitev glede vloge republike in zadolževali izvršni svet, da takšna merila sestavi za vsako področje.

Cene Matičič: V imenu odbora izjavljam, da smo zadovoljni z odgovorom tovariša podpredsednika dr. Hočevarja, ker smatramo, da je takšen način pravilen.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tukaj je tudi pismo tovariša Miloša Poljanška, ki nas je obvestil, da je prosvetno-kulturni zbor sprejel zakon v celoti. Zdaj moramo najprej glasovati o teh amandmajih. Najprej lahko glasujemo o amandmajih zakonodajno-pravne komisije, potem bomo glasovali o amandmajih odbora in potem o amandmajih, oziroma spremembah izvršnega sveta.

Prosim, da najprej glasujemo o amandmajih zakonodajno-pravne komisije. Ali je kakšen ugovor? (Ne.) Ali je kakšen ugovor proti amandmajem odbora? (Ne.) Ali je kakšen ugovor proti amandmajem izvršnega sveta? (Ne.) Potem lahko štejem vse te amandmaje za soglasno sprejete in preidem na formalno glasovanje o spremenjenem zakonu. Prosim tiste poslance, ki so za ta zakon, da

dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Zakon je torej v republiškem zboru soglasno sprejet.

Sedaj smo končali 16. točko in prehajamo sedaj na 17. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti.

Predlagatelj je izvršni svet in njegov predstavnik je dr. Ernest Petrič. Tudi tu imamo vprašanja procedure. Predlog je, da se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku. Dajem ta predlog v obravnavo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Torej prehajamo na odločanje in prosim tiste, ki so za tako proceduro, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (4 poslanci dvignejo roko.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.) Torej s 4 proti in 1 vzdržanim glasom je ta procedura sprejeta.

Predlog zakona je obravnaval odbor za družbeni plan in finance, poleg tega pa so predlog zakona obravnavali še odbor za družbenoekonomske odnose, odbor za proračun republiškega zbora ter odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora ter zakonodajno-pravna komisija. Poročila so vam predložena. Vprašam predstavnika izvršnega sveta, ali želi besedo. Prosim, dr. Ernest Petrič ima besedo.

Dr. Ernest Petrič: Tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da ob tem, ko s predlaganim zakonom o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti podvzemamo pomemben, čeprav skromen korak k urejanju raziskovalnega dela v Sloveniji, spregovorim nekaj besed. To še posebej zato, ker moram ugotoviti, da v naši javnosti tudi ob najpomembnejših družbeno-političnih srečanjih in dogodkih relativno malo razpravljamo in razmišljamo in dajemo premalo poudarka razvoju raziskovalnega dela. In vse to v času, ko svet doživlja svojo drugo industrijsko revolucijo, revolucijo, ki jo označujeta in določata prav razvoj in večja uporaba znanosti in moderne tehnologije. V času, ko svet drvi v silovit tehnični napredek, se mi pogosto v sponah naše majhnosti in konservatizma tudi v naši skupščini, spopadamo s tem, ali organiziramo dopolnilni pouk v osnovnih šolah tudi iz zgodovine in zemljepisa ali ne. Pogosto vidimo vse preveč perspektivo naše splošne modernizacije in gospodarskega razvoja predvsem v tem, ali bo 0,1 odstotka več šlo za izobraževanje, za razvoj znanosti in kulture.

Razvoj v svetu pa gre pred našimi očmi svojo pot, pot silne eksplozije znanja in znanosti, ki je po ocenah v najnaprednejših državah, poleg vlaganj v izobrazbo kadrov, že zdavnaj najpomembnejši element gospodarskega napredka. O tem je bilo v tem zboru ob razpravi o družbenoekonomskih izhodiščih za bilanco sredstev republike že čuti nekaj besed — mislim na razpravo na 65. seji tega zbora, tem mislim, izrečenim takrat, se v celoti pridružujem.

Ni slučaj, marveč spoznanje ekonomske nuje, da ves razviti svet na vzhodu in zahodu s pospešenim tempom in z veliko progresijo povečuje sredstva za raziskovalno delo, tako sredstva, ki jih daje država oziroma družba, kot tudi sredstva, ki jih daje podjetništvo. Ni slučajno, da v svetu nastajajo nove raziskovalne kapacitete in da postaja raziskovalno delo tudi v kvantitativnem smislu eno najpomembnejših področij zaposlovanja ljudi. To tudi zato, ker človeštvo po splošnih ocenah, najkasneje v petih letih, če ne prej, podvoji svoje znanje. Pri nas pa so še vedno zelo pogosta pojmovanja, češ da je raziskovalno delo predvsem del splošne potrošnje. Štejemo ga torej za sfero potrošnje in po-

gosto največkrat s simpatijami sprejemamo zlasti zahteve za »racionalizacijo« te potrošnje. Pri tem niso običajno zahteve za racionalizacijo dovolj konkretizirane. Zato mi dovolite, da omenim vsaj nekaj konkretnih dejstev. Uporabil bom podatke, ki veljajo do leta 1967. Za kasnejše stanje v raziskovalnih dejavnostih se urejajo podatki prav te dni.

Najprej podatki o številu raziskovalnih zavodov in raziskovalnih enot. Leta 1964 smo imeli v Sloveniji 51 samostojnih znanstvenih zavodov, leta 1967 jih imamo še 44. Leta 1964 smo imeli 68 raziskovalnih oddelkov in danes jih imamo še 56. Dodam naj, da so podatki za razvojne enote v popisih pomanjkljivi in zato jih je treba jemati z nekaj rezerve. V splošnem pa vendarle lahko ugotovimo do leta 1964 velik razvoj pri ustanavljanju raziskovalnih organizacij, po tem letu pa, če že ne izrazito upadanje, pa vsekakor zastoj. Dodam naj, da se je po letu 1964 nekaj zavodov spremenilo v razvojne enote, verjetno zaradi potrebe po tesnejši povezanosti raziskovalnega dela s potrebami gospodarskih organizacij. Omenim naj tudi, da je bilo leta 1963 ustanovljeno pri gospodarskih organizacijah v Sloveniji 13 samostojnih inštitutov in 59 razvojnih enot. Po letu 1965 opažamo težnjo po ukinjanju, zlasti samostojnih inštitutov pri gospodarskih organizacijah, ki jih je danes le še šest. To potrjujejo tudi podatki o zaposlenih v raziskovalnem delu. Leta 1964 je delalo v samostojnih znanstvenih zavodih, brez univerze in brez SAZU, 724 raziskovalcev. Leta 1967 je bilo zaposlenih 824 raziskovalcev.

Vseh zaposlenih v samostojnih znanstvenih zavodih, brez univerze in SAZU, je bilo 1964. leta 4 594 in leta 1967 še 4 148. V razvojnih oddelkih je delalo 1964. leta 218 raziskovalcev in 1966. leta 228. Vseh zaposlenih v tej dejavnosti je bilo 1964. leta 872 in 1967. leta še 833. Ti podatki, čeprav jih je treba vzeti z nekoliko rezerve, kažejo, da je raslo število raziskovalcev, upadalo pa je število drugih zaposlenih v raziskovalnih organizacijah, kar je verjetno pozitivno. Dodam naj še, da polovica samostojnih raziskovalnih zavodov v Sloveniji in skoraj vse raziskovalne enote delajo na področju tehničnih ved. To je torej na področju, ki je nedvomno interesantno za razvoj našega gospodarstva. Četrtina raziskovalnih zavodov dela na področju družbenih ved, kar je verjetno, glede na naše nacionalne specifičnosti in posebnosti samoupravnega sistema, upravičeno.

Vsa ostala področja raziskovanja zajema torej ena četrtina raziskovalnih zavodov. Po letu 1964 se je popravila tudi struktura raziskovalnega kadra. V samostojnih zavodih je bilo 1964 leta habilitiranih 61 raziskovalcev, to je raziskovalcev z doktorati in magistraturo. Leta 1966 že 143. Razmerje med habilitiranimi in nehabilitiranimi je sicer še vedno slabo, vendar se očitno popravlja. Dodam naj, da je odnos števila raziskovalcev na število prebivalstva pri nas relativno ugoden. Tudi pri drugih kvantitativnih pokazateljih opažamo v zadnjem obdobju vse večji izkoristek raziskovalnih kapacitet in veliko vlogo sredstev neposrednih koristnikov raziskovalnega dela pri financiranju raziskovalne dejavnosti.

Kljub moji uvodni in nekoliko pesimistični trditvi vendar drži, da se tudi mi skušamo vključevati v gibanja modernega sveta, saj je to nujno in nedvomno osnovna komponenta naše težnje po organizaciji slovenske družbe v moderno samoupravno nacionalno skupnost. Tako težnjo dokazuje vrsta dokumentov, med katerimi naj omenim samo družbeni plan o razvoju Slovenije v letih 1966 do 1970. Ta določa, da se bo republika prizadevala za nenehno naraščanje sredstev za raziskovalno dejavnost in da bo stopnja rasti teh sredstev višja kot

stopnja rasti narodnega dohodka. Omenim naj tudi sklep skupščine Socialistične republike Slovenije za nadaljnji razvoj znanosti, aplikativnega raziskovalnega in razvojnega dela od aprila 1967. Ta sklep določa, da morajo splošna družbena sredstva za raziskovalno delo dotekati iz stabilnega vira, progresivno z rastjo narodnega dohodka.

Naša vsakdanja praksa teh stališč še ni v celoti uresničila. Narobe, družbena sredstva za raziskovalno delo so se v obdobju 1964. do 1968. leta gibala tako, da so zaostajala za naraščanjem družbenega proizvoda. Kumulativni indeksi namreč kažejo tole sliko:

Kumulativni indeks družbenega bruto proizvoda 1964. leta 100, 1967. leta 158 in 1968. leta 172. Kumulativni indeks republiških sredstev za znanost, brez SAZU 100 leta 1964, 1967. leta 141, 1968. leta 148. Pri tem naj poudarim, da zahteva raziskovalno delo neke specifične delovne razmere. Eden od takih pogojev je vsekakor stabilnost sredstev, ki omogoča vsaj minimalno programiranje.

Daleč smo seveda od tega, da bi gojili kakršnekoli iluzije, da se bo moglo naše raziskovalno delo razvijati v takih razmerah, ki so drugod po svetu normalne.

Zakonski predlog, ki je danes v obravnavi, pomeni skromno realizacijo navedenih sklepov, skromno zaradi možnosti, ki jih imamo. Hkrati je vendarle pomemben korak v splošni politiki izvršnega sveta na tem področju, katere cilj je, postaviti znanje in še posebej raziskovalno delo v tesno povezanost s potrebami družbe in še posebej gospodarstva, organizirano na samoupravni osnovi.

Ob razpravi o predlogu za izdajo zakona o organizaciji raziskovalnega dela v Sloveniji sem imel v imenu izvršnega sveta možnost, seznaniti ta zbor in skupščino z nekaterimi splošnimi vidiki stanja in z nekaterimi problemi raziskovalnega dela v Sloveniji, stanja, ki ni brezupno in prav tako tudi ni v celoti zadovoljivo. Takrat danih ugotovitev in podatkov ne bi ponavljal. Ugotovim naj le, da ob vrsti obrobnih problemov izstopata v ospredje dve vprašanji. To je najprej problem materialne osnove raziskovalnega dela, predvsem na tistih področjih in v obsegu, ki ga ne zmore zadovoljevati financiranje konkretnih naročnikov, in problem premajhne vključenosti raziskovalnega dela v naša družbena hotenja na vseh področjih, predvsem v gospodarstvu. Za to so razlogi tako v sferi raziskovalnega dela in verjetno še v večji meri izven nje.

V težnji, da bi uredili problematiko raziskovalnega dela, je izvršni svet sprejel vrsto ukrepov. Med njimi naj omenim koncentracijo republiških družbenih sredstev, ki so se pred tem trošila po različnih kanalih, ki jih ni bilo mogoče vstaviti v nek logičen okvir. Med ta prizadevanja izvršnega sveta sodi nadalje priprava sistemskega zakona za področje raziskovalnega dela, ki naj bi v skladu s samoupravnimi načeli organizacije naše družbe in specifičnostmi raziskovalnega dela privedel do sistemske ureditve tega področja in ustvaril možnost za uspešnejše kreiranje nacionalne politike na tem področju, politike, ki naj bo odraz naših družbenih potreb in ne odraz potreb eksistence posameznih institucij. Omenim naj tudi konkretne poskuse izvršnega sveta in predvsem njegove komisije za raziskovalno delo, da bi prišlo do tesnejše integracije naših, sicer manjših neintegriranih gospodarskih kapacitet z ustreznimi raziskovalnimi institucijami. Te naj bi, prilagojene potrebam gospodarstva, postale nekako strokovno jedro gospodarske raziskovalne in razvojne dejavnosti. Ta proces, ki se je uveljavil že povsod po svetu, žanje pri nas zaenkrat še malo

razumevanja. Prizadevanja izvršnega sveta gredo tudi v smer, da bi postopoma prenesli razpravo o posameznih raziskovalnih institucijah na raven razprave o problemih stanja in razvoja posameznih ved, posameznih vej znanosti in raziskovalnega dela v Sloveniji. Predlagani zakon o stalnih sredstvih socialistične republike Slovenije za znanstveno-raziskovalno delo je korak naprej v okviru take splošne politike izvršnega sveta Slovenije in sicer korak, ki naj zagotovi stabilizacijo in progresijo družbenih sredstev, namenjenih za raziskovalno delo.

Tovarišice in tovariši poslanci, dovolite mi, da samo v najbolj grobih okvirih opozorim na značilnosti predlaganega zakona. Zakon je omejen na sredstva republike, ki so namenjena za raziskovalno delo. Ta sredstva so relativno zelo skromna. Skromna so tudi glede na sredstva, s katerimi za ta namen razpolaga federacija, kar je po naših ocenah absurd posebne vrste v okviru našega federativnega sistema. V našem primeru gre torej samo za sredstva, ki jih daje republika za raziskovalno delo, pri čemer se s tem zakonom ne vtikamo v sredstva, ki gredo za raziskovalno delo na osnovi neposrednih naročil in financiranja raziskovalnega dela neposredno s strani gospodarstva. Povsod po svetu je stanje podobno, to je, da se pojavljata dva financerja raziskovalnega dela in sicer družba in neposredni naročniki. Razlika je le v tem, da so pri nas sredstva skromna in še posebej so skromna sredstva širše družbene skupnosti.

Kakor koli že, menim, da trenutno ni potrebno in tudi ni možno težiti za tem, da bi se sredstva v gospodarstvu vezala ali jemala za potrebe raziskovalnega dela. Smatram, da bi to pomenilo korak nazaj, še zlasti zato, ker je očitno, da se v našem gospodarstvu, čeprav s težavami, utira pot spoznanje o potrebi raziskovalne dejavnosti. To je težnja po modernizaciji. Čeprav so sredstva kvantitativno skromna, se pravi sredstva širše družbene skupnosti, o katerih govori predlagani zakon, so pa vendarle zelo kvalitetna, saj se iz njih financira večji del tistega raziskovalnega dela, za katerega ni moč pričakovati interesa nekega neposrednega koristnika. Ta sredstva predstavljajo tudi pomemben kanalizator, participacijo ali kredit za tiste raziskovalne naloge, sicer interesantne za neposredne naročnike, predvsem za gospodarstvo, ki so po svojem obsegu take, da ni realne možnosti, da bi jih lahko v celoti financiral nek neposredni koristnik.

Dodam naj, da čutijo povsod po svetu veliko potrebo prav po takih sredstvih, kajti razsežnosti raziskovalnega dela gredo nujno in pogosto prek dimenzij konkretne poslovnosti. Take dimenzije raziskovalnega dela so neizbežen element poslovnosti na daljši rok nekega narodnega gospodarstva kot celote. Koncentracija teh sredstev pri skladu »Boris Kidrič« z njegovimi dobro vpeljanimi strokovnimi komisijami, predstavlja, po mojem, solidno garancijo za trošenje teh sredstev, pri čemer bi bilo seveda težko pričakovati, da napak in pomanjkljivosti ne bo. Želim poudariti predvsem to, da naj bi hkrati z naraščanjem družbenih sredstev za raziskovalno delo rasla tudi iniciativa neposrednih koristnikov raziskovalnega dela poleg v gospodarstvu tudi v organih uprave, pri opredeljevanju tistih raziskav, ki naj se financirajo iz sredstev sklada »Boris Kidrič«. Ta sklad naj bi po kriterijih strokovnosti in kvalitete financiral tiste raziskovalne naloge, ki so družbeno pomembne, in vse manj financiral obstoj posameznih institucij. Menim, da ob ustrezni iniciativnosti potencialnih koristnikov raziskovalnega dela in ob stilu dela sklada »Boris Kidrič« ni razloga za strah, da ne bi taka orientacija prihajala vse bolj do izraza in da ne bi

prišla do izraza še zlasti potem, ko bomo postavili v življenje samoupravno strukturo raziskovalne skupnosti.

Ob koncu naj poudarim, da se izvršni svet zavzema za premišljeno in postopno urejanje raziskovalne sfere. Menimo namreč, da bi kakršenkoli organizacijski poseg, ki ne bi vodil računa o obstoječih realnih možnostih, ki ne bi organsko izhajal iz že doseženega in ki bi pomenil uvajanje take ali drugačne sheme v to področje, povzročil samo pereče probleme tam, kjer jih še ni, in še večje tam, kjer že so.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ali želita poročevalca odborov, ki sta dala amandmaje, kaj pojasniti, ali se samo sklicujeta na pismeno poročilo? Prosil bi zakonodajno-pravno komisijo za pojasnilo glede na njeno pripombo, da k amandmajem nima ugovorov, marveč opozarja, da bi bilo potrebno, če so ti amandmaji sprejeti, napraviti ustrezne spremembe tudi v besedilu in razporediti ostale določbe bodočega zakona. Glede na to opozorilo bi ne bil gotov, ali je mogoče že glasovati, ker namreč nisem nikjer opazil, da so bile ustrezne spremembe naknadno predlagane.

Potem lahko preidemo k obravnavi in vprašam, če kdo želi besedo? Prosim, tovariš Zvone Pelikan.

Inž. Zvone Pelikan: Tovarišice in tovariši poslanci! Z veseljem podpiram sprejem tega zakona, ker smatram, da z njim urejamo res eno izmed zelo pomembnih področij našega javnega delovanja.

Izkoristil bi to priložnost, da bi dal sugestijo ali svoje mnenje glede uporabe teh sredstev. Z zakonom zagotavljamo dotok sredstev, z zakonom, ki je še v obravnavi, oziroma v dodelavi, z zakonom o raziskovalnem delu pa bomo tudi urejali potrošnjo teh sredstev in sploh delovanje raziskovalnega in znanstevnega dela pri nas. Pri tem bi izrazil mnenje, da bi moral s tem zakonom zakonodajalec zagotoviti, da bo delo tega sklada, to se pravi konkretno delo sklada »Boris Kidrič« in njegovih strokovnih komisij čimbolj javno, podprto z večjim vplivom neposrednih koristnikov teh sredstev. Mislim, da v teh strokovnih odborih, ki odločajo o uporabi sredstev za razskovalno delo, sedi večina ljudi, ki so interesenti za ta sredstva, in premalo je predstavnikov s strani gospodarstva, ki so zainteresirani za raziskovalno delo. To razmerje je treba v bodoče popraviti. So primeri, da so nekateri strokovni odbori sestavljeni izključno iz predstavnikov tistih organizacij, ki ta sredstva koristijo. Torej, to je zaprt krog, kar se mi zdi nepravilno, saj s tem avtomatsko onemogočamo dostop do teh sredstev katerikoli drugi instituciji, ki nima svojega predstavnika v tem odboru, ki odloča o dodelitvi teh sredstev. Treba je razširiti in povečati vpliv predstavnikov gospodarstva, da soodločajo v teh odborih in poudariti javnost njihovega dela, da se ne bo sklepalo za zaprtimi vrati, marveč, da se ta sredstva dodelujejo tudi eventualno na podlagi razpisov, ki so javno objavljeni.

Apeliral bi tudi na pristojne organe, da proučijo možnosti, kako se da tudi z drugimi gospodarskimi ukrepi stimulirati razvoj in delo raziskovalnega dela. Mislim na določene olajšave pri najemanju kreditov, na olajšave pri raznih dajatvah, na strokovni kader, na stažiste, na razne druge dajatve, s katerimi so raziskovalne organizacije obremenjene z enakim ključem kot gospodarske organizacije itd. To dajem samo kot sugestijo, kajti to bi lahko bil precejšen delež naše družbe, da bi se stimulirala raziskovalna dejavnost. Prav v tem vidim vzrok padanja števila raziskovalnih oddelkov pri podjetjih. Da se je to število

znižalo, je posledica organizacije dela. Nekoč so bili ti oddelki samostojni in, ker delavski sveti niso več odobravali posebnega prispevka za raziskovalno delo, so enostavno asimilirali te oddelke v organizacijo. Prikrito se jih financira kot stroške delovne organizacije, vendar pa se je pomen teh raziskovalnih oddelkov pri podjetjih bistveno zmanjšal. Vse to je preveč ozko vezano na razpoloženje ljudi v delavskem svetu, ali dajo več ali dajo manj za te namene. Seveda potem tudi neposredna proizvodnja obremeni te oddelke s praktičnimi deli, z neposrednim delom v proizvodnji, tako da zgubijo svoj namen, saj se ne ukvarjajo z raziskovalno dejavnostjo.

Mislim, da bo treba ob sprejetju zakona o raziskovalnem delu posvetiti tudi večjo pozornost prav vprašanju suverenosti in svobode raziskovalnega dela, kar ima seveda dve strani. Svoboda raziskovalnega dela je lahko popolna, če je tudi svoboda glede pridobivanja sredstev za izvajanje. V nasprotnem primeru moramo to svobodo omejiti v toliko, da tisti, ki zagotavlja sredstva, tudi pove, za kakšne namene se naj ta sredstva tudi trošijo.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, bi potem pojasnil, v čem je bila moja težava. Nisem namreč našel poročila zakonodajno-pravne komisije od 2. 12., ki se nanaša na osnutek in ne na predlog zakona. To me je zmedlo. Vaše zadnje poročilo je prišlo šele včeraj in ga nisem imel v svojem dosjeju.

Če ni nobenih govornikov več, prehajamo na sklepanje. Imamo amandmaje odbora za družbeni plan in finance skupaj z odborom za družbenoekonomske odnose, amandma k 2. členu je v njihovem poročilu, in odbora za proračun, ki je obravnaval vse skupaj in dal poročilo skupaj z odborom za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora. Mislim, da glede na to, ker zakonodajno-pravna komisija nima nobenih pripomb k tej materiji, lahko to obravnavamo kot celoto.

Ali je kak prigovor k tem amandmajem, ali jih lahko štejem kot soglasno sprejete? (Poslanci se strinjajo.)

Ugotavljam, da so bili amandmaji soglasno sprejeti. Zato dajem zakon kot celoto na glasovanje. Prosim tiste, ki so za ta predlog zakona, naj dvignejo roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zakon o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti v republiškem zboru soglasno sprejet.

imeli do 14.30. Po odmoru bi takoj začeli obravnavati predlog zakona o limitu

S tem smo končali 17. točko in prišli do opoldanskega odmora. Odmor bi prispevka za zdravstveno zavarovanje. Ko s tem končamo, se bomo posvetili usklajevanju naših sklepov s sklepi gospodarskega zbora. Nato bomo prešli na ostali dnevni red, ki ima še pet točk. Se strinjate, da nadaljujemo sejo ob 14.30? (Poslanci se strinjajo.)

(Seja je bila prekinjena ob 13.10 in se nadaljevala ob 14.35.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišice in tovariši! Nadaljujemo s sejo in v smislu jutranjega dogovora moramo najprej rešiti vprašanje, povezano s predlogom izvršnega sveta, da vključimo v dnevni red predlog zakona o spremembi zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev. Najbolje je,

da že kar v zvezi s tem vprašanjem slišimo predstavnico izvršnega sveta, tovarišico Zoro Tomičevo, ki bo obrazložila vsebino zakona in razloge, zakaj je prišlo do tega zakonskega predloga. Če se strinjate s tem, tovarišice in tovariši, potem prosim tovarišico Tomičevo, da vzame besedo.

Zora Tomič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!

V imenu izvršnega sveta prehajam pred ta zbor s predlogom zakona, s katerim naj se zviša stopnja za zdravstveno zavarovanje od 5 % na 5,2 %. V polni meri se zavedamo delikatnosti tega predloga. Naša skupščina, zlasti ta zbor in socialno-zdravstveni zbor in z njima tudi izvršni svet, smo že leto dni na trdnem stališču, da administrativno poseganje v materialne odnose na področju zdravstvenega varstva ni v skladu z našim družbenoekonomskim sistemom in da je treba končno le omogočiti zavarovancem, da bodo dejansko sami odločali o obsegu pravic iz tega naslova in o njihovem materialnem pokritju ter da je treba uskladiti pravice in materialne možnosti tako, da bo zdravstvena služba lahko programirala svoje delo, bila odgovorna in razvijala to dejavnost v skladu z našimi potrebami ter tudi z razvojem medicinske znanosti in tehnike. Ta naša osnovna stališča so našla svoj odraz v zelo pomembnih dokumentih naše skupščine. Naj naštejem le dva: stališča o predlogu sistema za zagotovitev osnovnega zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja prebivalstva, ki smo ga posredovali zvezni skupščini ter pred kratkim sprejeta resolucija o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969. Končno naj omenim tudi predlog, ki ga je poslal naš izvršni svet zveznemu izvršnemu svetu za spremembo temeljnega zakona o zdravstvenem zavarovanju. Prav tako so naša stališča tudi povzeta v obrazložitvi k predlogu zakona o prenehanju zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti osnovna stopnja prispevka za zdravstveno zavarovanje, ki ga je predlagal poslanec Bojan Volk. Njemu se je pridružil tudi izvršni svet. Ta zbor je omenjeni zakonski predlog na svoji seji dne 3. decembra tudi sprejel. K temu ni ničesar dodajati in vse to tudi danes še drži. Znano je tudi stališče tega doma in izvršnega sveta, da zdravstveno varstvo v letu 1969 ne sme stagnirati, da ga moramo kvalitativno izboljšati in da bo zaradi tega potrebno zbrati nekoliko več sredstev kot v letu 1968, pri čemer bomo uporabili najrazličnejše instrumente: participacijo, denarna nadomestila in drugo. Le če bi prišli ob temeljiti proučitvi konkretnih razmer v določeni komunalni skupnosti do spoznanja, da ti instrumenti ne zadoščajo za kritje poprečnih stroškov za zdravstveno zavarovanje, se naj bi dvignila osnovna prispevna stopnja za toliko, da bi pokrila poprečne stroške zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja. Izvršni svet je o tem svojem stališču razpravljal dvakrat s predstavniki samoupravnih organov socialnega zavarovanja kot tudi z občinskimi skupščinami. Lahko je ugotovil le to, da je večina komunalnih skupnosti zelo resno pripravila instrumente za leto 1969 v smislu že znanih stališč skupščine, tega zbora in izvršnega sveta ter seveda tudi zakonskih predpisov glede namembnosti in sprejemanja stopenj. Toliko o zgodovini teh vprašanj. Praktično pa stvar izgleda takole:

Vse komunalne skupnosti so zasedale v mesecu decembru in na osnovi temeljite presoje situacije na domačem območju opredelile instrumente za leto 1969 v duhu naših stališč in v prepričanju, da bo sprejet zakon o odpravi zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti prispevna stopnja za zdravstveno zavarovanje delavcev glede na že znana stališča in sklepe te skupščine. Tako je po sklepih komunalnih skupnosti skupna osnovna prispevna stopnja

v naši republiki porasla od 5 % v letu 1968, v poprečju na 5,32 za leto 1969. Za ilustracijo naj navedem, da ima sosednja republika stopnjo 5,6 za zdravstveno zavarovanje. Dopolnilni prispevek bi bil urejen v zakonitih okvirih, izredni prispevek pa znižan od 0,27, na 0,11 %. Taka stopnja bi pomenila 9,5-odstotno povečanje sredstev za zdravstveno zavarovanje ali 5,9 % sredstev več denarja za zdravstveno varstvo in 9,5 % sredstev več za denarna nadomestila.

Ko veste, je gospodarski zbor na včerajšnji seji odklonil sprejem tega zakona z motivacijo, ki bi jo lahko takole interpretirala: odločitve komunalnih skupnosti kažejo, da še nismo v komunalnih skupnostih samoupravno dovolj zreli za ta zakon in da dejanska situacija, to je poprečna stopnja 5,32 kaže na dejstvo, da je zdravstveno zavarovanje preseglo stopnjo, s katero se je računalo v globalni bilanci republiških sredstev. Sedaj smo pri bistvu problema. Glede na to, da poznamo situacijo v zdravstvenem varstvu, pri čemer ne trdimo, da ni mogoče ničesar več racionalizirati in izboljšati, smo vendarle trdno prepričani, da pomeni dosedanja 5% stopnja za leto 1969 korak nazaj pri vzdrževanju nujno potrebne zdravstvene dejavnosti. Zato izvršni svet sodi, da je za področje zdravstvenega varstva še najbolje, da v tej situaciji predlaga rešitev, ki vam je predložena, in sicer, da se za leto 1969 stopnja za zdravstveno zavarovanje delavcev zlimitira na nekoliko višji ravni, to je na 5,2 %, kar je sicer za 0,12 % nižje, kot so to sprejele komunalne skupnosti. S stopnjo 5,2 % se je računalo namreč tudi v republiški bilanci sredstev in v skupni obremenitvi gospodarstva na 31,80 odstotka. To pa pomeni le 7,4 % več sredstev za zdravstveno zavarovanje ali le 3,2 % več sredstev za zdravstveno varstvo. Dalje to pomeni, da bomo morali v letu 1970 pokrivati izgube, oziroma večje izdatke iz leta 1969 s kar izdatnim izrednim prispevkom.

V letu 1969 bomo sprejeli nov sistem zdravstvenega zavarovanja in z njim resnično izpeljali naša principialna stališča glede urejanja tega področja, kar bo tudi v skladu z našim družbenoekonomskim sistemom.

V imenu izvršnega sveta prosim, da sprejmete ta predpis, ki je pred vami, po hitrem postopku, da bodo lahko novi instrumenti uveljavljeni že s 1. 1. 1969. V nasprotnem primeru bo veljala letošnja stopnja tudi za leto 1969. S sprejemom tega zakona se bodo stopnje vseh komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja avtomatično znižale na 5,2 % in bodo v okviru tako zbranih sredstev še pred 1. 1. 1969 spremenjeni tudi finančni načrti komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišice in tovariši, sedaj imamo, kot smo slišali v ekspozeju, predlog o tem, da razširimo naš dnevni red s sprejetjem tega predloga zakona in da ga sprejmemo po hitrem postopku.

Prehajamo na prvi del naše naloge, to se pravi na vašo odločitev, ali sprejmemo obravnavo tega zakonskega predloga v naš dnevni red.

Odpiram obravnavo o tem predlogu. Želi kdo besedo (Ne.) Potem lahko preidemo na odločanje o tem, da razširimo naš dnevni red s to točko dnevnega reda. Se strinjate? (Da.) Prehajam na drugo vprašanje enofaznega postopka s skrajšanimi roki. Stavljam ta predlog na obravnavo. Želi kdo besedo? Ker očividno ne, vprašam, ali želimo glasovati o tem, ali kar lahko ugotovim, da smo soglasni s takšnim postopkom. Ker ni pripomb, ugotavljam, da smo soglasno sprejeli ta način procedure. Prehajamo na obravnavo. Pred seboj imamo

prečiščeni tekst, v katerem je napisano, da je bilo to prečiščeno besedilo napravljeno na seji zakonodajno-pravne komisije 20. 12., iz česar izhaja, da zakonodajno-pravna komisija nima pripomb. Prosim, tovariš Franci Puhar.

Franci Puhar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za družbeni plan in finance je novi predlog obravnaval na seji danes dopoldne. Moram in dolžan sem v imenu odbora povedati naslednje: mnenje odbora je, da to ni sistemska rešitev, da je to izhod v skrajni sili pod pritiskom gesla »ne obremenjevati gospodarstva«. Mimo tega je tudi na sto tisočev tistih, ki jim ni vseeno, kakšna je zdravstvena služba v Sloveniji. Poprečna stopnja v Sloveniji tudi negira specifičnosti, ki se porajajo in dejansko obstajajo v posameznih komunalnih skupnostih socialnega zavarovanja. Te dejanske razlike so v popolnem nasprotju ter se ne dajo reševati z limiti. Zelo tehtno dejstvo je tudi v tem, zakaj je do tega prišlo, ko vpliv proizvajalcev, ko se odloča o stopnjah za posamezno leto, ni tolikšen in da prevladujejo verjetno težnje ljudi, ki se profesionalno ukvarjajo z zdravstveno službo.

In dalje, kar govori v prid specifičnosti in razlik po regijah, je to, da obveznosti skupnosti socialnega zavarovanja obstajajo, da so predpisi o tem in tudi pravice zavarovancev so dane. S tem je torej že dana možnost za avtonomno odločanje v posameznih skupnostih socialnega zavarovanja. Boj proti limitom kot politični napor smo uveljavljali preteklo leto in letos prav na ravni federacije. Zato smo v tem primeru zelo neprincipialni. Celo več, nekateri bi prav zdaj želeli limitirati vso proračunsko politiko občinskih skupščin. Vse to pa v tej situaciji že povzroča še večjo polarizacijo sfer področja gospodarstva in področja splošne potrošnje, ali sfere blagovne proizvodnje na eni in družbeno-političnih skupnosti na drugi strani.

Takšna politika pomeni tudi določen zastoj v uveljavljanju samoupravnih odnosov tam, kjer so že vidni zametki. To lahko poraja pomembne politične defekte v razvoju družbeno-političnega sistema pri nas, kot smo si ga začrtali. Koliko časa lahko in smemo dopuščati take deformacije v našem sistemu, je posebno vprašanje. Ne samo ta primer, marveč vrsta podobnih nas zavezuje, da bomo v sami osnovi začeli stvari reševati drugače, kot jih rešujemo sedaj in to pot. Nezrelost in neodgovornost se je pojavila v tem primeru, ko smo sicer v republiki predvidevali samoupravno rešitev nekje v mejah 5 do 5,2 %, pa so bila vendar nekod ta predvidevanja presežena kar na 5,5 % do 5,55 %. Danes zaradi dveh primerov nerazsodnosti in celo špekulativnih namenov onemogočamo kreiranje samostojne politike v vseh regijah, kjer so te probleme stopnje že sedaj reševali pametno in s polno odgovornostjo do službe in do gospodarstva. Ne glede na vse to, odbor za plan in finance zaradi nastalih razmer ne more storiti drugega kot to, da novelo oziroma novi predlog izvršnega sveta o uvedbi limita na stopnjo 5,2 % sprejme. To tudi predlagamo zboru.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Odpiram obravnavo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Ivan Brumen.

Ivan Brumen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odločitev gospodarskega zbora, ki je odklonil zakon o ukinitvi limita o prispevni stopnji za zdravstveno zavarovanje, ne glede na to, da njegova odločitev izhaja iz stališča »ne obremenjevati še nadalje gospodarstva«, se mi ne zdi principialna. Mislim, da tak sklep v vseh dosedanjih razpravah naše skupščine

nima osnove. Zelo težko bi me prepričali o tem, da lahko govorimo o samoupravi in o odgovornosti samoupravljavcev na področju zdravstva, če tej samoupravi ne damo niti najmanjšega manevrskega prostora za gospodarjenje. Iz pretekle prakse vemo, da tudi v gospodarski organizaciji o samoupravljanju nismo mogli govoriti tako dolgo, dokler delavskim svetom, delovnim kolektivom nismo dali vsaj nekaj materialne osnove. Vse dotlej je vse samoupravno delo samo na papirju. Ne vem, če smo upravičeni zahtevati, da se organi samoupravljanja v zdravstvu resno lotijo problema racionalizacije, če praktično nimajo, kot sem že prej rekel, nobenega manevrskega prostora.

Drugo vprašanje, to je vprašanje »ne obremenjevati gospodarstva«, je dokaj relativno. Dodatni prispevek in izredni prispevek gresta v skrajni konsenkvenci prav tako iz sredstev gospodarske organizacije. Eden direktno iz sredstev gospodarske organizacije, kjer potem rušimo na ožjih območjih princip solidarnosti ter morajo tiste gospodarske organizacije in tiste gospodarske veje, ki imajo več rizikov, plačevati, morda celo zaradi strukture svojega kadra in narave dela, dodatni prispevek. Drugi prispevek sicer res plača delavec, vendar mislim, da smo v situaciji, ko se lahko prepričamo o tem, da bruto osebni dohodek še dolgo ne bo resno sprejet pri naših delavcih. Zaradi tega, če delavec plačuje in če se mora direktno od njegovega osebnega dohodka odtegovati poseben oziroma dodaten prispevek, se rušijo razmerja, ki bi se sicer ustvarila med skladi in osebnimi dohodki. V skrajni konsekvenci gre to prav tako na škodo gospodarske organizacije same. Razen tega mislim, da smo v takih odločitvah tudi dokaj nedosledni, ker zahtevamo nasproti federaciji delimitiranje, sami pa si tega nasproti svojim organizacijam in delovnim skupnostim ne upamo storiti in vanje nimamo zaupanja. Kot je že dejal tovariš Puhar, zaradi dveh ekscesov v republiki ne moremo in ne smemo biti nenačelni.

Glasoval bom za zakon, ker vidim v tem edini izhod, vsaj delno rešitev. Vendar mislim, da bi morali čimprej to področje res načelno razčistiti.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Viktor Seitl.

Viktor Seitl: Mislim, da je odločitev gospodarskega zbora vsekakor medvedja usluga skladom zdravstvenega zavarovanja. Če to ne velja za območje Slovenije pa vsekakor velja za komunalno skupnost socialnega zavarovanja Ravne. Zato, ker so se vsi zdravstveni delavci in njihove institucije, vsi predstavniki gospodarstva na skupnem dogovoru zavzeli in dogovorili, da mora za l. 1969 zadostovati 5 % prispevna stopnja in da se gospodarstvo zavezuje, da bo plačalo vse anuitete za zdravstvene zavode, tako imenovano povišano stopnjo, ki je do pike točno izračunana. Sedaj smo v situaciji, da bo zdravstvo zagotovo stalo na stališču, češ republika nam je dala pravico, da lahko uporabimo za osnovno zdravstveno dejavnost stopnjo 5,2 %, vi, ki ste dolžni plačati anuitete, pa najdite denar za anuitete, kjer hočete. Sredstva občinskega proračuna kot tudi prispevek za zdravstveno zavarovanje se v veliki večini zbirajo iz sredstev gospodarstva. Mislim, da zato ni nobenega razloga, da bi gojili nezaupanje gospodarstva, če se je le-to odločilo, da bo svojo obveznost in tudi anuitete poravnalo iz rednih prispevkov. Odločitev gospodarskega zbora nam res pokvari vse dosedanje pogovore in dosedaj sprejeta načela.

Če dovolite, bi še hotel reči, da se mi zdi to zelo neprincipialno stališče, saj na eni strani na vseh nivojih in na vseh področjih poudarjamo, da naj družba ne posega direktno s predpisi v dogajanja delovne organizacije, na drugi strani pa doma zelo ozkosrčno jemljemo te stvari in ne dopustimo samoupravnih dogovorov. Mislim, da to ni v skladu z našo načelno politiko. Pridružujem se tistim, ki so to ugotovitev že izrazili. Moram izjaviti, da spričo situacije, v kakršni smo, ne morem biti proti predlogu, ki ga pred nas postavlja izvršni svet. Vendar moram istočasno izraziti nezadovoljstvo, da se s tem zakonom onemogočajo samoupravni dogovori.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovarišica Marija Mesaričeva.

Marija Mesarič: Dovolite, tovarišice in tovariši poslanci, vprašanje predsedniku zakonodajno-pravne komisije. Predlog je bil bolj razumljiv kot prečiščeno besedilo. Pogrešam namreč datum veljave, čeprav piše v 2. členu, da začne veljati ta zakon naslednji dan. Vendar iz funkcionalnih razlogov in konkretnosti se bojim, da bo v gospodarskih organizacijah prišlo do dvojnega obračuna v mesecu.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim, tovariš Janko Česnik.

Janko Česnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Najprej bi se rad opravičil našim članom, ker seje ni bilo in da v imenu komisije nastopim sam. Glede na zgornje pojasnilo se vsem članom naše komisije s tem opravičujem.

K samemu predlogu zakona pa tole: v zakonu o financiranju zdravstvenega zavarovanja je točno določeno, da morajo biti stopnje za naslednje leto sprejete pred pričetkom koledarskega leta. Zato je tam v tem zakonu točno določeno, da ta stopnja velja za naslednje koledarsko leto, če je sprejeta pred 31. XII. preteklega leta. Zato se mi je zdelo nepotrebno, da v tem zakonu to navajamo. Ker so že nekatere komunalne skupnosti sprejele zvišano stopnjo in ker jo sprejemajo še do pričetka naslednjega leta, smatram, da je prav, čeprav ni v celoti v skladu s stališči komisije, da začne ta zakon veljati takoj naslednji dan po objavi. Dali bi lahko tudi rok osem dni, če bi imeli zagotovilo, da ta zakon danes sprejmemo. Ker pa so nastala neka nesoglasja v gospodarskem zboru, se mi zdi pravilneje, da rečemo, če bi eventualno še prišlo do usklajevanja, da ta zakon velja takoj naslednji dan po objavi, ker mora začeti veljati še pred novim letom.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Potemtakem moramo biti sigurni, da bo »Uradni list« izšel še pred novim letom. Ravno od vaše komisije je bilo izraženo, da je tudi to rizik. Če »Uradni list« zamudi, je vendar izrecno rečeno, da velja od 1. januarja dalje. (Česnik: V tem primeru noben predpis ne more veljati pred objavo. Tako da mora iziti »Uradni list« in šele potem začne veljati zakon dan po objavi. Sicer pa je normalno osmi dan po objavi.)

Po teh pojasnilih gremo lahko na sklepanje, če ni več govornikov. Besedo želi tovariš Slavko Zalokar.

Slavko Zalokar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Najbrž bi se stvari, če predloga izvršnega sveta ne bi sprejeli, zakomplicirale

in ostalo bi odprto še eno področje. Gremo vedno od zakona do zakona in mislim, da nam mora biti vedno bolj jasno, da vse bolj gledamo na bilančne globale kot na vse ostalo. Zasledujemo samo razpoložljiva sredstva in poudarjamo: »ne smemo obremenjevati gospodarstva«. Kam to pelje? Ne strinjam se, kar pravi tovarišica Tomičeva, da gospodarski zbor ocenjuje, da samoupravljanje na tem področju ni pokazalo svoje zrelosti. Potem bi gospodarstvo vprašal, kdo so njihovi predstavniki? Če sedaj ti smatrajo, da lahko v skupščino komunalnega zavoda za socialno zavarovanje pošljejo nekoga, ki bo prespal ure v tej skupščini, potem je samoupravljanje tako. Če pa smatrajo, da je potrebno poslati v skupščino socialnega zavarovanja nekoga, ki bo v imenu gospodarstva in kolektiva v skupščini odgovorno odločal, potem bo samoupravljanje drugačno. Nima nobenega smisla drugega ocenjevati kot nesposobnega, ne da bi poiskali vzroke, tudi v gospodarstvu.

Tovariš Puhar je omenil dva ekscesa, tovariš Seitl pa je dejal, da to niso ekscesi, marveč, da je to v Ravnah povsem konkreten dogovor. Mislim, da to ni eksces, če so se zmenili tako, da bodo rešili problem tako zdravstva kot tudi anuitet in so tak dogovor združili v enotno stopnjo. Tega dogovora ne moremo ocenjevati kot eksces. Mislim, da je isto stanje tudi pri drugih komunalnih skupnostih, kjer so šli prek globalno predvidene stopnje 5,2 %. Ne morem se strinjati s tako argumentacijo. Na ta način lahko enostavno ugotovimo, da je samoupravljanje na področju zdravstvenega zavarovanja, »nedonošenček«, dajmo ga »konservirati« in nekaj časa držimo stopnje v tej dvorani tako, kot mislimo, da so pametne. Samo potem nikoli ne bomo prišli do tiste direktne konfrontacije, katero želimo izpeljati prav skozi skupščino socialnega zavarovanja. Naj nikar ne mislijo tovariši iz gospodarstva, da bo tako težje doseči uvedbo izrednega prispevka. Trdim laže, saj ni težko pojasniti samoupravnim organom v delovni organizaciji, kakšne težave bodo nastale na področju zdravstvenega varstva delavcev. Vsi delavci v tovarni bodo v strahu za nivo zdravstvenega varstva za uvedbo izrednega prispevka. Tukaj gremo ne korak naprej, marveč korak nazaj pri razčiščevanju odnosov.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Mislim, da so vsi govorniki izrekli precej enodušno mnenje o tem vprašanju. Anticipiram, da bomo s soglasnim sprejemom tega zakona hkrati izrekli tudi določeno kritiko postopka, ki je prišel do izraza v drugem zboru.

Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajamo na sklepanje. Prosim tiste, ki so za ta, sedaj spremenjeni zakon v prečiščenem besedilu, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Dva poslanca dvigneta roko.) Se je kdo vzdržal? (Deset poslancev dvigne roko.)

Z dvema proti in deset vzdržanimi glasovi je bil zakon, kot je bil predložen, sprejet.

S tem smo izčrpali to dodatno točko našega dnevnega reda. Gospodarski zbor je med tem časom končal delo na instrumentih, nimamo pa še pismenega poročila o njegovih sklepih. Zaradi tega predlagam, da gremo na ostale točke dnevnega reda.

Če se s tem strinjate, bi šli na 18. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov.

Predlagatelj je izvršni svet, njegova predstavnika sta Jožko Štrukelj in Riko Jerman.

Ponovno moramo rešiti proceduralno vprašanje o enofaznem postopku in skrajšanih rokih. Dam najprej ta predlog v obravnavo. Če se nihče ne javi k besedi, preidemo na glasovanje. Prosim tiste, ki so za tak proceduralni predlog, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti temu predlogu? (Šest poslancev dvigne reko.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca dvigneta roko.) S 6 glasovi proti in z 2 vzdržanima je proceduralni predlog sprejet.

Predlog zakona je bil obravnavan v odboru za organizacijsko-politična vprašanja našega zbora in v zakonodajno-pravni komisiji. Poročila so vam bila poslana. So manjši amandmaji zakonodajno-pravne komisije, in to samo glede začetka veljavnosti zakona. S tem se verjetno strinja predlagatelj in tudi odbor ter zato ni potrebe, da bi še kaj pojasnjevali. Zato takoj lahko odprem obravnavo o tem predlogu zakona. Želi kdo besedo? (Ne.) Potem gremo na sklepanje.

Najprej dajem na glasovanje amandma zakonodajno-pravne komisije in predpostavljam glede na njegov značaj, da se poslanci z njim strinjajo in da nihče ne zahteva glasovanja. Ugotavljam, da je ta amandma sestavni del osnovnega besedila, ki ga s tem dajem na glasovanje. Prosim, da tisti, ki ste za ta predlog, dvignete roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je bil ta zakonski predlog v republiškem zboru soglasno sprejet.

Prehajamo na 19. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji.

Tudi glede tega zakona je predlagatelj izvršni svet in njegova predstavnika sta Jožko Štrukelj in Riko Jerman. Imamo zopet proceduralni predlog, ki ga takoj dajem v obravnavo. Ugotavljam, da nihče ne zahteva besede, in dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je za predlog, da zakon obravnavamo v eni fazi in s skrajšanimi roki, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti temu? (6 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) To se pravi, da je s 6 glasovi proti proceduralni predlog sprejet.

Prehajamo na obravnavanje. Opozarjam vas, da so predlog zakona obravnavali odbor za organizacijsko-politična vprašanja kot matični odbor, odbor za proračun republiškega zbora in odbor za družbenoekonomski sistem organizacijsko-političnega zbora in seveda zakonodajno-pravna komisija. Poročila so vam bila poslana.

Tudi v tem primeru imamo samo en amandma zakonodajno-pravne komisije. Mislim, da se — glede na terminologijo v členu 4, s tem amandmajem naš zbor strinja kot tudi izvršni svet. Lahko preidemo na obravnavo. Želi kdo besedo k temu predlogu zakona? (Nihče.) Če ne, preidemo na glasovanje. Najprej lahko ugotovim, da se vsi strinjamo z amandmajem zakonodajno-pravne komisije. Tako postaja ta amandma sestavni del predloga zakona. Zdaj dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Tudi ta zakon je v republiškem zboru soglasno sprejet.

20. točka na našem dnevnem redu je proračun, ki ga bomo trenutno preskočili, in prehajamo na odlok o programu za financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije.

Predlagatelj je izvršni svet, predstavnika sta tovariš Vadnjal in tovariš Riko Jerman.

Predlog odloka so obravnavali odbor za proračun republiškega zbora, odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora ter zakonodajno-pravna pomisija. Tudi tukaj so amandmaji zakonodajno-pravne komisije, in sicer gre za spremembo v naslovu in za manjšo spremembo v točki VI. K tem predlogom zakonodajno-pravne komisije ni nobenega ugovora s strani izvršnega sveta in tudi ne s strani našega odbora.

Tako lahko preidemo na obravnavo tega odloka. Želi kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem preidemo na sklepanje. Smo soglasni s tem, da postane amandma sestavni del teksta odloka? Protem prosim, da tisti, ki ste za tako dopolnjeni tekst odloka, dvignete roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je odlok o programu za financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja Slovenije v republiškem zboru soglasno sprejet.

Prehajamo na 22. točko dnevnega reda, na volitve in imenovanja.

Imamo predlog odloka o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Celju. Predlaga se razrešitev tovariša Slavka Nemaniča. To je predlog naše komisije za volitve in imenovanja, katere predstavnik je Janko Rudolf. Dajem ta odlok v obravnavo. Ali je kakšno vprašanje? (Ne.) Ker ne, prosim, da preidemo na odločanje. Prosim tiste, ki so za tak odlok, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je odlok o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Celju soglasno sprejet.

Naslednji je predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov-porotnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru. Ker ni potrebna nobena dopolnitev, odpiram obravnavo o tem predlogu odloka. Želi kdo besedo? (Ne.) Ker nihče, prehajamo na sklepanje. Prosim tiste, ki so za predlagani odlok, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti temu odloku? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi odlok o določitvi števila in izvolitvi sodnikov-porotnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru soglasno sprejet.

Imamo še dva predloga, in sicer o razrešitvi tovariša Draga Lipiča dolžnosti republiškega sekretarja za urbanizem in o imenovanju Jožeta Tepine, sedanjega direktorja službe inozemskih naložb pri »Jugotekstil-Impex« v Ljubljani, za novega sekretarja. Predstavnik naše komisije je tovariš Janko Rudolf. Ker ni nobene dopolnitve, dajem predlog odloka v obravnavo. Želi kdo besedo? Prosim, tovariš Miloš Polič.

Inž. Miloš Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Sekretariat za urbanizem se ukvarja s široko strokovno dejavnostjo kot je organizacija stanovanjskega gospodarstva, komunalno gospodarstvo, vodno gospodarstvo, geodetska služba, prostorno regionalno planiranje, strokovno sodelovanje z organizacijami v zveznem in republiškem merilu kot tudi s strokovnimi organizacijami in ustanovami v republiki. V predlogu ni videti, da bi se tovariš Jože Tepina kdaj bavil s takimi posli kot sem jih navedel, temveč v glavnem le s finančnimi posli. Ker se je do danes, predvsem v našem zboru govorilo o kadrih in kadrovanju in ker smo že razpravljali o delu nekaterih sekretarjev, prosim v imenu našega odbora komisijo za volitve in imenovanja, da da bolj tehtno obrazložitev o kandidatu za novega sekretarja za urbanizem.

Tu namreč ne gre za volitve porotnikov-sodnikov, marveč za najvišjega upravnega organa v republiki.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim tovariša Janka Rudolfa za pojasnilo. (Nima nobenega pojasnila.) Vprašanje je bilo postavljeno v imenu odbora, če sem prav razumel. Prosim, tovariš Viktor Repič ima besedo.

Viktor Repič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Komisija za volitve in imenovanja je — kot je navedeno v obrazložitvi — razpravljala o imenovanju sekretarja za urbanizem s tem, da je upoštevala mnenje izvršnega sveta. Zato bi želel odgovoriti na postavljeno vprašanje tovariša poslanca Poliča, če in na kakšen način je dosedanja dejavnost predlaganega tovariša jamstvo, da bi lahko obvladal posel, za katerega se predlaga?

Predvsem bi želel poudariti, da je bilo pri iskanju kadrovske rešitve za vodstvo tega sekretariata enoglasno mnenje vseh tistih, ki so pri tem sodelovali, da je treba iskati za to mesto človeka med ekonomisti. Služba tega sekretariata je res strokovno različno razdeljena, da so na čelu posameznih področij v tem sekretariatu strokovnjaki z dolgoletnimi izkušnjami s področij, na katerih delajo. Gre predvsem za to, da je šef ustanove ekonomist z dolgoletno prakso in predvsem dober poznavalec finančne ekonomike. Tudi dosedanja praksa je pokazala, da tak profil kadra najbolj zagotavlja, da bo lahko povezoval vsa ta tako različna področja.

Iz izkušenj, ki jih ima verjetno tudi ta zbor, lahko ugotovimo, da je bilo tudi v času, ko je bil tovariš Kržičnik kot ekonomist šef te ustanove, to vprašanje, po našem mnenju, zelo dobro rešeno.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Za besedo je prosila tovarišica Marija Mesaričeva.

Marija Mesarič: Naj mi predsednik komisije za volitve in imenovanje oprosti, če menim, da ni prav, da ni dal odgovora na vprašanje, ki ga je postavil tovariš Polič. Priskočiti je moral na pomoč predlagatelj, ki je naši skupščinski komisiji posredoval tak predlog. Žal me tudi predstavnik izvršnega sveta s svojim izvajanjem ni prepričal. Poznam namreč delo sekretariata za urbanizem in bi si upala z mnogo daljšo obrazložitvijo, če ne bi bila ura toliko, kot je, utemeljevati ravno nasprotnega dejstva, kot ga je navajal tovariš Repič. Tovariš Tepina je sicer zelo simpatičen tovariš, vendar simpatičnost mi še ne daje jamstva, da bo lahko uspešno delal na tem delovnem mestu. Mislim, da predstavnik naše komisije za volitve in imenovanja ni mogel odgovoriti zaradi tega, ker verjetno ne razpolaga s potrebnimi podatki. Pridružujem se mnenju tovariša Repiča, da pač verjetno z ustreznejšim kadrom nismo razpolagali, ker rešujemo naše kadrovske probleme vedno »ad hoc«. Takrat, kadar nekoga rabimo, se ožji ali širši krog spomni: »tale tovariš pa bi bil za to delo primeren in po zgledu, da je nekoč ekonomist svojo dolžnost v najboljši meri opravljal, četudi vsi niso bili enakega mnenja, naj bo sedaj spet predlagan ekonomist«. Oprostite, če si ne morem predstavljati, čeprav je lahko še tako velik strokovnjak, da bi lahko nekdo na neki novi funkciji takoj pokazal vse svoje sposobnosti. Delokrog oziroma delo nekega sekretariata ali sekretarja se najbrž ne da oceniti v pol leta. Ne vem, kdaj smo imenovali za sekretarja tovariša inž. Lipiča, vendar menim, da je zelo prizadevno in z vso odgovornostjo sodeloval

na vseh sejah našega zbora. Zato tudi ne vidim razloga za imenovanje novega sekretarja in za razrešitev tovariša Lipiča.. V materialu vsega tega namreč ne vidim, vidim le, da je bil imenovan za predsednika mestne konference SZDL. Mislim, da bi lahko bil predsednik SZDL marsikdo, saj je to širše politično področje in ne me, prosim, napačno razumeti. Zaradi navedenega bom glasovala proti temu odloku.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Viktor Repič.

Viktor Repič: Tovarišica podpredsednica mi bo oprostila, da se oglašam k besedi. Vendar se mi zdi, da ne moremo človeku, ki zaprosi za razrešitev, tega braniti, še zlasti ne, če so razlogi za to absolutno prepričljivi in logični. Mi seveda ne moremo vplivati na to, da se zadrži na nekem poslu, če tega ne želi, čeprav bi mi to želeli. To je isto, kot če bi se tovarišica podpredsednica odločila, da zapusti ta zbor. Nam bi bilo verjetno žal, vendar tega njenega koraka ne bi mogli preprečiti, če se je zanj odločila.

Marija Mesarič: Zelo me veseli, da bi bilo tovarišu Repiču žal, vendar sem prepričana, da ostalim ne bi bilo, ker se ne morem neodgovorno odločiti, da zapustim ta zbor. Dolžna sem, če sem mandat prevzela, sodelovati z vso odgovornostjo vse dotlej, dokler ne bo prišel očitek, da sem za to nesposobna. Tovariš Repič, sami ste me pripravili do tega, da to povem. Verjetno je to želja tovariša Lipiča, čeprav ta ni izražena v obrazložitvi tega dokumenta. Vendar vem, kako se to zaprosi. Zaprosim tudi tako, kadar hočem, da nekdo lepo, neslavno ali slavno zapusti neko mesto. Če bi mi na primer predsednik skupščine rekel, da naj zaprosim za ostavko s tega mesta, kljub temu, da bi bilo vsem vam žal, jaz ne bi ugodila njegovi želji. Marsikdo izmed vas ali tisti, ki bi enako ravnali kot tovariš Lipič, bi to storil.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Mislim, da smo si medsebojno pojasnili in da lahko preidemo na sklepanje. Prosim tiste, ki so za ta odlok, da dvignejo roko. (26 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti temu odloku? (36 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (17 poslancev dvigne roko.) Za predlog je glasovalo 26 poslancev, 36 proti, 17 pa se jih je vzdržalo. Iz tega izhaja, da je odlok zavrnjen.

S tem smo za danes izčrpali dnevni red in nam ostane še 20. točka dnevnega reda, to se pravi proračun.

Prosim, tovariš Cene Matičič ima besedo.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Posredoval bom mnenje odbora za prosveto in kulturo, ker nadomeščam tovarišico podpredsednico, ki je v tem trenutku ni. Ta naloga bi pravzaprav morala pripasti njej. (Vilfan: Oprosti, v okviru katere točke dnevnega reda?) Volitve in imenovanja.

Odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora in odbor za šolstvo prosvetno-kulturnega zbora predlagata ustanovitev skupne komisije republiškega in prosvetno-kulturnega zbora za pripravo predloga o dopolnilnem financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti.

Odbora izhajata s stališča, da dopolnilno financiranje vzgoje in izobraževanja že od vsega začetka ni zadovoljivo in smotrno urejeno. Vsi dosedanji napori tako izvršnega sveta, republiškega sekretariata za finance, republiškega sekretariata za prosveto in kulturo in tudi izobraževalne skupnosti SR Slovenije v preteklem letu, niso rodili želenih uspehov oziroma rezultatov. Odbora ugotavljata, da so bila sredstva, namenjena za dopolnilno financiranje temeljnih izobraževalnih skupnosti, v več primerih tudi nenamensko potrošena. Pomanjkanje ustreznih načel in meril za razdelitev dopolnilnih sredstev povzroča na eni strani stalno in naraščajoče negodovanje posameznih občinskih skupščin in temeljnih izobraževalnih skupnosti, na drugi pa tudi bolj ali manj upravičene in tudi neupravičene zahtevke za dopolnilna sredstva. Odbora sta mnenja, da je s prizadevnim delom moč poiskati ustrezno in zadovoljivo sistemsko rešitev tega vprašanja. Zaradi tega sta odbora že imenovala medodborsko delovno skupino, ki je že pričela z delom. Upoštevajoč težo in nacionalno pomembnost tega problema sta odbora mnenja, da je treba sedanje medodborsko delovno skupino preosnovati v začasno komisijo republiškega in prosvetno-kulturnega zbora. Po mnenju odbora naj sistemska rešitev dopolnilnega financiranja vzgoje in izobraževanja zajema zlasti: temeljna načela dopolnilnega financiranja, obveznosti, ki so nujne za normalno z zakonom določeno poslovanje izobraževalnih zavodov v okviru posameznih temeljnih izobraževalnih skupnosti, obveznosti, ki jih v skladu z ekonomsko sposobnostjo morajo izpolnjevati občinske skupščine v temeljnih skupnostih, obveznosti, ki jih mora izpolnjevati republiška izobraževalna skupnost do posameznih temeljnih izobraževalnih skupnosti oziroma občinskih skupščin in obratno ter načela poslovanja sklada republiške izobraževalne skupnosti za dopolnilno financiranje vzgoje in izobraževanja.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ali imajo ta predlog tovariši na klopeh? (Ne.) Potem bi predlagal, da pustimo to zadnjo točko dnevnega reda nedokončano. Rad bi se posvetoval o proceduralni situaciji. Razen tega sem sedaj dobil pismo predsednika gospodarskega zbora, ki me obvešča o zadnjih rezultatih dela gospodarskega zbora. Tudi tukaj bo potrebna vsaj kratka konzultacija, da vidimo, kako bomo rešili določena vprašanja. Predlagam, da imamo četrt ure odmora in se potem lotimo obravnavanja.

Ker 313. člen našega poslovnika pravi: »Če predsednika zborov,« to se pravi v tem primeru gospodarskega in republiškega zbora, »ugotovita, da besedilo, v katerem je bil zakonski predlog izglasovan v enem zboru, ni enako besedilu, v katerem je bil izglasovan v drugem zboru, obvestita o tem svoj zbor. Da bi se med zboroma doseglo soglasje v besedilu, oba zbora nadaljujeta obravnavo zakonskega predloga in znova glasujeta o spornih vprašanjih.«

Ker so — kot vemo — nekatera vprašanja sporna, bi se rad konzultiral s tovarišem predsednikom gospodarskega zbora in še s predsedniki odborov. Potem bi začeli s ponovno obravnavo.

(Seja je bila prekinjena ob 15.35 in se je nadaljevala ob 16.40.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariši in tovarišice, nadaljujemo z delom.

S predsednikom gospodarskega zbora sva ugotovila, da je pri sprejemanju predpisov prišlo med gospodarskim in republiškim zborom do naslednjih razlik:

V zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks je gospodarski zbor izglasoval, da ostane

pri dosedanji delitvi dohodkov iz avtorskih pravic, to je pri delitvi 9 % in 6 % med republiko in občino. Mi smo sprejeli predlog, da gre ves ta dohodek v republiški proračun, to je vseh 15 %.

Druga razlika je v 7. členu istega zakona, ponavljam, gre za zakon o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks. Gospodarski zbor je rekel: »dohodki iz 5., 6., 7. in 9. točke 1. člena tega zakona se v celoti odstopijo občinam.« Mi pa smo izglasovali tako, da se samo dohodki iz 6., 7. in 9. točke 1. člena v celoti odstopijo občinam. Torej smo bili za to, da se dohodek od davka na skupni dohodek občanov deli v razmerju 50 : 50 med občino in republiko. To je druga razlika.

Do tretje razlike je prišlo v zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje. Ponavljam, da bo jasno: zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje. Pri tem zakonu smo mi, kakor veste, obravnavali posamezne stopnje in smo rekli, toliko za investicije, toliko za osnovno dejavnost itd., in smo prišli do skupne stopnje 3,31 %, ker smo odbili amandma izvršnega sveta, da se zniža prispevek za investicije od 6,16 na 0,11. Za razliko od tega je gospodarski zbor sklenil, da se določi samo globalna stopnja, ki se ne razbija, in se s tem republiški skupščini omogoči večji manevrski prostor. To je prva razlika. Druga razlika je v tem, da je gospodarski zbor sprejel globalno stopnjo 3,26 % in ne 3,31 % kot jo je sprejel naš zbor. S tem sem vas obvestil o teh razlikah, ki obstoje med nami in gospodarskim zborom. Kakor sem napovedal, sem imel konzultacije s predsednikom zbora in izvršnim svetom. Izvršni svet, kot najbolj zainteresiran, je tudi prevzel nalogo, da obrazloži, kaj se je v tem pogovoru pokazalo kot možen izhod iz tako nastalega položaja. Nalogo, da obrazloži ta predlog in situacijo, ki je nastala, je za izvršni svet prevzel podpredsednik tovariš dr. France Hočevar. Mislim, da bi bilo pravilno, da najprej slišimo njegov ekspoze in da to vprašanje obravnavamo najprej kot celoto, po posameznih točkah pa šele v kasnejši fazi. Dodajam še to, da so na sestanku sodelovali tudi predsedniki in nekateri člani naših pristojnih odborov in da so že tudi opravili kratke konzultacije o teh vprašanjih v okviru svojih odborov. Prosim tovariša Hočevarja, da prevzame besedo.

Dr. France Hočevar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nam vsem je jasno, da ne gre za običajno potrebo usklajevanja tekstov, ampak, da gre za vprašanje bilanciranja sredstev med vsemi zainteresiranimi v republiki, to se pravi, med republiko, občino in gospodarstvom in tako naprej. Da se ta situacija premosti, moramo najti skupen kompromis v delitvi sredstev, ki naj bi zadovoljil vse zainteresirane. Zato je prišlo tudi do sestanka in razgovora, o katerem je govoril tovariš predsednik. Na tem razgovoru je predsednik izvršnega sveta predlagal, da se kot baza sporazuma med obema zboroma vzame naslednja rešitev.

Stopnja glede šolstva naj bi ostala pri 3,26, kot je predlagal izvršni svet, namesto stopnje 3,31, kot je sprejel ta zbor. Sprejela naj bi se tudi ta sprememba, da se notranja struktura stopnje pri 3,26 ne bi posebej določila. To seveda pomeni, da bo izobraževalna skupnost notranjo strukturo sama posta-

vila. Pri tem pa smatramo, da je položaj glede sredstev, ki jih bo izobraževalna skupnost dobila, takšen, da bo lahko v najmanj tolikšni meri, lahko pa še v večji meri zadovoljila potrebe s prelivanjem sredstev. Tukaj na seji je navzoč tudi predsednik izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti in bi ga prosil, da da glede tega vprašanja zboru ustrezno pojasnilo. Razen tega smo mnenja, da bi morala republiška izobraževalna skupnost svoje odločitve uskladiti z napori občin oziroma temeljnih izobraževalnih skupnosti. Mislim, da je prav, da jo zadolžimo, da do 15. januarja predloži merila za prelivanje sredstev v osnovno šolstvo. Ta merila in pogoji za prelivanje sredstev, za posebna dopolnilna sredstva temeljnim izobraževalnim skupnostim morajo priti v skupščino, ker je skupščina po zakonu poklicana, da k temu daje svoje soglasje. Glede na ugotovitve, da se lahko preliva sedem in pol milijarde sredstev in glede na to, da je republiška izobraževalna skupnost dolžna predložiti skupščini v soglasje merila in pogoje, pod katerimi bo dopolnjevala sredstva za osnovno šolstvo temeljnim izobraževalnim skupnostim, mislim, da imamo zadostno garancijo, da bo intencija tega zbora in izvršnega sveta zadovoljena.

Druga baza tega dogovora oziroma tega sporazumnega kompromisnega predloga bi bila ta, da naj prispevek od avtorskih pravic v celoti pripade republikam, prispevek oziroma davek na skupni dohodek občanov pa v celoti občinam. Razlika, ki se tukaj pokaže, znaša na škodo republiškega proračuna 560 milijonov dinarjev, ta primanjkljaj bi trenutno pokrili s proračunsko rezervo, obenem pa bi izvršni svet predlagal amandma, da naknadno v sporazumu s posameznimi koristniki proračuna lahko doseže znižanje posameznih sredstev, tako da lahko to znižanje proračuna, ki znaša 560 milijonov, naknadno pokrije na drug način. Razen tega sprejema izvršni svet tudi amandma gospodarskega zbora, da se eventualni presežek proračuna da na razpolago gospodarstvu, pri tem pa želimo opozoriti le na to, da je republika garant za okoli 150 milijard raznih obveznosti, in če pride situacija, da bi kakršna obveznost zapadla, bo prišel izvršni svet s predlogom, da se tako obveznost pokrije. V tem primeru seveda obveznost, da se presežek proračuna v celoti stavi na razpolago gospodarstvu, ne bi mogla biti dobesedno izpolnjena.

To je torej kompromis med obema zboroma, mislim, da je ta kompromis razumem, saj so ga vsi prisotni tako ocenili in da nam pomaga priti iz nastale situacije in maksimalno kolikor je pač v taki situaciji mogoče zadovoljiti vse zainteresirane partnerje. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: To je predlog kompromisa. Jaz bi v luči izvajanje tovariša Hočevarja povabil tovariša Zajca kot predstavnika republiške izobraževalne skupnosti, da s svoje strani da ustrezne izjave.

Ludvik Zajc: Tovarišice in tovariši poslanci! Na včerajšnji seji je izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti sprejel amandma izvršnega sveta. To se pravi, da se strinja s skupno prispevno stopnjo 3,26. Ker ni imel pripomb k amandmaju izvršnega sveta v smislu razdelitve namenskih sredstev za dopolnjevanje investicij, je tudi podana garancija, da bo republiška izobraževalna skupnost namenila za sredstva za investicije najmanj tolikšna sredstva, kakršna predvideva v svojem amandmaju izvršni svet.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Franc Puhar ima besedo.

Franc Puhar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Stvari ne bi še enkrat ponavljal. Povedal bi samo to, da smo na osnovi tega razgovora sklicali skupno sejo odbora za družbeni plan in finance in odbora za proračun. V razgovoru s poslanci, člani teh dveh odborov, smo prišli do spoznanja, da je tak sporazum in soglasje stališč med našim zborom in gospodarskim zborom pravilen, umesten in v tej situaciji tudi edina rešitev, ki je sprejemljiva za vse akterje. Zlasti je ugodno in sprejemljivo dejstvo, da na dveh dohodkih, to je dohodkih od avtorskih pravic in dohodkih od skupnega dohodka občanov ne participirata občina in republika, ampak je iz enostavnejših razlogov, ker so približno iste mase sredstev, na enem dohodku, to je dohodku iz avtorskih pravic v celoti udeležena republika, na dohodku iz skupnega dohodka občanov pa v celoti občina. S tem premikom dejansko republiški proračun ponovno izgubi okoli pol milijarde, katere sedaj ne more nekje odšteti, ker je to stvar računice in dela in zato bo verjetno najbolj umestno, da se da možnost, da se ta sredstva vzamejo iz sedanje rezerve proračuna in da izvršni svet, z nekim odstavkom se to da povedati — v sporazumu s koristniki to razliko, to zmanjšanje nadoknadi kasneje. Prav tako se strinjamo s stališčem gospodarskega zbora glede presežkov proračuna, kolikor bi se natekli, ker je poznano dejstvo, da se skoraj vsako leto določeni presežki ustvarjajo in da se tudi potem običajno prelivajo v splošno potrošnjo. V letu 1969 pa se želi omejiti prav to, da se eventualni presežki, če bodo formirani, ne bodo prelili v splošno potrošnjo, pač pa vrnili v katerikoli obliki gospodarstvu. Seveda pa je poleg tega treba povedati še to, da se odbori strinjajo tudi s tem, kar je predlagal predstavnik izvršnega sveta dr. Hočevar, in sicer glede vprašanja udeležbe na investicijah in kar smo danes dopoldne ali včeraj odbili. Predlagamo, da ponovno o tem predlogu izvršnega sveta razpravljamo in da ta predlog sprejmemo in ga s tem uskladimo z gospodarskim zborom. Slišali ste tudi izjavo predstavnika republiške izobraževalne skupnosti, ki se s tem v celoti strinja in računa, da bodo iz skupne mase sredstev, s katero bodo sedaj samostojno razpolagali, lahko to tudi pokrili.

Obveznost, da republiška izobraževalna skupnost do sredine januarja republiškemu zboru predloži predlog razmerij med republiško in temeljnimi izobraževalnimi skupnostmi in investicijami obstoji, tako da bo ta forum o tem lahko še kasneje razpravljal. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: S tem odpiram razpravo o predlogu sporazuma. Želi kdo besedo? Prosim, tovariš Kreft ima besedo.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši! Kolikor bo gospodarski zbor sprejel ta kompromis, bom jasno glasoval zanj v tem zboru. Želim pa opozoriti na eno lepotno napako. Do 26. decembra, ko se bomo ponovno sestali, bi bilo treba pripraviti spremembo resolucije, ki smo jo sprejeli 3. decembra, da bo tam tudi ta sprememba predvidena, in sicer da ne bomo dali za investicije za razširitev šolskega prostora milijardo 500 milijonov, ampak samo milijardo dinarjev iz proračuna, da bo pa, to pa mora biti, republiška izobraževalna skupnost nadoknadila iz sredstev, s katerimi razpolaga, teh manjkajočih 500 milijonov.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Kreft, mislim, da ni potrebno spreminjati resolucije, ker bodo manjkajoča sredstva nadomeščena iz drugih

virov. Obvestil bi vas rad tudi o tem, da je gospodarski zbor že sprejel predlagani kompromis. Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Cene Matičič.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kot diskutant, ki sem se včeraj dotikal tega problema in najostreje napadel predvidevanje, ki se danes na vse veselje v gospodarskem zboru ni uresničilo, sem dolžan povedati nekaj besed.

Najprej vas ponovno opozarjam, da smo zmanjšali vsoto, ki je bila podana tudi v aktih izvršnega sveta od 78,77 milijarde na sedanjih 70,19. To se pravi, da smo delež tega potrošnika v družbenem produktu zmanjšali od 4,18 na 3,72. Včeraj smo se zedinili, da od stopnje 0,16 na 0,11, to je tisti, ki bi jo morali odvajati za investicije, ne odstopamo zaradi tega, ker je to čisto jasno in glasno in enkratno v resoluciji napisano in je to le del tistih sredstev, ki smo jih že prej obljubljali in zagotavljali slovenskemu šolstvu pod parolo »100-letnica šole — 100 šol«. Jaz se v končni konsekvenci strinjam s tem kompromisom zaradi tega, ker ne vidim nobene druge rešitve.

Rad bi vas samo še obvestil, da pomeni to zmanjšanje prvotno predvidenih sredstev za 10,9 %. Ob tem se sprašujem, koliko bomo lahko uresničili našo intencijo, da je treba šolstvo v letih 1969 in 1970 dokončno sanirati. Včeraj smo dobili zagotovilo, ki ni bilo popolnoma jasno, vendar sem se z njim strinjal, ker je bilo dovolj optimistično, da bo ta problem v teh dveh letih, tako kot smo ga v našem visokem domu tolikokrat jasno nakazali, tudi rešen. Danes sredstva ponovno zmanjšujemo za pol milijarde, zato se z veliko večjo upravičenostjo sprašujemo ali bo ta problem spravljen z dnevnega reda ali pa ga bomo julija ali pa maja morali ponovno obravnavati. Ponavljam, da se zaradi solidarizacije strinjam s tem kompromisom, sem pa pri tem nekoliko pesimističen.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Rad bi poudaril, da bomo v smislu današnjih dodatnih sklepov že februarja ali marca razpravljali v poročilu republiške izobraževalne skupnosti o tem, kakšna je dejanska razdelitev in tako imeli možnost, da ocenimo dokončni efekt. S svoje strani predlagam za to, da sedaj pristopimo k sklepanju o tej stvari. Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Cene Matičič.

Cene Matičič: Malo prej sem v zagonu rekel, da bom glasoval za kompromis. Ne, iz solidarnosti, se bom vzdržal glasovanja.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Viktor Seitl ima besedo.

Viktor Seitl: Tovariši in tovarišice poslanci! Kljub nekako pesimistični napovedi poslanca Matičiča mislim, da v sedanjem trenuku nimamo drugega izhoda kot da sprejmemo predlog gospodarskega zbora oziroma bolje rečeno usklajevalnega telesa, to je, da pristanemo na predloge, ki so pismeno pred nami, in sicer, da se prispevek od avtorskih pravic spusti na nivo iz leta 1968 in da se v bistvu prejme amandma celjske občine, ki smo ga včeraj na tem zboru zavrnili.

Mislim, da ni nobenega razloga, da bi sedaj republiški zbor vztrajal na tem, da se skupna stopnja razdeli. Mnenja sem, da je realno, kolikor republiška izobraževalna skupnost pristaja in vidi možnost rešitve v tem okviru, tako iz političnega kakor tudi ekonomskega razloga, da sprejmemo stališče, da

naj bo skupna stopnja za RIS 3,26. Mislim, da so tu realne relacije, ki jih vidi tudi izvršni svet in ki jih vidijo na drugi strani tudi občine. S tega stališča z vsem srcem podpiram predlog in prosim, da ga tudi ostali podprete in sprejmete.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? (Ne.) Potem preidemo na sklepanje in zaključujem obravnavo. Ni nam treba glasovati o prvi razliki med gospodarskim zborom in republiškim zborom, ker je gospodarski zbor sprejel naše stališče, to se pravi, da se merijo prispevki od avtorskih pravic po stopnji 15 %. Mi moramo sklepati samo o dveh razlikah. To je tisti, ki se nanaša na 7. člen zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnji republiških prispevkov, davkov in taks. Tam smo imeli amandma celjske občine, ki smo ga včeraj zavrnili. Predlog je, da ta amandma sprejmemo. Amandma se glasi: Besedilo 1. stavka spremenjenega 8. člena se črta v celoti, nadomesti pa se z naslednjim besedilom: dohodki iz pete točke, to so dohodki iz davka na skupni dohodek občanov, 6., 7. in 9. točke 1. člena tega zakona se v celoti odstopijo občinam. Prosim tiste, ki so za tak predlog, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca dvigneta roko.)

Republiški zbor je sprejel ta predlog z dvema vzdržanima glasovoma. Sedaj nam ostane še zadnja razlika. Ta se nanaša na zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje. Tam bi mi tisti prvi člen, ki smo ga včeraj sprejeli, spremenili tako, da bi se glasil: V 1. odstavku 1. člena zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje Ur. list št. 5—17/68, se namesto številke »1,95« vstavi številka »3,26 %«, v drugem odstavku se 68 % spremeni v 70 %. Če je jasno, o čem glasujemo, postavljam predlog na glasovanje in prosim tiste poslance, ki so za tak predlog, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca dvigneta roko.) Ta tekst je sprejet in so s tem instrumenti v gospodarskem in republiškem zboru usklajeni.

Preden preidemo na proračun, nam ostane še predlog odbora za prosveto in kulturo, da bi ustanovili in izvolili komisijo republiškega in prosvetno-kulturnega zbora naše skupščine za pripravo predloga o dopolnilnem financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti. Obvestili so me, da je prosvetno-kulturni zbor odlok o ustanovitvi že sprejel. Sedaj moramo o predlogu odločiti še mi. V pogovorih v odmoru je bila navržena tudi ideja, da bi bilo dobro, da bi pritegnili v komisijo člane gospodarskega zbora. Mnenja sem, da bi bilo umestno prvo odločati o prvotnem predlogu, kasneje pa se lahko priključijo tudi člani gospodarskega zbora. Prosil bi, da tovarišica Atena še v imenu predlagatelja pojasni predlog. Prosim, tovarišica Atena.

Ela Ulrih-Atena: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da je zamisel o sodelovanju poslancev gospodarskega zbora v tem telesu zelo zaželena. To je še posebej pokazala današnja razprava. Hkrati predlagam tudi, da bi komisiji, ki jo bomo ustanovili, postavili rok 15. 1. 1969. Do takrat naj bi komisija končala s svojim delom. Mnenja sem, da s tem ne bomo ničesar zamudili glede na to, da mora tudi republiška izobraževalna skupnost do ta-

krat predložiti svoje podatke glede dopolnilnega financiranja. Delovna skupina, ki je dosedaj delala na tej problematiki, je že mnogo dela opravila, za nadaljnje delo pa je potrebno, da ga opravi komisija, ki bo imela širša pooblastila in s tem večjo možnost, da uspešno svoje delo konča.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Predlog odloka, ki ga imate pred seboj, bi bilo potrebno še dopolniti s člani gospodarskega zbora. Za sedaj so v komisijo predlagani: Cene Matičič, naš poslanec, Polde Kejžar, poslanec prosvetno-kulturnega zbora, dr. Vladimir Bračič, prav tako poslanec tega zbora in član izvršnega sveta, Janez Markun, član republiškega sekretariata za finance, Cveta Rudež, član republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, Barbara Zazula, članica izobraževalne skupnosti Slovenije, in Jože Kavčič, prav tako član te skupnosti. K tem bi bilo potrebno dodati še člane gospodarskega zbora. Tovarišica podpredsednica mi predlaga, da bi v odloku samo navedli, da tri člane imenuje gospodarski zbor.

Seveda bi bilo potrebno, da se o tem izjasni tovariš Poljanšek kot predsednik prosvetno-kulturnega zbora, ki je tu navzoč. Prosim, tovariš Poljanšek.

Miloš Poljanšek: Mnenja sem, da bi bilo to pravilno, vendar bi rad opozoril še na to, da v komisiji nimamo neposredno prizadetih, to je predstavnikov občin. Predlagam, da tudi te vključimo v delo komisije.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Glede na nerazčiščeno situacijo in na to, da nas čaka še obilo dela, predlagam, da o tem predlogu dokončno sklepamo na seji 26. 12. 1968. Besedo želi še predsednica Marija Mesarič. Prosim.

Marija Mesarič: Želela bi popraviti samo vtis, kolikor sem ga nehote ustvarila. K temu me je napotila pripomba enega poslanca, ki me je v avli vprašal, če imam kaj proti tovarišu Tepini. Da ne bi naša sedma sila napačno obvestila javnosti, ali da ne bi tisti poslanci, ki niso dovolj dobro razumeli moje razprave ob nepoznavanju ozadja, ki je meni znano, napačno tolmačili mojih besed, bi želela samo dopolniti, da je tovariš Tepina kot človek in diplomirani ekonomist in strokovnjak popolnoma v redu, imela sem pripombo le v kadrovskem pogledu glede imenovanja na določeno mesto. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. S tem štejem tudi to točko za izčrpano.

Ostane tako samo 20. točka našega dnevnega reda, to je zakon o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1969.

Vi se boste spomnili, da smo včeraj na začetku dneva sklenili, da bomo za to točko poslušali na skupni seji ekspoze člana izvršnega sveta tovariša Jožka Štruklja. Prosim, da obvestite člane organizacijsko-političnega zbora, da pridejo v to dvorano, da bomo takoj nadaljevali s skupno sejo. Po sporazumu s predsednico tega zbora bom vodil to skupno sejo jaz. Pretrgavam sejo za toliko časa, da pridejo v dvorano poslanci organizacijsko-političnega zbora.

(Seja je bila prekinjena ob 17.25 in se je nadaljevala skupno z organizacijsko-političnim zborom ob 17.30.)

Predsedujoči dr. Jože Vilfan: Začenjamo skupno sejo organizacijsko-političnega in republiškega zbora, ki je sklicana zato, da skupaj poslušamo ekspoze člana izvršnega sveta tovariša Jožka Štruklja o predlogu zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije, to je o republiškem proračunu za leto 1969. Prosim tovariša Štruklja, da vzame besedo.

Jožko Štrukelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije daje v razpravo in sprejem predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1969. V primerjavi z zakoni o proračunu, sprejetimi v prejšnjih letih, v predlaganem zakonu razen v 1. in 2. členu, ni bistvenih sprememb.

V 1. členu so nakazani dohodki in izdatki ter proračunska rezerva, v 2. členu pa so navedeni skladi, katerim se dohodki določajo v procentih, tako da bi ne bili fiksni, temveč bi se gibali v skladu z dohodki proračuna. Sestavni del tega zakona je tudi priložena bilanca dohodkov iz splošnega razporeda dohodkov proračuna SR Slovenije ter splošni razpored dohodkov.

Proračunu je priložena priloga, iz katere je razviden predlog izvršnega sveta glede delitve dohodkov oziroma koliko sredstev je namenjenih posameznim koristnikom proračuna glede na možnost in gospodarnost in potrebe v naši republiki. Pri pripravljanju republiškega proračuna je izvršni svet upošteval predvsem resolucijo o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe za leto 1969 in sicer v prvi vrsti naslednje ukrepe: realizacija in sprememba strukture splošne porabe razpoložljivih sredstev, razreševanje ključnih potreb splošne potrošnje ob skrajnem varčevanju, enotnejša in doslednejša davčna politika, popolnejše zajemanje in ugotavljanje dohodkov na podlagi že obstoječih in ob uvajanju novih predpisov ter povečanje že obstoječih virov sredstev, prerazdelitev iz osebne v splošno potrošnjo ter prerazdelitev sredstev med federacijo in republiko. Na osnovi sprejetega načela v resoluciji se izvršni svet v tem predlogu nadalje zavzema za nespremenjena delitvena razmerja med republiko in občinami, upoštevajoč pri tem zakonite obveznosti republike in občin.

Resolucija obravnava republiški proračun v okviru celotne splošne potrošnje v Socialistični republiki Sloveniji in posebej omenja le nekaj oblik te potrošnje. Predvsem zavezuje proračun, da mora zagotavljati kritje potreb, ki izhajajo iz zakonitih in drugih sprejetih obveznosti v sistemu družbene skrbi za socialno varstvo, pri tem mislim predvsem na predvojne revolucionarje, borce NOV in borce za severno mejo. Nadalje je potrebno zagotoviti intervencijska sredstva za gospodarstvo, predvsem za kmetijstvo in nekatera druga področja.

V proračunu je predvideno, da naj izdatki za javno upravo ne bi rastli hitreje kot porast družbenega proizvoda v letu 1969, porast teh izdatkov pa naj bi bil namenjen predvsem za izboljšanje strokovnosti upravnih organov, pri čemer naj bi imeli predvsem davčne in inšpekcijske službe.

Republiški proračun naj bi prav tako zagotovil povečanje osebnih dohodkov miličnikov in njihove nove namestitve, sredstva za povečanje vzgojnega kadra, nabavo opreme, ter za druge posebne namene milice. Povečala naj bi se tudi sredstva za potrebe narodne obrambe.

Predloženi proračun v celoti upošteva navedena stališča, o katerih smo dolgo razpravljali v vseh odborih, komisijah in zborih skupščine. Kako živahna je bila razprava o tem dokumentu, nam pove dejstvo, da je bilo predloženih 28 amandmajev.

Toliko mnenj in stališč nam je odpiralo med drugim mnogo globljih vprašanj, ki se nanašajo predvsem na položaj republike in na položaj občin ter njihov odnos do republike. Odpirala so se vprašanja glede nosilcev pravic in dolžnosti federacije, republiki ter v nadaljnjem razvoju samoupravne ureditve pri nas. Očitno je, da je stopilo v ospredje vprašanje delitvenih razmerij ter materialne osnove nacionalne skupnosti in komunalnega sistema. Osnova za razpravo v zborih in skupščini in za sprejem resolucije je bil dokument izvršnega sveta, ki je obravnaval izhodišča za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne potrošnje v letu 1969. Ta dokument se vsebinsko ne razlikuje od resolucije, zaradi česar je tudi zakon o proračunu v celoti usklajen z že navedenimi sklepi.

Predloženi proračun zato predvideva zvišanje redne republiške proračunske potrošnje le za 5 %, vsi dohodki po tej bilanci pa naj bi porastli za 15,4 %. Pri tem so upoštevana tudi sprejeta izhodišča, da so možni izjemno visoki izdatki le za nekatere izmed teh postavk. O teh obveznostih je skupščina že odločala, zato bi morebitno znižanje teh postavk zahtevalo tudi spreminjanje predpisov.

Nove obveznosti republiškega proračuna znašajo torej skupno 102 852 N din. Omenil sem že, da postaja izredno pomembno delitveno razmerje proračunske potrošnje med občino in republiko. Tej problematiki smo posvetili mnogo pozornosti in tudi zadnji predlog izvršnega sveta teži za tem, da dobijo gospodarske organizacije in občine večji ekonomski prostor. Izvršni svet namreč predlaga znižanje prispevka iz osebnega dohodka za republiški proračun za 0,09 %, za republiško izobraževalno skupnost pa za 0,31 %. Če sprejmemo zakonske predloge, ki določajo vire in višino proračunskih dohodkov, menimo, da bodo občinske skupščine lahko realizirale proračunske dohodke tako, da ne bodo spremenjena delitvena razmerja in da bo znašalo povečanje njihovih proračunov mnogo več, kot bo porast republiškega proračuna.

Republiški proračun je znašal 1968. leta 493,6 milijona dinarjev, če ne upoštevamo že navedenih povišanj, bi znašal v 1969. letu 519,1 milijona dinarjev, kar pomeni porast za 5 %. Občinski proračuni so ali bodo realizirali v letošnjem letu proračune v znesku 559,7 milijona, v letu 1969 pa 625,3 milijona dinarjev, kar znese skupaj 11 % porasta. Delitvena razmerja za leto 1968 naj bi bila 53,1 % : 46,9 % v korist občin, v letu 1969 pa bi ob navedeni realizaciji bilo delitveno razmerje 54,6 % : 45,4 % v korist občini. Tovariši, zato da bi lažje sledili tem podatkom, smo vam priložili tabelo, iz katere tudi izhajajo vsi podatki, ki vam jih navajam. Pomembni so tudi naslednji podatki: Po dosedanjih predlogih in naših kalkulacijah bodo vsa sredstva občin za leto 1969 znašala za proračune in izobraževanje skupno 896,8 milijona dinarjev. Če k temu prištejemo še 0,31 % oziroma 28,6 milijona din od osebnega dohodka, t.j. od prispevka iz osebnega dohodka, ki se mu po zadnjem predlogu izvršnega sveta odrekamo in k temu dodamo še povečana sredstva iz otroškega varstva v znesku 30 milijonov, bi to skupaj pomenilo 955,4 milijona din.

Po izračunu republiške izobraževalne skupnosti bi morale občinske skupščine prispevati za izobraževanje 404,1 milijona din. Če od tega odštejemo 75 milijonov din, kolikor bo znašalo republiško dopolnjevanje občinam, bi morala znašati sredstva, ki naj bi jih dodelile občinske skupščine za temeljne izobraževalne skupnosti 329,1 milijona din. Če to odštejemo od 955,4 milijona din, dobimo 625,3 milijona din, kar je skupna vsota sredstev za proračune občinskih skupščin.

Pri navedenih izračunih dobimo sredstva v višini 726,9 milijona din za izobraževanje, torej vsoto, ki jo je prvotno predvidel izvršni svet, čeprav se sedaj sredstva oblikujejo po stopnji 3,26 in ne 3,48. Republiška izobraževalna skupnost naj bi določila za redno dejavnost 312,8 milijona din, za dopolnjevanje nerazvitih občin pa 75 milijonov in po sedanjih novih amandmajih 10 milijonov din za investicije. Temeljne izobraževalne skupnosti naj bi k temu prispevale 329,1 milijona din, s čimer bi dobili sredstva, ki jih v bistvu predvideva tudi resolucija.

Zakon o proračunu po novem predlogu določa, da znašajo skupni dohodki republiškega proračuna za leto 1969 613 200 000 din. Sedaj bo ta vsota spremenjena, ker gre po novem amandmaju del sredstev iz naslova prispevka od skupnega dohodka občanov občinam.

Sprememba je nastala tudi v tem, ker je federacija prispevala del sredstev za formiranje pokojnin borcev NOV, tako da se zmanjša ta postavka v proračunu za 900 milijonov din. To sicer v federaciji ni definitivno sprejeto, imamo pa zagotovila, da bo federacija sprejela to rešitev, zaradi česar smo predlagali navedeno spremembo. Če federacija tega ne bi storila, bi morali kriti razliko v celoti iz proračunske rezerve ali pa iz drugih dohodkov ob rebalansu republiškega proračuna.

Predložena je bila tudi sprememba predlogov izvršnega sveta glede zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji prispevka iz osebnega dohodka od delovnega razmerja za izobraževanje, tako da se sredstva za dopolnjevanje temeljnih izobraževalnih skupnosti krijejo tako, kot je bilo predloženo s tem amandmajem.

Porast proračunskih sredstev v višini 5 % za redno proračunsko porabo je dejansko minimalno, če hočemo zagotoviti sredstva za normalno funkcioniranje dejavnosti, ki jih financira republiški proračun. To je tudi v skladu z resolucijo, ki predlaga varčevanje.

Glede racionalizacije in popolnejšega ugotavljanja ter zajemanja dohodkov na podlagi že obstoječih predpisov ob enotnejši in doslednejši davčni politiki so bili storjeni potrebni ukrepi.

Na predlog izvršnega sveta je bil sprejet zakon o organizaciji davčne službe v Sloveniji, s čimer smo postavili osnovo za boljšo organizacijo davčne službe in inšpekcije. Postopoma bomo tako vendarle organizirali službo, ki nam bo porok, da v bodoče ne bomo doživljali ekscesov pri zajemanju dohodkov iz obrtnih in drugih zasebnih dejavnosti ter drugih dohodkov. Ugotavljanje in zajemanje vseh dohodkov bo zato bolj usklajeno s predpisi in začrtanimi politično-ekonomskimi izhodišči. Razveseljivo je, da so rezultati vidni, mislim predvsem na uvedbo vodenja knjig davčnih zavezancev. Po podatkih, ki jih imamo do konca novembra tega leta, je zajemanje dohodkov iz teh dejavnosti znatno nad predvidevanji. Mislim, da bodo v bodoče mnogo prispevale tudi nove prispevne stopnje in davčne lestvice, ki so tako sestavljene, da ustrezajo določilu resolucije in našim stališčem o enotnejši in doslednejši davčni politiki v Sloveniji. Izvršni svet se pri organih federacije zavzema tudi za prerazporeditev sredstev med federacijo in republiko v korist republik.

Znan je dalje predlog izvršnega sveta in ustavne komisije pri skupščini, da naj bi se prenesla pravica pristojnosti o odločanju o uvedbi in vrsti virov dohodkov na republike. Dan je bil predlog za spremembo zvezne ustave, in sicer glede določil 125. člena, ki pooblašča federacijo, da določa z zveznim zakonom vire in vrste dohodkov vseh družbeno-političnih skupnosti, s tem pa omejuje

oziroma jemlje pravico ostalim družbeno-političnim skupnostim iz 27. člena, ki določa, da pripadajo sredstva iz osebnih dohodkov in drugih virov vsem družbeno-političnim skupnostim za kritje družbenih potreb na njihovem območju. Ta sredstva določajo samostojno in z njimi tudi samostojno razpolagajo.

Omenjena izjema, izjemno pooblastilo federacije, je razumljiva in potrebna le v prvem razdobju uveljavljanja nove ustavne ureditve. Njihov namen naj bi bil, da se zavarujejo delovne organizacije in tudi posamezniki pred premalo preračunanimi in premalo usklajenimi finančnimi posegi v različnih družbeno-političnih skupnostih.

Glede na sedanji položaj postavlja po mnenju izvršnega sveta nadaljnja uporaba teh pooblastil v težak položaj družbeno-politične skupnosti, predvsem pa republiko, ne samo glede izpolnjevanja nalog in obveznosti, ki izhajajo iz ustavnih določil, temveč pomeni tudi omejevanje ustavnega položaja republik kot državnih skupnosti posameznih narodov Jugoslavije.

Izvršni svet se zato pridružuje stališču, da naj bi zveza določala z zveznimi predpisi le svoje vrste in vire dohodkov, republikam pa bi naj prepustila za določanje vrst in virov dohodkov za njihove potrebe.

Glede stalnih zahtev v skupščini, da naj se izvrši racionalizacija potrošnje, med drugim tudi v javni upravi, želim omeniti, da je bil ustanovljen urad za organizacijo uprave, katerega stalna naloga je spremljati in izboljševati organizacijo dela v naši javni upravi. Danes imamo v naši republiki elektronski računski center, ki je sposoben prevzeti veliko število delovnih operacij in nalog s področja javne in poslovne uprave. Naloga že omenjenega urada je tudi organizirati javno upravo po tehnični in organizacijski plati, da bi bilo mogoče uskladiti njeno poslovanje zahtevam in možnostim elektronske tehnike.

V delokrog urada spadajo tudi metode dela v javni upravi, kot so načrtovanje, organiziranje, vodstvene metode, kontrole rezultatov, delovna tehnologija, metodika konceptnega skupinskega in individualnega dela. Zanemarjanje teh vprašanj v javni upravi pomeni njeno zaostajanje daleč za prizadevanji in uspehi, ki jih imajo na teh področjih dela v vseh razvitih predelih sveta.

Skupščina je o tem prejela poročilo komisije za organizacijo javne uprave, poslan pa je bil tudi predlog izvršnega sveta o racionalizaciji v šolstvu. Ko je izvršni svet pripravljal materialno osnovo za zadovoljitev vseh potreb proračunskih potrošnikov, upoštevajoč tudi obveznosti, ki so nastale iz različnih naslovov in so v pristojnosti republike Slovenije ter drugih izdatkov, se je znašel predvsem pred izredno težko nalogo izbire virov dohodkov, ki naj bi zadostili potrebam republike Slovenije, občin, gospodarstva in sistemskopolitičnim konceptom. Že navedeni najrazličnejši subjektivni faktorji so zoževali možnosti zadostiti vsem interesom. Razen tega je še en faktor otežkočal čim ugodnejšo rešitev tega problema, in sicer izbira virov in vrst tistih dohodkov, ki so skoraj v celoti v domeni federacije, tako da so možnosti republike v tem pogledu minimalne.

Znano je, da je bil v letošnjem letu pri sestavi proračuna za prihodnje leto in bilance sredstev za izdatke v splošni potrošnji največji porast izdatkov za izobraževanje v skladu s sklepi in priporočili o materialnem položaju vzgoje in izobraževanja. Povečanje izdatkov za dopolnjevanje manj razvitih občin, od 5860 tisoč N din na 9 milijonov N din, je narekovalo, da mora biti izvršen premik pri zajemanju sredstev pri nedopolnjevanih občinah. To je bil tudi eden izmed razlogov, da smo se odločili prevzeti v proračun polovico sredstev iz prispevka iz skupnega dohodka občanov. Nadalje smo se odločili povečati delež

republike od stopnje prispevka od avtorskih honorarjev od 9 na 15 % ter povečati maloprodajni prometni davek za 1,5 %. Skupno bi tako republiški proračun dobil dodatna sredstva v višini 27 300 000 din.

K medsebojni razdelitvi nekaterih dohodkov pa nas je vodilo tudi načelo, da naj bi to uveljavili predvsem pri tistih virih dohodkov, katerih gibanje nima tako trdnega značaja. V preteklosti je bilo namreč slišati očitke, da republika izbira najbolj sigurne vire dohodkov. Pri nekaterih takih virih je to tudi nujno, če hočemo zagotoviti ves interes občinskih skupščin in stimulacijo njihovih služb pri izbiranju dohodkov iz teh virov. Kot je znano, bomo v letu 1969 plačevali občinskim službam za plačilo stroškov in uslug 10 % od vseh zbranih sredstev za republiko. Republika je uvedla tudi nova dohodka, tako da je povečala v prvotnem predlogu stopnjo prispevka iz osebnega dohodka od 1,55 % na 1,50 % ter da je na novo, kot republiški dohodek uvedla prispevek od sklada skupne porabe.

Nadaljnji razlog, ki je odločal pri izbiri instrumentov za formiranje proračunskih dohodkov, je bil sklep izvršnega sveta, da naj bo prispevna stopnja iz delovnega razmerja čim nižja in po možnosti v okviru skupne stopnje 31,82 %. Gospodarstvu bi tako ostalo od stopnje, ki jo federacija prepušča republiki v višini 1,7 % iz prispevka od osebnega dohodka iz delovnega razmerja, najmanj 0,9 do 0,8 %. Seveda so bile to orientacijske številke, med drugim tudi zaradi pritiska pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja pa tudi zaradi negotovosti ustvarjanja proračunskih dohodkov občin iz tega vira, kljub vsem predvidevanjem. Zaradi tega prevladujejo včasih fiskalni nagibi tam, kjer bi morali pri izbiri višine stopenj, prispevkov in davkov na vsak način popolnoma prevladati ekonomski in socialni razlogi. V okviru tega so možni očitki in kritike, toda temu se ne bomo mogli izogniti. Idealna delitev pristojnosti in sredstev med vsemi politično-teritorialnimi enotami ni možna predvsem zato, ker delitev pristojnosti marsikdaj ni do kraja definirana. V ustavnih razpravah, ki smo jim sedaj priča, se oživlja težnja, da bi to vprašanje proučili in v ustavo vnesli boljše rešitve, kot jih imamo sedaj.

V republiki Sloveniji pa so ta vprašanja odprta tudi glede določanja prioritete pri reševanju tega ali onega vprašanja. Neskladja nastajajo, ko razpravljamo o vprašanjih nacionalnega pomena, ki jih rešujejo tako republika kot tudi občine. Mislim, da bi bil sporazum glede prioritete reševanja nekaterih vprašanj velik doprinos pri urejanju spornih vprašanj, ki nastajajo glede delitve sredstev med republikami in občinami.

Ob izračunavanju republiške bilance smo ugotovili, da bodo občinske skupščine lahko opravljale s predvidenimi dohodki vse funkcije in s povečanimi proračuni krile novo nastale obveznosti. To nam zagotavljajo tudi podatki, ki jih imajo naše službe o dohodkih občin za leto 1968. Službe občinskih skupščin pa prikazujejo dohodke za prihodnje leto v minimalnem obsegu, medtem ko predvidevajo izdatke v maksimalnem.

Iz pregleda nekaterih predvidevanj služb občinskih skupščin smo ugotovili, da so predvidevanja dohodkov iz prispevka od osebnega dohodka iz delovnega razmerja nižji, kot jih predvidevamo mi, nižji od republiških predvidevanj so tudi glede prometnega davka, predvsem pa od davka obrtnih dejavnosti pa tudi od dohodka iz kmetijstva, kar zlasti velja za nekatere mestne občine.

Izdatki, predvideni za šolstvo, predstavljajo zahtevke, ki so jih predložile temeljne izobraževalne skupnosti. Izredno visoke zahtevke so postavile tudi občine, ki so že doslej dajale za izobraževanje več sredstev, kot to predvidevajo

merila republiške izobraževalne skupnosti. V tako visokih zahtevkih so tudi sredstva za tako imenovani B program, za katerega predvideva republiška izobraževalna skupnost 7% znesek od sredstev za redno dejavnost izobraževanja, medtem ko je doslej ponekod znašal ta 30 % in več. Zaradi tega ocenjujemo, da bodo znašala sredstva za izobraževanje v Sloveniji okrog 80 milijard din in morda celo več.

Smatramo, da je lahko ob delni notranji prerazporeditvi sredstev, proračunska prognoza za leto 1969 mnogo bolj optimistična, kot je videti na prvi pogled, predvsem pa mnogo boljša, kot to predvidevajo nekatere občine. Nekatere občine pa bodo morale glede na stališča izvršnega sveta prispevati za izobraževanje precej več kot v preteklosti, saj so bili njihovi dosedanji prispevki doslej minimalni. Ker je resolucija dogovor v okviru celotne Slovenije in moralna obveznost, menimo, da ima izobraževanje prioriteto tudi pred nekaterimi komunalnimi investicijami. Vse to velja predvsem za manj razvite občine. Na primer, nekatere dopolnjevane občine so dajale za izobraževanje celo manj od 15 % proračunskih dohodkov.

Občinske skupščine in republiški proračun so v letošnjem letu pod izrednim pritiskom potrošnikov, tudi tistih, od katerih tega ni bilo pričakovati. Zahtevki potrošnikov republiškega proračuna za leto 1969 so bili ob predložitvi večji za več kot 60 % v primerjavi z letom 1968, kar ni bil redek primer tudi v občinah.

Iz pregleda razporeditve sredstev po glavnih namenih v predlogu republiškega proračuna za leto 1969 je porast nekaterih dejavnosti nad normalnim porastom. Izvršnemu svetu je znano, da gredo kritike in pripombe prav na račun teh postavk. Pri nekaterih gre za izredno majhne vsote, pri drugih pa so te vsote nekoliko večje in je njihov porast utemeljen v določenih konceptih izvršnega sveta. Izvršni svet smatra, da je bilo za to nujno napraviti nekatere premike, čeprav je proračunska situacija težka. Izvršnemu svetu je kot organu skupščine poverjena politično izvršilna funkcija v okviru z ustavo in zakoni določenih pravic in dolžnosti republike, ob upoštevanju in uveljavljanju zaključkov in predlogov vseh zborov te skupščine. Kot tak družbeno-politični organ se izvršni svet smatra za upravičenega in dolžnega, da predlaga in v okviru svoje pristojnosti in možnosti tudi sprejema ukrepe, ki imajo najširši nacionalni značaj in pomen. Tako izvršni svet predlaga, da naj sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti poraste za 22 %, to je za okoli 3 milijone novih dinarjev, da bi tako povečali njihove možnosti za obsežnejše intervencije zlasti glede raznih kulturnih prireditev in akcij ter drugih kulturnih dejavnosti, kolikor v tem proračunu niso posebej omenjeni. Poudarim naj, da v proračunu ni več posebne postavke, namenjene za nepredvidene izdatke, proslave, slovesnosti in druge podobne akcije, kot je bilo to v letu 1968.

Med drugimi vidnejšimi povečanji proračunskih postavk so tudi sredstva za državni arhiv. Po podrobnejši proučitvi njegove dejavnosti in ugledu je prišel izvršni svet do sklepa, da je potrebno osebne dohodke zaposlenega osebja izenačiti z dohodki ustreznih kadrov v drugih sorodnih panogah, katerih dejavnost financira republika. Arhiv deluje v nevzdržnih pogojih. Izredno dragoceno arhivsko gradivo se hrani v razmerah, v katerih se lahko poškoduje ali celo uniči in tako povzroči neprecenljiva škoda.

S predvidenimi investicijami v spomeniško varstvo začenjamo intenzivneje izvajati program varstvenih del na štirinajstih najpomembnejših kulturnih spomenikih, ki so jih strokovnjaki izbrali izmed več sto bolj ali manj ogroženih spomenikov nacionalnega pomena. Dopoljnjena bo tudi najosnovnejša dokumenta-

cija ter izvršitev najpotrebnejših očiščevalnih in zavarovalnih del na preostalih 11 najbolj ogroženih spomenikih.

Izreden porast najdemo tudi pri postavki za telesno kulturo in postavki republiškega sekretariata za prosveto in kulturo. Porast izhaja iz tega, da so tu v obe postavki vnesena sredstva za akcije, proslave in slovesnosti, ki so bila prej izkazana posebej. Kljub takemu premiku sredstev pa je namenjeno za dejavnost republiškega sekretariata za prosveto in kulturo okoli 2 milijona dinarjev manj kot v letu 1968.

Oba zbora bi opozoril na srednjeročni plan, ki določa, da naj bi izdatki za znanstveno raziskovalno delo rastli hitreje od splošnega porasta, in v skladu s tem predvideva tudi postopno rast materialnih sredstev, kar je v skladu z našim predlogom.

Izreden je porast sredstev za izenačevanje razlik v pokojninah borcev. V ta namen je predvideno za leto 1969 48 % več sredstev kot v letu 1968. Do takega povečanja je prišlo zaradi tega, ker je bilo treba plačati nepokrito razliko za zadnji dve leti in uresničiti sklep skupščinskih odborov o zmanjšanju razlik, do katerih je prišlo med pokojninami in zagotovljenimi minimalnimi osebnimi dohodki udeležencem narodnoosvobodilne borbe.

V javni upravi je prišlo do nekoliko večjega porasta izdatkov, in sicer skupno za 12 %. S tem porastom naj bi zadostili sklepom republiškega in organizacijsko-političnega zbora z dne 18. aprila tega leta, o proračunski politiki Socialistične republike Slovenije v letu 1968 in sicer, da naj izvršni svet takoj omogoči materialno izboljšanje in izpopolnitev kadrovske strukture in organizacijo dela v tistih republiških organih, pri katerih pomanjkanje ustreznega kadra onemogoča normalno in učinkovito poslovanje. Pri tem naj posveti posebno pozornost organizacijskemu in kadrovskemu izboljšanju inšpekcijskih služb. Organizacija in kadrovsko izboljšanje inšpekcijskih služb nam narekuje nakazano povečanje porabe v republiškem sekretariatu za finance in tudi povečanje sredstev za izboljšanje dela nekaterih drugih služb. Resolucija glede javne uprave določa, da je potrebno v okviru sredstev namenjenih za delovanje republiških upravnih organov izboljšati predvsem strokovnost upravnih organov in dati prednost razvijanju davčne in inšpekcijske službe.

Resolucija tudi določa, da je potrebno na področju javne varnosti zagotoviti sredstva za povečanje osebnih dohodkov in za nove namestitve miličnikov, za povečanje vzgojnega kadra in za kritje povečanih nujnih potreb za nabavo opreme ter za druge posebne namene. Predvideno financiranje narodno obrambnega organa v okviru službe notranjih zadev je potrebno razporediti na več let.

Prav tako je prišlo do povečanja sredstev za narodno obrambo iz splošno znanih razlogov in stališč že omenjene resolucije.

Povečanje izdatkov za javno upravo znaša v letu 1969 12 %. Dejansko pa je zvišanje le 9 %. Razlika treh odstotkov so sredstva, potrebna za osebne dohodke uslužbencev, ki so se zaposlili v letošnjem letu. Opozoril pa bi rad, da je 9% zvišanje predvsem zvišanje osebnih dohodkov v milici, kjer znaša ta odstotek 10, tako da je za ostalo republiško upravo odstotek nižji od 9. Zelo pomembno se nam zdi dejstvo, da bodo sredstva za osebne dohodke za javno upravo razdeljena med posamezne potrošnike po kriterijih, ki so bili v sporazumu določeni. Ti kriteriji so prvi korak v izenačevanju osebnih dohodkov v javni upravi, zaradi česar bodo nekateri organi v letu 1969 prejeli enako višino sredstev kot v letu 1968. Poleg tega so bila rezervirana še določena sredstva za nove namestitve. Na povečane izdatke za osebne dohodke v republiški

upravi pa največ vpliva povečanje osebnih dohodkov v sekretariatu za notranje zadeve.

Sodišča, ki so financirana iz republiškega proračuna, prejmejo v prihodnjem letu v skupni masi le za 3 % povečana sredstva. Ta povečanja gredo predvsem za višje stroške, za sodnike porotnike, ker je po skupščinskem priporočilu potrebno pritegniti k sodnim obravnavam tudi porotnike izven sedeža sodišča; povečanje stroškov kazenskega postopka pa terja njegova demokratizacija — stroški vabil, udeležba odvetnikov in tako dalje. Sodniki okrožnih sodišč in sodniki višjih in vrhovnih sodišč prejemajo plačo po količnikih oziroma na način, ki ga je določila skupščina s predpisom.

Prepričan sem, da je predloženi proračun v skladu s sprejetimi dokumenti, stališči in ukrepi ter v skladu s hotenji posameznih zborov, odborov in komisij ter z lastnimi koncepti, izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da ga skupščina sprejme. Pri njegovi sestavi je bila posvečena posebna pozornost stališčem in sklepom občinskih skupščin Slovenije, ki so bili izraženi na številnih sestankih in razgovorih s predstavniki občinskih skupščin ter drugimi političnimi predstavniki občinskih ter republiških organov. Pri tem je bila posvečena posebna pozornost zahtevam slovenskega gospodarstva, ki je želelo najti svoj prostor v delitvenih razmerjih med njimi in družbo.

Tovarišice in tovariši! Dovolite, da se v imenu izvršnega sveta zahvalim vsem, ki so kakorkoli sodelovali v razpravah o tako številnih in različnih problemih družbenega dogajanja in konstruktivno razreševanje družbeno-političnih vprašanj, ki so spadala v pristojnost te skupščine in izvršnega sveta. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Vilfan: S tem smo zaključili skupno sejo. Zbora bosta nadaljevala z delom na ločenih sejah.

S sejo republiškega zbora bomo nadaljevali takoj.

(Seja obeh zborov je bila prekinjena ob 18. uri, seja republiškega zbora pa se je nadaljevala ob 18.03.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariši in tovarišice! Nadaljujemo s sejo republiškega zbora in hkrati z obravnavo predloga zakona o proračunu (republiškem proračunu) za leto 1969.

Predlagatelj zakona je izvršni svet, njegovi predstavniki pa so tovariš Jožko Štrukelj, dr. France Hočevar, dr. Ernest Petrič in Zora Tomič. Predstavniki republiških upravnih organov so Riko Jerman, republiški sekretar za finance, dr. Viktor Damjan, republiški sekretar za pravosodje in občo upravo, in Marjan Prijatelj. Tudi ob tej priliki moramo rešiti vprašanje procedure glede enofaznega postopka in skrajšanja rokov. Dajem predlog, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku in ne glede na roke, v obravnavo. Ker ugotavljam, da ne želi nihče razpravljati, prosim, da tisti, ki so za tako proceduro, dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Z enim glasom proti je ta procedura sprejeta.

Predlog zakona sta obravnavala odbor za proračun našega zbora in odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora in zakonodajno-pravna komisija. Vsi so dali svoja poročila. Dobili ste tudi mnenje odbora gospodarskega zbora za gospodarsko programiranje in finance, nadalje mnenje odborov socialno-zdravstvenega zbora in sicer za socialno varstvo, za otroško varstvo, za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje, za invalidsko varstvo

in invalidsko zakonodajo. Razen tega smo še včeraj dobili mnenje prosvetno-kulturnega zbora.

Naknadno je izvršni svet k svojemu prvotnemu predlogu dal amandmaje. Razen tega se sedaj deli tudi druga serija amandmajev, ki so v zvezi z instrumenti, kakor so bili danes in včeraj sprejeti. Poleg amandmajev izvršnega sveta imamo še amandmaje zakonodajno-pravne komisije.

Ali želi poročevalec odbora za proračun dopolniti pismeno poročilo? Prosim, tovariš Radoslav Jonak ima besedo.

Radoslav Jonak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Glede na situacijo, ki ste ji bili sami priča, naš odbor ni mogel glede zadnjih sprememb dati pismenega poročila, ampak vas bom o sklepih odbora, ki je obravnaval vse predložene spremembe, obvestil jaz.

Odbor za proračun je o predlogu zakona razpravljal trikrat, in sicer prvič 13. 12. na skupni seji z odborom za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora in sicer o predlogu zakona, ki ga je takrat predložil izvršni svet z dne 27. 11. Na tej seji sta odbora v načelni obravnavi ugotovila, da predstavlja predloženi predlog republiškega proračuna v glavnem realizacijo načel in obveznosti, ki jih je Skupščina SR Slovenije sprejela v resoluciji o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969 in tudi seveda z drugimi akti skupščine ter s stališči odbora o urejanju in gospodarjenju s sredstvi na določenih področjih, ki jih pokriva republiški proračun. Spričo tega sta odbora proučila celotno bilanco sredstev republiškega proračuna in sicer temeljito od postavke do postavke v vseh podrobnostih.

Kljub temu se odbora nista čutila dovolj kvalificirana, da bi lahko meritorno odločala o tem, katere postavke v bilanci republiškega proračuna bi kazalo znižati oziroma sploh ukiniti glede na to, da so bili predhodno sprejeti predlogi, da se določeni instrumenti znižajo in tako znižajo dohodki republiškega proračuna. Odbora sta zaradi tega takrat priporočila predlagatelju zakonskega predloga, to je izvršnemu svetu, da upošteva ta predvidena znižanja, predvsem stopnje iz prispevka iz osebnega dohodka in da tudi temu primerno zniža dohodke republiškega proračuna in da v zvezi s tem ustrezno spremeni prvi in drugi člen zakonskega predloga v bilanci sredstev ter da po lastni presoji zniža posamezne proračunske postavke, ker sta odbora namreč menila, da so relacije in odnosi med posameznimi proračunskimi porabniki izvršnemu svetu kot predlagatelju predloga nedvomno bolje znani in da je zato njegova selekcija seveda primernejša. Pri razpravi o posameznih proračunskih postavkah sta bila odbora mnenja, da je med postavkami za negospodarske investicije neopravičeno izpadla postavka za gradnjo druge etape osnovne šole v Lendavi, ki znaša približno 628.000 din. Odbora sta zaradi tega priporočila predlagatelju, da to upošteva pri usklajevanju tega predloga.

Nadalje je odbor drugič razpravljal o predlogu zakona na seji dne 18. 12., ko je sprejel od izvršnega sveta predlog sprememb k zakonu o proračunu z dne 17. 12. Odbor je ugotovil, da se predlog sprememb nanaša na 1. in 2. člen predloga zakona, in na spremembe k bilanci dohodkov in splošnega razporeda dohodkov proračuna SR Slovenije za leto 1969. Odbor je obravnaval tudi spremembe k splošnemu razporedu dohodkov in spremembe v pregledu razporeda sredstev po glavnih namenih po predlogu republiškega proračuna za leto 1969. Vse predložene spremembe je odbor sprejel, ker so bile v skladu z intencijami

odbora, danimi na seji dne 18. 12. 1968 in ker je ugotovil, da zmanjšanje prvotnega predloga v proračunu ne bo povzročilo nobenih bistvenih težav glede realizacije obveznosti, ki jih ima proračun v letu 1969. Odbor je nadalje obravnaval predlog sprememb in dopolnitev zakonodajno-pravne komisije z dne 17. 12., ki se nanašajo na 3. in 16. člen zakona o proračunu in je v celoti sprejel predložene spremembe zakonodajno-pravne komisije.

Prav tako je odbor obravnaval mnenje k predlogu zakona o proračunu SR Slovenije, ki ga je sprejel kulturno-prosvetni zbor Skupščine SR Slovenije z dne 18. 12., vendar predlogov zbora ni mogel upoštevati. Prav tako je odbor mnenja in stališča drugih odborov in skupščinskih teles, ki so dali svoja mnenja in predloge k predlogu zakona.

Tretja obravnava tega zakona je bila danes. Na tej seji je odbor sprejel mnenje gospodarskega zbora z dne 19. 12. Sklenil je predlagati amandma v besedilu, kot ga je podal gospodarski zbor in kateremu tudi ne nasprotuje izvršni svet. Amandma se glasi: V drugem odstavku 3. člena naj se na koncu stavka črta pika in se doda naslednje besedilo: »in se lahko uporabi le za intervencije v gospodarstvu po posebnem programu, ki ga potrdi Skupščina SR Slovenije.« Amandma se nanaša na eventualni višek proračuna, s tem, da je odboru jasno to, da je v načelu tak amandma v redu in sprejemljiv, da pa se lahko zgodi, da bodo tekom proračunskega leta potrebna tu in tam tudi kakšna manjša odstopanja. Zaradi tega odbor predlaga, da se predlog zakona s predlaganimi spremembami izvršnega sveta, odbora in zakonodajno-pravne komisije sprejme. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Štrukelj želi še besedo. Prosim.

Jožko Štrukelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Da bi olajšal delo, se bom takoj oglasil k besedi. V imenu izvršnega sveta umikam predlog sprememb k zakonu o proračunu SR Slovenije za leto 1969, ki so bile dostavljene skupščini z dne 17. 12. 1968. leta. Vsem poslancem je že predložen nov amandma k predlogu zakona o proračunu SR Slovenije, in sicer k 1. in 2. členu. Mislim, da je pomembno, da navedem tudi to, da se za 3. členom doda nov 3. a člen in sicer, da se izvršni svet pooblašča, da spreminja namen in višino sredstev ne glede na to, ali gre za sredstva za posebne namene ali za sredstva za redno dejavnost, če se o takem prenosu sporazume z nosilci sredstev. Glede amandmaja odbora za proračun pa moram povedati, da se temu amandmaju izvršni svet ne protivi.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ali želi dati ustno poročilo še poročevalec zakonodajno-pravne komisije? Ugotavljam, da ne želi, zato začenjam obravnavo. Prosim, tovariš Viktor Seitl ima besedo.

Viktor Seitl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Čisto na kratko hočem izjaviti svoje mnenje do predloženega proračuna in amandmajev. Strinjam se s takšnim predlogom proračuna, kakršnega smo dobili, zlasti na podlagi obrazložitve predstavnika izvršnega sveta na skupni seji, s tem, da podpiram amandma, ki ga je dal poročevalec odbora za proračun z naslednjim opozorilom. Pregled proračunskih dohodkov občin, ki smo ga malo prej dobili, kaže, da so nekatere občinske skupščine globoko pod lanskoletno realizacijo proračunskih dohodkov. Naj navedem občino Koper s soraz-

merno zelo visokimi proračunskimi dohodki na prebivalca, potem občino Laško, Ljutomer, Ptuj, Radlje in Radovljico. Vse te občine so globoko pod lanskoletnim poprečjem. Mislim, da mora glede na situacijo, v kakršni smo, in glede na vsa stališča, ki so bila v tej skupščini včeraj in danes sprejeta, izvršni svet sprejeti obveznost, da bo skušal omogočiti tudi tem občinam normalen razvoj. Izjavljam, da bom za proračun glasoval. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim, tovariš Jože Pacek ima besedo.

Jože Pacek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Opravičujem se za prehitro izjavo, da zakonodajno-pravna komisija nima pripomb. V imenu zakonodajno-pravne komisije bi želel izjaviti, da se sklicujem v celoti na njeno pismeno poročilo, razen amandmaja, da se za 3. členom doda nov 3. a člen. Ta amandma moramo proučiti in če nam tovariš predsednik dovoli, bi pozval zakonodajno-pravno komisijo na sestanek v sobo 209. Po sestanku bom dal končno mišljenje komisije.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ali zahtevate, da pretrgamo sejo, ali pa lahko mi nadaljujemo s svojim delom? (Jože Pacek iz klopi: Vi nadaljujte s svojim delom.) Vabim člane zakonodajno-pravne komisije, da gredo v sobo 209, mi pa bomo z razpravo nadaljevali. Ali želi kdo govoriti? Tovariš Rado Pušenjak ima besedo.

Rado Pušenjak: Mojo razpravo navezujem na izvajanja tovariša Seitla, glede sredstev občin. Razmerja med nekaterimi občinami postajajo nevzdržna. Prosil bi tovariša Struklja, da nam pove, ali se bo dalo na nek način stvari izboljšati, ker indeks, ki sicer še ni proučen, vendarle kaže na to, da marsikatera občina ne bo mogla redno poslovati. Ali se da kaj napraviti, da zagotovimo občinam kolikor toliko normalno poslovanje? Če na eni strani upoštevamo veliki skok v republiških sredstvih za drugo leto, hkrati pa veliko stagnacijo občin, potem se človek vpraša, kakšne pogoje bodo občine imele za normalno delo oziroma kaj bo nastalo, če teh pogojev ne bo. Jaz sicer nimam konkretnih podatkov iz mojega področja, vendarle pa bi rad tovariša Struklja vprašal, koliko so te stvari že premišljene in ali so te številke uradno preverjene oziroma, da nam pove kako si zamišlja izvršni svet poslovanje občin, ob takem stanju. Mnenja sem namreč, da delitev ni v redu in da bi bilo v naslednjih mesecih vse podvzeti, da se najde pravilni sistem, ki bo vsem občinam zagotavljal normalno poslovanje.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Jožko Štrukelj ima besedo.

Jožko Štrukelj: Tovariš predsednik, hotel sem poseči v razpravo takoj zaradi tega, da ne bi mogoče na osnovi takšne diskusije ali takšnih argumentov, kot jih je navajal tovariš Pušenjak, diskusija krenila v to smer. Ne bom govoril o sami tehniki izračunavanja, ker bo to obrazložil tovariš sekretar za finance, rad pa bi se dotaknil nekaterih načelnih vprašanj.

Že v lanskem letu smo se zedinili, da dopolnjevanje občin v tistem starem klasičnem smislu dopolnjevanja proračunov ne bo več. Čim smo se temu odrekli, neizogibno nastanejo med občinami določene razlike.

Glede številk, ki izhajajo iz pregleda, pa moram reči, da seveda niso popolnoma točne, že samo glede na to, da občine na podlagi sedaj sprejetih sprememb dobe pol milijarde več sredstev. Prav tako bodo lahko občine dobile določena sredstva na podlagi dogovorov z gospodarskimi organizacijami z njihovega področja. Rad bi omenil tudi to, da je izvršni svet planiral le 3,64 % prispevka iz osebnega dohodka in da so ta prispevek in ta številka le orientacijski. Občinske skupščine so v tem pogledu popolnoma samostojne in svobodne, da skupaj z gospodarstvom določijo stopnjo prispevka. Mislim, da lahko rečem, da se opažajo določeni premiki v pozitivni smeri, zlasti glede tistih občin, ki so bile dosedaj dopolnjevane. Takšna intencija je prišla do izraza že v predhodnih razpravah in mislim, da smo tem hotenjem vsaj deloma ugodili.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Kreft želi besedo.

Ivan Kreft: Tovariši in tovarišice poslanci. Jaz nameravam sicer glasovati za republiški proračun, rad pa bi nekatera pojasnila. Nimam pri sebi lanskoletnega proračuna, ampak na pamet vem, da je bilo lani predvidenih 150 milijonov starih dinarjev kot kredit za film »Bitka na Neretvi«. S tem v zvezi sem postavil tudi poslansko vprašanje in dobil odgovor, da gre za kredit, ki da so ga vse republike prispevale, in da je to obveznost, ki se ji ni mogoče izogniti. Nič nimam proti temu, samo čudno se mi zdi, da sem pred nekaj dnevi bral, da je delo okrog tega filma v glavnem končano in da je že vnaprej razprodan v ne vem koliko držav in se mi čudno zdi, da bi morala biti ta vsota v proračunu za 1969. leto, če je sedaj že tako uspešno zaključena prodaja filma. Prej bi pričakoval, da bo ta vsota med dohodki za letošnji proračun. V lanskem proračunu, tudi to govorim na pamet, sem našel približno isto postavko, kakor je na strani 12, to je nadomestila funkcionarjem, ki so v službi organov federacije. Lani je bilo napisano, da so ta sredstva v višini 23 milijonov za slovenske člane sveta federacije. Nič nimam proti tej postavki v letošnjem proračunu, kakor nisem imel lani proti oni postavki, samo rad bi vedel, če gre za isto stvar, ali pa je to kakšna dodatna obremenitev proračuna. Prosil bi za pojasnilo glede teh dveh postavk, ki znašata 170 milijonov starih dinarjev.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim, kdo želi še besedo? Prosim, tovariš Riko Jerman ima besedo.

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Najprej bi želel odgovoriti tovarišu Kreftu. Točno je, da je bilo v lanskem proračunu, kar je razvidno tudi iz naše letošnje priloge, in da je v letu 1968 bilo danih 1 500 000 dinarjev za soudeležbo pri proizvodnji filma Bitka na Neretvi. Tako pogodbo sem v skladu s pooblastili, ki mi jih je tekoči letošnji proračun dal, podpisal s skupino, ki snema ta film. Pogodba se nanaša na to vsoto kot kredit, vendar s tem, da naša republika kot dajalec kredita nosi tudi vse tveganje v primeru, če bi predvajanje tega filma ne bilo tako uspešno, da bi pokrilo vse stroške proizvodnje tega filma. Naša informacija o tem, da je film v glavnem končan in da so proizvodni stroški ugotovljeni oziroma, da se ne bodo bistveno povečali, je točna. Točno je tudi to, da je film tudi že prodan, vendar ni še plačan, ni še realiziran. Naše službe to nadzorujejo in če boste

za to še naprej zainteresirani, bom lahko dal o tem pismeno poročilo. Hkrati pa bi, tovarišice in tovariši poslanci, želel opozoriti, kako je bila izračunana tista tabela, ki ste jo dobili na mize. Kakor je tovariš Štrukelj v svojem ekspozeju poudaril, je bila ta tabela izračunana na podlagi republiških ocen, torej na podlagi tistih ocen in tistih podatkov, ki so upravnim službam republike na voljo in ki so seveda tudi hkrati potrebni za to, da se neka ocena za posamezno občino lahko postavi. Večinoma je vsa ta ocena naslonjena na to, kakšna je bila možnost realizacije proračunskih dohodkov v tekočem letu; ker imamo za tekoče leto že 11-mesečne podatke, so take napovedi bolj točne, kakor pa če bi bili šele v oktobru ali pa če bi imeli na voljo samo nekajmesečne podatke. To ne pomeni in si tudi ne upam trditi, da smo s takimi ocenami dali popolnoma točno sliko. Predvsem si ne upam trditi tega zato, ker ne moremo namreč pričakovati, da bi naši upravni organi, zlasti če morajo tako oceno narediti sorazmerno hitro, lahko imeli pred očmi vse tiste pomembne spremembe, ki se včasih v nekem kraju dogajajo. Recimo, en tak primer je tovariš Štrukelj navedel za Koper. Če se bo v Kopru več gradilo, kakor pa se je v poprečju letošnjega leta gradilo, torej, če bo tam realizirano dosti več osebnega dohodka, potem bodo ti podatki verjetno preseženi, kar se tiče osebnih dohodkov. Če pa bo aktivnost manjša, potem bodo ti dohodki manjši. Recimo, že vnaprej vemo in s tem smo tudi računali, da gre gradnja Srednje Drave I h kraju in da zaradi tega to veliko gradbišče, ki je dajalo v minulih dveh letih sorazmerno večje osebne dohodke na tem področju, čeprav so delali delavci iz tujih krajev, ne bo dajalo več tistih dohodkov kakor doslej, kar se bo v določeni meri zanesljivo poznalo na masi dohodkov občine Maribor. Skratka, to so take spremembe, ki jih ne morete pričakovati, in jih je v kalkulacije težavno pravilno ujeti. Takšne izredne položaje lahko bolj natančno ali pa edino pravilno ocenijo tovariši, ki delajo v občinah. V informaciji je navedeno, da nekatere občine ne bodo dosegle niti 100% dohodkov iz letošnjega leta. To je seveda rezultat naših kalkulacij in pričakovanj. Zlasti smo računali na nekatere premike v osebnem dohodku iz kmetijstva. Znano vam je, da bodo vse tiste olajšave in pa tako zastavljene lestvice, kakršne ste že sprejeli v predlogu zakona o prispevkih in davkih občanov, povzročile, da bodo nekatere občine, zlasti mestne, imele možnost, da bodo terjale nekaj več dohodkov iz kmetijstva, nasprotno pa bo v nekaterih občinah, to je v glavnem v nekaterih občinah na Štajerskem, okrog Ljutomera, da bodo imele celo nekaj nižje dohodke iz kmetijstva. Ker pa so nekatere občine na vsakem premiku iz kmetijstva zelo občutljive, saj je to njihov poglavitni vir dohodka, se to seveda pokaže v taki obliki, kakor vidite iz teh indeksov.

Ocena je, kakor vidite, samo neka splošna orientacija, kaj je možno po tem davčnem instrumentariju, ki ste ga že sprejeli, doseči v prihodnjem letu. Verjetno boste na podlagi takih podatkov lahko tudi realneje razpravljali s svojimi upravnimi službami, ker boste imeli v rokah eno izmed možnih ocen in boste lahko primerjali podatke, ki vam jih bodo pripravili v občinah. Opozoril bi vas rad tudi na to, da se bodo sredstva občin iz naslova otroškega dodatka v prihodnjem letu nekaj povečala. V globalu se bodo ta sredstva povečala po kalkulacijah, ki so jih opravile ustrezne upravne službe v republiki za približno 3 milijarde din. To je sicer manjši del dohodka, ki pa je v mnogih občinah kar pomemben.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Rado Pušenjak želi besedo.

Rado Pušenjak: Resno moramo računati s tem, da bo glede na zvišanje davka odtok sredstev iz podeželskih občin v centre zdaj še večji. Na primer Ljutomer je imel indeks davka na maloprodajni promet v 9 mesecih letos nasproti istemu obdobju v lanskem letu komaj 101. Sedaj bo ta pretok še večji, ker uvajamo tak davčni režim, da obremenjujemo potrošnjo v takšni meri. Zato predlagam, da zadolžimo sekretariat za finance, da nam za prvi kvartal naslednjega leta pripravi točnejše poročilo o gibanju in posledicah teh ukrepov, katere smo na žalost sprejeli tako, da bo lahko potem ta forum začel proučevati stvari na novo.

Mislim, da mi sploh ne moremo govoriti o tem, da imamo neko realno davčno politiko. Prepričan sem namreč, da je ni. Prepričan sem o tem, da je bila pred 4 ali 5 leti v Jugoslaviji volja kreirati neko solidno davčno politiko. Mislim, da moramo pri tem vztrajati in ne smemo davčne ukrepe pripravljati ad hoc, temveč jih temeljito proučiti. Za to imamo dovolj kvalificiranih inštitutov in ustanov, ki bi lahko, recimo, v dobi treh mesecev sestavili študijo o tem, kje so hibe našega sistema in kaj bi bilo boljše glede na gospodarsko, socialno in politično situacijo ukreniti, da bomo lahko začeli v Jugoslaviji po enotnih merilih kreirati neko sodobnejšo davčno politiko. Moramo se zavedati tega, da so razmere vedno bolj občutljive in zato moramo iskati take oblike davčne politike, da ne bomo razkurili vse javnosti po nepotrebnem.

Predlagam konkretno, tovariš predsednik, da izvršni svet pripravi recimo v roku 3 mesecev tako študijo in jo predloži skupščini.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Mislim, da je tak apel vsebovan v samem zaupanju v izvršni svet, s tem da smo ga izvolili, in je po mojem mnenju njegova permanentna dolžnost, da proučuje take stvari. Če bo študijo pripravil v 3 mesecih, ne vem, mislim pa, da bo sam izvršni svet razmislil o tem predlogu.

Čakamo še na zakonodajno-pravno komisijo, ki ima očividno neke težave. Želi še kdo besedo? Prosim, besedo ima Jožko Štrukelj.

Jožko Štrukelj: Ta čas bi rad izkoristil za to, da bi odgovoril tovarišu Kreftu glede izdatkov za zvezne funkcionarje. To je 22 milijonov din. To so izdatki, ki jih dajemo na podlagi zakona, ki smo ga sprejeli v tej skupščini. Teh sredstev potrošimo 1 700 000 S dinarjev. Predvsem so to nekatera nadomestila, prevozni stroški itd.

Rad bi odgovoril tudi tovarišu Pušenjaku. Z njegovim predlogom se popolnoma strinjam. Že sedaj dobivamo vsak mesec bilten o tem, kako poteka davčna politika za vsako občino v Sloveniji posebej, mislim pa, da bi bilo koristno ta poročila izpopolniti v smislu predloga. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: No, tovariš Česnik se je vrnil, ali lahko potem že kar pristopimo k obravnavi tega amandmaja? Prosim, tovariš Česnik.

Janko Česnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Komisija se je sestala in v navzočnosti članov in podpredsednika izvršnega sveta tovariša Hočevarja in predsednika odbora republiškega zbora za proračun tovariša Cvenka sklenila, da predlaga amandma k 3. a členu. Stavek naj se spremeni tako, da se glasi: »Izvršni svet se pooblašča, da do zneska 5,6 milij. din spreminja namen in višino sredstev za redno dejavnost, če se o takem prenosu sporazume z nosilci sredstev.«

Obrazložitev je naslednja: V zakonu o financiranju družbeno-političnih skupnosti nismo našli ustrezne določbe, ki bi v tej smeri pooblaščale izvršni svet, razen, da izvršni svet lahko razpolaga s proračunsko rezervo in po 137. členu tega zakona tudi s sredstvi za posebne namene.

Iz teh razlogov smo prilagodili besedilo tega amandmaja tako, da smo črtali sredstva za posebne namene, ker je v tej smeri izvršni svet že tako ali tako pooblaščen. Ker pa je nastali primanjkljaj v proračunu v višini 560 milijonov starih dinarjev izvršni svet pokril iz proračunske rezerve, smo smatrali, da je glede na to izvršni svet izjemoma upravičen, da razpolaga do tega zneska s sredstvi za redno dejavnost, če se seveda poprej sporazume z nosilci teh sredstev.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa, tovariš Česnik. Mislim, da lahko preidemo na sklepanje. Najprej bomo sklepali o amandmajih zakonodajno-pravne komisije, kakor izhajajo iz poročila z dne 17. 12. 1968. Kdor je za te amandmaje, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Sedaj lahko preidemo na amandma, ki ga je povzel naš odbor za proračun po predlogu gospodarskega zbora, in sicer, da se tam, kjer se govori o eventualnih presežkih v letu 1969 dostavi besedilo: »in se lahko uporabi le za intervencijo v gospodarstvu po posebnem programu, ki ga potrdi Skupščina SR Slovenije«.

Ali zahtevate glasovanje ali lahko ugotovim, da je ta amandma tudi soglasno sprejet? (Poslanci se strinjajo.) Ugotavljam, da je tudi ta amandma soglasno sprejet.

Prehajamo k amandmaju zakonodajno-pravne komisije k zadnjemu spreminjevalnemu predlogu izvršnega sveta, ki je nadomestil prejšnji spreminjevalni predlog. To se pravi, glasujemo o tem, da se za 3. členom da novi 3. a člen v besedilu, ki ga je dal tovariš Česnik. Kdo je za ta amandma? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Sedaj nam ostane samo še zadnji spreminjevalni predlog, to je spreminjevalni predlog izvršnega sveta. Kdo je za te spremembe? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Sedaj prehajamo na glasovanje o proračunu v celoti. Prosim tiste, ki so za tak, z amandmaji spremenjeni zakon o republiškem proračunu za leto 1969, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti takemu proračunu? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zakon o proračunu Socialistične republike Slovenije, to je republiškem proračunu za leto 1969 v republiškem zboru soglasno sprejet.

S tem smo naš dnevni red izčrpali in se vam zahvaljujem za vaše sodelovanje.

(Seja je bila zaključena ob 18.55.)

REPUBLIŠKI ZBOR

69. seja

(26. decembra 1968)

Predsedoval: dr. Jože Vilfan,
predsednik republiškega zbora

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Začenjamo 69. sejo republiškega zbora naše skupščine.

Za opravičilo so prosili naslednji tovariši: Andrej Peharc, Milan Šepetavc, inž. Ivo Uršič, Slavko Zalokar, Jožko Štrukelj, Miran Cvenk, Stane Kavčič, Ivan Franko, inž. Marko Bulc, Zora Tomič, Anica Kuhar, Bogo Gorjan in Roman Albreht.

Za opravičilo so prosili v glavnem zaradi zaposlenosti, deloma pa tudi zaradi bolezni. Ali je kak prigovor k temu, da te tovariše oziroma tovarišice opravičimo? Ker takega ugovora ne vidim, ugotavljam, da so ti tovariši in tovarišice opravičeni od današnje seje.

Pred prehodom na dnevni red vas obveščam v smislu 313. člena našega poslovnika, da smo v enakem besedilu z gospodarskim zborom sprejeli naslednje predpise:

— resolucija o osnovah ekonomske politike v letu 1969 v zvezi z izvajanjem načel družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1966 do 1970;

— predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov;

— predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks;

— predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno;

— predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic;

— predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe;

— predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje;

— sklep republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Slovenije o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo na delu in poklicno obolenje;

— predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1969;
— predlog zakona o filmskem prispevku za leto 1969;
— predlog zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje;
— predlog zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969.

Skupaj s socialno-zdravstvenim zborom smo sprejeli predlog zakona o podaljšani veljavnosti 69. in 70. člena o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji.

S prosvetno-kulturnim zborom smo sprejeli predlog zakona o spremembah zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji.

Skupaj z organizacijsko-političnim zborom smo sprejeli predlog zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti;
— predlog zakona o spremembi zakona o prisilni izterjatvi prispevkov in davkov občanov;
— predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji;
— predlog zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1969;
— predlog zakona o programu za financirajne izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije.

Prehajamo na določanje dnevnega reda. Poslal sem vam tale predlog:

1. odobritev zapisnika 68. seje republiškega zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. problematika vodnega gospodarstva;
4. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah;
5. proste carinske cone v Jugoslaviji;
6, predlogi za spremembo zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu;
7. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli;
8. predlog zakona o ustanavljanju in poslovanju hranilno-kreditnih služb kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij;
9. volitve in imenovanja.

Opozoriti vas moram, da 1. točke ne bomo mogli imeti, ker je glede na obilnost oziroma na dolgotrajnost naše zadnje seje bilo nemogoče pripraviti zapisnik in vam ga pravočasno dostaviti, tako bomo na prihodnji seji obravnavali odobritev zapisnika 68. in današnje seje.

Obveščam vas tudi o tem, da smo dobili od izvršnega sveta predlog zakona o spremembi zakona o komunalnih taksah s predlogom za hitri postopek in skrajšanje rokov. S to točko bi morali dnevni red razširiti.

Dnevni red bi moral biti torej toliko spremenjen, da bi odpadla dosedanja 1. točka, to je odobritev zapisnika, pred 9. točko volitve in imenovanja pa bi dali predlog zakona o spremembi zakona o komunalnih taksah. To je moj predlog, je še kaka druga pripomba? Tovariš Franci Puhar ima besedo. Prosim.

F r a n c i P u h a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Letos spomladi smo obravnavali predlog zakona o ustanavljanju in poslovanju hranilno-kreditne službe kmetijskih delovnih organizacij. Vendar smo takrat na podlagi razprave in pripomb ugotovili, da je potrebno sprejem tega zakona odložiti. V tem času smo imeli vrsto razprav s prizadetimi kmetijskimi zadru-

gami, nekaterimi poslovnimi bankami in končno predlagali spremembe in dopolnitve tega zakonskega predpisa.

Odbor za plan in finance je želel, da se ta predpis še letos sprejme, kot je bilo tudi obljubljeno. Vendar je 29. novembra naša skupščina sprejela sklepe in priporočila o nekaterih problemih in vprašanjih kmetijstva v Sloveniji, v katerih je izvršni svet zadolžen, da pri zveznih organih izposluje s spremembo temeljnega zakona o bankah in kreditnih poslih in jamstvo federacije za hranilne vloge pri kmetijsko-kreditni hranilni službi in uredi dolgoročno kreditiranje kooperacije v kmetijstvu. Na podlagi te zadolžitve je izvršni svet informiral oziroma postavil zahtevo pred zvezni izvršni svet. Kot vemo, se je prav včeraj v zvezni skupščini začela razprava o problemih kmetijstva v Jugoslaviji in je bilo v njej postavljeno to vprašanje. Zaradi tega smo na predlog predstavnika izvršnega sveta odložili obravnavo sprememb zakona. Umestno je namreč, da počakamo na zaključke razprave o problemih kmetijstva v zvezni skupščini in šele, ko bodo ti znani, v januarju naredimo, kar bo pač potrebno. Zaradi tega v imenu odbora za plan in finance predlagam zboru, tovariš predsednik, da se ta točka danes odloži na januar. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Slišali ste predlog tovariša Puharja, ki ga je dal v imenu odbora. Ali je v tem oziru kakšen prigovor? Če ne, bi bil naš dnevni red naslednji:

1. poslanska vprašanja;
2. problematika vodnega gospodarstva;
3. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah;
4. proste carinske cone v Jugoslaviji, predlogi za spremembo zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu;
5. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli;
6. predlog zakona o spremembi zakona o komunalnih taksah;
7. volitve in imenovanja.

Se strinjate s takim dnevnim redom? Vidim, da se strinjate in s tem lahko preidemo na 1. točko dnevnega reda, to se pravi na poslanska vprašanja. Imamo že dve poslanski vprašanji.

Prvo je vprašanje Milana Kristana z dne 18. decembra in bo nanj odgovarjal tovariš Boris Vadnjal. Prosim, tovariš Boris Vadnjal ima besedo.

Boris Vadnjal: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš Kristan je postavil izvršnemu svetu naslednje vprašanje:

»Zvezni izvršni svet je na svoji seji dne 11. 12. 1968 v 10. točki dnevnega reda obravnaval kriterije in način izbora projektov, pri katerih se zagotavlja mednarodno financiranje z garancijo federacije. Kakor smo obveščeni, je izvršni svet Skupščine SR Slovenije že pred časom vložil zahteve za mednarodno financiranje hitre ceste Šentilj—Nova gorica. Vprašanje se glasi: ali projekt hitre ceste Šentilj—Nova Gorica ustreza kriterijem, ki jih je sprejel zvezni izvršni svet, in kakšni so izgledi za izbor tega projekta.«

Tovarišu poslancu bi moral najprej pojasniti, da zvezni izvršni svet o kriterijih, ki jih omenja v svojem vprašanju, še ni razpravljal. Kriteriji bodo na dnevnem redu zveznega izvršnega sveta 27. 12. Če je poslanec tovariš Kristan prebral predlog kriterijev, je lahko ugotovil, da so to bolj razmišljanja o kri-

terijih, ne pa kriteriji, ki bi določali način, kako se lahko izberejo projekti za mednarodno banko. Ta razmišljanja o kriterijih se ne nanašajo samo na cestne objekte, marveč na cel kompleks projektov, ki naj bi se v bodoče predlagali mednarodni banki in »eksim« banki.

Zvezni izvršni svet ima namen na jutrišnji seji razpravljati tudi o informaciji, ki jo je predložil sekretariat za gospodarstvo in zvezni sekretariat za finance o rezultatih misije mednarodne banke, ki je bila oktobra in novembra meseca v Jugoslaviji. Vsi materiali, ki so predloženi zveznemu izvršnemu svetu za naš projekt, to se pravi za odseka Vrhnika—Postojna in Levec—Hoče, so bili predloženi po načinu, ki ga določa odlok o pogojih za najemanje posojil pri »mednarodni banki za obnovo in razvoj«, ki je bil izdan 31. julija letos. Ta odlok določa postopek izbiranja projektov, finančna poroštva, ki jih mora predložiti investitor in pooblaščena banka, urejuje vprašanje deviznega potenciala in še nekatera druga. Mi smo več ali manj izpolnili vse pogoje, ki jih zahteva ta odlok, razen nekaterih obveznosti, ki jih mora prevzeti komunalna banka in hranilnica Ljubljana. Njej je bilo poverjeno, da opravlja pooblaščene posle za to investicijo in upamo, da bo to svojo obveznost komunalna banka in hranilnica prevzela v mesecu januarju.

Ker ne vprašuje samo en poslanec, ali lahko pričakujemo, da bo izbran naš projekt, mislim, da je prav, da na kratko povem, da si je misija mednarodne banke postavila svoje lastne kriterije za izbor projektov, ki so bili predloženi mednarodni banki. Eden izmed glavnih kriterijev za izbor teh projektov je bila faza izdelave projektov. Misija je zahtevala, da morajo biti projekti izdelani do faze glavnega projekta. Od sedmih jugoslovanskih projektov so samo štirje ustrezali tej zahtevi. To so Vrhnika—Postojna, Zagreb—Karlovac, Priština—Peč in Gostivar—Kičevo. Za te štiri projekte je misija mednarodne banke predlagala tudi zveznemu izvršnemu svetu, da jih osvoji in kot svoj predlog posreduje mednarodni banki.

S tem bi v prvi tranši posojila mednarodne banke, katero predvidevamo, da bo odobrena v prvem trimesečju prihodnjega leta, prišli v poštev za odobritev štirje projekti; torej od naših Vrhnika—Postojna. Istočasno je misija mednarodne banke predlagala, da se naš zahtevek za projekt Vrhnika—Postojna poveča za zahtevek od Vrhnike do Razdrtega za 11 km. Izvršni svet je o tem predlogu misije mednarodne banke razpravljal in zveznemu izvršnemu svetu sporočil svoje stališče, da se s tem predlogom strinja, s pridržkom, če to ne bi vplivalo na odločitev o kreditu za odsek ceste Hoče—Levec. Misija mednarodne banke predlaga, naj bi druge projekte od teh sedmih — med njimi tudi Levec—Hoče — obravnavali šele v naslednji tranši, to je jeseni leta 1969. To pomeni, da bi krediti zanje prišli v poštev šele v letu 1970. Menimo, da so ostvarjeni vsi pogoji za to, da bi se pričela izgradnja prvega dela štiripasovne avto ceste od Vrhnike proti Razdrtemu v prihodnjemu letu. To je odvisno tudi od tega, če bomo v mesecu januarju ali februarju sprejeli v tej hiši vse potrebne predpise; to je zakon o izgradnji ceste in odlok o izgradnji posameznih odsekov.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Kristan, si zadovoljen? (Da.) Naslednje je vprašanje Ivana Krefta od 19. t. m. in bo nanj odgovoril Riko Jerman. Prosim, tovariš Jerman.

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš Kreft je postavil naslednje vprašanje: »Med republikami in federacijo

potekajo že dalj časa razgovori o decentralizaciji državnega kapitala, ki se je v razdobju 20 let zbral v osrednjih bankah v Beogradu. Če sem prav informiran, gre za državni kapital v višini 2 000 milijard S din. Prosim za odgovor, kakšni so rezultati dosedanjih razgovorov in kakšen delež je v tem skupnem državnem kapitalu priznan Sloveniji?«

Na vprašanje dajem naslednji odgovor: Sredstva bivšega splošnega investicijskega sklada so sedaj naložena v različnih naložbah v industriji, kmetijstvu in drugih panogah po bivših zveznih bankah; to je po Jugoslovanski investicijski banki, Jugoslovanski banki za zunanjo trgovino in Jugoslovanski kmetijski banki. Federacija uporablja v letih 1960—1970 anuitete od teh kreditov za kritje obveznosti sprejetih s posebnimi zakoni o deležu federacije pri kreditiranju investicij v nekaterih panogah. Tako npr. je bil tudi v Sloveniji uporabljen del teh sredstev, in sicer za objekte elektroenergije, konkretno tudi za elektrarno Šoštanj, za kmetijstvo in deloma za rekonstrukcijo železarn.

Za prihodnje razpolaganje s sredstvi bivšega »OIF« pa je bila dne 15. novembra sprejeta resolucija o gospodarski politiki in o ukrepih za nadaljnje uresničevanje družbenega plana za razvoj Jugoslavije od leta 1966—1970, v kateri je povedano naslednje:

Sredstva bivšega splošnega investicijskega sklada je treba v celoti izločiti iz bank in jih postaviti pod poseben režim. Ko bodo izpolnjene obveznosti po planu in zakonu, jih je treba deloma uporabiti za odplačila zunanjih dolgov, druga sredstva pa postopno vrniti gospodarstvu po skladu za kreditiranje razvoja premalo razvitih republik in krajev in uporabiti za razrešitev gospodarskega sodelovanja s tujino. Tako bodo ta sredstva nehala biti predmet delitve ali morebitni vir za konstituiranje posebnega položaja bank ali drugih gospodarskih objektov.

V zvezi s tem bo izdelan predpis, s katerim bodo prešla sredstva bivšega splošnega investicijskega sklada pod poseben režim, ki se bo izvajal od 1. januarja 1969. leta. Osnutka takšnega predpisa doslej še nimamo. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Prosim, tovariš Kreft.

Ivan Kreft: Tovariš sekretar za finance je pač odgovoril tako, kakor je lahko odgovoril. V zvezi z dopolnilnimi vprašanji, ki jih bom postavil, naj povem, da bodo iz sklada 2 000 milijard starih dinarjev še nadalje trošili mimo republik, ki so vanj prispevale, če bomo dovoljevali prakso, o kateri govori članek Gospodarskega vestnika z dne 17. decembra 1968. Citiram. »Ker smo že pred prevzemom garancije federacije za aluminijev kombinat v Črni gori pisali, da je ta investicija nekoliko pozno postavljena, oziroma, da bo v naših razmerah njeno uresničevanje precej težavno, posebno pa še prodaja aluminija po konkurenčnih cenah, moramo danes žal dodati, da so se prve težave že začele. S tem ne mislimo na finančne mahinacije komercialista kombinata v izgradnji, ki je že kar na začetku začel za osebne namene izkoriščati sredstva kombinata, temveč na vso resnost vprašanja izgradnje hidrocentrale Mratinje, ki naj bi kombinat oskrbovala s ceneno električno energijo po 3 pare kWh. Najprej so podaljšali rok za gradnjo tega vira energije za več kot eno leto, sedaj pa se je proračun stroškov gradnje povečal kar za 3-krat.

Prvotna naložba naj bi bila 370 milijonov dinarjev — novih seveda — kar ni majhna vsota. Sedaj pa se je znesek povečal kar na več kot 900 milijonov N din,

kar so ugotovili prejšnji mesec na zasedanju upravnega odbora ‚Zajednice jugoslovanske elektro privrede'.

To pomeni, da se bo tudi električna energija podražila približno za 3-krat, kar bo onemogočilo proizvodnjo aluminija po konkurenčnih cenah. Sedaj, ko so prvi temelji že ‚zabetonirani', se je odprl problem, če naj bi z izgradnjo hidrocentrale sploh nadaljevali, oziroma, če bi dela ustavili in napeljali električno energijo iz hidrocentrale Gornja Zeta.« (Konec citata.)

Kot vemo, so nemški okupatorji začeli graditi v gozdu Strnišču pri Ptuju tovarno, ki je pozneje postala največji proizvajalec aluminija in glinice v Jugoslaviji. Tovarna je postala tudi največji uporabnik električne energije v Sloveniji in daje kruh več 100 družinam. Tovarna posluje rentabilno in za svojo rekonstrukcijo in modernizacijo — torej sredstva za razširjeno reprodukcijo — ne zahteva nobene garancije federacije.

V zvezi z navedenim problemom postavljam izvršnemu svetu SR Slovenije naslednja vprašanja: Prvič, kaj meni izvršni svet Slovenije o sklepu zvezne skupščine, s katerim je dala v imenu države garancijo za najetje kredita za gradnjo novih tovarn aluminija s problematično rentabilnostjo. Vztrajanje mednarodnih kreditorjev na državni garanciji je eden izmed znakov, da se glede rentabilnosti kreditiranih objektov tudi kreditorji niso na jasnem.

Drugič, ali je garancija federacije sploh v skladu z reformo, ki zahteva izbor investicij na podlagi njihove rentabilnosti, ne pa že tolikokrat obsojenih političnih razlogov.

Tretjič, ali se ni bati političnih težav, če bo morala Socialistična republika Slovenija kljub ponovnim opozorilom, da je treba dobro premisliti, preden se odločimo za tri nove projekte v aluminijski industriji, solidarno kriti morebitne izgube neposredno z novimi dajatvami, ali pa posredno prek prelivanja v elektrogospodarstvu, če bo prišlo do enotnega jugoslovanskega podjetja, ki ga predlagajo v Beogradu.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Izvršni svet bo odgovoril na prihodnji seji. Je še kako drugo poslansko vprašanje? Prosim, tovariš Cene Matičič ima besedo.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V poletnih mesecih so naši dnevni časopisi zelo pogosto pisali o neupravičenih zamudah, malomarnosti, indolenci in tudi o pomanjkanju odgovornosti poslovanja »Jugoslovanskega aero transporta«. Ti članki so nas dokaj podrobno seznanjali z nekorektnimi in netaktnimi uslugami omenjenega podjetja našim izseljencem, ki so v aranžmaju poznane clevelandske potovalne agencije prihajali na obisk v staro domovino. Iz teh zapisov, kot tudi iz izjav samih izseljencev ter izseljenske matice je moč sklepati, da so bili ti potniki močno užaljeni in prizadeti v svojem ponosu in tudi razočarani. Nekaj podobnega se je dogajalo z državljani ČSSR, ki so se ob tragičnih dogodkih nahajali v Jugoslaviji, da ne govorim o številnih namernih ali pa tudi nenamernih spodrsljajih, ki si jih JAT dovoljuje z našimi državljani, na primer 24-urno čakanje na naročena letala, odrekanja vožnje potnikom s plačano vozovnico v korist uslužbencev JAT, ki potujejo brezplačno, nemogoči odnosi do potnikov, ki jih pustijo brez obvestila dolgo čakati, in vrsta podobnih manir so že nekaj časa značilni za poslovanje tega monopolističnega podjetja. Razen tega ni neznano, da zakasneli odgovori oziroma pojasnila odgovornih direktorjev JAT niso niti zadovoljivi niti preprič-

ljivi. Takšna praksa ne more biti v čast niti JAT niti naši skupnosti, ki z dotacijami omogoča tako imenovano redno poslovanje tega podjetja. Vljudno vas prosim, tovariš predsednik, da posredujete našim institucijam, ki so odgovorne za zračni civilni promet, naslednje poslansko vprašanje:

1. kje so vzroki teh ponavljajočih se grobih spodrsljajev? V nesposobnosti organizatorjev in odgovornih uslužbencev tega podjetja, v pomanjkanju osebne odgovornosti in delovne discipline teh uslužbencev ali kje drugje?

2. kaj nameravajo ukreniti odgovorni organi in JAT, da v letu 1969 in kasneje ne bo prihajalo do takih in podobnih situacij, ki so bile tako številno prikazane v našem dnevnem tisku? Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: V smislu 23. člena našega poslovnika ima poslanec pravico postaviti izvršnemu svetu, republiškim sekretarjem in drugim funkcionarjem, ki vodijo republiške upravne organe, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo, ali na zadeve iz njihove pristojnosti. Tvoje vprašanje pa je, po mojem razumevanju, vprašanje, ki ga lahko postavi zvezni poslanec v zveznem parlamentu, ali pa je treba vprašanje tako zastaviti, da bo na njega lahko odgovoril tudi naš izvršni svet. Recimo takole: Ali je izvršni svet pripravljen plačati JAT dotacijo, kljub temu, da so znana ta in ta dejstva, in ali bo izvršni svet v prihodnjem letu ob ponovnem sklepanju pogodb zahteval garancije za rednejše poslovanje in ali bo zahteval pojasnila, zakaj prihaja do teh nepravilnosti. Predlagam torej, da porabiš to formo in adresiraš tako vprašanje na izvršni svet. Kolikor pa tega ne storiš, je to vprašanje izven okvira naše procedure.

Cene Matičič: Hvala lepa za pojasnilo, tovariš predsednik. Vzel si bom čas in bom navodila, katera mi daješ, proučil ter se kasneje izrazil.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Dobro. Hvala. Je še kako drugo vprašanje?

Če ne, potem bi prešli na naslednjo točko dnevnega reda, to je na 3. točko dnevnega reda, in sicer na analizo problematike vodnega gopodarstva v SR Sloveniji.

Za to točko predlagava predsednik gospodarskega zbora in jaz, da za uvod k tej točki poslušamo ekspoze republiškega sekretarja za urbanizem inž. Draga Lipiča na skupni seji. Se strinjate s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ker vidim, da ni ugovora, štejem, da ste predlog sprejeli in vas obveščam, da bo to skupno sejo vodil predsednik gospodarskega zbora. Prekinjamo sejo za nekaj trenutkov. Sejo bomo nadaljevali takoj, ko bodo prišli poslanci gospodarskega zbora. Prosim vas, da po možnosti ostanete v dvorani.

(Seja je prekinjena ob 9.35 in se je nadaljevala skupno z gospodarskim zborom ob 9.40.)

Predsedujoči Miran Goslar: Tovarišice in tovariši poslanci! Pričenjam skupno sejo republiškega in gospodarskega zbora, ki je predvidena za 3. točko dnevnega reda, to je za obravnavo problematike vodnega gospodarstva.

Skupaj bi naj poslušali uvodno obrazložitev republiškega sekretarja za urbanizem inž. Draga Lipiča. Besedo ima Drago Lipič.

Inž. Drago Lipič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Analiza vodnega gospodarstva v Socialistični republiki Sloveniji s prikazom problemov in ocene srednjega stanja je potrdila pravilnost sklepa Skupščine SR Slovenije, da v svoj program dela vključi tudi razpravo o problematiki in stanju vodnega gospodarstva ter da je treba na podlagi že izdelanih materialov in analiz ter razprav, ki so že bili v odborih v javnosti in ki bodo še danes v obeh zborih skupščine, izdelati koncepte dolgoročne politike in razvoja vodnega gospodarstva v Socialistični republiki Sloveniji.

Po našem mišljenju vsi materiali kot tudi vsa dosedanja razprava jasno kaže na to, da tega področja infrastrukture ne bomo smeli še v nadalje držati na periferiji interesov in dogajanj, če nočemo imeti že danes in jutri nepopravljive škode, ki lahko bistveno zavrejo naš celotni razvoj. Zato je nujno, da se tudi v vodnem gospodarstvu čim prej odpravi dosedanja zaostalost in nerazvitost in nadoknadi vse tisto, kar je že danes zamujeno. Ustvariti je treba čim normalnejše odnose in pogoje za skladnejši razvoj in realnejše reševanje tekočih in najbolj perečih problemov.

Sleherna dejavnost človeka v prostoru je v nekem smislu vezana na vodo. Uporabljamo jo v industriji, v gospodarstvu, v prometu, za namakanje zemljišč, za proizvodnjo energije, za rekreacijo, kot tudi za sprejem in transport odpadnih voda. Na eni strani težijo naša prizadevanja k povečanju količine vode na določenem območju, na drugi strani pa predstavljajo prevelike količine vode stalne grožnje našemu gospodarstvu in tudi splošnemu razvoju. Človeška dejavnost je paralizirana brez zadostnih količin kvalitetne in uporabljive vode. Zaradi splošnega značaja vode kot prirodne in javne dobrine so naloge vodnega gospodarstva, ali celo bolje rečeno, gospodarjenja z vodo kot elementom infrastrukturnega kompleksa v vseh državah definirane skoraj na enak način.

Potrošnja vode v vsaki državi je indikator stopnje gospodarskega razvoja, višine življenjskega standarda in njegove kulture. Kolikor je gospodarstvo bolj razvito in standard višji, toliko je potrošnja vode na prebivalca večja. Potrošnja vode se je pri nas po vojnih letih nekolikokrat povečala, toda v primerjavi z razvitimi državami je še vedno na izredno nizkem nivoju. Stanje razpoložljive vode v industrijsko razvitih deželah nas že dalj časa opozarja, da vode ne moremo obravnavati kot neizčrpno prirodno bogastvo, s katerim je možno in dovoljeno nekontrolirano in neracionalno gospodariti. V nekaterih državah se je zavrl razvoj gospodarstva in življenjskega standarda zaradi pomanjkanja vode ali zamujanja pri zagotovitvi zadostnih količin vode. Voda, ki je bogastvo naše nacije, je često tudi prirodna stihija, ki povzroča ogromne škode. Vsem so znane katastrofalne posledice, ki jih povzroča preveč ali premalo vode — poplave ali suše. Te škode marsikdaj dosežejo razsežnosti nacionalnih katastrof. Letne količine naših voda so sorazmerno velike, so pa prostorsko in časovno neenakomerno razporejene ter na mnogih območjih kvalitetno že skoraj uničene. Ne redko vode primanjkuje v določenem času na določenem prostoru, kjer je potrebna, medtem ko jo je na drugem preveč. To je posledica neurejenega in nereguliranega režima voda in njegove neprilagojenosti družbenim in gospodarskim potrebam.

Hkrati z naglim razvojem industrije in gospodarstva, z velikim porastom mestnega prebivalstva in z izgradnjo novih industrijskih naselij so se tudi pri

nas že začeli pojavljati resni znaki podiranja ravnotežja med prirodnimi bogastvi vode in potrebami potrošnikov. To še bolj, ker lokacije potrošnikov niso vedno usklajene z možnostmi črpanja zadostne količine vode na danem mestu. To ravnotežje se kaže tako količinsko kot tudi kakovostno. To neskladje danes predstavlja večje probleme, ponekod pa že oviro nadaljnjemu razvoju gospodarstva in komunalnega sistema. Zato je nujno potrebno z vodo kot prirodno in javno dobrino tako gospodariti, kot to narekujejo splošne družbene koristi in potrebe.

Te koristi in potrebe seveda vključujejo interese družbeno-političnih skupnosti, delovnih organizacij in slehernega občana. Naloga širše družbene skupnosti pri gospodarjenju z vodo je skrb za zavarovanje pred vodo, pred hudourniki, poplavami in plazovi in skrb za zagotovitev potrebne količine in kakovosti vode, to je za odkrivanje in zavarovanje vodnih virov in skrb za čistost vodnih tokov.

To skrb prevzema širša družbena skupnost zato, ker našteta vprašanja neposredno ne zadevajo potrošnika vode, saj gre mnogokrat zavarovanje dolgoročnih družbenih interesov. Skrb in odgovornost širše družbene skupnosti za našteta vprašanja se mora izražati tako v določanju politike, sprejemanju predpisov, izdaji upravnih aktov in usklajevanju interesov kot tudi in predvsem v zagotovitvi sredstev za izvedbo teh nalog. Dosežena stopnja urejenosti problemov pri zavarovanju pred vodo in pri zagotavljanju vode po količini in kakovosti pogojuje poleg splošnega razvoja tudi večje ali manjše možnosti gospodarskega izkoriščanja vode za različne namene, od oskrbe pitne vode do energetske izrabe vodne moči. Tudi v tem delu vodnega gospodarstva je širša družbena skupnost prav tako nosilec določenih akcij. Določa politiko, sprejema predpise, usklajuje interese in nadzoruje izvajanja naštetih ukrepov. Sredstva za izvedbo teh nalog načeloma zagotavlja uporabnik vode sam, v določenih primerih pa širša družbena skupnost s svojimi sredstvi pri tovrstnih nalogah lahko intervenira.

Stanje vodnega gospodarstva! Poplave povzroča v naši republiki poleg padavinskih ekstremov predvsem tudi neurejeno stanje rečnih korit. Od celotne površine republike, ki meri ca. 2 milijona hektarjev, je poplavam redno izpostavljenih 63 000 hektarjev ali nad 3 % površine. Te poplavne površine predstavljajo na eni strani dobrih 11 % vse obdelovalne površine v naši republiki, na drugi strani pa so na teh poplavnih površinah koncentrirana večja ali manjša naselja. Znano je, da je voda od nekdaj pritegovala človeka v svojo bližino, dajala velike možnosti za razvoj posameznih naselij, zaradi neurejenih korit pa tudi uničevala dograjeno. Osnovni problem na območjih, izpostavljenih poplavam, je neurejenost vodnega režima. Vzrok temu je pomanjkanje sredstev za izgradnjo varstvenih objektov, kot so regulacije, akumulacije, retenzije, nasipi in drugo, in tudi več ali manj zapuščeno stanje vodotokov, ki niso bili redno vzdrževani predvsem v preteklosti. Danes se iz sredstev vodnega sklada daje letno približno 25 milijonov dinarjev za redno vzdrževanje, kar pa je še vedno znatno premalo za vzpostavitev normalnega stanja. Pred letom 1965, to je pred tako imenovano koncentracijo sredstev vodnega prispevka v republiški vodni sklad, pa je bilo za redno vzdrževanje letno vloženih le okoli 6 do 7 milijonov dinarjev. Vzroki za vedno pogostejše poplave so tudi poslabšani hidrografski pogoji posameznih porečij. Tu je treba predvsem omeniti močnejše procese erozije in prodonosnosti zaradi popolne opustitve biotehničnih del na ogroženih območjih. Zato je nujno čim prej aktivneje pristopiti k realizaciji

določenih del, to je k sanaciji erozijskih območij, izgradnji manjših akumulacij, retenzij, regulacij vodotokov in izgradnji nasipov, seveda ob pospešenem vlaganju v normalno vzdrževanje že izgrajenih varstvenih objektov, kot tudi nereguliranih vodotokov. Če bi želeli v perspektivnem obdobju 30 let normalizirati stanje, bi za ta dela potrebovali letno okoli 50 milijonov N dinarjev.

Pri današnji stopnji poznavanja vodno gospodarske problematike in poznavanja tehnike varstvenega dela pred poplavami niso orientirana zgolj na izgradnjo nasipov dovodnih območij, to je tako imenovana pasivna zaščita, marveč je treba urejati vodni režim že v zgornjem delu porečja s ciljem, da se zadrži odtekanje in poveča infiltracija vode v zemljo, da se prepreči erozija in prodonosnost, da se zgrade vzdrževalni bazeni za visoke vode, da se regulira struga že v zgornjem toku tako, da bi v celotni možni meri vodni režim kompleksno uredili. Praktično povedano, reševanje mesta Brežic pred visokimi vodami se ne more in se ne sme omejiti zgolj na izgradnjo nasipov na reki Savi v tem delu toka, marveč začne to reševanje že z urejanjem erozijskih območij v najvišjih predelih gornjega toka Save. Danes je povsod v svetu nesporno, da vodno gospodarskega problema, urejanja vodotoka ni možno reševati niti finančno niti strokovno iz lokalnih vidikov, ker je tako reševanje neracionalno in za družbo veliko predrago.

Izredno povečanje industrijske prizvodnje v povojnih letih in na drugi strani povečanje mestnega prebivalstva se kaže tudi v izredno hitrem in močnem porastu vode za oskrbo prebivalstva in industrije. Poleg tega, da je voda nujni faktor za sleherno biološko eksistenco, kakor tudi nujna surovina pri skoraj vseh industrijskih postopkih, postaja voda iz dneva v dan poleg navedenega tudi važnejše transportno sredstvo za odstranjevanje odpadne substance iz naselij in industrije. Po ocenitvi je potrošnja voda v konicah na področju Slovenije celo večja od 15 m^3 na sekundo. Kakšna količina je to, si lahko ponazorimo, če pomislimo, da znaša osrednja voda na Ljubljanici skozi Ljubljano le 5 m^3 na sekundo. Ker je količina odpadne vode praktično enaka količini potrošene vode, lahko zaključimo, da bi v primeru, če bi združili vso odpadno vodo na področju republike, morali zgraditi kanal, ki bi ob sušnem vremenu prevajal trikrat večjo količino kot je srednji pretok na Ljubljanici. Ta reka bi odvajala poprečno 54 ton suhe koncentrirane odpadne substance na uro.

Kljub temu, da pomeni 15 m^3 na sekundo komaj 10 % razpoložljive količine minimalne vode na področju naše republike, kar pomeni, da smo naše vodne rezerve praktično šele načeli, je ta številka kljub temu zastrašujoče velika, če se zavedamo, da lahko minimalna količina odpadne vode okuži velike količine čiste vode. Za primerjavo: če 1 liter nafte onesnaži milijon litrov vode, ugotovimo, da navedenih 10 % daleč presega količino, ki je potrebna za onesnaženje vseh zalog naše čiste vode. Tako prihajamo vedno bolj do spoznanja, da v nekaterih predelih naše republike zalog čiste pitne vode ni več, v drugih predelih pa stojimo pred izčrpanjem teh zalog.

Gotovo je, da se ravno zaradi tega izredno hitrega napredka gospodarstva bliža trenutek, ko se bomo morali dokončno odločiti, ali naj naša republika postane v pogledu odpadnih voda enaka pred delom industrializirane Evrope, kjer je potrebno dovajati uporabno vodo tudi stotine kilometrov daleč in kjer je treba potovati ure, če želimo najti prostor v naravi primeren za rekreacijo, ali pa bomo skušali zaščititi našo podtalnico ter naša jezera in reke, kolikor je to mogoče.

Tehnični napredek nas ne sme preplaviti na takšen način, da bi se življenjski pogoji zaradi pomanjkanja vode bistveno poslabševali. Čista voda je osnovni element standarda, saj zagotavlja človeku življenje. Mislim, da mora tehnični razvoj računati s to življenjsko preprostostjo. Ko bomo odločali o tem vprašanju, ne bo šlo zgolj za sentimentalno gledanje na nekaj, kar je bilo, ampak bo šlo tudi za realen račun, ki bo v vsakem obdobju ne glede na stanje tehnike pokazal, da je ceneje počistiti odpadno vodo, kakor pa pridobivati vso uporabno vodo s čiščenjem.

Če se bomo odločili, da je potrebno preiti k odločnejšemu urejanju problema odpadnih voda, je po mojem mnenju nujno predvsem zagotoviti naslednje:

1. izdelati dolgoročni nacionalni program, ki bo moral poleg drugega podati tudi območja po kategorizaciji onesnaženosti in ustrezno etapnost izgradnje čistilnih naprav in

2. zagotoviti materialno bazo za uresničitev tega nacionalnega programa.

Znano je, da je v Sloveniji velika nestabilnost razpoložljive vode zaradi neenakomerno razporejenih padavin. Ekstremne suše prihajajo za poplavami, tako da ostaja kmetijska prizvodnja le na nivoju, ki ga dopušča nereguliran vodni režim. Dokončno izgrajeno hidromelioracijskega sistema v Sloveniji praktično ne poznamo, četudi ni nobena tajnost, da je reguliranje vodnega režima na in v zemljišču možna le na podlagi izgradnje ustrezne kompleksne mreže ter objektov in naprav za osuševanje in namakanje zemljišča. Vedno in povsod pri reševanju teh vprašanj ni nerešeno vprašanje sredstev. Sistem financiranja ni izdelan in to ob dejstvu, da nam iz leta v leto urbanizacija in druge gradnje jemljejo nove kmetijske površine.

Vsaka integralna hidromelioracija je sestavljena iz osnovne ureditve vodotoka, to je odvodnika in izgradnje hidromelioracijske mreže. Odnos v sredstvih pri financiranju teh del znaša običajno 50 : 50. Ni dvoma, da je skrb za sredstva drugega dela, to je za hidromelioracijsko mrežo stvar neposrednih uporabnikov. V praksi se danes to tako rešuje, da 50 % sredstev kreditira zvezna kmetijska banka, drugih 50 % pa so lokalna sredstva, zbrana iz različnih virov. Povsem nerešeno pa je financiranje prvega dela, to je izgradnje odvodnega sistema regulacije. V načelu bi tu bila skrb vodnega sklada Slovenije. Praktično pa to predstavlja za vodni sklad tudi ob eventualno vidnejšem povečanju sredstev tako letno obremenitev, da je nikakor ne more prevzeti.

Menimo, da je tudi tu nujno in edino realno iskati rešitve v angažiranju bančnih sredstev in drugih sredstev širše družbene skupnosti.

Financiranje vodnega gospodarstva. V vodnem gospodarstvu sta finančna in organizacijska urejenost, stabilnost in kontinuiteta zlasti pomembna. Vsako nihanje finančnih vlaganj, posebno še v sferi varstva pred vodami in varstva ter zaščite voda ima lahko dolgoročne in negativne posledice. Današnji sistem financiranja vodnega gospodarstva je osnovan v določbah temeljnega zakona o vodah. Ta skuša urejati enoten in stalen sistem financiranja varstva pred vodami, medtem ko je varstvo in zaščita voda popolnoma nerešeno. Posamezna tako imenovana sekundarna področja vodnega gospodarstva, kot so na primer melioracije, preskrba z vodo in drugo, se bolj ali manj uspešno finančno rešujejo ali ne rešujejo po interesnih področjih, ki so pa dostikrat ekonomsko in prostorsko preozka za uspešno kompleksno reševanje.

Za financiranje varstva pred vodami je v republiki ustanovljen vodni sklad. Vodni sklad, ki zbira sredstva za omenjeno področje vodnega gospodarstva in za osnovno študijsko delo moramo smatrati kot družbeni organ, ki v današnjem

položaju zagotavlja urbanizirano nacionalno finančno reševanje vsaj nekaterih vodno gospodarskih problemov, osnovne vodno gospodarske dejavnosti.

Edini praktični dohodek vodnega sklada je vodni prispevek, katerega višino predpisuje republika z zakonom za vsako leto posebej. Z natančnimi določili zveznega zakona postavljena konstrukcija vodnega prispevka kot osnovnega faktorja v financiranju vodnega gospodarstva, je v načelu zgrešena in bo nujno čimprej doseči spremembo zakonitih zakonskih določil, skladno z načelom o pristojnosti republike in skladno s predlaganimi rešitvami.

Politika trošenja sredstev vodnega sklada je okvirno določena z zakonom o vodah in podrobneje s srednjeročnim planom, ki ga je sprejela Skupščina SR Slovenije, letno pa se ta oblikuje s finančnimi načrti sklada, ki jih sprejema upravni odbor sklada, potrjuje pa Skupščina SR Slovenije.

Večji del sredstev sklada, to je nad 75 %, gre letno za potrebe vzdrževanja varstvenih objektov in naprav. Ta sredstva se v masi razdelijo letno na območju vodne skupnosti in sicer po ključu, ki upošteva vrednost osnovnih sredstev, hidrografsko karakteristiko vodotoka, neurejenost vodotoka in finančna sredstva, zbrana na tem vodotoku.

Programiranje trošenja teh finančnih sredstev se opravlja na podlagi programov vodnih skupnosti tako, da je znotraj območja vodne skupnosti zagotovljen vpliv družbeno-političnih skupnosti in obveznikov plačila vodnega prispevka na trošenje sredstev prek skupščine vodne skupnosti, ki tak program sprejme.

Razen sredstev vodnega sklada se za vodno-gospodarske namene vlagajo še sredstva iz dveh virov. Prvi vir so odškodnine za melioracijske in druge sisteme, ki so razglašeni z odloki občinske skupščine za take. Občinske odškodnine so dohodek splošnih vodnih skupnosti in se po sporazumu z občinami in koristniki vlagajo po sprejetem programu. Odškodnina za melioracije in druge sisteme je po temeljnem zakonu možno pobrati tam, kjer so sistemi že zgrajeni.

V naši republiko razglašeni sistemi po večini še niso zgrajeni in tako se odškodnine pobirajo mimo določil temeljnega zakona. Menimo, da so določila omenjenega zakona ozka in da bi naša bodoča zakonska ureditev morala dopuščati v sedanji praksi že ustaljen ali podoben način zbiranja lokalnih sredstev prek odškodnin, ker so ta sredstva lahko realna materialna podlaga za reševanje lokalnih problemov. Drugi vir sredstev so prispevki občin in soinvestitorjev. Ti prispevki so vezani na izgradnjo objektov, od katerih imajo sofinancerji neposredno korist. S sredstvi, ki so na voljo vodnim skladom in vodnim skupnostim, je danes možno kriti le okoli 50 do 60 % najosnovnejših potreb varstva pred vodami. Menimo, da se ne smemo sprijazniti s tako nezadostnimi vlaganji v vodno gospodarstvo, ki skuša zagotavljati osnovne pogoje za normalni razvoj nacije kot celote.

Vloge, analize in ugotovitve na terenu so pokazale, da prispevek za uporabljeno in izkoriščeno vodo in prispevek za izpuščeno onesnaženo vodo niti v ekonomskem pogledu niti po namenu uporabe nista tisti osnovi in edini vir sredstev, iz katerih naj bi financirali naloge, ki je zanje odgovorna širša družbena skupnost.

Če uporabnik vode plačuje prispevek za izpuščeno onesnaženo vodo, je povsem logično in pravilno, da se ta sredstva izključno uporabijo za varstvo in zaščito voda. Prispevek za izkoriščeno ali uporabljeno vodo pa je dejansko plačilo za uporabljeno surovino, to je vodo. Ker se pred širšo družbeno skupnost postavlja naloga in skrb za zavarovanje pred škodljivim delovanjem voda,

je torej ekonomsko logično in upravičeno, da se ta sredstva vračajo širši družbeni skupnosti, ki naj z njimi dopolnjujejo osnovna sredstva za vzdrževanje in reprodukcijo varstvenih objektov za zaščito pred vodami.

Razprava na terenu je v celoti potrdila ugotovitev, da današnji sistem zbiranja sredstev ne omogoča uveljavljanja splošno deklariranega načela, da osnovna skrb za vodo v tej ali oni obliki prizadeva vsakega občana, ne pa samo del gospodarstva, ki vodo uporablja in onesnažuje.

Zato je nujno, da se čimprej sprejmejo predlogi, ki so dani v osnovnih materialih, tako v analizi, kot tudi v poročilu glede postavitve bodočega sistema financiranja vodnega gospodarstva v SR Sloveniji.

Ob vseh teh povsem razčiščenih pogledih pa se kot dilema ponovno postavlja vprašanje koncentracije ali dekoncentracije sredstev vodnega gospodarstva na vodna območja oziroma celo na območja občinskih skupščin.

Omenjeno je že bilo, da je bil pred letom 1965 sistem zbiranja sredstev postavljen tako, da so se sredstva vodnega prispevka, rednega in izrednega, zbirala na območjih vodnih skupnosti. Omenili smo tudi že, da je preobrat v sistemu zagotovil v dokaj večji meri osnovno dejavnost, to je vzdrževanje vodnih objektov in naprav za varstvo pred vodami. Marsikomu je tudi poznano, da so se pred letom 1965 znatna sredstva iz tega naslova prelivala v druge sfere gospodarske in negospodarske dejavnosti in se trošila nenamensko. Omenili smo tudi že, da je vsako parcinalno reševanje osnovno-vodnogospodarskih problemov tako strokovno, kot tudi finančno za družbo kot celoto skrajno neracionalno in nerentabilno.

Ob ponovnem razmišljanju in odločanju o tem, ali je vodno gospodarstvo smotrnejše, da se sredstva za vodno gospodarstvo združujejo ali pa drobijo, ne smemo pozabiti tudi naslednjega:

1. geografske, hidrografske in ekonomske specifičnosti na eni strani, in skrajno neurejeni vodni režim na drugi strani nujno terja tak sistem financiranja, da bo možno na celotnem slovenskem prostoru zadostiti osnovnim zahtevam ureditev vodnega režima, da ta ne bo oviral, marveč pospeševal ekonomski in splošni družbeni razvoj v Sloveniji;

2. povsem jasno je, da so ekonomske sposobnosti Slovenije za reševanje vodnogospodarskih vprašanj takšne, da jih bo možno reševati le postopoma. Ob vključevanju večjih sredstev bo možno odstranjevati probleme, kot so na eni strani izgradnja novih varstvenih sistemov-hidrosistemov za zaščito pred vodami, na drugi strani pa izgradnja kompleksnih čistilnih naprav. Vsako atomiziranje sredstev in širjenje investicijske fronte pomeni reševati probleme izredno počasi in hkrati graditi nerentabilno;

3. moramo se zavedati, da je edino smotrn sistem financiranja v vodnem gospodarstvu tak, ki zajema enoten nacionalni prostor. Ob vsem tem pa ne gre toliko za koncentracijo sredstev vodnega gospodastva, kot za enovito in družbeno rentabilno urejanje problemov infrastrukturne dejavnosti, organizacije vodnega gospodarstva. V oceni sedanjega stanja organizacije, ki smo jo podali v naši osnovni analizi, je bila v nekaterih strokovnih krogih izražena kritika, da zopet začenjamo proces reorganizacije v vodnem gospodarstvu, četudi je bila sedanja organizacija postavljena šele pred nekaj leti.

Mislim, da moram posebej poudariti, da v vseh naših predlogih nikakor ne gre za še eno reorganizacijo, marveč gre za zgolj izpopolnitev sedanje organizacije. Sedanja organizacija je rezultat zvezne zakonodaje, ki je dokaj podrobno

skušalo postaviti določila tudi za organizacijo vodnega gospodarstva in ni upoštevala v ničemer pri tem specifičnosti v posameznih republikah.

Menimo, da sedanja organizacija potrebuje določene izboljšave in dopolnitve, ki pa morajo predvsem izhajati iz osnovnega stališča, to je večje jasnosti opredelitve nalog in tudi večje odgovornosti.

Če se ob tem samo mimogrede dotaknem organizacijskega vprašanja operativnih enot, to je vodnih skupnosti, potem je nujno posebej poudariti tisto, kar je izstopilo v dosedanji razpravi in to je:

1. utrditev vloge, pomena nalog in odgovornosti ter sistema družbenega upravljanja vodnih skupnosti kot delovnih organizacij, ki pa so posebnega družbenega pomena;

2. zagotovitev večje enotnosti v izvajanju vodno-gospodarske politike, enotnosti v programiranju in določanju prioritete pri realizaciji posameznih nalog, to pa predvsem na porečjih, kjer deluje več vodnih skupnosti. Mislim, da je ob tem potrebno razmišljati, ali je možno doseči tako večjo enotnost s poslovnotehničnim sodelovanjem ali pa mogoče s trdnejšimi integracijskimi postopki.

Ker bomo danes o poprečni razpravi vodnega gospodarstva hkrati razpravljali o prvem konkretnem ukrepu, ker je v naslednji točki dnevnega reda, mi dovolite, da ob tem razglabljanju povem še nekaj v zvezi s tem predloženim aktom. Gre za pravno ureditev hudourniške službe in dejavnosti v sklopu vodnega gospodarstva. Razlogi, ki narekujejo tako ureditev, so v samem predlogu zakona povedani. S tako spremembo zakona o vodah bi sedanjo delovno organizacijo, torej podjetje za urejanje hudournikov, ki ima izrazito podjetniški značaj, preosnovali v vodno skupnost za urejanje hudournikov, to je delovno organizacijo posebnega družbenega pomena. Danes to podjetje, ki je po svoji strokovni usposobljenosti najbolj upravičeno, ne samo operativno opravljati hudourniška dela po naročilu, ampak tudi proučevati pojave, jih spremljati in analizirati ter predlagati ukrepe, skratka, da opravlja vso hudourniško službo. Sedaj to podjetje nikomur ne odgovarja za stanje hudourništva, ki pa je v Sloveniji po splošni oceni na kritični točki. Posledice tega stanja, ki že nastopajo in ki bi jutri še v znatno večji meri nastopile, so takih dimenzij, da je republiška intervencija povsem umestna. Ob vsem tem vas moram posebej spomniti na opozorilo zakonodajno-pravne pomisije, da ne gre za ustvarjanje novih materialnih obveznosti pri financiranju te vodne skupnosti. Režija podjetja je v tej ali v drugi organizaciji v organizacijski formi vkalkulirana v ceno storitve. Res pa je, da bo potrebno v prihodnjem obdobju tudi materialno dati večji poudarek urejanju tega področja, se pravi varstvu voda.

Ob koncu mi dovolite še nekaj misli glede odnosa republike do federacije in narobe na področju vodnega gospodarstva. V materialu pravnega sveta Skupščine SR Slovenije je problem zakonskega urejanja vodnega režima dokaj podrobno, ne samo v pravnem smislu, marveč tudi v strokovnem smislu zelo dobro obdelan in v celoti podpira ugotovitve in zaključke, ki so dani v analizi kot tudi v skupnem poročilu odbora za urbanizem republiškega zbora in sekretariata za urbanizem. Nujno je, da o tem vprašanju, ki v marsičem pogojuje sistematska načela reševanja drugih problemov, slovenska skupščina zavzame čimbolj konkretno stališče. V vseh razpravah v federaciji smo do sedaj nastopali zgolj s stališči našega sekretariata, kar pa v dani situaciji ne zadostuje več. Intencije federacije so v marsičem nasprotne našim. Iz zadnjih materialov zveznega sekretariata za gospodarstvo, ki so bili že obravnavani v pristojnih

odborih zvezne skupščine, jasno izhaja zahteva po večji vlogi federacije na področju vodnega gospodarstva. Ponovno poudarjamo naše stališče, da je enotnost politike na nekem vodotoku možno doseči in realizirati le ob tesnem sodelovanju republik, kar je praksa že potrdila, nikakor pa ne s povečanjem vloge federacije.

Tovarišice in tovariši poslanci! Zavedam se, da še zdaleč nisem zajel vseh problemov, ki terjajo obravnavo in konkretne rešitve. Predvsem sem poskušal izvajanje osredotočiti na osnovne probleme, to je tiste, ki zahtevajo poseben poudarek v razpravi in katerih rešitve zahtevajo kompleksno obravnavanje problematike, v vodnem gospodarstvu. Tudi nisem navajal ali ponavljal predlogov za kompletno reševanje, ker so ti v obeh osnovnih materialih jasno podani. Predlagam, da republiški in gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije ob koncu današnje razprave sprejmeta sklep o imenovanju posebne komisije, ki naj na osnovi obstoječega gradiva, upoštevajoč pripombe in dopolnitve današnje razprave, izdela predlog končnega akta. Ta bo moral v prvem delu vsebovati osnovna načela nadaljnje usmeritve vodnega gospodarstva v Sloveniji, v drugem delu pa konkreten akcijski program posameznih nalog z določitvijo nosilcev in postavitvijo rokov. Hvala lepa.

Predsedujoči Miran Goslar: Kot je razvidno iz materialov, sta odbora za urbanizem, stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora in odbor za storitvene in komunalne dejavnosti gospodarskega zbora razpravljala o problemih vodnega gospodarstva in dala tudi pismeni poročili. Preden bi se razšli na ločeni seji, želi besedo še poročevalec odbora republiškega zbora, tovariš Miloš Polič.

Inž. Miloš Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V razvoju naše samoupravne družbe, posebno pa njenega gospodarstva, in v dobi, ko smo se odločili za prostorsko regionalno planiranje, moramo na žalost ugotoviti, da vzdrževanje vodnih tokov, čuvanje podtalnic in vsega, kar je s tem v vzročni zvezi pri nas po strokovnosti reševanja problemov, zakonodajno, organizacijsko in finančno, krepko zaostaja za splošnim razvojem drugih gospodarskih panog. Takšno stanje pa povzroča že določene težave v samem razvoju panoge in tudi že kaže določene negativne posledice za splošni družbeni razvoj, posebno pa še za razvoj nekaterih gospodarskih panog, na primer kemične industrije, turizma in komunalnega gospodarstva. Prav zaradi tega je odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo našega zbora po vsestranski analizi takšnega stanja sprejel na svoji 45. seji sklep, da se za obiskom terena in s konzultiranjem odgovornih činiteljev seznani z dejanskim stanjem in težino problemov, ki tarejo to važno vejo gospodarstva in vseljudske potrebe naše družbe. Kljub temu, da ste že prejeli poročilo grupe poslancev, skupno poročilo odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora in odbora za storitvene in komunalne dejavnosti gospodarskega zbora z dne 13. 11. 1968, kakor tudi mnenje in predloge pravnega sveta izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije z dne 8. 4. 1968 o problemih zakonodajnega urejanja vodnega režima, mi dovolite, da dodam še nekaj misli, ki bodo problematiko vodnega gospodarstva še bolj osvetlile in pokazale, da je nujno zvezne in republiške predpise, ki urejajo to dejavnost, čimprej novelirati.

Voda je prirodni fenomen in življenjska potreba vseh živih bitij. Brez nje ne more obstajati življenje. Voda je prepotrebna surovina za izdelavo mnoge

robe, je življenjsko potrebna človeku, nujna spremljevalka množice delovnih postopkov za celo vrsto proizvodnje, ki je potrebna za ljudski rod.

Z razvojem civilizacije in življenjske ravni človeštva se povečujejo tudi potrebe za surovinsko in tehnološko vodo. Z vse večjimi fizičnimi in umskimi napori človeka raste tudi njegova potreba po razvedrilu, počitku in delovanju v naravi. Voda mu je pri tem, bi rekel, najboljši prijatelj. Torej brez bistre vode si sodoben človek težko predstavlja svoje življenje, išče jo povsod, jadikuje in se jezi, če je pri nas na Slovenskem že težko najde. Pri tem pa so za takšno stanje krive največkrat občine, republika ter morda še kdo, sam pa se ne zaveda, da je skoraj vedno in povsod tudi eden med mnogimi, ki bistro in hladno vodo v naših rekah in jezerih ali morju onesnažuje, uničuje in onesposablja za življenje. Brez vode si ne moremo predstavljati poljedelstva, živinoreje in gozdarstva, ki lahkoumno gospodarijo ne samo z vodo iz naravnih vodotokov, temveč rabijo vsebolj tudi umetno napeljano vodo s primernimi rezervami, ki bodo reševale probleme v času suše, ko voda postane največja dragocenost.

Včasih, ko človek še ni poznal sodobnih postopkov proizvodnje in sodobnega vodnega gospodarstva, je prirejal procesije in prosil za vodo nekoga izven sebe. Tudi mi prihajamo v situacijo, da bomo morali prositi, ampak tokrat samega sebe in svojo vest. Sodobna tehnologija proizvodnje rabi ogromne količine tehnološke vode in energije, ki se ustvarja iz raznih virov in to tistih, ki so pač najbolj pristopni in ekonomični. Med vsemi viri je pač voda še vedno privlačna, pa naj si bo tekoča ali v obliki pare. Da pa bi bilo to racionalno, je treba napeljati reke v velike zbirne bazene stalno in zadostno količino vode, ki bo omogočila stalno, ekonomično in nemoteno obratovanje kmetijstva in poljedelstva, vodovodov in nuditi potencialno energijo.

Ni človeške dejavnosti, ki ne bi bila življenjsko usodno odvisna od vode v tej ali oni obliki. Z druge strani pa vidimo, da danes vse bolj gledamo na vodo le s pozicije prirodne dobrine, ki je človeku oziroma gospodarstvu nihče ne more in ne sme odvzeti, često pa ne vidimo, da z raznimi nekoordiniranimi in neodgovornimi posegi in dejavnostmi uničujemo prirodno vodo, razen tega pa še ravnotežje zakonitosti. Samo ozrimo se na naše posege v zvezi z gradnjo cest, železnic, delovanjem v gozdarstvu, poljedelstvu itd., pa bomo ugotovili, kako sebično gledamo samo na svojo ozko problematiko in koristi. Ne mislimo na zakonitosti, ki jih vsaka voda ima v svojem toku, da rušimo njeno naravno ravnotežje, ne mislimo pa tudi na solidarnost potreb po vodi.

Prav zaradi tega postajajo naše reke in potoki vse bolj nevarni za človeka, za njegovo življenje, za njegovo delo in bitje. Ustvarili smo neprirodne količine visokih voda, zmanjšali pa pretoke v sušnih obdobjih. Njihovo vzdrževanje še ni postalo eden od osnovnih elementov regionalnega prostorskega planiranja; prav zato ker je njihov tretman ozek in lokalističen. Vsako območje vidi samo sebe. Vodnega gospodarstva in njegove problematike ne rešujemo za res slovenski nacionalni in gospodarski prostor po težini vodnih problemov, niti dovolj povezano z drugimi republikami, konkretno s SR Hrvaško. Iz vsega tega, kar sem povedal do sedaj, je potrebno izluščiti nekaj osnovnih problemov.

Lahko ugotovimo, da do danes nismo napravili programa vzdrževanja vodotokov tako, da bi vsakdo od njih dal maksimalne koristi ter bil hkrati glede na hitri sodobni razvoj družbe in gospodarstva, človeku čim manj nevaren. Odgovor na to je lahko precej jasen. Trenutno se večina vodnih gospodarstev ukvarja z rentabilnostjo njihove, z zakonom o vodah določene gospodarske dejavnosti, ki pa je često popolnoma v nasprotju s pravilnim in strokovnim vzdr-

ževanjem vodotokov in reševanjem problemov. Želel bi biti še bolj konkreten. Reka Sava izvira v skrajnem gorenjskem ali bohinjskem kotu in ima za svoje vzdrževanje po 58. členu zakona o vodah SR Slovenije štiri splošne vodne skupnosti gorenjsko v Kranju, ljubljansko v Ljubljani, savinjsko v Celju, dolenjsko v Novem mestu. Vse štiri so gospodarske organizacije s statusom posebnega družbenega pomena. Vse štiri gospodarijo na Savi in zato dobijo: Kranj okoli 12 %, Ljubljana 19 %, Celje 12 % in Novo mesto 14 % finančnih sredstev republiškega vodnega sklada in še najmanj toliko sredstev od občinskih skupščin in delovnih organizacij, s katerimi rešujejo razne lokalne probleme. Sava pa je naša reka, napadena od ljudi in narave, pa nima nikakršnega enotnega programa vzdrževanja vodotoka, kakršnega bi zahtevala naseljenost, industrija, gozdarstvo, kmetijstvo in ne navsezadnje vsi prebivalci, ki živijo v porečju Save. Imamo srednjeročni program vodnega gospodarstva, ki pa rešuje problematiko z odstotki sredstev, ki sem jih navedel. Vsaka vodna skupnost dobi delež sredstev sklada, to je vsaka nekaj, ne glede na stanje vodotoka. Drugi člen zakona o vodah pa pravi. »Da se zagotovi enoten režim voda, se na območju SR Slovenije določajo naslednja vodna območja: vodno območje Save, vodno območje Drave, vodno območje Soče in obalno območje. Meje določi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Verjetno so razvodja dobre naravne meje, razen na Krasu, kjer kakšna voda tudi uide iz območja Save v podzemlje in obratno, vendar tega pretoka z zakonom ne priznamo. Tretji člen določa, da republiški upravni organ, pristojen za vodno gospodarstvo, organizira skupaj z občinskimi skupščinami izdelavo vodno-gospodarske osnove za vodno območje in za njegov del. Tu pač manjka razdelitev v primarno in sekundarno sfero vodnega gospodarstva. Takoj bi videli, da manjkajo programi za vzdrževanje vodotokov in podtalnic ter da se vodno-gospodarske osnove delajo lahko samo na bazi programov za srednjeročno in dolgoročno vzdrževanje vodotokov in to za celotno porečje ali vodno območje.

Težko pa je to reševati parcialno in podjetniško v okvirih in miselnostih bivših okrajev. Mislim, da se že malo predolgo gremo Štajerce, Dolenjce, Ribničane in druge, kar se zelo kruto pozna povsod pa tudi v vodnem gospodarstvu in kar gre na škodo strokovnega urejanja, priprave in delitve vodnih energij in dobrin ter surovin. Seveda smo danes zelo daleč od strokovnega programskega vzdrževanja vodotokov ali porečja v celoti. Vem, da mnogi vidijo le svoje konkretne probleme, ki jih tarejo in ki se lahko tudi posamezno tehnično rešujejo. Vprašanje pa se postavlja, kako dolgo bo vzdržalo takšno reševanje in kakšne probleme bo to kasneje povzročilo. Na žalost vode pač tečejo navzdol in nočejo poslušati takšnih ali drugačnih tehničnih rešitev, nepopolnih programov ali zakonskih določil, da bi tekle navzgor. Sava dobi v Zgornji savski dolini letno okoli 90 000 kubikov materiala, ima pa transportno moč samo za 30 000 kubikov proda. Torej mora vsako leto odložiti 60 000 kubikov. To pomeni, da dviguje svoje korito, ki je danes pri Dovjem in Jesenicah že zelo kritično. Tudi Soča nosi in odlaga materiale pri Doblarju, dviguje nivo visoke vode vse bolj in danes je Tolmin pri visoki vodi nedostopen po cestah. Drava ima v tem pogledu nekoliko boljšo situacijo, ker ji prodonosnost rešujejo v Avstriji, so pa problemi nižje od Ptuja. Polnimo akumulacijske bazene in s tem sistematično dvigujemo dno korit matičnih rek pred pregradami ali zapornicami. Nevarnost visokih voda je tu. Zanimivo pa je, da imamo že nekaj let nazaj stalne nekakšne stoletne vode. Vode količinsko ni več, pač pa je dno rečnih korit višje in imamo nivo

poplavnih področij že na višini nekdanjih stoletnih voda. Kje so vzroki za takšno stanje.

Gozdarji, ki gospodarijo z lesno maso, sekajo tudi na območjih, na katerih po 14. členu zakona o vodah ne bi smeli. Ker nimamo katastra in erozijskih območij, je seveda tudi težko določiti, kje se ne sme sekati in kaj se mora napraviti v korist vzdrževanja vodotokov. Tako sekamo in pustošimo tudi tam, kjer ne bi smeli, erozije pa so vse večje in nujno je, da se še o pravem času zavemo nevarnosti. Erozijski procesi se širijo in povečujejo, z njimi pa tudi škoda in potrebna finančna sredstva za ustavitev procesov. To pa zahteva čas, in ljudi, ki bodo s temi problemi rastli in jih končno rešili v splošno družbeno korist. Na primer v Podkorenu imamo okoli 50 ha zamočvirjenega polja, ki danes predstavlja vodno rezervo oziroma akumulacijo Save Dolinke, ki v sušnem obdobju oddaja vodo, pri visoki vodi pa jo zadržuje. Sava ima tako danes stalno vodo. Želja lokalnih faktorjev je, da se ta polja osušijo in s tem pridobi 50 ha obdelovalne zemlje. Sava bi naj tako dobila kanal, ki bo pri veliki vodi nosil navzdol prod, ki ga za sedaj še zadržuje. S tem bi se pri Jesenicah še povečala že tako težka hidrotehnična situacija, onemogočilo delo železarne zaradi še manjšega vodnega pritoka zlasti poleti, še bolj pa bi zasipali bazen HC Moste pri visokih vodah.

Na drugi strani pa imamo pereča še nerešena vprašanja večjih poplavnih vendar plodnih površin ob Ščavnici, Poljskavi, Dravinji in drugod. Če to gledamo iz aspekta slovenskega gospodarskega prostora, potem pač moramo v zgornji savski dolini dati prednost turizmu in jeseniški industriji, ob Ščavnici in Polskavi pa kmetijstvu. Tu ne bi smeli dovoliti investicij, ki bi gospodarsko bolj škodovale kot koristile. Ljubljansko barje je neživljenjska gmota vode, prsti in drugih organskih in neorganskih primesi, vendar zelo koristno služi kot ogromna potencialna rezerva vode za Savo od Ljubljane navzdol. Če pa bomo barje popolnoma osušili za zelo drage denarje, bomo verjetno napravili napak, posledice pa bo verjetno čutilo Krško in Brežiško polje. Če zavarujemo Savo od Ljubljane do Litije in jo kanaliziramo, bomo povečali hitrost in količino pretoka. Kakšne pa bi bile posledice pri Krškem, Brežicah in pri Zagrebu? Bolje je, da to delo prepustimo hidrotehničnim strokovnjakom, v vsakem primeru pa ne samo vodnogospodarskim strokovnjakom. Kakšne posledice ima regulacija Pesnice na režim Drave od Ormoža dalje, bi nam lahko povedali le hidrotehnični strokovnjaki sosednje Hrvaške. Naj še poudarim, da cestni in železniški strokovnjaki, ki ne sodelujejo stalno in sistematično s hidrotehnično službo in najdejo skupni jezik samo ob konkretnih primerih in še takrat so vodarji postavljeni pred dejstva. Samo poglejmo ljubeljsko cesto, pa nam je takoj jasno, da projektanti ceste niso sodelovali z vodarji že pri iskanju trase, temveč šele kasneje. Če bi računali z desetletno vodo, ne bi Begunjski plaz prečkali tako, kot so ga, temveč sigurno bolje. Res škoda, da vam ne morem s slikami pokazati konkretnih situacij.

Tudi novi projekt gorenjske ceste hoče postaviti vodarje zaradi majhnih denarnih prihrankov v projektivni rešitvi poteka trase pred rešitve, ki so za normalnega hidrotehnika nemogoče. Kdo je temu kriv, kje so vzroki takšnemu stanju v našem gospodarjenju z vodami, brez vsake križne ekonomike, ne vem. Vzroke moramo iskati v razdrobljeni in dokaj strokovno nepovezani organizaciji samega vodnega gospodarstva, v popolni nekoordiniranosti organizacije, programiranja in projektiranja naših prometnih žil, cestnih ali železniških, komunalne, gospodarske, kmetijske, turistične in drugih dejavnosti

z vodnim gospodarstvom in obratno. Vsa ta problematika narekuje nujnost za širšo koordinacijo v iskanju optimalnih strokovnih, gospodarskih, populacijskih in političnih rešitev v okviru koristi, ki jih zasleduje širša družbena skupnost, ne pa samo zadovoljitve ozkih interesov, posameznih gospodarskih organizacij ali ožjih družbenih skupnosti. V tem pa vidimo, da je nujno potrebno hitrejše republiško prostorno in regionalno planiranje prek odgovornega republiškega organa, sicer bomo posledice zelo hitro občutili, kar pa bo že dokaj pozno in zelo drago za intervencije.

Že prej sem povedal, da so vodotoki in porečja ogrožena od človeške dejavnosti, ki često v svoji ozkosrčnosti in vsesplošni gonji za dohodkom ne občuti, da družbo v celoti siromaši s svojimi lokalnimi in separatnimi interesi v njeni osnovni dobrini in potrebi, to je vodi. Pridelujemo usnje ali premog, živo srebro ali cink, ali pa se bavimo s komunalno dejavnostjo ali živinorejo, vsi pač hočemo vse odpadke ali odpadne vode najceneje transportirati. Seveda, za to je voda najprimernejše in najcenejše sredstvo. Pri tem pa ne pomislimo, kaj bo z vodo navzdol, kaj bo z ljudmi in drugimi bitji, ki to vodo rabijo in potrebujejo.

Seveda zakon v 23. členu strogo prepoveduje odlaganje smeti in drugih industrijskih odpadkov. Ali kaj to pomaga, ko je vodna inšpekcija v občinskih merilih na zadnjem mestu, vodno gospodarstvo pa ima od tega samo koristi. Dne 23. tega meseca nam je Radiotelevizija Ljubljana lepo pokazala dva dosežka človeka naše docela zastrupljene vode in posledice tega ter polet k mesecu. Celo banke, ko odobravajo investicijske kredite, dovolijo nabavo najrazličnejših naprav za zadovoljitev negospodarskih potreb gospodarskih organizacij; čistilne naprave za odpadne vode pa so luksus. Zanje ni denarja ter se zato črtajo iz investicijskih programov in projektov. Strokovnjak se mora resnično zgroziti nad takšno miselnostjo. Seveda zakon o vodah in vsakoletni zakon o vodnem prispevku pa predpisujeta kazni, dovolite mi takšen izraz za tretjo točko 26. člena zakona o vodah, za onesnaženo vodo po količini in stopnjah onesnaženosti. Do sem je vse prav in lepo, in vrhu vsega še zakonito. Če ni čistilnih naprav, je voda pač nečista, umazana in smrdljiva, vendar je denar za vodno gospodarstvo zagotovljen z zakonom, ki smo ga navsezadnje sami nazvali skrpucalo.

Tragika pri tem je, da se prav tisti ljudje, ki onesnažujejo vodo v delovnem procesu, kot navadni državljani jeze na družbo, ki dovoli takšno onesnaženje. Voda je zanje postala sovražnik namesto prijatelj. Njihova delovna organizacija pa meni, da mora vodo dobiti čisto in sposobno za delo in da ne more plačati onesnaženja, ker je v takem ali drugačnem finančnem ali gospodarskem položaju. Nimam besed, s katerimi bi izrazil svoje nesoglasje s takšnim ravnanjem in miselnostjo. Podobna situacija je pri tehnološki vodi, ki jo rabimo za proizvodnjo elektroenergije, v kmetijstvu, v železarstvu ali papirništvu. Povsod je le voda, ki jo je dala narava, čeprav je tudi ruda le naravna dobrina. Rudo je treba kopati, les sekati in obdelovati, vodne tokove pa vzdrževati in podtalnice ščistiti pred onesnaženjem. Za vse to so potrebna finančna sredstva. Za pravilno miselnost je pač potrebno nekaj več strokovnosti in gospodarske kulture. Prav zaradi takšnih in podobnih miselnosti imamo tudi takšno zakonodajo, da moramo denar za vzdrževanje vode zbirati vsako leto tako, da to zbiramo z davki in taksami, da ne rečem z miloščino, namesto, da bi to bil trden in soliden finančni sistem, ki naj bi slonel na izvajanju določenih dolgoročnih programov iz prostornega in regionalnega programiranja Socialistične republike Slovenije in program vzdrževanja vodotokov.

To pomeni, da moramo določiti sredstva za vzdrževanje vodotokov in porečij s stališča strokovne hidrotehnične določenosti zahtev splošnih in gospodarskih interesov, posebno urbanizma in prometa, zavarovanja področij za pridobivanje zdrave, čiste pitne vode za potrebe širših populacijskih območij za pridobivanje tehnološke vode in sanacijo onesnaženih voda, zgraditve čistilnih naprav v zvezi s pridobivanjem tehnološke vode in razvoja turizma, za zavarovanje poljedelskih in gozdnih površin pred škodljivim delovanjem visokih in onesnaženih talnih voda s ciljem, da povečamo proizvodnjo v kmetijstvu in gozdarstvu, sanacijo ravninskih in visokogorskih predelov v zvezi z vzdrževanjem vodotokov in v povezanosti z gozdarstvom in visokogorskim turizmom. Seveda je pri tem potreben soliden strokovni program, ki bo slonel na trdnih študijskih in ekonomskih postavkah dolgoročnega razvoja Socialistične republike Slovenije v povezavi s podobnim programom sosednje SR Hrvatske in ne navsezadnje tudi Avstrije in Italije za Dravo, Muro, Sočo in tako dalje. Takšno reševanje programov vzdrževanja rečnih tokov in porečij zahteva drugače organizirano vodno vzdrževalno službo ter prav tako financiranje, ki ne bo podcenjevalo strokovnosti na račun podjetniške miselnosti in polne rentabilnosti poslovanja.

Moramo obvezno ločiti prirodni vodotok z vsem njegovim porečjem, z vsem njegovim lepim, dobrim in koristnim, kakor tudi z njegovimi negativnimi posledicami za družbo, zaradi neurejenega zadovoljevanja potreb po tehnološki, surovinski in pitni vodi.

Prvo je potreba in zahteva družbe, drugo pa so potrebe delovnih organizacij in ljudi za njihovo delo in življenje. Iz tega sledi, da moramo vzdrževati rečne tokove in porečja z družbenimi sredstvi. To mora biti splošna družbena skrb in tako se mora tudi financirati.

Drugo so konkretne potrebe po količinah kvalitetne vode, ki so izražene v tisočih, deset tisočih in milijonih kubikov. V tem primeru je voda surovina, energija, življenjska potreba. Tu je potrebno pač kupiti po tržni vrednosti. Ta cena je čisti ali pa delni ekonomski element proizvodnje. Naša zakonodaja je dala vodi dokaj čudne imenovalce in tako je tudi s financiranjem vodarstva, ki je bolj podobno nepopularnim davščinam za uporabnike, koristnike in onesnaževalce voda (26. člen) kot pa potrebi za trajno in strokovno reševanje vodne problematike. Zaradi tega izgleda vse skupaj, kakor sem že imenoval, skrpucalo, ki ga moramo odpraviti. Še bolj neznosno je, da tako zbrana sredstva delimo po vrednosti osnovnih sredstev vodno gradbenih objektov, ne pa po programu vzdrževanja vodotokov. Tu nekaj ni v redu, ali pa nočemo videti, da to ni strokovno pravilno in da to ne more roditi sadov. To nam najbolje kaže stanje naših vodotokov glede njihove neurejenosti in nečistosti. Nujna je sistematična strokovna rešitev problematike. Ne morem razumeti, da se lahko financira vzdrževanje voda na podoben način kot cestna podjetja. Tam je to delno morebiti še mogoče, za vzdrževanje vodotokov pa je to strokovno nevzdržno. Strokovne rešitve, ki jih je zakon o vodah s svojim 2. členom pravilno nakazal pa v 58. členu postavil na glavo s tem, da je porečje Save razdelil na štiri splošne vodne skupnosti, ker je pozabil na vzdrževanje hudourniških področij. To vprašanje je namreč prepustil uporabnikom zemljišč (člen 18), ki jih pa po navadi na teh področij oziroma na območjih splošnih vodnih skupnosti ni. Nujno je, da končno uredimo tako, da bomo imeli vsakoletna potrebna finančna sredstva na osnovi dolgoročnega programiranja za vzdrževanje vodotokov Drave, Save, Soče, obalnega morja, za čistilne naprave, za zavarovanje podtalnic in rečnih

izvirov, za rezervate vode za kmetijstvo, za komulacije, tehnološke energetske vode in za zaščito obale pred delovanjem morja.

Zaradi takšnega stanja v našem vodnem gospodarstvu predlagata odbor za urbanizem ter za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora in odbor za storitve in komunalne dejavnosti gospodarskega zbora, da oba zbora sprejmeta sklep o imenovanju posebne komisije, ki naj na podlagi predlogov in zaključkov delovne skupine in razprave na sejah obeh zborov, pripravita predlog skupščinskega akta o razvoju in nalogah vodnega gospodarstva v Socialistični republiki Sloveniji. Odbora predlagata, da zbora imenujeta v komisijo dva člana odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora in dva člana odbora za storitvene in komunalne dejavnosti. Svoje predstavnike pa naj v to komisijo imenujeta še izvršni svet in republiški sekretariat za urbanizem. Hvala lepa.

Predsedujoči Miran Goslar: Hvala lepa. Glede na to, kar je tovariš Polič dejal, predlagam, da sprejmemo odlok o ustanovitvi in izvolitvi komisije republiškega zbora in gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga skupščinskega akta o razvoju in nalogah s področja vodnega gospodarstva v Sloveniji. Ta odlok naj bi se glasil:

1. Ustanovi se komisija republiškega in gospodarskega zbora za pripravo predloga skupščinskega akta o razvoju in nalogah s področja vodnega gospodarstva.
2. Komisijo sestavlja sedem članov. Predsednika komisije izvoli komisija izmed poslancev na svoji prvi seji.
3. Komisija mora pripraviti predlog skupščinskega akta najkasneje do konca marca 1969.
4. V komisijo se izvolijo:
   a) poslanca republiškega zbora inž. Miloš Polič in Franc Jere;
   b) poslanca gospodarskega zbora Nada Martelanc-Kajfež in Tone Polajnar;
   c) en član izvršnega sveta;
   d) en predstavnik republiškega sekretariata za urbanizem in
   e) en predstavnik vodnega sklada SR Slovenije.

Ali ste za to, da tak odlok sprejmemo? (Poslanci se strinjajo.) Mislim, da se poslanci obeh zborov s tem strinjajo. S tem zaključujem skupno sejo. Gospodarski zbor nadaljuje z ločeno sejo takoj!

(Skupna seja je bila zaključena ob 10.38, seja republiškega zbora pa se je nadaljevala ob 10.40.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Nadaljujemo z ločeno sejo republiškega zbora o problematiki vodnega gospodarstva.

Prejeli ste naslednja gradiva:

Analizo vodnega gospodarstva v Sloveniji, ki jo je izdelal republiški sekretariat za urbanizem, mnenje pravnega sveta izvršnega sveta k problemom zakonskega urejanja vodnega režima in poročilo o problemih vodnega gospodarstva v Sloveniji, ki ga je pripravila delovna skupina poslancev odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora skupaj z republiškim sekretariatom za urbanizem.

Vse te tri materiale je potem še enkrat obravnaval naš odbor skupaj z odborom gospodarskega zbora in sta dala še pismeno poročilo, v katerem ponovno predlagata, kar smo že sklenili, to je ustanovitev skupne komisije obeh zborov, ki naj bi pripravila končno besedilo skupščinskega akta.

Gradivo je bilo poslano izvršnemu svetu v smislu ustreznega člena našega poslovnika. Izvršni svet je določil za svojega predstavnika sekretarja za urbanizem inž. Draga Lipiča. Obveščam vas še, da smo vabili na sejo republiškega zbora predstavnika vodnega sklada naše republike in predstavnika zavoda za vodno gospodarstvo Slovenije iz Ljubljane. Nadalje smo vabili predstavnike vodne skupnosti, in sicer Ljubljanica—Sava, Drava—Mura, porečje Savinje, Dolenjska, porečje Soče in vodno skupnost Primorske. Vabili smo še predstavnika podjetja za urejanje hudournikov, predstavnika hidrometereološkega zavoda in direktorja mestne kanalizacije Ljubljana. Seveda imajo vsi ti naši gostje možnost, da se udeležijo obravnave, kolikor bi seveda želeli še kakšne zahteve podčrtati. S tem sem vas obvestil o vseh materialih. Slišali smo predstavnika predlagatelja in našega odbornika; mislim, da lahko pričnemo z obravnavo.

Odpiram obravnavo. Prosim, tovariš Janko Markič ima besedo.

Janko Markič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kot član skupine poslancev odbora za urbanizem, stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora Skupščine SR Slovenije sem sodeloval pri mnogih razpravah o vodnem gospodarstvu, ki smo jih imeli na terenu, pri vodnih skupnostih in na občinah. Moram reči, da so bile te razprave zelo bogate in menim, da mora o tej problematiki naš zbor večkrat razpravljati. Dejavnost, o kateri diskutiramo, je zelo zanimiva za celotno gospodarstvo Slovenije. Z njim se ukvarjajo razne institucije ter delovne organizacije. Toda po mojem prepričanju je to tudi področje, ki še ni dovolj proučeno z vseh aspektov in kjer ni docela izoblikovana politika. Mislim, da vodno gospodarstvo kot celota ni dobilo ustrezne usmeritve niti v zveznem in tudi ne v republiškem merilu. To pomeni, da vodno gospodarstvo ni našlo samega sebe v gospodarski in družbeni reformi. Da je temu res tako, naj navedem, da je danes prvič po osvoboditvi našla republiška skupščina nekoliko več časa, da bi v določenem obsegu obravnavala vodno gospodarstvo v vsej kompleksnosti in na podlagi tega predvidela tudi njegovo bodočo usmeritev.

Tematika razprav o vodnem gospodarstvu je zelo pestra predvsem v pogledu obravnavanja organizacije in financiranja, saj vsa obstoječa strokovna služba v Sloveniji že dolga leta nazaj išče najbolj smotrne rešitve. V zadnjem času pa tudi take usmeritve, ki bi to vejo gospodarstva vključile in uskladile z načeli družbene in gospodarske reforme. Po mojem mišljenju je zelo pozitivno, da sta se skupini poslancev odbora za urbanizem, stanovanjsko in komunalno gospodarstvo prepričali na terenu o zelo težki situaciji, v kateri je danes vodno gospodarstvo in tudi o tem, da večkrat naloge vodnega gospodarstva poenostavljamo in jih smatramo kot privesek raznim drugim dirigiranim ali nedirigiranim akcijam gospodarskega ali negospodarskega značaja, tako v okviru republike kot v okviru občin. Rekel bi, da je potrebno tako v republiki kot tudi v občinah poskrbeti za znatno večje in skrbnejše dojemanje kompleksnosti vodnega gospodarstva in njegovih specifičnih nalog, ker se posamezna problematika dokončno ne more in ne sme reševati kot tudi ne odločati v merilu politično-teritorialnih meja: bodisi v republiki ali v občinah. Reke Sava, Drava in Soča se ne smejo obravnavati le parcialno v okviru republike, enako

se ne smejo posamezni manjši vodotoki obravnavati v merilu občine, temveč se mora o vsem tem razpravljati v celoti v okviru skupnega programa, ne oziraje se na meje politično-teritorialnih enot; torej le v okviru vodnega območja.

V poročilu odbora za urbanizem, stanovanjsko in komunalno gospodarstvo o problemih vodnega gospodarstva v Socialistični republiki Sloveniji so nakazani zaključki o nadaljnji usmeritvi vodnega gospodarstva. Kljub temu, da sem sodeloval v odboru, pa pripominjam, da bi bilo zgrešeno, če bi smatrali ta stališča oziroma smernice o nadaljnjem razvoju vodnega gospodarstva kot nekaj definitivnega. Menim namreč, da je v prvi vrsti potrebno na zveznem nivoju dokončno utrditi načela politike vodnega gospodarstva v Jugoslaviji. K tem mislim me navajajo predvsem naslednji razlogi. Lastnost vode, ki je izražena v njeni večkratni uporabni vrednosti in hkrati v njenem rušilnem delovanju, kar dobiva dominantno osnovo v vrsti definicij vodnega gospodarstva. Od tod tudi izvirata v bistvu dve usmeritvi vodnega gospodarstva, in sicer kot dejavnost javnega družbenega pomena in kot dejavnost gospodarskega pomena.

Ko se je 22. novembra 1968 skupščina splošne vodne skupnosti Drava-Mura, na kateri je bilo prisotnih 91 delegatov gospodarskih organizacij, odločila za koncept vodnega gospodarstva kot gospodarske dejavnosti, je pri tem tudi zasledovala težnje o prilagoditvi vodnega gospodarstva sedanjim reformnim dogajanjem, vključno z uveljavitvijo samoupravljanja. Na podlagi teh osnovnih izhodišč je bilo sklenjeno, da je treba obravnavati vodno gospodarstvo v pogledu organizacije kot tudi financiranja po vodnih območjih, ki naj ne bodo samo hidrografsko zaključene enote, temveč tudi enako zaključene v ekonomskem smislu. Pojem politično-teritorialnih meja naj velja predvsem pri izoblikovanju pravnih predpisov za zavarovanje širših in dolgoročnejših družbenih interesov ter za medsebojno usklajevanje različnih interesov pri posegih v vodnem gospodarstvu, kot tudi pri finančni skrbi in odgovornosti za osnovne gospodarske probleme republiškega značaja. Prav tako je bila tudi poudarjena nujnost celovitega pojmovanja vodnega območja, kar tudi že nakazuje obstoječa zakonodaja. Urejanje hudournikov je del vodno gospodarske problematike, ki se pojavlja na vsakem vodnem območju. Integralna vodno-gospodarska dejavnost v okviru vodnega območja mora zato v vsakem primeru upoštevati tudi urejanje hudournikov in protierozijskih območij. Da bi se vsi ti pogledi uskladili z razmerami na terenu, je najumestneje, da ustanovijo same splošne vodne skupnosti, posebno hudourniško organizacijo, ki bo izvajala svojo dejavnost v skladu s politiko in programi skupščine vodne skupnosti enotnega območja, ne pa kot je zamišljeno, da bi tako organizacijo ustanovili z administrativnim posegom republiških forumov. Prevladovalo je tudi mišljenje, naj skupščine splošnih vodnih skupnosti prevzamejo od vodnega sklada SR Slovenije namensko uporabo sredstev vodnega prispevka od porabljene ali izkoriščene vode, ki se zberejo na dotičnem vodnem območju in naj jih uporabljajo za enostavno in razširjeno reprodukcijo vodne gospodarske dejavnosti na svojih območjih. S tem bi dobila gospodarjenje in samoupravljanje v vodnem gospodarstvu, in to s pomočjo skupščin povsem drugo obliko in vsebino, kot jo ima ta danes. Ne bi komentiral zaključke skupščine splošne vodne skupnosti Drava-Mura, vendar pripominjam, da ravno njena obravnava potrjuje moja uvodoma navedena stališča, da je potrebno v pristojnih organih nadaljevati z razpravo o vodnem gospodarstvu, nato pa v jugoslovanskem merilu in na podlagi tega v republiki oblikovati jasno politiko o bodoči usmeritvi tega gospodarstva pri nas.

Tu je treba upoštevati predvsem družbenoekonomske odnose in samoupravljanje in trajnejše ter trdnejše rešitve.

Umestno bi bilo, da bi se odločili za določen koncept — do začetka prihodnjega planskega obdobja, to je po letu 1970, ko bi na podlagi jasnih usmeritev prešli h konsolidaciji razmer v vodnem gospodarstvu ter tako k uskladitvi razvoja vodnega gospodarstva z razvojem naše ekonomike.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš inž. Lado Gorišek, direktor zavoda za vodno gospodarstvo Slovenije.

Inž. Lado Gorišek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da na kratko poskušam osvetliti kompleksnost vprašanj vodnega gospodarstva.

Začetek planske politike izkoriščanja vode se začenja z razvojem industrije in naseljenosti ob vodotokih. Razvoj industrije in izkoriščanje prirodnih bogastev, posebno pa vodnega bogastva, povzroča vrsto problemov na področju neposrednega gospodarjenja z vodami. Vodo namreč, kot prirodno bogastvo, moramo izkoriščati tako, da daje svoj optimum in tako gospodarjenje z vodo imenujemo posebna zvrst gospodarstva. Le relativno visoka stopnja gospodarske rasti potencira proces izkoriščanja vode vse hitreje in tak proces povzroča reakcijo, ki se kaže v težnji, da bi se vodila monolitna politika zavarovanja in racionalnega izkoriščanja vodnih virov. Ta reakcija je razumljiva, ker proces izkoriščanja povzroča večjo porabo, večje onesnaženje in s tem zmanjšuje razpoložljive vodne vire, tako po kvaliteti kot po kvantiteti.

Monolitna politika z vodo pa zahteva najrazličnejše ukrepe od upravnih aktov, ki neposredno ne usklajujejo interese gospodarjenja z vodo do konkretnih ukrepov distribucije, izkoriščanja, zavarovanja vode in zavarovanja pred vodo. Ti ukrepi gospodarjenja z vodo morajo biti usklajeni s celovitim reševanjem vse problematike vodnega gospodarstva. Vsako parcialno reševanje, neodvisno od celovitega problema, ki trenutno sicer lahko daje vidne rezultate, ima pozneje posledice, ki jih naša družba ne sme dopustiti.

Naj navedem nekaj primerov, ki naj prikažejo odvisnost problemov pri gospodarjenju z vodo, ki jih ni možno reševati lokalno niti strokovno niti finančno, temveč jih je treba reševati na določenem republiškem nivoju. Tako na primer obrambe Zagreba in tudi Brežic pred visokimi vodami ne moremo ločeno reševati od problemov zgornje savske doline, njenega zaprodenja ter ureditve njenega zaledja samo z gradnjo nasipov, ker se bo ta problem v določenem času ponovno pojavil in ga bomo morali ponovno reševati in financirati. Z reševanjem obrambe pred visokimi vodami lahko rešujemo tudi problem nizkih voda, to je tako imenovanega biološkega minimuma, katerega mora imeti Sava pri pretoku skozi Zagreb. Reševanje vseh teh zahtev naj bo usmerjeno z enega nivoja, kjer se hkrati urejajo še vprašanja koristnikov na celotnem toku Save in predpisujejo določeni vodno gospodarski ukrepi, kot so akumulacije, čiščenje ipd. Tako delo ima družbeni in tudi gospodarski pomen. Podoben primer je ureditev celjskega vodišča, ki rešuje odvod visokih voda skozi Celje. S tem se rešuje Celje pred poplavami, hkrati pa odpira problem pod Celjem in še nižje navzdol. Logično je, da je družbeni in gospodarski interes, da se ta problem Celja rešuje. Prav tako pa je družbenega in gospodarskega pomena reševanje problemov pod Celjem.

Obramba pred visokimi vodami Mure in Lendave ima gospodarski pomen, saj so dvakrat visoke vode avgusta 1966 povzročile nad 70 milijonov škode, vendar je zaradi nizkega gospodarskega potenciala tega območja ta obramba predvsem širšega družbenega interesa. Ta ureditev pa zahteva 50 km melioracijskih objektov, katerih stroški se cenijo na 60 milijonov, s tem pa še ni urejen problem odvoda visokih voda izven republiških meja. Čeprav tu nastopa predvsem družbeni interes, se tudi ta problem ne da reševati lokalno, še manj pa lokalno financirati, temveč ga je treba reševati skupno z republiko Hrvatsko in drugimi interesenti.

Območje Ljubljane ima do globine 100 m zalogo dobre pitne vode. Te zaloge se stalno dopolnjujejo z infiltracijo Save od Mednega do Črnuč. Regulacijski ukrepi na tem odseku Save, to je poglabljanje struge, bodo imeli za posledico zmanjšanje količine infiltrata v Ljubljansko podtalnico. Potrebe po pitni in tehnološki vodi na ljubljanskem območju pa se neprestano povečujejo in je vprašanje, kako in kaj storiti z obema zahtevama za ureditev Save in napajanje podtalnice. Ker nastopata tu hkrati družbeni interes in gospodarska korist, je logično, da jih bomo enotno reševali; enotno pa le, če poznamo vso to problematiko.

Kot pri varstvu pred visokimi vodami nastopa podoben primer pri varstvu voda, saj se onesnaževalci voda pojavljajo vsak dan. Ti onesnaževalci se premalo zavedajo, kakšna potencialna nevarnost obstaja za naše vodotoke in za njih same, če se bo stanje še poslabševalo. Lep tak primer je na Notranjski reki, kjer v Ilirski Bistrici dve podjetji tako močno onesnažujeta ta vodotok, da je danes brez življa in da je v Sežani in Divači onemogočeno črpanje pitne vode. To povzroča tudi onesnaženje Škocjanske jame in nekaterih izvirov na Tržaškem.

Eden od teh onesnaževalcev prosi za odvzem vode na kraju, ki je višje od prvega onesnaževalca, ker mu je ta voda neuporabna za njegov tehnološki proces. Hkrati pa se tu pojavlja še pomanjkanje vode in jo bo mogoče zagotoviti le z določenimi vodno-gospodarskimi ukrepi, to je z akumulacijo in čiščenjem.

Povezanost problemov je tako kompleksna, da jih ni mogoče popolnoma lokalno reševati, logično pa tudi ne financirati. Tudi preskrba prebivalstva z vodo je v večji meri prepuščena lokalni iniciativi, z zajemanjem v glavnem znanih virov, in s tem dražjim rešitvam. Potrebe so vsak dan večje, ne rešujemo pa tega problema celovito. Ni še zagotovljena pitna voda na Krasu, v naselju Maribor in še nekaterih drugih krajih. S temi primeri sem hotel prikazati lastnosti vode, njeno porabno vrednost in njen splošni družbeni pomen. Vse te lastnosti in uporabnosti ter pomen vode so enovite in jih je treba enotno reševati in tudi enotno financirati.

Voda kot javna dobrina pridobiva z urejanjem, čiščenjem in varstvom na svoji vrednosti ter se s tem vloženim delom pretvarja v potencial novih kvalitet. V novi obliki postaja važen element tudi v gospodarskem procesu; ustvarja pogoje za proizvodnjo in naselitev ter jo moramo v določenih primerih vrednotiti po ekonomskih kriterijih kot vsako drugo bogastvo. S tem hočem poudariti, da imajo pri gospodarjenju z vodo poleg splošnih družbenih koristi veliko vlogo tudi gospodarski interesi. Če hočemo — moramo — da bomo dobro gospodarili z vodo, moramo te interese upoštevati in združevati. To pomeni, da usklajujemo splošne družbene in ekonomske koristi ter gospodarske interese tako s strokovnega kot delno tudi s finančnega gledišča.

To financiranje in sofinanciranje mora potekati na nivoju republike, ker sicer ni možno celovito reševanje in smiselno ukrepanje. Usklajevanje in enotnost akcij, usklajevanje možnosti financiranja in združevanje sredstev pa tu glede na pomembnost in težavnost problematike ne pomeni centralizem, temveč je nujna potreba po racionalnem gospodarjenju z vodo v sredini kompleksnosti in številnosti problemov. Zaradi kompleksnosti problemov pripada vodnemu gospodarstvu določeno mesto v javni upravi in gospodarstvu. V dosedanjem povojnem razvoju se je le-to afirmiralo v izraziti nestabilnosti in pogosti reorganizaciji, kar je imelo seveda negativne posledice za delo, za nazadovanje in organizacijo.

Sedanja oblika je dala in daje določene uspehe. Menim, da je potrebno sedanjo obliko le krepiti s samoupravnimi organi interesentov in koristnikov, izvesti določene integracije za okrepitev terenskih vodnogospodarskih organizacij, zagotoviti stalnost pri delu in možnost ustvarjanja dohodka za krepitev njihove širše reprodukcije. Le z gospodarsko močnejšimi organizacijami na terenu lahko pridobimo več strokovnega kadra. Izboljšamo njihovo strokovno usposobljenost in kakovost opravljenih del ter jih tudi pocenimo.

Menim, da je naš skupni interes, da so dela kvalitetna in smiselna, ter da so zbrana sredstva čim bolj racionalno izkoriščena. Vodne skupnosti lahko v nadaljnjem razvoju postanejo subjekt, ki bo združeval interese gospodarstva, splošne družbene interese in koristi svojega območja. Ti interesenti in koristniki naj predstavljajo na določenem območju družbeni samoupravni organ, ki bo v skladu s kompleksno rešitvijo vodno-gospodarskih problemov svojega območja odločal o gradnji, urejevanju, vzdrževanju objektov na vodotokih in ostalih objektov, odločal o režimu na vodah svojega območja, o dinamiki in pravilnosti trošenja sredstev, ki jih plačujejo, pomagal zbirati sredstva ter s svojo navzočnostjo zagotavljal uresničevanje samoupravnih principov odločanja.

Glede na podane lastnosti in pomen vode za družbeni interes in gospodarske koristi moramo vodo vrednotiti tudi po njenih ekonomskih vrednostih, kar v danem trenutku še ni mogoče, ker je ne smemo ocenjevati le kot fiskalno dajatev, kar v bistvu tudi ni. Za reševanje vodno-gospodarskih problemov moramo zagotoviti zahtevano vsoto sredstev, ki naj se zbira na nivoju republike, dopustiti moramo širše možnosti prelivanja, za kar pa naj skrbi družbeno-samoupravni organ interesov in koristnikov. Ta naj na republiškem nivoju rešuje vso kompleksnost te gospodarske problematike.

Kot zaključek bi ponovno poudaril, da kompleksnost reševanja vodno-gospodarskih problemov zahteva enotno strokovno reševanje, določeno centralizacijo sredstev in enotno nadzorstvo. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Besedo ima tovariš inž. Edvard Perhavec.

Inž. Edvard Perhavec: Tovarišice in tovariši! Menim, da je odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo našega zbora ravnal zelo pravilno, ko se je odločil za proučitev vprašanja vodnega gospodarstva v Sloveniji. Iz njegovega poročila oziroma iz poročila poslancev je zelo jasno razvidno, kakšen je danes položaj na tem področju, in predvsem to, da je potrebno nekatera vprašanja vodnega gospodarstva resno obravnavati in reševati. Poročilo je morebiti res nekoliko zanemarilo, da smo v zadnjem času marsikaj tudi naredili, vendar je na splošno res, da smo na področju vodnega gospodarstva

precej časa počivali ali ga ob velikih načrtih gospodarskega razvoja odrivali. Ob tem smo dopustili, da so marsikateri objekti, narejeni v preteklosti, propadli zato, ker jih nismo redno vzdrževali. Bilo je in bo potrebno še precej denarja za obnovo objektov, ki so — če tako rečem — po nepotrebnem šli po vodi. Zato bi rad posebej poudaril, da je v celotnem režimu vodnega gospodarstva najpomembnejša skrb za urejanje vodotokov in za kar najbolj redno vzdrževanje obstoječih objektov, za katere smo porabili precejšnja sredstva.

Vodotoki so vodne poti, na katere žal ne moremo postaviti rampe, z znakom za prepovedano uporabo. Zaradi slabe urejenosti utrpi gospodarstvo, največkrat pa kmetijstvo, ogromno škodo. Ocenjujem, da obstajajo med stopnjo razvitosti našega gospodarstva oziroma med stopnjo razvitosti celotne slovenske družbe in stopnjo razvitosti vodnega režima precejšnja neskladja. To je precejšen razkorak in kažemo do teh vprašanj veliko manjši nacionalni interes kot nekatere druge sosednje in druge evropske dežele. Premalo se zavedamo, kolikšno nacionalno bogastvo predstavlja na eni strani voda in kolikšno škodo lahko povzroči, če jo preveč brezskrbno pustimo, da poplavlja, zamočvirja, zasipava ipd.

V podatkih sem zasledil, da onesnažujemo naše vode, kot da bi nas bilo 7 milijonov. Ob tem pa imamo tako razvito zdravstvo in šolstvo kot najbolj razvite nacije v Evropi. Samo od poplav utrpimo letno okrog 4 milijarde S din škode, nimamo pa dovolj sredstev, da bi redno vzdrževali nasipe in obrambne naprave. Menim, da je tu nacionalna računica zelo jasna, in da ne more biti velikih dilem o tem, ali se razvitejši družbi, kot je naša, splača vlagati v vodno gospodarstvo ali ne. Dolgoročnost naložb in to, da se vloženi dinar ne pokaže enako kot vložen dinar v podjetje, ne more in ne bi smela biti ovira za to, da zavestno spoznamo, da je vodno gospodarstvo ne samo sestavni, temveč do neke mere osnovni činitelj nacionalne politike, ne glede na to, ali mu pripisujemo javni značaj ali ne.

V preteklem obdobju smo se pri razreševanju določenih pojavov kaj radi zatekali k raznim reorganizacijam, in to tudi v vodnem gospodarstvu. Preizkušanja raznih oblik niso veliko pomagala. Prej bi rekel, da so škodovala in tudi sedaj ne bi bil za to, da poskušamo na ta način karkoli reševati. Danes je povsem evidentno, da vodno gospodarstvo potrebuje več sredstev in da je vire sredstev določiti drugače, kakor so urejeni po obstoječem sistemu. Povsem se namreč strinjam s tistimi, ki menijo, da organizacijam, ki onesnažujejo vodo, odvzemamo sredstva in jih tako demobiliziramo pri tem, da bi jih uporabila za odstranitev vzrokov onesnažitve. Če ta sredstva uporabljamo za druge namene, s tem pravzaprav stimuliramo nadaljnje onesnaževanje, saj le to predstavlja izdatni vir dohodkov vodnega sklada. Razen tega smo nekoliko tudi nedosledni. Pobiramo davek na onesnaževanje voda, za onesnaževanje zraka pa ne. Delovnim organizacijam, ki onesnažujejo vodo, bi morali predpisati, da del celotnega dohodka izločajo in ga potem uporabijo za odstranjevanje vzrokov onesnaževanja.

Če je potrebna obvezna solidarnost organizacij, potem bi se morala ta sredstva oročati, iz fonda pa dobivati posojila na podlagi dolgoročne konstrukcije financiranja. Sedanji prispevek je v obliki, v kakršni smo ga predpisali za prihodnje leto, povsem nevzdržen in ga bo potrebno prilagoditi realnim možnostim in potrebam. Ker se v preteklih letih pri odpravljanju vzrokov za onesnaževanja voda tako rekoč ničesar ni storilo, je prav gotovo velik vzrok v tem, da so organizacije komaj zmogle najti sredstva za prispevek, ne pa več

sredstev za financiranje naprav za čiščenje vode. Tudi s prispevkom za uporabo tehnološke vode, po mojem mišljenju, ni vse prav.

Strinjam se vsekakor s tem, da je v tehnologiji voda surovina in da jo je potrebno plačati. Toda cena, ki jo za uporabnike predpisujemo z zakonom, ni za vse enaka in mi ni povsem jasno, s čim so utemeljene razlike med enimi in drugimi. Tudi ne vem, zakaj morajo prispevek za uporabo vode plačevati samo eni uporabniki vode, drugi pa ga sploh ne plačujejo oziroma jim ga po zakonu sploh ni potrebno plačevati. Prav bi seveda bilo, da bi se prispevek za uporabljeno vodo lahko uporabil kot vir sredstev za zagotovitev vode. Pri tem mislim na to, da bi del zbranih sredstev uporabili za posojila za zgraditev vodnih virov, predvsem vodovodov. Tako bi s prispevki za uporabe vode v določeni meri poudarili njihov izvor in namen. Tako bi stalno povečevali vire sredstev ali z drugo besedo, skrbeli za razširjeno reprodukcijo tudi na tem področju.

Če sem že pri tem, potem bi moral opozoriti na pojav, ki je sedaj prisoten marsikje na podeželju. Čedalje več krajev v organizirani skupnosti ali pa posamezni zaselki spontano urejajo tako imenovane vaške vodovode. Četudi je namen koristen in dober, je vendar prisoten problem v tem, da so dostikrat ta dela opravljena premalo strokovno, brez ustreznih dovoljenj in s preskromno prisotnostjo sanitarnih in drugih upravnih organov. Menim, da je tudi zakonska tvarina o pitni vodi premalo urejena, čeprav je voda eden od najpomembnejših činiteljev za ohranitev in varstvo človekovega zdravja. Ker je eno od pomembnih značilnosti urbanizirane družbe prav velika potrošnja pitne vode in ker potrebe po pitni vodi in boljši preskrbi s pitno vodo naraščajo tudi v Sloveniji, se zavzemam za to, da se to področje uredi z zakonskim predpisom in tudi podvrže večji družbeni kontroli. Zato bi bilo treba sedanje gradnje tudi manjših vodovodov, ki zajemajo manjše kraje in vasi, zavarovati tako, da bi bile z njimi zagotovljene vse tiste okolnosti, ki vplivajo na oskrbo z zadostnimi količinami zdravstveno neoporečne vode.

Soglašam s predlogom, da se zakonodaja, ki ureja vodno-gospodarska vprašanja, uredi predvsem tako, da se bodo okrepile republiške pristojnosti. Ker sedanji predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega, to je zveznega zakona, ne vsebuje takih tendenc, predlagam, da ob razpravi o načrtu o spremembah republiškega zakona sprejmemo hkrati konkretne predloge za spremembo zveznega zakona in jih posredujemo pristojnim organom, podobno kot to želimo urediti na področju obrti, gostinstva in prevozništva. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Pretrgavam sejo za približno pol ure.

(Seja je bila prekinjena ob 11.10 in se je nadaljevala ob 11.40.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišice in tovariši, nadaljujemo z našo sejo. Besedo ima inž. Marjan Prezelj, direktor zavoda za kanalizacijo Ljubljane, ki želi razpravljati o financiranju vodnega gospodarstva.

Inž. Marjan Prezelj: Tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši poslanci! Za prijazno vabilo na današnjo sejo, na kateri se obravnava življenjsko važno vprašanje vode, se predsedstvu in vsem iskreno zahvaljujem. Žal, ne more biti moj prispevek vsestransko pripravljen, saj sem prejel vabilo

z materialom šele včeraj po 12. uri. Tudi zaradi udeležbe na drugih sejah nisem mogel materiala temeljito predelati in pripraviti za bolj utemeljeno in dokumentirano razpravo. Zato je moj prispevek k današnji razpravi le načelnega značaja.

Nedvomno je osnovno vprašanje vodnega gospodarstva, kako zagotoviti potrebna sredstva za vzdrževanje in za razširjeno reprodukcijo vseh vodnogospodarskih naprav in objektov. Če kje — se mora na tem področju pokazati enotnost akcije in solidarnost prebivalcev naše dežele, saj je voda naše osnovno živilo, pogoj za obstoj življenja in pomemben energetski vir. Zato se pridružujem ugotovitvam odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora in odbora za storitvene in komunalne dejavnosti gospodarskega zbora, ki sta ugotovila, da mora biti osnovni vir za reševanje zapletene in obsežne problematike na področju vodnega gospodarstva poseben prispevek, ki ga plačujejo vsi občani. Ker pa najbrž spočetka ne bodo sredstva prispevka tako velika, da bi jih lahko formirali tam, kjer se ustvarjajo, se zavzemam za to, da se zadržijo toliko časa, dokler ne bodo rešeni vsaj temeljni gospodarski problemi na enem mestu, na podlagi dolgoročnega programa urejanja vodnogospodarskih problemov. Izkušnje, ki smo jih imeli s svojim predčasnim decentraliziranim zbiranjem prispevka, so nam lahko le pouk, da je namreč zelo težko nadzorovati racionalno in namensko trošenje ustvarjenih sredstev. Onesnaženje vod je doseglo tak obseg, da resno ogroža obvodno favno in floro, površinski vodotoki pa postajajo neuporabni za živino in rekreacijo naših ljudi. Osnaževalci voda morajo plačevati poseben prispevek v vodni sklad, vendar se ta prispevek ne uporablja za to, da se onesnažene vode zberejo in nato očistijo v čistilni napravi. Stališče, ki so ga zavzeli poslanci v svojih razpravah, in sicer, da se mora ta del prispevka uporabiti spet za očiščenje onesnažene vode, ustreza težnjam, ki smo jih povedali v razgovorih z njimi in nam jih vsak dan pripovedujejo tudi proizvajalci sami, ki imajo opravka z onesnaženo vodo. Če bo enkrat zagotovljena ustrezna materialna osnova, potem ne bo težko urediti tudi drugih vprašanj. Še tako lep in napreden zakon ni vreden papirja, če v njem niso zagotovljena potrebna materialna sredstva in strokovni kadri za njegovo izvajanje.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Preden dam besedo, bi povedal, da smo že od jutra na robu kvoruma. Rad bi prosil tovariše, ki so morda prejeli kakšne druge obveznosti, da jih odpovedo, da bomo lahko kot republiški zbor pravno veljavno sklepali. Besedo ima tovariš Ivan Ros.

Ivan Ros: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Najprej bi želel opozoriti na definicijo vodnega gospodarstva tako kot je opredeljena v materialu, ki nam ga je predložil republiški sekretariat za urbanizem. Tudi v stališčih našega odbora za urbanizem, stanovanjsko in komunalno izgradnjo, v stališčih pravnega sveta in ugotovitvah in predlogih skupine poslancev in strokovnih sodelavcev, sem zasledil enako opredelitev o tem, kako je treba pojmovati vodno gospodarstvo.

Zakaj pravzaprav gre? Gre za naslednja dejstva: kaj sodi v primarno sfero vodnega gospodarstva in kaj v sekundarno, katere naloge imajo tak pomen, da jih lahko ustrezno in učinkovito ureja ter opravlja le širša družbeno-politična skupnost in obratno, katere naloge lahko ustrezneje in uspešneje urejamo na nižjih nivojih? Z vsem tem je seveda neposredno povezano tudi financiranje.

Povsem bi se morali strinjati z ugotovitvijo, ki jo ti materiali večkrat poudarjajo, da šele sistematično urejanje primarne sfere gospodarjenja z vodo omogoča ustrezno urejevanje nalog na področju sekundarne sfere. Naloge primarne sfere seveda še posebej zahtevajo dolgoročnejše prioritetno reševanje, saj so po svoji vsebini take, da nedvomno sodijo v pristojnost širše družbeno-politične skupnosti. V največji meri bo to v Sloveniji republika in za taka dela je seveda treba nujno zagotoviti trajna sredstva.

Družbena skupnost naj bi zagotovila — tako predlaga pravni svet izvršnega sveta — iz proračuna družbeno-političnih skupnosti finančna sredstva za kritje potreb primarne sfere. Sekundarna sfera, ki zajema predvsem neposredno ekonomsko izkoriščanje vode v različne namene, kot na primer za pitje, za pranje, za pogonsko silo, kot surovina v proizvodnji, za plovbo, za namakanje in podobno, šele dopušča tretman vode kot ekonomskega faktorja. Šele v tej sferi je mogoče gospodarjenje na osnovi čistih ekonomskih oziroma podjetniških načel. Šele tedaj je namreč mogoče vodi določiti ceno, seveda v skladu s splošnimi družbenimi koristmi. Prepričan sem, da vrsta težav, ki jih imamo in ki nas čestokrat tudi prisilijo, da iščemo rešitve tam, kjer vsaj ustreznih ne bomo našli, ali pa rešujemo zadeve tako, kot bi jih verjetno ne smeli, izhaja predvsem iz tega, ker naloge iz omenjenih dveh sfer niso do kraja razmejene in materializirane.

Osnovni problem je — po mojem — v tem, da v Sloveniji, skladno z zveznim in republiškim zakonom o vodah, zajemamo vodni prispevek v sekundarni sferi, ki ga v večji meri uporabljamo za reševanje nalog primarne sfere. In tu nastajajo konflikti. Zato se ne smemo čuditi kritikam, ki smo jim vse bolj izpostavljeni in ki nam upravičeno očitajo, da zanemarjamo nekatera akutna vprašanja kot so pitna voda, onesnaženje voda in podobno. Očitajo nam, da tudi nekatere druge naloge, predvesm hidro in agromelioracijskih, ne rešujemo v zadovoljivi meri. In ker smo v zajemanju vod reševali naloge le v eni sferi, nam je »nekje zmanjkalo odeje v celoti«, pri drugih pa nam ta »odeja sega do kolen« kot je — denimo — pri urejevanju hudourništva in z njim povezanih problemov.

Hotel bi opozoriti, da smo v srednjeročnem planu, ki smo ga sprejeli v tem domu, določili mnoge naloge povsem drugače. Znano nam je tudi, zakaj jih odlagamo na poznejši čas. Naj zaključim to misel: menim, da ne bo mogoče doseči najustreznejših rešitev, če ne bomo opredelili nekaterih osnovnih vprašanj in če jih do kraja tudi ne bomo izpeljali. Prepričan sem, da bo treba še precej naporov za to, da bodo postala osnovna vprašanja jasna v naši zavesti, kajti le tako nas bodo silila k čim hitrejšemu reševanju. Zlasti je to pomembno za tiste, subjektivne sile, ki so še posebej zainteresirane za to področje, ali pa kako drugače poklicane, da z vso odgovornostjo odločajo ali soodločajo o vseh zadevah s tega področja.

Problemi, ki so nakazani v predloženem materialu in ki smo jih v tem domu slišali tudi že večkrat, naravnost silijo k popolni spremembi zvezne zakonodaje o vodah. Mislim, da bi bila povsem na mestu ugotovitev, da bi morala dati naša skupščina za to iniciativo in zelo konkretne predloge. To bi bilo toliko laže, ker že imamo osnovo za to v mnenjih in predlogih pravnega sveta, ki jih je seveda treba še nadalje izpopolniti. Sedanji zvezni zakon namreč ne zadovoljuje v nekaterih osnovnih pogledih. Nov zakon bi lahko omogočil, da si v republiki zakonsko uredimo vprašanje voda tako kot bi to ustrezalo našim potrebam in našim pogojem. Ob tem bi želel poudariti, da tudi predlog za izdajo

zakona o spremembah republiškega zakona o vodah, ki ga bomo obravnavali v naslednji točki dnevnega reda, tega, kar bi želili, ne bo rešil.

Še na kratko o dveh vprašanjih, ki jih omenja tudi gradivo in jih je omenjala tudi dosedanja diskusija. To sta vprašanji centralizacije ali decentralizacije in nekateri problemi organizacijskega značaja.

Pri odločanju o tem, kaj centralizirati in kaj decentralizirati, bomo vsekakor morali izhajati iz že znanih stališč glede primarne in sekundarne sfere vodnega gospodarstva. Praktična potreba in vrednost naših odločitev bosta verjetno dovoljevali decentralizacijo nalog primarne sfere le do vodnih porečij. V Sloveniji je povsem jasno in tudi v zakonu smo to povedali, da imamo le tri taka področja oziroma porečja. Toda tudi v takih pogojih bi morala republika imeti možnost usklajevati republiške in še širše interese, in sicer ne na osnovi priporočil ali deklaracij, marveč le na osnovi ekonomskih intervencij. Edino takšna je lahko perspektiva. Trenutno bi morali vendarle objektivno ocenjevati in videti obe ti dve alternativi, njihovo vrednost in prednost pri urejanju nalog iz primarne sfere na nivoju republike, seveda po načelu javnosti dela in dogovarjanja o tem, kaj moramo storiti na tem področju v primarni sferi v daljšem časovnem obdobju, in kaj jutri in kaj danes. Pri odločanju o tem, kaj centralizirati in decentralizirati, nikakor ne bi smeli trmasto zagovarjati tega, kar imamo, zlasti če lahko sedanjo ureditev še izboljšamo. Tudi ne smemo iti mimo negativnih izkušenj, ki jih poznamo iz časa, ko smo imeli decentralizirane vodne sklade. Povsem drugače se postavlja vprašanje, kadar govorimo o nalogah sekundarne sfere vodnega gospodarstva. Precej teh nalog bo treba urejati še na nižjem nivoju od komun, mislim, ločeno od vpliva občinske skupščine, se pravi med neposrednimi koristniki vode in med tistimi, ki dajejo sredstva za njene usluge. Tako torej kot se, sicer še v pogojih slabo rešenega vprašanja financiranja, dejansko tudi že izvaja. Tudi reševanje nekaterih teh vprašanj ne more biti v mnogih primerih uspešno rešeno brez najširšega sodelovanja družbenih skupnosti. V naših razmerah bo tu nedvomno potreben tudi ustrezen vpliv republike.

Osnovna rešitev organizacijskega značaja pri določanju vloge in organizacije strokovno-upravnih, finančno-operativnih in zlasti inšpekcijskih organov je razvidna v nakazanih predlogih za reševanje. Hotel bi povedati, da je bilo stanje v teh službah še pred štirimi leti porazno. Tudi sedaj še ni zadovoljivo in tudi najbolj racionalne rešitve še nismo našli. Moramo naprej. Tu nismo odvisni od zveznega zakona, saj je to predvsem naša zadeva, ki jo lahko sami najbolj ustrezno uredimo in če bomo hoteli, lahko tudi hitro.

Zelo malo govorijo materiali, razen pozneje v predlogu za reorganizacijo podjetij za urejanje voda, o organizaciji drugih vodno gospodarskih organizacij in o vodno gospodarskih skupnostih, ki jih bomo imeli v Sloveniji 7.

Čeprav moramo reči, da tudi tu obstajajo zelo konkretni problemi, določene težnje in tudi določene potrebe, se bomo morali ob urejevanju teh vprašanj vse bolj izogibati tega, da družba in nekdo v imenu družbe ustanavlja podjetja, ki naj potem poslujejo na ekonomskih in enakopravnih osnovah. Prepričan sem, da bi tu hitreje dosegli ustrezno stanje, če bi začeli smelo uresničevati načelo, da gospodarjenje z vodo, vzeto v celoti, ne more biti podrejeno organizaciji podjetij, ki naj izvajajo konkretna vodno gospodarska dela. Če bi to bilo, bi morala ta podjetja posvečati neprimerno večjo pozornost zahtevam, ki jih narekuje reševanje voda in ne obratno. Obstajajo pa prav obratne težnje.

Na koncu bi še posebej poudaril nujnost konkretnega reševanja vseh problemov vodnega gospodarstva. Sedanja situacija to še posebej narekuje in mislim, da je današnja razprava že začetek takšnega dela. Dalje moramo imeti precejšnjo mero strpnosti, ker bomo imeli opraviti pri reševanju teh vprašanj tudi z javnim mnenjem, ki ga bomo morali vsekakor tudi upoštevati. Pritegnemo vse tiste sile, ki nam bodo lahko pomagale pri reševanju teh problemov. Moramo reči, da imamo v Sloveniji že kar zadostno število ljudi, ki imajo bogate in dolgoletne strokovne izkušnje na tem področju in so vedno kazali veliko pripravljenost reševati naloge na področju vodnega gospodarjenja čim bolj učinkovito. Omogočimo jim, da bodo lahko uresničili to svojo pripravljenost tudi z delom.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Jože Tramšek.

Jože Tramšek: Oba zbora sta ustanovila komisijo, ki naj pripravi predlog skupščinskega akta o razvoju in nalogah vodnega gospodarstva v Sloveniji. Menim, da bo v tem aktu potrebno začrtati principe, na katerih bomo v prihodnjem obdobju nadalje gradili sistem financiranja in samoupravo tudi na vodarskem področju, ki se šele zadnjih nekaj let osvobaja »proračunskega« in »državnega« pristopanja k tej problematiki.

Več ali manj podobna situacija je na vseh gospodarskih področjih, ki imajo takšno infrastrukturno obeležje kot jo ima vodno gospodarstvo. Menim, da je nekaj vprašanj, ki so tudi v takratni razpravi ostala odprta in da se še marsikje močno med seboj nasprotujejo. Zato jih bo treba še usklajevati in razčistiti. V resoluciji VI. kongresa ZKS je med drugim rečeno: »Pospešiti je treba nadaljnjo deetatizacijo v prid povečanja deleža delovnih organizacij, reformirati na samoupravni osnovi še obstoječe družbene investicijske in druge sklade ter odpravljati stare ali na novo porajajoče se oblike administrativnega odtegovanja dohodka iz gospodarstva« in tako dalje. Če to, kar sem prebral, smiselno povežemo z vsem tistim, kar je v zvezi z odtujevanjem rezultatov dela in s problemi samoupravljanja in samoupravnega dogovarjanja, potem s sedanjim stanjem na obravnavanem področju tudi ne moremo biti povsem zadovoljni.

Menil sem, da ni nobenega dvoma več oziroma da ni različnih gledanj na to, ali je voda prirodna dobrina ali je gospodarska kategorija. Mislim, da je voda kot prirodno bogastvo, spričo njenega delovanja na človeka in glede na to, da jo ohranimo neškodjivo, postala s tem gospodarska kategorija. Zanjo se natančno ve, koliko je vredna, ker vemo kakšno in koliko dela je potrebno, da bi dobila voda takšno uporabno vrednost, koliko je vloženega dela v tako imenovano primarno sfero. Zato ni dvoma, da je tako usposobljena voda potrebna sleherni sedanji in bodoči gospodarski dejavnosti, torej potrebna sedanjemu in bodočemu gospodarskemu razvoju. Zato moramo financiranje teh del, kolikor se opravlja s strani gospodarstva, smatrati za financiranje gospodarske dejavnosti. Menil sem, da je do tu vse v redu, vendar se vsa stvar komplicira šele pozneje, ko se vprašamo, kakšna je njena tržna vrednost. Globalno je tudi ta vrednost jasno, niso pa znane dimenzije koristnosti oziroma bi bil kompliciran postopek, da bi določili dimenzije izkoriščanja te uporabne vrednosti v posameznih gospodarskih objektih. Tu pa nastopajo težave. Zato tudi mislim, da bo vodno gospodarstvo prav v svojstvu primarne sfere še dobršen čas nujno domovalo v družini infrastrukturnih gospodarskih dejavnosti, ki jih gospodar-

stvo financira kot takšen ali pa na osnovi drugačnih kriterijev potrošene vode, zavedajoč se neizbežnosti večjega ali manjšega prelivanja presežne vrednosti znotraj tega gospodarstva.

Ker takšna voda s svojo uporabno vrednostjo odločilno posega tudi izven ozke gospodarske sfere na področju standarda in družbenih služb, se zdi popolnoma upravičena zahteva, izražena v predloženih materialih. Zahteva namreč, da se k financiranju teh del pritegne tudi splošna potrošnja na osnovi porabljenih količin vode. Vendar se mi zdi ta osnova več ali manj postransko vprašanje, ker se tudi tukaj ne bomo mogli izogniti določenemu prelivanju. Menim, da teh nekaj misli lahko koristno služi pri izdelavi novega sistema financiranja, predvsem pa seveda pri graditvi samoupravnega mehanizma v vodnem gospodarstvu. Tudi od sistema financiranja je namreč odvisno, kako bomo nadalje razvijali sistem samoupravljanja.

Dovolite mi zdaj, da spregovorim še nekaj besed o sedanjem sistemu financiranja. Menim, da je smiselno vsaj zgrajeno na teh temeljih, o katerih sem govoril prej. Le da načelom do kraja dosledno ne sledimo. Iz sistema financiranja je namreč izvzeta vrsta gospodarskih in drugih uporabnikov vode in tako to breme prenesemo samo na del koristnikov tako oplemenitene vode. Deloma so temu kriva stroga določila ali tudi tolmačenja določil zveznega zakona, deloma pa tudi naše lastne težave in tegobe v minulih letih. Naj bo večja krivda tam ali tu, v Sloveniji smo ta sistem financiranja postavili v okvir možnih obveznikov tako, da je bila osnova za prispevek potrošena količina in stopnja in količina onesnažene vode, ne glede na gospodarsko panogo. O tem se da seveda razpravljati, ali je to prav ali ni, toda že prej sem rekel, da se da tudi to po mojem vsaj zagovarjati. Osnovna tarifa za prvih 200 tisoč kubičnih metrov porabljene vode in za prvih 1000 enot onesnaženja, je bila za vse organizacije v Sloveniji enaka, kar je tudi še danes. Za večjo potrošnjo in za večje onesnaženje se je ta tarifa degresivno zniževala. S takšno degresijo smo zasledovali dva cilja in sicer: ločili smo suho od mokre industrije, to se pravi tisto industrijo, ki ji je voda sredstvo ali bistveni pripomoček za njeno delo od tiste, kjer je voda v proizvodnji postranski element in jo troši malo.

Tako se je skušalo zadovoljiti zakonskemu določilu, da bi pri obremenitvi upoštevali plačilno sposobnost gospodarske organizacije, istočasno pa smo dali popust velikemu potrošniku, kar je običaj tudi na drugih področjih. Zakoni treh let nazaj so po vsebini ostali vedno isti ne glede na to, da smo jih sprejemali vsako leto, pri čemer nismo upoštevali zveznega določila, naj bo tarifa v eni stroki za vse organizacije enaka. Zato smo morali zakone tokrat preformulirati, da zadovoljimo ta princip in da hkrati vendarle zadržimo prej omenjeno zakonitost, ki jo je vnesla degresija. Določenim razlikam med organizacijami znotraj ene stroke se seveda ni bilo mogoče izogniti. Šlo je torej in še vedno gre, vsaj po mojem mnenju, za sistem, ki ima svojo določeno zakonitost. Ali je ta dober ali slab, puščam ob strani, vendar ima določeno zakonitost.

Očitno je, da je treba k bodočemu financiranju vodno-obrambnih in vodozaščitnih del pritegniti vse tiste gospodarske in druge činitelje, ki imajo od teh del koristi. Tudi upravljanje s temi sredstvi in odgovornost za stanje voda je treba naložiti na ista ramena. Zdi se mi, da bi to moralo biti načelo naših nadaljnjih naporov za izgrajevanje sistema financiranja in s tem tudi sistema samoupravljanja. Če bo to načelo izpeljano do kraja, bo v bistvu imelo določeno deetatizacijo in določen konec odtujevanja rezultatov dela, kolikor je seveda to v danih okoliščinah možno. Če tako gledamo na stvar, potem se porodi vpraša-

nje centralizacije ali decentralizacije. To vprašanje bi moralo biti, po mojem mnenju, odvisno le od tega, na katerem nivoju je treba zagotoviti odgovornost za določeno problematiko, na kakšnem nivoju je nujno prelivanje in na katerem nivoju se določena problematika smotrneje in učinkoviteje rešuje.

Po vsem tem se mi zdi, da bomo morali imeti takšnih samoupravnih organov več oziroma na različnejših nivojih z natančno določenimi pristojnostmi in odgovornostjo, ne pa s takšnim določilom, ki ga vsebujejo sedanji zvezni in republiški predpisi. Ti namreč povsem pavšalno zavezujejo družbeno-politične skupnosti, ne da bi opredelili pristojnost in odgovornost občine in republike. Povsem se namreč strinjam s tistimi, ki menijo, da vseh problemov, tudi tistih v primarni sferi, ni mogoče spraviti na nivo republike, hkrati pa pritrjujem tudi tistim, ki menijo, da so mnogi problemi v rudarstvu takšni, ki jih na nivoju občine ni mogoče uspešno reševati. Takšno razmišljanje me vodi do prepričanja, da morajo biti vodna osnovna sredstva, vodotoki in objekti na vodah, zlasti last in pod odgovornostjo tistega samoupravnega organa, ki jih financira, ki financira njihovo izgradnjo in vzdrževanje, ne pa last delovne organizacije, ki jih po nalogu tega organa financira, gradi in vzdržuje. To načelo je sicer smiselno že vsebovano v sedanjih zakonskih predpisih, le da v Sloveniji tega načela v praksi nismo realizirali do kraja. Zato bi želel, da se o tem predlogu tudi razmisli. Zamišljam si te samoupravne organizme kot samostojne in neodvisne v okviru svojih pristojnosti in odgovornosti in zato tudi brez lastne tehnične operative. Ti organi realizirajo na kateremkoli nivoju svojo pristojnost in odgovornost s pogodbenimi odnosi s specializiranimi vodno-gospodarskimi delovnimi organizacijami.

Dela, ki so enkratnega značaja, kot so investicije, razne študije in drugo, oddaja ta samoupravni organizem na osnovi običajnega licitacijskega in drugih postopkov tisti delovni organizaciji, ki ponudi najugodnejšo pogodbo. Zato tudi dvomim, da je današnja zakonska ureditev, ki pogojuje določeno kolizijo samoupravnega organizma z organom samoupravljanja delovne organizacije vodne skupnosti, upravičena, posrečena in uspešna. Menim, da ne potrebujemo nobene tovrstne kolizije, ker gre za dve različni zadevi.

Končno bi bilo treba pripraviti elaborat o tako imenovanem odškodninskem sistemu. Po mojem mnenju je treba ta sistem vključiti v reformiran sistem financiranja in v reformiran samoupravni sistem na področju vodnega gospodarstva. Prodajo uslug, ki jih opravlja delovna organizacija s svojimi osnovnimi sredstvi in ki jih je sama financirala in sama gradila, je treba ločiti in zagotoviti tem delovnim organizacijam, da to lahko delajo tudi v naprej.

Ko zaključujem, želim poudariti, da še zdaleč nisem navedel vseh problemov, rešenih na področju financiranja in samouprave. Vendarle mislim, da bodo mnogi navedeni problemi paralelno reševali, če se tako ali drugače uspešno rešijo osnovna načela financiranja in upravljanja. V tej zvezi sem ovrgel nekatere dileme in sem prepričan, da bo pomenil skupščinski akt, ki ga bo sprejel ta dom, postopno vrnitev slovenskega vodnega gospodarstva s stranskega tira na mesto, ki mu pripada po svoji pomembnosti.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Rado Pušenjak.

Rado Pušenjak: Tovarišice in tovariši! Uvodoma izražam svoje zadovoljstvo, da sta se tako sekretariat za urbanizem in odbor za komunalne zadeve lotila z vso resnostjo proučevanja problematike na področju vodnega gospodar-

stva. Ta dejavnost je bila v Sloveniji vse doslej zapostavljena. Republiški sekretariat za urbanizem in navedeni odbor ter drugi organi so nam sicer na približno 170 straneh dokaj realno prikazali sliko poraznega stanja, ki mu pravimo »vodno gospodarstvo«. Prikazali so nam na primer, da znaša poprečje letne škode vseh poplav v Sloveniji 4 milijarde starih din. Nadalje, da so znašale škode zaradi poplav v letih 1964 in 1965 kar 40 milijard S din, da je bilo poplavljenih samo v Pomurju 1965. leta 25 000 ha kmetijskih površin, kar predstavlja 40 % celotnih površin, ki so nenehno podvržene poplavam.

Sestavljavci niso mogli prikazati sliko tragedij, ki jih doživlja naše prebivalstvo v času poplav. To lahko pravilno ocenjujejo le tisti, ki stihijo sami doživljajo, ki v času nesreč zapuščajo domove in ki še po umiritvi rek in potokov občutijo težke posledice. Da bi bilo to gradivo še bolj prepričljivo, bi bilo dobro prikazati tudi to, da bi lahko imela Slovenija v pogojih urejenega vodnega gospodarstva toliko in toliko tisoč ton več žita, tristo ton več mesa in toliko tisoč ton več drugih kmetijskih pridelkov.

Dokaz, da smo v Sloveniji zapostavljali problem vodnega gospodarstva, je na primer dejstvo, da so se sredstva drugih republiških skladov v zadnjih treh letih za večkrat povečala, sredstva vodnega sklada pa so se zmanjšala od 46 milijonov din v letu 1966 na 33 milijonov v letu 1968. Nasproti vsem investicijam v Sloveniji predstavljajo ta sredstva le 1 %, nasproti skladu osebnih dohodkov v Sloveniji pa le 3,5 promile.

Zagovorniki upravičenih zahtev, da je treba čimprej ukrotiti reke in potoke, se nismo mogli nikdar sprijazniti z dejstvom, da je naša republika edina v Jugoslaviji, ki ni pred tremi leti po sklepu našega zbora in to z enim glasom večine, usmerila iz 1,5 % maloprodajnega davka, ki je bil nadomestilo za prejšnja 2 % poplavnega davka, ničesar v vodni sklad Slovenije. Ta davek je bil naložen tudi tistim prebivalcem, katerih dohodek je zaradi poplav vsako leto problematičen. Kot povsod v naprednem svetu, tako moramo tudi mi razmišljati, kako bi v bodočnosti zavarovali prebivalstvo. Neprestana odplavljanja in razna opustošenja rodovitne zemlje odvzemajo kmetijstvu dragocene površine. Ceste se krčijo po najrodovitnejših površinah. Tudi mestna naselja, energetske naprave in industrijski centri rastejo tam, kjer so prej gojili kmetijske kulture. Z razvojem mest in gradnjo raznih objektov pa ne jemljemo kmetijstvu le najboljših zemljišč, temveč tudi njegovo najboljšo delovno moč.

V povojnem razdobju smo z raznimi gradnjami v Sloveniji izgubili 34.000 hektarjev rodovitne kmetijske zemlje. Obdelovalne zemlje imamo le 565.000 ali 80 % celotne površine. Od te obdelovalne zemlje je 188.860 hektarjev ali 33 % neprimernih za intenzivno obdelavo. 53 % zemljišč, neprimernih za kmetijsko obdelavo, je na vodnem območju Drava–Mura. Znano je, da dajejo meliorirana zemljišča po osuševanju za 100 do 150 % večji pridelek. Doslej smo storili na področju melioracij zelo malo. Skrajni čas je tudi, da oblikujemo tako politiko, ki bi zagotovila, da izgubljeno zemljo nadomestimo z drugo. Ker imamo v Sloveniji za kmetijsko obdelavo že itak premalo zemlje, ne bi smeli dovoljevati, da se fond kmetijske zemlje iz leta v leto zmanjšuje, temveč bi ga morali zviševati. Zelo veliko govorimo o oskrbi za delovnega človeka. Pri tem ne mislimo izločiti tistega prebivalstva, ki obdeluje zemljo, toda naš dejanski odnos in to zlasti nasproti vaškemu prebivalstvu, ki mu odnašajo vode njegove žulje, vse do nedavnega, ko smo kreirali kmetijsko politiko, ni bil usklajen s stališči. Menim, da je treba v tem iskati glavne vzroke, zakaj ni sredstev.

Zelo zgrešeno bi bilo, če bi mislilo mestno prebivalstvo, da je vprašanje odprave poplav samo zadeva vaškega prebivalstva. Stalno ugotavljamo, da na primer Maribor gospodarsko zaostaja. Razumljivo je, da bo gospodarstvo zaostalo toliko bolj, kolikor bolj bomo odlašali z reševanjem kmetijskih problemov, od katerih nosi največjo težo prav vodno gospodarstvo. Melioracija zemljišč pomeni, poleg razvoja vasi, tudi razvoj mest, pomeni močno izboljšanje življenjske ravni vsega prebivalstva. V sedanjih in še bolj v bodočih pogojih bi bilo treba obravnavati vprašanje melioracij tudi s stališča zaposlovanja kmečkega prebivalstva ter reševanja vse težjih socialnih problemov, ki se pojavljajo na vasi. Kmetijsko prebivalstvo na melioriranih področjih životari, mlajša generacija se je, kolikor je imela možnost, zaposlila doma ali v tujini. Mnogi starejši ljudje se borijo z revščino. Vsi kmečki prebivalci so poleg prispevkov na osebni dohodek iz kmetijstva dolžni plačevati ob priliki nakupa potrošnega blaga isto stopnjo prometnega davka, kot ga plačujejo občani z velikimi dohodki. Blago, ki ga kupujejo, je podvrženo plačilu visoke stopnje tega davka. Zaradi tega za to prebivalstvo prav gotovo ni prvi in najvažnejši problem niti avto-cesta, ne klinika in ne nove visoke šole. Za to prebivalstvo je najnujnejše, ustvariti mu pogoje za izkoriščanje zemlje. Če jih nismo ali nismo mogli razumeti do sedaj, jih moramo razumeti vsaj v bližnji prihodnosti.

Ko razpravljamo o tem, kako začeti reševati probleme vodnega gospodarstva, menim, da ne bi bilo niti potrebno aplicirati solidarnosti, ki velja na primer na področju zdravstvenega zavarovanja. Poglejmo, kaj kažejo približni izračuni. Kmečko prebivalstvo plača na leto približno 15 do 20 milijard S din prometnega davka. Pri tem ugotavljam, da smo na zadnji seji skupščine zvišali tudi prebivalstvu na poplavnih in hudourniških območjih maloprodajni davek za 1,5 %. Zdi se mi samo po sebi razumljivo, da bi morali večji del sredstev, ki jih plačuje kmečko prebivalstvo, med katerimi ni malo revščine, usmerjati tja, kjer se rešuje njihovo osnovno in življenjsko vprašanje, to je v sklad za melioracije. Sploh bi morali politiki namembnosti sredstev v našem davčnem sistemu posvečati v bodoče mnogo več pozornosti kot doslej in s tem razširjati samoupravljanje na še neobdelana področja. Zaposlovanje kmečkega človeka v tujini vsekakor ne bi smelo biti namen naše politike, marveč mu je treba pomagati, da si ustvari čimprej naravne pogoje za življenje doma.

Kot ugotavlja gradivo, nas čakajo na področju melioracij velike naloge. Na melioracije nestrpno čaka prebivalstvo, na primer na Barju in še marsikje drugod; prebivalstvo Ščavniške doline se na primer bori za melioracijo struge Ščavnice že nad 100 let. Prva organizirana zahteva je bila dana že na prvem slovenskem taboru v Ljutomeru. V zadnjih 10 letih so regulirali strugo reci in piši le v dolžini 10 km. Kljub temu je skupščina odobrila program investicij, na osnovi katerega je bilo predvidenih za letos 400.000 in za leto 1969 450.000 N dinarjev. Dela počivajo, ker vodni sklad, zavoljo zmanjšanja sredstev, ne more izpolniti svojih obveznosti. Razumljivo je, da s takšnim izpolnjevanjem republiškega plana prebivalstvo ne more biti zadovoljno in to še zlasti ne, ker je svojo udeležbo vložilo v celoti že v minulem letu. Kmečko prebivalstvo tudi težko razume, zakaj ravno takrat, ko gre za kmetijstvo, ni niti neizkoriščenih sredstev za realizacijo odobrenih planov. Ne bi se mogel strinjati z ugotovitvijo odbora, da je bila v preteklosti vodna politika odraz kmetijske politike. Politike, katere cilj bi bil razvijati kmetijstvo s tem, da bi ukrotili reke in potoke, žal nismo imeli. Kar se je storilo na področju urejanja voda, se je opravilo v največji meri »na črno« in s sredstvi, katerih namembnost je bila druga. Sedanje resno

stanje postavlja pred odgovorne dejavnike v Sloveniji nalogo, da napravijo prelomnico in kreirajo za vodno gospodarstvo tako politiko, ki bo osnova za preprečenje še večjih nesreč v bodoče. Poleg predlogov odbora pa predlagam še naslednje:

Jasno naj se precizira stališče skupščine, da je obveznost širše družbene skupnosti financirati v obliki dotacij na melioracijskih območjih vse investicije, ki imajo namen pridobivati kmetijske površine in ki so povezane z obrambo pred poplavami oziroma z regulacijo del na vodotokih. Namakanje in osuševanje je praviloma obveznost direktnih koristnikov, to je kmetijstva, pri čemer bi morale imeti tudi družba določene finančne obveznosti.

Sprejme naj se načelna obveznost, da bo Slovenija glavne probleme vodnega gospodarstva rešila najkasneje v razdobju 20 do 25 let. V tej zvezi naj se izdela prvi srednjeročni program, ki bi začel veljati takoj, ko poteče sedanji plan vodnega sklada.

Zagotoviti je treba zadostna sredstva za izvajanje programa za hitrejše reševanje vodne problematike s tem, da se:

1. razširi krog obveznikov delovnih organizacij na vse potrošnike vode in druge gospodarske veje v smislu predloga odbora in

2. ker ne gre samo za odpravo poplav, marveč za gospodarjenje z vodo v polnem pomenu besede pri reševanju ne samo kmetijskih problemov, marveč tudi problemov ostalega gospodarstva, naj se sklene, da se takoj, ko poteče doba za odvajanje tako imenovanega dodatnega 1½-odstotneg prometnega davka, usmeri 1% maloprodajni davek v korist vodnega sklada. To naj se upošteva pri sprejemanju bodočih obveznosti republike. Obveznosti gospodarstva naj se določijo z zakonom za daljšo dobo. Prouči naj se vprašanje odškodnine za nadomestilo za tista zemljišča, ki se uporabijo za nekmetijske namene v korist določenega sklada. Prouči naj se možnost preskrbe dodatnih sredstev, da bo lahko vodni sklad izpolnil do leta 1970 svoje obveznosti iz sedanjega petletnega plana.

Kolikor to ne bi bilo mogoče, naj vodni sklad z izposojenimi sredstvi v letu 1969 pokrije zapadle obveznosti. Da ne bi poteklo brezuspešno spet nekaj let, predlagam, da sprejme politiko na področju vodnega gospodarstva z določenimi konkretnimi obveznostmi še ta sklic skupščine. V tej zvezi predlagam, da se sklep, ki je bil sprejet 22. marca, vendarle upošteva, in sicer, da ta sklic skupščine dokončno kreira politiko vodnega gospodarstva.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa, tovariš Pušenjak. Besedo ima inž. Drago Mišič, ki bo govoril v imenu vodne skupnosti Drava—Mura.

Inž. Drago Mišič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kot predstavnik Splošne vodne skupnosti Drava—Mura naj izrazim naše zadovoljstvo nad iniciativo republiških družbeno-političnih forumov, da se pripravi kompleksno gradivo o obsegu in sestavi dejavnosti vodnega gospodarstva ter o njegovi nadaljnji usmeritvi predvsem kar zadeva tretman, financiranje in organizacijo. V strokovnih delih, posvečenih vodnogospodarski problematiki, najdemo vrsto definicij vodnega gospodarstva, ki več ali manj zajemajo mnogovrstna področja te dejavnosti. Zato se bom omejil na tisto definicijo, ki v najožjem pomenu definira »vodno gospodarstvo« kot stroko, vezano na ureditev, oplemenjevanje in izkoriščanje vode.

Voda je torej predmet dela te dejavnosti, kar pa ne izključuje možnosti, da se v določenih sferah obravnave voda ne more pojaviti tudi kot sredstvo za delo.

Voda kot materialna in hkrati kot javna dobrina je podvržena določenim delovnim procesom, ki omogočajo njeno ustrezno urejanje z namenom izkoriščanja v različne namene. Voda pa ima lahko tudi brez kakršnegakoli dela s strani človeka uporabno vrednost v najširšem smislu njenega izkoriščanja za fiziološke potrebe ljudi in živali. Kaže, da je ta lastnost vode, ki je izražena v njeni večkratni uporabni vrednosti in hkrati v njenem rušilnem delovanju, dobila tudi dominantno osnovo v definiciji »vodnega gospodarstva« kot dejavnosti javnega družbenega pomena.

Določene dejavnosti, vezane na izkoriščanje prirodno uporabnih voda in hkrati prometne vrednosti proizvodov, ki jih dajejo, niso mogle zajeti prej navedene definicije »izkoriščanje« voda v energetske, industrijske, poljedelske ali splošne gospodarske namene. Od tod nastopa dualizem v gledanju na dejavnost vodnega gospodarstva in bistvene razlike pri obravnavanju vode. Posledica tega je vrsta predpisov s področja ureditve in varstva voda, neposredno angažiranje družbene skupnosti pri upravljanju, zagotovitvi virov sredstev in načinov njihovega izkoriščanja ter podobno.

V področje urejanja voda štejemo navadno varstvo pred erozijo in hudourniki, regulacije in druga dela pri urejanju vodotokov.

Varstvo pred erozijo in hudourniki so npr. vsi gradbeni ali biotehnični ukrepi, lahko tudi oboji, ki se izvajajo v povodju nekega vodotoka in finančne predstavljajo opredmeteno človeško delo (minulo in živo delo). Kolikor postopamo analogno pri problemu varstva pred poplavami, pa naj gre za klasične ukrepe regulacije tokov ali za druge posege, bodisi akumuliranje voda, se bomo vedno srečali z določenimi proizvodi dela. Ti proizvodi so vodno-gospodarski objekti, ki v odvisnosti funkcije, ki jo imajo, predstavljajo hkrati tudi osnovna sredstva organizacije, ki je zadolžena za njihovo vzdrževanje, kot so nasipi, obrežna zavarovanja, umetna jezera in tako dalje.

Temeljne spremembe, ki nastopajo z dejavnostjo na vodah, lahko v glavnem definiramo na naslednji način:

— z deli pri varstvu pred škodljivim delovanjem voda nastopajo kvalitetne spremembe, ki so družbeno in ekonomsko merljive;

— vodne mase urejenega vodotoka postanejo oplemenitene in usposobljene za izkoriščanje. Ta njihova lastnost ima kot nova kvaliteta vrednost, kolikor se seveda stalno skrbi za vzdrževanje objektov, zgrajenih v te namene. Tako je vsak kubični meter vode v urejenem vodotoku proizvod določenega opredmetenega in živega dela. S tem se le ta kvalitativno razlikuje od tistih kvantitativnih velikosti nekega drugega vodotoka, katerega vode predstavljajo zaradi neurejenosti potencialno ali permanentno nevarnost za gospodarstvo, prebivalstvo in naselja;

— enako tretiranje velja tudi za dejavnosti pri očiščevanju voda.

Tako lahko sumiramo naslednje:

a) voda je družbeno javno dobro v svoji pojavni obliki vse dotlej, dokler v proces oplemenitenja ni vloženo delo. Kot del materialnega bogatsva je prirodni potencial družbe, za katero veljajo iste zakonitosti kot za vse druge javne dobrine. Toda z vloženim minulim in živim delom se voda transformira iz oblike prirodnega potenciala v novo kvaliteto z neko ustrezno funkcijo;

b) z vlaganjem dela v proces oplemenjevanja voda dobijo rezultati te dejavnosti določene ekonomske karakteristike in so podvrženi manifestacijam in zakonitostim, ki veljajo v gospodarstvu. V tej novi obliki se voda pojavlja:

— kot osnovni material za preskrbo,

— kot surovina v procesu reprodukcije v drugih panogah gospodarstva,

— kot oplemeniteni potencial, ki ustvarja pogoje za proizvodnjo.

Na podlagi tega lahko govorimo o vodi, v katero je vloženo delo, kot ekonomski kategoriji, razumevajoč pri tem delovne procese, ki obsegajo varstvo pred škodljivim delovanjem voda ter oplemenjevanjem voda.

Naše mišljenje je, da moramo težiti k temu, da realizacijo nakazanega tretmana izvedemo po možnosti v celotnem obsegu in sestavi dejavnosti vodnega gospodarstva.

Koristniki prej navedene nove kvalitete oplemenitene vode so tako gospodarske kot tudi negospodarske dejavnosti. Na drugi strani so koristniki lahko direktni ali indirektni. Indirektni koristniki, ki jih ne moremo najti med ekonomskimi subjekti za storitve na vodnem območju, skratka za dela, vezana na urejanju voda, naj se organizirajo v primerni asociaciji, v našem primeru v okviru vodnih skupnosti.

Družbena skrb bi predvsem bila, da se s predpisi ugotovijo taki indirektni koristniki in utrdijo načela njihove najustreznejše organizacije na podlagi samoupravljanja s tem, da se hkrati uredijo naloge in pristojnosti družbeno političnih upravnih organov za zavarovanje širših in dolgoročnejših družbenih interesov ter za medsebojno usklajevanje različnih interesov pri posegih v vodnem gospodarstvu.

Menimo, da je v glavnem vse to obseženo v obstoječi zakonodaji in zato ne bi bile potrebne pri tej konkretni obravnavi glede organizacije kakšne bistvene spremembe. Nasprotno, v okviru te zakonodaje je treba najti umestno delitev dela med posameznimi organizacijami, prav tako pa tudi v vodni skupnosti med delovnim kolektivom in skupščino. Mnenja smo, da je lahko skupščina vodne skupnosti najumestnejši predstavnik, predvsem indirektnih koristnikov, saj jo predstavljajo plačevalci vodnega prispevka in odškodnin. Zato je treba dati skupščini večja pooblastila pri vodenju politike in financiranja del, ne pa, da so ta omejena samo na programiranje vzdrževalnih del iz sredstev vodnega prispevka ter v celoti od odškodnin.

Vodno gospodarstvo je treba obravnavati po povodjih oziroma vodnih območjih. To se pravi, da so vodna območja zaključene hidrografske in ekonomske enote. Če smo že marsikdaj v preteklosti poudarjali, da se vodno gospodarstvo ne more strokovno pravilno reševati le v merilu občine, marveč v okviru hidrografske celote, moramo to tudi danes poudarjati v tem smislu, da imajo vodna območja v republiških mejah zaradi prej navedenega razloga prav tako svoje specifičnosti.

V vsej tej razpravi se ne spuščam v problematiko števila vodnogospodarskih delovnih organizacij na določenem vodnem območju, saj se skupščina lahko formira za celotno vodno območje, na katerem deluje več vodnogospodarskih delovnih organizacij.

Poudarili smo že, da ima osnovno načelo gospodarjenja v vodnem gospodarstvu ekonomski značaj. Pri tem se lahko tudi preprosto sklepa, da lahko katerikoli podjetnik gradi objekte na vodah z namenom, da realizira svoje gospodarske koristi. Vendar moramo pri tem opozoriti, da je potrebno na vodah gospodariti in graditi tako, da optimalno zadostimo interesom, zahtevam in

potrebam vseh koristnikov na vodnem območju. Zato menimo, da je osnovna enota v vodnem gospodarstvu, ki naj gradi in upravlja, specializirana vodnogospodarska organizacija, v našem primeru delovni kolektivi vodnih skupnosti.

Na tako tretiranem vodnem območju se lahko vodi enotna politika glede napredovanja in usklajevanja vseh vodnogospodarskih strok. Izločanje usmerjanja posameznih strok iz medsebojne primerjave z drugimi panogami na vodnem območju lahko povzroči občutne posledice. Te so lahko na nekem območju pozitivne, na drugem pa negativne. Zaradi tega se ne moremo strinjati s predvideno ustanovitvijo posebne vodne skupnosti za urejanje hudournikov, katere ustanovitelj naj bi bil eden od republiških družbeno-političnih forumov. V tem primeru bi se lahko kreirala politika urejanja hudournikov v okviru vse Slovenije, torej mimo politike skupščin vodnih skupnosti. Zastopamo pa stališče, da je potrebno strokovno hudourniško dejavnost v Sloveniji voditi v okviru ene organizacije, posebno če ima ta, kot je primer pri podjetju za urejanje hudournikov, bogato strokovno tradicijo. Pravilno bi bilo, da bi ustanovile skupščine splošnih vodnih skupnosti v Sloveniji posebno hudourniško organizacijo, ki bi izvajala svojo dejavnost tako kot delovni kolektivi vodnih skupnosti v skladu s politiko skupščine vodne skupnosti posameznega vodnega območja.

Na vodnem območju se pojavljajo direktni koristniki kot interesenti za vodo za različne namene. V večini primerov razpolagajo s sredstvi in dela opravljajo po njihovem naročilu vodnogospodarske ali druge delovne organizacije na osnovi dogovorjenih aranžmajev in tržnih cen.

Pojavljajo se že tudi primeri, da vodnogospodarska organizacija sodeluje pri izgradnji objektov, ali pa jih sama financira z angažiranjem kreditov in v kasnejši fazi, izkoriščajoč te objekte, zaračunava koristnikom storitve v obliki tako imenovanih odškodnin. Pri nas imamo že nekaj takih primerov. Poudarjamo, da je ista praksa zelo razvita v zahodnih državah npr. v Ameriki, Franciji in Zahodni Nemčiji. Jasno je, da pri tem v glavnem mislimo na razna angažiranja pri posegih s področja izkoriščanja voda.

Realna predpostavka je, da moramo verjetno za daljšo dobo računati tudi z dejstvom, ko za določene posege, kot je urejanje hudournikov, obramba pred poplavami, varstvo bioloških svojstev vode, ali za dela, vezana na urejanje voda, ne moremo najti vedno direktnih interesentov tako v gospodarskih kot tudi negospodarskih sferah dejavnosti.

Z drugimi besedami lahko rečemo, da nismo mogli najti v celoti direktnih koristnikov za posege, ki so praktično zanimivi za vse na območju istega povodja.

Obstoječa zakonodaja je imela namen rešiti financiranje s pomočjo vodnega prispevka. Kriteriji odmere vodnega prispevka, ki so po strokah gospodarstva enaki v vsej republiki, ne morejo zajeti pravega ekonomskega interesa koristnikov, temveč je veliko lažje doseči z odmero vodnega prispevka v okviru posameznih vodnih območij s tem, da se upoštevajo vse njihove gospodarske in vodnogospodarske posebnosti. Tako stališče je treba nadalje analizirati z namenom, da se za odmero poleg merljivega ekvivalenta kubičnega metra vode vključi še druge ekvivalente, ki so lahko specifični in različni na posameznem vodnem območju.

Z decentralizacijo sredstev vodnega prispevka od porabljene ali izkoriščene vode ter z razširitvijo kroga indirektnih koristnikov bi lahko prevzele skupščine vodnih skupnosti vlogo usmerjevalca vodnogospodarske politike na svojem območju s tem, da so nosilci enostavne in razširjene reprodukcije. S tako

preorientacijo sredstev pa je potrebno zagotoviti finančna sredstva za splošne potrebe v republiki, ki imajo skupen pomen za mednarodne in medrepubliške obveznosti, za kataster voda, za izdelavo vodnogospodarske osnove Slovenije, za klasifikacije voda in kategorizacijo vodotokov, za študije splošnega pomena in za drugo. Pri tem poudarjamo, da naj ostane še nadalje skupna finančna administracija vodnega sklada v sedanji obliki. Za orientacijo naj navedem, da na približno enak način v celoti deluje že več let financiranje v Socialistični republiki Srbiji in tudi v SR Hrvatski.

Sredstva vodnega prispevka, ki so bila zbrana z obremenitvijo odvajanja onesnaženih voda, naj se vlagajo v objekte za prečiščevanje vode s tem, da se to razširi tudi na financiranje izgradnje vodnih virov za pitje. Politika o dodeljevanju sredstev naj se zaenkrat vodi centralno. Sredstva naj se dodeljujejo interesentom v glavnem na kredit s tem, da se določi tudi odstotek njihovih lastnih finančnih sredstev.

Glede na to, da je stopnja izgradnje vodnogospodarskih objektov v Sloveniji v zaostanku za splošnim napredkom gospodarskega razvoja, je tudi primerno in nujno, da se za neko določeno obdobje predvidi financiranje vodnogospodarskih del s pomočjo neposredne obremenitve vsakega občana v takem smislu, kot to prikazuje poročilo o problemih vodnega gospodarstva v Sloveniji.

Menim, da bi na podlagi takega osnovnega koncepta uspeli v prihodnje bolj zadovoljivo reševati naloge s področja vodnega gospodarstva, še posebno zaradi tega, ker bi to dejavnost vrednotil in usmerjal zainteresirani krog naše družbe.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima tovariš Franc Jere. (Odstopa.) Potem ima besedo tovariš inž. Adolf Tavčar.

Inž. Adolf Tavčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Danes smo ustanovili komisijo oziroma odbor za nadaljnje proučevanje problematike s področja vodnega gospodarstva.

Skušal bom navesti nekaj mnenj glede načel, ki naj bi jih ta odbor skušal v bodoče razčiščevati kot tudi problematiko s področja vodnega gospodarstva. Menim, da je treba, vsaj po mojem, razčistiti dve osnovni vprašanji, in sicer vprašanje zadrževanja voda v zgornjih tokovih, na čemer doslej nismo delali in tudi nismo imeli nobenih konceptov niti elaboratov. Drugo vprašanje je vprašanje onesnaženja voda, o čemer je razpravljal predstavnik iz Maribora.

Zdi se mi, da smo do sedaj imeli, kljub temu, da imamo vodni sklad, zakon o gospodarjenju z vodami in način financiranja in zbiranja sredstev, zelo pomanjkljive elaborate. Tudi danes še ni jasno, kakšne bodo bodoče gospodarske osnove Slovenije in kako naj sploh izgleda v prihodnjih letih regulacija voda in njihovo urejanje. Danes mi to še ni jasno in zdi se mi, da tega mnogi v naši republiki ne vedo. Zato predlagam, da bi skušal odbor, ki je bil danes izvoljen, vsaj v grobem predočiti zboru, kako naj izgledajo te gospodarske osnove in kaj pravzaprav hočemo s tem doseči. Drugače dejansko res nima smisla popravljati in dopolnjevati ta zakon, če ne bodo ti pojmi razčiščeni in če vsaj približno ne vemo, kaj hočemo imeti.

Navedem naj samo dva konkretna primera, ki sta bila že danes omenjena, vendar sta bila le na pol razčiščena. Tovariš Polič je že omenil vprašanje ljubljanskega barja in njegove izsušitve. Mi smo takrat protestirali proti takšnim pojavom zaradi tega, ker ta dela veliko stanejo. Drug primer je vpra-

šanje režima voda za spodnje področje Save, to se pravi, vprašanje nevarnosti za Krško polje, Brežice itd. Zdi se mi, da so bili takšni minuli pojavi nepovezani med seboj kljub temu, da imamo med Ljubljano in Kamnikom tako velika območja, ki naj bi preskrbovala z zelenjavo in z drugimi kmetijskimi proizvodi Ljubljano. Praktično je bilo tu zelo malo investicij. Primer ljubljanskega barja kaže, kako zgrešene so bile takrat te poteze. Ta primer torej dokazuje, da se s takimi stvarmi v bodoče ne smemo ukvarjati in da je treba povezati med seboj vse te pojme gospodarjenja z vodami in zemljo z ekonomiko.

Naslednji tak primer je Celje. Celjsko vodno skupnost je treba pohvaliti, da je že zavarovala vse tiste hudournike, ki poplavljajo, s čimer je praktično rešila pred poplavami samo mesto vsaj na videz. Res pa je, da je sedaj, ko te vode hitreje dotekajo v mesto Celje, v nevarnosti Laško. Režim vode je namreč na slabšem v Laškem, kot je tudi vprašanje dolnjega toka Save. Če trdimo, da je bilo več milijard vloženo prav v celjski vodni bazen, potem tudi ta sredstva ne bodo koristna za gospodarjenje z vodo in za obrambo pred vodno stihijo, če ne bomo prej razčistili vprašanje zadrževanja vode zgornje savinjske doline in njenih pritokov v Savinjo.

Te naloge je treba torej kompleksno jemati in jih ne reševati polovičarsko. Postavlja se vprašanje, ali je pametno in koristno oblagati razne tokove s kamnom, ki je zelo drag, pri tem pa pozabljamo na zadrževanje vode, na razne akumulacijske bazene, ki naj bi ob času poplav zadrževali vodo. S tem bi morali praktično žrtvovati določene površine, saj je vprašanje, kje naj bi se sicer te vode zadrževale. S tem je seveda tudi povezano primerno varstvo teh območij, kjer ne bi smeli več opravljati raznih komunalnih dejavnosti. Zdi se mi, da bomo morali žrtvovati tudi marsikatero slovensko vas, ali vsaj manjše naselje, če bomo hoteli ustvariti takšne akumulacijske bazene, ki naj vsaj za daljše obdobje rešijo vprašanje regulacije teh voda in vodne stihije za vso Slovenijo.

K razpravi sem se oglasil prav zaradi tega, ker vsega tega, o čemer sem govoril danes, nimamo. Želel bi, da bi v zvezi z zakonom o vodnem gospodarstvu skušali rešiti te osnovne probleme. Strinjam se tudi s tem, da je treba sredstva, ki se nabirajo iz vira za onesnažene vode, v načelu vračati tja, od koder so prišla. V nasprotnem primeru bodo tovarne stalno plačevale davek ali kazen za onesnaženje voda, saj so se doslej trošila ta sredstva izključno za regulacijo voda in za vzdrževanje vodnogospodarskih objektov. Vsa druga vprašanja, kot so melioracije, notranja organizacija in podobno, so bolj sekundarnega pomena. Zdi se mi, da poslance zanima predvsem tisti osnovni skelet, ki naj nosi ves ta program in osnove našega vodnega gospodarstva. Tako bi lahko za daljše obdobje, reševali problematiko voda, pitne vode in onesnaženje voda. Le tako ima tudi svoj smisel ta popravek zakona, s tem seveda, da se povečajo tudi sredstva za te namene.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Besedo želi še tovariš inž. Stane Bricl v imenu vodne skupnosti Ljubljana – Sava. Glede na to, da je bilo že marsikaj rečeno, lahko računamo s krajšo razpravo.

Inž. Stane Bricl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nujno je, da dam nekaj pojasnil.

Vodno gospodarstvo se je doslej vedno financiralo iz proračuna. Vseh 10 ali 15 let smo ugotavljali, da to ni v redu, saj so bila sredstva tako pičla, da

z njimi sploh ni bilo mogoče začeti nobenega načrtnega dela. Izražam mnenje vseh vodnih skupnosti, zlasti naše stalne konference vodnih skupnosti, da je v zadnjih letih viden napredek, zlasti z ustanovitvijo vodnega sklada. Ta je vsaj do neke mere omogočil načrtno in redno financiranje vodno-gospodarske službe.

Smo za to, da se ta organizacija izpopolnjuje, da se ji dajo večje možnosti v okviru predlogov, ki so bili danes v tem domu že večkrat izraženi. Na terenu smo čutili potrebo po neki organizaciji, ki bi nas usklajevala, saj po predpisih to pravzaprav ni bilo mogoče. Ustanovili smo stalno konferenco vodnih skupnosti po vzorcu stalne konference mest. V okviru te konference smo rešili že marsikatera vprašanja in tudi marsikaj načrtovali vnaprej. Torej ni mogoče govoriti o nekem nenačrtnem delu, kot je bilo tu rečeno. Človek ima vtis, kot da sploh ni nobenih načrtov, nobenih projektov itd. To tovariši, ne drži. Projektov je dovolj, samo ležijo v omarah, gre le za to, da smo načrte vsakih 5 let »vlekli na svetlo« in jih izpopolnjevali. Vendar zaenkrat brez uspeha, ker pač ni bilo sredstev, da bi lahko začeli z večjimi deli.

Omenjeno je bilo ljubljansko barje. Tovariši, to ni tako hud problem. 20 projektantov in odgovornih inženirjev se je vrsto let ukvarjalo s tem problemom. Mislim, da jim lahko verjamemo, da ta idejni projekt, ki je bil že večkrat razstavljen, le nekaj pomeni, saj je poiskal najboljšo rešitev; dobil je ekonomski pomen. Jasno je, da danes ne moremo začeti reševati vprašanje ljubljanskega barja. Ta naloga zahteva milijarde in milijarde, nimamo pa niti sredstev za redno vzdrževanje.

Bilo je govora tudi o načinu del. Menimo, da je mogoče izvajati dela v okviru sedanje organizacije tako, da bo družba zadovoljna in da bodo zadovoljni tudi interesenti. Kar zadeva izvajanje del, ta niso brez kontrole. Tudi vodne skupnosti imajo svoje samoupravne organe. Imajo družbeno kontrolo, kontrolo občin, kontrolo s strani vodnega sklada in podobno. Torej je nadzor vsekakor na višini. Lahko ugotovim, da je 7 samoupravnih institucij v podjetju in v družbeno-političnih skupnostih, ki nadzorujejo dela vodnih skupnosti. Torej ne moremo govoriti, da bi bil tak način dela povsem neustrezen.

Ne želimo več nazaj v proračunski sistem dela. Želimo, da je vsakdo plačan po svojem delu. To pa je mogoče le po akordu oziroma po normah. Ugotavljam, da se pri vseh vodnih skupnostih opravlja vsaj 95 % vseh del po normah in po ustaljenih načinih. Torej ni govora, da bi se tak sistem lahko izvajal brez kontrole. Menimo, da je osnova — kot je bilo že poudarjeno — zbiranja prispevkov preozka in da jo je treba razširiti. Potrebno je, da bi prispevali vsi, ki so zainteresirani, ne pa samo določene stroke, ker sicer pridemo do absurdov. Tak primer je v »Belinki«, ki naj bi po nekih izračunih plačala 30,000.000 S din prispevkov, na drugi strani pa »Litostroj«, ki naj plača le 13,000.000 S din. To so ta neskladja, ki jih je treba odpraviti.

Pozdravljamo mnenje, ki je bilo izraženo danes, da je treba izpopolniti sistem odškodnin in mu dati neko osnovo. Le tako bomo lahko dobili neka dodatna sredstva, s katerimi bomo lahko reševali osnovne probleme na posameznih območjih, ki niso širšega pomena. Vse večje naloge pa je treba reševati s pomočjo vodnega sklada. Razumljivo je, da moramo imeti nek republiški organ, to je vodni sklad, saj večjih investicij ni mogoče planirati lokalno, marveč samo v okviru Slovenije.

Tudi Celje je bilo tu omenjeno. Tovariši, mislim, da se je že leta 1936 začelo s temi deli, vendar je vse ostalo pri problemu financiranja. Zdaj je Celje

vendar dobilo osnovne pogoje za preprečevanje poplav. Ni pa mogoče vsega rešiti naenkrat, kot na primer urediti tudi hudournike tega področja.

Predsednik dr. Jože Vilfan: S tem je izčrpana pismena lista govornikov. Je še kdo, ki bi želel sodelovati v obravnavi? Tovariš inž. Miloš Polič.

Inž. Miloš Polič: Zahvaljujem se za dopolnitev in za popravek k mojim izvajanjem. Dejal bi, da je razprava potrdila, da se rešuje vodni režim z erozijskih področij. Dejali smo tudi, da rešujejo splošne vodne skupnosti tudi hudourniška območja in da so zadolžena tudi za to dejavnost. Ni mi pa jasno da je sprejela, recimo, kranjska vodna skupnost, ki vzdržuje vodotok Save, najmanj odstotkov iz republiškega sklada. Ta popravek me ne bo prepričal, da je to pravilno.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Najbrž so še druga taka vprašanja, ki pa se bodo razčistila v komisiji, ki smo jo imenovali. Želel bi še enkrat prečitati odlok, da bomo na jasnem, seveda, če ni nobenega diskutanta več. Predpostavljam, da smo bili dovolj izčrpni in da obravnavo res lahko sklenemo.

Odlok o ustanovitvi in izvolitvi komisije republiškega zbora in gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga skupščinskega akta o nalogah s področja vodnega gospodarstva v SR Sloveniji se glasi:

I. ustanovi se komisija republiškega in gospodarskega zbora za pripravo predloga skupščinskega akta o nalogah s področja vodnega gospodarstva;

II. komisijo sestavlja 7 članov; predsednika komisije izvoli komisija izmed članov na svoji prvi seji;

III. komisija mora pripraviti predlog skupščinskega akta o nalogah s področja vodnega gospodarstva v Sloveniji najkasneje do 31. marca 1969;

IV. v komisijo se izvolijo: inž. Miloš Polič, poslanec republiškega zbora, Franc Jere, poslanec republiškega zbora, Tone Polajnar, poslanec gospodarskega zbora. Nada Martelanc-Kajfež, poslanec gospodarskega zbora in po en predstavnik, ki ga imenujejo izvršni svet, republiški sekretariat za urbanizem in vodni sklad Slovenije.

Zaključujem obravnavo, čeprav je bila nekoliko dolga, je pa vendarle bila na zelo visoki ravni in je osvetlila vrsto problemov.

S tem lahko preidemo na 4. točko, ki jo bomo verjetno hitreje obravnavali, tako da jo bomo končali do opoldanskega odmora.

To je predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah, ki ga je skupščini predložil v obravnavo republiški sekretar za urbanizem.

Predlog je obravnaval odbor za urbanizem ter za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo in predložil pismeno poročilo. Predlog je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija in predložila poročilo, ki smo ga dobili šele danes.

Vse gradivo je bilo poslano, v smislu našega poslovnika, izvršnemu svetu, ki je določil Borisa Vadnjala in Draga Lipiča za svoja predstavnika. Izvršni svet je predložil k predlogu za izdajo zakona pismeno mnenje v tem smislu, da se z njim strinja. Tudi to njegovo mnenje ste prejeli ob začetku današnje razprave. Vprašujem republiškega sekretarja za urbanizem, ali želi dopolniti ta predlog za izdajo zakona? (Ne.) Se sklicujete na poročilo k prejšnji točki? (Da.) Besedo želi predstavnik našega odbora inž. Miloš Polič.

Inž. Miloš Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želel bi o spremembi zakona o vodah spregovoriti nekaj besed v imenu odbora za urbanizem.

Režim rečnih voda je v veliki meri odvisen od režima vodozbirnih zaledij predvsem zato, ker se količine naplavin, ki jih odnašajo hudourniške vode izlivnih zaledij na rekah Savi, Soči in morski obali, presegle transportno sposobnost rečnih voda. Medtem ko količine naplavin s sproščanjem režijskih procesov v zlivnih zaledjih naglo rastejo, se naplavine odlagajo v regionalno zelo občutljivih odsekih rečnih strug. To povzroča prelivanje voda, poplave in težko prehodne odseke v strugah. Poleg navedenega, odlagajo vode grobe naplavine v strugi ter si iščejo več pretočnih poti v manj odpornih bližinah. To seveda povzroča nenehno premeščanje vodnih tokov kot na primer zgornja Sava, Sava pri Ljubljani, pri Lazah, Soča pri Kobaridu, Tolminu, Mura pri Veržeju in tako dalje. Neustaljeni režim rečnih voda in hudourniških pritokov je posledica neurejenih zlivnih območij in stalnega napredovanja in sproščanja vodnih procesov. To povzroča med drugim tudi ekonomsko zaostalost na površinah z naplavinami. Škode, ki jih povzročajo erozija tal, plazovi in hudourniki, so neposredne zaradi propadanja plodnih tal, rušenja, zasipavanja objektov in prometnih žil. Precej večje so neposredne škode zaradi hitrega površinskega odtoka vod, katerih struge so zasipane. Rečne struge so bile nekdaj v regionalno manj občutljivem okolju relativno ustaljene z razmeroma ustaljenim in umerjenim donosnim tokom. Zaradi hitrega širjenja erozijskih žarišč, neusklajenih in nepovezanih ureditvenih del ter mnogih preprek v vzdolžnem profilu postaja vse to vedno bolj in bolj narušeno.

Potrebe po vezanem načrtovanju ureditvenih ukrepov v smislu najboljše rešitve za ustalitev rečnih strug vzdolž celotnih tokov so neizogibne. Vsako drugačno pristopanje je nedopustno in celo v neskladju. Da bi lahko začeli s povezanim in optimalnim reševanjem vodnega režima ter regionalnoprostorskega planiranja, je med drugim potrebno pripraviti ustrezne predloge s področja erozije tal hudournikov in gibanja naplavin. Vsega tega danes nimamo in rešujemo vse lokalistično. Gasimo požare in se borimo za polno ekonomsko gospodarjenje v celoti.

Kot odgovor na takšno vodno politiko nam je priroda dala zaradi zapuščenih erozijskih zaledij in hudourniških območij v Socialistični republiki Sloveniji 237 000 hektarjev po eroziji ogroženih in 20 400 hektarjev arondiranih površin z nad 250 kritičnimi hudourniki. Če navedem samo še podatke, da nosi Sava na leto milijon kubikov naplavin mimo Radeč, lahko vemo, da je površinska voda odnesla v Savo 10 cm prsti s 1000 ha površin. Verjetno je to le preveč za velikost naše republike. Zato bomo morali najti dovolj volje in moči, da preprečimo takšno pustošenje. Nad tem se bodo morali zamisliti tudi republiški vodni sklad po finančni plati, republiški zavod za vodno gospodarstvo po strokovni plati, republiška skupščina z izvršnim svetom pa po zakonodajni in upravni plati.

Ob sedanjem ozkem vodogradbeniškem in podjetniškem reševanju zaščite tal pred erozijo in urejanja hudournikov v dobi zadnjih 10 let nimamo niti najosnovnejših podatkov, kar je osnova za njihovo omejevanje in razporeditev. Kljub pozitivnim prizadevanjem hudourniških strokovnjakov se v minulih letih erozija ni omejevala. Pred hudourniškim nanosom smo prvenstveno gradili prodne pregraje in s tem nehote ali hote odvračali širše družbene skupnosti od kritičnega stanja v odmaknjenih hudourniških zaledjih, kjer je stanje vedno

hujše. Posledice takega nestrokovnega in nenačrtnega dela so nam jasne, o čemer smo že dovolj govorili v razpravi o stanju naših voda.

Vse to nam narekuje, da se vsi ti procesi med seboj tesno in določeno povežejo. Zahtevajo tudi postopno in kontinuirano reševanje. Prav zaradi tega je potrebna za ves teritorij SR Slovenije enotna in dobro organizirana služba za varstvo tal pred erozijo in za urejanje hudournikov. Prav ta služba ne more in ne sme imeti ozkih podjetniških vidikov. Prav zaradi takšne strokovne nesigurne in nepopulirane miselnosti smo v zadnjih 10 letih prepustili dela stihiji. Posledice vsakdo od nas lahko vidi na hudourniških območjih.

Odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora je na seji 9. 12. 1968 razpravljal o predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah, ki ga je skupščini predložil republiški sekretariat za urbanizem. V razpravi je odbor ugotovil, da predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah urejuje do sedaj pomanjkljivo rešeno vprašanje varstva pred erozijo, hudourniki, zemeljskimi in snežnimi plazovi. Predlog za izdajo zakona vsebuje v glavnem vsa bistvena načela, ki jih predlaga tudi odbor glede teh vprašanj v svojem poročilu o problematiki vodnega gospodarstva.

Odbor predlaga republiškemu odboru, da sprejme predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah s tem, da osnutek zakona pripravi republiški sekretariat za urbanizem, upoštevajoč vsa izhodišča, ki so navedena v predlogu za izdajo obravnavanega zakona in današnje razprave.

Predsednik dr. Jože Vilfan: S tem je obravnava odprta. Želi kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem lahko preidemo na sklep, ki ga je predlagal naš odbor in ki bi se v podrobni formulaciji glasil takole:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah se sprejme.

2. Osnutek zakona naj temelji na načelih, ki jih predlaga predlagatelj v predlogu za izdajo zakona z dopolnitvami, danimi v poročilih odbora za urbanizem, stanovanjsko in komunalno gospodarstvo in zakonodajno-pravne komisije.

3. Osnutek zakona pripravi republiški sekretariat za urbanizem.

Prosim, da tovariši in tovarišice, ki ste za tak sklep, dvignete roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (2 poslanca dvigneta roko.) Se je kdo vzdržal? (2 posanca dvigneta roko.)

Z dvema glasovoma proti in z dvema vzdržanima je bil ta sklep v republiškem zboru sprejet.

Kot sem že prej omenil, bi predlagal, da sedaj pretrgamo delo in bi bil za to, da se spet sestanemo ob 15. uri. Pri tem vas moram opozoriti na to, da smo na robu kvoruma in zato prosim, da se vsi udeležite popoldanske seje.

(Seja je bila prekinjena ob 12.55 in se je nadaljevala ob 14.35.)

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovarišice in tovariši! Nadaljujemo s sejo. Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je proste carinske cone v Jugoslaviji.

Odbor za proizvodnjo in promet republiškega zbora in odbor za proizvodnjo, promet in poslovno sodelovanje gospodarskega zbora sta skupaj pripravila

materiale, problematike prostih carinskih con v Jugoslaviji s predlogi za spremembe in dopolnitve predpisov. Oba odbora sta dala tudi svoje pismeno poročilo. Gradivo je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija, ki je dala svoje poročilo. Celotno gradivo je bilo poslano izvršnemu svetu v smislu našega poslovnika. Izvršni svet je za to točko dnevnega reda določil kot svojega predstavnika tovariša ing. Franca Razdevška. Na obravnavo smo povabili tudi predstavnika poslovnega združenja investicijske cone Koper in Luke Koper, videl pa sem tudi tovariša Stanteta.

Vprašam predstavnika odbora, ali želi besedo? (Ne.) Potem lahko preidemo na samo obravnavo vsega tega materiala in na obravnavo sklepov, ki so nam predloženi, in na sklepanje o teh sklepih.

Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Cene Matičič.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! S posebno pozornostjo sem proučil material, ki nam je bil dostavljen v zvezi s to točko dnevnega reda. Pravim s pozornostjo, ker je vprašanje prostih carinskih con posebnega pomena za naše nadaljnje gospodarjenje in za gospodarstvo kot celoto. S tem se seveda že dotikam nekoliko širšega vprašanja, ki vključuje tudi »PPC« in Koper ter s tem usmeritev, ki je nakazana že v teh materialih. Mislim namreč na dolgoročni plan razvoja SR Slovenije, ki ga naše institucije sedaj pripravljajo. Malo let, kar se ukvarjamo s srednjeročnimi in dolgoročnimi programi razvoja naše republike, smo že neštetokrat govorili in pisali o komparativnih prednostih naše dežele.

Mislim, da je potrebno le omeniti, da je na razvoj slovenskega gospodarstva v polpretekli dobi vplivalo več faktorjev, ki so bili specifični odraz tako naše finančne sposobnosti kot politične ureditve in spreminjajočega se pomena, ki ga je narekovala geografska lega naše dežele. Razvojna pot našega gospodarstva po vojni je nemalokrat izhajala iz obstoječih obratov. Ker smo proizvodnjo močno pospeševali, so bile obstoječe kapacitete kaj hitro tudi izkoriščene. Doseženi rezultati so nam potem dokazovali, da imamo poleg manufakturne proizvodnje tudi močan industrijski potencial. Ker so domala vsi perspektivni programi Slovenije baziral na programih raznih podjetij, je prav tu verjetno iskati vzrok, da še danes nimamo jasne usmeritve svojega razvoja. Slehernemu razmišljajočemu Slovencu bo verjetno jasno, da razen živega srebra, svinca in nekaj uranove rude nimamo tako pomembnih in omembe vrednih naravnih bogastev, ki bi našemu gospodarstvu mogli dati posebno podobo. Podobna ugotovitev velja tudi za premog, ki v svetovnem merilu izgublja na pomenu. Čeprav vodni energetski viri še niso docela gospodarno izkoriščeni, vendar z gradnjo hidroenergetskih virov ne bomo mogli zadovoljiti perspektivnih potreb po energiji. To pomeni, da bo Slovenija vezana na uvoz nafte, verjetno pa tudi zemeljskega plina. Samo izkoriščanje gozdov ali pa morja oziroma pospeševanje kmetijstva prav tako ne moremo prištevati med bistvene komparativne prednosti naše dežele. Razvoj kmetijstva, predvsem hmeljarstva, sadjarstva, delno pa tudi govedoreje, krompirja itd. ocenjujemo lahko kot del našega gospodarskega razvoja, ki more služiti le kot podlaga za ožje slovensko gospodarstvo in kot podlaga za razvoj turizma. Kje so torej naše bistvene komparativne prednosti? Tako kot mnogi drugi, vidim to prednost predvsem v naslednjem: geografski položaj Slovenije je brez dvoma največja naravna dobrina, ki jo imamo.

Čeprav je bila Slovenija že od nekdaj križišče trgovskih poti med severom in jugom ter vzhodom in zahodom, pa te vloge Slovenija za svoj lastni gospo-

darski dvig ni nikdar mogla popolnoma izkoristiti. Naše ozemlje je najprimernejši dostop v srednjo Evropo. Tega so se zavedali Rimljani, to je izkoriščal Napoleon, na to je mislil tudi Churchil, ko je govoril o jadranskih vratih v srednjo Evropo. Vsaj do nedavnega pa te nedvoumne komparativne prednosti, ki nam jo nudi sama narava, zaradi neizdelanih konceptov po dolgoročnem vključevanju našega gospodarstva v mednarodno delitev dela, nismo poznali, niti ne pravilno vrednotili. Gradnjo modernih cest, magistral iz zahodne Avstrije v Italijo, iz vzhodne pa prek Zagreba na Jadran, neizdelana stališča do naftovodov in plinovodov, ki bi lahko tekli čez naše ozemlje in mnogi poskusi tako imenovane prometne izolacije naše dežele so res konkretni primeri te trditve in nedvomni indikatorji tako imenovane osamitve našega ozemlja na eni in s tem tudi ogrožanja naše eksistence na drugi strani. Jasno je torej, da si funkcioniranja modernega gospodarstva, ki ga poskušamo realizirati, ne moremo predstavljati brez upoštevanja geopolitičnega položaja Slovenije, ki mora postati osnovni faktor, temeljna komparativna prednost, na kateri je treba graditi naš dolgoročni razvoj — razvojni koncept slovenskega prostora. Ob tem se prav gotovo strinjam z nekaterimi mislimi tistih tovarišev, ki ocenjujejo, da obstaja realna možnost, da postane Slovenija jugoslovanski in evropski servis, se pravi nosilec pomembnih, vendar pri nas še slabo razvitih dejavnosti, kot so npr. transport, skladiščenje, parkiranje, predelava, dodelava, mednarodna trgovina v posredovanju sever—jug, vzhod—zahod in podobno. Vse to, kar presega slovenske potrebe, omogoča izrabo tako imenovane mednarodne diferencialne rente.

Iz navedenega je nedvomno razvidno, da bi moral biti programski razvoj slovenskega gospodarstva resno vezan na širše obalno področje in na njegovo povezavo z zaledjem. Koprski gospodarski kompleks bi lahko zadovoljil večini zahtev takega gospodarskega programa Slovenije in to z železniško povezavo in z funkcionalnim pristaniščem. Razvoj pomorstva tercialnih dejavnosti in naše bazične ter predelovalne industrije na eni ter povezavo z ustrezno usmeritvijo jugoslovanskega, avstrijskega, češkega in madžarskega gospodarstva na drugi strani bi bilo potrebno upoštevati pri usmeritvi slovenskega gospodarstva v perspektivi.

Da bomo bolj ali manj dopolnjevali gospodarske funkcije tega dela Evrope, nam mora biti, opirajoč se na izredno geografsko lego, seveda tudi v bodoče jasno, da se s tem izpostavljamo raznim hegemonističnim težnjam; na to prav tako ne smemo pozabiti.

Borba, da bomo ob tej mednarodni delitvi dela ohranili svoj nacionalni prostor in svoj lastni slovenski jaz, nam mora slej ko prej ostati prva med vsemi primarnimi nalogami in usmeritvami. Dejstva, da govorimo danes prav o »PPC« in Kopru in istočasno stremimo za tem, da se ta program vključi in postane ne samo integralni, pač pa predvsem temeljni del našega dolgoročnega programa, me prav tako navaja na misel, da je treba v sestav komisije, ki pripravlja osnove tega razvoja, vključiti tudi odgovorne predstavnike industrijske cone, kot tudi drugih regij našega slovenskega prostora. To še prav posebno zaradi tega, ker je splošno znano, da nobena od regij nima svojega programa razvoja, marveč, kot sem že omenil, so ti programi le vsote parcialnih podjetniških programov. Če pa bomo izhajali iz takšne in v Sloveniji še zelo popularne mentalitete, bomo nujno naleteli na neverjetne in nepremostljive težave pri koncentraciji kapitala, ki je za realizacijo takšnega nacionalnega projekta nujno potrebna in prav tako na težave pri postavljanju takšnih ekonomskih instru-

mentov, ki naj bi omogočili optimalno alokacijo proizvajalnih faktorjev. Da smo res izredno skloni le reševanju parcialnih problemov in problemčkov in da v tej, nam prirojeni miselnosti, ne vidimo celotnega slovenskega prostora in njegove optimalne usmeritve, nas že nekaj let nazaj prepričujejo pojavi okoli naše energije.

Neprestano se ubadamo s problemom zelo drage energije, pri tem pa zavestno ali nezavestno zanemarjamo energijo kot celoto. Nekateri poslanci smo že pred več kot pol leta predlagali ustanovitev organa, ki naj bi enakovredno obravnaval probleme vseh oblik primarne in sekundarne energije; se pravi premog, nafto in zemeljski plin, ki je v sodobnem svetu zelo cenjen, zelo poceni in več kot zadovoljivo nadomešča ter tudi prekaša elektroenergijo in druge oblike sekundarne energije.

Ugotavljam, da vsaj do današnjega dne na tem področju še ni bilo narejenih nam znanih premikov. Priključujem se idejam in zamislim, ki so v materialih omenjene in analizirane.

Izjavljam, da bom glasoval za sprejem tega poročila. Prav tako se strinjam s priloženimi sklepi o problematiki prostih carinskih con v Jugoslaviji. Izražam pa dvom v zadnji sklep, na podlagi katerega bi se določila 4. odstavka črtale in ne bi veljala za sredstva, ki jih dobi kot svoj delež pri dohodku iz skupnega poslovanja tuji sopogodbenik, za domače gospodarske organizacije na področju proste carinske cone. To zadeva tako imenovane obveznosti investitorja in del dobička v coni.

Kot mi je znano, vse pogodbe v svetu računajo na del tega investiranja, le v tej obrazložitvi je to negirano. Prosil bi predstavnika izvršnega sveta, da to pojasni, če ne, ne bom mogel glasovati. Hvala lepa.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Danes še ne bomo glasovali o sklepih, ampak bomo v smislu predloga, ki ga je dal gospodarski zbor, najbrž izvolili komisijo, ki naj na osnovi vsega materiala in pa tudi današnje razprave pripravi dokončno formulacijo sklepov. Ta komisija bo pretehtala tudi pomislek, ki si ga povedal. Tovariš Karel Forte ima besedo.

Karel Forte: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi s spremembami predpisov, ki so predloženi v zvezi s prosto carinsko ceno, naj povem, da sem se posvetoval s strokovnjaki iz podjetja »Rudis«, katerega dejavnost, vsaj mislim, večina vas pozna. »Rudis« namreč precej dela v Afriki in Aziji. V zvezi s situacijo v teh deželah in predlaganimi spremembami so mi povedali, da za takšne dejavnosti obstaja velik interes pri njihovih poslovnih partnerjih. Posebno v Tunisu za delo koprske luke in tudi za kooperacijo. Posebej pa obstaja interes za skupna vlaganja tudi v prosto carinsko cono še pri drugih partnerjih v Evropi. Tak interes bi se še povečal, zlasti še, če bi se dale pri izvozu blaga na konvertibilna območja posebno med člani evropskega skupnega tržišča, premostiti določene carinske bariere. Te namreč sedaj plasma blaga na ta območja zelo otežujejo, kolikor ga v nekaterih primerih sploh ne preprečujejo. Menim, da so ukrepi, ki so predlagani v materialih, ekonomska nujnost za naše gospodarstvo in za širšo družbeno skupnost sploh. Sicer pa mislim, da bi se morali z vprašanji, ki so v zvezi s pomorskim gospodarstvom, morskimi prevozi, s prometom v lukah, z obalnim prometom, z ribištvom, turizmom in s povezavo pomorskega gospodarstva z železnico in industrijo v Sloveniji intenzivnejše in kompleksnejše ukvarjati pristojni organi re-

publike. Vemo, da trenutno opravljajo obalni prevoz potnikov med Trstom in našo obalo samo italijanski prevozniki. Vsem nam so znane težave v zvezi z investicijo in nadaljnjo modernizacijo koprske proge, ki že onemogočajo realizacijo nekaterih pomembnih aranžmajev s tujimi partnerji.

O vsem tem ne morejo voditi računa samo neposredno zainteresirana podjetja kot luka Koper, splošna plovba, luška kapetanija v Kopru in obalne občine. Mislim, da je to stvar nacionalnih interesov. Glede na velik vpliv, ki ga ima morje na nacionalno ekonomijo, se nekatere države, ki ga nimajo, zelo intenzivno ukvarjajo s tem vprašanjem. Večina obmorskih držav ima za to organizirana posebna ministrstva. Celotno področje je sedaj pri nas v pristojnosti sekretariata za gospodarstvo, delno komiteja za zunanjo trgovino. To po mojem mnenju ne zadošča, saj se sekretariat, glede na svojo funkcijo, ukvarja še z drugimi dejavnostmi. Pogrešam telo, ki bi koordinirano vodilo in usmerjalo politiko v zvezi s pomorskim gospodarstvom. Podobno situacijo smo ugotovili tudi pri turizmu. Zaradi tega je izvršni svet organiziral komite za turizem. Jasno je, da bi podobno telo za pomorsko gospodarstvo ostalo neučinkovito, kolikor o predlogih, sugestijah in načrtih ne bi razpravljala tudi izvršni svet in skupščina. Nezanimanje širše družbene skupnosti za to področje se odraža tudi v resoluciji razvoja SR Slovenije v 1969. in 1970. letu, ki smo jo sprejeli na zadnjem zasedanju naše skupščine. V njej ni besede o pomorskem gospodarstvu, čeprav mi vsi priznavamo njegovo pomembnost.

Iz razlogov, ki sem jih uvodoma navedel, izjavljam, da bom glasoval za spremembe predpisov, ki so bile predložene.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Peter Stante ima besedo.

Peter Stante: Tovariši in tovarišice! Omenil bi samo nekatere probleme v zvezi s predloženimi spremembami zakona o carinskih conah. Ker je pred vami že osnutek novele zakona o prostih carinskih conah, poleg tega imate dopolnilni material z obrazložitvami sprememb kot tudi obsežne informacije o carinskih prostih conah v Evropi, bi kot predstavnik industrijske cone v Kopru svojo diskusijo omejil samo na tisti del, za katerega smatram za potrebno, da se ga podčrta.

Ugotovimo lahko, da sta prosta carinska cona in prosta industrijska cona v priloženem materialu več ali manj izenačen pojem. Gre namreč za spremembo samih predpisov, s katerimi se v tekst zakona o prostih carinskih conah vnese tudi pojem »industrijska predelava« ter da se nekatere sedanje omejitve, ki se nanašajo na obvezno reinvestiranje deleža dobička in udeležbe pri poslu oziroma investiranju, primerno liberalizacijo. Hotel bi opozoriti, da je namen institucije »proste carinske cone« predvsem v tem, da poživi našo zunanjo trgovino. To pa lahko dosežemo, če se omogoči domačim in tujim podjetjem industrijsko proizvodnjo oziroma gospodarjenje v pogojih, ki so vsaj enaki pogojem v tujini oziroma pri naših najbližjih sosedih, to je v Italiji, Avstriji in Madžarski.

Menim, da je to hotenje tudi v skladu s tezami CK, kjer se smatra pospešeno vključevanje v mednarodno delitev dela in vstop našega gospodarstva na svetovno tržišče kot ekonomski element bistvene važnosti. Z novelizacijo zakona o prostih carinskih conah bomo dobili pravne in druge pogoje, ki nam bodo omogočili odpiranje našega gospodarstva navzven. Opozoriti moram na namen institucije »prosta carinska cona« in na namen institucije »prosta industrijska

cona«. Že po svojem namenu različni, zahtevata tako iz pravnega kot tudi iz ekonomskega, finančnega, tehničnega in organizacijskega stališča poseben tretman. Predpostavljamo lahko, da so predlagane spremembe sprejete tudi s strani zveznih organov. Vendar lahko ugotovimo, da samo s tem ni računati na takojšnje izboljšanje sedanjega stanja, kot si tudi ne moremo predstavljati, da smo s tem aktom dobili vse, kar nam je do sedaj manjkalo. Kot vem, se že pripravljajo spremembe v zveznih organih o reinvestiranju, o udeležbi tujega kapitala in tako naprej, kar bo veljalo za celotno jugoslovansko območje. Zato mislim, da te naše zahteve za spremembe in dopolnitve teh zakonov, ki se nanašajo samo na odrejena območja v Jugoslaviji, niso pretirane, marveč so zelo skromne.

Mnogokrat sem že govoril o tem in zdaj bi rad tudi tu in sicer, kaj pomeni naše obmejno območje v sklopu slovenskega gospodarstva. Povsod sem poudarjal program razvoja in družbene instrumente za izvajanje sprejetega programa. Zato ne morem mimo tega vprašanja tudi na tem mestu.

Naš slovenski razvojni program, ki je v izdelavi, mora določiti ustrezno mesto našemu gospodarstvu v okviru mednarodne delitve dela in tržišča. Jasno je, da je razvoj slovenskega gospodarstva odvisen od celotnega gospodarstva Jugoslavije in da bo gospodarstvo v Sloveniji uspešno, se bo moralo vključiti v gospodarstvo Jugoslavije. Glede tega imamo v Sloveniji dve alternativi v našem gospodarstvu. Prva alternativa je ali ne bi bilo slovensko gospodarstvo vezano na dotok dobrin vzhod-zahod, kjer bi bil zadnji tehnološki člen v ekonomski verigi, ko bi bile našemu gospodarstvu lahko namenjene samo terciarne dejavnosti. In druga alternativa, da se slovensko gospodarstvo vključi v gospodarstvo srednje Evrope, torej v smer dotoka dobrin jug-sever. V tem primeru lahko računamo, da bo naše gospodarstvo igralo vlogo važnega člena v tej verigi in bo slovenska predelovalna industrija dala možnosti za pospešitev nekaterih vej bazične industrije in kar je najvažnejše, Slovenija bo izkoristila svojo geografsko ekonomsko prednost. Ta druga alternativa je za slovensko gospodarstvo ugodnejša usmeritev in tudi trajnejša. Slovenija kot tudi srednja Evropa nima pomembnih ležišč. Gospodarstvo teh dežel je navezano na uvoz iz prekomorskih dežel, predvsem iz Afrike in Azije. Sodobne tehnološke kapacitete so zaradi znanih elementov moderne tehnologije velike in tudi zahteva po kvaliteti je povsem drugačna kot pred začetkom tehnične revolucije. Dovoz nekaterih surovin je možen za gospodarstvo srednje Evrope kot tudi za naše, v mnogih primerih samo po morju. Od tod tudi pomembnost našega okna v svet.

Te ugotovitve so splošno znane. Znano je tako načrtovalcem razvojnega programa kot tudi nam in vam, tovariši poslanci. Vsi pa tu občutimo neko praznino, iz katere se skušamo izvleči po najboljši volji. Tako rešujemo bistvene probleme večkrat samovoljno in neorganizirano, parcialno. Vsi imamo pred očmi nastajajočo pomorsko bazo v Kopru, nekateri od nas poznajo tudi težave, ki jih je moral prebroditi luški delovni kolektiv. Z izgradnjo luke je dobil Koper oziroma naša slovenska obala, ustrezni geografsko-politični in gospodarski pomen. Pomen je tako velik, da si danes ne moremo zamisliti programa razvoja slovenskega gospodarstva, ki ne bi računal z važnim elementom, to je s koprskim pristaniščem. Tako nastajata gospodarski kompleks, ali bolje rečeno, »luško-industrijski kompleks Koper« iz samorastniške luke, ki se je že prebila v poslovno življenje v Jugoslaviji in v srednji Evropi, in »industrijska cona« v Kopru, ki se bori z najrazličnejšimi težavami. Celotni kompleks tako

luke kot tudi industrijske cone zaenkrat še nima enotnega programa, kar bi bilo vsekakor nujno potrebno. Težko je ugotoviti, zakaj še ni izdelan tak razvojni program oziroma razvojni koncept. Zato je več vzrokov. Med bistvene vzroke prav gotovo sodi pomanjkanje koncepta razvoja Slovenije. Po vojnih letih do današnjega dne smo imeli kot osnovo programiranja centralistično planiranje. Šele z reformo smo prišli v podjetniško planiranje. To pomeni, da bi se s prenosom funkcij federacije zmanjšala vloga centralnih in drugih investicijskih fondov. Ti ukrepi so vsekakor pozitivni. Pomanjkljivost teh ukrepov je prav gotovo v tem, da smo ostali brez širšega razvojnega programa. Pri tem bi hotel poudariti nekaj svojih razmišljanj. Zdi se mi nujno, da bi morali pri republiškem programiranjru aktivno sodelovati odločujoči predstavniki posameznih slovenskih regij in strokovnjaki strokovnih področij, da bi bil ta program lahko gospodarsko in strokovno dovolj avtoritativen ter sprejemljiv vsaj za važne gospodarske stroke v Sloveniji. Le tako lahko zagotovimo razvojnemu programu trajno vredost in se izognemo nevarnosti, da bo podlegel raznim reelekcijam. Gre za argumentirano studiozno dokumentacijo kompleksnega značaja, ki bo garantirala dolgoročen gospodarski in socialni razvoj našega naroda.

Ko bo ta program razvoja izdelan, potrjen in sprejet, ga bo treba konkretizirati z določenimi instrumenti, da se bo lahko indirektno vplivalo na njegovo izvajanje. Ti instrumenti pa so pravilno vodenje kreditne politike, davčne politike, politike planiranja, subvencioniranja itd. Direktno bi bilo treba omejiti se na dajanje soglasij o lokacijah, dovoljenj, priporočil itd.

Smatram, tovariši in tovarišice, da še tako dobrega razvojnega programa Slovenije brez potrebnih instrumentov ne moremo usmerjati. Predvsem ne, če vidimo to razkosanost, ki obstoja v tem industrijskem regionalnem planiranju in tako naprej. Mislim, da bi bilo manj nevarnosti, če bi imeli slabši program in boljše instrumente kot obratno.

V perspektivni in regionalni program Slovenije sodi nedvomno tudi infrastruktura. Tako infrastruktura lokalnega pomena kot tudi širšega pomena. Vemo, da je razvita infrastruktura tudi merilo za razvitost nekega območja. V Sloveniji smo glede tega precej zaostali. Nerešeni problemi v energetiki in v prometnih poteh vseh vrst so v dokajšnji meri povzročili razvoj lokalističnih tendenc in ustvarili vse pogoje za razvijanje integracijskih procesov. Mislim, da je težko govoriti o gradnji infrastrukturnih elementov, ne da bi pokazali na potrebo o koncentraciji finančnih sredstev, ki jih republiški organi morajo zagotoviti, če hočemo doseči enoten gospodaski razvoj in povezati v celoto vse slovenske regije.

Industrijska cona Koper je podjetje, ki opravlja z zemljiščem, namenjenim za izgradnjo luške industrije. Ni treba posebej poudariti, da pozna naše podjetje probleme pri financiranju gospodarskih objektov in objektov infrastrukture. Dosedanji način financiranja s kratkoročnimi in srednjeročnimi krediti ni ustrezen in je nemogoče računati na zaželen gospodarski uspeh. Sredstva za izgradnjo kapitalne infrastrukture in infrastrukture lokalnega pomena morajo biti dolgoročna z minimalno obrestno mero, ali celo posojila brez povračila. Ekonomizacija infrastrukturnih elementov je mnogokrat nevarno gledanje za skladnim razvojem. Ne bi hotel napraviti vtisa, da je treba vse breme naložiti republiki, čeprav smatram, da je republika zainteresirana za pomorsko gospodarstvo. Finančna bremena morajo nositi tudi občine, ki so konkretno najbolj zainteresirane za razvoj svojega območja in morajo adekvatno temu tudi

prispevati svoj delež. Na osnovi gornjega pričakujemo da bosta občinska skupščina Koper in tudi republiška skupščina sprejela ustrezne mere, da se koprsko luško industrijsko področje pravilno vrednoti v slovenskem razvojnem programu in da se zagotovijo za razvoj tega območja materialna sredstva v skladu z njegovim pomenom in v skladu s splošno modernizacijo slovenske industrije. Režim bi bil torej približno takšen:

1. luško-industrijski kompleks Kopra, torej razvoj pristanišča Koper in industrijske cone Koper, je pomembni del perspektivnega razvoja Slovenije;

2. ves gospodarski kompleks Kopra je treba gledati kot celoto in ne parcialno tako s stališča razvoja kot tudi s finančnega stališča. Le tako bomo lahko dosegli skladen razvoj celotnega območja;

3. razen pravnega statusa bo potrebno dolgoročno vlaganje v izgradnjo infrastrukturnih elementov tega področja;

4. za izgradnjo so potrebna materialna sredstva določene kvalitete za opremo zemljišča. Ta materialna sredstva bi se morala črpati v prvi vrsti v občinah in republiki.

Tovariši in tovarišice, oprostite, če sem bil malce dolg. Že dopoldne smo o tem razpravljali na gospodarskem zboru. Predložili smo dokončno glasovanje o tem aktu, s čimer se sicer ne bi popolnoma strinjal. Stvar se zelo zavlačuje. Nam se mudi in bi zato apeliral, da kakršna koli bo rešitev, naj bo takšna, da čimprej krenemo z mrtve točke naprej.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? Tovariš Sveto Kobal ima besedo.

Sveto Kobal: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Oglašam se k besedi predvsem zaradi tega, da bi prispeval k pravilnemu razumevanju sklepov, ki naj bi jih sprejeli na današnjem zasedanju zbora. V tem smislu bi podprl stališče gospodarskega zbora, ki je formiral posebno plansko komisijo z nalogo, da do 15. januarja dopolni ustrezne predloge in jih potem posreduje zveznim organom.

Dosedaj smo preživeli prvo stopnjo razvoja industrijske cone Koper in mislim, lahko rečemo, uspešno. Sedaj smo v fazi, ko sta čas in situacija dozorela, da gremo korak naprej, zlasti v izgradnji sistema prostih industrijskih con. Predlog, ki je dan v razpravo, razumem v tem smislu, da naj bi republiška skupščina s svojimi stališči podprla prizadevanja vseh faktorjev tako proste cone Koper kot tudi republiških organov glede spremembe in dopolnitve določenih predpisov, ki se nanašajo na to materijo. Ne smatram za potrebno, da bi skupščina o teh predpisih, kot so predloženi, glasovala v celoti. Razumel sem, da se vsi strinjamo z osnovno usmeritvijo in nalogami, da pa bi bilo treba za izdelavo konkretnega predloga zveznim organom še nekoliko razčistiti neke stvari. Zato bi bila priložnost prav v tej komisiji, ker bomo v vsakem primeru v razpravah z zveznimi organi naleteli seveda na mnoga vprašanja, na katere bomo lahko odgovorili samo, če bodo stvari dovolj tehtno strokovno pripravljene. Samo za ilustracijo bi hotel reči, da kljub temu nekatere stvari, na katere smo opozorili v razpravah, še niso po našem mnenju čisto jasne. Vzemimo na primer prvi sklep, ki se nanaša na dopolnitve carinskega zakona.

Tekst, ki je predložen, govori, da prosto carinsko cono ustanovi zvezni izvršni svet z uredbo. Takoj se seveda postavlja vprašanje, kaj pomeni »ustanovi«. Danes imamo sledeč postopek: sekretariat za finance kot nosilec stvari,

da v soglasju s sekretariatom za zunanjo trgovino in gospodarstvom soglasje o ustanovitvi take cone. V sistemu nimamo tega, da bi to ustanavljal zvezni izvršni svet. Ker v Kopru to cono imamo, potem je očitno, da se pojem »ustanovi« ne more nanašati na Slovenijo, marveč se lahko nanaša samo na ostalo Jugoslavijo. Iz tega se moramo seveda takoj vprašati, kaj bo z drugimi prostimi carinskimi conami v Jugoslaviji, za katere obstajajo mnoge ideje, da se naj ne bi formirale. Moram reči, da so apetiti zelo široki, da je znan spisek con, ki so trenutno legalizirane. Pred zveznimi organi je precej novih zahtevkov od vseh večjih luk v Jugoslaviji. Široka liberalizacija v tretmanu prostih industrijskih con logično spodbuja široke apetite, da bi bilo teh industrijskih con čimveč. Zaradi tega smo mislili, da ni koristno predlagati to, da bi te ustanavljal zvezni izvršni svet. Gre namreč lahko samo za nove poste industrijske cone. V sedanjem sistemu, kar zadeva postopek Slovenije odgovarja, dvomimo v to, če bo zvezni izvršni svet kot forum lahko kompariral pritisk v tem smislu, da bi bilo samo nekaj prostih carinskih con. Vprašanje, ali je v Jugoslaviji lahko veliko število con ali ne, mislim, da bi bilo z našega stališča boljše reševati tako, da predvsem forsiramo to, da pridejo naše objektivne prednosti, ki jih ima Koper, do izraza. Ne umetno formirani institucionarni okviri, v katere bo seveda skočila vrsta apetitov in katere bomo potem reševali ne po ekonomskem načelu, marveč predvsem v političnih razpravah z rezultati, ki so že vnaprej zelo jasni. To je ena pripomba, in sicer, da da zvezni izvršni svet, če bi to prenesli nanj, kvečjemu soglasje k ustanovitvi proste carinske cone, ne pa da jo ustanovi. Dalje se v istem sklepu na strani 16 priloženega materiala predlaga sprememba 143. člena v tem smislu, da naj bi bila podjetja, ki bodo delala v prosti carinski coni, oproščena plačevanja carine pri uvozu osnovnih sredstev reprodukcijskega materiala. Izvršni svet pa naj določi merila, na podlagi katerih se ugotavlja, katere organizacije se smatrajo za pretežne izvoznike. Mislimo, da ni treba tega reducirati na pojem pretežnega izvoznika, temveč za vsakega, ki se javi za delovanje v prosti carinski coni in izvaža po našem deviznem sistemu; ni potrebno, da bi od zveznega izvršnega sveta zahtevali, da ponovno določi merila za to, kaj je pretežni izvoznik. Ta merila oziroma ta pojem je bil v predpisih popolnoma razčiščen. Zato ga ni treba za te primere ponovno razčiščevati.

Ne bi hotel razpravljati o tem več, ker smo o tem že govorili. Zelel sem samo ilustrirati v tem smislu, da ne bi bilo po našem mnenju koristno, če bi skupščina glasovala o predpisu, kajti gre tudi za predpise drugega ranga, ki jih ne sprejema zvezna skupščina, marveč zvezni izvršni svet. V naslednjih dneh imamo nekatera srečanja z zveznimi organi, s katerimi bomo razčiščevali tudi ta vprašanja. Mislim, da bi bilo prav, če bi se nam pustil določen manevrski prostor za razprave z njimi in da tudi skupaj sestavimo tak predpis, ki bo v dani situaciji sprejemljiv in tudi najbolj ustrezal. Zato mislim, da je bilo koristno stališče odbora gospodarskega zbora, da bi v kratkem skupaj še enkrat pregledali te predloge in potem skupaj z zvezo prek izvršnega sveta poskušali urediti stvari.

Hotel bi samo še reči, da je eno odprtih vprašanj tisto, ki ga je sprožil poslanec Cene Matičič in sicer vprašanje obveznega preinvestiranja tujih soinvestitorjev. To je mehanizem, ki v življenju še ni tako široko uporabljen. Spet pa je res, da se pojavlja zmeraj več iniciative v svetovnem merilu v praksi. Zato je vprašanje dogovora, ali bi se za proste carinske cone temu odpovedali in prav tako je vprašanje, ali bi pustili, da pri teh in inozemskih naložbah gremo na to,

da je kapital Jugoslavije v manjšini. Tu bomo prav gotovo prišli do načelnih problemov in mislim, da ne bi bilo koristno, če bi poskušali z zveznimi organi reševati za vsako ceno vse te probleme naenkrat in jih vezati drugega na drugega. Bo pa prav tako korak naprej, če bomo čim hitreje reševali tiste, ki so eventualno za celoten sistem v Jugoslaviji težje sprejemljivi.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Glede na to, da je tovariš Kobal poudaril dosedanje vprašanje in glede na to, da je tovariš Stante končal z apelom, bi rad preciziral, kako jaz razumem vse to. Pred seboj imam odlok gospodarskega zbora, da se ustanovi komisija in predlog, da bi tudi mi sprejeli ta odlok.

Ustanovi se naj torej komisija republiškega zbora in gospodarskega zbora za pripravo predloga skupščinskega akta o problematiki prostih carinskih con v Jugoslaviji s predlogi za spremembe in dopolnitve zveznih predpisov.

Drugič, komisijo sestavlja 8 članov, predsednika izvoli komisija sama. Komisija mora pripraviti predlog skupščinskega akta najkasneje do 15. januarja 1969.

Dalje je predlog za sestavo te komisije. Jaz sem to razumel tako, da se potem ta akt vrne še v republiški in gospodarski zbor in da potem komisija sama posreduje svoje mnenje zveznim organom. Mislim, da je zlasti obravnava tega vprašanja jasno pokazala, da so tukaj vprašanja, o katerih naj odločamo. Lahko se strinjamo s tem, da v naprej pooblastimo 8-člansko komisijo, to se pravi 2 člana našega zbora. Ta komisija naj preseka vse vozle, ki jih je ilustrativno navedel tovariš Kobal. Vedel bi rad, kako je s proceduralnim vprašanjem in če sem pravilno razumel ta predlog. Tovariš Ferdo Papič ima besedo.

Ing. Ferdo Papič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nisem mislil razpravljati, vendar me je izzvala razprava tovariša sekretarja za gospodarstvo.

Čudim se, da se je akcija prostih carinskih con začela v mesecu maju. Danes smo v mesecu decembru in kljub temu vidimo, da obstaja še vrsta neznank. Mi Slovenci stvari zelo radi zakompliciramo in zamudimo vlak in vse stvari gredo naprej. Strinjam se, da je vrsta neznank in da dejansko s takim aktom ne moremo pred zvezni izvršni svet. Samo čudi me to, da so ta podjetja, ki so tam zainteresirana, vložila 99 % ali 100 % dela, tisti organi, ki pa so za to zadolženi, bodisi izvršni svet ali sekretariat za gospodarstvo, so pa v tem primeru zelo malo storili. Ista razprava je bila na našem odboru in takrat je odbor zavzel stališče, da se te stvari ne smejo zavlačevati in da moramo storiti korak naprej. Verjamem, da bomo imeli še leto ali dve vrsto nejasnosti. Vemo, da bomo imeli pri retencijski kvoti in pri vlaganju tega kapitala še precej neznank tudi za eno ali dve leti. Vendar smatram, da je nujno potrebno, da te stvari že enkrat premaknemo. Strinjam se z odborom gospodarskega zbora, naj formira komisijo in da naj ta komisija te stvari zaključno uredi do končne faze. Ponovno poudarjam, da se je ta akcija začela že meseca maja, danes smo v decembru in kaj smo storili? Zelo radi kompliciramo in vemo že iz razlage tovariša sekretarja, kje vse želijo formirati proste carinske cone. Če bomo tu zaostajali, bomo prišli do tega, da bomo samo govorili, da imamo luko, ki ima svoj geografski položaj, ne izkoriščamo pa jo tako, kot bi jo lahko.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ali se strinjaš tovariš Papič, da je treba tako razumeti predlog gospodarskega zbora? Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Ivo Ščavničar ima besedo.

Ivo Ščavničar: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Glede na to, da je pred nami osnutek predloga sklepov glede ureditve vprašanja proste carinske cone in glede na to, da je dala zakonodajno-pravna komisija določene predloge za spremembo teh sklepov kot tudi na osnovi razprave, ki je že bila, predlagam, da se danes formira komisija, ki naj pripravi dokončni predlog. O njem naj bi ponovno razpravljal naš zbor in potem na osnovi tega predloga sprejel sklep, ki bi ga poslal zvezni skupščini v obravnavo. Ne vem točno, kako je to smatral gospodarski zbor, toda menim, da ne bi mogli zadolžiti samo to komisijo, ki naj bi dokončno pripravila te predloge. Smatram, da je nujno potrebno o tem še enkrat razpravljati.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Še kdo želi besedo? Morda tovariš Razdevšek. (Ne.) Lahko potem preidem na natančno besedilo tega odloka, ki bi se glasil takole:

»Odlok o ustanovitvi in izvolitvi komisije republiškega zbora in gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga skupščinskega akta o problematiki prostih carinskih con v Jugoslaviji s predlogi za spremembe in dopolnitve zveznih predpisov.«

To je naslov, besedilo pa se glasi:

I. Ustanovi se komisija republiškega zbora in gospodarskega zbora za pripravo predloga skupščinskega akta o problematiki prostih carinskih con v Jugoslaviji s predlogi za spremembe in dopolnitve zveznih predpisov.

II. Komisijo sestavlja 8 članov. Predsednika komisije izvoli komisija izmed poslancev na svoji prvi seji.

III. Komisija mora pripraviti predlog skupščinskega akta najkasneje do 15. januarja 1969.

IV. V komisijo se izvolijo:

a) poslanci republiškega zbora. Predlog po konzultaciji je ta: 2 poslanca republiškega zbora in sicer tovariš Ivo Ščavničar in tovariš Ferdo Papič, potem poslanca gospodarskega zbora, ki sta že izvoljena, in sicer: Egon Prinčič in Rado Šorli, dalje član izvršnega sveta, ki ga bo izvršni svet sam določil in predstavnik republiškega sekretariata za gospodarstvo. Sekretariat je že določil Matka Pečarja, pomočnika republiškega sekretarja za gospodarstvo in na koncu predstavnik poslovnega združenja industrijske cone Koper. Prosim, tovariš Razdevšek želi besedo.

Ing. Franc Razdevšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V imenu izvršnega sveta bom sodeloval v razpravi v komisiji.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Potem imamo kompletno poimensko sestavo in vabim člane republiškega zbora, ki so za tak odlok, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da smo ta odlok soglasno sprejeli in s tem tudi izčrpali 5. točko našega dnevnega reda oziroma sedanjo 4.

Prehajam na sedanjo 5. točko dnevnega reda, na predlog za spremembo zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu.

Kolikor veste, ste za to točko prejeli predloge, ki jih je predložil republiški sekretariat za gospodarstvo. Vso to materijo so obravnavali odbor za proizvod-

njo in promet našega zbora, odbor za trgovino, gostinstvo in turizem našega zbora in odbor za storitvene in komunalne dejavnosti gospodarskega zbora. Odbori so dali zboroma pismena poročila in predlagali predlog sklepa o predlogih za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu.

Predlog sklepa je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija in dala svoje pismeno poročilo, ki ste ga danes dobili. Vse skupaj je bilo poslano izvršnemu svetu v smislu našega poslovnika. Izvršni svet je določil za to obravnavo kot svojega predstavnika Borisa Vadnjala in Svetka Kobala. Izvršni svet je dal tudi pismeno mnenje. Na to sejo smo vabili predstavnike gospodarske zbornice in Turistične zveze Slovenije. Vprašam republiškega sekretarja, ali želi svoje predloge ponovno ustno obrazložiti? (Ne.) Kaj pa predstavniki naših odborov? Tovariš Ivan Brumen, prosim.

Ivan Brumen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V imenu odbora za gostinstvo in turizem, ki je obravnaval predlog sklepa, sprejemam amandmaje, ki jih s sklepom predlaga zakonodajno-pravna komisija. Ti amandmaji namreč pomenijo v nekaterih primerih ustrezno formulacijo sklepov oziroma ugotovitev, v nekaterih primerih pa ustreznejšo naslonitev na določbe zvezne ustave. Prav tako v imenu odbora sprejemam amandma poslanca tovariša Milana Kristana in poslanca Antona Ladave iz gospodarskega zbora, ker njun amandma pravzaprav pomeni samo dopolnitev sklepa v smislu načelne pripombe, ki jo je dala k predlogu sklepa zakonodajno-pravna komisija.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hotel sem omeniti, da imamo poleg amandmajev zakonodajno-pravne komisije še amandma Milana Kristana in Antona Ladave, pa se je že sedaj odbor prek tovariša Brumna izjavil o njih. Potem lahko začnemo obravnavo. Želi kdo besedo? Tovariš Franc Jere ima besedo.

Franc Jere: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Nimam namena ponavljati že znanih stališč in pogledov v zvezi s spremembami zakonskih predpisov v zasebnem gostinstvu, obrti in avtoprevozništvu. Materiali, ki smo jih prejeli, dovolj jasno nakazujejo problematiko in stališča. Tudi izvršni odbor republiške konference Socialistične zveze o zasebnem delu z osebnimi delovnimi sredstvi. Rečeno je, da izvršni odbor odločno podpira predlog slovenskih republiških organov, da je treba čimprej spremeniti omenjene predpise, ki že povzročajo politično in gospodarsko škodo.

Če je temu tako, potem je najbrž potrebno napraviti vse, kar je v naših močeh, da se predpisi, ki so bili sprejeti po skrajšanem postopku in celo škodujejo našemu gospodarstvu, spremenijo in to po skrajšanem postopku. Zanimivo je, da so bili omenjeni zakonski predpisi že ob samem sprejemu predmet ostrih razprav in obsodb. Zagotovo lahko sklepamo, da sestavljalci teh predpisov niso poznali razmer v vseh republikah tako kot običajno, zlasti pa ne v tem primeru in tudi ne z gledišč turističnega gospodarstva. Kako si je mogoče drugače tolmačiti predpis o zaposlitvi največ treh delavcev v gostinstvu, ko je vendar znano, da si kvalitetne turistične gostilne ne moremo zamisliti brez kvalitetne kuhinje oziroma penziona, da delovni dan v gostinstvu traja od 16—18 ur, da tu ni prostih sobot in nedelj, da tu ni samo strežba, oziroma točenje alkoholnih pijač, pač pa da se delo pričenja pri nabavi blaga, pripravi, čiščenju, pranju in na

koncu prodaji. Kako naj sedaj trije ljudje opravijo vse to delo? Tak sedanji sistem slovenske gostilne se ni razvil naenkrat in brez truda tako lastnikov kot tudi družbe. Ali naj sedaj naenkrat uničimo vse to, kar smo v preteklosti podpirali?

Gledano s stališča naše občine, to je Radovljice kot turistične občine lahko trdim, da se je ta sektor v glavnem uspešno vključil v turistično gospodarstvo in ga s svojo dejavnostjo tudi dopolnjuje.

Iz vsega tega torej sledi, da tak predpis deluje prav v tisti smeri, proti kateri smo se že v preteklosti borili, to je za odpiranje bifejev in takih lokalov, kjer je zaslužek najlažji in brez rizika. Zato podpiram sklep o predlogih za spremembo zveznih predpisov o osebnem delu z osebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu. Predlagam, da se poleg tega zadolži zvezne poslance, da predlagajo, da se to vprašanje postavi na dnevni red na enem prihodnjih zasedanj.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Slavko Jakofčič ima besedo.

Inž. Slavko Jakofčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Strinjam se s predlogom, da se pristojnosti urejanja predlaganih zadev prenesejo na republiko, vendar bi pri tem želel ugotoviti nekaj pomanjkljivosti v ugotovitvah, ki so predložene skupščini. Te pripombe se nanašajo predvsem na tretjo točko ugotovitev, kjer piše: »dosedanje izvajanje sprememb temeljnega zakona je pokazalo, da je izpad zasebne dejavnosti na tem področju povzročil izredne težave, ki dejavnosti gospodarskih organizacij javnega prometa ni v stanju rešiti«. Nadalje, v naslednjem odstavku pravi: »S prepovedjo take dejavnosti so se znašli vsi, ki so se posluževali tega načina prevoza, pred nerešljivim problemom. Zasebnik takega prevoza ne sme opravljati, javni prevoznik pa za to nima ekonomske računice niti prilagojenega avtoparka.« Tukaj mislim na posebne prevoze potnikov. Za tovorni promet ugotavlja: »Pri tako rigoroznem omejevanju tonaže na gospodarske posledice, ki iz take omejitve izhajajo in zlasti, kdo bo dopolnil vrzel, ki s to prepovedjo nastaja in kako aktivirati dokaj velika sredstva, ki so s temi spremembami povsem razvrednotena.« Menim, da so te ugotovitve v veliki meri netočne. Ni res, da so nastali veliki problemi pri prevozu blaga. Nasprotno, analiza bi pokazala — kolikor bi jo napravil sekretariat — da imamo prevozne kapacitete v Sloveniji daleč predimenzionirane. Tako v potniškem kot tudi v tovornem prometu. Z določeno racionalizacijo organizacijskega značaja je moč bistveno zmanjšati vozni park brez škode za prevoz potnikov. Izkoriščenost tovornega parka je v družbenem sektorju dokaj neracionalna, predvsem zaradi pomanjkanja robe in ne zaradi situacije, ki je nastala s predimenzioniranimi kapacitetami. Skoraj vse organizacije v Sloveniji, ki se ukvarjajo s tovornim cestnim prometom, so na meji rentabilnosti in vse razmišljajo o zmanjšanju obsega voznega parka.

Menim, da so takšne ugotovitve daleč pretirane in netočne. V potniškem prometu imamo v Sloveniji samo nekaj primerov, da privatniki vozijo otroke v šole z avtobusi. Trditev, da družbeni sektor tega parka nima, ne drži. Nobenega problema ni, da družbeni sektor ne bi mogel zadostiti vsem potrebam na tem področju. Naštel bi lahko vrsto prog, kjer slovenska prevozniška podjetja vozijo otroke v šolo. Te proge niso rentabilne, marveč jih držijo zato, da zagotavljajo promet na določenem območju in ker se čutijo odgovorne za ta promet.

Za nekatere primere, ki obstajajo še danes, potekajo razgovori med prizadetimi in socialističnim sektorjem za opravljanje prevoza.

Glede na te ugtovitve in na razprave v skupščini o odnosih med cestnim prometom in železnico, kjer se ugotavlja, da je cestni promet preveč obremenjen in da je treba storiti ukrepe za omejitev tega prometa s premikom v korist železnice, ne najdem razloga za takšna stališča do privatnega sektorja. Ne najdem nobenega opravičila, zakaj je družbeno interesantno stimulirati privatni sektor, da prevaža težke tovore. Privatni sektor smo v preteklosti uvedli v promet predvsem z namenom, da bo opravljal drobne usluge več ali manj na lokalnem območju, torej tiste prevoze, v katere se je družbeni sektor težko vključeval. Danes se je to razraslo in opravlja prevoze že po vsej državi.

Menim, da bo prišlo do določenih problemov tudi na relaciji medrepubliških odnosov in enakopravnosti občanov Jugoslavije, če bodo slovenski avtoprevozniki lahko vozili po vsej državi s težkim tovornim parkom tudi v drugih republikah, njihovi občani pa teh možnosti ne bodo imeli. Zato predlagam, da se 3. točka ugotovitev v celoti črta, da se na 4. strani črta 3. točka, »temeljni zakon o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu« in da se v uvodu črta v 2. odstavku: »in temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu«. Skratka, da se črtajo ugotovitve in vsi predlogi v zvezi s spremembo zakona. Torej, da ne predlagamo spremembo temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili, ker smatram, da ne bodo zaradi tega nastali nobeni problemi in da s tem prispevamo k politiki prenosa tovora iz cestnega prometa na železnico. Če bomo uveljavili to, kar se tukaj predlaga in hoteli doseči prenos tovora na železnico, potem ostane samo še to, da sprejmemo instrumente, ki naj ukinejo javni cestni tovorni promet.

Kot delavec, ki delam v tem prometu, ne bi imel nič proti temu, če se ugotovi, da je takšna politika za družbo interesantna. Želim samo to, da se tem podjetjem da določen čas, da lahko s to dejavnostjo prenehajo. Menim namreč, da ta dejavnost še dolgo zaradi položaja, v katerem je sedaj in glede na orientacijo k železnici, ne bo posebno rentabilna. Zato menim, da je vse to še premalo preštudirano, da bi lahko predlagali in sprejeli takšne ukrepe.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi kdo besedo? Tovariš inž. Srečko Klenovšek, poročevalec odbora, ima besedo.

Inž. Srečko Klenovšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš Jakofčič je bil na seji odbora za industrijo in promet, ki se je ukvarjal s tem predlogom Skupščine SR Slovenije skupščini SFRJ in v zvezi z ugotovitvami, o katerih smo skupaj razpravljali, ni imel bistvenih pripomb. Na seji odbora so bili kot gostje tudi predstavniki prevoznikov, gospodarske zbornice in tudi sekretariata za industrijo. Tako smo s širših gledišč zaznamovali prav te ugotovitve. Popolnoma verjamem tovarišu Jakofčiču, ki danes pravi, da je prevoz v družbeni lasti sposoben prevzeti danes vse tovore, ki jih trenutno mogoče še opravljajo privatniki... V to sem prepričan iz enostavnega razloga, ker je zima in je zato teh prevozov običajno v tem času manj. To smo ugotavljali tudi na seji odbora. Prav tako smo na seji odbora ugotavljali, da tudi drugi podatki, s katerimi operirajo privatniki in na drugi strani družbena prevozna podjetja, ne veljajo, ker vsak po svoje trdi, da je bolj družbeno potreben in da ima tudi večje dajatve. Že takrat smo sklenili, da je treba temu problemu posvetiti malo več časa, dobiti nekatere analize in potem premisliti,

kako naj se to uredi. Odbor se ne more in se ne bo strinjal s tem, da naj se te ugotovitve črtajo, ker so bile sprejete na podlagi zaslišanja obeh strani. Druga stvar je, da se odbor ne more v nobenem primeru strinjati s tem, da potegnemo nazaj predlog, v katerem predlagamo, da preidejo stvari, ki jih imamo pred seboj, v kompetenco republike. Ta stvar je mnogo globlja, zanjo se borimo že lep čas, da vse, kar zadeva republiko, pride tudi v njeno pristojnost. Kako pa bomo potem uredili te stvari med privatnimi prevozniki in med družbenim prevoznim sektorjem, je stvar republike. To je bistvo tega našega predloga. Verjetno je tovariš Jakofčič pozabil, da smo to poudarjali na odboru in da gre prvenstveno za tem, da dobi republika v kompetenco stvari, ki so specifična za Slovenijo. O vsem drugem se bomo zmenili doma. To je potem naša stvar, pri čemer bi tudi njegovo podjetje, to je Ljubljana-transport, imelo svojo besedo.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Besedo ima Milan Kristan.

Milan Kristan: Tovariši! Glede tega si moramo biti popolnoma na jasnem. Tovariš Jakofčič je bil sicer na seji, vendar ni bil povabljen k tej točki. Prišel je na sejo k drugi točki in tudi ni bil ves čas prisoten pri tej točki. Torej ga ne moremo dolžiti, da je molčal, danes pa govori.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Ali želiš, tovariš Jakofčič, še kaj dodati? Prosim, tovariš Slavko Jakofčič ima besedo.

Inž. Slavko Jakofčič: Med drugim bom povedal tudi to, da nisem bil pri tej točki na seji. Mimo tega bi hotel pripomniti samo še to, da nisem proti prenosu teh pristojnosti na republiko. Mislim, da je prav, da pridejo te v pristojnost republike. Torej nimam pripombe k prenosu od zveze na republiko, vendar ne s temi argumenti. Kolikor gremo s predlogom za spremembo tega zveznega zakona, potem moram črtati le tiste dele ugotovitev, ki sem jih citiral. Še vedno trdim, da niso točne in ne dokumentirane.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Ferdo Papič ima besedo.

Inž. Ferdo Papič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tudi k tej točki se nisem mislil oglasiti, vendar se s stališčem tovariša Jakofčiča ne bi mogel popolnoma strinjati. Mogoče velja to za območje Ljubljane, tam kjer dela njegovo podjetje. Vendar so problemi na periferiji in na terenu drugačni. Pri nas v Tolminu je o tem že razpravljala občinska skupščina. Osnovno vprašanje je namreč, kako sploh otroke spraviti v šolo. Do sedaj je obratovalo 7 ali 8 kombijev, ker avtoprevozniško podjetje tega dela enostavno ne sprejme, češ da ceste niso sposobne za težji promet. S tega in tudi z ekonomskega gledišča se otepa tega dela. Marsikje državljani v hribih zahtevajo, naj vozi avtobus k njim, pa se kljub temu transportna podjetja otepajo tega. Kot potrošnik prevozniškega tovornega prometa lahko trdim, da je situacija pri nas drugačna in ne taka, kot jo omenja tovariš Jakofčič, ko trdi, da avtopark ni dovolj izkoriščen. Mislim, da igra pri avtoprevozniških podjetjih precejšnjo vlogo ekonomika, in da se zelo hitro rešijo neekonomskih vozil. Kolikor bodo potrošniki spet odvisni samo od podjetij družbenega sektorja, potem smo marsikje odvisni od rešitve, ali bodo hoteli voziti ali ne bodo. Verjetno je to za Ljubljano in njeno periferijo povsem drugače. Zaradi tega podpiram ta predlog in bomo

lahko s prenosom teh pristojnosti na republiko uredili tako, kot nam bo prav. Nikakor se ne morem strinjati z bogatenjem posameznih avtoprevoznikov, marveč naj ima vsak državljan, ki bo svoje delo opravljal vestno in pošteno, tudi svoje mesto v tej družbi. Potrošniku tudi ni vseeno, ali velja tonski kilometer 50 ali 100 dinarjev. Potrošniki želimo konkurenco ne glede na to, ali je to privatnik ali družbeni sektor. Želim pa, da se potem privatni sektor obremeni z dajatvami in da se ga postavi na popolnoma isto osnovo kot družbeni sektor.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Miroslav Kambič želi besedo.

Miroslav Kambič: Oprostite, da se oglašam. Nisem sicer mislil razpravljati, vendar mi je dal idejo tovariš Jakofčič. Zato bo moja razprava tudi kratka. Želim samo reči, da močno podpiram stališča in predloge republiškega sekretariata za gospodarstvo, ki zahteva spremembo zveznih predpisov v osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu.

Menim, da to področje in ta problematika ne sodita v tista temeljna vprašanja, ki naj bi jih reševala zveza do takšne podrobnosti kot jih rešuje prav s temi predpisi. Ko pri avtoprevoznikih omejujemo gornjo mejo vrednosti njegovega osnovnega sredstva, ki je izražena v tonah vozil, s katerimi ta zasebnik sam dela, ustvarjamo razliko pri tej vrsti kategorije obrtnikov v primerjavi z drugimi, ki imajo lahko najmodernejše stroje z večjo vrednostjo in večjim proizvodnim učinkom. Mimo tega tudi lahko zaposlujejo še tujo delovno silo.

Zvezni zakon o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu je dejansko razlastil več sto slovenskih avtoprevoznikov, ki imajo vozila z nosilnostjo nad pet ton. Tu ne mislim na tiste, ki so imeli več vozil, ampak samo na tiste, ki imajo eno vozilo in sami opravljajo prevoze. Pri tem pa zakon ni predvideval niti tistega, kar je bilo zagotovljeno lastnikom ob prvi, drugi in tretji nacionalizaciji, to je vprašanje odškodnine, oziroma, kdo bo odkupil ta njihova osnovna sredstva po 30. juniju 1969, ko ne bodo smeli več opravljati svoje dejavnosti. Znano je namreč, da so mnogi zasebni avtoprevozniki kupili že rabljene kamione od podjetij družbenega sektorja, ker temu niso bila več donosna zaradi iztrošenosti. Zato se ne strinjam z mnenjem tovariša Jakofčiča, ker živim in delam v občini, kjer imamo razmeroma močan sektor zasebnega avtoprevozništva in mimo tega tudi družbeno podjetje, ki svoj vozni park vsako leto močno izpopolnjuje. Ima pač mnogo dela. Mislim, da je vprašanje, katero podjetje in koliko ima angažiran svoj vozni park, odvisno od njegove lastne organizacijske sposobnosti. Zato naj bi bile te moje besede namenjene tistim, ki tega našega predloga v zvezni skupščini ne bodo sprejeli.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Karel Forte ima besedo.

Karel Forte: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Že zadnjič je poslanec Ivan Kreft povedal, da je predstavnik zveznega izvršnega sveta odgovoril negativno na vprašanje poslanca zveznega gospodarskega zbora Milana Kožuha, ki je postavil prav ta vprašanja, o katerih sedaj razpravljamo. Vprašanje v zvezi s temi problemi je navedeni poslanec postavil z identičnimi razlogi kot jih navaja predloženi sklep v obrazložitvi. Prav tako je to pokazala razprava v odborih naše skupščine. V podkrepitev teh stališč bi še dodal, da sem se v zvezi s predlaganim sklepom naše skupščine posvetoval na seji občinske skupščine moje volilne enote, konkretno Trbovlje. Odborniki obeh zborov

občinske skupščine podpirajo predlagana stališča. Kot je navedeno v predloženih materialih, so se negativne posledice zveznih predpisov, ki naj bi preprečile obogatitev posameznikov, že pokazale. Ukrepi proti bogatenju so delno uspeli, vendar so hkrati povzročili stagnacijo ali nazadovanje nekaterih gospodarskih dejavnosti, prav tako pa tudi manjše možnosti za zaposlovanje. Mislim, da je dokumentacija zadostna in da ni treba razpisati javne ankete, da bi to ugotovili. Glede na to, da poznamo strukturo prometa in dosedanjo slabo povezavo revirjev v Sloveniji, da so bile terciarne dejavnosti v revirjih nerazvite, posebno gostinstvo in uslužnostna obrt, tega ni treba posebej ugotavljati. Tehnični napredek in modernizacija industrijske proizvodnje odpravljata tudi pri nas čedalje več delovnih mest v industriji in rudarstvu. Veliko število delavcev bi se, poleg zaposlitve v novo zgrajenih in razširjenih obratih, lahko zaposlilo tudi v terciarnih dejavnostih. Opozarjam še na to, da so se glede na spremembe temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu tudi pri nas pojavile težave pri izvajanju določila, da prevoz oseb lahko opravlja zasebni avtoprevoznik samo z osebnim avtomobilom. Dosedaj so namreč prevažali učence s hribov zasebni avtoprevozniki. Ni točno, da nimajo delovne organizacije, ki opravljajo javni prevoz, ekonomsko računico in zato prilagojen avtopark, kar trdi tovariš poslanec Jakofčič. Moram reči, da avtoprevozniško podjetje ne samo da noče voziti v hribe, marveč tudi noče z glavne ceste v delavske kolonije s svojimi avtobusi. Je pač monopolist glede razdelitve interesnih sfer med temi avtoprevozniki. Tak odgovor je dal, žal, predstavnik »SAP« na seji trboveljske občinske skupščine. Jaz samo prenašam njegovo izjavo. Glede na novo situacijo bo kupila temeljna izobraževalna skupnost avto in plačevala šoferja, kar pomeni dodatno obremenitev sredstev — ki so sicer namenjena izobraževanju. Za ta sredstva pa vemo, kako smo se v zadnjih diskusijah borili. Zdaj jih bomo pa še trošili za tako dejavnost. Če avtoprevozniška podjetja nočejo opravljati te prevoze, potem je jasno, da se bomo strinjali s temi predlogi, da bodo to opravljali zasebni avtoprevozniki. Učenci šolo morajo namreč obiskovati.

Strinjam se z mnenjem odbora za proizvodnjo in promet, da bi kazalo izvesti kompletno revizijo določb temeljne zakonodaje s področja obrti in prevozništva v smislu sklepov in stališč, ki jih je skupščina SR Slovenije že sprejela. Mislim, da bo to možno izvesti, kolikor seveda federacija prizna, da se ta vprašanja, glede na različne razmere in obstoječe razlike med posameznimi območji, učinkovito lahko rešujejo le v republiki. Glede preprečevanja bogatenja posameznikov pa menim, da to ni moč reševati z omejevanjem dejavnosti, pač pa z učinkovito davčno inšpekcijsko službo ob sočasnem materialnem stimuliranju in uvajanju samoupravnih elementov delitve dohodka v zasebni obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu, skratka tam, kjer bi zasebnik zaposloval več delavcev. V celoti se strinjam s pripombami in predlogi zakonodajne komisije.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim, tovariš Franc Gorenc.

Franc Gorenc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tudi jaz nisem pričakoval, da bo treba razpravljati o tem predlogu oziroma o predlogu sklepa, ker sem bil prepričan, da je vse jasno. Sedaj pa se mi zdi, da ni. Prav tako kot z gostinstvom in z obrtjo dopolnjujemo hotelsko in drugo industrijo, s tem aktom ugotavljamo problematiko, ki nastaja, če tako togo zapiramo vrata razvoja dopolnilnih služb v transportnem gospodarstvu. Zdi se

mi torej, da velika transportna podjetja omejujejo dopolnjevanje svojega dela. To se pojavlja posebno v gradbeništvu. Tu so veliki problemi, kako dobiti težja prevozna sredstva za to vrsto dejavnosti. Privatniki so bili tisti, ki so uspešno reševali določene težave in naloge, ki jih zahtevajo gradbišča, katerih se transportna podjetja izogibajo. Privatna vozila smo torej zelo uspešno izkoriščali. Če ostane situacija takšna kot je, se bo pojavil precejšen problem transporta v gradbeništvu. Težava bo prebroditi ta problem. Za odkup vozil ni sredstev, nabava novih je problematična. Mislim, da že zaradi tega ni kaj dosti dvomiti, marveč podpreti to stvar in jo potem v republiki pravilno rešiti.

To sem želel dati samo kot dopolnilo in v podkrepitev, da zadevo res dobro premisilmo, še preden sprejmemo zakon.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Hvala lepa. Prosim predstavnika Turistične zveze Slovenije, tovariša dr. Danila Dougana, da vzame besedo.

Dr. Danilo Dougan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Predvsem dovolite, da se v imenu upravnega odbora Turistične zveze Slovenije zahvalim za priložnost, ki mi je dana, da na tem mestu razložim stališča Turistične zveze o predlogu za izdajo zakona o spremembah temeljnega zakona o gostinski dejavnosti s posebnim ozirom na osebno delo.

Pričujoči predlog, ki je danes v razpravi, podrobno obravnava vprašanje zaposlovanja tuje delovne sile v zasebnem sektorju gostinstva. Temu gradivu, ki pravilno tretira za slovensko turistično gospodarstvo zelo pomembno vprašanje, bi dodal še naslednje misli, iz katerih je razvidno, zakaj potrebujemo zasebno gostinstvo s čim bolj pisano in s čim bolj kvalitetno turistično ponudbo.

Nesporno je dejstvo, da se je zaradi sprostitve obmejnih formalnosti v zadnjih letih spremenila Slovenija v tipično izletno območje Avstrije, zlasti Italije in tudi drugih tujih turistov, ki letujejo v obmejnih turističnih krajih teh držav. Po podatkih zveznega zavoda za statistiko je prestopilo mejne prehode v Sloveniji v 10 mesecih letošnjega leta v rednem in maloobmejnem prometu že 2,500.952 tujih potnikov, v istem času je bilo registriranih v vsej Jugoslaviji le 375 000 tujih stacionarnih gostov. Razlika je torej približno 2 700 000, upoštevajoč tudi tranzitne avtomobilske turiste, ki samo potujejo skozi našo državo, torej tiste tuje turiste, ki pridejo v našo državo za manj kot 24 ur. Največji del teh tujih turistov se giblje večinoma v Sloveniji in deloma tudi v hrvatski Istri. V razliko z drugimi jugoslovanskimi republikami, kjer prevladuje stacionarni turistični promet, ima torej Slovenija, poleg stacionarnega, tudi še tipično izletno in tranzitno turistično obeležje, kar je njena specifičnost. Ta posebnost se odraža zlasti v tem, da izletniški turistični tokovi niso usmerjeni samo v tradicionalna stacionarna turistična središča, ampak več ali manj prodirajo v celotni prostor Slovenije, zlasti še na obmejna območja. In prav na tem širokem prostoru se često, zaradi pomanjkanja ekonomskega interesa, ne pojavlja družbeni sektor, pač pa zasebni, ki s tem opravlja dragoceno dopolnilno funkcijo.

Naša dolžnost je, da te množične izletne turistične tokove ekonomsko maksimalno izkoristimo in ustvarjamo čim večje gospodarske in še posebej devizne učinke. To je tudi v skladu z načeli gospodarske reforme, ki zahteva prilagajanje ponudbe po povpraševanju. Ni slučajno, da Slovenija, kljub še vedno slabi turistični ponudbi tujim turistom, realizira že danes približno 25 % vsega jugoslovanskega deviznega priliva. To je rezultat turistične potrošnje inozem-

skih gostov — izletnikov, pri čemer nedvomno igrajo tudi zasebna gostišča pomembno vlogo. Hočem reči, da samo s stacionarnimi kapacitetami in uslugami, ki so povezane s temi kapacitetami, takega deviznega učinka ne bi mogli ustvariti. Povsem jasno je tudi, da družbeni sektor gostinstva ni sposoben v celoti odgovoriti s svojo turistično ponudbo takemu specifičnemu povpraševanju v Sloveniji. To predvsem zaradi tega ne, ker so kapacitete družbenega sektorja v večini primerov skoncentrirane v glavnih turističnih središčih, izletniški promet pa prodira na celotno območje Slovenije. Gledano s tega gledišča, predstavlja torej zasebni sektor gostinstva v pogojih specifičnega turističnega prometa v Sloveniji nujno in zelo koristno dopolnilo družbenemu sektorju. S sedaj zahtevanim strogim izvajanjem obstoječih predpisov o zaposlovanju tuje delovne sile v zasebnem sektorju gostinstva, bomo še bolj osiromašili že itak prešibko turistično ponudbo Slovenije. Povzročili bomo, da množični izletni in tranzitni turistični tokovi ne bodo gospodarsko polno izkoriščeni. Nastala bo gospodarska škoda, ki se bo odražala v manjšem dohodku iz turizma nasploh, v manjšem deviznem učinku in tudi v manjšem številu zaposlenih. S tem v zvezi seveda tudi v manjših prispevkih v korist občinskih proračunov. Če naj bo cilj zakona preprečevati neupravičeno bogatenje, bo najustreznejši način za preprečitev tega pojava ustrezna davčna politika in kontrola s strani občinskih skupščin.

Striktno izvajanje obstoječih predpisov torej pomeni, da ne priznavamo specifičnosti turističnega prometa v naši republiki in da zavestno odstopamo od načel ponudbe in povpraševanja. Zato je v interesu turizma Slovenije in vsega jugoslovanskega turizma, da prepusti federacija urejevanje teh vprašanj republiški zakonodaji. Upravni odbor Turistične zveze Slovenije podpira te napore Skupščine SR Slovenije in izvršnega sveta v celoti. Na svoji zadnji seji, dne 20. 12. t. l. je sklenil, da bo ponovno pismeno posredoval taka svoja stališča neposredno zvezni skupščini in pristojnemu zveznemu sekretariatu.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Še kdo želi besedo? Tovariš Slavko Jakofčič ima besedo.

Inž. Slavko Jakofčič: Oprostite, da se še enkrat oglašam. Spodbudil me je tovariš s svojo ugotovitvijo, da je nevarnost, da bomo potrošniki odvisni samo od uslug družbenega sektorja. Ne vem, ali smo prišli že tako daleč, da se bojimo uslug družbenega sektorja in da mora biti povsod konkurenca privatnega sektorja. Bojim se, da bi bila takšna orientacija lahko nevarna. Zaradi tega, ker je na tem področju vpliv privatnega sektorja že zelo pomemben. Kar spomnite se tistega zborovanja v Domu armije. Lahko se zgodi pri nadaljevanju takšne politike, da bomo imeli v petih letih resnično privatni sektor brez konkurence družbenega sektorja. Tovariši, če je to interes naše politike, potem se s takšno politiko ne morem strinjati in je ne bom podpiral. Zaradi tega ne, ker se bojim položaja, v kakršnem se bo znašlo naše gospodarstvo, ko bo odvisno samo od privatnega sektorja. Nekateri malo kimajo, vendar prosim vas, vzemite številke v roke in poglejte trend porasta privatnega sektorja na tem področju. Promet je takšna dejavnost, ki je sestavljena iz večjega števila ali manj enakovrednih enot, ki so dokaj samostojne. To se pravi, da ni noben problem razdeliti celoten socialistični sektor na toliko in toliko privatnikov. Če ugotovimo, da je to družbeno interesantno, potem lahko gremo v to. Politika zadnjih nekaj let je v tej smeri tudi šla. Trdim, da je možno marsi-

katero tovarno, ki je sestavljena iz 10 ali 100 strojev, razdeliti na toliko in toliko privatnih enot in v neki kooperaciji sestavljati te dele.

Zakaj je interes nekaterih tovarišev za privatni sektor tako velik? Tako velik je zaradi politike delitve. Zaradi tega, ker ima občina od nas, ki smo veliko podjetje s 13-milijardno proizvodnjo, manj kot bi mogoče imela od nekaj desetin privatnikov. Privatniki namreč plačajo samo občini vse dajatve. in to je njen dohodek. Vse dajatve družbenega sektorja se pa delijo na občino, republiko in zvezo. Zato je velik delež občine iz družbenega sektorja bistveno manjši in zato je občina tudi bolj zainteresirana za razvoj privatnega sektorja, saj ji ostaja stoodstotni dohodek, ki ga privatnik daje občini. Dajatve družbenega sektorja, ki je dostikrat bolj obremenjen, se pa delijo na celotno jugoslovansko strukturo.

Ko bomo govorili o izenačevanju pogojev med družbenim in privatnim sektorjem, bomo morali upoštevati tudi te stvari. Mislim, da morajo biti tako zveza kot republike in občine enako udeležene na vseh dajatvah občanov, sicer bo lahko prišlo do prevelikega vpliva občine.

Govor je bil tudi o zaposlitvi privatnikov. Tovariši, prej sem rekel, da so kapacitete v prometu predimenzionirane, torej ni nobenega novega mesta prav zaradi take politike do privatnega sektorja, saj se mora z vsakim kamionom v privatnem sektorju zmanjšati en kamion v družbenem sektorju, če hočemo to ekonomiko poslovanja še poslabšati. Tovariši, ki v to ne verjamejo, naj pogledajo podatke o bilancah tistih podjetij za lansko leto in za letošnjih devet mesecev, ki se ukvarjajo s prometom, pa bodo videli in ugotovili, da so danes cene v tovornem prometu pod cenami pred reformo. Znižanje cen je bila težnja reforme.

Že prej sem opozoril, da se ne borim za to dejavnost, ker jo lahko podjetja v doglednem času ukinejo. Vendar prosim in predlagam, da sprejmejo dolgoročno politiko, saj imamo tudi v družbenem sektorju opraviti z ljudmi, ki na tem področju delajo in je tudi za njih vprašanje kruha. Gre samo za to, ali se nekateri sentimentalno bolj ogrevajo za tistega, ki dela v privatnem sektorju, čeprav družbeni sektor tudi lahko opravlja te naloge ali ne. Na takšno razpravo vpliva tudi struktura privatnega sektorja v avtoprevozništvu. Avtoprevozništvo v privatnem sektorju je bilo dosedaj samo mesto, kjer so se privatniki angažirali, v precejšnji meri pa mesto za nalaganje sredstev v privatni kapital.

Republiški sekretariat razpolaga verjetno s podatki o tem, kakšna je struktura privatnikov, čeprav je to strukturo včasih težko ugotoviti. Skrita je namreč pod »raznimi tetami in strici« in tudi razni funkcionarji so bili angažirani s svojim kapitalom v privatnem sektorju, saj je bilo to zelo donosno. Tovariši, ko razpravljamo o bogatenju, ne smemo mimo teh stvari. Ne bojim se za nek privilegij družbenega sektorja, bojim se le za pravice in za enakopravnost teh delavcev, ki v tem sektorju prizadevno delajo.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim vse, ki še nameravajo razpravljati, da bi skrčili svoja izvajanja. Dajem besedo tovarišu Ferdu Papiču.

Inž. Ferdo Papič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Prosim, da mi oprostite, da se spet oglašam, vendar bom kratek.

Ne morem se popolnoma strinjati z izvajanji tovariša Jakofčiča. Konkretno delam v družbenem sektorju in imamo kooperacijski odnos z družbenim sektorjem avtoprevoza, ki dela na našem območju z 22 kamioni. Trdim, da je

glavna sila družbeni sektor, ker se danes glede določenih nalog, ki jih imamo, ne moremo nasloniti na privatni sektor. Trdim, da je privatni sektor samo dopolnilo v konicah, ki jih tudi nikdar ne bo mogel reševati družbeni sektor. Izvajanja tovariša Jakofčiča polemizirajo levo in desno in da se izpodriva družbeni sektor. To za naše območje ne velja, saj je Avtoprevoz Tolmin lani kupil 20 novih kamionov in letos ponovno 20 ali 30. Bolj je vprašanje organizacije posameznega avtoprevozniškega podjetja, njegove sposobnosti itd. Ponovno trdim, da s tistim problemom, ki je, ne moremo pred občinsko skupščino, da pa bomo polovico šol zaprli zaradi tega, ker ne moremo otroke prevažati v šolo. Naj tovariš Jakofčič pride na teren in naj pogleda 8 kombijev. Kolikor bo ta zakon veljal, jih morajo ponovno nazaj kupiti šole, ki so jih nekoč že prodale. Zaradi tega sem zadnjič na skupščini razpravljal o boju za sredstva za izobraževanje itd. zato, ker se enostavno stroški povečajo še za enkrat. Razumljivo mi je, da družbeni sektor ne bo in ne more zjutraj pripeljati 10 otrok iz hribovske vasi in jih popoldne odpeljati spet nazaj. Privatnik to stori še z drugimi kombiniranimi uslugami. Naj navedem še en konkreten primer. Trenta je zelo lepa, čudovita, vendar pozimi zaprta. Torej, če ne bomo imeli tistega edinega privatnika, ki vozi otroke v šolo in kdaj pripelje tudi občana v Bovec, potem pozimi ne bomo imeli nikogar, da bi kdo koga pripeljal. To je politični problem in ne problem ekonomike in zato se ne morem strinjati s tako pavšalno ugotovitvijo, kot jo je navedel tovariš Jakofčič.

Razumem ga, da se za to panogo bori. Tudi razumem in sem jasno povedal, da bomo v republiki, ko bomo nanjo prenesli te kompetence, pač urejevali tako, da bo prav. Vendar ne tako, da bomo z določenimi zakonskimi predpisi enostavno branili delo. Poglejmo na teren, kakšna je situacija. Nisem govoril o nezaposlenosti v gostinstvu, kjer smo na meji. Konkreten primer je hotel na Mostu ob Soči. Hotel je zgrajen in sedaj naj tistega privatnika uničimo, čeprav se družbeni sektor s privatnim samo dopolnjujeta.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim, tovariš Adolf Tavčar ima besedo.

Inž. Adolf Tavčar: Zdi se mi čudno, da se ukinja davek na storitve privatnega sektorja, ki so opravljene za družbeni sektor, v korist občin v obliki 20 %, s katerim imajo občine možnost obdavčiti privatni sektor. To je bilo dano prav zaradi raznih demonstracij in stavk in z dokazli, da je bil pred to uredbo privatni sektor na boljšem kot je bil družbeni. Sedaj so obdavčitve ukinjene, na drugi strani pa gre tu za administrativne omejitve za razvoj tega sektorja. Zdi se mi, da vse to ne gre skupaj in da tudi stvar ni dovolj resno vzeta niti s strani zveznih organov. Odločno podpiram sedanje predloge in, če bodo sprejeti, predlagam, naj v okviru naše republike rešimo stvari tako, kot nam ustreza in kakršne možnosti za to imamo. Na eni strani puščamo večjo možnost privatnemu sektorju — to je namen moje diskusije, na drugi strani pa ga administrativno omejujemo.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Po tej izčrpni obravnavi lahko preidemo na sklepanje. Če ni nikogar več, ki bi prosil za besedo, bi prišli na odločanje. Najbolj oddaljen je predlog tovariša Jakofčiča. Zdaj ne vem, ali tovariš Jakofčič vztraja pri svojem prvotnem predlogu ali modificira predlog v tem smislu, da se na 3. strani v 1. odstavku briše zadnji stavek, ki se začenja z besedami

»Dosedanje izvajanje«, v drugem odstavku 2. vrsta zadnjega stavka »s prepovedjo take dejavnosti« do konca odstavka in v 3. odstavku, da se briše zadnji stavek. Ali vztraja tovariš Jakofčič na prvotnem predlogu, da se briše 3. točka od preambule predloga? Ali sem pravilno razumel, da je spremenil svoj predlog in zahteva samo brisanje teh treh delov v točki 3? Prosim, tovariš Slavko Jakofčič.

Inž. Slavko Jakofčič: Da ne bi zaviral prenos pristojnosti na republiko, odstopam od prvega predloga. Vztrajam pa na črtanju treh, prej citiranih ugotovitev. Drugo bi se dalo enostavno črtati, tretjo pa bi bilo treba nekoliko preformulirati. V prvem odstavku na 3. strani, bi bilo treba tekst črtati, mogoče ga tudi preformulirati. Dosedanje izvajanje spremenjenega temeljnega zakona je pokazalo, da je izpad zasebne dejavnosti na tem področju povzročil precejšnje težave, ki jih dejavnost gospodarskih organizacij javnega prometa ni sposobna rešiti.

Tovariši, predlagam, da se to črta. S prepovedjo take dejavnosti so se znašli vsi, ki so se posluževali tega načina prevoza, pred nerešljivim problemom. Zasebnik takega prevoza ne sme opraviti, javni prevozi pa za to nimajo ekonomske računice niti prilagojenega avtoparka. Tudi za zadnji stavek zaradi tega predlagam, da se črta »pri rigoroznem omejevanju tonaže na gospodarske posledice, ki iz take omejitve izhajajo«. Kdo bo dopolnil vrzel, ki s to prepovedjo nastaja in kako aktivirati dokaj velika sredstva, ki so s temi spremembami povsem razvrednotena? Te stvari predlagam, da se črtajo, ker to ni res.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Pri tretjem odstavku črtaš od »Zlasti« naprej. Vprašuješ, kdo bo dopolnil vrzel, ki s to prepovedjo nastaja in kako aktivirati tako velika sredstva, ki so s temi spremebami povsem razvrednotena.

Inž. Slavko Jakofčič: Predlagam, da to, kar sem predlagal, črtamo in da pooblastimo zakonodajno-pravno komisijo, da nekatere stavke ustrezno prilagodi.

Predsednik dr. Jože Vilfan: To je najbolj oddaljeni amandma, ki ga imamo. Predlog tovariša Jakofčiča je, da brišemo na strani 3 pod točko 3 ugotovitev, naj se v prvem odstavku črta zadnji stavek, v drugem odstavku pa se črtata zadnja dva stavka. Tovariš Jakofčič, ali lahko damo tvoj predlog na glasovanje? (Da.) Prosim tiste člane republiškega zbora, ki so za brisanje sedaj preciziranih stavkov v smislu predloga tovariša Jakofčiča, da dvignejo roko (4 poslanci dvignejo roko.) Kdo je proti? (41 poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (17 poslancev dvigne roko.)

Predlog tovariša Jakofčiča je zavrnjen s 4 glasovi za, 41 proti in 17 vzdržanimi.

Prehajam na amandmaje zakonodajno-pravne komisije. V aktu od 25. 12. imate, in sicer k 1. točki ugotovitev, k 2. točki ugotovitev, k 3. točki ugotovitev, v 1. odstavku na 4. strani in k 2. točki na 4. strani. Ustreza zakonodajno-pravni komisiji, da damo vse to hkrati na glasovanje? (Da.) Prosim tiste člane republiškega zbora, ki so za te amandmaje, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.) Z enim vzdržanim glasom so amandmaji zakonodajno-pravne komisije sprejeti.

Obstoja še amandma tovariša Milana Kristana, ki je ekvivalenten amandmaju tovariša Antona Ladave v gospodarskem zboru. Ta amandma so danes sprejeli in se je zakonodajno-pravna komisija z njim strinjala. Z njim se strinja tudi izvršni svet. Prosim tiste, ki so za ta amandma, da dvignejo roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma soglasno sprejet.

Sedaj moramo še glasovati o celotnem besedilu sklepa. Prosim člane republiškega zbora, ki so za tak sklep, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

Z enim proti in z enim vzdržanim glasom, je ta sklep republiški zbor sprejel.

S tem prehajam na naslednjo 7. točko dnevnega reda, to je osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli.

Osnutek zakona je predložil izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil člana izvršnega sveta dr. Vladimira Bračiča in Toma Martelanca, republiškega sekretarja za kulturo in prosveto.

Osnutek zakona sta obravnavala odbor za prosveto in kulturo našega zbora in odbor za šolstvo prosvetno-kulturnega zbora ter predložila skupno poročilo. Osnutek zakona je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija, ki je dala dve poročili. Eno z dne 28. 11. in drugo z dne 17. 12. 1968. Izvršni svet sedaj predlaga, da naj ta tekst obravnavamo po skrajšanem postopku kot zakonski osnutek, ker to predstavlja realizacijo sklepa 45. seje prosvetno-kulturnega zbora z dne 10. julija 1968, ki narekuje spremembe in dopolnitve sedanjega zakona.

Ali želi predstavnik izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Ali to želi predstavnik odbora? (Da.) Besedo ima tovarišica Ela Ulrih.

Ela Ulrih: Najprej proceduralno vprašanje, tovariš predsednik:

Ali mogoče ne bi kazalo, da bi predlagatelj amandmajev, tovariš Štefanič, prej izjavil, če vztraja na vseh predloženih amandmajih, oziroma, če katere umika. Ker smo medtem že imeli sejo odbora in se s predlagateljem amandmajev o tem pogovorili, bi morda pojasnil stališče odbora.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Jaz bi omenil najprej nekaj drugega. Tovariš sekretar Zajc me opominja, da nisem pravilno razumel proceduralne situacije. Da je to predlog izvršnega sveta, da se pa vendarle obravnava kot osnutek. Ker hočem biti na varnem, bi to stališče tovariša Zajca sprejel in želel ugotoviti, ali je kakšen ugovor v republiškem zboru proti temu, da obdelujemo ta material kot osnutek? Če ni nobenega prigovora, potem ugotavljam, da prigovora ni in da je s te strani proceduralna stvar v redu. Je še kakšno vprašanje? (Ne.) Potem bi še opozoril na to, da je vrsta amandmajev in bi povabil tovariša Štefaniča, da se izjavi o teh amandmajih, ker se zakonodajno-pravna komisija gotovo sklicuje na svoj pismeni material. Prosim, tovariš Štefanič ima besedo.

Lojze Štefanič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ker na skupni seji z odborom za prosveto in kulturo našega zbora, oziroma za šolstvo prosvetno-kulturnega zbora nismo prišli do soglasij glede vseh amand-

majev, ki sem jih podal, bi prosil, da se mi pusti čas glede amandmaja, ki sem ga dal danes. To predvsem zaradi tega, da odbor in zakonodajno-pravna komisija premislita in data članom našega zbora tudi jasno vedeti, kaj pomeni ta zadnji člen, ali smo se namreč v zadnjem času odrekli pravici, ki jo ima samouprava šolskih kolektivov pri odločanju, kadar gre za imenovanje ravnatelja. Nikjer namreč ni jasno, niti v mojem amandmaju, niti v predlogu predlagatelja, kdo je tisti, ki bo razpisoval delovna mesta oziroma funkcije. Zato bi bilo prav, da se ta zadeva reši.

Glede amandmaja, ki sem ga podal k 51. členu zakona o osnovni šoli, sem opozoril tudi tovariša predsednika, da nisem v stanju dati predloga, kje bi dobili sredstva, ki bi jih uporabili za zdravstveno varstvo šoloobveznih otrok. Mislim predvsem na to, da imamo v šolah, čeprav ne mnogo, vendar nekaj otrok, katerih starši so odšli na delo pod prejšnjimi pogoji, ali celo ilegalno in pustili otroke doma sorodnikom, znancem, sosedom. Sedaj ti otroci, ko zbolijo, nimajo možnosti, niti pravice do zdravstvenega varstva. Po domače povedano, nimajo možnosti iti na zdravljenje oziroma se posluževati zdravniške pomoči.

Od ostalih amandmajev sem odstopil, oziroma smo se sporazumeli, da je besedilo predloženega zakona pravzaprav istovetno in da posebni amandmaji niso potrebni.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Dovoliš, tovariš Štefanič, to se pravi, da ostane tvoj danes podani amandma?

Lojze Štefanič: In tisti, za katerega ne morem utemeljiti, kje dobiti več sredstev za zdravstveno varstvo. Ostane torej točka 7, za druge smo se pa sporazumeli.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim, tovarišica Ela Ulrich-Atena, želiš to pojasniti v imenu odbora? (Da.)

Ela Ulrih: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kljub prazničnemu vzdušju mi pustite samo nekaj minut, da se zadržim na predlaganem osnutku. Spočetka sem bila optimist, da bomo lahko imeli ob tem pomembnem zakonu nekoliko več časa in da bo današnja razprava, ker to omogoča normalni postopek, le razčistila še nekatera odprta vprašanja in omogočila temeljitejšo pripravo novele zakona.

Zdaj bom pojasnila, kaj je pravzaprav bistvo te novele. Gre v glavnem za spremembo 39. člena zakona o osnovni šoli, ki je bil do zdaj zelo toleranten do prestopa učencev z negativnimi ocenami iz nižjega v višji razred. Ta 39. člen dosega z novelo spremembo v poostritvi pogojev tako, da je lahko negativna ocena samo v enem predmetu od drugega do četrtega razreda. za višje razrede pa je ta prehod možen samo s popravnim izpitom.

Novi 39. člen, ki ga predlaga 5. člen novele zakona, precizira dolžnosti šole glede organizacije dopolnilnega pouka z namenom, da bi bili uspehi boljši in, da ta prehod ne bi bil zgolj formalnega značaja, marveč da bi tudi stvarno dosegel potrebno znanje. V zvezi s tem se postavlja še vrsta odprtih vprašanj, pri katerih sta se oba odbora dalj časa zadržala. Tako osnutek zakona zdaj rešuje, oziroma odpravlja posledice in ne vzrokov, ki porajajo relativno slabe, vsekakor nezadostne uspehe. Sedanja pomembna sprememba je tudi v 40. členu, oziroma v 6. členu osnutka. Ta določa, da učenec konča osnovno šolo, četudi je v osmem

razredu negativno ocenjen iz tujega jezika. O problemu tujega jezika je bilo precej razprav med pedagoškimi kadri in tudi med družbenimi delavci. Vendar se je našla rešitev, ki jo opravičuje predvsem dejstvo, da samo 50 % absolventov osnovnih šol nadaljuje šolanje na takih šolah, kjer se ponovno predava tuj jezik. Tako bi zdaj ta sprememba omogočala, da bi tisti učenci, ki niso uspešno ocenjeni iz tujega jezika, vendar ne imeli zaprtih vrat za uk in za v druge srednje in poklicne šole, kjer se tuj jezik ne zahteva.

Zaradi prazničnega razpoloženja ne kaže, da bi se podrobneje spuščali v razpravo o teh spremembah. Poudarila bi samo še, da zakon kot je v osnutku, ne odpravlja vzrokov za relativno slabe učne uspehe, marveč oblažuje le posledice. Da bi lahko odpravili vzroke, bi bilo treba prisluhniti še mnogim drugim zahtevam, ki so bile nekajkrat prisotne že v tej skupščini. Naj omenim med drugim samo razpravo na zadnji seji o vprašanju financiranja razlike stroškov, ki nastane med redno osnovno šolo in posebno osnovno šolo. Duševno zaostali otroci, ki so sedaj skupaj z otroki normalnega duševnega razvoja v istih razredih, prav gotovo vplivajo na zmanjševanje učnih rezultatov v rednih osnovnih šolah. Kot poroča sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, je že 2000 kategoriziranih kot duševno prizadetih otrok še vedno v rednih osnovnih šolah. To je problem.

Drug problem, o katerem smo razpravljali že tudi v skupščini in sodi med vzroke za slabe učne uspehe, so učni kadri. Ti so predvsem slabi prav v treh osnovnih predmetih, to je v matematiki, slovenskem jeziku in tujem jeziku. Tudi materialni položaj šolstva onemogoča uspešnejše delo v osnovni šoli.

Nekaj besed še glede amandmajev. Odbor se je danes sestal in razpravljal o amandmajih poslanca tovariša Štefaniča. Ker je druge amandmaje umaknil, oziroma smo se za nekatere tudi sporazumeli, da jih je treba proučiti, bi se držala samo pri njegovi 7. točki, to je pri amandmaju k 51. členu. To pravzaprav niti ni amandma. To je predlog za spremembo 51. člena zakona, ki do zdaj ni zajet v osnutku zakona. Odbor meni, da tudi ne bi bilo oportuno razširjati spremembe k temu členu, ker menimo, da toliko kolikor sodi v zakon o osnovnem šolstvu, ta člen zadovoljivo rešuje vprašanje zdravstvenega varstva otrok, ne pa seveda njihovega zdravstvenega zavarovanja. Odbor tudi meni, da zdravstveno zavarovanje otrok ni materija tega zakona.

K 8. točki njegovih predlogov. To pa je amandma, oziroma materija osnutka zakona in sicer njegov 12. člen. Odbor je vztrajal na svojem stališču tako, kot je zapisano tudi v osnutku zakona, ki ga je predložil izvršni svet. Meni namreč, da so šole ustanove posebnega družbenega pomena, kjer morajo dobiti občinske skupščine večjo ingerenco in večjo možnost vplivanja na dogajanje v teh ustanovah, da se ne bi ponavljali primeri, ki so bili v sramoto vsej slovenski javnosti, ko se posamezni šolski kolektivi tudi v dveh letih niso mogli sporazumeti, kdo naj bo direktor. Tako je bila na primer večja šola s skoraj 2000 otroci kar dve leti brez ravnatelja, ker pač ni bilo tistega, ki bi po obstoječi zakonodaji izven šole lahko uspešno interveniral. Sicer pa menim, da občinska skupščina tu ne more poslovati nezakonito in da so njene odločitve vezane na vrsto obstoječih zakonov. Občinska skupščina bo morala pri svojem odločanju upoštevati mnenje sveta šole in ustrezne prosvetno-pedagoške službe.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Odpiram obravnavo o osnutku, in sicer najprej načelno. (Ne javi se nihče.) Če nihče ne prosi za besedo, potem bi prišli na razpravo o posameznih členih. Moramo namreč ugotoviti stališče republiške-

ga zbora glede posameznih členov. Prosim vas, da vzamete osnutek zakona v roke in sledite.

Najprej je amandma zakonodajno-pravne komisije k 1. členu. Želi kdo v zvezi s tem besedo? (Ne.) Če ne, bi takoj dal to na glasovanje. Amandma je zelo stilističen in mislim, da lahko samo ugotovimo, da nihče ne zahteva glasovanja. Briše se samo beseda »praviloma«. Potem je 2. člen, ki je tudi tak in gre samo za majhno korekturo. Potem imamo 4. člen. Pri 4. členu imamo amandma odbora, ki vztraja na njem. Tukaj je pomembno vprašanje, ali je treba ali ne upoštevati negativno oceno pri učenju tujega jezika. Prosim, da tisti, ki so za amandma odbora, to se pravi, da se briše to, kar predlaga predlagatelj osnutka, namreč da se negativna ocena iz tujega jezika ne šteje, dvignejo roko (36 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (9 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (9 poslancev dvigne roko.) Žal je rezultat glasovanja tak, da ga ni mogoče upoštevati spričo tega, da ni podan kvorum. Zato moramo nekoliko počakati, da pridejo trenutno odsotni poslanci v dvorano. (Čez nekaj minut se seja nadaljuje.)

Sedaj je že kvorum in ponovimo glasovanje. Tistim, ki niso imeli prilike biti tukaj, naj pojasnim še enkrat. Glasujemo o predlogu odbora za prosveto in kulturo, da se odbije to, kar predlaga predlagatelj, da se namreč negativna ocena iz tujega jezika ne upošteva. Predlagatelj osnutka predlaga, da se negativna ocena iz tujega jezika ne upošteva. Odbor predlaga, da se to briše in zastopa stališče, da je treba upoštevati tako negativno oceno. Prosim tiste, ki so za predlog odbora, da dvignejo roko. (40 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (14 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (11 poslancev dvigne roko.) Ugotavljam, da je amandma sprejet s 40 glasovi za, 14 proti in z 11 vzdržanimi.

Prehajamo na 5. člen, kjer imamo amandma odbora in amandma zakonodajno-pravne komisije. Ali sta ta dva amandmaja med seboj v nasprotju? Zakonodajno-pravna komisija pravi, da je eno in drugo mogoče. Torej tukaj ni amandmaja zakonodajno-pravne komisije, marveč samo amandma odbora. Amandma pravi, da naj se v 1. odstavku črta besedilo, ki se glasi: »Dokler učitelj ne ugotovi, da je učenec dopolnil znanje iz predmeta, v katerem je bil negativno ocenjen.« Gre za tako imenovani dopolnilni pouk, o čemer je govorila tudi tovarišica Ulrihova. Tovariš dr. Vladimir Bračič želi besedo.

Dr. Vladimir Bračič: V imenu predlagatelja izjavljam, da se predlagatelj strinja s tem, da se črta besedilo »dokler učitelj ne ugotovi, da je učenec dopolnil znanje iz predmeta, v katerem je bil negativno ocenjen.« Logično je, da izvršni svet zaradi svojega prejšnjega stališča ne sprejema predloga, da se črta tudi besedilo »tudi dopolnilni pouk se organizira iz vseh predmetov, razen itd.«.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Si proti temu, da bi se tako spremenil tekst?

Dr. Vladimir Bračič: Prvi stavek naj se črta, ne pa, da se nadomesti tako, kakor je tukaj rečeno.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Vendar moramo kljub temu glasovati, razume pa se, da so to amandmaji v smislu osnutka. To ni definitivni predlog.

To je mnenje, ki ga bo izdelovalec zakonskega predloga upošteval. Torej moramo glasovati o dveh stvareh.

Pred seboj imate ta material in poročilo k osnutku zakona o spremembah in dopolnitvi zakona, ki nam ga je dal odbor.

Prvič se zahteva, da se briše »dokler in tako naprej«, s čimer se strinja tudi predlagatelj. Prosim, dajmo sumarno ugotoviti, če se vsi strinjate s tem. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Torej smo ta del amandmaja sprejeli.

Drugi del amandmaja je razlika med odborom in predlagateljem. Predlagatelj se ne strinja s tem, da bi se tretji odstavek spremenil tako, da bi se glasil: »dopolnilni pouk se organizira iz vseh predmetov, razen iz telesne vzgoje, likovnega, glasbenega, tehničnega pouka in gospodinjstva«. Prosim, da tisti, ki so za amandma odbora, dvignejo roko. (34 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (14 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (18 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je 34 za, 14 proti in 18 vzdržanih. Večina je za amandma odbora.

Prehajamo k 6. členu. Tu je samo pripomba zakonodajno-pravne komisije tako, da o njej ni treba glasovati, ker ne spreminja stališča. K 9. členu je dal amandma odbor. Se strinjate z amandmajem odbora? (Strinjamo.) Torej lahko samo sumarno ugotovimo, da se strinjamo in ni treba glasovanja.

Potem je 11. člen. Ali je tukaj kakšna težava? (Ne.)

V 12. členu je čisto redakcijska sprememba in ni nobene težave. Potem je 15. člen. Je tukaj soglasje ali ne? (Da.) Soglasje je in nihče ne zahteva posebnega glasovanja. Enako je s 16. členom.

Tako smo obravnavali vse pripombe in mnenja zakonodajno-pravne komisije. Zdaj nam ostanejo še amandmaji tovariša Štefaniča. On ima naslednje amandmaje:

Prvi amandma k 31. členu; vendar to po materiji ne sodi v ta zakon. Njegov amandma se glasi: »vsak učenec mora biti zdravniško pregledan pred vpisom v šolo. Vsi učenci osnovne šole so zdravstveno zaščiteni ne glede na naravo zdravstvenega varstva staršev. Zdravstveno varstvo učencev osnovne šole se ureja s posebnimi predpisi.« Besedo želi tovariš Drago Benčina.

Drago Benčina: Hotel bi, tovariši in tovarišice, samo pojasniti, da že predlog zveznega splošnega zakona o zdravstvenem zavarovanju in zagotovitvi obveznih oblik zdravstvenega varstva, ki ga je zvezna skupščina v prvi fazi že sprejela, predvideva, da ima vsa mladina do določenega leta starosti, kar naj se določi z republiškim zakonom, zagotovljeno zdravstveno varstvo, ne glede na status staršev. Z republiškim zakonom o zdravstvenem varstvu, ki se pripravlja, bo točno določeno, kakšne pravice do zdravstvenega varstva imajo otroci do določenega leta starosti. Predlog je do 25. leta starosti. Točno je tudi navedena v tem osnutku vrsta pregledov in razni preventivni ukrepi, ki so predvideni na tem področju, in sicer za vse otroke enako, ne glede na to, ali so otroci delavcev, kmetov ali staršev drugih poklicev in ne glede na njihovo materialno stanje.

Zaradi tega smatram, da je ta amandma nepotreben.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Kdo še želi v tej zvezi razpravljati? Lojze Štefanič ima besedo.

Lojze Štefanič: V primeru, če bi ta zakon določil tudi kurativno zdravstveno varstvo, sem pripravljen od tega odstopiti. To verjetno tudi bo, ker smo doslej že tudi imeli preventivno zdravstveno varstvo kot so razna cepljenja, sistematski pregledi in podobno. Vendar, če je bil učenec bolan, nismo vedeli, kam z njim.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Tovariš Benčina prikimava, to pomeni, da odstopa. Tako nam ostaja še 8. točka v taki redakciji, kot je predložena. Vprašam, ali še kdo želi besedo? (Ne.) Če ne, potem lahko preidemo na glasovanje o amandmaju, ki zadeva vprašanje ravnatelja osnovne šole. Ker bi morali to dati na glasovanje že tedaj, ko smo imeli amandma odbora o tem vprašanju, se sedaj opravičujem. Izglasovali smo samo amandma odbora, moral pa bi dati najprej na glasovanje amandma tovariša Štefaniča, ki je bil bolj oddaljen od teksta predlagatelja kot amandma odbora.

Marija Mesarič: Odbor nima amandmaja k temu členu, pač pa je imel pripombo k amandmaju tovariša Štefaniča.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Glasovali bomo o Štefaničevem amandmaju, ki se glasi: »Ravnatelja osnovne šole imenuje in razrešuje skladno z obstoječim predpisom o delovnem razmerju svet osemletne šole. Pred določitvijo obravnava mnenje pristojne prosvetno-pedagoške službe in mnenje srednje šole«.

Tovarišica Ulrihova je obrazložila mnenje odbora do tega amandmaja, ki je negativno. Tako lahko preidemo k sklepanju. Prosim da tisti, ki so za amandma tovariša Štefaniča, dvignejo roko. (15 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (44 poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (4 poslanci dvignejo roko.)

Amandma tovariša Štefaniča je zavrnjen. S tem imamo situacijo čisto in lahko glasujemo o osnutku zakona. Prosim, da glasujemo o celotnem zakonskem osnutku, in sicer s tem, da glasujemo o naslednjem sklepu:

1. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli se sprejme s stališči in pripombami, sprejetimi na seji,

2. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Dajem sklep v obravnavo. Če ne želi nihče razpravljati, prehajam na glasovanje. Kdo je za predloženi sklep? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Kdo je proti? (Nihče.) Kdo se je vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep o sprejemu osnutka zakona soglasno sprejet.

S tem smo izčrpali tudi to točko in prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o komunalnih taksah.

Predstavnika izvršnega sveta sta tovariš Viktor Repič in tovariš inž. Ivan Zupan oziroma Riko Jerman in Dragica Dekleva. Tudi za ta zakonski predlog je predlagan skrajšani postopek s skrajšanimi roki. Dajem ta predlog v obravnavo. Želi kdo besedo? Argumentacijo ste brali in veste, da gre pravzaprav za formalno urejanje položaja, ki je nastal z nedavnim sprejetjem instrumentov. Prosim tiste, ki ste za ta predlog, da dvignete roko (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti takemu postopku? (5 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je s petimi glasovi proti, predlog sprejet. Sedaj preidemo na vsebino. Zakonski predlog je predlagal izvršni svet. Odbori in zakonodajno-pravna komisija so imeli priliko obravnavati ta zakon v teku dneva. Prosim odbor, da da svoje poročilo. Se strinjata? To velja tudi za zakonodajno-pravno komisijo.

Besedo ima tovariš Janko Česnik.

Janko Česnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V imenu zakonodajno-pravne komisije lahko izjavim, da se s takim predlogom zakona strinjam. Gre za zakon, ki je predlagan po skrajšanem postopku zaradi tega, ker so dejansko te določbe, ki se ukinjajo, zgubile vso pravno veljavo s sprejemom zakona o prispevkih in davkih občanov, oziroma s sprejemom zakona o uvedbi prispevkov, davkov in taks. Dejansko se s tem zakonom samo formalno ukinjajo tiste določbe, ki so smiselno že razveljavljene, oziroma za katere smo že sprejeli drugačen sistem v drugih zakonih ter se torej ustvarja samo pravna jasnost. Želel bi, da predstavnik izvršnega sveta spregovori tudi o stališčih izvršnega sveta do osnutka zakona, ki je v razpravi pri ustavnem sodišču v Beogradu in ki določa komunalne takse za osebne avtomobile.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Prosim, tovariš Viktor Repič ima besedo.

Viktor Repič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! S tem zakonom se formalno odpravlja plačevanje komunalnih taks na tovorna motorna vozila, za katere je z zadnjimi novelami zveznega in republiškega zakona o prispevkih in davkih občanov vpeljano plačevanje posebnega premoženjskega davka. Komunalne takse za omenjena tovorna vozila so bile dejansko odpravljene že z novelo republiškega zakona o prispevkih in davkih občanov, ki je bila sprejeta v prejšnjem tednu. V njej je izrecno predvideno, da se doslej plačana komunalna taksa za omenjena vozila obračuna kot novi premoženjski davek. Ker pa je z omenjenim vprašanjem plačevanja premoženjskega davka na tovorna motorna vozila povezano tudi vprašanje plačevanja komunalnih taks za ta vozila, kar ureja zakon o prispevkih in davkih občanov, ne pa tudi zakon o komunalnih taksah, bi obstoj zakona o komunalnih taksah v dosedanjem besedilu lahko spožil določene nejasnosti glede plačevanja komunalnih taks. Da do tega ne bi prišlo, predlagamo, da se iz formalno pravnih razlogov plačevanje komunalnih taks na tovorna vozila s tem zakonom izrecno odpravi. Režim komunalnih taks na osebna motorna vozila naj se zaenkrat ne spreminja. Rešitev tega vprašanja bo izvršni svet predložil skupščini takoj v začetku prihodnjega leta. Prav v teh dneh se namreč dokončno sprejemajo amandmaji k zvezni ustavi, v kateri bo v prihodnje omogočeno republiki formiranje samostojnejše davčne politike. Republikam bo omogočeno, za kar se je zlasti zavzemal naš izvršni svet, da bodo lahko samostojno predpisovale davčne in druge prispevne obveznosti občanov. Ko bodo amandmaji k zvezni ustavi uveljavljeni, bo izvršni svet v najkrajšem času predložil skupščini v sprejem zakon, s katerim bo vpeljan nov prispevek za namene izgradnje in vzdrževanje cest, ki naj bi ga plačevali lastniki osebnih motornih vozil. Ta prispevek bo nadomestil sedanje komunalne takse na osebna motorna vozila; predpisan naj bi bil predvidoma v istem znesku kot danes znašajo komunalne takse. Z uveljavitvijo omenjenega zakona bo plačevanje komunalnih taks za osebna motorna vozila odpravljeno, zakon pa bo predvidel, da se komunalne takse za leto 1969, ki so bile ob registraciji

vozil že plačane, obračunajo kot novi cestni prispevek za 1969. leto. Iz teh razlogov predlagam v imenu izvršnega sveta, da zbor sprejme predlog zakona.

Predsednik dr. Jože Vilfan: Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne, lahko preidemo na samo sklepanje o tem predlogu. Predlog je kratek — samo 2 člena sta — in ga dajem v celoti na glasovanje. Prosim tiste, ki so za zakon o spremembi zakona o komunalnih taksah, da dvignejo roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (3 poslanci dvignejo roko.) Se je kdo vzdržal? (2 poslanca dvigneta roko.) S tremi proti in dvema vzdržanima glasovoma je ta zakon sprejet.

Sedaj imamo, tovariši in tovarišice, samo še zadnjo točko, to je 9. točko dnevnega reda, in sicer volitve in imenovanja.

Imamo predlog odloka o ustanovitvi in izvolitvi komisije republiškega in prosvetno-kulturnega zbora za pripravo predloga o dopolnilnem financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti.

Gotovo se spominjate, da smo na zadnji seji odložili ta predlog, ker je bila dana ideja, da bi k temu pritegnili še gospodarski zbor. Obveščen sem bil danes zjutraj od tovariša Goslarja, da so se potem sporazumeli tako, da naj ostane takšna komisija kot je bila prvotno predlagana. Naj vas spomnim, da so bili predlagani v to komisijo: Cene Matitič, poslanec republiškega zbora, Polde Kejžar, poslanec prosvetno-kulturnega zbora, dr. Vladimir Bračič, član izvršnega sveta, Janez Marko iz republiškega sekretariata za finance, Cveta Rudež iz republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, Barbara Zazula iz izobraževalne skupnosti Slovenije in Jože Kavčič iz izobraževalne skupnosti Slovenije.

Takrat smo se že zmenili, da se vsi strinjamo s tem predlogom. Ali smatrate za potrebno, da bi posebej razpravljali? Odpiram obravnavo o tem predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne, potem lahko preidemo na sklepanje. Prosim tiste, ki ste za ta odlok, da dvignete roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

S tem smo izčrpali tudi zadnjo točko. Tovarišice in tovariši, čutim, da bi prav danes moral reči nekaj več besed o vsem našem dosedanjem delu, saj je ta zadnja seja našega zbora v tem letu. Vendar, ker vas ne nameravam zadrževati, bi rekel samo to, da imam občutek, da smo v tem letu opravili precej uspešnega dela. To je bilo mogoče zaradi tega, ker ste vsi tako disciplinirano pazili vsaj na kvorum in tudi drugače prenašali vse težave, ki so vezane z dolgimi dnevnimi redi in z dolgimi zasedanji.

Iz vsega srca se vam zahvaljujem za to vaše sodelovanje in vam želim prijetno končanje starega leta in uspešen vstop v novo leto.

(Seja je bila zaključena ob 17.25.)

GOSPODARSKI ZBOR

58. seja

(19. in 20. decembra 1968)

Predsedoval: Miran Goslar,
predsednik gospodarskega zbora

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednik Miran Goslar: Tovarišice in tovariši poslanci! Vsem lep pozdrav. Začenjam 58. sejo gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije.

Odsotnost so opravičili naslednji poslanci: Nada Beltram, Ivan Lampič, Maks Bilc, Tone Lavtar, Ciril Mravlja, Martin Gobec in Jožica Farčnik-Mrvar. Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Obveščam zbor, da sta republiški in gospodarski zbor sprejela v enakem besedilu naslednje zakone, ki smo jih obravnavali na zadnji seji gospodarskega zbora: zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi dodatnega davka od prometa blaga na drobno in o uporabi sredstev iz tega davka in zakon o pooblastitvi republiškega sekretarja za gospodarstvo, da izda predpis o ureditvi poslovnih prostorov za gostinsko dejavnost.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 57. seje gospodarskega zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. ocena izvajanja družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in razvojnih možnosti v Sloveniji v letu 1969;
4. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov;
5. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks;
6. predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno;
7. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic;
8. predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe;
9. predlog zakona o spremembah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje;

10. predlog zakona o prenehanju veljavnosti zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje;

11. sklep republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo pri delu in poklicno obolenje;

12. predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1969;

13. predlog zakona o filmskem prispevku.

Hkrati predlagam skladno z obvestilom, ki sem vam ga poslal z dopisom 11. decembra 1968, da bi na tej seji obravnavali še dve dodatni točki, in sicer:

14. predlog zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje in

15. predlog zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969.

Predlagam tudi, da glede na situacijo, kakršna bo in glede na obravnave v republiškem zboru ne obravnavamo posameznih točk dnevnega reda po predlaganem vrstnem redu, temveč skladno s potrebami in trenutno situacijo. O tem pa bi se sproti dogovorili.

Ali se strinjate s tako predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Ker ni ugovorov, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Opozarjam poslance, da bo seja predvidoma trajala tudi jutri in da bomo jutri zasedali v dvorani izvršnega sveta. Prosim vas, da ste glede na važnost vseh predlaganih zakonov prisotni in da ne zapuščate seje predčasno.

Dnevni red je sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, na odobritev zapisnika 57. seje.

Ima kdo kako pripombo na zapisnik? (Ne javi se nihče.) Ker nikogar ne vidim, da bi imel pripombo, ugotavljam, da je zapisnik potrjen.

2. točka dnevnega reda so poslanska vprašanja.

Poslanec Stane Pungerčar je umaknil zahtevo, da se mu odgovori na njegovo pismeno postavljeno poslansko vprašanje z dne 14. 11. 1968 o ukrepih upravnega odbora skupnih rezerv glede sanacije usnjarsko-krznarskega kombinata Šmartno pri Litiji, ker je že prejel ustrezno obvestilo na sami seji upravnega odbora skupnih rezerv.

Drugih poslanskih vprašanj ni bilo. To se pravi, da lahko postavljamo nova poslanska vprašanja. Želi kdo postaviti poslansko vprašanje? Tovariš Ladava se javlja za besedo.

Anton Ladava: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Na zadnji seji, ko smo obravnavali ekonomska izhodišča za naslednje leto, je bilo rečeno, da so bili instrumenti usklajeni in dogovorjeni med občinskimi skupščinami. Vendar se v zadnjem času sliši, da ti odnosi niso povsem razčiščeni. Zanima me, spričo tega, da proračuna še ne sprejemamo, so pa ti instrumenti, ki jih sprejemamo, neposredno vezani na proračune občinskih skupščin in seveda tudi republiškega proračuna, ali so se v zadnjem času ti proračunski odnosi usklajevali med občinskimi skupščinami in republiškim proračunom. Nadalje me zanma, v kakšnem položaju se bodo znašle v proračunskem smislu občinske

skupščine, ker vsi ti instrumenti nakazujejo manjšo proračunsko potrošnjo za naslednje leto, če ne ostanemo pri teh izhodiščih. Prosim, da že danes dobim na ta vprašanja odgovor.

Predsednik Miran Goslar: Značaj tega vprašanja je pravzaprav že element razprave v naslednjih točkah. Ali želi predstavnik izvršnega sveta takoj odgovoriti? Tovariš Simoneti se javlja k besedi.

Rino Simoneti: Na to vprašanje lahko odgovori samo izčrpna razprava o ekonomski, socialni, kulturni in šolski politiki za prihodnje leto, ki mora biti povezana s proračunom.

Predsednik Miran Goslar: Želi še kdo postaviti kakšno poslansko vprašanje? Tovariš Šnuderl.

Borut Šnuderl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želim postaviti tole poslansko vprašanje. V razvitejših državah se zlasti v zadnjem času precej ukvarjajo s tako imenovanim »problemom odtoka možganov«. Ugotavljajo vzroke emigracije svojih strokovnih kadrov in znanstvenikov v druge države, zlasti v ZDA, glede na obseg te emegracije, na tendence in na škodo, ki je s tem povzročena nacionalnemu gospodarstvu, podvzemajo določene ukrepe, seveda ne administrativnih, ki naj bi zagotovili, da bi njihovi najsposobnejši kadri ostali doma.

Kako močna je ta emigracija, kaže na primer podatek, da je 37 % Nobelovih nagrajencev, ki živijo v Kanadi, Avstraliji in ZDA, študiralo v tujini in da je tudi 17 % članov ameriške akademije znanosti prišlo v ZDA po končanih študijah v drugih deželah.

Kot vzroke za emigracijo ugotavljajo večje možnosti za strokovno uveljavljanje, boljše plačilo, večje spoštovanje. Za naše nadaljnje odločitve v zvezi z davčno politiko verjetno ni brez pomena tudi ugotovitev, da so pogostejše emigracije iz tistih držav, ki imajo večjo obdavčitev strokovnih kadrov in da so pravzaprav neznatni odhodi na primer iz Italije in Francije, kjer so obdavčitve zelo majhne. Iz danih podatkov iz gradiva, ki ga je skupščina dobila in tudi s stališč, ki smo jih tu slišali, verjetno izhaja, da so kadri naša — slovenska prednost, da so naši strokovnjaki (to vemo) precej cenjeni v tujini, kjer zavzemajo tudi odgovorna delovna mesta. Vemo tudi to, da pri naših strokovnjakih skoraj ne moremo govoriti o kulturnih in jezikovnih ovirah, ki bi preprečevale odliv v zahodne evropske države.

Postavlja se zato vprašanje, ali dovolj poznamo težo tega pojava in ali to upoštevamo pri naši davčni politiki, saj smo rekli, da ni fiskalna. V zvezi s tem zastavljam izvršnemu svetu SR Slovenije naslednje poslansko vprašanje:

Ali imamo v SR Sloveniji organizirano analizo obsega, strukture, tendenc in razlogov za odhajanje naših strokovnjakov v tujino? Kaj nam ti podatki povedo, oziroma če nam niso znani, zakaj jih organizirano ne zbiramo? Kaj smo storili, oziroma kaj bomo še storili, da zmanjšamo odliv strokovnega kadra?

Ali nam je znano, kaj in na katerih področjih delajo naši strokovnjaki v tujini?

Ali ustvarjamo pogoje za njihovo vrnitev v domovino in za izkoriščanje njihovega znanja za prosperiteto naše dežele? Hvala.

Predsednik Miran Goslar: To vprašanje bomo posredovali izvršnemu svetu.

Želi še kdo postaviti kakšno vprašanje? (Nihče več.) S tem je ta točka zaključena.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo ocene izvajanja družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in razvojnih možnosti v Sloveniji v letu 1969.

Predlagam zboru, da uvodno obrazložitev k tej točki dnevnega reda, ki jo bo dal član izvršnega sveta tovariš Rino Simoneti, poslušamo na skupni seji z republiškim zborom. Republiški zbor bo takoj, ko zaključi svojo točko o poslanskih vprašanjih, prekinil sejo in bomo lahko šli v veliko dvorano.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 in se je nadaljevala ob 10.40.)

Predsednik Miran Goslar: Tovarišice in tovariši poslanci! Nadaljujemo s sejo, in sicer s 3. točko dnevnega reda.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli oceno razvojnih možnosti Slovenije za leto 1969, ki ga je predložil zavod SR Slovenije za planiranje, povzetek osnovnih rezultatov in ocene uresničevanja družbenega plana razvoja Slovenije v letih 1966—1970, ki ga je predložil zavod SR Slovenije za planiranje, osnovna stališča in sklepe o izvajanju družbenega plana razvoja Slovenije do leta 1970 in o razvoju v letu 1969, ki jih je predložil Skupščini SR Slovenije v obravnavo izvršni svet, in bilanco sredstev in obveznosti splošne porabe v SR Sloveniji v letu 1969.

Razen tega ste pred začetkom seje prejeli tudi predlog resolucije o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in o razvoju v letu 1969, ki ga je predložil izvršni svet s tem, da je umaknil prej omenjena osnovna stališča in sklepe.

Razen tega ste prejeli tudi mnenje odborov socialno-zdravstvenega zbora k osnovnim stališčem in sklepom o izvajanju družbenega plana, poleg tega pa tudi zaključke in sklepe republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije k osnovnim stališčem in sklepom o izvajanju družbenega plana razvoja Slovenije.

Odbor za gospodarsko programiranje in finance je obravnaval gradivo k tej problematiki in predložil pismeno poročilo, ki ste ga prejeli skupaj z gradivom za to točko dnevnega reda in dodatno poročilo, ki ste ga prejeli danes, kjer predlaga določene spremembe in dopolnitve k predlogu resolucije.

Poleg tega smo slišali na skupni seji predlog tovariša Puharja, ki se nanaša na potek razprave o teh vprašanjih in na spremembo samega naslova resolucije.

Zakonodajno-pravna komisija je prav tako obravnavala ta osnovna stališča in sklepe in predložila zboru pismeno poročilo. Tudi tega ste prejeli pred pričetkom seje.

Izvršni svet je spremembe, ki jih predlaga zakonodajno-pravna komisija, že upošteval v predlogu resolucije.

Ali žele predstavniki zakonodajno-pravne komisije in odbora besedo? (Ne žele.) Pričenjam razpravo.

Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Edo Komočar.

Edo Komočar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nimam namena razpravljati, vendar želim postaviti vprašanje, ki se mi vsiljuje v zvezi z razpravo in uvodnimi mislimi predstavnika izvršnega sveta tovariša Rina Simonetija, ki je v svojem referatu praktično obdelal ne samo 3. točko dnevnega reda današnje seje, marveč tudi tiste točke dnevnega reda, ki obravnavajo zakonske predloge, o katerih bomo danes razpravljali. Slišali in videli smo prek televizijskih ekranov, da sta bila o materiji in problematiki tretje točke konzultirana le predstavnika iz Maribora in Ljubljane. Na današnjo razpravo so povabljeni predstavniki iz Maribora in Ljubljane, Celja in Kranja. Zanima me, zakaj niso bili predhodno konzultirani predsednik in predstavniki naše občine in zakaj niso bili vabljeni na današnjo sejo. Tak postopek je, oprostite malo trši besedi, diskriminacija nasproti ostalim občinskim skupščinam. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Ali je to vprašanje naslovljeno izvršnemu svetu?

Edi Komočar: Prosim, če lahko predstavnik izvršnega sveta odgovori.

Predsednik Miran Goslar: Od članov izvršnega sveta vidim samo tovariša Zupana. Ali lahko odgovori na to vprašanje?

Inž. Ivan Zupan (iz klopi): Pri teh razgovorih nisem sodeloval, tovariš Hafner pa bi lahko dal odgovor. Prosim tovariša poslanca, da bi ponovil vprašanje, ko se bo tovariš Hafner vrnil.

Predsednik Miran Goslar: Prosil bi te, da ponoviš vprašanji tovarišu Hafnerju, ko se bo vrnil.

Nadaljujemo z razpravo. Ali nimamo predlog tovariša Puharja že tu? (Ne še, se razmnožuje.) K besedi se javlja tovariš Klavs.

Inž. Vladimir Klavs: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Zaradi obilice gradiva, ki smo ga sprejeli zadnje dni, je seveda težko izčrpno razpravljati o resoluciji, zlasti še, ker smo dobili v kratkem času dva teksta resolucije. Prvo, boljšo in konkretno je izvršni svet umaknil, danes pa smo dobili nov tekst, ki se mi zdi manj konkreten, zlasti v tistem delu, kjer se obravnava obremenitev gospodarstva. Vzemimo samo na strani 8 točko 3, ki pravi: »Prerazdelitev družbenega proizvoda v korist delovnih organizacij in krepitev njihove materialne osnove, ki je bila predvidena z reformo, mora še nadalje ostati naloga družbenoekonomske politike v naslednjih letih«; naslednji stavek pa pravi: »zato v naslednjih letih ne sme priti do nadaljnjih obremenitev gospodarstva v korist splošne porabe.« Ta drugi stavek se mi zdi v nasprotju s prvim. Zato predlagam spremembo drugega stavka, ki naj bi se glasil: »zato mora v naslednjih letih priti do postopnega znižanja obremenitev gospodarstva.«

Mislim, da bi ta dikcija vsaj delno nadomestila prejšnje besedilo v prvi resoluciji, ki je predvidevala za naslednje leto 0,9 % zmanjšanje obremenitve v gospodarstvu. To predlagam konkretno. Zanima me in zato vprašam izvršni svet, kako se bo zagotovilo izvajanje te resolucije, ker iz ekspozeja izhaja, da so obremenitve, ki jih bodo predpisale občine, še nejasne. Iz raznoraznega

gradiva, iz časopisja in razprav po občinah pa vemo, da obstojajo dovolj velike tendence, da se obremenitve v občinah tudi povečajo. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Klavs, opozoril bi te na to, da svoj amandma predložiš v pismeni obliki. Ugotavljam tudi, da ni razlike v tekstu med prvo in drugo resolucijo. Verjetno si to resolucijo zamenjal s tisto, ki smo jo zadnjič sprejeli. Tam pa piše to.

Inž. Vladimir Klavs: K tej resoluciji dajem ta predlog.

Predsednik Miran Goslar: V redu, samo prosim, da predložiš pismeni amandma. Tovariš Hren je za pomoč poslancem pri sestavi teh amandmajev. Prosim ga, da se dogovori s tovarišem Klavsom. Kdo želi besedo? Tovariš Tratnik ima besedo.

Mirko Tratnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V resoluciji je rečeno, da je treba začeti z uvajanjem racionalizacije. V tem smislu je odbor na včerajšnji seji predlagal amandma k predlogu resolucije. Vendar sodim, da je naša osnovna napaka v tem, da o resolucijah razpravljamo, se z njimi strinjamo, jih sprejemamo, konkretnega pa ne napravimo ničesar. Zato se resno bojim, da bo tudi tokrat ostalo pri načelnih sklepih in besedah, če se pri splošni porabi ne bomo streznili in v praksi tudi od nje zahtevali racionalizacijo in varčevanje.

Že nekaj let govorimo o racionalizaciji v šolstvu. Kaj smo dosegli? Nič. Ukinili smo le gospodinjsko šolo v Grobljah, najrazličnejše izobraževalne skupnosti pa se izgubljajo v brezkrajnih načelnih razpravah, kako le zahtevati sredstva za njihovo financiranje. Iz izkušenj v gospodarstvu si upam trditi, da ne bomo nikoli racionalizirali našega šolstva, da ne bomo nikoli racionalno organizirali našega zdravstva, da ne bomo nikdar racionalizirali poslovanja naših družbenih služb, če bodo programe racionalizacije delali prizadeti sami. Racionalizacija pomeni, da je treba začeti delati drugače, da je treba bolje delati, da je treba delovni čas bolje izkoristiti, da je treba opustiti nepotrebno delo, da je treba spremeniti svoje dosedanje navade, da je potrebna večja intenzivnost itd. Vse to pa ni vedno v skladu s težnjami večine ljudi. Zato se strinjam z mnenjem našega odbora za programiranje, da bi morale projekte racionalizacije izdelati, seveda s sodelovanjem prizadetih institucij, neodvisne strokovne organizacije. Jasno je namreč, da ne bo nihče delal proti samemu sebi. Le tako smemo pričakovati tudi konkretni uspeh.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Prosim, tovariš Prinčič.

Egon Prinčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V materialih in v resoluciji je podana osnovna ugotovitev, da gospodarska rast zaostaja za predvidevanji v družbenem planu od leta 1970, da se slabšajo materialne osnove za reprodukcijske sposobnosti gospodarstva. Ti problemi se izraziteje kažejo predvsem na določenih področjih gospodarstva, kot so premogovništvo, promet, zlasti železnica, kot je kmetijstvo in tudi bazična industrija. Tako stanje je po mojem mišljenju nujno potrebno izboljšati. V resoluciji smo te rešitve nakazali tako, da smo predvideli sodelovanje vseh

gospodarskih činiteljev v smeri vse večje mobilnosti, integracije in koncentracije sredstev za financiranje dolgoročnih, medsebojno usklajenih programov gospodarskih organizacij, ali njihovih združenj, nadalje z boljšim izkoriščanjem sredstev akumulacije delovnih organizacij, nadalje z aktivnejšim vključevanjem poslovnih bank v probleme gospodarstva in tudi z investiranjem tujega kapitala. Po mojem mišljenju so to izredno pomembni in odločilni faktorji, ki naj bi vplivali na izboljšanje stanja gospodarstva v prihodnje. Vendar želim opozoriti tudi na to, da bo za učinkovito rešitev težav pri modernizaciji gospodarstva in pri jačenju reprodukcijske sposobnosti določenih vej gospodarstva potrebna tudi širša družbena intervencija. Brez take širše družbene intervencije, brez sodelovanja republike in republiškega združenega gospodarstva pri reševanju problemov, ki smo jih zagotovili v materialih o izvajanju sklepa in v resoluciji, po mojem mišljenju ne bo efikasnih rezultatov, oziroma se bo stanje le počasi zboljševalo, ali pa sploh ne. Zato menim, da bi bilo primerno, da se pričnо postopoma formirati v okviru republike efikasnejša sredstva, ki bi lahko odločilneje posegla v tiste panoge, ki so za gospodarstvo pomembne, a zaradi trajnih ali pa občasnih objektivnih težav, ki se pojavljajo tekom poslovnih let, ne dosegajo potrebne stopnje akumulativnosti. Menim, da sedanja sredstva, ki jih imamo v rezervnem skladu republike in sredstva republiškega proračuna od prispevka iz skladov skupne porabe, niso zadostna za učinkovito intervencijo. Odločno podpiram tezo, ki je nakazana v resoluciji, da se bo v reševanje problemov infrastrukture v letu 1969 vključil tudi republiški proračun. Dosedanja rast družbene infrastrukure, ki je v glavnem temeljila na sredstvih gospodarskih organizacij in na srednjeročnih oziroma kratkoročnih bančnih kreditih, ni bila zadovoljiva. Zato je razvoj tega za gospodarstvo pomembnega faktorja zaostajal.

Po mojem mišljenju je zaostajanje družbene infrastrukture vsekakor zaviralo hitrejši razvoj gospodarstva, onemogočalo razvoj določenih integracijskih procesov ter hitrejše angažiranje tujega kapitala. Brez bojazni za naš družbeni in samoupravni sistem in brez bojazni, da se pri nas prične ponovno jačiti etatizem, bi bilo potrebno formirati določena republiška sredstva, iz katerih naj bi se gradili tisti objekti družbene infrastrukture, ki ne prenesejo niti srednjeročnih kreditnih pogojev, ali pa, ki zahtevajo tolikšna sredstva, ki jih posamezne gospodarske organizacije ne morejo združiti. Po mojem bi bilo prav, da proučimo možnost ponovne ustanovitve republiškega investicijskega sklada.

Naslednje vprašanje, o katerem nameravam razpravljati, je vprašanje ali je prav, da še nadalje vztrajamo na poprečnem sistemu obremenjevanja gospodarstva z dajatvami.

Pogoji gospodarjenja, v katerih določene delovne organizacije ali panoge poslujejo, so različni. Nekatere uporabljajo znatna sredstva, nekatere poslujejo z visokimi stroški zaradi zastarelih sredstev, druge spet delajo v pogojih izredne konjunkture in tako dalje. Menim, da bi bilo primerno, da z diferenciranim obremenjevanjem gospodarstva, delovnih organizacij, oziroma panog damo enim možnost vsaj minimalne akumulacije, možnost za modernizacijo in take osebne dohodke, ki jih po vloženi produktivnosti in vloženem delu zaslužijo; drugim naj se zajame tisti del sredstev, ki je ustvarjen brez zaslug kolektiva, zaradi konjunkture ali drugih ugodnih objektivnih faktorjev, po katerih te gospodarske organizacije poslujejo. Zato v celoti podpiram amandma odbora za gospodarsko programiranje in finance, ki ga je dal k 3. točki resolu-

cije na strani 8, po katerem naj bi izvršni svet proučil možnosti za uvedbo takega izračuna dohodka, da se istočasno znižajo proporcionalni dohodki na osebne dohodke.

Želel bi opozoriti tudi na to, da je odbor za finance in programiranje na svoji včerajšnji seji ugotovil, da je edina konkretna možnost in garancija, da bi se obremenitve gospodarstva v prihodnje zmanjševale v tem, da se v prihodnjem letu zmanjša prispevek za 0.9 %. Ker je bilo v drugi resoluciji to črtano, dajem amandma k 10. strani te resolucije v tem smislu, da se morajo obremenitve gospodarstva zmanjševati in ne govoriti o tem, da se obremenjevanje gospodarstva ne sme v prihodnje povečevati. S tem je morda tudi zadoščeno zahtevi tovariša Klavsa. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Naprej prosim. Tovariš Komočar ima besedo.

Edo Komočar: V imenu poslancev tovariša Toneta Polajnarja, Ivana Živiča in v svojem imenu predlagam amandmaje za spremembo resolucije o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in o razvoju v letu 1969.

Poudarjam, da so predloženi amandmaji identični z zaključkom plenuma republiških sindikatov Slovenije.

K strani 7, točka 2:

Za prvim odstavkom naj se doda naslednje besedilo: »Odločno se je treba zavzeti, da se udeležba prispevkov federaciji v družbenem proizvodu Slovenije zmanjša«.

Obrazložitev: Eden bistvenih vzrokov za padanje deleža in investicij v družbenem proizvodu po tekočih cenah je bilo v letih 1967 in 1968 občutno povečanje salda prispevkov federaciji za pokrivanje splošno družbenih potreb. Ta saldo prispevek je znašal v letu 1966 9,8 %, v letu 1967 13,6 %, v letu 1968 pa 13,7 %, kar pomeni, da se je nasproti letu 1966 povečal za približno 40 %. Zato bi moralo postati poleg večjega angažiranja inozemskih sredstev in raznih oblik namenskega investicijskega varčevanja iz prostih sredstev prebivalstva, zmanjšanje prispevkov federaciji eden najpomembnejših virov za povečanje udeležbe investicij v družbenem proizvodu. S tem virom se v resoluciji ni računalo, zato predlagam, da se sprejme predlagan amandma.

K strani 8 in 9, točka 4, prvi odstavek naj se glasi: »Predvideno povečanje osebnih dohodkov in osebne potrošnje bo v prihodnjih dveh letih pomemben faktor rasti proizvodnje in spodbujanja večje produktivnosti dela oziroma intenziviranje proizvodnje.

Problemi, ki so se pokazali pri izvajanju reforme zlasti manjša akumulativnost, izgube v gospodarstvu, nezadovoljivo izkoriščanje rezerv in zaostankov v oblikovanju novih delovnih mest v dosedanjem obdobju ter potrebe splošne porabe ne dovoljujejo, da se v naslednjih letih ureja v družbenem planu predvidena usmeritev na nadaljnji prerazdelitvi družbenega proizvoda v korist realnih osebnih dohodkov. Zato bi morali zagotoviti, da v naslednjih dveh letih realni osebni dohodki v poprečju ne bi naraščali hitreje od rasti produktivnosti dela. Na področjih, kjer je prišlo do znatnih odstopanj od racionalne politike delitve, je treba zagotoviti počasnejšo rast osebnih dohodkov oziroma njihovo uskladitev z rezultati dela. To velja zlasti za dejavnosti, ki imajo monopolen ali izjemno konjukturni značaj.«

Obrazložitev: Eden od vzrokov za odločitev, da se popravi predvidena usmeritev v družbenem planu glede prerazdelitve družbenega proizvoda v korist realnih osebnih dohodkov, je tudi reševanje problemov splošne porabe, s katero družbeni plan ni računal.

Zato predlagam, da se v tem smislu dopolni drugi odstavek prvega odstavka 4. točke.

Osebni dohodki so poleg investicij v osnovna sredstva najpomembnejši faktor za povečanje družbenega proizvoda. Zato je izredno pomemben dogovor, kako naj rastejo osebni dohodki v primerjavi s produktivnostjo. Produktivnost je tako v letih 1966 narasla za 7,8 %, realni osebni dohodki za 7,6 %, v letu 1967 je produktivnost narasla za 4,1 %, realni osebni dohodki za 2,4, v letu 1968 je produktivnost narasla za 7,5, realni osebni dohodki za 3,6 %. Taka rast realnih osebnih dohodkov zmanjšuje možnosti za stimulativno nagrajevanje predvsem kvalificiranih delavcev in strokovnih kadrov, ki v vse večji meri odhajajo na delo v tujino.

Prav tako onemogoča urejevanje problemov osebnih dohodkov najnižji kategoriji zaposlenih. Opozarjamo na že znan pojav, da stopnja rasti realnih osebnih dohodkov v Jugoslaviji v zadnjih treh letih presega produktivnost dela v družbenem sektorju. Leta 1966 je produktivnost rastla v Jugoslaviji za 8,9 %, realni osebni dohodki za 12, leta 1967 je narasla produktivnost za 2,6 %, realni osebni dohodki pa za 7 %. V letu 1968 se produktivnost in rast realnih osebnih dohodkov pokrivata. Iz tega sledi, da se razponi realnih osebnih dohodkov med Slovenijo in Jugoslavijo zmanjšujejo kljub temu, da se razlike v družbenoekonomski produktivnosti med Slovenijo in Jugoslavijo večajo. Vsi osebni dohodki se ne prelivajo naravnost v osebno potrošnjo, delno gredo tudi v investicijsko porabo in v varčevanje, katerega del se preliva nazaj v kreditiranje gospodarstva. Za naslednja leta se v resoluciji računa na povečanje investicijskega varčevanja prebivalstva z raznimi novimi oblikami, kot so posojila, obveznice itd.

Vsi ti dokumenti narekujejo, da moramo dopustiti nekoliko hitrejšo rast realnih osebnih dohodkov v naslednjih dveh letih izpolnjevanja družbenega plana. Zato predlagam spremembo formulacije tretjega stavka, prvega odstavka 4. točke resolucije, kot je bilo podano v amandmaju.

Predsednik Miran Goslar: Amandmaji naj se razmnožijo. Obrazložitve ni treba razmnoževati. Še kdo želi besedo? Tovariš Arzenšek ima besedo.

Inž. Ivan Arzenšek: Tovarišice in tovariši poslanci! Obveščen sem, da je poslanec republiškega zbora tovariš Ivan Kreft dal amandma k tisti točki, ki govori o usmerjanju sredstev bivšega zveznega investicijskega sklada.

Že iz gradiva o usmerjanju in porabi teh sredstev za izvajanje programov in nalog razvojnega plana zveze izhaja, da so ta sredstva izredno pomembna. Ne vem sicer natančno, kakšna je ta kvota. Po nekih informacijah izgleda, da znaša skoraj 20 milijard. Pridružujem se ugotovitvi tovariša Krefta, poslanca republiškega zbora, ko zahteva, da mora nad usmeritvijo teh sredstev dobiti odločujoč vpliv tudi naša republika.

Dovolite, da vas seznanim z amandmajem, ki je vsebinsko enak amandmaju tovariša Krefta. Predlagam, da se v resoluciji o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in o razvoju v letu 1969 ponovi bese-

dilo iz resolucije o osnovah družbenoekonomskega razvoja SR Slovenije v letu 1968 iz poglavja 2, točka 6, tretji odstavek, ki se glasi: »republika se bo še posebej zavzemala za proučitev uporabe sredstev odpravljenega splošnega investicijskega sklada in usmerjanja njegovih anuitet.« To besedilo naj bi se vneslo v 5. vrstico za besedami »v letu 1968« v poglavju 1, točka 6, tretji odstavek na strani 5.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Izvoli, tovariš Ritonja.

Milan Ritonja: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da bi bilo primerno, da k tematiki, ki je sedaj na dnevnem redu, dodamo še nekaj misli o razvitosti oziroma nerazvitosti nekaterih občin. Ta misel prodira vse bolj na površino in se kaže predvsem ob vsakokratnem sprejemanju republiškega proračuna. To smo lahko sami ugotovili, ko smo pripravljali gradivo za proračun republike. Nerazvitost občin ugotavljamo na osnovi velikih razlik v narodnem dohodku po prebivalcu. Te razlike pa povzročajo najrazličnejše neugodne posledice. Čeprav to vprašanje na videz ni tako pomembno, pa bi bilo le prav, da se ga dotaknemo, ko govorimo o razvojnih možnostih naše republike.

Imamo občine, ki ustvarijo le 240.000 starih din narodnega dohodka po prebivalcu. Ni tako važno govoriti o posledicah, ki jih tako siromašen narodni dohodek prinaša, važneje je spregovoriti o tem, kako dolgo bomo vzdržali v takih odnosih in kako dolgo bi lahko še take občine računale na dotacije. Kazalo bi razmisliti tudi o tem, kaj je bolj racionalno, ali venomer računati na maso nezaposlenih ljudi na takih območjih, ali reševati ta problem z dotacijami in s pomočjo proračunskih sredstev. Mislim, da ne kaže kritizirati nizkega narodnega dohodka v posameznih občinah, ker je pojav ekonomska posledica naše preteklosti, ko so se investicijska vlaganja koncentrirala v posameznih centrih in se je računalo, da se bo ta industrija preskrbovala z delovno silo s podeželja, to je tistih predelov, kjer je narodni dohodek najnižji.

Že lansko leto sem v tem domu o tem govoril in zastavil vprašanje, kako v perspektivi rešiti problem zaostalosti nekaterih območij. Čeprav nisem pripravil konkretnega amandmaja, predlagam, da sestavljalci gradiv, ki nam jih pošiljajo v proučitev, dejansko posvetijo temu problemu nekaj pozornosti s tem, da nakažejo pot in smer rešitve problema nerazvitih predelov in težav, ki jih povzroča nizek nacionalni dohodek. Morda bi kazalo proučiti stroške za ustanavljanje novih delovnih mest, ali možnosti za preselitev delavcev iz nerazvitih področij v industrijske centre in pogoje novega zaposlovanja v teh centrih. Pri tem pa ne bi smeli prezreti tudi možnosti odpiranja novih delovnih mest na takih področjih, kjer je presežek take delovne sile. Torej gre le za racionalno razmišljanje in racionalne zaključke, ki bi govorili o tem, kaj se nam bolj splača ali preseljevati delovno silo, ali ustanavljati in povečevati delovna mesta tam, kjer obstoji presežek delovne sile.

Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci, s svojim prispevkom sem želel še enkrat podčrtati probleme ubožnejših občin, in zahtevo, da bi bilo ravno ob takih razpravah kot je današnja, tem problemom posvetiti večjo pozornost. Ta povečana skrb pa naj bi se kazala v tem, da bi se v sprejetih aktih nakazala perspektiva gospodarsko pasivnih območij in s tem tudi odgovor vsem tistim, ki jim je usoda teh krajev pri srcu.

Predsednik Miran Goslar: Hvala za pozornost. To je bil tovariš Ritonja. Kdo še želi razpravljati? Tovariš Ladava ima besedo.

Anton Ladava: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! V letu 1969 predvsem pa v prihodnjih letih bomo morali dati večjega poudarka razvoju terciarnih dejavnosti, predvsem pa turističnemu razvoju.

V tem aktu so nakazane naloge, ki so pred nami. Če smo se odločili, da bomo podpirali turizem, moramo predvsem hitreje spreminjati materialni položaj turističnega gospodarstva in ga usmeriti na svetovni trg. Dogajanja v turizmu ne morejo biti rezultat trenutnih gibanj, temveč načrtnega in resnega dela. Razvoj turizma, ta ni odvisen le od materialne osnove, temveč tudi od vrste obrobnih, a pomembnih zadev, ki jih vedno ne zaznavamo. Ena od teh je prav gotovo vprašanje, kaj nudimo za ceno uslug, ki jih prodajamo in ali smo sposobni ustreči turističnemu povpraševanju.

Če izhajamo iz pomembnosti turističnega gospodarstva, ki je glavni vir neblagovnih deviznih dohodkov, je potrebno pospeševati sodelovanje te gospodarske panoge z vsem gospodarstvom. S takim sodelovanjem bi lažje pridobili potrebna devizna sredstva in vsestransko spodbudili interes za pridobivanje deviz in zmanjševanje deficita plačilne bilance. Kakšne koristi bi na ta način imeli v našem gospodarstvu, seveda ni treba posebej poudariti. To pa bo možno doseči le, če bomo v turizem vlagali večja sredstva, kot smo jih doslej.

Predvidevali smo, da je znašala investicijska potrošnja v gostinstvu in turizmu v letih 1966—1970 709 milijonov din. Do konca leta 1969 je predvideno, da bomo dosegli 519 milijonov din. Če bomo v letu 1970 povečali investicijsko potrošnjo za 9 %, bo ta vsota realizirana. Toda kljub tem rezultatom dvomim, ali so sredstva, ki jih vlagamo v turistično gospodarstvo, zadostna, saj je vprašanje, kje se investicije v turizem začnejo in kje končajo. Mislim, da so prizadevanja investicijskih vlaganj v turističnem gospodarstvu preskromna, saj so se naši pogledi na ekonomsko funkcijo turističnega gospodarstva spremenili, ko smo pričeli bolj programsko razvijati to panogo. Ekonomska logika bo prav gotovo potrdila zahtevo po večjih sredstvih, kot danes predvidevamo. Povečana vlaganja pa bodo ustvarila solidno materialno osnovo za sklepanje dolgoročnejših poslovnih dogovorov tudi za druge gospodarske panoge. Da je temu tako, nam dokazujejo možnosti, ki se odpirajo s krediti mednarodne banke in drugih, tujih partnerjev, ki se zavzemajo za naložbo v naš turizem. Seveda je realizacija vseh teh možnosti odvisna tudi od izdelave potrebnih programov in projektov in od usklajevanja interesov gospodarstva. Prav tu pa nismo bili preveč ekspeditivni in marsikatera ugodna priložnost je splavala po vodi.

Ekonomske in komparativne prednosti turističnega gospodarstva dokazujejo naslednji podatki:

Kljub relativno nizkim vlaganjem v to gospodarsko panogo znaša priliv neblagovnih dohodkov 1750 milijonov dinarjev, v primerjavi z industrijo, ki je dosegla 2850 milijonov dinarjev vrednosti izvoza.

V vseh naših predvidevanjih je najvišja stopnja rasti neblagovnih dohodkov, saj je s 24 % daleč na prvem mestu. V neblagovnih dohodkih deviznega priliva pa je turizem na prvem mestu s 743 milijoni dinarjev, na drugem mestu pa je transport s 507 milijoni, ki je tudi povezan s turizmom.

Ti podatki nam kažejo, da moramo ravnovesje med deviznimi dohodki in izdatki mnogo bolj smelo iskati v hitrejši turistični izgradnji Slovenije, če so nam že skromna vlaganja v turizem in gostinstvo dala dobre rezultate. Naš

geografski položaj in drugi elementi so nam zanesljiv porok, da bi z večjimi in smelejšimi vlaganji v to panogo gospodarstva dosegli pomembne rezultate za celotno naše gospodarstvo.

Razvoja te panoge ne smemo graditi tako, da nekomu nalagamo samo dolžnosti, drugi pa, v mislih imam federacijo, hoče pobrati smetano. Očiten primer je odnos do maloobmejnega prometa, ki je pomemben element v razvoju turizma. Naj povem samo to, da smo meseca novembra letos v primorskih občinah menjali za 36 milijard starih dinarjev tujih valut, ali 20 % več kot v preteklem letu in prodali 96 milijonov litrov tekočih goriv. Te podatke povezujem z instrumenti zajemanja tega dohodka, kjer je pomembna postavka prodaja blaga za tuja plačilna sredstva. Kljub pomembnosti maloobmejnega prometa za razvoj turizma pa se zahteva, naj komuna sama ureja mejne prehode. Še vedno ni rešeno vprašanje zajemanja in obračunavanja retencijske kvote, ki je pomemben element za vlaganje v turistično gospodarstvo.

Prepričan sem, da bomo tam, kjer so ekonomski pogoji dani, z razvojem gostinstva in turizma odprli mnogo delovnih mest. To pa bomo dosegli le, če bomo bolj smelo investirali v to dejavnost. Ob pomanjkanju domačega kapitala pa moramo podpreti tudi prizadevanja, da bomo izkoristili možnosti najemanja kreditov pri mednarodni banki in pri tujih družbah.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Lado Rupnik, predstavnik gospodarske zbornice se je javil k besedi.

Lado Rupnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mesec december je praviloma mesec, v katerem zaradi zaključka poslovnega leta gledamo nekako rožnato na dogajanje okrog sebe, to je mesec, ko smo radi »Miklavži« in »Dedki Mrazi«, obdarujemo svoje bližnje in daljne znance.

Občutek imam, da tudi v današnji diskusiji prevladuje ta rožnat pogled zlasti glede vprašanj s področja splošne porabe. Oprostite mi, če bom v svoji diskusiji govoril bolj v »novembrskem vzdušju«.

Stopnje rasti, ki so predvidene za prihodnje leto, temeljijo na optimizmu, ki izhaja iz letošnjega gospodarskega razvoja. Stopnje rasti v letošnjem letu, predvsem v drugem polletju oziroma natančneje od marca dalje, so v resnici dokaj zadovoljive. V nekaterih kategorijah in agregatih so bila dosežena in celo presežena planska predvidevanja.

Gradivo oziroma resolucija, ki jo danes obravnavate, predvideva ustrezen razvoj oziroma celo nekoliko višjo gospodarsko aktivnost tudi v prihodnjem letu. Kot smo slišali v ekspozeju, ta predvidevanja temelje v bistvu na treh osnovnih postavkah:

— na dinamični rasti proizvodnje;

— na hitrem, še bolj pa kvalitetnem vključevanju v mednarodno delitev dela;

— na kvalitetnih premikih v gospodarjenju.

Dovolite mi, da v te predpostavke, iz katerih izhaja zelo optimistično predvidevanje bodočega razvoja, vnesem vsaj nekoliko strokovne skepse.

Dinamična rast proizvodnje je bila v letošnjem letu v veliki meri dosežena z liberalno kreditno-monetarno politiko. Že v ekspozeju je bilo poudarjeno, da smo s to kreditno monetarno politiko praktično prišli do tiste točke, ko je nadaljevati več ne moremo. Če bi jo namreč nadaljevali, bi prišli do inflacije z vsemi njenimi že poznanimi posledicami. Te posledice je posebno slovensko

gospodarstvo občutilo v letih pred gospodarsko reformo. Najtežja posledica pa je bila vsekakor katastrofa v plačilni bilanci, ki jo povzroči vsaka inflacija.

Hitro in kvalitetno vključevanje v mednarodno delitev dela, kot druga predpostavka dokaj optimističnih predvidevanj za prihodnje leto, je po moji sodbi v določeni meri negotova, saj moramo upoštevati pri tem ne samo obstoječi devizni režim, ki ne stimulira k večjemu izvozu, ampak tudi evropsko politično in monetarno krizo, z omejitvami in restrikcijami, ki bodo vsekakor v določeni meri prizadele našo zunanjo trgovino.

Tretji element, na katerem temeljijo razmeroma optimistična predvidevanja, so kvalitetni premiki v gospodarjenju. Ti so v poreformskem obdobju prav gotovo očitni, kajti če ne bi bili očitni, ne bi bili z našim slovenskim gospodarstvom na tej točki, na kateri smo danes. Vendar pa se moramo zavedati, da so ti kvalitetni premiki premalo podprti z gospodarskim sistemom in z materialnimi premiki, zlasti z modernizacijo, da bi se lahko nenehno nadaljevali in da bi lahko na tem utemeljevali kar naprej visoke stopnje povečanja produkcije. Najnovejši razvoj na področju gospodarskega sistema nas utegne celo razočarati, saj so že na vidiku nekateri ukrepi, ki bi bolj sodili v predreformsko obdobje, kot pa v sedanji čas. Tu mislim na zunanjetrgovinski in na devizni režim.

S to skepso pa sem želel utemeljiti tudi nekaj drugega. Prav gotovo je nujno postaviti optimistični program, če upoštevamo, da sta si slovensko gospodarstvo in slovenska družba za leto 1969 zastavila 4 velike naloge:

Prva od teh nalog, vsaj v vseh materialih je na prvem mestu, je modernizacija gospodarstva, čeprav bomo videli, da pri dejanskem izvajanju ni in ne more biti na prvem mestu.

Druga velika naloga je kritje povečanih potreb splošne porabe.

Tretja velika naloga, o kateri bodo ta dom in ostali domovi te skupščine razpravljali že v kratkem, je financiranje oziroma izgradnja nekaj velikih infrastrukturnih objektov v bližnji prihodnjosti.

Četrta naloga je sanacija posameznih podjetij oziroma panog, ki so že letos v težkem ekonomskem položaju, verjetno bo pa ta prihodnje leto še slabši.

Nujno se torej poraja vprašanje, kaj se bo zgodilo, če optimističen program razvoja, o katerem sem prej govoril, ne bo dosežen. Infrastrukturne investicije, kritje potreb splošne porabe in tudi sanacija gospodarskih organizacij oziroma panog so fiksne obveznosti, ki jih sprejemamo. Te obveznosti so torej tukaj, ne glede na to, ali bo razvoj res tako optimističen, kot predvidevamo ali ne. Če razvoj ne bo potekal po predvidevanjih, je modernizacija gospodarstva tisti ventil, ki nam bo omogočil prebroditi nastali položaj. To ugotovitev lahko ilustriram z matematičnim izrazom, v katerem so splošna poraba, sanacije in infrastrukture konstantne, modernizacija gospodarstva pa spremenljivka. Tudi vsa leta po reformi je bilo tako.

Dovolite mi, da to ponazorim z nekaj podatki.

V prvih devetih mesecih leta 1968 je slovensko gospodarstvo povečalo svoj družbeni proizvod za natanko 100 S milijard, od tega so pobrale družbene obveznosti, ki smo jih sprejemali navadno na osnovi gradiv, ki so predvidevala optimistični gospodarski razvoj, 43 % ali 43 milijard. Gospodarstvo je porabilo za povečane osebne dohodke 32 milijard, za podjetniško akumulacijo, kot sredstvo za modernizacijo, je ostalo borih 24 milijard. Ker je bilo prirasta ravno 100 milijard, je to seveda manj kot ena četrtina. Kaj se je dogodilo v delitvi

med gospodarstvom in družbo v obdobju po reformi, mi pa dovolite, da ilustriram po enaki metodologiji s podatki iz let 1966 in 1967. Podatki se nanašajo na prvih 9 mesecev v teh letih. Leta 1966 je družbeni proizvod v slovenskem gospodarstvu narastel za 280 milijard. Od tega prirasta je šlo družbi 58 milijard ali 20 %, za osebne dohodke in druga sredstva, s katerimi razpolagajo delovne skupnosti, je šlo 118 milijard ali 42 % in za podjetniško akumulacijo — amortizacijo in sklade — 104 milijarde ali 37 %. Taka delitev je bila v duhu reforme.

Toda že naslednji leti je bilo drugače. V letih 1967 in 1968 je bila stopnja gospodarske aktivnosti nekoliko počasnejša. Obveznosti do družbe, ki so konstanta, pa so nesorazmerno rastle. Porast družbenega proizvoda znaša nekaj manj kot 180 milijard v obeh letih. Od tega je družba pobrala za svoje potrebe približno 85,4 milijarde ali 47,7 %, za sredstva delovnih skupnosti je šlo 41,3 % ali 74 milijard, za podjetniško akumulacijo oziroma za modernizacijo pa le 20 milijard ali 11 % sredstev. Te številke hkrati tudi demantirajo nekatere trditve, da je gospodarstvo neracionalno ravnalo pri delitvi doseženega produkta. Dosti manj so se povečevala sredstva delovnih skupnosti, kot pa družbena akumulacija oziroma sredstva za financiranje družbenih potreb.

Če bo v prihodnjem letu doseženi razvoj nekoliko manj optimističen, kot sedaj predvidevamo, je torej nujen zaključek, da se bo nadaljevala politika delitve družbenega proizvoda, ki je bila značilna za ti dve leti. Ta delitev pa ne ustreza tistemu načelu reforme, ki zahteva modernizacijo proizvodnje.

Posledice take delitve pa so popolnoma na dlani. Če bo modernizacija gospodarstva zaostajala, bomo dosegli v prihodnjih letih podobne rezultate, kot jih danes dosegamo na področju celotne bazične industrije, za katero sta značilna dezinvestiranje in premajhen tehnološki napredek. V podobnem težkem položaju, kot so črna in barvasta metalurgija, so nekatere gospodarske organizacije v kemični, tekstilni, usnjarski industriji, v živinoreji, železnice itd. Takega stanja ni mogoče odpraviti z deklaracijami o boljšem izkoriščanju kapacitet, modernizaciji, večjem vključevanju v mednarodno delitev dela itd., ampak le s konkretnimi ukrepi za njihovo sanacijo ali preusmeritev.

Neustrezno programiranje fiksnih obveznosti splošne porabe in infrastrukture lahko povzroči, da se bodo težave, ki so značilne za bazično proizvodnjo, prenesle v prihodnjih letih na predelovalno industrijo, ki je po reformi dosedaj nosilec zadovoljivega gospodarskega razvoja.

Seveda pa nočem trditi, da moramo iti mimo potreb splošne porabe. Dejstvo je namreč, da moramo upoštevati nujne izdatke za izobraževanje, znanost, pokojnine itd., kljub omejenemu ekonomskemu potencialu, ki je značilen za Slovenijo z 1,700.000 prebivalci. Zbornica pa opozarja, da je na področju splošne porabe potrebna večja racionalizacija. To potrjujejo podatki o pretirani organizacijski razdrobljenosti na tem področju, o neracionalno visokem številu administrativnega in finančnega kadra v teh dejavnostih, ki močno presega ustrezna razmerja v gospodarstvu, o neracionalnem sistemu upravljanja in financiranju teh področij itd.

Na drugem mestu je po naši sodbi pomemben ukrep učvrstitev davčne službe tako, da bo ta sposobna zajeti vse davčne zavezance in vsa sredstva, ki bi jih moral ustvariti predvsem zasebni sektor za kritje splošnih družbenih potreb. Nadalje bi še morali v naši davčni politiki prizadevati za določene premike med sredstvi federacije in republike v tem smislu, da bi republika pridobila del sredstev, s katerimi sedaj razpolaga federacija.

Vsekakor bo nastala nepopravljiva škoda, če bomo želeli uresničiti vse zahteve splošne porabe izključno na račun gospodarstva, gospodarske probleme pa po stari praksi reševati z dodatno emisijo. Taka politika bi povzročila nadaljnjo ekspanzijo zbirokratizirane splošne porabe, ki je v našem sistemu tudi cehovsko močno organizirana. posledice sicer ne bodo očitne že takoj v naslednjem letu, niti še v letu 1970. Zato pa bodo v kasnejših letih bistveno ostrejše ter bodo povzročile pravo katastrofo in nepopravljivo zaostajanje predelovalne industrije v njenem tehnološkem razvoju, ki je v svetu danes izredno hiter. Zavedati se je treba, da so odločitve v precejšnji meri že v pristojnosti slovenske družbe in bodo zato tudi napake, če jih bomo pri tako daljnosežnih vprašanjih storili, dejansko rezultat našega lastnega, premalo treznega obravnavanja dejanskega položaja in možnosti slovenskega gospodarstva.

Slovenska gospodarska zbornica se v tem trenutnem položaju zavzema za izredno trezno presojo gospodarskih možnosti in za treznost pri prevzemanju fiksnih obveznosti, tako glede splošne porabe, kot tudi glede infrastrukturnih investicij. Prav zaradi tega slovenska gospodarska zbornica tudi podpira amandmaje odbora gospodarskega zbora in posamične amandmaje, ki so jih dali nekateri poslanci. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Kdo še želi besedo? Tovariš Hafner ima besedo.

Vinko Hafner: Tovariši poslanci, ker sem bil odsoten in sem šele sedaj zvedel za vprašanje tovariša Komočarja v zvezi z razgovori, ki jih je imel izvršni svet s štirimi večjimi mestnimi občinami o predlaganih instrumentih. Vprašanje se je glasilo: zakaj so bili ti razgovori samo s temi štirimi občinami? Dovolite mi, da na kratko pojasnim:

Izvršni svet je že prej razpravljal z vsemi občinami v Sloveniji o teh instrumentih in poskušal uskladiti stališča že v prvi fazi pred več kot enim mesecem. Do tega dodatnega razgovora je prišlo predvsem zaradi diskusij, ki so se, kot veste, pred tremi dnevi pojavile v našem časopisju v zvezi z zasedanjem občinske skupščine Maribor, zaradi razprave v Ljubljani in zaradi problematike v Celju v zvezi z zdravstvenim zavarovanjem. Predsednik izvršnega sveta je ocenil, da gre prav pri teh občinah zaradi spremembe instrumentov za bistvene premike, saj se pri njih zbira skoraj 40 % prometnega davka in prispevka od osebnega dohodka. Zato je izvršni svet povabil prav te štiri občine. V tem primeru ne moremo govoriti o diskriminaciji do drugih občin, temveč le o želji proučiti problem s tistimi občinami, kjer je najbolj pereč in najbolj viden. Moram reči, da je ta razgovor pripeljal do nekaterih koristnih konfrontacij, pogledov in deloma povzročil nekatere popravke, ki vam jih je izvršni svet predložil na današnji seji. Na tem sestanku smo se med drugim sporazumeli tudi o znižanju prispevka za investicijo republiške izobraževalne skupnosti, za delno znižanje investicij na tem področju v višini okoli 500 milijonov starih dinarjev, in o načelu, da občine ne bi s svojimi akti dodatno obremenjevale gospodarstvo ter da bi hkrati uravnotežile svoje dohodke in izdatke približno na ravni 100 %. To je kratka informacija o tem.

Ponovno poudarjam, da ni šlo nikakor za diskriminacijo kogar koli, ali za sporazumevanja na račun drugega, temveč le za razgovor s tistimi štirimi občinami, ki so v zadnji fazi razprave izredno ostro prikazale svoje probleme v javnosti in seveda tudi pred skupščino.

Toliko v pojasnilo, tovariš predsednik, na vprašanje tovariša Komočarja.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Komočar želi besedo.

Edi Komočar: Ugotavljam, da predstavnik izvršnega sveta, ki je ravnokar odgovarjal, ni bil v celoti seznanjen tudi s tistim delom mojega vprašanja, ki se nanaša na današnjo sejo republiškega zbora. Tej seji prisostvujejo le predstavniki skupščin Maribora, Kranja, Celja in pa Ljubljane. Kakšni so razlogi, da so bili le ti predsedniki povabljeni?

Iz odgovora izhaja, da so bili na tem razgovoru sprejeti zaključki. Če sem prav razumel, so ti zaključki nekoliko spremenili tekstualne in ostale postavke v republiškem proračunu, ki ga bo danes republiški zbor sprejel. Predvsem za področja izobraževanja in investicij se postavlja vprašanje, če se s temi korekturami in s temi zaključki strinjajo ostali predsedniki občinskih skupščin, in ali ti zaključki ne bodo škodovali nerazvitim področjem. Če je tako, da enemu vzamemo, drugemu damo, enega seznanimo, drugega pa ne, verjetno nismo vsi v enakopravnem položaju. Tako sem jaz to stvar razumel.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Tovariš Ladava ima besedo.

Anton Ladava: Tovariš predsednik. Nisem imel namena ponovno govoriti. Vendar me je ta razprava, v kateri se ugotavlja, da so le 4 občine v Sloveniji prizadete, ostale pa ne, spodbudilo, da povem nekaj besed.

Imam nekatere konkretne izračune za tolminsko občino. Žal so ti izračuni napravljeni na bazi starih instrumentov. Nam ni jasno, kako se bodo delila sredstva med občinskim proračunom in temeljno izobraževalno skupnostjo. To pa seveda vnaša neznanko v ostala proračunska sredstva v občini. Sliši se, da bo morala občina sodelovati s 45 %. Če to drži, pomeni izpad približno 160 milijonov starih dinarjev v občinskem proračunu. Ta vsota pa predstavlja na primer že 90 % potrebnih sredstev za kritje socialno-zdravstvenih izdatkov. Lahko bi podobne ugotovitve ilustriral še z drugimi podatki. Želel sem poudariti le, da so problemi novega instrumentarija ravno tako pereči tudi za druge občine in ne samo za navedene štiri.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Prosim, tovariš Lesar ima besedo.

Jože Lesar: Tovarišice in tovariši poslanci. Nisem imel namena oglasiti se v tem splošnem delu. Toda obilica materiala za to točko dnevnega reda, ki še venomer prihaja, me navdaja z mislijo, kako bomo mi v enem ali dveh dneh osvojili to gradivo, ko ga strokovnjaki v mnogo daljšem času niso utegnili pripraviti. Skrbi me, kako naj kot poslanec presodim, kaj je in kaj ni prav.

Mene ni sram priznati, da sem nekoliko podpoprečen. Morda zaradi tega ne razumem načina obravnave tega gradiva. Govorimo le o tem, kje bomo zbrali sredstva, meril in analiz, zakaj rabimo toliko sredstev za te ali one namene, nisem zasledil. Mar ni ta tehnika obravnave in vsebine gradiv izredno zaostala in najde svoje opravičilo zgolj v administrativnem sistemu gospodarjenja?

Po mojem mnenju bi si morali, če smo moderna družba in kot taki sposobni z modernimi metodami proučevati probleme, predvsem zastaviti vprašanje, kakšne so naše realne perspektivne zmogljivosti za ustvarjanje materialnih osnov. Od tega je šele odvisno, kaj smo mi sposobni v danem momentu transferirati v družbeno potrošnjo. Imam tak občutek, da sta diskusija in gradivo premalo odgovorila ravno na to osnovno vprašanje. Vse naše delo je bolj usmerjeno v razglabljanje, kje vzeti in komu dati. V vseh teh razpravah se mi zdi, da nekaj ne »štima«, ko na hitro roko nekaj sprejemamo, uzakonjamo in prevzemamo nase tudi odgovornost. Ali ni ta star način dela značilen za močno etatistično preteklost? Ta ugotovitev mi potrjuje dejstvo, da naletimo pri vsakem našem protipredlogu na velik odpor. Tako je na primer s predlogom, da bi sredstva skupne porabe obdavčili, ker so to sredstva potrošnje, enako kot osebni dohodki. To se pravi, da naša miselnost močno zaostaja za idejno-politično proklamiranim gospodarskim sistemom in z uveljavljanjem starih metod zavira uveljavljanje tistih odnosov, ki jih ta sistem zahteva.

V sferi splošne potrošnje etatizem ni greh, če pod etatizmom razumemo intervencijo družbe. Ali je morda etatizem, da smo sprejeli na primer resolucijo o sanacijah v kmetijstvu? Na tem primeru sem želel pokazati to neskladje, iz katerega se ne moremo izkopati. Te slabosti me motijo, tako v referatu izvršnega sveta in v naši razpravi. Ne tovariši, tu nekaj ni jasno. Mislim, da niso etatistična tista moderna poslovna hotenja, ki rezultirajo iz karakterja tržnega in blagovnega gospodarstva, ko družba začne tvorno sodelovati pri intervencijah in usmerjanju gospodarstva. S tem ona le prevzame na sebe del odgovornosti za rast družbene osnove, ki je baza za potrošnjo. Ta pa je tudi pogoj za prehod na tako imenovani konvertibilni dinar. Izhajajoč iz teh ugotovitev nikakor ne morem razumeti, da imajo predlogi za obdavčitev sklada skupne porabe etatistični značaj. Bolj nevaren se mi zdi tisti etatizem miselnega in tehničnega karakterja, ki nam onemogoča, da bi se lahko na demokratičen in sproščen način izjavili o določenih političnih potezah.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Prosim, tovariš Lamut se javlja.

Franc Lamut: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne bi rad zavlačeval. Dotakniti se želim le problema, ki ga je nakazal tovariš Rupnik iz gospodarske zbornice v zvezi s 1. točko na strani 7.

Toda preden začnem govoriti o tem problemu, dovolite, da podprem prej amandma tovariša Puharja, o spremembi naslova. To gradivo je lahko le resolucija o osnovah ekonomske politike v letu 1969. Vsa ta gradiva so namreč premalo proučena, da bi lahko dobila obeležje konkretnejšega akta o nadaljnjem razvoju družbenih služb, o financiranju itd.

Ta stvar je premalo proučena iz različnih vidikov, o katerih je bilo že danes na tem zboru govora. Skliceval bi se samo na nekaj izraženih misli, ki sem jih že večkrat povedal zboru. Postavil bi predvsem odprto vprašanje izvršnemu svetu in gospodarski zbornici, kdaj smo dobili na vpogled v skupščini ali pa je bil organiziran strokovni tim miselnih družb slovenskih znanstvenikov ali gospodarstvenikov, da bi lahko določili, katere so komparativne prednosti za nadaljnji nacionalni razvoj slovenskega gospodarstva. Če beremo to 1. točko, imamo lahko različne občutke. Mislim, da nimamo več avtarkičnega gospodarstva. Ne bi se skliceval na stvari, ki so že bile danes izrečene. Strinjam se z

razpravo tovariša Rupnika, predvsem glede sankcij o raznih zadevah naših velikih industrijskih gigantov, ko ve vemo, kakšna je njihova perspektiva itd. Mislim, da moramo na tem področju nekaj narediti. Ta vprašanja je potrebno smotrno in sistematično reševati. O zajemanju sredstev splošne potrošnje imamo elaborate, o nadaljnjem razvoju gospodarstva pa imamo teh nekaj strani, pa še te so tako filozofsko napisane in si jih lahko razlagaš tako ali tako, pa čeprav je to samo resolucija. Zaradi tega mislim, da je najbolj sprejemljiv predlog tovariša Puharja, da se naslov spremeni tako kot je predlagal. Zaradi tega bi si jaz dovolil, če že ta točka ostane takšna kot je, splošno konstatacijo in dopolnitev, da se pri zadnjem odstavku, ko govorimo: »Hkrati pa bodo morali tudi republiški organi predlog nadaljnjih izpopolnitev sistema in ukrepov federacije« bi jaz vstavil zraven »in socialistični republiki Sloveniji, izhajati iz teh načel« in ostanek vse do konca s tem, da se na koncu doda vejica ne pa pika »in ukrepov, ki bodo pogojevali konkurenčno sposobnost delovnih organizacij.« Mi vemo, da je pri prispevni stopnji slovensko gospodarstvo bilo obremenjeno več kot v ostalih republikah v skupni obremenitvi in da lahko tudi slovenski narod ima svoj vpliv, ki ni odvisen pri izvozu tistih delovnih organizacij, ki svoj tržni prostor ne morejo najti samo v jugoslovanskem prostoru. Tem delovnim organizacijam je potrebna pomoč. Tako imamo v Sloveniji kup gigantov, ki ne morejo delati samo za jugoslovanski prostor. Slovenski narod s svojim izvršnim svetom in svojimi upravnimi organi ter gospodarskimi faktorji je verjetno sposoben tudi pri raznih ukrepih splošne potrošnje tem delovnim organizacijam, ki morejo pretežno delati za izvoz, pomagati.

Postavil bi vprašanje, kaj se nam bolj izplača, ali da v sedanjih razmerah povečamo stopnjo obremenitve, ali da povečamo proizvodnjo in s tem dosežemo isto kumulativo, če ne še večje?

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa! Prosim te, da predložiš amandma v pismeni obliki. Še kdo želi besedo? Prosim, tovarišica Pelčeva.

Mara Pelc-Čeferin: Imam samo drobno pripombo. Razprave, kot na primer tov. Lesarja, so zelo konkretne. Toda ali pripovedujemo svoja stališča le samim sebi? Opazila sem, naj mi zastopniki izvršnega sveta oprostijo, da se zadržujejo na drugem zboru. Mislim, da bi bilo prav, če se po pavzi pridružijo tudi nam.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Potem lahko preidemo na glasovanje. Na mizi imamo že vse amandmaje, razen amandmaja tovariša Lamuta.

Prosil bi, da se predstavnik izvršnega sveta izjavi o amandmajih, ker nimamo poročila izvršnega sveta. Dokler ne bo nastopil predstavnik izvršnega sveta, se lahko pogovorimo o nadaljnjem poteku razprave naslednjih točk dnevnega reda. Mi sicer razprave o proračunu republike nimamo posebej na dnevnem redu, ker naš zbor ni pristojen za sprejem republiškega proračuna, lahko pa daje svoje mnenje. Naš odbor za programiranje in finance je razpravljal tudi o predlogu zakona o proračunu in namerava predlagati našemu zboru, da bi dva predstavnika našega zbora sodelovala v razpravi v republiškem zboru in organizacijsko-političnem zboru. Naše sodelovanje je potrebno predvsem zaradi tega, ker imamo konkreten amandma k zakonu o proračunu. Predlagam, da tudi to

materijo vključimo v to razpravo. Prosim predstavnike našega odbora, da povodo, v čem je bistvo našega amandmaja. Tovariš Savinšek ima besedo.

Mihael Savinek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Na kratko bi pojasnil stališče odbora za gospodarsko programiranje in finance našega zbora k predlaganemu zakonu o proračunu Socialistične republike Slovenije. Predlagamo dopolnitev 3. člena, in sicer drugega odstavka. Prečital bom, kako se glasi drugi odstavek in posebej naša dopolnitev.

Drugi odstavek se glasi takole: »Če proračunski dohodki presegajo v 1. členu tega zakona predvidene zneske, se presežek vloži v rezervo SR Slovenije.« Mi smo pa k temu dodali še besedilo: »in se lahko uporabi le za intervencije v gospodarstvu, po posebnem programu, ki ga potrdi Skupščina Socialistične republike Slovenije«.

S tem smo si želeli zagotoviti pravico, usmeriti te presežke, ki bi bili ustvarjeni v proračunu Socialistične republike Slovenije. Prepričan sem, da bomo enotno podprli tako stališče in tak predlog našega odbora.

Predsednik Miran Goslar: Kdo želi še razpravljati? Nihče več? Potem prehajamo na glasovanje. Oprostite, predstavnik izvršnega sveta želi še besedo. Povedal bo svoje mnenje.

Inž. Ivan Zupan: Tovarišice in tovariši poslanci! Na postavljena vprašanja dajem naslednje odgovore:

Glede predloga spremembe naziva resolucije izvršni svet meni, da je predlog sprejemljiv.

Amandma Ivana Krefta »republika se bo še posebej zavzemala za proučitev porabe sredstev odpravljenega splošnega investicijskega sklada in usmerjanje njegovih anuitet«, je sprejemljiv.

V zvezi z amandmajem tovariša Klavsa: »zato mora v naslednjih letih priti do postopnega znižanja obremenitev gospodarstva« pa izvršni svet meni:

V dosedanjih razpravah na današnjem zboru se vsi zavzemamo za uresničitev misli tovarila Klavsa. Kako bo naslednje leto stvar konkretno izvedena, bo odvisno od razprav in sklepov tega doma. Verjetno pa danes tega stališča še ne moremo tako postaviti, kljub temu, da bi kot poslanec tega zbora toplo priporočal, da ga poskušamo na vsak način krepko realizirati.

Imamo predloge tovarišev Komočarja, Polajnarja in Živiča. Izvršni svet meni, da ostane pri stališčih, ki jih je v svojih materialih obrazložil.

Mislim, da je treba odgovoriti še na dodatno poročilo odbora za družbeni plan in finance republiškega zbora in pa odbora za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora.

K 1. strani: v tretjem odstavku naj se za besedilom »v elektrogospodarstvu« dodajo še besede »v družbenih službah«. Menim, da je amandma sprejemljiv.

K strani 2: v sedmi vrsti, naj se med besedi »objektivnih težav« dodajo besede »in subjektivnih«. Sprejemljivo je tudi to.

K strani 5: med tretjim in četrtim odstavkom se doda »II.«. Je sprejemljivo.

K točki 8: »naj izvršni svet prouči možnost uvedbe davka od dohodka s tem, da se istočasno znižajo proporcionalni prispevki na osebne dohodke«. O tem naj odloči razprava. Težko pa je danes zavzeti stališče.

K točki 9: za prvim odstavkom naj se doda besedilo: »izvršni svet naj v letu 1969 predloži konkretni program za varčevanje in racionalizacijo na področju splošne porabe«.

V današnjem uvodnem referatu oziroma ekspozeju tovariša Rina Simonetija je bilo postavljeno stališče, da bo izvršni svet sodeloval. Izvršni svet bi, kolikor bi imel moč to realizirati, k temu pristopil tudi sam. Vendar mislim, da smo si glede konkretnih odnosov zelo na jasnem.

Na 10. strani: 2. odstavek drugega odstavka naj se spremeni tako, da se glasi: »zato je treba v letu 1969 uveljaviti tako politiko republike, občinskih skupščin ter samoupravnih skupnosti, da se skupna prispevna stopnja od bruto osebnega dohodka zniža v primerjavi z letom 1968«. Prispevna stopnja se znižuje. Menim, da je to urejeno.

Na strani 12: zadnji stavek četrtega odstavka naj se spremeni tako, da se glasi: »tako so ustvarjeni pogoji za pričetek nekaterih objektov hitre ceste Šentilj—Nova Gorica«. Je sprejemljivo.

Mislim, da sem s tem odgovoril na vse amandmaje.

Predsednik Miran Goslar: Nisem razumel odgovora na Komočarjev amandma.

Inž. Ivan Zupan: Izvršni svet je svoja stališča proklamiral in nimam pooblastil, da jih menjam.

Predsednik Miran Goslar: Želi še kdo besedo? Lahko preidemo na glasovanje? Hitimo počasi, da bo jasno vsakemu, za kaj glasuje.

Najprej prosim, da glasujemo o mnenju k predlogu zakona o proračunu. Tovariš Savinek predlaga, da določimo poslanca, ki bosta zastopala naše stališče v republiškem in v organizacijsko-političnem zboru. Ali imate predlog? Ne vem, če je najbolje, če sta to predstavnika in člana vašega odbora, ker boste vi verjetno morali sodelovati stalno na sejah. Predlaga se tovariš Komočar. Toda predhodno moramo glasovati o predlogu. Če ga bomo sprejeli, bomo določili nekoga izmed nas, da bo zagovarjal naše stališče. Pred seboj imamo torej predlog mnenja, ki naj bi ga sprejeli kot mnenje našega zbora k predlogu zakona o proračunu. Bistvo tega predloga je napisano na drugi strani teksta zgoraj oziroma se začne na prvi strani spodaj in se nadaljuje na drugi strani, kjer dodajamo k 3. členu zakona o proračunu, da se presežek lahko uporabi le za intervencije v gospodarstvu po posebnem programu, ki ga potrdi Skupščina SR Slovenije. Ta tekst bi, če ga bomo sprejeli, nekoliko preformulirali, ker gre za mnenje našega zbora. Vsebinsko pa bi ostal takšen, kot ga je predlagal tovariš Savinek kot predstavnik odbora. Ali lahko glasujemo o tem? (Da.)

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Predlog smo soglasno sprejeli. Sedaj je treba še določiti poslanca, enega za organizacijsko-politični in enega za republiški zbor. Prosim za predloge. Tovariš Pungerčar, kdo je predlagan za posamezen zbor?

Stane Pungerčar: Tovariš Savinek v republiški in tovariš Prinčič v organizacijsko-politični zbor.

Predsednik Miran Goslar: Prehajamo na glasovanje o amandmajih, ki sta jih dala odbora našega in republiškega zbora. To so amandmaji, ki imajo

naslov »dodatno poročilo k resoluciji«. Imate to pred seboj? Ali želite, da glasujemo o vsakem posebej, ali o vseh skupaj? Lahko o vseh skupaj? Kdo je za te amandmaje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Amandmaji obeh odborov so sprejeti.

Glasujemo o amandmaju oziroma predlogu tovariša Puharja, ki ga je dal na skupni seji. Amandma predstavlja dvojni sklep: prvič, glede nadaljnje razprave o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije, kar je podprl tudi tov. Lamut v svoji razpravi, in drugič glede naslova tega akta, ki naj bi se imenoval »resolucija o osnovah ekonomske politike v letu 1969 o izvajanju načel družbenega plana SR Slovenije«. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Tudi amandma tovariša Puharja je sprejet.

Nadaljujemo z amandmajem, ki ga je dal tovariš Klavs. Amandma tovariša Klavsa v bistvu razširja tisto formulacijo, ki je bila sprejeta v amandmaju odbora samo za leto 1969, tudi za naslednja leta. V tem je bistvo tega amandmaja, ki nadomešča tekst na 8. strani pod točko 3. Lahko glasujemo? Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec.)

Glasujemo o amandmaju tovariša Arzenška, ki je istoveten amandmaju tovariša Krefta. Ta amandma se nanaša na proučitev uporabe sredstev splošnega investicijskega sklada in usmerjanja njegovih anuitet. Lahko glasujemo? (Da.) Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Tudi ta amandma je sprejet.

Sedaj je še amandma poslancev Komočarja, Polajnarja in Živiča.

Ti se nanašajo na zmanjšanje udeležbe prispevkov federaciji v družbenem proizvodu Slovenije. Zakaj je del teksta podčrtan? Tovariš Komočar, ali je prav, da je podčrtano ali je to slučajno? Kot jaz razumem, je podčrtan tekst amandmaja, ostalo besedilo je obrazložitev in je odveč. Ali je tako, tovariš Komočar? (Da.) To se pravi, da je amandma, ki je označen kot 2. samo tisto, kar je podčrtano: »Zato bi morali zagotoviti, da v naslednjih dveh letih realni osebni dohodki v poprečju ne bi naraščali hitreje od rasti produktivnosti dela.«. Meni se zdi, da v resoluciji piše malo drugače. V resoluciji piše, da bi morali tudi v naslednjih letih osebni dohodki naraščati nekoliko počasneje od rasti produktivnosti dela. Tu je dejansko bistvena razlika med tekstom resolucije in med tekstom, ki ga predlagajo poslanci. Ti se zavzemajo za to, da ne bi smeli osebni dohodki hitreje rasti, medtem ko resolucija zahteva njihovo počasnejšo rast od produktivnosti dela. To pa je najbrž v skladu z ekonomskimi principi, če hočemo akumulacijo povečati.

Glasujemo najprej o prvem amandmaju, to je: »odločno se je treba zavzeti, da se udeležba prispevkov federaciji v družbenem proizvodu Slovenije zmanjša«. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (5 poslancev.) Glasujemo o drugem amandmaju. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. Prosim, tovariš Savinek.

Mihael Savinek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi s tem amandmajem želim pojasniti stališče našega odbora. Ko smo včeraj razpravljali o tem predlogu, ta še ni bil dokončno formuliran. Kljub

temu pa je odbor zavzel stališče, da se ohrani tekst resolucije s tem, da se dodajo besede: »realni osebni dohodki«.

Predsednik Miran Goslar: Ali ste to predlagali? Torej stališče odbora je bilo takšno, da se doda besedilo »realni osebni dohodki«, drugače pa da ostane besedilo tako kot je v resoluciji. Formalno tega niste predlagali? (Ne.) Hvala. Mislim, da moramo o tem glasovati posebej, to se pravi najprej o prvem delu tega amandmaja. Kdor je za ta amandma, naj, prosim, dvigne roko. (25 poslancev.) Kdo je proti? (1 poslanec.) Se je kdo vzdržal? (24 poslancev se je glasovanja vzdržalo.) Iz glasovanja povzemam, da je navzočih 50 poslancev; za amandma je glasovalo 25 poslancev, proti 1, vzdržanih 24 .Amandma ni sprejet. Želite, da še enkrat glasujemo? Prosim tovariš Pungerčar.

Stane Pungerčar: Mislim, da je amandma nejasen. Zato predlagam, da bi se naš odbor sestal.

Predsednik Miran Goslar: Ne vem, če je to potrebno, ker smo glasovali, razen če ta sklep spremenite. Ali osvajate predlog tovariša Pungerčarja? (Ne.) Amandma ni sprejet.

Glasujemo o drugem delu tega amandmaja, to se pravi o tekstu: »zato bi morali zagotoviti, da v naslednjih dveh letih realni osebni dohodki ne bi naraščali hitreje od rasti produktivnosti dela.« Kdor je za ta amandma, naj, prosim, dvigne roko. (19 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (3 poslanci.) Se je kdo vzdržal? (27 poslancev.)

Za amandma je glasovalo samo 19 poslancev. Amandma torej ni sprejet. To se pravi, sprejet je bil le amandma pod točko 1, nista pa bila sprejeta amandmaja pod točko 2.

Naslednji je amandma tovariša Lamuta, ki ga imate pred seboj. Lahko glasujemo? (Da.) Kdo je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandma je sprejet.

Amandmaji zakonodajno-pravne komisije so zajeti v samem tekstu in zato ni treba, da o njih glasujemo. Glasujemo še o resoluciji v celoti, seveda z njenim spremenjenim naslovom. Glasujemo torej o resoluciji o osnovah ekonomske politike v letu 1969 v zvezi z izvajanjem načel družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1966—1970. Kdor je za resolucijo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Resolucija je soglasno sprejeta.

Mislim, da sejo lahko prekinemo za odmor. Ob 14. uri bomo nadaljevali z delom.

(Seja je bila prekinjena ob 12.40 in se je nadaljevala ob 14.05.)

Predsednik Miran Goslar: Tovarišice in tovariši poslanci! Prehajamo na 4. točko dnevnega reda. Pred tem vas še obveščam, da sem poslal predsedniku republiškega zbora pismo, s katerim ga obveščam, da je naš zbor sprejel resolucijo iz prejšnje točke z amandmaji, ki jih v pismu citiram in predlagam, da te amandmaje sprejme tudi republiški zbor.

4. točka dnevnega reda je predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo izvršni svet, najprej v obliki osnutka, nato pa je predlagal, da zakon obravnavamo po skrajšanem postopku kot zakonski predlog.

Predsedstvo skupščine predlaga v smislu 296. člena poslovnika, da se predlog zakona obravnava ne glede na roke, ki so določeni za posamezna opravila po poslovniku.

Predlog zakona je že v prejšnji točki utemeljil Rino Simoneti, član izvršnega sveta. Predstavnik izvršnega sveta je Viktor Repič, predstavnik sekretariata za finance pa Dragica Dekleva. Ali morda želita predstavnika dati še dodatno obrazložitev? (Da.) Tovariš Repič ima besedo.

Viktor Repič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ker bo naš zbor razpravljal o tistih zakonskih predlogih, ki v glavnem predstavljajo realizacijo resolucije o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969, se mi zdi, da ni treba zakona dodatno obrazlagati. Vsak zakonski predlog ima namreč svojo obrazložitev. Zbor pa obveščam, da izvršni svet sprejema vse pripombe in amandmaje, ki sta jih sprejela oba odbora gospodarskega in republiškega zbora. Te dopolnitve vključujejo tudi amandmaje oziroma pripombe zakonodajno-pravne komisije. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Odbor za gospodarsko planiranje in finance je skupaj z odborom za proračun republiškega zbora predložil pismeno poročilo, iz katerega vidite, da je predložena cela vrsta amandmajev k posameznim členom. Tudi zakonodajno-pravna komisija je predložila zboru dve poročili in predlaga spremembe in dopolnitve k celi vrsti členov. Ta komisija je obravnavala tudi amandmaje odbora za gospodarsko programiranje in finance in predlaga nekatere redakcijske popravke teh amandmajev.

Občinska skupščina Celje predlaga pismeni amandma k 34. členu predloga zakona. Iz poročila odbora je razvidno, da odbor zavrača amandma občinske skupščine Celje.

Ali morda želijo poročevalci odbora in zakonodajno-pravne komisije še dopolniti svoja poročila. (Ne želijo.) Pričenjam z razpravo. Kdo želi besedo? Tovariš Tratnik ima besedo.

Mirko Tratnik: Dodatno k amandmajem, ki jih je že dal odbor za gospodarsko programiranje in finance našega zbora, dodajem še amandma, ki ga nisem mogel formulirati na seji odbora, zaradi pomanjkanja časa. Vse dosedanje razprave so pokazale, da bi ga bilo umestno sprejeti.

Amandma se nanaša na 106. a in b člen. Sprememba 106. a člena se glasi: »Zavezancem, ki vzdržujejo družinske člane, se odmerjeni prispevek zmanjša za določen znesek za vsakega vzdrževanega družinskega člana. Če ima vzdrževani družinski član iz kakršnih koli virov lastne dohodke, se določen znesek zmanjša za toliko, kolikor so znašali letni dohodki tega člana. Štipendije se ne štejejo v lastne dohodke vzdrževanih družinskih članov« in sprememba prvega odstavka 106. b člena: »za vzdrževanje družinskega člana se štejejo zakonci in otroci, ki jih zavezanec vzdržuje.«

Razlika med prejšnjim in sedanjim besedilom je, da je prejšnji 106. a člen predvideval, da se osnova zmanjša za vsakega družinskega člana, medtem ko

amandma predvideva zmanjšanje prispevka. Novost je določilo o štipendijah in določilo o vzdrževanih družinskih članih.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa tovariš Tratnik. Nekaj o štipendijah ste govorili, toda tega ni v tekstu.

Mirko Tratnik: Štipendije se ne štejejo v lastne dohodke vzdrževanih družinskih članov.

Predsednik Miran Goslar: Samo to ni v tem tekstu napisano. Verjetno so pri tipkanju teh amandmajev pozabili ta odstavek.

Prosim tovariše poslance, da ne bi komplicirali, da zapišete k temu amandmaju v nadaljevanju teksta prvega odstavka: »Štipendije se ne štejejo v lastne dohodke vzdrževanih družinskih članov.« To pomeni, da če nekdo dobiva štipendijo, se mu kljub temu prizna ta olajšava.

Dalje, kdo želi besedo? Prosim tovariš Vovk.

Inž. Savo Vovk: Tovarišice in tovariši poslanci! 49. člen tega zakona govori o progresivnem obdavčevanju, zato predlagam, da se 49. členu doda v prvem odstavku nov odstavek: »Dedovanje kmetijskih posestev se ne obdavčuje progresivno, vendar le v primeru, ko se kmetijsko posestvo prenaša na dediče v celoti in se ne deli.«

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Prosim, če razmnožite amandma tovariša Vovka. Kdo še želi besedo? (Nihče.) Dobro. Ali lahko predstavniki izvršnega sveta, zakonodajno-pravne komisije in odbora zavzamejo stališče do teh amandmajev? Prosim, tovariš Repič ima besedo.

Viktor Repič: V stališču do predlaganega amandmaja tovariša Tratnika bi moral verjetno poseči tudi v problematiko zakona, ki ga bomo sicer obravnavali kot naslednjo točko. Predvsem je treba opozoriti na to, da je ta zakon grajen na principu, da se obdavčuje davčni zavezanec na podlagi višine osebnega dohodka. V sistem obdavčevanja torej ne moremo vnašati elemente, ki izhajajo iz drugačnega sistema, v tem primeru iz sistema skupnega družinskega dohodka. Tak sistem po zveznem zakonu ni možen. Zaradi tega je predlog izvršnega sveta, da se določijo tiste olajšave, ki veljajo za družinske člane, ki jih plačevalec vzdržuje in da se potem odbija vse, kar predstavlja za posamezne družinske člane dohodek, ki pa sam po sebi ni obdavčen. Po predlogu tovariša Mirka Tratnika pa upoštevamo pri odmeri davka zavezančeve dohodke in šele nato odbijemo in priznavamo olajšave po posebni lestvici. Ta zniževanja pa seveda predstavljajo docela drugačno kategorijo, kot če zmanjšujemo osnovo.

Tudi ni logično, da iz dohodkov izvzemamo štipendije, drugih honorarjev pa ne, čeprav lahko dosegajo isto višino kot štipendije.

Formulacija, kdo naj se šteje v vzdrževane družinske člane, je preozka. Zdi se mi, da je besedilo v 106. a in b členu bolj precizno. Točnejšo definicijo je bilo moč postaviti zaradi tega, ker je ta vezana na sistem odpisane vsote. Iz navedenega izhaja, da je predlagani amandma v nasprotju s sistemom, ki smo ga predlagali. Če osvojimo predlagani amandma, moramo spremeniti zakon

v celoti in ga prilagoditi povsem drugemu sistemu obdavčevanja osebnega dohodka. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa. Prosim, tovariš Klavs.

Inž. Vladimir Klavs: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Podpiram predloge, ki jih je dal tovariš Tratnik iz naslednjih razlogov:
Sprejeto je bilo načelo, da naj državljani z večjimi dohodki več prispevajo. Olajšava, ki je predvidena s tem zakonom, pa stimulira državljane z višjimi dohodki. Primer: državljanu, ki ima 10 milijonov dohodka in mora vzdrževati dva otroka, se davek zniža za 800.000 S dinarjev, državljanu, ki doseže 3 milijone dohodka in vzdržuje prav tako dva otroka, se zniža davek za 45.000 S dinarjev. Zaradi tega je amandma tovariša Tratnika popolnoma v skladu z našimi načeli, da naj državljani z večjimi dohodki več prispevajo. Apeliram na poslance, da tudi ta amandma sprejmejo. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Opozarjam predlagatelja amandmaja na to, da se v 106. b členu predlaga samo sprememba prvega odstavka; potem takem bi moral drugi odstavek tudi odpasti. Kdo še želi besedo? Prosim, tovariš Repič.

Viktor Repič: Svoje izvajanje bi dopolnil še z naslednjim. Mi se nahajamo letos v izjemni situaciji. S tem davkom bomo letos obdavčili davčne obvezance za dve leti; prvič s plačilom davka za leto 1968 in drugič s plačilom akontacije za leto 1969. Tudi to je eden izmed vzrokov, da smo bili pri odmeri progresije nekoliko previdnejši. Upoštevati pa moramo tudi dejstvo, da nimamo vseh tistih elementov, na osnovi katerih bi lahko točno izračunali prispevke in na osnovi katerih bi lahko vedeli, kako se bodo merila tega davka obnesla. Zaradi tega smo bili mnenja, da je treba olajšave postaviti nekoliko širše in da je treba tudi progresijo ublažiti vsaj v začetku, da ne bi prišlo do tega, da ne bi z ostrejšo progresijo, z ostrejšo obdavčitvijo dosegli nasprotnega učinka, kot ga želimo, to je, da ne bi zmanjševali interesa za večjo prizadevnost, za večjo storilnost.
Karakteristika predlogov, ki jih predlagamo skupščini, je, da niso predvsem fiskalni instrumenti, da so v večji meri ekonomski, ki upoštevajo tudi tiste socialne zahteve, o katerih moramo voditi računa. Tu gre predvsem za kategorije z nižjimi osebnimi dohodki in številnejšo družino.
Zaradi tega smo mnenja, da bi uveljavili tak način obdavčevanja za letošnje leto, ko gre za plačilo za dve leti. Skupščini pa bi lahko predložili že v aprilu ali maju tega leta točne elemente, ki jih bomo dobili na osnovi davčnih prijav. To poročilo bo lahko dobra in realna ocena uveljavljanja novega sistema obdavčitve. Analiza bo pokazala, kakšna je struktura naše družine in kakšni so njeni dohodki. Vseh teh podatkov pa nam uradna statistika žal ne daje. Mnenje je, da bi lahko skupščina razpravljala o višini in o obsegu novega davka, ki ga uvajamo za leto 1969 šele takrat, ko bi lahko dobili vse te elemente na razpolago. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Še enkrat se javlja tovariš Klavs.

Inž. Vladimir Klavs: Z razlago predstavnika izvršnega sveta se v glavnem strinjam. Prosim ga, da mi odgovori na vprašanje, katerega prav-

zaprav zadeva amandma. Zakaj dati nekomu z maksimalnimi dohodki olajšavo v višini 800.000 S dinarjev, tistemu, ki ima pa bistveno manjše dohodke pa le olajšavo v višini 45.000 S dinarjev za dva otroka. Menim, da ima amandma le namen priznati enake olajšave tistemu, ki ima 10 milijonov S dinarjev dohodka, kot tistemu, ki jih ima le 3 milijone S dinarjev.

Predsednik Miran Goslar: Prosim, tovariš Repič.

Viktor Repič: V nobenem primeru ne oporekam temu, da bi bil tak način obdavčevanja sistemsko lahko boljši. Popolnoma se strinjam s tem, da je treba stvari preveriti na osnovi konkretnih podatkov. Sedanji sistem je pravzaprav kompromisna rešitev. Vendar moramo pri tem upoštevati, da je pojem vzdrževanega člana dosledno izpeljan in da ne dovoljuje, da bi se olajšave zahtevale na najrazličnejših mestih.

Da ponovim, nisem v principu proti takemu sistemu, kot je predlagan. Zdi se mi, da bi ga bilo treba z vso resnostjo proučiti na osnovi konkretnih podatkov. Samo smatram, da v tem momentu to ni mogoče, prav tako ni mogoče iz dveh različnih sistemov napraviti nekaj tretjega.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi razpravljati? Tovariš Savinek.

Mihael Savinek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Amandma Mirka Tratnika uvaja bistveno spremembo, ki ni dovolj precizirana. Pojasnil bom, kaj mislim s tem. V prvem amandmaju k 106. a členu predlagatelj amandmaja predlaga sledeči tekst: »Zavezancem, ki vzdržujejo družinske člane, se odmerjeni prispevek zmanjša za določeni znesek za vsakega družinskega člana«. Prvotno besedilo, oziroma besedilo zakona, pa pravi »se osnova zmanjša«. TO pa je bistvena razlika. Z amandmajem ne zmanjšujemo osnove 3 milijonov, 4 milijonov, temveč zmanjšujemo odmerjeni prispevek. V drugem amandmaju pa se konkretizira znesek, za katerega se zmanjšuje odmerjeni davek. Ta znesek znaša 20.000 S dinarjev. Če po lestvici, ki je na podlagi zakona podana, izračunamo recimo davek 80.000 S dinarjev, davčni zavezanec pa vzdržuje 3 družinske člane, se davek 80.000 S din zniža za 60.000 ($3 \times 20 = 60$) S din. Vendar pa drugi stavek tega člena ni v skladu z amandmajem, ko pravi: »če ima vzdrževani družinski član iz katerihkoli virov lastne dohodke, se določeni znesek zmanjša za toliko, kolikor so znašali letni dohodki tega člana.« Mi pa vemo, da je lahko 50.000, 100.000 S dinarjev hitro. To je pa nasprotno. Mislim, da moramo te stvari drugače precizirati. Osebno mislim, da bi bilo boljše dati olajšave na davek, ne pa na osnovo, vendar moramo s tem celotni sistem spremeniti. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Kaj sedaj to pomeni?

Mihael Savinek: Smatram, da ni amandma razumljiv, niti realen.

Predsednik Miran Goslar: Prosim, tovariš Tratnik.

Mirko Tratnik: Bojim se, da se vsi skupaj ne razumemo. Ne vem ali sem jaz podpoprečno inteligenten, ko je že nekdo danes rekel, ali pa so tisti, katerim razlagam.

V bistvu gre samo za neko matematično operacijo. Jaz predlagam, naj se zniža davek za določeni znesek, zakonski predlog pa, da se zniža osnova. Tovariš inž. Klavs je matematično dokazal, da tistega z višjimi osebnimi dohodki, na primer 8 milijonov, 9 milijonov postavljamo v mnogo boljši položaj, kot tistega z manjšimi osebnimi dohodki.

Torej, če bi šel ponovno na to osnovo. V prvem primeru bi bila pri 4-članski družini s tremi vzdrževanimi člani osnova 3 milijone in pol, davek bi znašal 80.000 S dinarjev. Pri 3 vzdrževanih članih se zniža davek za 60.000 S dinarjev ali na 20.000 S dinarjev. Iz tega izhaja tudi drugi amandma 20.000 S dinarjev, ali 200 N dinarjev naj znaša znesek, ki naj se prizna kot odbitna postavka od izračunanega zneska davka. Na ta način sta v pogledu odbitnih postavk izenačena oba državljana, tisti s 3 in pol milijona dinarjev, kot tisti z 10 milijoni dinarjev dohodka.

Poslanci ugotavljamo, da ima tisti z desetimi milijoni veliko boljšo situacijo, kot tisti s štirimi milijoni, če sem konkretnejši. Mislim, da nam te stvari morajo biti jasne.

Predsednik Miran Goslar: Mislim, da ima prav tovariš Savinek, ko ugotavlja, da le ni vse jasno. Vsak, ki ima več kot 20.000 dinarjev dohodka na leto, avtomatično ne bi mogel biti več deležen olajšav.

(Nekdo iz klopi.) V absolutnem znesku se zmanjša.

Mislim, da bi se morala osnova zvišati za tiste dohodke, samo to ni precizirano.

Mirko Tratnik: Prosim, da se odbor sestane, ker je bilo to vprašanje sproženo v odboru.

Predsednik Miran Goslar: Odrejam četrt ure odmora, da se odbor sestane. Prosim člane izvršnega sveta, da sestanku prisostvujete, ker se enak amandma predlaga tudi v republiškem zboru. Prosim, da se sporazumete tudi o amandmaju tovariša Vovka.

(Seja je bila prekinjena ob 14.40 in se je nadaljevala ob 15.30.)

Predsednik Miran Goslar: Nadaljujemo z obravnavo 4. točke dnevnega reda. Prosim poročevalca komisije, da poroča o izidu sestanka. Tovariš Tratnik ima besedo.

Mirko Tratnik: Odbor za gospodarsko programiranje in finance načeloma podpira amandma, ki sem ga podal. Ugotavlja pa, da tega amandmaja ni mogoče vnesti v obstoječi zakon. Sprejem tega zakona pa je nujen, da bodo občine sprejele lastne predpise. Odbor za gospodarsko programiranje je sprejel naslednji sklep:

Izvršni svet naj se zaveže, da v prvi polovici leta 1969, ko bo imel vse podatke na podlagi prijavljenih predlogov, pripravi informacijo, kako odmerjati davke na osnovi predlaganega amandmaja. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Kakšno stališče ste zavzeli do amandmaja inž. tovariša Vovka? (Mirko Tratnik: Do naslednjih amandmajev smo

zavzeli negativna stališča in jih odklanjamo.) Kdo še želi razpravljati? Prosim, tovariš Prinčič ima besedo.

Egon Prinčič: Tovariš predsednik, poslanci. Imam vprašanje k 48. členu zakona, ki ga sedaj obravnavamo. Gre za obdavčitev prodaje premičnin oziroma nepremičnin pred pretekom roka, ki je v tem členu predviden. Namen te obdavčitve je, da se omeji preprodaja, oziroma špekulativni nameni. Vendar smatram, da pri prodaji premičnin, oziroma nepremičnin ne gre vedno za špekulativne namene in da gre v določenih primerih tudi za opravičeno preprodajo. Na primer nekdo, ki ima avtomobil, postane invalid in ga proda, ker ga ne rabi več. Davek pa bi moral plačati. Postavljam vprašanje: ali se bo pri obdavčevanju upoštevalo tiste upravičene primere, ko preprodaja nima špekulativnega značaja?

Predsednik Miran Goslar: Ali lahko odgovori predstavnik izvršnega sveta? Tovariš Repič se javlja za besedo.

Viktor Repič: Načela tega zakona so povzeta po temeljnem zakonu in jih ne moremo spreminjati. Z republiškim zakonom samo odrejamo, kateri so ti predmeti, ki jih je v primeru preprodaje treba obdavčiti. Vsaka občina pa lahko v svoji pristojnosti obravnava posamezne primere in prizna tudi olajšave tam, kjer se ji to zdi potrebno.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Egon Prinčič ima ponovno besedo.

Egon Prinčič: Zdi se mi nelogično, da bi občina lahko oproščala plačila tega prispevka. Zato predlagam, da se v drugem odstavku 115. člena za besedami »iz prvega odstavka tega člena« doda naslednje besedilo: »ni treba plačati tudi v vseh tistih primerih, ko občinska skupščina ugotovi, da so bile premične in nepremične stvari prodane pred pretekom rokov iz tega odstavka, zaradi socialnih, zdravstvenih ali drugih opravičenih razlogov.«

Viktor Repič: To občinske skupščine lahko naredijo, tudi če ne napišemo.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Prinčič, ali vztrajaš pri amandmaju?

Egon Prinčič: Da, vztrajam.

Predsednik Miran Goslar: Prosim, če amandma predložiš pismeno. Tovariš Savinek se še javlja k besedi.

Mihael Savinek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ker po tolmačenju lahko občinska skupščina sama predpiše davščino na nepremičnine, bomo lahko imeli v republiki Sloveniji različne primere: v eni občini, kjer stanuješ in boš želel avtomobil prodati, ni predpisanega davka, v drugi občini je predpisan davek itd. Smatram, da na tak način ne moremo in ne smemo reševati stvari, če hočemo obdavčiti špekulacije s preprodajo. Z enotnim republiškim zakonom je treba določiti, da mora biti v vsakem primeru, kadar

pride do prodaje, plačan davek. Prepustiti to odločitev občinam, po mojem mnenju, ne gre. Tam bo prevladovalo stališče tistih odbornikov, ki bodo znali bolj konkretno, bolj vitalno in bolj vehementno zagovarjati občinski akt o prispevkih in davkih občanov.

Menim, da na tak način ne smemo in ne moremo reševati tako pomembnih stvari, ker bomo s tem dali povoda še za večje špekulacije.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Nihče več.

Prosim odbor oziroma zakonodajno-pravno komisijo, da obrazložita, zakaj odklanjata amandma tovariša Vovka.

Prosim, tovariš Simšič, predstavnik zakonodajno-pravne komisije.

Stane Simšič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Amandma tovariša Vovka ni sprejemljiv zaradi tega, ker je v zakonu o prispevkih in davkih občanov v zveznem Uradnem listu v 107. členu predvidena progresivna obdavčitev. V tem členu se ne dopušča proporcionalna obdavčitev. V razpravi je bilo sicer izraženo mnenje, da bi bilo pozitivno obdavčiti proporcionalno v primeru, ko bi se posestva ne delila. Vendar nam zvezni zakon tega sedaj ne dopušča.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi razpravljati? (Nihče več.) Torej lahko preidemo na glasovanje. Najprej glasujemo o amandmajih zakonodajno-pravne komisije, ki so strjeni v »dodatnem poročilu k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov«. Ali imate to poročilo? (Da.) Vse te amandmaje je predstavnik izvršnega sveta sprejel. Imate dve poročili zakonodajno-pravne komisije: eno je poročilo k osnutku, drugo je pa dodatno poročilo. Glasujemo o tem dodatnem poročilu, v katerem so povzeti tudi vsi amandmaji iz prvega poročila. To poročilo ste dobili danes. Lahko glasujemo? Kdor je za te amandmaje, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Kdo se je vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

Sedaj glasujemo o amandmajih odbora za proračun republiškega zbora in odbora za gospodarsko programiranje našega zbora. Poročilo ste dobili v samem materialu. O teh amandmajih se je predstavnik izvršnega sveta pozitivno izjavil. Kdor je za amandmaje odbora, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Kdo je proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandmaji so sprejeti.

Sedaj glasujemo o amandmaju občine Celje, ki ga je naš odbor zavrnil, prav tako pa tudi izvršni svet. Kdor je za amandmaje, naj, prosim, dvigne roko. (Nihče ne dvigne roke.) Je kdo proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (7 poslancev dvigne roko.)

Amandma občine Celje je zavrnjen.

Vprašam tovariša Vovka, če umika svoj amandma, glede na obrazložitev. Prav tako je umaknil amandma tovariš Tratnik s tem, da predlaga, da sprejmemo sklep, naj bi izvršni svet v prvi polovici leta 1969, ko bo imel vse podatke iz prijav prispevka skupnega dohodka občanov, pripravil predlog, da se olajšave dajo na odmerjeni davek, ne pa na davčno osnovo. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

Sklep je sprejet, ki pa seveda ni sestavni del zakona, temveč posebna delovna naloga izvršnemu svetu.

Glasujmo še o zakonu v celoti. Mislim, da smo vse amandmaje izčrpali; oprostite, imamo še amandma, ki ga je dal tovariš Princič. Tega bodo sedaj razmnožili. Ali počakamo ali glasujemo o tekstu, ki ga bom prebral. (Nekdo iz klopi: Naj se znova prebere.)

Egon Princič predlaga, da se na strani 23 v 48. členu za drugim odstavkom doda nov odstavek, ki se glasi: »davka iz prejšnjega odstavka tega člena ni treba plačati tudi v vseh tistih primerih, ko občinska skupščina ugotovi, da so bile premične ali nepremične stvari prodane pred pretekom rokov iz tega odstavka zaradi socialnih, zdravstvenih ali drugih opravičljivih razlogov.« Novi tretji odstavek postane četrti odstavek.

Predsednik izvršnega sveta je ugovarjal temu amandmaju. Tovariš Repič se še enkrat javlja k besedi.

Viktor Repič: K besedi se oglašam samo zato, ker je bilo podano mnenje, da bodo razlike med občinami. Že prej sem povedal, da republika samo določa, kateri so tisti predmeti, ki naj se obdavčijo. Občinske skupščine pa imajo torej pravico uveljaviti vse vrste olajšav v skladu s svojo davčno politiko. Prav zaradi tega menim, da bodo obstojali razločki med posameznimi občinskimi predpisi.

Predsednik Miran Goslar: Prebral sem ta tekst. Predstavnik izvršnega sveta je proti temu amandmaju iz razlogov, ki jih je navedel. Prosim, da glasujemo. Kdor je za ta amandma, naj dvigne roko. (15 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (16 poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (18 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Glasujemo o zakonu kot celoti skupaj z amandmaji, ki smo jih izglasovali. Kdor je za ta zakon, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec.) Zakon je sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

Ta zakon je predložil skupščini izvršni svet s predlogom, da se obravnava po skrajšanem postopku. Predsedstvo skupščine je ta predlog osvojilo, tako da se obravnava kot predlog zakona ne glede na roke, ki so določeni za posamezno opravilo s poslovnikom. Predstavnik izvršnega sveta je tudi v tem primeru tovariš Viktor Repič, ki lahko poda obrazložitev, če to želi. Opozarjam, da je izvršni svet naknadno predlagal amandma k 2. členu tega zakona, ki ste ga sprejeli pred sejo.

S predlogom izvršnega sveta in predsedstva, da se obravnava zakonski predlog po skrajšanem postopku in ne glede na roke, se strinjamo.

Odbor za gospodarsko programiranje in finance je predložil zboru pismeno poročilo, kjer predlaga amandmaje k 2., 4., 5. in 7. členu zakona. V dodatnem poročilu, ki ste ga prejeli danes pred pričetkom seje, je odbor ugotovil, da je amandma, ki ga predlaga izvršni svet k 2. členu predloga zakona, istoveten z amandmajem odbora. To se pravi, tu je doseženo soglasje z izvršnim svetom.

Amandma se nanaša na stopnjo prispevka iz osebnega dohodka, ki naj se zniža od 1,60 na 1,51.

Predlog zakona je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija. Zakonodajno-pravna komisija predlaga amandma k 8. členu predloga zakona. Nadalje imamo amandma skupščine občine Celje k 7. členu predloga zakona. Ta amandma je po vsebini enak predlogu našega odbora.

Morda želi poročevalec besedo? (Da.) Tovariš Tratnik ima besedo.

Mirko Tratnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! S tem zakonom v precejšni meri krojimo obseg republiškega proračuna za leto 1969. Gospodarstvo se je v drugem polletju 1968 razvilo ugodnejše kot prej. Indeks povečanja je porastel, vendar s tem ni še nikake garancije, da se bodo taka gibanja nadaljevala tudi v prihodnjem letu. Seveda kaže indeks ugodnejšo številko tudi zato, ker primerjamo sedanje povečanje s prejšnjim zastojem v gospodarstvu. Republiški proračun za leto 1969 pa je porastel v še večji meri, kot bi si mogli zamisliti povečanje družbenega proizvoda tudi največji optimisti. Torej gre za kritje večjih potreb splošne porabe v letu 1969. Poudarja se, da gre povečanje predvsem na račun novih obveznosti republike. Vendar sodim, da bi morali predvsem ugotoviti, ali je naša splošna potrošnja racionalna, ekonomična in varčna, ali pa je morda neracionalna.

Ker so osnova republiškega proračuna potrebe, ne pa možnosti, ki jih ima naše gospodarstvo, sodim, da ne moremo enostavno sprejeti vse, kar se nam predlaga. Splošno porabo bi bilo treba ekonomsko prisiliti, da tudi v dejanjih začne uvajati racionalizacijo in varčevanje. Po nepreverjenih podatkih, ki sem jih slišal, deluje v republiki okoli 1500 samostojnih organizacij družbenih služb, vsaka ima svojega direktorja, toliko je tudi tajnic, računovodstev, personalnih služb itd. Ali res ni mogoče družbenih služb racionalno organizirati, ali so res vse potrebne, ali se v njih varčuje ali razsipa, kje se vodi račun o racionalni potrošnji?

Odbor za gospodarsko programiranje in finance je zavrnil predlog, da se prispevna stopnja 1,51 nadomesti z 1,60. Pri tem moram poudariti, da je dobro voljo pokazal izvršni svet, da republiški zbor predlaga kompromis s stopnjo 1,55, organizacijsko-politični in kulturno-prosvetni pa tudi ta predglog zavračata. Poleg utemeljitve, ki jo je odbor za gospodarsko programiranje že dal v pisarni obliki, dodajam še to, da je odbor imel pred očmi resolucijo, ki govori, da gospodarstva ne bomo več obremenjevali, oziroma, da mu bomo skušali celo znižati prispevno stopnjo za ca. 0,2. Prav tako je bil odbor mnenja, da je politično in psihološko zgrešeno, da vsa sredstva, ki jih zveza prepušča republiki, zajemamo za potrebe proračunov oziroma republike.

V resoluciji ugotavljamo, da se z reformo predvidena postopna krepitev gospodarstva za razširjeno reprodukcijo in modernizacijo ne uresničuje zadovoljivo, v svežem spominu imamo resolucije, ki so jih dale naše gospodarske organizacije, kot so premogovniki, rudnik Mežica, prometne organizacije in železnica. Na vsa ta vprašanja, ki so življenjskega pomena, gospodarski zbor ni še ničesar odgovoril. Ugotovil je le, da te gospodarske organizacije poslujejo z izgubo v višini ca. 7 milijard dinarjev. Te delovne organizacije pa so še obremenjene z visokimi prispevnimi stopnjami. Te stopnje so znašale pred reformo leta 1962, 62 %, leta 1964, 54 %, leta 1965, 42 %, leta 1966 pa le še 33 %. Leta 1967 je bil delež družbe na ustvarjalnem neto produktu že povečan na 40 %, v prvem polletju letošnjega leta pa celo na 52 %, kar je samo 2 %

manj kot leta 1954. Poleg tega plačujejo gospodarske organizacije znatne obresti na poslovni sklad in visoke obresti za kredite.

Družbene dajatve so konstantne vse dotlej, dokler ni podjetje zaradi poslovnih izgub prisiljeno zmanjševati osebnih dohodkov. Gospodarske organizacije torej upravičeno pričakujejo, da jim družba ne bi smela odreči pomoči. Pomoč pa vidijo predvsem v znižanju družbenih prispevkov, kot so obresti od poslovnega sklada, zvezni in republiški prispevki od osebnih dohodkov in nižje obrestne mere. Naš odbor je želel te zahteve realizirati s predlogom o znižanju prispevne stopnje od 1,60 na 1,50. Toliko zaenkrat. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Odpiram razpravo. Kdo želi besedo? Tovariš Vogrinec ima besedo.

Janko Vogrinec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Predloženi osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks določa v 5. a členu osnovo, od katere naprej se osebni dohodek obdavči. Ta osnova je bila določena že sedaj. Novost predloženega zakona je samo v tem, da se da olajšava za vzdrževanje družinskega člana, kar smatram, da je pravilno. Nerazumljiv pa je zadnji odstavek istega člena, ki za vdrževanje zakonca znižuje olajšave za 50 %.

Smatram, da tako določilo v predloženem zakonu ni v skladu z načeli enakopravnosti žene v socialistični družbi. Zato v celoti podpiram stališče, oziroma amandma odbora za gospodarsko programiranje in finance in mnenje republiškega sveta zveze sindikatov, ki je istoveten mojemu amandmaju, da se zadnji odstavek citiranega člena črta, in da se zakonec, to je žena, vključi v drugi odstavek 5. a člena.

Zato bom za ta amandma tudi glasoval.

Mnenja pa sem, da predlagatelj citiranega zakona ni v celoti uspel z obdavčevanjem osebnega dohodka, saj je tu še vrsta mnenj, ali ni progresivna lestvica preblaga v razponih in ali ne bi bilo umestneje obravnavati dohodek družine in od tu izhajati z obdavčitvijo. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: To se pravi formalno ne daješ amandmaja, ker je vključen v predlog, ki ga daje odbor. Kdo še želi besedo? Tovariš Egon Prinčič.

Egon Prinčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ugotovili smo že, da je naša republika majhna. Zato je razumljivo, da je potrošnja pri nas relativno večja kot je v drugih republikah in tudi v drugih državah. To izhaja predvsem iz tega, ker ima naša republika tudi svoje nacionalno obeležje, ki zahteva vrsto služb in institucij, ki so potrebne neki naciji.

Z obstojem institucij, ki našo nacionalnost potrjujejo, se popolnoma strinjamo. Vendar pa ne smemo dopustiti nepotrebnega in prebogatega bohotenja vsega tistega, kar ni potrebno, kar je morda dobilo preveliko širino, ali kar se je morda tudi zbirokratiziralo. Menim, da je prav, da poudarimo, da moramo biti pri vseh teh stvareh realnejši. Eden izmed pogojev za nacionalno samostojnost je tudi materialna osnova, ki se mora nenehno krepiti. To pomeni, da moramo krepiti tudi gospodarstvo, ki končno tudi omogoča našo nacionalno nadgradnjo.

Na podlagi procesov v zadnjih letih bi si upal trditi, da so izredno močne kratkovidne in neperspektivne težnje, da slabimo materilano osnovo našega nacionalnega obeležja, ko skušamo vedno bolj obremenjevati gospodarstvo, ki že sicer dela v težkih pogojih.

Modernizacija in rekonstrukcija gospodarskih organizacij je temeljni pogoj za nadaljnji gospodarski razvoj naše republike. To smo danes ugotovili tudi v resoluciji, ki smo jo potrdili. Sposobnost gospodarskih organizacij, da modernizirajo proizvodnjo, da povečujejo svoje kapacitete, da racionalizirajo svojo proizvodnjo in s tem postajajo vse bolj in bolj konkurenčne v mednarodni delitvi dela, s stalnimi obremenitvami slabimo. Dokaz za to so tudi konkretni podatki zavoda SR Slovenije za planiranje (tabela št. 24 v gradivu: »Ocena razvojnih možnosti SR Slovenije za leto 1969«), iz katerih je razvidno, da bo delež sredstev gospodarskih organizacij za investicije v osnovna sredstva v letu 1969 padel na 36,9 % od 39,2 % v letu 1968. Ta podatek govori, da relativno zmanjšujemo finančni potencial samih gospodarskih organizacij. Sodim, da je to nevzdržno, nesprejemljivo, saj zmanjšujemo sposobnost naših gospodarskih organizacij za uspešno uveljavljanje v mednarodni delitvi dela. Rekonstrukcije in modernizacije bodo tako zasnovane torej v znatni meri na posojilih in to po visokih obrestnih merah. Že prej pa smo ugotovili, da bolj učinkovitih možnosti družbene intervencije v gospodarstvu nimamo. Torej je že samo izhodišče nezdravo, oziroma že vnaprej vemo, da bodo modernizacije možne le pod težkimi kreditnimi pogoji.

Apeliram na zbor in vse ostale činitelje v republiki, da se ta enostranski pritisk skuša korigirati. Eno od konkretnih možnosti vidim v tem, da prepustimo republiki s tem zakonom, ki ga sedaj obravnavamo, manj sredstev za kritje potreb splošne porabe in da ji s tem pravzaprav omogočimo pričetek procesa racionalizacije in varčevanja tudi na področju splošne porabe, kar bi bil zelo pozitiven proces. Obenem pa bi morali omogočiti tudi občinskim skupščinam, da ne bodo enostavno in enostransko pritiskale na prispevne stopnje iz osebnega dohodka. Zato podpiram amandma odbora za programiranje in finance gospodarskega zbora, da se pusti čim več sredstev občinam iz drugih virov, kar pomeni, da bi naj tudi prispevek iz skupnega dohodka občanov v celoti pripadel občini in ne tudi republiškemu proračunu v višini 50 %. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Kdo se še prijavlja za besedo? Tovariš Klemenčič ima besedo.

Franc Klemenčič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Predlagal sem amandma k 5. točki dnevnega reda z obrazložitvijo. Smatram, da predlog ni posebno pravičen posebno za tiste, kjer je zaposlen samo en član družine. Ta je lahko obdavčen že na 2 milijona S dinarjev, če pa sta oba družinska člana zaposlena, lahko zaslužita 4 milijone S dinairjev in ne plačata davka na dohodek.

Tovariš Simoneti je rekel dopoldne v ekspozeju, da se bo s tem zakonom dosegla večja socialna pravičnost. To v teh primerih ne drži popolnoma.

Podobno je tudi z regresi za otroke. Te bodo lahko koristili tisti, ki bodo imeli več kot 2 milijona S dinarjev dohodka. To se pravi, da bodo celo tisti, ki so doslej plačevali ta prispevek, oproščeni. Ne vem, če je s tem uresničena tista prerazporeditev osebnega dohodka, o kateri je govoril tovariš Kavčič na

našem zboru. Mislim, da samo govorimo, kako bomo preprečili bogatenje; tudi trditev, da tisti, ki več sprejemajo, naj več dajo za potrebe družbe, ne drži. Morda bi po mojem predlogu tudi tisti iz negospodarskih področij, ki precej kritizirajo, morali sami prispevati določen prispevek za potrebe negospodarstva. Zdi se mi, da bodo sredstva po tem zakonu minimalna. Ne vem od kod bomo vzeli tista sredstva, kot so navedena v republiškem proračunu. Morda bo tudi to očitek, da želimo nekatere oprostiti plačila tega prispevka, in da bomo ta zakon izglasovali zato, ker smo pač sami prizadeti. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Tovariš Zupančič bo govoril.

Anton Zupančič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Še nekaj besed k našemu poročilu. Strinjam se z izvršnim svetom, ki podpira naš odbor za programiranje in finance. S temi stališči se strinja tudi gospodarska zbornica. Ne morem pa razumeti tega, da je prosvetno-kulturni zbor ta akt zavrnil in da bo verjetno tudi v republiškem zboru drugače.

Stanje našega gospodarstva nam nujno narekuje, da z glasovanjem podpremo amandma našega odbora, da se prispevna stopnja ohrani v isti višini, kot lani, to je 1,51 in da se ne osvoji predlagana stopnja 1,61.

V poročilih naših zborov in odborov se venomer poraja zahteva po stabilni republiški politiki, ki se ne bo menjala od resolucije do resolucije, od zakona do zakona, ampak da bo veljala vsaj nekaj let. Sodim, da bi morali v republiki že enkrat določiti takšen gospodarski razvoj, kakršnega hočemo imeti in si zastaviti naloge, da bomo postavljene razvojne cilje dosegli. Če pregledujemo npr. današnji dnevni red seje gospodarskega zbora, kaj hitro ugotovimo, da sta razvoju gospodarstva namenjeni pravzaprav samo dve točki dnevnega reda in sicer: družbeni plan in prispevek od sklada skupne porabe. Vse ostale točke pa pravzaprav samo ponavljajo problematiko financiranja splošne porabe.

O financiranju splošne porabe sprejemamo zakone, ki obvezujejo gospodarske organizacije, da redno odvajajo sredstva, problematiko gospodarstva pa rešujejo le načelne resolucije, ki jih lahko razglašaš, tolmačiš, konkretnega pa tako rekoč nič ne prispevaš k razvoju gospodarstva.

Zato sodim, da bi morala biti osnovna naloga našega zbora, najprej fiksirati obremenitve gospodarstva v razumni meji, nato pa sprejeti ukrepe, kako pospešiti razvoj gospodarstva.

Ob takem dnevnem redu se mi zdi gospodarstvo kot pastorek, ki je prisiljen, da razpravlja o tem, koliko more dati za potrebe splošne porabe, nima pa možnosti te splošne potrošnje racionalizirati in jo prisiliti na varčevanje. Mislim, da se enkrat tudi to mora pričeti. Splošna potrošnja sicer načelno razpravlja o racionalizaciji, o varčevanju. Toda še nič konkretnega, nič praktičnega se še ni naredilo. Reorganizacija namreč ni racionalizacija, če nima tudi ustreznega finančnega efekta. Zato soglašam z amandmaji odbora, da ne odobrimo vseh prispevkov za republiški proračun. Le tako jih lahko prisilimo, da tudi konkretno kaj naredijo v smeri racionalizacije in varčevanja. Obenem pa apeliram na občinske odbornike, da ne bodo dopustili prevelikih obremenitev gospodarstva z občinskimi prispevki. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Javlja se tovariš Vidmar.

Janez Vidmar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne bi rad polemiziral z obrazložitvijo tovariša poslanca Klemenčiča. Vendar imam za potrebno, da zavzame zbor principialno stališče, da gre za obdavčitev osebnega dohodka in ne družinskega proračuna. Če obdavčujemo osebni dohodek občanov, potem je amandma v nasprotju s tem principialnim stališčem. Zato ne bi mogli sprejeti tega amandmaja. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Mislim, da je situacija jasna tudi glede amandmaja tovariša Tratnika, ki smo ga že prej zavrnili.

Ker ni več govornikov, prosim predstavnika izvršnega sveta, da se izjavi o spornih vprašanjih med odborom in izvršnim svetom.

Viktor Repič: Izvršni svet se ne more strinjati z amandmajem, da se dohodek iz skupnega dohodka prepusti v celoti občinam. Izvršni svet je stal pred izbiro, da izbere tisto rešitev, ki je najprimernejša, da se zagotove najpotrebnejša sredstva republiškega proračuna, in da se ugodi zahtevi po zmanjšanju proračunskih sredstev. Šlo je za zahtevo, da se dohodek od avtorskih pravic ne poveča, kot je bil predlog, marveč da se zadrži. Šlo je za zahtevo, da se prepušča občinskim skupščinam dohodek od skupnega dohodka občanov in dohodek iz sredstev skupne porabe. Izvršni svet je smatral, da je najprimernejši tisti predlog, ki govori o znižanju stopnje iz osebnega dohodka za republiški proračun. Z dodatnimi drugimi spremembami se izvršni svet ne more strinjati tudi zato ne, ker je republiški proračun prevzel nase dokajšnji del izdatkov za srednje šolstvo in druge naloge, ki so novi izdatki v okviru republiškega proračuna.

Zaradi tega izvršni svet teh amandmajev ne more sprejeti.

Predsednik Miran Goslar: To pomeni, da tudi amandmaja k 4. členu ne? Kaj pa k 5. členu tovariš Repič, ki govori o tem, da se vzdrževani zakonci izenačujejo z otroci?

Viktor Repič: Mislim, da je dal pojasnilo že tovariš poslanec. Tudi s tem amadmajem se izvršni svet ne strinja.

Predsednik Miran Goslar: Prosim še, da se o amandmaju tovariša Klemenčiča izjavi zakonodajno-pravna komisija.

Stane Simšič: Z zakonodajne strani ni razloga, da se amandma ne sprejme.

Predsednik Miran Goslar: Mislim, da je sporno pri tem amandmaju to, ker družinski dohodek ni priznan po zveznih predpisih za osnovo.

Stane Simšič: Če tako gledamo na amandma, potem ni sprejemljiv.

Predsednik Miran Goslar: Predstavnik izvršnega sveta se ni izjavil o tem amandmaju. Verjetno ga ne sprejema.

Viktor Repič: Jaz sem se izrekel proti temu amandmaju že pri obravnavi prejšnje točke, ko sem rekel, da gre za davčnega zavezanca, ne pa za družinskega varuha.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Prosim tovariš Tratnik.

Mirko Tratnik: V imenu odbora za gospodarsko programiranje izjavljam, da se z razlago predstavnika izvršnega sveta ne strinjam. To utemeljujem z naslednjim:

Spremembe k 2. členu smo sprejeli z velikim zadovoljstvom. Prepričani smo tudi bili, da bodo pobudo izvršnega sveta sprejeli tudi ostali. Pri 4. členu, katerega ne sprejema izvršni svet, je bila naša utemeljitev naslednja: 30 % stopnja od avtorskih pravic je nekako utemeljena, da pa povečanje od 9 % na 15 % za patente in tehnične izboljšave ni utemeljeno, zaradi znanih težav, ki jih imamo. Stališče izvršnega sveta za to postavko torej ni utemeljeno po mnenju našega odbora.

Za 5. a člen, ki se glasi: »za vzdrževanega zakonca se znesek iz prejšnjega odstavka zniža za 50 %, konkretno za ženo naj bi se zmanjšala vrednost od 500 na 250, je bil odbor mnenja, da morajo biti olajšave za ženo enake kot za otroke.

V zvezi z 8. členom: »dohodki 5. točke prvega člena tega zakona se odstopijo občinam v višini 50 %«. To je predlog izvršnega sveta. Do sedaj je bil to dohodek federacije, ki ga je odstopila občinam v višini 100 %. Z republiškim zakonom se torej sredstva občin, ki so se zbrala po starem zakonu, zmanjšujejo. Predlog odbora je utemeljen tudi iz vidika republiške bilance sredstev, ki predvideva zmanjšanje stopnje za temeljno izobraževalno skupnost v občini od 4,74 na 3,64.

Predsednik Miran Goslar: Po predlogu odbora k 4. členu v bistvu pravzaprav ne gre za zmanjšanje stopnje, temveč za ohranitev razmerij, ki so bila v lanskem letu. Vi predlagate, da se republiška stopnja zniža na 9, s tem da imajo občine možnost predpisati lastno stopnjo v višini 6 %. Torej gre le za preporazdelitev, ne pa za zmanjšanje tega davka. (Da.)

Še kdo želi besedo?

Tovariš Repič se ponovno javlja.

Viktor Repič: Pred glasovanjem bi želel opozoriti na to, da bi pomenila vsaka sprememba tudi spremenjeno sestavo republiškega proračuna. Republiški proračun je sedaj sestavljen tako, da so izdatki izravnani z dohodki.

V zvezi z davkom na skupni dohodek občanov bi želel reči, do so bile nekatere obveznosti prenesene iz občin na republiko. Zato je treba imeti določena kritja.

Glede davka na avtorske pravice je točna ugotovitev predsednika zbora. Dodatno pa še to, da gre tu za izrazito komercialne posle. Verjetno s tem odpade skrb, da bi mi zavirali kvalitetno dejavnost na tem področju. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Klavs se javlja k besedi.

Inž. Vladimir Klavs: Tovariš prdsednik, tovariši poslanci! Ko smo razpravljali o teh stvareh in smo razmeroma ostro zavzeli določena stališča, smo prav gotovo imeli pred očmi, da utegne to vnesti spremembe v proračun. Računam, da se poslanci strinjajo s tem, da te spremembe uveljavijo raciona-

lizacijo. Praksa do sedaj pa je bila na žalost taka, da v proračunu do racionalizacij ni prišlo. Zato mislim, da bomo le z bolj ostro politiko pri odrejanju sredstev dosegli racionalizacijo pri splošni porabi.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? (Nihče več.) Lahko glasujemo? Glede na različno vsebino posameznih amandmajev, ki jih daje odbor, moramo glasovati o vsakem amandmaju posebej.

Najprej prosim, če vzamete v roke amandmaje, ki jih daje odbor za gospodarsko programiranje in finance v svojem poročilu.

Najprej amandma k 2. členu. V bistvu je to tudi predlog izvršnega sveta. da se 2. člen črta. Vsebina tega je, da se stopnja zmanjša od 1,60 na 1,51. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

S tem je predlog izvršnega sveta in predlog odbora glede tega člena sprejet.

Sledi glasovanje o amandmaju odbora k 4. členu. Odbor predlaga, da se v prvem odstavku tega člena črta besedilo: »po stopnji 15 %« in nadomesti z besedilom: »po stopnji 9 %«.

Prosim, kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (7 poslancev dvigne roko.) Amandma je sprejet.

Glasujemo o 5. členu, to se pravi o amandmaju, ki ga daje odbor. Bistvo tega amandmaja je v tem, da se v tem členu črta zadnji odstavek, to se pravi, da se zakonci izenačujejo z otroki.

Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

Tudi ta amandma k 5. členu je sprejet.

Preostane nam še glasovanje o amandmaju k 7. členu. Ta amandma je istoveten s predlogom občine Celje, da se 1. odstavek 7. člena spremeni. Predlaga se, da se dohodki iz 5. točke 1. člena tega zakona v celoti odstopijo občinam. Torej prispevek iz skupnega dohodka občanov naj se prepusti občinam. To je bistvo tega amandmaja. Razumljivo je, da se drugi stavek tega člena črta. Ta stavek namreč določa delitev 50 : 50 med republiko in občino. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (4 poslanci.) Tudi ta amandma je gospodarski zbor sprejel.

Glasujemo še o amandmaju zakonodajno-pravne komisije k 8. členu. To je redakcijska izboljšava, s katero se določa, da zakon začne veljati 1. januarja. Kdor je za predlog zakonodajno-pravne komisije, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Še amandma tovariša Klemenčiča, kateremu ugovarja izvršni svet in zakonodajno-pravna komisija. Ali tovariš Klemenčič vztraja pri tem amandmaju glede na obrazložitev? (Vztraja.) Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (En poslanec dvigne roko.) Je kdo proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (12 poslancev dvigne roko.) Amandma ni sprejet.

Glasujemo o zakonu v celoti. Dajem na glasovanje zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks z amandmaji, ki smo jih sprejeli. Kdor je za ta zakon, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) S tem je zakon v našem zboru sprejet.

Predlagam, da preidemo na obravnavo predpisov s področja socialnega zavarovanja, in sicer, da obravnavamo najprej zakon, ki ga imamo v dnevnem redu kot 10. točko dnevnega reda, to je predlog zakona o prenehanju veljavnosti zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje.

Ta zakon, kot veste, smo že obravnavali na prejšnji seji. Tedaj smo sklenili, da bomo razpravljali o tem zakonu dokončno takrat, ko bodo predloženi ostali zakoni s področja sredstev za potrebe splošne porabe. Kot je znano, sta skupščini predložila ta zakon B. Vovk, poslanec socialno-zdravstvenega zbora in izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Odbor za gospodarsko programiranje in finance je ponovno obravnaval predlog zakona in predložil zboru dodatno poročilo, ki ste ga prejeli skupaj z gradivom k tej točki dnevnega reda. Odbor v svojem dodatnem poročilu predlaga, da zbor zavrne predlog tega zakona. Poročevalec odbora je Mirko Tratnik. Zakonodajno-pravna komisija je dala svoje poročilo k predlogu, ki ste ga prejeli skupaj z gradivom za to točko dnevnega reda. Predstavnik izvršnega sveta je tovariš Vinko Hafner. Tovariš Hafner, želiš še dodatno obrazložiti ta predlog? Tovariš Hafner se javlja k besedi.

Vinko Hafner: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ker je odbor za gospodarsko programiranje ponovno predložil, da zavrne predlog zakona o delimitiranju stopnje za zdravstveno zavarovanje, mislim, da se mora ta zbor natančno poučiti o okolnostih, kakršne s tako odločitvijo nastajajo, ki pa jih odbor za gospodarsko programiranje, po mojem mnenju, ni upošteval.

Ponavljam najprej stališče izvršnega sveta, ki ga je sprejela tudi skupščina v svoji resoluciji za oblikovanje družbene potrošnje za prihodnje leto. To se v bistvu glasi: da je zdravstveno zavarovanje treba financirati v prihodnjem letu z istimi instrumenti kot letos s tem, da je minimalno povečanje stopenj možno le tam, kjer z vsemi drugimi ukrepi ni mogoče zagotoviti sedanjega obsega zdravstvenega varstva in normalnega poslovanja zdravstvene službe.

V zadnji razpravi o tem sem tudi posredoval podrobnejšo bilanco in vas obvestil, da bi po ugotovitvah, ki smo jih napravili 26. novembra na posvetovanju s komunalnimi skupnostmi, ta obremenitev mogla znašati v primeru delimitiranja približno 5,27. Izvršni svet je v svojem prvotnem razporedu predvidel 5,2 kot verjetno stopnjo obremenitve. Po tem so tri komunalne skupnosti omenjeno programirano stopnjo za malenkost povečale. Tako je dejansko stanje, ki se ne da več spreminjati navzgor, naslednje: poprečna stopnja osnovnega prispevka znaša 5,32, skupno povečanje skladov zdravstvenega zavarovanja pa v globalu 9,5 %. Po programih, ki so jih komunalne skupnosti že sprejele, bi se v tem primeru povečali izdatki za zdravstveno varstvo delavcev od 513 milijonov N din na 546 milijonov, to je za 5,9 %. Denarna nadomestila pa bi se povečala za približno 9,5 %. Razlika, ki izhaja iz povečanja globala in povečanja izdatkov pa predstavlja malenkostno povečanje rezerve oziroma likvidnosti skladov. Dodatni prispevek ostaja v enakem razmerju s prispevno stopnjo, kot je bil v preteklem letu s tem, da se pri Mariboru tudi relavno znižuje, ker je mariborska skupnost letos formirala ta dodatni prispevek nad z zakonom določenimi merili.

Izredni prispevek, ki je uveljavljen za plačilo izgub iz preteklih let, znaša letos 23 milijonov N din ali 0,27 % bruto osebnega dohodka in se bo zmanjšal v prihodnjem letu na 9 milijonov oziroma na 0,11 %. Takšen bo realen položaj

zdravstva, seveda če bodo občinske skupščine uveljavile omenjene stopnje in pod pogojem, da zakon delimitira te stopnje. Vendar vam s popolno odgovornostjo rečem, da bo tudi v teh pogojih poslovalo zdravstvo še vedno ob zelo hudem pritisku in v zelo hudi stiski, da bo pa vendarle ob tem moglo nekoliko znižati izgube, kakršne je delalo letos in se polagoma prilagoditi normalnemu poslovanju.

Tovariši in tovarišice, tiste, ki morda ne poznajo dejanskih razmer in menijo, da gre tu za neko nenormalno povečanje izdatkov za zdravstveno zavarovanje, moram opozoriti na to, da morajo upoštevati, da smo leta 1967 znižali dohodke zdravstvenega zavarovanja za 2 prispevni stopnji, skupno z dodatnim prispevkom pa od skupne stopnje 8,65 bruto osebnega dohodka na 6,35.

Na ta način so se v enem letu zmanjšali dohodki zdravstvenega zavarovanja za skoraj 17 % in je bil samo manjši del tega kompenziran s prenosom denarnih nadomestil za odsotnost z dela do 30 dni na gospodarske organizacije ter deloma s povečanjem participacije zavarovancev.

Ob takem stanju je bilo financiranje zdravstvenega varstva že dve leti zapored na približno enakem nivoju. Ob tem so osebni dohodki v zdravstvu bili pod ravnijo osebnih dohodkov vseh drugih dejavnosti, in sicer lanski okoli 6 %, letos pa okoli 5,5 %. Materialni izdatki pa so bili zaradi znatnih restrikcijskih ukrepov le nekoliko nad potrošnjo prejšnjega leta.

Pri tem je treba upoštevati, da so ob tako glabokem znižanju prispevne stopnje za cela 2 % poena napravili skladi zdravstvenega zavarovanja v letu 45 milijonov, zdravstveni zavodi pa 18 milijonov izgub. Od tega klinične bolnišnice okoli 12 milijonov. Skupni izdatki za zdravstveno varstvo se letos gibljejo za približno 2 % višje kot so bili v preteklem letu. Ob tem pa se povečujejo izdatki, torej osebni dohodki v zdravstvu za približno 5,5 % in nekaj manj od tega materialni izdatki. Skladno s tem računamo, da bodo skladi socialnega zavarovanja napravili letos približno 10 milijonov N din izgube, izguba zdravstvenih zavodov pa se bo povečala od lanskih 18 milijonov na približno 23 milijonov N din. Obenem se bodo izgube kliničnih bolnišnic zmanjšale za približno na polovico lanskoletne, povečale pa se bodo izgube skoraj v vseh drugih zdravstvenih zavodih.

Pri tem pa je treba še opozoriti na to, da bodo skladi zdravstvenih zavodov letos skoraj do konca osiromašeni.

Ne bi rad ponavljal podatkov glede družbenih oziroma stvarnih rezerv v zdravstveni službi, ker te rezerve nedvomno obstojajo. Vendar pa je tisto, kar je bilo kratkoročno s temi restrikcijami možno doseči, bilo na področju zdravstva doseženo. To je edina dejavnost, ki je zmanjšala v enem letu število zaposlenih za skoraj 3 %, in ki je hkrati uspela vzdrževati materialne izdatke kljub ogromnemu porastu stroškov zdravil, le nekoliko nad ravnijo prejšnjega leta.

Ob stopnji 5,32 % osnovnega prispevka oziroma ob skupnem povečanju izdatkov za zdravstveno varstvo za 5,9 % računamo, da bodo v prihodnjem letu celotna zdravstvena služba in skladi še vedno poslovali v resni stiski in bodo zdravstveni zavodi tudi še v prihodnjem letu naredili določeno izgubo, vendar manjšo kot letos. Obenem pa bi se skladi zdravstvenega zavarovanja lahko financirali brez izgube oziroma z minimalno izgubo glede na delen porast rezerv, ki jih s to prispevno stopnjo planirajo.

Kar se tiče funkcije izrednega prispevka, se oproščam tovarišem poslancem iz odbora za gospodarsko programiranje gospodarskega zbora, ker moram

reči, da so nekatere njihove ugotovitve v zvezi z izgubami in izrednim prispevkom nekoliko v kontradikciji same s seboj in tudi z normalnim z zakonom predpisanim poslovanjem socialnega zavarovanja.

V čem je namreč problem? Izredni prispevek je dovoljeno uvajati ne glede na to, ali se zavarovanci s tem strinjajo, ali ne. Vendar samo v primeru, če gre za pokritje čiste nepokrite izgube iz prejšnjega leta. V tem primeru mora sklad oziroma skupnost socialnega zavarovanja avtomatično uvesti za to višino ustrezajoč prispevek. Torej se ta ne more uporabljati za tekoče financiranje, in se ne more vnaprej planirati. Poleg tega vam povem to, da smo mi sedaj dve leti ob tej težki stiski financiranja zdravstva, vsako leto že vnaprej mislili, da ne moremo priti skozi in da bomo končali z izgubami. To pa je deangažiralo dva faktorja za resno gospodarjenje. Najprej so skladi socialnega zavarovanja ter skupnosti in zavodi sodili, da bodo pač nekoliko povečali izdatke in jih nato pokrili prihodnje leto z izrednim prispevkom, še težje pa je to vplivalo na zdravstvene zavode, ki so vedno pričakovali, da ima sklad v tem neke rezerve in da lahko zato sprejema višje obremenitve, kot pa so dejansko zbilansirane.

Poleg tega bi rekel to, da mi ne moremo naložiti skladom socialnega zavarovanja deficitarno financiranje. Prečital vam bom zaradi jasnosti samo tale člen zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja, ki vam bo pokazal tudi posledice za primer, če danes sklene gospodarski zbor, da predlaganega zakona ne sprejme. In sicer 77. člen: »Prispevki za zdravstveno zavarovanje so osnovni in dodatni. Stopnje prispevkov za zdravstveno zavarovanje določa skupščina komunalne skupnosti v soglasju z občinsko skupščino.

Sklepi o stopnjah prispevkov morajo biti sprejeti in soglasje zanje dano pred začetkom tistega koledarskega leta, v katerem se začenjajo uporabljati stopnje iz zadevnih sklepov. Če do tega časa sklepi niso sprejeti oziroma soglasje zanje ni dano, se uporabljajo tudi v novem letu stopnje, ki so veljale v prejšnjem letu.«

Tretji odstavek: »če to terja splošna korist delovnih ljudi na področju družbenoekonomskih odnosov v republiki in uresničevanju ciljev družbenega plana, predpiše republiška skupščina najvišjo mejo, do katere smejo skupščine komunalnih skupnosti določiti stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje. V takem predpisu določi skupščina tudi, kako se krije del obveznosti, ki utegne ostati nekrit, zaradi tega, ker je predpisala najvišjo mejo za stopnjo prispevka.«

Moram opozoriti, da to ni mogoče tolmačiti tako, da lahko naloži komunalni skupnosti, da izbilansira svoj sklad z izgubo in računa z izrednim prispevkom v prihodnjem letu, temveč mora jasno določiti, na kakšen način to pokriva ali pa mora ta del pokrivati sama. Torej kaj nastane v primeru, če bi vaš zbor ne sprejel zakona, ki ga je republiški zbor že sprejel? V tem primeru je treba računati, da ostanejo enake prispevne stopnje kot v preteklem letu.

Glede pripombe, da bi bilo treba najti neko kompromisno rešitev z limitiranjem nekoliko povišane stopnje, moram opozoriti, da to ne pride več v poštev. Kajti stopnje so že sprejete. Komunalne skupnosti pa ne morejo v naslednjih dneh na osnovi povsem spremenjenega finančnega programa nemudoma zasedati in ponovno te stopnje potrditi ter jih do 1. januarja objaviti, da bi bile veljavne.

Poleg tega pa bi vas rad obvestil, za kakšne razlike gre. Če bi na primer iskali kompromis v stopnji 5,2 ali pa podobno, gre vsega za približno 1 milijardo 100 milijonov dinarjev razlike. Vendar pa vam povem, da bi stroški,

ki bi nastali iz deficitarnega financiranja in na drug način najbrž hitro prekoračili ta znesek.

Tovariši poslanci, poleg tega bi vas rad prepričal, da so bile komunalne skupnosti, ko so sedaj sprejemale te nekoliko višje stopnje, pri svojem odločanju vendarle v veliki stiski. Bile so med kladivom in nakovalom glede stališč gospodarstva, sindikata in občinskih skupščin, ki bodo to potrjevale. Treba je razumeti namreč to, da so sprejete stopnje ob takem razmerju razumljive in da so sprejemljive in da so podvržene še potrjevanju občinskih skupščin, kjer pa se prav tako pojavljajo proizvajalci v obliki svojih zborov delovnih skupnosti.

Odgovoriti moram še na vprašanje glede denarnih nadomestil in participacije. Moram vas obvestiti o tem, da kljub prizadevanju, ki sta ga izvršni svet in sekretariat za zdravstvo vložila v to, da bi priporočila in uveljavila resnejše zvišanje participacije zavarovancev ravno zato, da bi s tem ob čim manjših izdatkih sklada regulirali zdravstveno potrošnjo, s tem nismo uspeli. Zato gre letos po novih odločitvah le za minimalno povečanje participacije. Tudi glede denarnih nadomestil naša priporočila niso bila uspešna. Komunalne skupnosti so smatrale in prav tako tudi sindikat ter drugi, da smo pri zmanjševanju denarnih nadomestil za bolezenske odsotnosti že dosegli relativno nizko odsotnost ljudi z dela. Zato bi ti ukrepi, čeprav bi bili povsem fiskalnega pomena, v tem primeru ne prispevali k normalnemu delovanju zdravstvenega varstva zavarovanih delavcev.

Opozoril bi odbor še na to, da je izvršni svet upošteval priporočila iz resolucije skupščine in s tem tudi vašega zbora, da se gospodarstvo obremenjuje s čim manjšimi prispevki in da se v nobenem primeru ne dovoljujejo preseganja stopenj, kakršne so bile v veljavi letos, ker verjetno niste uspeli izračunati posledic sprememb, ki so bile deloma še izglasovane ali pa bodo, vam posredujem naslednje stopnje: federacija 3 %; republiška izobraževalna skupnost 3,26 %; republiški proračun 1,51 %; občinski proračuni in občinske, torej temeljne izobraževalne skupnosti ne 3,64, ampak 3,83, kar bi predstavljalo povečanje občinskih izdatkov za izobraževanje za približno 2 milijardi 800 milijonov din, pokojninski sklad 12,90 %; zdravstveno zavarovanje 5,32 %; otroško varstvo 1,80 in zaposlovanje 0,20 %. Na ta način dobimo skupno obremenitev, če občine ne povečajo, 31,63 %, če občine povečajo do predlaganega limita pa 31,93 %.

To res ne odgovarja stališču odbora za gospodarsko programiranje, ki terja, naj se zadrži ta stopnja za približno 0,9 % nižje, vendarle pa predstavlja resno zadrževanje splošne potrošnje in nižjo obremenitev osebnega dohodka.

Mislim, da je tu izvršni svet napravil napore, da uskladi potrebe tako na republiškem kot na nižjem nivoju, vključujoč pri tem tudi zahteve izobraževanja in občinskih proračunov in končno predlagal takšno obremenitev.

Prosim vas, tovariši poslanci, da bi imeli pred svojo odločitvijo, ne glede na to, za kakšno stališče se je kdo opredelil, pred očmi izredno mučne in težke posledice, ki bi sledile odločitvi zbora, da ne sprejme zakona o delimitiranju. Pri tem poudarjam, da smo pri svojih kalkulacijah in svojih ocenah resnično realno gledali na stvaren položaj in upoštevali tudi tiste motive, iz katerih izhaja predlog vašega odbora. Če bo potrebno, vam bom dal tudi podrobne izračune, ker za to področje zdaj že razpolagamo z definitivnimi in povsem solidnimi podatki.

Predsednik Miran Goslar: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Javlja se tovariš dr. Mozetič, predsednik socialno-zdravstvenega zbora.

Dr. Vinko Mozetič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kot predsednik socialno-zdravstvenega zbora čutim dolžnost, da sodelujem v razpravi in opozorim na nekatera dejstva in stališča našega zbora, ki jih prosim upoštevajte pri odločanju o predlogu zakona.

Skupščina SR Slovenije je julija letos v obravnavi zveznega predloga o sistemu zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva sprejela jasna stališča, da je treba samoupravi zavarovancev omogočiti, da samostojno in odgovorno odloča o obsegu pravic in njihovem materialnem kritju. Skladno s tem se je naša republika doslej odločno zavzemala za odpravo kakršnih koli zveznih limitov. Poleg tega sta republiški in gospodarski zbor na sejah dne 12. in 13. februarja 1968 v priporočilu za vodenje in izvajanje politike prispevkov, davkov in taks ugotovila dobesedno naslednje: »Pokrivanje potreb splošne porabe v obstoječem sistemu je odvisno predvsem od višine obremenitev gospodarstva, zato stopenj prispevka iz osebnega dohodka ne moremo določati s stališča potreb, pač pa predvsem v okviru dejanskih ekonomskih možnosti gospodarstva. Upoštevajoč, da je tako spoznanje prisotno pri vseh družbenopolitičnih skupnostih, se dosledno zavzemamo za odpravo administrativno določenih limitov na vseh področjih. Zato tudi republika ne bo določila višine prispevkov za občinske proračune, temeljne izobraževalne skupnosti in zdravstveno zavarovanje.«

V skladu s tem načelnim izhodiščem je skupščina sprejela na seji republiškega in gospodarskega zbora dne 3. decembra resolucijo o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969, v kateri je glede zdravstvenega zavarovanja rečeno, da bi se delimitiranje stopnje moralo uveljaviti že za leto 1969. Začrtana politika na področju zdravstvenega zavarovanja je torej jasna, realizacija te politike pa nujno terja, da se sprejme predlog zakona o delimitiranju prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje.

Iz dodatnega poročila odbora za gospodarsko programiranje in finance vašega zbora izhaja, da so v prihodnjem letu za zdravstveno zavarovanje potrebna večja sredstva. Menim, da o tem ni več dileme. Razhajamo se samo v načinu zagotovitve večjih sredstev. Res je, da omenjena resolucija določa, da se bo financiranje zdravstvenega zavarovanja v letu 1969 izvajalo praviloma v okviru obstoječe stopnje. Resolucija pa tudi določa, kar odbor v svojem poročilu ne omenja, da je dopustno minimalno povečanje stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje v tistih komunalnih skupnostih, kjer kljub ukrepom za nadaljnjo racionalizacijo zdravstvene službe ter s povečano udeležbo zavarovanih oseb pri uporabi nekaterih zdravstvenih storitev in z zadrževanjem porasta nadomestil za čas odsotnosti z dela ni možno z obstoječo stopnjo kriti realno ugotovljenih potreb zdravstvenega varstva in zavarovanja ter preprečiti upadanje ravni zdravstvenega varstva.

Če predloženega zakona gospodarski zbor ne sprejme, ne moremo realizirati pravkar omenjenega stališča.

Ne bom govoril o stopnjah prispevkov za zdravstveno zavarovanje, ki so jih sprejele komunalne skupnosti, ker vas je s tem že obširno seznanil tovariš Vinko Hafner. Opozarjam vas le na trditev v poročilu vašega odbora, da z limitiranjem osnovne stopnje ni postavljen limit višini sredstev za zdravstveno za-

varovanje, ker se z izrednim dopolnilnim prispevkom dopolnjujejo sredstva, dobljena na podlagi osnovne prispevne stopnje.

Najbrž je bilo tudi vašemu odboru znano, da je z zveznim zakonom določen limit glede višine dodatnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, ki sme znašati največ 25 % sredstev zbranih z osnovno prispevno stopnjo. Res so imele skoraj vse komunalne skupnosti ta dodatni prispevek v maksimalni višini. Vendar je treba upoštevati, da so bile v to prisiljene, saj smo v zadnjih treh letih prav na področju zdravstvenega zavarovanja najbolj globoko zarezali v prispevno stopnjo, ki je bila znižana, kot ste slišali, od skupne stopnje 8,65 na 6,25.

Ne morem se strinjati tudi s stališčem vašega odbora, da prihaja samoupravljanje in soodločanje občanov dejansko v večji meri do izraza pri sprejemanju izrednega prispevka kot pa pri določanju osnovne prispevne stopnje in da bo v primerih večjega izrednega prispevka kritičnost delavcev oziroma zavarovancev večja in da bodo lahko bolj vplivali na racionalizacijo, predvsem še, če bodo visoke zahteve po izrednem prispevku. Ni namreč možno prezreti, da predpisi ne dopuščajo dogovarjanja glede vnaprejšnjega kritja deficita v skladih zdravstvenega zavarovanja, ampak je možen le izreden prispevek na podlagi ugotovljenega deficita. Zavarovanci so torej postavljeni pravzaprav pred dejstvo, da je deficit treba kriti z določenim izrednim prispevkom, katerega del, največ polovico, lahko krijejo delovne organizacije.

Poudarjam, da me čudi stališče odbora, da bi na področju zdravstvenega zavarovanja zavestno dopustili deficitarno poslovanje, ko pa to ni v skladu z intencijami reforme in tudi ni dopustno na drugih področjih.

Limitiranje stopenj je v preteklih letih, po mojem mnenju, do skrajnosti demobiliziralo komunalne skupnosti, ker so pač imele že nekako vkalkulirane primanjkljaje. To je povzročalo hude nelikvidnosti skladov in prisililo zdravstveno službo, da je kreditirala sklade tudi po 5 do 6 mesecev ter je bilo ob tem izgubljenih veliko sredstev samo na račun sodnih tožb in izterjatev.

Ob soglasni oceni, da je treba za prihodnje leto zagotoviti zdravstvenemu zavarovanju nekoliko večja sredstva, se postavlja vprašanje, kako to storiti, če predlog zakona ne bi bil sprejet? Resolucija sicer nakazuje povečanje participacije in zadrževanje porasta denarnih nadomestil za čas odsotnosti z dela. V tem pogledu so komunalne skupnosti sprejele določene ukrepe, katerih finančni rezultati pa niso takšni, da bi lahko krili objektivno ugotovljene potrebe ob 5 % stopnji prispevka. Menim, da vam je znano stališče sindikata in zavarovancev glede participacije in nadomestil, poleg tega pa vam je tovariš Hafner to podrobno obrazložil.

Glede participacije bi opozoril, da so poslanci našega zbora na zadnji seji zbora poudarjali, da številni primeri kažejo, da je participacija že v sedanjem obsegu prizadela zavarovance z nižjimi osebnimi dohodki, ki zaradi tega ne iščejo pravočasno zdravniške pomoči oziroma odlašajo z zdravljenjem. Opozarjali so, da bi vsako nadaljnje občutno povečanje participacije še bolj prizadelo tiste zavarovance, ki so zaradi svojega nizkega osebnega standarda bolj zdravstveno ogroženi in s tem potrebni večje zdravstvene pomoči.

Stališče našega zbora je, da bi pri oceni glede vloge participacije morali upoštevati izhodišče, naj bo le-ta regulator potrošnje in naj ne ima fiskalnega značaja.

Menim, da tudi glede nadomestil nimamo velikega manevrskega prostora, saj na to jasno opozarja dejstvo, da so že sedaj številne delovne organi-

zacije določile nadomestilo do 30 dni na nivoju, ki ga določa mednarodna konvencija kot minimum. Poleg tega je sindikat zavzel negativno stališče do predloga za zadrževanje nadomestil. Tudi to vam je tovariš Hafner v svojem izvajanju obrazložil.

Možnosti za nadaljnje zniževanje stroškov poslovanja zdravstvenih zavodov so minimalne, predvsem glede tistih stroškov, na katere zdravstvena služba nima nobenega vpliva. Zdravstvena zlužba si prizadeva racionalizirati svoje poslovanje, vendar nekaterih nalog na tem področju ni mogoče realizirati čez noč in zato ne smemo biti nestrpni. V mislih imam prerazpodelitev kapacitet posteljnega fonda bolnišnic. Vendar ta ukrep ne bo prinesel zmanjšanja posteljnega fonda, ki v Sloveniji ni predimenzioniran in ne dosegamo po številu postelj nekega standarda, ki bi ga lahko primerjali s sebi enako razvitimi deželami.

V ilustracijo mi dovolite, čeprav so to približne številke, da navedem zvišanje nekaterih cen v bolnišnični službi za zadnje triletno obdobje.

Ena izmed pomembnejših postavk v strukturi cene je poleg cene opreme tudi cena prehrane in drugega potrošnega materiala in zdravil. V podatkih zavoda za statistiko SR Slovenije za obdobje 1965—1968 so se dvigale cene v Sloveniji takole: kruha od 39 do 42 %, krompirja za 22 %, mesa in perutnine za 20 %, svinjine za 37 %, jajc za 31 % in mleka za 28 %, cena kurjave je porastla za 33 %, električnemu toku za 38 %, bombažnih tkanin in posteljnega platna za 38 % itd. Posebno poglavje predstavljajo zdravila in obvezilni material, kateremu se je cena v letošnjem letu dvignila za povprečno 12 %. Cena zdravilom je približno v povprečju porastla v zadnjih letih za 11 %.

In ravno na cene zdravil zdravstvena služba ne more vplivati. Te cene določajo gospodarske organizacije oziroma farmacevtska industrija in kljub triletnim opozorilom v našem zboru ter zahtevam, da se to uredi na zveznem nivoju, nismo dosegli pri tem skoro nobenih uspehov.

Končno bi še samo poudaril, da se strinjam s stališčem vašega odbora, da k uresničevanju načela resolucije, da je treba še bolj uveljaviti samoupravno odločanje in da je treba še bolj uveljaviti samostojnost ter odgovornost komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja, prav gotovo ne prispeva reševanje celotne finančne problematike z republiškega nivoja. Vendar prav ohranitev limita, po mojem globokem prepričanju, pomeni reševanje celotne finančne problematike z republiškega nivoja. Ob koncu bi vas opozoril, tovariši poslanci, da je pred vami velika družbena odgovornost, ali boste načelno sprejete odločitve tudi v praksi realizirali.

Predsednik Miran Goslar: Dajem besedo tovarišu Tratniku.

Mirko Tratnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci, dovolite, da morda nekoliko amatersko odgovorim na nekatera vprašanja in spregovorim o problemih, ki so bili obravnavani v dosedanji razpravi.

Glede na izraženo oceno, da stališče odbora, da se stopnja ne poveča, ni v skladu z intencijami reforme, bom prečital izjavo, ki jo je dal podpredsednik zveznega izvršnega sveta tovariš Kiro Gligorov na vprašanje, katere so po njegovem mnenju bistvene naloge v prihodnjem letu.

Odgovoril je dobesedno takole: »V zadnjih letih so se investicije pri nas spričo velikega pritiska nanje znižale v delitvi družbenega proizvoda na približno 16 %. To je razmeroma nizka stopnja investicij. Ta pritisk je imel svojo

vlogo pri stabiliziranju gospodarstva, nikakor pa ni možen dalj časa. Moramo se najprej razvijati in odpirati nova delovna mesta, potemtakem je treba povečati investicije, da bi bile v družbenem proizvodu udeležene z 21, 22 ali največ 23 %.«

Ugotavljam, da pri takšni problematični profitni stopnji vsekakor to ne bo možno realizirati, čeprav tudi gospodarstveniki ne zagovarjamo, da bi se povrnili na tisto stopnjo, ki je bila pred reformo, to je 33 % za investicije.

Nekatera stališča, ki jih je odbor zavzel v razpravi o omenjenem zakonu, niso v poročilu, ki ga imate pred seboj. Med drugim je odbor ugotovil, da naše gospodarske organizacije iz leta v leto izboljšujejo kvaliteto uslug in pri tem znižujejo prodajne cene, medtem ko kvaliteta uslug v zdravstvu iz leta v leto pada obenem pa so cene iz leta v leto večje.

Na vprašanje ali se gospodarstveniki zavedamo, da gremo vedoma v izgubo na področju zdravstva v prihodnjem letu, pripominjam, da vse do danes ni še nihče razpravljal o izgubah, ki so v gospodarstvu, pač pa vse češče razpravljamo o izgubah, ki so v naših potrošnih sferah.

Odbor je bil tudi mnenja, da na področju racionalizacije zdravstvene službe ni bilo nič storjenega vse do danes. Celo o reorganizaciji, ki je bila izvršena v zadnjem času, so bili podani nekateri konkretni podatki, ki govorijo, da se stroški predvsem v administraciji te službe povečujejo.

Pri obravnavanju posameznih prispevkov je tudi naš odbor imel pred seboj bilanco republike ter si je izračunal vse prispevne stopnje. Federacija je dosedanjo prispevno stopnjo 4,70 % znižala na 3 %, kar je izredno razveseljivo za gospodarstvo, poleg tega znižanja pa se resno razpravlja o znižanju obresti od poslovnega sklada. Medtem ko je republiška stopnja v preteklem letu bila 18,06 %, je sedaj predvidena po predlogu izvršnega sveta 19,98 % oziroma po našem predlogu 19,47 %.

Kako smo prišli do tega podatka? Za invalidsko in pokojninsko zavarovanje smo pristali na povišanje od 12,50 na 12,90, za republiško izobraževalno skupnost smo povišali iz 1,95 % na 3,06 %, o čemer bomo še posebej razpravljali; otroško varstvo je ostalo na lanskoletni stopnji 1,80 %; izredno pa je razveseljivo znižanje, vsekakor tudi po pobudi našega izvršnega sveta, prispevka za zaposlovanje od 0,30 % na 0,20 %, kar je tudi edina bela vrana med črnimi; za republiški proračun smo se pa zmenili, da naj bi stopnja ostala 51 %.

Tako bi se dvignile republiške stopnje z 18,06 % na 19,47 %. Zelo problematične pa so stopnje za zdravstveno varstvo. Te so lani znašale 5 %, po predlogu o delimitiranju pa 5,30 %. Zato smo bili v odboru mnenja, da je delimitacija nesigurna predvsem glede teženj, ki so se že pokazale na terenu, da bi bila ta stopnja nekje celo 5,55 % in baje še višja. Še bolj problematičen pa je prispevek, ki ga bodo predpisovale občinske skupščine. Tukaj je bilo govora o 3,93 %, medtem ko smo si jo mi dovolili zaokrožiti na 4,13 %, tako da bi ta skupna stopnja za zdravstveno varstvo upoštevajoč 5 % in občinsko stopnjo 4,13 % znašala skupaj 9,13 %. Na ta način dobimo skupno prispevno stopnjo 31,60 % oziroma zmanjšano točno za 0,90 %, tako kot je predvidevala resolucija. Vendar v to dvomimo z ozirom na to, da bodo občinske skupščine verjetno predpisovale večje prispevke.

Ugotavljam, da smo gospodarstvo v prihodnjem letu praktično obremenili vsaj enako kot je bilo v tekočem letu. Kolikor pa prištevamo še lanskoletno povišanje za 5,4, potem smo zelo malo ali skoraj nič napravili v smeri razbre-

menjevanja gospodarstva, ker mu dajemo večje profitne stopnje ter s tem jemljemo osnovo za nadaljnji razvoj vseh naših služb. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima tovariš Vovk, predlagatelj zakona in poslanec socialno-zdravstvenega zbora.

Bojan Vovk: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zahvaljujem se, ker mi je bila dana možnost, da pojasnim nekatere razloge, ki so me vodili v poletju letos, ko sem predlagal zakon o delimitiranju stopenj. Govoril bom ne s pozicije zdravstvene službe, tako kot je bilo danes govora, ampak s pozicije zavarovanca. Kajti, ko bomo temeljiteje obravnavali te stvari, bomo videli, da v končni konsekvenci prihaja do obremenitve zavarovanca, če limitiramo stopnjo ali ne.

Prvi razlog, ki me je vodil k temu, da se odločim za to, da vložim zahtevek za delimitiranje stopnje, je bila javna razprava, ki je v juniju letos odločno postavila zahtevo, da na področju socialnega varstva in zdravstvenega zavarovanja federacija izdaja le splošne zakone in da dobi samouprava v okviru nacionalne skupnosti zadosten manevrski prostor za urejanje specifičnih vprašanj in za ohranitev doseženega nivoja zdravstvenega zavarovanja. Pri tem smo v tej razpravi zavzeli dvoje jasnih stališč:

I. Obseg in nivo pravic naj samoupravno urejamo v asociacijah in tam, kjer je družbeno racionalno na ravni republike, pri tem pa organizacijo in financiranje na tem področju izključno prepustimo v pristojnost republike. Mi smo že v duhu tega v februarju leta 1968 sprejeli priporočilo za določanje prispevkov, davkov in taks, v katerem smo, kot je tovariš predsednik socialno-zdravstvenega zbora prej citiral, dejali, da se odločno zavzemamo za odpravo administrativno določenih limitov na vseh ravneh, se pravi tako v federaciji, kot tudi na ravni ožjih družbeno-političnih skupnosti in drugih samoupravnih organizacij. Mi smo podobno stališče, kot se spominjamo, sprejeli pred nekaj dnevi tudi v resoluciji o družbenoekonomskih izhodiščih za leto 1969. V osnutku splošnega zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki je v pripravi, pa je že uveljavljeno načelo, da se določajo stopnje za zdravstveno zavarovanje brez limitov in samoupravno.

Gre še za eno stvar, na katero je opozoril tovariš Hafner. V zakonu o limitu namreč ni izpolnjena norma zveznega zakona, ki določa, da se za nekriti del obveznosti, ki nastajajo z delimitirano stopnjo, predpiše, na kakšen način se pokriva. Mislim, da bo stvar presoje, na kakšen način bi bilo mogoče pokrivati primanjkljaje, ki bi nastali ob limitirani stopnji v prihodnjem letu.

Glede na mnenje in predlog odbora za gospodarsko programiranje in finance se mi zdi, da postavljamo v dvom vse skupščinske akte, vso dosedanjo politiko in vsa principialna stališča, ki smo jih zavzemali do zvezne regulative. Jaz sicer docela soglašam s principialnim izhodiščem, ki ga je odbor zavzel, da je treba zavarovati gospodarstvo prekomernega obremenjevanja. Nisem pa prepričan glede izhodišč in načina, kako se to financiranje predlaga v prihodnjem letu. Za sebe sem povsem jasno in odločno prepričan, da lahko limitirana stopnja za letos predvideni primanjkljaj v višini tri in pol milijarde starih dinarjev v prihodnjem letu še poveča za 25 %.

Poznam stanje na terenu in zato sem v to prav gotovo prepričan. To se pravi, da lahko dosežemo celo nasprotne učinke od tistih, ki jih odbor za gospodarsko programiranje v načelu praviloma zasleduje. Seveda, če pa postavim

vprašanje, kaj razumemo pod gospodarstvom, ali samo nosilca določenih obveznosti in pravic družbeno produkcijskih sredstev, ali pa tudi oblike družbenega dela z družbenimi proizvajalnimi sredstvi kot oblike povezanosti delovnih ljudi, ali pa tudi materialni položaj samega proizvajalca, potem se pa seveda stvari nekoliko drugače postavljajo.

Osnovna in dodatna stopnja prispevka za zdravstveno zavarovanje sta tista dva redna vira, ki naj zagotavljata poprečno pokrivanja stroškov zdravstvenega zavarovanja. Z izrednim prispevkom, s takšno funkcijo, ki jo sedaj pod pritiskom in po sili razmer opravlja pa dejansko rušimo solidarnost delavskega razreda.

Konkretno, vendar samo ilustrativno, bom navedel naslednji primer: Mi imamo določene gospodarske panoge, ki imajo gotovo ugodnejše delovne pogoje kot nekatera bazična industrija. Zaradi teh delovnih pogojev tudi ljudje, ki so bolehni, ne potrebujejo staleža in naprej delajo oziroma ne povzročajo izostankov z dela in zaradi tega ne plačujejo dodatnega prispevka, ampak ga plačujejo v minimalni višini. Govorim o tem, da so to najakumulativnejše veje. Na drugi strani pa plavžar in podobni delavci v težjih pogojih dela objektivno pogosteje izostajajo z dela in jih prizadene dodatni prispevek v maksimalni višini, ki znaša tudi 2,5 %.

To se pravi, da smo že na tej relaciji izvršili določeno diferenciacijo v samih pogojih dela, za kar se zavzema odbor za gospodarsko programiranje in finance in skuša iskati neko rešitev. In sicer prelivamo iz bruto osebnega dohodka določena sredstva, ki jih dajemo solidarno v sklad zdravstvenega zavarovanja za pokrivanje teh poprečnih stroškov in družbenih rizikov.

Zdi se mi, da bomo morali o tem razpravljati v letu 1970 oziroma ko bomo izgrajevali nov sistem zdravstvenega zavarovanja. In ko bo leto 1970 za nami, bodo morda stroški proizvodnje enakomerneje obremenjeni s prispevki zdravstvenega zavarovanja. Mogoče bo to na relaciji materialnih stroškov in osebnih dohodkov, ki se bo v večji meri približala znani Marksovi shemi o delitvi dohodka, ki jo je dal v kritiki gotskega programa.

V tej smeri tudi povečujemo solidarnost, na kateri kot na osnovnem načelu počiva socialno zavarovanje pri nas, za razliko od individualnega zavarovanja, ki ga tudi poznamo.

Želim opozoriti še na naslednje: Mi v tem letu plačujemo 5,27 % stopnjo, če izredni prispevek prištejem samo k osnovni stopnji. To se pravi, da ne gre za neko bistveno povečanje.

V celjski regiji to pomeni 2,3 % več sredstev za zdravstveno varstvo ob 6 % povečanju osebnih dohodkov, ki se predvideva, kar je, mislim, za celjsko regijo dokaj realno. Mi 9 % povečanje osebnih dohodkov namreč nismo mogli predvideti.

Pred nekaj dnevi sem bil v večjem kolektivu, ki materialno težje stoji. Razpravljali smo tudi o mnenju gospodarskega zbora. Računovodja v tem podjetju je zastopal stališča, naj se to krije z izrednim prispevkom. Poleg mene pa je sedel delavec, ki je rekel tiho, da ga ni slišal ves kolektiv: »Lahko je tebi dajati izredni prispevek od 190.000, toda meni od 65.000 je mnogo težje.«

In to je bila osnovna zahteva, ki je bila v Celju postavljena v julijski zahtevi, da se omogoči delovnim ljudem ali bolje rečeno zavarovancem, da se dogovarjajo o tem, ali pokrivajo manjkajoča sredstva z izrednim prispevkom, to se pravi iz čistih prejemkov, ali da jih solidarno združujejo na nivoju osnovne oziroma dodatne stopnje prispevka.

Mi sicer imamo za pokrivanje izgube instrumentarij izrednega prispevka, ki določa prioritetni red, da se primanjkljaji najprej pokrijejo s tekočo rezervo, da se v drugi vrsti pokrivajo z izrednim prispevkom, ki ga plačajo iz čistih prejemkov neposredni proizvajalci oziroma zavarovanci in da se tretjič pokrivajo iz sredstev delovnih organizacij. Posledica vseh računov o tem, da pokrivamo izpadla sredstva skozi izredni prispevek, je po tretji alinei tudi v tem, da obremenjujemo delovne organizacije za tisti znesek in za tisti procent, ki je recimo potreben.

Vendar, ko smo se v občinskih skupščinah, v sindikatih, v delovnih organizacijah in v skupščinah socialnega zavarovanja dogovarjali o teh stvareh, smo zahtevali, jamstvo obeh služb, tako socialnega zavarovanja, kot zdravstvene službe, da ob stopnji, za katero se dogovarjamo, garantirajo, da v prihodnjem letu, to se pravi iz poslovanja leta 1969, ne nastajajo nikakršni primanjkljaji.

Po tem, ko se je to izbilansiralo in moram reči, da smo se o tem dogovarjali približno 2 meseca, so ta jamstva zdaj dana s strani obeh služb.

Skratka, želim opozoriti samo še na to, da ne mislimo, da smo samo za izboljšanje materialnega položaja ali pa celo za izboljšanje plač zdravnikov. Verjemite mi, tovariši, da limitirana stopnja lahko udari nazaj kot humerang na našega zavarovanca samega.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima tovariš Savinek.

Mihael Savinek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Na predzadnji seji, ko smo pripravljali stališča za prejšnjo sejo gospodarskega zbora, sem se osebno zavzemal za delimitiranje in za to, da odložimo sklepanje o tem za to sejo in tako omogočimo tudi tej sferi potrošnje, da samoupravno odloča in določa okvire in obseg svoje potrošnje. Vendar glede na današnjo razpravo mislim, da če mi danes v skupščini tudi ne sklepamo o delimitiranju, samoupravno odločamo. Namreč, meni se zdi, da mi zastopamo veliko število zavarovancev in smo glede tega bolj kompetentni kot pa v primerih, kjer o tem razpravljajo le zavarovanci z ožjega področja, ki ne morejo videti celote, ker gledajo samo probleme zdravstvenega zavarovanja.

Tu je bilo omenjeno, da zvezna zakonodaja prepušča samoupravno odločanje na tem področju. Zato menim, da če obravnavamo to tako enostavno, potem bi tudi skladi za invalidsko pokojninsko zavarovanje morali samostojno odločati o stopnji 12,9 % ali 13 %. Vendar smo se odločili, da ta skupščina nekako omeji in predpiše ter določi instrumentarij in obseg njihovih dohodkov.

Na omenjeni seji sem tudi omenil, da bi bilo verjetno za gospodarstvo ceneje, če izvedemo reorganizacijo zdravstva in pokrijemo sedanje izgube, ki so pač rezultat še prejšnje razvejane zdravstvene službe z izrednim prispevkom. To bi bilo cenejše za zavarovance, ker lahko delovna organizacija polovico tega izrednega prispevka odvede neposredno iz mase osebnih dohodkov brez obračuna prispevkov.

Glede izjav o tem, kakšno odgovornost prevzemamo s tem, če ne bomo sprejeli predloga o delimitiranju, naj povem še naslednje:

Prisostvoval sem zelo obširni razpravi na našem področju, in sicer na področju komunalne skupnosti za koroško regijo. Tovariši iz zdravstvenega centra ter komunalnega zavoda in vsi drugi so nam tolmačili, da rabimo zvišano stopnjo 5,55 % samo za odplačilo anuitet za investicije in da zadovoljuje

stopnja 5 % za tekoče kritje stroškov zdravstvenega zavarovanja. Ker pa smo gradili na našem področju bolnišnico in zdravstveni dom v Slovenj Gradcu, v Ravnah in v Dravogradu, in glede na to, da so krediti za te investicije kratkoročni, je torej popolnoma razumljivo, da moramo to plačati s povečano stopnjo prispevka za zdravstveno zavarovanje.

Glede na ekonomsko moč tega področja in upoštevajoč druge regije, me seveda zdaj čudi, ko je tovariš predsednik Hafner utemeljeval, da sploh ni mogoče, da bi ostale komunalne skupnosti shajale z dosedanjo stopnjo 9 %. Ko tehtam vse te stvari in se odločam, ali tako ali drugače, sem prepričan, da ne bom napravil po samoupravnih principih ničesar napačnega, ko bom glasoval za predlog odbora, da se ne delimitira.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima tovariš Vidmar, ki je zaposlen v Leku.

Janez Vidmar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Najprej moram povedati, da nisem bil izvoljen za poslanca v Leku, ampak v drugih gospodarskih organizacijah, zato ne bi govoril s pozicije Leka, ampak kot poslanec volilnih enot, v katerih sem bil izvoljen kot poslanec tega zbora.

Dejstvo je, da se proračunska razprava približuje h koncu. Jaz sem celo tako v šali rekel, da ta striptis traja precej časa, in da bomo na koncu nekoga slekli. Izgleda, da bomo slekli spet tistega, ki ga slačimo že vsa leta. Opozorjeni smo bili na veliko družbeno odgovornost, ki jo ima naš zbor do zdravstvenega zavarovanja in njegovih skladov, oziroma do zavarovancev, vendar smatram, da imamo mi principialno veliko odgovornost do naših delavcev kot proizvajalcev, oziroma do naših podjetij in gospodarstva.

Prav gotovo ne bi bil naš zbor tako enotno proti predloženemu zakonu o delimitiranju zdravstvenega zavarovanja, če ne bi vsak poslanec posebej imel pred očmi vseh podjetij, zlasti pa tistih, ki že v letu 1968 izkazujejo izgubo in vseh tistih podjetij, ki izkazujejo minimalne sklade, za katere pa lahko vsakdo ve, da so to podjetja, ki so že na meji rentabilnosti, oziroma praktično v izgubi.

Če pogledamo dnevne rede naših zasedanj, potem bomo lahko dejansko ugotovili, da niti ene seje zbora nismo posvetili tistim gospodarskim organizacijam, ki poslujejo z izgubo, razen če izvzamemo predzadnjo sejo zbora, ki je obravnavala problematiko kmetijstva. Da bo podjetij z izgubo po zaključnih računih za leto 1968 nesporno več, kot jih je bilo pri obravnavi poletnih obračunov, dokazujejo razni podatki, ki so nam znani iz različnih virov in tudi podatki, ki so bili objavljeni v naši uradni statistiki. Če ni nikogar, ki bi se nad tem resno zamislil oziroma gremo brezglavo v neko dodatno obremenjevanje gospodarstva, potem smatram, da je povsem upravičeno stališče našega zbora, da zavrača kakršnokoli dodatno obremenjevanje naših podjetij in vztraja pri tem, da sredstva, ki jih sprošča federacija pri prispevku iz osebnega dohodka za 1,70 %, v celoti pustimo podjetjem. Zato nisem za kompromisno rešitev, da vztrajamo tako skromno in tiho na 0,9 %, ostalo pa naj gre v splošno porabo najrazličnejših nosilcev in oblik.

Skladno s tem bom glasoval proti delimitiranju stopenj zdravstvenega zavarovanja zaradi tega, ker pomeni takšno delimitiranje za naše gospodarstvo dodatno obremenitev, kar vidimo tudi iz podatkov, ki jih je zbral in posredoval odbor za gospodarsko programiranje in finance našega zbora.

Smatram, da je naša družbena odgovornost, če to ni demagoško, govoriti sploh o neki družbeni odgovornosti, predvsem nasproti gospodarstvu in do naših delavcev. Pri tem ne mislim samo tako imenovanih neposrednih proizvajalcev, ampak vse tiste, ki delajo v gospodarskih organizacijah. Sodim, da se moramo kot poslanci gospodarskega zbora predvsem boriti za postopno manjšo obremenitev gospodarstva v celoti, na kateremkoli nivoju, oziroma pri kateremkoli viru, kjer je to možno.

Predsednik Miran Goslar: Besedo želi tovariš Hafner.

Vinko Hafner: Samo pod pogojem, če je razprava zaključena.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Lamut se javlja k besedi.

Franc Lamut: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nočem zavlačevati te razprave, rad bi pa povedal nekaj besed predvsem k izvajanju tovariša Hafnerja in tovariša dr. Mozetiča, ki sta zagovarjala določena stališča naših zdravstvenih institucij.

Nihče ne dvomi v napore izvršnega sveta, da bo vse storil, da bo prišlo v določenem času do racionalizacije tudi na področju zdravstva. Samo, na žalost moramo ugotoviti, da je ta pot še verjetno precej dolga in bo zahtevala ogromno naporov in da ni odvisna samo od hotenj in želja izvršnega sveta. Ne bi rad bil prerok, vendar mislim. da v določenem času, mogoče niti letos, te stvari ne bo možno izvršiti, kljub dobri volji in hotenjem, ki jih je danes tovariš Hafner izrekel in tudi kljub njegovemu zagotovilu.

Zaradi tega menim, da je precej resnice v stališčih našega odbora, pa naj bodo s stališča zdravstvene službe tudi amatersko izražena.

Mi moramo verjetno enkrat reči o tem, da niso zdravstveni delavci sami krivi, da je zdravstvo pri nas tako drago. Kriv je verjetno tudi naš sistem, ki smo ga postavili v takem obsegu. Že zadnjič sem govoril o tem, kako administracija ne bremeni le zdravstvo, ampak tudi šolstvo, kulturo itd. Menim, da nas tudi to, verjetno prekomerno administriranje, ogromno stane. Človek se včasih sprašuje, ali je nek splošni ali tovarniški še zdravnik, ali pa je evidentičar določenih bolezni oziroma pisatelj določenih receptov in podobno.

Ne bi rad teh stvari poenostavil, vendar je to problem, o katerem mora naš gospodarski zbor z vso odgovornostjo spregovoriti.

V celoti se strinjam s tem, kar je rekel tovariš Vidmar, da je naš zbor tudi kot samoupravni organ, odgovoren za to področje in nam ni vseeno glede zdravja naših delovnih ljudi ter funkcionalnosti in funkcioniranja naše zdravstvene službe. Menim, da verjetno danes in verjetno tudi za leto 1969 še niso dani vsi tisti pogoji, da bi se ta zbor lahko odrekel svoji samoupravnosti in bi delimitiral to stopnjo. Ne bom navajal podatkov, ki so v poročilu o tem, kako so se nekatere komunalne skupnosti že odločale glede prispevka. Vendar je po mojem mnenju verjetno zdravstvena služba predraga.

Omenim naj še podatke, ki jih je navajal tovariš Mozetič, glede povišanja cen nekaterih artiklov, ki jih nabavljajo predvsem klinični centri, ki imajo tudi hospitalno zdravljenje. Sodim, da če bi tako kalkulirali v katerikoli delovni organizaciji, bi verjetno prišlo do resnejše gospodarske krize, ne pa samo do takšnih minusov kot jih doslej beležimo v nekaterih zdravstvenih zavodih.

Zaradi tega menim, da se naš zbor verjetno ne bi mogel odločiti, vsaj jaz osebno ne, za delimitiranje stopnje brez predhodnega jasnega programa in koncepta nadaljnjega razvoja naše zdravstvene službe. Mi samo z resolucijami in deklaracijami teh stvari ne bomo rešili.

Tudi zdravstveni delavci bodo morali pristopiti k racionalizaciji in varčevanju na tem področju, ne pa da mi, kot predstavniki dela slovenske nacije, prevzamemo tudi to odgovornost, koliko nas bo stalo in kakšne efekte bo dajalo naše zdravstvo.

Izvajanje vseh, ki so sodelovali v današnji razpravi, me niso prepričala, da bi morali mi sedaj naenkrat pustiti, da se ta prispevna stopnja lahko viša v katerikoli skupnosti socialnega zavarovanja in v različnih regijah, ker smatram, da bo pritisk na gospodarstvo prehud in premočan. Pri tem opozarjam tudi na to, da še danes nimamo in verjetno tudi še nekaj časa ne bomo imeli jasne slike, kolikšna bo skupna obremenitev gospodarstva, ker mi vemo, jaz sem že prej poudaril, ne bi te stvari ponavljal, da je že v letu 1968 slovensko gospodarstvo bilo za 2,5 poena bolj obremenjeno kot v nekaterih drugih republikah.

S tem, ko federacija niža prispevek iz osebnega dohodka za 1,70 % in ohranjamo republiški prispevek na 0,90 %, praktično slovensko gospodarstvo še ne postavljamo v enakopraven položaj glede na ostale v ostalih republikah v Jugoslaviji.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima podpredsednik izvršnega sveta tovariš Vinko Hafner.

Vinko Hafner: Tovariši in tovarišice poslanci! Ni moja dolžnost, da vas brezpogojno prepričam o nečem, kar posameznik ne more sprejeti, temveč, da vas obveščam o tem, kako stvari stojijo. Vaša stvar pa je, kako to presodite. Strinjam se s tovarišem Savinekom in tovarišem Lamutom, da je odločanje v tem zboru prav tako samoupravno kot je odločanje na nivoju komunalne skupnosti ali pa občine. Opozoril sem samo, da ta zbor ni edini, ki samoupravno odloča in ni edini, ki je pristojen za reševanje teh stvari, temveč da se v komunalnih skupnostih prav tako pojavljajo proizvajalci in prav tako tudi v občinskih skupščinah, kadar odločajo o potrditvi stopnje. Poleg tega se prav tako strinjam z vami, da odločate s polno odgovornostjo do gospodarstva, ki ga predstavljate in do delavca kot zavarovanca. Vendar odločate tudi o položaju 19 000 zdravstvenih delavcev.

V zvezi s tem, da je tovariš Lamut rabil izraz, da sva s tovarišem Mozetičem posredovala stališča zdravstvenih institucij, moram povedati, da je v zmoti, ali pa se je morda slabo izrazil. Jaz sem na primer samo ugotovil, da sem kot odgovoren za to področje pod določenim pritiskom zdravstvenih institucij in če bi morda vi sodelovali v razpravah z vodilnim osebjem medicinske fakultete, kliničnih bolnišnic ali pa onkološkega inštituta, bi nekatere stvari morda nekoliko drugače pojmovali. Ne želim, da bi imeli vtis, da je moje stališče ali pa stališče izvršnega sveta in verjetno tudi tovariša Mozetiča, izključno plod stališč ali pa pritiskov zdravstvene službe. Opozarjam vas ponovno na naslednje: Za odgovor na vprašanje, ali je možno s prispevno stopnjo 5 % financirati v prihodnjem letu zdravstveno zavarovanje, vzemite primer Ljubljane. V Ljubljani so imeli do sedaj stopnjo 5 % in dodatni prispevek 0,90, prek celega leta. Letos predpisuje stopnjo 5,3 % in dodatni prispevek znižuje na 0,14. Kot drug

primer naj navedem, da če ostanemo pri stopnji 5 %, potem nekatere komunalne skupnosti sploh ne bodo mogle financirati določenih brezpogojno potrebnih institucij ali pa bodo morale odrediti, da s 15. novembrom, ko bodo sredstva izčrpana, bolnišnice in zdravstvena služba prenehajo sprejemati bolnike.

Jaz to karikiram, vendar je položaj tak. Če hočemo nazaj na izreden prispevek in na izgube, potem moramo to jasno povedati, pri čemer se ne moremo izgovarjati na racionalizacijo zdravstvene službe. Poleg tega je potrebno upoštevati, da prestavlja znižanje izrednega prispevka od 0,27 % na 0,11 %, res na nek način direktno razbremenitev neto osebnega dohodka in ne skladov. V tem pogledu ima tovariš Savinek prav, če gremo na obremenjevanje neto osebnega dohodka, se samo ta obremenjuje, če pa se obremenjuje bruto osebni dohodek, pa se šteje še ostali del prispevkov s povečanjem bruto osebnega dohodka kot celota. To je ena stvar, druga stvar pa je tista, na katero je opozoril tovariš Vovk, ko je dejal, da more sprejemati zavarovanec vnaprej zahtevo, da bodo zdravstvena služba ali pa nekdo drug poslovali z izgubo, on pa bo prihodnje leto odplačeval to kot solidarnost s svojim prispevkom iz osebnega dohodka. V tem primeru je položaj gospodarske organizacije in zavarovanca-človeka identičen, ker gre za zmanjšanje ali povečanje realnega osebnega dohodka. S tem znižanjem izrednega prispevka se namreč realni osebni dohodek povečuje in posredno s tem razbremenjuje gospodarstvo, čeprav samo za del tega prispevka.

Naj opozorim še na naslednje. Izvršni svet in ta odbor sta dve leti odločno vztrajala na financiranju zdravstvenega varstva na istih stopnjah, kljub tako grobemu zmanjšanju v letih 1966 na 1967. To nam je prineslo določene koristi, zato ne morem sprejeti stališča tovariša Tratnika, da ni bila izvršena v zdravstveni službi nikakršna racionalizacija. Sodim, da je bila ta racionalizacija precejšnja, čeprav je imela bolj obliko prisilnega varčevanja, kot pa resničnega izboljšanja organizacije dela in podobno. Vendarle glede števila zaposlenih in materialnih stroškov so bile izvršene resne izboljšave. Naj omenim na primer celjsko bolnišnico, kjer je oskrbni dan nekaj več kot 6 000 dinarjev z zdravljenjem, s kirurgijo in vsem ostalim vred, kar je manj od dnevnega penziona hotela B kategorije. Ali primer, ko je v kliničnih bolnišnicah več kot 2000 ljudi s 50 tisoč dinarji osebnega dohodka ali celo manj, celjska bolnišnica pa ima približno 150 takih ljudi. Če to upoštevamo, potem resnično ne gre za razmetavanje, ampak za slabo organizacijo in druge hibe. Obenem pa moramo vedeti, da vse to vnaša med zdravstvene delavce demoralizacijo, ker jim ne dajemo nobene možnosti kolikor toliko normalnega povečanja osebnega dohodka in zadovoljevanja stroke. Takšna demoralizacija pa več ne vodi k racionalizaciji, temveč predvsem k poslabšanju odnosa do bolnika.

Glede izgub zavodov je bilo tu rečeno, da nihče ne razpravlja o izgubah gospodarstva. Povem vam, da so bile izgube zdravstvene službe v preteklem letu dvakrat večje kot pa izgube celotnega gospodarstva. Letos je zaradi delovanja nekaterih faktorjev ta razlika manjša, deloma tudi zaradi pametnih ukrepov na področju organizacije zdravljenja in financiranja. Vendar, kaj se dogaja z izgubami? Z izgubami je položaj tak, da nimamo pooblastil za razpuščanje nekaterih bolnišnic ali pa drugih podobnih ustanov, niti jim ne moremo predpisovati dohodek in podobno, vendar če delajo z izgubo sta to dolžni kriti republika ali pa občina prek bančnih kreditov, ali prek direktnega obremenjevanja zavarovancev. Tako s tem in vsemi drugimi stvarmi dejansko plačamo vse, kar smo mislili, da smo prihranili. To bomo zelo jasno spoznali čez dva, tri

mesece, ko bomo obravnavali predloge za sanacijo kliničnih bolnišnic, čeprav bo ta izguba za polovico manjša kot lani. Kar se tiče omenjene kompromisne rešitve, sem že rekel, da se mora zbor odločiti ali sprejme zakon, ali ga ne sprejme. Kompromisna rešitev je neizvedljiva in tudi če bi jo sprejeli, bi bila popolnoma krivična do raznih področij in tudi do gospodarstva, ker je položaj na raznih področjih zelo različen. Nekatere skupnosti bi se lahko normalno financirale že pri stopnji 5,2 ali celo za procent nižje, nekatere pa se ob tej stopnji ne morejo financirati. Če je tovariš Savinek na primeru skupnosti Ravne ugotovil, da jim 5 % zadostuje, če ne bi bilo potrebno odplačevati anuitet, moram reči, da ni tak položaj v drugih komunalnih skupnostih. Poleg tega moramo vedeti, da je lanska izguba komunalne skupnosti Ravne zahtevala dodaten prispevek več kot 1 %, torej najvišjega v Sloveniji. Pri tem vprašujem zavod, ki misli, da bo z anuitetami rešil problem zdravstva, zdravstvo pa financiral z istimi odstotki, prevzeti nase odgovornost, da bo to tudi resnično storil? Mi namreč mislimo, da je prevračanje anuitet na prispevno stopnjo nesprejemljivo in je izvršni svet komunalne skupnosti na to opozoril. Sicer pa je takih primerov malo in so Ravne izjema.

Če sprejmete predlog odbora, ne bo prišlo do sklenitve pogodb v nobeni komunalni skupnosti v roku kot je določen in se bo vse leto arbitriralo. Izgube bodo naraščale in na koncu leta bomo imeli rezultat, ki bo dvakrat neugoden, ker bomo v glavnem plačali toliko za zdravstvo, kot bi morali neobhodno plačati, hkrati pa bomo delali zmedo. Imeli bomo težave in naredili bomo vtis, da pravzaprav s tem, ko smo administrativno rešili nekaj, nismo storili nič.

Tovariši, s tem bom svoja izvajanja zaključil, poudarjam pa, da s tem nič ne anuliram oziroma ne razvrednotim vaših pogledov in stališč. Nič vam ne grozim s temi opozorili, kaj se bo zgodilo, temveč vam skušam problem samo realno pokazati in če je treba sem pripravljen še govoriti, ne z željo, da bi vam tu govoril, temveč karkoli lahko storim, bom storil, da se razumljivo odločite. Vaša stvar pa je, kako odločite.

Predsednik Miran Goslar: Besedo želi tovariš Zupančič.

Anton Zupančič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Zdi se mi, da smo pred težko odločitvijo. Odločili smo se, da gospodarstva ne bomo obremenili. Tako izvršni svet kot gospodarski in republiški zbor smo to v tej resoluciji potrdili. Sedaj moramo to odločitev spoštovati, sicer je škoda govoriti o raznih resolucijah in ne vem o kakšnih stvareh. Od nas se ne zahteva, da odločamo o tem, kaj se bo z gospodarskimi organizaciji zgodilo jutri, ko bodo šle v likvidacijo, pač pa naj odločamo, kaj se bo naredilo na področju zdravstva, prosvete. Mi naj zagotovimo tem področjem sredstva, vse drugo pa naj prepustimo, da bodo lahko samo delili. Vendar glede višine razpoložljivih sredstev bi morali upoštevati predvsem interese gospodarstva.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? (Nihče.) Tovariši, mislim, da so stvari dejansko osvetljene z vseh strani. Tu je bilo dovolj izčrpnega prikazovanja celotne situacije. Odločitev je na nas in mislim, da razpolagamo z dovolj argumenti za in proti, da se lahko vsak odloči v tej dosti težki odločitvi. Če ni več diskutantov, lahko preidemo na glasovanje.

Dajem zakon o prenehanju veljavnosti zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delav-

cev, na glasovanje. Kdor je za ta zakon, naj, prosim, dvigne roko. (14 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (14 poslancev.)

Ker je 14 glasov za, 31 proti in 14 vzdržanih, zakon ni sprejet.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, na obravnavo sklepa republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo pri delu in poklicno obolenje.

Ta sklep je predložila v soglasje skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije. Ali morda želi predstavnik skupnosti še ustno obrazložiti sklep? (Ne.)

Kot je razvidno iz gradiva, je odbor za gospodarsko programiranje in finance republiškega zbora obravnaval ta sklep in predložil pismeno poročilo, v katerem predlaga, da se da soglasje na omenjeni sklep. Odbor predlaga, da naj zbor sprejme predlog odloka o soglasju k sklepu skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Slovenije o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje v besedilu, kot ga predlaga odbor. Poročevalec odbora je Mirko Tratnik.

Predlog odloka o soglasju je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija in predložila pismeno poročilo, ki ste ga prejeli pred pričetkom seje. Prav tako ste prejeli tudi mnenje izvršnega sveta, po katerem se ta strinja s predlagano stopnjo prispevka. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Kot vidim, nihče, to se pravi, da lahko razpravo zaključim in da lahko preidemo na glasovanje.

Dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k sklepu skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje.

Kdor je za, prosim, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Predlog odloka o soglasju je soglasno sprejet.

Da bi skupaj obravnavali celoten kompleks predpisov, ki se nanašajo na socialno varstvo, predlagam, da preidemo na 14. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje.

Ta zakon je predložil v obravnavo izvršni svet Skupščine SR Slovenije s predlogom, da se obravnava po skrajšanem postopku. Predsedstvo skupščine je to osvojilo in predlaga, da se obravnava ne glede na roke, ki so določeni za posamezna opravila po poslovniku. Mislim, da glede tega ni ugovorov. Predlog zakona je naš odbor obravnaval in predložil pismeno poročilo, v katerem predlaga, da se zakon sprejme v predloženem besedilu. Zakonodajno-pravna komisija predlaga v pismenem poročilu, ki ste ga prejeli pred začetkom seje, amandma k 2. členu predloga zakona. Morda želita poročevalca odbora in komisije besedo? (Ne želita.) Morda želi besedo predstavnik izvršnega sveta glede predlaganega amandmaja? (Ne.)

Pričenjam razpravo o zakonu. Kdo želi besedo? Tovariš Komočar.

Edi Komočar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi s tem zakonom bi načel neko vprašanje. Kolikor se spomnim, smo lansko

leto pri obravnavanju zakona sprejeli sklep, da se stopnja prispevka zviša z 0,2 na 0,3 %. Po približno enem letu zopet sprejemamo zakon, po katerem zmanjšujemo stopnjo prispevka z 0,3 na 0,2. Zanima me, ali bodo v okviru nove predložene stopnje od 0,2 % ostali cenzusi isti oziroma nespremenjeni. Ne vem, ali sem točno informiran, slišati pa je, da zveza pripravlja spremembo cenzusov. To pomeni, da kolikor gremo na nižjo stopnjo ob istočasni spremembi zveznega predpisa zvišanja cenzusa, ne vem, kako se bodo te reči potem usklajevale. Kolikor pa gre sprememba v obratno smer, bo to nedvomno vplivalo, da obstoječi komunalni zavodi za zaposlovanje bolj racionalno trošijo sredstva; kolikor gre sprememba v to smer, potem podpiram ta zakon, kolikor pa gre v obratno smer, da bodo spremenjeni tudi cenzusi, potem pa ne morem soglašati s predlogom zakona. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo želi tovariš Mahkota.

Rudi Mahkota: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje mi je naročila, da na tem zboru na kratko pojasnim stališča in povzamem sklepe, ki jih je sprejela v zvezi s predlogom zakona.

Skupščina nima pripomb k besedilu zakonskega osnutka in z njim soglaša. Hkrati je skupščina sprejela tudi določene sklepe, ki naj zagotovijo nadaljnjo neokrnjeno dejavnost službe za zaposlovanje in drugih dejavnikov, ki se ukvarjajo s problematiko zaposlovanja in zaposlenosti, kakor tudi sklepe glede izboljšanja strokovne ravni pri opravljanju dela in izvajanju nalog. Ukrepi se nanašajo na vsebino dela in funkcije zavodov za zaposlovanje in racionalizacijo njihovega poslovanja. V tem smislu je skupščina republiške skupnosti sklenila, naj se izdela in začne izvajati enoten program dejavnosti službe, ki naj zajame vsa tista opravila in naloge, ki so v sedanjih razmerah potrebne in ki jih je nujno opravljati. Pri tem je pomembno, da se bodo naloge izvajale enotno in enakomerno, to se pravi v enakem obsegu in kvaliteti na območju celotne Slovenije.

S tem namenom je bila določena nova stopnja prispevka za skupne zadeve za območje republike od dosedanjih 10 % na 50 %, ki omogoča prelivanje sredstev in zagotavlja enake možnosti razvoja službe v vsej republiki. Pri tem je bilo predvideno tudi uvajanje novih strokovnih postopkov in metod dela ter izobraževanja in instruktaža kadrov, ki delajo v službi za zaposlovanje. Za zagotovitev bolj racionalnega dela službe je skupščina sprejela naslednje sklepe: uvede se skrajno varčevanje z razpoložljivimi sredstvi in se v ta namen ponovno določijo normativi za sredstva, ki jih bodo zavodi letos porabili za osebne in materialne izdatke in ki so v globalu manjši kot v letu 1968, ker so nekateri zavodi zamrznili osebne dohodke in zmanjšali materialne izdatke ter ukinili sklade skupne porabe. Zavodi bodo sklenili družbeni dogovor o oblikovanju in delitvi sredstev, o porabi sredstev za osebne dohodke in funkcionalne izdatke in dogovor o porabi sredstev za pripravo delavcev. Zavodi so določili, kot sem že omenil, programske naloge, ki se bodo glede na aktualno problematiko na področju zaposlovanja in v okviru sredstev, ki so na razpolago v letu 1969, izvajale enotno za vso republiko. Razen tega je skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje naložila, da se v izvajanju enotnega programa predvidijo možnosti za integracijo določenih poslov, ki jih opravljajo zavodi in da se zaradi

učinkovitejšega in racionalnega dela združijo posamezne funkcije in organizirajo skupne službe.

Glede na vprašanje mojega predgovornika se je skupščina postavila na stališče, da bodo sredstva na podlagi v zakonu predlagane stopnje zadostovala kljub nalogam službe na področju posredovanja zaposlitev, poklicnega usmerjanja, usposabljanja brezposelnih in za varstvo brezposelnih. Zadostovala bodo tudi za nujno potrebna obratna sredstva, za minimalno rezervo pri gmotni oskrbi in tudi za kritje povečanih izdatkov za zdravstveno zavarovanje brezposelnih, kljub povečanju pavšalnih zneskov, ki jih je za 1969 sprejela republiška skupnost socialnega zavarovanja. Vendar skupščina hkrati meni, da bodo ta sredstva zadostovala le v primeru, da se ne spremeni obseg pravic do gmotne preskrbe in zdravstvenega varstva brezposelnih, kakor tudi drugi instrumenti, ki vplivajo na oblikovanje in potrošnjo sredstev v te namene. Dani so bili predlogi za spremembo teh pravic, tako glede pogojev za pridobitev pravic kot tudi glede kategorij upravičencev. Prav tako so tudi nekateri zvezni organi v zvezi z osnutkom sprememb temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja mnenja, da bi kakršna koli sprememba v tem smislu povzročila presežke izdatkov nad skupnimi sredstvi, ki se bodo zbrala od prispevka stopnje in presežki oziroma ostanki, ki so na razpolago iz leta 1968 in katerih ne bi bilo mogoče pokrivati. Zaradi tega skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje meni, da je predlagana stopnja prispevka sprejemljiva za leto 1969 pod pogojem, da ne pride do sprememb v predpisih o materialnih pravicah brezposelnih in da se v ničemer ne spreminjajo instrumenti, ki določajo oblikovanje in porabo sredstev iz prispevka za zaposlovanje.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Potem lahko zaključim razpravo in prehajamo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju zakonodajno-pravne komisije, ki ga imate v materialu in pri katerem gre le za redakcijsko spremembo. Kdor je za ta amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Amandma zakonodajno-pravne komisije je sprejet.

Sedaj bomo glasovali o predlogu zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje kot celoti. Kdor je za ta zakon, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Zakon je soglasno sprejet.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, na predlog zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969.

Predlagatelj zakona je izvršni svet, ki hkrati predlaga, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku. Tudi glede tega zakona je predsedstvo skupščine predložilo, da ga zbor obravnava ne glede na roke. Menim, da glede tega ni ugovorov. Naš odbor je predložil poročilo, v katerem predlaga, da se zakon sprejme v predloženem besedilu. Zakonodajno-pravna komisija daje v svojem poročilu, ki ste ga prejeli pred pričetkom seje, amandmaje k 1., 4. in 5. členu. Poročevalci verjetno ne želijo še kaj pojasnjevati, izvršni svet pa se najbrž strinja z amandmaji zakonodajno-pravne komisije.

Kdo želi besedo? (Nihče.) Torej lahko preidemo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih zakonodajno-pravne komisije k 1., 4. in 5. členu. Kdor je za ta amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969 v celoti. Kdor je za, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Zakon je soglasno sprejet.

Prekinjam sejo za krajši odmor. Ker moramo računati s precej obsežnim dnevnim redom, ki vam še ostaja in jutri še tudi z usklajevalnim postopkom, bomo morali z delom nekoliko pohiteti. Zato bomo sejo nadaljevali že ob 19. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 18.30 in se je nadaljevala ob 19.15.)

Predsednik Miran Goslar: Tovarišice in tovariši poslanci! Predlagam, da bi danes obravnavali še tri točke dnevnega reda, in sicer 6., 7. in 8. Ostale točke bi obravnavali jutri.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, na predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno.

Predlagatelj tega zakona je izvršni svet, ki predlaga, da zakon obravnavamo po skrajšanem postopku, kar je predsedstvo skupščine osvojilo in ki v tem smislu predlaga obravnavo tega zakona ne glede na roke. Se strinjate s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.)

Odbor za gospodarsko programiranje in finance je dal pismeno poročilo, v katerem predlaga amandma k 5. členu tega zakona. Zakonodajno-pravna komisija pa predlaga amandmaje k 1., 9. in 10. členu. Pismeno poročilo zakonodajno-pravne komisije ste prejeli pred pričetkom seje. Pri tem je komisija zavzela stališče, naj bi zbor ne sprejel amandmaja k 5. členu predloga zakona, ki ga predlaga odbor, izhajajoč z ustavnega stališča, da občine v mejah zakona samostojno določajo svoje dohodke.

Skupščina občine Celje pa je predložila pismeni amandma k 4. členu predloga zakona. Ta predlog amandmaja ste prejeli skupaj z gradivom. V dodatnem poročilu odbora, ki ste ga prejeli danes, pa je razvidno, da odbor zavrača amandma skupščine občine Celje. Predvsem mislim, da bi morala zakonodajno-pravna komisija in odbor uskladiti svoja stališča glede 5. člena, ker gre v bistvu za vsebinsko isto stvar, vendar za drugačno formulacijo. Prosim, da glede tega predstavniki odbora zavzemajo stališče. Gre namreč za 4% stopnjo prometnega davka na osebne avtomobile. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Alojz Stegu.

Alojz Stegu: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V treh letih in pol gospodarske reforme in uveljavljanja tržnih zakonitosti trgovina čedalje bolj izgublja distributivni značaj. Zato se v gospodarstvu vedno bolj uveljavlja kot pomemben ekonomski faktor. Temeljni zakon o blagovnem prometu in ekonomski ukrepi dajejo trgovini velike možnosti za vključevanje na širše tržišče. To vpliva na večjo poslovnost in višjo produktivnost. Ob tem pa se trgovinske delovne organizacije srečujejo s številnimi problemi, ki izvirajo še iz časa distributivnega pojmovanja vloge trgovine. To se še vedno odraža v nekaterih administrativnih ukrepih in vplivih, ki zavirajo hitrejšo rast in ki poslabšujejo rentabilnost in ekonomičnost poslovanja trgovskih organizacij.

V svoji razpravi se bom v skladu z dnevnim redom omejil le na problem zamotanosti zajemanja, evidentiranja in obračunavanja prometnega davka od

prodaje blaga na drobno. Ne gre tu za funkcijo prometnega davka, ki še pretežno deluje fiskalno, premalo pa kot regulator proizvodnje in potrošnje, temveč za problem izredno kompliciranе in obširne tehnike obračunavanja. Nujna je poenostavitev in poenotenje celotnega sistema prometnega davka. Predlog zakona sicer ne poslabšuje niti ne izboljšuje načina obračunavanja prometnega davka. Naj podkrepim moje izvajanje z nekaterimi podatki. Od začetka reforme pa do začetka meseca novembra tega leta je izšlo v zvezi z davkom pri prodaji na drobno in davkom od plačil za storitve 8 sprememb in dopolnitev temeljnega zakona v prometnem davku ter 10 sprememb in dopolnitev zakona o tarifi zveznega prometnega davka, kar nedvomno opozarja na kompliciranost materije. Nejasnost formulacij oziroma nezadostna opredelitev posameznih izdelkov v veljavnih predpisih sta, poleg drugega, vzrok za vrsto dodatnih tolmačenj in pojasnil. Tako je zvezni sekretariat za finance v času od 26. julija 1965 pa do danes izdal kar 457 pojasnil, ki so pogosto vsebovala pojasnila za več vrst blaga. Zato je dejansko število pojasnil znatno večje. Običajni izračun pokaže, da je bilo vsak drugi dan izdano eno pojasnilo o prometnem davku. Razumljivo je, da so bila pojasnila v prejšnjih letih še pogostejša in da se zadeve razčiščujejo.

Kljub temu pa ostaja nejasna še vrsta vprašanj v zvezi s prometnim davkom na opremo in reprodukcijski material oziroma nejasnosti zaradi napačne opredelitve blaga. Seveda pa posledice nejasnosti glede obdavčitev z zveznim, republiškim in občinskim davkom najbolj občuti trgovina. Tudi izdana tolmačenja vedno ne zadovoljujejo in povzročajo glede obračunavanja in odvajanja davka različne interpretacije. Čeprav gre za več problemov, ki zadevajo področje davčne politike glede višine različnih stopenj in načina obdavčitve ter nejasnosti pri grupacijah artiklov, za kar vse bo treba iskati čimboljšo rešitev, je v naslednjem nakazana kot primer problematika prometnega davka na alkoholne pijače. Na podlagi zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prometnem davku (Ur. l. SFRJ, št. 26/68), ki je začel veljati 26. julija 1968, so republike in občine dolžne določiti davek od prometa alkoholnih pijač, vključno naravno vino in žganje, v fiksnem znesku od merske enote proizvoda. Tako je večina občinskih skupščin v Sloveniji sprejela temu ustrezne odloke, ki so začeli veljati hkrati z republiškim predpisom 1. avgusta 1968. Tega dne so pričele veljati tudi nove stopnje občinskega prometnega davka na alkoholne pijače, kar je naložilo trgovini, ki je doslej davek obračunavala od prodajne vrednosti, nove popise blaga, ponekod celo trikrat, in sicer ob spremembi zveznega, republiškega in občinskega odloka. Pri določitvi višine tarifnih stopenj na alkoholne pijače v posameznih občinah se je zopet pokazala vsa pestrost, še posebej pa je očitno veliko število davčnih stopenj po posameznih vrstah alkoholnih pijač. Podrobnejši pregled stopenj občinskega prometnega davka na alkoholne pijače kaže, da ne gre le za 12 različnih davčnih stopenj na 12 osnovnih vrst alkoholnih pijač, temveč za mnogo več, saj sme vsaka občinska skupščina določiti za vsako vrsto teh pijač svojo stopnjo. Podatki kažejo, da je poprečno za eno pijačo 16 različnih občinskih davčnih stopenj na področju republike Slovenije. Na videz morda izgleda, da grè za manj pomembne probleme, a to ni res. Naj navedem še to, da imamo v naši republiki 28 različnih davčnih stopenj, predvsem dodatnega davka od prometa na drobno in občinskega davka od prometa na drobno, ter 55 različnih tarifnih postavk za zvezni davek od prometa na drobno, ali skupaj 83 različnih tarif.

Vse to zahteva ustrezno, a nekoristno evidenco o nabavi in prodaji artiklov, ki so podvrženi davku. Podatki, ki so bili zbrani pri 25 trgovskih podjetjih v

Sloveniji, kažejo, da dela v teh podjetjih 112 delavcev na obračunu prometnega davka, za kar podjetja izdajo okoli 2 700 000 N din. Ti stroški so za celotno Slovenijo seveda veliko večji. Različnost stopenj, poleg težav pri obračunu, onemogoča trgovinskim podjetjem vodenje enotnejše poslovne politike cen za širše področje. Zato sem mnenja, da je potrebno zmanjšati število tarif, pri alkoholnih pijačah pa skrčiti število dosedanjih stopenj na največ 4 stopnje.

Dosedanji 10-dnevni sistem obračunavanja in odvajanja prometnega davka, kakor že rečeno, povzroča trgovini veliko dela. Potrebna bi bila sprememba v tem, da bi trgovska podjetja plačevala akontacijo v višini odvedenega davka v preteklem letu — polletno ali pa letno, pa naj bi ga končno obračunala. Če pa pristojni organi za predpisovanje prometnega davka smatrajo, da poenostavitev pri tehniki obračuna in odvajanja davka ni mogoča, potem naj se prizadetim gospodarskim organizacijam povrnejo dejanski stroški za opravljeno delo.

Na koncu menim, da bi bila potrebna večja stabilnost v politiki prometnega davka. Naj ne bo ta davek vir za pokrivanje rastočih proračunskih potreb. Vedeti moramo, da bo tudi sedanji porast za 1,5 odstotka vplival na dvig cen v prodaji na drobno. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Prosim, tovariš Glušič ima besedo.

Inž. Miran Glušič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Hotel bi poročati kot poročevalec odbora v zvezi z amandmajem, ki ga daje odbor in v zvezi s stališčem, ki ga je pravkar navedel govornik pred menoj. Odbor za gospodarsko programiranje in finance je na skupni seji dne 12. decembra tega leta z odborom za proračun republiškega zbora razpravljal o predlogu zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno, ki ga je skupščini predložil v razpravo izvršni svet.

Med razpravo, ko je odbor podrobno obravnaval posamezne člene, je opozoril na 5. člen predloga zakona, v katerem se predvideva, da stopnja občinskega davka od prometa blaga na drobno ne sme presegati 4 %, razen od prometa alkoholnih pijač. S tem določilom se približujemo že večkrat poudarjenemu načelu, da naj se stopnje prometnega davka v okviru republike poenotijo, o čemer je pravkar govoril tovariš predgovornik.

Odbora sta nadalje sprejela naslednje amandmaje k 5. členu, in sicer, da se drugi stavek tega člena spremeni tako, da se glasi: »stopnje občinskega davka od osebnih avtomobilov morajo znašati 4 %«. Občine imajo sedaj predpisane različne stopnje občinskega prometnega davka od osebnih avtomobilov, to pa povzroča, da trgovska podjetja prodajajo osebne avtomobile s prodajnih mest v takih občinah, ki imajo najnižjo stopnjo tega davka. Amandma odbora s tem, da določa enotno stopnjo, prispeva k poenotenju te stopnje v republiki. Sekretar za finance je na odboru tudi pojasnil, da se bodo stopnje davkov izenačile na ozemlju celotne Jugoslavije, kar pa je zlasti pomembno zaradi uskladitve s sedanjo Socialistično republiko Hrvatsko.

Nadalje bi si dovolil, ker smo komaj danes prejeli dodatno poročilo odbora za gospodarsko programiranje in finance glede stališča amandmaja skupščine občine Celje, da to poročilo še enkrat prečitam. Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora je na 11. seji 18. decembra 1968, to je včeraj, obravnaval amandma k predlogu zakona, ki ga je predložila skupščina občine Celje. Skupščina občine Celje predlaga, da je 22 % republiškega davka

od prometa blaga na drobno dohodek občinskih proračunov. Odbor zavrača ta amandma, ker je z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje, določeno, da se 70 % tega prometnega davka steka v sklad republiške izobraževalne skupnosti, ki ima zaradi prevzema financiranja srednjega in strokovnega šolstva dokaj večje obveznosti kot v letu 1968. Odbor predlaga zboru, da ne sprejme amandmaja skupščine občine Celje.

Nadalje odbor predlaga gospodarskemu zboru, da sprejme predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno v predloženem besedilu, upoštevajoč amandma k 5. členu. Do pojasnila, ki ga je dala zakonodajna komisija pa odbor še ni zavzel stališča in bi prosil, da bi se o tem izjavil pozneje.

Predsednik Miran Goslar: Odbor naj se glede tega dogovori, ker mislim, da višje kot 4 % občine tako ne bodo šle. S tem pa je enotnost dosežena. Sicer pa bi dal pojasnilo še predstavnik zakonodajno-pravne komisije tovariš Simšič.

Stane Simšič: Kaj posebno novega nimam povedati. Ko je zakonodajno-pravna komisija obravnavala ta amandma, je prišla do zaključka, kot je v pismeni obliki navedeno v poročilu. Menim pa, da bomo, če sprejmemo amandma zakonodajno-pravne komisije, dosegli iste cilje, kot ga želi doseči odbor za programiranje in finance.

Verjetno pa bo prišlo do prelivanja sredstev, kolikor ne bi prišli do usklajevalnega postopka, in sicer ne le v okviru občin na območju naše republike, temveč na področju cele Jugoslavije. Če bomo imeli v Sloveniji višje stopnje prometnega davka na osebne avtomobile, bo tisti kupec, ki ima namen kupiti avto, šel na primer v drugo republiko, če bo tam stopnja 2 %. To pomeni, da se bomo morali kasneje, če pride do takih pojavov, še srečati in stopnje tudi znižati. Menim, da je stališče zakonodajno-pravne komisije pravilno in priporočam, da ga sprejmete.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Ali predstavnik sekretariata za finance tovarišica Dekleva lahko odgovori na vprašanje, ki jih je postavil tovariš Stegu? Mislim, predvsem na večjo enotnost, čeprav tovariš Stegu ni dal nobenih konkretnih amandmajev. Ali so neke možnosti za nadaljnje, normativno urejanje te materije?

Dragica Dekleva: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Vprašanje tovariša poslanca, glede enotnih stopenj, je prisotno pri nas že dalj časa, vendar temeljni zakon o prometnem davku kot tudi zakon o financiranju družbeno-političnih skupnosti določata, da vsaka družbeno-politična skupnost samostojno uvaja posamezne dohodke in tudi njihovo višino. S tega vidika ni mogoče z republiškim zakonom vplivati, da bi te stopnje bile enotne. Isto velja za prometni davek na alkoholne pijače. Mi smo že ob uveljavitvi zveznega zakona ugotavljali, da bo ta povzročila velike težave v trgovini, zlasti tistim delovnim organizacijam, ki imajo svoje poslovalnice na območju več občin. Tudi zvezni sekretariat za finance je predlagal, da naj bi za obdavčenje alkoholnih pijač v trgovini ne veljalo določilo, da se mora davek plačevati od količine, temveč od vrednosti. Vendar je zvezna skupščina z amandmaji poslan-

cev sprejela takšno dikcijo, da tega trenutno ni mogoče spreminjati. Glede obračunavanja prometnega davka, ki ga je prav tako nakazal tovariš poslanec, pa moram za enkrat ugotoviti, da temeljni zakon o prometnem davku točno določa postopek in način plačevanja in da v tej fazi tega določila tudi ni mogoče spreminjati.

Predsednik Miran Goslar: Samo še dodatno vprašanje. Ali ni mogoče, da se davek določa po sedežu podjetja? Ali mora biti davek določen glede na to, kje so poslovalnice?

Dragica Dekleva: Tovariš predsednik, to ni mogoče, ker je prometni davek, davek na potrošnjo in pripada tisti občini, v kateri se promet opravlja.

Predsednik Miran Goslar: Pripada že, samo predpisuje pa se stopnja drugje.

Dragica Dekleva: Če ne bi veljalo to načelo, potem bi praktično lahko tudi podjetjem iz drugih republik predpisovali stopnje za enote na našem območju.

Predsednik Miran Goslar: Torej tudi to je določeno v zveznem predpisu. Tovariš Repič ima besedo. Prosim!

Viktor Repič: Izvršni svet sprejema amandmaje, ki jih je sprejela zakonodajno-pravna komisija k 1. in 9. členu. Izvršni svet iz istih razlogov, kot je to storil odbor, zavrača predlog občine Celje. Izvršni svet sprejema mnenje zakonodajno-pravne komisije, po katerem ne bi bilo treba iz razlogov, navedenih v obrazložitvi, sprejeti amandmaja k 5. členu, kljub temu, da se s to spremembo, ki jo je predlagatelj imel, dejansko nič ne spreminja. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Kaj meni poročevalec odbora?

Inž. Miran Glušič: Glede na ponovno obrazložitev odbor amandma umika in predlaga, da ostane prvotno besedilo, to je, da stopnja občinskega davka od osebnih avtomobilov ne sme biti nižja od 4 %.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? (Nihče.) Če ne, prehajamo na glasovanje. Glasovali bomo najprej o amandmajih zakonodajno-pravne komisije k 1., 9. in 10. členu. Kdor je za, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje o amandmaju skupščine občine Celje, ki ga izvršni svet in odbor odklanjata. Kdor je za ta amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Nihče.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec.)

Amandma občine Celje ni sprejet.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona skupaj s sprejetimi amandmaji zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za predlog zakona, naj, prosim, dvigne

roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Zakon o republiškem davku od prometa blaga na drobno je sprejet.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic.

Ta zakon je predložil v obravnavo izvršni svet, in sicer najprej kot osnutek, nato pa kot predlog. Predsedstvo skupščine predlaga, da predlog zakona obravnavamo ne glede na roke.

Odbor je o tem razpravljal in predložil pismeno poročilo, iz katerega je razvidno, da predlaga amandma k 2. členu tega predloga zakona. Zakonodajno-pravna komisija je predložila dve poročili, in sicer poročilo k osnutku in dodatno poročilo k predlogu, ki ste ga prejeli danes. Zakonodajno-pravna komisija predlaga amandma k 2. in 3. členu zakona.

Ali poročevalci odbora oziroma komisije želijo še kaj pojasniti? (Ne.) To se pravi, da lahko pričnemo z razpravo o tem predlogu.

Kdo želi besedo? Morda želi besedo predstavnik izvršnega sveta? (Ne.)

K besedi se javlja tovariš Ladava.

Anton Ladava: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Imam le eno vprašanje, in sicer, kakšni motivi so predlagatelja zakona vodili k temu, da v 2. členu prve točke oprošča nove hiše prometnega davka, stare pa ne. Zanima me le motiv, čemu to?

Predsednik Miran Goslar: Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Prosim predstavnika izvršnega sveta, da se izjavi o amandmajih in morda odgovori na vprašanje, ki ga je postavil tovariš Ladava.

Dragica Dekleva: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Izvršni svet je v predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic upošteval enako določbo, kakršna je bila doslej v veljavi, tako, da pri prvi točki ne gre za nobeno spremembo, ker gre za stanovanja, ki so bila oproščena davka tudi po dosedanjem zakonu o prometnem davku od nepremičnin. V tem primeru ne gre za nobeno spremembo, temveč se navaja samo celotno besedilo 2. člena, in ki se povzema iz dosedanjega besedila.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa. Prosim, tovariš Ladava.

Anton Ladava: Mogoče napačno tolmačim, toda te stavke so po 112. členu oproščene prispevkov in davkov. Tu gre za spremembe in dopolnitve zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic. To se pravi, da so pri prodaji te stavbe davka oproščene, medtem ko stare stavbe podležejo plačilu prometnega davka. To sem si tolmačil tako, da so nove stavbe oproščene do 25 let davka od premoženja oziroma tako imenovane hišnine. Po tem zakonu pa so oproščene tudi prometnega davka.

Predsednik Miran Goslar: Treba bo verjetno pogledati, kaj določa 112. člen.

Dragica Dekleva (iz klopi): Če dovolite, 112. člen oprošča stavbe davka od stavb. Če je stavba nova, je oproščena davka do 25 let. Tega davka je oproščena tudi stara stavba, če je na njej izvršena takšna adaptacija, za katero se predstavlja, da je v njo vloženih skoro toliko novih sredstev, kot bi jih vložili v novogradnjo.

Predsednik Miran Goslar: Vendar to ni razlog, da bi te stavbe oprostili tudi prometnega davka. Tu ima tovariš poslanec prav.

Dragica Dekleva: Tovariš predsednik, kot sem že rekla, je prva točka povzetek sedaj veljavnega zakona, ki oprošča samo stavbe, ki so po 112. členu oproščene davka od stavb. Izvršni svet ni razširil niti ni razmišljal o tem, da bi izenačeval prenos vseh stavb, čeprav je na sestanku predsednikov občin bila izražena misel, da naj bi se ob prenosu te stanovanjske hiše ne oproščale prometnega davka. Izvršni svet je menil, da naj se taka oprostitev upošteva še vnaprej, ker jo je upošteval tudi sedanji zakon.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi razpravljati? (Nihče.) Najprej bomo glasovali o predlogih zakonodajno-pravne komisije, ki so v dodatnem poročilu. Kdor je za te amandmaje, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji zakonodajno-pravne komisije sprejeti.

Glasovali bomo še o amandmajih odborov k 2. členu. Kdor je za ta amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da so tudi ti amandmaji sprejeti.

Sedaj bomo glasovali o zakonu v celoti. Kdor je za ta zakon, naj prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 poslanca.)

Ugotavljam, da je zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic sprejet.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe.

Ta zakon je predložil izvršni svet skupščine s predlogom, da ga obravnavamo po skrajšanem postopku. Predsedstvo skupščine je zavzelo enako stališče kot pri ostalih predlogih. Odbor za gospodarsko programiranje je predložil pismeno poročilo, v katerem predlaga amandmaje k 1. in 2. členu predloga zakona.

Zakonodajno-pravna komisija v poročilu, ki ste ga prejeli pred pričetkom seje, predlaga amandma k 2., 3. in 4. členu predloga zakona. Skupščina občine Celje predlaga pismeni amandma k 1. členu in uvedbo novega 2. člena. V dodatnem poročilu je odbor za programiranje in finance zavrnil amandmaje skupščine Celje. Razen tega obveščamo zbor, da so tudi odbori socialno-zdravstvenega zbora predložili k predlogu zakona svoje mnenje, ki ste jih prejeli skupaj z gradivom k tej točki dnevnega reda. Ali želijo morda poročevalci še kaj povedati pred začetkom razprave? Medtem ste prejeli tudi pismo Zveze prijateljev mladine Slovenije republiškemu in gospodarskemu zboru, v katerem daje svoje mnenje k temu predlogu zakona. Kdo želi razpravljati? Tovariš Zupančič.

Anton Zupančič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Kot poročevalec odbora za programiranje in finance bi uvodoma izrazil nekatere misli. Naš odbor je mnenja, da je predlog, ki ga je dal izvršni svet, potrebno sprejeti, predvsem zaradi odločnosti, ki smo jo doslej pokazali pri vseh gospodarskih ukrepih in pri vseh racionalizacijah. S tega stališča bi morali enako odločnost pokazati tudi pri skladu skupne porabe. Tudi pri obravnavi sklada skupne porabe moramo pokazati enako doslednost. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Še kdo želi besedo? Tovariš Vogrinec.

Janko Vogrinec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V obrazložitvi predloga zakona o republiškem prispevku sredstev skupne porabe je rečeno, da so to edina sredstva sklada, ki do leta 1968 niso bila zavezana plačilu prispevkov, in da je do leta 1968 to bil dohodek občine, ki so različno obdavčevale ta sklad. To drži le delno in samo za tiste občinske skupščine, ki so za sestavo svojega proračuna imele dovolj sredstev iz drugih virov. Vse ostale občinske skupščine so ta sklad obremenile. Mnenja sem, da je sklad skupne porabe obdavčen prestrogo in da zaradi tega ni zanesljiv dohodek v republiškem proračunu. S tem hočem povedati, da gospodarske organizacije ne bodo v bodoče dajale v sklad toliko sredstev, kot so doslej. Tako ne bo dobil ne republiški proračun ne ostale družbeno-politične organizacije tistih sredstev, ki so jih dobivale doslej.

V obrazložitvi je navedeno, od katerih sredstev se ne plača prispevek že po zveznih predpisih. Predloženi zakon predvideva razen že omenjene oprostitve tudi prispevek v primeru, ko gre za porabo sredstev iz splošne porabe za namene teritorialne obrambe. Vendar niso oproščeni vsi izdatki za te namene. Zato predlagam amandma, da se oprostijo prispevka vsa sredstva, ki gredo v te namene. Prav tako bi predlagal amandma, po katerem naj bi se stopnja, pri kateri bi se začel plačevati prispevek, zvišala na vsoto »500 din na zaposlenega delavca«. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kdor še želi besedo? Prosim, tovariš Zupančič.

Anton Zupančič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Mislim, da tovariša poslanca, ki je govoril pred menoj, motijo ta sredstva, ki ostajajo gospodarstvu, vendar so to edina sredstva, ki jih imajo za intervencijo v gospodarstvu. S tega stališča je odbor predlagal, da se ta formulacija sprejme.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Morda želi besedo predstavnik izvršnega sveta glede na to, da se še ni izjasnil o amandmajih odbora za programiranje in finance zakonodajno-pravne komisije ter celjskega amandmaja. Predstavnika izvršnega sveta sta inž. Ivan Zupan in Viktor Repič. Tovariš Repič ima besedo.

Viktor Repič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Izvršni svet sprejema amandmaje zakonodajno-pravne komisije in odbora gospodarskega in republiškega zbora, ne sprejema pa amandmaja občinske skupščine Celje. V obrazložitvi bi se omejil le na osnovne elemente za tako odlo-

čitev, čeprav je tovariš Simoneti že v svojem ekspozeju obrazložil predlog izvršnega sveta oziroma ukrep v okviru celotne politike izvršnega sveta. Gre predvsem za to, da je uvedba tega davka in koncentracija sredstev začetek dodatne koncentracije sredstev za intervencije v gospodarstvu, vsaj za tiste intervencije, za katere smo si enotni, da jih je treba opraviti, pa jih vse doslej nismo prav zaradi pomanjkanja sredstev. Pri tem gre za del sredstev, s katerim gospodarske organizacije same razpolagajo. Ta sredstva se ne oblikujejo enakomerno, temveč zelo neenakomerno, kar govori v prid koncentracija zlasti spričo dejstva, da razdrobljena sredstva ne morejo dati takih učinkov, kot bi želeli in kot jih lahko dosežemo ob koncentraciji, in sicer za reševanje širših problemov na področju gospodarstva v okviru republike. Pri tem izvršni svet meni, da je obdavčitev pravična zlasti zato, ker so celo osebni dohodki v delovnih organizacijah, kjer gre za težke pogoje gospodarjenja, podvrženi taki obdavčitvi. Razen tega so skladi osebne porabe izrazito potrošniški skladi, tako da je ta ukrep oziroma predlog tudi v soglasju z osnovami, ki smo jih postavili za letošnje zajemanje dohodkov pri pokrivanju republiških proračunskih potreb. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Mislim, da je to dejansko v skladu z našimi dosedanjimi stališči, da ne obremenjujemo oziroma da čimmanj obremenjujemo gospodarstvo s tistimi oblikami davka, ki posegajo v proizvodno ceno. Menim, da je mnogo lažje za gospodarstvo, če obremenjujemo dejansko ustvarjeni čisti dohodek, kar je tudi po moje v skladu s stališči, ki smo jih doslej sprejeli.

Janko Vogrinec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tretji odstavek amandmaja se glasi: »prispevka so oproščeni izdatki iz sklada skupne porabe, ki jih delovne organizacije porabijo za potrebe teritorialne obrambe, kadar gre za naloge«. Predlagam, da tu napravimo piko in ostali del tega besedila črtamo.

Nadalje predlagam, da bi se v 2. členu 2. odstavka besedila na koncu, ko govori »300 din na delavca« spremenilo v »500« v tabelarnem pregledu pa odstotki ostanejo tako, da bi veljala ta lestvica samo od 500 dinarjev na zaposlenega.

Predsednik Miran Goslar: Ali je jasno, kaj vsebuje amandma? Ali želi kdo zavzeti stališče do amandmaja? Tovariš Repič želi besedo.

Viktor Repič: Izvršni svet ne more sprejeti tega amandmaja zaradi tega, ker še niso precizirani izdatki oziroma naloge in bi se utegnilo zgoditi, da vsakdo razširja določila. Zdi se nam, da takega določila zakon ne more imeti. Prav tako izvršni svet ne sprejema predlog o povišanju lestvice.

Predsednik Miran Goslar: Prosim še odbor za programiranje in finance.

Anton Zupančič: Enako tudi odbor ne sprejema amandmaja.

Predsednik Miran Goslar: Ali še kdo želi razpravljati? Ali poslanec Janko Vogrinec vztraja pri amandmaju?

Janko Vogrinec: Da, vztrajam.

Predsednik Miran Goslar: Najprej bomo glasovali o amandmaju zakonodajno-pravne komisije k 2. in 4. členu. Kdor je za, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandma zakonodajno-pravne komisije je sprejet.

Sedaj bomo glasovali o amandmaju odbora za programiranje in finance k 1. in 2. členu. Kdor je za ta amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Glasovali bomo o amandmaju skupščine občine Celje, ki ga izvršni svet in odbor za programiranje in finance odklanjata. Kdor je za amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Nihče.) Je kdo proti? (Večina poslancev.) Hvala! Se je kdo vzdržal? (Eden.)

Amandma je z večino glasov zavrnjen.

Glasovali bomo o amandmaju tovariša Vogrinca. Glede na to, da smo z amandmajem odbora za programiranje in finance že sprejeli lestvico, bomo glasovali le o amandmaju tovariša Vogrinca k 1. členu. Kdor je za ta amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Dva poslanca.) Je kdo proti? (Večina poslancev.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je večina poslancev proti, zato amandma ni sprejet.

Sedaj bomo glasovali o zakonu s sprejetimi amandmaji v celoti. Kdor je za ta zakon, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca.)

Ugotavljam, da je zakon o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe sprejet.

S tem smo za danes izčrpali dnevni red. Imam obvestilo, da so nekatere zadeve, ki smo jih mi že sprejeli, v republiškem zboru nekoliko drugače sprejete. Zato prosim, da se najprej sestane odbor za programiranje in finance, in sicer v sobi 209 ob 20,30. Celoten zbor pa naj nadaljuje z ostalimi točkami dnevnega reda z usklajevalnim postopkom od 21.30 v tej dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 20. uri in se je nadaljevala 20. decembra 1968 ob 9.30.)

Predsednik Miran Goslar: Tovarišice in tovariši poslanci! Nadaljujemo s sejo gospodarskega zbora.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o spremembah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje.

Predlog zakona je predložil Skupščini SR Slovenije izvršni svet s predlogom, da se obravnava po skrajšanem postopku. Predsedstvo skupščine je sprejelo predlog, da se predlog zakona obravnava ne glede na roke.

Predstavnika izvršnega sveta sta Vladimir Bračič in Viktor Repič. Mislim, da ni ugovorov proti skrajšanemu postopku.

Zakonodajno-pravna komisija je obravnavala ta predlog in je k 1. členu zakona predlagala amandma redakcijskega značaja, ki je po njenem mnenju

potreben zaradi večje jasnosti določbe v 1. členu in pa amandma k 2. členu zakona.

Razen tega ste k predlogu zakona sprejeli spremembo, ki jih predlaga izvršni svet, in sicer k 1. in 2. alinei 1. člena zakona glede sprememb stopenj prispevka.

Odbor za gospodarsko programiranje in finance našega zbora je predložil pismeno poročilo, ki ste ga prejeli včeraj pred sejo. V poročilu odbor predlaga, da se sprejme amandma izvršnega sveta k 1. členu, razen tega pa odbor predlaga, da se sprejme amandma izvršnega sveta k 1. členu, razen tega pa odbor predlaga še svoj amandma k 1. členu, s katerim se spreminja besedilo tretje alinee 1. člena.

Ali morda želijo poročevalci oziroma predstavniki predlagatelja besedila besedo? Tovariš Bračič se javlja k besedi kot predstavnik izvršnega sveta. Prosim.

Dr. Vladimir Bračič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želim podati samo kratko obrazložitev k spremembi amandmajev k prvotnemu predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka.

Izvršni svet je po ponovnih obravnavah in upoštevajoč mnenja, ki so bila izražena v odborih ter v razgovorih z nekaterimi občinskimi skupščinami, predlagal, da se spremeni predlog zakona v prvi in drugi alinei s tem, da se predvidena prispevna stopnja zniža od prejšnje 0,97 na 0,80 in prejšnje 0,16 na 0,11. V prvem primeru gre za predvidena dopolnilna sredstva, s katerimi bi naj republiška izobraževalna skupnost sofinancirala oziroma dopolnjevala financiranje osnovnega šolstva v tistih občinah, ki zaradi svojega ekonomskega položaja ne bodo mogle, ker tudi v preteklosti niso zmogle, same financirati osnovnega šolstva, v drugem primeru pa gre za sredstva, s katerimi bi naj republika v obliki dolgoročnih kreditov sodelovala pri izgradnji osnovnošolskega prostora.

Do teh predlogov je izvršni svet prišel upoštevajoč dejstvo, da bi pomenilo zaostreno koncentriranje sredstev in nato financiranje tistih občinskih skupščin, ki ne bi zmogle financiranja, zelo ostro poseganje v sredstva nekaterih tako imenovanih razvitejših občin. Izračuni so pokazali, da bi se znalo zgoditi, da bi z intervencijskimi sredstvi republike v dotiranih občinah lahko zagotovili izvajanje sklepov osnovnega šolstva v letu 1969, da bi pa resno ogrozili nekatere razvitejše občine, ki celo ne bi zmogle realizirati takšnega odstotka zvišanja in bi se s tem pojavila situacija, da bi na podeželju oziroma v nerazvitejših predelih imeli boljše stanje osebnih dohodkov kot v razvitejših predelih.

Zmanjšanje teh koncentriranih sredstev samo po sebi seveda ne pomeni, da se zato ta sredstva avtomatično izločajo iz sfere vzgoje in izobraževanja.

S tem ukrepom je izvršni svet le želel okrepiti pozicije občinskih skupščin, ki imajo na osnovi priporočil in sklepov določene dolžnosti in seveda tudi pravice, da sredstva, ki jih na ta način dobijo, v celoti ali po večini namenijo za izobraževanje.

Menimo, da s tem sicer povečujemo nekatere težave na področju temeljnih izobraževalnih skupnosti, toda te težave bi v takšni ali drugačni obliki nastopile tudi, če bi zbrali večja sredstva, ker bi prišlo do določenih težav na tistih tako imenovanih mejnih občinah, t. j. v primerih, ko ena občina še ali že izpolnjuje pogoje, da lahko dobi dopolnilna sredstva, druga občina pa ne.

Izvršni svet ne predlaga sprememb v 3. alinei zato, ker je po ponovnih proučitvah prišel do prepričanja, da bi vsakršno zmanjševanje sredstev na tem področju povzročilo resne motnje v tistem delu šolstva, ki ga republika po svojih zakonskih obveznostih mora financirati in bi lahko nastale resne težave, ki bi vplivale ne le na pedagoški proces, temveč bi se lahko odrazile tudi drugače.

Iz teh razlogov predlagam temu zboru, da sprejme zakon v obliki, kakršnega je predložil izvršni svet.

Predsednik Miran Goslar: Ali želi besedo poročevalec odbora tovariš Tratnik? (Da.) Tovariš Tratnik ima besedo.

Mirko Tratnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dodatno k poročilu, ki ste ga prejeli od odbora za gospodarsko programiranje in finance, bi dodal še nekaj misli, ki so se pojavile ob diskusijah posameznih članov tega odbora.

Sistem financiranja šolstva je pri nas dokaj heterogen, verjetno edinstven na svetu. Ta sistem se delno financira iz republiškega proračuna, delno skozi prispevno stopnjo iz osebnega dohodka, kot republiški oziroma kot občinski prispevek. Podjetja še posebej prispevajo za strokovno izobraževanje v višini 2 % od izplačanih osebnih dohodkov. Ustrezno je tudi organizacija šolstva dokaj heterogena. Imamo republiško izobraževalno skupnost, imamo temeljne izobraževalne skupnosti in še nekatere. Vsekakor je organizacija šolstva, kot tudi financiranje tako urejena, da se na to verjetno spoznajo le tisti, ki se s tem poklicno ukvarjajo, dolžnost vseh ostalih pa je, da financirajo tako urejeno šolstvo.

Sodim, da je sedanji sistem financiranja nevzdržen, ker pač sredstva pritekajo iz raznih virov in po raznih kanalih. Koliko je teh sredstev v celoti, verjetno sploh ni znano oziroma je znano samo tistim, ki sredstva prejemajo. To priznava tudi predlagatelj zakona v obrazložitvi predloga na prvi strani, ko pravi, da v tem niso zajeta vsa sredstva, ki so jih nekatere občine dodatno dale za izobraževanje. Nedvomno, da v takih pogojih neurejenosti tako rekoč drug za drugega ne ve koliko daje, pa tudi nam poslancem so posredovali le skope podatke o sumarnih potrebah, ki le izkazujejo visoke koeficiente povečanja potrebnih finančnih sredstev. O pravilnosti oziroma utemeljenosti predlaganih zahtev je težko razpravljati, ker ni nikakršnih analitičnih podatkov, saj izgleda tako, da bi pač morali odobriti toliko sredstev, kot so jih iz šolstva sami izračunali, da jih potrebujejo. Človeško lastnost o neizmernih potrebah vsi dobro poznamo. Iz poročila odbora za programiranje je razvidno, da je odbor dvakrat razpravljal o predlogu tega zakona, ker prvič ni dobil dovolj pojasnil, a kot izhaja iz poročila, tudi drugič ni bilo dosti boljše. Za nepomembne zakone prejemamo obsežne obrazložitve z obsežnimi dokumentacijami. Za tako pomemben zakon, s katerim namensko določamo velika sredstva pa je nekaj skopih podatkov. Ob tem se človeku nehote vsiljuje misel, da so pri tem skrite večje ali manjše rezerve, kolikšne so, pa si je težko zamisliti.

Vsekakor sodim, da bi bila potrebna podrobnejša utemeljitev, kajti če odobravamo in dajemo sredstva, potem imamo vsaj pravico vedeti, zakaj in kako se ta uporabljajo. V resolucijah, a samo v resolucijah, govorimo o racionalizaciji, zaman pa iščemo kaj konkretnega v posameznih področjih splošne porabe. Zato sodim, če splošna poraba sama noče tudi konkretno začeti z racio-

nalizacijo svojega poslovanja, da jo moramo k temu prisiliti. To pa je možno le s tem, da odobrimo manj sredstev. Zato se pridružujem predlogu odbora, da se ne odobri od izvršnega sveta predlagana stopnja iz osebnega dohodka v višini 3,26, temveč 3,06.

Predsednik Miran Goslar: Pričenjam razpravo. Opozarjam, da ste dobili v gradivu tudi mnenje kulturno-prosvetnega zbora, ki je predvčerajšnjim razpravljal o tej materiji in iz katere je razvidno stališče kulturno-prosvetnega zbora do teh vprašanj. Razen tega ste dobili pismo, ki mi ga je poslal predsednik republiškega zbora, v katerem nas obvešča o sklepih republiškega zbora glede tega zakona. Prosim, da v okviru razprave upoštevate te dokumente.

Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Šnuderl.

Borut Šnuderl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da ne bom veliko zgrešil, če rečem, da se pogosto marsikdo od nas počuti nekoliko nelagodno, ko v očeh javnosti, kulturnih in prosvetnih delavcev pa tudi v očeh poslancev drugih zborov izgleda kot barbar, ki nima razumevanja za družbene dejavnosti, ki ne ve, da šolstvo ustvarja kadre za gospodarstvo, ki ne ve, da je kultura del narodne nacionalnosti, ki ne ve, da ustvarja pogoje za nadaljnji razvoj gospodarstva in ki, skratka, ne ve, da tako imenovana nadstavba pospešuje tudi nadaljnji razvoj baze oziroma, da je za njen obstoj nujno potrebna. Vprašam se, kako to, da moramo nastopiti v taki vlogi, ko pa vendar podatki kažejo, da sredstva za štipendije, ki jih gospodarske organizacije namenjajo v zadnjih 5 letih, ne upadajo, da delovne organizacije kljub težavam namenjajo velika sredstva za strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje, da podpirajo razna kulturna, športna in druga društva, skratka kako to, da mi kot predstavniki tega gospodarstva nastopamo v tako čisto drugačni vlogi. Zdi se mi, da nas naš obstoječi sistem, če se ne bom prehudo izrazil, morda tudi skupščinski, sili v to, da kljub deklaracijam, da ne sme biti nasprotja med nadstavbo in bazo, da prav ta sistem razpravljanja sili v to, da se nasprotja med nadstavbo in bazo pravzaprav poglabljajo ne pa razrešujejo. Mislim, da ni v nobeni razviti družbi nič nenadavnega, če se razpravlja o tem, kako se trošijo družbena sredstva, če je debata med posameznimi porabniki družbenih sredstev, če je razprava o tem, kolikšen del sredstev naj se nameni na eno, drugo in tretje področje, oziroma enemu, drugemu in tretjemu porabniku in da pravzaprav ni nič slabega, če med gospodarstvom in negospodarstvom poteka debata o tem, kakšen delež družbenega proizvoda naj se na takšen ali drugačen, na skrit ali očiten način daje vsakemu od teh osnovnih področij.

Menim, da je taka razprava celo nujna, saj zagotavlja pod določenimi pogoji, da je družba oziroma najvišji organ oblasti, pri nas pa tudi najvišji organ samoupravljanja, zainteresirana, da ugotovi, kakšna so in kako se bodo družbena sredstva najbolje porabila za dobrobit njenih članov. Pravim, da je taka razprava pod določenimi pogoji lahko koristna, in sicer menim, da morajo biti razen drugih izpolnjeni naslednji trije pogoji.

Prvič, odločitve za prihodnost morajo temeljiti na analizi odločitev, ki smo jih sprejeli v preteklosti.

Drugič, treba je primerjati nujnost in pomembnost vseh osnovnih družbenih potreb, to je potreb baze, kot tudi potreb nadstavbe in tretjič, upošte-

vati je treba elemente racionalnosti, tj. pravilo, da se družbena sredstva smotrno trošijo. Ta element mora biti enako prisoten na vseh področjih ne glede na to, ali gre za znanost, šolstvo, kulturo ali gospodarstvo. Če se vprašam, ali je v tej razpravi, ki traja že več mesecev, podan prvi pogoj za kvalitetno razpravo, to se pravi ali naše odločitve temeljijo na analizi predhodnih obdobij, da ta pogoj ni podan. Ob reformi smo opravili veliko analizo preteklega obdobja, ki je pokazala, da je za razvoj družbe, poudarjam celotne družbe, potrebno dati gospodarstvu več sredstev.

Kaj ugotavljamo danes? Gospodarstvo nima več, temveč vse manj sredstev. Še enkrat bi ponovil podatke, ki jih je včeraj dal tovariš Rupnik, predstavnik gospodarske zbornice, in sicer, da je ob porastu družbenega proizvoda v letošnjem prvem polletju, ki znaša 395 milijonov N din, 55 % tega porasta šlo v korist družbe in le 13 % za akumulacijo. Menim, da odločitve, ki smo jih naredili ob reformi, in sicer, da je treba izvršiti prerazporeditev sredstev v korist gospodarstva, ne spoštujemo. Drugi pogoj za smotrno razpravo je, da primerjamo nujnost in pomembnost vseh družbenih potreb. Oprostite, da ponavljam že izrečene misli, da ob konkretnih potrebah negospodarstva ob zelo podrobno izdelanih programih, kakšna sredstva so potrebna, nimamo obenem pred očmi stanja v gospodarstvu oziroma temeljnih potreb obeh področij. Zaradi tega se mi zdi, da nastaja določeno nasprotje med poslanci skupščine tako, da en zbor zastopa ena, drugi zbor pa nasprotna stališča. Menim, da bi predočitev celotnega stanja bila zelo koristna tudi za poslance drugih zborov, saj bi potem drugače gledali na naše razprave in ne bi sodili o problemih prek časopisnih člankov o tem, da je ta ali oni direktor v enem mesecu zaslužil milijon dinarjev.

No, in če se vprašam ali je podan tretji pogoj za učinkovito razpravo, to je racionalnost, potem bi predvsem povedal, da ni le naša in moja pravica, temveč tudi dolžnost, da pri odločanju o tem, kakšen del nacionalnega proizvoda bomo dali posamezni sferi, kakšen del nacionalnega proizvoda bomo dali šolstvu, menim torej, da je tudi naša dolžnost, da pri tem ugotavljamo tudi to, kako se ta sredstva trošijo in kakšen je učinek v to področje vloženih sredstev, in sicer tistih sredstev, ki so ustvarjena v zelo težkih delovnih pogojih s stroji, ki vse bolj pridobivajo na muzejski vrednosti.

V družbenoekonomskih izhodiščih, citiram besedilo predloga, ki smo ga prejeli pred 14 dnevi, je bilo predlagano, da sprejmemo odločitev, da se pospešijo priprave za racionalizacijo splošne potrošnje. Mislim, da že besedilo dovolj jasno govori, kje smo danes na področju racionalizacije in koliko je element smotrne porabe sredstev na teh področjih prisoten. V predloženem sumarnem pregledu, ki smo ga včeraj dobili, mislim, da je zelo dobro podana slika o tem, kakšna bo celota vseh prispevkov. Na tistem mestu, kjer je govora o občinskem prispevku za izobraževanje, je vprašanje, ker pač občinski prispevek še ni določen. Vendar lahko že danes rečemo, glede na sklepe republiške izobraževalne skupnosti, da bodo morale občine za to, da dobijo dopolnilna sredstva, postaviti 3,2 % prispevno stopnjo tako, da bodo s tem zbrale kar 7,70 milijona več, kot je predvideno v republiški bilanci. Poleg teh sredstev bodo morale občine, zaradi svojega razvitega dopolnilnega programa, prispevati še dodatna sredstva. Razen tega, da gre za zelo velika sredstva, je prav, da se zamislimo, kakšne bodo posledice, kakšen pritisk bodo občine morale izvajati, da zberejo sredstva, ki so potrebna za izobraževanje iz 3,2 % prispevne stopnje in iz sredstev, ki jih rabijo za dopolnilni program. Mislim, da imajo tukaj občine zelo

malo manevrskega prostora in da bodo morale pritiskati tudi na gospodarstvo, da manjkajoča sredstva zberejo.

Dovolite, da se še enkrat povrnem na že omenjeni element racionalnosti, torej na pravilo, da je treba smotrno uporabljati sredstva na vseh področjih. Vprašam se, zakaj nam vedno v razpravah o tem, kakšna sredstva so za šolstvo potrebna, zakaj nam vedno dajejo podatke o majhnih osebnih dohodkih učiteljev in določenih zadevah, ki resnično niso v redu in jih je treba odpraviti, zakaj vedno dobimo ene in iste argumente, ne dobimo pa podatkov o tem, kot je omenil že tovariš Tratnik, kakšni so ostali stroški, koliko nas stane administrativni kader ne le na šolah, temveč tudi v vseh skupnostih, koordinacijskih, organizacijskih in drugih skupnostih ter nadgradnjah, za katere pa nisem čisto prepričan, da so res nujen element slovenske nacionalnosti in takega šolstva, ki daje družbeno in strokovno ustrezne kadre. Ali je nujno imeti oddelek za nekoliko slušateljev? Ali jih ne bi raje poslali na šolanje drugam, in jim dali dobre štipendije? Ali so nujna sredstva za vse te institucije, za administracijo in za vso to organizacijsko nadstavbo? Take podatke, podatke o tem, koliko sredstev se v te namene porabi, bi potreboval, da bi bil prepričan o smotrni porabi na tem področju. Ali je res nujno, da obstaja vse, kar smo v preteklih letih zaradi tega ali onega vzroka, zaradi te ali one osebe zgradili in postavili?

Verjetno ni nujno, vendar kaj delamo danes? Ker sredstev ni dovolj, jih proporcionalno manjšamo vsem porabnikom in s tem ohranjamo sedanje stanje, hkrati pa stimuliramo neupravičene zahteve, kajti če zmanjšamo vedno za 10, 15 ali 20 %, kolikor je pač sredstev, in sicer vsem proporcionalno, potem je vsak stimuliran za to, da zahteva čim več, da se ob 10% zmanjšanju najde čim višje. To je precej enostavna logika, ki jo brez selekcije ne moremo zadušiti, zato danes životarijo tisti, za katere bi bilo nujno, da se za naš nadaljnji razvoj in tudi razvoj baze bolj razvijajo, hkrati pa živijo tudi tisti, ki bi jih morali odpraviti.

Mladina v svojih razpravah očita nenačelnost, kar je pravzaprav tudi točno, ker ob vseh revolucionarnih načelih nismo sposobni za odločnejšo, ne revolucionarno, temveč odločnejšo akcijo na tem področju. Nismo sposobni opraviti selekcije. Zdi se mi, da se nekateri slepijo z mislijo, da naj bi bil volk sit in koza cela. To je pravilo, ki velja le v pravljicah, te pa ne bi smele biti napotilo za naše odločitve. Glasoval bom za predlog odbora za gospodarsko planiranje in finance, da se sprejme prispevna stopnja od 3,06, in sicer zato, da bi s tem izvršili določen pritisk v smeri racionalizacije in selekcije in da tisti, ki so za to pristojni in tudi plačani, store kaj več na tem področju.

Predsednik Miran Goslar: Hvala! Ali še kdo želi besedo? Tovariš Lesar.

Jože Lesar: Tovarišice in tovariši poslanci! Znašli smo se pred problemom, ki ga lahko razvrstimo bolj po intuiciji kot na podlagi prepričljivih argumentov. Zaradi tega seveda naša odločitev mora nujno nositi bolj pečat moralno-politične vsebine kot pa poslovne oziroma realne prevoje, kakšne so dejanske možnosti financerjev in kakšne so realne potrebe koristnikov.

Vsa dokumentacija, ki smo jo dobili in vsa razprava samo potrjuje, da je treba s takimi metodami in pristopi odločno obračunavati in jih potiskati ob stran ter dajati prostor realnim analizam s prisluhom za objektivno resnico in zmožnosti v danem času.

Dva problema namreč vidim. Prvič, vprašanje, kakšna je tista realna stopnja, ki naj bi pokrivala potrebe šolstva. Prvi predlog, ki smo ga dobili, je bil 3,48. Potem je izvršni svet to stopnjo popravil na 3,26. Republiški zbor je včeraj sprejel stopnjo 3,31. Naš odbor za gospodarsko planiranje in finance nam predlaga stopnjo 3,06. Razumljivo je, da sem kot član tega doma dolžan in bom tudi podprl predlog za stopnjo 3,06, toda nisem povsem prepričan, da je ta stopnja najbolj primerna.

Ker je republiški zbor sprejel že odločitev o prispevni stopnji, naš zbor pa je pred tem, da odloči, je jasno, da bo usklajevalni postopek neizogiben in da bo le-ta imel bolj, da tako rečem, advokatski značaj, manj pa značaj argumentiranih stališč, ki bi privedli do tistega, kar je danes v tej situaciji najbolj realno.

Drugo vprašanje, ki me še bolj moti, je v tem, da ne vem, zakaj smo in, če smo sploh kompetentni, da zavzamemo stališče do različnih stopenj, če čutimo šibkosti in slabosti predloga in če ne vemo, katera je stopnja v globalu realna. Če si nismo o tem na jasnem, kako naj potem bolj zanesljivo razčlenjujemo eno, drugo ali tretjo stopnjo? Kako naj vemo, koliko je potrebno pri tem za dopolnilna sredstva, koliko za investicije, koliko za redno dejavnost izobraževalnih ustanov?

Nadalje menim, da če že imamo republiško izobraževalno skupnost, in če je to samoupravna skupnost, kaj potem tej samoupravni skupnosti ostane, če izvršni svet ali pa naš dom gre v to smer, da nenehno predpisuje, razčlenjuje in z odstotki določa proporce potrošnje v tej sferi, ko nimamo dovolj zanesljivih argumentov. Zdi se mi, da to ni naša domena in da je to grob poseg v samoupravne pravice republiške izobraževalne skupnosti. Zaradi tega menim, da je povsem dovolj, če pri naših odločitvah ostanemo le pri končni stopnji, ki se določa za to potrošnjo.

Razne razprave in diskusije temeljijo na tem, češ da smo mi v resoluciji postavili, da je treba toliko in toliko milijard dati za investicije v osnovna sredstva. Toda ista resolucija tudi pravi, da se gospodarstvo ne sme obremenjevati več kot je obremenjeno. Kako naj bo v konkretni praksi, kakšna je realna moč posameznih občin, najbolj razvitih in nerazvitih, kakšne so posamezne potrebe v procesu potrošnje, menim, da je prepustiti izobraževalni skupnosti. Smatram, če smo ustanovili to izobraževalno skupnost, da je potem ona tista, ki odgovarja pred tem domom za to, da bo vodila najbolj racionalno politiko razdeljevanja, ter da bo prilagajala in usmerjala sredstva glede na potrebe in možnosti na terenu.

Zaradi tega predlagam, da se 1. člen predloženega zakona spremeni in sprejme stopnja, ki jo predlaga odbor za programiranje in finance, to je 3,06, vse ostalo pa naj se črta s tem, da republiška izobraževalna skupnost in ostali organi, ki so za to pooblaščeni, prevzamejo odgovornost za potrošnjo sredstev.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima tovariš Ludvik Zajc.

Ludvik Zajc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Po gradivu, ki sem ga dobil v poročilu vašega odbora za programiranje in finance, še bolj pa sedaj po razpravi nekaterih tovarišev poslancev, moram reči, da se bojim, da gre za nek nesporazum in za celo vrsto nejasnosti, ki lahko privedejo do v bistvu zelo tragične situacije. Mislim, da gre za nejasnosti, za nekatere netočnosti in zato lahko razumem, da je na osnovi takšnih podatkov vaš

odbor lahko sprejel stališče, v katerem predlaga znižanje sredstev za izobraževanje. V čem so te nejasnosti in netočnosti?

Prvič, zelo obžalujem, da tovariši poslanci niste dobili v roke celoten naš material, celotne analize, ki smo jih izdelali od odelka do oddelka, od učenca do učenca, od občine do občine in od šole do šole, in v katerih smo pokazali, kaj se tam dogaja, kaj se poučuje, koliko ur je za to po zakonu predpisano, kaj imajo v vsaki posamezni občini nad tem normativom in podobno.

Mi smo dali obširne analize za vsako temeljno izobraževalno skupnost. Mislim, da smo v tem kratkem času, od kar poslujemo, morda še vedno ne dovolj poslovno, vendarle pa dovolj jasno, v številkah in z argumentiranimi podatki predložili obseg dejavnosti izobraževanja, kakršno določajo predpisi. Prikazali smo seveda tudi to, kar v posameznih, predvsem razvitih področjih delamo tudi prek tega, ker so večje potrebe otroškega varstva, celodnevnega varstva in kjer tudi imamo primere malih šol, zimskih šol itd. Če vsi niste dobili tega gradiva, potem nam je zelo žal. Mi smo ga skupščini SR Slovenije poslali v prepričanju, da ga boste zanesljivo prejeli.

Rad bi predvsem glede na poročilo odbora za programiranje in finance, ki v drugem odstavku pravi, da se sredstva za šolstvo povečujejo v primerjavi s preteklim letom mnogo hitreje kot znaša stopnja rasti v gospodarstvu in da iz obrazložitve ni bilo možno ugotoviti, na kakšnih kriterijih je to povečanje zasnovano, ugotovil, da resnično s kakršnim koli premikom, tudi predlogom vašega odbora o znižani stopnji, naraščajo sredstva za šolstvo hitreje, kot stopnja rasti dohodka pri ostalih kategorijah splošne porabe. Toda menim, da je dovolj znano, zakaj je bila taka odločitev sprejeta v resolucijah in stališčih Skupščine SR Slovenije. Naše šolstvo je leta in leta zaostajalo. Mi smo spregledali, da smo vpeljali 8-letno obvezno šolanje, da smo uvedli druge oblike izobraževanja, da smo pomaknili v Sloveniji zelo velik del mladine iz osnovnega v srednje izobraževanje, da je resnično bil materialni pa tudi drugačni položaj šolstva in otrok tak, da imamo še zelo velik osip v osnovni šoli, o čemer bom še govoril, da je to zopet povzročilo dodatno izobraževanje teh otrok, da smo razvili, če primerjamo ostale republike pa tudi ostalo Evropo, nepretiran obseg visokega šolstva, ki je pri nas nižji kot pri ostalih republikah in je potem razumljivo, da je obseg dejavnosti neprestano naraščal, pri tem pa niso skladno rastla sredstva za šolstvo. Vse se je to odražalo potem na dveh straneh, na osebnem dohodku, predvsem prosvetnih delavcev v manj močnih občinah in na nenehnem zniževanju materialnih in funkcionalnih izdatkov, ki so prišli na tako stopnjo, da nam onemogočajo kakršenkoli sodoben učni proces, kar pa seveda negativno vpliva tudi na učne uspehe.

Zaradi zaostajanja šolstva skozi leta in leta je sedaj potrebno izvršiti večji premik. Če bi bili sproti pozorni in sproti usklajevali te odnose, bi nam takega velikega premika ne bilo treba napraviti.

Številke, ki so bile v dosedanjih razpravah v skupščini že podane, so izhajale iz tega, da smo mi napravili prvotni izračun na podlagi stališč izvršnega sveta in skupščine, ki je ta stališča podprla. Mi smo samo konkretizirali, kaj ta stališča pomenijo. To je zneslo 796 milijonov N dinarjev. Ko se je na ta način prišlo do prvih številk, je bilo jasno, da stališč v celoti ni mogoče uresničiti in da je potrebno iti na zniževanje materialnih in funkcionalnih izdatkov. Pokazalo se je, da je treba tudi pri osebnih dohodkih, zlasti pri učiteljih, ki poučujejo predmetno, iti na nižje osebne dohodke, in sicer pri učitelju na 105.000, pri predmetnem učitelju na 135.000 in profesorju na 160.000 S din.

To seveda pomeni, da bi učitelj začetnik, tudi če bi bilo to uresničeno, kar pa ne bo, začel približno s 70.000 S din, tisti, ki bi šel v pokoj pa zaključil z okoli 120.000 do 125.000 S dinarjev mesečnih dohodkov.

Na teh osnovah se je potem skupna številka znižala za 6 milijard. Mi smo tesno sodelovali in igrali z odprtimi kartami, povedali smo za vsak oddelek in za vsako število učnega osebja. Ko je izvršni svet ponovno predlagal znižanje za 2 milijardi, smo povedali, da bo to povzročilo določene probleme predvsem v nerazvitih predelih, da pa nam je razumljivo, da najbrž takega velikega premika ne bo mogoče narediti predvsem na račun razvitejših. Mi tega nismo veseli, vendar razumemo razloge, ki so do tega privedli.

Od tega zneska naprej, to kar predlaga odbor za programiranje in finance oziroma nadaljnje zniževanje pa pomeni tragično zadevo. Z zneskom, ki ga predlaga odbor, moram povedati, nismo sposobni financirati nalog, ki nam jih nalaga zakon in v tem primeru republiška izobraževalna skupnost ni pripravljena prevzeti srednjega šolstva. Potem izvolite, prosim, vzeti nazaj srednje šolstvo na občine in nam ponovno preračunavajte katerikoli znesek hočete. Vse podatke, za vsakega, vam lahko predložimo in lahko računate kolikor hočete. S temi sredstvi ne prevzemamo nobene odgovornosti, ker so odločno prenizka. Taki izračuni so nastali na neki računski predpostavki, ki jo potem tudi obrazlagate. Prvič, pravi poročilo odbora, da se za republiško izobraževalno skupnost v celoti ugotavljajo sredstva, ker pa se pri občinah za izobraževanje sredstva znižajo, naj bi se znižala tudi za republiško izobraževalno skupnost. Rad bi povedal, da že več kot deset let posluje republiški sklad za šolstvo in dobro leto oziroma že drugo leto tudi republiška izobraževalna skupnost. To je dolgo obdobje, v katerem so neprestano morali, tako republiški sklad za šolstvo, kot republiška izobraževalna skupnost predlagati izračune, poslovna poročila, zaključne račune, finančne načrte, obrazložitve itd. vsem republiškim organom, kar priča o tem, da so ta sredstva pod strogo kontrolo. Zato je razumljivo, da so bila ta sredstva že od samega začetka planirana tako, kot nam je bilo znano že pripravljeno stališče v skupščini in izvršnemu svetu. Hkrati opozarjam, da so v sredstva zajeta tudi sredstva za prosvetno-pedagoško službo, za katero sedaj zakon predvideva, da jo mora financirati republika. Iluzorno je misliti, da bo sedaj republika za prosvetno-pedagoško službo dobila od občin tisti denar, ki ji je doslej pripadal, to pa pomeni, da bo dodatnih 650 milijonov ostalo v občinah.

Govorite o 45 %, ki naj bi bil predlog sklepa izobraževalne skupnosti. Rad bi vam pojasnil, da to ni povsem točno. Republiška izobraževalna skupnost je pripravila več materialov, na podlagi katerih bi naj potekala diskusija o tem, koliko naj bi občine dale, da lahko rečemo, da so svojo dolžnost do šolstva opravile. Teh predlogov je več, najbolj znan pa je predlog, o katerem se razpravlja. To je le material za diskusijo v posebnih komisijah izvršnega sveta in skupščine. Prav tako je tudi gradivo, ki računa na stroških, ki bi se zbrali na osnovi stopnje 3,2 % iz osebnega dohodka in 60 % od ostalih prispevkov, samo eden od predlogov. Rad bi vas opozoril, da občinam seveda ni treba zagotoviti 3,2 % iz osebnega dohodka in 60 % iz ostalih prispevkov, če hočejo pokriti tisti standard pri izobraževanju, za katerega se zavzema skupščina v resoluciji in stališčih. Gre torej za 721,9 milijona, pri čemer bi ostalo, da je nujno zbrati v občinah še 324 milijonov N din.

Na osnovi stopnje 3,2 % iz osebnega dohodka in 60 % od ostalih prispevkov pa se ne zbere 396 milijonov N din kot je tu navedeno. Nastane torej razlika

6 milijard, ki vás upravičeno skrbi in se sedaj sprašujete, kaj če ni tu neka prikrita potrošnja. Vsem občinam ni treba zbrati 3,2 in 60 %. Če bi ljubljanske občine na tej osnovi zbrale sredstva, potem bi zbrale 9 milijard 200 milijonov S din, to pa je 4 milijarde več kot znašajo naši prvotni izračuni v septembru mesecu, ki so bili pozneje znižani, kot sem povedal, za materialne izdatke, in tudi za nekatere dohodke. Jasno je, da bo Ljubljana dala več, toda ne za program, ki je tukaj v skupščini družbeno dogovorjen. Ljubljana bo dala več in je že lani dala več, ker mora razvijati otroško varstvo hitreje kot ostale občine in ker ima tudi nekatere dosti modernejše oblike pouka, kot si ga lahko privoščijo v nerazvitih predelih. Vendar zaradi tega očitati celotnemu šolstvu, da zbira večja sredstva, kot so predvidena, je nesprejemljiv princip, kajti na enaki osnovi bi tudi s strani republiške izobraževalne skupnosti lahko postavili določene zahteve. Mi smo se ustavili pri tistem, kot je bilo dogovorjeno v skupščini. To pomeni, da se morajo temeljne izobraževalne skupnosti dogovoriti, kaj je treba dati na posameznih področjih več, kot zagotavlja kriterij in normativ, ki ste ga sprejeli v Skupščini SR Slovenije.

Rad bi opozoril tudi na to, da so mi povsem razumljive kritične pripombe k dosedanji racionalizaciji, vendar smo tudi tukaj dosegli določene rezultate. Pri tem bi rad opozoril na naslednje: edini, ki se je v republiki upal izgovoriti odločno besedo glede vpisa v prvi letnik višje stomatološke šole v Mariboru, je bila republiška izobraževalna skupnost. Mi smo preprečili vpis v to šolo, ko je bil ta že objavljen v dnevnih časopisih. Reorganizirala se je biotehnična fakulteta, ki je imela nekdaj 31 oddelkov oziroma inštitutov, danes pa ima le pet usmeritev. Podobne reorganizacije so na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo. Odpravljale so se razne katedre in posamezni predmeti. Letos ni vpisa na srednjo šolo za telesno kulturo, še nadalje je omejen vpis na medicinsko fakulteto, uvedeni so konzultativni razgovori s študenti na vseh fakultetah.

Rad bi vam mimogrede povedal, ko toliko govorimo o osipu na naših univerzah, da je ta res visok, kajti konča vsak drugi študent. V Ekonomski politiki ste lahko brali, kakšna je situacija v Franciji. Mislim, da smo največjo racionalizacijo dosegli brez velikega hrupa, ko smo dosegli pomembno stvar, da je bilo sprejeto stališče republiške izobraževalne skupnosti, da ni mogoče otrok, ki ne končajo osnovne šole, že vnaprej obsojati za nekvalificirano delovno silo in ko smo izsilili stališče, da imajo tudi ti otroci pravico do vpisa v poklicne šole. To je mislim večji rezultat, kot ukinitev posamezne šole, ki je na prvi pogled morda bolj efektna. Tudi pri administrativnem osebju smo šli zelo ostro in se v vsem šolstvu skupaj, kljub ustanavljanju temeljnih izobraževalnih skupnosti in republiške izobraževalne skupnosti, administrativno osebje številčno ni povečalo.

V republiški izobraževalni skupnosti opravljajo vse delo od predšolskega varstva pa do visokega šolstva šest redno in tri honorarno nastavljene moči. Zato smo že zaradi tega za racionalizacijo tudi na drugih področjih, v posameznih šolah in tudi temeljnih izobraževalnih skupnostih. Glede na to, da je bilo toliko razpravljanja o tem, da gre preveč sredstev za administrativna opravila, govorilo se je o 20 %, ki smo jih predlagali za vse osebje, in sicer ravnatelje, pomočnike ter tehnično administrativno osebje — bi vam rad pokazal na enem primeru, kaj pomeni 20 %.

Gimnazija Ajdovščina ima 187 učencev, ima enega ravnatelja, eno administrativno moč, ki je hkrati tajnica, blagajničarka, računovodja in materialni knjigovodja, kar ni v skladu z zakonom, saj bi za to delo morali imeti dve

oziroma tri moči. Ta šola ima še enega kurjača, ki je hkrati hišnik ter dve snažilki. Če bi ravnatelj gimnazije v prihodnjem letu imel 180.000 S dinarjev osebnih dohodkov, administrativna moč 95.000, hišnik 85.000 in snažilke 65.000 dinarjev, rabijo skupaj s prispevki 9 milijonov 600 tisoč starih dinarjev. Po kriteriju 20 % dobijo v najboljšem primeru 6 milijonov 800.000, kar pomeni, da bodo iz osebnega dohodka prosvetnih delavcev morali plačati to vsekakor ne prešteviľčno režijsko osebje.

V zvezi z racionalizacijo smo pripravili tudi prehod na mehanografijo, ki ni enostavna zadeva in se ne more opraviti v enem mesecu. Mislim, da bo lahko že v letošnjem letu začela mehanografska obdelava podatkov, ki bo tudi prispevala zmanjšanju delovnih moči. Enako je v ukrepih za racionalizacijo zmanjšano število ur pouka na srednjih šolah na 36 ur oziroma 40 ur pri poklicnih šolah, zmanjšano pa bo tudi število ur na visokošolskih zavodih na 30 ur. Od 15. januarja 1964 smo zavrli vse nove nastavitve na področju visokega šolstva in ne le administrativnega osebja. Menimo, da je treba v tej smeri poseči še dalje tako, da ima republiška izobraževalna skupnost že pripravljene osnutke sistemizacije, s katerimi bo direktno posegla v sistemizacijo na visokošolskih zavodih, čeprav nam očitajo, da se vtikamo v reči, za katere nismo pristojni. Zato vas prosim, da ob vsej zaskrbljenosti, ki je upravičena za stanje našega gospodarstva, imate toliko razsodnosti in nam s svojim sklepom omogočite, da gremo še naprej po poti racionalizacije. Prosim, da nam omogočite, da se spopadamo s težnjami in nekaterimi iluzijami in ne mislite, da je republiška izobraževalna skupnost sindikat prosvetnih delavcev, ki za vsako ceno podpira vsako idejo v teh zavodih. Z vami se srečujemo enkrat ali dvakrat na leto, v borbi s temi zavodi pa vsak dan, pri čemer nam enako očitajo, kot so ugotovili nekateri tovariši poslanci, češ da se na to ne spoznamo, da nismo dovolj kulturni in podobno.

Moram opozoriti, da sprejetje predloga vašega odbora za programiranje in finance ne pomeni, da bomo prihranili milijarde, bo pa tako globoko zarezal v razmere v srednjih šolah, posebnih šolah, pa tudi pri dopolnilnih sredstvih temeljnim izobraževalnim skupnostim, da se bo začelo novo gibanje, za katerega ne vemo, kje ga bomo zaustavili. Če bi bili lansko leto bolj previdni, bi lahko vsaj za letos nabrali nekatere izkušnje iz lanskih dogodkov. Vnaprej vam lahko zatrdim, da ne bomo prihranili 1 milijarde 900.000 din, nas pa boste vrgli na sindikalistično pot. Kje se bomo potem ustavili, je veliko vprašanje.

Predlog odbora za programiranje in finance, za katerega sem rekel, da razumem kako je do njega prišlo, ni argumentiran. Odbor samo predlaga znižanje za 1 milijardo 900.000 din, zato da se zniža skupna prispevna stopnja iz osebnega dohodka, ne pove pa, kateri stroški naj se znižajo. Zato vas prosim, če poveste, kaj ste mislili z znižanjem 1 milijarde 900.000 in katere reči mislite, da ni potrebno financirati. Če tega ne morete povedati, potem vas moram opozoriti, da je tak predlog nepravičen. Takšen predlog deluje direktno proti ureditvi razmer v šolstvu. Direktno seveda postavlja tudi vprašanje odgovornosti za posledice, če bodo taka stališča sprejeta.

Želim končati, ker sem vam vzel preveč dragocenega časa, pri tem bi vas pa še enkrat prosil, ne silite republiško izobraževalno skupnost na pozicije, na katere noče iti, na katere pa bo morala, če nas potisnete na takšno omejevanje potrošnje. Upam, da bo predsednik odbora za programiranje in finance, tovariš Pungerčar, ki velikokrat sedi pri meni v pisarni in razlaga položaj šolstva v svoji občini, razložil položaj šolstva tudi vam. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa. Prosim, tovarišica dr. Aleksandra Kornhauserjeva.

Dr. Aleksandra Kornhauser: Spoštovani tovariši poslanci! Sem v zelo nerodnem položaju. Prihajam kot član prosvetno-kulturnega zbora pred vaš zbor, prav gotovo v neprijetni situaciji, ki slabo vpliva na prvo srečanje.

Zdi se mi, da je absurd spora med gospodarstvom in prosveto tako velik, da moram o njem povedati nekaj besed. Ta konflikt je nastal, vendar do njega ne bi smelo priti; problem šolstva namreč ni izoliran problem, to je hkrati problem gospodarstva. Zaradi tega ga moramo skupno obravnavati. Mi prosvetarji morda nekoliko poenostavljamo reformo, saj menimo, da je to na eni strani reforma naprav, na drugi strani pa kadrov. Sami gotovo spremljate vse analize in veste, da ta druga reforma, reforma kadrov, zelo slabo napreduje. Podatki kažejo, da kvalifikacijska struktura v gospodarstvu pada in da raste število nekvalificirane delovne sile. To kaže na absurdnost konflikta med šolstvom in gospodarstvom. Šolstvo mora dopustiti vpliv gospodarstva in ga tudi dopušča. Seveda pa mora tudi gospodarstvo razumeti potrebe šolstva. Nisem prišla semkaj, da bi vam kakorkoli poskušala dajati nauke, rada bi vam pa razložila nekaj stvari, ki morda kljub temu, da jih je tovariš Zajc zelo podrobno pojasnil, nekaterim še niso povsem jasne.

Zahteva gospodarskega zbora, naj bo gospodarjenje v šolstvu racionalno, je pravilna in jo globoko podpiram. Samo pregledati moramo, kje je šolstvo trenutno neracionalno. Osnovno šolstvo najbrž ni, razen če se odločimo, da sedaj, ko govorimo o ustavnih spremembah, ukinemo po ustavi obvezno osnovnošolsko šolanje. Če pa je obvezno, potem ne moremo govoriti, da je neracionalno, kajti vse to šolstvo je še sedaj na zelo siromašnih pozicijah.

Kako je s srednjim šolstvom, je že precej jasno ilustriral tovariš Zajc. Srednje šolstvo je, priznamo, delno neracionalno organizirano. Velika možnost racionalizacije je, da bo z vključitvijo srednjega šolstva v republiško izobraževalno skupnost le-ta morala krčiti to mrežo, in to bo morala brez milosti in brez ozira na levo in desno, ob tesnem sodelovanju gospodarstva. Ne pozabimo pa, da je vsaki vpisani generaciji z ustavo zagotovljeno, da tisto šolanje konča. To se pravi, da je v letu 1969 nemogoče pričakovati en sam dinar prihranka iz tega naslova. Prihranek se bo pokazal šele v štirih letih, vsako leto po 25 %, če gre za 4-letno šolanje. V prvem letu pa še prav nič. Če se danes tudi odločimo, da ukinemo neko šolo, moramo vendarle vpisani generaciji zagotoviti, da šolanje konča.

Glede visokega šolstva je tovariš Zajc že povedal, da so tukaj podvzeti energični racionalizacijski ukrepi, in to tako energični, da je cela vrsta sporov take narave, da se bodo ti verjetno zaključili pred sodiščem z očitkom, da izobraževalna skupnost s svojimi ukrepi krši samoupravne pravice visokošolskih zavodov. Tudi za to ceno gre izobraževalna skupnost v racionalizacijo. Povedala bi še naslednje: če ukinemo celotno slovensko višjo in visoko šolstvo in njegov celoten raziskovalni program, potem lahko osnovnemu šolstvu izboljšamo položaj le za približno 18 do 20 %. To sem povedala zato, da si ne bi delali iluzij, da bomo z ukinitvami nekaterih smeri bistveno izboljšali šolstvo. Nobena smer in nobena šola, ki ni racionalna, ne bi smela obstojati. Vemo pa, da se samo šolstvo s tem finančno ne bo popravilo, ker bo prava racionalizacija šolstva morala biti v večji kvaliteti šolstva.

Utemeljene so tudi pripombe, da je administrativno poslovanje šolstva neracionalno, zlasti pa tiste, ki se nanašajo na organizacijo temeljnih izobraževalnih skupnosti. Pri tem pa ne bi mogla sprejeti očitka, da je to poslovanje v zadnjem času obsežnejše. Kar seštejmo izdatke za administrativno poslovanje šolstva, ki so bili prej v okviru občinskih skupščin in jih primerjajmo s sedanjimi izdatki za poslovanje izobraževalnih skupnosti, pa bomo takoj videli, da tu ne gre za širjenje, ampak za krčenje. Če gledamo samo poslovanje, ne da bi ga primerjali s prejšnjimi stroški, potem lahko govorimo o veliki vsoti. Izobraževalna skupnost ve za oboje in prav na to je opozarjal tudi prosvetno-kulturni zbor. Treba je nadaljevati z racionalizacijo, seveda pa je treba pri tem ugotoviti, ali lahko povsem koncentriramo šolstvo v okviru republike, za kar so tudi določene zahteve. Proti temu so očitki, da to ne bi bilo samoupravno. Glede tega se ne bi opredeljevala. Osebno sem za vsako racionalizacijo, pa če tudi se z njo kdaj kršijo proklamirana samoupravna načela, če so ta samoupravna načela predraga.

Poglejmo, kako je z znižanjem potrebnih finančnih sredstev za šolstvo. Izobraževalna skupnost je predložila skupščini predračun v višini 78,7 milijarde S din. Ta predračun je bil sestavljen na osnovi sprejetih stališč o vrednotenju pedagoškega dela v šolah.

Osnove poznate: 105.000 S din mesečno za učitelja, 135.000 S din mesečno za predmetnega učitelja in 160.000 S din za profesorja. Pri tem pripominjam, da se tudi gospodarski zbor najbrž strinja, da te osnove niso pretirane, saj vidimo iz podatkov, da so pri ustrezni kvalifikacijski strukturi v slovenskem poprečju mnogo višji, da znašajo v slovenskem poprečju že letos za visoko kvalificirani kader poprečni osebni dohodki 198.000 S dinarjev, medtem ko je 160.000 S din za leto 1969 v prosveti, kot zgleda, še vedno iluzija.

Šestim milijardam smo se bili vsi skupaj pripravljeni odreči, povedala pa bom, za kakšno ceno. Predvsem ne zaradi tega, ker bi bil predračun slabo sestavljen tako kot je povedal tovariš Zajc, da je vsaka številka lahko pod najstrožjo kontrolo — pač pa smo se odrekli izboljšanju kvalifikacijske strukture. Samo na osnovnih šolah dela 44 % kadra, ki nima zadostne kvalifikacije. Te milijarde so bile v prvi vrsti namenjene temu, da se izboljša kvalifikacijska struktura. Če se temu odrekamo, potem moramo vedeti, da se odrekamo v skrajni sili, in to kvečjemu za eno leto, kajti tu ne gre za prosvetni kader in za cehovsko gibanje, tu gre za otroke, ki jih uči nezadostno kvalificiran kader. Zavestno žrtvujemo torej svoje otroke še za eno leto.

Drugi dve milijardi zmanjšanja, ki jih je predlagal v svojem amandmaju izvršni svet, vsebujeta zmanjšanje investicij za osnovne šole. V Sloveniji je nad 1000 šol, med njimi polovica iz časov Franca Jožefa. Šole so nevzdrževane, se podirajo in že leta niso bile pleskane. Zaradi tega je nemogoč pristop, da se investicije zmanjšajo še za pol milijarde S din, če nočemo, da bomo imeli v šolah, oprostite, svinjak. O tisti milijardi in pol zmanjšanja pri sredstvih za prelivanje pa je že povedal mnenje na eni strani prosvetno-kulturni zbor, na drugi strani izobraževalna skupnost, pa tudi republiški zbor. To bo hudo prizadelo tiste občine, ki so v slabšem položaju. Kljub temu menimo, da je tu določen premik nujen zaradi tega, ker je treba razpravljati tudi o smotrnosti takšne organizacije občin, kakršna je v Sloveniji, o smotrnosti eksistence 60 občin. Nerodno je, če to začenjata prosvetno-kulturni zbor in republiška izobraževalna skupnost, vendar vemo, da je to treba postaviti na konico. Predlagani dve milijardi znižanja, kot to predlaga vaš odbor, pa onemogočata na-

daljnje poslovanje na področju izobraževanja in vzgoje, ker to pomeni še nadaljnje zniževanje osnove osebnega dohodka in materialnih izdatkov.

To pomeni, da učitelji ne bodo dobili 105.000 S dinarjev mesečno v poprečju, da učencev ne bomo vozili v šolo, da kurjava ne bo v redu, to pomeni celo vrsto dajatev, ki so obvezne in nujne in od katerih ni mogoče odstopiti.

Vi ste zelo racionalni in nočete nobene sentimentalnosti, in prav je tako. Gospodarstvo si tega ne more privoščiti. Verjetno tudi šolstvo ne. Zato ne bom prav nič sentimentalno zaključila. Povedala bom samo tiste številke, ki so vam dobro znane, zato jih boste lahko pregledali. Za področje izobraževanja in vzgoje je bilo v letu 1962 v naši republiki namenjenih 4,8 % narodnega dohodka. Z vso racionalizacijo smo temu področju uspeli odvzeti del navedenega dohodka, tako da leta 1968 znaša ta odstotek kvečjemu 4,2—4,3 % nacionalnega dohodka. Za leto 1969 smo vsi napovedovali, da se šolstvo mora vrniti na 4,8 % in da je to minimum, ki ga moramo dati. Toda če bodo sprejete vse te restrikcije, potem ne bo 4,8 % pa tudi ne 4,2 % ali 4,3 %, ampak bo odstotek pri udeležbi nadalje padel, in sicer na 4 %. Kaj to pomeni, boste razumeli, če povem, da je ta odstotek nižji, kot ga da katerakoli vzhodna ali zahodnoevropska država in je nižji od odstotka, ki ga daje za področje izobraževanja in vzgoje Albanija in tudi najnižji od odstotkov, ki jih dajejo vse ostale jugoslovanske republike.

Zato bi povedala še to: radi bi, da je gospodarstvo kritično do izobraževanja in vzgoje, da je kritično pri trošenju sredstev, pri programih in pri izobraževanju teh kadrov. Radi bi pa tudi, da bi bilo takšno sodelovanje že prej, ne šele takrat, ko se zaostri situacija pred zbori in prav bi bilo, da bi se v bodoče kdaj pa kdaj videvala vaš in naš odbor za šolstvo pri vsebinskem razreševanju problemov. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Savinek ima besedo.

Mihael Savinek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da nam je vsem, ki smo bili izvoljeni v naš zbor, neprijetno, da se na tak način konfrontiramo s posamezno sfero splošne potrošnje. Nemogoče se je globlje spuščati v problematiko posameznega področja, pa najsi še bolj natanko poslušam tega ali onega predstavnika, še težje pa je odločati, komu naj bi namenili večja ali manjša sredstva. To nalogo bo težko uspešno izvršiti. Zato bi bilo najbolj pravično, če bi izrazili odnos med gospodarstvom in splošno potrošnjo z določenim odstotkom in se dogovorili, kaj lahko v skupnem obsegu da. Potem bi se znotraj tega % lahko dogovorili s predstavniki posameznih področij splošne potrošnje, koliko narodnega dohodka naj odpade na posamezno področje. Zelo mi bo neprijetno, če bom danes moral glasovati za predlagani procent 3,06 ali pa mogoče za kakšen drugi procent, ker s tem vidim, da smo osamljeni v naših naporih, kako urediti delitev narodnega dohodka.

V priporočilih smo sprejeli določena osnovna stališča. Naš princip dogovarjanja bi morali v bodoče spremeniti. Najbolj enostavno bi bilo, da bi prišli pred skupščino z osnovno bilanco, koliko naj se gospodarstvo obremeni. Upoštevati bi morali vse: naš družbenoekonomski sistem, politični sistem in naše želje odprtih meja in želje po konvertibilnosti dinarja. Potem bi se opredelili: toliko moramo dati, če hočemo, da nam ne bo ostala nadgradnja. S tem bomo seveda našo bazo osiromašili in s tem tudi zmanjšali možnosti za ustvarjanje sredstev za potrebe družbenih služb. Te kategorije niso izračunljive na papirju,

temveč nam jih vsiljujejo ekonomski principi, ekonomski zakoni. Če se bomo odločili, da osiromašimo bazo, potem bomo prevzeli vso odgovornost pred našimi prihodnjimi rodovi. Nimamo dobrih stricev, ki bi nam z zunanjimi posojili še kaj dodali sredstvom, ki jih ustvarjamo, da bi lahko več trošili. To so resnice, mimo katerih ne bi smeli. Zelo neprijetno mi je, da se moramo tako parcialno odločati. Vedno dobimo očitek, da nimamo razumevanja, da ne poznamo problemov in tako naprej. Predstavniki družbenih služb menijo tako: če ne sprejmete naših predlogov, ne bomo mogli izvršiti svojih nalog oziroma prevzemite vi potem posledice. Menim, da smo vso razpravo glede delitve narodnega dohodka za potrebe družbenih služb res izpeljali tako, da bi morali v sistemu delitve nekaj spremeniti.

Imam pa še eno konkretno vprašanje. Obstoji predlog, da naj bi občine namenile za izobraževanje cirka 3,20 % prispevkov od osebnih dohodkov. Če naj bi bila skupna stopnja 3,95, potem ostane za proračun občine 0,75 %. Vemo pa, da je bila sedaj poprečna stopnja 2,04 % le pri tistih občinah, ki so upoštevale skupno stopnjo 4,74 %. Dejansko pa je bila poprečna ca. 5 %, torej manjka še več kot 2 % za proračune občin. Ne bomo se zanašali na 31,47 %, kolikor bi bila skupna stopnja, če sprejmemo dano stopnjo 3,06 za republiško izobraževalno skupnost. Že stopnji, ki smo jih sprejeli in pod pogojem, da bi se občine držale priporočila ter sprejele svojo skupno stopnjo 3,95 %, bi znašala skupna stopnja 31,47 %, to se pravi 1,03 % manj kot lanskoletna skupna stopnja. Mi vemo, da je federacija znižala svoj delež prispevka za 1,7 % in da si je istočasno že zagotovila večja sredstva s prometnim davkom, če upoštevamo vse to, bo končna obremenitev večja.

Sedaj se samo dogovorimo ali naj bo 31,47 ali 32 ali 33-odstotna skupna stopnja. Zakaj se ne bi sedaj, ko se odločamo o 3,06% stopnji, torej o tem, da naj bi šolstvo dobilo manj, tudi odločili, da damo 100 % namesto 70 % republiškega davka od prometa blaga na drobno za šolstvo. Seveda bi morali potem znotraj potrošnikov nekomu vzeti. V to se mi ne moremo spuščati. Takoj bi glasovali, da naj bo stopnja prispevka za izobraževanje 3,48 s tem, da se v okviru vseh teh sredstev zniža tudi skupna stopnja. Ne da nam vsi prihajajo v ta dom z zahtevo: vi nam morate dati dodatna sredstva.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa. Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Zupančič se je javil prvi.

Anton Zupančič: Tovariš predsednik, tovarišice poslanci in poslanke! Že v včerajšnji debati sem se oglasil in mislim, da ravno v šolstvu ni sporov z gospodarstvom. Mi nimamo eden proti drugim sigurno nič, vendar je konflikt v tem, da smo prišli na to stopnjo razvoja, ko ne moremo več naprej. Smo v situaciji, ko so sredstva za ta del naše proizvodnje zmanjkala. Vendar menim, da je gospodarski zbor več ali manj že odgovoril. Poslanci so mnenja, da je šolstvu potrebno to, kar je že bilo omenjeno, da imajo učitelji mesečne osebne dohodke po 105.000, 135.000, 160.000 S din. Gospodarski zbor se ne more spuščati v notranjo delitev teh šol, in s tem, ali so določene administrativne osebe potrebne, ali pa niso, to je stvarno njihova zadeva. Menim, da bi bilo potrebno za celotno splošno potrošnjo ugotoviti, kaj je potrebno in kako se naj to porazdeli. Če lahko čisto jasno povem, lahko preide do demonstracij in da smo poslanci tisti, ki bomo zdaj za te stvari odgovarjali. Menim, da so podobne grožnje navadno pred sprejemom važnih odločitev v skupščini. Menim, da to ni

mesto, kjer bi se grozilo tako, da poslanci ne bomo mogli izreči svoje predloge in podali svoja mnenja. Menim, da ni nesporazum med gospodarstvom, med republiškim zborom in prosveto ter zdravstvom. Dejansko so to konflikti zaradi nezadostnih sredstev za to potrošnjo. Mislim, da mi vseh podatkov nismo dobili in smo operirali s tistimi podatki, katere pač imamo. Posamezne podatke o financiranju izobraževanja nismo dobili, če so v skupščini, bi si jih lahko ogledali. Menim, da vemo tudi brez vseh podatkov, da so potrebe velike, vendar kolikšne so, pa ne ve zdaj nihče. Zato mislim, da v tej situaciji ni nobene potrebe, da bi nastal konflikt, ampak je bilo prav to, da smo na koncu leta prišli skupaj. Boljše bi mogoče bilo tudi čez celo leto ugotavljati, kako se bodo delila sredstva, ne pa tik pred sprejetjem zakonov v prispevkih in davkih iz republiškega proračuna. Ugotavljati, da sredstev nimamo, za to smo zdaj tukaj v borbi en zbor proti drugemu. Mnenj, ki bodo sprejeta v katerem koli zboru, res ne sme biti takšnih, da bi izgledalo, kot da ne poznamo situacije v splošni potrošnji. Vsi zbori so pred dejstvom, kako rešiti vprašanja financiranja splošne potrošnje in rentabilnejšega poslovanja gospodarstva, ne pa da eden drugemu očitamo, kako bomo to delali.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa! Prosim, tovariš Pungerčar.

Stane Pungerčar: Tovarišice in tovariši poslanci! Del razprave, ki jo je imel tovariš predsednik republiške izobraževalne skupnosti, ocenjujem kot neprincipialno. Omenja, da se pojavljam tu kot predstavnik odbora za gospodarsko programiranje in finance in celo predsednik tega odbora, po drugi strani pa v republiški izobraževalni skupnosti, kot občan. Pripominjam, da se nisem tam prijavil kot poslanec.

Mislim, da se tu s tako razpravo celo postavlja vprašanje, ali naj se ob takih razpravah in takih diskusijah kdorkoli od poslancev še zavzema, da bi prevzel kakšno delo, nalogo, funkcijo, v katerem koli odboru, če je potem izpostavljen kritiki, ki lahko preraste v javno kritiko in potem povzroči obrekovanje. Menim, da so naši odbori kolektivni organi, ki samo kolektivno obravnavajo postavljene probleme in sprejemajo kolektivna stališča.

V nedeljeni razpravi nameravam obravnavati še vprašanje financiranja izobraževanja s podatki, ki so bili tu že navedeni in mislim povedati svoje stališče.

Odbor si je prizadeval vsestransko braniti stališče, ki jih je skupščina, kot celota sprejela v resoluciji dne 3. decembra, ko je bil dan poudarek na splošno porabo na eni strani in na položaj gospodarstva na drugi strani. Mislim, da ni treba argumentirati obeh plati, ker so stvari dosti jasno nakazane in obravnavane v sami dokumentaciji.

Odbor se je strinjal s tem, da je položaj izobraževanja tak, da je potrebna družbena intervencija in da je nujna sanacija šolstva. Za to smo se zedinili. Gospodarski zbor in tudi naš odbor se vključujeta v reševanje te problematike s pozicij, da je potrebno računati na naše možnosti in zmogljivosti, s katerimi razpolaga gospodarstvo in v okviru teh reševati financiranje delov splošne potrošnje.

Odbor pa ni v celoti prepričan, da je bilo do sedaj napravljeno vse, ali pa pretežni del, na področju racionalizacije šolstva. Še vedno je veliko odprtih in nerešenih vprašanj. Naj navedem samo primer, da imamo praktično v vsaki občini izobraževalno skupnost. Skupnosti imajo svojo organizacijo, svoje raču-

novodje in drugo osebje, za kar potrebujejo določena sredstva in sklade. To je samo eden izmed primerov, kjer bi lahko začeli z ukrepi racionalizacije.

Moje stališče k celotni problematiki na področju izobraževanja, ki sem ga izrazil tudi na širšem posvetu pri republiški izobraževalni skupnosti pa je, da izobraževanje kot celota, vključno tudi osnovno šolstvo, predstavlja izrazito nacionalno vprašanje. Tega se najbrž ne zavedamo v zadostni meri. To vprašanje terja odgovor, ali ne bi kazalo glede racionalizacije tudi osnovno šolstvo vključiti v okviru republiških nalog za financiranje. Poslanec Tratnik je že govoril praktično o tej dilemi. Ali je storjeno vse na področju izobraževanja, da bi bili lahko prepričani, da so predlagana sredstva za izobraževanje zadostna?

Tovariša Tratnika ni uspelo prepričati, zato je v svojem poročilu navedel take pomisleke in dvome.

Mislim, tovariš Zajc, da bi se morali v bodoče izogibati takih rahlih netaktnosti, da bi se navajali z govorniškega odra argumenti, ki nimajo nič skupnega z današnjo razpravo. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Tratnik prosi za besedo.

Mirko Tratnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da odgovorim na nekatera vprašanja. Kot prvo bi podprl predlog tistih poslancev, ki se zavzemajo za to, da bi se gospodarske organizacije obremenilo z določenim enotnim procentom prispevka, ki gre za splošne družbene potrebe. V tem procentu naj bi bile zajete potrebe šolstva, zdravstva, in vseh ostalih institucij. To bi bila osnovna ugotovitev.

Mislim, da bi v perspektivi moral razmisliti o tem predlogu tudi izvršni svet.

Nam je izredno težko rezati kruh vsem tem institucijam. Če smo pošteni do samega sebe, je nemogoče, da bi mi poleg gospodarskih dejavnosti obvladali tudi dejavnost zdravstva, šolstva in ostalih institucij. Ker pa nas že prisiljujejo, da branimo in ščitimo interese gospodarstva, potem se moramo spuščati v take podrobnosti, čeprav smo kvalificirani in nekvalificirani. Zato je verjetno tu ogrožena tudi kvaliteta poslancev gospodarskega zbora, ki včasih izpadajo kot nepoznavalci nekaterih vprašanj splošne potrošnje.

Na odboru za gospodarsko programiranje in finance smo te stvari analizirali in smo si stvari predstavljali približno takole: poslancem gospodarskega zbora bi v številkah hoteli prikazati, kaj predstavlja predlog republiške izobraževalne skupnosti, kaj izvršnega sveta in kaj odbora za gospodarsko programiranje.

Predlog republiške izobraževalne skupnosti je, da bi ta prispevna stopnja bila 3,48 %, medtem ko je predlog izvršnega sveta 3,26 %, predlog odbora za gospodarsko programiranje in finance pa 3,06 %. V predlaganem odstotku 0,97 za dopolnilna sredstva temeljnih izobraževalnih skupnosti se ujemamo s predlogom izvršnega sveta, da naj bi bila ta stopnja le 0,30 %. Glede predloga 0,16 % za investicije v osnovna sredstva šolstva se prav tako ujemamo s predlogom izvršnega sveta, da naj bi bila ta stopnja 0,11 %, medtem ko se razhajamo s predlogom izvršnega sveta glede odstotka 2,35 za redno dejavnost izobraževalnih ustanov in nalog vezanih na republiško izobraževalno skupnost. Predlog odbora je, da naj bi bila ta stopnja 2,15 %. Torej, če vse to seštejemo, pridemo potem do že omenjenih številk.

Predlog republiške izobraževalne skupnosti predvideva povečanje za 13 milijard S din in okrog teh procentov smo se gospodarstveniki lahko ustavili. Na te stvari se razumemo, vsaj v indekse se spoznamo zelo dobro. Tako imajo sredstva za financiranje izobraževalnih ustanov in nalog, ki jih financira republiška izobraževalna skupnost za srednje strokovno šolstvo indeks 241, posebno šolstvo in šolstvo narodnosti ima indeks 158, visoko šolstvo ima indeks 135, za ostale namene pa je indeks 158, tako da znaša povečani indeks 172 oziroma da predstavlja to povečanje 72 % več sredstev, kakor jih je šolstvo prejelo v letošnjem letu.

To v absolutnih številkah predstavlja 13 milijard S din. To je predlog republiške izobraževalne skupnosti. Predlog odbora pa je, da te odstotke in absolutne zneske spremenimo tako, da bi povečanje namesto 13 milijard S din bilo 6,8 milijarde S dinarjev. Če bi napravili ponovno bilanco republike v procentih, potem bi lahko dokazali to, da smo pri razpravi o potrebnih sredstvih imeli veliko razumevanje in da smo bili za največje povečanje prav na področju izobraževanja.

Kot je bilo omenjeno, se federacija odpoveduje za 1,70 % dosedanjega prispevka iz osebnega dohodka. Samo za pokojninsko zavarovanje smo pristali na povečanje za plus 0,40 %. Predlog našega odbora je, da bi ostal republiški prispevek za izobraževanje 3,06 %. Tako povečujemo sredstva za izobraževanje republiške skupnosti za 1,11 %. Prispevek za otroško varstvo pa ostane na isti stopnji. Prispevek za zaposlovanje zmanjšujemo za 0,10 %, republiški prispevek iz osebnega dohodka ostane na isti stopnji, medtem ko ostane prispevek za zdravstveno zavarovanje na isti stopnji, prav tako ostane tudi občinski prispevek iz osebnega dohodka. To so mi zatrdili na razgovorih, ki sem jih imel na terenu s predsedniki nekaterih občin. Iz tega lahko ugotovimo, da je edino prispevek za izobraževanje povišan za 1,11 %. Kolikor te prispevke seštejemo skupaj, ugotovimo, da smo v lanskem letu bili obremenjeni 32,50 %, kolikor bi upoštevali korekcijski faktor za plus 0,46, bi upoštevali, da občinski prispevek za izobraževanje in proračun 4,47 % ni realen. Na terenu smo mi imeli ta prispevek v višini 5,20 % v vseh primorskih občinah. Tu smo izigrali republiko in federacijo. Sklenjeni so bili tihi sporazumi in dodatne pogodbe, da je bil dohodek proračunov čimvečji, ker se je izognil tem prispevkom republike in federacije. Menim, da bi morali naliti čistega vina in v perspektivi take anomalije odpravljati. Potem bi ugotovili, da smo imeli ta odstotek tam, kjer imate vprašanje za občinski proračun in za izobraževanje v občinah. Vsi predsedniki zatrjujejo, da bodo občine imele letos približno enako prispevno stopnjo. Z ozirom na mojo prejšnjo razlago, da smo vsem pustili iste procente, razen izobraževalnim skupnostim in pokojninskem zavarovanju, bo verjetno tudi ta trditev županov zelo umestna.

Tako bi imeli v letu 1969 obremenitev za zvezo 3 %, za republiko 19,90 %, namesto predlaganih 19,98 %. Tako bi se za republiko kljub temu povišali prispevki od lanskoletnih 18,06 % na letošnje 19,90 %, to je samo za 0,8 % manj kot je bilo predlagano. Občine bi potem skupaj z zdravstvenim zavarovanjem ostale na 9,77 %, tako da bi imeli 32,67 %.

Družbene dajatve bi bile potem v letu 1969 manjše od leta 1968, samo za minus 0,29 % kot pa so bile v tem letu. Torej o vseh teh indeksih in rezultatih mi lahko razpravljamo. Ne moremo pa razpravljati o podrobnostih proračuna za šolstvo, na primer kontu 1 0,11 in 0,12, ker res nismo kvalificirani. Potem seveda nalog, ki smo si jih dali z resolucijo, ne bi realizirali. Ta procent, ki

ga predvidevamo za obremenitve v drugem letu, sploh ni primerljiv z letom začetka izvajanja reforme, če bi bil potem res tak, da bi se lahko vprašali, ali smo v smeri razbremenitve gospodarstva res kaj napravili. V obremenitvi gospodarstva za drugo leto je majhna razlika, to je samo 0,29 %, ki jo predvsem krijemo iz prispevka, katerega se odpoveduje federacija. Za šolstvo in pokojnine smo povišali prispevke za 1,51 %, tako da nam je od tiste delimitirane stopnje, oziroma razbremenitve federacije ostalo samo 0,19 %. Hvala.

Miran Goslar: Hvala. Kdo še želi besedo? Prosim, tovariš Zajc. Želel bi samo, da se vprašanje indeksov porasta, razen pri srednjem šolstvu, kjer je izvršen pač prenos na republiko, še posebej pojasni, to se pravi visoko šolstvo, sredstva za ostale namene in pa posebno šolstvo.

Ludvik Zajc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Rad bi pojasnil sledeče: res je indeks za republiško izobraževalno skupnost izredno visok. Pri tem republika zajema vse srednje šolstvo. Tovariš Tratnik je že ugotovil, da je povečanje v primerjavi z lanskim letom 8,6 milijarde. Mi smo srednje šolstvo letos tako financirali: polovico je dala republiška izobraževalna skupnost in drugo polovico oziroma nekaj nad 6 milijard S din pa občine in delovne organizacije. Ker prehaja celotno strokovno šolstvo na republiko, je razumljivo, da 6 milijard S din prehaja na republiko že avtomatsko brez povišanja. Indeks porasta ne bi bil sploh izračunljiv, če bi tako delali pri delovnih organizacijah. Če ni izobraževalna skupnost v letu 1967 dala za šole pri delovnih organizacijah nič, bo v letu 1968 dala 500 milijonov S din in prihodnje leto 1 milijardo 200 milijonov S din. Tako so indeksi tudi varljivi, če ne vemo, kaj je v njih. Za visoko šolstvo je vzrok za visok indeks v naslednjem: za zadnje tri mesece leta 1968 so bila dodana s strani republiške skupščine na naš predlog sredstva za visoko šolstvo tako, da smo lahko izpolnili tista merila za financiranje, ki so bila sprejeta leta 1965. Od 1965 naprej pa smo držali visokošolstvo na 60,8 % izpolnitve teh meril. Potem smo šli navzgor vsako leto, letos smo jih v zadnjih treh mesecih izpolnili. To pomeni, če prištejemo k sredstvom, ki so jih dobili prvih devet mesecev, še sredstva za te tri mesece po rebalansu republiškega proračuna in jih prenesemo v naslednje leto (seveda ne le povečanje za 3 mesece, ampak za 12 mesecev), potem pomeni dejansko % povišanja sredstev za visoko šolstvo 4,7 %.

V našem finančnem načrtu smo že napravili nekatere spremembe. Morali smo vključiti prosvetno-pedagoško službo, zato smo ta indeks pri visokem šolstvu, čeprav je optimistično visok, v resnici znižali, da bomo sposobni zagotoviti financiranje prosvetno-pedagoške službe. Kako je z indeksom »ostalo«? Ostalo se povečuje zaradi naslednjih stvari: ne zaradi stroškov poslovanja republiške izobraževalne skupnosti, ki stane skupaj z aparatom in s poslovanjem skupščine nekaj manj kot poslovanje nekdanjega sklada za šolstvo. Ker ste v gospodarstvu, veste, kaj to pomeni glede na obremenitve delavcev in vse ostalo. Pač pa se ti izdatki precej povečujejo zaradi tega, ker močno povišujemo štipendije in posojila učencem, ker vzdržujemo znižane mesečne cene za študentske domove. Študentje zato danes plačujejo le 20 tisoč S din mesečno, stroški so pa dejansko višji. Opozoril bi, da povišujemo štipendije zaradi tega, ker smo vsi skupaj ugotovili, da je teritorialna in socialna struktura študentov na visokih šolah nemogoča. Polovica jih je iz Ljubljane. Otroci iz drugih predelov in pa otroci delavcev in kmetov ne morejo vstopati. Zato mi tako

povečujemo sredstva za štipendije in posojila, da bi se lahko približali tistemu principu, katerega smo razglasili, da ga želimo doseči; vsakemu nadarjenemu učencu štipendijo. To pomeni štipendijo vsakemu prav dobremu in odličnemu učencu, ki nima dovolj materialnih sredstev. Mislim, da bi bilo prav in da bi to delovalo tudi v vašem interesu, predvsem v interesu neposrednega proizvajalca, ker bi tako dobili drugačno, boljšo strukturo zaposlenih. Mi smo z našimi štipendijami, ki jih imamo danes že več kot 900, začeli spreminjati socialno strukturo na visokih šolah, kar pa hitro seveda ne bo šlo. Vendar se to pozna in se je struktura študentov za nekaj poenov že popravila. Naslednje leto, če bomo ta sredstva imeli, bomo napravili lahko še korak naprej. Pri tem smo, kakor je znano, prišli v konflikt s celo Jugoslavijo zaradi posojil študentov. V celi Jugoslaviji nas psujejo kot šoviniste, ker smo odklonili posojila študentom iz drugih republik. Menimo, da so sredstva, ki jih ustvarja naš proizvajalec, predvsem namenjena našim ljudem, dokler nimamo možnosti pokriti vseh naših potreb. Tako republiška izobraževalna skupnost nikakor ni v takem zavidljivem položaju, da bi sredstva kar pograbila in jih okrog razmetavala. Skupnost prihaja v konflikte na celi fronti. Indeks »ostalo« je povečan tudi zato, ker moramo pomagati tudi srednješolskim domovom. Nelogično je, da danes študentje plačujejo 20 tisoč S din mesečne oskrbnine v svojih domovih, dijaki srednjih šol v svojih domovih, ki predvsem izhajajo iz delavskih in kmečkih družin pa 30.000 S din. Posledice tega so znane.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Prosim, tovariš Poljanšek.

Miloš Poljanšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne bom začel vprašanja, kako zbilansirati v proračunu za prihodnje leto sredstva za šolstvo, marveč bi povzel pobudo, kakršna je bila izrečena s strani predsednika odbora, glede vprašanja sistema financiranja šolstva.

Sistem, kakršen je, ustvarja veliko težav in še več nejasnosti glede tega, kako bo iz leta v leto z materialnim položajem šolstva. Obetali smo si s takšnim sistemom prek izobraževalnih skupnosti večjo stabilnost in večji mir, da bi se lahko prosvetni delavci že enkrat začeli poglabljati v vsebinska vprašanja naših šol. No, žal se to ni zgodilo. Sedaj postavljamo pod vprašaj celoten sistem financiranja šolstva, kar ste vi tudi nedvoumno rekli. Z vami se strinjam in mislim, da je prav, da spet ob letu, ko se bomo pogovarjali o konkretnih številkah oziroma v odstotkih koliko dajemo direktno za šolstvo in za druge vrste družbenih dejavnosti in po možnosti že veliko prej, kmalu po novem letu sprožimo to vprašanje. Tedaj potrebe za šolstvo speljimo v racionalni odnos in v tiste dimenzije, kakršne zmoremo. Potem se gibajmo znotraj teh okvirjev in ne razširjajmo naših apetitov in želja prek teh realnih možnosti. Mislim, da je to naša dolžnost, sicer bi se prav gotovo obnašal podobno, kot se obnašate zdaj vi, nemočni, kakor bi rekel. Želite se ogniti celo direktne družbene odgovornosti glede odločitve, koliko naj se odmeri celotnemu kompleksu šolstva.

In še nekaj: postavljeno je bilo vprašanje občin in ustreznosti takšne teritorialne razdelitve. To ima seveda logično posledico tudi na samo strukturo izobraževalnih skupnosti, za katere pravimo, da jih je preveč, da niti kadrovsko, strokovno niso kos svojim nalogam. Puščajo odprta številna vprašanja. Mislim

na podatke in številke, ki bi jih morali danes imeti na razpolago, da bi se lahko odločili ali smo za takšno ali pa za drugačno resolucijo.

Sam zaključujem s tem z željo, izrečeno v imenu prosvetno-kulturnega zbora, da se kaj kmalu srečamo ob skupni problematiki materialnega položaja šolstva na skupni seji odbora našega zbora in odbora našega zbora za šolstvo. Kmalu po novem letu moramo sprožiti vse to, kar nas danes same neposredno tangira in teži. Tedaj bi ponovno ocenili pod vprašaj postavljen sistem financiranja šolstva in poiskali racionalnejše rešitve, kakršne so za enkrat in kakršne tako pri vas, v republiškem zboru in še posebej pa našem zboru odpirajo zelo resne dileme.

Mislim namreč, da je tudi položaj, v kakršnem se nahaja prosvetno-kulturni zbor v samem skupščinskem sistemu in položaj naših odborov neustrezen. Ne pojavljamo se kot enakopraven partner. Nudimo družbeno funkcijo celotnega potenciala izobraževanja in vzgoje, vendar se pri odmeri, koliko dati za takšno ali drugačno opravljeno delo, ne znajdemo v enakopravnem položaju. Ni dogovarjanja, koliko lahko družba da, koliko gospodarstvo zmore in da se bo potem šolstvo tudi le v okviru danih sredstev razvijalo. Mislim, da te osnovne determinante niso postavljene. Zaradi tega neprestano spreminjamo sistem financiranja šolstva. Menimo, da imamo bolj demokratičnega in bolj samoupravnega. O tem iz leta v leto načenjamo razpravo. To delamo od samega začetka, ker nam ni jasno, koliko stvarno lahko damo in do kakšne mere lahko razvijemo celotno naše šolstvo. Mislim, da je prav, da to enkrat izmenjamo in da dolgoročneje postavimo, kaj lahko damo.

V teh okvirih naj se v prihodnje gibljemo, ne pa da se samo ponavljamo iz leta v leto. Stalno menjamo sistem in menimo, da je novi bolj samoupraven.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa! Še kdo želi? Prosim, tovarišica Kornhauserjeva.

Dr. Aleksandra Kornhauser: Opravičujem se, da sem še enkrat zaprosila za besedo. Bom zelo kratka.

V razpravi se je dosti govorilo o indeksih. Prosila bi vas, preden odločate, da primerjate tudi osnove. Kajti indeks 200 na 50.000 S din pomeni 100.000 S din, indeks 50 na 200.000 S din je tudi 100.000 S din. Vprašanje je, kakšna je osnova. Ponavljam, osnova na primer za zaposlene z visoko izobrazbo v Sloveniji je poprečni čisti mesečni osebni dohodek 198.000 S dinarjev. Če bi uporabili indeks 90, bi to bilo še vedno 180.000 S din. Če pa gremo v prosveti na indeks 100, je to samo 160.000 S din. Ko se sedaj odločate, prosim, primerjajte ne le indeks, ampak tudi osnove.

Indeksi so zelo veliki, kljub temu pa bo učitelj prišel s svojo osnovo na 105.000 S din v tak položaj, ki bo glede na indekse že nadvse idealen, pa vendar bo imel tak dohodek kot marsikatera snažilka v marsikateri gospodarski, zlasti trgovinski organizaciji.

Če se boste odločali za zniževanje, menim, da bi moralo gospodarstvo zaščititi prosveto, kajti sami veste, da s polkvalificiranimi in polpismenimi delavci tudi gospodarstvo ne bo uspevalo.

Predsednik Miran Goslar: Vidim, da želite besedo. Prosim, tovariš Vovk.

Inž. Savo Vovk: Zelo neljubo mi je govoriti o teh zadevah, ker bom težko nevtralen, vsi smo pod dojmom naše javnosti. Na eni strani lahko ocenijo naš zbor, da je nekulturen, na drugi strani, ker sem iz gospodarstva, sem lahko sam ocenjen, da ne razumem težave gospodarstva. Govoril bom pa odkrito in iz srca.

Še je čas, da lahko principialno usmerimo našo odločitev. Tudi naš zbor lahko da priporočilo. Tukaj sem si skiciral različne stopnje. Priporočili bi občinskim skupščinam, da naj pri svojih razpravah upoštevajo, da ne more biti gospodarstvo obremenjeno s skupnimi prispevki več kot 31,6 %. Že v začetku je izvršni svet predlagal, da bi te stopnje vse skupaj zmanjšali za 0,90 %. Ko bom glasoval, se bom odločil za predlog izvršnega sveta za stopnjo 3,26. Zdi se mi, da smo prišli ravno na področje, kjer je zadeva tako jasna. To ne govorim zato, ker so me tovariši tukaj prepričevali, ampak zato, ker delno poznam problematiko osnovnega šolstva.

V zdravstvu verjetno nismo naredili nič napačno, ker je tam že rečeno, plačalo bo tako gospodarstvo. Tukaj smo se pa dogovorili, da ne bo nobenih izgub in bodo šolniki od osnovnih šol do fakultet ekonomično poslovali.

Vsi dosedanji prispevki, če bomo danes potrdili tudi 3,26 % republiški prispevek za izobraževanje, za kar bom glasoval, bi znašali skupaj 27,67 %. Po predlogu izvršnega sveta naj bi občinske skupščine sprejemale za svoj proračun in za potrebe temeljnih izobraževalnih skupnosti še 3,93 %. To se pravi, da bi znašali vsi prispevki 31,60 %.

Mislim, da bi v tej smeri začeli debatirati. Debato lahko podaljšamo. Menim, da smo le nekaj uspeli, ko smo rekli, da gospodarstvo ne smemo več obremenjevati kot v preteklem letu in ko smo ga delno razbremenili za 0,90 %.

Strinjam se v celoti s poslancem Zupančičem in ostalimi govorniki, da smo bitko za večje ali manjše obremenjevanje gospodarstva izgubili. Že v 1. točki dnevnega reda bi se morali postaviti na stališče, da naj bo to skupna prispevna stopnja 31,50 % ali pa katera druga številka, pa naj bi se potem ostali zbori med seboj kulturno ali nekulturno obdelavali. Oprostite na besedah. Sigurno pa našemu zboru ni vseeno ali bo naš narod šolan in ali bo zdrav.

Predsednik Miran Goslar: Prosim, tovariš Vidmar.

Mr. oec. Janez Vidmar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Če smo spremljali celotno proračunsko razpravo, lahko rečemo, da so bili vsi zbori nasproti gospodarskemu zboru v ofenzivi. Danes in včeraj je gospodarski zbor pri konkretnih številkah in odstotkih v celotni akciji v defenzivi. Od vsega začetka je bil vsak poslanec našega zbora prepričan, da bomo tisto, za kar se bomo načelno dogovorili, tudi konkretno realizirali.

Razprava poslancev gospodarskega zbora od vsega začetka proračunske razprave ni bila tako aktivna kot je bila včeraj in kot je danes zato, ker smo v tem zboru predvsem menili, da bomo tisto, za kar se bomo načeloma dogovorili in kar smo z resolucijo uzakonili, tudi konkretno realizirali. Zaradi tega je po mojem mnenju povsem upravičen odpor vseh dosedanjih udeležencev razprave, da gremo na povečanje katerekoli stopnje. Vsi se opiramo na stališča našega odbora za gospodarsko programiranje in finance, ki konkretno brani principialno sprejeto stališče, za katero smo glasovali poslanci vseh zborov Skupščine SR Slovenije.

Menim, da je letošnja proračunska razprava velika šola za nas vse, predvsem pa za tiste, ki bodo bodoči poslanci v tej skupščini. Poslanci gospodarskega zbora smo že dobili toliko lekcij od prosvetno-kulturnega, socialno-zdravstvenega ali pa od republiškega zbora. Znano je, da na koncu koncev, vse te obremenitve pridejo v eni ali drugi obliki tudi na vse nosilce splošne porabe. To se lahko zgodi v obliki večjih prodajnih cen izdelkov, če jih podjetje, ki je dodatno obremenjeno, lahko formira na trgu. Kolikor ni mogoče prodajnih cen formirati na višjem nivoju spričo večjih obremenitev, je nujna posledica zmanjšana akumulativnost teh podjetij ali pa se zmanjšajo osebni dohodki, kolikor je akumulativnost podjetij že na tako nizki stopnji, ko govorimo že o izgubah. Premalo torej razpravljamo o posledicah dodatnega obremenjevanja gospodarstva, ki se bodo pokazale pri vseh nosilcih splošne porabe oziroma posameznikih, ki so financirani iz teh sredstev. Povečanje prodajnih cen tako ne prizadene samo proizvajalcev, ki so bili prisiljeni, da prodajne cene povišajo, ampak prizadene vse končne uporabnike teh izdelkov. Podpiram vse tiste, ki so se principialno zavzemali včeraj in danes za to, da se gospodarstvo v celoti dodatno ne obremenjuje. Sem tudi za to, da se mora gospodarstvo iz leta v leto manj obremenjevati. Vprašanje notranje strukture obremenitev pa ni samo vprašanje vsebine dela našega zbora. Imamo dovolj strokovno kvalificirane institucije in samoupravne organe v teh institucijah, ki naj trezno presodijo in s polno družbeno in moralno odgovornostjo delijo sredstva znotraj teh institucij. Kolikor se mi spuščamo na področje posameznih postavk nosilcev splošne porabe, se spuščamo samo zaradi tega, ker skušamo principialno stališče tega zbora in celotne slovenske skupščine konkretizirati. Ni stvar poslancev gospodarskega zbora, da bi se vsak zase poglabljal v področje, ki ga ne pozna toliko kot pozna lastno podjetje. Tudi o poznavalcih gospodarstva kot celote, ki je ravno tako razvejano in specializirano, je pravzaprav težko govoriti. Ni nekih univerzalnih ekonomistov, ki bi poznali črno metalurgijo, kot tobačno ali kot prehrambeno industrijo itd. Kvečjemu lahko govorimo o poznavalcih posameznih panog, ali še prej o poznavalcih problematike posameznih podjetij. Nismo tako univerzalni, da bi poznali vse specifičnosti v strukturi posameznih nosilcev splošne porabe, ki so brez dvoma na določenih področjih še neprimerno bolj zahtevne kot pa poznavanje marsikaterega področja gospodarstva. Zaradi tega mislim, da je le malo takih poslancev, ki bodo obvladali celotno gradivo v bodoči proračunski razpravi, ki je tako po obsegu kot po kvantiteti in kvaliteti zelo zahtevna. V smislu posledic, ki jih prinaša ta razprava ne samo za gospodarstvo, ampak tudi za vse nosilce splošne porabe, je silno zahtevna in obsežna. Dvomim, da je kdo uspel obvladati vse tiste analitične podatke, na podlagi katerih potem sprejemamo v dveh ali pa treh vrsticah določen zakon. Morali bi se dogovoriti za celotno obremenitev s specialisti, torej s specializiranimi institucijami. Specializirani strokovnjaki za posamezna področja bi dali predloge za odločitve v tem globalu po specifičnih problemih, ki se porajajo in ki so znotraj posameznih nosilcev splošne porabe. Dovolj je očitkov, da so poslanci gospodarskega zbora kot celota garjava ovca, ki je kriva, da izobraževanje, zdravstvo itd. ne dobiva tistih sredstev, za katera se je boril prosvetno-kulturni, socialno-zdravstveni ali kateri drugi zbor v skupščini. Mislim, da mi taka stališča lahko odločno in povsem upravičeno zavračamo. Mi se nasproti vsem ostalim zborom in nasproti našemu gospodarstvu, o čemer sem že včeraj govoril, čutimo odgovorni. Če gre za to, koga kdo brani, potem mi branimo predvsem interese gospodarstva, ki je ravno tako v kritični situaciji, kot je

v kritični situaciji eden ali drugi nosilec splošne porabe. Zato zavračam vse očitke, da je gospodarski zbor tisti, ki je kriv, da ni prišlo do realizacije nekaterih predlogov za eno ali drugo področje. Z isto ali še z večjo upravičenostjo, bi predstavniki gospodarskega zbora hodili na seje drugih zborov in dajali take lekcije, kot jih dajejo predstavniki teh zborov našemu zboru.

Povedal bi samo naslednje: principialna razprava o racionalizaciji v našem zboru je zaradi tega bolj principialna in manj konkretna, ker nam niso bili predloženi analitični podatki, niti zakonski osnutki in obrazložitve k tem zakonom. Več ali manj nas ne zanima, toda če hoče nekdo konkretno razpravljati, lahko razpravlja samo na podlagi konkretnih analitičnih podatkov. Zaradi tega mislim, da je naše stališče nasproti vsem tem zakonskim predlogom načelno v tem, da dodatno ne obremenjujemo gospodarstva. Še bolj načelna bi bila razprava in stališče, če bi rekli, da je treba gospodarstvo iz leta v leto manj obremenjevati. Sicer je že prišlo do raznih oblik prekinitev dela itd., kar je bilo v nekaterih dejavnostih splošne porabe samo napovedano. Gospodarstvu se je to dogajalo ne samo letos, ampak se razne prekinitve dela dogajajo že nekaj let. Vendar v gospodarstvu najdemo rešitve tako, da zamenjamo vodilne garniture, direktorje in tako dalje. Z nekaj komisijami in sestanki stvar ublažimo. Tukaj, v družbenih službah pa hočemo to reševati s finančnimi sredstvi. Če bi podjetja spričo situacije, v kateri so se znašla po 25. juliju 1965, bolj počasi in le načelno reševala probleme, ki jih imenujemo racionalizacija, potem sem prepričan, da bi več kot polovica slovenskih podjetij poslovalo z izgubo. Tovariši, kdor dela v podjetju, ve, da so podjetja takoj po 25. juliju 1965 v največji vročini, v negotovosti, ki je vladala, formirala najrazličnejše komisije itd. Naloga komisij je bila zmanjševanje režijskih delovnih mest. Pri tem je šlo celo tako daleč, da se je na nekaterih delovnih mestih preprečevala poraba koščkov papirja, svinčnikov itd. Tu niti ne govorim o večjih posegih, ki so jih podjetja naredila ne le v letu 1967, ampak v obdobju zadnjih treh in pol let. Medtem pa o racionalizaciji pri nosilcih splošne porabe več ali manj samo načelno razpravljamo. Zelo me veseli to, kar je povedal predsednik republiške izobraževalne skupnosti tovariš Zajc, o nekaterih konkretnih ukrepih racionalizacije. Menim, da je tempo te racionalizacije prepočasen. Za obdobje treh let in pol nimamo povedati, kaj smo konkretno na področju racionalizacije splošne porabe storili. Vendar pa govorimo ne samo o gospodarski, ampak tudi o družbeni reformi. Mislim, da bi bilo potrebno okrepiti tempo racionalizacije z vsemi mogočimi ukrepi, ki so v subjektivnih in objektivnih razmerah. Čimprej bi bilo potrebno popraviti določene stvari, ki jih vidi gospodarstvo. Pri tem mislim na število fakultet, število šol itd. Menim, da je tudi vse to preveč prirejeno na obstoječe stanje. Namesto da bi obstoječe stanje spremenili, ga bomo s tem, če bomo v celoti pristali na vse te izračune oziroma stopnje, samo zacementirali. To pa ni interes niti misel nosilcev splošne porabe, še manj pa gospodarstva oziroma družbe kot celote. Stanje, ki je, naj si bo na univerzi, v osnovnem šolstvu in drugje, je treba spremeniti. Zaradi tega se mi zavzemamo proti avtomatičnemu glasovanju za predlagane stopnje različnih nosilcev splošne porabe. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa. Tovariši, mislim, da moramo razpravo prekiniti, in sicer s tem, da v polurnem odmoru odbor še enkrat pretehta vse argumente, ki so bili podani v naši razpravi. Mislim, da je treba posebej pretehtati predlog, ki ga je dal tovariš Lesar. Ne govorim o višini

stopnje, temveč o enotnosti stopnje. Zlasti problem dopolnjevanja sredstev je nejasen. Ne vemo, kakšni kriteriji bodo uporabljeni za občine pri dopolnilnem financiranju njihovih temeljnih izobraževalnih skupnosti. Zato je verjetno upravičeno, če razmislimo tudi o predlogu, ki ga je dal tovariš Lesar, da obravnavamo celoten kompleks financiranja republiške izobraževalne skupnosti v enem procentu. Prepustimo samoupravnim odločitvam republiške izobraževalne skupnosti in njihovim stikom s temeljnimi izobraževalnimi skupnostmi dokončno razdelitev teh sredstev.

Tovariš Lesar se javlja za besedo.

Jože Lesar: V celoti podpiram predlog predsednika našega zbora. To delam predvsem zaradi tega, ker se moj amandma lahko razume dvoumno. Predlagam, da odbor vzame v pretres predvsem tisto, v čemer je poudarek mojega amandmaja: da odločamo o skupni stopnji, ne pa o konkretni stopnji. Formulacija v tem amandmaju pa izgleda tako, kot da je eno odvisno od drugega. Vprašanje konkretne stopnje je podrejenega pomena, v odnosu do vsebine mojega amandmaja, ki gre za tem, da se obravnava potrošnja izobraževanja v enem samem pokazatelju. Konkretno razporejanje sredstev naj se prepusti samoupravnim organom republiške izobraževalne skupnosti.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa! Pol ure odmora. Sklicujem sejo odbora za proizvodnjo in promet v sobi 84.

(Seja je bila prekinjena ob 11.50 in se je nadaljevala ob 13.10.)

Predsednik Miran Goslar: Tovarišice in tovariši poslanci! Nadaljujemo s sejo. Pričakujem poročilo z zasedanja odbora. Tovariš Tratnik ima besedo.

Mirko Tratnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Imam neprijetno dolžnost, da poročam o dolgotrajni in mučni razpravi v našem odboru za gospodarsko programiranje in finance.

Predvsem bi pojasnil, da smo se čutili v neenakopravnem položaju, glede na to, da se moramo boriti v razmerju 1:4, enkrat z republiško izobraževalno skupnostjo, nato s pokojninskim zavarovanjem, potem z zaposlovanjem, in še z republiškim proračunom.

Ponovljena so bila stališča, o katerih je gospodarski zbor že razpravljal, da bi določili stopnjo 19,90, kolikor znaša seštevek vseh že predlaganih posameznih republiških prispevnih stopenj ter da si potem potrošna sfera skupna sredstva medsebojno razdeli. Tako tudi za šolstvo ne bi več razpravljali o stopnji 3,06, ampak bi poiskali rezerve tudi na drugih področjih. To ni mogoče, ker smo sprejeli že vse zakone in smo sedaj samo še pred sprejemom zadnjega zakona o višini stopnje za izobraževalno skupnost. Zato je bil sprejet dokončni sklep. Odbor za gospodarsko programiranje in finance vztraja na prvotno predlaganem predlogu, to je pri skupni prispevni stopnji 31,06 %. Sklep je bil izglasovan s 5 glasovi, eden pa se je vzdržal.

Poleg tega odbor meni, da je zelo pozitiven predlog poslanca Jožeta Lesarja. Njegov amandma sprejema v celoti. S tem bi odpadla prva, druga in

tretja alinea 1. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka od osebnega dohodka.

Predsednik Miran Goslar: Hvala.

Mirko Tratnik: Da ne bi bil kričen in nepopoln v poročanju, poleg tega, da je sklep našega odbora za gospodarsko programiranje in finance dokončen, glede na to, da se odločamo o izredno težki situaciji in da izobraževalno skupnost postavljamo v težak položaj, bi dodal še naslednji predlog: kolikor gospodarski zbor meni, da je naš sklep nepravilen oziroma premalo preštudiran, lahko izbira med predlogom izvršnega sveta in predlogom odbora za gospodarsko programiranje in finance.

Predsednik Miran Goslar: Nadaljujemo z razpravo. Kdo želi besedo? Med tem so vam razdelili tabelo, ki jo je predložil izvršni svet. To je pregled stopenj, kakršne so sprejete oziroma predlagane v republiškem zboru in sprejete oziroma predlagane v gospodarskem zboru v primerjavi s predlogom izvršnega sveta. V tabeli se vidi celoten kompleks te materije in tudi manevrski prostor, ki ostaja občinam po posameznih predlogih. Pri tem je razlika med prvo kolono po stanju v letu 1968 in drugo in tretjo za 0,7 % oziroma za 0,68 %, pri gospodarskem zboru pa za 0,88 %.
Kdo želi še razpravljati? Tovariš Savinek.

Mihael Savinek: Tovariš predsednik! Mislim samo dopolniti tovariša Tratnika. Pri eventualni spremembi moramo črtati tudi tretji odstavek, ki je v 1. členu. Če smo se sporazumeli za skupno prispevno stopnjo, potem moramo to besedilo: »doda se nov tretji odstavek, ki se glasi«, v celoti črtati.

Predsednik Miran Goslar: Ne želi nihče več? Tovariš Bračič ima besedo.

Dr. Vladimir Bračič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! V imenu izvršnega sveta izjavljam, da bi lahko sprejel predlog o tistem delu amandmaja, ki govori o tem, da bi črtali alinee. S tem bi republiški izobraževalni skupnosti, kot samoupravni skupnosti, pustili pravico, da v masi sredstev sama izvrši notranjo razdelitev. Izvršni svet je predlagal razdelitev teh sredstev na tri kategorije zato, da bi olajšal delo republiški izobraževalni skupnosti in da bi zagotovil, da se določena sredstva trošijo za določene namene. Ne morem pa pristati na predlog, da se skupna stopnja od predlagane 3,26 % zniža na 3,06 %. Že prej na odboru sem povedal, da bi to pomenilo precejšnje znižanje sredstev na področju šolstva. S tem bi onemogočili izvršitev tistih sklepov, priporočil in akcij, ki so bile v tem domu sprejete kot sanacijski načrt. Želim ugotoviti, da je bila razpràva zelo prizadeta, argumentirana in zelo kvalitetna, vendar moramo upoštevati dejstvo, da kot nacionalna skupnost, z določenimi zgodovinskimi, geografskimi, socialnimi in mednarodnimi obveznostmi ter nalogami ne moremo te sfere naše skupne družbene dejavnosti potiskati v položaj, ki bi bil škodljiv za našo nacionalno skupnost. Izvršni svet je po vsej tej več mesecev trajajoči razpravi, preračunavanjih in tehtanjih argumentov za in proti ocenil, da je to najnižji odstotek, do katerega lahko gremo. Pri tem se izvršni svet globoko zaveda političnih, sociološkiih in drugih posledic, ki bi jih znižanje

stopnje republiškega prispevka za izobraževanje imelo. Zato tovariši in tovarišice poslanci, ponovno apeliram na vas in vas prosim, da sprejmete skupno prispevno stopnjo, kakršno je predlagal izvršni svet, to je 3,26.

Predesednik Miran Goslar: Tovariš Bračič, če prav razumem, izvršni svet sprejema predlog, da odpadejo te alinee in 3. ostavek. Zaradi tega ni več potrebno predpisovati, kako naj republiška izobraževalna skupnost razdeli sredstva.

Dr. Vladimir Bračič: Da, menim, da lahko prepustimo tej skupnosti, da kot samoupravna skupnost dodeljena sredstva sama razdeli.

Predsednik Miran Goslar: Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Kavčič, predsednik izvršnega sveta.

Stane Kavčič: Tovariši, interveniram ne zato, ker bi mislili, da so predstavniki izvršnega sveta slabo branili naše predloge, pač pa zato, ker bi rad opozoril na eventualne zelo velike politične komplikacije, če se glede višine republiškega prispevka za izobraževanje ne moremo sporazumeti.

V imenu izvršnega sveta izjavljam, da izvršni svet ne more odstopiti od predložene stopnje 3,26 za šolstvo. To je pogoj, da izvršni svet ostane v političnih dogodkih odgovoren vodstveni organ v republiki. Če se sprejme za šolstvo nižja stopnja kot 3,26, potem v izvršnem svetu ne moremo odgovarjati za eventualne dogodke v šolstvu.

Ali še drugi argument: če ostane gospodarski zbor pri svojem stališču in republiški zbor pri svoji stopnji, kar se eventualno lahko predvideva po razpoloženju, ki vlada tam, če vsi usklajevalni postopki propadejo, se bomo razšli brez sklepov in volili novo skupščino po vseh postopkih, ki so za to predvideni. V enem ali v drugem primeru pride lahko do motenj v naši celotni družbeni reprodukciji, ki bo povzročila več škode, kot pa gre pri sprejemu stopnje za izobraževalno skupnost. Tu gre za dve milijardi. Vse morebitne nevšečenosti, do katerih lahko pride, od študentskih nemirov do prekinitve dela na osnovnih šolah itd. lahko ustvarijo večje stroške v razmeroma kratkem času, kot pa je ta. Končno mi ne prisegamo na to, da so izvršene vse racionalizacije v šolstvu. Dvomim, če kdo od vas lahko priseže na to, da so izvršene vse racionalizacije v gospodarstvu.

Dvomim tudi, če lahko od vas kdorkoli priseže, da ni več nobenih rezerv v gospodarstvu. Smo družba v gibanju, kjer se moramo za nekatere skupne točke sporazumeti in najti skupne rešitve. Imamo dva fundamentalna izhodišča za vso našo debato, ki traja že dva, tri mesece: gospodarstva ne več obremenjevati in sanirati šolstvo po predvidenem programu.

Poglejmo, kako to izvršujemo. Navedel bom nekaj številk. Gospodarstvo Slovenije v prihodnjem letu ne bo bolj obremenjeno kot je letos, ampak bo manj obremenjeno. Od prispevne stopnje, ki se bo znižala po sedanji orientaciji za 0,7 %, dobi gospodarstvo na ta način za razširjeno reprodukcijo 7 milijard S din. Ker odpade prispevek za Skopje, bo iz tega naslova gospodarstvo razpolagalo z novimi 6 milijardami S din. Zvezni izvršni svet vrača v gospodarstvo 110 milijonov S din preveč vplačanih sredstev. Po sedanjih izračunih bo slovensko gospodarstvo iz tega naslova dobilo bodisi prek dotacij, bodisi

prek kreditov v naslednjem letu približno 10 milijard S din, to je najmanj 10 odstotkov.

Končno še tole: znano je, da bomo s sredstvi iz obdavčitve splošne porabe prejeli za investicije v gospodarstvu približno 2 milijardi S din. Družbeni proizvod se bo predvidoma povečal za 8 %. To je približno 140 milijard S din. Če 63 % družbenega proizvoda ostane gospodarstvu, kot je približna delitev sedaj, to pomeni 88 milijard S din. Kolikor ostane delitev čistega dohodka na osebne dohodke in sklade približno taka, kakršna je sedaj, to je 75 % — nasproti 25 %, to pomeni za akumulacijo — za investicije še 22 milijard S din. Ko vse to seštejemo dobimo približno 47 milijard S din. Računamo, da so letošnje investicije bile nekaj nad 300 milijard S din. Tako se bodo samo investicije iz sredstev, s katerimi bo razpolagalo gospodarstvo, povečale za več kot za 15 %. Mislim, da je spoštovan princip, da se gospodarstvo v prihodnjem letu ne sme obremenjevati. Menim, da je ta princip dostojno in dobro realiziran v okviru naših trenutnih možnosti.

Če pri tem ne upoštevamo osnovnega minimalnega programa, ki smo si ga postavili glede sanacije našega šolstva, potem se bojim, da bodo nastali razni zapleti, ki nas bodo politično in gospodarsko stali v razmeroma kratkem času več, kot pa je razlika med 3,26 in 3,02 %, katero predlagate vi.

Sedaj, ko gremo v finale naše debate, je prav, da smo zapustili visokoleteče principe. V finalu debate stoje pred nami neposredni interesi. Prav je, da vsak brani svoje interese, vendar mislim, da se moramo sporazumeti tudi o teh malenkostih. Resnično jih imenujem malenkosti, ker pri 1800 milijardah S din družbenega proizvoda 2 milijardi S din resnično ne moreta biti vprašanje, na katerem naj se razbije nacionalna enotnost in na katerem naj skupščina tako rekoč pade pri enem svojih najresnejših izpitov. Vse to bi se lahko zgodilo po debati, ki je bila vse do sedaj zelo na višini in zelo konstruktivna. Ta debata ni tako rekoč pustila nikogar neranljivega in nikogar nezmotljivega.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Prosim, kdo še želi besedo? Tovariš Lamut.

Franc Lamut: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne bom ponavljal stališč, ki jih je zelo dobro povedal tovariš Janez Vidmar v današnji razpravi in tudi ne stališč odbora za gospodarsko programiranje in finance. Dejstvo je, da je gospodarski zbor konfrontiran in pod določenim pritiskom vseh ostalih skupščinskih teles, ki razpravljajo in razdeljujejo sredstva splošni potrošnji. Brez dvoma je tudi že sprejeta resolucija o ekonomskih izhodiščih razvoja v letu 1969, kakor tudi resolucija o ekonomskih izhodiščih, ki smo o njej razpravljali včeraj, ki je postavila zahtevo, da se gospodarstvo ne obremenjuje. Z enako odgovornostjo in z vso resnostjo in skrbjo se je vključil v to razpravo o sredstvih splošne potrošnje tudi naš gospodarski zbor, kakor tudi večina naših poslancev. Gospodarstvu ni vseeno in je življenjsko zainteresirano ravno na teh vprašanjih, ki jih mi zadnje dni zaostrujemo: to je predvsem delimitirana prispevna stopnja za zdravstveno zavarovanje in pa sredstva za izobraževanje. Verjetno mi vsi podpiramo zdrav in jasen koncept, da hočemo zdrav in izobražen narod. Na drugi strani se vprašujemo, če imamo res enoten jugoslovanski prostor. Najbolj sem občutljiv na to, da je obremenitev slovenskega gospodarstva v letu 1968 bila za 1,5 poena večja kot v ostalih republikah. Vprašanje je odgovornost izvršnega sveta, glede politike in dolo-

čenega programa, ki si ga je zastavil v optimalnem ali minimalnem obsegu. Če bi že kje morali krčiti sredstva, bi verjetno to storili na zadnje pri izobraževanju, zdravstvu in znanstveno-raziskovalnem delu. Na drugih področjih smo vsepovsod šli s hitrejšim tempom.

Te stvari so se zreducirale v finale vseh razprav. Osebno sem pred izbiro, ali se strinjati s skupno stopnjo 31,82 % ali 31,62 %. Čeprav vemo, da pri določenih diferencah odstopamo od enotnega jugoslovanskega tržišča in enakih pogojev gospodarjenja.

Mogoče se zdaj v finalu razprav v mnenjih razhajamo, če gledamo celoten družbeni proizvod SR Slovenije, za malenkostne zneske. Ti zneski izraženi v številkah niso tako malenkostni, ker predstavljajo tudi določeno delo, ki ga je treba vložiti, da se do teh zneskov pride. Iz gospodarstva prihajajo zahteve, da je treba, da tudi mi v slovenskem regionalnem prostoru ustvarimo takšne pogoje za gospodarjenje, da bomo lahko z večjo ekspanzijo prodirali na mednarodna tržišča. Globoko se zavedamo, da mora biti naša orientacija predvsem prodor na mednarodna tržišča. Le tam pa se ne postavlja vprašanje, kako so razdeljena proračunska sredstva ali se razhajamo za milijardo, dve, tri ali deset. Tam vladajo neizprosni tržni zakoni. Največji problem je ta, da predvidevamo, da ima gospodarstvo dovolj sredstev za svojo modernizacijo. Trdim, da teh sredstev nima. Če v gospodarstvu v doglednem času modernizacija ne bo šla, potem bodo težave še občutnejše, še večje in bo tudi verjetno manj sredstev za splošno potrošnjo.

Meni je osebno zelo žal, da moramo te razprave voditi ravno pri izobraževanju. Menim, da dobro gospodarstvo lahko dobro posluje le v povezanosti z zdravim, jasnim konceptom tudi v izobraževanju. Brez znanosti ni napredka, tega se verjetno vsi globoko zavedamo.

Glede na situacijo, ki je nastala, se strinjam s predlogom, ki ga je izrazil tovariš Bračič, da sprejema amandma odbora in da se umika specefikacija razdelitve stopenj. Drugače bi ne glede na zelo pretehtane predloge, ki jih je odbor za gospodarsko programiranje ponovno predložil temu zboru v obravnavo, predlagal kot amandma, da se prispevna stopnja za izobraževanje poviša od 3,06 na 3,16. Narejeni so že določeni ukrepi na področju varčevanja. Ti ukrepi se bodo še naprej izvajali. Zato sem prepričan, da bo tudi resolucija precej pripomogla, da posledice na področju izobraževanja ne bodo tako hude, kot se je v začetku predvidevalo. S tem, da zavežemo tudi izvršni svet, da nam do konca februarja predloži dejansko bilanco sredstev, koliko se bo dejansko potrošilo za šolstvo v letu 1969, ali je to 726 milijard S dinarjev ali manj ali več.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Nihče več? Tovariš Lesar ima besedo.

Jože Lesar: Tovariši in tovarišice poslanci! Nastali položaj v praksi na dokaj mučen način prikazuje ugotovitve, ki so bile danes na tem zasedanju sprožene.

Stališča poslanca Franca Lamuta dokazujejo, kako smo vsi pravzaprav v enakem položaju, kako čutimo notranji pritisk. Kompromisni predlog, ki ga je dal tovariš Lamut, je torej izražen v konkretni obliki. Prepričan sem, da ni nobenega izmed nas, ki bi se počutil ravnodušnega spričo vsega tega.

Mislim, na sledeče: opirajoč se na izjavo, ki sem jo dal, da smo negotovi, ker imamo argumentacije, ne samo s področja potrošnje za strokovno vzgojo, nimamo tudi primerjalnih analiz, koliko dejansko zmore naše gospodarstvo. Za mene je sedaj drugotnega pomena, ali bo ta stopnja trenutno 3,06, 3,16 ali 3,26. Za mene je bistveno, če bi se danes zmenili, da postavimo zelo oster zaključek in sklep. To, kar je bil predmet diskusije, da se za prihodnje leto naloži izvršnemu svetu, da se pristopi k obravnavanju splošne družbene potrošnje tako, da se najprej analizirajo zmogljivosti gospodarstva v enem skupnem imenovalcu. Tisti imenovalec naj se potem uporabi tako, da se v tem okviru razdeljujejo sredstva celi sferi družbene potrošnje. Če bi do tega sklepa prišlo, bomo drugič pristopili k tem vprašanjem drugače, kot pa sedaj. Sedaj ta akt sprejemamo ločeno od drugih. Če bi tak odgovor dosegli, bi bilo za mene to važnejše kot pa je ugibanje o tem, kaj je sedaj najbolj pametno in prav ali je to 3,06 ali 3,16 ali 3,26 stopnja za izobraževanje. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Tovariši, reči moram, da se zelo nerad oglašam k razpravi. Predvsem zato, ker je celotna današnja razprava pokazala na nekatere anomalije v samem sistemu. Tovariši tako iz našega zbora, kot tudi predstavniki prosvetno-kulturnega zbora, izvršnega sveta, izobraževalne skupnosti, ki so razpravljali vsak zase s svojih stališč in iz poznavanja problematike, so na to jasno pokazali.

S predlogom, ki ga dajem, vas bom morda razočaral; predlagam namreč, da popustimo v svojih stališčih in da pristanemo na stopnjo 3,26 %. Vendar ne predlagam kompromisne rešitve zaradi prepričanja, da so predloženi izračuni in dokumentacija najbolj pravilni, temveč predvsem zato, da se izognemo občutku, da bi delali krivico tistemu delu zaposlenih v naši slovenski družbeni skupnosti, ki dela v izobraževanju in ki je pravzaprav najmanj kriva za položaj, v kakršnem je danes izobraževanje.

Mi bi najbrž tudi težko prevzeli odgovornost za to, da smo vzbudili nezadovoljstvo in nerazpoloženje, da jim delamo krivico, ker v resnici, kar ste tudi vi sami ugotavljali, nimamo vseh tistih podatkov, ki bi nam omogočili podrobnejši vpogled v problematiko. Mi smo globoko prepričani, in tudi jaz osebno, ker sem proučeval nekatere razpoložljive številke, da se bo pritisk na občinske skupščine s strani izobraževalnih skupnosti z argumenti, ki smo jih tu danes poslušali, nadaljeval in da bo končna vsota, ki jo bomo dali za izobraževanje, daleč iznad tega, kar smo po skupščinskih kriterijih zagotovili kot globalni znesek za izobraževanje v Sloveniji, to je 726 milijonov dinarjev.

Pri predlaganih republiških stopnjah in pri sredstvih, ki jih bodo občinske skupščine morale zagotoviti za šolstvo, bo skupni znesek znatno višji, ne da bi pri tem upoštevali dopolnilni program, ki ga po svoji fakultativni odločitvi lahko razvijajo in ga tudi morajo razvijati bolj razvite občine, kot so Ljubljana, Maribor, Kranj, Celje itd. Ali so te trditve in ta pričakovanja o tem ali onem gibanju teh dohodkov pravilne ali ne, naj pokaže analiza.

Pridružujem se predlogu, ki ga je dal tovariš Lamut in predlagam, da sprejmemo kot sklep zbora, da nam izvršni svet najkasneje do konca februarja predloži po občinah in skupaj za republiško izobraževalno skupnost podroben celoten pregled sredstev za izobraževanje, bodisi da jih dajejo občine, bodisi republiška izobraževalna skupnost ali temeljne izobraževalne skupnosti. Tako nam bo vsaj takrat dan stvarni pregled in vpogled v celoten obseg sredstev za izobraževanje v Sloveniji. Vsi se namreč zavedamo in prav zato

nam je ta odločitev tako težka, ker so občinska sredstva za temeljne izobraževalne skupnosti skorajda popolna neznanka.

Tovariši od izobraževalne skupnosti nam ne morejo dati vseh podatkov in kriterijev. Neke kriterije so sami izdelali, od katerih pa se ograjujejo, niti ne vemo za nove kriterije. Vse to ustvarja situacijo, v kateri mislim, da ne moremo nase prevzeti odgovornosti, da bi zaradi dveh milijard starih dinarjev ustvarili politično nezadovoljstvo in nevzdržno situacijo v šolstvu, čeprav se ne strinjam s predsednikom izvršnega sveta tovarišem Kavčičem, da bi že samo izglasovanje stopnje 3,06 % pomenilo razpust te skupščine.

Imamo namreč še usklajevalni postopek, ki bo potreben z republiškim zborom tudi v primeru, če izglasujemo stopnjo 3,26 %, ker vemo, da je republiški zbor sprejel prispevno stopnjo 3,31 %.

Stvari ne bi gledal dramatizirano v luči, kot nam jo je tu prikazal predsednik izvršnega sveta, saj je bila v bistvu to neke vrste grožnja. Pač pa sem za to, da se dejansko sami za to odločimo, ker ne želimo, čeprav nismo prepričani, prevzeti nase odgovornosti, ki bi se potem v nadaljnji debati v javnosti in drugod prikazovala tako, kot da smo šli v skrajnost zaradi dveh milijard, ki so v končnem merilu res malo v primeri s celotnim potencialom družbenega proizvoda oziroma tudi celotnega obsega splošne porabe. Zato dajem predlog za kompromisno stopnjo 3,26 %, čeprav sem vas morda razočaral.

Kdo še želi razpravljati? Prosim, tovarišica Pelčeva.

Mara Pelc-Čeferin: Glasovala bom za prispevno stopnjo 3,26 %. Čeprav je omenil tovariš predsednik, da izjava tovariša predsednika o nesprejemljivosti stopnje 3,06 %, naj ne bi delovala kot grožnja, moram reči, da name je in bom glasovala pod pritiskom nevarnosti, da se bo skupščina morala raziti zaradi našega stališča. Glasovala pa ne bom za stopnjo 3,31 %, kakršno je sprejel republiški zbor, pa čeprav se lahko zgodi, da še enkrat slišimo, da se bo morala sicer skupščina razpustiti, ker pač nismo v soglasju z republiškim zborom. Hvala!

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Kolar.

Dr. inž. Drago Kolar: Med številnimi poslanci včeraj in danes se nisem še udeležil debate zato, ker sem bil v nekoliko težkem položaju, ker sem poslanec v gospodarskem zboru, delam pa v raziskovalni instituciji, ki jo marsikdo proti naši želji uvršča v sfero potrošnje, čeprav menim, da smo sfera gospodarstva. Moram reči, da sem do pred kratkim stal na pozicijah gospodarskega zbora predvsem zaradi tistih podatkov, ki kažejo, v kakšnem stanju je naše gospodarstvo. Številk je že toliko padlo, da jih skoraj nima smisla ponavljati. Pa vendar bom navedel nekaj številk iz tiska, ki kažejo položaj slovenskega gospodarstva v jugoslovanskem gospodarstvu. Tudi tovariš Kavčič je povedal nekaj številk in navedel, da bo gospodarstvo dobilo sredstva, da bo lahko vložilo v investicije in v modernizacijo. Ta sredstva, oziroma še večja, bo dobilo gospodarstvo tudi v drugih republikah Jugoslavije, ki bo tekmovalo s slovenskim gospodarstvom, ki bo prav tako proizvajalo za standard in za ostalo Jugoslavijo.

O stanju slovenskega gospodarstva zgovorno govori kratek podatek iz časopisa, ki primerja predlagane investicije republik v naslednjih dveh letih

proti lanskemu letu: V Bosni in Hercegovini je koeficient 3,6, v Črni gori 5,2, v Hrvatski 1,8, v Makedoniji 2,3, v Srbiji 2,9 in v Sloveniji 1,2.

Ta jugoslovanski podatek je dovolj in zato sem bil ves čas na pozicijah gospodarskega zbora, ki se brani pred nadaljnjo obremenitvijo gospodarstva. Vendar pa v sedanji situaciji, polno zavedajoč se odgovornosti, podpiram predlog tovariša predsednika Goslarja in predsednika izvršnega sveta. Mislim, da smo z dosedanjo razpravo, z vsem, kar smo povedali, dovolj opozorili slovensko javnost in izvršni svet na situacijo našega gospodarstva. O tem je med drugim govoril tudi tovariš Rupnik, ki je navajal, kaj nas čaka v nekaj naslednjih letih. Če izvršni svet in javnost menita, da moramo zaradi politične situacije odstopiti od našega stališča, o čemer je govoril tovariš predsednik izvršnega sveta, ki nas je opozoril tudi na politične posledice, ki nedvomno bodo, potem mislim, da v tem trenutku ne moremo narediti drugega kot odstopiti od svojega že sprejetega stališča in sprejeti kompromisni predlog za prispevno stopnjo 3,26 %. Seveda pa od tega kompromisa ne smemo odstopiti niti koraka in mislim, da bo odveč vsako izgubljanje besed pri eventualnem nadaljnjem usklajevanju. Zame bo s tem stvar končana.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Vidim, da se odbor posvetuje. Boste še kaj nastopili? (Ne.) Torej lahko glasujemo.

Najprej bi glasovali o obliki prvega odstavka 1. člena, da se opustijo alinee in s tem specificiranje stopenj za posamezne namene in da v zvezi s tem odpade nov tretji odstavek, tako da bi torej v tekstu 1. člena predlaganega zakona ostala samo prvi odstavek, v katerem je določeno, da se 68 % spremeni v 70 %. Ostal bi torej prvi odstavek brez alinej in navedeni drugi odstavek, vse drugo pa bi odpadlo. Da se navede le skupna prispevna stopnja, je predlagal tovariš Lesar, odbor je predlog sprejel, prav tako je sprejel ta predlog tudi predstavnik izvršnega sveta.

K besedi se javlja tovariš Tratnik.

Mirko Tratnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Glede na popolnoma nove argumente prosim za pristanek, da se odbor ponovno sestane za 10 ali 15 minut.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Odrejam 10 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 13.35 in se je nadaljevala ob 14.10.)

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Tratnik ima besedo.

Mirko Tratnik: Predvsem bi se zahvalil za soglasje za prekinitev seje, s čimer je bilo omogočeno odboru za gospodarsko programiranje in finance, da se je ponovno sestal. Odbor daje zboru naslednje poročilo: odbor ne želi kompliciratí situacije in pod pritiskom sprejema predlog predsednika gospodarskega zbora tovariša Goslarja.

1. Da zbor sprejme prispevno stopnjo 3,26 %;

2. da zbor sprejme tudi sklep, da nam izvršni svet do 28. februarja predloži ustrezno dokumentacijo o financiranju šolstva.

Predsednik Miran Goslar: Želi še kdo razpravljati? Prosim, tovariš Lamut.

Franc Lamut: Pod enakimi okoliščinami kot odbor tudi jaz umikam svoj amandma.

Predsednik Miran Goslar: Hvala! Še kdo želi razpravljati? (Ne.) Torej lahko glasujemo. Najprej gre za to, da bi celotno stopnjo izrazili v prvem odstavku, alinee bi odpadle, ostal pa bi 3. odstavek. Kdor je za to, da se celotna stopnja za izobraževanje v republiški izobraževalni skupnosti izrazi z enotno stopnjo, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog tovariša Lesarja, s katerim se strinja tudi naš odbor, da se prispevek v zakonu izrazi le v eni prispevni stopnji.

Prehajamo na glasovanje o stopnji. Po umiku amandmaja odbora in amandmaja tovariša Lamuta nam ostane samo še glasovanje o amandmaju izvršnega sveta, to se pravi glasovanje o prispevni stopnji 3,26 %. Kdor je za stopnjo 3,26 %, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti (5 poslancev.) Kdo se je vzdržal? (6 poslancev).

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel prispevno stopnjo 3,26 %.

Glasujemo še o amandmaju zakonodajno-pravne komisije, ki je redakcijskega značaja. Amandma je v poročilu zakonodajno-pravne komisije. Kdor ja za amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma zakonodajno-pravne komisije soglasno sprejet.

Glasujemo še o zakonu v celoti. Kdor je za zakon, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec.) Kdo se je vzdržal? (Dva poslanca.)

Ugotavljam, da je zakon o spremembah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje, z večino glasov v gospodarskem zboru sprejet.

Glasujemo še o predlogu, da izvršni svet do 28. februarja predloži celotno dokumentacijo o sredstvih, ki jih bodo v letu 1969 s svojimi sklepi občinske skupščine namenile za izobraževanje, posebej prek temeljnih izobraževalnih skupnosti za redno in dopolnilno dejavnost, posebej za investicije, bodisi tudi iz svojih proračunov. V tem pregledu moramo seveda dobiti tudi pregled porazdelitve sredstev za posamezne namene, kot jo bo določila v okviru sprejete stopnje republiška izobraževalna skupnost. Mislim, da sem s to formulacijo povzel bistvo predloga, ki ga je dal tovariš Lamut, in ki ga je zdaj povzel tudi odbor. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep o predložitvi dokumentacije soglasno sprejet.

Glede na to, da preostali dve točki dnevnega reda, ki jih še imamo, to je zakon o vodnem prispevku in zakon o filmskem prispevku, nista vezani na proračun in da omogočimo nadaljnje delo organizacijsko-političnemu zboru in republiškemu zboru, ki bosta sprejemala še proračun, predlagam, da gremo najprej na usklajevanje z republiškim zborom.

Ugotavljam, da sta naš zbor in republiški zbor sprejela v enakem besedilu resolucijo o osnovah ekonomske politike v letu 1969, predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno, predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic ter predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe, predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov. Oba zbora sta sprejela amandmaje iz skupnega poročila pristojnih odborov, amandmaje zakonodajno-pravne komisije, poleg tega pa je republiški zbor sprejel še amandma poslanca Rada Pušenjaka k 19. členu. Prvi stavek 5. odstavka 19. člena, ki se glasi:

»Zavezancem se odmerjeni prispevek od kmetijstva ustrezno zniža, če so imeli v letu, za katero se prispevek odmerja, več kot 500 dinarjev izdatkov za zdravljenje družinskih članov, ali če so imeli izdatke za pogreb družinskih članov«, se spremeni tako, da se glasi:

»Zavezancem se odmerjeni prispevek od kmetijstva ustrezno zniža, če so imeli v letu, za katero se prispevek odmerja, več kot 200 dinarjev izdatkov za zdravljenje družinskih članov, ali če so imeli izdatke za pogreb družinskih članov.«

Razlika med prvotnim in spremenjenim tekstom, ki je bil sprejet v republiškem zboru, je samo v višini izdatkov. Uveljavljena naj bi torej bila večja olajšava za zavezance, ki plačujejo prispevek od kmetijstva.

Po poslovniku nadaljujemo z razpravo o tem zakonu. Kdo želi besedo? Ali je odbor do tega predloga zavzel kakšno stališče? Tovariš Šarb ima besedo.

Franc Šarb: Odbor je na svoji seji, ki jo je imel danes, sprejel amandma poslanca Pušenjaka v republiškem zboru in se strinja z novim besedilom prvega stavka 5. odstavka 19. člena zakona, ki se glasi: Zavezancem se odmerjeni prispevek od kmetijstva ustrezno zniža, če so imeli v letu, za katerega se prispevek odmerja, več kot 200 dinarjev izdatkov za zdravljenje družinskih članov, ali če so imeli izdatke za pogreb družinskih članov.«

Predsednik Miran Goslar: Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Lahko glasujemo? Prosim.

Kdor je za besedilo, kakršno je bilo sprejeto v republiškem zboru, prosim, da dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel spremembo 19. člena zakona in da je s tem tudi ta zakon sprejet v obeh zborih v enakem besedilu, o čemer bom obvestil republiški zbor.

Naslednja razlika v sprejetem besedilu je pri zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks. Zbora sta k prvotnemu predlogu zakona sprejela v enakem besedilu amandma izvršnega sveta k 2. členu, amandma pristojnega odbora gospodarskega zbora oziroma enak amandma, ki ga je v republiškem zboru predložila skupina poslancev, pristojni odbor in poslanec Rado Pušenjak k 5. členu in amandma zakonodajno-pravne komisije k 8. členu. Glede tega smo soglasni.

Poleg teh amandmajev pa je gospodarski zbor sprejel še amandma k 4. in k 7. členu, ki ga je predlagal naš odbor in ki smo ga mi sprejeli, medtem ko republiški zbor tega ni sprejel. Razlika je v stopnji prispevka od avtorskih pravic. Naš zbor je sprejel stopnjo 9 %, predlog pa je bil 15 %. Republiški zbor

je sprejel stopnjo 15 %. Poleg tega smo mi sprejeli k 7. členu, za razliko od republiškega zbora, tudi spremembo, da se tudi dohodki iz 5. točke, to je prispevek od skupnega dohodka občanov, v celoti odstopi občinam. S tem so se torej avtomatsko zmanjšala sredstva republiškega proračuna.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ali je glede tega odbor zavzel kakšno stališče? (Da.) Besedo ima tovariš Tratnik.

Mirko Tratnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za gospodarsko programiranje je obravnaval zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks in danes dopoldne na ponovnem sestanku sklenil, da se ne namerava ponovno sestajati in o njem razpravljati, ampak da vztraja na prvotnem predlogu, tako za 4. člen, da znaša prispevna stopnja od avtorskih honorarjev 9 %, ne pa 15 %, da torej ostane tako, kot je odbor že predlagal. Prav tako odbor vztraja, da prispevek od skupnega dohodka občanov ostane dohodek občin.

Predsednik Miran Goslar: Naš odbor torej vztraja pri tem, da ostanemo pri tekstu, kot ga je naš zbor sprejel. Želi še kdo kaj reči v zvezi s tem? (Nihče.) Po poslovniku o tem ponovno glasujemo.

Najprej glasujemo o 4. členu. Kdor je za to, da ostanemo pri stališču, kot predlaga odbor, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec.) Kdo se je vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da zbor z večino glasov glede 4. člena vztraja pri svojem prvotnem stališču.

Glasujemo še o 7. členu, da prispevki iz skupnega dohodka občanov ostanejo v celoti dohodki občin. Slišali smo tudi mnenje odbora, ki vztraja na prvotnem stališču. Kdor je za to, da vztrajamo na prvotnem stališču, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (4 poslanci dvignejo roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Tudi glede tega člena zbor vztraja na svojem stališču. Potreben bo torej usklajevalni postopek. Skupna komisija obeh zborov bo razpravljala o tej zadevi in predložila, če se bo seveda zedinila, nek kompromisen predlog. V komisijo predlagam tri člane. Prosim za predloge. (Nekdo iz klopi): Mislim, da bi bilo najbolje izvoliti v komisijo člane odbora.

Stane Pungerčar: Predlagam, da člani odbora ne bi bili člani komisije.

Predsednik Miran Goslar: Mislim, da je predlog tovarišev iz odbora umesten, ker so zelo obremenjeni, kljub temu pa menim, da bi eden od članov komisije vendarle moral biti iz odbora, ker podrobneje pozna problematiko, dva pa da bi bila izven odbora. Prosim, če se odbor najprej dogovori glede svojega predstavnika. (Nekdo iz klopi: Tovariš Tratnik iz odbora in tovariš Vidmar.) Predlog je torej za tovariša Tratnika iz odbora in za tovariša Vidmarja. (Še nekdo: Ali pa tovariša Savinek in Lesar.) Imamo torej predlog za tovariša Savineka. Še en predlog prosim? Tovariš Lesar odklanja. (Nekdo: Potem pa Kočevar.) Imamo torej predlog, da bi bili iz našega zbora člani komisije tovariš Savinek, Vidmar in Kočevar. Kdor je za predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. To je sprejeto in bomo o tem obvestili republiški zbor.

Poleg tega predlagam, da pooblastimo to komisijo tudi za usklajevanje zakona o stopnji za izobraževanje.

Kot vidite iz materiala, ki vam je razdeljen, je republiški zbor sprejel tudi zakon o prispevnih stopnjah za izobraževanje v drugačnem besedilu kot naš zbor. Republiški zbor je sprejel tako, da prva alinea 1. člena zakona določa stopnjo 0,80 % za dopolnilna sredstva temeljnim izobraževalnim skupnostim, ni pa sprejel amandmaja izvršnega sveta k drugi alinei istega člena. Torej ni sprejel stopnje 0,11 % za investicije, ampak 0,16 %. Če seštejemo vse tri prispevne stopnje za izobraževanje, je republiški zbor sprejel skupaj 3,31 %, naš zbor pa 3,26 %.

Prosim, da glasujemo o tem, ali vztrajamo pri svojem predlogu, ki smo ga že sprejeli, to je na prispevni stopnji 3,26 %. Po poslovniku moramo še enkrat glasovati. Kdor je za zakon, kakor ga je že sprejel naš zbor, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Kdo je proti? (En poslanec.) Kdo se je vzdržal? (En poslanec.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov ponovno potrdil zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje, o besedilu, kot ga je prvotno sprejel. O tem bom obvestil republiški zbor, ki bo še enkrat glasoval in če ne bo predloga izglasoval v enakem besedilu kot mi, bo potem stopila v akcijo komisija, ki smo jo izvolili.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1969.

Ta zakon je skupščini predložil izvršni svet. Zbor je predlog zakona obravnaval že na prejšnji seji, vendar se je glede na predložene amandmaje odločil, da bo o njem sklepal na tej seji. Naš odbor za gospodarsko programiranje in finance je ponovno obravnaval predlog zakona in tudi amandmaje, ki sta jih predložila naša poslanca Stane Simšič in Ivan Arzenšek. V materialu imate dodatno poročilo k predlogu zakona, v katerem odbor predlaga, da zbor zavrne amandmaje, ki sta jih predložila poslanca Stane Simšič in Ivan Arzenšek ter predlaga amandma k 6. členu predloga zakona. Predstavnik izvršnega sveta je Boris Vadnjal. Zakonodajno-pravna komisija je prav tako dala svoje poročilo. Poročevalec našega odbora je tovariš Franc Šarb.

Iz dodatnega poročila zakonodajno-pravne komisije, ki ste ga prejeli danes, je razvidno, da je Stane Simšič amandma umaknil. Vprašujem tovariša Arzenška, če vztraja pri amandmaju? (Ne.) Tovariš Arzenšek prav tako umika amandma.

Pričenjam razpravo. Morda želi predstavnik izvršnega sveta dati kako uvodno obrazložitev? (Ne.) Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Republiški zbor je sprejel ta zakon z amandmajem, ki ga predlaga tudi odbor za gospodarsko programiranje našega zbora. Torej ne želi nihče razpravljati. To pomeni, da lahko glasujemo o amandmaju odbora k 6. členu zakona. V dodatnem poročilu našega odbora za programiranje in finance je amandma k 6. členu zakona, da se v prvi vrsti drugega odstavka črtajo besede: »tekstilne industrije in«. S tem amandmajem se strinja tudi predstavnik izvršnega sveta in je ta amandma sprejel tudi republiški zbor. Kdor je za ta amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma soglasno sprejet.

Zdaj pa glasujemo še o predlogu zakona v celoti, dopolnjenem s pravkar sprejetim amandmajem. Kdor je za predlagani zakon o vodnem prispevku za leto 1969, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zakon o vodnem prispevku za leto 1969 soglasno sprejet.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o filmskem prispevku.

Ta zakon je skupščini predložil v obravnavo izvršni svet s predlogom, da ga obravnava po skrajšanem postopku. Predsedstvo je predlog za skrajšani postopek sprejelo. Dr. Vladimir Bračič je predstavnik izvršnega sveta. Izvršni svet je predlagal še amandmaje oziroma spremembe k 2., 3. in 4. členu, ki ste jih prejeli včeraj pred pričetkom seje. Mislim, da ni ugovorov glede skrajšanega postopka in glede rokov. Zakonodajno-pravna komisija je predložila pismeno poročilo in predlaga redakcijske spremembe še k 6., 7., 8. in 9. členu. Odbor za programiranje in finance je obravnaval predlog zakona in tudi upošteval predlog sprememb, ki jih je predlagal izvršni svet. Poslanci so ta predlog izvršnega sveta za spremembo nekaterih določb 2., 3. in 4. člena predloga zakona prejeli včeraj pred začetkom seje. Odbor je predložil pismeno poročilo, v katerem predlaga, da zbor o predlogu zakona razpravlja, da pa sklepanje odloži na naslednjo sejo, da bo predlagatelj zakona medtem dopolnil predlog zakona skladno z zahtevami, ki so razvidne iz poročila odbora. Poročilo odbora ste prejeli včeraj.

Pričenjam razpravo. Besedo ima Tomo Martelanc, republiški sekretar za prosveto in kulturo.

Tomo Martelanc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne bi se javljal k besedi, če se mi ne bi zdelo potrebno, da razčistim nesporazume, ki so nastali v razpravi o tem prispevku. Tu ne mislim na nesporazume samo v vašem odboru, ampak tudi v javnosti.

Predvsem bi rad opozoril na to, da prispevek, kakršnega uvajamo s tem zakonom, ni nov prispevek. To je samo uzakonitev dosedanjega prispevka na nekoliko drugačen način. V bistvu gre samo za nov način obračunavanja. Medtem ko se sedaj računa prispevek na bruto dohodek kinematografa, ga po novem po temeljnem zveznem zakonu plačuje gledalec. Prenaša se torej v sfero potrošnje, medtem ko sicer po vsebini ni razlike.

Sprememba odstotka od 20 % na 25 % naj vas ne zavaja, ker gre le za drugačno tehniko izračuna, v bistvu pa sicer za enako obremenitev. Od prodajne cene vstopnice recimo 100 din je doslej odvajal kinematograf 20 % v filmski sklad. Podjetju je ostalo 80 dinarjev. Po novi izračunski tehniki kinematograf prav tako dobi svojo ceno 80 dinarjev in na to obračuna 25 % prispevka, kar prav tako znese 20 dinarjev. Končna cena za gledalca je spet 100 din. Morda se komu zdi na prvi pogled ta izračun nekoliko zamotan, vendar mi lahko verjamete, da ne gre za nikakršno novo obremenitev kinematografov.

Gre pa pri tem vendarle za nov način zbiranja tega prispevka in tudi za njegovo diferenciacijo. Poleg enotne stopnje 25 % zakonski predlog predvideva olajšave za tiste filme, ki so posebne umetniške vrednosti in za vzgojne filme. Kinematografi so neodvisne samoupravne organizacije. Nihče jim ne more predpisovati, kakšne filme naj vrtijo. Vsakršen administrativni poseg bi bil v nasprotju z njihovimi samoupravnimi pravicami.

Zato sodim, da je dolžnost družbe, da z ustreznimi instrumenti zagotovi vsaj določen vpliv v smeri izboljševanja filmskega repertoarja. Olajšava, ki jo uvaja zakon po tem amandmaju, je v tem, da se filmski prispevek za umetniške in vzgojne filme ne obračuna po stopnji 25 %, ampak po stopnji 10 %. Kateri filmi bodo imeli te olajšave, bo določila posebna komisija. Mislim, da gre tu za zdravo politiko, politiko diferenciacije, ki naj bi jo začeli uvajati tudi na drugih področjih. S to diferencirano stopnjo filmskega prispevka bomo stimulirali kinematografe za predvajanje najkvalitetnejših filmov. Razlika, ki nastane pri tem, ker je manjša obdavčitev, gre v korist kinematografskega podjetja.

Kot vidite, je celotna konstrukcija prirejena tako, in to bi želel na tem mestu še posebej poudariti, v nasprotju z nekaterimi glasovi v tisku in tudi drugje, da ne gre za nikakršno podražitev kinematografskih vstopnic, ampak samo za nov način obračunavanja. Poleg tega so dodatno predvidene nekatere oprostitve za tiste kinematografe, ki imajo zelo majhno število predstav. Po prvotnem predlogu so to tisti kinematografi, ki imajo največ eno predstavo na teden, po amandmaju, ki ga je že sprejel republiški zbor, so pa to tisti kinematografi, ki imajo največ dve predstavi na teden.

Pripombe, ki jih je dal pristojni odbor vašega zbora na ta zakonski predlog, mislim, da so v glavnem upoštevane v amandmajih, ki jih je sprejel danes republiški zbor. Tako je sprejel amandma, ki v 4. člen vstavlja novo tretjo alineo oziroma novo četrto alineo, da so oproščeni plačevanja tega filmskega prispevka vzgojni filmi, ki se predvajajo na posebnih mladinskih predstavah za mladino.

Druga stvar, ki je bila sprejeta, se nanaša na pripombe, ki so tudi v poročilu vašega odbora, da se pri načinu obračunavanja, ki ga sicer predpiše republiški sekretariat za finance, doda dodatna odredba, ki ureja način obračunavanja. Zato je k 6. členu dodan novi drugi odstavek, ki se glasi: »Zavezanci prispevka, ki ne poslujejo kot gospodarske organizacije, obračunavajo filmski prispevek v pavšalnem letnem znesku.« S tem je dana možnost zlasti manjšim kinematografom, da sklenejo prek pogodbenega razmerja s filmskim skladom letno pogodbo in obračunavajo ta svoj prispevek v letnem poprečju.

Poleg tega je republiški zbor sprejel še amandma k 4. členu, da se tretja alinea spremeni tako, da se glasi: »za predvajanje filmov v kinematografih, ki nimajo več kot dve predstavi na teden«. V prvotnem predlogu je bila olajšava predvidena le za kinematografe z eno predstavo na teden. Dodana je tudi nova četrta alinea, ki se glasi: »— za predvajanje filmov na specializiranih filmskih festivalih, ki jih kot take prizna komisija iz 3. člena tega zakona.«

Poleg vseh teh predlogov je republiški zbor sprejel še to, da ima ta zakon zaradi nekaterih stvari, za katere je menil, da jih je potrebno še proučiti v letu 1969, izrecno veljavo samo za leto 1969. V tem smislu je republiški zbor sprejel dodatni amandma, da se spremeni naslov zakona tako, da se glasi: »Zakon o filmskem prispevku za leto 1969«. Temu ustrezno se spremeni tudi 1. člen, ki se glasi: »Na območju SR Slovenije se za leto 1969 vpelje filmski prispevek.«

Menim, da so s temi amandmaji odpravljeni tudi nekateri pomisleki vašega odbora. Zato predlagam, da zbor sprejme ta zakon, ki po dikciji zveznega zakona mora začeti veljati od 1. 1. 1969. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Savinek ima besedo.

Mihael Savinek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Stališče odbora ste dobili v poročilu. Glede na razpravo v odboru pa želim dodati še nekaj misli.

Temeljni zakon o filmskem prispevku, ki pooblašča republike, da lahko vpeljejo filmski prispevek, je bil objavljen v zveznem Uradnem listu 24. julija 1968. Ta zakon, ki je izredno kratek, določa s 1. členom, da republika lahko vpelje filmski prispevek, v 2. členu je tudi en sam stavek, ki se glasi: »Filmski prispevek plačuje gledalec filma.« S 3. členom pa so ukinjeni dotedanji predpisi, ki so določali plačevanje filmskega prispevka. Zakon je torej širok in tako okviren, da bolj sploh ne more biti, saj republika s tem niti ni obvezna, da sploh vpelje filmski prispevek.

Vsekakor pa me čudi, da predlagatelj zakona izredno komplicira obračunavanje in plačevanje filmskega prispevka. Vprašujem, če se ne bi mogel sedanji sistem obračunavanja in plačevanja filmskega prispevka, ki je temeljil na zveznih predpisih, enostavno nadaljevati. Vprašujem, kakšne so slabosti in negativne plati sedanjega sistema obračunavanja in plačevanja filmskega prispevka?

Drugi člen temeljnega zakona pravi, da filmski prispevek plačuje gledalec filma. Sodim, da je ta člen povsem nepotreben, ker ga plača gledalec v vsakem primeru ali v ceni vstopnic, ali pa se pribije na ceno vstopnice kino-podjetja. Če je v ceni, potem je cena, ki jo plača gledalec, lahko ustrezno zaokrožena, kar olajšuje prodajo vstopnic. Če se filmski prispevek računa na ceno, pa ga prav tako plačuje gledalec.

Sodim, da je predlog zakona, kakršen je predložen, nesprejemljiv in da moramo, vsaj sedaj pri sprejemanju zakona trezno presoditi, da ne bo sprejeti zakon povečeval režijske stroške kinematografskih podjetij. Zato se pridružujem predlogu odbora za programiranje in finance našega zbora, da vrne predlog predlagatelju zakona, da ga ustrezno predela in poenostavi.

Eventualni izgovor, da je res še malo časa, sodim, da ni na mestu, saj je bilo od 24. julija dovolj časa in ne bi bilo treba predlagati zakona v zadnjem trenutku in po skrajšanem postopku.

Predsednik Miran Goslar: Medtem sem dobil na mizo tudi dopis skupščine občine Velenje in njihove pripombe k predlogu tega zakona. Skupščina občine Velenje pošilja skupščini pripombe k predlogu tega zakona.

Odpiram razpravo. Vprašam predstavnika izvršnega sveta, ali je to, kar je govoril tovariš Martelanc, smatrati kot dopolnilo, in ali lahko smatramo to kot sestavni del predloga. Tovariš Hočevar želi besedo.

Dr. France Hočevar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Če prav razumem vprašanje, gre za to, kakšno stališče ima izvršni svet do vsega tega, kar je bilo sprejeto v republiškem zboru.

Predsednik Miran Goslar: Ali se omenjeno vključuje v predlog, vprašujem zaradi proceduralnega vprašanja v zvezi z glasovanjem.

Dr. France Hočevar: Ne glede na to, ali je bil to predlog izvršnega sveta ali ne, bo izvršni svet to sprejel. To se pravi, da izvršni svet soglaša z verzijo zakona, ki je bila sprejeta v republiškem zboru.

Predsednik Miran Goslar: Odpiram razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Martelanc.

Tomo Martelanc: Tovariš predsednik! Glede na pripombo tovariša poslanca Savineka sem dolžan dati odgovor.

Temeljni zakon o filmskem prispevku, ki je bil objavljen v Uradnem listu SFRJ št. 30, stran 618, pravi v 2. členu, da filmski prispevek plačuje gledalec filma.

Mi mimo te določbe zakona ne moremo iti in ne bomo mogli predložiti drugačnega zakonskega predloga, niti na seji 26. decembra niti kdaj pozneje, kajti tega osnovnega določila se bomo morali držati. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Savinek se javlja k besedi.

Mihael Savinek: Dovolite mi, da se še enkrat oglasim. Prav amandma, da se lahko vpelje pavšalno plačevanje, točno in konkretno pove, da se lahko tudi način obračunavanja spremeni. Kolikor pa se dosledno držimo določila zveznega zakona v 2. členu, potem ne moremo vpeljati pavšalnega plačevanja filmskega prispevka.

Dr. France Hočevar: Predvsem želim, da se ne bi brez potrebe zapletali. Mislim, da je tovariš Martelanc povedal, da je zakon usklajen z vsemi interesi, z vsemi asociacijami, kinematografi, filmskimi igralci, gospodarsko zbornico, torej z vsemi, ki so zainteresirani na zakonu.

S 6. členom zakona je sekretar za finance pooblaščen, da poišče najadekvatnejši način obračunavanja. Zato torej ni nobene potrebe glede tega, kakšno naj bo tehnično obračunavanje in mislim, da to ni stvar, ki bi morala biti določena z zakonom. Treba je najti najenostavnejši način obračunavanja in popolnoma jasno je, da bo sekretariat za način obračunavanja filmskega prispevka prav tako iskal soglasje z vsemi prizadetimi. Razen tega bo zakon veljal samo do 31. decembra 1969. Medtem bomo dobili tudi ustrezne izkušnje glede tega, kako bi mogli to nalogo v prihodnosti še bolje rešiti.

Mislim, da o tem, ali naj se filmski prispevek pobira ali ne, ne more biti diskusije. Prispevek se je že doslej pobiral in mislim, da je to pravilen način zbiranja sredstev za te namene. Zato ob sprejemanju tega zakona res nima smisla, da bi se zapletali še v druge probleme, ki nam ne morejo pomagati iz te situacije. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima tovariš Glušič.

Inž. Miran Glušič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Rad bi povedal nekaj besed k amandmaju oziroma predlogu za spremembo predloga zakona o filmskem prispevku, ki ga je predložil izvršni svet in s katerim se predlaga, da se filmski prispevek ne plačuje za predvajanje filmov v dvoranah jugoslovanske kinoteke. V prvotnem besedilu je bilo določeno, da se filmski prispevek ne plačuje pri predvajanju filmov, ki jih posoja jugoslovanska kinoteka. Kolikor bi se spreminjevalni predlog izvršnega sveta sprejel, potem bi bila ta olajšava privilegij le za tiste kraje, ki imajo posebne dvorane za kinoteke. Vsi manjši kraji s tem avtomatsko izgubijo to možnost. Sodim, da to ni prav. Razen tega posoja jugoslovanska kinoteka razne vzgojne

in poučne filme za posebne kinopredstave za šolsko mladino po vsej Sloveniji. Torej bi po dodatni spremembi morali plačevati filmski prispevek tudi za te predstave. Sprašujem se, ali je to v smislu pospeševanja vzgoje in izobraževanja. Osebno sodim, da ni.

Strinjam se tudi s stališčem odbora, da razen tega predlagani zakon uvaja bolj kompliciranо poslovanje in da je zato kot tak neustrezen. Mislim, da ne moremo z zakonom prisiljevati gospodarske organizacije, da morajo začeti poslovati bolj kompliciranо in s tem tudi dražje. Zato naj pripravi predlagatelj nov predlog zakona.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa. Še kdo želi besedo? Tovariš Martelanc je prosil za besedo.

Tomo Martelanc: Mislim, da sem dolžan seznaniti tudi odbor s tem sporazumom, ki ga je omenil tovariš podpredsednik dr. Hočevar. Glede na razne nesporazume in različna stališča okrog tega zakona, kjer so na eni strani predstavniki kinematografskih podjetij, ki plačujejo ta prispevek, na drugi strani predstavniki filmskega sklada, ki so prejemniki tega prispevka, smo mi točno pred tednom dni sklicali vse te predstavnike na skupen sestanek pri republiškem sekretariatu. Tu so bili tudi predstavniki sveta za kinematografijo, gospodarske zbornice Slovenije, filmskega sklada, društva filmskih delavcev in našega sekretariata. Sporazumeli smo se za stopnje, ki smo jih potem pozneje na podlagi sporazuma posredovali izvršnemu svetu in ki so tudi predmet dodatnega amandmaja izvršnega sveta k zakonu. Med drugim je tudi predlog za spremembo druge alinee četrtega člena zakona, da se filmski prispevek ne plačuje pri predvajanju filmov v dvoranah jugoslovanske kinoteke. To se pravi, da je bil to predlog vseh zainteresiranih, na eni strani kinematografov, na drugi strani filmskega sklada in filmskih delavcev.

Na pomislek, ki ga je izrazil tovariš Savinek, povem, da bosta republiška sekretariata za prosveto in kulturo in za finance pripravila predlog za način in postopek obračunavanja in odvajanja filmskega prispevka, s katerim bosta seznanila predstavnike sveta za kinematografijo gospodarske zbornice, sklada SR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanje filmov ter društva filmskih delavcev Slovenije. Predpis o načinu in postopku obračunavanja filmskega prispevka bo rezultat sporazuma med omenjenima sekretariatoma in naštetimi. Tu je torej popolno soglasje vseh prizadetih, na tem dokumentu so podpisi vseh tistih, ki so se sestanka udeležili. Mislim, da s strani najbolj prizadetih ni nikakršnega ugovora več k sprejemu takega zakona, seveda z vsemi amandmaji, kakršni so bili danes sprejeti. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Prosim, tovariš Komočar.

Edi Komočar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Če sem prav razumel, sta podpredsednik izvršnega sveta tovariš dr. Hočevar in tovariš Tomo Martelanc omenila, da določila zakona bazirajo tudi na skupnem dogovoru med zainteresiranimi in da je tako prišlo tudi do formulacije osnutka zakona, ki ga imamo danes pred seboj. Torej je bila ta formulacija narejena ob prisotnosti zainteresiranih. Izgleda, da druge grupacije zainteresiranih pa ni bilo poleg. V mislih imam tiste, ki gospodarijo na našem podeželju s kine-

matografi. Na podlagi položaja v moji volilni enoti sem pripravil amandma, ki ga pa ne podajam, ker so stališča odbora dokaj podobna mojim, so tudi povsem umestna in bom zato tudi glasoval za predlog odbora, da se predlog zakona zaradi nerazčiščenih stvari vrne predlagatelju v dopolnitev in o predlogu ponovno razpravlja na naslednji seji zbora. Ta predlog podkrepljujem še z nekaterimi ostalimi podatki.

Kot mi je znano, v letošnjem letu televizija predvaja po en film tedensko. Po informacijah, ki sem jih dobil, pa programira predvajanje filma v naslednjem letu vsak večer. To pomeni, da bo na podeželju, kjer mali kinomatografi že itak zdaj životarijo, obisk še manjši. Na drugi strani se po predloženem zakonu predvideva in od tega ne bodo mogli odstopiti kinematografi, da se bodo morale vstopnice podražiti. Na osnovi predloženega zakona so pri nas že izdelani izračuni, da bodo cene vstopnic porasle od 100 do 250 starih dinarjev, kolikor so sedaj, na 150 do 350 starih dinarjev. Podražitev bo prav gotovo vplivala na zmanjšanje obiska kinematografov.

Naj omenim še to, da že pri obstoječi stopnji 20 % nekateri kinematografi, med katerimi je tudi ta v naši volilni enoti, že poslujejo z izgubo. Pred dvema dnevoma, ko sem šel na to zasedanje, je že prišlo opozorilo službe družbenega knjigovodstva, da mora kinematograf pokriti izgubo 12.000 novih dinarjev, ker bo sicer treba kinematograf zapreti.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Hočevar ima besedo.

Dr. France Hočevar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne vem, na kakšnih osnovah so izdelani vaši izračuni, ker ne morejo biti pravilni. Ponovno poudarjam, da zakon ne pomeni nobene nove in povečane obremenitve nasproti letu 1968, ampak se spreminja samo način obračunavanja. Sedanja cena vstopnice se ne spreminja, ostaja enaka, na primer 100 dinarjev. Filmski prispevek sedaj in v bodoče ostaja 20 dinarjev. Razlika je le v tem, da se sedaj izračuna tako, da se od prodajne cene 100 dinarjev odšteje 20 % za prispevek, po novem pa se na ceno vstopnice brez davka prišteje filmski prispevek v višini 25 %. 100 –20 % = 80 dinarjev, tako kot bo po novem 80 + 25 % zopet 100 dinarjev. V ceni za gledalca torej ni nobenega povečanja, pač pa je le razlika v obračunavanju.

Oprostitev plačevanja filmskega prispevka za filme, predvajane v kinotečnih dvoranah, kot ste videli, je predlagana na predlog samih zainteresirancev, pri čemer so sodelovali tudi predstavniki sveta kinematografov. Koliko so o tem seznanjeni tudi predstavniki podeželskih kinematografov, mi tu ne moremo ocenjevati, kot tudi ne moremo klicati na razgovor predstavnike vseh 240 kinematografov iz Slovenije. Predstavniki kinematografije so bili prisotni in so prav tako podpisani tukaj na tem sporazumu. Tako rešitev so predlagali, ker je kinotečni film lahko obenem tudi zelo komercialen film in ga je treba ustrezno tudi upoštevati. Kinotečni film je oproščen prispevka, če se predvaja v kinotečni dvorani, če se predvaja za mladinske predstave, če se predvaja v kinematografih, kjer so predstave samo dvakrat na teden ali manj in tako naprej. Če pa se predvaja komercialni film, je pa razumljivo, da se plača filmski prispevek po stopnji kot od vsakega drugega filma.

Glede vprašanja, da RTV ni zajeta kot plačnik filmskega prispevka, tovariši, bi povedal, da je RTV bila pri vseh razgovorih, a je plačevanje prispevka

vztrajno odbijala oziroma je postavila kot pogoj pravico tudi do participacije na filmskem prispevku. Ker ti odnosi med interesenti in RTV niso bili do konca razčiščeni, razen tega so tudi težko ugotovljiva pravilna merila, na podlagi katerih naj bi RTV plačevala prispevek, se je to vprašanje sporazumno odložilo s tem, da se naprej proučuje in iščejo ustrezne rešitve.

To pomeni, da je sedaj predloženi zakon odraz stopnje razčiščenja te problematike, česar ni mogoče administrativno rešiti niti sedaj niti v bodoče. Rešitve bodo morale biti rezultat razgovorov in dogovorov med vsemi interesenti, torej tudi z RTV. Za leto 1969 pa seveda RTV še ni vključena. Vendar se s tem nismo odpovedali nadaljnjemu razčiščevanju in reševanju tega vprašanja. Gre torej za nek prehoden režim, ki naj velja v letu 1969.

Odlaganje sprejema tega zakona na prihodnjo sejo zbora ne bo pripeljalo do nobenega novega rezultata. Vprašanja z RTV ni mogoče rešiti v enem tednu, če doslej ni uspelo v 5 mesecih, čeprav so se vseskozi vodili razgovori. Če pa do 31. decembra zakon ne bo sprejet, potem za leto 1969 odpade filmski prispevek, ker veljajo dosedanji predpisi samo do konca tega leta.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi razpravljati? Če ne želi nihče več, potem lahko glasujemo. Glasujemo o predlogu kot celoti glede na to, da je predlagatelj vse amandmaje in dopolnitve, tako zakonodajno-pravne komisije kot naknadne amandmaje izvršnega sveta vključil v tekst zakona in ga predlagal v enakem besedilu, kot je bil sprejet v republiškem zboru.

Kdor je za ta zakon, naj, prosim, dvigne roko.

Egon Prinčič: Ali ne glasujemo najprej o predlogu odbora?

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi razpravljati? Če ne želi nihče predlogu za odlaganje, ker predlagatelj vztraja na sprejetju zakona. Če bi predlagatelj umaknil predlog zakona, potem bi bila drugačna situacija. Vendar predlagatelj vztraja in glede na to ni potrebno, da glasujemo o tem, razen če seveda ugovarjate tej proceduri in zahtevate, da posebej glasujemo o tem. Ali kdo ugovarja proceduri? (Ne.)

Torej dajem predlog zakona o filmskem prispevku za leto 1969 z vsemi amandmaji, kakor so bili sprejeti v republiškem zboru, na glasovanje. Kdor je za, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (7 poslancev.) Se je kdo vzdržal? (5 poslancev.)

Ugotavljam, da je zakon o filmskem prispevku za leto 1969 z večino glasov sprejet.

Tovariši poslanci, dnevni red smo s tem izčrpali. Obveščam vas, da mi je predsednik Skupščine SR Slovenije poslal kot predsedniku pristojnega zbora v obravnavo predlog zakona o spremembah zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev, ki ga je skupščini predložil v obravnavo izvršni svet s predlogom, naj bo zakon obravnavan po hitrem postopku v skladu z določili 299. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, in to še na današnji seji, o čemer imam tu pismo predsednika skupščine in predsednika izvršnega sveta.

V skladu z določbo 300. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije odločata o predlogu za izdajo zakona po hitrem postopku zbora, ki sta za obravnavo pristojna, to se pravi, republiški in gospodarski zbor.

Prosim, da razdelite besedilo predloga zakona.
Odrejam 15 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 15.20 in se je nadaljevala ob 16.45.)

Predsednik Miran Goslar: Tovarišice in tovariši poslanci! Nadaljujemo z usklajevalnim postopkom. Obveščam vas, da je bil medtem sestanek predsednikov odborov republiškega in gospodarskega zbora glede razlik, ki še obstajajo med sprejetimi besedili po posameznih zakonih v republiškem in v našem zboru. Te razlike so še pri 4. in 7. členu zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks ter pri zakonu o spremembah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje.

V zvezi s temi razlikami je bil na tem sestanku sprejet dogovor, da se predlaga v obeh zborih, v republiškem in gospodarskem, kompromisni predlog za uskladitev in je v zvezi s tem navzoč na naši seji predsednik izvršnega sveta tovariš Stane Kavčič, ki bo sodeloval v razpravi in povedal, v čem je bistvo tega kompromisnega stališča, o katerem naj bi naš zbor in republiški zbor ponovno glasovala. Besedo ima predsednik izvršnega sveta tovariš Stane Kavčič.

Stane Kavčič: Najprej čutim za potrebno, da se vam zahvalim za razumevanje, s katerim ste sprejeli predlagano stopnjo 3,26 % za izobraževanje. Nisem želel nikomur groziti in na nikogar osebno izvajati pritiska, sem pa bil dolžan opozoriti na eventualne komplikacije, ki so prisotne kot realna nevarnost in ki bi gotovo najbolj škodile gospodarstvu. Konec koncev, če nastane v državi nered, potem se samo za tiste sile, ki delajo red, potroši 200 do 300 milijonov na dan. Francijo je nekaj tedenski nered verjetno potisnil nazaj za 5 ali pa še več let. Ta grožnja ni izmišljena, ampak je objektivna in realno prisotna, da ne govorim o tem, da obstojajo pri nas sile, ki bi rade kaj takega doživele.

Kar zadeva usklajevanje, je naš skupni predlog naslednji: davek na avtorski honorar naj ostane nespremenjen, to se pravi tak, kot ga je predlagal izvršni svet, to je 15 %, ki gre v celoti v republiški proračun. Celoten dohodek od davka na skupni dohodek občanov pa naj pripade občinam. To pomeni znižanje republiškega proračuna za 560 milijonov v korist občinam.

Skupna prispevna stopnja za izobraževanje naj bo 3,26 %. Republiška izobraževalna skupnost naj dobi v teh sredstvih neko rezervo, približno 300 do 350 milijonov in doda še iz anuitet približno 150 do 200 milijonov. Tako ostane nespremenjena celotna prvotno predvidena vsota za investicije kot republiška participacija za šolstvo v nerazvitih občinah 1 milijardo in pol, čeprav se znižuje skupna prispevna stopnja od 3,31 % na 3,26 %.

Dalje, spremeni naj se tekstualni del tako, da se s tem zakonom ne določa podrobno razporeditev te skupne stopnje 3,26 %. To je amandma, ki ste ga vi predlagali. Izvršni svet sprejema obveznost, da do 28. februarja, mogoče 14 dni kasneje, glede na to, da so občine dobile pravico, da do 28. februarja sprejemajo svoje proračune, predloži gospodarskemu in republiškemu zboru celoten obračun z vsemi podatki in izračuni o sredstvih za šolstvo.

Izvršni svet se ne protivi vašemu amandmaju k besednemu delu zakona o proračunu, s katerim predlagate, da se eventualni vsakoletni presežek, dosežen z republiškim proračunom, nameni za intervencije v gospodarstvu.

Popolnoma iste predloge predlaga v imenu izvršnega sveta in tega skupnega sestanka ta trenutek v republiškem zboru predstavnik izvršnega sveta podpredsednik tovariš Hočevar.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa. Tovarišice in tovariši poslanci! Slišali ste predlog, ki sprejema v bistvu vsa stališča, ki jih je zavzel in izglasoval naš gospodarski zbor, razen našega amandmaja k zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnji republiških prispevkov, davkov in taks k 4. členu, ki se nanaša na prispevek od avtorskih honorarjev. Tako ta kompromisni predlog, ki pomeni usklajevanje sprejetih stališč v našem in republiškem zboru, potrjuje stališča, ki jih je sprejel naš zbor. Ker sta dva predstavnika odbora že sodelovala na tem sestanku in sta medtem verjetno seznanila s svojimi stališči ostale člane odbora, prosim, da tudi odbor zavzame stališče do teh kompromisnih predlogov. Tovariš Pungerčar ima besedo.

Stane Pungerčar: Zbor moram obvestiti, da so nekateri poslanci mnenja, da smo dosegli le del tistih ciljev, za katere smo se zavzemali. Vendar moram obvestiti zbor tudi o tem, da sem se posvetoval s člani našega odbora, ki sprejemajo predloge, ki jih daje predsednik izvršnega sveta kot uskladitveni predlog. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi razpravljati? (Nihče.) Ali lahko glasujemo? (Da.) Najprej glasujemo o zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnji republiških prispevkov, davkov in taks, in sicer tako, da 4. člen ostane v prvotnem besedilu predloga, ki ga mi nismo izglasovali. To se pravi, da ostane prispevna stopnja 15 %, ne pa 9 %. 7. člen ostane v besedilu kot smo ga sprejeli, to se pravi, da se dohodki iz 5. (kar je bilo sporno), 6., 7. in 9. točke prvega člena tega zakona v celoti odstopijo občinam. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (1 poslanec.) Se je kdo vzdržal? (5 poslancev.)

Ugotavljam, da je zakon z večino glasov sprejet v besedilu, kot je bil predlagan v usklajevalnem postopku.

Prehajamo še na glasovanje o spornem besedilu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja. V bistvu ponovno glasujemo o tistem predlogu, ki smo ga že sprejeli, to se pravi, da se z enotno stopnjo 3,26 % potrdi stališče, kakršno je bilo izglasovano na našem zboru. Kdor je za ta predlog, prosim, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (2 poslanca.) Se je kdo vzdržal? (2 poslanca.)

Ugotavljam, da je ta predlog z večino glasov prav tako sprejet.

Počakati moramo še na obvestilo o izidu glasovanja v republiškem zboru.

Nadaljujemo z zasedanjem, in sicer s točko dnevnega reda, ki jo je predlagal predsednik Skupščine SR Slovenije.

Kot predsedniku pristojnega zbora mi je poslal v obravnavo predlog zakona o spremembi zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev, ki ga je naši skupščini predložil v obravnavo izvršni svet s predlogom, naj bo zakon sprejet po hitrem postopku v skladu z določili 299. člena poslovnika skupščine še na tem zasedanju.

Predlog zakona ste prejeli. V skladu z določbo 300. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije odločata o predlogu za izdajo zakona po hitrem postopku oba zbora, ki sta zanj pristojna. Predlagatelj zakona je izvršni svet, kot zastopnik izvršnega sveta je prisoten tovariš Vadnjal, član izvršnega sveta. Ali želi predlagatelj še posebej utemeljiti ta predlog? Tovariš Vadnjal ima besedo.

Boris Vadnjal: Tovariši poslanci! Verjetno ni potrebno, da bi na široko razpravljal o umestnosti prispevne stopnje 5,2 % oziroma o umestnosti spremembe tega zakona, ki ga predlagamo. Vaš zbor je o problematiki zdravstvenega zavarovanja razpravljal že na dveh sejah. Glede na to, da je vaš zbor odklonil odpravo limitov na področju zdravstvenega zavarovanja, se je izvršni svet na svoji sinočnji seji sestal in sprejel na znanje, da je vaš zbor odklonil delimitiranje prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje. Zdravstveno zavarovanje pa se ne more financirati pri sedanji prispevni stopnji 5 % brez večje škode za zavarovance. Zato je bilo treba iskati rešitev, ki bi lahko zadovoljila gospodarske organizacije, hkrati naj bi tudi omogočila večini komunalnih skupnosti znosno financiranje, To bi bilo nekako doseženo s stopnjo 5,2 %. Ta stopnja bi omogočila, da bi se tri komunalne skupnosti s to stopnjo še nekako sofinancirale, tri bi se v celoti sofinancirale, medtem ko tri s težavo oziroma bi bila pri stopnji 5,2 % v treh komunalnih skupnostih ugotovljena izguba.

Tovariš Hafner je na včerajšnji razpravi na vašem zboru omenil, da pač ni možno sprejeti spremenjene prispevne stopnje zaradi procedure, ko bi morale komunalne skupnosti ponovno razpravljati na svojih skupščinah o prispevni stopnji in to prispevno stopnjo dati v razpravo in odobritev občinskim skupščinam. Pravno preverjanje je pokazalo, da se sprejete stopnje pač morajo prilagoditi temu zakonu, ki ga danes predlagamo. Komunalne skupnosti bodo seveda morale napraviti nove programe, novo razporeditev sredstev, ne da bi uvedle ponovno celoten postopek sprejemanja. Zakaj izvršni svet ne more pristati na limitirano stopnjo 5 %, ne bi ponovno utemeljeval, ker so o tem tovariš Hafner in nekateri drugi že veliko povedali na vaših prejšnjih sejah.

Če gospodarstvo smatra, da sedaj določene stopnje ne moremo prepustiti komunalnim skupnostim in občinam, potem mislimo, da je dogovor v okviru republiške skupščine lahko tudi samoupravni dogovor. Izvršni svet zato smatra, da je stopnja 5,2 %, ki je bila omenjena tudi v družbenoekonomskih izhodiščih Slovenije, primerna kompromisna prispevna stopnja. Vaša razprava na dveh sejah dokazuje, da se večina razpravljalcev zaveda, da 5 % stopnja ne zagotavlja komunalnim skupnostim, da bi lahko razvijale zdravstveno varstvo po programu, sprejemljivem tako za komunalne skupnosti kot seveda tudi za gospodarske organizacije. Zato v imenu izvršnega sveta prosim gospodarski zbor, da še enkrat obravnava to problematiko in se odloči tako, da bo članom delovnih kolektivov zagotovljena ustrezna osnovna stopnja zdravstvenega varstva, ki je navsezadnje tudi pomemben element produktivnosti.

Predsednik Miran Goslar: Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Prinčič.

Egon Prinčič: Odbor za gospodarsko programiranje in finance je razpravljal o predlogu zakona o spremembi zakona o višini najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev, ki smo ga pravkar oziroma pred eno uro prejeli na mizo. Odbor ponovno poudarja, kot so poudarjali tudi mnogi člani odbora, ki so razpravljali med skupščinsko debato, da ni pravilno, da je gospodarski zbor tisti, ki naj bi bil kriv ali ne za to, ali se odobrijo ali pa ne, predlagana sredstva za določene postavke splošne porabe. Odbor ugotavlja, da postaja nemočen proti tolikšnemu pritisku vseh mogočih uporabnikov sredstev s področja splošne potrošnje in zato ponovno predlaga, da se v bodoče ta politika v bistvu spremeni. Najprej ugotovimo, koliko gospodarstvo zmore in toliko naj da v eni sami prispevni stopnji, porazdelitev te enotne skupne prispevne stopnje pa naj bo predmet samoupravnega dogovora porabnikov sredstev splošne potrošnje, seveda ob strogi družbeni kontroli porabe teh sredstev, ki naj bi zagotovila njihovo racionalno in pravilno porabo.

Poudarjam, da je težko vsak čas razpravljati o drugačnih podatkih, ki so nam posredovani in ob različnih utemeljitvah. Da bi vam ilustriral, kako nepripravljeni se lotevamo tega, bi vam prečital stenogram dela razprave podpredsednika izvršnega sveta Vinka Hafnerja na 55. seji gospodarskega zbora dne 28. oktobra 1968.

Citiram: »Drugi zaključek, ki je zelo važen v zvezi z našo dopoldansko in popoldansko razpravo, je vprašanje prispevka gospodarstva.

Izvršni svet smatra, da je možno ob 9% povečanju bruto osebnega dohodka v večini komunalnih skupnosti financirati zdravstveno zavarovanje delavcev in zagotoviti omenjenih 6 % za zdravstveno varstvo z istimi instrumenti kot v letu 1968. To je približno 5% prispevna stopnja na osnovni prispevek in približno 1,25 % skupnih dodatnih prispevkov.

Najtežji položaj ocenjujemo, da je v komunalnih skupnostih Maribor, Ravne in Celje. Zato smatramo, da bo v nekaterih komunalnih skupnostih potrebno celo minimalno povečanje osnovnega prispevka 5 %, pri čemer bi vas vnaprej opozoril, da to povečanje v nobenem primeru ne more prekoračevati 0,3 %, ampak verjetno se vrti okoli 0,1 do 0,15 % v nekaterih komunalnih skupnostih.

Vsaka desetinka odstotka znaša približno 9 milijonov N dinarjev. Torej smatramo, da bi bile nekatere komunalne skupnosti upravičene povečati prispevno stopnjo gospodarstva samo v primeru, če so izvršile tri obveznosti: 1. da se nadaljuje dosedanji družbeni in ekonomski pritisk na zdravstveno službo v smeri racionalizacije in 2. da so hkrati iskale dopolnilna sredstva za večji obseg zdravstvenega varstva in manjše svoje prispevke tudi v povečani participaciji zavarovancev in v zaviranju porasta denarnih nadomestil za odsotnost dela nad 30 dni.

Če bo potrebno, vam bom za ta dva instrumenta, to je za participacijo zavarovancev in za nadomestilo za odsotnost z dela, kasneje v razpravi dal nekoliko detajlnejše podatke, iz katerih izvira misel izvršnega sveta, da je tudi tu možno nekaj prihraniti, čeprav vemo, da je ta instrument tako delikaten in da tu velikega prihranka ravno ni.«

Včeraj in danes smo poslušali razpravo tovariša Hafnerja in drugih. Iz te razprave vidimo, da so sedanje ugotovitve drugačne, čeprav se situacija medtem ni mogla tako bistveno spremeniti.

Izvršni svet je danes, verjetno bolj za informacijo kot za svojo obveznost, predložil pregled stopenj iz prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega raz-

merja. Iz pregleda je razvidno, da bi skupna prispevna stopnja ob upoštevanju prispevne stopnje 5,2 % za zdravstveno varstvo znašala 31,82 %. To pomeni razbremenitev gospodarstva za 0,68 %, seveda pod pogojem, da občinske skupščine ne bodo prebile predvidevanj izvršnega sveta.

Sodimo, da je ta skupna prispevna stopnja moralno-politična obveznost, ki jo je sprejel izvršni svet do gospodarstva, in da jo bo s svojim delom, vplivom in avtoriteto tudi ohranil; tu mislim tudi na relaciji do občinskih skupščin.

Pod takimi pogoji, ko je problematika v zvezi s proračunom in prispevnimi stopnjami za leto 1969 že tako postala problematična, kot smo danes ugotovili, odbor predlaga zboru, da v teh pogojih odstopi od prvotnega sklepa, s katerim je zavrnil predlog o delimitiranju prispevne stopnje 5 % in da sprejme predlog zakona, da se za leto 1969 uveljavi enotna prispevna stopnja za celo slovensko republiko v višini 5,2 %.

Predlagamo v sklep tudi predlog izvršnemu svetu, da po novem letu prične z razpravo in pripravo za novo proračunsko leto v skladu s predlogom odbora, ki sem ga navedel v začetku, da se torej pristopi k pripravam za formiranje enotne stopnje. obremenitve gospodarstva.

Mislim, da bi bil tak sklep in prehod na tak proračunski sistem najboljša zapuščina našega zbora novemu gospodarskemu zboru.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa. Prosim predstavnika zakonodajno-pravne komisije, da se izjavi glede tega zakona.

Stane Simšič: Zakonodajno-pravna komisija nima pripomb.

Predsednik Miran Goslar: Predstavnik zakonodajno-pravne komisije se strinja s tem zakonskim predlogom. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Nihče ne želi besedo?

Dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za ta zakon, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (5 poslancev.) Se je kdo vzdržal? (6 poslancev.) Zakon je sprejet. (Nekdo iz klopi: Preverimo sklepčnost zbora!) Zahtevate poimensko glasovanje? (Ne.) Prosim tovariša sekretarja, da ugotovi prisotnost poslancev in s tem tudi sklepčnost zbora.

Tovariši, ta čas pa bi izkoristil, da rečem še nekaj besed v zvezi s tem, o čemer je govoril tovariš Prinčič, to je o principialnih vprašanjih, ki zadevajo razpravo v celi vrsti vprašanj, ki so bila včeraj in danes na dnevnem redu. Izkušnja tega zasedanja zahteva posebno pozornost, ki je najbrž vezana s predhodno debato o spremembi ustave. Bilo pa bi napačno, če bi morda nekatere diskusije, ki so bile danes v gospodarskem zboru, javnost razumela tako, kot da se gospodarski zbor odreka ne samo pravici, temveč tudi zahtevi, da razpravlja o osnovnih proporcih delitve družbenega proizvoda. Morda so bile nekatere diskusije v tem smislu neprecizne, vendar mislim, da je popolnoma jasno, da se gospodarski zbor ne odreka tej zahtevi, da razpravlja o osnovnih proporcih delitve družbenega proizvoda, temveč celo zahteva, da o njih razpravlja.

Drugo vprašanje so seveda odnosi med posameznimi področji splošne porabe. Vendar to vprašanje ni tako preprosto in bo zahtevalo celo vrsto razprav v zvezi s spremembami ustave. Morda je izkušnja tega dvodnevnega zasedanja takšna, da se to postavlja toliko bolj imperativno. Gre namreč za naslednji problem. Tudi če bi odrejali v delitvi družbenega proizvoda sredstva za

splošno porabo na osnovi enotne stopnje, to še ne pomeni, da bi ne mogli in ne smeli posegati v posamezna področja splošne porabe. Kajti vsaka skupna prispevna stopnja, pa naj bo to 31,5 %, 32 %, 32,5 % ali 30 % itd., vedno zahteva analizo notranje strukture. Vsaka stopnja bazira na neki analizi, s katero odgovarjamo, zakaj je ta stopnja tako visoka ali nizka, večja ali manjša. To pomeni, da se gospodarski zbor v nobenem primeru ne bo mogel odreči analizi strukture splošne porabe.

Drugo vprašanje pa je, in to je najbrž dokaj bolj bistveno, da se v mnogo večji meri kot doslej poslužujemo skupnih razprav z ustreznimi zbori. V dosedanji praksi delovanja posameznih zborov je pač pogosto izpadlo tako, da zbori, najsi bo to kulturno-prosvetni, gospodarski, socialno-zdravstveni itd., bolj govorijo sami sebi in pa zaposlenim v teh dejavnostih, kot pa izmenjavajo mnenja in se spopadajo z raznimi mnenji v tistih vprašanjih, ki so ključna za naš družbeni razvoj. Verjetno je v tem bistvo. Verjetno je v tem tudi vprašanje nujnosti večjega povezovanja zborov, skupnih razprav in konfrontacij mnenj. Morali bi se medsebojno poslušati in slišati argumente, ki jih postavljamo mi in slišati tudi argumente, ki jih postavljajo drugi zbori, predstavniki drugih družbenih dejavnosti itd. Ta razprava prav gotovo zahteva dodatne razprave, predvsem pa razmišljanja, ki so vezana na spremembo ustave. Mislim, da se vsi strinjate s tem, da se gospodarski zbor v nobenem primeru ne bi odrekel pravice, da ima pristojnost odločati o osnovnih proporcih delitve družbenega proizvoda.

Prav gotovo veste, da je gospodarski zbor zvezne skupščine zahteval in tudi formalno v zvezi s spremembami zvezne ustave predlagal, da bi imel pravico razpravljati in odločati tudi o zveznem proračunu. Ko bomo razpravljali o spremembah republiške ustave, bo to vprašanje prav gotovo predmet razprav, predlogov in mišljenj na našem zboru. In to je verjetno bistveno. Izkušnje iz današnje razprave najbrž ne bi smele voditi do nekih prenagljenih odločitev o tem, ali naj ostanemo še naprej pri sistemu, da razpravljamo o posameznih stopnjah za posamezne družbene dejavnosti ali pa samo v globalni stopnji. Stvar ni tako preprosta. Tako posamezne stopnje kot tudi globalne zahtevajo namreč analizo strukture, to je notranjih odnosov.

Vsekakor mislim, da je ob koncu naše seje treba dati posebno priznanje in mislim, da je to tudi mnenje vseh članov našega zbora, odboru za gospodarsko programiranje in finance. Tovariši so bili izpostavljeni ne samo izredno intenzivnemu delu, ampak tudi celi vrsti sestankov in konfrontacij s pristojnimi odbori v republiškem zboru, s predstavniki posameznih sektorjev splošne porabe, ki so intenzivno zagovarjali svoja stališča. V resnici so bili v težkem položaju. Ta položaj, v katerem se je znašel pravzaprav celoten naš zbor v teh dveh dneh, je bil še potencirano težak za predstavnike našega odbora. Če so predstavniki našega odbora morda v očeh zdravstvenih delavcev ali pa morda v očeh kulturnih in prosvetnih delavcev postali nekako minuciozni, ker se borimo za posamezne stopnje, je to morda res, vendar samo s stališča interesov teh posameznih sektorjev družbenih dejavnosti. Vendar s stališča interesov ne samo gospodarstva, temveč tudi celotne naše družbene skupnosti, ki želi in se bije za svoj napredek, pa so odigrali zelo pomembno progresivno vlogo. Mislim, da jim moramo mi v celoti dati posebno priznanje, čeprav smo seveda tako odbor, kot zbor morali popustiti v nekaterih vprašanjih. Popustiti smo morali ne toliko pod pritiskom stvarnih dokazov, kot pod pritiskom tega, da ne ustvarimo zaostritev zaradi situacije, ki je nastala in ki se odraža v odnosih

med posameznimi družbenimi dejavnostmi, ki predstavljajo družbeno življenje kot celoto. Tako sem sam predlagal, da pri prispevni stopnji za izobraževanje popustimo in pristanemo na 3,26 %.

Vem, da bo naša javnost stališča gospodarskega zbora kot celote komentirala tako ali drugače, bodisi s stališča interesov posameznih družbenih dejavnosti, bodisi s stališča interesov celotnega družbenega življenja in gospodardarstva kot celote. Mislim, da smo s svojimi stališči dokazali veliko mero realnosti in uvidevnosti, da smo popustili tam, kjer smo videli, da ne gre, da nima smisla zaostrovati problematike, čeprav nismo bili prepričani z argumenti, temveč smo se hoteli predvsem izogniti nepotrebnim političnim konfrontacijam. Mislim, da je to bistveno v stališčih, ki jih je sprejemal naš zbor. Na drugi strani pa tudi mislim, da so izkušnje sedanjega zasedanja prav gotovo opozorilo, da bosta morala tako izvršni svet, kot tudi skupščina v mnogo večji meri računati z interesi gospodarstva. Tu ne mislim toliko zaradi gospodarstva samega, ker interesi gospodarstva samega kot takega pravzaprav sploh ne obstajajo. Tudi v okviru gospodarstva so namreč zelo različni interesi. Popustili smo predvsem zaradi interesov celotnega družbenega razvoja. Celoten družbeno-politični razvoj pa se ne more razvijati, ne da bi istočasno tudi gospodarstvo doživljalo maksimalno ekspanzijo. Zaradi tega ni treba odhajati s tega zasedanja z nekimi, morda trpkimi občutki, češ da smo morda preveč popustili, temveč predvsem z zavestjo, da smo vendarle odigrali pozitivno vlogo. Izkušnje tega zasedanja so opozorilo in šola za naš sistem in za skupščinsko življenje kot celoto in seveda tudi za vse tisto, kar nas v nadaljnjem delu še čaka. Predvsem pa je to pomembno v zvezi z novo skupščino, ki bo izvoljena spomladi leta 1969, če bo prišlo do spremembe ustave.

Na koncu se ponovno zahvaljujem in dajem priznanje čvrstosti in pripravi tehtnih stališč in celotnemu delu, ki ga je opravil naš odbor za gospodarsko programiranje in finance. Hvala lepa.

Tovariši poslanci, prisotnih nas je 35, vsak čas pride še poslanec Klavs, s čimer bomo sklepčni.

Besedo ima tovariš Lamut.

Franc Lamut: Tovarišice in tovariši! Globoko se strinjam z uvodnimi mislimi, ki jih je podal tovariš Goslar. Opozoril pa bi, da celoten odnos do našega zbora ni najbolj v redu. V zvezi s prispevnimi stopnjami, ki smo jih sprejemali, smo bili pred javnostjo prikazani kot tisti, ki nočemo razumeti, ali pa zelo malo razumemo vprašanja nadaljnjega razvoja naše infrastrukture, našega izobraževanja, zdravstva, kulture in podobno. Osebno se sprašujem, če je pod takimi pogoji oziroma okoliščinami sploh omogočeno normalno delo poslanca v tem zboru, ker sem kot poslanec tega zbora v slovenski javnosti prikazan kot nekulturen, da nimam posluha za izobraževanje, za kulturo, za zdravstvo in podobno.

Strinjam se z besedami tovariša predsednika, da damo priznanje našemu odboru za programiranje in finance. Vendar je stališče odbora in zbora v slovenski javnosti in v uvodnih stališčih prikazano nepravilno in z raznimi očitki. Ob tem bi rad poudaril, da si nihče od nas ne zamišlja, da smo univerzalni strokovnjaki, da se spoznamo na vsa področja. Vsekakor je celoten kompleks odnosov resen problem, o katerem bi se verjetno kazalo na enih prihodnjih sej ali v okviru proste razprave v našem zboru temeljito pogovoriti. Pogovoriti bi se morali o konceptu dela našega zbora, o njegovi vlogi v republiški skup-

ščini, o spremembi republiške ustave, o relacijah gospodarski zbor — izvršni svet, gospodarski zbor — republiški zbor in tako naprej.

Z intervencijo predsednika izvršnega sveta, ki je bila zelo groba, ne glede na njegovo opravičilo, bo verjetno slovenska javnost smatrala, češ da je gospodarski zbor šele po taki grobi intervenciji sprejel stopnjo za izobraževanje. Če govorim čisto odkrito, mislim, da če že kdorkoli govori v imenu izvršnega sveta, da mora poznati osnovna določila ustave in našega poslovnika. Na podlagi tega sodim, da se skupščina ne bi razpustila, ampak bi prišlo samo do usklajevanja, eventualno do odstopa izvršnega sveta, če je dal obljubo, da bo vse stvari izpeljal. Zato menim, da je to pomembno za naše bodoče delo, če hočemo še biti ustvarjalni. Osebno ne bi več rad želel, da bi še prišlo do takih neupravičenih in nepravičnih sodb in ocen, glede na vsa naša prizadevanja, ki smo jih pokazali v dosedanjih naporih, ne samo za razvoj gospodarstva, ampak tudi za celoten družbeno-politični razvoj. Razlika med našimi ugotovitvami in ugotovitvami predstavnikov izvršnega sveta ali nekaterih predstavnikov drugih zborov te skupščine je v tem, da smo mi zaskrbljeni za nadaljnji razvoj našega slovenskega gospodarstva in da gledamo stvari dolgoročno, pri čemer stojimo na stališču, da naša akumulacija in naša modernizacija gospodarstva mora ustvarjati fundamentalno bazo slovenskemu narodu za njegov nadaljnji razvoj. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa. Če ne želi nihče več razpravljati, potem odrejam kratek odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 17.35 in se je nadaljevala ob 17.40.)

Predsednik Miran Goslar: Ugotavljam, da nas je 36; torej smo sklepčni.

Nadaljujemo z razpravo o predlogu zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev. Še kdo želi besedo? Tovariš Kolar ima besedo.

Dr. inž. Drago Kolar: Ne mislim biti dolg, niti ne mislim navajati kakih posebnih novih argumentov. Pozornost tovarišev poslancev bi rad usmeril na to, na kar sem pomislil trenutek prej, ko sem se na hodniku pogovarjal z nekaterimi poslanci. Pri tem si moramo omisliti zagrenjenost, ki se je v nas nabrala. Trezno moramo pomisliti, kakšna odločitev je pred nami.

Poslušali smo tovariša Hafnerja pred 14 dnevi, poslušali smo ga včeraj, dodobra smo se seznanili s problemi, ki stojijo pred socialnim zavarovanjem, vendar smo vztrajali na svojem stališču.

Dejstvo je, da smo bili že pred 14 dnevi seznanjeni s tem, da se bo stopnja socialnega zavarovanja morala povečati. Ko nas je tovariš Hafner tolažil, da se bo prispevna stopnja le malo povečala, smo odložili sprejem tega zakona, da bi videli, kam oziroma kako daleč bo to povečanje šlo. Kljub vsem apelom, da je treba to hitro sprejeti, smo pri tem vztrajali. Včeraj smo ugotovili, da se je zgodilo tisto, česar smo se bali, da so se prispevne stopnje toliko povečale, da ne moremo sprejeti tako visokih stopenj, kot so jih predlagale komunalne skupnosti in smo zaradi tega zavrnili predlog zakona o delimitiranju prispevne stopnje za zdravstveno varstvo. Obenem smo se zavedali in se zave-

damo, če danes, vsak med nami, če količkaj trezno pomisli, da sprejmemo argumente socialnega zavarovanja, ker s prispevno stopnjo 5 % ne bo mogoče financirati vseh nalog zdravstvenega varstva. Vsaj računi tako kažejo in kakorkoli že, treba bo zagotoviti več sredstev v ta namen.

Vprašanje ostaja, ali se plača večji prispevek sedaj ali se bo plačal kasneje, čez leto dni, seveda z vsemi dodatnimi stroški, od arbitraže do vsega tistega, kar je povezano s takim zakasnelim plačevanjem. Obenem pa moramo računati tudi z vsemi tistimi težavami, ki bodo v socialnem zavarovanju, v bolnišnicah oziroma v celotni naši zdravstveni službi.

Vse to moramo upoštevati v zvezi z glasovanjem, ob tem pa se sprostimo zagrenjenosti zaradi vsega tistega, kar smo doživeli v teh dneh, posebno pa danes popoldne. Vse to nam ne sme zamegliti treznega razmišljanja. Pustimo ob strani interese gospodarstva kot tudi interese drugih potrošnikov in sprejmimo tisto, kar mora biti in kar bo treba plačati. Po vsem tem razmišljanju predlagam, da stopnjo 5,2 % pač sprejmemo.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Nihče več. Lahko glasujemo? (Da.) Dajem predlog zakona o spremembi zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev, na glasovanje. Kdor je za zakon, naj, prosim, dvigne roko. (23 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (4 poslanci.) Se je kdo vzdržal? (9 poslancev.)

Ustrezno mnenju nekaterih glasujemo poimensko. Vsak naj pri poimenskem glasovanju pove, ali je za, ali proti, ali se vzdržuje. (Poslanci glasujejo poimensko.)

Na podlagi poimenskega glasovanja ugotavljam, da je 23 poslancev glasovalo za zakon, proti so 4 poslanci, 9 pa se jih je glasovanja vzdržalo.

S tem ugotavljam, da je zakon z večino glasov sprejet.

Egon Prinčič: Zanima me, kaj je s predlogom odbora, ki ga je dal odbor in o katerem je razpravljal tudi predsednik tovariš Goslar, da se začno priprave oziroma analizirajo možnosti za drugačen sistem sprejemanja prispevnih stopenj.

Predsednik Miran Goslar: Nisem dobro razumel, prosim za preciznejšo formulacijo, tovariš Prinčič.

Egon Prinčič: Odbor je hkrati, ko je predlagal, da se sprejme novi zakon, tudi formuliral predlog, da se pristopi k razpravi o novem proračunskem sistemu oziroma novem sistemu obremenjevanja gospodarstva. Ta predlog je tovariš Goslar v svoji razpravi tudi modificiral in odbor se je v načelu s tem strinjal. Sprašujem, ali se ta predlog odbora sprejme kot stališče zbora ali ne, ali gremo prek tega.

Predsednik Miran Goslar: Kar sem v svojem zaključnem izvajanju rekel, sem smatral, da to sprejmemo. Dal sem v določeni meri svoje pomisleke, da je to vezano na razpravo v zvezi s spremembo ustave. Predvsem pa želim, da ne bi morda napačno razumeli teh naših zahtev v tem smislu, da se mi kakor koli odrekamo zahtevi po tem, da odrejamo osnovne proporce delitve družbenega proizvoda. Mislim, da se glede tega vsi v celoti strinjamo. Ne vem,

ali naj razumem predlog tovariša Prinčiča v tem smislu, da moramo o tem posebej glasovati. To bo tako in tako predlog razprave ob spremembi ustave, ko bo šlo tudi za preciziranje pristojnosti posameznih zborov.

Egon Prinčič (iz klopi): Govorim o tem zato, da smo si vsi na jasnem, da je to stališče zbora.

Predsednik Miran Goslar: Brez nadaljnjega se s tem strinjam. Tovariši poslanci, če mislite, da je potrebno o tem glasovati, lahko glasujemo. Prepričan sem, da je to naše skupno mišljenje, da so to izkušnje ne samo današnje razprave, ampak tudi že prejšnjih zasedanj. To je stvar, o kateri je treba razmišljati in za kar bo prilika ob razpravi o bodočih spremembah ustave. Tedaj bo prilika, da se o teh vprašanjih razpravlja in sprejmejo tudi ustrezni zaključki. Verjetno nihče ne ugovarja temu oziroma se vsi strinjate s tem, kar je predlagal tovariš Prinčič v imenu odbora. (Poslanci se strinjajo.)

Dnevni red je s tem izčrpan. Obenem obveščam vse, da je vse zakone medtem tudi republiški zbor sprejel v enakem besedilu kot naš zbor in da so s tem razlike odpravljene.

Zaključujem sejo in nasvidenje 26. decembra.

(Seja je bila zaključena ob 17.55.)

GOSPODARSKI ZBOR

59. seja

(26. decembra 1968)

Predsedoval: Miran Goslar,
predsednik gospodarskega zbora

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik Miran Goslar: Tovarišice in tovariši poslanci! Pozdravljam vas in pričenjam 59. sejo gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije.

Opravičili so se: Ivan Lampič, Jože Lesar, Ivan Arzenšek, Peter Skok, Mihael Savinek, Boris Goljevšček, Sergij Thorževskij, Ciril Mravlja in Mirko Košmerl.

Ugotavljam, da je kljub precejšnji odsotnosti, zbor sklepčen.

Preden preidemo na dnevni red, vas obveščam, da je republiški zbor sprejel skupaj z našim zborom v enakem besedilu vse zakone, ki so bili obravnavani na prejšnji seji dne 19. in 20. tega meseca.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 58. seje zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. problematika vodnega gospodarstva;
4. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah;
5. proste carinske cone v Jugoslaviji;
6. predlog za spremembo zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu;
7. obveznice kot instrument dolgoročnega financiranja gospodarstva;
8. predlog zakona o spremembi zakona o komunalnih taksah.

Ta predlog mi je poslal predsednik skupščine kot predsedniku gospodarskega zbora. Skupščini pa ga je predložil v obravnavo izvršni svet s predlogom, naj bi izdali ta zakon po hitrem postopku, v skladu z določili 299. člena poslovnika skupščine, in sicer na današnji seji. Predlog zakona, ki ima samo dva člena, ste prejeli danes pred pričetkom seje.

Ali se strinjate s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Hvala.

Dnevni red je sprejet.

Obveščam vas, da so na današnjo sejo povabljeni poleg izvršnega sveta in pristojnih upravnih organov še predstavnik gospodarske zbornice, vodnega

sklada SR Slovenije, zavoda za vodno gospodarstvo, poslovno združenje industrijske cone Koper, Luka Koper, Turistična zveza Slovenije, inštitut za ekonomska raziskovanja, združenje poslovnih bank in hranilnic in avtorja študije »Obveznice kot instrument dolgoročnega financiranja v našem gospodarstvu« tovariša Lado Rupnik in Janez Bukovec. Vse povabljene vabim tudi k razpravi k posameznim točkam dnevnega reda.

1. točka dnevnega reda je odobritev zapisnika 58. seje zbora. Prejeli ste ga šele pred začetkom seje, ker ni dolgo tega, kar je bila prejšnja seja. Želite morda, da zaradi tega sprejmemo zapisnik šele ob koncu seje? (Poslanci se strinjajo.) To točko bomo torej prestavili na konec.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Na zadnji seji zbora je poslansko vprašanje postavil poslanec Boris Šnuderl. Na to vprašanje bo odgovoril republiški sekretar za delo Jože Božič. Tovariš Božič ima besedo.

Jože Božič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš poslanec Boris Šnuderl je postavil tale vprašanja:

1. Ali imamo v SR Sloveniji organizirano stalno analiziranje obsega strukture, tendenc in razlogov za odhajanje naših strokovnjakov v tujino ter kaj nam ti podatki povedo; oziroma, kolikor nam niso znani, zakaj ne organiziramo njihovega zbiranja in analize;
2. kaj smo do sedaj storili za zmanjšanje odliva strokovnega kadra in kaj imamo namen še storiti;
3. ali vemo, kaj delajo naši strokovnjaki v tujini in ali so dani oziroma ali ustvarjamo pogoje, da bi v času njihovega dela v tujini občasno in po vrnitvi stalno lahko koristili njihovo znanje za naše delo.

Vprašanja so v slovenski družbeni stvarnosti izredno aktualna, zato menim, da je interes tovariša poslanca v tej smeri koristna in konkretna pobuda za večjo družbeno odgovornost na tako občutljivem kadrovskem področju.

Ker še ni izdelana sistematična organizacija, spremljanje in načrtovanje zaposlovanja v tujini, bodo odgovori na osnovi dosedanjih prvih, sicer dokaj slabih izkušenj, nepopolni, nakazal pa bom tudi nekatera razmišljanja o bodočih nalogah.

Letos se je v tej skupščini na zborih in številnih odborih široko razpravljalo o problematiki zaposlovanja ter analiziral položaj in perspektiva slovenskega delavca. Sklepi skupščine so bili še posebej usmerjeni k osveščanju samoupravnih delovnih kolektivov in širših družbenih dejavnikov, da bi bolje urejali delovne pogoje strokovnjakov, njihovo razmeščanje v družbeni delitvi dela in pravičnejše vrednotili njihovo znanje.

Kakšen obseg bo zajelo bodoče prehajanje kadrov v tujino in s kakšnimi motivi bodo odhajali, bo predvsem odvisno od tega, kako bomo v slovenski družbi reševali osnovne probleme nacionalne kadrovske politike v smislu reforme. Menim, da smo v letu 1968 premagali negotovost in da so se predvsem mladim kadrom, ki prvič iščejo zaposlitev, odprla vrata. Do konca oktobra so delovne organizacije sprejele 3400 pripravnikov, čeprav do takrat republiški zakon, povezan s sprejemanjem pripravnikov, še ni bil sprejet. Če bi razpolagali z ustreznimi profili, bi delovne organizacije sprejele še več mladih kadrov.

Smo pa šele skoraj na začetku zamenjave neustrezne kadrovske strukture in še posebej pravilnega vrednotenja dela in stimuliranja znanja.

To je v preteklosti in bo tudi še v bodoče spodbujalo odhajanje enega dela še zaposlenega strokovnega kadra v tujino. Še več, v tej skupščini smo ocenili, da bo stalen pojav, ki bo bolj ali manj odvisen ne samo od naših notranjih slabosti, temveč bo tudi rezultat mednarodne delitve dela ter razvitejših materialnih in znanstvenih tokov sodobnega sveta. Od januarja do decembra letošnjega leta je odšlo v tujino prek zavoda za zaposlovanje 437 strokovnih kadrov s srednjo, višjo in visoko šolo in 3620 kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev. To so podatki, s katerimi razpolaga naša služba za zaposlovanje. Posebej moram opozoriti, da ima služba le podatke o delavcih, ki se zaposlujejo v tujini s posredovanjem zavodov. Velja namreč načelo, da se lahko delavec zaposli v tujini samo na podlagi predhodnega potrdila našega zavoda o posredovanju pri zaposlitvi v tujini. Žal pa se zlasti del visoko strokovnih kadrov ne ravna po tem pravilu. Ti se radi zaposlujejo z vzpostavljanjem individualnih kontaktov s tujimi delodajalci, zaposlenimi v raznih zastopstvih in raznih poslovnih združenjih, ali s pomočjo znancev, ki so že zaposleni v tujini. V večini teh primerov se strokovnjaki zaposlujejo neposredno mimo zavodov za zaposlovanje, kar že in nam bo še izredno težilo izpopolnitev ustrezne evidence.

Služba za zaposlovanje je dobila pravne osnove za sodelovanje pri zaposlovanju v tujini šele z novelo zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja decembra 1966. leta. Tako smo šele v letu 1967 začeli ustvarjati osnove za evidentiranje. Mnogo dalj služba do danes ni prišla.

O vzrokih v zadnjem času dovolj razpravljamo in ukrepi zadnje seje skupščine republiške skupnosti za zaposlovanje kažejo, da se bo vendarle nekaj premaknilo. Tovariš poslanec pravilno razmišlja o vprašanjih, ko ločuje informacije na področju zaposlovanja, od koristnosti zaposlovanja kadrov v inozemstvu in ko sprašuje, kaj smo konkretnega storili za koristnost take politike zaposlovanja v inozemstvu, ko je ta že postala realna. Tovarišu poslancu lahko odgovorim, da pravkar pristopamo k organizaciji zbiranja in analize podatkov o zaposlovanju v tujini.

Na septembrski seji komisije za vprašanja zaposlovanja v tujini pri republiškem sekretariatu za delo in novembrski seji odbora izvršnega sveta za znanost, kulturo in prosveto so bili sprejeti sklepi, da se prične z evidenco o strokovnih kadrih, ki so zaposleni v inozemstvu zato, da bi se tudi na tem področju lahko uveljavila usmerjevalna vloga družbe, zlasti pa vzpostavil organiziran stik z zaposlenimi v inozemstvu.

Realizacija naloge, ki naj bi dobila svoj projekt v nekaj mesecih, bo zahtevala pritegnitev številnih faktorjev, to je ustreznih republiških organov, znanstvenih institucij, sindikatov, univerze, gospodarske zbornice in podobnih. Kot sem že omenil, se bo v tej smeri reorganizirala tudi služba za zaposlovanje. Pričakujemo zanimive podatke take evidence in na tej osnovi bomo lahko razvili aktivnejši odnos do zaposlovanja v tujini. Tako bomo dobili tudi nekatere odgovore, ki jih bomo lahko posredovali gospodarskemu zboru v obliki širše informacije oziroma dali odgovor na nekatera do sedaj odprta vprašanja. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala! Drugih vprašanj do sedaj ni bilo. Želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? Prosim, tovariš Javornik.

Inž. Jože Javornik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pred nedavnim je razpravljal naš zbor o zakonu o hranilno-kreditni službi v kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacijah. Naš zbor je ta zakon sprejel. Kakor sem obveščen, razpravlja o tem zakonu danes republiški zbor.

Republiškemu sekretarju za finance bi želel postaviti tole vprašanje:

1. ali je materija iz tega zakona dovolj proučena, da bo zakon dosegel cilje, zaradi katerih se sprejema;

2. ali bo zagotovljeno s tem zakonom jamstvo federacije, kot za ostale hranilne vloge pri bančnih zavodih in kako bo republika uredila tehnične pogoje za izobraževanje hranilno-kreditne službe pri teh delovnih organizacijah.

Predsednik Miran Goslar: Verjetno je potrebno odgovoriti takoj, ker razpravlja o tem republiški zbor danes. Ali je mogoče odgovoriti takoj? (Ne.) Tovarišica Dekleva kot predstavnik za finance pravi, da ne more takoj odgovoriti na to vprašanje. Kaj bomo naredili? Prosim, tovariš Javornik.

Inž. Jože Javornik: Tovariš predsednik, predlagal bi, da se to poslansko vprašanje postavi v republiškem zboru.

Predsednik Miran Goslar: Da, naš zbor naj ga posreduje republiškemu zboru. Če mi predložite to vprašanje pismeno, ga bom posredoval predsedniku republiškega zbora. Pri tem bi bilo koristno, da bi se dogovorili z nekom od poslancev republiškega zbora, da v diskusiji ob tem zakonu razpravlja tudi o tej stvari. To bi po mojem mnenju bilo mnogo bolj učinkovito, če je poslansko vprašanje namenjeno temu, da se še kaj spremeni v tem zakonu.

Želi še kdo postaviti kako vprašanje? (Ne javi se nihče.) Če nihče več, potem zaključujem to točko dnevnega reda. Menim torej, da je to poslansko vprašanje umaknjeno in da boste, tovariš Javornik, skušali najti drugo pot za uveljavitev teh stvari.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, na obravnavo problematike vodnega gospodarstva.

Uvodno obrazložitev bo dal republiški sekretar za urbanizem inž. Drago Lipič, in sicer na skupni seji z republiškim zborom. Nato pa bomo o tej in o ostalih točkah dnevnega reda ločeno razpravljali.

Prekinjam sejo in vas vabim na skupno sejo v veliko dvorano.

(Seja je bila prekinjena ob 9.30 in se je nadaljevala ob 10.45.)

Predsednik Miran Goslar: Nadaljujemo z razpravo o 3. točki dnevnega reda.

Opozarjam vas, da ste v zvezi s to točko dnevnega reda prejeli naslednje materiale: analizo vodnega gospodarstva v Sloveniji, ki jo je izdelal republiški sekretariat za urbanizem, mnenje pravnega sveta izvršnega sveta k problemu zakonskega urejanja vodnega režima in poročilo o problemih vodnega gospodarstva v Sloveniji, ki ga je pripravila delovna skupina poslancev odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora skupaj z republiškim sekretariatom za urbanizem.

Naš odbor za storitvene in komunalne dejavnosti je na skupni seji s pristojnim odborom republiškega zbora razpravljal in predložil pismeno poročilo, v katerem je navedena tudi komisija, ki smo jo že izvolili.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Janez Košak, predstavnik podjetja za urejanje hudournikov.

Janez Košak: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Dovolite, da v imenu kolegija hudourničarjev, ki ga sestavljajo člani katedre za hudourništvo biotehniške fakultete in podjetja za urejanje hudournikov, v današnji razpravi o vodnem gospodarstvu povem nekaj misli tega kolegija k predloženim materialom.

Iz dosedanjih razprav in materialov je razvidno, da je varstvo tal in objektov pred erozijo in hudourniki, sestavni del širšega kompleksa vodnega gospodarstva. Vodno gospodarstvo zajema torej: vodni režim vodotokov, izkoriščanje voda in podobno, razen tega pa tudi varstvo tal pred erozijo, hudourniki in snežnimi plazovi, z vsemi spremljajočimi pojavi. Značaj teh dveh osnovnih vej vodnega gospodarstva je pri problematiki vodnih tokov predvsem linearnih, medtem ko je pri pojavih erozije, hudournikov, plazov ploskoven, ker zajema širša območja v zlivnih zaledjih.

Specifični način tako gospodarjenja kot varstva in urejanja širših erozijskih in hudourniških območij zahtevata specifičen profil strokovnjakov in ustrezno upravno in strokovno operativno strukturo dejavnosti.

Prostorna razprostranjenost procesov zahteva usklajevanje gospodarskih posegov v ogroženih in napadenih območjih, posebno z gozdarstvom, kmetijstvom, prometom, turizmom itd. Odločilen vpliv erozijskih in hudourniških procesov na vodni režim dolinskih vodotokov zahteva usklajevanje teh ukrepov tudi s hidrotehničnimi posegi, ker se ta režim zaradi erozijskih procesov v zlivnih zaledjih vse bolj slabša.

Nekdaj so bile rečne struge v gospodarsko nerazvitem in manj naseljenem okolju bolj ustaljene, prodonosnost pa je bila umirjena. Sedaj je dotok plavnih iz neurejenih erozijskih zaledij vedno večji, voda pa si išče pot v manj odpornih brežinah, kar ima za posledico, da se vodni tokovi nenehno premeščajo, preplavljajo naselja in plodna zemljišča, rušijo objekte, obenem pa zapolnjujejo koristne prostore vodnih akumulacij.

Iz tega sledi, da je vodni režim v veliki meri odvisen od samih procesov v njegovih zlivnih zaledjih, to je od stanja v hribovitih erozijskih hudourniških območij. Za te površine zlasti zunaj gospodarskih, gozdnih in kmetijskih površin pa danes praktično nihče ne skrbi, tako glede omejevanja erozije, kot glede programiranja gospodarske izgradnje v ogroženih območjih in njihovega preventivnega varstva. Smotrna zaščita teh območij in programiranje gospodarske izgradnje navadno presegajo lokalne interese, v mnogočem pa tudi lokalne možnosti. Zato ne moremo iskati ozke ekonomike v prizadetih pasivnih krajih, pač pa široko ekonomiko in optimalne koristi za enotno slovensko skupnost.

Za predložena poročila o stanju vodnega gospodarstva v naši republiki menimo, da so ta konkretna. Iz vseh zornih kotov osvetljujejo problematiko vodnega gospodarstva. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da posamezna poročila stvarno obravnavajo poleg ostalih gospodarskih problemov tudi probleme hudourništva in erozije ter prvič tudi problematiko varstva pred snežnimi in zemeljskimi plazovi. Na te probleme smo odgovorne činitelje nenehno opozarjali.

Upoštevajoč dejstva in predloge, navedene v poročilu, se pridružujemo predlogu sekretariata za urbanizem o dopolnitvah sedanje organizacije vodnega gospodarstva, zlasti z dodelitvijo statusa posebne vodne skupnosti podjetju za urejanje hudournikov, za opravljanje službe in posameznih nalog na področju hudourništva, borbe proti eroziji in plazovom. V ta namen je bilo sedanje podjetje tudi ustanovljeno z odločbo predsedstva vlade 17. 1. 1950. Tako ustanovljeno podjetje je nekaj let nadaljevalo hudourniško službo, katere začetki segajo na ozemlju naše republike celo v čas ob koncu prejšnjega stoletja. Podjetje kot čista gospodarska organizacija pa je v naslednjih letih izgubilo značaj službe in je opravljalo le tehnična dela, naročena tako od republike kot od okrajnih in občinskih skladov pa tudi vodnih skupnosti.

Angažiranje hudourniških strokovnjakov pri reševanju konkretnih nalog s področja službe je bilo do sedaj le občasno. Za rešitev obravnavane problematike je najustreznejši predlog dodelitve statusa posebne vodne skupnosti. Za reševanje erozijskih in hudourniških procesov v njihovi vzročni povezavi je potrebno dolgoletno spremljanje procesov, smotrno urejanje z gradbenimi, še bolj pa gozdno-kulturnimi in biotehničnimi ukrepi. Tako delo zahteva vrsto usposobljenega kadra in ustrezno organizacijsko osnovo.

Slovenija je premajhna, da bi vsako področje zase lahko strokovno in ekonomično reševalo navedene probleme, ki zahtevajo tako delo. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? 'Prosim, tovariš Slavič.

Jože Slavič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Naj uvodoma podčrtam dejstvo, da je vprašanje trajne ureditve gospodarjenja z vodo in vodotoki več kot nujno, in to ne zaradi nekega sentimentalnega stališča do prirode kot take, temveč predvsem zaradi nujnih potreb gospodarstva. O tem nam zlasti govori zbrani material v vodnem gospodarjenju. Vemo pa, da so razmere take, kot so opisane.

Že dolgo imamo prekomerno onesnaženje vode. Problem pitne vode ni aktualen samo za določena področja, temveč postaja temeljen problem prebivanja na nacionalnem prostoru sploh.

Občasno smo priče katastrofalnih poplav in gospodarski škodi zaradi njih. Tudi poplave niso omejene samo na nekatera področja Slovenije. Zato je vprašanje, kaj naj obsega gospodarjenje z vodami, nenehno na dnevnem redu tistih, ki so pri tem prizadeti.

Gotovo bi bil naravni zaključek obravnavanja te problematike zlasti v tem, da se družbeno dogovorimo, do kod naj sega širši interes celotne nacionalne skupnosti in kako bomo problem reševali v okviru možnih sredstev. Ne bi hotel kritizirati sestavljalcev materiala za današnjo sejo, vendar se mi zdi, da material sekretariata za urbanizem tako kot ostali materiali vse preveč ugotavljajo le stanje in opozarjajo na probleme, premalo precizno pa dajejo predloge za naprednejše reševanje te problematike v republiškem merilu. Res je treba upoštevati dejstvo, da nam zaenkrat služi kot osnova le zvezna zakonodaja s tega področja. Vendar bi želeli glede tega kaj bolj konkretnega, predvsem pa načelne ugotovitve za sistemsko reševanje gospodarjenja z vodami v nacionalnem okviru.

Zato predlagam, da se predloženi material dopolni. Predvsem naj odgovori na vprašanja, kakšna naj bi bila sistemska rešitev, kdo in v kakšnem obsegu

naj sodeluje v vodnem gospodarjenju ter kakšne so njegove pravice in dolžnosti. Po izkušnjah z drugih področij odločno odklanjamo sistem na pol izdelanih formulacij in definicij, ki lahko pripomorejo, da si takšen družbeni dogovor vsakdo razlaga v svoj prid. S tem ustvarjamo položaj, da nekdo bodisi opušča to, kar bi moral storiti, drugi pa pričakuje nekaj, kar ni mogoče kriti, ker so pač sredstva preveč pičla. Po mojem mnenju bi bilo potrebno še bolj jasno poudariti, kaj pravzaprav zahtevamo od vodnega gospodarstva in se izogniti vsemu, kar vodi v dvoumnosti. Dovolite mi, da te svoje misli formuliram v obliki nekaj točk:

1. Ali naj še ostane tako imenovani zvezni pomen nekaterih rek?

Kdo in po kakšnih merilih ureja in dobiva sredstva za njihovo urejanje?

Znano je, da se je problematika nekaterih voda reševala z zveznimi zakoni in zveznimi proračunskimi sredstvi, medtem ko se na isti reki urejajo enake zadeve z občinskimi sredstvi.

2. Določiti je treba obseg in definicijo republiškega gospodarjenja z vodami. Tako imenovani medrepubliški problemi so pravzaprav tehnični problemi in se lahko rešujejo v okviru tehničnih sporazumov.

3. Definirati je treba vodotoke, ki so tako pomembni in imajo tako veliko padavinsko področje, da jih moramo regulirati in vzdrževati iz sredstev republiškega vodnega sklada. Z registrom teh bi se lahko kaj hitro ugotovil obseg in potrebe po sredstvih za gospodarjenje. Temu je treba prilagoditi tudi organizacijske oblike gospodarjenja.

4. Natančno je treba razmejiti umetno obremenjevanje vodotokov in večje zahteve ob urejanju ter sanacije, ki zahtevajo umetne objekte, ker vplivajo na naravni vodni režim — kot posledica padavin — tako da ne bo prihajalo do nesporazumov, kaj je bistvo vodnega sklada.

5. Problem onesnaženja voda je treba postaviti v realne okvire z zahtevo po obvezni ureditvi sanacije, pri čemer gredo stroški za odstranitev vzrokov onesnaženja v breme povzročitelja.

6. Osnovni viri financiranja morajo biti del sistema in stalni, da se tako na njihovi osnovi lahko predvidijo tudi večletni projekti. Plan vodnega gospodarjenja lahko temelji le na solidnih virih sredstev, ker sicer lahko govorimo samo o priporočilih, katerih posledica je obstoječe stanje. To bi tvorilo sistem, ki bi se glede na trajanje sredstev financiral bodisi iz prometnega davka, ki smo ga pred leti dobili prav iz naslova odstranitve posledic po poplavah, bodisi iz vodnega prispevka. Čakati ne moremo, ker so problemi odprti.

Naj povem še to, da so se sredstva vodnega sklada pri vseh drugih republikah v zadnjih treh letih močno povečala, le pri nas so se letos zmanjšala od 46 na 33 milijonov. To znižanje predstavlja približno 1 % od investicij, zato se o nekem pretiravanju v zahtevah za vodno gospodarstvo ne more govoriti. Gospodarjenje z vodami pomeni veliko odgovornost do naslednjih generacij in je zato treba na tem področju kaj več narediti, ne pa samo ugotavljati. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Kdo še želi besedo? Prosim, tovariš inž. Javornik.

Inž. Jože Javornik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nisem se mislil oglasiti k tej razpravi, vendar pa sem se oglasil zaradi tega, ker imam občutek, da znamo stvari celo dobro zakomplicirati, pozab-

ljamo pa na to, da se pri nas še vedno postavljajo objekti, ki vodo onesnažujejo. Kje je odgovornost tistih, ki investirajo, in tistih, ki dovoljujejo, da se tak objekt zgradi? Ni veliko let od tega, ko je bila postavljena v Stični farma bekonov, ki onesnažuje vodo do skrajnosti. Posledica je seveda ne samo pogin rib v potoku Višnjica, ampak tudi onesnaženje celotnega vodotoka Krke, ki je ena izmed najlepših športnih voda v Sloveniji. Vprašajmo se, kdo je to zakrivil? Mogoče je bil upravni organ tisti, ki je to dovolil? Menim, da se moramo pri vsem tem zbiranju denarja vendarle tudi vprašati, kdo je odgovoren, da se še vedno postavljajo objekti, ne da bi bilo v investicijski vsoti zagotovljeno dovolj sredstev za ureditev vodnega režima in za to, da se najprej uredijo komunalne naprave, na to pa šele postavi objekt. V nasprotnem primeru je razumljivo, da odtekajo ogromne količine onesnažene vode v čiste in zdrave vodne tokove. Menim, da bi na ta način cenejše in bolj načrtno ohranjali bogastvo naših voda. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? (Ne javi se nihče.) Kot vidim, nihče več ne želi besedo, zato zaključujemo razpravo in prosim predvsem naša zastopnika v komisiji, ki bo pripravila skupščinski akt o gospodarjenju z vodami, da upoštevata tudi današnjo razpravo, ki jo bomo nadaljevali takrat, ko bomo imeli pred seboj predlog skupščinskega akta. To pa bo na eni izmed naslednjih sej.

S tem je ta točka zaključena in prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah.

Ta zakon predlaga republiški sekretariat za urbanizem. Ali želi morda predstavnik sekretariata še kaj obrazložiti? (Ne želi.)

Obveščam vas, da ste pred pričetkom seje prejeli prisméno mnenje izvršnega sveta, s katerim obvešča skupščino, da se strinja s predlogom za izdajo tega zakona. Izvršni svet je za svojega predstavnika določil inž. Ivana Zupana.

Odbor za storitvene in komunalne dejavnosti je predložil zboru pismeno poročilo takrat, ko je obravnaval predlog za izdajo zakona. Poročevalec odbora je poslanec Janez Lanščak. Tudi zakonodajno-pravna komisija je predložila pismeno poročilo, iz katerega je razvidno, da ima komisija pripombe k 4. točki izhodišč za novo zakonsko ureditev. Ali žele morda poročevalci odbora oziroma komisije besedo? (Ne.) Kot vidim ne želijo.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo k predlogu za izdajo tega zakona? (Nihče.) To pomeni, da lahko predlagam zboru naslednji sklep:

Na podlagi 255. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije je gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije na svoji 59. seji dne 26. decembra 1968 obravnaval predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah in sprejel sklep o sprejemu predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah.

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah se sprejme.

2. Osnutek zakona naj temelji na načelih, ki jih navaja predlagatelj v predlogu za izdajo zakona z dopolnitvami, ki jih je v svojem poročilu predlagala zakonodajno-pravna komisija.

3. Osnutek zakona pripravi republiški sekretariat za urbanizem.

Prosim, kdor se strinja s predlogom tega sklepa, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Kdo je proti? (Nihče.) Kdo se je vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep o sprejemu predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah sprejet.

Prehajam na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo problematike prostih carinskih con.

Gradivo za obravnavo te problematike sta odboru predložila pristojna odbora republiškega in gospodarskega zbora in predložila pismeno poročilo. Gradivo je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija. Njeno poročilo ste prejeli danes pred pričetkom seje. Kot vidite, predlaga nekatere spremembe k predlogu akta, zaradi česar bi šele na naslednji seji sprejeli dokončni akt.

Odpiram razpravo. Kdo želi besedo? Tovariš Prinčič ima besedo.

Egon Prinčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V svetovnem gospodarstvu lahko poleg izredne koncentracije prometa, mobilnosti kapitala, težnje po modernizaciji, koncentracije znanstveno-raziskovalnega dela in drugih modernih ter radikalnih konceptov zasledimo tudi izredno močno orientacijo pomikanja gospodarskih centrov v smeri mednarodnih poti, posebno še k obalam in lukam.

Luški centri, ob katerih se hitro razvija močna industrija in koncentrira zunanja ter notranja trgovina, postajajo privlačna točka za vlaganje mednarodnega pa tudi domačega kapitala. Na nove koncepcije o svetovnem gospodarstvu se oziramo zato, ker smo se tudi mi znašli pred neobhodno in radikalno modernizacijo gospodarstva. Pri tem pa ne smemo obravnavati samo modernizacije obstoječih gospodarskih potencialov, temveč tudi modernizacijo naših konceptov, sistemov in gospodarskih ter regionalnih struktur.

Zdi se mi, da smo si pri našem gospodarjenju v preteklosti vse preveč prizadevali obdržati za vsako ceno to, kar že imamo, čeprav je za vrsto obstoječih objektov popolnoma jasno, da nimajo perspektive. Stalne sanacije in druge oblike podpiranja zgrešenih naložb ali zgrešenih lokacij onesposabljajo učinkovitost našega celotnega gospodarstva. Premajhna mobilnost kapitala, nezaupanje v poslovno sodelovanje, pomanjkanje sredstev za investicije, predvsem v družbeno in gospodarsko infrastrukturo ter zajemanje večjega dela podjetniške akumulacije iz gospodarstva za široko potrošnjo so onemogočili hitrejše ter trajnejše gospodarske uspehe in onemogočili uspešnejše zmanjševanje razlik med našim gospodarstvom ter gospodarstvom razvitih ekonomij, s katerimi se vsakodnevno srečujemo na mednarodnem tržišču.

Ugotoviti moramo, da izrabljamo prednosti obmorske države le na star, klasičen način. Kot delno in edino izjemo lahko navedem le turizem, ki je zadnja leta mobiliziral znatna sredstva za svoj razvoj na obalnem območju. S tem je pa le delno valorizirana ena, in to ne najvažnejša prednost morja, seveda ob klasičnem in pomorskem prevozu, ribištvu in komercialni luški dejavnosti.

Potreba po močnejši pomorski usmeritvi naše republike je še posebej aktualna. Nimamo dominantnih nosilcev niti v industriji niti v katerikoli drugi gospodarski dejavnosti, naša surovinska osnova razen nekaterih nekovin in lesa ni omembe vredna. Kljub temu smo v zgodovini razvoja slovenskega gospodarstva, razen morda v obdobju pred prvo svetovno vojno, ko sta tržaška luka in južna železnica dali prvi impulz naši industrializaciji, negovali konti-

nentalno usmeritev. To smo razvijali tudi v povojnem razdobju, kljub temu, da sta v tem času v svetovnem merilu razvoj mednarodne trgovine in tehnologije pomorskega transporta še bolj valorizirali pomen morja v nacionalnih ekonomijah in da smo z novo razmejitvijo dobili na severnem Jadranu izhod na morje.

Slovenija ima izredno ugodno geografsko lego. Naša država pa ima dobre politične in gospodarske odnose z večino držav tako, da predstavljamo določen most med politično, geografsko in gospodarsko različnimi deli sveta. Tega položaja pa doslej nismo uspeli dovolj izkoristiti na gospodarskem področju. Pogosto sicer ugotavljamo, da je zunanja trgovina in mednarodna delitev dela nasploh pogoj za hitrejši razvoj naše industrije ter da se nam v tej zvezi odpirajo možnosti predvsem v trgovanju z čezmorskimi deželami, kot virom najcenejših surovin in potencialnim tržiščem za naše izdelke. Konkretno orientacijo v naših programih razvoja v tej smeri redko zasledimo.

Tudi novih možnosti, ki so se nam odprle z izgradnjo koprske luke, nismo izkoristili v dovolj veliki meri. Kljub temu, da se je doslej ta luka razvijala izključno na osnovi lastnega podjetniškega programa in ob pomanjkanju nacionalnega programa razvoja slovenskega pomorskega gospodarstva in njegove vključitve v splošni narodni program razvoja gospodarstva, je že postala pomembna in afirmirana trgovska luka z okoli milijon tonami prometa generalnih tovorov, kar predstavlja že dve tretjini takega prometa tržaške luke, ki pa ima, kot vemo, že stoletno tradicijo. Luka razpolaga že z ogromnimi skladiščnimi površinami, ima osvojeno moderno tehniko in tehnologijo manipulacij z blagom. Specializirala se je za določene tovore in kar je najpomembnejše, dovolj ima prostora, pa tudi drugih pogojev za nadaljnji razvoj.

Njena funkcija pa se še vedno omejuje predvsem na konvencionalno prometno funkcijo, to je na nudenje pretovornih in skladiščnih uslug pri izvozu in uvozu blaga ter na pridobivanje tranzitnega prometa zaradi boljšega izkoriščanja celotnega transportnega sistema Slovenije. Vendar pa v skromnejših okvirih nekatera trgovska podjetja, na žalost izven okvira naše republike, in tudi določene inozemske firme, že pričenjajo skupno z luko organizirati določene dopolnilne dejavnosti, kot so trgovska dodelava in predelava, mešanje, nacionalizacija blaga, pakiranje itd.

Med možnosti, ki bi jih lahko koprska luka v okviru nacionalnega programa razvoja in usmerjene izgradnje potrebnih infrastruktur lahko nudila, poudarjam nudila, ne opravljala, slovenskemu gospodarstvu, naj navedem zlasti naslednje:

— primarna predelava surovin za industrijo, ki potrebuje uvozne surovine, na katere močno vpliva transportni faktor;

— industrijska predelava blaga, ki je namenjeno za čezmorski prevoz pri uvozu ali izvozu;

— skladiščenje blaga v luki, povezano tudi s trgovsko dodelavo, predelavo, montažo, sortiranjem in pakiranjem itd., organizacija avkcijskih služb;

— vpliv na usmerjanje domačih in mednarodnih tokov blaga ter s tem v zvezi zaposlitev celotnega cikla transpotnih sredstev in končno

— možnosti angažiranja tujega kapitala v navedeni dejavnosti ob poslovnotehničnem sodelovanju domačih, tu zopet poudarjam, ne samo luke, ampak domačih gospodarskih organizacij s tujimi firmami.

Za valorizacijo takih možnosti luškega kompleksa pa so že omenjeni potrebi akceptiranja oziroma formiranja nacionalnega razvoja pomorskega in

še posebej luškega gospodarstva v Sloveniji ter zavestnega vlaganja določenih družbenih sredstev v gospodarske infrastrukturne objekte, in to ne samo v luko, potrebni tudi drugi faktorji, med katere prištevamo zlasti predpise o prostih carinskih conah in pa predpise o skupnih vlaganjih, med domačimi in tujimi firmami.

Pred leti so bili sicer sprejeti predpisi, ki bi naj omogočili lukam širši koncept razvoja. Ustanovljene so bile proste carinske cone kot instrument jačenja mednarodne trgovine in delitve dela, ki naj bi imele specifičen status glede gibanja blagovnih tokov in poslovnega sodelovanja s tujimi firmami. Vendar pa je bilo že takoj očitno, da v sprejetih okvirih cone ne predstavljajo posebnih in atraktivnejših možnosti za aktivnejše pritegovanje prometa, za razširitev mednarodnega sodelovanja ter za pritegovanje tujega kapitala, tuje že obstoječe in ugotovljene tehnologije in organizacije dela in vsega tistega, kar potrebujemo na sedanji stopnji razvoja, posebno še za hitrejše aktiviranje gospodarskih potencialov ob morju.

Tudi predpisi o skupnih vlaganjih domačih in tujih podjetij ne predstavljajo bistvenega napredka. Po letu dni obstoja teh predpisov, kljub precejšnjemu zanimanju tujih firm in tujih poslovnih krogov za vlaganja na prostih carinskih conah na obalnem območju in na ostalem gospodarskem področju naše države lahko ugotovimo, da smo dosegli le skromne uspehe in le nekaj skupnih naložb.

Premalo razvita infrastruktura na eni strani ter nestimulativnost nekaterih določb o prostih carinskih conah in o skupnem vlaganju so bistveno zavirali hitrejši priliv tujega kapitala. Neskladnost predpisov s potrebami in možnostmi se v glavnem odraža v naslednjem:

1. Proste carinske cone so predvsem cone s statusom določenih carinskih olajšav, ker je poslovno sodelovanje omejeno le na opravljanje transportnih storitev, na opravljanje določenih trgovinskih dejavnosti in na skupna vlaganja samo v skladiščne in določene druge transportne objekte.

2. Sodelovanje pri financiranju skupnih objektov je omejeno z deležem, ki ga lahko vloži tudi tuj partner v skupni objekt, to je do 49 % skupnih sredstev, z obvezo reinvestiranja določenega dela dobička, z nezmožnostjo transfera dobička v konvertibilna sredstva in pa z morda prekomerno obdavčitvijo dobička iz skupnih naložb.

Da bi omogočili hitrejši razvoj tako pomembnih področij kot so mednarodna stičišča s kopnimi potmi, da bi omogočili hitrejši razvoj trgovinske in gostinske dejavnosti v lukah ter omogočili hitrejše vključevanje našega gospodarstva v mednarodna tržišča s pomočjo poslovnega sodelovanja, skupnih vlaganj in izkoriščanja objektov, predlagam:

— da dobijo proste carinske cone tudi določene materialne in fiskalne olajšave ter da se v okviru con dovoli domačim organizacijam, a ne luki, tudi industrijska predelava blaga;

— da se proste carinske cone razglasijo za področja, ki so v posebnem interesu za vlaganje tujih sredstev v domače gospodarske organizacije in da za ta področja ne bi veljal limit tuje udeležbe v višini 49 % ter da se sprostijo režimi dolžnosti reinvestiranja dela dobička in omogoči tudi transfer ustvarjenega dobička v konvertibilne valute.

Ker gre za pomembne predloge, ki bi omogočili hitrejšo rast in hitrejše vključevanje našega gospodarstva v mednarodno delitev dela, predlagam zboru, da jih osvoji in pošlje zvezni skupščini v dokončno odločitev. Menim pa, da je

pomembna vsebina predlogov in ne oblika. Pozitivno moramo oceniti možnosti, ki nam jih lahko predlagane spremembe prinesejo na področju mednarodnega poslovnega sodelovanja; za obliko se pa že kako dogovorimo. Opozoril bi le še na faktor časa. Vprašanje oblike predlogov, ki naj bi jih poslali zvezni skupščini, nam ne bi smelo vzeti preveč časa, ker smo že precej pozni in smo neposredno pred novim poslovnim letom. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Kdo še želi besedo? Prosim, besedo ima tovariš Stante, direktor poslovnega združenja industrijske cone Koper.

Peter Stante: Tovarišice in tovariši poslanci! Prejeli ste osnutek novel zakona o prostih carinskih conah, dopolnilni material z obrazložitvami predlaganih sprememb in obsežne informacije o carinskih in prostih industrijstih conah v Evropi. Kot predstavnik industrijske cone Koper bi se v svoji diskusiji omejil samo na tisti del, za katerega mislim, da ga je treba bolj poudariti. Gre za spremembo dosedanjih predpisov, s katerimi se v zakon o prostih carinskih conah vnese tudi pojem industrijska predelava, ter zato, da se dosedanje omejitve, ki so v zvezi z udeležbo pri financiranju in z reinvestiranjem dobička, primerno liberalizirajo. Kakor vemo, imajo zvezni organi ravno o teh vprašanjih že svoje predloge v tem smislu, da se to do neke mere bolj liberalno uredi za celotno območje Jugoslavije. Zato mislim, da smo v naših zahtevah po spremembah, ki se nanašajo na svobodne industrijske cone, lahko še bolj liberalni kot celotno področje Jugoslavije.

Hotel bi opozoriti, da je namen institucije proste industrijske cone predvsem v tem, da poživi našo zunanjo trgovino. To pa lahko dosežemo, če omogočimo domačim in tujim podjetjem industrijsko proizvodnjo oziroma gospodarjenje v pogojih, ki so vsaj enaki tujim oziroma takim, ki jih imajo v Italiji in Avstriji in celo v Madžarski. Mnenja sem, da je to hotenje tudi v skladu s tezami centralnega sveta. Pospešeno vključevanje v mednarodno delitev dela in vstop našega gospodarstva v svetovno tržišče je namreč kot ekonomski element bistvenega pomena. Za realizacijo zakona o prostih carinskih conah bomo rabili pravne in druge pogoje. Opozoriti pa moram, da je namen institucije prosta carinska cona in namen institucije prosta industrijska cona različen in zahteva tako iz pravnega, ekonomskega, finančnega, tehniškega in organizacijskega stališča posebne prijeme.

Če predpostavim, da so predlagane spremembe sprejete s strani zveznih organov in da bomo tudi mi dobili podporo od vas, skupščine, bi pa želel vseeno opozoriti, da ne moremo takoj pričakovati izboljšanja in si predstavljati, da bomo s tem aktom dobili pravzaprav vse, kar nam je do sedaj manjkalo.

Ker se povsod poudarja program razvoja in družbene instrumente za izvajanje družbenega programa, ne morem mimo tega vprašanja. Slovenski razvojni program, ki je v izdelavi, mora določiti ustrezno mesto našemu gospodarstvu v okviru mednarodne delitve dela in tržišča. Jasno je, da je razvoj slovenskega gospodarstva odvisen oziroma naj bi bil koordiniran z razvojem programa federacije. Iz vloge, ki bi jo tak program namenil slovenskemu gospodarstvu, izhajata dve glavni alternativi usmeritve:

1. slovensko gospodarstvo naj bi bilo v prvi varianti vezano na tok dobrin: vzhod—zahod. Kot zadnjemu členu v tehnološki verigi bi bile našemu gospodarstvu lahko namenjene terciarne dejavnosti in

2. slovensko gospodarstvo naj se vključi v gospodarstvo srednje Evrope, torej v smeri toka dobrin jug—sever. V tem primeru lahko računamo, da bo naše gospodarstvo odigralo pomembno vlogo v tej verigi. Slovenska industrija bi bila v tem primeru predelovalna. Dana pa je tudi možnost za postavitev nekaterih panog bazične industrije in kar je najvažnejše, Slovenija bo izkoristila svoje biografsko-ekonomske prednosti do maksimuma.

Druga alternativa je za slovensko gospodarstvo ugodnejša, usmeritev pa trajnejša. Slovenija, kakor tudi srednja Evropa, nima pomembnih rudnih ležišč. Gospodarstvo teh dežel je navezalo stike s prekomorskimi deželami, to je z Afriko in Azijo, kjer se surovine dobijo še direktno, brez posrednikov.

Sodobne tehnološke kapacitete so zaradi znanih elementov moderne tehnologije velike in zahteva po kvaliteti je povsem drugačna kot pred začetkom tehnične revolucije. Dovoz nekaterih surovin je možen za gospodarstvo srednje Evrope, kakor tudi za naše, v mnogih primerih samo po morju. Od tod tudi pomen našega okna v svet. Te ugotovitve so splošno znane. Tako načrtovalcem razvojnega programa, kakor tudi vam in nam, tovariši poslanci. Vsi pa občutimo tu neko praznino, ki jo skušamo na najboljši način izpolniti. Tako rešujemo bistvene probleme večkrat samovoljno, neorganizirano in individualno. Vsi imamo pred očmi nastajajoče pomorsko pristanišče v Kopru. Nekateri od nas poznajo tudi težave, ki jih je moral prebroditi luški delovni kolektiv. O tem je govoril že predgovornik tovariš Prinčič, z izgradnjo luke pa je Koper oziroma naša slovenska obala dobila ustrezen geografsko politični in gospodarski pomen.

Pomen je tako velik, da si danes ne moremo zamisliti programa razvoja slovenskega gospodarstva, ki ne bi upošteval važnega elementa koprskega pristanišča. Tu nastaja gospodarski kompleks ali bolje rečeno luško industrijski kompleks Kopra, iz samorastniške luke, ki se je že prebila v poslovnem življenju in industrijske cone v Kopru, ki se bori z najrazličnejšimi težavami. Celotni kompleks tako luke kot industrijske cone ni imel in za enkrat še nima enotnega programa, ki bi bil za celoto vsekakor nujno potreben. Težko je ugotoviti zakaj tak razvojni program oziroma razvojni koncept ni izdelan. Vzrokov je več, med bistvene pa prav gotovo spada to, da nimamo razvojnega koncepta Slovenije in razvojnih konceptov po posameznih regijah. Po vojni pa do današnjega dne smo imeli centralistično programiranje. Podjetniško planiranje je prišlo šele po reformi, ko so centralistične institucije prenesle funkcijo razširjene reprodukcije na samoupravne subjekte z namenom, da bi se zmanjšala vloga centralnih in drugih investicijskih fondov. Ti ukrepi so vsekakor pozitivni, njihova pomanjkljivost pa je prav gotovo v tem, da smo brez širšega razvojnega programa. Pri tem bi hotel poudariti nekaj, o čemer smo že razmišljali. Zdi se mi nujno, da bi morali v republiškem programiranju aktivno sodelovati odločujoči predstavniki in strokovnjaki posameznih slovenskih regij, da bi bil ta program gospodarsko in strokovno dovolj avtoritativen ter sprejemljiv, vsaj za pomembne gospodarske panoge v Sloveniji. Le na ta način lahko zagotovimo razvojnemu programu trajno vrednost in se izognemo nevarnosti, da bi podlegel raznim reelekcijam. Tak program pa seveda ne sme restavrirati administrativno inflacijsko obdobje. Gre za argumentirano, študiozno dokumentacijo kompletnega načaja, ki bo zagotavljala dolgoročen gospodarski in socialni razvoj našega naroda.

Ko bo ta program razvoja izdelan, potrjen in sprejet, je potrebno, da se ga poskuša konkretizirati z določenimi instrumenti, kot so: pravilno vodenje

kreditne in davčne politike, premiranja in eventualno tudi subvencioniranja, s čimer bi indirektno vplivali na izvajanje in usmerjanje tega programa. Glede direktnega usmerjanja bi bilo potrebno, da se teritorialna in republiška upravna telesa in organi omejijo le na dajanja soglasij, lokacijskih dovoljenj in priporočil, s čimer bi se izognili administrativnemu vmešavanju v gospodarstvo. Mislim pa, da mora imeti strokovno izdelan program razvoja gospodarstva tudi efikasne instrumente, s katerimi bomo slovensko gospodarstvo usmerjali po tem programu. Manjša nevarnost je slabše izdelan program pa dobri instrumenti, kakor obratno. Dobro izdelan program brez instrumentov.

V perspektivni in regionalni program Slovenije spada brez dvoma tudi infrastruktura, tako infrastruktura lokalnega pomena kot infrastruktura širšega pomena. Vemo vsi, da je razvita infrastruktura tudi merilo za razvitost nekega področja. V Sloveniji smo glede tega precej zaostali. Nerešeni problemi v energetiki in prometnih poteh so v dokajšnji meri povzročili razvoj lokalističnih tendenc in ustvarili vse pogoje za zaviranje integracijskih procesov.

Ko govorim o infrastrukturnih elementih v Sloveniji, ne bi hotel reči, da jih nimamo, ali da jih imamo premalo. Imamo jih mogoče po raznih regijah še preveč, toda centralnih infrastrukturnih elementov, ki bi omogočali povezavo celotne Slovenije kot enega gospodarskega prostora, teh imamo malo. Mislim, da je težko govoriti o raznih infrastrukturnih elementih, ne da bi pokazal na potrebo po koncentraciji finančnih sredstev, ki jih morajo zagotoviti republiški organi, če hočemo doseči enoten gospodarski razvoj in skladno povezati vse slovenske regije.

Industrijska cona Koper je podjetje, ki bi moralo upravljati z zemljiščem namenjenim za izgradnjo priluške industrije, vendar zaenkrat to ozemlje še ni pod upravo industrijske cone. Ni mi potrebno posebej poudariti, da naše podjetje pozna probleme pri financiranju gospodarskih objektov in objektov infrastrukture. Dosedanji način financiranja s kratkoročnimi in srednjeročnimi krediti ni ustrezen in ne moremo pričakovati želenega gospodarskega uspeha. Sredstva za gradnjo kapitalne infrastrukture in infrastrukture lokalnega pomena morajo biti dolgoročna, z minimalno obrestno mero ali pa celo posojila brez vračila.

Ekonomski učinek teh investicij se izrazi lahko v bilanci gospodarstva, kateremu so infrastrukturni elementi potrebni. Ekonomizacija infrastrukturnih elementov je za usklajen razvoj lahko nevarna. Ne bi hotel napraviti vtisa, da je potrebno vse breme naložiti republiki, čeprav mislim, da je republika zainteresirana za ekonomično poslovanje v gospodarstvu. Finančna bremena morajo nositi tudi občine, ki so konkretno najbolj zainteresirane za razvoj svojega področja in morajo nositi adekvaten delež.

Na osnovi gornjega pričakujemo, da bo občinska skupščina Koper, kakor tudi republiška skupščina, sprejela ustrezne mere, da se bo koprsko industrijsko področje pravilno vrednotilo v slovenskem razvojnem programu, regionalnem prostorskem načrtu ter da se zagotove za razvoj tega področja materialna sredstva v skladu z njegovim pomenom in v skladu s splošno modernizacijo slovenske industrije.

Iz gornjega lahko v kratkem rezimiramo tole: 1. razvoj luško industrijskega kompleksa Koper, to je razvoj pristanišča Koper in industrijske cone Koper, je pomemben del perspektivnega razvoja Slovenije.

2. Gospodarski kompleks Kopra je potrebno gledati kot celoto in ne parcialno, kot luko in industrijsko cono, tako s stališča razvoja kakor tudi s finanč-

nega stališča, kajti le na ta način bomo dosegli skladen razvoj celotnega področja.

3. Razen pravnega statusa za to področje bo potrebno dolgoročno vlaganje v izgradnjo infrastrukturnih elementov tega področja.

4. Za izgradnjo in opremo zemljišča so potrebna materialna sredstva določene kvalitete.

5. Materialna sredstva naj bi bila zagotovljena predvsem iz občinskih in republiških virov.

Tovarišice in tovariši poslanci! Kakor sem omenil, je v današnji situaciji nujno potrebno, da ne izgubljamo časa, da uredimo vsaj to, kar od nas trenutno ne zahteva preveč materialnega naprezanja, in to je, da pridemo do pravilnega pojmovanja industrijskih in svobodno luških teritorijev v okviru Jugoslavije. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kot vidite, je bistvo predlaganega gradiva sprejem štirih sklepov, ki se nanašajo na spremembo določenih predpisov, ki so v pristojnosti zvezne skupščine. Mnenja izvršnega sveta o tem nismo dobili. Morda bi tovariš Zupan, kot predstavnik našega izvršnega sveta pojasnil stališče? Prosim, tovariš Zupan.

Inž. Ivan Zupan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! O problematiki proste carinske cone, ki jo danes obravnavamo, izvršni svet zaenkrat še ni razpravljal in zato ne moremo navajati njegovih stališč. Sekretariat za gospodarstvo pripravlja za realizacijo programa svoja stališča in modifikacije v tem smislu, da bi lažje realizirali program. Pri tem pa menim, da je v tem smislu potrebno angažirati tudi zvezno administracijo in jo po možnosti pridobiti za samo realizacijo projekta. Predvidevamo direktno vabilo zveznih organov, ki naj bi se s problematiko spoznali pri nas. Pričakujem, da bodo zaključki iz današnje razprave, če izhajam iz teh dveh stališč, formirani tako, da bodo strokovne službe in izvršni svet lahko še povedali svoje mnenje z namenom, da se stvari lotimo tako, da program v optimalni možni in koristni meri tudi dejansko realiziramo. In to v primerno kratkem času.

Predsednik Miran Goslar: Kot veste, predlaga zakonodajno-pravna komisija, da se namesto štirih osnutkov aktov v končni fazi pripravi enoten sklep o predlogih za spremembe in dopolnitve zveznih predpisov. Kot vidite iz gradiva, gre za spremembe in dopolnitve carinskega zakona, dopolnitve odloka o delu deviz, ki ga smejo delovne organizacije uporabljati po 16. in 17. členu zakona o deviznem poslovanju, kar se nanaša na retencijsko kvoto, na izdajo odloka zvezne skupščine o posebnem interesu za vlaganje tujih sredstev v domače gospodarske organizacije na področju prostih carinskih con in na predlog za dopolnitve in spremembe zakona o sredstvih gospodarskih organizacij. Poleg tega predlaga zakonodajno-pravna komisija določene spremembe v nomenklaturi, da ne bi prišlo do nejasnosti, ki so posledica drugačnega zaporedja črk, če uporabljamo cirilico in latinico. Zdi se, da so predlagatelji teh predpisov uporabljali uradni list v cirilici in pri prevajanju lahko pride do ponovnih nesoglasij.

Poleg tega ima zakonodajno-pravna komisija pripombo tudi v prvi točki predloga za spremembo in dopolnitev carinskega zakona. Ker ne gre toliko za vsebino, temveč za redakcijske spremembe, je vprašanje glede na to, kar je

diskutiral tovariš Prinčič, ali to lahko odložimo do naslednje seje, ali pa sprejmemo pooblastilo za komisijo, ki bo to pripravljala oziroma za odbor, ki bi potem skupaj z izvršnim svetom in s sekretariatom za gospodarstvo redigirala končni tekst.

Glede na to, kar je rekel tovariš Zupan, se zdi, da gre tudi za nekatere vsebinske stvari, čeprav ni jasno povedal, za katere. Poleg tega je morda predlog tovariša Zupana glede metode, kako najbolj pridobiti zvezne organe za čimprejšnje spremembe v smislu naših predlogov, ustreznejši. Zvezna administracija bo prav gotovo imela odločilen vpliv na končno usodo naših predlogov v zvezni skupščini. To, kar sem sedaj povedal, ne izključuje nadaljnje razprave. Odbori o tem že dolgo razpravljajo, saj smo imeli prvo sejo, ki se je nanašala na to, že v juliju letos, torej še pred skupščinskimi poletnimi počitnicami. Zato imamo lahko prigovor k delu zakonodajno-pravne komisije, da se je pozno vključila v razpravo, ker je šele 24. decembra formulirala svoja stališča. Izvršnemu svetu in sekretariatu za gospodarstvo je bilo tudi znano, da se ta materija obravnava v pristojnih odborih skupščine.

Kdo še želi besedo? Tovariš Prinčič, prosim!

Egon Prinčič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Želel bi poudariti isto, kar je že tovariš Goslar na koncu poudaril, to je, da smo probleme predpisov o prostih carinskih conah in o vključevanju tujega kapitala v naše gospodarstvo v naši skupščini v tem zboru zastavili že pred precej časa. Mislim, da je bilo moje poslansko vprašanje postavljeno maja. Na naslednji seji sem dobil odgovor, s katerim se nisem strinjal in zahteval, da obravnava te probleme tudi gospodarski zbor. Pristojna odbora republiškega in gospodarskega zbora sta o tej stvari razpravljala že julija in od takrat naprej je bilo še več sej, na katerih bi lahko sodelovali vsaj predstavniki sekretariata za gospodarstvo, če ne tudi izvršnega sveta. Menim, da so vprašanja vključevanja našega gospodarstva v mednarodno delitev dela, vključevanje tujih sredstev v naše gospodarstvo in proste carinske cone tako pomembna, da bi se lahko izvršni svet, čeprav je precej zaposlen, kakor tudi sekretariat za gospodarstvo, aktivneje oziroma prej vključila v razpravo. Zato se kot poslanec tega zbora in kot gospodarstvenik čudim, da menita sekretariat za gospodarstvo in izvršni svet šele po tej seji zbora, da je potrebno, da zavzameta svoja stališča. Da bi vso zadevo le nekoliko pospešili, ker smo že pozni, predlagam, da skupno z republiškim zborom in izvršnim svetom formiramo komisijo, ki naj pripravi končni predlog besedila za zvezno skupščino. Poleg tega pa ne morem sprejeti utemeljitve, da je zaradi vprašanja metod in pristopa do zveznih organov potrebno to odložiti na prihodnjo sejo, posebno, ker so zvezni organi prek zvezne zbornice, luk, pristanišč in tudi javnosti že seznanjeni s predlogi, ki se na tem področju pripravljajo. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Prosim, tovariš Šorli.

Rado Šorli: Tovarišice in tovariši! Želel bi podpreti predlog tovariša Prinčiča. Sodeloval sem v odboru pri obeh sestankih od julija, pa tudi v komisiji za pripravo predloga. Informiral bi poslance samo o tem, da je bil predstavnik sekretariata za gospodarstvo na naši seji, ko sta oba pristojna odbora obravnavala zadnji, že obdelani predlog. Predstavnik sekretariata je svoja stališča poudarjal in nekatere stvari smo na osnovi njegovih izvajanj poprav-

ljali. Če je bil pooblaščen za sodelovanje, ne vem, sodeloval pa je. Zato se zelo čudim, da danes, ko so predlogi že v končni fazi in naj bi jih poslali občinskim skupščinam, izjavi izvršni svet in posebno sekretariat, da k predlogom nista dala svojih stališč. Pravna komisija verjetno zaradi tega predloga ni dobila.

Podpiram predlog, da pooblastimo komisijo, ki naj pripravi končni predlog za zvezno skupščino. To pa predvsem zato, ker gre za stilistične popravke in ne za osnovna stališča. V teh smo enotni, kar sklepam tudi iz današnje razprave.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Kdo še želi besedo? Prosim, v imenu zakonodajno-pravne komisije bo govoril tovariš Simšič.

Stane Simšič: Tovarišice in tovariši poslanci! Zakonodajno-pravna komisija je na svoji seji razpravljala o materiji, kot o osnutku in ne kot o predlogu in menim, da za stališča zakonodajno-pravne komisije ne bi mogli pooblastiti samo komisije. Prav pa bi bilo, da bi pooblastili komisijo, da pripravi končne predloge, v končni fazi naj bi odločala republiški in gospodarski zbor. Če pa bi zbor vztrajal na predlogu tovariša Prinčiča, bi prosil za prekinitev seje, da bi se posvetoval z ostalimi predstavniki zakonodajno-pravne komisije.

Imam tudi prigovor na obliko sklepa. Ko je zakonodajno-pravna komisija obravnavala osnutek, je imela pred očmi tudi sklep, ki bo predložen zveznim organom v 6. točki današnjega dnevnega reda. Komisija meni, da bi moral biti tudi ta sklep pripravljen v taki obliki, ki je bolj sprejemljiva. Zbor pa naj o tem odloči.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa! Mislim, da moramo imeti zaveznika, ki bo nadalje nosil osnovno breme za uveljavitev teh principov predvsem v izvršnem svetu in v sekretariatu za gospodarstvo.

Ker bo treba izboriti bitko v zveznih organih za uresničenje tega, kar sta naša odbora pripravila in kar predlagata, zato najbrž ne bi škodilo, če pustimo, ne oziraje se na prigovore o času, eventualno še možnost, da dajo svoje predloge tudi ti organi. To se mi zdi pomembnejše, kot pa mnenje zakonodajno-pravne komisije, ki je po moje zelo formalistično, ker v bistvu sploh ne gre za dokončne formulacije, temveč za iniciativo zveznim organom, ki bodo v celotnem proceduralnem postopku še marsikaj spremenili, obrnili itd.

Pripombe zakonodajno-pravne komisije glede redakcijsko ustreznejše formulacije pa so sprejemljive. Tudi če pooblastimo komisijo, ne da bi to imeli ponovno na dnevnem redu našega zbora, bo trajalo minimalno dva do tri tedne, preden bo komisija skupaj s sekretariatom za gospodarstvo, izvršnim svetom itd. napisala nov tekst, čeprav gre samo za drugačno razporeditev; ne pa za novo vsebino. Dosegli bomo najbrž isto. Tu mislim na usklajevanje z republiškim zborom, kjer so, kot se mi zdi, bolj naklonjeni temu, kar predlaga zakonodajno-pravna komisija.

Predlagam, da odbora pripravita skupaj z vsemi organi, ki so bili omenjeni, nov tekst, ki mora priti na prvo naslednjo sejo, ki jo bomo imeli v drugi polovici januarja. Skrajni rok za predložitev teksta je 15. januar.

Prosil bi predstavnika izvršnega sveta in sekretriata za gospodarstvo, da se izrazita o tem roku. Mislim, da je dovolj dolg, glede na to, da je materija precej jasna. Predlagam torej formalno isti postopek kot smo ga sprejeli pri

razpravljanju o problematiki o vodah, to je imenovanje skupne komisije, v katero bi iz našega zbora predlagali tovariša Prinčiča in tovariša Šorlija, po dva predstavnika iz republiškega zbora in po enega od izvršnega sveta in od sekretariata za gospodarstvo, pa morda še od sekretariata za finance in bi jih zadolžili, da do 15. januarja predložijo tekst, ki bi ga obravnavali na prvi naslednji seji. Takrat o vsebini verjetno ne bi več razpravljali, ampak samo še potrdili to, kar je že iz dosedanje razprave dokaj jasno, to pa je, kakšen namen in cilje teh predpisov zahtevamo.

Prosil bi prizadete, da izjavijo, kaj o tem mislijo. Vidim, da je mnenje tovariša Zupana in tovariša Bokala, kot predstavnika sekretariata za gospodarstvo pritrdilno. Tovariš Prinčič je tudi pritrdil.

Predlagam, da sprejmemo odlok o ustanovitvi in izvolitvi komisije republiškega in gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije, za pripravo predloga skupščinskega akta, namenjenega zvezni skupščini o razvoju in nalogah oziroma o problematiki prostih carinskih con v Jugoslaviji, s predlogi za spremembe in dopolnitve predpisov. Tekst pa se glasi:

1. Ustanovi se komisija republiškega in gospodarskega zbora za pripravo predloga skupščinskega akta o problematiki prostih carinskih con v Jugoslaviji, s predlogi za spremembe in dopolnitve predpisov. Komisijo sestavlja 7 članov. Predsednika komisije izvoli komisija izmed poslancev na svoji prvi seji. Komisija mora pripraviti predlog skupščinskega akta najkasneje do 15. januarja 1969. V komisijo se izvolijo poslanci republiškega zbora, ki bi jih predlagal ta zbor, poslanca gospodarskega zbora Egon Prinčič in Rado Šorli, en član izvršnega sveta, en predstavnik republiškega sekretariata za gospodarstvo, en predstavnik republiškega sekretariata za finance in glede na udeležbo tovarišev iz industrijske cone, še en predstavnik industrijske cone Koper. Se strinjate s tem? (Poslanci se strinjajo.) Mislim, da ni potrebno o tem glasovati, ker ni ugovorov.

Ta odlok je sprejet in o njem bomo obvestili republiški zbor.

Želi morda o vsebini še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če nihče več, potem zaključujem to točko dnevnega reda in predlagam, da prekinemo sejo za pol ure in sejo nadaljujemo ob 12.35.

(Seja je bila prekinjena ob 12.05 in se je nadaljevala ob 12,45.)

Predsednik Miran Goslar: Tovarišice in tovariši poslanci! Nadaljujemo s sejo. Pred prehodom na 6. točko dnevnega reda bi se povrnili na točko, ki smo jo imeli v zvezi s poslanskimi vprašanji.

Tovariš Javornik je postavil vprašanje, ki se nanaša na zakon o kreditnohranilni službi pri kmetijskih organizacijah. Medtem sem dobil obvestilo, da republiški zbor z današnje seje umika predlog tega zakona, in sicer zaradi nekaterih sprememb, ki so na tem področju predvidene tudi v zvezi. Glede na to mislim, da lahko ostanemo pri poslanskem vprašanju, ker bo še čas, da se nanj odgovori. Zato lahko vplivamo eventualno na koncepte in sestavo dokončnega predloga zakona. Se strinjate? (Poslanci se strinjajo.)

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog za spremembo zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu.

Gradivo k tej točki dnevnega reda je pripravil republiški sekretariat za gospodarstvo. Predstavnik republiškega sekretariata, republiški podsekretar Janez Bokal bo imel uvodno obrazložitev. Besedo ima tovariš Bokal.

Janez Bokal: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ob izvajanju splošnega zakona o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov, temeljnega zakona o gostinski dejavnosti in temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu nastajajo pojavi, ki niso v skladu s splošnimi družbenimi koristmi. Namesto, da bi se uresničevali zaželeni cilji v našem dinamičnem razvoju, nastaja na omenjenem področju stagnacija oziroma nazadovanje. Slabšajo se možnosti za reševanje nezaposlenosti, nastopajo ovire v pospeševanju turizma, manjša se priliv sredstev za splošno potrošnjo in podobno.

Da bi se sproti in brez odlašanja odklanjale ovire, ki onemogočajo uresničitev hotenih ciljev sprožamo postopek za spremembo navedenih zakonov, to je predpisov o osebnem delu z zasebnimi delovnimi sredstvi. Spremembe, ki so predlagane v navedenih zakonih, niso takega značaja, da bi posegale v enotnost družbenoekonomskega in političnega sistema. Spremembe namreč ne zadevajo ureditve z zveznimi zakoni tistih problemov, ki nastajajo na tem področju, glede na opravljanje dela z zasebnimi ali z družbenimi delovnimi sredstvi v zasebnih delavnicah oziroma v delovnih organizacijah, dalje o pravici do samoupravljanja zaposlenih pri zasebnikih itd.

Toda ureditev vprašanja zaposlovanja dopolnilne delovne sile spada nedvomno po ustavnih načelih v republiško pristojnost. Dosedanja enotna ureditev o zaposlovanju dopolnilne delovne sile ne ustreza življenjskim potrebam na posameznih področjih niti specifičnim razmeram posameznih dejavnosti. Zahteva po navedenih spremembah je tudi v skladu s smernicami zvezne konference socialistične zveze delovnega ljudstva o osebnem delu z zasebnimi sredstvi, kakor tudi s priporočili in sklepi Skupščine SR Slovenije za nadaljnji razvoj obrti. S predvidenimi spremembami se bo omogočilo republikam vodenje racionalne gospodarske politike, za katero so po ustavi odgovorne. Nerazumljiva pa je bojazen, da republika vprašanj, ki so zajeta v predlaganih spremembah, ne bi reševala v skladu s splošnimi družbenimi interesi. Z ustrezno davčno politiko in organizirano davčno službo pa republika lahko onemogoča bogatenje, ki ne izvira iz rezultatov dela. Spričo škode, ki vsakodnevno nastaja zaradi neskladne ureditve tega problema v republiki, rešitve ni moč odlagati. Predlagane spremembe v navedenih zakonih bi omogočale ustrezno ureditev in zato predlagam skupščini, da sprejme sklep o predlogih za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa. Odbor za storitvene in komunalne dejavnosti našega zbora je gradivo obravnaval in predložil pismeno poročilo. V tem poročilu predlaga, da pristojna zbora sprejmeta ustrezni sklep, s katerim predlagamo zveznim organom, da sprejmejo spremembe temeljnih predpisov s področja zasebnega dela. Oba pristojna odbora sta pripravila tudi predlog sklepov o predlogih za spremembo zveznih predpisov in ga dajeta zboru v obravnavo. Poročevalec je tovariš Ladava. Ali morda želiš besedo? Tovariš Ladava se javlja k besedi.

Anton Ladava: Tovariš predsednik! Kot je bilo rečeno, smo o teh vprašanjih razpravljali in bili na odborih soglasni, da je potrebno in nujno, da se dajo ti predlogi zvezni skupščini. To še posebno, ker je bilo v našem zboru glede tega problema postavljeno poslansko vprašanje. Tedaj je bilo izraženo enotno mnenje, da sedanji način reševanja ni v skladu s potrebami in razmerami, ki vladajo v naši republiki. Tudi zaradi ustavnih odnosov je potrebno, da se te pristojnosti prenesejo na republiko. Glede na nekatere pripombe, ki jih je dala zakonodajno-pravna komisija skupaj s poslancem republiškega zbora, predlagam amadma k predlogu sklepa s poslancem za spremembo zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu. Ta amandma se nanaša na 3. točko ugotovitev na 3. strani.

5. odstavek 3. točke naj postane nova 4. točka in naj se spremeni tako, da glasi: »Iz navedenih ugotovitev izhaja, da je potrebno na vseh treh obravnavanih področjih z zveznimi zakoni predpisati le splošna načela, konkretizacijo teh načel pa prepustiti republikam.«

Ob tem bodo morale republike storiti vse potrebno, da se z ustreznejšimi ukrepi onemogočijo pojavi, ki so v nasprotju z našim družbenoekonomskim sistemom. Poudariti je treba, da je na tem področju zdaj z novimi davčnimi predpisi, in zlasti še z novo organizacijo in okrepitvijo davčne službe v republikah in občinah, situacija bistveno drugačna kot pred letošnjim julijem, tako da s tega vidika ni več ovir za odpravo administrativnih omejitev, ki so bile letos julija sprejete.

Seveda z odpravo teh omejitev in uveljavitvijo nove davčne politike še ne bodo odpravljene vse slabosti in pomanjkljivosti na obravnavanih področjih zasebne dejavnosti in še zdaleč ne bo urejeno vse, kar bi morale na teh področjih urediti federacija in republike. Že dosedanji problemi so v veliki meri izvirali iz tega, ker se na teh področjih federacija ni v zadostni meri posvetila proučevanju in iskanju sistemskih rešitev. Tudi republike niso na področju sistemskih vprašanj prispevale svojega deleža. Federacija ureja le temeljne odnose, s katerimi se zagotavlja enotnost družbenoekonomskega in političnega sistema, ostalo pa odpade na republike.

Vseh teh vprašanj seveda ni mogoče urediti takoj in brez potrebnih proučevanj. Stojijo pa tako pred federacijo kot pred republikami nujne naloge. Predlagane spremembe zveznih zakonov s teh področij naj bodo spodbuda tako za federacijo kot za republike, da se odločneje lotijo proučevanja in urejevanja tako sistemskih kakor tudi podrobnih vprašanj. Prvi odstavek na 4. strani se v zvezi s tem spremeni tako, da glasi: »Glede na te ugotovitve Skupščina SR Slovenije predlaga zvezni skupščini in zveznim organom, da sprejme v navedenih zveznih predpisih naslednje spremembe.«

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa. Predlog sklepa je bil poslan v mnenje tudi izvršnemu svetu. Morda želi predstavnik izvršnega sveta kaj reči o tej zadevi? Znano je, da je izvršni svet že predhodno predlagal te spremembe zveznim organom in so sedaj predlagane spremembe identične s stališči izvršnega sveta. Zakonodajno-pravna komisija je dala pismeno poročilo, ki ste ga prejeli pred pričetkom seje. V tem poročilu so predlagane nekatere spremembe in dopolnitve sklepa. Razprava je odprta. Kdo želi besedo? Tovariš Stegu se javlja v besedi.

Alojz Stegu: Tovariš predsednik, tovarišice poslanke, tovariši poslanci! S predlogom sklepa za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstva v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu se strinjam.

Poudariti hočem le to, kar je tudi v materialu za to točko nekajkrat zapisano: bogatenje v obrti in gostinstvu naj se ne preprečuje z omejevanjem števila zaposlenih, temveč z učinkovito davčno politiko. Ustrezne davčne politike pa doslej še ni. Zato ni dovolj le poudarjati potrebe po zajemanju davkov v skupščinskih aktih, pač pa to izvajati.

Bogatenje v obrti izhaja iz utaje dohodka, v gostinstvu pa zlasti iz utaje prometnega davka. Za kontrolo prevoza vina in drugih alkoholnih pijač nimamo režima in organov za izvajanje kontrole. Zato zasebni gostilničarji nemoteno prevažajo vino, ki ga kupujejo pri zasebnih kmetih v vinorodnih krajih in na raznih barkah na Reki in podobno.

Tega vina seveda redno ne vpisujejo v davčne knjige. Enako velja tudi za nabavo žganja, slivovke, tropinovca in drugih pijač pri kmetih.

Prav tako je pomanjkljiva inšpekcijska kontrola, kakor tudi pregledi tržne in sanitarne ter delovne inšpekcije, opravljene pri zasebnikih. Inšpekcija bi morala uporabljati enake kriterije kot jih uporablja v družbenem sektorju tudi do zasebnega sektorja.

Mnenja sem, da so izvršni svet oziroma pristojni državni sekretariati dolžni poskrbeti, da bi se to že začelo izvajati. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Prosim, tovariš Jože Slavič.

Jože Slavič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želel bi spregovoriti nekaj besed le o delu tega, kar zadeva avtoprevozništvo. Mislim, da je treba uvodoma poudariti, da je prav, da se vprašanja, ki so bila danes predlagana, da se prenesejo v republiško pristojnost, tudi res rešujejo v republiški pristojnosti. Lahko se pa vprašamo, ali nismo že imeli priliko, da to rešimo, preden je zveza posegla v to problematiko. To govorim zaradi tega, ker je začasni odbor za proizvodnjo in promet prav ob vprašanju avtoprevozništva razpravljal že v začetku tega leta, torej preden je zveza reševala to problematiko. Odbor je dejansko nakazal v glavnem vse bistvene stvari, ki jih je pozneje sprejela tudi zvezna zakonodaja.

Ne bi ponavljal drugih argumentov. Hotel bi samo opozoriti na dejstvo, da je danes vsak četrti tovornjak v naši republiki v zasebni lasti. Gotovo se vsi strinjamo z dejstvom, da naj privatni sektor igra dopolnilno vlogo. Če gre tako človek po cesti in vidi avtomobile z registracijo Kotor, Djevdjelija in tako dalje, lahko ugotovi, da se enotna zvezna zakonodaja na tem področju ne izvaja. Zvezna zakonodaja pravi, da privatnik lahko vrši prevoze le na kratke relacije.

Tudi po izidu zakona je bilo opaziti, da so pravzaprav pri novogradnjah sodelovali privatni kamioni. Zdaj pa se vprašajmo, koliko je od dela teh četrtine kamionov bilo plačano davka in kako lahko socialistični sektor konkurira, ko je vezan na razne posebne predpise — naj omenim tu tedensko pregledovanje avtomobilov. Pri tem vemo, da največ nesreč glede na njihovo število povzročijo privatniki. Vse to nam kaže, da sta še danes kljub vsem predpisom zasebni in socialistični sektor neenakopravna. Prav iz tega razloga priporočam, da se ob prenosu zakonodajne pristojnosti na tem področju iz zveze na republiko, ob teh vprašanjih zamislimo in potem sprejmemo takšen zakon, ki bo

ustrezal. Ne plediram za nobeno prednost posameznih sektorjev. Zakon naj bi predvsem dal enakopravno možnost poslovanja. Že danes opozarjam, da ne bomo že čez leto dni prišli s predlogom, da rešujemo nelojalno konkurenco v cestnem prevozu na račun železnice z zvišanimi dajatvami in z raznimi umetnimi instrumenti. Iz informacij je znano, da večina ali vsaj polovica naših ekonomskih izseljencev študira predvsem, da bo uvozil avtomobil.

Tovariši! 4000 kamionov, ki vozijo po naših cestah, je 40 kompozicij po 100 vagonov, ki konkurirajo tudi železnici. Povedal sem, da srečujemo na naših cestah privatne kamione iz vse države, čeprav je to po zakonu prepovedano. Vidimo pa, da vozijo ti kamioni nemoteno po naših cestah, čeprav so danes po zakonu prepovedani. Vprašam se, kje so tisti državni organi, ki naj bi nadzirali izvajanje veljavnih zakonov?

Predsednik Miran Goslar: Kdo želi besedo? K besedi se je javil dr. Danilo Dougan.

Dr. Danilo Dougan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Predvsem bi se rad v imenu upravnega odbora turistične zveze zahvalil, da mi je dana prilika zastopati njena stališča po tako važnem vprašanju, kot so predlogi za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu v gostinstvu.

Pričujoči predlog za izdajo zakona o spremembah temeljnega zakona o gostinski dejavnosti v obrazložitvi podrobno obravnava vprašanja zaposlovanja tuje delovne sile v zasebnem sektorju gostinstva. Temu gradivu, ki pravilno obravnava to za slovensko turistično gospodarstvo izredno pomembno vprašanje, bi dodal še naslednji aspekt, iz katerega bo razvidno, zakaj potrebujemo zasebno gostinstvo s čim pestrejšo in čim kvalitetnejšo turistično ponudbo. Nesporno dejstvo je, da se je zaradi sprostitve obmejnih formalnosti v zadnjih letih Slovenija spremenila v tipično gravitacijsko izletno območje Avstrije in zlasti Italije, pa tudi drugih tujih turistov, ki letujejo v obmejnih turističnih krajih teh držav. Po podatkih zveznega zavoda za statistiko je prestopilo mejne prehode v Sloveniji v 10 mesecih letošnjega leta v rednem in maloobmejnem prometu že 25,925.000 tujih potnikov. V istem času pa je bilo registriranih v vsej Jugoslaviji le 3,750.000 tujih gostov. Razlika, to je ca. 20,700.000, upoštevajoč tudi tranzitne turiste, ki samo pasirajo našo državo, se torej nanaša na tuje turiste, ki pridejo v našo državo za manj kot 24 ur. Največji del teh izletnih turistov se giblje pretežno v prostoru Slovenije in deloma na teritoru hrvaške Istre. Za razliko od drugih jugoslovanskih republik, kjer prevladuje stacionarni turistični promet, ima torej Slovenija poleg stacionarnega še tipično izletniško in tranzitno turistično obeležje, kar je njena specifičnost. Ta posebnost se odraža zlasti v tem, da izletniški turistični tokovi niso usmerjeni samo v tradicionalna stacionarna turistična središča, ampak več ali manj prodirajo v celotni prostor Slovenije, zlasti pa še na obmejna področja. In ravno na tem širokem prostoru se često zaradi pomanjkanja ekonomskega interesa ne pojavlja družbeni sektor, pač pa zasebni, ki s tem opravlja dragoceno dopolnilno funkcijo. Naša dolžnost je, da te množične izletne turistične tokove ekonomsko maksimalno izkoristimo in ustvarimo čim večje gospodarske, še posebej pa devizne efekte. To je končno tudi v skladu z načeli gospodarske reforme, ki zahteva prilagajanje ponudbe obstoječemu povpraševanju.

Ni slučajno, da Slovenija, kljub še vedno slabi turistični ponudbi nasproti tujim izletnim turistom, realizira že danes okoli četrtino vsega jugoslovan-

skega deviznega priliva. To je tudi rezultat turistične potrošnje inozemskih gostov izletnikov, pri čemer je nedvomno, da imajo v realizaciji take potrošnje zasebna gostišča pomembno vlogo. Povsem jasno je, da družbeni sektor gostinstva ni v stanju v celoti odgovoriti s svojo turistično ponudbo takemu specifičnemu povpraševanju v Sloveniji, in to zlasti zato, ker so njegove kapacitete pretežno skoncentrirane v glavnih turističnih središčih, izletniški promet pa, kot rečeno, prodira vsepovsod po celotnem območju naše republike.

Gledano iz tega vidika, predstavlja torej zasebni sektor gostinstva, v pogojih specifičnega turističnega prometa v Sloveniji, neobhodno in koristno dopolnilo k družbenemu gostinskemu sektorju.

Z doslednim izvajanjem, to se pravi s striktnim strogim izvajanjem obstoječih predpisov o zaposlovanju tuje delovne sile v zasebnem sektorju gostinstva, bomo še bolj osiromašili že itak prešibko turistično ponudbo naše republike in povzročili, da množični izletni in tranzitni turistični tokovi ne bodo v gospodarstvu polno izkoriščeni. Nastala bo gospodarska škoda, ki se bo odražala v manjšem dohodku iz turizma nasploh, v manjšem deviznem učinku, pa tudi v manjšem številu zaposlenih in s tem v zvezi v manjših prispevkih v korist občinskih proračunov.

Če pa naj bo cilj zakona preprečevati neupravičeno bogatenje, je po našem mnenju najustreznejši način za preprečitev tega pojava ustrezna davčna politika in kontrola s strani občinskih skupščin.

Striktno izvajanje obstoječih predpisov torej pomeni, da ne priznavamo specifičnosti turističnega prometa v naši republiki, in da resno odstopamo od načel ponudbe in povpraševanja. Zato je v interesu turizma Slovenije in celotnega jugoslovanskega turizma, da prepusti federacija urejevanje teh vprašanj republikam. Upravni odbor turistične zveze Slovenije zadevne napore Skupščine SR Slovenije in izvršnega sveta v celoti podpira, prav tako pa je na svoji zadnji seji dne 20. tega meseca sklenil, da bo ponovno pismeno prezentiral svoje stališče neposredno zvezni skupščini in ustreznemu zveznemu sekretariatu. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Kdo še želi besedo? Nihče več? To pomeni, da lahko razpravo zaključimo. Predlog sklepa o predlogih za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu, dopolnjene s spremembami, ki jih predlaga v svojem poročilu zakonodajno-pravna komisija in tovariš Ladava, dajem na glasovanje. Kdor je za, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (3 poslanci.)

Ugotavljam, da je predlog sklepov o predlogih za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu sprejet.

Naslednja točka dnevnega reda je razprava o obveznicah kot instrumentu dolgoročnega financiranja gospodarstva.

Po naročilu našega zbora sta to gradivo izdelala Lado Rupnik in Janez Bukovec, ki sta strokovnjaka za problematiko financ v gospodarstvu. Tovariš Lado Rupnik bo dal uvodno obrazložitev k obravnavanim vprašanjem. Tudi ta material, kot vidite iz njegove vsebine, je namenjen zveznim organom glede na pristojnosti, ki jih imajo na tem področju.

Lado Rupnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Na iniciativo in z mecenstvom predsednika in vašega zbora sva s kolegom Bukovcem izdelala študijo, ki je danes predmet obravnave v tem visokem domu. Osnovni namen najinega dela je bilo iskanje poti in sredstev za tako popestritev finančnega mehanizma, ki bo ustrezala temeljnim načelom našega družbenoekonomskega sistema. Ko sva razmišljala, kako rešiti prevzeto nalogo, sva izhajala iz dveh temeljnih izhodišč:

1. da naše probleme nadaljnjega razvoja lahko dovolj učinkovito rešimo samo na osnovi in ob upoštevanju zakonitosti blagovne proizvodnje in

2. da finančni mehanizem ne sme krniti delovnim kolektivom njihove samostojnosti v sprejemanju poslovnih odločitev.

Sodobnim gospodarstvom, kljub razmeroma visoki stopnji družbenega uravnavanja gospodarskih procesov, ni uspelo najti institucij in instrumentov, ki bi delovali bolj učinkovito kot trg, pa čeprav trg ni najbolj idealno sredstvo za reševanje problemov gospodarskega razvoja. Ker torej učinkovitejšega instrumenta nimamo, si moramo prizadevati za čim večjo izpopolnitev tržnega mehanizma. Trg pa ne more zadovoljivo delovati, dokler relativno prostega trga blaga ne spremljajo tudi enako urejena tržišča produkcijskih tvorcev. V študiji so za to obdelani nekateri vidiki bolj sproščenega delovanja trga kapitala kot enega zelo pomembnih produkcijskih tvorcev. Po najini sodbi lahko k temu pripomorejo tudi obveznice delovnih organizacij. Pri tem seveda ne misliva, da so obveznice edini zveličavni instrument razširjene reprodukcije, ampaki poudarjava, da obveznice ne morejo in ne smejo nadomestiti obstoječih oblik finančnih razmerij. Njihova funkcija je v tem, da popestrijo in vnesejo s tem nove instrumente v naš finančni sistem.

Obveznice pa se nama zdijo primeren instrument zato, ker ne krnijo samostojnosti blagovnih producentov pri sprejemanju poslovnih odločitev. Obveznica je kreditno razmerje, ki pri partnerjih ne omejuje njihove samoupravne samostojnosti bolj kot druge že obstoječe oblike poslovno finančnih razmerij v našem gospodarstvu — kupoprodaja, klasični bančni ali medpodjetniški kredit itd. Ker pa nobena samostojnost v blagovnem gospodarstvu ni popolna samostojnost, saj jo omejujejo interesi poslovnih partnerjev, je treba tudi pri obveznici zaščititi interese vlagateljev sredstev. Zato sva še posebej poudarila nujnost institucije skrbništva in dolžnost ter pravico skrbnikove intervencije, kadar postane negotova izpolnitev obveznosti, ki jih je izdajatelj obveznic prostovoljno prevzel.

V tej koncepciji je skrbništvo povzdignjeno skoraj na raven javne funkcije, ker skrbnik ščiti interese velikega števila anonimnih vlagateljev in s tem posredno varuje tudi ugled obveznice, kot solidnega finančnega instrumenta, s katerim sme biti povezan le normalni gospodarski in finančni riziko. Ker so dolgoročna kreditna razmerja zelo občutljiva za inflacijo, sva morala iskati tudi pot za delno kompenzacijo negativnih posledic, ki jih ima inflacija na realno vrednost prihrankov vloženih v obveznice. Kljub naporom za stabilizacijo, namreč izgleda, da je določena mera inflacije stalni spremljevalec hitrega razvoja. Problem kompenzacije sva rešila s tako imenovanimi participativnimi obveznicami, ki zagotavljajo vlagateljem mimo fiksnih obresti še primerno udeležbo v dobičku izdajatelja.

Splošna revalorizacija vseh obveznic, kot formalno najprimernejša oblika zaščite vlagateljev pred inflacijo, ne prihaja v poštev zato, ker bi preveč obremenila izdajatelje. Izdajatelji namreč ne pridobijo v enaki meri kot vlagatelji

z inflacijo. Zato je ekonomsko bolj smotrno, da so vlagatelji udeleženi na dobičku, ki najbolj ustrezno izraža tudi dejanski obseg dohodka, ki ga je izdajatelj dosegel zaradi inflacije. Udeležba v dobičku seveda ni obvezna in je od izdajatelja odvisno, ali bo kot dodatno garancijo vlagateljem v razpisu ponudil tudi to možnost in s tem povečal komercialnost svojih papirjev. Pomisleki, da participativna obveznica ni v skladu z našo ureditvijo, so po najini sodbi neutemeljene, saj je bila potemtakem v nasprotju z našo ureditvijo tudi fiksna obrestna mera za depozite, ki razen tega tudi ni povezana z nikakršnim rizikom. Če nas torej motijo tako imenovani dohodki, ki ne izvirajo iz dela, nas morajo v prvi vrsti motiti sploh vse obrestne mere. Širša uveljavitev obveznic bo seveda postopen proces, ne glede na to pa je po najini sodbi potrebno čimprej sprejeti vse potrebne zakonodajne akte, da se ustvarijo pogoji, ki so nujni zato, da novi finančni instrument zaživi v praksi in že takoj spočetka dobi potreben ugled v našem poslovnem življenju.

Čeprav rezultati mobilizacije dolgoročnih sredstev prek obveznic v prvih letih najbrž ne bodo spektakularni, pa je po najinem mnenju zelo pomembno dejstvo, da z uveljavitvijo obveznic odpiramo možnost dosti širšega in bolj objektivnega sprejemanja investicijskih odločitev kot doslej, ko so se celo velike investicije dostikrat spočenjale v zelo ozkih krogih. Pri obveznicah pa nasprotno investicijsko odločitev sprejema najširši krog vlagateljev s tem, ko papir kupi na trgu kapitala in z usodo novega objekta povezuje usodo svojih vloženih sredstev. Prosim vas, tovarišice in tovariši poslanci, da kritično presodite najino študijo in kolikor soglašate z osnovnimi izhodišči, podprete uveljavitev obveznic, kot novega finančnega instrumenta v našem gospodarstvu.

Predsednik Miran Goslar: Odbor za družbeno ekonomske odnose našega zbora je predložil pismeno poročilo o tem gradivu. Za poročevalca je določil tovariša Franca Lamuta. Morda želi besedo? Dobro, k temu gradivu ste prejeli tudi povzetek pripomb in predlogov od nekaterih institucij. Vse to je v samem materialu priloženo. Želi kdo razpravljati? Kot veste, je tudi ta material že precej časa v javnosti, ker so razni odbori in ustrezne institucije, katerim je bil material poslan, o njem razpravljali. Študija je bila napisana in oddana že takoj po letnih skupščinskih počitnicah. Kot je znano, je zbudila veliko pozornost ne samo v naši javnosti, temveč je zabeležil to študijo celo »Ekonomist« in dal kratek povzetek ter navedel imena avtorjev. Skratka, v povzetku je izražena misel, da gre za pomemben prispevek k urejanju finančnega trga v naših pogojih. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Lamut.

Franc Lamut: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne bi ponavljal stvari, katere so v obširni študiji, katero smo mi tudi na odboru ocenili kot zelo pozitivno. Predvsem se obveznice uveljavljajo kot instrument dolgoročnega financiranja v našem gospodarstvu.

Odbor vsekakor pozitivno ocenjuje predlog za izdajo zakona na takšni zasnovi kot je obrazložen tudi v študiji. Odbor pa je izrazil tudi svoja določena stališča in določene pomisleke.

Ne bi govoril predvsem o pozitivnih stališčih celotnega konteksta te materije, ampak bi predvsem opozoril, da bi se tudi zbor izjasnil o določenih stališčih, o katerih ni bila na odboru dosežena popolna soglasnost. Na ta vprašanja opozarjam. Predvsem so na strani 2: stališča k 3. tezi, kjer je bilo izraženo mnenje, da je višina poslovnega sklada lahko problematično merilo in da ni

in ne more biti edino merilo glede sposobnosti gospodarske organizacije za izdajo obveznic.

Iz same študije ste lahko videli, da je predvidena tudi funkcija skrbnika, funkcija obveznih garancij družbeno-političnih skupnosti ali poslovnih bank itd. Na drugi strani pa, če izrazim mnenje nekaterih, ki je bilo tudi izraženo v odboru, o katerem pa ni bila dosežena soglasnost, je še kup vprašanj:

— ena je tudi garancija prostega delovanja trga;

— prosta presoja vlagatelja, ki se bo odločil, da bo kupil obveznico.

Jasno je, da skušamo tudi z zakonom zagotoviti stabilnost in garancijo vlagateljev in kupcev teh obveznic, ki vlagajo svoja sredstva v nadaljnji dolgoročnejši razvoj gospodarstva, v katerem tudi najdejo glavno stimulacijo.

Mene ta izražena bojazen ne moti. Mislim, da je v celotnem besedilu predloga za izdajo zakona tudi v funkcijo skrbnika in z drugimi ustreznimi ukrepi to vprašanje zadovoljivo rešeno.

Pripombe k 6. tezi, ki so že dane v poročilu, govorijo tudi o tem, kako se zmanjša vpisane zneske, če bi se vpisalo več, kot je bilo predvideno. Mislim, da že teze dajejo določen odgovor na to, predvsem pa tudi študija. Ne bi kazalo stvari že v samih tezah tako zakomplicirati, ker bi potem sama funkcija obveznic in pa tudi sam smisel konkurza izgubila na svojem pomenu.

Realna je ugotovitev glede pogojev zastaranja, ki jo bo potrebno resno upoštevati. Govorimo sicer, da se mora formirati določen sklad vlagateljev, in da se obveznice prej kot pred 5 leti ne morejo izplačati, kljub temu je glede zastaranja potrebno, da se ta odstavek vnese.

Izraženi so bili tudi pomisleki k 16. tezi tega zakona. O tem ali naj bo obrestna mera za obveznice omejena z določili zakona o najvišji obrestni meri ali pa ne, so bila mnenja deljena. Nekateri so izražali mnenja, da tudi pri obveznicah ne moremo iti prek splošnih norm, ki veljajo glede višine obresti.

Izraženo je bilo večinsko mnenje, da ne bi kazalo omejevati obrestne mere od obveznic, ker kupci sami odločajo in potem svobodno pristopajo k pogodbenemu odnosu, sklenjenemu z nakupom obveznic.

Na sami seji odbora se je mnenje večine nagibalo k temu, da ne bi skušali obveznic vključiti v splošne obrestne mere, ki veljajo za kredite, ki jih daje narodna banka ali poslovne banke.

Če to institucijo uvajamo, mislim, da bo izdajatelj obveznic s svojim ekonomskim izračunom ugotovil višino obrestne mere, za katero se bo odločil.

Če bi z zakonom odredili in limitirali obrestno mero, bi potem lahko določali interes za vlaganje na tistih področjih, kjer bi bili dani pogoji. Kolikor ne bi sami kupci obveznic iz določenih razlogov smatrali za potrebno, da se sredstva tam investirajo, je treba te delovne organizacije opustiti. Na tistih področjih, ki mogoče niso tako konjunkturna, da uveljavijo svoje interese in jih skušajo tudi pripeljati do cilja, je potrebna tudi večja obrestna mera.

Zato menim, da ne bi kazalo opredeljevati v samem zakonu in tudi ne v tezah zakona z zakonom določeno limitirano obrestno mero.

Zelo sporna točka je bila pri 17. tezi tega materiala. Nanaša se na možnosti udeležbe vlagateljev v dobičku oziroma v dohodku izdajateljevih obveznic. Tu so bila mnenja prav tako deljena.

Predvsem so nekateri člani odbora izražali mnenje, da ne bi bilo v skladu z našim družbenim sistemom niti z načelom družbene lastnine, če bi to z zakonom dopustili. Nekaj mnenj je bilo, da bi ta varianta o dobičku bila sprejem-

ljiva, predvsem, če to načelo primerjamo in ga uskladimo z določenimi krediti na hranilne vloge v poslovnih bankah in podobno.

Zaradi tega odbor tu ni našel enotnega izhodišča in po tem vprašanju ni bilo zavzeto neko stališče.

Glede na večinsko razpravo bi te participativne obveznice iz leta v leto regulirale odnos med neko zakonito inflacijo pri vsaki valuti, ki se v določenem odstotku pojavlja. Ta odnos z določenim odstotkom participacije na dobičku bi bil lahko sprejemljiv ali pa naj bi se ta participacija regulirala že s samo obrestno stopnjo pri obveznicah. Z ozirom na načela našega družbenega sistema in družbene lastnine bi verjetno ne bila sporna trditev in ugotovitev, da bi se tudi participacija dobička nekje dopustila, kolikor se lahko potem uskladi in spravi v sklad z ustrezno zakonodajo. V samem konkurzu naj se do določene višine omeji, koliko lahko participirajo lastniki obveznic. Na drugi strani bi se lahko, četudi bi bila ta institucija sprejeta, omejilo, kakšen odstotek se naj obvezno vlaga v poslovni sklad tega podjetja. Tu bi bilo odprtih več možnosti še za nadaljnjo razpravo in za nadaljnje ocene. Hotel sem na to opozoriti samo s stališča, da se ne bi po tem vprašanju odločalo samo z da ali ne, ampak bi to pustili za razpravo, če je potreba tudi federaciji. Z določenimi stališči ne bi skušali tudi opraviti samo z enim stavkom, n. pr. glede vprašanja družbene lastnine. Če hočemo zainteresirati tudi kupce teh obveznic, da bi obveznice lahko odigrale dejansko važno vlogo glede nadaljnje modernizacije našega gospodarstva, potem mislim, da je potrebno dovolj oceniti primere, kadar gre za to, da so kupci teh obveznic pravne osebe.

Kadar so kupci fizične osebe, bi tudi ne bil tako velik greh, če bi lahko participirali z določenim odstotkom na dobičku. Tisti, ki izdaja obveznice, mora tudi vedeti, zakaj jih izdaja in kakšne interese ima. Po moji oceni družba pri takem načinu ne bi bila oškodovana.

Predlagam, da zbor pozitivno oceni to gradivo skupno z razpravami v našem odboru in da je smotrno za daljnji razvoj gospodarstva in predvsem za modernizacijo gospodarstva. Predlagam, da se ugotovi, da so obveznice tudi finančni instrument in da so s političnega vidika sprejemljiva za naš družbeni sistem ter da se predlaga zveznim skupščinskim organom, da se pristopi k izdaji zakona o obveznicah. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala! Še kdo želi besedo?

Iz tega, kar je povedal tovariš Lamut, izhaja, da daje naš zbor s tem materialom iniciativo za intenzivnejšo razpravo o problematiki obveznic tudi v zveznih organih. Pri tem se ne insistira, da bi bila ta stališča povsem dokončna. Sam material je tako napisan in sestavljen, da v bistvu opozarja na razne možnosti in razne rešitve, ki ustrezajo določenim pogojem, za katere se v posameznih primerih odloča.

Če ni več diskutantov, potem predlagam, da zbor sklene, da se celotno gradivo pozitivno oceni in posreduje zvezni skupščini, in sicer: komisiji za revizijo zakonov s področja kreditno-monetarnega in bančnega sistema. Predlagam, da se celotno gradivo posreduje tudi gospodarskemu zboru zvezne skupščine in zveznemu sekretariatu za finance s predlogom, da o njih razpravljajo in zavzamejo stališča. Predlagamo, da ti organi sprejmejo v nadaljnji razpravi dokončne predloge za regulacijo te materije tudi v formalno pravnem smislu. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o komunalnih taksah, ki ga je skupščini predložil izvršni svet s predlogom, da se obravnava pa hitrem postopku, kot zakonski predlog in sicer v smislu 298. člena poslovnika skupščine.

Iz dopisa izvršnega sveta, ki je predložen predlogu zakona, so razvidni razlogi, ki utemeljujejo, da se zakon sprejme po hitrem postopku. Sam predlog zakona ste prejeli pred pričetkom seje. Predstavnik izvršnega sveta je tovariš Ivan Zupan. Morda želi še dodatno utemeljiti predlog? Tovariš Zupan se javlja k besedi.

Ivan Zupan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! S tem zakonom se formalno odpravlja plačevanje komunalnih taks na tovorna vozila, za katere je z zadnjimi novelami zveznega in tudi republiškega zakona o prispevkih in davkih občanov vpeljano plačevanje posebnega premoženjskega davka. Komunalne takse za omenjena tovorna motorna vozila so bile dejansko odpravljene že z novelo republiškega zakona o prispevkih in davkih občanov, ki je bila sprejeta v prejšnjem tednu. S to novelo je izrecno predvideno, da se doslej plačane komunalne takse za omenjena vozila preračunajo kot novi premoženjski davek. Ker se omenjena vprašanja plačevanja premoženjskega davka na tovorna motorna vozila in s tem povezano vprašanje plačevanja komunalnih taks za ta vozila ureja z zakonom o prispevkih in davkih občanov, ne pa z zakonom o komunalnih taksah, obstoj zakona o komunalnih taksah v sedanjem tekstu lahko povzroči določene nejasnosti glede plačevanja komunalnih taks. Da do tega ne bi prišlo, predlagamo, da se iz formalno-pravnih razlogov s tem zakonom odpravi plačevanje komunalnih taks na tovorna motorna vozila. Režim komunalnih taks na osebna motorna vozila se zaenkrat ne spreminja. Rešitev tega vprašanja bo izvršni svet predložil skupščini takoj o začetku prihodnjega leta. Prav v teh dneh se namreč dokončno sprejemajo ustavni amandmaji v zvezni ustavi, v katerih bo v prihodnje republikam omogočeno formiranje samostojnejše davčne politike. Republikam bo omogočeno to, za kar se je zlasti zavzemal tudi naš izvršni svet, da bodo lahko samostojno predpisovale davčne in druge prispevne obveznosti občanov. Ko bodo amandmaji k zvezni ustavi uveljavljeni, bo izvršni svet v kratkem času predložil skupščini predlog zakona, s katerim bo vpeljan nov prispevek za namene izgradnje in vzdrževanje cest, ki naj bi ga plačevali lastniki motornih vozil. Ti prispevki bodo zamenjali sedanje komunalne takse za osebna motorna vozila in bodo predpisani predvidoma v istih zneskih kot so sedanje komunalne takse.

Z uveljavitvijo omenjenega zakona bo plačevanje komunalnih taks za osebna motorna vozila odpravljeno. Zakon bo predvidel, da se komunalne takse v letu 1969, ki so bile z registracijo vozil že plačane, preračunajo kot novi cestni prispevek za leto 1969.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Glede na to, da ta zakon po svoji vsebini spada v področje, ki je bilo obravnavano na prejšnji seji, ni razlogov, da ne bi sprejeli predloga in da ga ne bi obravnavali po hitrem postopku. Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Torej glasujemo. Kdor je za predlog zakona, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Kdo je proti? (Nihče.) Kdo se je vzdržal? (Nihče.) Zakon je soglasno sprejet.

Prehajamo na odobritev zapisnika prejšnje seje. Sicer je to bila prva točka dnevnega reda. Med tem ste verjetno zapisnik že preštudirali. Ali je kaj pripomb? Tovariš Lamut se javlja k besedi.

Franc Lamut: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Imel bi pripombo k zapisniku, in sicer k 10. točki dnevnega reda.

Glede na zadnja poročila v časopisu, v katerih je bilo marsikaj poročano s seje socialno-zdravstvenega zbora, članki se nanašajo na proračunsko razpravo v gospodarskem zboru — menim, da so v našem zapisniku konstatacije o tem malo preozke in da ne navajamo naših argumentov. Ni navedeno, zakaj smo se odločili za taka stališča, ki so bila v našem zboru sprejeta. Predvsem »Delo« se je zelo razpisalo o potrebah koristnikov splošne potrošnje. Zato se čudim, da je bila v »Delu« tako skopo navedena in spremljana razprava v gospodarskem zboru o vseh aktualnih problemih. Naš zbor je bil dejansko izpostavljen pritisku. V naših razpravah smo imeli pred očmi celovitost razvoja našega celotnega nacionalnega ekonomskega sistema in tudi razvoj naše celotne infrastrukture. Pri tem smo izhajali s stališča, da ne moremo podžagati tistih vej, to je gospodarskih panog, katere morajo s svojimi proizvodnimi sredstvi in silami ustvariti pogoje tudi za razvoj infrastrukture, za razvoj vseh ostalih dejavnosti, ki spadajo v okvir ekonomike slovenske nacije.

Zaradi tega menim, da bi ta zapisnik moral biti dopolnjen tudi z razlogi odklonitve, če govorimo o delimitirani stopnji za zdravstveno zavarovanje in podobno in pa da pri tem ugotovimo, kateri so bili razlogi za odklonitev. Mislim, da bi se tudi ostali poslanci izrekli o tem, da velja resolucija, ki jo je skupščina sprejela. Bilo nam je očitano, da smo neprincipialni pri izvajanju skupščinske resolucije in da smo neprincipialni pri nadaljnjem razvoju samouprave na področju zdravstva. Menim, da ta resolucija velja tudi v gospodarstvu. V njej smo napisali, da bo skupna obremenitev v gospodarstvu manjša kot v letu 1968. 20. decembra 1968 sem že povedal svoje mnenje in upam, da zaradi tega ne bom nič domišljav, če ugotovim, da sem tedaj pravilno predvideval, kakšna bo reakcija in kako se bodo interpretirala naša stališča. Interpretirajo se ponekod zlonamerno in zlobno, ne vem pa iz kakšnih razlogov. Mislim, da osebno ne bi mogel sprejeti takih očitkov. Drugič ne bi mogel sprejeti, da bi bil tudi v bodoče gospodarski zbor postavljen od strani izvršnega sveta v takšno situacijo, kot je bil, to je v mat-pozicijo. Tedaj lahko samo odloča ali črno ali belo in to pod takimi pogoji, ki so skoraj ultimativni. Če jih ne sprejmemo, podobno kot prispevne stopnje za izobraževanje ali stopnje za zdravstvo, potem se bomo politično razšli.

Vprašanje razpusta skupščine je povezano z odgovornostjo, ki jo prevzemamo pred eventualnimi dogodki, ki bi nastali na področju zdravstva ali na področju izobraževanja. Pod takimi pogoji se zelo težko odločam, zlasti če ne dobim ustreznih argumentov. Če že moram kot poslanec odločati v tem zboru o porazdelitvi sredstev, mislim, da je bila storjena prva napaka že takrat, ko v resoluciji nismo povedali, kakšna naj bo stopnja prispevka v odstotku od celotne obremenitve gospodarstva. Menim, da je bil gospodarski zbor verjetno pripeljan v to situacijo, da smo najprej izglasovali vse druge manj pomembne pozicije, za tem pa smo prišli na najbolj občutljivo točko, t. j. na izobraževanje in zdravstvo, kjer je bilo potrebno reči, koliko sredstev bo. Zelo sem radoveden in verjetno bo zelo zanimalo tudi druge, kako se bo ta politika naprej razvijala pri občinah, in kakšna bo prispevna stopnja, ki

jo bodo določile občine, ali bo to 4,77 ali 4,13 in podobno. Menim, da bomo šele potem lahko razpravljali, ali je resolucija, ki smo jo sprejeli, sploh še veljavna za gospodarstvo. Šele takrat bomo vedeli, ali je obremenitev v letu 1969 takšna kot v letu 1968 oziroma, ali je ta občutno večja. Pri tem ne bi ponavljal tistega, kar sem že večkrat povedal, in sicer, da je obremenitev slovenskega gospodarstva za 1½ poena večja kot obremenitev gospodarstva v Hrvatski, Srbiji ali poprečno v Jugoslaviji.

Kot poslanec ne bi rad sodeloval v taki igri izvršnega sveta, kot je bilo to pojasnjeno od predstavnika izvršnega sveta. Rad bi imel čisto fair igro, ki me ne bi kot poslanca gospodarskega zbora pred zdravstvenimi delavci ali pri delavcih v prosveti, kulturi in izobraževanju okvalificirala kot nekulturnega, ali pa kot človeka, ki ne razume potreb nadaljnjega razvoja zdravstva in izobraževanja.

Poudarjali smo in mislim, da je naša razprava bila zelo korektna in na ustrezni, ne le politični, temveč tudi strokovni ravni, ker smo ugotavljali, da rešujemo celoten sklop problemov nacionalne ekonomike in da skušamo vse probleme reševati v tistih mejah, ki jih naše gospodarske zmogljivosti dopuščajo. Verjetno bi bilo prav, da bi enkrat izhajali s takšnega stališča in analizirali, kaj lahko prispeva slovensko gospodarstvo za nadaljnjo izgradnjo infrastrukture, za nadaljnjo izradnjo nadgradnje in, kaj je gospodarstvu nujno potrebno za večji ekonomski potencial, za večjo intenzivnost nadaljnjega razvoja in prodora slovenskega gospodarstva na jugoslovansko ali na inozemsko tržišče. Najmanj, to je bilo tudi ugotovljeno v našem zboru, da pri tem ne moremo biti postavljeni v položaj, da se pri nas samo licitira in le odloča ali naj damo ali ne, da pa ne pridejo pred nas ustrezni organi, ki so za to zadolženi z ustreznimi argumentih in ustrezno politično odgovornostjo, da bo nadaljnji razvoj gospodarstva potekal vsaj tako če že ne boljše kot v letu 1968.

Zaradi tega menim, da so vsi očitki temu zboru neutemeljeni in da je treba tudi v zapisniku seje utemeljiti, zakaj je bil zbor proti delimitiranju stopnje za zdravstvo. O teh razlogih naj bo tudi javnost obveščena. Mi nismo nikoli izražali dvoma, da samouprava v zdravstvu ne bo odigrala svoje vloge, temveč je bil izražen dvom, da izvršni svet ne bo mogel zagotoviti ustrezne stopnje prispevka. Na to nas navajata že oba govora podpredsednika izvršnega sveta tovariša Hafnerja, ki je enkrat izjavil, da dovoljuje stopnjo 5,15 do 5,20, drugič pa smo videli, da so po nekaterih komunalnih skupnostih sklepali celo o prispevni stopnji 5.55.

Zaradi tega predlagam, da skliče naš matični in pristojni odbor za gospodarsko programiranje in finance tiskovno konferenco in pojasni vse razloge, ki so vodili odbor, da je predlagal zboru takšno stališče. Ne glede na že sprejet zakon moram odkrito povedati, da me je zelo motilo, da kot poslanec prejmem od izvršnega sveta predlog zakona, po katerem naj glasujem za stopnjo 5,20, takoj za tem pa poslušam po radiu razpravo predstavnika izvršnega sveta v socialno-zdravstvenem zboru, ki pravi, da je bilo to predlagano v sili in nuji, ker drugega izhoda ni bilo, da pa izvršni svet še nadalje vztraja pri prvotnih pozicijah in zastopa prejšnji program.

Mislim, da bi ta stališča kazalo tako razčistiti, da nas ne bi pojmovali kot neke primitivce, ki se sploh ne razumejo v družbeno življenje, in da smo celo krivi, da zdravstveni delavci ne bodo imeli tistih plač, ki so jih predvideli, da izobraževanje ne bo imelo sredstev itd.

Zaradi tega mislim, da bi bila verjetno umestna razprava tudi v drugih zborih, kaj vse gospodarstvu manjka za njegovo modernizacijo in kako si predstavljamo nadaljnji razvoj naše nacionalne ekonomike in vseh dejavnosti v Sloveniji.

Mislim, da bi o svoji politiki moral izvršni svet resneje premisliti, in da ni nujno razreševati le tiste probleme, če študentje kaj zahtevajo, čeprav mislim, da so ravno tako državljani kot vsi drugi in da jim je treba omogočiti normalen študij, dasiravno je po mojem študij le priprava za delo in ne delo samo. Enako ne moremo razreševati v gospodarstvu le tiste primere, če kdo pomisli na stavko. Te probleme tudi ne moremo reševati tako, da zamenjamo vodilne delavce od direktorja do vodstvenih delavcev oziroma razpustimo delavski svet in uvedemo prisilno upravo. Teh reči ne bi ponavljal, ker jih je že tovariš Vidmar navedel. Mislim, da je treba obravnavati te zadeve enakopravno na vseh področjih in da si gospodarski zbor ni lastil nobenega primata ter da je še kako upošteval vse težave in skušal razumeti vse potrebe tako na področju izobraževanja kot na področju zdravstva.

Zaradi tega menim, da takšni očitki in pisanje v tisku ne zasluži posebne resnosti in da ni objektivno ne glede na to, kaj je bilo povedano v socialno-zdravstvenem zboru. Tako podrobno in s takšno zavzetostjo ni bilo pisano o naših razpravah, ki so bile vodene v gospodarskem zboru, temveč so bili odstavki tako kratki in tako preurejeni, da so lahko potem nekateri dobili vtis, da že vnaprej zavračamo probleme.

Kar me še moti, je to, da ne smemo nadaljevati s politiko, da bi očitki padali zdaj enemu zdaj drugemu zboru, češ da se ne razumemo na svojem področju. Potrebno je najti skupno resolucijo in skupno pot, kajti takšni dogodki lahko postanejo resen problem in da kaže, da o njih razmisli tudi izvršni svet pri svoji nadaljnji politiki.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Pungerčar se javlja k besedi.

Stane Pungerčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V imenu odbora za programiranje in finance bi verjetno moral priti do podobnih ugotovitev, in sicer da bi vendarle kazalo naše delo in naše ugotovitve bolj dokumetirati v zapisniku. Glede na to, da gre pri tem le za izvleček iz zapisnika, sem prepričan, da je originalni dokument povzel celotno razpravo in vsa naša stališča, ki se nanašajo na odločitve na pretekli seji tega zbora.

Imel bi nekaj drugih vprašanj, ki se nanašajo na delo v skupščini in na odnos poslanca pri delu v skupščini. Skušal bi predvsem kritično oceniti stališča, ki jih je obravnaval socialno-zdravstveni zbor na svoji zadnji seji.

Socialno-zdravstveni zbor je ocenil, da je gospodarski zbor s svojimi sklepi zavrnil proces samoupravnega reševanja problematike in sprejemanja samoupravnih odločitev. V svojih obrazložitvah se sklicuje na dosežene samoupravne dogovore v dialogu z gospodarstvom. Dvomim, da so bili dogovori, na katere so se sklicevali nekateri poslanci, resnično doseženi v neposrednem samoupravnem dialogu s proizvajalci. Socialno-zdravstveni zbor poziva javnost, naj obsodi odločitve gospodarskega zbora kot etatistične tendence, ki so v nasprotju z našim samoupravnim sistemom. Zbor prav tako poziva, sklicujoč se na sprejete dokumente, družbeno-politične organizacije, naj ocenijo odločitve gospodarskega zbora in zavzamejo do njih svoja stališča.

Mislim, da to niso metode dela skupščine in njenih organov in ne glede na ocene in akcije socialno-zdravstvenega zbora menim, da bi morali postaviti vprašanje sistema dela v skupščini. Pri tem bi spomnil na razpravo poslanca Egona Prinčiča, ki je citiral izjave predstavnika izvršnega sveta, ki so se bistveno razlikovale v razpravah na dveh sejah. Poudaril bi tudi lakoničen odgovor, ki mi ga je dal predstavnik izvršnega sveta na vprašanje, zakaj ni bil zakon prej obravnavan, čeprav je bil predlog zakona pripravljen že julija 1968. Moram še posebej poudariti, da me je odgovor v celoti zadovoljil, ker sem ga razumel približno tako, da izvršni svet ni pospeševal obravnav in sprejema osnutka zakona iz enakih razlogov, kot naš zbor, ker še ni poznal vseh instrumentov delitve.

Menim, da po poti, ki jo je zavzel socialno-zdravstveni zbor, ni mogoče zagotoviti nadaljnje krepitve skupščinskega samoupravnega sistema, zato kritično ocenjujem način pristopa k obravnavanju problemov v skupščini, ki ni sprejemljiv. Javnost ni bila objektivno obveščena o vprašanjih, ki so povzročila ostri protest socialno-zdravstvenega zbora. Zavračam oceno nekaterih poslancev socialno-zdravstvenega zbora, da je gospodarski zbor sprejel svoj sklep na osnovi dokaj nekvalificirane razprave in da zbor ne pozna problematike na področju zdravstva in zdravstvenega zavarovanja. Zakaj je ta zbor, po tej logiki, sploh obravnaval področje zdravstva in financiranje zdravstvenega varstva. Vprašejem se tudi, ali je omogočeno delo našemu zboru ob stalnem pritisku, obljubah in vnašanju nesprejemljivih metod dela. Nastane tudi vprašanje položaja poslanca v delu skupščine, glede njegovih stališč in samostojnih opredelitev v tem, da se poslanec gospodarskega zbora diskvalificira v javnosti in s tem omejuje njegova pravica in samostojnost pri odločanju, ki je zagotovljena z ustavo. Če smo že večkrat poudarjali vprašanje odgovornosti, lahko upravičeno zahtevamo, da se tudi pri obveščanju javnosti zahteva polna odgovornost za objektivno obveščanje.

Ob zaključku razprave bi poudaril oziroma obvestil zbor, da sem se posvetoval z našimi člani odbora glede predloga tovariša Lamuta. Odbor za programiranje in finance ne sprejema tega predloga, ker smatra, da je delo odbora bilo javno, da je odbor seznanil zbor z vsemi stališči in ne čuti nobene potrebe, da bi se ponovno konfrontiral pred tiskom. Če je potrebno, naj se predstavniki tiska potrudijo do predsedstva zbora, ki ima na razpolago celotno dokumentacijo. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Tratnik ima besedo.

Mirko Tratnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne glede na razpravo predsednika odbora za gospodarsko programiranje in finance, da je zapisnik, ki smo ga prejeli, izvleček iz naših razprav, sodim za nujno potrebno, da na 18. strani zapisnika navedemo, zakaj je poročevalec odbora za gospodarsko programiranje in finance zavrnil prvotni amandma k stopnji prispevka 3,06 in podprli predlog predsednika gospodarskega zbora za stopnjo prispevka 3,26, in sicer zato, ker je bilo jasno poudarjeno, da to sprejema pod pritiskom in ker ne želi zaostrovati situacije. To se mi zdi tembolj pomembno, ker smo ponovno sešteli vse prispevne stopnje, ki smo jih na zadnji seji obravnavali in ugotovili, da so tudi številne občine in ne le velike, prišle do prispevne stopnje 33,07, nasproti lanskoletni 32,50. Menim, da smo s tem

podprli resolucijo, ki smo jo nedavno sprejeli in da bomo morali to vprašanje ponovno obravnavati, ko da nam bo izvršni svet pripravil celotno problematiko.

O razpravah, ki so bile na socialno-zdravstvenem zboru, bi podal naslednje mnenje. Ne bi hotel polemizirati z nekaterimi poslanci socialno-zdravstvenega zbora, predvsem ne na podlagi časopisnih povzetkov diskusije, ki je bila v socialno-zdravstvenem zboru. Pripominjam pa, da ob teži, ki ga dobiva vsa ta problematika, pot ne vodi naprej in ne k rešitvi, temveč da pomeni uvajanje najbolj nevarnih metod za naš gospodarski razvoj. Sodim, da ni bila na mestu izjava, ki je bila povzeta v časopisju, češ da je gospodarski zbor sprejel sklep na podlagi dokaj nekvalificirane razprave. Menim, da moramo zavrniti način, s kakršnim so začeli napadati nekateri posamezniki, pa tudi časopisi, predvsem »Delo«, razprave in sklepe gospodarskega zbora. Gre za način, da nas najprej obsodijo, češ da ne priznavamo samoupravljanja, da dajemo nezaupnico samoupravljanju, da smo etatisti in tako dalje, to je za način, da nas najprej politično diskvalificirajo in potem obsodijo. Menim, da je zdrav način le konkretna, argumentirana razprava, ne pa nenačelno obmetavanje o nezaupnici samoupravljanju v zdravstvu, o nekvalificirani razpravi itd. Poudarjam, da samoupravljanje dobro poznamo in da v gospodarstvu samoupravljamo s tistimi sredstvi, ki jih sami ustvarjamo ter da tudi problematiko izgub sami rešujemo. Gospodarstvo ne postavlja zahteve, da dobi sredstva, s katerimi bi samoupravljalo, temveč išče vedno rešitve v prvi vrsti pri sebi. Če bi po analogiji diskutantov v socialno-zdravstvenem zboru tudi mi ocenjevali stališče izvršnega sveta in ostalih zborov skupščine, ki niso sprejeli zahteve gospodarstva po vzpostavitvi reformske delitve družbenega proizvoda, po kateri bi se morali odločiti za intenzivnejšo modernizacijo našega gspodarstva, v katerega vlagamo manj sredstev kot v drugih republikah Jugoslavije in manj kot v drugih državah, potem bi tudi naš gospodarski zbor po isti logiki lahko postavil vprašanje nezaupnice samoupravljanja v gospodarstvu.

Postavil bi vprašanje, ali niso družbene dajatve za splošno porabo posegle v samoupravne pravice gospodarstva? Prepričan sem, da bi bilo to absurdno, tako kot je absurdno postavljati ta vprašanja tudi z druge plati. Zato sodim, da ni na mestu sklicevanje na našo družbeno-politično ureditev in partijske dokumente. Če bi gospodarstvo po tej poti reševalo svoje probleme, potem bi se lahko, celo v večji meri, sklicevalo na številne resolucije in priporočila o našem gospodarskem in družbenem razvoju. Dejstvo potrjuje, da toliko, kolikor daje gospodarstvo Slovenije za splošno porabo, ne daje gospodarstvo drugod. Zato tembolj zavračamo krivične obtožbe gospodarskega zbora. Predvsem pa ne želimo, da vprašanje financiranja gospodarstva ali pa katerekoli splošne porabe postavimo na politično tribuno in presojamo s stališča, kdo je to politično bolje postavil ne glede na argumente. Odbori gospodarskega zbora, kot tudi gospodarski zbor, so že večkrat poudarili, kar je razvidno tudi iz zapisnikov in poročil, da je treba najprej razčistiti našo ekonomsko politiko, kar pomeni določiti naš nadaljnji razvoj in šele temu ustrezno izoblikovati konkretne akte. Tako naj bi se najprej enotno določila stopnja obremenitve gospodarstvu za splošne potrebe, kar bi storili na podlagi strokovnih ugotovitev in odvisno od tega, koliko gospodarstvo zmore, brez škode za naš nadaljnji razvoj, porazdelitev te akumulacije družbi pa naj bi bila predmet razprav negospodarskih sfer.

Predsedujoči Miran Goslar: Ali še kdo želi besedo? Tovariš Kolar želi besedo.

Dr. inž. Drago Kolar: Tovariši! Podobno, ko sta že predgovornika povedala, bi hotel še posebej poudariti vlogo tiska v teh dneh, ko je komentiral odločitve in dogodke v socialno-zdravstvenem zboru in pa komentarje in uvodnike, ki so že dva dni v časopisju, predvsem v Delu. Pri tem ne bi rad tiska učil, kako naj prezentira dogodke v skupščini, ali naj jih prezentira objektivno z vsemi argumenti z ene in druge plati in kako naj obvešča javnost. Vendarle bi rad opozoril na veliko odgovornost, ki jo prevzema neobjektivni poročevalec oziroma tisti poročevalec, ki poroča samo po eni plati in ki s tem avtomatično pripiše drugi strani vsa mogoča nagnjenja, od uničevanja samoupravljanja do etatizma, da tako diskvalificira drugo stran, ki potem ne more več zagovarjati svojih stališč. Mislim, da s takšnim poročanjem lahko naredimo veliko škodo gospodarstvu in celotnemu družbenemu razvoju Slovenije. Odgovornost za to bo končno padla na tistega, ki je napadal in tako vnaprej obsodil brez argumentov naše stališče.

Zaradi tega menim, da bi bilo treba opozoriti s tega mesta tiste predstavnike javnosti in tiste predstavnike tiska, ki obveščajo javnost, da želimo in apeliramo na objektivnost.

Predsednik Miran Goslar: Mislim, da je sprejemljivo, kar je tovariš Tratnik povedal glede popravka na 18. strani zapisnika. Glede ostalega vas moram obvestiti o naslednjem.

Enako kot predhodniki se ne strinjam z zelo enostransko razpravo, ki je izzvenela iz izvajanj posameznih poslancev socialno-zdravstvenega zbora. V teh diskusijah je mnogo bolj prišel do izraza interes delavcev, zaposlenih v zdravstvenih institucijah, kot pa interes zavarovancev. Vendar moramo biti pravični do poslancev socialno-zdravstvenega zbora v toliko, da so pač le reagirali na dosti bolj skope vesti in argumente, o katerih je naš zbor razpravljal. Zlasti mislim, da je pomembno, da se v vseh razpravah in v vseh informacijah niso predložili javnosti vsi argumenti, ki jih je naš odbor formuliral v svojem poročilu k predlogu zakona o delimitiranju stopenj. Upam si trditi, da bi bilo v tem primeru zelo težko očitati, tako zapisniku kot stališčem našega odbora, da je proti samoupravljanju. Strinjam se z oceno, ki jo je dal tovariš Tratnik, da je najlažja metoda politično diskvalificirati posameznika ali pa celo ves zbor, namesto nastopiti s stvarno razpravo o argumentih, predvsem o tistih argumentih, ki ne skrbijo le za eno področje splošne porabe, temveč o razvoju družbe kot celote.

V tem je bistvena razlika in upam si trditi, da je naš zbor v svojem dosedanjem delu pokazal v svojih nastopih, sklepih in odločitvah mnogo več razumevanja za razvoj družbe kot celote. Upam si trditi, da celo mnogo več kot nekateri drugi samoupravni organi oziroma samoupravne skupnosti, ki pač vidijo svoje poslanstvo izključno na področju dela, za katerega se čutijo zadolžene. Skratka, menim, da smo po sili razmer postavljeni v situacijo, v kateri je dolžnost našega zbora, da skrbi za razvoj družbe kot celote, ne pa le njenih posameznih sektorjev. Upravičeno pričakujemo, da naj bi to veljalo in se upoštevalo tudi pri delu drugih zborov v naši skupščini oziroma v samoupravnih skupnostih. Ni dovolj sklicevati se, da tudi v teh skupnostih sedijo zastopniki gospodarstva, ker pač vidimo, da se stvari razvijajo v praksi nekoliko drugače, kot je to morda idealno zamišljeno.

Da se vrnem na zapisnik, ne smemo pozabiti, da bo v skupščinskih informacijah objavljen mnogo širši del, to se pravi, da bodo tam seveda tudi izjave

posameznih poslancev in argumenti, ki so bili izrečeni. Seveda bo to objavljeno tudi v dobesednih sejnih zapiskih.

Glede obsodbe oziroma kritičnih pripomb v zvezi s pisanjem »Dela« pa je verjetno res mogoče zaključiti, da je bila dana večja publiciteta posameznim področjem oziroma stališčem, ki so prišla do izraza v razpravi na socialno-zdravstvenem zboru in ne samo tam. Gre tudi za druge uvodnike, ki ste jih omenjali. Na žalost pa je tako, da opažamo vse bolj in bolj, da se v naši družbi v nekem smislu daje prednost tistim, ki bolj dvigajo svoj glas v zaščito svojih interesov in kompaktno nastopajo, kar je seveda v določenih dejavnostih mnogo lažje, kot v gospodarstvu. Seveda je po drugi plati najbrž res, da je bilo tudi fizično nemogoče dobiti več prostora v »Delu«, toliko moramo biti pravični do novinarjev, ki poročajo o delu našega zbora, saj so istega dne zasedali trije zbori. Toliko lažje je bilo potem za druge predstavnike tiska, ki poročajo s področja zdravstvenega zavarovanja in izobraževanja.

Morali bi nas podpreti v tem smislu, da smo pripravljeni v javnosti pojasnjevati svoja stališča ne glede na to, ali to zahteva dodatno angažiranost ali ne, in ne glede na to, da mislimo, tako kot je tovariš Pungerčar rekel, da je bilo o tem že veliko povedanega. Tudi če je bilo, mislim, da je treba še več povedati in se izogibati temu, kot da gre za spor med dvema zboroma. Menim, da sploh ne gre za to, tudi ne za to, ali smo za oziroma proti delimitiranju stopenj. Vsi dobro vemo, da je to sekundarno vprašanje ter da gre predvsem za problem razvoja družbe kot celote oziroma problem ekspanzije in pritiska posameznih področij splošne porabe. V okviru gospodarstva ne moremo sprejeti vseh predlogov, ki prihajajo za izboljšanje položaja posameznih gospodarskih grupacij, čeprav so morda same po sebi upravičene. Vseh teh predlogov ne moremo sprejeti, če v globalu rušijo določeno politiko, ki je sprejeta o razvoju gospodarstva. Določena analogija, čeprav gre za specifične probleme, najbrž obstaja tudi pri drugih dejavnostih, zlasti če se preveč avtomatično prenaša na te dejavnosti dohodkovni sistem, ki velja v gospodarstvu.

Osebno izjavljam, da sem pripravljen, ne da bi se hotel vnaprej kvalificirati, da lahko zastopam in tolmačim mnenje zbora, dati kakršnokoli izjavo ali mnenje, če bodo to zahtevali novinarji ali kdo drugi. Menim, da mora vsak poslanec to sprejeti tudi nase, kajti biti poslanec ne pomeni samo priti na seje, temveč tudi tolmačiti svoja stališča, ne glede na to, ali so docela pravilna. To je najmanj, kar lahko od vsakega poslanca pričakujemo, in mislim, da smo to dolžni.

Kot rečeno, gre v bistvu za mnogo važnejša vprašanja, kot je problem delimitiranja ali pa zadrževanja limitiranja. Mislim, da to v nekem smislu v resnici tolmači razpoloženje, ki je bilo na tem zasedanju. Do zaostritve situacije je prišlo zaradi tega, ker so se parcialno obravnavali posamezni problemi in je zato na nekaterih področjih prišlo do določenih večjih zaostritev, ne da bi mi ali ta področja bili krivi za to. Naš zbor prav gotovo ni zavrnil stopnje delimitiranja zato, ker bi bil principialno proti delimitiranju ali pa celo proti samoupravljanju, kot se mu skuša imputirati, temveč zato, ker je pač način razprave privedel do tega, če smo hoteli, da sploh še kaj ostane od tistega, kar je bilo zapisano v resoluciji. Zavedamo se, da je največji problem v tem, da se v bistvu povsod samoupravljanje preveč izenačuje s pravico, da si vsakdo zagotovi tisti delež, ki naj bi mu pripadal po lastni presoji, namesto da bi v samoupravljanje vključili tudi racionalno poslovanje in skrb za čim manjše družbene stroške. Da ta prizadevanja bolj delujejo v gospodarstvu, ne toliko

zaradi subjektivnih prednosti, kot zaradi objektivnih okoliščin, je razumljivo, saj so nekatere družbene službe monopolne že po svojem značaju. Ta pojav imamo tudi v gospodarstvu ali pa vsaj v nekaterih dejavnostih gospodarstva. V resnici problem delimitiranja nima tako pomembne vloge in bi verjetno bili mnogo prej za delimitiranje, če ne bi šli v celotni politiki splošne porabe na tako maksimalno povečanje, kot je bilo predlagano.

Govorim nepovezano, vendar sem pripravljen dati ustrezne izjave, ki se nanašajo na ta predmet. Želeč tolmačiti to razpoloženje, mislim, da bo v našem dnevnem časopisju dovolj pripravljenosti, da izravna tehtnico v tej smeri, in da ne zreducira celotnega problema na spor med socialno-zdravstvenim in gospodarskim zborom. Mislim, da s to dopolnitvijo lahko zapisnik sprejmemo. Ali se s tem strinjate? (Poslanci se strinjajo.) Želi še kdo razpravljati? (Ne.)

Če ne, potem je seja zaključena. Tovariši, izrabljam to priložnost, da vam ob izteku 1968. leta vsem skupaj in vsakemu posebej zaželim srečno in uspešno novo leto 1969. Zahvaljujem se vam za vaše sodelovanje in pomoč. Hvala lepa vsem in še enkrat srečno 1969. leto.

(Seja je bila zaključena ob 14.30.)

PROSVETNO-KULTURNI ZBOR

49. seja

(18. decembra 1968)

Predsedoval: Miloš Poljanšek,
predsednik prosvetno-kulturnega zbora

Začetek seje ob 10.45.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovarišice in tovariši poslanci, z zamudo začenjamo 49. sejo prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije. Zamuda je nastala zaradi novih momentov oziroma zaradi amandmajev, ki jih je danes zjutraj poslal izvršni svet tudi našemu zboru. Toliko v pojasnilo.

Za današnjo sejo so se opravičili poslanci: Danica Kaplan Marija Faganeli, Janez Pešec, Vanda Škodnik, Viktor Malovrh in Vinko Dobnikar. Ugotavljam, da je zbor sklepčen, čeprav mislim, da še nekaj poslancev manjka, ki se niso opravičili.

Za današnjo sejo zbora predlagam tale dnevni red:

1. odobritev zapisnika 48. seje;
2. poslanska vprašanja;
3. predlog zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji;
4. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje;
5. predlog zakona o financiranju kulturnih dejavnosti (predlagatelj — izvršni svet — ta zakonski predlog umika);
6. predlog zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969;
7. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli;
8. teze o razvoju in izpopolnjevanju sistema vzgoje in izobraževanja v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji.

Ima kdo k predlaganemu in, kot sem povedal, delno spremenjemu dnevnemu redu kakšno pripombo oziroma spreminjevalni ali dopolnilni predlog? Kolikor ne, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red vas želim obvestiti, da sem na današnjo sejo zbora povabil predstavnike izvršnega sveta Skupščine SR Slovenje, republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, republiškega sekretariata za finance, izobraževalne skupnosti SR Slovenije, pedagoškega inštituta SR Slovenije, zavoda za šolstvo SR Slovenije, katedre za pedagogiko pri filozofski fakulteti univerze v Ljubljani, mestnega sveta Ljubljana, republiške konference SZDL Slovenije, republiškega sveta Zveze sindikatov, republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti in centralnega komiteja Zveze mladine Slovenije. Prisotne predstavnike naštetih povabljencev vabim z vašim soglasjem k sodelovanju.

Tako lahko preidemo k 1. točki dnevnega reda, to je k odobritvi zapisnika 48. seje. Ima kdo k zapisniku prejšnje seje kakšno pripombo oziroma predlaga spremembo? (Ne.) Če ne, lahko ugotovim, da je zapisnik 48. seje prosvetno-kulturnega zbora soglasno odobren.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja. Kot sem že dejal, odgovor na vprašanje poslanca Borisa Feldina odpade, ker je svoje vprašanje umaknil. Vabim pa poslance, če ima kdo kakšno vprašanje, da ga ustno zastavi. Prosim. Kaže, da ni nikogar, ki bi želel postaviti ustno vprašanje. Zato lahko zaključimo tudi to točko.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnosti in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji.

Predlog zakona je predložil Skupščini SR Sloveniji v obravnavo izvršni svet, ki je kot svojega predstavnika določil podpredsednika izvršnega sveta dr. Franceta Hočevarja, in člana izvršnega sveta, sicer člana našega zbora dr. Vladimira Bračiča. Želi predstavnik izvršnega sveta še ustno obrazložiti zakonski predlog? (Želi.) Besedo ima tovariš dr. Vladimir Bračič.

Dr. Vladimir Bračič: Tovariš predsednik, spoštovani tovariši in tovarišice poslanci! Izvršni svet, ki je predložil predlog zakona, je razpravljal tudi o amandmajih, ki so jih k predlogu sprejeli odbor prosvetno-kulturnega zbora za šolstvo, odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo ter zakonodajno-pravna komisija. Pri tem je prišel do naslednjih sklepov:

Izvršni svet sprejema amandmaja, ki ju je dala zakonodajno-pravna komisija k naslovu zakona in k 1. členu. Prav tako v celoti sprejema amandmaja k 2. in 4. členu zakona, kot sta ju skupno sprejela oba zbora.

Izvršni svet pa ne sprejema amandmajev obeh odborov k 7. členu, temveč predlaga novo naslednje besedilo 7. člena:

37. člen se spremeni tako, da se glasi: »Posebnim izobraževalnim skupnostim oziroma delovnim organizacijam, ki v skladu s pogoji, določenimi na podlagi zakona, neposredno organizirajo in financirajo izobraževanje kadrov za svoje potrebe, zagotavlja republiška izobraževalna skupnost del sredstev, ki jih po tem zakonu plačujejo delovni ljudje teh organizacij. Ta del se določi v skladu z vrsto, kvaliteto in obsegom izobraževalnih dejavnosti.

Če posebne izobraževalne skupnosti oziroma organizacije iz prejšnjega odstavka v sporazumu z republiško izobraževalno skupnostjo organizirajo iz-

obraževanje kadrov tudi za širše potrebe, jim republiška izobraževalna skupnost zagotovi sredstva za ta del njenih dejavnosti.

Medsebojne pogodbe iz prejšnjih dveh odstavkov se urejajo s pogodbo.

Za 7. členom se v predlogu zakona doda nov 7. a člen, ki se glasi: »38. člen se črta.«

Naj obrazložim takšno stališče izvršnega sveta! Menimo, da je nesprejemljivo, da bi izvzeli iz interesa gospodarskih organizacij v celoti tiste šolske institucije, ki so v njihovi sredi nastale, se razvijale in na katerih so te organizacije kazale in še kažejo svoj interes. Ne gre, da bi »podržavili« ta del šolstva, ki se je v okviru gospodarskih organizacij razvijal in dobil svojo današnjo podobo, za katero smo celo smatrali, da je v okviru tega šolstva najkvalitetnejša. Menimo, da bi, če bi tako ravnali, ravnali proti interesom tako gospodarskih organizacij kot učencev v teh šolah in tudi samih šol. Hkrati pa bi se oddaljili od prakse, ki je sicer v veljavi v vsem ostalem svetu, kjer tudi poznajo šole pri gospodarskih organizacijah, ki jih deloma ali celo v celoti financirajo te organizacije.

Hkrati s tem osnovnim stališčem pa s spremembo 37. člena zagotavljamo tem gospodarskim organizacijam tudi možnost, da z republiško izobraževalno skupnostjo — na osnovi medsebojnega razgovora in dogovora, ki se zaključi s pogodbo — uravnavajo odnos, upoštevajoč pri tem stopnjo interesa gospodarskih organizacij. Ta se kaže v vrsti in izkristalizirani obliki profila, ki je lahko enkrat zelo ozko specializiran in prilagojen za določeno gospodarsko panogo ter skoraj nima v drugih gospodarskih panogah svojih potrošnikov, drugikrat pa je ta interes širši zaradi tega, ker je profil širši. Se pravi, da je ta odnos treba od primera do primera ugotoviti, ker je od primera do primera različen, in ga zato z zakonskim besedilom ne moremo vnaprej določiti.

Z drugim odstavkom tega člena zagotavljamo tistim organizacijam ali posebnim izobraževalnim skupnostim, ki sporazumno z republiško izobraževalno skupnostjo organizirajo izobraževanje za širše potrebe, da jim republiška izobraževalna skupnost po predhodni pogodbi zagotovi sredstva za ta del njihove dejavnosti. Skratka, menimo, da s tem ostajamo v bistvu vendarle pri tem, da gospodarstva ne izločimo iz procesa, ampak da ga vnaprej vežemo in njegov interes vključujemo v nadaljnji razvoj šolstva, vključujoč pri tem tudi široko družbeno skupnost prek republiške izobraževalne skupnosti.

To je kratka obrazložitev, zakaj predlagamo novi tekst 37. člena: v njem je v bistvu vključeno to, kar je bilo doslej v 37. in 38. členu, hkrati pa je nakazana možnost formiranja posebnih izobraževalnih skupnosti, ne da bi to z zakonom vnaprej določili. Nastanejo naj tam, kjer se bo pokazal neposredni interes.

Izvršni svet predlaga k 8. členu amandma, da se za 3. alineo vključi nova 4. alinea, ki se glasi: »—za financiranje dejavnosti vzgojnih posvetovalnic.« Menimo, da je prav, da pride to besedilo v naloge temeljne izobraževalne skupnosti. Izvršni svet tudi sprejema amandma obeh odborov, da se sedanja 5. alinea črta, da se v 6. alinei črta beseda »izredno« in da se 7. alinea črta.

V 10. členu je treba zaradi novega besedila predlaganega 7. člena popraviti 5. in 6. alineo tako, da se glasita: »— del sredstev posebnim izobraževalnim skupnostim oziroma delovnim organizacijam v skladu s 1. odstavkom 37. člena tega zakona« in »— sredstva posebnim izobraževalnim skupnostim oziroma delovnim organizacijam v skladu z 2. odstavkom 37. člena tega zakona.«

Izvršni svet odklanja amandma, ki sta ga dala oba odbora, naj se doda nova 9. alinea z naslednjim besedilom: »Sredstva za kritje razlik pri financiranju dejavnosti drugih posebnih zavodov za usposabljanje otrok z motnjami v duševnem razvoju, za kolikor stroški izobraževanja na teh zavodih presegajo stroške izobraževanja na rednih osnovnih šolah v skladu z merili, ki jih določi republiška izobraževalna skupnost.« Menimo, da so te šole in oddelki sestavni del osnovnega šolstva in da bi v primeru, da sprejmemo ta amandma, morali pri občinah zajemati del sredstev in jih zbrati na republiškem nivoju zato, da bi jih istim občinam ponovno vračali. Tako bi seveda zajemali sredstva iz vseh občin in jih vračali tistim, ki imajo takšno šolstvo organizirano. Tako bi tudi tistim občinam, ki same financirajo osnovno šolstvo in ga bodo vedno same financirale, prav tako pomagali financirati posebne oddelke ali posebne šole s sredstvi, ki bi jih zbrali v celoti. Menimo, da je dovolj, če republiška izobraževalna skupnost v okviru dopolnjevanja osnovnega šolstva kot celote dopolnjuje tudi to obliko osnovnega šolstva v tistih občinah, kjer bo dopolnjevala osnovno šolo. To je logično in čisto.

Izvršni svet pa sprejema naslednjo 10. alineo, ki govori o sredstvih za kritje razlike pri financiranju dejavnosti hospitacijskih in eksperimentalnih šol in prav tako spremembo teksta alinee, ki govori o obveznem strokovnem izpopolnjevanju učiteljev, vzgojiteljev in pedagoških svetovalcev.

Oba odbora sta sprejela amandma k 12. členu: ker smo predlagali nov tekst 12. člena, odpade potreba po novem 61. a členu; izvršni svet ga zato zavrača. Pač pa sprejema amandma, da se za 12. a členom predloga zakona doda nov 12. b člen, ki se glasi: »Za 65. členom se doda 65. a člen, ki se glasi:« Ne glede na določbe 3. odstavka 4. člena tega zakona se v letu 1969 pri določanju enotnih osnov meril osebni dohodki delavcev na področju vzgoje in izobraževanja uskladijo s poprečnimi osebnimi dohodki enake stopnje izobrazbe v drugih dejavnostih v letu 1967, ker je to v skladu s stališči izvršnega sveta, ter sklepi in priporočili skupščine.

Prav tako izvršni svet sprejema amandma zakonodajno-pravne komisije, da ta po sprejetju teh sprememb izda novo prečiščeno besedilo zakona.

Predsednik Miloš Poljanšek: Prosim predstavniška odbora za šolstvo, da pove, kakšno je stališče odbora. Besedo ima poslanec Bojan Kardelj.

Bojan Kardelj: Odbor za šolstvo je razpravljal o predlaganih amandmajih zakonodajno-pravne komisije in izvršnega sveta, ki jih je dobil šele danes, in se v celoti strinja s tako spremembo zakona, kot je pravkar v celoti obrazložil tovariš dr. Bračič.

Predsednik Miloš Poljanšek: Ali ima predstavnik zakonodajno-pravne komisije željo, da ustno posreduje stališče komisije. Prosim, tovariš Janko Česnik, predsednik zakonodajno-pravne komisije.

Janko Česnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da v odsotnosti člana naše komisije in poslanca vašega zbora pojasnim temu zboru stališče naše komisije glede amandmaja k 10. členu tega zakona, kjer gre za sredstva, ki naj bi jih republiška izobraževalna skupnost prispevala za posebno šolstvo. Omejil bi se samo na ta amandma, ker so vsi ostali amandmaji redakcijske narave.

Društvo SR Slovenije za pomoč duševno nerazvitim osebam je opozorilo naše zbore na težavni položaj društva in na financiranje posebnega šolstva, in sicer zato, ker občine ne namenjajo dovolj sredstev za ustanovitev in delovanje posebnih šol. Znano je, da je v občinah sorazmerno visok procent otrok, ki ne morejo normalno obiskovati osnovnošolskega pouka; zaradi tega seveda zaostajajo, motijo tudi druge učence oziroma nimajo tistega položaja in niso deležni tiste vzgoje, ki bi jo morali imeti glede na zaostalost in manjši fizični ter umski obseg. Zaradi tega se je naša komisija strinjala s predlogom društva, zlasti v tem smislu, da bi bilo potrebno za te šole zagotoviti del sredstev tudi iz sredstev republiške izobraževalne skupnosti, podobno kakor za šole delovnih organizacij, ki izobražujejo kadre za gospodarstvo in za širše družbene potrebe. Sistem sofinanciranja naj bi se torej uvedel tudi pri teh šolah, in to na ta način, da bi republika krila del sredstev, ki so potrebna za financiranje teh šol.

To stališče smo oprli na 123. člen ustave, ki izrecno navaja, da republika skrbi poleg visokega šolstva in poleg šolstva manjšin tudi za posebno šolstvo, ki se sicer izvaja v občinah. To je izrecno navedeno v republiški ustavi; zato smo bili mnenja, da je taka ureditev, kot jo predlaga društvo, bolj smiselna in bliže ustavnim načelom, kakor pa sedanja ureditev, da so to dejavnost v celoti financirale občine. Zaradi tega se ne bi mogel v celoti strinjati s predstavnikom izvršnega sveta, ki je navajal, da je to pravzaprav osnovno šolstvo, da spada v celoti v osnovno šolstvo in da zaradi tega naj v celoti to šolstvo financirajo tudi občinske skupščine. Res je, da je to osnovno šolstvo, vendar pa po svoji dejavnosti, po svojem namenu nedvomno spada med take dejavnosti, kjer bi bilo dobro, da republika intervenira. Poleg tega pa ni razlogov in ni pogojev, da bi se taki zavodi in take šole osnovale v vsaki občini, ampak je tu potrebno še medobčinsko sodelovanje oziroma intervencija republiških organov.

Predsednik Miloš Poljanšek: Če sem prav razumel predstavnika zakonodajno-pravne komisije, se ne strinja s stališčem izvršnega sveta. Vztrajate pri svojem amandmaju? (Da.) Odbor za šolstvo našega zbora pa se je solidaliziral s stališčem izvršnega sveta. Ali bo morda predstavnik izvršnega sveta pojasnil oziroma zavzel stališče do tega? Prosim, dr. Bračič.

Dr. Vladimir Bračič: Nedvomno je pohvalno, da se tudi kakšna druga komisija, katere neposredna delovna naloga ni vsebinsko razpravljanje o teh stvareh, ampak čuvanje zakonitosti, poglablja v te probleme in jih tudi skuša prezentirati. Na področju posebnega šolstva ločimo dve vrsti posebnih šol: del posebnega šolstva, ki po zakonih spada v okvir financiranja republiških forumov in ga republiška izobraževalna skupnost tudi financira; to so posebne šole republiškega pomena. Poleg teh so še oddelki in posebne šole, ki so samo posebna oblika osnovnega šolstva, torej nekaj povsem drugega. Menimo, da je to osnovna temeljna enota osnovne šole, zato ker se organizira ali v obliki samostojnega šolskega zavoda kot posebna šola ali pa v obliki oddelka v okviru normalne osnovne šole, in največ je takih. Običajno se te šole organizirajo v okviru občine in so le redko medobčinske, ker gre za otroke osnovne šole, ki se ne vozijo daleč. Zato se nam zdi naravno, da ostanejo v okviru osnovnega šolstva in torej v okviru tistega, ki je njegov ustanovitelj.

S tem pa seveda izvršni svet ni rekel, da je kakorkoli proti temu, da lahko tudi republika te stvari sofinancira. Kajti povedal sem, da jih bo v praksi republiška izobraževalna skupnost sofinancirala v vseh tistih občinah, kjer bo sicer dopolnjevala osnovno šolstvo. Izvršni svet se le postavlja na stališče, da je to temeljna naloga ustanovitelja in da se republika pojavlja tam, kjer se tudi sicer pojavlja kot sofinancer osnovnega šolstva. Zato izvršni svet vztraja pri svojem stališču.

Predsednik Miloš Poljanšek: Govoril bo poslanec Bojan Kardelj, predstavnik odbora za šolstvo.

Bojan Kardelj: Rad bi pojasnil samo to, da se je na seji odbora za šolsto predstavnik zakonodajno-pravne komisije strinjal s tako spremembo amandmaja, kot je zapisana, in ni vztrajal na prejšnjem amandmaju, ki je v bistvu amandma odbora za šolstvo.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima ponovno poslanec Janko Česnik.

Janko Česnik: Oprostite, vidim, da sem dolžan to pojasniti. Na seji odbora je sodeloval podpredsednik naše komisije, ki je seveda sodeloval tudi na razpravi v komisiji, ko je sprejela stališče, ki sem ga prej povedal. Res je to, da komisija svojega amandmaja ni dala, sprejela pa je načelo, da je bližje intencijam ustave amandma odbora za šolstvo in da se zaradi tega nagiba k temu, da se sprejme amandma tega odbora. To je bilo stališče komisije, in če je kasneje prišlo do sprememb, je verjetno to vzrok, da se je naš predstavnik nekoliko nejasno izrazil v tem smislu.

Predsednik Miloš Poljanšek: Vendarle nisem razumel, ali vztraja komisija pri amandmaju oziroma prevzema amandma, kateremu se je odrekel odbor za šolstvo? Prosim, tovariš Česnik.

Janko Česnik: Komisija dejansko amandmaja ni dala, ampak le izjavila, da ji je amandma odbora bližji. Seveda, če se odbor temu odreka, potem ga komisija ne prevzema, ker to ni tak amandma, ki bi imel direktno vpliv na kršenje ustave in zakonitosti, ampak le do neke mere vpliva na izvrševanje ustave oziroma uresničevanje ustavnih načel. Zato s tega vidika ne morem vztrajati pri amandmaju.

Predsednik Miloš Poljanšek: Zaključujem razpravo o tem vprašanju, pri čemer ugotavljam, da med predlogom zakona, ki ga daje izvršni svet v razpravo, in stališčem odbora za šolstvo ni nikakršnih razlik glede teksta.

Tako lahko začnemo razpravo. Najprej glede samega postopka; predlagan je namreč skrajšani postopek. Želi kdo razpravljati o tem? Prosim, poslanka Zofka Kodrič.

Zofka Kodrič: Zanima me, kako se bodo reševale investicije v posebnem šolstvu. Rada pa bi dobila odgovor tudi na vprašanje, ali se bo razlika med dražjim posebnim šolstvom in osnovnim šolstvom resnično krila iz republike.

Predsednik Miloš Poljanšek: Predstavnik izvršnega sveta dr. Bračič bo pojasnil to vprašanje.

Dr. Vladimir Bračič: Kot sem prej poudaril, je to sestavni del osnovnega šolstva; zato seveda investicije v to šolstvo tečejo tako, kot sicer v osnovno šolstvo. Z odklonitvijo amadmaja se avtomatično vsa razlika ne financira iz republiških sredstev, ampak samo tista, ki bo v okviru splošnega dopolnjevanja osnovnega šolstva v določenih občinah.

Predsednik Miloš Poljanšek: To se pravi, da se posebno šolstvo vključuje v celoten kompleks stroškov osnovnega šolstva. Če tu nastanejo razlike, se potem prelivajo sredstva prek republiške izobraževalne skupnosti.
Še kdo želi besedo? Prosim, poslanec Boris Feldin.

Boris Feldin: Sem proti skrajšanju postopka, ker z zakonom urejamo stvari drugače, kot so bile doslej urejene, hkrati pa sploh ne vemo, kakšne so in kakšne bodo posledice tega v občinah. Zato mislim, da je treba najprej razčistiti vprašanje, kakšne bodo obveznosti občin in republike v naslednjem letu in kakšne bodo posledice na področju izobraževanja, zlasti kar zadeva prevzem financiranja srednjega šolstva. Na drugi strani pa je popolnoma odprto tudi vprašanje financiranja osnovnega šolstva in realiziranja vseh tistih stališč in sklepov, ki smo jih tudi sprejeli.
Ker sta odbora in izvršni svet umaknila amandma o posebnem šolstvu, ga bom jaz ponovno dal; kajti dr. Bračič je rekel, da so to oddelki rednih šol. To ni res. Januarja smo sprejeli zakon o posebnem šolstvu, po katerem je lahko posebna osnovna šola lahko le samostojna, oddelki na posameznih šolah pa so lahko le dislocirani oddelki redne posebne osnovne šole. Če ni temu tako, me tovariš sekretar lahko popravi, mislim pa, da se nisem zmotil. To se pravi, da to šolanje ne more biti pri redni šoli.
Ne bi se mogel v celoti strinjati s tem, da bo lahko republika z dopolnilnimi sredstvi krila večje stroške, ker se dopolnjuje 37 občin, vseh pa je 60. Zato me zanima, kdo bo to upošteval pri tistih, ki niso dopolnjevane.

Predsednik Miloš Poljanšek: Dajem predlog za skrajšani postopek na glasovanje. Kdor je za skrajšani postopek, naj, prosim, dvigne roko. (24 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (15 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (8 poslancev dvigne roko.)
Ugotavljam, da je predlog za skrajšani postopek sprejet.
Začenjamo razpravo o zakonskem predlogu. Kdo želi besedo? Prosim, poslanec Janko Belec.

Janko Belec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Predlog zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja, tako vsaj izgleda, nam zagotavlja stalnost financiranja vsega, ker je obvezno na področju vzgoje in izobraževanja in kar je bilo do sedaj dokaj labilno. Tako ima na primer temeljna izobraževalna skupnost naše občine zaradi nerealiziranih dohodkov ca. 10 milijonov primanjkljaja, pa tudi občinski proračun ne bo realiziran. Menim, da je današnja sprememba le korak naprej, ker nam stalnost financiranja jamči, da bodo naši vzgojno-izobraževalni zavodi lažje opravljali svoje naloge, zlasti še, če bo

poleg enotnejših osebnih dohodkov urejeno tudi boljše materialno stanje našega šolstva.

S predloženim predlogom prihajamo tudi do tega, kar smo na tem mestu celo zahtevali, to je, do enotnih meril za vso republiko. To lahko privede vzgojno-izobraževalne zavode iz dosedanje zaostalosti bliže tistim, ki so dosedaj imeli mnogo več sredstev za svojo dejavnost.

Sredstva občin za temeljne izobraževalne skupnosti so bila dosedaj dokaj različna in nekatere postavke le delno realizirane. Tako bi se naj pri temeljni izobraževalni skupnosti pri nas med drugim stekala tudi sredstva od intelektualnih storitev, avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav; vsega tega pa na našem področju skoraj ni. Močno je upadel tudi prispevek od prometnega davka od maloprodaje.

Predlog ureja tudi financiranje srednjega šolstva, domov in pedagoške službe. Sofinanciranje srednjih šol dosedaj ni bilo povsem v redu, ker posamezne temeljne izobraževalne skupnosti niso izvrševale svojih obveznosti do tistih skupnosti, ki so skrbele za srednjo šolo. Tudi financiranje pedagoške službe ni teklo gladko. Nujna je tudi pomoč dijaškim domovom in študentskim menzam.

Menim, da bo mnogo teh vprašanj predloženi zakonski predlog rešil hkrati z dopolnilnimi predlogi odbora za šolstvo in, kot smo danes slišali, tudi izvršnega sveta.

Predsednik Miloš Poljanšek: Prosim, besedo ima podpredsednica dr. Aleksandra Kornhauser:

Dr. Aleksandra Kornhauser: Tovariši! Zavedam se, da je nerodno, ker se oglašam k besedi kot predsednica odbora za šolstvo, toda danes, žal, nisem mogla sodelovati v razpravi o amandmajih, zato mi dovolite, da se kot član tega zbora le oglasim. Gre za amandma o posebnih šolah. Tudi jaz bi se namreč težko strinjala s tem, da odpade.

Amandmaja ne bom zagovarjala zaradi tega, ker bolje ustreza ustavi, enakopravnosti in podobno, ampak predvsem zaradi interesa posebnih šol. Tiste občine oziroma tiste temeljne izobraževalne skupnosti, ki že imajo organizirane posebne šole, imajo večje stroške z njimi, kakor z rednimi osnovnimi šolami. Logično je, da bo pri nujnih omejitvah na področju šolstva prišlo do tega, da bodo vsi ukinjali vse, kar bi kakor koli bilo dražje od tistega minimuma, ki ga je treba zagotoviti. Zato menim, da je nevarnost, da bodo take posebne šole trpele zaradi stališča, ki ga s svojim amandmajem zagovarja izvršni svet.

Tiste občine, ki imajo to šolstvo razvito, po navadi zajemajo tudi otroke z drugih občin in zahtevajo obračun. Zato menim, da je amandma, kakršnega je prvotno sprejel odbor za šolstvo in ki se mu žal danes odreka, le vreden ponovne presoje, in da je treba razmisliti, kako zagotoviti takšno financiranje, da to prepotrebno in premalo razvito šolstvo ne bo prizadeto. To pa bi mu vsekakor grozilo, če bi ga izravnali s stroški ostalega osnovnega šolstva.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Leopold Kejžar.

Leopold Kejžar: V načelu je na vsak način zelo simpatična misel, da posebno šolstvo glede financiranja postavimo na nekoliko trdnejše temelje, s smiselno republiško intervencijo. Čeprav sem sam za to, da do tega pride,

pa menim, da je sprejem amandmaja, ki je predlagan, v sedanjem trenutku najbrž nekoliko preuranjen.

V Sloveniji imamo posebno šolstvo le delno razvito; v razvitejših področjih bolj, v manj razvitih pa manj. Veliko število otrok, ki spadajo v te šole in ki so bili tudi že kategorizirani, se ni moglo vključiti vanje. Veliko število otrok pa tudi še ni bilo pregledano in kategorizirano. Zato smo na vsak način zainteresirani za pospešen razvoj tega šolstva. Toda, če nalagamo republiki odgovornost za to šolstvo, potem bi hkrati morali predvideti rok, v katerem bi bilo to treba izpeljati, kajti to ni mogoče samo z denarjem, potrebne so tudi ustrezne investicije in kadri, ki pa jih ni mogoče izšolati čez noč. Ustanavljati šole z nespecializiranim kadrom pa nima smisla.

Na vsak način bi torej razširitev tega šolstva terjala določen čas. Dokler pa to ne bi bilo izvršeno, pa bi zašli v komično situacijo, da bi republika zbirala sredstva na vsem svojem območju, torej tudi tam, kjer tega šolstva še ni. Tako bi tisti, ki posebnega šolstva nimajo, plačevali zanj tam, kjer ga že imajo, pri tem pa ne bi imeli nobene garancije, kdaj bodo tudi sami prišli do tega šolstva.

Torej, če bi amandma že bil, bi ga morali smiselno preoblikovati, tako da bi določili tudi program razvoja posebnega šolstva v Sloveniji. Če pa tega nimamo, pa mislim, da je sprejem amandmaja preuranjen in bi bilo treba spremembo zakonske ureditve nekoliko odložiti.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima tovariš Ludvik Zajc, predsednik izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti.

Ludvik Zajc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! O obravnavanem problemu je republiška izobraževalna skupnost že razpravljala in se prvotno strinjala tako z odborom kot tudi z društvom. Vendar vas želim opozoriti na to, da ob zadnjih razpravah, ko neprestano razpravljamo o tem, da ni mogoče nadalje obremenjevati občine in prenašati njihova sredstva v republiške kakršne koli solidarnostne fonde, seveda ni mogoče prevzemati tudi novih obveznosti.

Opozoril bi še na to, da v zakonu, ki ga sedaj obravnavate, nastopa tudi obveznost republiške izobraževalne skupnosti, da financira strokovno izpopolnjevanje učiteljev. Za to ni predvidenih sredstev v kvantifikaciji. Vendar pa smatramo, da bomo lahko v letu 1969 začeli izvajati, in sicer iz obratnih sredstev republiške izobraževalne skupnosti. Še nadalje posegati z novimi obveznostmi v ta sredstva pa seveda ni mogoče.

Prav tako je res, kar pravi poslanec Kejžar, da je najbrž veliko bolj smotrno, da sprejmemo zakone šele potem, ko imamo pred seboj ustrezne analize. Tako bomo sploh vedeli, koliko je otrok za posebne šole in kakšne so zahteve glede investicij, kadrov, učnih programov, razmestitve mreže tega šolstva ter drugih pogojev. Zdaj pa lahko pričakujemo sicer s humanega stališča pravilno odločitev, ki pa je žal nismo sposobni izvajati.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Boris Feldin.

Boris Feldin: Ne moremo se strinjati niti s tovarišem Zajcem niti s tovarišem Kejžarjem, češ vsi bi plačevali, čeprav nimajo šol. Mi tudi univerze in srednjih šol nimamo, pa plačujemo vsi enoten prispevek. Zato se mi ne zdi nepravilno, če bi tudi za posebno šolstvo vsi solidarno prispevali. Tudi s trdit-

vijo, da odvzemamo občinam sredstva, se ne morem strinjati, ker jih s tem tudi razbremenimo in jim ne nalagamo novih obveznosti.

Zato predlagam amadma k 10. členu v istem besedilu kot ga je odbor predložil, potem pa umaknil. Obravnava naj se torej kot moj amandma.

Predsednik Miloš Poljanšek: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem amandma poslanca Feldina na glasovanje. Kdor je za amandma, naj, prosim, dvigne roko. (36 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (7 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (3 poslanci dvignejo roko.) Amandma je torej sprejet.

Besedo želi predstavnik izvršnega sveta dr. Vladimir Bračič.

Dr. Vladimir Bračič: Ob glasovanju in sprejemu amandmaja želim samo opozoriti, da bi moral zbor ob vsaki novi obveznosti, ki jo zakonsko sprejme, tudi sprejeti ali zagotoviti sredstva za to. Zato sprašujem predstavnika republiške izobraževalne skupnosti, če so v sredstvih in izračunih, ki jih za letos predvideva, sredstva za tako dopolnjevanje zagotovljena.

Predsednik Miloš Poljanšek: Beseda ima tovariš Ludvik Zajc.

Ludvik Zajc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ko smo v odborih razpravljali o spremembah zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja, smo zahtevali, da pride v zakon določilo, da se nobena nova obveznost ne sprejme, če ni danih sredstev. Iz zakonodajno-pravne komisije nam je bilo pojasnjeno, da je to urejeno že v poslovniku skupščine. Če ne boste sedaj dali sredstev za ta amandma, ki ste ga izglasovali, menim, da delujete proti poslovniku. V sredstvih republiške izobraževalne skupnosti teh sredstev ni.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima dr. Aleksandra Kornhauser.

Dr. Aleksandra Kornhauser: Republiška izobraževalna skupnost bo razpolagala s sredstvi za dopolnjevanje občin oziroma temeljnih izobraževalnih skupnosti. Menim, da je kriterije, ki še niso izdelani, treba postaviti tako, da se v okviru teh sredstev zagotovi del za financiranje razlike, ki nastane zaradi dražjega poslovanja posebnih šol.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo želi dr. Vladimir Bračič.

Dr. Vladimir Bračič: Tovariš predsednik, k temu amandmaju bi prosil za pojasnilo. Ali amandma, da bo republiška izobraževalna skupnost dolžna dajati sredstva tudi tistim razvitejšim občinam, ki same financirajo osnovno šolstvo in so sedaj same financirale tudi posebno šolstvo? Po logiki stvari vsem, torej tudi, da bom kar imenoval, Kranju, Ljubljani, Celju itd.

Predsednik Miloš Poljanšek: Mislim, da je prav, če predlagatelj amandmaja pove, kako je mislil. Prosim, poslanec Feldin.

Boris Feldin: Zdi se mi, da nekoliko preveč kompliciramo. Strinjam se s tovarišico Kornhauserjevo, da je treba merila tako prilagoditi, da bo jasno, kdo ima pravico do dopolnilnih sredstev za posebne šole. Hkrati pa ob tem

menim, da bi to vprašanje morali vezati na zakon, ki zagotavlja sredstva za republiško izobraževalno skupnost. Če tudi tam ne bomo našli teh sredstev, vemo pa, da so jih občine doslej imele, se postavlja vprašanje, kje ta sredstva so. Prav zaradi tega bom, čeprav nisem želel, predlagal še en amandma, in sicer k 62. členu tega zakona:

»V letu 1969 morajo skupščine občin določiti najmanj takšno stopnjo občinskega prispevka za izobraževanje po drugem odstavku 26. člena tega zakona, tolikšen del občinskega prispevka za izobraževanje po 27. členu tega zakona in tolikšen del občinskega davka od prometa blaga na drobno po drugem odstavku 29. člena tega zakona, da bodo za financiranje dejavnosti iz 40. člena tega zakona zagotovljena najmanj takšna sredstva, kakor so bila dejansko realizirana v letu 1968 za osnovne šole, za posebne šole, za prevoze šoloobveznih otrok ter na ta sredstva še 7 % iz naslova dopolnilnih dejavnosti.

Občinska skupščina, ki v letu 1968 ni dala za dejavnosti, navedene v prejšnjem odstavku, vsaj 20 % lastnih sredstev iz prispevkov, navedenih v prejšnjem odstavku, mora v letu 1969 določiti najmanj tolikšno stopnjo prispevkov, da bodo zagotovili najmanj 20 % lastnih sredstev, realiziranih v letu 1968.

V letu 1969 se pa smatra, da je občinska skupščina zagotovila svoj delež v prispevkih za izobraževanje takrat, ko je določila takšne stopnje po prvem odstavku tega člena in po drugem odstavku tega člena, da dosegajo sredstva v prvem in drugem odstavku tega člena tako višino, kakor v letu 1968. V tem primeru ima skupščina občine in pristojna izobraževalna skupnost pravico, da v skladu s pogoji in merili, ki jih določi republiška izobraževalna skupnost, pridobi dopolnilna sredstva po prvem odstavku spremenjenega 35. člena tega zakona.«

Po 35. členu zakona, kot smo ga spremenili, še vedno ne vemo, kaj je obveznost občine; to je le imaginarni pojem. S predlogom amandmaja ne bi občinam nalagali nobenih novih obveznosti, pač pa bi jih zmanjšali za tiste stvari, ki niso zajete v amandmaju, se pravi, za srednje in drugo šolstvo, ki je odpadlo iz obveznosti občin. Ta sredstva seveda morajo biti pri republiški izobraževalni skupnosti. Toda, če upoštevamo predlog, ki smo ga danes dobili, lahko ugotovimo, da so se sredstva za izobraževanje v globalu znižala 78,7 milijarde najprej na 72,7 milijarde, danes pa še za nadaljnji dve milijardi, torej skupno z investicijami na 70 milijard. To mi enostavno ne gre v glavo, saj je potemtakem od tistega, kar smo govorili, ostalo zelo malo. Celo to, bi rekel, da smo bili nekoliko prehitri, ko smo zavrnili predlog sekretariata za finance, ker je bil boljši, kot pa tale, ki ga bomo danes še obravnavali.

Predsednik Miloš Poljanšek: Ali bi predsednik zakonadjno-pravne komisije lahko pojasni stališče te komisije do amandmaja, ki ga je dal poslanec Feldin? Prosim, tovariš Česnik.

Janko Česnik: V zvezi z amandmajem, ki ga je dal poslanec Feldin, menim, da tako daleč občin ne moremo zavezati in da so bili utemeljeni pomisleki naših zborov že pri prejšnjih razpravah in sklepanjih, ko smo le s težavo sprejeli amandma, da so občine dolžne zagotoviti najmanj toliko sredstev kot v prejšnjem letu. To je povzročalo večje negodovanje tudi pri občinskih skupščinah, ker so bile že v prejšnjih časih obveznosti in sredstva zelo različna.

Če lahko povem mnenje svoje komisije tudi v nepravnih zadevah, menim, da zadostuje pojasnilo podpredsednice Kornhauserjeve, ki je rekla, da bi iz-

obraževalna skupnost lahko pri sestavi osnov in meril za dodeljevanje dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim upoštevala tudi te kriterije. To izhodišče zbor lahko sprejme, z dodatnim amandmajem poslanca Feldina pa se ne morem strinjati.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Ivan Žele.

Ivan Žele: Tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš predsednik! Glasoval sem proti prvemu amandmaju poslanca Feldina, ker se bodo, kot bomo videli v naslednji točki, dopolnilna sredstva republiške izobraževalne skupnosti zmanjšala za 1 milijardo in pol. Če bomo preložili na ta dopolnilna sredstva še stroške za posebne šole, bomo tistim občinam, ki so bile dopolnjevane, odvzeli sredstva in jih odlili v ljubljanske in druge razvite občine. Sicer pa bi se strinjal z amandmajem, če bi republiška izobraževalna skupnost v svojih merilih lahko zagotovila, da razvite občine, ki ne dobivajo dopolnilnih sredstev za osnovno šolstvo, ne morejo dobiti dopolnilnih sredstev za posebne šole.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo želi razpravljati? (Nihče.) Če ne, imamo dve možnosti: ali prekinemo razpravo o tej točki in preidemo na naslednje točke ali pa naredimo odmor. Predlagam, da nadaljujemo z naslednjo točko. Se strinjate? (Da.)

Tako lahko preidemo na 4. točko dnevnega reda, to je na razpravo o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje.

Zakonski predlog je predložil izvršni svet Skupščine SR Slovenije in kot svoja predstavnika določil podpredsednika dr. Franceta Hočevarja in člana izvršnega sveta dr. Vladimira Bračiča; republiški sekretariat za finance pa je določil za svoja predstavnika sekretarja tovariša Rika Jermana in namestnico sekretarja tovarišico Dragico Dekleva. Želi predstavnik izvršnega sveta zakonski predlog še ustno obrazložiti? (Da.) Besedo ima dr. Vladimir Bračič.

Dr. Vladimir Bračič: Tovariši poslanci, pred seboj imate predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje. Iz predloga je razvidno, da izvršni svet predlaga, da se dosedanji predlog zakona spremeni tako, da se stopnja 1,95 % spremeni v 3,26 in da se v prvi alinei dosedanjih 0,97 % spremeni v 0,80 %, v drugi alinei pa 0,16 % v 0,11 %; drugo besedilo ostane enako.

S temi predlaganimi spremembami se, kot je razvidno iz obrazložitve, zmanjšajo sredstva, ki bi jih dobila republiška izobraževalna skupnost za dopolnjevanje temeljnih izobraževalnih skupnosti od prej predlaganih 90 milijonov na 75 milijonov, kar pa še vedno pomeni 28 % več od sredstev, ki so bila na razpolago v letu 1968. Dalje, da se sredstva za investicije v osnovno šolstvo zmanjšajo od sedaj predlaganih 15 milijonov na 10 milijonov, kar prav tako še vedno pomeni 100 % povečanje glede na sredstva, ki so bila na razpolago

v letu 1968. Sredstva za dejavnost, ki jih je dolžna financirati republiška izobraževalna skupnost po zakonih, ostanejo s tem predlogom nespremenjena.

Izvršni svet prihaja s tem predlogom v želji, da ob nastali situaciji poišče najustreznejšo rešitev, ki v svojem bistvu pomeni kompromis med interesi, ki se pojavljajo pri vseh tistih dejavnikih, ki neposredno sodelujejo pri ustvarjanju in delitvi dohodka. Zveza se je letos s svojim posebnim odlokom odpovedala 1,7 % obremenitvi osebnega dohodka; z razpravami skušamo najti ustrezno pot, da bi uskladili interese tako gospodarstva, ki bi naj teh 1.7 % dobilo za svoje potrebe, kot naraslih potreb splošne porabe v naši republiki, ki terjatjo, da del teh sredstev, ki jih federacija sprošča, zajamemo za njihovo kritje. Tu nedvomno gre za medsebojno usklajevanje in zato menimo, da je to kompromis. V prvem predlogu smo predlagali nekoliko višje procente in s tem seveda tudi višjo absolutno vsoto teh sredstev. Situacija, kakršna je nastala, pa je pokazala, da smo nekoliko precenili možnosti prelivanja sredstev. Nekatere občinske skupščine so nam namreč dokazale, da bi ob tako ostrem zajemanju dela teh sredstev na republiškem nivoju bistveno prizadeli njihove proračune in jim otežkočili oziroma onemogočili izpolnjevanje tistih osnovnih nalog, ki jih sprejemamo in nalagamo z zakoni in našimi stališči tudi na področju šolstva. S tem, ko predlagamo zmanjšanje stopnje, ki se naj zbere v republiškem merilu, pa seveda ne zmanjšujemo sredstev, temveč le omogočamo, da ta sredstva občinske skupščine s svojimi sklepi zajamejo in jih prav tako usmerijo na področje šolstva, kot smo to nameravali tudi mi. Občinske skupščine imajo torej možnost, da celotno vsoto dveh milijard prav tako usmerijo na področje šolstva. Res pa je, da jih v našem primeru z zakonom v to ne zavezujemo, ker je primarna ustavna pravica občinske skupščine, da v okviru določenih zakonskih predpisov sama določa stopnje obremenitve osebnega in drugih dohodkov.

V razpravi na odboru je prišlo do izraza mnenje, da sedanji način, ko so se sredstva zbrala na republiškem nivoju, zagotavlja, da so ta sredstva resnično uporabljena na področju šolstva. S tem pa, ko dajemo možnost, da občinske skupščine določijo in zajamejo sredstva v okviru predpisov, pa tega zagotovila ni več; nasprotno, možno je celo, da se bo del teh sredstev prelil tudi na kakšna druga področja splošne porabe, ne pa samo na področje šolstva.

Izračuni, kakršni so vam predloženi, kažejo, da kljub znižanju, ostaja republiški izobraževalni skupnosti po tem predlogu 75 milijonov namenskih sredstev za dopolnjevanje osnovnega šolstva v tistih občinah, ki ob določenih pogojih, ki jih je dolžna izdelati republiška izobraževalna skupnost, skupščina pa potrditi, dopolnjujejo nekatere temeljne izobraževalne skupnosti. To pomeni, da se situacija glede na leto 1968 izboljšuje za 28 %. Prav tako se tudi investicijska sredstva po predlogu povečujejo od 5 na 10 milijonov ali za 100 %.

Ko to predlagamo, se zavedamo, da s tem nismo zadovoljni ne mi in ne vi, da bi eni in drugi imeli raje ustreznejše in boljše rešitve in da bi eni in drugi raje hitreje razvijali proces sanacije šolstva. Toda zaradi objektivnih pogojev, v kakršnih smo, bo potrebno različna stališča in različne interese med gospodarstvom in splošno porabo uskladiti tudi v tej hiši, se pravi tudi med našim, gospodarskim in republiškim zborom.

Kot rečeno, so razprave v odborih teh različnih zborov narekovale izvršnemu svetu takšno rešitev, ki pomeni kompromis in za katero je izvršni svet mnenja, da na eni strani prispeva k realizaciji sanacijskega načrta šolstva,

kakršen je bil sprejet v tej skupščini, na drugi strani pa predstavlja najbolj realno možnost, da pride do uskladitve interesov teh različnih dejavnikov.

Zato predlagam zboru, da v svojem mnenju podpre predloženi zakon, zlasti še, ker smatramo, da pomeni napredek in da zagotavlja uresničevanje procesa sanacije šolstva, za kakršnega smo se obvezali.

Predsednik Miloš Poljanšek: Zakonski predlog sta obravnavala odbor našega zbora za šolstvo in zakonodajno-pravna komisija ter predložila poročili, ki pa razumljivo zadevata prejšnji predlog. Najnovejši predlog izvršnega sveta je odbor za šolstvo obravnaval lahko šele danes; zaradi pomanjkanja časa ni mogel napisati poročila oziroma pripraviti mnenja, ki ga naš zbor daje republiškemu in gospodarskemu zboru. Zato prosim predsednico odbora za šolstvo dr. Kornhauserjevo, da ustno posreduje zboru poročilo z odborove seje.

Dr. Aleksandra Kornhauser: Pred časom je bilo v skupščini povedano, da ni nujno, da odbori vedno dajejo soglasno mnenje in da je prav, da na odborih pridejo do izraza tudi dileme. Na današnji seji odbora je dejansko prišlo do tega. Zato vam ne morem posredovati enotnega odborovega mnenja, temveč le tiste fragmente, kjer smo bili enotni, in tiste dileme, kjer smo se bolj ali manj porazdelili v dva tabora, in bo o tem dokončno odločal prosvetno-kulturni zbor sam.

Enotni smo bili v celoti v naslednjih točkah: predvsem za razpravo o tako važnem dokumentu, ki smo ga dobili člani odbora na mizo šele tik pred sejo zbora, taka naglica ni opravičljiva, pa naj govorimo o še tako objektivnih težavah. Odbor je povsem razumel, v kako težavni situaciji je republiški izvršni svet zaradi hudega pritiska s strani občin in, da mora iskati rešitve, kako razbremeniti občine oziroma kako jim dati na razpolago večja sredstva za njihove obveznosti. Pri tem pa je odbor ugotovil, da je vedno znova glavna notranja rezerva prav področje izobraževanja in vzgoje. Če prav bežno ilustriram položaj, gre za prenos sredstev v višini 2,8 milijarde S dinarjev z republiškega nivoja na občine. Od tega naj kar dve milijardi nosi področje izobraževanja in vzgoje. Lahko sicer rečemo, naj občine ta sredstva namenijo področju izobraževanja in vzgoje, tako kot so bila namenjena v republiki, vendar nam je bilo na odboru po vsej obravnavi in po vseh dopolnilnih vprašanjih, ki smo jih postavili predstavnikom izvršnega sveta, ter po pravnem tolmačenju popolnoma jasno, da za to ni nobene garancije. Torej, res je to, kar je bilo rečeno: na temeljnih izobraževalnih skupnostih je, da si v okviru občin ta sredstva izbore. Vsi pa vemo, čeprav cenimo prizadevanja občin, da bi zagotovile čimvečja sredstva za področje izobraževanja in vzgoje, da so v takšnih težavah, da ni nobene garancije, da bi se ta sredstva res v celoti namenila področju izobraževanja in vzgoje. Nasprotno, lahko že vnaprej napovedujemo, da to dejansko pomeni zmanjšanje sredstev za šolstvo. Torej, odbor je bil soglasen proti temu, da šolstvo nosi tako ogromno breme te prerazdelitve in da je, če gre za to prerazdelitev, treba zagotoviti, da se sredstva, ki se prelivajo iz republike na občine oziroma obratno, ki jih republika ne bo zajemala pri občinah, namensko tako ali drugače zagotovijo področju izobraževanja in vzgoje.

Tu pa smo takoj prišli v dilemo: poslanci razvitejših občin so menili, da je takšno vračanje sredstev občinam pravilno, ker bi pri predlagani prerazdelitvi prišle te občine celo v slabši položaj kot dotirane in ne bi mogle zago-

tavljati tistih osnov, ki naj bi bile zagotovljene na področju republike. Poslanci manj razvitih, predvsem do sedaj dotiranih občin, pa so menili, da to ni prav, da to pomeni zavlačevanje procesa izenačevanja pogojev v Sloveniji. To sta torej obe mnenji, ki vam jih posredujem in o katerih bo moral odločati zbor.

Dalje, ne glede na to, da se nismo mogli strinjati s tem, da gre prerazdelitev predvsem v breme izobraževanja in vzgoje, smo prišli tudi pred dilemo, ali je prerazdelitev v okviru omenjenih dveh milijard, kjer naj bi 1 in pol milijarde obremenila predvsem osnovno dejavnost, pol milijarde pa investicije, pravilna. Po eni strani smo bili zaskrbljeni glede osnovne dejavnosti, za katero smo menili, da ni garancij, da bo realizirana, po drugi strani pa je bilo več glasov tudi za to, da je treba še bolj kot na osnovno dejavnost gledati na investicije, kajti program investicij v višini 1 in pol milijarde je že tako minimalen, da že itak zagotavlja komaj tista popravila, adaptacije in gradnje, ki so več kot nujno potrebne. Torej tudi v tem je pred zborom dilema. Zbor je sedaj pred tem, da razpravlja in odloči ali je predlog izvršnega sveta pravilen, ali je sprejemljiv in ali je res, ne da bi hotela izpasti, kot da hujskam, pa le bom rekla — področje izobraževanja in vzgoje tisto, ki naj nosi levji delež te prerazdelitve s praktično nikakršnimi garancijami, da bo ta sredstva v občinah tudi dejansko dobilo; in nazadnje tudi to, ali je predlog glede sredstev za osnovno dejavnost in investicije pravilen.

Predsednik Miloš Poljanšek: Kdo želi besedo? Prosim, poslanec Vlado Uršič ima besedo.

Vlado Uršič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Če dajemo samo mnenje, ni to nič hudega, ker bo verjetno tudi to mnenje, povem brez ironije, doživelo enako usodo, kakršno je tudi mnenje, ki smo ga dali na našem zadnjem zboru in so ga poslanci drugih zborov z rahlimi posmehi zavrgli.. Vendar imam občutek, da je to glas vpijočega v puščavi.

Govorim predvsem zato, ker so me presenetile spremembe glede stopenj, ki smo jih danes dobili na mizi. Puščice sicer — hote ali nehote — lete na izvršni svet, vendar menim, da je izvršni svet to storil predvsem zaradi tega, ker smo naredili umik, že prej mi sami, pred ostalimi zbori, ko smo odstopili od tistega, kar je republiška izobraževalna skupnost namenila za materialne potrebe šolstva. To je bil prvi umik in kot veste, kadar se sovražnik umika, dobi napadalec vedno več korajže in napada. Tako smo sedaj pred tem, da se bomo umaknili tudi od tistih prvotnih stopenj, ki jih je republiški izvršni svet verjetno dovolj pretehtal, vendar na pritisk določene javnosti tudi umaknil. Zato predlagam, da od tistih stopenj v našem mnenju v nobenem primeru ne odstopimo. Če se iščejo sredstva, naj se tudi v 1,7 %, ki jih je federacija odstopila gospodarstvu. Čeprav ne gre zanikati, da so nekatere veje gospodarstva v težkem položaju, bi si gospodarski svet verjetno lahko poiskal rezerve tudi v racionalizaciji in dvigu produktivnosti.

Druga stvar, ki me preseneča, pa je mnenje, da so sedaj prizadeta predvsem večja mesta in večja središča in da se bo na račun teh dvignila periferija. Ta teorija, da delimo slovensko družbo na kmečko in na mestno, je zelo nevarna, tako kot tista, ki jo žal tudi naši izobraženi »ekonomisti« uporabljajo, ko delijo našo družbo na proizvodno in neproizvodno. Zdi se mi, da bodo naši sociologi in politologi čez nekaj let ugotavljali, da smo včasih pustili preširoko odprta vrata za reševanje takih problemov.

Če se povrnem k prejšnjemu, se vprašam, ali je lahko v okviru slovenske družbe in slovenskega teritorija tudi čut solidarnosti, zlasti za tista področja, ki so bila v večji ali manjši meri vedno na robu reševanja problemov. To je verjetno dobršen del Primorske, Dolenjske, pa tudi Koroške in Štajerske. Ta področja, kjer je že itak nizek življenjski standard, so položaj reševala in ga še rešujejo s krajevnimi samoprispevki, pri tem pa lahko ugotovite, da podeželje tak krajevni samoprispevek sprejme, mesto pa ne.

Ob tem bi prosil za pojasnilo, kakšen bo procent za izobraževanje namenjenih sredstev v občinskih proračunih? Zdaj govorimo šele o kriterijih; zato me zanima, ali je predvidena že kakšna številka, kdo jo bo določil in kdaj? Potem, ko bomo v okviru republike sprejeli normative, bo kaj težko manevrirati v že itak utesnjenem prostoru.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Jože Bogovič.

Jože Bogovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pridružujem se govorniku pred menoj, posebno tudi uvodnim mislim in razlagam stališč našega odbora, ki jih je dala tovarišica dr. Kornhauserjeva. Menim, da kompromisna rešitev, ki jo predlaga izvršni svet, ni sprejemljiva in je ne podpiram iz naslednjih razlogov:

1. z zmanjšanjem sredstev je po mojem mnenju ogrožena, če ne celo v celoti onemogočena sanacija šolstva, o kateri smo v preteklosti zelo veliko govorili;

2. sprejem te kompromisne rešitve predstavlja po mojem občutku še nadaljnje siromašenje tistih področij, ki so izravnave najbolj potrebna in o katerih smo v preteklosti največ razpravljali;

3. vsa gradiva, ki smo jih zadnje čase kot poslanci sprejeli, napovedujejo povečanje dohodkov za 4 %; s strani naše občinske skupščine pa sem pooblaščen izjaviti, da je zaradi dodatnih obveznosti, ki prihajajo na občine, računati v resnici celo na manjša sredstva kot v letu 1968. Tako občine le navidezno pridobivajo, v resnici pa se jim nalagajo dodatne obveznosti, katerih izpeljava bo prav gotovo nemogoča;

4. izgovarjanje na občinske rešitve je po mojem občutku nerealno, ker je že razprava o stopnji 45 % za potrebe šolstva zelo sporna in se mi zdi, da v večini občin ni možnosti za njeno uresničitev.

Torej to so razlogi, zaradi katerih ne podpiram predlaganega stališča izvršnega sveta.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Ludvik Činč.

Ludvik Činč: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Danes ne bi dramatiziral, postavil bi le nekaj konkretnih vprašanj, in sicer: kakšen razpon osebnih dohodkov v poprečju se predvideva po sedanjih računih; koliko sredstev bo šlo za materialne stroške? Ali je to še vedno lanska realizacija plus 6 %, čeprav smo na zadnji seji rekli, naj bo 10 %? In kako je z realizacijo predvidenih sredstev za investicije? Kot vidim, so za pol milijarde že manjša.

Zdaj pa res brez vsake zamere še naslednje: kako naj po vsem tem prepričamo prosvetne delavce, da izvršni svet vendarle ni »taktiziral« vse leto do sedaj? In, ali se ne bojimo političnega poloma, ki bo iz tega lahko sledil?

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima tovariš Ludvik Zajc.

Ludvik Zajc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Postavljeno je bilo nekaj vprašanj, na katera bi rad odgovoril. Na začetku pa bi rad opozoril na to, da seveda marsikdo izmed nas ni zadovoljen s zmanjševanjem sredstev za dopolnjevanje, ker smo pač vsi želeli hitreje odpravljati razlike med razvitimi in manj razvitimi na področju šolstva. Vendar mislim, da je vsakemu izmed nas jasno, po vseh razpravah, ki so bile tako pri vas v skupščini, kot zunaj, kakšen je objektiven okvir in kakšne so objektivne možnosti za sanacijo šolstva.

V republiški izobraževalni skupnosti nam je jasno, da bi se dali nekateri problemi lažje reševati, če bi bila dopolnilna sredstva večja. Vendar si ne smemo delati iluzij, da bi s povečevanjem dopolnilnih sredstev odpadle vse težave, kajti, tudi če bi ostalo 9 milijard za dopolnjevanje, je to še vedno samo 20 % potrebnih sredstev za osnovno šolstvo, medtem ko bi 80 % še vedno morale zagotoviti občinske skupščine, upoštevajoč stališča, ki so bila sprejeta v skupščini glede višine osebnih dohodkov, glede materialnih in funkcionalnih izdatkov itd. Čeprav torej predlagano znižanje nekoliko zaostruje položaj, pa vendarle ne preprečuje nadaljnjega koraka k izboljšanju šolstva tudi v manj razvitih predelih. Seveda pa je nerešeno vprašanje, ki ga zadeva vprašanje poslanca Činča, ali bodo vse občine izpolnile v potrebni višini svojo obveznost do osnovnega šolstva na osnovi sklepov in priporočil skupščine. To vprašanje je še vedno odprto, pa naj bodo dopolnilna sredstva takšna ali drugačna. Zato je bil naš predlog izdelan na osnovi 45 % sredstev za izobraževanje od občinskega proračuna oziroma po drugi varianti na osnovi 52 %. Izdelali smo tudi tretjo varianto glede na narodni dohodek, četrto na bruto produkt, peto pa je pripravil mariborski inštitut. Vse variante kažejo, da so doslej nekatere občinske skupščine dajale premalo za izobraževanje, in to prav tiste, ki prejemajo dotacije. Kakršna koli dopolnilna sredstva dajemo, je že zdaj jasno, da bodo morale prav te občinske skupščine za izobraževanje nameniti več kot so doslej. To pa seveda pomeni zaostritev situacije na drugem področju proračunske potrošnje. Zato seveda ne morem odgovoriti na vprašanje, kakšen bo procent občinskih proračunov za izobraževanje. Naš predlog je bil 45 ali 52 % Toda preden ni sprejeta nacionalna bilanca, preden ni sprejet republiški proračun in dokler ne vemo, s kakšnimi dopolnimi sredstvi razpolagamo, ne more republiška izobraževalna skupnost sprejeti meril in pogojev za dopolnjevanje.

Merila so pravzaprav že izdelana in predložena skupščini že septembra, kajti merila, ki ugotavljajo potrebno višino sredstev za izobraževanje, so hkrati tudi merila za dopolnjevanje občine za strošek izobraževanja. Toda ta merila oziroma sredstva so se zniževala, ker so bile napravljene določene korekture na naš predlog. Kot veste, so bile te korekture pri osebnih dohodkih učiteljev, ki poučujejo predmetno, in sicer da se vzame za osnovo 120.000 S dinarjev, dalje, da se za materialne in funkcionalne izdatke vzame potrošnja v letu 1968 plus 6 % in končno, da se obvezna rezerva zmanjša od 2 na 1 %.

Danes torej vemo mi, še bolj pa seveda temeljne izobraževalne skupnosti, kolikšna sredstva so potrebna na področju posamezne občine, da bodo izpolnjena stališča skupščine in izvršnega sveta. Od višine dopolnilnih sredstev in predvsem od tega, ali bodo vse občine svoj delež v celoti prispevale, je torej odvisno, kakšen bo materialni položaj vzgoje in izobraževanja v dopolnjevanih občinah. Ob tem sem prepričan, da bo prišlo v letošnjem letu na posameznih

področjih do loma med sredstvi za šolstvo in sredstvi za ostalo proračunsko potrošnjo. Kajti, če imamo občino, ki ne daje ničesar za osnovno dejavnost osnovnega šolstva, potem je jasno, da take občine ali ni treba ali pa bo morala zreducirati ostalo dejavnost. Mi že dlje časa opozarjamo, da bi bilo najbolj smotrno dopolnilna sredstva kanalizirati v dveh smereh; en del za izobraževanje, drugi del pa za ostalo proračunsko potrošnjo. Dokler pa bo teklo samo v eno smer, bodo problemi še naprej nerazčiščeni. Jasno pa je, da so v celi vrsti dopolnjevanih občin določeni premiki možni. Če imamo na primer dopolnjevano občino, kjer je toliko občinskih upravnih uslužbencev kot v občini Ljubljana-Center, potem je najbrž treba tja poseči.

Ne morem torej odgovoriti, kakšne bodo obveznosti vsake posamezne občine; rekel sem, da je to odvisno od sredstev, ki ostanejo v občini in od sredstev, ki jih dobi republiška izobraževalna skupnost. Od tega pa bodo odvisni tudi kriteriji, ki bodo predloženi skupščini v potrditev. Prav tako je že zdaj težko reči, kakšen bo razpon osebnih dohodkov. Po sedanjih pogojih se predvideva, da bodo učitelji dobili 105.000, učitelji, ki učijo predmetno, 120.000, predmetni učitelji 135.000 in profesorji 160.000 S dinarjev. Če pa nekatere občinske skupščine ne bodo izvršile svoje dolžnosti, potem bo družbeni konflikt tu; in potem se bo treba pogovarjati najbrž nekoliko bolj tudi navznoter, ne samo navzven in navzgor.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Boris Feldin.

Boris Feldin: Že prej predloženi zakonski predlog, h kateremu dajemo mnenje, mi ni v celoti ustrezal, današnji pa je postavil stvari še bolj na glavo. Uporabil bom nekaj konkretnih številk in res prosil, da na to dobim odgovor.

Če me spomin ne vara, sem dobil na prejšnji seji odgovor, da bo udeležba izobraževanja v narodnem dohodku 4,8 %. Iz vseh podatkov, ki so mi na razpolago in ki jih dobivam iz skupščine in republiške izobraževalne skupnosti, ugotavljam, da temu še zdaleč ne bo tako. Iz podatkov namreč vemo, da je bila leta 1966 udeležba izobraževanja v narodnem dohodku 4,5 %, leta 1967 pa 4,3 %. Podatki za leto 1968 pa povedo, da je bilo danih za izobraževanje toliko sredstev, da je njihova udeležba v narodnem dohodku komaj 4 %. Pri vsem tem se dejansko ne moremo več znajti, ker je vsak podatek drugačen.

Menim pa, da bo v letu 1969 še slabše. Po prejšnjem predlogu bi šlo za izobraževanje v Sloveniji 72 milijard 690 milijonov S dinarjev, skupaj z investicijami; to bi pomenilo 4,2 % narodnega dohodka. Vem, da narodni dohodek ni edino merilo, niti ni najbolj eksaktno, vendar pa le pokaže, če se je kaj premaknilo in če je pri tem izobraževanje kaj pridobilo. Bolj bi mi bilo všeč, če bi mi nekdo te premike bolj jasno pokazal; ali se to premika v korist gospodarstva ali osebne potrošnje?

Skratka, s tem nisem zadovoljen. Če pa pogledam današnji predlog, vidim, da gre za ponovno prerazdelitev v korist občin. Pri njih naj bi ali pa tudi ne, pridobili tista sredstva, ki bodo zmanjšana. Povedal sem že, da dvomim celo v to, da bodo sredstva, ki so jih doslej občine za izobraževanje dale, ostala v enaki višini. Najmanj pa verjamem, da bi lahko zagotovili sredstva v taki višini kot letos, plus vsa povečanja.

Republiška izobraževalna skupnost je izračunala približno na enakih osnovah potrebe za vsa izobraževalna področja v Sloveniji, od visokih do osnovnih

šol. Potrebnih sredstev je bilo 78,7 milijarde, od tega 3,72 milijarde za investicije, za osnovno šolstvo pa 43,9 milijarde dinarjev. Po zadnjih sklepih in stališčih so se sredstva, če investicije odračunam, od zahtevanih zmanjšala za 5,33 %. Povsem normalno se mi zdi tole: če smo izračunali potrebe na enotnih načelih za vsa področja in, če so se potrebna sredstva zmanjšala v globalu za 5,33 %, bi moralo vsako področje za toliko znižati svoj delež. Toda predlog zakona tega ne kaže. Znižali smo le dopolnilna sredstva, ker edino tam še vidimo rezervo.

Jaz sem za bolj poštene račune, po katerih mora vsako področje izobraževanja nositi svoj delež. Ne pa tako, kot je v predlogu zakona, kjer so visoko, višje in srednje šolstvo ter dopolnilne dejavnosti dobile 100 % glede na zahtevo. Žal se s tem ne morem strinjati, čeprav menim, da je prav, da se solidariziramo pri prispevkih na republiškem nivoju. Toda zdi se mi, da pomislimo na to samo takrat, kadar nam ugaja.

Rekel bi, da imamo v Sloveniji tri vrste občin; nerazvite, razvite in razvite, ki drugim vse dajejo, ene pa imajo le koristi. Saj vendar vsi vemo, da visoko, višje, srednje in posebno šolstvo financiramo vsi v Sloveniji. Logično bi bilo, da najmanj v tako solidarnem procentu financiramo tudi osnovno šolstvo.

Vemo, da je približno 50 % študentov iz Ljubljane. Vsi pa prispevamo enak procent. Če bi zelo ozko gledal, bi lahko ugotovil, da naša občina daje za višje, visoko in srednje šolstvo točno toliko, da bi lahko imela še enkrat toliko študentov in srednješolcev, pa še tako imenovanega svojega denarja ne bi porabila.

Nasprotno pa se dogodi v večjih centrih, kot so Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, skratka tam, kjer je razvito višje, srednje in visoko šolstvo. Te imajo veliko več svojih ljudi, v procentu in v masi sredstev pa prispevajo veliko manj, kot pa za svoje otroke potrošijo. Zato jim pa drugi pokrivamo. Toda, to smo pripravljeni narediti samo do osnovnih šol; te pa naj uredijo vsak po svoje.

Če smo že tako daleč, potem si razdelimo obveznosti po dejanski porabi posameznih področij šolstva, pa bomo videli, kam bomo prišli! Potem bo verjetno dolžnost Ljubljane, dati več, kot danes daje, kljub temu, da že več daje, verjetno pa bo dolžnost nekoga drugega malo manjša. Toda mi smo si solidarno porazdelili obveznosti samo tam, kjer nam ugaja; ugaja nam pa v centru. Mislim, da to ni prav. Tako je prizadeta taka občina, kot je, recimo naša, ki je dokaj razvita, je pa brez srednjega, višjega in visokega šolstva, na drugi strani pa ima zelo razvito osnovno šolstvo. Kljub temu smo dolžni dajati republiki, dopolnilnih sredstev pa ne dobimo. Takih občin je še več!

S prispevki, ki so navedeni v zakonskem predlogu, se ne strinjam. Mislim, da mora biti masa sredstev taka, kot jo je predvidela republiška izobraževalna skupnost. Ko bomo obravnavali finančni načrt republiške izobraževalne skupnosti, bo itak dovolj možnosti, da bomo to maso pravilno razdelili. Bistvena se mi zato zdi masa. Na drugi strani pa vidim maso sredstev, ki so jih občine dale v preteklem letu za namene vzgoje in izobraževanja. Če obe združimo, vidim, da imamo 12 milijard 700 milijonov premalo; če odštejemo posebna dopolnilna sredstva, nam manjka še 2,7 milijarde.

Prav bi bilo, da pogoje počasi začnemo izenačevati in da nekateri ne uživajo kar naprej preveč pravic v tej naši družbi. Oprostite, toda Ljubljančani uživajo preveč. Ko so prišli s predlogom, naj republiški izvršni svet zniža sredstva, niso hkrati tudi predlagali uvedbo samoprispevkov. Pri nas pa jih

imamo že pet let. Naj mi Ljubljančani povedo, koliko so že zbrali s samoprispevki! Koliko šol so že naredili s temi samoprispevki? Naša občina je razvita občina, ki že vrsto let ne dobiva nobenih sredstev. Obremenjujemo gospodarstvo prek glave, obremenjujemo občane, trpijo prosvetni delavci.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovariš Feldin, jaz bi prosil za parlamentarni ton razprave.

Boris Feldin: Malo me je res zaneslo, toda prav zaradi tega, ker vse preveč govorimo samo o tem, kdo bo nekaj pridobil ali izgubil, ne vidimo pa tistega osnovnega, kako rešiti položaj izobraževanja. Položaj pa je tak, da bo prav izobraževanje tisto področje, ki bo moralo kaj opustiti. V občinah se bodo lomili hrbti, le žal, da bodo to hrbti prosvetnih delavcev. Nanje bo padlo vse tisto, kar bo zmanjkalo, ne pa na hrbte drugih. To vidim že v republiškem proračunu. Ali smo že kdaj slišali, da se je republiški upravi kaj zmanjšalo? Če že govorimo o tem, da je treba zategniti pas, ga je treba vendarle enako. Pa ga ne! Zategujemo ga samo enim; zato se s tako politiko ne bom strinjal in bom proti vsakemu takemu zakonu glasoval.

Zdaj pa si bom, če ne gre drugače, prav po farizejsko ali pilatovsko umil roke, da mi vsaj poznejši rodovi ne bodo očitali, da bi lahko nekaj bilo, pa ni bilo. K prvemu členu predlagam amandma v zvezi s stopnjo prispevkov in njihovo razdelitvijo.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da je prav, da se ob razpravi, ko se odloča naša materialna strategija za vse vrste šolstva, dodobra dogovorimo, kje smo, kakšen je naš položaj in ali smo storili vse, kar je bilo v naši moči. Sam pri sebi sem v resni dilemi, ko razmišljam o tem, ali naj se zavzamem za urejevanje, pa čeprav počasno, razkoraka, ki nastaja med razvitimi in nerazvitimi, ali pa naj se solidariziram s predlogom izvršnega sveta. Predlog izvršnega sveta pojmujem nedvoumno tako, da se sredstva v masi ne spreminjajo in da ostajajo v celoti v višini 726,9 milijona N din, kar pomeni indeks 19 v odnosu do letošnjega leta.

Vendar pa ta neznanka, ki smo jo doživljali v letošnjem letu, prihaja tudi v naslednje leto in se celo v določeni meri potencira, povečuje, na kar opozarjate predvsem tisti, ki ste razpravljali s predstavniki občinskih skupščin. Ni jasno namreč, kako bodo svojo dolžnost in svoje obveznosti opravljale osnovne šole.

Sam pri sebi menim, da je takšna praksa financiranja v prihodnje nezadovoljiva, neustrezna in da bomo nujno morali sistem postaviti tako, da bodo vse relacije jasne že v začetku novega leta, bodisi proračunskega, bodisi finančnega ali kakorkoli že. To se pravi, da bomo vsi, ki delamo v šoli, kulturi ali v gospodarstvu, vedeli, za koliko je kdo obremenjen in s čim definitivno gospodari. Menim namreč, da je ohranjanje nejasnosti, kako se bodo obnašale občine — ko hkrati ugotavljamo, da je nekaj občin takšnih, da nimajo najelementarnejših pogojev, da živijo — prav gotovo nekaj, kar gre resno in direktno na škodo celotnega šolstva in morda še drugih družbenih služb oziroma dejavnosti. Zaradi tega menim, da bi bilo prav, da imamo v naši prihodnji praksi ob razpravah o izhodiščih za proračun prisotno že tudi kvantifikacijo, da tako lahko vidimo, kakšen bo faktičen položaj posameznih zvrsti šolstva, v tem primeru še posebej osnovnih šol.

Premik, ki ga predlaga izvršni svet v današnjem predlogu, je premik, lahko rečem, na pritisk gospodarstva in razvitejših občin, ki se ne morejo strinjati s tolikšnim prelivanjem v korist manj razvitih oziroma nerazvitih občin. Zame je odprto vprašanje, ali je prelivanje potrebno, in še bolj, kakšno naj bo prelivanje, da bi ne naredili usodne napake, da bi prenehali razvijati razvite in da bi ta zastoj šel v korist manj razvitih oziroma nerazvitih. Mislim, da je naša edina politična in družbena deviza nadalje razvijati razvite, pri čemer pa mislim, da je treba takoj dodati in resno podčrtati: ne zanemarjati manj razvitih oziroma nerazvitih. To je zame politično izhodišče, ko se opredeljujem, kaj storiti v tem trenutku.

Vendarle mi za samo odločitev manjka račun, iz katerega bi lahko razbral, ali gredo razviti še naprej in imajo pogoje za nadaljnje razvijanje in ali smo hkrati dali tisti delež manj razvitim in nerazvitim, da bi še nadalje ne zaostajali, kot se vsaj v posameznih primerih nedvomno dogaja. Jaz takšnega izračuna nimam, in ker ga nimam, je seveda odločitev dokaj težka.

In še nekaj! Mislim, da nam vsi, danes za nas najbolj odločujoči dokumenti govorijo, da ne smemo pozabljati na nerazvite oziroma da ne smemo še nadalje dovoljevati tolikšnih razlik v mladih generacijah, kakršne so prisotne, oziroma da moramo te razlike z zavestno, politično in družbeno akcijo zmanjševati. O tem govori ustava, ki pravi, da morajo imeti osnovne šole enake pogoje dela, oziroma da mora imeti mlad človek enake pogoje izobraževanja, in nadalje, resolucija našega zadnjega kongresa Zveze komunistov, ki nedvoumno govori o tem, da je potrebno takšne razlike, kakršne so danes ugotovljene, zmanjševati. Če želimo ta pomembna dokumenta uresničevati, je nujno potrebno čim prej izdelati dolgoročnejši program zagotavljanja tistih minimalnih pogojev za šolsko delo v naših osnovnih šolah, kakršen je potreben in kakršnega zmoremo; se pravi, gre za oceno naših možnosti razvijanja vsega šolstva, še posebej pa osnovnega.

Takšen program moramo imeti, ker je nemogoče, da se zaradi trenutnih situacij in takšnih ali drugačnih pritiskov prilagajamo in odstopamo, ne vemo pa, od česa odstopamo in čemu se prilagajamo. Nisem namreč v celoti prepričan, da je premik, kakršen nam je predložen, v resnici najustreznejši. Menim, da si celo izvršni svet ni v celoti na jasnem, kaj to v konkretni praksi posamezne občine in posameznega šolskega zavoda pomeni. Toda v osnovnih relacijah bi pa vendarle morali vedeti, kam gremo in od česa odstopamo.

Zaradi tega sem prepričan, da bo potrebno čim prej izvršiti popis naših šolskih kapacitet, predvsem osnovnošolskih, jih verificirati in videti, kakšna je faktična materialna situacija. Na podlagi takšne slike bi moral biti izdelan dolgoročnejši program. Tako bi vedeli, kaj hočemo doseči, koliko kaj stane in čemu se moramo zaradi takšnih ali drugačnih razmer in težav v gospodarstvu ali zunanji politiki odreči.

Ker pa vsega tega nimamo na voljo, je meni in verjetno še komu od vas, izredno težko na eni strani vzeti v zaščito manj razvite, pri čemer mislim, da so prizadete in da še bodo prizadete, na drugi strani pa se odločati za sproščanje razvitejših občin, za katere točno vem, da imajo nemalo težav. Tu se s poslancem Feldinom ne strinjam; mislim, da poenostavlja stvari, ko je govoril o tem, kako se prelivajo sredstva iz manj razvitih k razvitim.

Naj zaključim! Sam pri sebi moram ponovno reči, da bo v resnici potrebno prekiniti s takšno prakso, kakršna je bila doslej v veljavi, ko se ob težavah,

na kakršne naletimo in nedvomno jih je veliko objektivnih in manj subjektivnih – potem prilagajamo trenutnim situacijam in reagiramo nanje, ne da bi vedeli, kaj to pomeni. Gotovo je že prišel čas, da se pripravljamo na te vrste razprav bolj temeljito, z boljšimi podatki in da vemo, kaj nam takšen ali drugačen premik, takšna ali drugačna odločitev tudi praktično pomeni v posameznih dejavnostih, v našem primeru v financiranju osnovnega šolstva.

Besedo ima poslanec Miran Hasl.

Miran Hasl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V letošnjem letu smo slišali že toliko številk, prikazanih nam je bilo že toliko raznih variant, da današnje stanje, ko imamo pred seboj spet nove številke, človek resnično težko sprejme. Poleg tega se vse vedno zelo mudi, tako da ne vem, ali je izvršni svet svoje izračune slabo naredil, ali pa republiška izobraževalna skupnost in republiški izvršni svet nista stvari dovolj pretehtala. Vsekakor pa je nevzdržno, da smo šele danes dobili gradivo, hkrati pa naj bi takoj dali tudi mnenje. Jaz se s tem ne strinjam in ne morem sprejeti te večne časovne stiske.

Sprašujem se tudi, kdo sploh kreira pri nas na področju šolstva politiko. Ali so to razvite občine, ali zelo ali manj razvite, ali je to gospodarstvo ali pa izvršni svet.

Pridružujem se tistim, ki so spraševali, ali bomo zato podaljšali sanacijo šolstva prek čarobne letnice, to je leta 1970, ali ne. Resnično se bojim, da bo vse to imelo svoj politični odmev, zlasti tam, kjer je kritično.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Vlado Golob.

Vlado Golob: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Če bi bil oportunist, bi mi zdaj prav prišlo, da naš odbor ne odloča, temveč, da daje samo mnenje. Dejstvo je namreč, da to, kar smo dosedaj slišali, zadeva samo področje prosvete; mi smo pa prosvetno-kulturni zbor. Do sedaj še nihče ni vprašal, kako je s kulturo. Podatki, kolikor so na razpolago, pa kažejo, da bi v vrsti naših mest imel sprejem celo prvotnega predloga, pri tem mislim tudi na proračun, za posledico osiromašenje kulturnega življenja.

Bistvo je namreč v tem, da bi morali rešiti vprašanje prerazdelitve narodnega dohodka. To je osnovno vprašanje, ne pa popravljanje zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja. Bistveno vprašanje namreč s tem še ni rešeno; ali je šolstvo stvar nacije ali ne. Zdi se mi, da smo postavljeni pred neko nemogočo dilemo, namreč, človek je lačen, pa ga vprašajo, ali želi malinovec ali limonado. Ne ena ne druga rešitev nista dobri; pravilno bi bilo, da bi se prerazdelil narodni dohodek, nato pa se ustrezno dodelila tudi sredstva.

Predsednik Miloš Poljanšek: Prosim, poslanec Karel Puš.

Karel Puš: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Bom zelo kratek. Ko govorimo o zvišanju sredstev za izobraževanje in vzgojo, se nadejamo, da se bo prosvetnim delavcem osebni dohodek zvišal nekje med 20 in 30 %. Ob tem pa govorimo, da se bodo sredstva za materialne izdatke dvignila le za 6 %, sredstva za investicije iz republiške izobraževalne skupnosti pa celo zmanjšala za 5 milijonov.

Če postrežem s podatkom, ki sem ga bral v časopisju pred časom, da je v Sloveniji 1074 šol, ki so bile zgrajene pred letom 1900 in da je tretjina teh zgrajena celo pred letom 1850, da do sedaj niso doživele temeljitejših popravil, adaptacij in preureditev, da je večina opremljenih tako, da ne ustrezajo potrebam sodobnega pouka, da smo prav na tesnem z učili in da modernih učil sploh nimamo, potem je vprašanje, ali bomo s temi 6 % zvišanja materialnih učil sploh lahko kaj prispevali k izboljšanju pouka, ki je močno odvisno od materialne baze šol.

Če sedaj preračunam število šol, ki so stare skoraj 100 let, pride na vsako občino 6 do 7 takih šol. Če od tega odštejemo, da so večinoma te šole izven mestnih področij, potem si moramo priznati, da je teh 6 % zvišanja le malo, premalo, če še ne računamo, da naj bi bila šola ena najlepših stavb na vasi ali v mestu.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Ciril Plut.

Ciril Plut: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zdi se mi, da smo tam, kjer smo bili lani. Tudi lansko leto smo na prosvetno-kulturnem zboru, ko smo sprejemali republiški proračun, opozorili na problem v šolstvu. Tedaj ga nismo hoteli upoštevati, ampak smo ga upoštevali šele potem, ko smo videli, kakšna je že politična situacija v republiki. Da je izvršni svet v enem dnevu oziroma v eni noči spremenil predlog, se mi zdi povsem nerazumno, saj, če hočemo zgraditi le en vrtec, je potrebna posebna strokovna analiza. Zaradi tega bi predlagal, če je mogoče, da bi organizacijsko-politični in republiški zbor predložila obravnavo proračuna in se prej posvetovala, kaj ta predlog dejansko pomeni oziroma, kar je še važnejše, potrebno je, da bi istočasno, ko se sestavi oziroma sprejme republiški proračun, tudi vedeti, kakšna sredstva bodo imele na razpolago občine. Danes ti podatki niso znani in občine niso mogle ničesar izračunati, ker so vsi zakoni predvideni, da se sprejmejo jutri ali pojutrišnjem. Šolstvo pa je največ odvisno od občinskih proračunov. Nemogoče pa je v enem dnevu proučiti, kaj predstavlja znižanje za eno milijardo in pol oziroma 2 milijardi dinarjev za šolstvo. Menim, da je tako delo nestrokovno in da je zato potrebno to popraviti in izračunati. Šele potem bi lahko sprejeli republiški proračun, ko bomo že vedeli, kakšen obseg sredstev bomo imeli tudi v občinah, kajti osnovno šolstvo predstavlja največji izdatek.

Republiška izobraževalna skupnost je za prejšnje stanje izračunala, koliko sredstev bi morale dati občine. Mene zanima, koliko bi občine morale dati sedaj, da bi dopolnilna sredstva znesla okrog 9 milijard, kar je bilo tudi tukaj predvideno.

Prav tako me zanima, ker se toliko govori o gospodarstvu, ki mu je zveza odstopila 1,7 % od osebnega dohodka, koliko teh sredstev bo gospodarstvo v resnici v naši republiki imelo?

To me zanima zlasti zato, ker se v šolstvu borimo, da se bodo osebni dohodki v letu 1970 izenačili z zaposlenimi v gospodarstvu. In če sedaj primerjamo lansko leto in letošnje leto, vidimo, da so se osebni dohodki v gospodarstvu dvignili, pri šolstvu znižali, oziroma da je razpon postal še večji.

Poleg tega opozarjam, da bodo v letu 1969 neto sredstva tistih, ki bodo zaposleni v šolstvu, manjša, ker se povečujejo prispevki za socialno zavarovanje in ker se za nadurno delo zopet plačuje redni prispevek.

Predsednik Miloš Poljanšek: Prosim, besedo ima podpredsednik izvršnega sveta tovariš dr. France Hočevar.

Dr. France Hočevar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Jaz ne bi bil rad v položaju, kot da sem na drugi strani fronte, ampak bi bil rad skupaj z vami, iskal rešitve in razmišljal o tem, kaj je v sedanji situaciji mogoče napraviti. Mislim, da je tovariš predsednik Poljanšek popolnoma jasno interpretiral situacijo, v kateri se je znašel izvršni svet, ko so razvite občine ne samo izvršile pritisk, ampak s podatki prikazale, da ne bodo imele pri predvideni delitvi sredstev med republiko in občino zadosti sredstev, pri čemer bo seveda predvsem prizadeto poleg kulture področje izobraževanja. To niso bila politična pogajanja brez koncepta in brez podatkov, kajti razvite občine so dokazale, da bi, če uresničimo bilanco republike, kot je zamišljena v letu 1969, po njihovem mnenju prehitro šli v izenačenje pogojev v osnovnem šolstvu in bi dovedli razvite občine v nemogoč položaj.

Bistvo vprašanja torej ni v tem, ali ta premik vršimo ali ne, ali politiko izenačevanja pogojev v osnovnem šolstvu vodimo ali ne, ampak v tem, da ostanemo na realnih tleh in ugotovimo, kaj današnja korektura pomeni. Za to pa vemo, da občinam daje 3 desetinke več sredstev. Poleg tega, kar pridobijo pri izobraževanju, dobijo še 0,9 desetinke pri republiškem proračunu, ki ostane na isti stopnji, kot je bil leta 1968. Tudi to je treba vzeti v poštev, ker tovarišem, ki diskutirajo v tem smislu, da drugje iščemo rezerve, moram povedati, da drugje teh rezerv ni, kajti, če gledamo republiški proračun, imamo v njem razen javne uprave in narodne obrambe samo še kulturo. To torej pomeni, da v primeru, če začnemo vršiti pritisk na proračun, zadenemo na kulturo. To vam lahko odkrito povem.

Kar pa zadeva javno upravo, pa lahko povem, da je bila formirana republiška komisija za proučitev razmer v javni upravi, ki je pred letom dni končala delo, poročilo o tem je v skupščini že leto dni. Iz njega izhaja, da je republiška uprava glede številčnega in kvalitetnega sestava »na psu«. Naši sekretariati imajo po 20 do 25 ljudi, le redki so, recimo za gospodarstvo, ki imajo nekaj več ljudi. Razen tega je republiška uprava slabše plačana kot občinska, kar so tudi predsedniki štirih razvitih občin, ki so bili včeraj na svojo zahtevo sprejeti na izvršnem svetu, javno priznali. To se pravi, da v republiki nimamo veliko manevrskega prostora, saj je, na primer, pri zdravstvu prispevna stopnja določena z zakonom, pri pokojninah pa vodimo politiko izenačevanja, kar mislim, da podpira vsa slovenska javnost.

Zakaj smo se odločili za premik v izobraževanju? Predvsem zato, ker v razvitih občinah porabijo največ sredstev prav za pokritje stroškov izobraževanja, in to tistega, ki presega osnovno z zakonom določeno dejavnost. Ta pa je seveda v centrih veliko bolj razvita kot pa na podeželju. Moram reči, da kakršnokoli politiko izenačevanja bomo vodili, bodo centri vedno bolj razviti, ker tako kot v Jugoslaviji, tudi v Sloveniji ne bomo izenačili nerazvitih z razvitimi. Mi lahko vodimo le politiko izenačevanja, toda gora bo zmeraj gorata, ravnina pa zmeraj bogata.

Pri politiki izenačevanja, ki je lahko samo dolgoročna, pa gre za vprašanje, kaj mi v letu 1969 lahko napravimo. Na izvršnem svetu smo res mislili, da lahko več napravimo, zato smo najprej predlagali 9 milijard sredstev za

prelivanje, se pravi, 50 % sredstev več, kot v letu 1968. Priznati moramo, da to ni majhen skok, ampak precej velik in brez dvoma bi se šolstvo na podeželju s temi sredstvi krepko opomoglo. Toda če zdaj namesto 9 dajemo 7 in pol milijarde, je to še zmeraj 28 % sredstev v letu 1969 več, kot pa v letu 1968. Zato ne morem sprejeti očitkov, da ne damo ničesar. Damo sicer manj, kot smo si prvotno zamislili, damo pa še vedno 28 % več ko v letu 1968. To se pravi, da je v tem še vedno tendenca izenačevanja pogojev, samo da ni tako močno izražena, kot je prvotno bila. Ne bi hotel igrati na konfliktu med razvitimi in nerazvitimi, menim le, da je treba upoštevati eno in drugo. Predstavniki razvitih občin so nam rekli: s prelivanjem 9 milijard dinarjev bo v vsaki podeželski osnovni šoli izpolnjeno stališče izvršnega sveta in skupščine glede osebnih dohodkov učiteljev. V Ljubljani, Mariboru in Celju pa ne bo sredstev, da bi to izpolnili. V Ljubljani ni niti malo rožnata situacija. Poprečni osebni dohodki osnovnošolskega učitelja so le 88.000 S din, tako da stoji Ljubljana v zvezi s stališči izvršnega sveta oziroma sklepi skupščine, kar pred velikim premikom od 88.000 na 105.000 S dinarjev. Zato smo na izvršnem svetu morali korigirati svoje stališče in sprejeti argumente razvitih centrov ter uravnovesiti interes enih in drugih. To ravnovesje smo našli v tem, da smo z desetinko vrnili občinam in to linearno, da ne prizadenemo preveč podeželja, poleg tega pa smo zmanjšali še sredstva za prelivanje od 9 na 7 in pol milijarde. Seveda pa bodo centri dobili več, ker imajo več zaposlenih; to pa je tudi prav, saj smo s tem hoteli uskladiti tudi medsebojne konflikte v interesih.

O neznanki glede sredstev za šolstvo v občinah bomo vedno govorili; če bomo hoteli ostati v samoupravnem sistemu, občin ne bomo mogli likvidirati in jih eliminirati iz obveznosti do šolstva. Ta neznanka bo še dolgo obstajala, ker mi še dolgo, dolgo ne bomo prišli v položaj, da bomo imeli zadosti sredstev za vse potrebe. Ob tem pa sem prepričan, da bodo razvite občine to, kar bodo dobile, tudi resnično vrnile izobraževanju, ker jim prav tu manjka. Pri nerazvitih pa jaz v to nisem prepričan in zato ne morem dati nobenega zagotovila. Pri njih imamo v rokah samo tiste možnosti, o katerih je govoril tovariš Ludvik Zajc, to je pritisk prek enotnih meril. To pomeni, da morajo te občine izpolniti določene pogoje, da lahko konkurirajo za republiška sredstva. In glede tega je republiška izobraževalna skupnost letos v toliko boljšem položaju, ker bo pritisk lahko izvajala že od začetka leta, ne pa šele sredi leta kot lani. Razen tega je pomemben tudi pritisk prosvetnih delavcev, ki ne sme biti uperjen samo na republiške organe, ampak tudi navzdol.

V izvršnem svetu menimo, da je treba prej zadostiti potrebam v šolstvu, kot pa v občinski upravi in da naj se občina, ki ni sposobna, da živi, likvidira. Šola se pa ne more likvidirati. To ni šala, to je naše politično stališče. Če se tiste občine, ki nimajo nobenih pogojev za obstoj, združujejo, je to progresivni proces, ki ga je treba podpirati. Če bo šolstvo in napeta situacija v šolstvu k temu kaj prispevala, je tudi prav. Tu se ni treba bati nobenih pritiskov in je treba prej zapreti pisarne teh nerazvitih občin, kot pa šole. V takih prizadevanjih na terenu boste uživali polno podporo izvršnega sveta in drugih faktorjev.

Pri investicijah moram pojasniti, da smo za to letos namenili eno milijardo dinarjev, poleg tega pa so tu še anuitete v višini skoraj 300 milijonov. Nikjer ni rečeno, da tudi republiška izobraževalna skupnost ne bo našla do-

datno še kakšna sredstva, saj jih je tudi lani, ko je imela manj sredstev, kot letos.

Ob zaključku naj povem, da pametnejšega kompromisa nismo mogli narediti; pri tem naj pojasnim dve stvari: 1. zavračam nihilizem, ki trdi, da nismo nič napravili in da je zdaj vse pokopano; in

2. to je politika, ki smo jo zastavili za leti 1969 in 1970; zato bo treba podoben skok napraviti tudi v letu 1970, verjetno pa tudi v naslednjih letih, če bomo politiko izenačevanja trajno vodili.

Še eno stvar bi omenil, namreč, razmerje med osebnimi dohodki in materialnimi izdatki. Podobno kot s prvimi je tudi z drugimi. V tistih občinah, kjer so osebni dohodki urejeni ali pa so blizu temu, je tudi več sredstev za materialne izdatke. Žal ni bilo mogoče uresničiti povišanja teh sredstev za 10 %, kot smo si to prvotno zastavili.

Pa še o dolgoročnem programu zagotovljanja sredstev za šolstvo! To je dobra stvar, le da pri tem ne bomo mogli mimo samoupravnega položaja občin. Na podlagi ustavnega sistema, ki ga imamo, jih niti sedaj niti v bodoče ne bomo mogli obvezati, koliko naj bi za šolstvo ali za katerokoli drugo stvar dajale. Takšna je naša ustava, takšen je naš komunalni sistem, zato moramo biti realni v ocenjevanju tega, kaj lahko naredimo in česa ne moremo. Tu se ne moremo izogniti nekaterim družbenim dogovorom, ki pa vedno pomenijo kompromisno rešitev med raznimi interesi. Tudi pri izobraževanju bo prihajalo do takih družbenih dogovorov oziroma je že prišlo, saj je sedanje zmanjševanje sredstev pravzaprav rezultat družbenega dogovora med razvitimi in nerazvitimi, med občinami in republiko ter med gospodarstvom in občinami ter gospodarstvom in republiko. Današnji predlog je rezultat številnih razgovorov, sestankov in koordinacij, ki so v bistvu iskanje kompromisa med raznimi interesi. Ali je to komu ljubo ali ne, ni pomembno, ker tudi v bodoče problema šolstva niti katerega drugega v republiki ne bomo mogli drugače urejati. Karakteristika našega samoupravnega sistema je, da smo legalizirali vse interese, ki se legalno pokažejo. Menim, da je to zdrava stvar, ki pa seveda nikoli ne zadosti vseh akterjev v igri; zato je kompromis neizbežen in je treba soditi po tem, ali je pameten ali ne, ali gre predaleč ali ne itd. To so hkrati tudi možnosti, v katerih se giblje izvršni svet, in če je bilo že v začetku rečeno, da njegova vloga ni hvaležna, bi jaz lahko to samo potrdil.

Predsednik Miloš Poljanšek: Ker gre očitno za pripombe na mojo misel, moram povedati, da je meni samoupravni sistem povsem jasen in tudi položaj občinskih skupščin v tem sistemu. Ni mi pa prav, da ne poznamo pravil igre, se pravi. če vprašam danes nekoga, katera občina taktizira v odnosu do financiranja šolstva, na to vprašanje ne dobim odgovora, čeprav je bilo danes že rečeno, in to zelo konkretno, da je nekaj manj razvitih oziroma nerazvitih občin, ki bolje financirajo prosvetne delavce kot lahko to store razvitejše občine. Sem za konkreten pogovor in konkretne primere in za politične razjasnitve vseh takšnih in podobnih primerov, da bomo enkrat prišli na čisto. Mislim, da ni v interesu nikogar, da se iz leta v leto začenja pogovor pri A-ju; skušajmo priti do tistih vrst pogovorov, ki bodo dopolnjevali sistem, ne pa, da ga vsako leto znova odpirajo. Jaz sem plediral za takšno delovno prakso družbenega dogovora.

Poslanka Lojzka Gostenčnik-Žmavc želi besedo. Prosim.

Lojzka Gostenčnik-Žmavc: Spoštovane tovarišice in tovariši poslanci! Ne bom nasprotovala spremembi zakona, ki je pred nami, ker se to mora zgoditi; na naši razviti občini so nas poslance sklicali in nam pojasnili, da s tako delitvijo, ki je pred tem predvidena, nikamor ne pridemo, ker pokriva samo 75 % proračunskih potreb. Sprememba je torej morala priti; presenetilo pa me je, da je prišlo do nje pri šolstvu. Zato bi rada ob tej priliki ugotovila, da smo ves čas, ko razpravljàmo vsako leto z največjimi napori, kako bi uredili financiranje šolstva, kako bi z novimi načini zagotovili efektnejše, bolj čvrsto in trdno financiranje, kako zagotoviti politiko in programsko sanacijo šolstva in to ohranili v okviru samouprave, dejansko izgubljali. Področje šolstva je sistematično v vsakem proračunskem letu nekaj izgubilo. Tega s številkami ne znam povedati, povedala pa bom s primeri.

Šolstvo je moralo prevzeti nase velike obveznosti od družbe, z reformo osnovne šole je moralo tako razširiti svoj program, da dela danes v časovni primerjavi 5 let namesto enega učitelja 1 in pol učitelja, da sprejema skoraj tretjina slovenskih otrok več kot prej predmetni pouk itd. Pri vsem tem pa je šolstvo participiralo vsako leto le redna proračunska povišanja, ki so bila od 5 do 10 %.

Če objektivno ocenjujem to situacijo za nekaj let nazaj, je bilo za šolstvo še najugodnejše tisto stanje, ki smo ga opredelili kot anarhično, ko smo morali na osnovi prostovoljnih prispevkov iz gospodarstva zbirati denar za šole. V direktnem odnosu in stiku med gospodarstvom in šolstvom II. stopnje smo imeli tak uspeh, da smo občutno presegli 1 procent od bruto osebnih dohodkov, ki je bil priporočen. Efekt je bil tudi ta, da smo takrat zgradili več šol.

Poleg tega še tudi ni bila ovrednotena poteza, ki sta jo republiška skupščina in republiški izvršni svet pred tremi leti vpletla v politično igro, ko sta pristala na investicijsko udeležbo pri izgradnji osnovnošolskih prostorov. Tudi takrat je bilo zgrajenega še nekaj novega šolskega prostora. Od tistih časov dalje pa, karkoli spremenimo, imamo nesrečno roko. Tako smo lansko leto direktno iz gospodarstva izgubili 0,38 % od prejšnjega prispevka, ker je gospodarstvo udeleženo le z 0,62 % pri financiranju strokovnega šolstva. Pa še nenehno poslušamo očitek, kaj vse je gospodarstvo dalo, čeprav smo po mojem mnenju iz gospodarstva precej izgubili.

Bojim se, da se letos situacija ponavlja. Prvo, kar smo zaznali, je bilo to, da republiška izobraževalna skupnost ni dala v svoj proračun nič denarja za tekoče investicijsko vzdrževanje srednjih šol. Tega denarja je danes ob zaključnih računih še nekaj; z njim so se minulo šolsko leto izvajala na šolah nujno potrebna popravila. To pomeni, da smo nekaj že izgubili.

Prav tako si moramo biti popolnoma na jasnem, da smo izgubili tudi pol milijarde dinarjev, ki so bili v republiki namenjeni za investicije. Tega denarja ne bo, kajti zanj se ne bo nihče boril, ker se bomo vsi borili za sanacijo osebnih dohodkov.

Pri preostali milijardi in pol bo pa tako, kot je bilo tu že rečeno; tistim občinam, ki so že danes visoko plačevale prosvetne delavce, ne bo treba veliko dodati in bodo zato lahko denar uporabile za kaj drugega. Ne upam si trditi, da je nujno, da bo razpolagal z njim tudi kak samoupravni organ s področja kulture. Hočem reči, da nimamo nobene garancije, da bodo sredstva, ki jih prepuščamo občinskim skupščinam, uporabljena za šolstvo ali kulturo.

Poslanec Kejžar je predlagal, naj bi se angažirali vsi poslanci našega zbora, šli na občinske skupščine in se tam borili za denar. Menim, da bi

lahko to naredili, saj so nas na občinskih skupščinah usmerjali v to, da se borimo za sanacijo šolstva. Vprašanje pa je, če nas bodo poklicali sedaj, ko bo denar prišel.

No, ne glede na to pa menim, da je vendar treba vztrajati pri uresničevanju stališč in sklepov izvršnega sveta in skupščine o sanaciji šolstva, čeprav so od te ostali le še osebni dohodki. Če se še to ne bo realiziralo, bomo morali začeti govoriti o popolnoma drugih odnosih in se začeti pogovarjati direktno z gospodarstvom. Mogoče tedaj ne bomo doživeli tolikšnih korektur.

Ob zaključku bi se rada obrnila na izvršni svet z željo in prošnjo, da bi uredili odnose z občinskimi skupščinami in se pogovorili o dveh problemih; in sicer o sanaciji osebnih dohodkov na področju šolstva, ki mora 100 % steči, in o sanaciji kulture, ki mora biti prva v rangu proračunskih koristnikov. V ta namen naj se dosežejo določeni sporazumi, ker sicer bomo prav gotovo izgubili velik del te milijarde in pol, s katero bodo razpolagali drugi samoupravni organi.

Predsednik Miloš Poljanšek: Želi še kdo besedo? Če ne, prekinjam razpravo in prosim člane odbora za šolstvo, da se zberejo v sobi 110/I, kjer bodo obravnavali danes predlagane amandmaje.

(Seja je bila prekinjena ob 13.55 in se je nadaljevala ob 15.45.)

Predsednik Miloš Poljanšek: Nadaljujemo s sejo in prosim predsednico odbora za šolstvo, da nas seznani s stališči odbora k amandmajema, ki ju je predložil poslanec Boris Feldin.

Dr. Aleksandra Kornhauser: Odbor za šolstvo je v odmoru obravnaval oba amandmaja poslanca Feldina, obravnaval pa je tudi predlog mnenja. Pri tem je ugotovil, da amandmaja, ki ju je predložil poslanec Feldin, po eni strani preveč posegata v pravice občin, po drugi strani sta pa v sedanji situaciji v nasprotju ne samo z zadnjimi predlogi, ki smo jih danes dobili, ampak tudi s stališči, ki so bila sprejeta v republiški izobraževalni skupnosti. Čeprav odbor ne odreka nekaterih pravilnih postavk amandmajev, le ugotavlja, da v takšni situaciji in pa pri toliko nerazčiščenih odnosih, ki vladajo v izobraževalni skupnosti med posameznimi področji šolstva, po drugi strani pa tudi med republiškimi in občinskimi merili, takojšnje sprejetje amandmajev ne bi bilo ustrezno. Zato z dvema vzdržanima glasovoma predlaga zboru, naj amandmaja zavrne.

Predsednik Miloš Poljanšek: Slišali ste stališče odbora o predloženih amandmajih. Ker so pravkar prišli tudi predstavniki zakonodajno-pravne komisije, prosim tudi predstavnika te komisije, da pove svoje stališče do amandmajev. Besedo ima Jože Pacek, podpredsednik zakonodajno-pravne komisije.

Jože Pacek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zakonodajno-pravna komisija se ni mogla sestati v celoti; sestalo pa se je nekaj njenih članov in glede amandmaja poslanca Feldina ugotovilo tole:

Že v lanskem letu je zakonodajno-pravna komisija za podoben amandma zavzela stališče, da bi bila predlagana določba pravno sicer mogoča, saj je podobna določba obstajala tudi v predpisih, sprejetih v preteklosti, vendar pa bi sprejem takega amandmaja pomenil za občinsko skupščino zakonito obveznost, s katero pa bi bila okrnjena njena pravica, da samostojno razporeja sredstva, ki ji pripadajo. Pri tem komisija opozarja še na odločitev o nekdanjem amandmaju izvršnega sveta in pristojnih skupščinskih teles, s katerim se občinam daje samostojnost tudi pri določanju prispevkov iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja, zaradi česar stopnje ustreznih občinskih prispevkov v letu 1968 ne bodo limitirane z republiškim predpisom. To velja sicer za preteklo prakso, je pa tudi letos v veljavi, zlasti ker je bil o tem posebej govor ob sprejemanju družbenoekonomskih izhodišč za proračunsko potrošnjo v letu 1969. Utemeljitev stališča komisije sloni predvsem na 90. členu republiške ustave, kjer je govor o občini, ki v mejah zakona samostojno določa svoje dohodke, temelji pa tudi na drugih zakonitih predpisih, predvsem na zakonih o izbraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja; 35. člen tega predpisa, ki govori o merilih in pogojih za določanje dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim, določa, da mora republiška izobraževalna skupnost upoštevati gospodarsko zmogljivost prebivalstva in proračunska potrošnjo na prebivalca v občini. Po našem mnenju je zato še zlasti nesprejemljiv tisti del amandmaja, ki govori o 7 % prispevku na sredstva iz naslova opravljanja dopolnilnih dejavnosti.

Glede amandmaja, ki predlaga zvišanje prispevka za izobraževanje na 3,71 % iz osebnega dohodka, pa izjavljam, da vprašanje ni pretežno pravne narave in je njegova rešitev odvisna od materialnih zmogljivosti; tako je v bistvu stvar politične odločitve našega zbora.

Predsednik Miloš Poljanšek: Slišali ste še mnenje zakonodajno-pravne komisije, Še kdo želi besedo? Prosim, poslanec Ludvik Činč.

Ludvik Činč: Tovariš predsednik in tovariši poslanci! Nisem v stanju, da se odločim za ali proti, ker mi ni jasno, za kaj pravzaprav gre. Če bom glasoval za, ne bom po svoji vesti prav storil, če bom proti, pa tudi ne; vzdržati pa se nima smisla. Prosim za pojasnilo, kako se bo to odražalo na dosedanje izračune, ki so nam še znani.

Predsednik Miloš Poljanšek: Moram reči, da je amandma zelo jasen in čist in da je tudi kvantifikacija v obrazložitvi zelo jasna. Besedo ima predsednik izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti Ludvik Zajc.

Ludvik Zajc: Tovariš predsednik, ne moremo dati nobenih pojasnil, ker v obrazložitvi ni konkretnih izračunov za posamezne občine.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo želi predstavnik izvršnega sveta dr. Vladimir Bračič.

Dr. Vladimir Bračič: Predlagani amandma pomeni, da bi morali prispevno stopnjo iz osebnega dohodka dvigniti na 3,71 %; to pa tudi pomeni 0,13 % več, kot je bil prvotni predlog oziroma 0,35 % več, kot je sedanji.

Z amandmajem predlagana razporeditev sredstev pomeni povsem novo politiko, o kateri pa se mora izraziti predvsem republiška izobraževalna skupnost. Želim pa poudariti, da ta predlog zahteva 12,7 milijarde S dinarjev dopolnilnih sredstev, kar je za izvršni svet povsem nesprejemljivo.

Predsednik Miloš Poljanšek: Je pojasnilo zadovoljivo? (Da.) Torej lahko preidemo h glasovanju. Kdor je za amandma poslanca Borisa Feldina k zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje, naj, prosim, dvigne roko. (Eden.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (8 poslancev.) Amandma torej ni sprejet.

Prosim predsednico odbora za šolstvo, da nam prebere predlog mnenja, ki ga je pripravil odbor za šolstvo k obravnavanemu zakonu.

Dr. Aleksandra Kornhauser: Odbor za šolstvo je na seji v odmoru pripravil naslednji predlog mnenja, ki naj ga prosvetno-kulturni zbor sprejme k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje, ter k spremembam tega zakonskega predloga:

Prosvetno-kulturni zbor je prejel spremembe zakonskega predloga, ki jih je predložil izvršni sveta in ki občutno zadevajo področje vzgoje in izobraževanja, tik pred sejo zbora; proti takemu načinu zbor odločno protestira, hkrati pa ponovno ugotavlja neenakopravnost svoje funkcije, saj k tako pomembnemu dokumentu, ki odmerja vzgoji in izobraževanju osnovo za delovanje, lahko daje le mnenje, pri odločanju pa kot najvišji predstavnik tega področja ne more niti sodelovati.

Že zakonski predlog pred predložitvijo sprememb odmerja področju vzgoje in izobraževanja 60,8 milijona dinarjev manj od izračuna potreb republiške izobraževalne skupnosti, ki jemlje za osnovo sklepe in priporočila Skupščine SR Slovenije in njenega izvršnega sveta za sanacijo v šolstvu. To znižanje je skrajni delež, ki ga šolstvo lahko utrpi ob maksimalnem naporu in sicer nujnem omejevanju splošne potrošnje.

Dodatne spremembe k zakonskemu predlogu pa znižujejo sredstva za vzgojo in izobraževanje že v toliki meri, da je ogrožena napovedana sanacija šolstva; zato jih mora prosvetno-kulturni zbor odkloniti z naslednjimi utemeljitvami:

1. Mnenje, da s predlogom znižanja sredstev za področje vzgoje in izobraževanja na nivoju republike ne bo znižana masa sredstev za to področje, je zmotno. Finančno stanje v občinah kaže prej na to, da se bo znaten del teh sredstev, ki so bila po zakonskem predlogu pred predloženimi spremembami namenjena šolstvu, odlil na druga področja.

2. S spremembami k zakonskemu predlogu je ogroženo predvsem osnovno šolstvo, zlasti na doslej najmanj razvitih področjih, kjer je na podlagi skupščinskih sklepov in priporočil sprejeta družbena intervencija še posebej nujna. Dolžnost vseh je, da bo uresničitev sklepov in priporočil zagotovljeno na celotnem področju Slovenije.

3. Že prvotno predvidena sredstva za investicije v višini 15 milijonov dinarjev so predstavljala skrajni minimum, saj niso v nikakem sorazmerju s potrebami (v Sloveniji je nad 1000 osnovnih šol, od katerih je polovica v takšnem stanju, da nujno potrebujejo popravila, ponekod pa so nujne tudi novogradnje), pa tudi ne s samoprispevki vseh prizadetih. Zato zbor vztraja na tej minimalni vsoti in predlaganega znižanja na 10 milijonov dinarjev ne more sprejeti.

Zbor se zaveda, da je porazdelitev med republiko in občinami zaradi velikih obveznosti občin nujna, vendar odločno protestira proti predlogu, s katerim naj bi 2/3 te prerazdelitve pokrilo področje vzgoje in izobraževanja. Zato predlaga, naj se sredstva, potrebna za to prerazdelitev, zberejo z zmanjšanjem proračunskih postavk, zlasti pri tistih področjih, ki so bila vse doslej in ostajajo še v bodoče v boljšem položaju kot sta izobraževanje in kultura. Vrsto konkretnih predlogov je dal zbor v svojem mnenju k predlogu republiškega proračuna za leto 1969, zlasti k razporeditvi sredstev po glavnih namenih v proračunu.

Končno zbor ugotavlja, da je bil vzgoji in izobraževanju za leto 1969 načelno namenjen 4,8 % delež narodnega dohodka. Že bežne ocene pa kažejo, da ta odstotek ne bo dosežen, oziroma da bo bistveno nižji. Zato bo treba ponovno kritično oceniti pogoje za realizacijo predvidenega minimalnega sanacijskega programa vzgoje in izobraževanja in zagotoviti tudi zanj potrebna sredstva.

Predsednik Miloš Poljanšek: Slišali ste predlog mnenja, ki ga je pripravil odbor za šolstvo. Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Prehajamo na glasovanje o predlogu mnenja. Kdor je za predlog mnenja, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Eden.) Mnenje je torej sprejeto in ga bom posredoval republiškemu in gospodarskemu zboru.

Zboru predlagam, da se vrnemo na 3. točko dnevnega reda in jo zaključimo. Odbor za šolstvo je namreč obravnaval amandma poslanca Borisa Feldina in, kot ste slišali iz obrazložitve, tudi zavzel svoje stališče do amandmaja. Prav tako je dal mnenje v imenu zakonodajno-pravne komisije njen podpredsednik Jože Pacek. Želi še izvršni svet podati svoje mnenje o amadmaju? Prosim, besedo ima dr. Vladimir Bračič, član izvršnega sveta.

Dr. Vladimir Bračič: Z utemeljitvijo, kakršno sta dala predstavnika zakonodajno-pravne komisije in odbora, tudi izvršni svet odklanja amandma.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tako lahko preidemo h glasovanju o amandmaju poslanca Borisa Feldina, in sicer k 13. členu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji. Kdor je za ta amandma, naj, prosim, dvigne roko. (En poslanec.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Osem poslancev.) Amandma torej ni sprejet.

Prehajamo na glasovanje o ostalih amandmajih; najprej o amandmajih zakonodajno-pravne komisije, ki jih vsebuje njeno poročilo z dne 30. oktobra 1968. Kdor je za te amandmaje, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev

dvigne roko.) Kdo je proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Pet poslancev.) Amandmaji zakonodajno-pravne komisije so torej sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih, ki jih je predlagal izvršni svet; to so amandmaji k 7. členu, predlog za nov 7. a člen in k 8. členu. Zakonodajno-pravna komisija se z njimi strinja, prav tako tudi naš odbor. Kdor je za amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Je je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da so amandmaji izvršnega sveta sprejeti.

Dajem na glasovanje še amadmaje, ki sta jih predložila odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo in odbor prosvetno-kulturnega zbora za šolstvo, upoštevajoč v celoti vse pripombe zakonodajno-pravne komisije, ki jih je predlagala v dodatnem poročilu z dne 17. decembra 1968, Kdor je za te amandmaje, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Tako so tudi amandmaji obeh odborov soglasno sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o celotnem predlogu zakona. Kdor je, prosim, za predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji, upoštevajoč že izglasovane amandmaje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predloženi zakon soglasno sprejet.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na razpravo o predlogu zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969. Predlog zakona je predložil Skupščini SR Slovenije izvršni svet in kot svoje predstavnike določil podpredsednika dr. Franceta Hočevarja ter dr. Ernesta Petriča in dr. Vladimira Bračiča, člana izvršnega sveta.

Želi predstavnik izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev? (Ne želi.)

Zakonski predlog sta na skupni seji obravnavala odbor za šolstvo in odbor za kulturne dejavnosti. Na sejo sta bila povabljena tudi predsednika in podpredsednika odbora za znanstveno-raziskovalno delo in visoko šolstvo ter odbora za telesno kulturo. Poročilo s te seje ste dobili danes na klopeh. Prav tako ste danes dobili tudi poročilo zakonodajno-pravne komisije in predlog mnenja, ki naj ga naš zbor sprejme k republiškemu proračunu za prihodnje leto. Želita morda predstavnika odborov oziroma komisije še ustno obrazložiti svoj predlog? (Ne.) Lahko pristopimo k razpravi? Želi kdo razpravljati?

Janez Karlin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Glede na pravkar sprejeto mnenje prosvetno-kulturnega zbora k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka za izobraževanje bi se naj spremenil tudi predlog republiškega proračuna. Mislim, da je prav in potrebno, da prosvetno-kulturni zbor vztraja, da pri tem spreminjanju nikakor ne bo prizadeta kultura; dobro vemo in v zboru smo že večkrat razpravljali o tem, da to področje prav tako zelo zaostaja in da so predvidena povečana sredstva republiškega sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti in še nekatere druge postavke dejansko nujno potrebna za uresničevanje prve stopnje sanacije kulture. Zato v celoti podpiram mnenje odbora za kulturne dejavnosti, kot je povedano v skupnem poročilu z odborom za šolstvo, namreč da je nujno v nadaljnjem razvoju kulture rešiti tudi vprašanje tistih kulturnih institucij, ki delujejo za širša območja. Republiški

sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti naj bi pri razdelitvi sredstev upošteval vse tiste kulturne institucije in vso tisto kulturno dejavnost, ki je regionalnega pomena. To je toliko bolj potrebno, ker smo že prej slišali za težave, ki bi nastale v občinah ob uresničitvi predloga delitve sredstev med občinami in republiko. Prav tako je nujno, da poslanci dosežemo ne samo pravilno obravnavanje in financiranje kulture v okviru republike, ampak tudi v svojih lastnih občinah, kjer naj bi se sredstva povečala tako, da bi kulturne institucije v prihodnjem letu lahko nemoteno in kvalitetneje delale, in vsaj nekoliko izboljšale osebne dohodke svojih delavcev, s čimer bi bili ustvarjeni potrebni pogoji za kvalitetno kulturno delovanje, ki lahko služi vsemu slovenskemu in jugoslovanskemu pa tudi širšemu kulturnemu območju. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Belak.

Slavko Belak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Z zadovoljstvom ugotavljam, da predlog republiškega proračuna vsebuje bistven premik v smeri, za katero smo se odločili, da bi dokončno sanirali zagate v kulturi. To zadovoljstvo je toliko večje spričo dejstva, da predlog sprememb proračuna ne zadeva kulture, ki ostaja na prvotno določeni višini. Vendar pa je zadovoljstvo polovično, morda še manj kot to, če upoštevamo, da velja premik v kulturi samo za del kulturnih institucij, torej samo za tiste, ki imajo simpatični vzdevek »republiške« oziroma »nacionale«. To dejstvo namreč ponovno opozarja na krivično razločevanje med kulturnimi delavci v republiškem središču in med tistimi zunaj tega središča. Na to se mi je zdelo potrebno opozoriti predvsem zaradi bežne pripombe, dane na tej seji, namreč, da v proračunu ni manevrskega prostora in da razen javne uprave, narodne obrambe in kulture obsega komaj še kaj drugega; v tem proračunu kultura zajema samo skromne 4 odstotke, točneje 3,92 odstotka in nič več. Veliko več, se pravi 96 odstotkov, pa zajemajo druge dejavnosti; torej verjetno očitek glede mesta, ki ga kultura zavzema v proračunu, ni najbolj na mestu. O manevrskem prostoru v proračunu pa mi dovolite samo tole; če se prav spomnim, je tovariš podpredsednik izvršnega sveta ugotovil, da imajo povsod po sekretariatih manj kot 25 ljudi, razen na sekretariatu za gospodarstvo. Skromen seštevek osebnih dohodkov zaposlenih na teh sekretariatih pove, upoštevaje število 25, da je poprečje osebnih dohodkov, brez pravosodja in obče uprave, približno 3 000 dinarjev mesečno, kar je bistvena razlika med, od službe družbenega knjigovodstva ugotovljenim devetmesečnim poprečjem za prosveto v višini 1 018 dinarjev. Dovolite mi, da ob tej priliki povem, da bi bil zelo vesel, če bi se lahko s tretjino takega poprečja osebnih prejemkov ponašali kulturni delavci v vsej Sloveniji.

Se pravi, da predlog proračuna, kljub težnji, da se z nacionalnega vidika, resnično reši materialni položaj vsaj ključnih kulturnih dejavnosti, vendarle ne rešuje tega vprašanja; resnična razprava ob tem pa bo mogoča, ko bodo jasni rezultati razprav o spremenjenem predlogu proračuna.

Zaradi tega se mi zdi nekoliko nepravilno, da smo postavljeni pred spremenjene številke predloga proračuna na sami seji zbora, ko smo se na stare številke pripravili, vsaj kadar smo hoteli pošteno primerjati stanje v občinah in manevrski prostor v občinskih proračunih. Mislim namreč, da sam repu-

bliški proračun brez upoštevanja le-teh ne more pomeniti nikakršnega premika in lahko samo zaostri že tako dokaj zagatno stanje. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Dalje, kdo želi besedo? Prosim, tovariš Hočevar.

Dr. France Hočevar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pravzaprav nisem hotel govoriti o tem; sami ste videli iz predlogov, da so ostale v proračunu postavke glede kulture nespremenjene. Dokler proračun ni sprejet, ne bi hotel tega preveč poudarjati. Čeprav se z vami vred tega dejstva veselim. Druga stvar pa so nekatere pripombe, ki so bile izražene v razpravi, češ da se s tem izboljšujejo pogoji le za nekaj centralnih zavodov, da pa kultura sicer ostaja na starem, dalje nekaj pripomb, ki so bile dane na razporeditev sredstev med kulturo in republiško upravo. V tej zvezi bi hotel pravzaprav pojasniti, da je izvršni svet umaknil tisti predlog o financiranju kulture, ki je bil zamišljen kot prehodni zakon za ureditev nekaterih vprašanj s tega področja, da pa se pripravlja sistemski zakon, ki naj bi uredil predvsem odnose na tem področju. V tej razpravi, ki bo, po moje, morala potekati zelo široko in zunaj tega doma zajeti vse zainteresirane, predvsem kulturne in tudi druge institucije, bomo lahko ugotovili, kakšna pravila za financiranje kulture lahko postavimo v mejah republike.

Danes se pa bojim, da obstajajo iluzije, da bi republiška skupnost ali pa republika prevzeli breme za financiranje celotne kulture na Slovenskem. Res ne bi hotel v ničemer prejudicirati razprave o bodoči sistemski ureditvi kulture, mislim, da pa bi nas vztrajanje na nekih takšnih stališčih prej oviralo, da pridemo do razumne ureditve tega področja, kot pa nam pomagalo. Apriori je jasno, da za skupnost tako ekstremno stališče ni sprejemljivo in tiste tovariše, ki hočejo res ustvarjalno pripomoči k ureditvi tega vprašanja, bi pozval, da malo popuste v tem ekstremnem stališču in začno realno razmišljati o tem, kako lahko te stvari uredimo.

Kar se tiče pogojev za centralne in republiške ustanove, ki jih resnično nameravamo delno izboljšati, mislim, da le-to ne bo oškodovalo ostalih kulturnih institucij na Slovenskem. Kolikor bo to trenutno zaostrilo odnose na tem področju, bo končno samo v korist ostalih ustanov, saj republika nima možnosti, da ureja materialni položaj vseh kulturnih institucij. Razen tega pa ne smemo mimo dejstva, da je v letu 1969 v republiškem skladu predvidenih veliko več sredstev v razne intervencijske namene, kot jih je pa imel sklad doslej. Tako da bo lahko vendarle sklad imel nekaj večjo intervencijsko vlogo na tem področju, kot pa je to bilo v preteklem ali tem letu in kar bo morala, po mojem, postati glavna vloga republike na področju kulture. Seveda smo še daleč od tega, da bi s sistemsko ureditvijo dali kulturi močnejšo finančno podlago, kar bi verjetno morali napraviti.

Kar se pa tiče teh iluzij, teh apostropov, ki letijo tukaj v tem zboru na republiško upravo, lahko povem, da nisem noben zagovornik republiške uprave; jo namreč dobro poznam, ker sem jo bil zadolžen proučevati. Mislim, da v prosvetno-kulturnem zboru ne bi smele leteti take pavšalne puščice. Vsaj kulturnim ljudem bi moralo biti jasno, da naša republiška uprava ni tisto, kar bi morala biti, niti po strokovnem sestavu, niti po svojih zmogljivostih, med drugim tudi zaradi tega ne, ker ni bilo dovolj sredstev zanjo. Isto bi

lahko trdil tudi za sekretariat za prosveto in kulturo. Vsem vam je znano, da do raznih zamud na različnih področjih, med drugim tudi na področju kulture, ne prihaja zaradi tega, ker izvršni svet ali pa sekretariat ne bi imela volje, da to uredita, ali ker delavci v sekretariatu premalo delajo, zato ker jih je premalo in ker je njihov sestav premalo kvaliteten. Tega se pa brez sredstev ne da spremeniti in mislim, da kdor želi kaj res tehtnega pripomniti na račun republiške uprave, bi si moral, če hoče biti pošten, ta beseda se zelo uporablja v vašem zboru, prej malo bližnje ogledati stanje v tej upravi. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Nadaljujemo razpravo. Kaže, da ni nikogar več, ki bi želel poseči v razpravo. Prosil bi predsednico odbora za šolstvo, če ima pripravljen predlog mnenja; odbor je namreč poročilo, kakršnega ste dobili, spremenil v mnenje k zakonu o proračunu za prihodnje leto, in o tem bi mi danes lahko glasovali.

Dr. Aleksandra Kornhauser: Čas ni dopuščal, da bi med odmorom na seji odbora za šolstvo, ko smo se ukvarjali z mnenjem k prejšnji točki, še podrobno pripravil predlog mnenja za to točko. Zato bi prosila prosvetno-kulturni zbor, da sprejme kot izhodišče za sestavo mnenja skupno poročilo odbora za šolstvo in odbora za kulturne dejavnosti, ki ste ga dobili. Seveda pa bo mnenje na osnovi tega poročila treba korigirati glede na sprejeto mnenje k prejšnji točki dnevnega reda. To je vse, kar bi lahko dodala. Hvala.

Predsednik Miloš Poljanšek: Slišati ste poročilo. Tovariš Jerman, prosim.

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Preden boste glasovali oziroma se odločali o vašem mnenju k republiškemu proračunu, dovolite, da vas seznanim z nekaterimi, sicer manjšimi spremembami, ki so predmet amandmaja izvršnega sveta k predloženemu zakonu o republiškem proračunu. Že v prvih točkah dnevnega reda je bilo povedano, da je potrebno prav zaradi razlogov, ki so bili podrobneje pojasnjeni v zvezi s položajem razvitejših občin, ob tako intenzivnem dopolnjevanju, kakršno je bilo sicer zamišljeno prek izobraževanja, vrniti občinam nekatere vire dohodkov. Zato je tudi izvršni svet sprejel nekatere predloge, da se prispevna stopnja iz osebnega dohodka, ki je bila v predlogu proračuna določena z 1,60 odstotka, zniža nazaj na lansko stopnjo, to je na 1,51 odstotka. Zato sam republiški proračun iz razlogov, ki so v prvotnem predlogu terjali povečanje proračunskih dohodkov, tudi iz naslova prispevka iz osebnih dohodkov, ta svoj predlog popravlja zopet na staro stanje. Zato se je proračunska vsota znižala za 0,09 od prispevka iz osebnega dohodka, kar v številki pomeni 840 milijonov dinarjev. Izvršni svet se je strinjal s predlogom odbora za proračun republiškega zbora, da se uvede kot nova postavka proračuna druga etapa graditve šole v Lendavi v znesku 62 starih milijonov oziroma 620 tisoč novih dinarjev. Če to eno z drugim pobotamo, moramo znižati proračunske izdatke za približno 880 milijonov dinarjev. Zato republiški izvršni svet popravlja svoj prvotni predlog proračuna tako, da znižuje na eni strani dohodke za že omenjeno vsoto, na drugi strani pa znižuje tudi izdatke in

sicer priznavalnine oziroma invalidski dodatek. Izvršni svet je bil seznanjen in danes lahko berete tudi v časniku o tem, da bo federacija povečala svoje obveznosti do invalidskega dodatka in tako je zelo verjetno, da bo republika v ta namen dolžna prispevati nekaj manj, kakor je bilo sicer do danes določeno. Prvotna vsota 50 milijonov dinarjev, dana v ta namen, se bo znižala za 43 milijonov 200 tisoč dinarjev. Za 840 milijonov dinarjev in za druga potrebna sredstva, da bi se lahko zgradili druga etapa bolnice oziroma šole v Lendavi, pa se znižuje redna proračunska rezerva. To so torej te v postavkah sicer manjše razlike, s katerimi sem vas hotel seznaniti, preden boste o njih glasovali, zlasti zato, ker sem iz nekaterih govorov tudi čutil bojazen, da ne bi nadaljnje zniževanje proračuna prizadelo tudi nekaterih postavk, ki se nanašajo na kulturno-prosvetno dejavnost. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Tovariši in tovarišice poslanci, tole poročilo, ki ga spreminjamo v mnenje, bi dal na glasovanje. Kolikor morda kdo še pred tem želi komentirati samo poročilo, naj to, prosim, stori.

Janez Karlin: Samo, prosim, s pripombo, da se sredstva za kulturo ne zmanjšajo. To naj pride v mnenje.

Predsednik Miloš Poljanšek: Dobro. Predstavnik izvršnega sveta oziroma podpredsednik dr. France Hočevar.

Dr. France Hočevar: Danes sem že dovolj jasno povedal, da je najboljše biti zadovoljen s tem, kar je doseženo in ne napenjati stvari; kolikor to škodi, naj presodi zbor.

Predsednik Miloš Poljanšek: Slišali ste mnenje predstavnika izvršnega sveta, da je treba oceniti, ali s kakšnim mnenjem zaostrujemo ali ublažujemo stališče do predloga zakona o republiškem proračunu. Kolikor ni nikogar, ki bi želel sam dati dopolnilni predlog k poročilu, predlagam, da se sporazumemo o sledečem: da tekst tega poročila prilagodimo po formalni plati mnenju s tem, da v njem neokrnjeno zadržimo vsebino poročila. Se strinjate s takšnim predlogom? Kdo je za tako oblikovano mnenje, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Se pravi, da je mnenje k predlogu zakona o proračunu SR Slovenije soglasno sprejeto.

Tako lahko preidemo na 7. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli.

Osnutek zakona je predložil našemu zboru izvršni svet, ki je za svoja predstavnika določil tovariša Hočevarja in tovariša Bračiča. Želita morda predstavnika izvršnega sveta še ustno obrazložiti zakonski osnutek? (Ne želita.) Zakonski osnutek sta obravnavala tudi odbor našega zbora za šolstvo in zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila poročili. Danes ste na klopeh dobili tudi dodatno poročilo zakonodajno-pravne komisije. Želi morda predstavnik odbora za šolstvo tovariš Bojan Kardelj ustno dopolniti poročilo? (Ne želi.)

Začenjam razpravo in dajem najprej v odločitev predlog izvršnega sveta, naj se predloženi zakon obravnava po skrajšanem postopku kot zakonski osnutek zato, ker predstavlja realizacijo sklepa 45. seje prosvetno-kulturnega zbora z dne 10. julija letošnjega leta, ki narekuje spremembe in dopolnitve sedanjega zakona. Naš odbor za šolstvo je tak predlog sprejel. Želi morda kdo o predlogu postopka razpravljati? (Ne želi.) Dajem predlog na glasovanje. Kdor je za skrajšani postopek, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se kdo vzdržuje glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor sklenil, da bo zakon obravnaval po skrajšanem postopku kot zakonski osnutek.

Začenjam razpravo, pri čemer naj vas opozorim na vlogi skupščin občin Trebnje in Trbovlje, ki ste jih danes dopoldne dobili na klopeh in ki so bile poslane skupščini po seji odbora za šolstvo oziroma zakonodajno-pravne komisije. Po 264. členu poslovnika skupščine obravnava zbor zakonski osnutek najprej načelno in če ga v načelu sprejme, preide k obravnavi v podrobnostih.

Odpiram razpravo, kdo želi besedo? Prosim, tovariš Vodopivec.

Milenko Vodopivec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Predlagane spremembe pomenijo sicer napredek, vendar to ne velja za vse. Drugi člen osnutka, ki se nanaša na 18. člen veljavnega zakona, je, po moje, presplošen. Točneje bi moralo biti navedeno, kdo na šoli naj opravlja svetovalno delo v zvezi s poklicnim usmerjanjem; zdi se mi, da je pojem šole pri tem mišljen mnogo preširoko. Korektura 21. člena ne prinaša nič posebnega, zlasti če bo republiški sekretar za prosveto in kulturo res kaj kmalu izdal potrebna navodila k šolskemu koledarju. Rekel sem kaj kmalu, saj že v prejšnjem zakonu stoji, da bodo podrobnejša navodila za nekatere člene sledila, pa jih do danes še ni. Spremembe 39. člena predstavljajo korak naprej, s tem, da uvajamo od 5. do 7. razreda popravne izpite. Sem pa odločno proti stališču v zvezi s tujim jezikom, saj bi na tak način le-ta postal neobvezni predmet. Ali si lahko predstavljate, v kakšni situaciji bi se znašli učitelji tujega jezika, če bi obveljale tu predložene spremembe? Vsekakor v izredno nezavidljivem. In marsikdo od mladih, čeprav bi ga veselil študij tujega jezika, bi se verjetno raje odločil za kakšen drug študij, saj bi bil tuji jezik v prihodnje v osnovni šoli potemtakem brez vseh pravic. Zato tudi podpiram stališče odborov za šolstvo ter za prosveto in kulturo.

Po mojem mnenju tiči zajec povsem drugje. Ugotavljamo, da učence preobremenjujejo ne samo angleščina, ampak tudi ostali predmeti. Če so torej zaradi preobremenjenosti uspehi učencev slabši, je potrebno enkrat korenito spremeniti okvirni učni načrt. Vse preveč namreč težimo k pozitivističnemu znanju, premalo pa skrbimo za idejnost pouka. Istočasno kot prenatrpan učni načrt in preveliko število predmetov, bi verjetno kazalo spremeniti tudi normativ o številu učencev v razredu, zlasti če stremimo za modernimi in naprednimi oblikami pouka.

Tudi 39. a člen je, po mojem, problematičen. Zakaj samo dopolnilni pouk za slovenščino, angleščino in matematiko, če pa nekaterim učencem delajo težave tudi drugi predmeti? Menim, da je določilo zelo splošno in da, recimo, ni potreben dopolnilni pouk za bistrega, a istočasno lenega učenca, ki ga pa 39. a člen tudi zajema. Zato bi predlagal, da bi se določilo v zvezi z dopolnilnim poukom glasilo nekako takole: »Šola je dolžna organizirati dopolnilni pouk za učence, ki se jim je zaradi telesnega razvoja ali zaradi šibkega inte-

lektualnega potenciala, ali zaradi daljše bolezni nekje zataknilo,« in tako naprej.

Glede priprav na popravne izpite pa mislim, da bi bilo boljše, da bi se izvedle takoj po končanem pouku; učenci naj bi dobili navodilo in pomoč v počitnicah pa naj bi se res na izpite pripravili, skrb za to pa naj bi prevzeli delno tudi roditelji, ne samo šola. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Naprej prosim. Tovariš Stiplovšek.

Dr. Miro Stiplovšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Glede na poslovnik sem dolžan posredovati prosvetno-kulturnemu zboru mnenje prosvetnih delavcev s svojega volilnega območja k zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli. Delo pa mi predvsem olajšujejo stališča, ki jih je izrazil odbor za šolstvo našega zbora, ker so bila podobna mnenja izražena tudi na sestanku vseh prosvetnih delavcev domžalskega območja. Tako v celoti soglašajo z amandmaji in z obrazložitvijo k 4., 9., 15. in 16. členu zakonskega osnutka. Strinjali so se tudi s tem, naj bi se dopolnilni pouk, o katerem je govor v 5. členu, organiziral, poleg v predlogu navedenih predmetov, morda le še za fiziko in kemijo. Mnenja so namreč bili, da so ti predmeti takšne narave, da se jih učenci ne morejo sami naučiti. Proti razširitvi dopolnilnega pouka pa govori pomanjkanje prostorov, ker v šolah, kjer že imajo dvoizmenski pouk ali morda grozi še tretja izmena, tega pouka ne bi mogli organizirati. Zaradi težav finančne narave pa so bili tudi mnenja, da bi denar raje porabili za učila in s tem dvignili kvaliteto pouka. Tudi z amandmajem odborov k 11. členu so se strinjali, vendar s tem, da bi lahko odločitev o izključitvi učencev prepustili le učiteljskemu zboru brez predhodnega soglasja prosvetno-pedagoške službe. Glede 12. člena so zastavili vprašanje, če je prenos pravice imenovanja ravnatelja na občinske skupščine oziroma ustanovitelje v skladu z zakonom o zavodih. Prej zakonodajno-pravna komisija ni dala nobene pripombe, zato menim, da je ta sprememba v redu. Stališče domžalskih prosvetnih delavcev je bilo, da bi pri predlogih za ravnatelje ne smeli popolnoma izključiti delovne skupnosti šole; predlagali so, naj bi se ta člen glasil tako, da bi ravnatelje osnovne šole imenoval in razreševal ustanovitelj osnovne šole na predlog delovne skupnosti oziroma sveta šole, potem ko bi predhodno dobil mnenje pristojne prosvetno-pedagoške službe. Na zborovanju pa so posebej poudarili, da bi bilo potrebno preiti od parcialnega reševanja problemov osnovne šole, kot so to predložene spremembe in dopolnitve zakona o osnovni šoli, k temeljiti reviziji predmetnika in učnega načrta, ter urejanju še nekaterih drugih zadev, ki bi pripomogle k večji učinkovitosti osnovne šole. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Oba razpravljalca sta že posegla v konkretne člene in kot kaže, ni nikogar, ki bi želel načelno razpravljati. Prosim, tovariš Hočevar.

Dr. France Hočevar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Bil bi zelo kratek. Prej nismo prosili za besedo, ker je stališče izvršnega sveta popolnoma jasno, namreč da je sprejel vse ostale amandmaje obeh odborov, razen glede tujega jezika in dopolnilnega pouka. Ker pa sem

videl iz vaše razprave, da so napačno razumljeni motivi za takšno stališče izvršnega sveta, bi ga zelo kratko pojasnil. Razlog za stališče, da učenec lahko napreduje z negativno oceno v tujem jeziku, ni niti preobremenjenost učencev niti neprijeten položaj učiteljev tujega jezika, ampak je naše stališče motivirano s stanjem v šolstvu: kakšen odstotek otrok izdela osnovno šolo in kakšne možnosti za pridobitev poklica se ponujajo absolventom osnovne šole. Smatrali smo, da ni potrebno zaostrovati vprašanje tujega jezika pri absolventu osnovne šole, ki se odloči za poklicno šolo. V gimnazijo ga pa itak ne bodo sprejeli, če ne bo imel pozitivne ocene iz tujega jezika. Za takšno stališče izvršnega sveta je bilo odločilno dejstvo, da s tem omogočimo, da večji odstotek otrok konča v rednem roku osnovno šolo in jim odpremo tudi razne možnosti za pridobitev poklica, za nadaljevanje študija pa je seveda tuj jezik neobhoden. To je bil edini motiv za stališče izvršnega sveta. Glede dopolnilnega pouka je situacija podobna. Smo za to, da se obvezni dopolnilni pouk, ki je z zakonom predpisan, omeji samo na tri predmete, to je na matematiko, slovenščino in tuji jezik. Zakaj? Predvsem iz dveh razlogov: ker je pri teh treh predmetih največ negativnih ocen in ker zahtevajo kontinuirano znanje, skozi vse razrede, dočim drugi predmeti prihajajo le v posamezne razrede. Šoli seveda nihče ne preprečuje, da organizira pouk za vse predmete. Zakon samo šolo obvezuje, da mora organizirati dopolnilni pouk za omenjene tri predmete. Smatramo, da bi širjenje obveznega organiziranega dopolnilnega pouka imelo tudi razne negativne reperkusije, ker je dopolnilni pouk vzporeden napor učencev. Če bi sedaj to postavljali kot pravilo pri vsakem predmetu, ne vem, če bi to vplivalo pozitivno na učence in učitelje, da pri rednem pouku dosežejo čim večje rezultate. Smatrali smo, da s tem obveznim dopolnilnim poukom ne gre pretiravati. Druga stvar pa je, da jo lahko šola fakultativno organizira za vsak predmet. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo načelno? Prosim, tovariš Karlin.

Janez Karlin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Ni minilo niti leto dni, odkar smo sprejemali spremembe in dopolnitve k zakonu o osnovni šoli in že takrat smo govorili o tem, da bo nujno sprejeti nove spremembe in da zakon ne bo dolgo veljal. Zdaj, po nekaj mesecih ali skoraj letu dni, zopet delno spreminjamo ta zakon. Osebno smatram, da so tudi v teh ponovno spremenjenih členih še nekatera vprašanja, ki bi jih dejansko bilo treba temeljiteje proučiti. Ob prvih spremembah smo govorili, da je predvsem sporen 39. člen, ki urejuje napredovanje učencev, kar pa se bo sistematično proučevalo. Kolikor vem iz lastne prakse, se je to ponekod resnično izvršilo. Vendar je vprašanje, če so predložene spremembe res v celoti znanstveno ugotovljene in potrjene.

Nadalje — po mojem je precej sporno vprašanje izvajanje dopolnilnega pouka oziroma dodatne pomoči. Čeprav že sedanji zakon predvideva dopolnilni pouk, niso vse temeljne izobraževalne skupnosti dajale sredstev v ta namen. To vprašanje resnično ni rešeno. Spremenjeni zakon šteje v 42-urno delovno obveznost prosvetnega delavca tudi dodatno pomoč, izvenšolsko dejavnost, delo v knjižnici, razredništvo in tako dalje. Na to se opira tudi obrazložitev k zakonskemu osnutku, ko pravi, naj bi bila dodatna pomoč za tri ključne predmete med šolskimi počitnicami. Šola lahko torej učitelje na-

grajuje tako, da enemu določi več razširjene dejavnosti in s tem višje osebne dohodke, drugemu manj. Mislim, da to ni najboljša rešitev, ker so prav učitelji teh treh predmetov najmočneje obremenjeni, saj morajo popravljati šolske naloge, sistematično in stalno pregledovati domače naloge in zvezke. Zato je vprašanje, če je popolnoma v redu, da terjamo prav od teh učiteljev delo še v počitnicah, čeprav na drugi strani pravi zakon, da se učitelje lahko med počitnicami pokliče tudi na strokovno izpopolnitev pa tudi na druge dolžnosti v šoli, razen med letnim dopustom, ki jim pripada po zakonu.

Smatram, da bi morali nekatera vprašanja osnovnega šolstva le temeljiteje obdelati, tako tudi vprašanja tujega jezika. Z amandmaji odbora glede tujega jezika se strinjam, vendar, po mojem mnenju, s tem to ni rešeno. Saj smo na tem zboru že govorili o fakultativnosti tujega jezika kot o eni izmed možnosti, da bi se osip učencev zmanjšal. Mislim, da moramo pri vseh teh spremembah zakona o osnovni šoli težiti k temu, da bi naša šola postajala kvalitetnejša, da bi resnično dosegali ob vse manjšem osipu boljše uspehe vseh učencev. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Prosim, kdo želi še besedo?

Oto Pungartnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne vem, ali bo moje izvajanje načelno, ali bo že konkretno. Zanimajo me naslednja vprašanja:

Kakšno je mnenje strokovnih institucij, pedagoškega inštituta univerze in strokovnih kolektivov o posebnem položaju, ki bi ga naj v okviru enotne osnovne šole in enakopravnosti vseh predmetov imel v bodoče tuji jezik, in kako se predvideva pouk tega jezika nadalje na srednjih šolah?

Nadalje, kako so strokovnjaki predvideli uspešnost pouka in izvajanje učnega načrta v tem predmetu, za katerega negativne ocene ne veljajo, oziroma so brez smisla: ali se v zvezi s posebnim položajem tujega jezika predvideva tudi korekcija učnega načrta za tuji jezik?

Spričo izkušenj, da nekateri izvršilni predpisi za področje vzgoje in izobraževanja izhajajo s precejšnjo zamudo, nekatere, mislim, čakamo že nekaj let — me zanima, kako bo potem z realizacijo podrobnejših določb republiškega sekretarja za prosveto in kulturo o organizaciji dopolnilnega pouka na naših šolah.

Pri tem mislim posebno na izvajanje tega pouka med šolskim letom. Predvsem me zanima — verjetno bo danes še podrobnejši razgovor o tem — kako naj poteka takšen pouk na šolah, kjer zaradi dveh izmen ni prostih učilnic in kjer je na stopnji predmetnega pouka visok odstotek vozačev. Kdo naj nudi dopolnilni pouk med šolskim letom v višjih razredih, kjer so učitelji matematike, slavisti in učitelji tujih jezikov navadno povsod preobremenjeni in morajo imeti nadure, ne da bi jih želeli? Če naj se zakonsko določilo striktno izvaja, ali naj dopolnilni pouk vodijo drugi učitelji ali kdo drug? Zakon o osnovni šoli je že prej določal, da je šola dolžna organizirati tak dodatni pouk, nihče pa ni izvajal konsekvenc, če šole te naloge niso izpolnile — niti strokovna služba niti drugi, ki so odgovorni za izvajanje zakona. Zato bo treba točno predvideti, kdaj naj se dopolnilni pouk izvaja, pred poukom

ali po njem, ali v posebnih urah v okviru pouka. Smatram, da je edino možno izvajati to določilo le tam, kjer je organizirano celodnevno bivanje otrok v šoli. Le striktno izvajan dopolnilni pouk bo dal tudi rezultate. Smatram, da bi bilo potrebno čimprej imeti podrobnejša določila in nato tudi malo podrobneje razpravljati o tem.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Prosim, tovariš Golob.

Vlado Golob: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tudi moj kratek prispevek bo na robu med načelnostjo in konkretnostjo. Dve vprašanji sem vam mislil postaviti. To je vprašanje tujega jezika; kakšne bodo posledice, če predložene spremembe sprejmemo? Zelo se bojim, da bodo takšne, da bo intenzivnost tega pouka, ki je že itak problematična, še bolj padla. Odstotek uspešnih učencev bo sicer višji, dosegli bomo, da se bodo učenci lahko vpisali na druge šole, celotni nivo izobraževanja pa bo, po mojem, absolutno padel.

Druga stvar, ki me pa bolj čudi, je imenovanje ravnatelja. Mislim, da je to skorajda načelno vprašanje. O našem samoupravljanju imamo takšno in drugačno mnenje. Mnogo je dovtipov na ta račun, mnogo puščic leti na to. Sem pa trdno prepričan, da se mu odpovedati nočemo in ne moremo. Poglejmo dogodke v mesecih maju in juniju, poglejmo dogodke po svetu v zvezi s samoupravljanjem! Predlog pomeni odstopanje od samoupravljanja in to na zelo občutljivi in zelo nevarni točki, kar ima lahko težke posledice. In zakaj je do tega predloga sploh prišlo? Po mojem zato, ker so se na šolah dogajale nepravilnosti v zvezi z imenovanjem ravnateljev. Pri tem bi opozoril na to, da so imele občinske skupščine že doslej polno možnost preprečiti izvolitev kandidata, za katerega so smatrale, da ne ustreza. Če se tega niso posluževale in če je posledica tega neurejenost na šolah, je vprašanje, kako bi reagirale vnaprej, ko bi imele neomejeno pravico postavljati ravnatelja. Takšna formulacija predloga pomeni pravzaprav diktaturo birokracije nad samoupravnimi organi v šolah. Istočasno pomeni to tudi veliko nezaupnico samoupravljanju v šolah in čudim se, da delovni kolektivi niso temu bolj nasprotovali. Takšno podcenjevanje samoupravljanja je lahko zelo usodno za naš nadaljnji razvoj. Nasprotno, morali bi samoupravljanje v kolektivih razvijati, tako glede odnosov do temeljne izobraževalne skupnosti kot do občinske skupščine. Samoupravljanje moramo na šolah razvijati tudi v odnosu do učencev, dijakov in študentov, kajti brez tega ni pravega uspeha in napredka. Danes si težko predstavljam, da bi s takimi metodami lahko prisilili tako učiteljski kolektiv kot tudi dijake in učence, da bi uspešneje delali. S tem umikom bomo prišli tako rekoč samo do nekih policijskih metod — malo pretiravam — ko ravnatelj ne bo več odgovoren kolektivu, temveč samo občinski skupščini, ali pa tistemu organu, ki se bo s tem ukvarjal. Priznam, da bi bilo dobro, v nekaterih perečih primerih, in vemo, da je nekaj takih pri nas bilo, uvesti prisilno upravo; vemo pa, da je to nemogoče, da pa obstaja predlog, naj bi se to omogočilo tudi v zavodih, katerih dejavnost je posebno družbenega pomena. Moje mnenje je, da počakamo na ustrezna določila, da bomo lahko kričeče nepravilnosti odpravili s prisilno upravo, v šolah pa razvijamo samoupravljanje. Zato se povsem pridružujem predlogu domžalskih prosvetnih delavcev, ki ga je podal dr. Stiplovšek. Smatram, da je formulacijo kot jo je on navedel, treba postaviti kot amandma. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Tovarišica Kornhauser.

Dr. Aleksandra Kornhauser: Kar opravičujem se, da se ponovno oglašam k besedi. Kljub mojemu sklepu, da se ne bom več oglasila, me je razprava, kakršna je, pripeljala do tega, da prosim za nekaj minut potrpljenja več.

Ko je odbor za šolstvo obravnaval predlog zakona, je bil mnenja, da je v prvi vrsti treba zaščititi kvaliteto šolskega dela in zaščititi učenca. Zato me toliko bolj moti tale današnja razprava na zboru, ki bi moral to dejstvo še toliko bolj imeti pred očmi. Ta naša razprava pa se, žal, precej cehovsko zapira v interese samega učitelja. In meni je prav nerodno, kajti večina nas najbrž ne misli tako. Sem proti temu, da bo naš zbor obravnaval pravilnik o delitvi osebnega dohodka in, ali bo plačana vsaka ura, ali ne bo. Mi se moramo in smo se dolžni energično boriti za to, da je področje izobraževanja enakopravno ovrednoteno in priznano področje v okviru vseh dejavnosti v naši družbi. Sem pa odločno proti temu, da bi se po cehovsko zapirali vase in menili, da nam nihče nima pravice ničesar reči. To ni naša pravica, kot ni pravica nobenega področja in trdim kot delavec na tem področju, da sta izobraževanje in vzgoja zadnji, ki smeta odrekati tudi drugim pravico, da sodelujejo pri samoupravi na tem področju. Zato se tudi ne strinjam z ugotovitvijo, češ da je sedaj nekaj narobe s samoupravljanjem, ko bo še kdo drugi imel kaj povedati pri izboru ravnatelja. Obratno, menim, da je skrajni čas za to. Da bodo ravnatelji nehali koketirati, zlasti v predvolilnem obdobju, z vsemi negativnimi tendencami v kolektivu, z vsemi drobnimi interesi zapiranja kolektiva vase, ki gredo vedno in vselej na škodo staršev in otrok in na škodo samega vzgojno-izobraževalnega dela. Sem torej, čeprav za ceno nepopularnosti, proti plačevanju vsake fige v prosveti, sem pa za to, da je prosvetni delavec osebnost. Strinjam se, da je narobe, da smo vse naše razprave vedno znova in znova degradirali na obravnavanje samo finančnih vprašanj. Prosvetni delavec mora biti osebnost in mora vedeti, da s tem, ko se je odločil za delo v prosvetni službi, sprejema nase takšne obveznosti in da z dnem, ko se vrata šole za redni pouk zapro, še ni konec njegovega dela. Proti temu sem, da se uveljavlja vsak dan počitnic za učence tudi kot dan počitnic za učitelja. To je napačno in odločno menim, da je s tem treba prenehati, če hočemo imeti moralno legitimacijo, da tako energično, kot je prav, apeliramo na to, da dobi to področje ustrezna sredstva. Zato bi povedala, da se ne samo kot član odbora, ampak tudi osebno, globoko strinjam z amandmaji, ki smo jih sprejeli na odboru, ki teže k zaostritvi kvalitete dela na šolah, k poostritvi obveznosti, discipline in odgovornosti učitelja in tudi ravnatelja. Menim, da je prosvetno-kulturni zbor dolžan vedeti, da ne zastopa samo učiteljev, ampak da v enaki, če ne v večji meri, zastopa tiste, ki sta jim vse izobraževanje in vzgoja namenjeni, to je celotni mladi generaciji. Ta interes bi moral biti v naših razpravah primaren in ne sekundaren. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovariš Feldin želi še besedo, še vedno o načelnih vprašanjih.

Boris Feldin: Jaz prav tako podpiram predlog spremembe o imenovanju ravnatelja, ne glede na to, da ga tudi v celoti podpirajo ravnatelji

našega področja, ker menijo, da ravnatelj ni tista izpostavljena točka, ki naj niha sem ter tja, ampak da ni prav nobene škode, če ravnatelja v soglasju s svetom šole in prosvetno-pedagoško službo imenuje skupščina občine. Jaz je, žal, ne bom imenoval birokratsko, zato ker menim, da skupščina občine ni birokratsko, ampak najvišje samoupravno telo v občini, ki mu ne bi mogel dati takšne nezaupnice. Pozneje bom pa še predlagal, da poleg sveta šole in prosvetno-pedagoške službe daje mnenje k imenovanju ravnatelja tudi izobraževalna skupnost. Hvala.

Predsednik Miloš Poljanšek: Kdo želi še besedo? Prosim, tovariš Ogrinc.

Zlatko Ogrinc: Tovarišice in tovariši poslanci! Zastavil bi samo eno vprašanje. V osnutku ni ničesar povedanega, kakšen je položaj tujega jezika na nižje organiziranih šolah. V zadnjem času se namreč slišijo pripombe, da takšna spričevala sploh niso veljavna. Po sedanjem predmetniku in učnem načrtu bi namreč tuj jezik v nižje organizirah šolah moral biti, iz razumljivih razlogov pa ga seveda ni. Učenci popolnih osemletk in pa višje organiziranih šol so v tem pogledu v neenakem položaju. Tako se nam velikokrat dogaja, da učenci formalno mnogo uspešneje končajo nižje organizirano šolo, se vključijo v uk in tudi uspevajo, pač glede na izbiro poklica, medtem ko to ne velja za nekatere učence, ki so hodili v popolno osemletko, kjer so bile zahteve strožje, ker sedaj ob tej spremembi ni časa, bi morali pozneje tudi o tem razmisliti.

Glede člena, ki določa, da skupščina odloča pri imenovanju ravnatelja, pa sem mnenja, da bi takšno določilo verjetno moralo veljati ne samo za prosveto, ampak tudi za nekatere druge dejavnosti, in sicer tako dolgo, dokler bo naše samoupravljanje tako nerazvito, da bodo lahko čisto posebni ali pa individualni interesi prevladali nad tistimi skupnimi, ki bi jih naj imel zavod. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa, tovariš Ogrinc. Tovariš Martelanc, sekretar za prosveto in kulturo ima besedo.

Tomo Martelanc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Postavlja se vprašanje, zakaj pravzaprav prihajamo že tako kmalu z novo spremembo in dopolnitvijo zakona o osnovni šoli. Mislim, da je eden od razlogov prav zahteva tega zbora, da se zlasti 39. člen formulira drugače, kot je sedaj v veljavi.

Drugo pa je v celotnem našem šolstvu zelo prisotna in izrazita težnja po zboljšanju, večji kvaliteti in hkrati racionalizaciji vzgoje in izobraževanja. Iz teh teženj so izšle nekatere nove formulacije, kakršne so predvidene v tej noveli zakona o osnovni šoli. Res je, da je med novo predloženimi ukrepi mesto tujega jezika verjetno eno najbolj spornih vprašanj. Vendar je v analizi o učnih uspehih v osnovni šoli, ki jo je naredil zavod za šolstvo SR Slovenije, ugotovljeno, da najslabše učne uspehe učenci osnovnih šol dosegajo pri matematiki, pri slovenskem in pri tujem jeziku. Mislim, da pri matematiki in pri slovenščini ne more biti govora o kakršnem koli popuščanju; pri tujem jeziku pa se vprašanje zastavlja drugače, kajti več kot polovica vseh učencev, ki končajo osnovno šolo, nadaljuje izobraževanje v šolah, kjer ne potrebujejo

tujega jezika. To se pravi, da velikemu delu učencev zaradi slabe ocene pri tujem jeziku praktično onemogočimo nadaljnje šolanje, predvsem na poklicnih šolah. Po tej isti analizi ima od 3. do 8. razreda negativno oceno pri matematiki 15 odstotkov učencev, pri tujih jezikih prav tako 15 odstotkov, pri slovenskem jeziku pa 10 odstotkov. Oceno zadostno, ki meji že na negativno oceno, ima pri vseh teh predmetih skoraj 40 odstotkov učencev. To pomeni, da že skoraj dve tretjini učencev meji na slabo oceno. Slabi uspehi se ponavljajo iz leta v leto.

V primerjavi z lanskim šolskim letom se je pri slovenskem jeziku zboljšal učni uspeh za pol odstotka, pri matematiki je ostal nespremenjen, pri tujem jeziku pa se je celo poslabšal za pol odstotka. V posebni analizi, ki je bila narejena za področje prosvetno-pedagoških služb Kopra in Ljubljane, je bilo ugotovljeno, da z negativno oceno napreduje iz tujega jezika 22 odstotkov učencev, torej skoraj četrtina. To stanje je na podeželju še slabše, saj pregled ocen kaže, da so v poprečju ocene v tujem jeziku tukaj za eno oceno nižje kot v mestih.

Skratka smo pred ukrepom, ki je, če ga popolnoma jasno in odkrito pojmujemo, diferenciacija naše osnovne šole oziroma odstopanje od tistega koncepta popolne enotne osnovne šole, kakršnega smo si pred dobrimi desetimi leti zadali. Gre tudi za nekakšno individualizacijo tega pouka. Moram povedati, da smo razmeroma s težkim srcem predlagali to spremembo, da zanjo nimamo enotnega mnenja vseh pedagogov, da se v takem ukrepu skrivajo tudi določene nevarnosti, zlasti v tistih šolah, ki imajo malo vzporednic, da bi lahko ustrezno razporedili učence, ki se hočejo učiti tujega jezika, in tiste, ki se tega nočejo. Tam, kjer tega ne bo, bodo nastali nekateri pedagoški problemi. S takšnim položajem se je treba, mislim, soočiti. Mislim, da šole lahko poskušajo vplivati na otroke pa tudi na starše, da jim prikažejo, kaj to pomeni, če se otrok pasivizira pri učenju tujega jezika, da so mu praktično zaprta vrata za nadaljnje šolanje na gimnaziji in tudi na nekaterih strokovnih šolah. Seveda, ne popolnoma zaprta, pač pa bo moral otrok pozneje delati diferencialni izpit. Vendar mislim, da je potrebno že vnaprej prikazati vse posledice, če bi otrok ne hotel redno delati popravnih izpitov ali pa redno spremljati pouka tujega jezika.

Mislim, da se bomo s to diferenciacijo slej ko prej morali srečati. Tak enoten koncept osnovne šole, kakršnega smo si zastavili, je idealen. Mi pa imamo precejšnje težave pri uresničevanju nekaterih še bolj temeljnih stvari, kot pa je popolnoma enako kvalitetna osnovna šola na vseh nivojih in po vseh regijah v Sloveniji. Pri tem bi opozoril — konkretno imam tu neko gradivo — na razpravo prav o tem vprašanju, na seji komisije za družbene službe pri zveznem izvršnem svetu, kjer je bil izražen pomislek nad tem, ali je prav, pri sedanjem stanju še naprej vztrajati pri sedanjem načrtu za osnovne šole. Citiram: »Postavlja se politično vprašanje, ali ne bi bilo treba proučiti možnosti, da končujejo mladi ljudje osnovno šolo brez vseh teh sedanjih zahtev, kar ne bi bilo ne na škodo mladim ljudem ne naši družbi. In zato se postavlja vprašanje, ali ne bo potrebno proučiti tudi uvedbo A in B učnih načrtov v osnovnih šolah.« Zveznemu svetu za prosveto in kulturo je svetovano, naj ustanovi skupino, ki bo proučila te probleme. Komisija pri zveznem izvršnem svetu za družbene službe je bila na seji obveščena, da so v tej smeri že storjeni ukrepi in da razpolaga jugoslovanski zavod za proučevanje prosvetnih in šolskih vprašanj tudi z ustrezno analizo, predvideno pa

je posvetovanje, na katerem bo obravnavana možnost orientacije k individualizaciji — pouka; pričakovati je, da bo verjetno prišlo tudi do obravnavanja A, B in C učnih načrtov.

In na koncu predlaga komisija, naj se to gradivo pošlje zveznemu izvršnemu svetu, ki naj predlaga — s tem pa se strinja tudi zvezni svet za izobraževanje in kulturo — Zvezni skupščini, da se analizira in razčleni gradivo glede A, B in C učnega načrta, glede individualizacije pouka in tako dalje; skratka, gre za resna razmišljanja tudi v tej smeri.

Glede dopolnilnega pouka moram reči, da se republiški sekretariat zavzema za amandma, kakršnega je sprejel odbor za šolstvo, to pomeni, da se organizira dopolnilni pouk za vse, razen za vzgojne predmete. Moram opozoriti, da s tem ne predlagamo nič novega, da smo imeli že v 39. členu sedanjega zakona določbo, ki pravi: »Za učence, ki napredujejo z negativnimi ocenami, organizira posamezna šola dodatni pouk. Dodatni pouk je za učence obvezen.« Res pa je, da je v analizi prosvetno-pedagoške službe ugotovljeno, da se ta določba izvaja samo v tri četrtine vseh potrebnih primerov, v eni četrtini pa ne. Poseben problem so zlasti vozači, in teh je med našo osnovnošolsko mladino okrog 15 odstotkov. Menim, da za vzgojne predmete dopolnilnega pouka ni potrebno organizirati, da je pa nujno, da ga organiziramo predvsem za tiste tri predmete, ki so že predvideni, ob tem pa je prav gotovo potreben tudi za fiziko in kemijo. Morda je pri nekaterih drugih predmetih, kot sta zemljepis in zgodovina, včasih res vprašanje, ne toliko nerazumevanje predmeta, kot pa nepripravljenost učenca, da se poglobi, da se enostavno nauči predvidene snovi.

Pri dopolnilnem pouku so seveda možne tudi določene zlorabe. Zlorabe na ta način, da se organizira dopolnilni pouk samo kot sredstvo za izboljšanje osebnih dohodkov učiteljev. Mislim pa, da imamo v našem sistemu vgrajenih vendarle nekaj takih kontrolnih instrumentov, tako v sami šoli kot v prosvetno-pedagoški službi ter pri izobraževalnih skupnostih, ki bi lahko take možne zlorabe tudi pravočasno korigirale in odpravile.

Še tretje vprašanje, ki je bilo sproženo, to je imenovanje ravnatelja. V obrazložitvi je posebej povedano, da je to imenovanje predvideno spričo tega, ker je šolstvo vendarle dejavnost posebnega družbenega pomena, za katerega ima tudi družba svoj jasno izraženi interes. To je v skladu z zakonom o zavodih, kjer se govori, da se lahko za dejavnosti posebnega družbenega pomena tudi drugače uredi imenovanje ravnatelja, če je to tako določeno z zakonom. Tu se osebno ne bi bal prevelikih ingerenc občinske skupščine, kajti mislim, da bo le-ta ne samo glede na mnenje sveta šole, ki je predvideno v zakonu, ampak tudi glede na samo stališče takega direktorja, ki ga, na primer kolektiv šole ali samoupravni organ šole, ne bi sprejel, imela resne pomisleke, preden ga bo oktroirala, na silo postavila v samo šolo. Imamo pa dovolj instrumentov, da direktor, ki bi ne hotel spoštovati samoupravljanja, ki bi morda kršil samoupravne pravice, ne more naprej opravljati svoje dolžnosti. Menili smo, ne samo spričo tega, kar je bilo že rečeno, kar je zlasti poudarila tovarišica podpredsednica, da bomo na ta način okrepili, ne pa oslabili položaj ravnatelja in samoupravljanje v šoli, da bomo pomagali, da bo ravnatelj veliko laže in odgovorneje izpolnjeval svojo nalogo kot ravnatelj in pedagoški vodja. In v tem smislu še nadalje podpiram to določbo v zakonu. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Prosim, tovariš Ciril Plut.

Ciril Plut: Ko smo pred mesecem sprejeli predlog spremembe tega zakona in smo se poslanci in učiteljstvo pogovarjali, smo rekli, da je potrebno samo čimprej urediti tista vprašanja, kar pomeni ne veliko razpravljati, ampak samo dvigniti roke. No, danes pa imamo zopet nov predlog sprememb. Pri tem moramo konkretno presojati. Na eni prejšnjih sej smo obravnavali učne uspehe učencev osnovnih šol in ugotovili nizek uspeh. Če ga hočemo popraviti, moramo v republiškem merilu sprejeti nekatere skupne odločitve. In prav ta osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli od 12. novembra nam to delno omogoča. Kar poglejmo konkreten primer: od 56 učencev, ki so lansko leto končali osnovno šolo v Leskovcu, sta dva šla v tehniško šolo, dva pa v gimnazijo. Vsi ostali so ostali doma, oziroma so se začeli učiti obrti. Največ jih je ostalo doma, prav zaradi tega, ker so imeli slab uspeh. Zaradi tega predlagam, da bi sprejeli osnutek takšen, kakršen je bil predlagan, da bi tisti učenci, ki imajo iz tujega jezika nezadostno oceno, napredovali v višji razred, tudi če ne opravijo popravnega izpita.

Glede dopolnilnega pouka pa bi bilo prav, da bi v 5. členu pisalo, da je osnovna šola dolžna organizirati dopolnilni pouk, če ima možnosti za to. Vemo, da ga mnogo šol v Sloveniji, posebno na podeželju, ne bo zmoglo organizirati. Strinjam se, da je dopolnilni pouk samo iz treh predmetov. Sedaj smo imeli dodatne ure tudi za vse druge predmete in smo ugotovili, da so se jih udeleževali tisti učenci, ki so dobro napredovali, ne tisti, ki so imeli slabše ocene, ne, ker bi bili nenormalno razviti, ampak, ker se niso hoteli učiti, oziroma so jih starši doma uporabljali za delo; ti se ga ne bodo udeleževali tudi, če bomo ta zakon sprejeli. S predlogom glede imenovanja ravnatelja pa se strinjam. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Prosim, tovariš Bračič.

Dr. Vladimir Bračič: Tovariš predsednik, tovarišice poslanke in tovariši poslanci! Predvsem bi želel k splošni razpravi prispevati še naslednje: v našem zboru je bilo večkrat rečeno in tudi danes je eden izmed razpravljalcev to že omenil, da ne preobremenjujejo učencev le posamezni predmeti, ampak da gre za splošno preobremenitev, ki izhaja iz veljavnega predmetnika in učnega načrta. V zvezi s tem bi vas želel seznaniti z naslednjim: ko je odbor za znanost, prosveto in kulturo pri izvršnem svetu razpravljal o problematiki učnega kadra in učnih uspehih, oziroma odstotku osipa in ko je ponovno zasledil v dokumentih republiškega sekretariata za prosveto in kulturo in republiškega zavoda za šolstvo ugotovitev, da gre del krivde za takšno stanje tudi na račun splošne preobremenitve učencev zaradi prenapetega predmetnika in učnega načrta, je sklenil naložiti republiškemu sekretariatu za prosveto in kulturo in zavodu za šolstvo SR Slovenije nalogo, naj formirata strokovno komisijo, pritegneta naše pedagoške teoretike in praktike in skušata v doglednem času analizirati sedanji predmetnik in učni načrt ter ugotoviti ali vsaj povedati, kje so, po njunem mnenju, tiste točke, ki jih sicer pavšalno imenujemo splošna preobremenitev. Menimo, da nam bo analiza, ki bo nedvomno prišla tudi v ta zbor, lahko pomagala razčistiti nekatera vprašanja in predvsem pokazati na konkretne primere, ne pa, da samo na splošno ugotavljamo preobremenjenost, nismo pa si na jasnem, ali je vzrok število ali

obsežnost predmetov ali pa to, kar je napisal v Prosvetnem delavcu upravitelj osnovne šole pri Tomažu pri Ormožu, ko je ugotovil, da si mora učenec osnovne šole pri obravnavi Francije, če bi se držal učne knjige, zapomniti 140 imen, in to pri eni sami državi.

Izvršni svet je takrat, ko je razpravljal o zakonu in o amandmajih k zakonu, menil, da bi bilo prav opozoriti ta zbor na določilo prvega člena, ki pravi, da občani obiskujejo osnovno šolo praviloma od 7. do 15. leta. Ali ni za našo slovensko družbo, ki jo moremo šteti med razvitejše družbene skupnosti, že prišel čas, ko bi z zakonom določili začetek vstopa v osnovno šolo s šestim letom? Ugotavljamo, da vse razvitejše družbe to že uveljavljajo. Na osnovi študij in ugotovitev, da se ob sedanjih izrednih komunikacijskih sredstvih, ob možnostih, ki jih otrok ima, ob dejstvu, da imamo pri nas na tri prebivalce en radioaparat in na osem prebivalcev televizor, da imamo toliko in toliko mladinskih časopisov in tiska, najbrž naš otrok tudi prej dozori in je sposoben prej začeti osnovno šolo. To ni amandma, temveč samo sugestija temu zboru, da bi razmislil o tem, ali naša slovenska družba ni že tako razvita, da bi lahko sledila nekaterim naprednejšim skupnostim.

Ugotovil sem, da poslanci nismo dobili poročila izvršnega sveta, katere amandmaje obeh odborov sprejema. Zato bi kar generalno povedal, katere sprejema, da bi lahko potem poenostavili samo glasovanje o posameznih amandmajih. K 1. členu je zakonodajno-pravna komisija predlagala, naj bi besedo »pravilno« črtali, s čimer se strinjamo. V splošni razpravi je bilo že omenjeno in ponovno želim poudariti mnenje izvršnega sveta, da ne sprejme amandmaja obeh odborov k 4. členu, kjer se v 5. odstavku črta besedilo »pri čemer se ne šteje negativna ocena iz tujega jezika«, k 5. členu sprejme prvi del amandmaja, da se črta besedilo »dokler učitelj ne ugotovi, da je učenec dopolnil znanje iz predmeta, v katerem je bil negativno ocenjen«, ne sprejme pa amandmaja za spremembo 3. odstavka 5. člena, ki se glasi: »dopolnilni pouk se organizira iz vseh predmetov, razen iz telesne vzgoje, likovnega, glasbenega in tehničnega pouka ter gospodinjstva«. Sprejema pa amandmaje k 9., 11., 12., 15. in 16. členu. Hvala.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Prosim, tovariš Križaj.

Bojan Križaj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Samo nekaj stavkov. Povsem se strinjam s stališčem našega odbora; zdi se mi, da nekateri vztrajajo pri določbi, da se pri napredovanju ne upošteva negativne ocene v tujem jeziku. Sem absolutno proti in, da se ne bi ponavljali — bom opozoril samo na vidik, ki še ni bil poudarjen, to je namreč odločanje za nadaljnji študij, ki je zelo različno v mestih in na deželi. Na deželi drugačno, če je v bližini kakšna srednja šola, drugačno, če je ni. Največ učencev šole s svojimi uspehi v sedmem in osmem razredu osnovne šole motivira starše za nadaljnje šolanje. Poleg tega sta pomembna tudi mnenje in vpliv učiteljev. Ob sedanji družbeni skrbi za nadaljnje šolanje najsposobnejših, ki jo vsi poznamo in ko nima vsa mladina enakih pogojev za izobraževanje, se mi ne zdi primerno uvajati diferenciacije v osnovno šolo, pa čeprav sem prepričan, da bo kasneje do nje moralo priti. To se pravi, da se bodo učenci na podeželju tudi lažje odločali v petem razredu, ali naj se učijo tujega jezika, ali ne, ko bodo vnaprej vedeli tako sami kot njihovi starši, da bodo resnično tudi oni

imeli možnosti za nadaljnji študij. Ker pa sedaj starši v najboljšem primeru računajo na neko srednjo šolo ali pa poklicno šolo, kjer ni potrebno znanje tujega jezika, se strinjam, da za sedaj angleščina ostane enakopravni predmet, upoštevaje, da ocenima fanta, ki bo šel v poklic, z zadostno oceno.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Še kdo, prosim? Kolikor ne, zaključujemo večerno razpravo in lahko preidemo k posameznim členom. Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Kardelj.

Bojan Kardelj: Predlagam, naj se sestane odbor za šolstvo, da bo pripravil predlog mnenja zbora k zveznim tezam.

Predsednik Miloš Poljanšek: Prosim, da se odbor sestane. Prehajamo k razpravi v posameznih členih. Je kakšna konkretna pripomba? K 1. členu? K 2., 3., 4., 5., 6. členu? (Ne.) K 5. členu? Prosim, tovariš Meglič.

Janez Meglič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da bi v 5. členu na vsak način moralo obveljati določilo, da se dopolnilni pouk organizira tako, kot je predlagal odbor v svojem amandmaju. Ko smo ta osnutek sprememb zakona obravnavali na terenu, je bilo veliko pripomb prav k temu členu, z večino ostalih sprememb pa so se v glavnem strinjali.

Ne bi se sedaj vračal na druge, že prej obravnavane stvari, povedal pa bi, če dovolite, tovariš predsednik, svoje mnenje oziroma mnenje našega območja k 12. členu osnutka. V celoti soglašamo s tem določilom, čeprav smo prvotno menili, da se s tem nekoliko posega v samoupravne pravice šolskih kolektivov; vendar zaradi nekaterih nepravilnosti ali pa nesoglasij, ki nastajajo v posameznih kolektivih prav glede izvolitve ravnatelja, se nam zdi predlog primeren, seveda s tem, da kolektiv oziroma svet šole dá k izvolitvi svoje mnenje in da se v večji meri upošteva tudi stališče prosvetno-pedagoške službe, tako kot je to že formulirano v tem osnutku. V zvezi s tem pa ni v celoti jasno, kdo bo v prihodnje razpisoval mesto ravnatelja ali občinska skupščina kot ustanovitelj ali pa šola. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa, tovariš Meglič. No, to so bile pripombe k 5. in 12. členu. Še kdo k 5. ali 6. členu?

Ciril Plut (iz klopi): Dopolnilni pouk naj bi izpadel, saj smo ga tako in tako opravljali, čeprav ni bilo v zakonu zapisano.

Predsednik Miloš Poljanšek: Torej po mnenju poslanca tovariša Pluta naj bi določila, ki govore o dopolnilnem pouku, preprosto črtali. Prosim, tovariš Meglič.

Janez Meglič (iz klopi): Prav v interesu učencev je, da ostane dopolnilni pouk. To bo vplivalo na učni uspeh in prisililo h kvalitetnejšemu delu prosvetnega kadra.

Predsednik Miloš Poljanšek: Slišali ste dvoje povsem nasprotujočih si mnenj. Prosim, tovariš Pungartnik.

Oto Pungartnik: Če dovolite, samo tole utemeljitev. Glede na dosedanje izkušnje in rezultate v naših osnovnih šolah je potrebno dopolnilni pouk precizirati v naši zakonodaji in ga potem tudi izvajati. Podobno določilo imamo že nekaj časa, vendar ga ne izvajamo povsod; ponekod ni bilo za to dovolj odločilnih zahtev, drugje pa ne denarnih ali drugačnih pogojev. Sekretariat za prosveto in kulturo naj bi zato čimprej podrobno določil organizacijo dopolnilnega pouka, ki je tudi eden od pogojev za izboljšanje učno-vzgojnih rezultatov naših šol. Upam si trditi, da bi z dosledno izvedeno dodatno pomočjo izboljšali učne rezultate učencev v naših šolah in ne bi več toliko razpravljali o otrocih, ki napredujejo z negativno oceno, če bi jim lahko nudili dodatno pomoč takoj v naslednjem razredu, jih potem sistematično spremljali in obravnavali ter takoj reagirali, kadarkoli bi nastopile težave. Sedaj je dodatna pomoč improvizirana, bodisi da je pred poukom ob sedmih zjutraj ali po šestih ali sedmih urah rednega pouka, včasih pa ob kakšni suplenci. Deležni so jo predvsem otroci na razredni stopnji, kjer se enostavno izvaja v obliki podaljšanega pouka, torej v okviru v tistem turnusu, ki je bil dopoldne ali popoldne, dočim nastajajo veliki problemi pri organizaciji dopolnilnega pouka za učence na predmetni stopnji. Ponovno poudarjam, da bo preciziran, striktno zahtevan in izvan ter kontroliran dopolnilni pouk predvsem v dobro naših otrok. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Prosim, tovariš Činč ima besedo.

Ludvik Činč: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Tu gre namreč za dve stvari: za dodatni pouk, ki je že v predmetniku, in za dopolnilni pouk, ki je določen v zakonu o osnovni šoli; le-ta res ni bil nikdar dovolj jasno formuliran in zato se strinjam s predlogom svojega predgovornika, hkrati pa podpiram tudi mnenje tovariša, ki je govoril prej, da dopolnilnega pouka ne kaže zreducirati samo na slovenščino, matematiko in tuj jezik, saj sta v današnjem razvoju prav tako važni tudi kemija in fizika, če že smatramo, da učencem ne bi bilo treba dati solidnega znanja tudi iz družbenih ved, kot sta zemljepis in zgodovina. Vsaj realie, to so matematika, fizika in kemija, pa bi bilo vendarle treba vključiti v dopolnilni pouk. Sem pa seveda mnenja, da za umetniške in tehnične predmete dopolnilnega pouka res ne bi kazalo uvajati. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Ima še kdo kako pripombo k dopolnilnemu pouku? Prosim, tovariš Feldin. Če je kaj bistveno novega, prosim, da ne bi ponavljali, kar smo že slišali.

Boris Feldin: Mislim, da mora dopolnilni pouk za sedaj ostati. Za vnaprej pa ga ocenjujem drugače. Prvič zato, ker je to samo podaljšanje obveznosti in obremenjevanja učenca, drugič pa, ker stane dve milijardi starih dinarjev, ki bi jih lahko koristno vložili v nabavo učil in od tega imeli več koristi. Ta trenutek pa si verjetno tega ne moremo privoščiti, ker imamo v osnovnih šolah precej otrok za posebne osnovne šole. Ko pa bo konsolidirano tudi posebno šolstvo, bo odpadla tudi tolikšna potreba po dopolnilnem pouku. Hvala.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo, prosim? Iz razprave o petem členu moram zaključiti, da je vendarle večina za to, da se dopolnilni pouk precizira tako, kakor predlagata odbor za šolstvo našega zbora in odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora.

Tako lahko preidemo na 6. člen. Želi kdo dati pripombo? (Ne.) 7., 8., 9., 10., 11., 12. člen? Da, prosim, tovariš Feldin, nato tovariš dr. Stiplovšek.

Boris Feldin: Da se 3. odstavek 86. člena v celoti tako glasi kot doslej in kot je predlagal odbor za šolstvo s tem, da bi besedo »ter« za izrazom »prosvetno-pedagoške službe« zamenjali z vejico, dodali pa besedilo »in izobraževalne skupnosti«. Že v zakonu o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji je izobraževalna skupnost tista, ki daje soglasje k ustanovitvi izobraževalnega zavoda, čigar dejavnost naj financira. Zato mislim, naj bi skupščina občine, ko odloča o imenovanju ravnatelja, upoštevala tudi mnenje izobraževalne skupnosti, enako kakor to velja za prosvetno-pedagoško službo in svet šole. Na ta način poudarjena vloga izobraževalne skupnosti, če naj bo tisti dejavnik, ki je odgovoren za delitev in uporabo sredstev v skladu s prejetimi stališči, načeli in zakoni. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovariš Stiplovšek, prosim.

Dr. Miro Stiplovšek: Ponovno bi poudaril, da sem amandma k temu členu dal zato, ker sem to po poslovniku dolžan in ker so prosvetni delavci z mojega volilnega območja menili, da bi bila ta sprememba potrebna. Poudarjam še enkrat, da nihče ni bil proti temu, naj bi ravnatelja ne imenovala občinska skupščina oziroma ustanovitelj. Šlo je le za to, da bi morala imeti ob vsem tem tudi delovna skupnost, ki jo bo ravnatelj vodil, vsaj pravico do nekega mnenja, ki ga pa ima v osnutku samo prek sveta šole. V svetu šole pa je ponovno zagarantiran družbeni interes prek predstavnikov, ki jih izvoli občinska skupščina. Poudarjam, da gre torej za to, da bi delovna skupnost imela vsaj pravico dati mnenje k imenovanju svojega ravnatelja. Mislim, da to ni pretirana zahteva neke samoupravne skupnosti in strinjam se z njo.

V razpravi na tem zboru pa so bile zahteve večje, ustrezni člen naj bi se namreč glasil tako: »Ravnatelja osnovne šole imenuje in razrešuje ustanovitelj osnovne šole na predlog delovne skupnosti in sveta šole, potem ko dobi mnenje prosvetno-pedagoške službe.« Osebno kot poslanec pa se opredeljujem za to, da ima delovna skupnost šole vsaj pravico dati mnenje k imenovanju ravnatelja. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Ni razloga, da ne bi upošteval sugestije tovariša Stiplovška. Še kdo k temu členu? (Ne.) 11., 14., 15., 16. in 17. člen, ki pa ni tako pomemben. Lahko zaključim razpravo o členih, pri čemer naj ponovim, da sprejemamo v celoti vse pripombe, ki so bile dane pismeno, dalje stališča obeh odborov in razprave, kakršna je bila danes na našem zboru.

Naj še sam pridam sledečo svojo misel: menim namreč, da je največ vprašanj, o katerih je bilo govora tukaj, pa tudi na obeh odborih, in sicer v pripombah strokovnega značaja. In mislim, da je prav, da bo izvršni svet, ki bo pripravil predlog zakona, vse kakršnekoli nove spremembe čim tehtneje

strokovno argumentiral. Mislim, da je to pomembno, ker se je zelo težko odločati in glasovati za ali proti, ko je dovolj tehtnih argumentov tako za takšno kot za neko drugačno varianto. Mislim pa, da je ta iniciativa izvršnega sveta samo logična posledica vseh tistih prejšnjih razprav na sejah našega zbora, ko smo ugotavljali, da je potrebno že končno kompleksneje oceniti vzroke za obremenitev učencev osnovne šole in ugotoviti, ali so njihove psihofizične sposobnosti v ustreznem sorazmerju s celotnim učnim programom in predmetnikom, kakršen za zdaj velja. In če niso, bomo morali program prilagoditi njihovim zmožnostim in sposobnostim, otroke je verjetno težje spremeniti.

Dotaknil bi se še enega vprašanja, ki je bilo prav tako sproženo v razpravi, to je, ali naj že s tem zakonom znižamo starostno dobo za vstop v osnovno šolo od sedmega na šesto leto. To ne bi imelo samo vsebinskih posledic, ker bi mladega človeka prezgodaj spravljali v učni in vzgojni napor, ampak ima tudi zelo resne finančne posledice. Ali pa smo tudi sicer v celoti pripravljeni, kadrovsko in prostorninsko, na takšen premik? Mislim, da bo moral predlagatelj tudi o tem porazmisliti, preden bo zavzel svoje dokončno stališče.

Zaključujem razpravo o osnutku zakona in dajem na glasovanje naslednji sklep:

1. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli se sprejme s stališči in pripombami, sprejetimi na seji, in

2. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Kdor je za, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 poslanec dvigne roko.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor z enim vzdržanim glasom sprejel sklep o sprejemu osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli.

Naj obvestim navzoče poslance prosvetno-kulturnega zbora, da moramo počakati pri 8. točki dnevnega reda, to je pri razpravi o tezah o razvoju in izpopolnjevanju sistema vzgoje in izobraževanja v SFRJ na predlog mnenja, ki ga naj predloži odbor za šolstvo. Hkrati naj vas še obvestim o naslednjem: kot veste, so bile teze sprejete na skupni seji zveznega zbora in prosvetno-kulturnega zbora zvezne skupščine 11. in 25. aprila letošnjega leta in bile dane v javno razpravo. Naš zbor je o tezah že razpravljal na svoji 46. seji dne 24. julija letos. Po tej seji so bile teze obravnavane še v nekaterih odborih našega zbora, bodisi kot posebna točka dnevnega reda bodisi ob razpravah o posameznih zakonskih aktih, ki so urejevali posamezna področja šolstva, ki jih zajemajo tudi teze. Ker se javna razprava o tezah bliža koncu, je potrebno, da naš zbor na današnji seji sprejme mnenje k tezam in to mnenje posreduje prosvetno-kulturnemu zboru Zvezne skupščine. Zato smo tudi danes teze ponovno uvrstili v dnevni red zborove seje. Sedaj bom prosil sekretarja našega zbora, da vpraša odbor, kako daleč je s konceptom predloga, med tem časom pa prosim, da ne zapuščate dvorane, da bi lahko takoj sejo nadaljevali in tudi končali.

(Predsednik za nekaj minut prekine sejo, ki se je nato nadaljevala z obravnavo zveznih tez.)

Prosim tovariša Kardelja, predstavnika odbora za šolstvo, da nas seznani z mnenjem.

Bojan Kardelj: Preden preberem predlog mnenja, bi rad sporočil zboru, da je odbor za šolstvo trikrat razpravljal o predlaganih tezah in da je tudi naš zbor že razpravljal o njih. Takrat je bilo poudarjeno, da bi morali soočiti potrebe in dejansko stanje šolstva naše republike z rešitvami, kakršne so predvidene v teh zveznih tezah. Takrat je bilo tudi naročeno pristojnim republiškim organom za prosveto in kulturo, naj takšne konkretne preglede izdelajo, da bi se na njihovi podlagi lahko razvila javna razprava in soočilo predvidevanja v tezah. Ustanovljen je bil koordinacijski odbor, ki naj bi vodil javno razpravo o tezah, vendar pa pristojni strokovni organi niso izdelali zahtevanih pregledov stanja in potreb šolstva v republiki, tako da je bila tudi javna razprava morda nekoliko enostranska in morda tudi nekoliko črno-belo pobarvana. Kljub temu pa je treba ugotoviti, da je bila razprava razmeroma široka, čeprav razpravljalci niso imeli možnosti primerjati stanja šolstva v republiki s predvidevanji v tezah in je razprava bila pravzaprav ob najbolj neprimernem času, ko so bili najbolj pereči problemi na področju vzgoje in izobraževanja osebni dohodki in so povrh nastopile še šolske počitnice.

Naš odbor je imenoval delovno skupino, ki naj bi pripravila osnutek mnenja zbora k tezam, skupina se je naslanjala na pripombe javne razprave, ki jih je posredoval republiški sekretariat za prosveto in kulturo, in pa na stališča, ki jih je izdelal republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti SR Slovenije. Ker nismo imeli možnosti soočiti sedanjega stanja potreb, slabosti in dobrih strani vzgojno-izobraževalnega sistema v Sloveniji s tezami, smo bili mnenja, naj bi se v skupščinskem dokumentu ne spuščali v konkretne pripombe k posameznim področjem vzgoje in izobraževanja, to se pravi predšolskemu varstvu, osnovnemu ter srednjemu šolstvu, višjemu in visokemu šolstvu in vsem drugim oblikam izobraževanja, ki jih teze omenjajo. Če dovolite, bi predlog mnenja prebral:

Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije je na sejah dne 24. julija in 17. decembra 1968 obravnaval teze o razvoju in izpopolnjevanju sistema izobraževanju sistema izobraževanja in vzgoje v SFRJ, ki sta jih zvezni in prosvetno- kulturni zbor zvezne skupščine na sejah v mesecu aprilu 1968 sprejela kot osnovo za javno razpravo. Po razpravah v zboru in v okviru družbenopolitičnih organizacij, gospodarstva in prosvetnih organov ter zavodov je prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije na podlagi 226. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije sprejel naslednje mnenje:

Ustreznost zveznih dokumentov s področja vzgoje in izobraževanja velja oceniti glede na:

- obstoječo stopnjo družbenoekonomskega razvoja SFRJ,
- razvoj samoupravnih odnosov tako v širši družbi kot v sferi vzgoje in izobraževanja ter njunih medsebojnih interesov,
- splošni kulturni napredek, hiter razvoj znanosti in na njej zasnovano tehnologijo.

Glede na to ne gre podcenjevati nobenih prizadevanj predloženih tez v tej smeri, pa četudi niso vedno dovolj jasno oblikovane in v potankosti utemeljene.

Zvezne teze so glede na njihov namen, da se čimprej izboljša vzgojno-izobraževalni sistem in začrta smer nadaljnjega razvoja vzgojno-izobraževalne dejavnosti, v načelu napredne, čeprav pri tem ne upoštevajo dovolj sedanjega stanja razvoja kot tudi specifičnih potreb posameznih izobraževalnih področij,

območij in republik. Zato teze dajejo le pobudo in podlago za kontinuirano in koordinirano progresivno reševanje vzgojno-izobraževalne problematike.

Zvezni dokument naj določi predvsem splošne smotre in družbenoekonomske temelje vzgoje in izobraževanja, ki morajo biti skupni za vse jugoslovansko območje. Teh načel pa ni primerno oblikovati z zakonom, pač pa je ustreznejša oblika resolucije.

Resolucija naj nakazuje samo osnovne poteze vzgojno-izobraževalnega sistema, ob tem pa dopušča raznolikost organizacijskih oblik, prek katerih bi bilo mogoče uresničevati zastavljene cilje. Konkretizacija vzgojno-izobraževalnega sistema pa naj bo v celoti prepuščena republikam. Ker predložene teze premalo upoštevajo današnje stanje, razvitost in raznolikost vzgojno-izobraževalnih področij, idealizirajo tudi razvojne možnosti vzgojno-izobraževalnega sistema. Manjka tudi materialno finančni prikaz, ki je za uresničevanje ciljev šolske reforme nujno potreben.

Cena izobraževanja, ki je v tezah označena kot ekonomska kategorija, ne more sloneti na vsakokrat odmerjenih sredstvih za izobraževanje in gospodarski moči posameznih območij, ker so v bistvu trenutne tržne zakonitosti, ampak na zavestnem širšem družbenem dogovoru, ki upošteva potrebe po vzgoji in izobraževanju glede na dolgoročnejša predvidevanja razvoja gospodarstva in drugih družbenih področij. Pri tem je treba poudariti, da so te potrebe in razvojne možnosti v okviru posameznih nacionalnih skupnosti lahko zelo različne, kar zahteva v okviru družbenih dogovorov tudi specifične rešitve.

Le ob tako postavljenih načelih v zveznem dokumentu bo moč nadalje usmerjati razvoj izobraževanja in vzgoje po posameznih zvrsteh in območjih, upoštevajoč pri tem:

- dosedanji razvoj v posameznih stopnjah vzgoqe in izobraževanja in posebnosti tega razvoja,
- različne potrebe območij, in
- sodobna znanstvena dognanja na področju vzgoje in izobraževanja.

Preuranjeno je dajati pripombe na v tezah predložene konkretne rešitve vzgojno-izobraževalnega sistema na posameznih stopnjah in zvrsteh, dokler za vzgojo in izobraževanje pristojni in zainteresirani dejavniki ne ugotove, upoštevajoč konkretne pripombe javne razprave, kakšno je objektivno stanje vzgoje in izobraževanja v naši republiki, kakšni so pozitivni dosežki, pomanjkljivosti in slabosti v tem sistemu kot tudi potrebe in možnosti za njegovo naslednje izpopolnjevanje na vseh stopnjah in vrstah.

Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije zato ponovno opozarja na svojo zahtevo, naj institucije, ki so po svojem delovnem programu dolžne proučevati vprašanje vzgoje in izobraževanja, v najkrajšem času posredujejo predloge za nadaljnji razvoj šolstva v republiki.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa. Slišali ste mnenje, ki ga je pripravil odbor za šolstvo. Ima kdo morda kakšno pripombo k predlogu? Prosim, tovariš Martelanc.

Tomo Martelanc: Tovariš predsednik! Naj mi bo oproščeno, nisem povsem dobro razumel poročevalca, kakšna gradiva je imel v mislih, ko je rekel, da bi jih morali posredovati glede na obstoječe stanje v šolstvu. Mi imamo precej gradiva in informacij o stanju na področju šolstva. Kompleksno podobo daje poročilo republiškega sekretariata za prosveto in kulturo za pre-

teklo leto: poleg tega smo imeli nekaj posameznih monografij in analiz, ki smo jih izdelali ob posameznih zakonih, konkretno o posebnem šolstvu, o visokem šolstvu itd. Tako mi ni jasno, v kolikšni meri gre sedaj za kompleksno analizo, recimo vstopa v osnovno šolo, razvoja šolstva pri nas v celotnem povojnem obdobju. Kolikor gre tu za zahtevo, ki je navedena na koncu mnenja k tezam po predlogih za izboljšanje šolstva pri nas, bi pa omenil samo tole: bila je res izražena zahteva, da se izdela v čimkrajšem času — ne vem, kakšen rok je bil postavljen, 14 ali mesec dni, nekaj takega — naš slovenski dolgoročni koncept razvoja šolstva za deset, dvajset let naprej. V našem sekretariatu seveda te naloge v takem obsegu nismo sposobni izvršiti, pač pa smo sklicali sestanek institucij, ki se ukvarjajo s šolstvom, kot so pedagoški inštitut, pedagoški oddelek pri filozofski fakulteti itd. Bili smo pripravljeni poiskati sredstva za pripravo take študije, vendar prvo, s čimer smo se konfrontirali, je bilo dejstvo, da je za vsak resnejši poskus take analize, za izdelavo dispozicije za tako študijo potreben rok do junija prihodnjega leta. To se pravi, dolgoročni rok, kajti kritizirati teze, da so neznanstvene, da so narejene na hitro roko, čeprav so jih pripravljali tri leta, konfrontirati s študijo, ki bi jo naredil, recimo, v dveh mesecih, bi bilo zelo neresno.

Vsi naši pedagogi in vsi tisti, ki se ukvarjajo znanstveno s to problematiko, so mnenja, da nam je pa potreben daljši čas, če se hočemo resno lotiti te naloge. To nas pa seveda ne bi smelo ovirati pri konkretnih izboljšavah tam, kjer lahko brez posebne znanstvene analize, s konkretnimi strokovnimi ocenami že izboljšujemo položaj v šolstvu. To smo konkretno danes tudi storili, saj smo vendar razpravljali o dveh zakonskih besedilih, ki smo ju še pred kratkim sprejemali, sedaj pa ponovno dopolnjevali. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo želi besedo? (Nihče.) Kolikor ne, dajem na glasovanje predlog mnenja. Kdor je zanj, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel predlog mnenja k tezam o razvoju in izpopolnjevanju sistema vzgoje in izobraževanja v SFR Jugoslaviji. Mnenje bomo posredovali prosvetno-kulturnemu zboru Zvezne skupščine.

Preden zaključim delo današnje seje zbora, predlagam, da s sprejetjem odloka o ustanovitvi in izvolitvi komisije republiškega in prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga o dopolnilnem financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti razširimo današnji dnevni red.

Zadeva je namreč naslednja: Ta skupina v naši skupščini že dela, čeprav formalno še ni imenovana; želimo pa, da dobi svoj legalnih status in zato predlagam navzočim poslancem zbora, da se opredelijo glede odloka o tej komisiji, ki naj jo sestavlja sedem članov.

Dajem predlog odloka v razpravo. Ni nikogar, ki bi imel kakšno pripombo? (Ne.) Kdor je za, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Hvala lepa.

S tem je dnevni red izčrpan in zaključujem 49. sejo prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije.

(Seja je bila zaključena ob 18.30.)

SOCIALNO-ZDRAVSTVENI ZBOR

43. seja

(24. decembra 1968)

Predsedoval: dr. Vinko Mozetič,
predsednik socialno-zdravstvenega zbora

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Tovarišice in tovariši poslanci! Pričenjam 43. sejo socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost so opravičili poslanci: Janez Narad, dr. Zmago Slokan, Albin Žumer, Milan Istenič, Anton Debevc, Bogo Verdev in Lojze Frangeš.

Ugotavljam, da je zbor sklepčen. Na sejo zbora so bili vabljeni predstavniki izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, republiškega sekretariata za delo, republiškega zdravstvenega centra, republiške skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov, republiške skupnosti otroškega varstva, skupnosti zdravstvenih zavodov Slovenije, slovenskega zdravniškega društva, republiške konference SZDL, republiškega zavoda za socialno zavarovanje in inštituta za kriminologijo pravne fakultete v Ljubljani in gospodarske zbornice SR Slovenije.

Goste pozdravljam in jih vabim, da sodelujejo v razpravi.

Obveščam zbor, da je republiški zbor v enakem besedilu sprejel oba zakonska predloga, ki ju je naš zbor obravnaval na prejšnji seji. To sta predlog zakona o varstvu nekaterih kategorij žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne, žrtev vojnega materiala in njihovih družinskih članov ter predlog zakona o borcih za severno mejo v letih 1918 in 1919.

Predlog dnevnega reda ste prejeli. Glede na novo nastalo situacijo v zvezi z limitom stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje menim, da bi bilo prav, da zbor o tem vprašanju pove svoje mnenje. Zato v skladu s sugestijami nekaterih poslancev predlagam, da o tem problemu razpravljamo v okviru nekoliko dopolnjene tretje točke dnevnega reda. Konkretno predlagam, da se ta točka dnevnega reda glasi: nekateri vidiki organizacije in financiranja osnovne zdravstvene službe v SR Sloveniji v letu 1968 ter pogoji poslovanja zdravstvenega zavarovanja v letu 1969.

Se zbor strinja s tem predlogom? Kdor je za tak predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog sprejet.

Za današnjo sejo zbora predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 42. seje zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. nekateri vidiki organizacije in financiranja osnovne zdravstvene službe v SR Sloveniji v letu 1968 ter pogoji poslovanja zdravstvenega zavarovanja v letu 1969;
4. alkoholizem na Slovenskem in njegovo preprečevanje;
5. nekateri problemi zdravstvenega zavarovanja kmetov;
6. predlog zakona o podaljšanju veljavnosti 69. in 70. člena zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji.

Se strinjate s predlaganim dnevnim redom? Ima kdo kakšen spreminjevalni predlog? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 42. seje zbora. Zapisnik ste prejeli hkrati s sklicem za to sejo. Ima morda kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Nihče,) Ugotavljam, da je zapisnik odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Na vprašanje poslanca dr. Stjepana Bunte bo odgovorila tovarišica Majda Gaspari, republiški sekretar za zdravstvo in socialno varstvo.

Majda Gaspari: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Poslanec vašega zbora tovariš dr. Stjepan Bunta je postavil naslednja vprašanja:

1. Kako vodstveni organi v republiki ocenjujejo pripravljenost zdravstvene službe za delo v izjemnih pogojih, s posebnim ozirom na izvrševanje nalog v vsesplošni ljudski obrambi? Ali so zdravstveni delavci seznanjeni s svojimi nalogami in položajem? Ali so seznanjeni s konceptom organizacije zdravstvene službe v vojni? Ali so opremljeni in razpolagajo z rezervami itd.?
2. Kaj se je že in kaj se še bo ukrenilo za nadaljnjo pripravo zdravstvene službe za delo v izjemnih pogojih?
3. Kdo so izvajalci programov na tem področju?
4. Ali so za te obveznosti v pripravah zagotovljena finančna sredstva?

Na zastavljena vprašanja dajem naslednji odgovor:

O pripravljenosti zdravstvene službe v primeru vojne je govorilo poročilo o ukrepih in problemih obrambnih priprav v SR Sloveniji, ki ga je v sodelovanju s pristojnimi upravnimi organi izdelal republiški sekretariat za narodno obrambo in je bilo predloženo Skupščini SR Slovenije ter so o njem razpravljali pristojni skupščinski organi. Iz poročila lahko povzamemo, da slonijo zasnove zdravstvene službe za delovanje v primeru vojne na razvijanju obstoječih zdravstvenih zavodov kot zdravstvenih enot, ki ustrezajo izrednim pogojem vojne ali elementarnih nesreč in da so bili izdelani ustrezni načrti za posamezna območja in zavode. Zdravstveni delavci, ki so zajeti v mobilizacijskih planih, so bili seznanjeni s svojimi nalogami v primeru vojne ali drugih nevarnosti. Osnovna hiba priprav je, da še nismo zadostili vseh potreb po ustreznih re-

zervah v zdravstveni službi. V teku so prizadevanja za okrepitev materialne osnove rezerv in izpopolnitev mreže zdravstvenih enot. Za to so bila letos in bodo tudi v prihodnjem letu zagotovljena določena proračunska sredstva. Proučujejo se tudi možnosti za najemanje kreditov za ta namen.

Prav tako se je začelo s pripravami za strokovno izpopolnjevanje zdravstvenih delavcev za opravljanje nalog v posebnih pogojih. Izvajalci priprav zdravstvene službe v izrednih razmerah so republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, republiški sekretariat za narodno obrambo, drugi upravni organi, občinske skupščine, zdravstveni zavodi, kakor tudi proizvajalci in distributerji zdravstvenega materiala.

Tovarišu poslancu bodo na zastavljena vprašanja dani tudi obširni pismeni odgovori.

Tovariš poslanec je kot podvprašanje postavil še vprašanje organizacije travmatološke službe. Kot je znano, je to naloga republiškega zdravstvenega centra. Le-ta je na seji dne 12. decembra razpravljal o tezah za organizacijo travmatološke službe v Sloveniji, ki jih je pripravila skupina kirurgov in ortopedov. Republiški zdravstveni center je teze sprejel in jih bo predložil v razpravo Skupščini SR Slovenije.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Želi poslanec dr. Stjepan Bunta postaviti še dopolnilno vprašanje? (Ne.)

Na vprašanje poslanca Jožeta Nereda bo odgovoril tovariš Rado Miklič, pomočnik republiškega sekretarja za delo.

Rado Miklič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!

Tovariš poslanec Jože Nered je ugotovil, da so ob zamenjavi zdravstvenih izkaznic kmečkim zavarovancem uslužbenci komunalnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani odtegnili izdajo teh zdravstvenih izkaznic kmečkim zavarovancem, ki imajo manj kot 200 dinarjev katastrskega dohodka. Glede na to dejstvo je tovariš poslanec zastavil tole vprašanje:

»Ali je bilo izvršnemu svetu in republiškemu sekretariatu za delo znano kršenje zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov na območju komunalne skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov Ljubljane in če o tem ni seznanjen, kakšne ukrepe je oziroma bo podvzel, da se to stanje odpravi?«

Republiški sekretariat za delo je za to stanje zvedel 15. novembra na seji izvršnega odbora skupščine republiške skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov. Predstavnik republiškega sekretariata za delo je takoj interveniral, konstatiral, da je tako ravnanje nezakonito, da je to kršenje republiškega zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov in apeliral na predstavnika komunalne skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov Ljubljana, da naj to nezakonitost takoj odpravi in da naj prizadetim zavarovancem zavod izda izkaznice.

Naknadno je republiški sekretariat za delo s posebnim pismom opozoril izvršni odbor komunalne skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov Ljubljana na protipravno ravnanje, opozoril, da je taka odtegnitev nezakonita in pozval izvršilni odbor, da izda odredbo, po kateri naj zavod takoj izda prizadetim zavarovancem izkaznice, če izpolnjujejo ostale pogoje. Če bi komunalna skupnost vztrajala pri svoji odločitvi, bo republiški sekretariat za delo pokrenil postopek za oceno zakonitosti tega sklepa pred ustavnim sodiščem SR Slovenije. Hvala lepa.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Želi tovariš poslanec postaviti dopolnilno vprašanje? (Da.) Besedo ima tovariš Jože Nered.

Jože Nered: Z odgovorom se sicer strinjam. Ker je bil že 15. novembra sekretariat informiran o stališču, ki ga je sprejela strokovna služba, ne pa samoupravni organi ljubljanske komunalne skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov in ker vem — saj živim med kmeti, ki so pri tem bili najbolj prizadeti — da se to priporočilo, ki ga je dal republiški sekretariat za delo, še ne izvaja, prosim, naj bi republiški sekretariat za delo na prihodnji seji zbora poročal, ali je priporočilo sekretariata realizirano, če ni, prosim, da se zboru določno pove, kdo je tisti, ki zakon zavestno krši in kaj je bilo proti odgovornim osebam pokrenjeno.

Pripominjam, da sem prosil za pismeni odgovor, vendar ga, žal, nisem dobil.

Predsednik Vinko Mozetič: Na vprašanje poslanca Štefana Sreča bo odgovorila tovarišica Zora Tomič, član izvršnega sveta.

Zora Tomič: Tovarišice in tovariši poslanci! Kakor veste, poslanec socialno-zdravstvenega zbora tovariš Štefan Sreš na zadnji seji ni bil zadovoljen z odgovorom na svoje vprašanje. Zaradi tega je postavil naslednje vprašanje: »Zakaj se ne preganjajo tisti, ki si tako ali drugače dovoljujejo nezakonito posredovanje zaposlovanja naših delavcev v tujini?«

Pomanjkljiv pregon tistih, ki se nezakonito ukvarjajo s posredovanjem, je verjetno pogojen z naslednjimi dejstvi: ni norme, ki bi vsaj glede zaposlovanja v tujini prepovedala posamezniku tudi posamezne primere posredovanja zaposlovanja in ne le poklicno ukvarjanje s posredovanjem, pomanjkljivo nadzorstvo delovnih inšpektorjev in zavodov za zaposlovanje in pomanjkljivo prijavljanje prekrškov, posebej poudarjam prijavljanje prekrškov in pomanjkljivo tolmačenje, tega kdaj imajo posamezni primeri posredovanja zaposlovanja značaj, vsaj priložnostnega poklicnega ukvarjanja s posredovanjem. Najbrž bi kot take primere lahko šteli primere, ko ima posredovalec od posredovanja neposredno materialno korist. To je vprašanje, ki bi ga morali reševati sami zavodi, delovni inšpektorji in sodniki za prekrške.

Glede pregona pa naslednje: Pregon je bil že v letu 1967 v mariborski občini. Nadalje sta v letu 1968 bila v mariborski občini pred sodnikom za prekrške dva postopka zoper storilce nezakonitega posredovanja. Eden je bil že pravnomočno končan, drugi pa je v fazi pritožbenega postopka. V novembru je republiški sekretariat za delo predlagal uvedbo upravno-kazenskega postopka zoper takega storilca na območju Metlike.

Na pobudo republiškega sekretariata za delo je republiški senat za prekrške opozoril sodnike za prekrške vseh najbolj eksponiranih občin na pojave nezakonitega posredovanja in na to, da je treba brezpogojno uveljaviti upravno-kazensko odgovornost storilcev nezakonitega posredovanja. Na obrazložen predlog republiškega sekretariata za delo pa je javno tožilstvo SR Slovenije opozorilo vsa javna tožilstva na razne pojave nezakonitega posredovanja zaposlovanja delavcev v tujini in izdalo navodilo javnim tožilstvom, kako morajo biti v stalnih stikih z zavodi za zaposlovanje in drugimi organi, da bodo pravočasno odkrili take pojave in predlagali uveljavljanje upravno-kazenske odgovornosti.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Želi tovariš Sreš postaviti dopolnilno vprašanje? (Ne.) Želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima tovariš Martin Jelačin.

Martin Jelačin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Skoraj vsak dan zasledimo v dnevnem časopisju, radiu in televiziji razpravo o problematiki zaposlovanja mladih, visoko izobraženih kadrov. Omenjajo se visoke številke o mladih strokovnjakih, ki niso dobili doma zaposlitve, pa so šli v inozemstvo ter o strokovnjakih, ki še vedno iščejo zaposlitev. Nasproti takim trditvam pa zasledimo v istih sredstvih za informacijo stalne glasove iz podeželja, da kljub številnim razpisom prostih mest in tako opevani brezposelnosti visoki kader ne gre na podeželje, pa čeprav ima sorazmerno dobre pogoje glede zaposlitve in osebnega dohodka. Lahko bi za to trditev navedli številne dokaze, bodisi za medicinski kader ali za ostali kader družbenih dejavnosti. Brezposelnost na eni strani in pomanjkanje visokega kadra na drugi strani silita k rešitvi tega vprašanja. Spričo tega postavljam naslednja vprašanja:

»Kakšno je dejansko stanje v pogledu brezposelnosti visoko izobraženega kadra?

Ali se v SR Sloveniji vodi evidenca o tem, koliko strokovnjakov z visoko izobrazbo je zaradi zaposlitve šlo v inozemstvo?

Kakšne so potrebe po visokem strokovnem kadru v Sloveniji in ali ima SR Slovenija izdelane perspektivne, realne plane o potrebah po visoko strokovnem kadru po vejah dejavnosti?

V zvezi s postavljenim vprašanjem se še posebno zanimam glede kadra v zdravstvu. To vprašanje sem postavil še posebno zato, ker je baje mnogo žensk-zdravnikov brezposelnih, medtem ko zdravnikov primanjkuje in bo v bodoče to še večji problem, ker je razmerje študentov na medicinski fakulteti po spolu 70:30 v korist žensk.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Ali želi predstavnik izvršnega sveta takoj odgovoriti? (Ne.) Odgovor bo dan na naslednji seji. Kdo želi še postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima dr. Dušan Mis.

Dr. Dušan Mis: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V naših »boljših« trgovinah so se pojavili nekateri zelo reklamirani proizvodi domače in tuje farmacevtske industrije, ki so kot kozmetična sredstva oziroma poživila v neomejeni prodaji kljub temu, da vsebujejo sestavine, ki jih sicer štejemo za zdravila.

V resni strokovni literaturi se vedno bolj množijo članki, ki opozarjajo na škodljive posledice za zdravje ljudi zaradi zlorabe zdravilnih substanc. Razloge za zlorabe je možno združiti predvsem v dve skupini:

V prvo skupina sodijo strokovni spodrsljaji pri dajanju v promet in pri predpisovanju zdravil. Zlasti so v tem pogledu zanimive farmakodinamske skupine psihofarmakov, hormonov in antibiotikov. Na tem področju bi bila lahko učinkovita smiselna strokovna doktrina in strokovno nadzorstvo.

Za drugo skupino je značilno neomejena prodaja ali pa težka dosegljivost nekaterih zdravilnih oziroma toksičnih substanc, ki povzročajo toksikomanije, alergične reakcije ali druge oblike zastrupitev. Mimo nikotina, kofeina in alkohola, ki jih v njihovih komercialnih oblikah štejemo za običajna in normalna

poživila, so zlasti pomembne substance fenacitin, aminopirin in acetilosalicilna kislina in njihove kombinacije v obliki analergičnih praškov in tablet. Nekateri namenski ali slučajnostni dodatki v živilih tudi niso indiferentni.

V našem dnevnem tisku smo zasledili članke in vesti o naših toksikomanih iz skupine velikih toksikomanij, tem se pridružujejo žrtve organiziranega pridobivanja in uživanja psihofarmakov, na primer v ljubljanskem klubu samomorilcev.

Zaradi začaranega kroga, v katerem se prepletajo vse pogostejše, težke psihične in fizične okvare posameznikov ter njihovi družbeni oziroma miljejski vzroki in posledice, opozarjajo mnogi strokovnjaki, da je potrebna bolj energična družbena intervencija na področju prometa z zdravili in drugimi potencialno-toksičnimi substancami, pa tudi boljša informiranost strokovnjakov in prebivalcev nasploh o teh problemih. Poseben komite ekspertov pri svetovni zdravstveni organizaciji ima nalogo, da prouči in predlaga najprimernejše oblike in metode borbe proti širjenju zlorabe zdravil v toksikomanogene namene.

V informacijah Skupščine SR Slovenije in izvršnega sveta št. 40 z dne 20. novembra letos smo prebrali, da je izvršni svet na 43. seji obravnaval med drugim predlog odloka o določitvi marž v prometu z zdravili in sanitetnim materialom na drobno. Navajam zadnji stavek zadevnega zapisa: »Odlok je po oceni izvršnega sveta le delni ukrep in bi bilo potrebno zato sprejeti še nekatere druge, predvsem pa bi moral zvezni izvršni svet dovoliti prosto prodajo zdravil, s čimer bi odpravili monopol lekarn.«

Nad tako formulacijo oziroma nad njeno vsebino sem se zamislil. Delna pojasnila na ta razmišljanja sem sicer dobil v 44. številki informacij, v poročilu o razpravi na seji odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje našega zbora z dne 12. decembra, Vsakdo pa vendar ni imel te priložnosti, zlasti ker je bilo o problemu informirana tudi javnost, za katero pač ne moremo predpostavljati, da bi bila mogla obe informaciji smiselno povezati.

V zvezi z nakazano problematiko prosim za pismene odgovore na naslednja vprašanja:

1. Kaj je mišljeno pod pojmom »prosta prodaja zdravil« v poročilu s 43. seje izvršnega sveta?

2. Kaj je mišljeno v istem zapisu pod pojmom »monopol lekarn«, ki naj bi ga odpravili?

3. Kakšne so poznane dimenzije toksikomanij v SR Sloveniji, kakšni ukrepi so storjeni za ugotavljanje in proučevanje teh družbenih patoloških pojavov in kakšne so realne možnosti in konkretizacija ustrezne družbene akcije zoper to zlo?

4. Kakšni ukrepi so storjeni, da bi z ustreznim sistemom zdravstvenega nadzorstva nad živili in predmeti splošne rabe ugotavljali, kako je s sledovi pesticidov, detergentov, antibiotikov in hormonov pa tudi drugih aditivov v živilih, ko jih dajejo v promet in kakšni so praktični ukrepi, da bi varovali zdravstveno neoporečnost živil?

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Želi še kdo postaviti vprašanje? Besedo ima tovariš Dolfe Vojsk.

Dolfe Vojsk: Na 38. seji 24. maja letos je naš zbor obravnaval sanacijo kliničnih bolnišnic, o kateri sta razpravljala tudi republiški in organizacijsko-politični zbor. Menim, da je bil takrat podan predlog, naj se skupščini

občasno poroča o poteku sanacije. Sedaj, ko je konec leta, menim, da je primeren čas za to, da bi to poročilo tudi dobili. Zato predlagam, da bi ga na naslednji seji našega zbora obravnavali kot posebno točko dnevnega reda, ker smo zopet pred sklepanjem konkretnih pogodb in pred vsemi ostalimi akti, ki bodo sledili na posameznih območjih.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Besedo ima tovarišica Majda Gaspari, republiški sekretar za zdravstvo in socialno varstvo.

Majda Gaspari: O dosedanjem poteku sanacije kliničnih bolnišnic je že pripravljeno poročilo. Sanacijska komisija je o njem razpravljala pred približno 10 dnevi. Menim, da bo te dni poročilo že predloženo v razpravo skupščini in izvršnemu svetu ter ni ovir za to, da bi bilo na dnevnem redu prihodnje seje zbora.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Tovariš Vojsk, ali se zadovoljujete z odgovorom? (Da.) Želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? (Ne.)
Ker ni novih vprašanj, zaključujem 2. točko dnevnega reda.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na nekatere vidike organizacije in financiranja osnovne zdravstvene službe v SR Sloveniji v letu 1968 ter pogoje poslovanja zdravstvenega zavarovanja v letu 1969.
Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli gradivo republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo ter poročilo odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje našega zbora.
Želi predstavnik republiškega sekretariata za zdravstvo še ustno obrazložiti predloženo gradivo? (Ne.) Želi poročevalec odbora še ustno dopolniti poročilo? (Ne.)
Pričenjam razpravo. Ponovno naj poudarim, da nam sprejeti dnevni red omogoča, da v okviru te točke razpravljamo tudi o pogojih financiranja zdravstvenega zavarovanja v letu 1968 glede na sprejeti limit osnovne prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje v višini 5,2 %. Kdo želi besedo? Prav bi bilo, če bi spregovorili poslanci tistih območij, ki jih limit najbolj prizadene. Vemo, da so komunalne skupnosti sprejele različne stopnje prispevka, nekatere nad limitom. Besedo ima tovariš Jože Oblak.

Jože Oblak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!
Kljub temu, da sem iz regije, ki je predlagala stopnjo 5,2 %, menim, da je potrebno, da se malo pogovorimo o sklepu gospodarskega zbora. V mislih imam predvsem delo v zvezi z delimitiranjem osnovne prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje. Menim, da je osnovno vprašanje še vedno odprto, ne glede na to, da je goriška komunalna skupnost planirala stopnjo v višini 5,2 %, celjska pa 5,5 %, mislim, da moramo o njem izreči jasno in nedvoumno besedo glede na sklep, zlasti pa glede na utemeljitev gospodarskega zbora. V mislih imam predvsem njihovo utemeljitev, ki sem jo bral v časopisu, da samouprava zavarovancev ni dovolj zrela, da bi dopustili odpravo zakona o limitu. Že na zadnjem zasedanju našega zbora sem govoril o tej stvari in poudaril, da taka trditev ni utemeljena, ker je bilo vse dosedanje delo samouprave, ki je sicer imela ozek manevrski prostor, uspešen in zaradi tega ni potrebno nobeno skrbništvo nad to samoupravo. Poudarjam, da so v samo-

upravi zavarovancev prav tako neposredni proizvajalci, ki izredno skrbno in pretehtano razsojajo o potrebah zdravstvenega zavarovanja in o možnostih za zadovoljevanje teh potreb.

Opozoril bi, da imamo predpisanih osem vrst prispevkov iz osebnega dohodka za federacijo, za republiški proračun, za republiško izobraževalno skupnost, za pokojninsko zavarovanje, za otroško varstvo, za zaposlovanje, za zdravstveno zavarovanje in za občine — in da je od teh osmih prispevkov limitirana le višina prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje. Menim, da je s tem jasno izražena nezaupnica samoupravi, ki pa ni z ničemer utemeljena. Vsa čast in spoštovanje gospodarskemu zboru kot delu slovenskega parlamenta, vendar menim, da se bo treba pogovoriti, kdo je pravzaprav predstavnik gospodarstva. Menim namreč, da so predstavniki gospodarstva prav tako neposredni proizvajalci, delavci iz tovarn in podjetij, ki delajo v komunalni samoupravi. Le-ti so bili izvoljeni in so neposredno odgovorni za poslovanje skladov in nosijo posledice, medtem ko ne morem trditi, da gospodarski zbor nosi posledice za svoje odločitve. On sicer odloča, medtem ko pa posledice nosijo komunalne samouprave. Menim, da to ni v skladu z našim splošnim družbenim razvojem in pa s krepitvijo samouprave.

Menim tudi, da je gospodarski zbor pri svoji presoji gledal malo preveč enostransko na zadevo, vtis imam, da malo preveč s podjetniškega stališča, ni pa gledal celotne problematike. Tudi naš zbor je zavzel stališče, da delimitiranje stopnje ne pomeni zelene luči za neutemeljeno poviševanje, po drugi strani pa je skladna ugotovitev izvršnega sveta in tudi drugih pristojnih organov, da zdravstvo stagnira in da spričo nalog, ki jih ima do družbe, mora dobiti nekaj več sredstev, da se prepreči družbena škoda. Menim, da je prav, da izrečemo priznanje izvršnemu svetu, — prav tako republiškemu zboru, sekretariatu za zdravstvo in socialno varstvo ter predsedstvu našega socialno-zdravstvenega zbora, ki je zelo dosledno in utemeljeno dokazoval neumestnost nadaljnjega limitiranja, vendar pa pri gospodarskem zboru ni uspel. Če gledamo z vidika samoupravljalca, lahko ugotovimo, ga je gospodarski zbor s svojo odločitvijo izrekel nezaupnico delavskemu zavarovanju. Moram tudi ugotoviti, da imajo kmečki zavarovanci več samoupravnih pravic, kot pa jih imajo zavarovanci delavskega zavarovanja. Enostavno ne razumem te logike, ko pa stalno trdimo — tako so nas učili od partizanstva naprej — da je delavski razred najbolj revolucionaren, kar za kmete nikdar nismo trdili.

Nad sklepom gospodarskega zbora sem bil toliko bolj zaprepaden še zaradi neke druge stvari. Uveljavljamo institut družbenega dogovarjanja. In če je bil sklenjen pošten, iskren družbeni dogovor, je bil prav za višino prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje. Zato, ker so bili sestanki ne samo s predsedniki in zastopniki občinskih skupščin, temveč tudi z vsemi podjetji in s sindikati, to se pravi z vsemi družbenimi činitelji, ki so pristojni in ki lahko pripomorejo k reševanju te problematike. Sestanki so bili po posameznih regijah, ki imajo različne potrebe in različne možnosti za zadovoljevanje teh potreb. Zaradi tega so bili tudi rezultati teh dogovorov različni. Gorica, Murska Sobota in Koper so se odločili za 5,2% stopnjo, Maribor in Ljubljana za 5,3% stopnjo, Celje za 5,5% in Ravne za 5,55%. Pri teh odločitvah je sodelovalo ogromno število ljudi, zelo tehtne in tudi ostre so bile razprave v skupščinah in pa izvršilnih odborih komunalnih skupnosti za socialno zavarovanje, v katerih je ogromna večina delavcev iz neposredne proizvodnje, ki je zelo zainteresirana za trošenje sredstev in za obremenjevanje gospodarstva. Spričo tega mi ni

povsem jasno, kdo je tisti kvalificirani zastopnik gospodarstva. Še enkrat vsa čast in spoštovanje gospodarskemu zboru, kot vrhu gospodarske samouprave in članu našega parlamenta, vendar v tem primeru gre moja vera članom komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja, neposrednim proizvajalcem, ker so odgovorni za sklepanje in dejansko nosijo tudi posledice, medtem ko jih v tem primeru gospodarski zbor ne nosi. Ker sem prepričan, da so poslanci gospodarskega zbora prišli do takih stališč predvsem zaradi nepoznavanja celotne problematike, menim, da bi bilo prav, da bi pri takih pomembnih odločitvah sodeloval tudi naš zbor, ker je to tudi področje njegovega dela. Po drugi strani se mi zdi čudno, ko republiški zbor soglaša, izvršni svet vztraja, predsedstvo socialno-zdravstvenega zbora utemeljuje, republiški sekretar prav tako, da potem dejansko 30 ljudi odloča o tako pomembni zadevi, kot je stopnja. Odloča pa precej enostransko, s stališča tako imenovane obrambe gospodarstva, češ, ne naložimo gospodarstvu prevelikih bremen, ker se ne more razvijati v tej težki tekmi za osvajanje zunanjih tržišč in za modernizacijo. Te stvari so utemeljene. Vemo, da je slovensko gospodarstvo v težkih pogojih dela, vemo, da ga je potrebno modernizirati in mu omogočiti hitrejši razvoj za prodor na mednarodno delitev dela. To stališče pa dopolnjujem še s tem, da se bo slovensko gospodarstvo lahko uspešno razvijalo le pod pogojem, da bo tudi zdravstvena služba dobro organizirana. Zavedati se namreč moramo, da tudi dobro organizirana zdravstvena služba služi hitremu razvoju slovenskega gospodarstva. Čas je že, da se ugotovi, kakšen je prispevek slovenske zdravstvene službe pri razvijanju slovenskega gospodarstva in kakšna škoda nastaja narodnemu pospodarstvu in narodnemu dohodku, če zdravstvena služba zadovoljivo ne funkcionira. Menim, da je treba gledati celotno problematiko s stališča krepitve razvoja samouprave na področju socialnega zavarovanja ter vloge in pomena organizirane zdravstvene službe. Kolegom iz gospodarskega zbora bi svetoval, da na prihodnjih zasedanjih obravnavajo te stvari z malo širših aspektov, predvsem naj nikar ne pozabljajo, da se še ni posušilo črnilo na resoluciji VI. kongresa Zveze komunistov Slovenije, kjer je jasno in nedvoumno napisano, da je treba krepiti samopravo na področju socialnega zavarovanja. Temu pa nedavno sprejeti sklep gospodarskega zbora po mojem globokem prepričanju ne služi.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Besedo ima poslanec dr. Drago Plešivčnik.

Dr. Drago Plešivčnik: Tovariš predsednik me je pravzaprav izzval, da sodelujem v razpravi, ker smo v koroški regiji sprejeli najvišjo prispevno stopnjo — 5,55%. To stopnjo je sprejela skupščina komunalne skupnosti socialnega zavarovanja in smo že dobili soglasje od vseh pristojnih občinskih skupščin dan pred intervencijo gospodarskega zbora. Zato lahko izrazimo samo naše obžalovanje nad sklepom gospodarskega zbora.

V našem družbenem dogovoru je bilo jasno določeno, da služi ta visoki odstotek svojemu namenu. Vsi se boste spomnili mojih razprav iz prejšnjih let, ko sem vedno opozarjal na pereč problem anuitet na našem območju. Sprejeta stopnja 5,55 % je pomenila za naše območje težko breme, tako za gospodarstvo, kot za zdravstveno službo. Zdravstvena služba bi lahko dobila od tega visokega procenta za svojo neposredno dejavnost samo 5 %, medtem ko bi bilo 0,55 % namensko določenih za pokrivanje anuitet, tako hospitalne

kot osnovne zdravstvene službe. Ta novi instrument nam je sedaj onemogočil zbiranje sredstev na ta način. Nadejamo se, ker so skupščine po tako temeljiti razpravi in z zelo ugodnim glasovalnim izidom sprejele to povišano stopnjo, da bodo skušale v naslednjih dneh svojo odločitev spremeniti in poiskati ta sredstva na nekoliko drugačen način, bodisi s povišanjem prispevka za občinski proračun na ta način zbrana sredstva bi se namenila za pokrivanje anuitet — bodisi, v skrajnem slučaju, s predpisom izrednega prispevka. Torej zadeva, ki je bila za nas že nekako urejena, se je sedaj na novo odprla. Vprašanje je sedaj, kakšne bodo nadaljnje odločitve. Kolikor pa na noben način ne bomo mogli zbrati sredstev za pokrivanje anuitet, potem bo zdravstvena služba na našem območju v katastrofalnem položaju.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Besedo ima tovarišica dr. Bogomila Kranjc-Rošker.

Dr. Bogomila Kranjc-Rošker: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Malo sem zamudila, pa se kljub temu vključujem v razpravo. Včeraj sem bila na seji občinske sindikalne zveze v Žalcu. Bili smo v taki čudni situaciji. Na našem območju je skupščina socialnega zavarovanja že sprejela stopnjo 5,5 %. Tudi polovica občinskih skupščin je to stopnjo že potrdila. In ko smo se včeraj tam sešli, smo se gledali, češ, kaj bi pa sedaj.

Poudarjam, da je ta odločitev gospodarskega zbora zelo presenetila delavce na našem območju in so jo ocenili kot neresno. Prvič zato, ker je tako pozna, drugič, ker ni upoštevala dejanskega stanja in gospodarske situacije v Sloveniji, posebno na tistih območjih, ki imajo slabo razvito industrijo in ki ni tako produktvna kot drugod, ki je zastarela itd. Osebni dohodki so pri nas najnižji v Sloveniji. Menim, da je bila odločitev skupščine socialnega zavarovanja še kako realna in je upoštevala resnično gospodarsko situacijo. S težkim srcem so se odločili za 5,5 %, vendar so upoštevali težavno stanje v zdravstveni službi. Upoštevali so dejstvo, da zdravstvena služba ne sme več stagnirati, ne samo stagnirati, ne sme več nazadovati. To nazadovanje in ta stagnacija se pri zdravstvenem stanju naših zavarovancev in ostalih prebivalcev že krepko pozna. Menim, da iz odločitve gospodarskega zbora lahko zaključimo, da gospodarski zbor sploh ne pozna konkretne situacije, ki pri nas obstaja. Naši delavci so bili užaljeni, da bolj milo povem, ker je gospodarski zbor to svojo odločitev argumentiral s tem, da pač niso zreli za samoupravljanje. Menim, da so z odločitvijo, naj bo stopnja 5,5%, še kako dokazali, da so zreli za samoupravljanje. Upoštevali so vso svojo težavno situacijo, ker pač dohodka ni dovolj, in pa težavno situacijo v zdravstveni službi.

Zdravstveni dom Celje, ki nudi zdravstveno varstvo približno 215 do 220 tisoč ljudem, ima velik deficit. Računamo, da bo do konca leta znašal ta deficit 150 do 160 milijonov S dinarjev. Kaj to za nas pomeni, ko nimamo niti notranjih rezerv, ki jih iščemo z lučjo pri belem dnevu, niti kakšnih drugih možnosti, da bi sredstva od kod drugod dobili, si lahko predstavljate. Naši delavci iz meseca v mesec, ob tem, ko so svoje delo pošteno opravili in ga celo presegli po programu, čakajo plačo; ne vedo, ali bodo dobili tiste dinarje ali ne. Menim, da bi gospodarski zbor verjetno sprejel drugačen sklep, če bi poznal dejansko situacijo.

Pri nas je zdravstvena služba konkretno v našem zdravstvenem domu že tako stagnirala, da ne moremo ničesar novega nabaviti. Vsepovsod govorimo,

da tista industrija, ki ničesar ne vlaga v svojo opremo, ki ničesar ne vlaga za svoj razvoj in za svojo modernizacijo, stagnira, nazaduje. Mi pa že nekaj let ne samo da nič ne vlagamo, temveč smo potrošili tudi naše sklade, da smo pred integracijo lahko pokrili tiste deficite, ki so pri nas nastali. Tako smo sedaj bosi in goli in nimamo ničesar v rokah, oziroma imamo v rokah samo velik deficit. Ne vemo pa, kako ga bomo krili in kako bomo šli v naslednje leto.

Naj vas seznanim še s sklepom delavskega sveta zdravstvenega doma Celje, katerega predsednik sem. Delavski svet je stal pred dvema dilemama. Ali znižati osebne dohodke na 70 %. Pripominjam, da že vse leto prejemamo 90 % osebne dohodke iz leta 1967, potem si lahko predstavljate, da niso visoki. Torej s 70 % osebnimi dohodki bi bili sposobni pokriti letošnje izgube v 14 mesecih, to se pravi v novembru in decembru 1968 in v vsem letu 1969.

Naši ljudje so brez volje, so apatični in marsikdaj prihaja do konfliktov v kontaktu s pacienti. Prav včeraj sem na sindikalnem posvetu slišala pritožbe s strani zastopnikov naših podjetij in tudi kmetov, da so zdravstveni delavci marsikdaj grobi. Jaz jih razumem. Tudi meni se je že zgodilo, da sem v ambulanti malo manj prijazna, posebno okrog 7. in 8. v mesecu, ko še nimamo plače.

S to svojo diskusijo sem hotela samo povedati, da me je sklep gospodarskega zbora, ne bom rekla ogorčil, toda zelo presenetil in se nikakor ne morem strinjati s takšnim sklepom. Upam, da bomo v naslednjem letu ali v bližnji bodočnosti v gospodarskem zboru dosegli večje razumevanje. Hvala lepa.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Besedo ima tovariš Milan Loštrk.

Milan Loštrk: Spoštovani predsednik, spoštovani tovariši in tovarišice poslanci! Ker je danes že bil govor o tem vprašanju, zakaj ni prišlo do delimitiranja stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, bi še sam povedal nekaj besed oziroma mnenje naše samouprave.

Dejstvo, da je bil predlog zakona o delimitiranju stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje obravnavan na seji gospodarskega zbora že 28. oktobra 1968 in potem še 19. in 20. decembra 1968 in da je bil eden najbolj spornih in ključnih problemov v razreševanju celotne proračunske in družbene potrošnje, ki je bil rešen s poznejšim kompromisom z republiškim zborom, brez dvoma pomeni popolno družbeno-politično nezaupnico samoupravi zdravstvenega zavarovanja delavcev. Če je ta samouprava doživela tako nezaupnico, menim, da je ta uprava popolnoma upravičeno postavila vprašanje, ali naj še sploh obstaja. Samouprava zdravstvenega zavarovanja je v svojem šestnajstletnem delovanju brez dvoma dokazala — tudi v raznih obdobjih pred in po reformi — visoko stopnjo samoupravnosti in to kljub nenehnim posegom države in državnih organov v njen normalni družbeni razvoj in v njeno normalno družbeno afirmacijo. Menim, da je tudi poseg gospodarskega zbora — ko že toliko govorimo o etatizmu, čeprav smo malo pozabili — izraz — etatističen. Žalostno je, da etatizem še tudi obstaja v tako visokem forumu.

Ta razvoj samouprave je brez dvoma pokazal tisto stopnjo družbene afirmacije na tem področju, da takšno družbeno ocenjevanje samouprave zdravstvenega zavarovanja delavcev brez dvoma zasluži večjo pozornost tudi s strani določenih republiških družbeno-političnih forumov. Ne strinjam se, da to vprašanje zdaj obravnava samo tisk. Menimo, da je potrebno, da družbeno-politični organi v republiki politično ocenijo takšno stališče gospodarskega

zbora. Jaz sem član tega zbora že četrto leto in se — kot marsikdo izmed nas — dobro spominjam, kako se je naša skupščina pred dvemi leti vehementno borila za to, da se določene stvari, ki so v pristojnosti federacije, prenesejo na republiko. Dve leti smo neprestano postavljali to vprašanje in zahtevali delimitiranje skupne stopnje prispevka za socialno zavarovanje in da naj te odločitve tako preidejo v pristojnost republike. Meni je žal, da moram danes tudi pred tem forumom izjaviti, ali nismo prav ta forum izkoristili za to, da smo določene rešitve izsilili od federacije. Ko smo jih dobili, menimo, da je to popolnoma v naši lastni ozki pristojnosti enega zbora, čeprav gre verjetno pri vsem tem za neučinkovitost nekaterih drugih ukrepov v naši gospodarski politiki in v naši celotni družbeni in proračunski potrošnji. Letos sploh nisem hotel razpravljati o proračunski potrošnji, ker smo bili nekateri poslanci pred dvemi leti močno kritizirani, ker smo postavljali vprašanje nenavadno visokega porasta potrošnje nekaterih institucij v republiki in sem menil, da je to pač odgovor enega zbora. Taka je situacija tudi letos. Mi vidimo indekse 123, 124, 121 za področja zdravstvenega varstva, ki je pa sestavni del našega gospodarstva. Obsojam tako ozko gledanje poslancev gospodarskega zbora, ker ne vidijo ali nočejo videti vseh daljnosežnih posledic in posledic, ki so že danes prisotne na tem področju. Hvalimo se, kako smo znižali bolniški stalež do in nad 30 dni. Osebno pa menim, ker dobro poznam razmere, da gre marsikje že v živo delovnega človeka in da to ni zadeva, s katero bi se lahko hvalili pred svetom, saj smo celo pod srednjeevropskim poprečjem.

Kako smo mi v Jugoslaviji to dosegli? Menim, da na zelo nehuman in dokaj administrativni način. Temu je botroval poleg dogovarjanja med socialnim zavarovanjem in zdravstveno službo vrsto družbeno-političnih ukrepov. Ne zavest, ampak družbenoekonomski ukrepi so našega delovnega človeka dobesedno prisilili v to. Zakaj danes sindikati ugotavljajo, da številni delavci koristijo svoj letni dopust za bolniški stalež. Kdor ocenjuje, da je to pozitivno, potem nisem prepričan, da je na liniji reforme. Lahko bi naštel vrsto drugih ukrepov, ki ne gredo gospodarstvu v prid.

Tovariši predgovorniki, predvsem pa tovarišica Kranjčeva, so povedali, kakšen je danes položaj v zdravstveni službi. Spomnil vas bi, da je gospodarski zbor na seji dne 28. oktobra 1968 sprejel mnenje — mnenje pa ni škodljivo, predvsem družbeno-politično ne — v katerem jasno pove, da v načelu soglaša z izhodišči in predlogi izvršnega sveta o nekaterih ključnih vprašanjih splošne potrošnje. Glede določenih vprašanj, kjer bi moral zbor zavzeti jasna in nedvoumna stališča, pa je zbor zavzel nejasna in dvoumna stališča. V mnenju je namreč rečeno, da se zbor strinja z ugotovitvami in predlogi izvršnega sveta v zvezi s financiranjem zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva, meni pa, da je treba predvsem še nadalje racionalizirati zdravstveno službo, vendar ne samo deklarativno, ampak tudi s predlaganjem konkretnih organizacijsko utemeljenih in ekonomsko učinkovitih ukrepov. Zato postavljam naslednje poslansko vprašanje: »Kaj meni izvršni svet in republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo o stališču gospodarskega zbora, da v zdravstveni službi ni prišlo do tistih globalnih premikov, kot bi moralo priti?

Če je gospodarski zbor pristojen tudi za to področje, potem menim, da se nekatere stvari iz pristojnosti našega zbora lahko prenesejo na drug zbor, če naš zbor lahko samo ugotavlja, odločitve pa sprejema drug. Poudaril bi, da je bila sama razprava na seji gospodarskega zbora tako 28. oktobra, kot tudi 19. in 20. decembra zelo nekvalificirana. Naj mi tovariši iz gospodarskega zbora

oprostijo to pripombo. Menim, da je republiški zbor poskušal zelo jasno in nedvoumno dokumentirati stvari. Če nekdo odloča stvari, za katere ni dovolj kvalificiran in v kateri se niti ni predhodno dovolj posvetoval, potem je jasno, da pride do take odločitve, ki bo brez dvoma imela negativne posledice ne samo za zdravstveno varstvo, ampak tudi negativne ekonomske in politične posledice. V mnenju gospodarskega zbora z dne 28. oktobra je rečeno: »Kot varianto, v zvezi z delimitiranjem stopenj prispevka za socialno zavarovanje zbor meni, da tiste komunalne skupnosti, ki ne morejo pokrivati svojih izdatkov, še v naprej predpisujejo izredne prispevke. Če se gospodarski zbor družbeno-politično in ekonomsko tako lahko odloča za nove nadaljnje obremenitve svojih samoupravljavcev, svojih delavcev, potem bomo tem delavcem dostavili v pismeni obliki ta del mnenja, da bodo videli, kdo je tisti, ki je za izredni prispevek in za znižanje standarda delovnega človeka. To vprašanje bomo tako postavili, da bodo videli, kaj pomeni poprečno za 5000 do 5500 S din zmanjšati na mesec neto osebni dohodek zaposlenega na območju naše regije. Tudi s stopnjo 5,2 % ne bo možno ugoditi vsem zahtevkom zdravstvenih zavodov. K taki situaciji je — po mojem mnenju — precej prispevala tudi njena nerealna ocena in prepozni dogovori. Meseca septembra oziroma oktobra sem še posebej opozoril na seji izvršnega sveta in na tem zboru, da je treba storiti vse, da bi letos pravočasno prišlo do dogovarjanja in da bi bili pravočasno znani vsi instrumenti, ki bodo služili komunalnim skupnostim za dogovarjanje z zdravstvenimi zavodi. Zakaj potem tako poudarjamo družbeno dogovarjanje v komunalnih skupnostih, ki smo ga tudi dovolj kvalificirano in pravočasno izvedli z vsemi političnimi predpripravami. Za našo politiko in stališči so soglašali tako sindikati in delovne organizacije, kot tudi občinske skupščine. Do včeraj smo že dobili soglasje treh občinskih skupščin, in sicer — Celje, Šmarje in Sevnica, to se pravi od dveh tistih, ki so bile sprva najbolj proti povišanju prispevne stopnje. Občinski odborniki so namreč dovolj trezno preštudirali, kaj to pomeni za delovnega človeka in za njegovo psihično pripravo na delovnem mestu.

Imamo zagotovilo tudi od drugih občinskih skupščin. Naš predlog prispevne stopnje v višini 5,5 % bomo predložili vsem občinskim skupščinam, saj jih hočemo konkretno informirati o tem, da ne gre toliko za ekonomsko, temveč za družbeno-politično in moralno vprašanje občinskih skupščin kot tistih forumov, ki so dolžni skrbeti za zdravstveno varstvo svojih občanov. Računam, da bomo dobili soglasje od večine občin. Jasno bomo tudi povedali, da bomo sicer morali sprejeti stopnjo 5,2% in da moramo izdelati nov predračun. Ta bo prikazal 600 milijonov S dinarjev primanjkljaja. Zato bomo morali skleniti nove dogovore za zdravstveno službo, seveda ob bistveno slabših pogojih. To torej pomeni novo proceduralno pot, ki ne bo lahka, saj bo močno odmaknila celotno rešitev. Sklenili smo še globalni dogovor za stopnjo 5,5 % in z zdravstvom za povišanje sredstev za 6 %. Zato menim, da končni dogovor ne bi predstavljal posebnih problemov, vendar se je s tem trenutkom stanje močno spremenilo.

Mnenje naših samoupravnih organov je, kar je ugotovil tudi republiški zbor, da limitiranje prispevne stopnje ni v skladu z ustavnimi določbami. Gre namreč za osnovno vprašanje, ali lahko delovni ljudje, združeni v določenih asociacijah v socialistični družbeni ureditvi, sami odločajo o deležu iz svojih osebnih dohodkov, ali pa mora v to posegati družba. Zato smo se odločili, da bomo glede tega sprožili ustavni spor, čeprav še ne vemo, ali bo rešen v našo korist. Nedvomno pa je, da bomo od 1. januarja 1969 dalje vodili

celotne stroške vseh delovnih organizacij in da bomo z julijem 1969 skladno z zakonom o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja predpisali izredni prispevek. Posledice, ki bodo zaradi tega nastale, naši samoupravni organi odklanjajo.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Želi še kdo besedo? Besedo ima poslanec Bojan Volk.

Bojan Volk: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želim poudariti — da glede na to, da je v današnji razpravi bil že govor o nepoučenosti gospodarskega zbora, ko je sprejemal zakon o delimitiranju stopnje — da ne kaže zmanjševati odgovornosti za tako odločitev, ki jo je gospodarski zbor sprejel. Ne kaže zmanjševati odgovornosti zaradi tega, ker je bila situacija o zdravstvenem zavarovanju dovolj jasno predočena. Drugo je vprašanje, če komu stvar ni bila jasna. Potem bi bilo bolje, da ne glasuje, ampak da še ponovno vpraša. Izvršni svet in tovariš Hafner, kateremu s tega mesta dajem posebej priznanje, si je odločno in zelo prizadeval, da bi razčistil nastalo situacijo tudi na samem zboru in je pred samo odločitvijo apeliral na gospodarski zbor, da sprejme razumno odločitev.

Sklep, ki je bil sprejet, je lahko razumen. Menim pa, da bodo posledice verjetno drugačne in bodo najbrž razglasile takšen akt za nerazumnega. Postavlja se vprašanje, ali je zakon o delimitiranju stopnje in to, o čemer je govoril tovariš Loštrk, sploh v skladu z našim družbeno-političnim sistemom. Menim, da po vsem tem. kar je na tem področju narejenega, se postavlja v dvom celotna naša dosedanja politika, vsi naši partijski dokumenti, ki govorijo o poglabljanju samoupravne in konkretno o delimitiranih stopnjah, priporočilo te republiške skupščine iz februarja meseca, ki ga je dala v zvezi z odmerjanjem dohodkov, davkov in taks, kjer je izrecno rečeno, da se bo naša skupščina dosledno zavzemala za delimititanje vseh prispevnih stopenj na vseh nivojih. Vprašljiva je tudi resolucija iz 3. decembra, ki sta jo prav tako sprejemala gospodarski in republiški zbor, v kateri je rečeno, da je treba na področju zdravstvenega zavarovanja delimitirati stopnjo za leto 1969.

Če ta izhodišča niso sporna, se postavlja vprašanje, kaj bi bilo potem spornega v gospodarskem zboru. Kot je bilo slišati, je bilo sporno to, ali gre za nove obremenitve gospodarstva. Vendar ljudje, ki stvari poznajo, si morajo zastaviti vprašanje, ali gre za obremenitev tistega gospodarstva, pod katerim razumemo stroje, ali pa za obremenitev tistega gospodarstva, pod katerim razumemo delovne ljudi, ki za temi stroji in v tem gospodarstvu delajo.

Menim pa, da gre za delovne ljudi, ki v končni konsekvenci plačujejo svoje zdravstveno zavarovanje. Od tu izvira zahteva naših delovnih ljudi, ki me je spodbudila, da sem dal predlog zakona za delimitiranje stopnje. Junijske razprave o izpopolnitvi sistema zdravstvenega zavarovanja so nedvomno jasno pokazale, da delavci želijo več samoupravnih pravic, da želijo v okviru zakonitih možnosti določati nivo in deloma tudi obseg zdravstvenega varstva. V javni razpravi v celjski regiji so ljudje zahtevali, da samostojneje odločajo in se dogovarjajo o nadomestilih in o participaciji, kot o izrednem in rednem prispevku za financiranje teh svojih pravic. Situacija je sedaj takšna, — po predhodnih predvidevanjih bi prispevna stopnja znašala od 5 % do 5,55 %, poprečna obremenitev pa 5,27 % v naši republiki, da je v bistvu prišlo do

večje obremenitve, da pa je zaradi takšnega glasovanja v gospodarskem zboru ostalo odprto ključno vprašanje, to je vprašanje samoupravnega dogovarjanja in poglabljanja samouprave. Ker je bilo v gospodarskem zboru izraženo mnenje, da socialno-zdravstveni zbor — menim, da to mnenje pravilno interpretiram — problema racionalizacije na področju zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva najbrž nikdar sam ne bo rešil, ker ni pripravljen žagati veje, na kateri sedi, predlagam, da bi gospodarski zbor povabili na skupno sejo, na kateri bi obravnavali vsa pereča vprašanja, skušali oceniti situacijo in sprejeti ukrepe, da bi bil naš delovni človek v gospodarstvu najmanj prizadet.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Želi še kdo razpravljati? Besedo ima poslanka Anica Okršlar.

Anica Okršlar: Tovariš predsednik, prosim, da mi ali sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo ali izvršnega sveta ali vi, tovariš predsednik, pojasnite, ali je to dokončno, kar je gospodarski zbor sprejel glede limita za zdravstveno zavarovanje za leto 1969. Ne morem se namreč strinjati z limitom in ne morem razumeti, da bi imel pri tej stvari odločujočo vlogo prav gospodarski zbor, in da ni upošteval temeljitih analiz in stališč, ki sta jih letos predložila izvršni svet in pa sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo. Njuno stališče je, da je treba na tem področju nekaj napraviti. Prav tako ne morem razumeti, da se ni upoštevala velika angažiranost teh forumov za rešitev stvari. Za pojasnilo prosim zato, ker je bil na gospodarskem zboru omenjen usklajevalni postopek, včeraj in danes pa nisem sledila. če je kaj novega na tem področju. Sprašujem se, zakaj je gospodarski zbor izrekel nezaupnico samoupravi zdravstvenega zavarovanja in če hočete tudi zdravstveni službi in zakaj taka odvisnost. Mi smo na zadnji seji govorili, da moramo prenehati z ločenim obravanjem gospodarstva na eni strani, se pravi gospodarskih in negospodarskih organizacij. Ker je zdravstvo in gospodarstvo odvisno drug od drugega, me čudi, da gospodarski zbor tega ni upošteval in da je sprejel tako odločitev. Ne strinjam se z njihovo odločitvijo. Čudi me tudi, kako to, da gospodarski zbor ni upošteval stališč našega zbora, ki je kreator ali vsaj sokreator politike na področju zdravstva. Zato se mi postavlja vprašanje, oprostite, ali je ta zbor potem še potreben, če o tej stvari ne moremo niti soodločati.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Odločitev gospodarskega zbora je dokončna. Besedo želi tovarišica Zora Tomšič, ki bo verjetno tudi odgovorila na drugi del vprašanja.

Zora Tomšič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Verjetno bo koristno, da dam neko pojasnilo. Moram povedati, da republiški in gospodarski zbor enakovredno sprejemata instrumente financiranja za naslednje leto in med te instrumente sodi tudi zakon o odpravi zakona o najvišji meji, do katere se sme določati stopnja prispevka za zdravstveno zavarovanje. Kot veste, je prav poslanec vašega zbora predlagal ta zakon in izvršni svet je nastopil kot sopredlagatelj, ker že vseskozi od pomladi zagovarjamo stališče o delimitiranju stopenj.

Prav tako tudi veste, da smo ves čas živeli v prepričanju, da ta zakon, ki je bil sprejet pred dvema letoma, več ne velja in nas je šele podrobnejša proučitev predloga tovariša Volka poučila, da še velja, ker ga pač nismo ukinili. Kot vam je znano, je republiški zbor ta zakon sprejel. Lahko rečem, da je bilo za nas le vprašanje odločitve gospodarskega zbora glede na naša stališča, ki smo jih poslali zvezni skupščini tudi naši resoluciji, ki smo jo prav tako v tem domu sprejeli letos decembra. Gospodarski zbor je prvič odložil razpravo o tem zakonu, ker je zahteval, da se mu predložijo vsi instrumenti. Ko je drugič razpravljal o tem zakonu, ga je odklonil. Nastala je taka proceduralna situacija, da sploh ni bilo mogoče usklajevati. Zakonska teksta namreč nista bila sprejeta v različnih besedilih, ampak je bil v enem zboru zakon sploh odklonjen.

Izvršni svet se je znašel pred dilemo, ali naj vztraja na principialnih stališčih, za katera še danes misli, da so pravilna. To je, da je vsako administrativno poseganje v materialne odnose na področju zdravstvenega zavarovanja za nas nesprejemljivo, da je potrebno okrepiti samoupravo in omogočiti zavarovancem, da bodo svoje potrebe usklajevali s svojimi materialnimi možnostmi tudi zdravstveni službi pa omogočili, da bo lahko programirala svoje delo in bila zanj odgovorna. Kljub vsem argumentom, ki so bili izrečeni v gospodarskem zboru, je bilo naše stališče odklonjeno. Bili smo torej pred dilemo, ali kaže na tem našem stališču do kraja vztrajati, kar bi pomenilo, da v letu 1969 velja prispevna stopnja 5 %. Seveda nam v tej situaciji ni preostalo nič drugega, kot da iz nje potegnemo, kar se za zdravstveno službo največ dá, to je, da predlagamo nov zakon, in sicer v tem smislu, da stari zakon spremenimo in da stopnjo limitiramo v višini 5,2 %, to se pravi na tisto mejo, ki je bila tudi po globalnih izračunih republiške bilance upoštevana. Oba zbora sta na predlog izvršnega sveta po hitrem postopku sprejela — kot izhod v sili — zakon o spremembi zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja prispevka za zdravstveno zavarovanje. Ta stopnja lahko znaša največ 5,2 %. To pomeni, da so vse stopnje, določene s sklepi komunalnih skupnosti, za enkrat znižane na to mejo. Danes je na izvršnem svetu sestanek s predstavniki komunalnih skupnosti in regionalnih zdravstvenih centrov, na katerem bomo presodili, kaj dejansko pomeni novo nastala situacija za zdravstveno službo in zdravstveno zavarovanje v celoti in kakšne ukrepe bi bilo treba še sprejeti, da bi bile posledice tega ukrepa čim manjše. Še enkrat pa poudarjam, da se naša principialna stališča o tem niso spremenila.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Želi še kdo razpravljati? Besedo ima poslanka Marija Rudolf.

Marija Rudolf: Oprostite, samo nekaj besed in to s stališča sveta zavarovancev. Tovariši razpravljalci so tako tehtno argumentirali naše stanje, ki je nastalo s takim sklepom. Zato bi vprašala, kako bomo še pridobivali ljudi v samoupravne organe, ko pa ugotavljajo, da njihova mnenja in stališča niso v ničemer upoštevana. Saj so to ljudje, izbrani iz delovnih organizacij, zastopani iz gospodarstva in družbenih služb enakopravno. Že sedaj smo težko odločali v teh organih, ker so se tovariši branili sodelovati z utemelitvijo, da njihovo mnenje ni upoštevano in da njihovi sklepi ne drže dovolj, s tem sklepom smo pa njih delo še bolj omalovaževali in resnično smo lahko razoračani. Hvala.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Želi še kdo besedo? (Ne.) Ker se nihče več ne javi k besedi, zaključujem razpravo.

Menim, da bi bilo prav, da ob zaključku ugotovim naslednje: K prvemu delu te točke dnevnega reda ni bilo razprave in ugotovljam, da se zbor strinja s stališči in predlogi, izraženimi v pismenem poročilu odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje. Menim pa, da izražam mnenje zbora, če v zaključku ugotovim, da zbor kritično ocenjuje stališče gospodarskega zbora v zvezi z delimitiranjem stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje. Zaradi takega stališča gospodarskega zbora bo zavrt proces razvoja samoupravnih odnosov na področju zdravstvenega zavarovanja, skladi zdravstvenega zavarovanja, zdravstveni zavodi, zdravstveni delavci in zavarovanci pa se bodo znašli pred novimi problemi, katerih razrešitev ne bo enostavna in tudi ne brez škode za standard zavarovancev. Zbor meni, da je določitev limita za prispevno stopnjo za zdravstveno zavarovanje na nekoliko višji ravni izhod v sili, ki pa v bistvu pomeni administrativni poseg, kakršnega je slovenska skupščina že večkrat načelno odklonila. Se zbor strinja s takim povzetkom? (Poslanci se strinjajo.) Če se zbor strinja, zaključujem to točka dnevnega reda. Menim tudi, da smo soglasni s predlogom tovariša Bojana Volka, da bi enkrat skupaj z gospodarskim zborom razpravljali o vseh teh problemih, ki nas tarejo, seveda, kolikor bo gospodarski zbor na to pristal.
Odrejam pol ure odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 10.40 in se je nadaljevala ob 11.25.)

Podpredsednik dr. Adolf Drolc: Tovarišice in tovariši poslanci! Ker je tovariš predsednik za krajši čas odsoten, bom jaz ta čas vodil sejo.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na alkoholizem na Slovenskem in njegovo preprečevanje.
Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli analizo republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo s povzetkom in stališča nevropsihiatrične sekcije slovenskega zdravniškega društva. Prejeli ste tudi skupno poročilo odbora za socialno varstvo in odbora za otroško varstvo ter poročilo odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje našega zbora. Poudariti moram, da ni namen današnje razprave, da bi zbor sprejel dokončna stališča do vseh nakazanih predlogov. Gre za prvo preliminarno razpravo o problematiki, ki je v Sloveniji prvič kompleksno analizirana. Namen te razprave je predvsem ta, da se odločimo za koncept nadaljnjega boja proti alkoholizmu. S to razpravo se naš zbor vključuje v široko javno razpravo vseh odgovornih in zainteresiranih dejavnikov o tem vprašanju. Šele na podlagi široke konfrontacije stališč bo mogoče z ustreznim aktom jasno opredeliti politiko republike na področju boja proti alkoholizmu in varstva alkoholikov.
Želi predlagaletlj gradiva podati še ustno obrazložitev? Besedo ima tovarišica Majda Gaspari.

Majda Gaspari: Tovarišice in tovariši poslanci! Pri našem sekretariatu je bil ustanovljen poseben team strokovnjakov, ki nam je pomagal pripraviti to analizo in predloge. Ta team je vodil dr. Ljubo Bavcon in smo

ga zaprosili, da bi na današnjem zboru v imenu teama in v imenu našega sekretariata — ker se strinjamo z zaključki, do katerih je prišel — dal uvodno obrazložitev.

Podpredsednik dr. Adolf Drolc: Prosim tovariša prof. dr. Bavcona, da v imenu ekipe in sekretariata dá obrazložitev.

Dr. Ljubo Bavcon: Tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši poslanci!

Prejeli ste študijo »Alkoholizem na Slovenskem in njegovo preprečevanje«, ki prvič prinaša ta pojav v njegovi celovitosti pred ta visoki dom. Skupščina SRS je sicer že pred leti, ob razpravi o družbeno negativnih pojavih, razpravljala deloma tudi o alkoholizmu. Vendar je bilo na seji enega izmed odborov, ki so že razpravljali o tej študiji, ugotovljeno, da sklepi, ki so bili tedaj sprejeti, v glavnem niso bili izvršeni. Prav zato, pa tudi zato, ker je problem postal na Slovenskem zelo moteč, sodim, da je prav, če o njem kompleksno razpravlja naša skupščina.

Študija, ki vam je predložena, je nastala v glavnem iz dveh pobud. Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo je imel na pobudo zdravstveno-socialne službe že pred časom namen izdelati takšno študijo in jo predložiti skupščini v razpravo.

V letošnjem letu pa je prišla še pobuda občinske skupščine Krško, ki je s svojim stališčem izrazila stisko in potrebo vseh slovenskih občin, ki so v vedno večjih težavah zaradi tega pojava.

Študija, ki vam je predložena, ima dva dela. Eden je dokumentarni in je sistematičen povzetek najpomembnejših študij, raziskav in razprav jugoslovanskih in slovenskih praktikov in raziskovalcev — psihiatrov, psihologov, sociologov, socialnih delavcev, pedagogov, kriminologov in drugih. Dovolite, da dokumentarnega dela ne obnavljam, ker je sam po sebi dovolj zgovoren. Drugi del študije, ki obsega koncepcijo in predloge o tem, kakšno politiko naj slovenska družba na tem področju vodi, pa je rezultanta skoraj dvajsetletnih prizadevanj slovenskih strokovnjakov na tem področju, med katerimi naj mi bo dovoljeno omeniti zlasti pokojnega dr. Jožeta Potrča, prof. dr. Janeza Kanonija, doc. dr. Miloša Kobala — in tistih, ki smo podpisani na tej študiji, pa še mnogih drugih, ki požrtvovalno na tem področju delujejo že dolga leta.

Na koncu študije in na koncu povzetka — in s tem bi želel začeti — je rečeno, da gre v tej začetni fazi za to, da se slovenska javnost in njeni vodilni družbeno-politični organi odločijo in opredelijo za to, kakšno politiko bodo vodili na področju preprečevanja alkoholizma, za politiko, ki naj bo vodilo za vse praktične ukrepe, ki naj bi iz nje izvirali. Dovolite, da poskusim to koncepcijo prav na kratko obrazložiti.

Iz podatkov v tej študiji — in tudi sami to prav dobro veste iz lastnih izkušenj — izhaja, da je alkoholizem na Slovenskem v zadnjih 10, 15 letih postal zelo moteč pojav, tako moteč, da ljudje sploh, pa družbene službe, kot so socialna in zdravstvena služba, organi pravosodja, organi za notranje zadeve, šolniki in družbene organizacije vedno bolj glasno zahtevajo hitro in učinkovito družbeno intervencijo. Zdaj, ko je postalo popolnoma jasno, da je družbena intervencija nujna, rekel bi celo neizbežna, nastaja vprašanje, kakšna naj bo ta intervencija; zakaj možnosti sta vsekakor dve. Ena je tradicionalna možnost, ki je že preizkušena v človeški praksi. Preizkušali so jo v dolgih

stoletjih, ko so naletevali zakonodajalci in organi države v praktičnem življenju na ljudi, ki so se vdali alkoholu in ki so kot takšni motili okolje, izvrševali izgrede in kazniva dejanja.

Politika, ki so jo v preteklosti na tem področju sprejemali, je bila, lahko rečemo, v glavnem politika nasilja in represije. Razen redkih izjem je bila to politika, ki je bila usmerjena s svojo ostrino proti posamezniku, ki se je vdal alkoholu in izvrševal družbene izgrede. Represivnost pa je navdihovala tudi ukrepe držav za zatiranje alkoholizma kot pojava. Znani so poskusi v prohibicijo v Združenih državah Amerike v začetku tega stoletja in poskusi z omejevanjem uživanja alkoholnih pijač na Švedskem in v drugih nordijskih državah, prav tako v prvih 50 letih tega stoletja.

Tudi mi bi lahko šli po tej poti in sprejeli represivno ali če hočete nasilno usmeritev naših prizadevanj in naše politike na tem področju. Uveljavlja se namreč tudi stališče, naj bi glede na dano situacijo, skupščina sprejela predvsem zakon o obveznem zdravljenju alkoholikov.

Tak ukrep bi bil v svojem bistvu represivne narave in si ga lahko zamislimo približno takole: nek organ, recimo sodnik za prekrške, bi imel pooblastilo za izrek varstvenega ukrepa prisilnega, obveznega zdravljenja, na podlagi katerega bi oddali prizadetega za določen čas v poseben zavod, seveda zaprtega tipa, kjer naj bi ga zdravili in kjer naj bi delal ter z delom prispeval za svoje zdravljenje in preživljanje svoje družine. Predlagatelji očitno menijo, da bi za tak ukrep zadostovala že ugotovitev npr. organov socialnega varstva, da je prizadeti alkoholik, ki moti okolje, zlasti svojo družino.

Opozarjam, da bi po nepopolnih podatkih, in sicer po podatkih samo socialne službe bilo trenutno potrebno takšnega zdravljenja 1200 ljudi na Slovenskem. Po naših verjetnostnih pokazateljih pa ti podatki obsegajo samo približno petino primerov; realno bi torej potrebovalo zdravljenja vsaj 5000 ljudi.

Lahko pa gremo tudi po drugi poti, ki izhaja iz spoznanja, da je alkoholizem družbeni pojav, eden izmed socialno-patoloških pojavov, med katere štejemo kriminal, potepuštvo in brezdelništvo, vrsto seksualnih deviacij, samomor, mladinsko kriminaliteto in seveda tudi alkoholizem in narkomanijo. Gre torej za družbeni pojav, ki ima svoje korenine in svoje posledice v družbi in ki individualno nastaja takrat, kadar prideta v stik na določen način prizadeta osebnost in na določen način, če smem uporabljati to besedo, dezorganizirano družbeno okolje. Če je temu res tako, potem je uporaba izključno nasilnih in represivnih metod za preprečevanje tega pojava tisto, kar ne more imeti dobrih uspehov. Da je temu res tako, potrjuje tudi dosedanja praksa mnogih držav, ne nazadnje tudi ZDA, Švedske in drugih nordijskih držav in če hočete tudi praksa naših praktikov na področju pravosodja ter psihiatrije in socialnega dela, ki se vsak dan ukvarja s temi ljudmi in s temi problemi.

Če torej izhajamo iz omenjene ugotovitve, ki jo je danes sprejel ves svet, da gre v bistvu za globoko pogojene družbene pojave, potem je sprejem enega samega ukrepa — obveznega zdravljenja — daleč premalo za to, kar želimo preprečevati in premalo za obravnavo tega pojava na kvalitetni ravni z upanjem, da bomo imeli kakšen uspeh.

Takšen širši pogled na problem alkoholizma nam narekuje celovito in sistematično politiko družbe in njenih državnih in samoupravnih organov, strokovnih služb in družbenih organizacij za njegovo preprečevanje. Politika preprečevanja alkoholizma mora priti do izraza na področju splošne in notranje

politike na področju gospodarstva, zdravstva, socialnega varstva, vzgoje in izobraževanja ter na področju vseh sredstev za množično obveščanje. Ideja o tako široki zasnovi boja proti alkoholizmu ima svojo utemeljitev v mnogih argumentih. Ti so po večini našteti v predloženi vam študiji in zato, da ne bi zlorabljal vaše potrpežljivosti, jih ne bom ponavljal.

Osnovni zamisli o preprečevanju alkoholizma sledi tudi študija ter njeni predlogi in sklepi, ki se prav zato delijo na dva dela; na prvi del, ki obsega predloge glede preprečevanja alkoholizma kot pojava, in na drugi del, kjer so nekatera vprašanja v zvezi z obravnavanjem ljudi, ki so vdani alkoholu.

Menim, da ni potrebno obširneje razpravljati o naših predlogih in o njihovih podrobnostih. Iz njih pa vsekakor izhaja za Slovence zelo tipična lastnost, da imamo do alkoholizma, in ne samo do alkoholizma, ampak do cele vrste socialno-patoloških pojavov, dvojen odnos. Po eni strani nas kaj malo prizadeva takrat, ko ljudje začenjajo piti, takrat, ko bi bilo človeku še mogoče pomagati in ga odvrniti s poti, ki ga vodi v družbeni, zdravstveni in psihični propad. Ko pa ta propad nastane, ko se pojavi pred nami raztrgan, umazan, agresiven itd. človek, takrat se naš odnos spremeni in izrazi v obliki zahtev, da zoper njega uporabimo nasilne ukrepe. Prav ta odnos bi bilo treba spremeniti, tako da bi bili manj strpni v začetkih in da bi imeli več razumevanja takrat, kadar so tu posledice. Tu imamo pred očmi tisto, kar je na podlagi mnenja profesorja Leva Milčinskega lepo povedano tudi na 13. strani sklepov: »Res je, da registriramo alkoholika običajno prek efektov njegovih družbeno nesprejemljivih dejanj. Zgrešeno pa bi bilo, če bi se zadovoljevali s tem, da dojemamo konture osebnosti alkoholika le v toliko, kolikor ga karakterizirajo njegova družbeno negativna dejanja. Dojeti moramo alkoholikovo osebnost kot se je iz danih dispozicij pod vplivom družbenega in fizičnega okolja razvijala in pod vtisom morebitnih psihopatoloških procesov, kasneje pa tudi zaradi toksičnega vpliva alkohola, deformirala tako, da končno stoji pred nami takšna, kakršna je.«

V zvezi s tem se zastavlja vprašanje celotnega sistema ukrepov za preprečevanje alkoholizma. Tule zdaj lahko sprejmemo sklep, da ne bomo več tolerantni do alkoholizma, toda to ne bo imelo nobenega vpliva, če ne bo dobilo izraza v določeni politiki, ki jo v naših predlogih tudi konkretiziramo. Potrebna je taka politika, ki bo vsakomur dopovedovala, da ta družba ne trpi popivanja, da ne prenese pijanih ljudi, skratka da ni tako preprosto in brez vsakih posledic biti pri nas na Slovenskem pijan. Gotovo je, da takšen odnos do pijanosti in popivanja ne bo mogel vplivati na tiste ljudi, ki so že tako vdani alkoholu, da so pripravljeni premagati kakršnokoli oviro za to, da pridejo do pijače. Toda, če bo družba na Slovenskem nasploh in v konkretnih primerih manj strpna, bo morebiti lahko preprečila, da bi človek v stiski, človek, ki je nesrečen in obupan, poiskal pot za rešitev iz svojih težav v pitju alkohola, torej v svetu neresničnosti, s tem pa svojo resničnost spremenil v še bolj težko, kot je bila poprej.

Na drugem mestu v naših predlogih so predlogi za obravnavanje alkoholomanov in ljudi, ki so vdani alkoholu. Tudi tu izhajamo iz potrebe po tem, da na eni strani varujemo družbo pred motečimi dejanji alkoholomanov in da na drugi strani organiziramo na smotrn in, kolikor danes vemo, najbolj učinkovit način tisto, kar z laično besedo imenujemo zdravljenje alkoholikov. Sistem, ki ga imate pred seboj, je dovolj jasen in ne potrebuje posebnih pojasnil.

Poudarek je na postopni izgraditvi mreže dispanzerjev, na postopni graditvi mreže zavodov in sicer različnih vrst zavodov. Misel o tem, da je mogoče alkoholomane zdraviti v enem samem zavodu, je, oprostite, malce naivna, ker je toliko vrst motenj, ki so povezane z alkoholizmom, da jih v enem zavodu nikakor ni mogoče odpraviti. Hkrati seveda nastaja vprašanje kadrov. Če želimo na področju zdravljenja doseči resnične uspehe, potem tega ne moremo doseči s preprostimi pazniki, ki naj bi skrbeli za to, da pacienti ne bi ušli iz zavoda, v katerem so internirani. Imeti moramo psihiatre, psihologe, socialne delavce in še vrsto drugih, ki morajo biti za takšno delo specialno usposobljeni, ki jih pa danes nimamo.

V zvezi s tem bi rad poudaril, da že imamo nekatere predpise o zdravljenju alkoholikov. Kazenski zakonik npr. omogoča ob določenih pogojih izrek varnostnega ukrepa, ki se imenuje obvezno zdravljenje alkoholikov in narkomanov. Žal ga ne moremo dobro izvajati, ker še danes nimamo ustreznega zavoda, kljub temu, da je minilo 9 let, odkar je zvezna skupščina sprejela novelo kazenskega zakonika.

Dovolite mi, da po teh kratkih pojasnilih podčrtam dilemo, ki je pred vami in pred slovensko javnostjo. Ali torej sprejeti preprost ukrep, ki se na prvi pogled zdi zelo učinkovit, ali pa na drugi strani zagrabiti za dejavnost, ki bo trajala dolgo časa, ki prav gotovo ne bo prinesla rezultatov že jutri, ki pa jih utegne prinesti v 5 ali več letih, seveda če bo potekala načrtno in sistematično.

Prizadevanja v boju proti alkoholizmu niso danes prvič pred dilemo. Ko so pred kakimi 15 leti naši psihiatri — ki imajo gotovo največ zaslug za to, da je bila naša javnost seznanjena s tem problemom — začeli s temi prizadevanji, je bila dilema naslednja: ali naj bodo družbena prizadevanja v boju proti alkoholizmu usmerjena v boj proti akoholu ali proti alkoholizmu kot pojavu. Na eni strani je bila možnost, da nadaljujemo tradicije treznostnih predvojnih gibanj. Ta so se omejila na zelo ozko skupino nestrpnih in netolerantnih ljudi, ki so bili prav zaradi tega s svojimi, morda osebno plemenitimi prizadevanji, javnosti smešni. Jasno se je pokazalo, da moramo sprejeti samo koncepcijo boja proti alkoholizmu kot pojavu, ne pa koncepcije boja proti alkoholu in proti alkoholnim pijačam, zlasti ne proti kvalitetnim alkoholnim pijačam. Tako koncepcijo smo morali sprejeti predvsem zaradi tega, ker je proizvodnja, predelava in distribucija alkoholnih pijač izredno pomembna veja narodnega gospodarstva.

Drugič se je dilema pojavila pred leti, ko so izbruhnile znamenite vinske krize, ki so vam gotovo znane. Takrat je bilo v kleteh v Dalmaciji 40 000 vagonov neprodanega vina. Pozneje so večje ali manjše vinske krize ponovno nastajale tudi na Slovenskem in spet je bila dilema, ali rešiti problem preprosto tako, da znižamo davščine in s tem povečamo potrošnjo alkohola in vina, ali pa smotrno uredimo proizvodnjo, predelavo in prodajo izdelkov s tega področja. Iz takih proizvodov narave, kot so grozdje in sadje znamo izdelovati samo dva ali tri proizvode — žganje in vino, medtem ko sodobna tehnologija pozna kar 200 najrazličnejših proizvodov, ki so še kako potrebni za zdravje človeka in ki bi jih ob diferencirani in pametni gospodarski politiki lahko izdelovali.

Takrat smo precej govorili in pisali o vinskih krizah in pripovedovali, da nima nobenega pomena na hitro sprejemati ukrepov, ki naj bi rešili vse — in ki niso ničesar rešili — temveč da je treba voditi pametno, smotrno in

načrtno gospodarsko politiko. Kot vsi dobro veste, še do danes ni prav nič rešenega. Ni še rešeno na primer niti to, da nam ob pomanjkanju sadja v mestih gnijejo ogromne količine sadja v sadjerodnih področjih.

Zdaj smo spet pred dilemo, ali sprejeti en sam, na videz zelo preprost in učinkovit ukrep, s katerim spet ne bomo ničesar rešili — ali pa se sistematično in načrtno lotiti problema pri njegovih koreninah. Menim, da bi bila zelo velika škoda, če bi sedanja pripravljenost naše javnosti, pripravljenost naše skupščine, pripravljenost strokovnih delavcev, če bi vse to izzvenelo v zahtevo po izdaji — oprostite, če bom temu tako rekel — bolj ali manj ničevega kosa papirja, na katerem bo formulirano obvezno zdravljenje in ki ga ne bo kje izvajati. Ali ni bolje, da se ta energija, ki je tu nabrana in je pripravljena kaj napraviti, usmeri najprej v kratko in potem dolgoročno načrtovano sistematično dejavnost na vseh poprej omenjenih področjih. Upoštevajoč današnje spoznanje lahko upamo, da bi počasi mogli izravnati razkorak, ki je nastal med naraščanjem pojava in njegovo družbeno nevarnostjo na eni strani ter med zaostajanjem naših ukrepov in naših možnosti za obvladanje tega pojava na drugi strani. Ta razkorak nas je privedel že na rob položaja, ko alkoholizma ne bomo mogli več obvladovati.

Ob koncu tega kratkega izvajanja bi poudaril še naslednje. Ob predpostavki, da boste, spoštovani tovariši in tovarišice poslanke, soglašali s koncepcijo, ki je predložena in s tem tudi določili osnovno smer politike za dejavnost na tem področju, potem je odprto vprašanje eventualne dopolnitve predlogov, ki so tu podani. Nadalje menim, da bi bilo prav, če bi ob času, ko bo stvar zrela, naročili pristojnim organom, naj kar najhitreje izdelajo res kvalificiran program takojšnjih in pa dolgoročnih ukrepov s potrebno kvantifikacijo in z vsem drugim, kar je potrebno za izvajanje takšnega načrta.

Seveda bodo morali pri tem sodelovati strokovni delavci, saj gre za vrsto zelo težkih vprašanj, med njimi tudi za vprašanje o koncepciji različnih vrst tako imenovanega zdravljenja alkoholikov in še za vrsto drugih vprašanj tudi na področju gospodarske politike, vse seveda, če boste vi in drugi pristojni organi sprejeli predložena osnovna stališča.

Podpredsednik dr. Adolf Drolc: Zahvaljujem se prof. dr. Bavconu za eksaktno obrazložitev. Želita poročevalca naših odborov še ustno obrazložiti poročilo odborov? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima poslanka Tilka Kren.

Tilka Kren: Tovarišice in tovariši poslanci! V imenu strokovnih služb na terenu, ki se dnevno srečujejo z žrtvami alkohola, izražam — menim, da lahko tudi v imenu našega zbora — izredno priznanje sodelavcem pričujoče študije. Predvsem me veseli, da analiza o alkolizmu prehaja iz ožjih strokovnih krogov v širšo javnost in s tem omogoča postopno utrjevanje in dopolnjevanje preventivnih ukrepov, seveda poleg nujne kurative. Kot preventivo ne razumem samo ustreznih gospodarskih in družbenih določb o tem, kaj je prava mera alkohola, vina. sladkega vina in vseh drugih 200 proizvodov, kot jih je predhodnik omenil, ampak tudi zdravo življenje, utrjevanje zdravih življenjskih navad, zdravo družinsko in šolsko vzgojo, ki človeka ne bo stiskala v njegovem čustvovanju in ga ovirala, ampak utrjevala in dopolnjevala. Zdravega življenja si namreč ne morem predstavljati brez zdravega dela za vse, dela doma ne v tujini, varnega in zaščitenega dela, produktivnega

dela, dela nagrajevanega po uspehu. Zdravega življenja si ne morem predstavljati brez zdravega šolstva, brez osipa, brez diskriminacije motenih, revnih, neštipendiranih itd., pa tudi ne brez dobrega zdravstvenega varstva, o katerem smo se v današnji diskusiji prepričali, da ni najboljše. Predlagam, da bi ugotovitev strokovnih sodelavcev sekretariata, ki jo imamo lepo podano v tej analizi, postala last nas vseh in vsakega člana javnosti. Postala bi neka nova energija, ki bo veliko bolj utrjevala posameznike, kot pa prisilno zdravljenje, nova energija vseh delovnih ljudi, še bolj pa mladih, ki se učijo zdravo živeti od nas odraslih. Pri tem imam v mislih ne samo že predlagane programe rednih šol, temveč nujno potrebno mrežo dispanzerjev za duševno zdravje, pa ne nazadnje nujne kurativne oddelke, posebne oddelke bolnišnice, celotno rehabilitacijo osebnosti v zgoraj že omenjenih smereh človekovega življenja.

Podpredsednik dr. Adolf Drolc: K besedi se je prijavil poslanec dr. Milan Hodalič.

Dr. Milan Hodalič: Pred kratkim sem ob televizijskem zaslonu doživel tole dvoličnost, ki bi jo rad posredoval, kot tudi svoj predlog glede borbe proti alkoholizmu pri nas. Ta dvoličnost je tolikšna, da je že kar karakteristična za nas. Po nekem izredno dobro pripravljenem pogovoru naših strokovnjakov s področja boja proti alkoholizmu je sledila propagandna oddaja, kot v zasmeh prejšnjim dejstvom, ki so jih navajali ti strokovnjaki, ki so bila taka, da se je moral vsak pošteno misleč človek globoko zamisliti. V 10-minutni dolgi oddaji se je kar pet slovenskih podjetij zvrstilo s propagando za svoje alkoholne pijače in to na tak sugestivni način, kot ga poznamo v zadnjem času že tudi iz časopisov — »srkni david« in podobno. Zato bi predlagal vsem tistim, ki se bodo v bodoče ukvarjali z zakonom ali pobijanjem alkoholizma pri nas, da se zakonsko prepove vsaka kakršnakoli propaganda za vse alkoholne pijače. Ukrep bi sicer skraja izgledal drastičen, toda tudi drugi narodi so ga že sprejeli. Spomnil bi samo tovariše poslance na zakon, ki so ga sprejeli v Ameriki takoj potem, ko so znanstveniki dokazali, da je kajenje res zdravju škodljivo in da povzroča raka. Z zakonom so prepovedali vsako propagando za cigarete v vseh javnih sredstvih — televizija. časopis, radio — ter sočasno z zakonom prisili vse proizvajalce, da so na svoje proizvode obvezno napisali, da cigarete škodujejo zdravju in da povzročajo raka. Menim, da nekaj takega tudi v naših razmerah ne bi bilo odveč.

Podpredsednik dr. Adolf Drolc: K besedi se je prijavila poslanka tovarišica Milka Pogačarjeva.

Milka Pogačar: K informaciji, ki jo je predložil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo ter katere sestavljalci in tudi predlagatelji predlogov so razvidni iz same informacije, moramo reči samo to, da smo jo želeli in da želimo, da bi s seje zbora dobila svoj trdnejši odraz na ta način, da bi prišla v praksi tudi do resnične veljave.

Dve bistveni in karakteristični stvari izhajata iz same informacije in sicer, da je alkoholizem v Sloveniji pojav z zelo visoko stopnjo družbene nevarnosti in da je toleranca družbe do tega pojava dokaj visoka oziroma da se družba ob pomanjkanju organiziranih prizadevanj za preprečevanje tega po-

java obnaša skoraj brezbrižno. Všeč mi je zaključek študije, ko predlagatelji predlogov in sestavljalci študije sami pravijo, da bi želeli imeti odgovor, za kakšno politiko preprečevanja alkoholizma se bomo odločili. Ta odgovor je za njih gotovo zelo bistven, še bolj bistveno pa je, da ta odgovor dá pravzaprav republiška skupščina.

Osebno nisem pred nobeno dilemo, na kar je prof. dr. Bavcon opozoril in na kar opozarja tudi študija. To je, ali bomo pojav alkoholizma v bodoče reševali samo še parcialno, kar smo delali dosedaj, ali pa se bomo odločili za celovito politiko oziroma za kompleksno reševanje pojava, torej s sistemskimi ukrepi, ki naj imajo represivni in preventivni značaj. Torej brez dileme bi se v vsem lahko pridružila tistim, ki pravijo, da gre za celovito reševanje problema, torej za začrtano politiko. Vendar pa bi ob tem hotela opozoriti skupščino na naslednje, da ne bi današnja razprava in še druge razprave izzvenele v neko resolucijo oziroma v neko informacijo, ki bi jo poslali, ne vem komu vse, ki naj jo samo prečitajo. Menim, da obstaja nevarnost v tem: če glede predlaganih ukrepov za preprečevanje alkoholizma v tem ne bomo odgovorili, koliko je posamezni predlog izvedljiv z gospodarskega stališča — konkretno, ali je pri nas možno preprečiti žganjekuho divjih sadežev, ali je možno predpisati še večji davek za alkoholne pijače in še vrsta ukrepov, ki zadevajo na gospodarsko področje, jih ne bomo mogli realizirati. O vseh ukrepih, ki so gospodarskega značaja, se moramo konzultirati s tistimi, ki o tem odločajo, če sploh hočemo o teh ukrepih govoriti, oziroma menimo, da bi bili koristni. Če bo o njih razpravljal le socialno-zdravstveni zbor, ne da bi se posvetoval z gospodarstveniki, bi se nam znalo zgoditi tako, kot se je zgodilo pri prispevni stopnji za osnovno zdravstveno varstvo. Tega pa si ne želimo. Menim, da je tudi škoda truda.

Osebno zelo pozdravljam idejo o zdravljenju alkoholikov. Za zdravljenje pa potrebujemo dispanzerje. Osebno sem prepričana, da se zdravstvena služba temu predlogu ne bo upirala oziroma se že danes zaveda potrebnosti te mreže. Menim pa, naj bi ta grupa ali kdorkoli že izdelal program, kaj naj bi bili ti dispanzerji, kakšni teami so potrebni za delo dispanzerjev, kakšna evidenca naj se vodi in koliko ti dispanzerji stanejo.

Šele na podlagi takšne proučitve bodo občine lahko sprejele takšne ukrepe v svoj program.

Kar zadeva zavode za zdravljenje alkoholikov, ki jih je tudi prof. dr. Bavcon omenil, bi poudarila, da sem ena izmed tistih, ki se zavzemajo za čimprejšnjo ustanovitev zavoda. Če ne moremo ustanoviti toliko zavodov, da bi krili vse potrebe, ki pa so velike, pa ustanovimo vsaj en zavod za sto ali dvesto ljudi. Osebno se ne bi mogla opredeliti, ali naj bodo ti zavodi za obvezno zdravljenje alkoholikov, ali za tiste, ki so na podlagi kazenskega zakona takšnega zdravljenja potrebni. Menim, da bi tak strokovno dovršen zavod bil tudi zastraševalni ukrep za okolico. Nadalje menim, da bi bilo treba v dispanzerjih oziroma v zdravstvenih domovih, ne samo ponekod, ampak kar vsepovsod, odpirati tako imenovane predlagane iztreznjevalne postaje. Če nič drugega ne, je to sposoben urediti vsak zdravstveni dom, zlasti še ob predlogu, naj alkoholik sam plača storitve, ki mu bodo nudene.

Tudi to, bodite prepričani, je eden izmed zastraševalnih ukrepov, ki so lahko zelo učinkoviti za tiste, ki še ne pijejo oziroma ki še niso alkoholomani. In to je tudi neke vrste prevencija.

Še na nekaj bi opozorila. Ne gre mi v glavo, če me nekdo lahko telesno poškoduje, ga lahko tožim in uspem s tožbo, če pa neka pijana oseba doma hudo poškoduje ženo, otroke itd., se ta žena lahko zateka po pomoč na milico ali kamorkoli in šele na več intervencij kdo pride. Ne mislim kriviti organov notranjih zadev oziroma milice, poudarjam le, da je to zaradi velike tolerance družbe do tega pojava. K reševanju tega problema bi verjetno prispevala iztreznjevalna postaja, ker bi vsaj za eno noč takšnega človeka izločili od doma, sicer je vsa družina na milost in nemilost prepuščena taki osebi. Menim pa, da je to vprašanje, ki terja še temeljite proučitve.

Mislim, da ta zbor ne bo mogel predlagati boljših, bolj kvalificiranih predlogov, kot so jih predlagatelji, morda pa. Menim, da bi morali na teh posvetih, ki jih bo v naslednjih dneh sklical na eni strani republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo in zdravstvena služba, na drugi strani sodelovali tudi predstavniki sodišč, organov za notranje zadeve, gospodarstva, zavodov za socialno zavarovanje itd. Menim, da bomo lahko politiko izoblikovali šele takrat, ko nam bodo znane možnosti, s katerimi razpolagamo. S čim razpolagamo pa bomo vedeli takrat, ko bomo izdelali program in ga tudi finančno ovrednotili. Tudi načrtno kadrovanje za tovrstno službo je izrednega pomena, predvsem mislim na psihiatrične delavce.

Podpredsednik dr. Adolf Drolc: K besedi se je prijavil poslanec dr. Dušan Mis.

Dr. Dušan Mis: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nekoč sem poslušal predavanje o škodljivosti kajenja, predavatelj pa je ves čas predavanja kadil cigarete. Želel bi razpravljati o materialu, ki je bil danes predložen, vendar sem med odmorom popil šilce dobrega belokranjskega sadjevca. Upam, da to ni v bistvenem nasprotju k tem, kar je v gradivu razloženo.

Ko je pred mnogimi leti Rdeči križ, v okviru prizadevanj za zdravo življenje in za pozitivne in humane odnose med ljudmi, prevzel med svoje naloge tudi boj proti alkoholizmu oziroma razčiščevanje pojmov, sem spadal že med tiste redke posameznike, ki so nas običajno titulirali za sveto vojsko. No, ideologija dr. Potrča nam je pomagala, da smo začeli razbijati zastarelo mentaliteto, o kateri je danes že bil govor. Prav zaradi tega iskreno pozdravljam iniciativo, da se je sestala skupina strokovnjakov in da je pripravila za današnjo obravnavo tako obširno gradivo. Sestavljalcem materiala pa čestitam k tako temeljitemu delu, za katerega menim, da ga lahko okvalificiramo kot zelo temeljit znanstveni elaborat. Menim, da je čestitke vredno predvsem dejstvo, da se z znanstvenimi metodami lotevamo obravnave problema v zvezi z alkoholizmom. Znanstvene metode in na podlagi takih metod izvedeni zaključki so lahko edina osnova za razpravo in za bodočo politiko. Ob tem ugotavljam, da je zelo primerno, da o alkoholizmu na tako kompleksen način razpravlja najprej socialno-zdravstveni zbor, saj problemi, ki so obdelani in ki so nakazani, posegajo na vsa področja, ki jih obsega znana definicija zdravja, kot telesnega, duševnega in socialnega blagostanja. In vsa ta področja so med seboj tako tesno prepletena, kot so tesno prepleteni vzroki in posledice, da postajamo alkoholiki. Zavzemam se za to — ne bi želel ponavljati razprave in se spuščati v podrobnosti — da bi se naš socialno-zdravstveni zbor s svojimi stališči in s svojo družbeno avtoriteto, ki jo tudi predvidene ustavne

spremembe še močno poudarjajo, angažiral za to, da bi tudi ostali zbori tega parlamenta in vsa naša javnost osvojili moderni koncept in moderno gledanje na odnos do alkohola, alkoholika in do alkoholizma. Tako bi se sčasoma — vem, da prva obravnava tega še ne bo mogla prenesti — lahko formirala taka politika slovenske družbe do teh vprašanj, ki bi omogočala tudi praktične ukrepe in akcijo na vseh tistih področjih, ki jih nakazuje gradivo. Ponovno ponavljam, da se ne bi želel spuščati v podrobnosti, ker se z osnovnimi idejami in konkretnimi, nakazanimi možnimi rešitvami strinjam. Prav zaradi tega predlagam, da razmislimo o možnosti, da bi že ta osnovna, v bistvu ideološka izhodišča za boj proti alkoholizmu — čeprav me osebno izraz boj nekoliko moti, ker sem v svojem bistvu zelo miroljuben — našla svoje mesto v javni razpravi in ne le v našem zboru in v skupščini. Še preden bi sprejeli konkretne ukrepe in konkretne programe, naj bi bili obravnavani v javni razpravi v okviru vseh naših družbenih mehanizmov, in ne le v tisku in RTV. Pri tem bi poudaril, da je zlasti tisk doslej zelo pozitivno spremljal prizadevanja Rdečega križa in koordinacijskega odbora, da bi pa v RTV res morali razmisliti, ali je taka razprava lahko tik ob ali pa celo v reklamnih oddajah za alkoholne pijače. Ta javna razprava naj torej ne bi potekala samo v okviru organizacij Rdečega križa in koordinacijskega odbora, ki v republiki vodi to akcijo, ampak naj bi o stališčih do alkohola, alkoholika in alkoholizma razpravljali povsod tam, kjer občani in samoupravljalci zavzemajo stališča in oblikujejo svojo in svojh otrok usodo.

Podpredsednik dr. Adolf Drolc: K besedi se je javil poslanec dr. Vojteh Pertot.

Dr. Vojteh Pertot: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nujno bom moral ponoviti nekatere trditve, ki so jih moji predgovorniki že omenili, predvsem to, da je elaborat izredno izčrpen in za vse zanimiv. Menim, da bodo iz njega lahko črpali podatke številni profili družbenih delavcev.

Nas seveda zanima v prvi vrsti medicinski problem alkoholizma in v tem elaboratu zasledimo impresionantne številke o alkoholikih v psihiatričnih ustanovah. Tako vidimo, da se v Sloveniji število alkoholikov v teh ustanovah bliža 50 % vseh pacientov, dočim je na Hrvaškem ta odstotek že presežen in je morda tudi zaradi tega večja vnema pri reševanju teh problemov. Število velja za moške paciente. Če pa vemo, da alkohol predvsem še v večjem številu prizadene gastrointestinalni aparat, to se pravi prebavila, bi bile prav zanimive še številke iz ambulant oziroma iz internih oddelkov, ki jih v tem elaboratu pogrešamo. V tem smislu naj se študija dopolni. S tem bi dopolnili že to impresionantno število, ki nam ga nudijo nevropsihiatrični oddelki in bi bila situacija verjetno še bolj negativna, kakor je sedaj. Toliko o tej medicinski plati.

Poleg te medicinske obstaja še psihološka in sociološka plat. O sociološki smo danes slišali že precej besed. Menim, da bi tudi psihologi imeli kaj povedati. Na primer zakaj nekdo pretirano pije alkohol in se pri tem često v svojih svetlih trenutkih zaveda škode, ki jo s tem prizadene sebi in svoji družini. Poleg tega bi bilo tudi zanimivo vedeti, kakšen je vpliv alkohola na prometne nesreče, o katerih zelo pogostoma beremo v dnevnem časopisju. Spet bi bile številke prav gotovo zanimive in menim, da jih ne bi bilo tako

težko zbrati. Elaborat kaže še na druge aspekte škodljivega učinka alkohola na številne dejavnosti človeka v njegovem okolju. Menim, da bi bil izredno zanimiv tudi za naše gospodarstvenike.

Če na eni strani ocenjuje dobiček, ki ga dobijo od potrošnje alkoholnih pijač, bi na drugi strani mogoče sami vedeli povedati, kako alkohol škodljivo vpliva na sam delovni proces na posameznih delovnih mestih, koliko ljudi zaradi tega slabše dela, za koliko je njihova storilnost manjša in kakšna je odsotnost od dela pri takih delavcih. Menim, da elaborat tega ne vsebuje.

Izčrpno so navedeni tudi ukrepi, ki naj bi pomagali sanirati današnje stanje. Menim, da ne bi smeli odlašati sprejetje in realizacijo teh ukrepov. Grozi nam naraščanje konsumiranja alkoholnih pijač in predvsem žganih, kot to opažamo pri državah, ki so se pred nami industrializirale in ki so s tem dvignile splošni življenjski standard. Zvišana industrializacija poraja mnoge medicinske pojave. Predvsem dviga število psihonevroz, število kardiovaskularnih obolenj in tudi alkoholizma. Mi gremo po poti teh držav in lahko v njihovih zgledih že najdemo točke, do katerih bomo tudi mi prej ali slej prišli. Priznam, da je borba proti alkoholizmu kompleksna, da se ne moremo trenutno omejiti samo na represivne ukrepe. Toda tudi pri realizaciji vseh ustreznih preventivnih ukrepov se ne bomo mogli izogniti represivnim ukrepom. Zato nekoliko razumem vlogo občine Krško, ki urgira. Najbrž ima s tem določene izkušnje, ki jih mi v centru in pri študiju problema samo iz teoretičnih knjig morda manj občutimo.

Zanimive so tudi ugotovitve iz strokovnih knjig. Zasledil sem nekaj prav zanimivega. Ena izmed teh je: »Edina, zadovoljiva sanacija alkoholika je popolna abstinenca.« Druga: »Na to bi moral pacient praviloma pristati sam.« Je pa zelo malo verjetno, da si bo lahko sam odredil tisto dozo alkohola, ki mu ne bo škodila in da ne bo njegovo pitje prešlo prek zmerne meje. Zelo pogosto trdijo to ljudje, ki imajo v tem velike izkušnje. Za takega pacienta je edina pot hospitalizacija v ustreznem rehabilitacijskem zavodu za dovolj dolgo dobo. Včasih to traja nekaj mesecev, in sicer do tistega trenutka, ko bo sam uvidel koristnost psihiatrične terapije. Pa tudi po odpustu iz zavoda pacienta ne smemo prepustiti samega sebi, ampak ga moramo spremljati dalje in njegovo obnašanje kontrolirati. S tem v zvezi bi takoj dodal, da bi čakanje na neko ustrezno mrežo dispanzerjev lahko zopet vso stvar zavleklo. Menim, da so naše ambulante dovolj kvalificirane, da bi lahko prevzele tako vlogo, seveda, če bi določeni kadri šli na ustrezno postdiplomsko izpopolnjevanje. Menim, da ti kadri najbolj poznajo razmere v svojem okolju in ni umestno, da bi se jim ta pomembna vloga, ki jo imajo na svojem terenu, jemala iz rok.

Ocenjujem, da je program borbe proti alkoholizmu, ki ga vsebujejo zaključki in predlogi, znanstveno utemeljen in ga bo treba tako brez pretiranih obzirnosti realizirati in pri tem odločno imeti pred očmi cilj, da s tem pomagamo samim ljudem, ki se alkohola ne znajo ali preprosto ne morejo obraniti.

Podpredsednik dr. Adolf Drolc: Besedo ima poslanka Justina Zenkovič.

Justina Zenkovič: Zaključki in predlogi za reševanje teh vprašanj določajo predvsem preventivne ukrepe, tako na področju zdravstva, kot na

področju socialnega varstva. Nekatere moje misli je že izčrpala tovarišica Milka Pogačar, vendar bi jih ponovila in utemeljila. Socialna služba občinskih skupščin predvsem na manj razvitih območjih, kjer je proizvodnja alkoholnih pijač glavna panoga gospodarstva, ima mnogo več socialnih problemov z alkoholiki oziroma se ti pojavi pojavljajo v večjem obsegu, kot morda v razvitejših območjih. Žal pa ta služba ob sedanjih kadrovskih in materialnih pogojih ni sposobna zagotoviti učinkovitejših preventivnih ukrepov. Nobena od štirih občinskih skupščin v Pomurju nima za področje varstva odraslih nameščenega diplomiranega socialnega delavca. Po reformi občinske skupščine novih kadrov za te potrebe ne štipendirajo. Tudi socialnih delavcev in psihologov, ki smo jih štipendirali za potrebe šolstva in so končali šolanje v preteklem šolskem letu, in bi jih morali namestiti v tem novem šolskem letu, ne moremo zaposliti: Temeljne izobraževalne skupnosti njihovo namestitev odklanjajo z izgovorom, da v letu 1968/1969 ni zagotovljenih dodatnih materialnih sredstev za te potrebe. Tako še te kadre, ki bi delali izključno na področju socialne in zdravstvene preventive, izgubljamo. Kolikor jih uspemo zadržati, moramo te potrebe nenehno utemeljevati in pri tem zgubljamo ogromno našega delovnega časa, ki bi ga lahko uporabili za opravljanje drugih nalog.

Pred leti je organizacijsko-politični zbor sprejel 5-letni načrt kadrovskih in materialnih ukrepov za področje z družbeno-negativnih pojavov. Naš zbor o tem načrtu ni razpravljal, čeprav ta dejavnost sodi tudi v delokrog socialnega varstva.

Ta program predvideva normative in kadre za delo v občinskih socialnih službah, v upravnih organih in centrih za socialno delo. Znano mi je, da nekatere občinske skupščine in pristojni samoupravni organi o tem programu in smernicah, ki jih načrt navaja, niso niti razpravljali niti sprejeli kakšnih ukrepov. Predlagam, da republiški sekretariat ugotovi, kakšna stališča so občinske skupščine zavzele o teh vprašanjih in kako jih rešujejo. Srednjeročni program razvoja SR Slovenije v perspektivnem programu v letih 1966—1970 in letni program dela našega zbora za leto 1968 predvidevata sprejem ukrepov za sistemsko ureditev področja socialnega varstva. Leto se bliža koncu, kmalu bo potekel tudi mandat našemu zboru. Na seji odbora za socialno varstvo, ko smo razpravljali o proračunu, smo ugotovili, da to za leto 1969 ni upoštevano. Torej žal v tej mandatni dobi na tem področju nismo sprejeli ukrepov, ki bi zagotovili materialne in kadrovske pogoje, da bi v perspektivi lažje in uspešneje urejali vprašanja socialnega varstva. Res je, da imamo mnogo predpisov, ki urejajo to področje, priznati pa moramo, da nimamo izdelane politike za izvrševanje nalog. Mnenja sem, da je še vedno dolžnost republike, da skrbi za skladen razvoj družbenih služb, med njimi tudi socialnega varstva. Čeprav imenujemo socialno službo družbeno službo, je še v večini občinskih skupščin organizirana v občinski upravi in je popolnoma etatistična in je zato vprašanje, kakšne so v tej obliki možnosti za njen razvoj. Res je, da služba socialnega varstva obravnava le obrobna vprašanja določenih kategorij prebivalstva. Vendar moramo priznati, da ta odstotek nenehno narašča, čeprav se materialni pogoji večine prebivalstva nenehno zboljšujejo. Zato menim, da je potrebno izdelati program razvoja socialnega varstva za področje republike in občinskih skupščin, ter zagotoviti kadrovske in materialne pogoje za izvedbo programa. Če je potrebno službo socialnega varstva integrirati z zdravstveno, pedagoško in z drugimi službami v delovnih organizacijah, je prav tako po-

trebno v tem okviru urediti status socialne službe in konkretno določiti njene naloge ter kadrovske in materialne pogoje za njihovo izvedbo.

Podpredsednik dr. Adolf Drolc: K besedi se je prijavil prof. dr. Lev Milčinski.

Prof. dr. Lev Milčinski: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!

Seji prisostvujem kot zastopnik republiškega zdravstvenega centra in Slovenskega zdravniškega društva.

Ne bi razpravljal o stvareh, ki so omenjene v elaboratu. Poudaril bi samo to, da se nam psihiatrom urgentnost temeljitih ukrepov proti alkoholizmu pri nas nakazuje tudi iz neke domneve, ki smo jo povzeli po analogiji z ugotovitvami v Franciji. Kot vam je gotovo znano, je srednja življenjska doba našega moškega prebivalstva bistveno nižja kot ženskega prebivalstva. Ne samo to. Ta srednja življenjska doba, kot kaže, celo upada. V Franciji so ta pojav proučili z vseh vidikov in prišli do zaključka, da ne more na to vplivati noben drug faktor, kot ravno alkoholizem, ki je znano visok v Franciji. Ob nekaterih še drugih opažanjih se nam taka razlaga vidi zelo plavzibilna tudi za našo populacijo. Sedaj ko pregledujemo samomorilnost na Slovenskem, nas zaprepašča to, da mogoče milo rečeno pri 50 % vseh oseb, ki so napravile samomor, igra alkohol pomembno vlogo. Verjetno bo pa ta številka višja. Znano je tudi, da alkoholik približno 10 let manj živi kot pa na splošno človek, ki ni alkoholik.

Dal bi nekatera pojasnila na vprašanja, ki so se pojavila v zvezi z dispanzerji. Menimo, da je ustanovitev dispanzerske psihiatrične in mentalno higienske službe osnova medicinskega dela v borbi proti alkoholizmu, vendar s tem ne menimo, da bi ti dispanzerji lahko prevzeli vse delo z alkoholiki. Teh alkoholikov je dosti preveč, da bi jih lahko obvladovala psihiatrična služba sama. Psihiatrična služba je tudi ena tistih specialnosti, ki se želi zelo tesno nasloniti na splošno zdravstveno službo. Drugače tudi ne more biti, ker vemo, da je v splošnih ambulantah danes 30 %, mogoče celo 50 % takih pacientov, katerih problematika je psihosomatska. Vloga psihiatričnih dispanzerjev bi bila ta, da bi usmerjali delo praktičnih zdravnikov na svojem terenu, da bi bili konzultanti splošnim zdravnikom in da bi prevzemali v terapijo bolj zapletene, težje primere.

Še nekaj v zvezi z dispanzerji. Menimo, da ne bi bilo oportuno te dispanzerje specializirati samo za antialkoholno službo, ampak naj bi bili ti dispanzerji splošno psihiatričnega in mentalno-higienskega tipa. To pa zaradi tega, ker vsi dobro vemo, kako se nam alkoholik, če izgubi fasado alkoholika, na mah prelevi v nevrotično osebo, ki je potrebna drugačnega vodenja. Vemo tudi, koliko psihiatrične in mentalno-higienske problematike spremlja vsakega takega posameznika — alkoholika, če vzamemo njihove nevrotične žene in njihove emocionalno motene otroke. Dispanzerji, ki bi bili preveč ozko usmerjeni samo na obravnavo alkoholikov, bi v teh pogledih odpovedali.

Republiški zdravstveni center bo o tem vprašanju, kot imam zagotovila, razpravljal že v naslednjem mesecu. Upam, da bomo takrat lahko sestavili zelo konkretne programe takšne dispanzerske mreže, kot tudi določenih izboljšav v mreži stacionarnih ustanov, ki bodo potrebne pri reševanju tega vpra-

šanja. Moramo si biti na jasnem o tem, da tega ne bo moč doseči z nadaljnjimi improvizacijami v obstoječi psihiatrični službi. Naša republika ima danes 42 psihiatrov, ki so vsi polno angažirani v bolnišnicah in v ambulantah ter bi jim težko naprtili še tako kompleksno delo. Menim pa, da možnost realiziranja teh nalog le ni tako odmaknjena. Ugotavljam, da kljub vsemu v raznih regijah te akcije spontano začenjajo. Tako nam je znano, da so zdravniki v Novem mestu že začeli s tem. Vemo tudi, da Kranj ustanavlja svoj mentalno-higienski dispanzer. Treba pa bo delo vseh teh centrov koordinirati in temu bi služili prav psihiatrični dispanzerji, ki bi pa morali biti združeni in koordinirani prek mentalno-higienskega odseka pri zavodu za zdravstveno varstvo.

Podpredsednik dr. Adolf Drolc: Zahvaljujem se dr. Milčinskemu za njegov prispevek k razpravi. K besedi se je prijavila tovarišica Mara Rupena-Osolnik, predsednik republiškega koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu.

Mara Rupena-Osolnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da v imenu republiškega koordinacijskega odbora spregovorim nekaj besed. Predvsem čutim dolžnost, da se socialno-zdravstvenemu zboru zahvalim, da je vključil to pomembno problematiko v dnevni red današnjega zasedanja. Hkrati bi vas rada obvestila, da je bila 20. t. m. konferenca strokovnih, znanstvenih in družbenih delavcev, ki so razpravljali o problemu akoholizma na Slovenskem. Naša konferenca je potrdila koncepcijo, vsebovano v materialu, ki ste ga dobili in o katerem ste danes tako izčrpno razpravljali. Zavzela se je za celovito reševanje tega problema ob vsestranski udeležbi vseh dejavnikov, ki lahko pripomorejo k uresničitvi sklepov, ki se v glavnem držijo okvirja, nakazanega v materialu samem in hkrati tudi močno poudarila nujnost vzgoje, zlasti mlajšega kadra.

Pri uresničevanju sklepov nam bo potrebna nadaljnja pomoč tako socialno-zdravstvenega zbora, kot tudi vas poslancev na terenu. Hkrati ko se zahvaljujem za dosedanjo pomoč, prosim za še nadaljnje sodelovanje pri uresničevanju teh nalog.

Podpredsednik dr. Adolf Drolc: Ker se nihče več ne javi k besedi, zaključujem razpravo.

Menim, da bi na podlagi razprave in poročil odborov lahko sprejeli naslednje ugotovitve in stališča:

Zbor se opredeljuje za postopno izgraditev sistema ukrepov za boj proti akoholizmu s poudarkom na preventivnih ukrepih na vseh področjih. Zbor tudi sprejema stališča, da v sedanjih pogojih ne bi bilo najbolj umestno sprejeti zakon o obveznem zdravljenju alkoholikov, ker bi bil tak ukrep le na videz učinkovit in ne bi dal dovolj zaželenih rezultatov. Zbor meni, da bi se v razprave o konceptu boja proti alkoholizmu vključili tudi drugi zbori Skupščine SR Slovenije, zlasti gospodarski zbor in organizacijsko-politični zbor. Na podlagi široke konfrontacije stališč bo mogoče v naslednji fazi eventualno s posebnim skupščinskim aktom konkretneje opredeliti politiko republike na področju boja proti alkoholizmu in varstva alkoholikov. (Vodstvo seje znova prevzame predsednik zbora dr. Vinko Mozetič.)

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na nekatere probleme zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli poročilo republiške skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov SR Slovenije o zbirnih podatkih in o problematiki kmečkega zavarovanja ter spremni dopis izvršilnega odbora omenjene skupščine. Nadalje ste prejeli poročilo odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje našega zbora.

Ko smo jeseni letos obravnavali poslovanje skladov zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenih zavodov v letu 1968 in oceno poslovanja za leto 1969, še nismo imeli na razpolago podrobnejše analize problemov, ki nastajajo pri izvajanju zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Obljubljeno je bilo, da bo ta analiza predložena skupščini kasneje. Sedaj je ta analiza pred vami. Z vključitvijo te točke v dnevni red seje zbora smo želeli, da bi se poslanci podrobneje seznanjali s posameznimi problemi, ki nastajajo pri izvajanju zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov in z ukrepi, ki jih predlaga omenjena skupščina.

Želi predstavnik republiške skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov podati uvodno obrazložitev k temu poročilu? Besedo ima tovariš Janez Žampa, predsednik skupščine republiške skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Janez Žampa: Tovarišice in tovariši poslanci! Samoupravni organi zdravstvenega zavarovanja kmetov so v letu izdajanja zdravstvenih izkaznic izkoristili tudi to priliko, da ugotove čim točnejše podatke o dejanskem stanju naših zavarovancev, bodisi o starostni strukturi ali v katastrskem dohodku, ki je eno od meril za ustvarjanje sredstev samih skladov. Te podatke so ugotavljale in zbirale komunalne skupnosti, izvršilni odbor skupščine republiške skupnosti pa je na osnovi teh podatkov sestavil poročilo in ga predložil vsem družbenim skupnostim in tudi tej skupščini. Podatki, ki ste jih prejeli, so »sveži«, vendar še ni podatkov o primanjkljajih, ki smo jih ustvarili v tem letu in koliko starih primanjkljajev, ki so nastali v letu 1967, bomo lahko pokrili. Vsak dan se zbirajo podatki. Čim bo leto zaključeno, vam bomo tudi te podatke dostavili, tako da bi vsi poslanci lažje razpravljali in tudi odločali v bodoče.

V skupščini republiške skupnosti smo se zadnjič dokaj hitro zedinili, da bi tudi za leto 1969 veljal tak sistem financiranja kot ga določa zakon, ki je stopil v veljavo s 1. januarjem tega leta in da bi te prispevne stopnje prilagajali možnostim in čim večji likvidnosti sklada. V imenu vseh članov skupščine in zavarovancev samih pa prosim, da bi v prihodnjem letu temeljito proučili, kaj je potrebno na področju zdravstvenega zavarovanja kmetov storiti, da bodo skladi čimprej postali likvidni in da se izkopljemo iz vedno na novo nastajajočih primanjkljajev.

V začetku leta smo tako samoupravni organi kot tudi zavarovanci upali, da bodo v tem letu naši skladi bolj likvidni in da bomo poslovno leto zaključili z večjim zadovoljstvom. To upanje smo gradili predvsem na tem, ker je novi zakon uvedel sofinancerja, ta sofinancer pa naj bi bil pomemben za financiranje zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Menim, da je najbolj pomembno to, kako se je gibalo splošno število nosilcev zavarovanja in število zavarovancev. V letu 1960 smo imeli v republiki 122 635 nosilcev zavarovanja in 387 267 zavarovanih oseb. Po stanju 30. septembra 1968. leta pa se je to strahovito spremenilo. Glede zava-

rovanih gospodarstev indeks za 18,77 nižji, glede na število zavarovanih oseb pa imamo indeks za 21,77 nižji. To je dokaz, da se slovenska vas ruši. Ljudje iz kmetijstva bežijo v razne druge poklice in obstaja nevarnost, da se bo to v bodoče nadaljevalo.

Če se povrnem k financiranju, lahko ugotovimo, da ta naša zelena luč, ki nam je svetila v začetku leta — uvedba sofinancerja — nam sedaj povzroča določene težave. Gre za številne oprostitve 8 % republiškega prispevka. Letos je bila 13 917 zavarovanih gospodarstev oproščenih tega prispevka in znaša torej odpis v škodo naših skladov 1 144 000 dinarjev. Pri 604 gospodarstvih teče postopek za odpis prispevka, 104 gospodarstvih pa je že uveden postopek za vknjiženje prispevka. To je ena od največjih ran, ki nas je zadela to leto. Zato bi vas prosil, tovariši poslanci, da poiščete ustrezno rešitev tega problema.

Nadalje moramo ugotoviti, da je bila v letu 1967 realizacija odmere za zdravstveno zavarovanje kmetov dosežena samo okrog 82 %.

Ugotavljamo, da so vse komunalne skupnosti sprejele realne finančne načrte za to leto in da so primanjkljaji, ki bodo nastali, posledica omenjenih oprostitev 8 % republiškega prispevka in tudi šibke ekonomske moči samih gospodarstev.

Nadaljnji problem v zdravstvenem zavarovanju, ki je zelo pereč, je starostna struktura slovenskih kmetov. Od skupnega števila zavarovanih oseb je 23,47 % otrok do 15. leta starosti in 12,67 % oseb v starosti od 15 do 30 let. To se pravi skoraj polovico generacije, ki je zrasla na vasi, se izgubi v tem razdobju. Naši otroci, kar je tudi prav, pa imajo celotno zdravstveno varstvo in sredstva skladov so pretežno za to porabljena. Od skupnega števila zavarovanih oseb imamo 18,99 % starih ljudi nad 65 let. To se pravi že 19 % imamo starih ljudi, ki potrebujejo zdravstveno pomoč. Za delo nesposobnih pa je še več, ker imamo na vasi 11 881 bolnih ljudi, katerih večina je v zavodih ali po bolnišnicah in imajo trajne hibe in kronične trajne bolezni.

Seveda pri takšnem stanju ni mogoče doživeti zelene luči v samih skladih. Zakon vsebuje načela vzajemnosti in solidarnosti zavarovancev. Menim, da je bilo to načelo letos v naši komunalni skupnosti zelo visoko upoštevano in tudi izvedeno. Razpoložljivi podatki nam povedo, da dve tretjini zavarovancev, to se pravi prva in druga kategorija ne pokriva z zbranimi sredstvi tistega, kar potrošijo. To se pravi, da mora tretja tretjina pokrivati svoje lastno potrošnjo in delovna potrošnja ostalih dveh. Prva in druga tretjina je ekonomsko tako šibka — majhen KD — da tega ne zmore sama. Če bi šli na povišanje pavšala, bi spet prizadeli poedina gospodarstva, zlasti manjša gospodarstva. Upoštevajoč ta dejstva, bomo morali vsi skupaj iskati ustrezne rešitve financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov. Te rešitve niso samo v pavšalnem prispevku in v prispevku od KD, ampak tudi v efektni osebi, to se pravi v sami osebi, ki na kmetiji živi. Ugotavljamo namreč, da danes na kmetiji ni pomemben samo KD. Za dosego predvidenega KD je potrebna delovna sila, efektna delovna sila. Ugotavljamo, da imamo prav v srednji skupini, ki izhaja iz gradiva, največ zdravih, za delo sposobnih ljudi. Zato prva skupina izrazito trpi, pa tudi druga nosi del bremena na zadnjo skupino. Če je to zaželeno v našem družbenem sistemu, potem prav. Vendar se sprašujem, kam nas bo to privedlo s socialne strani. Leta 1966 smo imeli gospodarstev s 15 000 S din KD 74, leta 1968 pa jih imamo le 30, kar pomeni indeks 40,5. Gospodarstev z 10 000 do 15 000 S din KD smo imeli 717 gospodarstev,

letos pa jih imamo 585, indeks 81,6. Potem je tabela umirjena vse do 800 KD. Seveda je tudi pri najmanjših ta odliv precej velik. Leta 1966 smo imeli 10 651 gospodarstev, leta 1968 pa le 7628, indeks 71,6. S tem potrjujem to, kar sem že prej rekel, da majhna gospodarstva dejansko niso zmožna in nimajo nobenih možnosti, da se iz kmetijstva preživljajo. Zato tudi ugotavljam tako velik odliv ljudi s podeželja v zaposlitev, ker si namreč s tem zagotovijo popolno zdravstveno varstvo. Leta 1966 smo imeli približno 8326 kmečkih gospodarstev s predpisanim KD od 500 do 800 din; leta 1968 pa 6999, indeks 84,1. Torej sta prvi in zadnji dve skupini največji, pri vseh ostalih skupinah pa je ostalo stanje skoraj enako. Zato morajo gospodarstva s KD od 10 000 do 15 000 din največ prispevati v sklade. Ker ti dve skupini hitro odmirata, ugotavljamo, da je imel nek instrument financiranja prevelik karakter fiskalnega instrumenta za te dve skupini. Če bomo to pot nadaljevali, bosta tekom dveh let verjetno do kraja zginile; potem bosta sledili drugi dve. Postavlja se vprašanje, kako bomo v bodoče reševali socialno vprašanje na vasi ter njen ekonomski razvoj. Zato so tudi samoupravni organi postavljali vprašanje statusa kmeta. Glede na ekonomsko moč naših se sprašujem, ali bomo lahko sami rešili problem likvidnosti skladov. Drugo vprašanje pa je, ali je cenzus 120 000 S din pravilno določen. Na podlagi cenzusa bi številni zavarovanci izpadli in kdo bo zanje poskrbel. Vprašanje je tudi, koliko od teh ljudi se dejansko ukvarja s kmetijstvom, kot to določa zakon. To bi bilo treba še ugotoviti.

Prosim vas, tovariši poslanci, da problem financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov temeljito proučite, da bi čez leto dni lahko sprejeli rešitev, ki bo zagotavljala bolj stabilno financiranje. Samoupravni organi kot tudi kmetje-zavarovanci namreč zelo poudarjajo nujnost sofinanciranja. Predlog, da naj bi bil vir financiranja tudi dohodek od prodaje kmetijskih pridelkov s strani trgovine, je treba še proučiti. Vemo, da je trgovina danes »žanjica« poljskih pridelkov in kmetijskih proizvodov, medtem so kmetje samo delovna sila v danih pogojih. Kar zadeva gozdarstvo bi poudaril, da je tudi le-to z zakonom v bistvu odtujeno kmetom, zaradi česar nimajo nobenih dohodkov od gozda. Ko se je sprejemal sedanji zakon o gozdovih, je verjetno nekdo pozabil, da tudi na gozdnih območjih živi gotovo število ljudi, ki bodo tudi v bodoče morali tam živeti in imeti vir dohodkov za življenje. Ugotavljamo, da živi v gozdnih predelih dobra četrtina naših zavarovancev, to je okrog 70 000 zavarovanih ljudi, ki so imeli glavni dohodek od gozda.

Prav v gozdnih predelih imamo tudi največ davčnih oprostitev, ker so to pasivni kraji in ni obdelovalne zemlje, dohodka od gozda pa ni. Zato predlagajo samoupravni organi in sami zavarovanci, da se zagotovijo sredstva za njihovo zavarovanje. Vsi vemo, da imajo gozdna gospodarstva dohodek od gozdov in od kmetijstva okrog 400 do 500 milijard S din in da so tu sredstva. Vemo tudi to, da je bil v preteklosti gozd zlata rezerva za kmetijstvo. Zato bi prosil, da se lastnikom povrnejo dohodki od gozdov ali da se zagotovi tak instrument financiranja, da bo tisti, ki ima dohodek danes iz gozdnega gospodarstva, prispeval svoj delež za sklade zdravstvenega zavarovanja za kmečko prebivalstvo, ki živi na gozdnih območjih.

Z druge strani ugotavljamo, da tudi močno kmetje zapuščajo gozdne predele. Nisem doma v gozdnem predelu, ampak v naši skupščini o tem razpravljamo. Zato bi vas še enkrat opozoril, da verjetno ne bomo mogli rešiti problemov zdravstvenega zavarovanja kmetov, če ne bomo rešili problema kmetijstva nasploh. Samo, tovariši poslanci, to je pa dolga pot. O tej pro-

blematiki je Skupščina SR Slovenije letos precej razpravljala in sprejela določene ukrepe. Prihodnost bo pokazala, ali in kakšne premike bomo dosegli. Vendar ne smemo čakati na te premike. Samo upravni organi vztrajamo na tem, da se zagotovita še en ali dva sofinancerja, da bi pokrila izpad sredstev, ki se je sedaj pojavil.

Samoupravni organi so letos povečali pravice zavarovancev iz zdravstvenega varstva in so zavarovanci — to lahko rečem mirne vesti — zelo zadovoljni, ne glede na to, da so se sredstva planirala in da je realizacija pač tako žalostna, ne moremo gledati na to, ampak pri tem pa imajo gotovi dohodek — dobiček, to pa iz naslednjega...

Ugotavljamo, da so gospodarstva, ki imajo do 120 oziroma do 200 tisoč S din KD, zelo šibka gospodarstva. Prej, ko je šlo zdravljenje v bolnišnicah še precej v breme samega zavarovanca, so ti šibki zavarovanci vlagali na občinske skupščine prošnje za odpis plačila za te zdravstvene storitve. Občinske skupščine so iz svojih proračunov pokrivale te stroške. Zdaj tega več ni, ker tudi stroške za bolnišnično zdravljenje v glavnem financirajo skladi zdravstvenega zavarovanja. Tako občinske skupščine nimajo več teh obveznosti. Ugotavljamo, gledano s tega vidika, da tudi kmetijstvo samo prispeva za reševanje socialnih problemov na vasi. Tudi sofinancer za zdravstveno zavarovanje kmetov borcev je letos v privilegiranem položaju na eni strani, na drugi strani pa smo kmete-borce same več obremenili, kar res ni primerno. Izjem nismo mogli delati, ker smo morali predpisati enako obremenitev in sedaj pač nosijo večja bremena, republiški proračun, ki je dolžan sofinancirati zdravstveno zavarovanje kmetov-borcev, pa ima zato manjše dajatve. Zato bi prosil, da se tudi s te strani zagotovi večja možnost za sofinanciranje. Nadalje bi vas še enkrat prosil, da predloženo analizo dobro proučite in zavzamete stališča — mi smo pripravljeni sodelovati in bomo dali analizo davčnih oprostitev, da bo res enkrat skladu zdravstvenega zavarovanja zasvetila zelena luč, da bi postal likviden, kar si kmetje želimo. Ob koncu se vam, tovarišice in tovariši poslanci, prav lepo zahvalim za sodelovanje v tem letu in vam želim srečno novo leto.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Želi predstavnik odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje še ustmeno obrazložitev poročila odbora? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima poslanec Jože Nered.

Jože Nered: Že na seji odbora, ko smo razpravljali o tem poročilu, sem dejal, da je prav, da je problematika zdravstvenega zavarovannja kmetov spet prišla na dnevni red. To pa prav zaradi sprememb, ki so bile izvršene s sprejetjem novega zakona, da bi na ta način že ob spremljanju izvajanja zakona razmišljali tudi o eventualnih spremembah ali o drugačnih možnih rešitvah tega vprašanja.

Dovolite mi, ne glede na to, da ni namen današnje razprave, da bi zbor sprejel kakšne zaključke, da povem nekaj svojih mnenj in vtisov ob prebiranju teh materialov.

Ko je bil sprejet zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov, je bil 8 % davek, kot bolj po domače imenujemo 8 % republiški prispevek iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti, predpisan predvsem z namenom, da ta sredstva pokrivajo razliko bremen za tiste skupine zavarovancev, ki imajo nizek katastrski dohodek. Vendar, ker je to davek, ne pa prispevek, veljajo zanj

vse oprostitve, ki jih občinske skupščine predpišejo za davke. Če bi bil to prispevek, bi se verjetno hitreje našla rešitev, da prispevek za zdravstveno zavarovanje ne bi bil vedno odpisan takrat kot davek, morda bi tudi do tega lahko prišlo. Menim, da bi ob tem razmišljanju morali imeti v rokah nekatere podatke. Naše kmetijstvo je v zadnjih letih doživelo že toliko sprememb, da je sedaj težko reči, v kateri proizvodni in cenilni okoliš je kdo spadal oziroma še spada. Vem, da so posamezne občinske skupščine oproščale plačila davkov tudi tiste lastnike zemljišč, ki imajo višji KD, nekatere občinske skupščine, ki pa jim dohodek od kmetijstva pomeni pomemben vir proračunskih dohodkov, so pa oproščale plačilo davka le lastnike zemljišč z majhnim KD. Menim, da bi morali te razlike videti. Spominjam se še razprav o prejšnjem zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetov, da so nekatere občine, ker so bile še same za to pristojne, celotno občino razglasile za višinsko območje, samo zato, da jim ni bilo treba predpisovati oziroma izterjavati davka, ker je to težje, kot pa predpisovati davke. Tovariš Žampa, predsednik republiške skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov, je obljubil, da bodo potem, ko bodo ti podatki, predvsem tudi finančni, za celotno letošnje leto znani, izdelali poročilo. Najbrž bi bilo dobro, da bi videli te razlike, ki so. Predvsem pa bi predlagal, da že sedaj začnemo s proučevanjem, ali je možno spremeniti predpis v tem smislu, da se prispevek za zdravstveno zavarovanje odpisuje samo izjemoma, ne pa avtomatično takrat, ko se odpisuje davek.

Drugo vprašanje, ki ga to poročilo vztrajno ponavlja, je tako imenovani status kmeta oziroma cenzus, kdo naj bi bil kmet. Ob tej zaskrbljenosti, ki jo izraža poročilo, da rapidno pada število tistih zavarovancev z najnižjim katastrskim dohodkom, ne vem, zakaj postavljamo vprašanje cenzusa, ko pa ti zavarovanci, kot izhaja iz poročila, sploh niso problem. Če se namreč zavzemamo za cenzus, potem ti manjši ne bi smeli biti problem, pa so problem. Trdi, da so in da verjetno tudi nekaj časa bodo, zato bi morali iskati tudi kakšno drugačno obrazložitev. Če gledamo na cenzus zelo idealno, ali pa zelo realno — kakorkoli hočemo — bomo vedno prišli do tako velikih nasprotij, kdo je kmet in kdo ni kmet, da ne bomo nikoli prišli skupaj, pa če še tako razpravljamo o tem vprašanju. Torej definicije, kdo je kmet, najbrž ne bomo mogli dati. Zadnjič sem na seji odbora dal zelo konkretne primerjave, kaj pri nas v Suhi krajini pomeni revščina. Nekdo drug je lahko z enakim KD ali z enako površino — vzemimo kakršnekoli primerjave — na periferiji Ljubljane zelo eksistenčen kmet, ki bo lahko preživljal ne samo sebe, ampak tudi številno družino. V resnici pa je tako, da ima tisti kmet v Suhi krajini veliko družino, ta na periferiji Ljubljane pa majhno. Torej če se odločimo za cenzus, ki naj zagotovi krog zavarovancev, potem je treba določiti, kdo naj bi bil zavarovan po tem zakonu, ne pa kdo je kmet. Postavlja se mi vprašanje, kdo bo potem pokrival stroške zavarovanja za ostale, torej za tiste, ki po tem zakonu ne bodo zavarovani. Kdo? Občine? Verjetno ne bomo mogli ugotoviti nič novega, ker smo ta sistem že imeli. Vse storitve zdravstvenega zavarovanja so plačevale občinske skupščine, za to potreben denar pa se je zbiral prek davkov, ki jih je občinska skupščina predpisovala. To torej pomeni, da ni možna nobena drugačna rešitev. Kmet bo plačal ali prispevek za zdravstveno zavarovanje, ki se steka v sklad ali pa višji davek. Torej tudi tisti, ki je zavarovan, bo plačal višji davek, da bi občinski proračun dobil več sredstev in tako lahko pokrival tudi tiste izdatke, ki bodo bremenili občinski proračun. Iz drugih virov namreč ne bomo mogli pokrivati izdatkov za

zdravstveno varstvo tistih, ki glede na cenzus ne bi bili zavarovani. Menim, da le v določitvi takega cenzusa, kdo naj bi bil zavarovan, najbrž ne bomo mogli iskati kompletne rešitve sistema zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Naslednje vprašanje, ki je bilo danes že obravnavano, je vprašanje sofinanciranja. Strinjam se z ugotovitvijo našega odbora, da je nelikvidnost zdravstvenega zavarovanja eden najbolj perečih problemov. Iz obrazložitve, ki je v materialu, mi ni jasno, kako je zamišljeno sofinanciranje prek prometa s kmetijskimi pridelki in z lesom. Torej to sofinanciranje je samo nakazano, ni pa omenjeno, kako si samoupravni organi zamišljajo njegovo realizacijo. Če gledam to stvar čisto iz osebnega stališča, potem prenašamo to sofinanciranje na potrošnjo, kajti tisti, ki bi kupil kmetijske pridelke za neposredno potrošnjo, bi dal del sredstev za zdravstveno zavarovanje kmetov. To je lahko delavec ali kmet. V glavnem bi ta sredstva prispevali delavci, ker bi le-ti v glavnem bili potrošniki teh kmetijskih izdelkov. Kajti kmet tisto, kar za sebe pridela, ne kupi. Tako bi delavec iz svojega osebnega dohodka potem, ko je že vse druge dajatve plačal, sofinanciral še zdravstveno zavarovanje kmetov. Verjetno bi bil tak način sofinanciranja lažje izvedljiv prek prometa z lesom, ker ni take diferencirane potrošnje, kot je pri kmetijskih pridelkih. Zato se mi postavlja vprašanje, ali je predlagan vir sofinanciranja sprejemljiv. Še enkrat bi poudaril to, kar sem že lani ob sprejemanju zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, da zdravstveno zavarovanje kmetov ne moremo obravnavati ločeno od celotne kmetijske problematike. To je tako tesno med seboj povezano, kar se nam posebno letos kaže, glede na situacijo predvsem na živinorejskih območjih. Ker je gospodarski in republiški zbor pred nedavnim sprejel resolucijo o nalogah iz področja kmetijstva, bi bilo najbrž prav, da bi ponovno razmišljali o tistem predlogu, ki sem ga že dal, da bi prišlo do skupne razprave z gospodarskim zborom, kjer bi lahko konfrontirali stališča, predvsem pa iskali skupne rešitve. Morda bi bila ena rešitev za zdravstveno zavarovanje eventualna sprememba sedanjega zakona. Bistveno pa je, da se tudi gospodarski zbor sooči s problematiko zdravstvenega zavarovanja kmetov. Menim, da teh dveh področij ne moremo deliti, ampak kvečjemu združevati, torej skupaj obravnavati in skupaj iskati možne rešitve. Kajti, če bo v kmetijstvu dobro gospodarjenje, potem tudi ne bo problemov oziroma vsaj takih problemov v zdravstvenem zavarovanju. Če pa bo kmetijstvo še nadalje stagniralo ali padalo, potem je pa logično, da bomo morali v nekaj naslednjih letih davke ukiniti in predpisovati samo še prispevek za zdravstveno zavarovanje kmetov. Če je v tem rešitev vseh problemov, ne vem. Menim, da bi morali o tem več razpravljati.

Predlagam predstavnikom skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov, ki bi v letnem poročilu skupnosti, ko ga bodo dajali, prikazali to veliko diferenciacijo odpisov po posameznih občinah. Teh podatkov pri sekretariatu za finance ne bo težko dobiti. Ugotovili boste, kakšne ogromne razlike obstajajo, kdo je v eni občini lahko že oproščen vseh davkov in dajatev in kdo v drugi občini ob morda četrtino manjšem katastrskem dohodku še vedno ni oproščen. Hvala lepa.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Besedo ima poslanec Štefan Sreš.

Štefan Sreš: Menim, da lahko ugotovimo, da je samouprava zdravstvenega zavarovanja kmetov našla svoje mesto in da v tem zavarovanju ob-

staja le nekaj problemov. To uvodoma poudarjam zato, ker bi rad opozoril v zvezi z razpravo o prejšnji točki, da samoupravi delavskega zavarovanja še nismo dali ustrezne vloge.

Iz predloženega materiala lahko ugotovimo, da želi samouprava na tem področju rešiti eno bistvenih vprašanj in to na dva načina, ali z določitvijo statusa kmeta — kako ga določimo, to je drugo vprašanje — ali pa z določitvijo sofinancerjev, kar je v medsebojni odvisnosti. Menim, kolikor se bo v redu rešilo vprašanje sofinanciranja tega zavarovanja, da zdravstveno zavarovanje kmetov ne bo postavilo vprašanje statusa kmeta. To vprašanje je samo posledica tega, ker ni bil v celoti rešen problem sofinanciranja. Menim, da so nekateri predlogi, ki so v teh materialih, dobri in da jih moramo podpreti. Menim, da je sprejemljiv predlog, da davčne oprostitve ne bi bili deležni tisti, ki jim je zemlja luksus, tisti, ki imajo okrog svojega vikenda na primer majhen vinograd, pa imajo samo 10 000 do 15 000 katastrskega dohodka. Menim, da je umesten predlog, da se prouči, da ti lastniki ne bi bili oproščeni plačevanja prispevka iz osebnega dohodka iz kmetijstva.

Ko smo razpravljali o predlogu sedaj veljavnega zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov in ko smo iskali sofinanciranje ter jih našli v obliki 8% republiškega prispevka, nismo bili seznanjeni z dvema dejstvoma. Prejšnji prispevek je bil enoten in je znašal 16 % od KD in so ga plačevali vsi, komunalne skupnosti so predpisale še pavšalni prispevek, republiška skupnost pa je določila minimalni prispevek, ki ga niso bili oproščeni niti borci, starejši ljudje itd. Naša komunalna skupnost je na osnovi sedanjih oprostitev po odlokih občinskih skupščin izgubila 25 milijonov, od predvidenih dodatnih sredstev 50 mlijonov, ki naj bi jih plačali delavci — kmetje z 8% republiškim prispevkom. To se pravi polovico sredstev je odpadlo na račun davčnih olajšav tudi za tiste kmete, ki so zavarovani po odloku občinskih skupščin. Tudi nismo bili seznanjeni, da bomo morali iz skladov zdravstvenega zavarovanja kmetov plačevati še prispevek za Skoplje. Danes plačujemo iz 8% republiškega prispevka 2% prispevek za Skoplje, ker zvezni zakon določa, da se od vseh prispevkov iz osebnega dohodka iz kmetijske dejavnosti plačuje tudi ta prispevek. Ta prispevek znaša za našo komunalno skupnost 10 milijonov. Torej smo od planiranih sredstev v višini 50 milijonov, ki naj bi jih plačal omenjeni sofinancer, realizirali le 15 milijonov. To je pa velika razlika od tistega, kar smo pričakovali. Prepričan sem, da je zato ponovno pred nami vprašanje določitve statusa kmeta, čeprav smo se ob sprejemanju zakona odločili, da tega v sedanjem sistemu ni mogoče določiti, ker težimo za tem, da bi čimprej prišli do enotnega nacionalnega zdravstvenega zavarovanja prebivalstva. Če bi sprejeli predlog o določitvi statusa kmeta, bi imeli 3 kategorije zavarovancev, in sicer občinske reveže, kmete in delavce, drugače jih ne bi mogel opredeliti.

Gradivo vsebuje nekatere druge predloge. Menim, da je bilo že leta 1965 na seji našega zbora, ko smo razpravljali o predlogu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, predlagano, naj bi bila vsa kmečka zemlja enako obremenjena. Na kakšen način, to je vprašanje, ki naj ga rešijo strokovnjaki. Ni prav, da bi nekdo, ki ima 2 ali 5 ha zemlje in je zaposlen ter ima družino zavarovano v delavskem zavarovanju, pod enakimi pogoji plačeval za 50 %, ali pa še več, manjše obveznosti od zemlje pod enakimi pogoji, kot pa tisti, ki je »čisti« kmet. Menim, da je treba ta predlog, ker smo ga dali že leta 1965, ga ponovili v letu 1967 in ga tudi danes zasledimo v materialih te

samouprave, proučiti in oceniti, ali ni pošteno, da vso zemljo enako obremenimo. Še nekaj besed o sofinanciranju, o čemer je že razpravljal moj predgovornik. Tudi jaz ne razumem to sofinanciranje prek trgovine. Če je mišljena trgovina na drobno, potem ne bi naredili koristi tistim predelom, ki te pridelke proizvajamo, tam iščemo tudi delovno silo — kajti kmečki pridelek se prodaja tam, kjer je več delavskega prebivalstva oziroma kmečki pridelek v glavnem kupujejo prebivalci, ki niso zaposleni v kmetijstvu. Ali bi to vprašanje rešili z odkupnimi cenami, ne vem. To je treba še proučiti. Ne morem si predstavljati, kako bi to lahko bilo. Prav tako si ne morem predstavljati — kar je danes omenil tudi tovariš predsednik skupščine republiške skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov — da bi obremenili dela sposobnega člana. Ta sugestija je bila dana že ob pripravljanju zakona, ki sedaj velja. Kot delavec, ki delam na tem področju, si ne morem zamisliti, kako bi in koliko aparata bi rabili za dokazovanje, da je nekdo nesposoben ali sposoben za delo. Nekdo, ki je star 50 let — posebno zdravniki to najbolj veste, je lahko še zelo sposoben za delo, s 40 leti pa je lahko zelo malo sposoben za delo. Pa še zadevna potrdila bi morali imeti. Torej verjetno ni uresničljiv predlog, da bi obremenili dela sposobnega člana na takem kmetijskem gospodarstvu.

Končno bi še omenil, da je — kot izhaja iz gradiva — likvidnost skladov res najbolj pereč problem na področju kmečkega zavarovanja, zlasti še, ker nam spreminjanje prispevka povzroča vsako leto deficite in nepravočasno izterljivost. Pri tem je največji problem vprašanje kredita skladom zdravstvenega zavarovanja kmetov vsaj za določen čas. Glejte, mi smo že s tem zakonom povzročili, da nam kmetje plačajo zdravstveno varstvo za eno leto nazaj — in to za usluge, ki so jih bili deležni v letu 1968. Pri tem pa je treba ugotoviti, da za to zavarovanje nihče ni dal nobenega začetnega kapitala, čeprav za vse druge dejavnosti, ki jih na novo ustanavljamo, dajemo začetni kapital in da je spričo nepravočasnega plačevanja prispevkov nujno prišlo do tega, da sklad nima zadostnih obratnih sredstev. Ta problem bi bilo treba vsaj za nekaj časa rešiti s krediti in se zato popolnoma strinjam s predlogom, ki je v materialu, da bi bilo treba skladom zdravstvenega zavarovanja kmetov omogočiti kratkoročne ali srednjeročne kredite, dokler se celoten problem ne reši tako, kot je potrebno.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Želi še kdo razpravljati? Besedo ima poslanec dr. Ciril Kumelj.

Dr. Ciril Kumelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V poročilu, ki nam je na razpolago, razpravljamo predvsem o financiranju oziroma o reperkusijah tega zakona na finančno stanje skladov. Menim pa, da bi po enem letu veljavnosti tega zakona morali imeti tudi nekaj pokazateljev o reperkusijah oziroma o vplivu tega zakona na dejansko zdravstveno stanje našega kmečkega prebivalstva. Te analize na žalost nimamo. Lahko pa bi kot zdravstveni delavec s podeželja rekel, da opažam, da se problem obsega pravic našega kmečkega prebivalstva rešuje v tesni povezavi z denarjem, ki prihaja v ta sklad. Vendar pa, kot je bilo že danes velikokrat poudarjeno, definicije kmeta nimamo. Velika večina zavarovancev je zame vaška revščina in lahko rečem, da predstavlja problem ostarelih, socialno šibkih kmetov velik zdravstveni problem. Lahko povem, ne da bi govoril v številkah, da v tem letu upada pravočasno iskanje zdravstvene pomoči kmetov v naših ambu-

lantah. Dogaja se, da kmetje ambulantni pregled plačajo, za zdravila pa nimajo denarja. Menim, da je 50% participacija za zdravila veliko in največje breme za našega kmeta. Nadalje menim, da bi tudi nujno morali rešiti vprašanje takih socialnih bolezni, kot je inaktivna tuberkuloza in pa diabetes, pri katerih še zmeraj obstaja 50% participacija s strani kmeta, ali pa se zdravniki znajdemo tako, da inaktivno bolezen deklariramo kot aktivno, ker s tem ne rešujemo samo posameznika, ampak tudi našo družbo. Prav tako menim, da ni slučaj, da narašča število hospitalnih dni naših kmečkih bolnikov. To pa predvsem zaradi tega, ker prepozno iščejo osnovno zdravstveno pomoč in ker ne jemljejo predpisane terapije, ki je draga. Ta pa mora biti draga, ker gre za kronično kardiovaskularne in respiratorne bolnike, ki rabijo vsakih 14 dni vsaj za 5000 do 10 000 din zdravil. Kolikor jih ne jemljejo, bodo slej ko prej prišli kot težki bolniki v bolnišnico in bodo potrebovali ne enomesečno, temveč dvo- ali trimesečno zdravljenje.

Pri tem pa niti ne omenjam, da se naše kmečko prebivalstvo, kljub temu, da je ostarelo, skoraj nič več ne poslužuje zdravstvene pomoči na domu, za katero nosi tudi 50% stroške za večino obolenj.

Skratka menim, da bo treba te probleme slej ko prej analizirati in prikazati kakšne reperkusije ima ta zakon na samo zdravstveno varstvo in zdravstveno stanje naših kmetov.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Želi še kdo besedo? (Ne.) Ker nihče, zaključujem razpravo.

Menim, da lahko ugotovim, da je današnja razprava dala koristne sugestije za nadaljnje delo na tem področju. Povedal sem že, da je bil namen današnje razprave, da bi se poslanci podrobneje seznanili s problematiko, ki se je letos pokazala pri izvajanju zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Stališča bomo sprejeli kasneje. Ugotovim lahko, da zbor podpira ugotovitve in stališča, ki jih je začrtal odbor v svojem poročilu. V letu 1969 bo potrebno proučiti vse navedene probleme in potrebne ukrepe uveljaviti z letom 1970. S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o podaljšanju veljavnosti 69. in 70. člena zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli predlog zadevnega zakona, poročilo odbora za otroško varstvo, v osebno informacijo pa ste prejeli tudi predlog zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969. Danes ste prejeli tudi poročilo zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije k predlogu zadevnega zakona.

Predlog zakona je skupščini predložil izvršni svet, ki je hkrati predlagal, da ga skupščina sprejme po skrajšanem postopku, ker bi ga morali uveljaviti že 1. I. 1969.

V skladu s poslovnikom skupščine prosim poslance, da se izjavijo, ali se strinjajo, da se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Eden.)

Ugotavljam, da je predlog sprejet. Želi predstavnik izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.) Želi poročevalec odbora še ustno dopolniti poročilo odbora?

Dr. Mihael Petrovič: Pripomnil bi samo to, da se člani odbora strinjajo s spremembami, ki jih predlaga zakonodajno-pravna komisija, ker so te redakcijskega značaja.

Predsednik dr. Vinko Mozetič: Slišali ste stališče odbora do predlaganih sprememb s strani zakonodajno-pravne komisije. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo.

K predlogu zakona daje zakonodajno-pravna komisija nekatere redakcijske popravke, ki so razvidni iz njenega poročila. Kdor se strinja s predlogi zakonodajno-pravne komisije, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so predlogi zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o celotnem predlogu zakona. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona sprejet. Hkrati obveščam zbor, da je republiški zbor predlog zakona sprejel v enakem besedilu. Dnevni red je s tem izčrpan. Preden zaključim 43. sejo zbora, mi dovolite, da vam v novem letu 1969 zaželim mnogo uspeha pri delu in osebnega zadovoljstva.

(Seja je bila zaključena ob 13.35.)

ORGANIZACIJSKO-POLITIČNI ZBOR

56. seja

(20. decembra 1968)

Predsedoval: Brane Vipotnik,
podpredsednik organizacijsko-političnega zbora

Začetek seje ob 9.05.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Pričenjam 56. sejo organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije. Na prošnjo tovarišice predsednice bom sejo vodil jaz.

Svojo odsotnost so opravičili poslanci: Albinca Možina, Florijan Jančič, inž. Helena Vodovnik, Geza Bačič, Avguštin Erjavec, Jože Praček in Adam Bruno.

Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Za današnjo sejo predlagam tale dnevni red:

1. odobritev zapisnika 55. seje zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji;
4. predlog zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti;
5. predlog zakona o spremembi zakona o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov;
6. predlog zakona o obveznem sprejemanju pripravnikov in urejanju pripravništva v delovnih organizacijah (usklajevanje z besedilom predloga, ki je bil sprejet v republiškem zboru);
7. predlog zakona o programu za financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije;
8. predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o določitvi gospodarskih organizacij, pri katerih imenuje del članov za razpis mesta direktorjev izvršni svet Skupščine SR Slovenije;
9. predlog zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969.

S tem spreminjam dnevni red, ki ste ga prejeli s sklicem, kajti med republiškim in gospodarskim zborom še niso usklajene določbe nekaterih zakonskih

predlogov, ki določajo višino posameznih stopenj oziroma obremenitev. Zato je potrebno, da predlog zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1969 obravnavamo kot zadnjo točko in po potrebi tudi prekinemo sejo ter počakamo, da bodo instrumenti oziroma predlogi zakona v republiškem in gospodarskem zboru sprejeti.

S predlaganim dnevnim redom sem tudi napovedal, da bomo obravnavali predlog odloka o spremembi odloka o finančnem programu za financiranje obnovitve fasad poslopja narodnega muzeja. Ta predlog odloka je izvršni svet umaknil. Pismo izvršnega sveta pa ste prejeli danes na klopi. Ta točka tako izpade z dnevnega reda.

Ali se strinjate s tako spremenjenim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Ker nima nihče nobene pripombe, menim, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 55. seje zbora.

Pred tem bi opozoril poslance, da je na prvi strani zapisnika prejšnje seje pod 1. točko dnevnega reda nastala strojepisna napaka. 1. točka dnevnega reda se pravilno glasi:

1. Odobritev zapisnika 54. seje in ne 55. seje zbora.

Ali ima še kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne.) Če ne, ugotavljam, da je zapisnik 55. seje zbora s pripombo, da se namesto številke 55. vstavi 54., sprejet.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Na zadnji seji našega zbora ni bilo predstavnika izvršnega sveta, da bi bil odgovoril na poslansko vprašanje poslanca Florjana Jančiča. Zato je republiški sekretariat za gospodarstvo poslal tovarišu Jančiču pismeni odgovor, katerega prepis ste prejeli skupno s sklicem za današnjo sejo.

Poslanec Jančič me je obvestil, da je z odgovorom zadovoljen in da ne postavlja dodatnega vprašanja.

Poslanec Stane Nunčič je poslal republiškemu sekretariatu za prosveto in kulturo vprašanje, kako predvideva republika financiranje restavracijskih del na kostanjeviškem gradu in če so izgledi, da se bodo lahko sredstva zagotovila v skladu za pospeševanje kulturnih dejavnosti SR Slovenije. Na poslansko vprašanje bo odgovoril Tomo Martelanc, republiški sekretar za prosveto in kulturo.

Tomo Martelanc: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odgovor na poslansko vprašanje poslanca Staneta Nunčiča bi bil naslednji:

Na podlagi programa varstvenih del na najpomembnejših kulturnih spomenikih Slovenije, ki ga je pripravil republiški sekretariat za prosveto in kulturo skupaj z republiškim zavodom za spomeniško varstvo, je v predlogu republiškega proračuna za leto 1969 predvideno poldrug milijov dinarjev.

Od tega zneska, s katerim bo republika sodelovala pri sofinanciranju restavracijskih del, je predvidenih 700 000 dinarjev za nadaljevanje obnove samostanskega kompleksa v Kostanjevici. Hvala lepa.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Ali želi tovariš Nunčič postaviti še dodatno vprašanje?

Stane Nunčič: Strinjam se z odgovorom, vendar moram pri tem poudariti, da se ne bi stvari ponovile, kot so se letos spomladi, da je prebivalstvo tega predela močno razdraženo in razburjeno, ker se še vedno samo obljublja, ničesar pa ne stori. To je namreč predel, ki je zaostal in ki nosi precej posledic večnih organizacij v tem predelu in da je zaradi tega potrebno nekaj storiti. Poleg kmetijstva je predvideno, da naj bi se razvijal turizem v tem predelu naše slovenske zemlje, no in zaradi tega se pač zavzema za restavracijo tega gradu, ki bi postal turistična atrakcija v tem predelu in kot osnova za nadaljnji razvoj turizma.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Na dodatno poslansko vprašanje inž. Lada Simončiča glede izgradnje razbremenilnika na reki Pšati bo odgovoril Jože Tramšek, predsednik vodnega sklada SR Slovenije.

Jože Tramšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš inž. Lado Simončič je postavil dodatno vprašanje o ureditvi razmer na področju vodnega gospodarstva občin Kamnik in Domžale. Vprašanje se glasi: kdaj bo razbremenilnik zgrajen v skladu z načrtom in kdaj bo na območju občin Kamnik in Domžale porabljenih 80 % za vodno gospodarstvo plačanih sredstev. Na vprašanje dajem naslednji odgovor:

V skladu z dogovorom med obema prizadetima občinskima skupščinama in splošno vodno skupnostjo Ljubljanica—Sava bo omenjena vodna skupnost leta 1969 vložila ca. 370 000 din, s katerimi bo opravila določena dela na srednjem odseku hidromelioracijskega sistema Pšata, med naseljem Moste in nekaj nižje od Mengša v smeri Jarš. Opravljena dela bodo sledeča:

Prvič, funkcionalno bosta očiščena in usposobljena oba razbremenilnika nižje od Most, kakor tudi del stare struge na istem odseku. Prav tako bo očiščen del razbremenilnika Mengeš—Jarše, in sicer do mosta na cesti Mengeš —Brnik.

Drugič, preuredili bodo mostni propust in most na cesti Mengeš—Brnik tako, da bosta propuščala po projektu predvidene količine vode.

Tretjič, restavrirana bo zapornica na razdelilniku pod Mengšem tako, da bo možno odvajati po stari strugi Pšate presežke visoke vode, ki jih ne sprejme razbremenilnik Mengeš—Jarše.

Z dokončanjem teh del bo vzpostavljena tridesetletna varnost, predvidena po projektu za naselje Moste in Suhadole, v večji meri pa tudi za sam Mengeš. Okolica Mengša in pa na odseku gorvodno od Mengša skozi Topol in pa do Suhadol, varnost še ne bo dosežena. V ta namen bo potrebno v naslednjih letih opraviti še večja regulacijska dela na odseku Topole in očistiti zanemarjene struge med Mengšem in Suhadolami, kakor tudi dokončno zgraditi in popraviti razbremenilnik Mengeš—Jarše.

Za ta dela bo potrebno nadaljnjih 1.5 milijona dinarjev, kar bo opravljeno postopoma v naslednjih petih letih pod pogojem enakega dotoka sredstev in seveda tudi enakih stališč prizadetih občinskih skupščin do potrošnje teh sredstev. Tako bi bil v celoti dograjen in funkcionalno usposobljen hidrosistem Pšata tudi v njegovem zgornjem delu, kot ga je predvideval projekt. Mislim, da sem s tem odgovoril na prvi del vprašanja.

Vendar bi v zvezi s tem želel dati še dodatno pojasnilo. Z izgradnjo hidrosistema Pšata se je začelo pred leti za potrebe usposabljanja zamočvirjenih zemljišč v spodnjem, izlivnem delu Pšate, med Trzinom in Beričevim, ki so bila pod upravo takratnega kmetijskega posestva Pšata. Izgradnja tega sistema je omogočila, da se je ca. 800 ha popolnoma zamočvirjenih in prirodno nesposobnih zemljišč usposobilo za intenzivno kmetijsko proizvodnjo. Ne glede na dejstvo, da se v zadnjih 15 letih zaradi večnega pomanjkanja sredstev sistem praktično ni vzdrževal, je vendar svojo funkcijo v odnosu na ta zemljišča v celoti vsa leta zagotavljal, seveda v okviru projektirane 30-letne varnosti, ki je pa v kmetijstvu običajna.

V srednjem in v gornjem toku Pšate pa so se posledice nevzdrževanja in nedokončne izvedbe sistema seveda občutneje kazale, zlasti ob nastopu večjih voda, predvsem pa tistih, ki so večje od 30-letnih. Posebej pa moram poudariti, da bodo tudi takrat, ko bo sistem dokončno zgrajen in redno vzdrževan, naselja ob Pšati pod poplavnim udarom vseh voda, ki so večje od 30-letnih, kot je to bil dvakrat slučaj v letu 1968.

Dovolite samo eno pripombo, včasih se na te 30-letne, stoletne in podobne vode gleda malo preveč dobesedno. Moram reči, da je to samo statistični pokazatelj, da pa seveda dejansko one ne nastopajo vsakih 100 let, ampak se zgodi, da imamo v enem letu dvakrat 100-letno vodo, potem pa tudi 200 let nič itd. Termin stoletne vode in ne vem kakšne, je danes že problematičen glede na urbanizacijo, ki je v zadnjih 100 letih z ogromnimi koraki napredovala. Imamo nešteto asfaltiranih cest, nešteto pokritih, novih, velikanskih prostorov, skladišč itd., regulacij voda ipd. tako, da je odtok voda popolnoma drugačen, kot je bil pred 100 leti. Zato danes te 100-letne vode nedvomno predstavljajo že znatno drugačna razdobja, 60, 70 let.

Za zagotovitev večje, vsaj 100-letne varnosti, ki je za urbanizirana področja običajna, bi bilo treba revidirati ves sistem, kar bi zahtevalo dodatnih 4 milijone N din investicij. O izvedbi te variante morajo seveda odločiti prizadeti kraji sami, glede na doseženo stopnjo njihovega gospodarskega razvoja in seveda tudi glede na znatno finančno obremenitev, ki bi jo morali v veliki meri nositi sami, saj se vodni sklad SR Slovenije v okviru sedanjih sredstev in glede na obširno in znatno večjo vodno gospodarsko problematiko drugod v Sloveniji, še nekaj let ne bi mogel v večji meri angažirati na izvedbi takšnih del. Ta dejstva so morale ali pa bi morale upoštevati prizadete občine in gospodarske organizacije na tem področju pri planiranju svoje stanovanjske, komunalne, gospodarske in druge izgradnje, računajoč z lastno sanacijo škod, ki jih takšne vode povzročajo njim oziroma z njihovim zavarovanjem pri zavarovalnih zavodih.

Drugi del vprašanja je povezan z zahtevo občinskih skupščin Kamnik in Domžale, da mora vodni sklad SR Slovenije v roku petih let na področju prizadetih občin opraviti dela v višini 80 % sredstev, ki se na tem področju plačajo v republiški vodni sklad.

Tovariš poslanec sprašuje, kdaj bo vodni sklad SR Slovenije to zadevo realiziral.

Odgovor: Vodni sklad SR Slovenije razporeja dela v skladu s perspektivnim programom vodnih gospodarskih del v Sloveniji, ki ga je obravnavala in potrdila Skupščina SR Slovenije. Ta dela se financirajo z letnimi finančnimi načrti, ki jih prav tako obravnava in potrdi skupščina SR Slovenije. Program financiranja vseh del iz vodnega sklada, je rezultat potreb po zago-

tovitvi najnujnejšega vzdrževanja vodno-gospodarskih objektov in naprav in pa sanacije najnujnejših vodno-gospodarskih problemov Slovenije, ne glede na krajevni pritok sredstev. Zato upravni odbor vodnega sklada SR Slovenije meni, da takšne zahteve obeh občin ni upravičen sprejeti. Občinski skupščini bi takšno zahtevo, po našem mnenju, lahko postavili samo v republiški skupščini, katere organ je vodni sklad in ki mu skupščina tudi daje smernice za njegovo delo. Ne glede na zgoraj povedano pa je konkretna situacija glede financiranja vodno-gospodarskih del na področju teh občin, kar na kratko naslednja:

Za vodno-gospodarska dela je bilo v zadnjih treh letih zbranih s tega področja okrog 6 milijonov 200 tisoč dinarjev. Vrednost opravljenih vodno-gospodarskih del na tem področju, skupno s pripadajočim delom vloženih sredstev v Savo, katere vodno-zbirno področje so, pa je znašala v tem triletnem obdobju okrog 4 milijone 160 tisoč dinarjev, ali 67 % vseh plačanih sredstev s tega območja.

Tako se torej zahteva omenjenih občin konkretni politiki sklada v zadnjih treh letih odmika le za 13 %.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Za besedo je prosil poslanec inž. Lado Simončič.

Inž. Lado Simončič: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Čutim za svojo dolžnost, da se izvršnemu svetu Slovenije zahvalim za posredovanje na sicer dvakrat postavljeno vprašanje, kajti vendar so stvari krenile z mrtve točke. Deset let nevzdrževani razbremenilnik je sedaj na najbolj kritičnih mestih dejansko že očiščen. Upam, da bodo obljube tov. Tramška tudi v naslednjih letih izpolnjene. No, upam pa tudi, da bomo še živeli in vas bomo ponovno opozorili, če ne bodo.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Poslansko vprašanje postavlja poslanec Franc Svetelj, ki želi vedeti, kakšno je stališče republiškega izvršnega sveta do omejitev v gostinski dejavnosti, ki jih je uvedel zakon o dopolnitvah temeljnega zakona o gostinskih dejavnosti. Na vprašanje bo odgovoril Rado Lipičar, pomočnik republiškega sekretarja za gospodarstvo.

Rado Lipičar: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Na vprašanje Franca Svetelja, poslanca tega zbora, kakšno je stališče republiškega izvršnega sveta glede dopolnitve temeljnega zakona o gostinski dejavnosti, ki je bil sprejet letos v zveznem gospodarskem zboru, dajem naslednji odgovor:

Temeljni zakon o gostinski dejavnosti je že doslej določal, da sme imeti občan, ki ima gostišče v zasebni lasti, največ tri delavce za dopolnilno delo, pri čemer niso všteti družinski člani. Republika je bila pooblaščena, da z zakonom določi število zaposlenih v gostišču samostojnega gostilničarja v okviru omenjenega števila. Julijska novela navedenega zakona je uvedla torej samo naslednje spremembe:

Tisti, ki mu je pogodbeno prepuščeno opravljanje gostinske dejavnosti v objektu gospodarske organizacije, s katero ni v delovnem razmerju, ne sme zaposlovati dopolnilne delovne sile, če ni z republiškim zakonom drugače določeno. Tak pogodben odnos je možen samo za manjše delovne enote ali izločena poslovna mesta.

Občan sme imeti le eno gostišče in mu mora biti ta dejavnost glavni poklic, če o slednjem republika ne določi drugače. V ožji družini ima lahko samo en član samostojno gostinsko dejavnost. Problemi glede števila dodatno zaposlenih delavcev v samostojni gostinski dejavnosti niso torej nastali zaradi letošnje novele temeljnega zakona, ampak zato, ker je pristojna inšpekcija pričela ob izidu spremembe ugotavljati izvajanje zakona iz leta 1965.

Izvršni svet SR Slovenije zastopa stališče, da bi morala zvezna skupščina pristojnost o številu zaposlenih v gostinstvu, kot tudi v obrti, prenesti v pristojnost republik. Zato je z dopisom dne 7. novembra 1968, poslanem zveznemu izvršnemu svetu, ponovno predlagal spremembe temeljnega zakona o gostinski dejavnosti, obrtništvu in o zasebnih avtoprevoznikih. Republiški sekretariat za gospodarstvo je z dne 5. decembra 1968 predložil izvršnemu svetu Slovenije in Skupščini SR Slovenije predlog za spremembo zgoraj omenjenih treh predpisov z namenom, da bi skupščina o njih razpravljala, zavzela stališče in s svoje strani predlagala zvezni skupščini spremembo navedenih predpisov.

Prav tako namerava isto storiti tudi skupina zveznih poslancev, ki imajo, kot je znano, tudi sami pravico neposredno predlagati zakonske predloge. O teh predlogih sta 9. t. m. na skupni seji razpravljala odbor za trgovino, gostinstvo in turizem in odbor za storitvene in komunalne dejavnosti republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, sprejela predložene spremembe in predlagala, da zbora o njih razpravljata.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Želi poslanec postaviti še dodatno vprašanje? (Ne.) Želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? (Ne.)

Če ne, prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji, ki ga je Skupščini SR Sloveniji predložil izvršni svet.

Za svojega predstavnika je izvršni svet določil Viktorja Repiča, člana izvršnega sveta. Želi morda zakonski predlog še ustno obrazložiti? (Ne.)

Izvršni svet predlaga, naj bi predloženi zakon obravnavali po skrajšanem postopku kot zakonski predlog, ker bo le tako mogoče, da bo pravočasno sprejet republiški proračun za leto 1969. Glede na to dajem na glasovanje predlog, po katerem naj bi zbor obravnaval osnutek zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji kot zakonski predlog. Kdor je za to, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor sklenil obravnavati predloženi zakonski osnutek kot zakonski predlog.

Predsedstvo Skupščine SR Slovenije predlaga v smislu člena 296 poslovnika Skupščine SR Slovenije skrajšanje rokov za posamezna, s poslovnikom določena pravila. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je organizacisko-politični zbor sklenil, da bo obravnaval ta zakonski predlog ne glede na roke, ki so določeni v poslovniku Skupščine SR Slovenije.

Predlog zakona je obravnaval tudi odbor za družbenoekonomski sistem in proračun našega zbora. Ali želi poročevalec odbora Tone Brumen besedo? (Ne.)

Predlog zakona je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije. Poročilo te komisije ste prejeli. Zakonodajno-pravna komisija predlaga, da se točka 2 v drugem členu 1. odstavka glasi: »Davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombi vozila.«

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? Če ne želi nihče besede, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej moramo glasovati o amandmaju zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za amandma, da se točka 2 v 2. členu glasi: »Davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombi vozila«, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor sprejel amandma zakonodajno-pravne komisije k 2. točki 2. člena.

Prehajam na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Eden.) Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor predlog zakona sprejel.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Za svojega predstavnika je predlagatelj določil dr. Ernesta Petriča, člana izvršnega sveta. Ali želi besedo? Prosim!

Dr. Ernest Petrič: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da ob tem, ko se s predlaganim zakonom o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti lotevamo pomembnega, čeprav skromnega koraka k urejanju raziskovalnega dela v Sloveniji, spregovorim nekaj besed, ki jim bom dal morda, vsaj v uvodu, nekoliko osebne note. V svojih izvajanjih bi seveda skušal predvsem odgovoriti na tista vprašanja, ki so se pojavila v odborih skupščine ob razpravi o tem predlogu. Posebej pa bi želel spregovoriti o tem nekaj besed še zlasti zato, ker moram žal ugotoviti, da v naši javnosti tudi ob najpomembnejših družbeno-političnih srečanjih in dogodkih relativno malo razpravljamo in razmišljamo in dajemo premajhen poudarek razvoju raziskovalnega dela, in to v času, ko svet doživlja svojo drugo industrijsko revolucijo, revolucijo, ki jo označuje in povzroča prav razvoj in večja uporaba znanosti in moderne tehnologije.

V času, ko svet drvi v silovit tehnični napredek, se mi pogosto v sponah naše majhnosti in konservativizma tudi v naši skupščini, v ustreznem zboru, vehementno spopadamo s tem, ali naj organiziramo dopolnilni pouk v osnovnih šolah tudi iz zgodovine in zemljepisa. Ali ne vidimo pogosto vse preveč perspektivo naše splošne modernizacije in gospodarskega razvoja predvsem v tem, ali bo 0,1 poena več namenjeno za izobraževanje, razvoj znanosti, kulture, kar bi po mnenju nekaterih bila že prava katastrofa, ali pa bo ostalo gospodarstvu.

Razvoj v svetu pa gre pred našimi očmi svojo pot silne eksplozije znanja in znanosti, ki je po ocenah v najnaprednejših državah, poleg vlaganj v izobrazbo kadrov, že zdavnaj najpomembnejši element gospodarskega napredka.

O tem smo v naši skupščini, konkretno v republiškem zboru na 65. seji, že nekaj govorili in moram reči, da se razpravam poslancem na tisti seji v celoti pridružujem. Ni namreč slučaj, ampak spoznanje ekonomske nuje, da tako rekoč ves razviti svet na Vzhodu in Zahodu s pospešenim tempom in z veliko progresijo povečuje sredstva za raziskovalno delo, in to sredstva, ki jih daje tako država oziroma družba v celoti, kot tudi sredstva, ki jih daje podjetništvo.

Prav tako ni slučajno, da v svetu tako rekoč čez noč nastajajo nove raziskovalne kapacitete in da postaja raziskovalno delo tudi v kvalitetnem smislu eno najpomembnejših področij zaposlovanja ljudi. To poleg drugega tudi zato, ker po splošnih ocenah v našem času najkasneje v petih letih, če ne prej, človeštvo svoje znanje podvoji.

Pri nas pa so še vedno pogosta pojmovanja, ki vidijo v raziskovalnem delu predvsem del splošne potrošnje, ga torej štejejo za sfero potrošnje in pogosto z največ simpatije sprejemajo zahteve po racionalizaciji te potrošnje. Pri tem pa slučajno zahteve po racionalizaciji niso dovolj konkretizirane, zato mi dovolite, da omenim vsaj nekaj konkretnih pokazateljev (uporabil bom podatke popisa do leta 1967, ker za kasnejše stanje poteka popis prav te dni):

Število raziskovalnih organizacij se je v tem obdobju gibalo takole: število samostojnih znanstvenih zavodov leta 1964 51, leta 1967 44, število raziskovalnih enot leta 1964 68, leta 1967 še 56. Dodam naj, da so podatki za raziskovalne enote v popisu precej pomanjkljivi in jih je treba jemati z nekaj rezerve.

V splošnem lahko ugotovimo, da je bil nekako do leta 1964 velik razmah pri ustanavljanju raziskovalnih organizacij, po tem letu pa vsekakor zastoj, če že ne izrazito krčenje. Dodam naj, da se je po letu 1964 nekaj zavodov spremenilo v razvojne enote, verjetno iz potrebe po tesnejši povezanosti raziskovalnega dela s potrebami gospodarskih organizacij.

Omenim naj tudi, da je bilo do leta 1963 pri gospodarskih organizacijah v Sloveniji ustanovljeno 13 samostojnih inštitutov in 95 razvojnih enot. Po letu 1965 vidimo nasprotno tendenco, tendenco ukinjanja, zlasti samostojnih inštitutov pri gospodarskih organizacijah, ki jih je danes še 6. To tendenco potrjujejo tudi podatki o zaposlovanju v raziskovalnem delu. Številke so take: zaposlenih v raziskovalnem delu v samostojnih znanstvenih zavodih, brez univerze in SAZU, leta 1964: raziskovalcev 724, leta 1967: raziskovalcev 824, torej porast. Skupaj zaposlenih v raziskovalnem delu raziskovalcev in neraziskovalcev tehničnega osebja in ostalih, leta 1964 4594, leta 1967 4148, torej padec. V razvojnih oddelkih raziskovalcev leta 1964 218, leta 1966 228, nasploh zaposlenih v tej sferi leta 1964 372, leta 1966 še 833.

Ti podatki, čeprav jih je tudi treba vzeti z nekoliko rezerve, kažejo, da se je dvigalo število raziskovalcev, upadalo pa število ostalih zaposlenih v raziskovalnih organizacijah, kar je verjetno dobra tendenca. Dodam naj še, da polovico samostojnih raziskovalnih zavodov in skoraj vse raziskovalne enote v Sloveniji delajo na področju tehničnih ved. To je na področju, ki je nedvomno interesantno za razvoj našega gospodarstva. Ena četrtina raziskovalnih zavodov pa dela na področju družbenih ved, kar je tudi razumljivo, glede na naše nacionalne specifičnosti in posebnosti našega samoupravnega sistema in torej verjetno tudi upravičeno. Vsa ostala področja raziskovanja torej pokriva samo četrtina naših raziskovalnih zavodov.

Omenim naj tudi, da se je po letu 1964 popravila struktura raziskovalnega kadra. Samostojni raziskovalni zavodi so imeli leta 1964 habilitiranih raziskovalcev, to je raziskovalcev z doktorati in magistraturo 61, leta 1966 jih je bilo že 143. Razmerje med habilitiranimi raziskovalci je sicer še vedno slabo, se pa očitno popravlja.

Dodam naj, da je splošen odnos števila raziskovalcev na število prebivalstva pri nas relativno ugoden. Dodam pa naj tudi, da opažamo pri drugih kvantitativnih pokazateljih v zadnjem obdobju vse večji izkoristek raziskovalnih kapacitet in veliko vlogo prav sredstev neposrednih koristnikov raziskovalnega dela pri financiranju raziskovalne dejavnosti.

Kljub moji uvodni, nekoliko pesimistični trditvi, vendarle drži, da se tudi mi skušamo vključevati v gibanja modernega sveta, saj je to nujno in brez dvoma osnovna komponenta naše težnje po organizaciji slovenske družbe v moderno samoupravno nacionalno skupnost.

Tako težnjo dokazuje vrsta dokumentov, med katerimi naj omenim samo družbeni plan o razvoju Slovenije v letih 1966–1970, ki določa, da se bo republika prizadevala za nenehno naraščanje celotnih sredstev za raziskovalno dejavnost, da bo stopnja rasti teh sredstev višja od stopnje rasti narodnega dohodka.

Omenim naj tudi sklepe Skupščine SR Slovenije za nadaljnji razvoj znanosti, aplikativnega raziskovalnega in razvojnega dela iz aprila leta 1967, ki določajo, da se mora splošna družbena sredstva za raziskovalno delo dosegati iz stabilnega vira, progresivno z večanjem narodnega dohodka.

Naša vsakdanja praksa teh stališč ni v celoti uresničila. Nasprotno. Družbena sredstva za raziskovalno delo so se v obdobju 1964 do 1968 gibala tako, da so zaostajala za naraščanjem družbenega proizvoda, kumulativni indeks družbenega bruto proizvoda namreč kaže naslednje:

za leto 1964 — 100
za leto 1967 — 158
za leto 1968 — 172

Vzporedno s tem, komulativni indeks republiških sredstev za znanost, brez SAZU,

za 1964 — 100
za 1967 — 141
za 1968 — 148

Pri tem naj posebej omenim, da raziskovalno delo zahteva neke specifične pogoje dela. Eden od takih pogojev je vsekakor stabilnost sredstev, ki omogočajo vsaj minimalno programiranje. Daleč pa smo seveda od tega, da bi gojili iluzije, da se bo naše raziskovalno delo moglo razvijati v takih pogojih, ki se zdijo normalni drugod.

Predlagani zakon pomeni skromno realizacijo navedenih sklepov in stališč, skromno zaradi možnosti, v katerih se gibljemo. Obenem pa pomeni vendarle korak naprej v splošni politiki izvršnega sveta na tem področju, katere cilj je postavil znanje in še posebno raziskovalno delo v tesno povezanost s potrebami družbe in še posebej z gospodarstvom ter ga postaviti kvalitetno in dobro organizirano na samoupravni osnovi v ospredje kot osnovno komponento našega vsesplošnega napredka.

Ob razpravi o predlogu za izdajo sistemskega zakona o organizaciji raziskovalnega dela v Sloveniji sem v imenu izvršnega sveta imel možnost seznaniti skupščino z nekaterimi splošnimi vidiki stanja in problemov raziskovalnega dela v Sloveniji. Stanje ni brezupno, prav tako pa tudi ni v celoti zadovoljivo. Takrat podanih ugotovitev in podatkov ne bi ponavljal. Ugotovim naj le, da stopata ob vrsti obrobnih problemov kot centralna problema, v ospredje dve vprašanji. To je najprej problem materialne osnove raziskovalnega dela predvsem na tistih področjih in v obsegu, ki ga ne more zadovoljevati financiranje po konkretnih naročnikih in pa problem premajhne vključenosti raziskovalnega dela v družbena hotenja na vseh področjih, predvsem pa v gospodarstvu, za kar so razlogi tako v sferi raziskovalnega dela, pa tudi, in verjetno še v večji meri, v vzrokih, ki so izven nje.

V težnji, da bi uredili problematiko raziskovalnega dela, se je izvršni svet lotil vrsto ukrepov. Med njimi naj posebej omenim koncentracijo republiških družbenih sredstev, ki so se pred tem trošila po različnih kanalih, ki jih ni mogoče postaviti v nek principialen in logičen okvir. Med ta prizadevanja izvršnega sveta spada nadalje priprava sistemskega zakona za področje raziskovalnega dela, ki naj bi v skladu s samoupravnimi načeli organizacije naše družbe in specifičnostmi raziskovalnega dela privedla do sistemske ureditve tega področja in ustvarila možnost za uspešnejše kreiranje nacionalne politike na tem področju, politike, ki bi bila odraz naših družbenih potreb in predvsem našega razvoja in ne odraz eksistence posameznih institucij, kar je danes še pogost primer.

Omenim naj tudi konkretne poskuse izvršnega sveta in predvsem njegove komisije za raziskovalno delo, da bi prišli do tesnejše integracije naših sicer majhnih neintegriranih gospodarskih kapacitet z ustreznimi raziskovalnimi institucijami, ki naj bi, prilagojene potrebam gospodarstva, postajale nekako jedro njegove raziskovalne in razvojne dejavnosti, proces, ki se je uveljavil že tako rekoč povsod v svetu, ki pa pri nas zaenkrat žanje le malo razumevanja.

Prizadevanja izvršnega sveta gredo tudi v to smer, da bi postopoma razpravljanje o tegobah posameznih raziskovalnih institucij prenesli na raven razprave o problemih stanja in razvoja posameznih ved, posameznih vej znanosti in raziskovalnega dela v Sloveniji nasploh.

Predlagani zakon o stalnih sredstvih SR Slovenije za znanstveno raziskovalno delo je korak v okviru take splošne politike izvršnega sveta, in sicer korak, ki naj zagotovi stabilizacijo in progresijo družbenih sredstev, namenjenih za raziskovalno delo.

Tovarišice in tovariši poslanci, dovolite mi, da samo v najbolj grobih okvirih opozorim na značilnosti predlaganega zakona. Zakon je omejen na sredstva republike, ki so namenjena za raziskovalno delo. Ta sredstva so relativno skromna tudi glede na sredstva, s katerimi v ta namen razpolaga in bo razpolagala federacija, kar je po naših ocenah nesmisel posebne vrste v okviru našega federativnega sistema.

Gre v našem primeru torej samo za sredstva, ki jih daje republika za raziskovalno delo, pri čemer se s tem zakonom ne vtikamo v sredstva, ki gredo za raziskovalno delo na osnovi neposrednih naročil in financiranja raziskovalnega dela neposredno s strani gospodarstva.

Povsod v svetu je položaj v grobem podoben, to je, pojavljata se predvsem dva financerja raziskovalnega dela, družba in neposredni naročniki.

Razlika je le v tem, da so pri nas nasploh sredstva skromna in da so še posebej skromna sredstva širše družbene skupnosti. Kakorkoli že, menim, da trenutno ni potrebno in tudi ni možnosti, da bi težili za tem, da bi se sredstva v gospodarstvu vezala ali jemala za potrebe raziskovalnega dela.

Menim, da bi to bil korak nazaj, še zlasti zato, ker se vidi, da se tudi v našem gospodarstvu, čeprav s težavami in postopno, znotraj njega samega utirajo poti potrebam po raziskovalni dejavnosti, to je težnja po modernizaciji kljub težavam in trenutnim problemov. Čeprav kvantitativna sredstva širše družbene skupnosti, to je sredstva, o katerih govori predlagani zakon, pomenijo izredno kvalitetna sredstva, saj se iz njih financira pretežni del tistega raziskovalnega dela, za katerega ni moč pričakovati interesa nekega neposrednega koristnika, predstavljajo ta sredstva tudi pomemben katalizator, kot participacija ali pa kot krediti za tiste raziskovalne naloge, interesantne za neposredne naročnike, predvsem za gospodarstvo, ki so ali po svojem obsegu, to je po svojih raziskovalnih dimenzijah, ali pa tudi po raziskovalnem riziku take, da ni realne možnosti, da bi jih v celoti financiral neposredni koristnik.

Dodam naj, da povsod v svetu občutijo veliko potrebo prav po takih sredstvih, kajti razsežnosti raziskovalnega dela gredo nujno pogosto prek dimenzij konkretne poslovnosti, so pa take dimenzije raziskovalnega dela neizbežen element poslovnosti na daljši rok nekega narodnega gospodarstva v celoti.

Koncentracija teh sredstev je pri skladu Borisa Kidriča, kot predvideva zakon. Vsaj kar zadeva presojanje strokovnosti, predstavlja namreč ta sklad solidno garancijo za kvalitetno trošenje teh sredstev, pri čemer bi pa seveda bilo iluzorno pričakovati, da ne bo napak in pomanjkljivosti. Želim pa poudariti predvsem to, naj bi obenem z naraščanjem družbenih sredstev za raziskovalno delo naraščala tudi iniciativa neposrednih koristnikov raziskovalnega dela, poleg gospodarstva tudi organov uprave pri opredeljevanju tistih raziskav, ki naj se financirajo iz sredstev sklada Borisa Kidriča. Ta naj bi po kriteriju kvalitete financiral tiste raziskovalne naloge, ki so družbeno pomembne in vse manj financiral, čeprav na videz prek koristnikov raziskovalnih nalog, eksistenco posameznih institucij. Menim, da ob ustrezni iniciativnosti potencialnih koristnikov raziskovalnega dela in načinu dela sklada Borisa Kidriča ni razlogov za strah, da ne bi taka orientacija prihajala vse bolj do izraza v skladu Borisa Kidriča, še zlasti pa potem, ko bomo postavili v življenje samoupravno strukturo raziskovalne skupnosti Slovenije.

Ob zaključku naj poudarim, da se izvršni svet zavzema za premišljeno, realno in postopno urejanje raziskovalne sfere. Menimo namreč, da bi kakršenkoli organizacijski poseg, ki ne bi računal z obstoječimi možnostmi, ki ne bi organsko izhajal iz že doseženega, ki bi bil uvajanje take ali drugačne sheme v to področje, povzročil samo pereče probleme tam, kjer jih še ni, in še večje probleme tam, kjer že so.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Izvršni svet tudi za ta zakonski predlog predlaga, da ga sprejmemo po skrajšanem postopku kot zakonski predlog, ker spada prav tako v sklop drugih finančnih predpisov, ki jih moramo to leto sprejeti.

Glede na to dajem na glasovanje predlog izvršnega sveta, po katerem naj zbor obravnava predloženi zakonski predlog po skrajšanem postopku. Kdor

je za to, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugovljam, da je organizacijsko-politični zbor sklenil obravnavati predloženi zakonski predlog po skrajšanem postopku.

Predsedstvo Skupščine SR Slovenije je predlagalo v smislu člena 296 poslovnika Skupščine SR Slovenije skrajšanje rokov za posamezna, s poslovnikom določena opravila. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor sklenil, da bo obravnaval ta zakonski predlog ne glede na roke, ki so določeni v poslovniku Skupščine SR Slovenije.

Zakonski predlog je obravnaval odbor za družbenoekonomski sistem in proračun našega zbora in predlaga spremembe k 1. in 2. členu takole:

k 1. členu: v drugi vrstici se za besedo »sredstva« postavi pika in črtajo besede »v sklad Borisa Kidriča«;

k 2. členu: drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi: »V letu 1969 izloča Socialistična republika Slovenija v sklad Borisa Kidriča 0,1888 % celotnega družbenega proizvoda Socialistične republike Slovenije doseženega v letu 1967.«

Ta odstavek se izloči iz 2. člena in prenese za 3. člen kot nov 4. člen. Na koncu prve vrstice v 3. odstavku tega člena se spremeni besedilo »po prejšnjih dveh odstavkih« tako, da se glasi: »po prejšnjem odstavku«.

Sedanji 4., 5. in 6. člen se glede na 4. člen ustrezno spremenijo v 5., 6. in 7. člen.

Želi poročevalec odbora Tone Brumen besedo? (Ne.) Hvala lepa. Zakonski predlog je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija, katere poročilo ste prejeli danes na klopi. Želi morda predstavnik komisije besedo? (Ne.) Hvala lepa.

K predlaganemu zakonskemu predlogu je poslal mnenje odbor za gospodarsko planiranje in finance gospodarskega zbora in odbor za znanstvenoraziskovalno delo in visoko šolstvo prosvetno-kulturnega zbora, ki s predlaganim zakonom soglašata.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če jo ne želi nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amadmajih. Ker nihče ne oporeka posameznim spremembam oziroma dopolnitvam, lahko glasujemo kar o vseh amandmajih naenkrat. Kdor je za spremembe k 1. in 2. členu predloga zakona, tako kot predlaga odbor za družbenoekonomski sistem in proračun, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor predlagane spremembe in dopolnitve sprejel.

Prehajam na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Eden.) Ugotavljam, da je zbor predlog zakona sprejel.

Prehajam na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Za svojega predstavnika je predlagatelj določil Viktorja Repiča, člana izvršnega sveta. Ali želi ta besedo? (Ne.)

Izvršni svet tudi za ta zakonski predlog predlaga, da ga sprejmemo po skrajšanem postopku kot zakonski predlog, ker spada prav tako v sklop drugih finančnih predpisov, ki jih moramo to leto sprejeti. Glede na to dajem na glasovanje predlog izvršnega sveta, po katerem naj zbor obravnava predloženi zakonski predlog po skrajšanem postopku. Kdor je za to, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor sklenil obravnavati predloženi zakonski predlog po skrajšanem postopku.

Predsedstvo Skupščine SR Slovenije predlaga v smislu 296 člena poslovnika Skupščine SR Slovenije skrajšanje rokov za posamezna, s poslovnikom določena opravila. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor sklenil, da bo obravnaval ta zakonski predlog ne glede na roke, ki so določeni v poslovniku Skupčine SR Slovenije.

Zakonski predlog je obravnaval tudi odbor za vprašanje javne uprave in splošne varnosti našega zbora. Ali želi poročevalec odbora Zvone Šušteršič besedo? (Ne.) Hvala.

Zakonski predlog je prav tako obravnavala zakonodajno-pravna komisija, katere poročilo ste prejeli danes na klopi. Komisija predlaga spremembo besedila 2. člena tako, da se spremenjen glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969.« Želi predstavnik zakonodajno-pravne komisije besedo? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju zakodajno-pravne komisije. Kdor je za amandma, da se spremeni besedilo 2. člena tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969,« naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor sprejel amandma zakonodajno-pravne komisije k 2. členu.

Prehajam na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona o spremembi zakona o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor predlog zakona sprejel.

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o obveznem sprejemanju pripravnikov in urejanju pripravništva v delovnih organizacijah.

Naš zbor je že razpravljal o tem zakonskem predlogu na seji dne 24. julija 1968 in je zakon z nekaterimi amandmaji, ki so razvidni iz dodatnega poročila odbora za splošna vprašanja družbeno-političnega sistema, tudi sprejel. Republiški zbor je v zakonskem predlogu prav tako že razpravljal na seji 17. julija 1968. leta, ko je zavrnil predlog za skrajšanje postopka in obravnaval zakonski predlog kot predlog za izdajo zakona. Pozneje je republiški zbor na seji 20. novembra 1968 ponovno obravnaval ta zakon, sprejel predlog za skrajšani postopek ter zakon obravnaval kot zakonski predlog.

Zakon, kot ga je sprejel republiški zbor, je bil sprejet v različnem besedilu kot v organizacijsko-političnem zboru. Zato je danes naša naloga, da ponovno obravnavamo ta zakonski predlog, vendar le v tistih delih, ki so

sporni. Tako namreč določa 2. odstavek 313. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Spremembe so razvidne iz dodatnega poročila našega odbora. Ali želi morda predstavnik izvršnega sveta tovariš Rado Miklič besedo? (Ne.) Hvala lepa.

Ali želi morda besedo poročevalec odbora za splošna vprašanja družbeno-političnega sistema našega zbora Dušan Rihtaršič? Prosim.

Dušan Rihtaršič: Tovarišice in tovariši poslanci! Iz dodatnega poročila odbora za splošna vprašanja družbeno-političnega sistema je razvidno, da so razlike v besedilih, v katerih je bil zakonski predlog izglasovan v republiškem in v našem zboru, v precejšnji meri samo redakcijskega značaja, deloma pa se nanašajo tudi na samo vsebino zakonskega predloga.

Ko je odbor za splošna vprašanja družbeno-političnega sistema razpravljal o teh razlikah v obeh besedilih, se je v zvezi s predlaganimi spremembami in dopolnitvami v našem zboru sprejetega zakonskega predloga v celoti strinjal predvsem iz naslednjih razlogov: naš zbor je že na svoji 52. seji dne 24. julija 1968 ugotovil, da predloženi zakonski predlog rešuje aktualne družbene probleme ter je bil mnenja, da bi bilo odlašanje sprejema tega akta škodljivo predvsem za mlade ljudi, diplomante visokih šol, ki se žele zaposliti. Ugotovljeno je namreč bilo, da več kot polovica delovnih organizacij v Sloveniji ni sprejela samoupravnih aktov in planov sprejemanja pripravnikov, za kar jih zavezuje temeljni zakon o sprejemanju pripravnikov. Da je sprejem tega zakonskega predloga utemeljen in predvsem tudi nujen, sodi tudi CK Zveze mladine Slovenije, katerega predstavniki so sodelovali pri obravnavanju zakonskega predloga.

Poleg tega pa se predlagane spremembe in dopolnitve tudi vsebinsko ne razhajajo v toliki meri od mnenj in stališč, ki so bila sprejeta v dosedanji razpravi v odboru in na naši 52. seji zbora, da bi to utemeljeno opravičevalo kakršnokoli zavlačevanje sprejema tega zakona v zvezi z usklajevanjem obeh besedil, sprejetih v republiškem in v našem zboru. V predlaganih spremembah je izpuščen 3. odstavek 1. člena, po katerem naj bi republiški sekretar za delo izdal navodilo o osnovah, po katerih se organizira potek pripravniške dobe.

Naš odbor je bil mnenja, da bo namen te izpuščene določbe v celoti dosežen tudi z ustrezno instrukcijo, ki jo je že izdelal republiški sekretariat za delo. Prav tako ima v predlogu sprememb izpuščeno besedilo 3. člena, po katerem naj bi izvršni svet Skupščine SR Slovenije določil še posebna merila za sprejemanje pripravnikov in za potek pripravniške dobe v zavodih s področja družbenih služb, tudi delno nadomestilo v predlaganem besedilu novega 9. a člena, ki ureja pripravništvo v republiških in občinskih državnih organih.

Glede na zakasnelost sprejemanja tega zakonskega akta so tudi nujno potrebne spremembe določenih rokov, medtem ko vse ostale dopolnitve v glavnem le precizirajo že sprejeta stališča. Zato v imenu odbora za splošna vprašanja družbeno-političnega sistema predlagam, da naš zbor sprejme vse predlagane spremembe in dopolnitve in tako uskladi besedilo, v katerem je bil zakonski predlog izglasovan na naši 52. seji z besedilom, ki ga je izglasoval republiški zbor.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati o spornih členih? (Ne.) Če ne, zaključujem razpravo.

Prehajamo na glasovanje. Glede na navedeno poročilo poslovnika bi morali glasovati o vsakem spremenjenem členu posebej. Iz dodatnega poročila odbora je razvidno, da so neusklajeni 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9. in 10. člen. Poleg tega pa je dodan še nov 9. a člen. Kolikor ni nekih načelnih pomislekov proti posameznim členom, predlagam, da glasujemo o vseh navedenih členih naenkrat. Kdor je za spremembe in dopolnitve k 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9. in 10. členu, kot so razvidne iz dodatnega poročila ter kdor je za novi 9. a člen, ki je prav tako razviden iz dodatnega poročila, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Eden.)

Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor sprejel predlagane spremembe k predlogu zakona o obveznem sprejemanju pripravnikov in urejanju pripravništva v delovnih organizacijah ter je tako besedilo zakonskega predloga usklajeno z besedilom, ki ga je sprejel republiški zbor.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o programu za financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo izvršni svet.

Za svojega predstavnika je določil dr. Ernesta Petriča, člana izvršnega sveta. Želi morda besedo? (Ne.)

Predlog odloka je obravnaval odbor za družbenoekonomski sistem in proračun našega zbora, ki je za svojega poročevalca določil poslanca Toneta Brumna. Ali želi morda besedo? (Ne.)

Predlog odloka je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija, katere poročilo ste prejeli danes na klopi. Komisija predlaga naslednje spremembe:

V naslovu naj se beseda programa nadomesti z besedama »finančnem programu«. K točki VI v 1. odstavku naj se besede »sekretar izvršnega sveta« nadomestijo z besedami »izvršni svet«.

Ali želi predstavnik te komisije besedo?

Začenjam razpravo o predlogu. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje z amandmajem zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor sprejel predlog odloka o programu za financiranje koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije z amandmajem zakonodajno-pravne komisije.

Prehajam na predzadnjo točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o določitvi gospodarskih organizacij, pri katerih imenuje del članov komisije za razpis mesta direktorja izvršni svet Skupščine SR Slovenije, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil o obravnavo izvršni svet.

Izvršni svet je naknadno tudi predložil dopolnitev k predlogu omenjenega odloka, katere prepis ste že prejeli. Predlagatelj je za svojega predstavnika določil Viktorja Repiča, člana izvršnega sveta. Želi morda besedo? (Ne.)

Predlog odloka je obravnaval odbor za splošna vprašanja družbeno-političnega sistema, katerega pismeno poročilo ste že prejeli. Ali želi morda poročevalec odbora Franc Cuznar besedo? (Ne.)

Predlog odloka je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija. Poročilo ste prav tako že prejeli. Ali želi predstavnik komisije besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor sprejel predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o določitvi gospodarskih organizacij, pri katerih imenuje del članov komisija za razpis mesta direktorja izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Na podlagi določil 92. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in 52. člena poslovnika organizacijsko-političnega zbora predlagam, da organizacijsko-politični zbor skupaj z rebupliškim zborom posluša ekspoze predstavnika izvršnega sveta Jožka Štruklja k predlogu zakona o proračunu. Po ekspozeju pa bosta zbora na ločenih sejah obravnavala in sklepala o vseh predlogih aktov, ki so na dnevnem redu seje. Ali se zbor strinja s tem predlogom?

Ko bosta končala republiški in gospodarski zbor z obravnavo vseh predpisov, ki morajo biti predhodno sprejeti in usklajeni, bomo prešli na obravnavo proračuna. Dotlej pa bomo imeli odmor.

Čakamo v prostorih skupščine. Po informaciji bo republiški zbor začel usklajevati postopek z gospodarskim zborom predvidoma čez dve uri. Zato sklicujem sejo ob 13. uri v veliki dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 10.45 in se je nadaljevala ob 18.05.)

Podpredsednik Brane Vipotnik: Nadaljujemo s sejo organizacijsko-političnega zbora.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da se predlog zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1969 obravnava po skrajšanem postopku, torej kot zakonski predlog. Tak predlog utemeljujejo z nujnostjo, da je republiški proračun za prihodnje leto sprejet že pred 21. decembrom 1968. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da se organizacijsko-politični zbor strinja s skrajšanjem postopka.

Predsedstvo Skupščine SR Slovenije predlaga, da se skrajšajo roki za posamezna, s poslovnikom določena opravila v smislu 296. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Kdor je za tak predlog, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor odločil, da bo obravnaval zakonski predlog ne glede na roke.

Ekspoze predstavnika izvršnega sveta smo že poslušali na skupni seji z republiškim zborom. Ali želi predstavnik izvršnega sveta Viktor Repič, član izvršnega sveta, besedo? Prosim, besedo ima tovariš Viktor Repič.

Viktor Repič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ker je ekspoze že zelo podrobno obravnaval predložen zakon in republiški proračun, se omejujem samo na nekaj pojasnil, ki naj olajšajo razpravo. Predvsem bi želel obvestiti zbor, da izvršni svet umika amandma, ki ga je predložil skupščini, s katerim je v 1. členu spremenil znesek republiškega proračuna od 613 na 603 in spremembami v 2. členu. Do take predlagane spremembe je prišlo zaradi tega, ker je republiški izvršni svet znižal prispevno stopnjo za republiški proračun iz osebnega dohodka od 1,60 na 1,51. S tem so se dohodki republiškega proračuna znižali za 840 milijonov dinarjev. Obenem pa je republiški izvršni svet povečal izdatke, in sicer za 62 milijonov, ker je uvrstil med republiške izdatke stroške za šolo v Lendavi. Ker pa je na današnjih sejah republiškega zbora in gospodarskega zbora prišlo do amandmajev v zakonskih predlogih, ki določajo prispevke za republiški proračun, republiški izvršni svet zamenjuje predlagani amandma z drugim, ki je, upam, že poslancem razdeljen. V tem amandmaju so upoštevane spremembe, o katerih sem poročal in ki so bile predmet prvega amandmaja. Dodajam pa k temu tiste razlike, ki so nastale zaradi spremembe v zakonskih predlogih, kot vas je tovariš Štrukelj danes že obvestil, predvsem zaradi tega, ker se po novih določilih davki iz osebnega dohodka občanov prepuščajo občinam.

Prav tako bi želel poslance opozoriti na podatek, ki ga je sicer tovariš Štrukelj navedel v svojem ekspozeju, namreč, če upoštevamo vse nove obveznosti, ki jih v tem letu z republiškim proračunom krijemo, dobimo šele dejansko sliko povečanja republiškega proračuna v letu 1969 v primerjavi z letom 1968. Povečanje znaša 105 %. Da bi se v razpravi lažje odločali in da se ne bi vračali na to vprašanje, navajam postavke, ki jih je treba upoštevati. Gre za regres za skupinska potovanja otrok, za razlike pokojnin borcev, za dodatek zaposlenim borcem, za priznavalnine, za invalidski dodatek, za varstvo borcev za severno mejo, za dodatek za borce iz Primorske, za beneficiranje turističnih kreditov, za odloke o finančnih programih, za obveznosti o pogodbah in garancijah in za nove obveznosti, kot so povečanje sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti, sklada Borisa Kraigherja, za posebne namene narodne obrambe in notranjih zadev in za intervencije v gospodarstvu. Hvala lepa.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Predlog zakona o republiškem proračunu za leto 1969 so obravnavali tudi prosvetno-kulturni zbor, ki je dal k predlogu zakona mnenje, katerega ste danes prejeli, odbori socialno-zdravstvenega zbora, ki so posredovali zboru poročila, oziroma mnenja. Tudi ta poročila oziroma mnenja ste prejeli. Gospodarski zbor je na včerajšnji seji obravnaval oceno izvajanja družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije do leta 1970 in razvojnih možnosti v Socialistični republiki Sloveniji v letu 1969 in pred tem obravnaval tudi nekatere elemente gospodarjenja, ki so povezani s predlogom zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1969 in prav tako dostavil zboru mnenje k predlogu zakona o republiškem proračunu za leto 1969. Z njim predlaga dopolnitev drugega odstavka 3. člena. Gospodarski zbor je za današnjo sejo določil tudi svojega predstavnika, in sicer poslanca gospodarskega zbora Egona Prinčiča. Izvršni svet je dostavil v obravnavo predlog sprememb k predlogu zakona o republiškem proračunu za leto 1969, in sicer k 1. in 2. členu in dodatno 3. a člen. Predlog sprememb ste prejeli, te spremembe pa so:

K 1. členu: 1. člen naj se spremeni tako, da se glasi: »Republiški proračun za leto 1969 obsega dohodke v znesku 607 600 000, razporejene dohodke v znesku 603 678 551, nerazporejene dohodke (tekočo proračunsko rezervo) v znesku 3 921 449.«

K 2. členu: 2. člen se spremeni tako, da se glasi: »Od dohodkov proračuna Socialistične republike Slovenije iz 1. člena tega zakona pripada: skladu Borisa Kidriča 4,767 %, Prešernovemu skladu 0,077 %, skladu SRS za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov 0,048 %, skladu SRS z pospeševanje založništva 1,028 %, skladu SRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti 2,772 %.«

Za 3. členom se doda nov 3. a člen, ki se glasi: »Izvršni svet se pooblašča, da spreminja namen in višino sredstev, ne glede na to, ali gre za sredstva za posebne namene ali za sredstva za redno dejavnost, če se o takem prenosu sporazume z nosilci sredstev.«

Zakonodajno-pravna komisija je predložila pismeno poročilo. Iz poročila je razvidno, da predlaga naslednje spremembe in dopolnitve:

K 3. členu, v drugem odstavku se besedilo »rezerve Socialistične republike Slovenije« nadomesti z besedilom »rezervni sklad Socialistične republike Slovenije«.

K 6. členu, v drugem odstavku se v prvi vrsti beseda »stališča« nadomesti z besedo »sklepi«, v tretji in četrti vrsti pa se besedilo »sprejeti zakoniti predpisi, ki so že v veljavi« spremenijo tako, da se glasi: »sprejeti in uveljavljeni zakonski predpisi«.

K 16. členu, besedilo člena se spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969.«

Gospodarski zbor predlaga k 3. členu naslednji amadma: k 3. členu v drugem odstavku se na koncu stavka črta pika in doda naslednje besedilo: »in se lahko uporabi le za intervencijo v gospodarstvu po posebnem programu, ki ga potrdi Skupščina Socialistične republike Slovenije«.

Odbor za družbenoekonomski sistem in proračun našega zbora je dostavil pismeno poročilo. Odbor se je ponovno sestal in obravnaval spremembe k zakonu o republiškem proračunu za leto 1969, ki jih je dostavil izvršni svet in amandmaje zakonodajno-pravne komisije. Odbor je za svojega poročevalca določil poslanca Milana Berdena. Prosim ga, da pove stališče odbora k predlogu sprememb izvršnega sveta, k amandmajem zakonodajno-pravne komisije, k amandmaju gospodarskega zbora in k mnenjem, ki so jih posredovali prosvetno-kulturni zbor in odbor socialno-zdravstvenega zbora.

Milan Berden: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora je na današnji seji obravnaval predloge, spremembe in amandmaje, ki so jih predložili predvsem izvršni svet in pa tudi gospodarski zbor. Pred tem lahko povem le to, da je ta odbor sprejel soglasno predlog amandmajev za spremembo republiškega proračuna, ki jih je predložil izvršni svet, ker so ti v smislu prizadevanj, da se občinskim skupščinam oziroma občinam dá v prihodnjem letu tudi širši finančni manipulativni prostor.

Prav tako odbor sprejema amandma glede koriščenja morebitnega presežka proračuna za leta 1969, katerega je posredoval skupščini gospodarski zbor, da se ta sredstva koristijo, kolikor bo prišlo do presežka, prvenstveno in samo za intervencije v gospodarstvu, kajti tudi z letošnjim proračunom že vidimo, da uvajamo novo postavko v našem proračunu, to so intervencije v

gospodarstvu, in sicer nekoliko širše, kot je to bilo v preteklih letih. Hvala lepa.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Prosim predstavnika zakonodajno-pravne komisije, da se izjasni o predlogu sprememb k predlogu zakona o republiškem proračunu za leto 1969 in pa o amandmaju, ki ga daje gospodarski zbor.

Marjan Jenko: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zakonodajno-pravna komisija se sicer ni sestala, toda jaz sem pooblaščen, da dam mnenja k amandmajem, če niso formalno-pravne narave oziroma če ta ne kršijo ustavne oziroma zakonite določbe.

Glede predloga amadmajev, ki jih je pravkar predložil izvršni svet k 1. in 2. členu in 3. a členu menim, da so v celoti le materialne narave. 1. člen pravzaprav omenja samo zneske, 2. člen pa odstotke, novi 3. a člen pa nalaga oziroma pooblašča izvršni svet, da spreminja namen in višino sredstev. Vse troje je v skladu z ustavno in zakonodajno prakso in predpisi. Menim, v imenu zakonodajne-pravne komisije, da lahko ta predlog amandmajev sprejmem.

Prav tako pa sprejemam tudi amandma gospodarskega zbora v zvezi z dohodki, ki bi presegali dohodke po bilanci proračuna s tem, da se ti dohodki vnesejo v rezervo in da so to namenska sredstva za potrebe intervencije v gospodarstvu, tako da se ta sredstva trošijo na osnovi sprejetega programa republiškega in organizacijsko-političnega zbora. Hvala lepa.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Prosim, da se o amandmaju gospodarskega zbora izjasni predstavnik izvršnega sveta. (Predstavnik se strinja.)

Začenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Tone Brumen.

Tone Brumen: Tovarišice in tovariši poslanci! Zelo mi je žal, da tako dolgo razpravljamo oziroma tako dolgo čakamo, vendar pa se mi zdi, da je potrebno vseeno opozoriti na nekatere stvari.

Predvsem želim opozoriti na tiste stvari, ki jih je naš zbor v letošnji marčevski razpravi ob sprejemu letošnjega proračuna oblikoval kot ugotovitve, stališča in sklepe in za katere menim, da jih tale proračun ne vsebuje, oziroma da poslanci nismo bili dovolj seznanjeni, če jih vsebuje.

Prva ugotovitev, ki velja tudi za letošnji proračun, je bila znana že v lanskem letu, namreč, da prihajajo v politiki proračunske potrošnje še vedno premalo do izraza reformska prizadevanja. Proračun je še vedno sestavljen pretežno na podlagi strukturnih osnov iz preteklih let, kar ohranja staro strukturo proračuna, ki ni v skladu z mestom in vlogo posameznih proračunskih potrošnikov.

Zdi se mi, da ugotovitev iz letošnje marčevske razprave v veliki meri drži tudi za proračun, ki ga sprejemamo danes. Težave in burne razprave ob sestavljanju letošnjega proračuna, predvsem pa bilanca sredstev in obveznost splošne porabe za leto 1969, izhajajo predvsem iz dejstva, da splošne potrošnje nismo uspeli racionalizirati ali jo celo zmanjšati.

Mi smo nekatere dele splošne potrošnje povečali; predvsem gre tu za vprašanje šolstva, na drugi strani govorimo, da gospodarstva ne moremo obremenjevati, da splošno potrošnjo povečujemo, morali pa bi začeti z zniževanjem

splošne potrošnje na tistih področjih, kjer bi morali ugotoviti, da je prevelika in jo poskušati zmanjšati. Prepričan sem, da moramo začeti z racionalizacijo splošne potrošnje in se dogovoriti, kaj nujno potrebujemo in kaj ne potrebujemo, oziroma kaj lahko v dani situaciji zmoremo, kaj lahko financiramo in česa ne moremo financirati. Predvsem pa bo potrebno splošno usmeriti ost gospodarske reforme. Če pa gospodarska reforma za splošno potrošnjo ne velja, potem pa bo verjetno potrebno sprejeti neko drugo reformo, ki bi se imenovala reforma splošne potrošnje.

V ugotovitvah in sklepih o razpravi letošnjega proračuna je bilo rečeno, da je treba proučiti mesto in metodologijo sestavljanja programa dela, komu se programi predlagajo, kdo jih potrjuje in kdo vrši kontrolo nad njihovim izvajanjem in kakšne so sankcije, če program ni izvršen.

Menim, da je prav danes čas, da v okviru letošnje proračunske razprave vidimo, kaj je bilo storjenega na tem področju in ali predlog proračuna za leto 1969 temelji na izvršitvi tega sklepa, oziroma zakaj ni bilo to izvršeno. Še enkrat ponovim, da se ugotovi, kdo potrjuje programe, kdo jih kontrolira in kakšne so sankcije, če program ni bil izvršen.

Nadalje je naš zbor sklenil v sklepih in ob sprejemanju proračuna, da je treba proučiti zaključne račune proračunskih koristnikov. To sta pristojna odbora v mesecu juliju tudi storila in v svojih poročilih opozorila na nekatera nerazčiščena vprašanja, o katerih bi prav tako moral razpravljati naš zbor, ker je bilo v sklepih rečeno, da odbor in komisije, ki so na tem delale, predložijo pismeno poročilo zboru. Pismena poročila so bila predložena, vendar zbor o teh stvareh ni razpravljal.

Ob analizi zaključnih računov so komisije, ki so zaključne račune pregledovale, opozorile tudi na nekatera nejasna, nerazčiščena vprašanja, kot je na primer nejasnost meril in kriterijev, ki bi zagotavljali, da je vsakoletna participacija republiških skladov iz proračunov res utemeljena, drugič ni vsebinske kontrole o tem, kako so bili izvršeni programi dela posameznih institucij, prav tako ni nobene ocene o izvršenih nalogah, ki jih naročajo posamezni republiški sekretariati pri inštitutih. Naloge nekaterih institucij se prepletajo in tudi financiranje je zato iz najrazličnejših virov, ki pa so vsi proračunski.

Dokler teh in podobnih problemov ne bomo začeli sistematično reševati, se bomo iz leta v leto srečavali s še večjimi proračunskimi težavami in razpravami, kot smo se v letošnjem letu. Mislim, da nas mora letošnji primer proračunske razprave izučiti, da se morajo ta vprašanja začeti sistemsko reševati, ne pa ad hoc, kot smo priča letošnjemu reševanju.

Predvsem pa me pri letošnji razpravi o proračunu motita dve dejstvi: zelo kratek rok za razpravo o proračunu in pa neizdelana bilanca sredstev občin. Če se spomnite v lanskem letu amandmaja tovariša Raua, ki smo ga sicer zavrnili, ker nam je bilo rečeno, da je tako ali tako treba ob sestavi republiškega proračuna sočasno sestavljati tudi bilanco posameznih občinskih proračunov in jih konfrontirati z republiškim proračunom. To pa letos zopet ni bilo storjeno.

Predlagam, da naš zbor sprejme sklep v tem smislu, da je ob obravnavanju republiškega proračuna nujno sestaviti tudi bilanco posameznih proračunov in jih medsebojno konfrontirati.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Želi še kdo besedo? Tovariš Franc Svetina.

Franc Svetina: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Težko je danes razpravljati o republiškem proračunu, ko so na razpolago tako pičli podatki o proračunski potrošnji, ki se obeta v posameznih občinah. Jaz se strinjam z govornikom pred menoj, da bi bilo treba bilanco občinskih proračunov pripraviti. Rad bi pa poudaril nekaj drugega v tej zvezi. Tovariš Štrukelj je, ko je zaključeval svoj ekspoze, dejal, da je bilo za republiški proračun dokaj širokih razprav s predstavniki občinskih skupščin, da je bila izvršena široka konfrontacija mnenj posameznih predstavnikov občinskih skupščin in da je proračun, ki je danes pred nami, rezultat prav teh konzultacij.

Ne vem, kako je tovariš Štrukelj prišel do teh ugotovitev, nasprotno se mi zdi bolj prav. V vseh občinah je bil strašen revolt in je še revolt ravno zaradi tega, ker do danes ni občinske skupščine, ki bi lahko vsaj približno vedela, s kakšnim proračunskim potencialom bo razpolagala v prihodnjem letu.

Morda je nekoliko lažja situacija za razvite občine, mislim za tiste občine, ki niso odvisne od republiške izobraževalne skupnosti, ker izgleda, da se moramo sedaj tako pogovarjati, ne več kot republika. Za tiste občine je ta situacija nekoliko lažja, ker imajo že danes na razpolago instrumente. Mi v občinah, govorim v imenu šentjurske občine, ne v imenu celjske občine, pa praktično ničesar ne vemo, kaj nas čaka in kaj se nam v prihodnosti obeta. Ta gradiva, ki smo jih pravkar dobili razdeljena, nas sicer informirajo o nekem povečanju proračunskih potencialov po posameznih občinah, samo, tovariši, jaz delam v občini in ne vem, na kakšen način je sekretariat do teh podatkov prišel, ker razpolagamo trenutno s povsem drugimi podatki. Proračunska sredstva konkretno v naši občini, bodo glede na letošnji proračunski potencial padla in zato ne vem, odkod indeks 106.

Mislim, da je treba v tej zvezi na nekaj opozoriti, in to zelo resno. Tovariši, mislim, da je tudi to res, kar je govornik pred menoj rekel: glede proračunske potrošnje bi bilo treba končno videti, ali se reforma nanaša tudi na naš proračun ali ne. Mislim, da je problem v nečem drugem, kar mi tudi v tem zboru — vsaj jaz osebno — že štiri leta opozarjamo, namreč, da ne moremo govoriti o nekem sistemu distribucije vseh dohodkov oziroma nekem sistemu financiranja družbeno-politične skupnosti, če pa to financiranje v praksi temelji na nekih zelo pavšalnih, empiričnih raziskavah, pri katerih so povsem odsotni določeni objektivni momenti. Če so ti določeni objektivni momenti odsotni, to pomeni, da tak sistem ne deluje, in če nam tak sistem ne deluje, potem bi se morali o distribuciji proračunskih globalnih sredstev dogovarjati, politično dogovarjati, mi pa se politično ne dogovarjamo. Jaz štejem za dogovarjanje takšen postopek, ko vsak predloži svoje argumente in skupaj oba partnerja pregledata dokumentacijo. To, tovariši, bi bilo potrebno v vseh naših razpravah, saj jih ni bilo malo v občinah, pa tudi v republiki jih ni bilo malo. Ampak vsega tega ni bilo. Zato menim, da je govoriti o nekem sistemu danes samo demagoški manever, samo demagoško izgovarjanje na nek sistem, ki je sicer zapisan, v bistvu ga pa ni.

Zelo me moti razprava o odnosu med razvitimi in nerazvitimi občinami. Zasledoval sem to razpravo, ki je bila včeraj in predvčerajšnjim in so bili dani zelo ostri očitki nerazvitim občinam. Tovariši, ravno tako bi lahko delili obratne očitke, samo ne gre za delitev očitkov. Ne bi vas rad moril, recimo s strukturo proračuna s svojimi 390 milijoni in kaj se da s takim proračunom narediti. Mislim pa, da je neprimerno, govoriti: v redu, če ne boste pokrili

tistih obveznosti, za katere mi mislimo, da jih morate pokriti, vas bomo likvidirali. Stojim na stališču, da je verjetno 60 občin v SR Sloveniji nekoliko preveč, da bi bilo treba verjetno ta sistem samoupravljanja tudi s tega aspekta likvidirati, govoriti pa o likvidaciji občin s proračunskega stališča, se mi zdi neprimerno. Dodati bi bilo treba samo še to, da je treba takšne občine fizično likvidirati, kajti predstavnik ni župan ali pa občinska uprava, ampak so ljudje, ki so ponavadi v takšnih občinah največji reveži.

Govorim s stališča šentjurske in šmarske občine. O tem sem že nekaj rekel na zadnji seji, zdi se mi, da je situacija v teh dveh občinah, če izvzamemo dva centra, to je Rogaško Slatino in Šentjur, takšna, da jo lahko primerjamo s situacijo, ki je verjetno v Sloveniji nikjer drugje ni. Tu je revščina na kvadrat in ta revščina se potencira, pa je danes govoriti o tem, da bi naj občina vse te probleme reševala, pospeševala gospodarski razvoj in tako dalje, nesmisel. Mislim namreč, da je bilo v naših dosedanjih razpravah premalo poudarjeno vprašanje razvitih in nerazvitih občin z aspekta solidarnosti, aspekta pospeševanja rasti nerazvitih občin. Zato s tega mesta ne očitam razvitim občinam, odklanjam pa očitke, ki letijo na račun nerazvitih občin.

Na koncu bi rad še omenil vprašanje, ki je bilo s strani občinske skupščine Šentjur poslano izvršnemu svetu in naši skupščini. To je vprašanje plačevanja železniških prehodov po zakonu iz leta 1965. Občinska skupščina je svoje stališče lepo razložila in ga poslala izvršnemu svetu, poslala tudi skupščini, sam pa sem bil navzoč pri dveh razpravah, in sicer v odboru za družbeni plan, finance in proračun republiškega zbora in v odboru za proizvodnjo in promet gospodarskega zbora. Oba odbora sta ugotovila, da je položaj nerazvitih občin, glede na obveznosti do železnice, izredno težaven in da je nesmisel zahtevati od občin, da te svoje obveznosti pokrijejo. V šentjurski občini je konkretno teh obveznosti za 42 milijonov, prej sem pa slišal, da jih je v Sežani prek 60 milijonov. Rečeno je bilo, da bosta oba odbora s tem seznanila izvršni svet in da bo izvršni svet skušal to vprašanje na nek ustrezen način rešiti. Ni bilo sicer rečeno, kako, rečeno pa je bilo, da bo to vprašanje rešeno. Iz vseh dokumentov, ki so mi na razpolago, izhaja, da se izvršni svet tega problema ni lotil. Nekateri nas sicer tolažijo, češ vse skupaj se bo uredilo v okviru republiške izobraževalne skupnosti, ki bo na podlagi dejanskih zmogljivosti občin dodeljevala dopolnilna sredstva. Ne vem, če je to prav. Zopet bo prišlo do kolizije vseh mogočih različnih kriterijev in mislim, da s pokritjem te obveznosti ne bo nič. Zato sem rekel, da se mi zdi čudno, da se sedaj obeša republiški izobraževalni skupnosti takšna odgovornost, da bo ona dejansko tista, ki bo v okvir svojega programa razdeljevala ta sredstva. Mi imamo v občinah dovolj skrbi in težav z našim prosvetnim kadrom, ki je, milo rečeno, zoper občinske politike, kajti sedaj prihajajo na občino in pravijo: republika je storila vse, kar je mogla, sedaj pa je vrsta na vas, da pokažete vi svojo dobro voljo. Prihajajo vsak dan in bodo še prihajali, mi pa jim, žal, ne moremo povedati ničesar, ker nič ne vemo.

Tovariši, zoper republiški proračun nimam nobenih pripomb. Lahko bi kvečjemu predlagal, da se odločanje o tem proračunu odloži. Ne vem in nisem prepričan, da bi stvari s tem kaj koristil.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Milan Berden.

Milan Berden: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Razpravljam kot poslanec, ker so me pooblastili predsedniki pomurskih občin, ki so imeli včeraj sestanek v Radgoni o problematiki občinskih proračunov v prihodnjem letu. Ne glede na to, da so instrumenti, iz katerih so izhajali, iz predvčerajšnjega predloženega instrumentarija, ki je danes že spremenjen in ne glede na informacije republiških organov, bi vam posredoval le glavne misli.

Gre za peto delitev ali kakorkoli imenujemo dokončno delitev formirane končne občinske čiste proračunske potrošnje. Po predlogu republiške izobraževalne skupnosti bi morale občine 45 % sredstev za šolstvo prispevati same. V vseh štirih občinah, Murska Sobota, Radgona, Lendava in Ljutomer je bilo v letu 1968 potrebno za izobraževanje 2 milijardi 623 milijonov S dinarjev. V tem času so te občinske skupščine, po veljavnih kriterijih, dobivale dopolnilna sredstva v višini 993 milijonov S dinarjev, glede na število prebivalcev. V letu 1969, po novih kriterijih, bi te občine morale prispevati 3 milijarde 473 milijonov S dinarjev, kar pomeni, da bi to povečanje znašalo 850 milijonov starih dinarjev. Zdaj je nastalo vprašanje, kje vzeti denar, ker bo po kriterijih, ki jih predlaga republiška izobraževalna skupnost, odpadla dotacija 1 milijarde sredstev! Jasno je, da se bo s tem postavilo vprašanje formiranja občinskih proračunov. Lepo je, da imamo nek relativni kriterij, ampak ta relativni kriterij verjetno ne bo mogel vzdržati in ne bo mogel biti absoluten, ker proračunska potrošnja nekaterih od teh občin pade na 15 000 starih dinarjev na prebivalca, kar pa je izpod eksistenčnega minimuma. V tem smislu predsedniki občin razvijajo svojo misel. Ker se bo šele zdaj začela razprava med republiško izobraževalno skupnostjo in občinami, pri kateri bo po vsej verjetnosti sodeloval republiški izvršni svet, odstopam to zadevo v pismeni obliki našemu predsedstvu, da jo odstopi izvršnemu svetu za nadaljnje urejanje odnosov med občinami in izobraževalnimi skupnostmi.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima poslanec Svetelj.

Franc Svetelj: Tovariš podpredsednik, tovariši poslanci! Rad bi samo kratko pojasnilo predstavnika republiškega sekretariata za finance. Na kakšni podlagi je bil izdelan danes predloženi pregled proračunskih dohodkov občin? To vprašujem zaradi tega, ker je kamniška občina po predvidenem povečanju skupnih dohodkov v prihodnjem letu na 5. mestu v republiki.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Mirko Žlender.

Mirko Žlender: Tovarišice in tovariši! Ker se vedno oglasim k razpravi o proračunu, bom tudi danes diskutiral.

Začel bi nekaj o sistemu, ki so se ga govorniki pred menoj dotaknili. Mislim, da na področju proračuna sploh nimamo nobenega sistema in da bi bilo treba enkrat kritično presoditi, ali so sedanje rešitve sploh v skladu z našim gospodarskim položajem, ne mislim samo republike ali pa občine, pač pa mislim sploh s tendencami našega gospodarskega razvoja in naše gospodarske politike. Ali ni ta instrumentarij in ta način formiranja splošne potrošnje, da se tako vulgarno izrazim, rekvizit neke administrativne preteklosti, ko smo

denar prelivali po potrebah, pričakujoč, če bo nekje nekaj zmanjkalo, se bo pač z inflacijo nekaj denarja dobilo. Samo z enim podatkom bi to ilustriral. Danes je bilo govora o razvitih občinah. Ne zanikam tega solidarnostnega momenta, ki mora biti prisoten ne samo v socialistični družbi, pač pa tudi v vsaki družbi, samo menim, da je instrumetarij solidarnosti lahko napreden in opravičljiv, če vzdrži tudi določeno ekonomsko politiko. Če pa prideš v položaj, kot recimo Maribor, ki je po bruto ustvarjenih proračunskih dohodkih na prvem mestu od vseh slovenskih občin, da si po delitvi teh bruto proračunskih dohodkov na 60. mestu od 60 slovenskih občin, je pa sigurno nek defekt.

Maribor je bil konkretno v lanskem letu še na 56. mestu, letos je zdrknil že na 60. mesto. Mislim, da tu lahko govorimo o nekem defektu, ekonomskem defektu, ki najbrž ekonomske razlage in ekonomske logike ne prenese. Meni je tudi težko govoriti o nekem sistemu budžetiranja, če vidimo, da v letošnjem letu v mali Sloveniji dotiramo v takšni ali drugačni obliki nad 40 občin.

Mislim, da to ni več sistem, če se postavlja neke kriterije in se mora več kot polovico občin v Sloveniji dotirati. Zato bi resno plediral, nisem finančni strokovnjak, pač pa mislim, da so tu rešitve, da je treba celotno vprašanje družbene potrošnje resno vzeti pod drobnogled in oceniti, kakšen sistem napajanja splošne potrošnje naša ekonomska politika danes zmore in kakšnega ekonomska politika zahteva.

Samo še eno vprašanje bi omenl, namreč vprašanje, ki ga že opevamo leta in leta v tem zboru, to je vprašanje racionalizacije. Mislim, da smo sužnji, oziroma da smo vgrajeni v neko miselnost, ki je najbolj prezentna iz predlogov koristnikov proračuna, ki jih vidimo v proračunski bilanci. Če pogleda človek indekse zahtev, ki jih ti predlagatelji postavljajo, vidi, da se ti indeksi gibljejo od 130 pa do 600 in celo več odstotkov glede na lansko leto. Vprašal bi ali so ti ljudje sploh na realnih tleh, da programirajo tako visoka sredstva, kot vedo, da takih sredstev v Sloveniji ni.

Zaključujem, da je vprašanje racionalizacije, dokler bo odvisna od tistih, ki se borijo za denar, v bistvu obsojeno na neuspeh, da bi bilo treba dati idejo, ne predlog, da bi bilo verjetno treba v skupščini ali pa pri izvršnem svetu resno razmisliti o tem, da racionalizacijo premaknemo z mrtve točke.

Samo ena podrobnost. Vzemimo vprašanje prosvete, kulture in izobraževanja. Poglejmo nekoliko nazaj v zgodovino. V Sloveniji smo imeli pred 10 ali 15 leti, mislim, da nisem v zmoti, en sam državni organ, ki je vodil politiko izobraževanja, kulture in prosvete v republiki. To je bilo takratno ministrstvo prosvete in kulture. V zadnjih letih je zrastlo na tem področju vsaj 6 institucij, ki se vse ukvarjajo z istimi vprašanji, mogoče z drugačnimi modalitetami. Sedaj, ko smo formirali samoupravo, se je v okviru republiške izobraževalne skupnosti formiral zopet en samoupravni sekretariat, ki v bistvu zopet duplira ali pa triplira razmišljanja oziroma razreševanja problemov na tem področju.

Mislim, da bi morali na to opozoriti in reči, če se razvijemo v samoupravno družbo, potem ima to neke konsekvence, da se določeni državni organi likvidirajo, kjer se samoupravni formirajo. Ne more pa zahteva iti po dveh tirih, kajti če bomo vozili tako, po dveh tirih, še lahko 10 let sedimo v skupščini in govorimo o racionalizaciji, pa ne bomo prišli nikamor.

Nazadnje pa samo še eno pripombo, da bi take obrazložitve proračuna človek rad slišal v občini, da se global dviguje za pet odstotkov, indeksi pa vsi porastejo za 15 in 20 %.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Marjan Jenko.

Marjan Jenko: Tovariš podpredsednik, tovariši poslanci! Dovolite, da glede na sklic seje predsednika zakonodajno-pravne komisije in nekih pripomb v republiškem zboru, dam k 3. a členu amandmaja dopolnitev, ki bolj čvrsto veže izvršni svet na spreminjanje namena in višine sredstev. Gre za to, da iz tega amandmaja črtamo sredstva posebnega pomena, ker je republiški zakon o financiranju družbeno-političnih skupnosti v Sloveniji tako že v svojem 137. členu pooblastil izvršni svet, da ima to pravico. Tako bi se ta amandma k predlogu sporazumno z zakonodajno-pravno komisijo v celoti glasil: »Izvršni svet se pooblašča, da do zneska 5 600 000 spreminja namen in višino sredstev za redno dejavnost, če se o takem prenosu sporazume z nosilci sredstev.« Kot sem že rekel, posebni nameni so izpadli zaradi tega, ker je pooblastilo že v zakonu. 5 600 000 din predstavlja znesek, ki dopolnjuje celotno rezervo po prvem amandmaju izvršnega sveta, ki znaša 9 521 449 dinarjev. V tem smislu popravljam svoje prejšnje stališče in prosim, da se v tem smislu spremeni besedilo amandmaja 3. člena.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima dr. Ernest Petrič, član izvršnega sveta.

Dr. Ernest Petrič: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želel bi spregovoriti samo nekaj besed v zvezi z razmišljanji predvsem tovarišev poslancev Brumna in Žlendra o problemih racionalizacije v nekaterih sferah splošne potrošnje in v zvezi s tem o programih na tem področju. Moram reči, da si izvršni svet vsekakor prizadeva za racionalizacijo na teh področjih in mislim, da so tu neki rezultati doseženi, da so ustvarjeni neki pogoji za izvajanje programa in uveljavljanje tudi racionalnejšega pristopa, žal moram pa seveda istočasno ugotoviti to, kar je poslancem verjetno tudi znano, da glede tega pozicija izvršnega sveta ni posebej močna, da ima v glavnem možnost dajati predloge, da pa sicer nekih velikih možnosti akcije nima. Opozoril bi na konkretne iniciative, ki jih je dal izvršni svet v tej zadevi. Naj najprej opozorim samo na eno: problem orkestralnega življenja v Ljubljani, ki je povzročil določeno diskusijo in ki je dal določene rezultate. Poudaril bi tudi to, da seveda v izvršnem svetu ne vladajo predstave o neki taki racionalizaciji, ki bi šla na radikalno ukinjanje raznih institucij, šol itd. Če dovolite, bi vas opozoril tudi na to, kar sem za področje raziskovalnega dela govoril danes zjutraj, ko sem navajal podatke, ki brez dvoma kažejo, da so pozitivni premiki.

Dodal bi še to, da pride možna racionalizacija v okviru našega sistema na področju raziskovalnega dela lahko do izraza predvsem v okviru dela sklada Borisa Kidriča. Menimo, da je temu mehanizmu potrebno dati nekaj dopolnil, razmišljamo o ustreznejši organizaciji, govoril sem tudi danes zjutraj o sistemskem zakonu za to področje.

Na področju kulture, kjer vidimo relativno velik materialni premik v prid skladu za pospeševanje kulturnih dejavnosti, lahko znova ugotovimo, da je srž možnosti za racionalizacijo pri delu sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti, pri čemer je po naši oceni mnogo bolj primerna in mnogo bolj pristojna skupščina, da vpliva na delo tega sklada, kot pa, da se izvršni svet

vmešava z administrativnimi posegi v delo tega, v bistvu samoupravnega mehanizma. Pri tem pa mi, kot sem že rekel, dajemo predloge in delamo to, kar je v skladu z možnostmi in s pozicijo, ki nam jo daje obstoječi sistem.

Glede šolstva bi posebej rekel to, da smo pred časom predlagali tej skupščini poseben akcijski program za racionalizacijo na področju šolstva. Ta akcijski program je bil marsikje ocenjen pozitivno, marsikje pa negativno. Ta akcijski program v glavnem ni bil nič drugega kot predlogi za razmišljanja o racionalizaciji in lahko izjavim, da nameravamo v roku enega ali dveh mesecev predložiti poročilo skupščini o izvajanju in rezultatih tega akcijskega programa o racionalizaciji na tem področju. Mimogrede lahko rečem, da tu seveda ni spektakularnih rezultatov v smislu ukinjanja, da prav gotovo so neki pozitivni premiki v smislu doseganja večje kvalitete, zlasti visokega šolstva.

V nadaljnjo ilustracijo bi rekel, da so v proračunu seveda nekatere postavke v splošni potrošnji, ki morda na prvi pogled vzbujajo nekoliko pozornosti zaradi visokih indeksov. Tak primer je npr. arhiv Slovenije. Izvršni svet je v težnji za racionalnim trošenjem sredstev na teh področjih šel tako daleč, da so trije člani izvršnega sveta na kraju samem skušali spoznati problematiko tega arhiva in dejansko ugotovili, da je tu potrebna neka minimalna večja pozornost kot dosedaj, če nočemo te dejavnosti na nivoju republike likvidirati. Konkreten rezultat je premik v proračunu. Na področju statistike, moram reči, smo bili zelo skromni. Tam nastopa relativno visok indeks za štipendije, kar je potrebno, kajti tu se nekaj ljudi uvaja na nov način dela v elektronskem centru. Spomeniško varstvo je bilo doslej dokaj zanemarjeno področje in lansko leto je bil izvršni svet pred vrsto očitkov, da republika ne daje nobenih sredstev za spomeniško varstvo. Zato v letošnjem letu prihajamo z minimalnim programom na tem področju, ki ga bo po našem mnenju postopoma potrebno realizirati in dopolnjevati od leta do leta, če ne želimo, da to področje dejavnosti, ki pa je pomembno, ne propade.

Nekoliko odstopa tudi postavka slovenske akademije znanosti in umetnosti od ostalega raziskovalnega dela. Rezultat te postavke je zelo skromen, zelo racionalen. Dodatek našim članom akademije znanosti in umetnosti povišujemo od dosedanjih 50 tisoč na mesec na 75 tisoč S din, kar si po mojem mnenju slovenska nacija za svoje akademike lahko privošči.

Hotel bi povedati samo še to, da se prav gotovo v izvršnem svetu ne lotevamo lahkomiselno in z neko potrošniško megalomanijo obravnavanja vseh teh vprašanj. Vendar pa so stvari ponekod na videz morda neracionalne, v resnici pa le niso tako zelo neracionalne, kar pa seveda ne pomeni, da mi ne težimo za racionalnostjo na vseh področjih naše družbe. Zavedamo se dobro, da je slovenska nacija v objektivno takih pogojih, da lahko kolikor toliko solidno živi in prosperira samo, če živi skrajno racionalno. Hvala lepa.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovarišica Dragica Dekleva, namestnica republiškega sekretarja za finance.

Dragica Dekleva: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Na konkretno vprašanje tovariša poslanca, ki želi pojasnilo, na kakšen način je izdelan izračun ocene proračunskih dohodkov za občine, bi povedala samo nekaj besed. Že v razpravah na odborih, ko se je postavljala zahteva, da naj bi se izdelala bilanca za vsako občino, smo izjavili, da je tako oceno

možno podati dejansko v globalnih predpostavkah, ki se ocenjujejo za območje Slovenije. Kako se bo posamezna vrsta dohodkov v njenih specifičnostih obdržala v vsaki občini, pa je nemogoče iz republiškega merila presojati za vsako občino. Vendar taka ocena sloni na večjih predpostavkah. Gibanje osebnih dohodkov, tako kot je v bilanci sredstev, ki vam je bila predložena, nakazano, se ocenjuje, da bo v indeksu 109. Takšna orientacija je zavzeta tudi za oceno prispevka iz delovnega razmerja. Glede na uveljavljene stopnje republiškega proračuna, republiške izobraževalne skupnosti, za invalidsko zavarovanje in za pokojninsko zavarovanje se ocenjuje, da bi za občinske skupščine ostala stopnja iz delovnega razmerja 3,95 in na taki osnovi temelji tudi izračun za prispevek iz delovnega razmerja. Pri prispevku iz delovnega razmerja je poleg tega upoštevano tudi, da bodo občine razpolagale v globalu za okoli 3 milijarde dinarjev z višjimi dohodki iz naslova prispevka iz otroškega varstva. Tudi ta element je v bilanci sredstev upoštevan. Pri kmetijstvu smo se v zakonu o prispevkih in davkih odločili za enotnejšo politiko, ki je v zakonu tudi opredelila stopnje, kakšne naj bi bile za posamezne skupine katastrskih občin. Čeprav v republiškem merilu ocenjujemo, da bo prispevek od kmetijstva na nivoju leta 1968, bo vendarle v nekaterih občinah ta porast lahko večji glede na to, da nam je znano, da nekatere občine niso doslej enako obremenjevale svoje zavezance iz prispevkov iz kmetijstva, zlasti to niso bile tiste občine, ki so bližje centrom in ki so razvitejše. Pri obrti smo se prav tako v načelu odločili za doslednejše izvajanje davčne politike in za ugotavljanje dohodkov pri teh zavezancih, pri čemer je v zakonu o prispevkih in davkih in pa v zakonu o stopnjah republiških prispevkov in davkov podana tudi maksimalna stopnja za posamezne osnove pri obrtni dejavnosti. Isto velja za intelektualne storitve.

Hotela bi reči, da se ta ocena še korigira za danes sprejete amandmaje, glede prispevka od skupnega dohodka občanov, ki je v tej oceni upoštevan le s 50 %, dočim glede na sprejete amandmaje ta dohodek v celoti pripada v bodoče občinam. Pri prispevku iz skupnega dohodka občanov je treba ugotoviti to, da bo v letu 1969 realiziran dohodek iz osebnih dohodkov, ustvarjenih v letu 1968 in da se hkrati uvaja tekoče pobiranje akontacij, kot akontacije na dohodke, ki se bodo realizirali v letu 1969. Pri občinskem prometnem davku od prometa na drobno ocenjujemo porast v skladu z gibanjem osebnih dohodkov, in sicer v indeksu 108, kar pomeni nekoliko nižje, kot je gibanje osebnih dohodkov, glede na to, da nastaja povečanje pri najemninah in se šteje, da se ne bo celotno povečanje osebnega dohodka prelivalo v potrošnjo. Enako je pri prometnem davku od alkohola in drugih pijač. To se pravi, da so ta osnovna izhodišča, ki so kot orientacija dana za celo Slovenijo, upoštevana tudi za sleherno občino. Ravno glede tega, da je lahko situacija za posamezne oblike v občinah drugačna, smo menili, da je iz republiškega vidika težko podati konkretno analizo in oceno za vsak posamezni dohodek. To bomo lahko z vami konfrontirali takrat, ko bodo občinske skupščine uveljavljale svoj instrumentarij za leto 1969.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Viktor Repič, član izvršnega sveta.

Viktor Repič: Ne želim zavlačevati razprave in zato prav na kratko samo o dveh stvareh.

Predvsem gre za vprašanje, ki so ga nekateri poslanci postavili in ki je stalno v ospredju naših razprav: o odnosih v bilancah republike in občin. Mislim, da se vsi zavedamo težav in včasih izredno težkih situacij, v katere prihajamo in katere ne bomo mogli uspešno rešiti, dokler se bistveno ne bodo spremenili predpisi temeljnih zakonov. Izvršni svet je bil, posebno v tekočem letu, izredno aktiven v predlaganju konkretnih sprememb zakonskih določil temeljnih zakonov. Veste pa, da prihaja zelo počasi do rešitev in zelo postopoma, vendar najbrž lahko računamo s tem, da bo v bodoče le prišlo v tem pogledu do takega premika, ki bo ustvaril sistem, kakršen ustreza sedanjim potrebam družbeno-političnih skupnosti v njihovem financiranju.

Zaradi tega najbrž v takih pogojih ni mogoč drugačen način urejanja teh vprašanj, kot ta, ki ga predlagamo, to pa je, da obstoječe odnose zadržujemo, oziroma skušamo popravljati v korist občinskih skupščin, tako kot podatki iz zadnjih časov kažejo.

Tovarišu Žlendru bi odgovoril na konkretno pripombo glede 105 %, da je seveda ta številka navedena samo zato, da je možna primerjava, ker je drugače vsaka primerjava med istim obsegom dejavnosti med enim in drugim letom dejansko nemogoča.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Svetina.

Franc Svetina: Res ne bi rad zavlačeval razprave, samo prosil bi tovariša Repiča, če bi lahko odgovoril na vprašanje o železniških prehodih.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Besedo ima tovariš Repič.

Viktor Repič: Izvršni svet išče rešitev za to vprašanje. Več na žalost v tem trenutku ne bi mogel povedati.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, prosim poročevalca odbora za družbenoekonomski sistem in proračun, da se izjavi o amandmaju k 3. a členu.

Milan Berden: Po pooblastilu in konzultaciji nekaterih članov odbora med sejo izjavljam, da odbor sprejema amandma.

Podpredsednik Brane Vipotnik: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in ugotavljam, da so dani naslednji predlogi za spremembe in dopolnitve predloga republiškega proračuna za leto 1960:

1. predlog izvršnega sveta k 1., 2. in 3. a členu, s katerim se strinja tudi odbor za družbenoekonomski sistem in proračun našega zbora in zakonodajno-pravna komisija;

2. predlog gospodarskega zbora k 3. členu predloga zakona. Odbor za družbenoekonomski sistem in proračun našega zbora se s predlogom strinja, tako tudi izvršni svet in zakonodajno-pravna komisija;

3. zakonodajno-pravna komisija predlaga spremembe in dopolnitve k 3., 6. in 16. členu. Predstavnik izvršnega sveta se z amandmaji strinja in tudi odbor za družbenoekonomski sistem in proračun našega zbora se z amandmaji strinja.

Prehajamo na glasovanje, in sicer najprej o amandmajih. Ker amandmaji izvršnega sveta k 1., 2. in 3. členu niso oporečni, jih dajem na glasovanje. Kdor je za predlagane spremembe, naj, prosim, dvigne roko, (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji izvršnega sveta k 1., 2. in 3. a členu sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o amandmaju, ki ga je predlagal gospodarski zbor k 2. odstavku 3. člena. Kdor je za amandma, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal (Nihče.)

Ugotavljam, da je ta amandma gospodarskega zbora k drugemu odstavku 3. člena sprejet.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih zakonodajno-pravne komisije k 3., 6. in 16. členu. Ker amandmaji niso oporečni, bomo glasovali o vseh treh amandmajih skupaj. Kdor je za amandmaje zakonodajno-pravne komisije, naj, prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji zakonodajno-pravne komisije k 2., 6. in 16. členu sprejeti.

Prehajam na glasovanje o predlogu zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969 v celoti, kar pomeni v smislu 15. člena predloga zakona skupaj s predlogom dohodkov republiškega proračuna za leto 1969 in njihovo razporeditvijo. Kdor je za predlog zakona, naj, prosim, dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (6 poslancev.)

Ugotavljam, da je organizacijsko-politični zbor predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969 sprejel z večino glasov.

S tem je dnevni red današnje seje izčrpan. Preden pa se razidemo, vam moram v smislu 312. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije sporočiti, da je republiški zbor na zadnji seji sprejel v enakem besedilu kot organizacijsko-politični zbor predlog odloka o dodelitvi sredstev za izredne potrebe narodne obrambe iz rezervnega sklada SR Slovenije in predlog odloka o finančnem programu za sofinanciranje odkupa celotne filmske tehnične baze podjetja »Film-servis« Ljubljana v stečaju, ni pa izvolil članov v skupno komisijo republiškega, gospodarskega, organizacijsko-političnega in prosvetno-kulturnega zbora za proučitev administrativno-finančnega poslovanja šolstva ter je zavrnil tudi predlog za ustanovitev take skupne komisije. Zato ta komisija ni ustanovljena.

S tem zaključujem 56. sejo zbora. Hvala lepa.

(Seja je bila zaključena ob 19.15.)

PRILOGE

Poročila odborov in komisij, ki k temeljnemu aktu ne predlagajo sprememb ali dopolnitev in ki v svoji obrazložitvi ne navajajo vsebinsko novih argumentov, so v prilogah označena samo z navedbo odbora ali komisije, ki je poročilo pripravil, ter z datumom in opravilno številko poročila.

PISMENA VPRAŠANJA POSLANCEV

Marija Ivkovič,
poslanka republiškega zbora

V smislu 23. in 24. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije postavljam izvršnemu svetu poslansko vprašanje, ki ga navezujem na vprašanje inž. Slavka Jakofčiča in na odgovor na njegovo vprašanje, in sicer:

– Ali problematika v cestnem in železniškem prometu nujno narekuje in išče izhodišče v integraciji cestnega in železniškega prometa?

– Kaj bi se s tako integracijo doseglo v pogledu racionalnosti in razbremenjevanja cest?

– Ali bi taka integracija, če bi bila pravočasna, lahko preprečevala tudi eventualno ukinjanje posameznih železniških prog?

Avgust Majerič,
poslanec republiškega zbora

Na 62. seji republiškega zbora 8. julija 1968 so bili, ob priliki sprejema soglasja k finančnemu načrtu sklada SR Slovenije za pospeševanje kulturnih dejavnosti za leto 1968, sprejeti naslednji sklepi:

1. Upravnemu odboru sklada SR Slovenije za pospeševanje kulturnih dejavnosti se priporoča, da še v letošnjem letu izdela načela za financiranje kulturnih dejavnosti v prihodnjem letu in merila za delitev sredstev.

2. Izvršni svet naj prouči vprašanje strokovne analitske službe sklada, ki je za normalno delo upravnega odbora nujno potrebna.

3. Izvršni svet naj prouči možnost za zagotovitev dodatnih sredstev za tiste poklicne kulturne zavode, katerih normalno delo je po predloženi razdelitvi sredstev sklada za leto 1968 ogroženo.

Izvršni svet pa je v predlogu družbenoekonomskih izhodišč za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v SR Sloveniji za leto 1969 z dne

25. septembra 1968 zapisal: vzporedno s pripravo sistemskih rešitev bo potrebno realno oceniti in zagotoviti sredstva za normalno delovanje na področju kulture. Izvršni svet bo v predlogih za opredelitev sredstev v proračunu izhajal od racionalnih programov dela in stvarnih potreb te dejavnosti in ne od nekega apriori določenega minimalnega odstotka.

V zvezi s sprejetimi sklepi in stališči postavljam naslednje poslansko vprašanje:

1. Upravnemu odboru sklada SR Slovenije za pospeševanje kulturnih dejavnosti

a) Kdaj bo izdelal načela in merila za financiranje kulturnih dejavnosti v letu 1969 in kdaj bo z njimi seznanil skupščino, oziroma ali to sploh namerava?

b) Ker je dobil finančni načrt sklada za leto 1968 soglasje skupščine šele julija, to je, ko je bil že več kot polovico realiziran, vprašujem, kdaj namerava upravni odbor sklada predložiti v soglasje finančni načrt sklada za leto 1969?

2. Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije

Do kdaj in kako bodo realizirani sklepi, oziroma priporočila omenjene 62. seje republiškega zbora in njegova stališča v predlogu družbeno-ekonomskih izhodišč?

Ivan Kreft,
poslanec republiškega zbora

Prvo vprašanje

Vljudno prosim, da posredujete izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednje poslansko vprašanje:

Koliko znašajo republiške zahteve nasproti federaciji glede beneficiranih pokojnin, regresov za turistične objekte ter podobne, in kaj je ukrenil oziroma še namerava ukreniti izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da bi zvezni izvršni svet izpolnil svoje obveznosti do naše republike še v tekočem proračunskem letu, ki ga je zaključil s presežkom okoli 45 milijard S dinarjev?

Drugo vprašanje

Med republikami in federacijo potekajo že dalj časa tudi razgovori o decentralizaciji državnega kapitala, ki se je v razdobju 20 let zbral v osrednjih bankah v Beogradu. Če sem prav informiran, gre za državni kapital v višini okoli 2000 milijard S dinarjev.

Prosim odgovor na vprašanje:

— kakšni so rezultati dosedanjih razgovorov in kolikšen delež je v tem državnem kapitalu priznan Sloveniji?

Milan Kristan,
poslanec republiškega zbora

Na podlagi 20. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije postavljam izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednje poslansko vprašanje:

Zvezni izvršni svet je na svoji seji dne 11. decembra t. l. v 10. točki dnevnega reda obravnaval kriterije in način izbora projektov, pri katerih se zagotavlja mednarodno financiranje z garancijo federacije.

Kakor smo obveščeni, je izvršni svet Skupščine SR Slovenije že pred časom vložil zahtevek za mednarodno financiranje hitre ceste Šentilj—Nova Gorica.

Vprašanje, ki se postavlja, je, ali projekt hitre ceste Šentilj—Nova Gorica zadovoljuje kriterije, ki jih je sprejel zvezni izvršni svet in kakšni so izgledi za izbor tega projekta?

Borut Šnuderl,
poslanec gospodarskega zbora

V razvitejših državah se zlasti zadnji čas precej ukvarjajo s tako imenovanim »odtokom možgan«. Ugotavljajo vzroke, zaradi katerih se vrši emigracija njihovih strokovnjakov in znanstvenikov v druge države, zlasti v ZDA. Glede na obseg in tendence emigracije ugotavljajo s tem povzročeno škodo za nacionalno gospodarstvo in podvzemajo tudi ukrepe — seveda ne administrativne —, da zagotove svoji deželi najsposobnejše kadre. Kako močno je izseljevanje, pove podatek, da je 37 % Nobelovih nagrajencev za fiziko in kemijo, ki prebivajo v Kanadi, Avstraliji in v ZDA, študiralo v tujini in da je 17 % članov ameriške akademije znanosti tudi prišlo v ZDA po končanih študijah v drugih državah.

Kot vzroke za emigracijo ugotavljajo:

— večje možnosti za strokovno uveljavljanje;

— boljše plačilo;

— večje spoštovanje.

Za naše nadaljnje odločitve, v zvezi z davčno politiko gotovo ni brez pomena ugotovitev, da so na čelu emigracije tiste države (izmed zahodnoevropskih), ki imajo najmočnejšo obdavčitev strokovnih kadrov, in da so neznatni odhodi iz držav, kjer so obdavčitve majhne. Iz znanih nam podatkov, iz gradiva predloženega tej skupščini in s stališč, ki so bila že marsikje soglasno sprejeta, izhaja, da so prav strokovni kadri ena največjih slovenskih tako imenovanih specifičnih prednosti, vemo pa tudi to, da so naši strokovnjaki v razvitejših državah vse bolj cenjeni in da zasedajo tudi zelo odgovorna delovna mesta. Poleg tega vemo, da so zaradi sličnosti kulture in majhnih jezikovnih preprek dani vsi pogoji, da se odliv slovenskih najboljših strokovnjakov — zlasti s področja tako imenovanih realnih ved, še poveča.

Zastavlja se vprašanje, ali poznamo dovolj težo tega pojava in ali to upoštevamo tudi pri naši davčni politiki, saj smo rekli zanjo, da ni le fiskalna. Glede na to postavljam izvršnemu svetu SR Slovenije naslednje poslansko vprašanje:

1. Ali imamo v SR Sloveniji organizirano stalno analiziranje obsega, strukture, tendence in razlogov za odhajanje naših strokovnjakov v tujino? Kaj nam povedo ti podatki oziroma kolikor nam ti podatki niso znani, zakaj ne organiziramo njihovega znižanja in analize?

2. Kaj smo do sedaj storili za zmanjšanje odliva strokovnega kadra in kaj nameravamo še storiti?

3. Ali vemo, kaj delajo naši strokovnjaki v tujini in ali so dani oziroma ali ustvarjamo pogoje, da bi v času svojega dela v tujini občasno (posveti) in po vrnitvi stalno lahko izkoristili njihova znanja za našo deželo?

Dr. Stjepan Bunta,
poslanec socialno-zdravstvenega zbora

V sedanji mednarodni situaciji, posebno po dogodkih na Češkoslovaškem, se pri nas veliko govori in dokončno oblikuje koncept vsesplošne ljudske obrambe.

Menim, da je dobro organizirana, primerno opremljena in usposobljena zdravstvena služba, eden od temeljnih pogojev za dobro uveljavitev kakršnegakoli koncepta obrambe, torej tudi vsesplošne ljudske. To ne le zaradi zmožnosti oskrbovanja množice poškodovancev in bolnikov, ampak v enaki meri kot faktor vpliva na moralno in politično stanje prebivalsta, ki se bori za svoj obstoj.

Imam pa vtis, da smo v naši ožji domovini ukrenili premalo na pripravi zdravstvene službe za delo v izjemnih pogojih in še najmanj za pripravo in udeležbo v vsesplošni ljudski obrambi. Tudi v našem zboru ni bilo o tem doslej besed. Ker so morda moji pogledi zmotni, prosim, da se mi na eni izmed prihodnjih sej socialno-zdravstvenega zbora odgovori ustno in po možnosti pismeno na naslednja vprašanja:

1. Kako vodstveni organi v republiki ocenjujejo pripravljenost zdravstvene službe za delo v izjemnih pogojih s posebnim ozirom na izvrševanje nalog v vsesplošni ljudski obrambi?

(Ali so zdravstveni delavci seznanjeni s svojimi nalogami in položajem? Ali so seznanjeni s konceptom organizacije zdravstvene službe v vojni? Ali so opremljeni in razpolagajo z rezervami itd.?)

2. Kaj se je že in kaj se še bo ukrenilo za nadaljnjo pripravo zdravstvene službe za delo v izjemnih pogojih?

3. Kdo so izvajalci programov na tem področju?

4. Ali so za te obveznosti v pripravah zagotovljena finančna sredstva?

Ker so ta vprašanja v ozki zvezi z enim mojim prejšnjim vprašanjem o organizaciji službe za pomoč v nesrečah, s posebnim ozirom na organizacijo travmatološke službe, prosim, če bi hkrati dobil odgovor — kako daleč so že napredovale priprave gradiva za razpravo na seji zbora, v smislu sklepa ene naše prejšnjih sej.

Stane Nunčič,
poslanec organizacijsko-političnega zbora

Na podlagi 24. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije pošiljam prek predsednika zbora republiškemu sekretarju za prosveto in kulturo SR Slovenije naslednje vprašanje, na katerega prosim za ustni odgovor na prihodnji seji zbora.

Že v začetku tega leta sem postavil poslansko vprašanje, kako republika, oziroma sklad za pospeševanje kulturne dejavnosti SR Slovenije glede na obnovo in restavriranje kostanjeviškega gradu in kako je z 1 420 000 din, ki so bili v letu 1968 namenjeni za restavracijska dela kostanjeviškega gradu.

Z odgovorom, ki sem ga dobil na seji zbora, sem se zadavoljil, ker je bila dana obljuba, da bodo sredstva, ki jih sklad v 1968. letu, zaradi skrčenja sredstev, ni mogel zagotoviti, zagotovljena v letu 1969.

Iz predloga družbenoekonomskih izhodišč za oblikovanje dohodkov in kritja potreb splošne porabe v SR Sloveniji za leto 1969 pa nisem nikjer zasledil izhodišč, oziroma smernic za financiranje potreb na področju spomeniško-varstvenih del v letu 1969.

Posebno sem zaskrbljen glede nadaljnjega financiranja obnove in restavriranja kostanjeviškega gradu. Z mnogo naporov in s precej vloženimi sredstvi, ki sta jih prispevali v preteklih letih sklad za pospeševanje kulturne dejavnosti SR Slovenije in skupščina občine Krško so se od začetka do danes načrtno opravljala dela na ureditvi kostanjeviškega gradu. Vendar pa za dokončno ureditev gradu po prvotno izdelanem programu, bo potrebno zagotoviti še precej sredstev, ki jih pa skupščina občine v nobenem primeru ne more sama zagotoviti.

Kostanjeviški grad je eden najdragocenejših arhitektonskih spomenikov pri nas, ki predstavlja v slovenskem in jugoslovanskem merilu veliko vrednost. Zato ne moremo dopustiti tako pomemben spomenik propadanju oziroma, da bi zaradi pomanjkanja sredstev propadlo še tisto, kar smo z velikimi napori uspeli restavrirati. V stanju, v kakršnem se grad sedaj nahaja, ne more služiti svojemu namenu. Kostanjevica s svojim prijetnim okoljem, s čisto reko Krko, v naši domovini in izven naših meja, znani po svoji odprti galeriji skulptur v lesu, ki so jih ustvarili svetovno znani umetniki-kiparji iz vsega sveta pod okriljem Forme-vive, z znanim likovnim salonom »Lamutovim razstaviščem«, z Gorjupovo galerijo in z znanimi prireditvami Dolenjskega kulturnega festivala, spada v najbolj razvita kulturna območja v Sloveniji.

Tudi v perspektivnem načrtu občine Krško se Kostanjevici daje prioriteto v razvoju turizma. Z intencijami reforme bi bilo nesmotrno ta kraj industrializirati, ker bi s tem zgubil na svojih naravnih lepotah, ki jih je v Kostanjevici in njeni bližnji okolici, vključno s čisto reko Krko in bližnjimi obronki Gorjancev, na pretek. Tudi trditev in pravilno usmeritev perspektivnega načrta potrjuje tudi majhna oddaljenost Kostanjevice od Krškega, ki je središče in industrijski center občine.

Žal pa ta najpomembnejši kulturni spomenik ne more biti vključen v kulturno dejavnost tako kulturno razgibane Kostanjevice, ki se vse bolj razvija v turistično središče Spodnjega Posavja, kakor tudi celotne Dolenjske. Tudi prometne ovire, ki so v prejšnjih letih ovirale turistično dejavnost Kostanjevice, so odklonjene. Zgrajena je asfaltna cesta, ki povezuje Kostanjevico z avtocesto pri odcepu na Drnovem, prav tako pa so tudi pred zaključkom dela na asfaltiranju ceste prek Prekope, ki bo Kostanjevico povezala z avtocesto prek odcepa pri Škocjanu.

Za zaokrožitev Kostanjevice v kulturno in turistično središče je nujno, da tudi kostanjeviški grad v popolnosti obnovimo in restavriramo. Le tak bo lahko služil svojemu namenu in s svojo znamenitostjo privabljal turiste v idilično mestece na Krki, ki že slovi po svoji kulturni razgibanosti in galerijah.

Zato prosim, da mi sekretar sekretariata za prosveto in kulturo SR Slovenije na prihodnji seji zbora odgovori, kako republika predvideva financiranje restavracijskih del na kostanjeviškem gradu in če so izgledi, da se bodo lahko sredstva zagotovila v skladu za pospeševanje kulturne dejavnosti SR Slovenije.

Za pričakovani odgovor se že vnaprej lepo zahvaljujem.

PREDLOG RESOLUCIJE

o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in o razvoju v letu 1969

Na podlagi 148. člena ustave SR Slovenije je Skupščina SR Slovenije na seji republiškega zbora in na seji gospodarskega zbora sprejela

RESOLUCIJO

o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in o razvoju v letu 1969

I.

1. Osnovna značilnost izvajanja družbenega plana razvoja SRS v letih 1966 do 1970 je bilo uresničevanje temeljne usmeritve razvoja, vendar v skromnejših razmerah od predvidenih.

Doseženo je bilo pomembno povečanje življenjskega standarda ob nadaljnjem povečanju realnih osebnih dohodkov na zaposlenega, ki pa so rasli nekoliko počasneje od produktivnosti dela. Sredstva za družbeni standard so rasla počasneje in je bil šele v letu 1968 dosežen ugodnejši razvoj tudi na tem področju.

Nadalje so se krepili samoupravni odnosi. Samoupravni mehanizem je bil razširjen na področje družbenih služb in drugih dejavnosti družbenega standarda. Ta proces pa je spremljala določena ekstenzivnost in neracionalnost, zlasti glede organizacije poslovanja teh služb. Pomembni začetki so bili doseženi tudi pri samoorganiziranju gospodarstva, ki se odražajo v raznih oblikah integracijskih procesov in poslovnega sodelovanja. Ta proces pa je prepočasen, še posebej v nekaterih dejavnostih širšega družbenega pomena, zlasti v elektrogospodarstvu.

Po reformi se je pomembno okrepila materialna osnova samoupravljanja, vendar pa se je zaradi večje obremenitve gospodarstva in počasnejše gospodarske rasti v letih 1967 in 1968 delež gospodarstva v delitvi družbenega proizvoda ponovno zmanjšal.

2. Za razvoj v prvih dveh letih izvajanja družbenega plana je bilo značilno zaostajanje gospodarske rasti za predvidevanji. Kljub oživljanju gospodarske aktivnosti v letu 1968 in ugodnejši možnosti za razvoj v naslednjih letih zato ni mogoče pričakovati v celoti uresničenja v družbenem planu predvidenih stopenj rasti za celotno obdobje. Takšno gibanje je v veliki meri odraz objektivnih težav pri usmerjanju na intenzivnejše gospodarjenje, ki so bile v predvidevanjih podcenjene.

Na počasnejšo gospodarsko rast so vplivali zlasti:

— počasnejša rast potrošnje na domačem tržišču kot posledica prizadevanj za hitro uskladitev potrošnje s proizvodnjo in to predvsem na podlagi močno zaostrene kreditne politike, kar se je odrazilo zlasti v občutnem zmanjšanju vlaganj v osnovna sredstva;

— težave pri prilagajanju gospodarstva zahtevnejšim pogojem na domačem tržišču in zaostrenim pogojem na zunanjih tržiščih, kar je pogojevalo hitro

naraščanje zalog in nižjo stopjo rasti proizvodnje ter s tem nezadavoljivo izkoriščanje zmogljivosti in zmanjšanje števila zaposlenih;

— nekatera nerešena vprašanja gospodarskega sistema oziroma kasnitev pri sprejemanju in uveljavljanju ukrepov na posameznih področjih, zlasti v zunanjetrgovinskem sistemu ter deviznem režimu in sistemu razširjene reprodukcije.

Kljub počasnejši rasti proizvodnje in nezadovoljivemu izkoriščanju zmogljivosti pa so bili doseženi nekateri pomembni kvalitetni premiki, katerim daje družbeni plan poseben poudarek:

— ugodni rezultati so bili doseženi pri stabilizaciji cen in tržišča;

— celoten porast družbenega proizvoda je bil rezultat povečane produktivnosti dela;

— izvoz blaga in storitev je naraščal trikrat hitreje od družbenega proizvoda, vendar pa tudi tak porast izvoza ni mogel nadoknaditi manjše potrošnje na domačem tržišču;

— začeli so se intenzivnejši procesi prestrukturiranja gospodarstva in preusmeritve na rentabilnejšo proizvodnjo ter specializacijo in izboljšanje asortimenta in kvalitete. Vse to je spremljal tudi napredek v organizaciji proizvodnje ter tehnične in tehnološke izboljšave;

— začel se je proces čedalje večje diferenciacije med gospodarskimi organizacijami in so zlasti nekatere sekundarne in terciarne dejavnosti dosegle hitrejši razvoj in ugodnejše rezultate.

Kvalitetni premiki v gospodarstvu so se ugodno odrazili na razvoj v letu 1968, kar je hkrati z izpopolnitvami gospodarskega sistema, zlasti pa z liberalnejšo kreditno politiko v tem letu vplivalo na hitrejšo rast proizvodnje in potrošnje. Preusmeritve v proizvodnji ter naraščajoče povpraševanje na tržišču so že omogočile postopno sproščanje sredstev, zamrznjenih v zalogah, in hitrejše naraščanje investicij, ki so pomembna osnova za nadaljnjo rast gospodarstva v naslednjih letih.

V letu 1968 je bila v glavnem ohranjena dosežena stabilnost tržišča, vendar pa bi nadaljevanje monetarne politike, ki bi bila usmerjena v pretirano ekspanzijo domače potrošnje, lahko povzročilo v letu 1969 nestabilnost trga in ogrozilo izvozna prizadevanja.

3. Z občutno manjšim obsegom investicij v letih 1966 in 1967 od predvidenega je izostal pomemben faktor za hitrejše povečanje proizvodnje. Medtem ko je bila hitra rast investicijske potrošnje pred reformo med osnovnimi činitelji gospodarske rasti, je v teh letih zaradi manjšega obsega zaviralno vplivala na proizvodnjo v dejavnostih, ki so neposredno ali posredno vezane na investicijsko potrošnjo. Hkrati se bo manjši obseg vlaganj v navedenih letih in prepočasno aktiviranje proizvodnih zmogljivosti ter prepočasno izvajanje modernizacije nujno neugodno odrazilo tudi na možnosti razvoja proizvodnje in zaposlovanja v naslednjih letih.

V skladu s smernicami družbenega plana se je sicer povečala udeležba gospodarskih organizacij in bank v razpoložljivih sredstvih za investicije. Pri tem pa je bil velik del teh sredstev uporabljen za pokrivanje povečanih zalog, s čimer so bile zmanjšane možnosti za vlaganja v osnovna sredstva. Razen tega je bil v preteklih letih precejšen del za investicije razpoložljivih sredstev porabljen za financiranje infrastrukturnih in nekaterih drugih večjih objektov, katerih dinamika izgradnje se je v veliki meri osredotočila na navedeni dve leti. V navedenih pogojih je bil obseg vlaganj v modernizacijo, kljub odločnejši

usmeritvi delovnih organizacij na taka vlaganja, nezadovoljiv. Rezultate modernizacije proizvodnje pa so zmanjševali tudi subjektivni vzroki, zlasti pa pomanjkanje razvojnih programov gospodarskih organizacij, premalo razvito poslovno sodelovanje na širših osnovah, nezadovoljiva kvalifikacijska struktura zaposlenih in prepočasno vključevanje raziskovalne dejavnosti v razvoj proizvodnje.

4. Pomembni rezultati so bili doseženi v preteklih letih v povečanju produktivnosti dela, saj je bil celoten porast proizvodnje ostvarjen na tej podlagi. Intenziviranje gospodarjenja pa se je odrazilo na zmanjševanju števila zaposlenih, saj delovne organizacije pri racionalnejši razporeditvi zaposlenih in vlaganjih v modernizacijo niso hkrati ustvarjale tudi pogojev za zaposlitev delovne sile, ki se je sproščala. Vse to je zaostrilo probleme zaposlovanja, ki so se odrazili v naraščanju števila nezaposlenih. Posebno pereč problem je bilo zaposlovanje mlade strokovne delovne sile. Ob oživljanju proizvodnje in sprejetih ukrepih za izboljšanje kvalifikacijske strukture zaposlenih pa se tudi na tem področju v letu 1968 že kažejo določeni pozitivni premiki.

5. Splošna poraba je vse do leta 1968 rasla počasneje od družbenega proizvoda. To je ob istočasno zmanjšani gospodarski rasti vplivalo na oblikovanje sredstev za te namene na nižji ravni od predvidene. Zato so se zaostrili že prej prisotni problemi financiranja splošne porabe, zlasti pa možnosti hitrejšega usklajevanja osebnih dohodkov v nekaterih dejavnostih z osebnimi dohodki v gospodarstvu, kar velja zlasti za področje vzgoje in izobraževanja. Problemi so še ostrejši zaradi kasnitve pri ukrepih za racionalizacijo in dolgoročno programsko usmeritev družbenih služb, kar je v SR Sloveniji kot manjši nacionalni in gospodarski skupnosti toliko bolj pereče.

Nezadosten priliv sredstev v skladih socialnega zavarovanja, ki ga je pogojevala počasnejša dinamika razvoja proizvodnje, je onemogočal tudi hitrejše usklajevanje starih in novih pokojnin. Napori, ki so bili v tej smeri vloženi v letu 1968, so le delno prispevali k rešitvi tega problema.

6. V reševanje problemov, ki so se javljali ob izvajanju gospodarske in družbene reforme, se je v skladu s smernicami družbenega plana aktivno vključevala tudi republika. Poleg ukrepov, ki jih je sprejela hkrati z družbenim planom, je bila izdelana in sprejeta vrsta izpopolnitev sistema, ki so v njeni pristojnosti. Hkrati so republiški organi sodelovali pri razvijanju gospodarskega sistema in oblikovanju tekoče družbenoekonomske politike na ravni federacije.

Zaostajanje v izpopolnjevanju zvezne zakonodaje na nekaterih področjih gospodarskega sistema, zlasti na področju zunanjetrgovinskega sistema ter deviznega režima in sistema razširjene reprodukcije, pa je tudi v republiškem merilu otežkočalo reševanje posameznih problemov, ki jih je sprožila reforma. Razen tega omejene pristojnosti republike in samoupravnih organov na področju družbenih služb in drugih dejavnosti družbenega standarda otežkočajo oblikovanje programskih osnov razvoja teh dejavnosti v skladu s potrebami družbenoekonomskega razvoja.

Vse to narekuje v prihodnje večjo aktivnost republiških organov pri izpopolnjevanju sistema, ki je v pristojnosti federacije in v prizadevanjih za hitrejše prenašanje pristojnosti na republike.

V teku je še izvajanje dolgoročnejših nalog, zlasti pa izdelava programov razvoja nekaterih področij. Ti programi pa se hkrati vključujejo v široko zasnovano nalogo o izdelavi dolgoročnega koncepta ekonomsko-političnega raz-

voja SR Slovenije, sprejeto v letu 1968. Ob delovanju reformnih pogojev so te priprave zaostrile tudi potrebo po izdelavi programov razvoja gospodarskih organizacij in njihovih asociacij, kjer doslej še niso bili doseženi zadovoljivi rezultati.

Rezultati, doseženi v prvih letih izvajanja družbenega plana, ter problemi, ki se javljajo na posameznih področjih, kažejo, da je potrebno še nadalje zadržati usmeritve, sprejete v družbenem planu razvoja SR Slovenije v letih 1966–1970, kot osnovo družbenoekonomske politike v naslednjih letih. Taka usmeritev je v številnih sklepih in resolucijah, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije v tem razdobju za posamezna področja, tudi podrobneje opredeljena. V skladu s tem ostajajo osnovna izhodišča in naloge družbenoekonomske politike ter vseh nosilcev družbenoekonomskega razvoja v letu 1969 in do konca razdobja družbenega plana naslednje:

– doseganje optimalne gospodarske rasti ob nadaljnji krepitvi stabilnosti gospodarstva in kvalitetnih procesov reforme;

– širše vključevanje v mednarodno menjavo in krepitev izvoznega gospodarstva;

– hitrejša modernizacija zmogljivosti ob izboljšanju reprodukcijske sposobnosti gospodarstva in širši pritegnitvi vseh drugih potencialnih virov;

– pospešena priprava razvojnih programov gospodarskih organizacij in njihovih asociacij;

– intenziviranje in širša uporaba raziskovalnega dela ter širše vključevanje zlasti mladega strokovnega kadra v gospodarstvo;

– zboljšanje prometne povezanosti v SR Sloveniji, pravočasna izgraditev predvidenih elektroenergetskih objektov ter sprejetje sklepa o že izdelanem dolgoročnem programu razvoja energetike SR Slovenije;

– doseganje skladnejšega razvoja gospodarstva in družbenih služb z nadaljnjo racionalizacijo na vseh področjih splošne porabe ter reševanje nekaterih perečih problemov financiranja, zlasti na področju izobraževanja, socialnega varstva in pokojninskega zavarovanja, krepitve obrambne sposobnosti in javne varnosti.

Na podlagi dosedanjih rezultatov razvoja in kvalitetne preobrazbe gospodarstva, kakor tudi ustvarjenih pogojev za oživljanje rasti v letu 1968, je možno pričakovati v letu 1969 realni porast družbenega proizvoda od 7 do 8 %. Ob pričakovanem dinamičnejšem družbenoekonomskem razvoju tudi v letu 1970 bi tako dosegli za razdobje 1966—1970 poprečno letno stopnjo rasti družbenega proizvoda med 6–7 %, kar je nekoliko izpod predvidevanj. Takšen porast družbenega proizvoda sloni na pričakovanem oživljanju rasti na vseh področjih in v tem okviru zlasti na povečanju industrijske proizvodnje, katere obseg bo predvidoma naraščal v prihodnjih dveh letih od 7–8 %.

Obstajajo pogoji, da v letu 1969 poraste produktivnost dela za okoli 6 % tako, da bo okrog 80 % prirastka družbenega proizvoda ustvarjeno na osnovi intenzivnejšega gospodarjenja. Glede na taka gibanja bo v letu 1969 možno povečati število zaposlenih za okoli 1,5 %.

Ob predvidenem razvoju proizvodnje računamo, da bo izvoz blaga in storitev porastel od 10–12 % in notranja potrošnja od 7–8 %, v okviru tega investicije od 14–16 % ter osebna potrošnja od 5,5–6,5 %. Dinamičnejše gibanje celotnega povpraševanja tudi v merilu države bo omogočilo, da pridejo v akumulativnosti gospodarstva v večji meri do izraza rezultati, ki jih je že doslej

gospodarstvo doseglo pri intenziviranju gospodarjenja, modernizaciji in prilagajanju novim pogojem poslovanja.

Nadaljnje izvajanje osnovne usmeritve družbenega plana zahteva osredotočenje naporov na reševanje nekaterih ključnih problemov razvoja, pa tudi nekatere spremembe smernic plana:

1. Ob pričakovani večji gospodarski aktivnosti v letih 1969 in 1970 ter večji akumulativnosti gospodarstva se v večji meri kot v prvih letih izvajanja družbenega plana odpirajo možnosti intenzivnejše modernizacije gospodarstva in hitrejšega razvoja tistih dejavnosti in podjetij, ki so se v reformnih pogojih pokazala najbolj vitalna. Te dejavnosti in podjetja so bila že doslej nosilec dosežene stopnje rasti gospodarstva in lahko predvsem učinkovitejše pospeševanje njihove modernizacije in izvozno usmerjenih zmogljivosti zagotovi tudi v letih 1969 in 1970 večjo ekspanzijo na vseh drugih področjih. Zato bi morali vsi družbenoekonomski činitelji, zlasti pa poslovne banke, dajati pri nadaljnjem razvoju prednost prav tem in drugim dejavnostim oziroma delovnim organizacijam, ki bodo s svojimi razvojnimi možnostmi, programi in usposobljenostjo zagotavljale hitrejši razvoj. Hkrati pa bodo morali tudi republiški organi pri predlaganju nadaljnjih izpopolnitev sistema in ukrepov v federaciji izhajati iz teh načel ter si še posebej prizadevati za zagotovitev stimulativnejših pogojev deviznega in zunanjetrgovinskega režima.

2. Udeležbo investicij v družbenem proizvodu, ki je v dosedanjem obdobju močno padla, bi morali v naslednjih dveh letih dvigniti na okoli 23 do 25 % družbenega proizvoda. To bi ob učinkovitejših vlaganjih omogočilo dinamično gospodarsko rast, sodoben tehnološki razvoj in hitrejše odpiranje novih delovnih mest. Zato bi morale investicije v osnovna sredstva v naslednjih letih rasti hitreje od družbenega proizvoda, saj bi samo tako uspeli nekoliko izboljšati razmeroma neugodno razmerje med tekočo potrošnjo in investicijami, ki je bilo v preteklih letih izrazito neugodno. Hkrati pa bi morali v strukturi investicij doseči večjo udeležbo vlaganj v modernizacijo in rekonstrukcijo, kot pa je bilo predvideno povprečno za celotno obdobje družbenega plana. Takšna usmeritev predpostavlja hitrejše odvijanje že začetega procesa sproščanja pomembnih sredstev, zamrznjenih v zalogah, kakor tudi uveljavitev ekonomsko normalnih odnosov v oblikovanju zalog iz tekoče proizvodnje v naslednjih letih. Nadaljnjo sprostitev sredstev, zlasti za najbolj rentabilna vlaganja v modernizacijo in rekonstrukcije, bo že v letu 1969 omogočalo tudi hitrejše aktiviranje nedovršenih investicij iz preteklih let.

Težiti je treba za tem, da bodo postala skupna vlaganja ena osnovnih oblik ekonomsko racionalnejšega pristopa v razvojni politiki delovnih organizacij ter interesno povezanih grupacij. Tako bi se povečala udeležba takih sredstev v vlaganjih delovnih organizacij, ki ne temeljijo na kreditni osnovi in jih ne bremenijo odplačila anuitet, kar je bil pogosto razlog za nerentabilno poslovanje novih zmogljivosti.

Okrepiti bo potrebno sodelovanje vseh gospodarskih činiteljev v smeri vse večje mobilnosti, integracije in koncentracije sredstev za financiranje dolgoročnih in medsebojno usklajenih programov razvoja gospodarskih organizacij in njihovih asociacij.

Potrebna bo večja aktivnost gospodarskih organizacij in poslovnih bank v smeri angažiranja dodatnih virov za akumulacijo na podlagi večjega poslovnega sodelovanja s partnerji v tujini. V zvezi s tem pa je zlasti nujno v sistemu olajšati pogoje angažiranja tujega kapitala izvozno usmerjenim podjetjem saj

je od tega v največji meri odvisen njihov tehnološki razvoj in izvozna ekspanzija.

Zasebna vlaganja v stanovanjsko izgradnjo, kakor tudi vlaganja za razširitev osebnega dela z zasebnimi sredstvi postajajo po reformi pomemben dejavnik razvoja. Zato bodo še nadalje potrebna prizadevanja za krepitev varčevanja prebivalstva, zlasti tistega njenega dela, ki omogoča vlaganja v produktivne namene. S tem bodo v večji meri izkoriščene možnosti oblikovanja investicijskih sredstev iz teh virov, za kar naj bi se uporabljale tako razne oblike namenskega varčevanja kot tudi druge oblike pritegnitve prostih sredstev prebivalstva.

3. Prerazdelitev družbenega proizvoda v korist delovnih organizacij in krepitev njihove materialne osnove, ki je bila predvidena z reformo, mora še nadalje ostati naloga družbenoekonomske politike v naslednjih letih. Zato v naslednjih letih ne sme priti do nadaljnjih obremenitev gospodarstva v korist splošne porabe. Potrebna bodo tudi nadaljnja prizadevanja republike v smeri zmanjšanja zakonskih obveznosti delovnih organizacij, zlasti nasproti federaciji.

4. Predvideno povečanje osebnih dohodkov in osebne potrošnje bo v prihodnjih dveh letih pomemben faktor rasti proizvodnje in faktor spodbujanja večje produktivnosti dela, oziroma intenziviranja proizvodnje. Problemi, ki so se pokazali pri izvajanju reforme, zlasti upadanje akumulativnosti, izgube v gospodarstvu, nezadovoljivo izkoriščanje rezerv in zaostanek v oblikovanju novih delovnih mest v dosedanjem obdobju, pa ne dovoljujejo, da se v naslednjih letih uresniči v družbenem planu predvidena usmeritev za nadaljnjo prerazdelitev družbenega proizvoda v korist realnih osebnih dohodkov. Zato bi morali tudi v naslednjih letih osebni dohodki naraščati nekoliko počasneje od rasti produktivnosti dela. Na področjih, kjer pa je prišlo do znatnih odstopanj od racionalne politike delitve, pa je treba zagotoviti znatno počasnejšo rast osebnih dohodkov, oziroma njihovo uskladitev z rezultati dela. To velja zlasti za dejavnosti, ki imajo v dosedanjem gospodarskem položaju monopolen ali izjemno konjunkturen značaj.

Nakazana politika delitve bo morala biti realizirana z nadaljnjo izpolnitvijo sistema notranje delitve na podlagi dogovorov delovnih organizacij in njihovih asociacij, sindikatov in družbeno-političnih skupnosti, po potrebi pa tudi z ukrepi republike. Taka politika pa ne sme delovati v smeri uravnilovke osebnih dohodkov. Nasprotno, še bolj je treba krepiti stimulativne odnose v delitvi, zlasti pa izboljšati nagrajevanje ustvarjalnih kadrov, ki lahko v največji meri prispevajo k intenziviranju gospodarjenja in ustvarjanju povečanega dohodka delovnih organizacij.

Povečanje osebnih dohodkov v negospodarskih dejavnostih, ki se financirajo iz proračunov, mora biti odvisno od uspešnosti gospodarstva, zato se lahko osebni dohodki povečujejo le tedaj, ko je že zagotovljena dosežena stopnja rasti gospodarstva. Tudi v teh dejavnostih je pri nagrajevanju treba dati prednost strokovnemu, zlasti ustvarjalnemu kadru.

5. Reševanje problemov, ki so se nakopičili tekom let na področju splošne porabe, zahteva v naslednjih letih odločnejše ukrepe in postopne premike v delitvenih razmerjih družbenega proizvoda v korist splošne porabe. V tem okviru bo v letu 1969 potrebno zagotoviti izvršitev že sprejetih obveznosti in sklepov za financiranje izobraževanja in kulture, socialnega varstva, pokojninskega zavarovanja in krepitve narodne obrambe ter javne varnosti. V skladu z resolucijo o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje

potreb splošne porabe v letu 1969 bo to zahtevalo poleg varčevanja ter učinkovitih ukrepov za racionalizacijo hitrejše povečanje sredstev za splošno porabo v primerjavi z rastjo družbenega proizvoda.

Zvišana sredstva za splošno porabo pa morajo biti usmerjena v tisto dejavnost služb, ki bo prispevala k večji učinkovitosti, ne pa tudi k povečanju režijskih stroškov.

Povečanje sredstev za splošno porabo bo zagotovljeno s prerazdelitvijo v okviru sredstev za osebno potrošnjo v korist splošne porabe. Tako prerazdelitev sredstev bo omogočilo dopolnilno obdavčenje osebnih prejemkov prebivalstva in povečanje obdavčitve osebne potrošnje, kar se bo delno tudi odrazilo na povečanju življenjskih stroškov. K izboljšanju materialnega položaja dejavnosti na področju splošne porabe pa bo prispevala tudi pričakovana večja gospodarska aktivnost v prihodnjih dveh letih.

Prerazdelitev v korist povečanja sredstev za splošno porabo ne sme povečevati obremenitve gospodarstva. Zato je treba v letu 1969 uveljaviti tako politiko republike, občinskih skupščin ter samoupravnih skupnosti pri predpisovanju prispevnih stopenj od bruto osebnega dohodka, ki skupno ne bodo obremenile gospodarstvo v večji meri kot so ga v letu 1968. Kljub predvidenemu povečanju stopenj prometnega davka v potrošnji — ki pa se v večji meri ne bi prevalilo na gospodarstvo — bi to zaradi ukinitve prispevka od investicij za Skopje, znižanja obresti na poslovni sklad za nekatere dejavnosti, stimulacije izvoza na konvertibilna območja in ob relativno stabilni carinski tarifi omogočilo, da akumulativnost gospodarstva v letu 1969 ne bi bila prizadeta. Ob uspešnem gospodarjenju bi se tako delež družbenih obremenitev gospodarstva v družbenem proizvodu celo nekoliko znižal pod raven iz leta 1968.

6. Predvidena povečana dinamika gospodarskega razvoja v prihodnjih dveh letih odpira nekoliko večje možnosti zaposlovanja kot v teku dosedanjega izvajanja družbenega plana. Toda glede na zaostanek pri ustvarjanju novih delovnih mest in glede na specifične probleme, ki jih povzroča modernizacija, je potrebna aktivnejša politika na tem področju. V naslednjih letih je treba dati v skladu z družbenim planom večji poudarek zlasti iskanju možnosti zaposlitve v razvoju terciarnih dejavnosti in tistih panog predelovalne industrije, ki so po reformi pokazale najuspešnejše rezultate. V tem okviru se bo republika še nadalje vključevala v politiko federacije, ki predvideva večjo usmeritev bančnih sredstev za razvoj terciarnih dejavnosti. Hkrati pa bodo potrebna v tej smeri večja prizadevanja za najemanje inozemskih kreditov.

Določen vpliv na hitrejšo rast zaposlenih v terciarnih dejavnostih bo imela tudi odločitev federacije, da se v letu 1969 odpove proračunskemu prispevku na osebne dohodke za novo zaposlene v terciarnih dejavnostih. Prav tako bi dosegli hitrejši razvoj teh dejavnosti tudi s prilagoditvijo nekaterih predpisov s področja gospodarske zakonodaje specifičnim pogojem teh dejavnosti, za kar pa bi morali doseči prenos pristojnosti za ta vprašanja s federacije na republiko.

Družbeni faktorji bi morali vplivati na to, da delovne organizacije v svojih programih za modernizacijo predvidijo vsaj del sredstev za prekvalifikacijo in odpiranje delovnih mest za tisto delovno silo, ki jo modernizacija sprošča. Razen tega pa je potrebno tudi sistematično delo za izdelavo sodobne nomenklature poklicev za gospodarstvo in družbene službe, ki bo služila delovnim organizacijam pri programiranju in izboljšanju kvalifikacijske strukture, izobraževalnim institucijam pa pri programiranju mreže izobraževalnih ustanov in pri

določanju sistemov rednega in raznih oblik dopolnilnega izobraževanja. Hkrati pa naj dolgoročnejše programiranje kadrov postane osnova za planiranje mreže in kapacitet šolstva.

Nadalje si je potrebno prizadevati za hitrejše zaposlovanje strokovnih kadrov in zboljšanje kadrovske strukture v delovnih organizacijah. K temu bo pripomoglo tudi načrtovanje delovnih organizacij na področju kadrovske politike kot predvideva zakon o obveznem sprejemanju pripravnikov in organizaciji pripravništva. Prav tako naj delovne organizacije organizirajo pripravništvo kot sistem poklicnega usposabljanja s praktičnim delom.

7. Usmeritev sredstev, s katerimi razpolaga republika izven proračuna v letih 1966—1970, je izvršena s predpisi, sprejetimi hkrati z družbenim planom. Prav tako je s kasnejšimi predpisi že urejena podrobna usmeritev teh sredstev. V skladu s tako usmeritvijo se uporabljajo sredstva republike, pri čemer bodo posamezne dejavnosti, zlasti pa turizem, kmetijstvo in gozdarstvo uporabljali na njih pripadajoči del sredstev v glavnem v letih 1969 in 1970.

V zvezi z reševanjem problemov, ki se javljajo na posameznih področjih gospodarstva, naj republiške skupne rezerve proučijo možnost olajšav pri kreditih, danih v preteklih letih za pokrivanje izgub, oziroma za sanacije. Hkrati bi morale tudi poslovne banke proučiti možnost spremembe kreditnih pogojev za dane kredite v skladu z realnim položajem in perspektivo posameznih delovnih organizacij.

Glede na težino problemov, ki se pojavljajo na področju živinoreje, je nujno potrebno proučiti možnost preusmeritve sredstev republike, namenjenih za investicije v kmetijstvu, za reševanje problemov v živinoreji.

V reševanje težav pri spreminjanju strukture gospodarstva, zlasti dejavnosti na področju gospodarske infrastrukture, se bo v letu 1969 vključil tudi republiški proračun, V ta namen bodo povečana sredstva za regresiranje obresti za kredite turizmu, predvidena bodo sredstva za olajšanje finančnih bremen, ki izhajajo iz nekaterih investicij na železnici in za odpravljanje žarišč nerentabilnosti na železnici, določena sredstva pa bodo uporabljena tudi za olajšanje položaja kmetijstva.

Ukrepi federacije za pospeševanje turizma ustvarjajo realne pogoje za večjo investicijsko dejavnost na tem področju. V tej zvezi je treba na podlagi elaboratov za kompleksno izgradnjo glavnih turističnih centrov vložiti zahtevke za dodelitev kreditov Mednarodne banke za obnovo in razvoj.

V zvezi z možnostjo dodelitve kreditov mednarodne banke za obnovo in razvoj za modernizacijo industrije naj gospodarski činitelji v republiki ukrenejo vse potrebno, da gospodarstvo izkoristi te možnosti.

Za gradnjo novih cestnih odsekov je predvidena udeležba republike že z družbenim planom in s sprejetimi predpisi. Izvršene so bile vse priprave, mednarodni banki za obnovo in razvoj pa je bil posredovan zahtevek za njeno udeležbo pri izgradnji cestnih odsekov na hitri cesti Šentilj—Nova Gorica. Hkrati so pripravljeni tudi predpisi o projektiranju in graditvi cestnih odsekov hitrih cest v SR Sloveniji. Tako so ustvarjeni pogoji za pričetek gradnje hitre ceste Šentilj—Nova Gorica, cestnih odsekov Vrhnika—Postojna in Hoče—Levec že v obdobju izvajanja tega družbenega plana.

POROČILA

Odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose RZ sta na seji dne 11. decembra 1968 obravnavala oceno razvojnih možnosti SR Slovenije v letu 1969 in osnovna stališča in sklepe o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in razvoja v letu 1969, ki jih je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Na osnovi razprave obeh odborov in mnenj, ki so jih predložili odbor za proizvodnjo in promet, odbor za delo, odbor za urbanizem, stanovanjsko in komunalno gospodarstvo, odbor za zdravstvo in socialno politiko, odbor za organizacijsko-politična vprašanja, odbor za notranjepolitična vprašanja in narodno obrambo republiškega zbora ter odbor za socialno varstvo in odbor za otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije, so bile izražene naslednje ugotovitve in predlogi:

I.

1. V razpravi sta odbora ugotovila, da je ocena razvojnih možnosti SR Slovenije za leto 1969 sestavni del analiz, ki sta jih predložila izvršni svet in zavod SR Slovenije za planiranje k uresničevanju družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1966—1970. Kljub temu pa bi se moralo že v samem gradivu in osnovnih stališčih in sklepih o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in razvoja v letu 1969 konkretneje opredeliti ekonomsko politiko in predloge ukrepov, ki bodo omogočili izvršitev nalog srednjeročnega plana.

V gradivu, kakor tudi v osnovnih stališčih in sklepih se ponavljajo ugotovitve, ki niso značilne le za naše gospodarstvo, temveč za vsako gospodarstvo nasploh. Po mnenju poslancev ne bi smela osnovna stališča in sklepi vsebovati nekih splošnih ugotovitev, temveč bi morala kritičneje analizirati dosežene uspehe in probleme ter predlagati ukrepe za njihovo odpravo.

Po mnenju poslancev so osnovne naloge ekonomske politike v naslednjem letu sledeče: pospeševanje integracije, hitrejše kroženje sredstev, izdelava razvojnih programov delovnih organizacij, izdelava dolgoročnega plana, ureditev deviznega režima, priprava predpisov na podlagi zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka delovnih organizacij, reševanje nekaterih problemov splošne potrošnje in proučevanje ukrepov za njeno racionalizacijo, stabilnost sredstev za posamezna področja družbenih služb, enotnost davčne politike in sestava dolgoročne energetske bilance.

Ker je bilo v tej mandatni dobi sprejetih že nad 20 raznih skupščinskih aktov, ki rešujejo določena vprašanja na različnih področjih naše družbe, bi bilo treba, po mnenju odborov, že v uvodu stališč in sklepov navesti, da se določena področja, tako gospodarstva kot družbenih služb, urejajo že s temi akti in da se zato ne obravnavajo posebej.

2. Tako so posamezni ekonomski problemi in pojavi premalo obdelani in niso dovolj upoštevani pri reševanju problemov in postavljenih nalog za naslednje leto. V stališčih in sklepih bi se morala zavzeti jasnejša stališča do sklepa med seboj tesno povezanih problemov, ki zadevajo širše vključevanje v mednarodni trg, modernizacijo proizvodnje in angažiranje tujega kapitala v gospodarstvu. Gospodarska gibanja v preteklih letih ter ukrepi in smernice,

ki so bile sprejete, jasno kažejo, da potekajo gospodarska gibanja pogosto stihijsko. Na eni strani izredno počasi reagiramo na povsem jasno ugotovljene nepravilnosti, po drugi strani pa na hitro sprejemamo ukrepe, ki niso zadosti proučeni ter zato vnašajo težave v poslovanje gospodarskih organizacij in njihovih grupacij. Takšno sprejemanje ukrepov ne podpira uspešnega gospodarskega razvoja, ki zahteva stabilnejšo in stimulativnejšo ekonomsko politiko.

Zato mora biti težišče dela in ukrepanje republike ter njenih organov na intenzivnejšem sodelovanju z zveznimi organi pri pripravljanju vseh ukrepov, ki vplivajo na pogoje gospodarjenja. Pri tem morajo dobiti samoupravne odločitve in dogovori med delovnimi organizacijami in med družbeno-političnimi skupnostmi novo kvaliteto, v katerih bodo dobili svojo težo in prednost v razvojni politiki, predvsem interesi širše družbene skupnosti.

3. Osnovna stališča in sklepi ne obravnavajo dovolj integracije gospodarstva in so premalo kritična glede na počasen razvoj teh procesov. V gradivu ni dovolj jasno rečeno, kakšni uspehi so doseženi na področju integracije po poti samoorganiziranja gospodarstva. Skupščina SR Slovenije je priporočila, da se elektrogospodarska podjetja SR Slovenije integrirajo v enotno podjetje.

Posamezna podjetja pa s svojimi odločitvami integracijo celo zavirajo. Po mnenju članov odborov bi morali integracijske procese pospeševati z ukrepi, ki bodo stimulirali delovne organizacije k čimbolj racionalnim odločitvam v merilu Slovenije in vse države.

4. Po mnenju poslancev bi se morali v gradivu močneje poudariti nujnost načrtnejšega pristopanja k modernizaciji gospodarstva, k izdelavi razvojnih programov posameznih delovnih organizacij in njihovih grupacij ter k pripravi finančnih aranžmajev (tudi z večjo udeležbo pri mednarodnih posojilih) za njihovo realizacijo. Zlasti bi morali v teh prizadevanjih podpirati tiste gospodarske organizacije in dejavnosti, ki so osnova našega gospodarstva in predstavljajo v strukturi cene pomemben element za vsa področja gospodarstva (promet, energetika itd.).

5. Zveza je že v letošnjem letu sprejela nekatere ukrepe, s katerimi so se zmanjševale družbene dajatve gospodarstva, nasprotno pa se ta bremena na nivoju republike v korist splošne porabe celo povečujejo. V tej zvezi je bilo omenjeno vprašanje racionalizacije splošne porabe in se zato delež družbe v družbenem proizvodu v letu 1969 ne sme povečevati na račun deleža delovnih organizacij. Po mnenju odbora ni točna ugotovitev, da bi splošna poraba vse do leta 1968 rastla počasneje od družbenega proizvoda, saj je ta v letih 1966–67 naraščal po letni stopnji 5,5 %, družbene investicije v osnovna sredstva so padla za 6,4 %, medtem ko znaša rast materialnih izdatkov splošne potrošnje po poprečni letni stopnji 6,1 %.

6. Poslanci so menili, da bi bilo treba tako v gradivu, kot tudi v osnovnih stališčih in sklepih zavzeti stališča do nalog, ki jih vsebuje resolucija o osnovah družbenoekonomskega razvoja v SR Sloveniji v letu 1968 pa niso bile izvršene in navesti razloge, ki so ovirali izvršitev teh nalog.

II.

K osnovnim stališčem in sklepom o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in v letu 1969 so dali poslanci naslednje pripombe:

K 1. točki: Predvideva se možnost, da bi morali vsi družbenoekonomski činitelji, zlasti poslovne banke, dajati pri nadaljnjem razvoju prednost

tistim dejavnostim in podjetjem, ki so se v reformnih pogojih pokazala najbolj vitalna.

Poslanci so se strinjali, da je treba tem dejavnostim in podjetjem dajati prednost, vendar so menili, da je še vrsta dejavnosti in podjetij, ki bi lahko zagotovila večjo ekspanzijo pa je niso mogla bodisi zaradi pomanjkanja sredstev, neizdelanih razvojnih programov in tudi zaradi subjektivnih slabosti. Zato bi podpiranje samo tistih gospodarskih organizaci, ki so se pokazala v tem obdobju kot najbolj vitalna, zavirala razvoj drugih, ki imajo iste možnosti, pa jih iz najrazličnejših vzrokov niso mogle izkoristiti.

K 2. točki: peti odstavek naj postane tretji odstavek.

Poslanci so menili, da bi bilo ustrezneje, da bi se ta odstavek, ki govori o skupnih vlaganjih, dodal takoj za drugim odstavkom, ker sta med seboj vsebinsko povezana.

Dikcijo tega odstavka je potrebno predrugačiti, ker bistvo skupnih vlaganj ne predstavljajo obremenitve neke dejavnosti v obliki anuitet, temveč obstajajo drugi interesi vlagateljev: zagotovitev surovinske, energetske osnove itd. Po mnenju odbora mora biti vsaka investicija vsaj toliko učinkovita, da lahko vkalkulira anuitete, ne glede na to, ali jih potem plača, ali pa poveča svoj poslovni sklad.

K 4. točki: Predvideva se, da bi morali tudi v naslednjih letih osebni dohodki naraščati nekoliko počasneje od produktivnosti dela.

Poslanci so ugotovili, da v Sloveniji ni prišlo do odstopanj od skladne rasti realnih osebnih dohodkov in produktivnostjo dela v gospodarstvu kot celoti, kakor je primer v merilu države. Odnos med poprečnimi osebnimi dohodki in produktivnostjo dela v Sloveniji se nasproti poprečjem v jugoslovanskem merilu stalno oži. Če vztrajamo pri takem odnosu, bo povzročila manjša rast poprečnih osebnih dohodkov, zaradi višjih življenjskih stroškov v Sloveniji, stagnacijo ali celo padec življenjskega standarda. Nadaljevanje takšnih odnosov pa bi v bodoče lahko povzročilo znatnejši odtok kvalificiranih kadrov, kar bi imelo slabe posledice za nadaljnji razvoj gospodarstva.

S spremembo odnosa med rastjo osebnih dohodkov in produktivnostjo dela pa bi morale delovne organizacije spremeniti tudi notranjo zakonodajo, ki predvideva, da rastejo osebni dohodki v skladu s produktivnostjo dela. Poslanci tudi niso prepričani, da bodo glede predvidene rasti osebnih dohodkov doseženi kakšni uspehi z dogovarjanjem med delovnimi organizacijami in njihovimi asociacijami, sindikati in družbeno-političnimi skupnostmi. Menili so, da ni problem v gibanju osebnih dohodkov, saj so bili globalno v skladu s produktivnostjo dela, pač pa v ekscesih, ki bi jih morali sproti odpravljati. Predlog stališč in sklepov tudi ne vsebuje ukrepov, s katerimi naj bi dosegli nižjo stopnjo rasti osebnih dohodkov od produktivnosti dela.

Če se povečuje udeležba investicij v družbenem proizvodu na račun osebnih dohodkov, bi bilo treba predhodno proučiti, koliko je ta odnos utemeljen. Povečanje stopnje investicij ne bi smelo iti na račun zniževanja realnih osebnih dohodkov pod stopnjo rasti produktivnosti dela, temveč bi moralo biti v večji meri odvisno od povečanja produktivnosti dela in zniževanja materialnih stroškov, kar pa je v pristojnosti delovnih organizacij.

Po mnenju poslancev bi bilo treba bolj poudariti skrb za večjo učinkovitost investicij, za izboljšanje kapitalnega koeficienta, za uspešno poslovanje že zgrajenih objektov in omogočitev rekonstrukcije in modernizacije že obstoječih.

V tretjem odstavku se predvideva, da se bodo osebni dohodki v negospodarskih dejavnostih zbirali v odvisnosti od uspešnosti gospodarstva.

Po mnenju poslancev taka odvisnost osebnih dohodkov v negospodarskih dejavnostih od uspešnosti gospodarstva ni v skladu s samoupravnim sistemom, ker vse delovne organizacije samostojno ustvarjajo in delijo dohodek.

K 5. točki: V drugem odstavku se zahteva znižanje skupne prispevne stopnje iz osebnega dohodka za najmanj 0,9 % od bruto osebnega dohodka in zagotovitev racionalne politike občinskih skupščin ter samoupravnih skupnosti socialnega zavarovanja pri predpisovanju stopenj v njihovi pristojnosti.

Poslanci so menili, da bi bilo treba z dogovarjanjem med republiko in drugimi družbenimi dejavniki zagotoviti, da se bi skupna prispevna stopnja res znižala v predvideni višini. Dvomili pa so, če bi se občine takega dogovora lahko držale glede na to, da postane prispevek od sredstev skupne porabe republiški dohodek, da je na prispevku od skupnega dohodka občanov udeležena tudi republika in da bivše komunalne takse na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombinirana vozila postanejo republiški davek.

Zato so poslanci menili, da se ne bi navajal odstotek znižanja skupne prispevne stopnje, temveč naj se na osnovi dogovora z občinami doseže, da te ne bodo v večji meri obremenjevale gospodarstvo, kot so ga v letošnjem letu.

K 6. točki: Ob povečani dinamiki gospodarstva se predvidevajo v letu 1969 večje možnosti zaposlovanja.

Glede vprašanja, ali raste produktivnost vzporedno z večjim zaposlovanjem, ali pa smo zmanjšali zaposlovanje, kapacitete pa so ostale slabo izkoriščene, je bilo izraženo mnenje, da so ti odnosi premalo proučeni. Naše gospodarstvo ne kaže sposobnosti, da bi z manjšimi dodatnimi vlaganji bistveno izboljšalo izkoriščanje obstoječih kapacitet in s tem ustvarilo možnosti za nove zaposlitve.

Po mnenju poslancev bi bilo treba dati večji poudarek pri izvajanju zaposlitve v razvoju ne samo tercialnim dejavnostim in nekaterim panogam predelovalne industrije, temveč tudi gospodarskim organizacijam drugih panog, ki so pokazale uspehe tekom izvajanja reforme.

III.

V zaključku razprave sta odbora menila, da bosta skupaj z odborom za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora pripravila za sejo zborov skupščinski akt, v katerem bi definirala tista osnovna vprašanja, kjer bi morala republika takoj ukrepati.

Za svojega poročevalca sta odbora določila poslanca Franca Puharja.

Št.: 30-38/68

Ljubljana, 13. 12. 1968

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora je na 10. seji dne 13. decembra 1968 obravnaval oceno razvojnih možnosti SR Slovenije za leto 1969 in osnovna stališča in sklepe o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in razvoja v letu 1969, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Odbor se v načelu strinja s predlaganimi stališči in sklepi z uresničevanjem, katerih naj bi bil zagotovljen družbenoekonomski razvoj v letu 1969.

V podrobni razpravi pa je odbor zavzel naslednja stališča:

— odbor se strinja s sklepom, da se skupna prispevna stopnja iz osebnega dohodka v letu 1969 zniža za 0,9 %, vendar pa obenem ugotavlja, da s predlaganimi zakonskimi predpisi, ki določajo konkretne prispevne stopnje, to znižanje ni realizirano;

— v besedilu predlaganih stališč in sklepov prevladuje izražanje v pogojnikih in želelnikih, zato naj se način izražanja pri določitvi besedila skupščinskega akta ustrezno spremeni in seveda tudi navede, s čim oziroma na kakšen način bo zagotovljeno uresničevanje sklepov;

— v predloženih sklepih je predvidena nadaljnja racionalizacija na vseh področjih splošne porabe, s čimer se odbor strinja, vendar pa istočasno ugotavlja, da je bilo doslej v tej smeri premalo narejenega. Odbor pri tem poudarja, da ne vidi racionalizacije le v tem, da se nekaj reorganizira, ampak da mora postati glavno merilo ustreznosti reorganizacije dosežen finančni rezultat. Racionalizacija se mora odražati tako v gospodarstvu, kot tudi na drugih področjih v znižanju stroškov in večji učinkovitosti poslovanja, ki mora dati tudi ustrezne prihranke na stroških;

— odbor predlaga, da se v sklepih določijo konkretne naloge in zadolžitve, ki naj zagotove racionalizacijo skupne porabe. Iz izkušenj v gospodarstvu bi morale projekte racionalizacije pripraviti ustrezne strokovne in neodvisne organizacije, kajti le tako bo možno zagotoviti uspeh in doseči zaželene finančne rezultate;

— sklep, da v naslednjih letih ne more priti do nadaljnjih obremenitev gospodarstva v korist splošne porabe, je treba konkretizirati z ustreznimi zakonskimi predpisi, ker po dosedanjih izkušnjah le-tega ne morejo v celoti nadomestiti priporočila in resolucije;

— čimprej je treba pripraviti ustreznejši način za zajemanje sredstev za pokrivanje potreb splošne porabe. V obstoječem sistemu proporcionalne obdavčitve osebnih dohodkov so namreč enako obremenjeni osebni dohodki gospodarskih organizacij z visokim kot z nizkim sestavom organskega kapitala; enako osebni dohodek delavke v tekstilni industriji kot osebni dohodek delavca v visoko avtomatizirani elektrarni; ni razlike med uslužnostno dejavnostjo in zunanjo trgovino.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Vladimira Klavsa.

Št.: 30-38/68

Ljubljana, 13. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 16. decembra 1968 obravnavala osnovna stališča in sklepe o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in razvoju v letu 1969, ki jih je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni obravnavi predlaganega dokumenta je komisija ugotovila, da ta oblikovno ni urejen kot predlog akta, katerega naj sprejme Skupščina SR Slovenije. Po vsebini predloženega dokumenta gre po mnenju komisije za resolucijo v smislu 238. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Zato komisija predlaga, da se namesto naslova predloženega dokumenta postavi besedilo: »Na

podlagi 148. člena ustave SR Slovenije je Skupščina SR Slovenije na seji republiškega zbora in gospodarskega zbora sprejela

r e s o l u c i j o

o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in razvoju v letu 1969.«

Pod tem naslovom se označi začetek prvega dela dokumenta z I; na 5. strani dokumenta pa se besedilo »Sklepi o nadaljnji usmeritvi« črta ter na tem mestu postavi označba II.

Ta razdelitev resolucije v dva dela ustreza materiji, ki ima v prvem delu značaj ugotovitev, v drugem delu pa določa politiko in akcije za nadaljnje izpolnjevanje nalog družbenega plana.

Besedilo predloženega dokumenta je komisija v skladu s svojo vlogo obravnavala z gledišča skladnosti z ustavo in pravnim sistemom ter v tej zvezi ni imela pripomb niti predlogov za spremembe ali dopolnitve.

Št.: 30–38/68
Ljubljana, 17. 12. 1968

OSNUTEK ZAKONA

o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov

1. člen

V prvem odstavku 1. člena zakona o prispevkih in davkih občanov (Uradni list SRS, št. 7–59/67, št. 36–290/67, št. 5–12/68 in št. 27–207/68 se besedilo v oklepaju dopolni tako, da se glasi: »(Uradni list SFRJ, št. 32–452/64, št. 52–613/66, št. 15–226/67, št. 31–457/67, št. 54–687/67 in št. 32–410/68)«.

2. člen

V drugem odstavku 13. člena se besede: »po zveznem zakonu« nadomestijo z besedami: »po zveznih zakonih«.

3. člen

V četrtem odstavku 14. člena se besedi: »v zakonu« nadomestita z besedami: »v zveznem zakonu«.

4. člen

V tretjem odstavku 15. člena se črtajo besede: »in stopnje prispevka od avtorskih pravic«.

5. člen

Za 25. členom se doda nov 25. a člen, ki se glasi:

»Prispevki po odbitku, ki jih plačujejo v Jugoslaviji stalno nastanjeni tuji državljani ter tuji državljani, ki imajo v Jugoslaviji začasno prebivališče, se obračunavajo in plačujejo po stopnjah, ki jih določijo tiste družbeno-politične skupnosti, na katerih območju je bil dohodek dosežen, plačujejo pa tisti druž-

beno-politični skupnosti, v kateri je zavezanec za prispevek stalno nastanjen oziroma, v kateri ima začasno prebivališče v smislu zakona o gibanju in prebivanju tujcev v Jugoslaviji (Uradni list SFRJ, št. 13–253/65).

Iz osebnega dohodka tujih državljanov, ki niso stalno nastanjeni v Jugoslaviji in tudi ne prebivajo začasno v Jugoslaviji, dohodek pa imajo v Jugoslaviji, se prispevki po odbitku obračunavajo in plačujejo po stopnjah, ki jih določijo družbeno-politične skupnosti, v katerih ima sedež izplačevalec, in se plačujejo tem skupnostim.«

6. člen

V 26. členu se za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombi-vozila odmerja in pobira pristojni upravni organ občine, v kateri ima zavezanec stalno prebivališče. Če davčni zavezanec nima stalnega prebivališča v občini, v kateri stalno živi njegova ožja družina, odmerja in pobira davek pristojni upravni organ občine, v kateri stalno živi njegova ožja družina.«

Dosedanji četrti in peti odstavek postaneta peti in šesti odstavek.

Za šestim odstavkom se doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»Občanom, ki po naravi dejavnosti opravljajo to dejavnost na območju več občin, kot so zlasti prevozniška, gradbeno-montažna in druge dejavnosti, ki jih določi zvezni sekretar za finance, odmerja in pobira prispevke in davke pristojni upravni organ občine, v kateri ima zavezanec stalno prebivališče. Če pa zavezanec za prispevek oziroma davek nima stalnega prebivališča v občini, v kateri stalno živi njegova ožja družina, odmerja in pobira prispevek oziroma davek pristojni upravni organ občine, v kateri živi njegova ožja družina.«

7. člen

Za 26. členom se doda nov 26. a člen, ki se glasi:

»Zadeve izvrševanja zakonov in drugih predpisov s področja zveznega prispevka in davka ter z njimi povezane zadeve so zadeve, ki imajo na podlagi temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov pomen za vso državo.

Zadeve izvrševanja zakonov in drugih predpisov s področja republiških in občinskih prispevkov in davkov ter z njimi povezane zadeve so zadeve, ki imajo pomen za Socialistično republiko Slovenijo.

Za izvajanje določb iz prvega odstavka tega člena so na podlagi temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov odgovorni zvezni upravni organi, *za izvajanje določb iz drugega odstavka pa republiški in občinski upravni organi.*«

8. člen

Prvi in drugi odstavek 27. člena se spremenita tako, da se glasita:

»*Poslovne knjige morajo voditi zavezanci prispevka od obrtnih dejavnosti in zavezanci prispevka od intelektualnih storitev, ki se jim odmerja prispevek po dejanskem osebnem dohodku, če so v preteklem letu imeli več kot 15 000 din prispevne osnove, oziroma če se utemeljeno predvideva, da bodo v tekočem letu dosegli tolikšno osnovo.*

Zavezanci prispevka od intelektualnih storitev morajo voditi knjigo dohodkov in izdatkov, drugi zavezanci iz prejšnjega odstavka pa tudi knjigo o opravljenem prometu, knjigo upnikov in dolžnikov ter seznam osnovnih sredstev. Zavezancem, ki opravljajo dejavnosti, za katere ni predpisan prometni

davek, ni treba voditi knjige o opravljenem prometu. Samostojni gostinci vodijo namesto knjige o opravljenem prometu knjigo evidence o nabavi in prodaji alkoholnih pijač. Če zavezanec prispevka od obrtne dejavnosti ne vodi seznama osnovnih sredstev, ne more uveljavljati amortizacije kot odbitne postavke pri ugotavljanju osnove. Če zavezanec ne vodi knjige upnikov in dolžnikov, plača prispevek od fakturirane realizacije.«

Za šestim odstavkom se doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»Občinska skupščina lahko predpiše obvezno vodenje poslovnih knjig tudi za druge zavezance.«

9. člen

V 28. členu se na koncu prvega odstavka pika nadomesti z vejico in se dodajo besede: »z omejitvijo, da ta osnova ne more biti manjša od osnove iz 79. in 87. člena tega zakona.«

10. člen

V 33. členu se četrti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Ne glede na tretji odstavek tega člena se lahko od zavezancev, ki zapadlih prispevkov oziroma davkov ne plačajo v šestih mesecih od dneva, ko so zapadli v plačilo, ti prispevki oziroma davki prisilno izterjajo tudi iz premoženja, s katerim opravljajo dejavnost; pogoj pa je, da je bila v tem času brez uspeha poskušana prisilna izterjava iz drugega premoženja in drugih dohodkov zavezanca.«

11. člen

36. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Tuji državljani, tuje zasebne pravne osebe in tuje organizacije, ki imajo v Jugoslaviji kakšen dohodek ali imajo ali pridobijo kakšno premoženje, plačujejo prispevke oziroma davke po tem zakonu, če ni v samem zakonu ali mednarodnem sporazumu drugače določeno.

Ne glede na prvi odstavek tega člena pa plačujejo tuji državljani, tuje zasebne pravne osebe in tuje organizacije (v nadaljnjem besedilu: tuje osebe), ki dosežejo v Jugoslaviji dohodek z investicijskimi deli po mednarodnem natečaju, davek od dobička po stopnji 35 %.

Dobiček, od katerega se plačuje davek po drugem odstavku tega člena, je celoten dohodek, ki ga dosežejo tuje osebe z investicijskimi deli v Jugoslaviji, zmanjšan za poslovne stroške in za osebne dohodke pri takih delih zaposlenih delavcev.

Dohodek od dobička iz drugega odstavka tega člena je dohodek federacije.

Poleg davka iz drugega odstavka tega člena plačujejo tuje osebe tudi tiste posebne prispevke, ki jih plačujejo jugoslovanske gospodarske organizacije; prispevke določi zvezni izvršni svet.

Natančnejše predpise o ugotavljanju celotnega dohodka in dobička ter o kontroli obračunavanja in plačevanja davka od dobička iz drugega odstavka ter posebnih prispevkov iz petega odstavka tega člena izda zvezni izvršni svet.«

Za 36. členom se doda nov 36. a člen, ki se glasi:

»Dobiček tujih oseb iz tretjega odstavka 34. člena tega zakona se ugotavlja za vsako koledarsko leto posebej po zaključnem računu, ki ga mora tuja oseba sestaviti po zakonu o družbenem knjigovodstvu (Uradni list SFRJ, št. 23–423/65 in št. 57–940/65 in po predpisih, izdanih na njegovi podlagi.

Med letom, dokler ne napravi zaključnega računa, mora tuja oseba po preteku vsakega trimesečja vplačevati akontacije davka od dobička na podlagi periodičnega obračuna poslovnih uspehov, ki ga sestavi po predpisih o sestavljanju periodičnih obračunov gospodarskih organizacij.

Tuja oseba mora voditi knjige o celotnem svojem poslovanju v Jugoslaviji po določbah zakona o knjigovodstvu gospodarskih organizacij (Uradni list SFRJ, št. 12–215/65 in št. 29–367/66).«

12. člen

V 38. členu se doda za 4. točko nova 5. točka, ki se glasi:

»5. davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila in kombi-vozila.«

Dosedanja 5. točka postane 6. točka.

13. člen

V prvem odstavku 44. člena se 4. točka črta, dosedanje 5. do 15. točka pa postanejo 4. do 14. točka.

V novi 10. točki se na koncu črta vejica, nato pa se dodajo besede: »in iz prejemkov za občasno delo članov mladinskih organizacij v mladinskih zadrugah in servisih.«

Drugi odstavek se črta.

14. člen

Za 44. členom se doda sedem novih členov, ki se glasijo:

»44. a člen

Jugoslovanski državljan, ki je zaposlen pri jugoslovanskem predstavništvu ali pri jugoslovanski organizaciji v tujini, plačuje prispevek iz delovnega razmerja iz tistega zneska osebnega dohodka, ki bi ga dobival, ko bi delal v Jugoslaviji, če se od tega dohodka ne plačuje prispevek ali davek v državi, v kateri je zaposlen.

Jugoslovanski državljan, ki je odšel v tujino v zvezi z izvrševanjem mednarodnih poslovnih ali drugih pogodb ali na strokovno izpopolnitev, ostal pa je v delovnem razmerju v Jugoslaviji, plačuje prispevek iz delovnega razmerja na način in pod pogoji iz prvega odstavka tega člena.

44. b člen

Prispevek iz delovnega razmerja plačuje jugoslovanski državljan, ki je v Jugoslaviji zaposlen pri kakšnem diplomatskem oziroma konzularnem predstavništvu ali pri kakšni tuji ali mednarodni organizaciji ali pa je zaposlen pri predstavniku ali uslužbencu takega predstavništva oziroma organizacije.

44. c člen

Iz osebnega dohodka, ki ga dobiva za delo pri tuji diplomatski misiji ali konzulatu ali pri mednarodni organizaciji oziroma pri predstavniku ali uslužbencu take misije, konzulata ali organizacije v Jugoslaviji ne plačujejo prispevka iz delovnega razmerja:

1. šefi tujih diplomatskih misij, akreditirani v Jugoslaviji, in diplomatske osebe tujih diplomatskih misij v Jugoslaviji ter njihovi družinski člani, ki sestavljajo njihovo gospodinjstvo s pogojem, da ti gospodinjski člani niso jugoslovanski državljani;

2. šefi tujih konzulatov v Jugoslaviji in konzularni funkcionarji, ki so pooblaščeni za konzularne funkcije, ter njihovi družinski člani, ki sestavljajo njihovo gospodinjstvo s pogojem, da ti gospodinjski člani niso jugoslovanski državljani;

3. administrativno in tehnično osebje tujih diplomatskih misij v Jugoslaviji in konzularni uslužbenci, ki opravljajo administrativno in tehnično delo pri tujih konzulatih v Jugoslaviji, ter njihovi družinski člani, ki sestavljajo njihovo gospodinjstvo s pogojem, da ti gospodinjski člani niso jugoslovanski državljani ali da nimajo stalnega prebivališča v Jugoslaviji;

4. funkcionarji Organizacije združenih narodov in njenih specializiranih agencij ter strokovnjaki tehnične pomoči Organizacije združenih narodov in njenih specializiranih agencij;

5. hišno osebje tujih diplomatskih misij in konzulatov ter mednarodnih organizacij in zasebno hišno osebje, zaposleno pri šefih in pri diplomatskem osebju tujih diplomatskih misij in mednarodnih organizacij v Jugoslaviji, s pogojem, da niso jugoslovanski državljani ali da nimajo stalnega prebivališča v Jugoslaviji.

Prispevka iz delovnega razmerja tudi ne plačujejo častni konzularni funkcionarji tujih konzulatov v Jugoslaviji iz tistih osebnih dohodkov in plačil, ki jih dobivajo od države, ki jih je imenovala za opravljanje konzularnih funkcij.

44. č člen

Jugoslovanski državljan in tuj državljan, ki dobi za delo, opravljeno v Jugoslaviji, osebni dohodek naravnost iz tujine, plača iz takega osebnega dohodka prispevek iz delovnega razmerja.

44. d člen

Osebe, ki so zaposlene pri diplomatskih oziroma konzularnih predstavništvih tujih držav ali pri mednarodnih organizacijah ali pa pri predstavnikih ali uslužbencih takih predstavništev ali organizacij, ki uživajo v Jugoslaviji diplomatsko imuniteto, morajo same obračunati in vplačati prispevek iz delovnega razmerja, in sicer v sedmih dneh od dneva, ko prejmejo osebni dohodek.

44. e člen

Če imajo tuje organizacije, ki v Jugoslaviji ne uživajo diplomatske imunitete, in uslužbenci takih organizacij, pri katerih so zaposleni jugoslovanski ali tuji državljani, sedež oziroma stalno prebivališče v Jugoslaviji, morajo ob izplačilu osebnih dohodkov obračunati in v sedmih dneh od izplačila plačati prispevek iz delovnega razmerja po tem zakonu.

44. f člen

Prispevek iz delovnega razmerja, obračunan in odtegnjen iz osebnih dohodkov jugoslovanskim državljanom, ki so zaposleni pri jugoslovanskih pred-

stavništvih in organizacijah v tujini, se plačuje družbeno-politični skupnosti, na katere območju je imel zavezanec stalno prebivališče, preden je odšel službovat v tujino.«

15. člen

V drugem odstavku 48. člena se konec besedila v oklepaju dopolni tako, da se glasi: »(Uradni list SRS, št. 30—309/65 in št. 14—102/68).«

16. člen

V 49. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»*Razdelitev območja občine na posamezne skupine katastrskih občin ali na posamezne katastrske občine, za katere se predpisujejo različne stopnje občinskega prispevka, je treba izvršiti po enotnih kriterijih ob upoštevanju reliefa, kakovosti tal, oddaljenosti in kupne moči tržišča ter oddaljenot od prometnih zvez tako, da se razvrstijo:*

— V prvo skupino — ravna do blago nagnjena zemljišča, ki dopuščajo uporabo težke mehanizacije in imajo dobre komunikacije ter prav dobre tržne pogoje;

— v drugo skupino — blago valovita, gričevnata zemljišča z manjšimi nadmorskimi višinami, ki dopuščajo težjo mehanizacijo in imajo razmeroma dobre tržne pogoje;

— v tretjo skupino — hriboviti predeli z večjimi višinami naselij, ki dopuščajo rabo lažje mehanizacije;

— v četrto skupino — gorati predeli.

V primerih, ko so v predelih z ugodnim reliefom tla slabše kakovosti (kamnita, preplitva, močvirna) ali slabši tržni pogoji, se katastrska občina razvrsti za eno ali dve skupini nižje. V primerih, ko zemljišča cele katastrske občine v pogledu reliefa ali v pogledu tal niso izenačena, se razvrstijo v tisto kategorijo, v katero sodi večji del obdelovalnih površin.

Predloge za razdelitev območij občin na skupine je treba poprej uskladiti. Pri usklajevanju sodelujejo republiški sekretariat za finance, republiški sekretariat za gospodarstvo in geodetska uprava SRS.«

17. člen

Za 49. členom se doda nov 49. a člen, ki se glasi:

»*Za posamezne skupine katastrskih občin lahko predpišejo občinske skupščine stopnje občinskega prispevka od kmetijstva v naslednjih mejah:*

Za prvo skupino od 30 do 42 %,
za drugo skupino od 17 do 29 %,
za tretjo skupino od 10 do 16 %,
za četrto skupino od 3 do 9 %.

Če so v posamezni skupini večje razlike v pogledu reliefa zemljišča in tržnih pogojev, lahko občinska skupščina za del katastrskih občin iste skupine določi v mejah za skupino določenih stopenj posebne stopnje, vendar v eni skupini lahko predpiše največ dve različni stopnji.«

18. člen

V drugem odstavku 56. člena se za besedami »od negozdnih površin za več kot 20 %« doda besedilo »v enem koledarskem letu«.

19. člen

V drugem odstavku 58. člena se besedi: »3000 dinarjev« nadomestita z besedama »4000 dinarjev«.

V tretjem odstavku se vejica za besedami: »iz delovnega razmerja« nadomesti z veznikom »in«, za besedo »pokojnin« se postavi pika, nadaljnje besedilo: »in od invalidnin« pa se črta.

20. člen

V 60. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Oprostitev iz prejšnjega odstavka se ne more priznati, če delovna organizacija tako zemljišče z zakupno ali s kooperacijsko pogodbo prepusti v izkoriščanje lastniku zemljišča, razen če pri kooperacijski pogodbi delež kmetijske organizacije v doseganju skupnega dohodka od tega zemljišča presega 50 %.«

21. člen

Drugi odstavek 62. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Občinske skupščine lahko predpišejo oprostitev prispevka od kmetijstva za zavezance, katerih skupni letni katastrski dohodek znaša nad 200 do 500 din, in za zavezance iz takih višinskih krajev, kjer so proizvodni, ekonomski in prometni pogoji še posebej slabi, če skupni letni katastrski dohodek teh zavezancev od nezgodnih površin ne presega po občinski skupščini določenega zneska.«

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Zavezancem iz hribovitih in goratih krajev, ki vlagajo sredstva v preusmeritev gospodarstva (graditev in adaptacija gospodarskih poslopij, nabava opreme itd.) in v preusmeritev stanovanjskih prostorov v turistične namene, se ne glede na višino osebnih dohodkov lahko prizna posebna olajšava. Pogoje in obseg olajšave določi občinska skupščina.«

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

22. člen

Na koncu 65. člena se pika nadomesti z vejico, nato pa se doda besedilo: »in zakupniki zemljišč, ki jim kmetijska dejavnost ni glavni poklic, če se na takem zemljišču ukvarjajo s proizvodnjo za trg ali imajo od njega druge dohodke.«

23. člen

V 68. členu se za besedama: »kosmatega dohodka« dodajo besede: »(prispevek po odbitku)«.

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi: »Prispevek od obrtnih dejavnosti se ne more določiti v sporazumu, ki ga skleneta občina in zavezanec.«

24. člen

V prvem odstavku 69. člena se pika na koncu črta, nato pa se doda besedilo: »In katerih celotni letni dohodek po odbitku stroškov ne presega 15 000 dinarjev ter ne zaposlujejo tuje delovne sile.«

Drugi in tretji odstavek se črtata.

25. člen

V 70. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Občinska skupščina določa z odlokom osnove in merila za določanje letne pavšalne osnove iz prvega odstavka tega člena za posamezne skupine zavezancev ali za posamezne zavezance in pogoje, pod katerimi je lahko letna pavšalna osnova manjša od največjega letnega zneska osebnega dohodka iz delovnega razmerja delavcev določene gospodarske organizacije, ki opravlja enako ali podobno dejavnost.«

Na koncu četrtega odstavka se doda naslednji stavek: »Zavezanec mora predložiti zahtevo v roku, določenem za vlaganje davčne napovedi.«

26. člen

71. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Letna pavšalna osnova se med letom sorazmerno zniža, če je poslovanje začasno ustavljeno zaradi smrti, bolezni, vojaških obveznosti oziroma iz drugih razlogov, če je začasno ustavitev poslovanja dovolil pristojni organ.«

27. člen

72. člen se črta.

28. člen

V prvem odstavku 73. člena se črta besedilo: »Osebam, ki se ukvarjajo z obrtnimi storitvami za neposrednega naročnika kot s postranskim poklicem.«

Na koncu prvega odstavka se doda naslednji stavek: »Prispevek od obrtnih dejavnosti v pavšalnem letnem znesku plačujejo tudi osebe, ki se ukvarjajo z obrtnimi storitvami za neposrednega naročnika kot s postranskim poklicem v tistih dejavnostih, ki jih določi občinska skupščina.«

29. člen

V tretjem odstavku 74. člena se črtajo besede: »so proporcionalne in«.

30. člen

Za 74. členom se doda nov 74. a člen, ki se glasi:

»Prispevek po odbitku plačujejo tudi tuji prevozniki, kadar prevažajo potnike in blago iz Jugoslavije, pa nimajo tu svojega predstavništva, če plačujejo jugoslovanski prevozniki potnikov in blaga ustrezni davek v zadevni tuji državi.

Stopnje tega prispevka predpisuje zvezna skupščina.

31. člen

V 75. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Zavezance, ki doslej niso bili obdavčeni po dejanskem dohodku, mora za davčne zadeve pristojni občinski upravni organ obvestiti s posebno odločbo, da se bodo odslej obdavčevali po dejanskem dohodku.«

32. člen

V tretjem odstavku 76. člena se za tretjo točko dodasta dve novi točki, *ki se glasita:*

»4. Izplačane dnevnice in potni stroški zaposleni tuji delovni sili v zvezi z deli, opravljenimi izven poslovnega sedeža. Dnevnice se lahko priznavajo do višine poprečnih dnevnic delavcev ustrezne strokovne izobrazbe iste dejavnosti v gospodarskih organizacijah na območju občine;

5. Stroški prevozov, ki so bili potrebni pri opravljanju dela;«

Dosedanje 4. do 17. točka postanejo 6. do 19. točka.

33. člen

V prvem odstavku 79. člena se beseda: »praviloma« črta.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko določi občinska skupščina z odlokom, pod katerimi pogoji je lahko osnova za prispevek zavezancev posameznih dejavnosti manjša kot enoleten poprečni osebni dohodek delavca iz omenjenega odstavka.«

34. člen

81. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Stopnje občinskega prispevka iz osebnega dohodka od obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, ki se plačujejo po letnih osnovah, smejo znašati največ:

Osnova	Stopnja
do 20 000 din	8 %
od 20 000 do 25 000 din	10 %
od 25 000 do 30 000 din	13 %
od 30 000 do 35 000 din	17 %
od 35 000 do 40 000 din	21 %
od 40 000 do 45 000 din	25 %
od 45 000 do 50 000 din	30 %
od 50 000 do 55 000 din	33 %
od 55 000 do 60 000 din	36 %
od 60 000 do 65 000 din	39 %
od 65 000 do 70 000 din	42 %
nad 70 000 din	45 %

Občinske skupščine lahko predpišejo davčne olajšave v obliki odstotnega znižanja odmerjenega prispevka za posamezne obrtne stroke, katerih razvoj se želi pospeševati glede na njihove specifične potrebe.«

35. člen

V prvem odstavku 87. člena se beseda: »praviloma« črta.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko določi občinska skupščina z odlokom, pod katerimi pogoji je lahko osnova za prispevek zavezancev posameznih dejavnosti manjša kot enoletni poprečni osebni dohodek delavca iz omenjenega odstavka.«

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

36. člen

8. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Stopnje občinskega prispevka iz osebnega dohodka od intelektualnih storitev, ki se plačujejo po letnih osnovah, smejo znašati največ:

Osnova	Stopnja
do 20 000 din	13 %
od 20 000 do 25 000 din	15 %
od 25 000 do 30 000 din	18 %
od 30 000 do 35 000 din	22 %
od 35 000 do 40 000 din	26 %
od 40 000 do 45 000 din	30 %
od 45 000 do 50 000 din	35 %
nad 50 000 din	40 %

Občinske skupščine lahko predpišejo davčne olajšave v obliki odstotnega znižanja odmerjenega prispevka za posamezne vire dohodkov.«

37. člen

V drugem odstavku 89. člena se črtajo besede: »so proporcionalne in«.

Doda se nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Prispevek iz prvega odstavka tega člena plačuje od prejemkov za svoje delo pri domači gospodarski organizaciji tudi tuji strokovnjak, ki opravlja to delo po pogodbi, sklenjeni v skladu s pogodbo o vložitvi sredstev tujih oseb v domačo gospodarsko organizacijo po določbah zakona o sredstvih gospodarskih organizacij.«

38. člen

V prvem odstavku 91. člena se besede: »neodvisno od določb 86. in 90. člena tega zakona« črtajo.

39. člen

101. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Stopnje prispevka od avtorskih pravic so lahko različne po posameznih vrstah avtorskih pravic, kot tudi po tem, ali dobiva dohodek od avtorskih pravic sam avtor ali pa kdo, na kogar je avtorska pravica prenesena.«

40. člen

V 102. členu se na koncu 1. točke doda naslednje besedilo: »In od nagrad, ki se pod istimi pogoji dajejo za uspeh na področju gospodarstva;«

41. člen

Za 103. členom se doda nov 103. a člen, ki se glasi:

»Iz osebnega dohodka, ki ga imajo v Jugoslaviji od avtorskih pravic tuji državljani ali tuje zasebne pravne osebe, ki v Jugoslaviji nimajo stalnega prebivališča oziroma sedeža, ali pa jugoslovanski državljani, ki imajo stalno prebivališče v tujini, plačajo ti prispevek od avtorskih pravic tisti družbeno-politični skupnosti, na katere območju ima sedež izplačevalec.

Če ima oseba iz prvega odstavka tega člena v Jugoslaviji dohodek iz naslova malih avtorskih pravic, plača prispevek tisti družbeno-politični skupnosti, na katere območju ima sedež organizacija za varstvo malih avtorskih pravic.«

42. člen

Členi 104 do 107 se nadomestijo z naslednjimi členi:

»*VIII. Prispevek iz skupnega dohodka občanov.*

104. člen

Zavezanec za prispevek iz skupnega dohodka je občan, ki ima stalno prebivališče v Jugoslaviji in ima v posameznem koledarskem letu iz kakršnihkoli virov skupen čisti dohodek, ki presega določen znesek.

Zavezanec za prispevek po prvem odstavku tega člena je tudi jugoslovanski državljan, ki dobi osebni dohodek pri jugoslovanskem predstavništvu ali jugoslovanski organizaciji v tujini, če se iz takega osebnega dohodka v tujini ne plačuje prispevek oziroma davek.

Zavezanec za prispevek iz skupnega dohodka občanov je tudi tuji strokovnjak iz 89. člena tega zakona, ki ima od dela v Jugoslaviji iz vseh virov v posameznem koledarskem letu skupen čisti dohodek, ki presega določen znesek.

105. člen

Za skupen čisti dohodek se šteje skupen znesek vseh osebnih dohodkov in drugih dohodkov, ki jih ima zavezanec za prispevek iz skupnega dohodka občanov iz kakršnihkoli virov v posameznem koledarskem letu v Jugoslaviji, kot tudi dohodek, dosežen po *drugem odstavku 104. člena tega zakona,* zmanjšan za prispevke in davke, ki se plačujejo iz osebnih in drugih dohodkov po posebnih zveznih predpisih.

V skupen čisti dohodek se ne vštevajo dohodki, od katerih se ne plačujejo prispevki oziroma davki, in dohodki, ki so oproščeni plačevanja prispevkov oziroma davkov, razen prejemkov iz naslova pokojnin in nadomestil osebnega dohodka za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni.

Pri zavezancih, ki se jim prispevek določa po katastrskem dohodku, po pavšalni letni osnovi ali v pavšalnem letnem znesku in pri zavezancih, ki se jim prispevek odmerja po sporazumno določeni osnovi ali sporazumno določenem letnem znesku, se šteje za skupen čisti dohodek tisti dohodek, ki ga je zavezanec dejansko dosegel, po odbitku vseh prispevkov oziroma davkov, ne glede na to, na kakšen način mu je bil prispevek oziroma davek določen.

Zavezancu za prispevek iz skupnega dohodka občanov, ki plačuje prispevek iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti, se v skupni čisti dohodek všteva osebni dohodek od kmetijske dejavnosti najmanj v višini katastrskega dohodka

od negozdnih površin in dohodkov od gozda, zmanjšan za prispevke in davke, ki se plačujejo po tem zakonu, ter za druge prispevke in davke, ki se plačujejo iz osebnih dohodkov po posebnih zveznih predpisih.

Republiški sekretar za finance je pooblaščen, da predpiše, kaj se šteje za odbitno postavko pri ugotavljanju skupnega čistega dohodka zavezancev iz tretjega odstavka tega člena.

105. a člen

Zavezancu, ki plačuje prispevek iz osebnega dohodka v odstotku od vsakega posameznega kosmatega dohodka (74. in 89. člen), se pri ugotavljanju čistega dohodka priznajo stroški, ki so bili potrebni za dosego takšnega dohodka. *Za stroške, ki so bili potrebni za dosego takšnega dohodka, se od vsakega posameznega kosmatega dohodka odšteje 30 odstotkov, če zavezanec ne dokaže večjih stroškov.*

Zavezancu za prispevek iz tretjega odstavka 104. člena tega zakona se skupni čisti dohodek zmanjša za 30 odstotkov na račun izdatkov za socialno zavarovanje in drugih izdatkov v zvezi z njegovim prebivanjem v Jugoslaviji.

106. člen

Osnova za prispevek iz skupnega dohodka občanov je skupen čisti dohodek, ki ga je imel zavezanec v letu, za katero se mu odmerja prispevek, zmanjšan za določen znesek.

106. a člen

Zavezancem, ki vzdržujejo družinske člane, se osnova iz 106. člena tega zakona zmanjša za določen znesek za vsakega vzdrževanega družinskega člana. Če ima vzdrževani družinski član iz kakršnihkoli virov lastne dohodke, se določeni znesek zmanjša za toliko, kolikor so znašali letni dohodki tega člana.

Zavezanec lahko uveljavlja olajšavo v višini, ki je v sorazmerju s časom dejanskega vzdrževanja družinskega člana, za katerega uveljavlja olajšavo.

106. b člen

Za vzdrževanega družinskega člana se štejejo otroci, zakonec in starši zavezanca, ki jih zavezanec vzdržuje, če nimajo lastnih sredstev za preživljanje ali če so njihova lastna sredstva manjša od z zakonom predpisane višine olajšave za vzdrževanje družinskega člana.

Za vzdrževanega družinskega člana se štejejo tudi starši zavezanca, ki so v oskrbi v varstvenih ustanovah, če zavezanec krije del stroškov za oskrbo. V tem primeru se zavezancu njegova osnova zmanjša za znesek njegovega prispevka k oskrbovalnini. Olajšava se uveljavlja le na podlagi potrdila pristojnega občinskega upravnega organa.

Če je v družini več zavezancev prispevka iz skupnega dohodka občanov, lahko olajšave za vzdrževane družinske člane uveljavlja samo eden, drugi pa le morebitno razliko do celotne višine olajšave.

106. c člen

Osebni dohodek od dela, iz katerega se plačuje prispevek od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav, ki ga je avtor ustvarjal dalj kot eno

leto, se na zahtevo zavezanca, ki je to podprl s potrebnimi dokazi, razdeli na enake dele na toliko let, kolikor je avtor delo ustvarjal, vendar največ na pet let.

106. č člen

Če dobi tuji strokovnjak iz tretjega odstavka 104. člena tega zakona pri domači gospodarski organizaciji, v katero so vložena sredstva tuje osebe, prejemke za delo, ki je trajalo manj kot eno leto, se mu odmeri prispevek od osnove, preračunane na letni znesek, nato pa prispevek zmanjša v sorazmerju s časom, kolikor je delal manj kot eno leto.

Domača gospodarska organizacija mora v roku, ki je določen za vložitev napovedi za odmero prispevka iz skupnega dohodka občanov od čistega dohodka, ki ga je imel tuji strokovnjak v prejšnjem letu, po odbitku neobdavčenega zneska obračunati in odtegniti strokovnjaku od prejemkov ustrezni prispevek ter ga vplačati v sedmih dneh od zadnjega izplačila.

Če tuji strokovnjak neha delati pri domači gospodarski organizaciji, preden poteče rok za vložitev napovedi za odmero prispevka iz skupnega dohodka občanov, mora domača gospodarska organizacija obračunati, odtegniti in vplačati ustrezni prispevek v sedmih dneh od dneva, ko je strokovnjaku izplačala zadnje prejemke.

Če domača gospodarska organizacija ne ravna po drugem in tretjem odstavku tega člena, se ji ustrezni prispevek iz skupnega dohodka občanov za tujega strokovnjaka zaračuna iz njenih sredstev.

107. člen

Stopnje prispevka iz skupnega dohodka občanov so progresivne.«

43. člen

109. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Davka na dohodke od stavb ne plačujejo:

1. kmetijska gospodinjstva za gospodarska poslopja, v katerih imajo kmetijske pridelke, živino, kmetijske stroje in orodje;

2. diplomatska in konzularna predstavništva za lastne stavbe, v katerih imajo prostore, in predstavništva mednarodnih organizacij za lastne stavbe, v katerih imajo prostore;

3. tuje države za stavbe, v katerih stanujejo člani in uslužbenci njihovih diplomatskih in konzularnih predstavništev, če velja vzajemnost.«

44. člen

Tretji odstavek 111. člena se črta, četrti odstavek pa postane tretji odstavek.

45. člen

Za 111. členom se dodajo trije novi členi, ki se glasijo:

»111. a člen

Osnova za davek na dohodek od stavb pri stanovanjskih prostorih, ki se sezonsko ali občasno uporabljajo samo za počitek ali oddih (počitniške hišice

in pdobno), je enoletni znesek stanarine, zmanjšan za stroške vzdrževanja in upravljanja in za znesek enoletne amortizacije takih prostorov.

Znesek enoletne stanarine iz prvega odstavka tega člena ustreza znesku stanarine za enake ali podobne stanovanjske prostore, ki se v istem kraju uporabljajo za stalno stanovanje.

111. b člen

Če so stanovanjski prostori iz prvega odstavka 111. a člena tega zakona oddani v najem, plačuje lastnik stanovanjskih prostov poleg davka iz omenjenega člena še poseben davek od dohodkov, ki jih ima od oddaje takih prostorov v najem.

Osnova za davek iz prvega odstavka tega člena je skupen znesek dohodkov, dosežen z oddajo prostorov v najem, zmanjšan za stroške, ki so bili potrebni za dosego dohodkov (amortizacije pohištva in drugega inventarja, poraba toka, vode, kurjave in podobno).

111. c člen

Amortizacijo ter vzdrževalne, upravne in druge stroške, ki so potrebni za doseganje dohodkov od stavb in stanovanjskih prostorov iz 111. do 111. b člena tega zakona, lahko določi občinska skupščina v pavšalnem znesku ali v odstotku od stanarine oziroma od zneska, doseženega z oddajanjem stanovanjskih prostorov v najem.«

46. člen

V 112. členu se za četrtim odstavkom dodajo trije novi odstavki, ki se glasijo:

»Začasno oprostitev davkov po tem členu uveljavlja zavezanec s posebno vlogo, ki jo predloži za davčne zadeve pristojnemu občinskemu upravnemu organu v tridesetih dneh od pričetka uporabe stavbe. Če je vloga vložena po preteku tega roka, se oprostitev prizna od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi, za pretekli čas pa se trajanje oprostitve skrajša.

Oprostitve iz prvega odstavka tega člena ni mogoče priznati za stanovanjske prostore, ki se sezonsko ali občasno uporabljajo samo za počitek ali oddih (počitniške hišice ipd.).

Oprostitve po tem členu veljajo tudi za garaže.«

47. člen

V 113. členu se 2. točka črta.

48. člen

V prvem odstavku 115. člena se besede: »ki je bila kupljena z namenom prodaje« črtajo.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Če so bile premične stvari iz prvega odstavka tega člena prodane po treh letih, nepremične stvari pa po desetih letih od dneva, ko so bile kupljene, ni treba plačati davka iz prvega odstavka tega člena.«

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi: »Za stvari večje in trajnejše uporabne vrednosti po prvem odstavku tega člena se štejejo vse nepremičnine in avtomobili ter vse druge stvari, katerih prometna vrednost znaša več kot 5000 dinarjev.«

49. člen

Za 122. členom se doda nov 122. a člen, ki se glasi:

»Stopnje davka od dediščine in darila so progresivne in odvisne od vrednosti podedovanega oziroma v dar prejetega premoženja in od dednega reda.

Kadar je dedič oziroma obdarjenec zasebna pravna oseba, se določajo stopnje davka na dediščine oziroma darila progresivno po vrednosti podedovanega ali v dar prejetega premoženja.

Za v dar prejeto premoženje so lahko predpisane posebne progresivne stopnje na dediščine in darila, določene v odstotku od davčne osnove in odvisne od prometne vrednosti kvadratnega metra površine v dar prejetega zemljišča oziroma od prometne vrednosti kvadratnega metra zgrajene površine v dar prejetega gradbenega objekta.«

50. člen

Naslov XII. poglavja se spremeni tako, da se glasi:

»XII. Davek na kmetijske proizvajalne priprave in na samorodno trto in davek na tovorna cestna motorna vozila in priklopna vozila ter kombi-vozila.«

51. člen

Za 130. členom se dodasta dva nova člena, ki se glasita:

»130. a člen

Občani, ki imajo tovorna cestna motorna vozila in priklopna vozila ali kombi-vozila, plačujejo davek od premoženja iz naslova posesti teh vozil.

Davek po prejšnjem odstavku se ne plačuje od vozil, ki se štejejo za kmetijske proizvajalne priprave.

Davek se določi v letnih zneskih glede na vrsto vozila, nosilnost oziroma število konjskih moči oziroma delovno prostornino motorja.

130. b člen

Davek po prejšnjem členu odmerja za davčne zadeve pristojni upravni organ občine, v kateri je vozilo registrirano, na podlagi evidence o registriranih vozilih. Davek za tekoče leto se odmeri do 28. februarja in plačuje po določbah 179. člena tega zakona. Če se vozilo izbriše iz registracije v občini, ki je odmerila davek, preneha obveznost plačila davka v tej občini s koncem trimesečja.«

52. člen

134. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Davek na tujo delovno silo se ne plačuje od tistega dela dohodka, ki se na podlagi kolektivne pogodbe razdeli delavcem kot presežki v skupnem delu doseženega dohodka.«

53. člen

148. člen se spremeni tako, da se glasi:

»*Zavezanci za prispevek oziroma davek, razen zavezancev za prispevek iz osebnega dohodka od kmetijstva in zavezancev za davek na tovorna cestna*

motorna vozila in priklopna vozila ter kombi-vozila ter zavezancev za prispevek, ki se plačuje po odbitku, morajo vložiti pri pristojnem občinskem upravnem organu davčne službe napoved s podatki, ki so potrebni za ugotovitev prispevkov in davkov.

Zavezanci, ki plačujejo prispevek v pavšalnem znesku, ne vlagajo napovedi o osebnem dohodku. Ti zavezanci morajo dati podatke, potrebne za določitev pavšalnega prispevka, samo na zahtevo za dohodke pristojnega občinskega upravnega organa.

Obliko in vsebino davčne napovedi predpiše republiški sekretar za finance.«

54. člen

149. člen se črta.

55. člen

V 150. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»*Poziv k napovedi za odmero prispevka oziroma davka izda za davčne zadeve pristojni občinski upravni organ. Rok za vložitev napovedi določi občinska skupščina in ne sme biti daljši kot do 31. januarja, če ni z zakonom drugače določeno. Če je napoved skupnega dohodka za odmero prispevka iz skupnega dohodka občanov odvisna od odmere drugih prispevkov in davkov, ki zavezancu niso odmerjeni do takrat, ko bi moral vložiti napoved za odmero prispevka iz skupnega dohodka, mora vložiti napoved za odmero tega prispevka v 15 dneh od dneva, ko prejme odločbo o odmeri drugih prispevkov in davkov.*«

56. člen

V 152. členu se doda za tretjim odstavkom nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Lastnikom stanovanjskih prostorov iz 111. a člena tega zakona, ki oddajajo te prostore v najem, pa ne napovedo dohodkov od takega najema, se lahko poleg povečanega davka iz prvega in drugega odstavka tega člena izreče tudi kazen za prekršek po določbah 209. člena tega zakona.«

57. člen

Za 152. členom se doda nov 152. a člen, ki se glasi:

»Občan, ki vloži prošnjo za opravljanje obrtne ali druge gospodarske dejavnosti ali za opravljanje intelektualnih storitev (opravljanje dejavnosti), mora prošnji priložiti pismeno izjavo o tem, ali je že pred tem opravljal enako ali kakšno drugo dejavnost na območju kakšne druge občine. Če je pred tem opravljal kakšno takšno dejavnost na območju druge občine, mora prošnji priložiti dokaz, da je popolnoma poravnal vse svoje obveznosti v občini, v kateri je prej opravljal dejavnost.

Zavezanec za prispevek oziroma davek mora ob premestitvi sedeža svoje dejavnosti iz prvega odstavka tega člena z območja ene na območje druge občine predložiti občinskemu upravnemu organu davčne službe tiste občine, v kateri bo imel novi sedež, dokaz, da je popolnoma poravnal vse zapadle obveznosti v občini, v kateri je imel prej sedež svoje dejavnosti.

Organ, ki je pristojen dovoliti opravljanje dejavnosti, ne more brez izjave oziroma dokaza iz prvega in drugega odstavka tega člena dati dovoljenja, zavezanec za prispevek oziroma davek pa ne sme začeti z dejavnostjo, če zanjo oziroma za spremembo sedeža ni dobil potrebnega dovoljenja.«

58. člen

154. člen se črta.

59. člen

Za 158. členom se doda nov 158. a člen, ki se glasi:

»Če občinski upravni organ davčne službe v postopku iz 157. in 158. člena tega zakona ugotovi, da podatki, ki jih je zavezanec za prispevek oziroma davek dal v napovedi ali v posebnem pozivu iz 155. člena tega zakona, ne ustrezajo dejanskemu stanju, določi osnovo za prispevek oziroma davek po svojih ugotovitvah.

Če zavezanec za prispevek oziroma davek oporeka zoper osnovo, določeno na način iz prvega odstavka tega člena, je mogoče tako določeno osnovo znižati le tedaj, če da zavezanec verodostojne dokaze, da je osnova manjša.«

60. člen

Za 164. členom se doda nov 166. a člen, ki se glasi:

»Zavezancem, ki se jim prispevek oziroma davek določa po pavšalni osnovi, v pavšalnem letnem znesku ali po sporazumu, se sme naprej določena višina prispevka oziroma davka spremeniti, če se med letom bistveno poveča ali zmanjša obseg poslovanja.«

61. člen

V 177. členu se doda za tretjim odstavkom nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Prispevki po odbitku se obračunavajo in plačujejo po stopnjah, ki veljajo na dan izplačila osebnega dohodka.«

62. člen

Prvi odstavek 179. člena se spremeni tako, da se glasi:

»*Prispevki in davki, ki se plačujejo od katastrskega dohodka, od dejanskega dohodka in od pavšalnih osnov ter od skupnega dohodka občanov, se plačujejo v enakih trimesečnih obrokih, ki zapadejo v plačilo vsakega prvega v trimesečju, plačani pa morajo biti v 45 dneh po zapadlosti.*«

Tretji odstavek se črta,

63. člen

V prvem odstavku 180. člena se črtajo besede: »izvzemši prispevek iz skupnega dohodka občanov«.

64. člen

Za 192. členom se dodasta dva nova člena, ki se glasita:

»192. a člen

Zavezanci za prispevek ali davek, ki imajo dohodke od delovnih in drugih organizacij ali pa od državnih organov in zasebnih pravnih oseb za dobavljeno blago in za opravljene storitve, in zavezanci, ki imajo dohodke od premoženja, morajo pred predložitvijo računa oziroma potrdila v plačilo predložiti račun oziroma potrdilo upravnemu organu občine, ki jim predpisuje prispevek oziroma davek, da ga evidentira. Če zavezanec ni plačal zapadlih obveznosti, zapiše upravni organ občine na račun oziroma potrdilo nalog izplačevalcu plačila za

prodano blago in za opravljene storitve oziroma za dohodke od premoženja, naj ob izplačilu odtegne zapadli prispevek oziroma davek.

Od obveznosti iz prvega odstavka tega člena so izvzete po zveznih predpisih določene posamezne kategorije zavezancev.

Natančnejše določbe o evidentiranju računov oziroma potrdil in o plačevanju zapadlega prispevka oziroma davka po prvem odstavku tega člena urejajo zvezni predpisi.

192. b člen

Lastniki tovornih cestnih motornih in priklopnih vozil ter kombi-vozil morajo ob registraciji vozila oziroma ob podaljšanju njene veljavnosti predložiti za registracijo pristojnemu organu dokaz, da so plačali vse zapadle prispevke in davke.

Brez dokaza iz prvega odstavka tega člena ni mogoče registrirati vozila in ne podaljšati veljavnosti registracije.«

65. člen

V drugi alinei prvega odstavka 193. člena se podpičje na koncu nadomesti z vejico in se doda naslednje besedilo: »če ne gre za primere iz četrtega odstavka 33. člena tega zakona;«.

66. člen

Za 200. členom se doda nov 200. a člen, ki se glasi:

»Občinska skupščina lahko predpiše, da more dobiti občan dovoljenje za posamezne obrtne dejavnosti, gostinsko dejavnost, prevozniško dejavnost ali drugo gospodarsko dejavnost s pogojem, če da eden ali več občanov pismeno izjavo, s katero prevzamejo poroštvo za njegove obveznosti iz naslova davkov in prispevkov, če jih ne bi bilo mogoče niti prisilno izterjati iz njegovega premoženja.

V predpisu iz prvega odstavka tega člena je lahko določeno, da velja poroštvo za vse premoženje ali le za določen del porokovega premoženja, kot tudi, da se izpolnitev porokove obveznosti zavaruje z zastavo ali na kakšen drug način.«

67. člen

V 203. členu se drugi odstavek črta, nato pa se dodajo štirje novi odstavki, ki se glasijo:

»Ko vloži pri sodišču predlog za prenos nepremičnine iz naslova sodne poravnave ali po sodni odločbi o prenosu na podlagi priznanja prejšnjega lastnika, da je nepremičnino prodal — mora občan, ki na taki podlagi prenaša nepremičnino, in občan, na katerega se nepremičnina prenaša, predložiti dokaz, da je plačal zapadli prispevek oziroma davek.

Brez dokaza o plačanem zapadlem prispevku oziroma davku po prvem in drugem odstavku tega člena ni mogoče overiti pogodbe o prenosu nepremičnine oziroma ni mogoč prenos nepremičnine v javnih knjigah.

Za občane, ki si pridobijo nepremičnino v občini, v kateri nimajo stalnega prebivališča, mora organ oziroma sodišče, ki je overilo pogodbo o prenosu, in sodišče, pri katerem je bil opravljen prenos nepremičnine po drugem odstavku tega člena, poslati en izvod pogodbe oziroma sodne odločbe pristojnemu upravnemu organu občine, v kateri ima stalno prebivališče tisti, na katerega se

nepremičnina prenaša, in sicer v 30 dneh od overitve pogodbe oziroma od izdaje sodne odločbe, na podlagi katere se prenaša lastnina na nepremičnini.

Za občane, ki si postavijo stanovanjsko hišo ali kakšen drug gradbeni objekt v občini, v kateri nimajo stalnega prebivališča, mora upravni organ občine, ki izdaja dovoljenje za uporabo zgrajene stanovanjske hiše oziroma objekta, v 30 dneh poslati en izvod dovoljenja pristojnemu upravnemu organu občine, v kateri ima stalno prebivališče tisti, ki mu je dovoljenje izdano.«

68. člen

Namesto 209. člena se vstavi novo poglavje, ki se glasi:

»XVI. Kazenske določbe

209. člen

Zavezanec za prispevek ali davek — občan ali zasebna pravna oseba se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo od 500 do 10 000 dinarjev:

1. če na poziv pristojnega občinskega upravnega organa ne predloži v določenem roku podatkov, potrebnih za odmero prispevka oziroma davka, ki bi mu jih po določbah zakona moral predložiti izven podatkov, ki jih je navedel v napovedi;

2. pristojnemu občinskemu upravnemu organu ne dovoli pregleda poslovnih knjig in poslovnih prostorov ali ga pri pregledu ovira, da ne more zbrati podatkov, ki jih potrebuje za odmero prispevka oziroma davka;

3. če ne vodi, ne vodi v redu ali nepravilno vodi poslovne knjige, ki jih je dolžan voditi;

4. če ne priglasi v predpisanem roku začetka dejavnosti, iz katere ima dohodek, od katerega se plačuje prispevek oziroma davek, ali če ne priglasi v predpisanem roku premoženja, od katerega se plačuje davek;

5. če da neresnično izjavo iz prvega odstavka 152. a člena tega zakona ali če ne predloži dokaza iz drugega odstavka omenjenega člena, pa začne opravljati dejavnost, ki zanjo oziroma za spremembo sedeža ni dobil potrebnega dovoljenja;

6. če se izmika plačilu odmerjenega oziroma določenega prispevka ali davka in ne poravna svoje obveznosti v šestih mesecih od dneva, ko je zapadla v plačilo, s pogojem, da je bila v tem času brezuspešno poskušana prisilna izterjava.

Z denarno kaznijo od 300 do 3000 dinarjev se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba zasebne pravne osebe, ki stori kakšno dejanje iz prvega odstavka tega člena.

Poleg denarne kazni za prekršek iz prvega odstavka tega člena se lahko izreče storilcu tudi varstveni ukrep odvzema dovoljenja za samostojno dejavnost za čas do pet let.

209. a člen

Za prekršek iz 1. do 4. točke prvega odstavka 209. člena tega zakona lahko izreče pooblaščena oseba pristojnega občinskega upravnega organa storilcu prekrška takoj na mestu najnižji znesek denarne kazni, ki je določen v prvem in drugem odstavku omenjenega člena.

209. b člen

Če pooblaščena oseba pristojnega občinskega upravnega organa ne izreče takoj na mestu denarne kazni po 209. a členu tega zakona ali če storilec prekrška noče plačati tako izrečene kazni, vodi postopek za tak prekršek na prvi stopnji pristojni občinski upravni organ.

O pritožbi zoper odločbo, izdano na prvi stopnji, odloča republiški upravni organ, ki je pristojen za finance.

Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

209. c člen

Glede zastaranja pravice do izvedbe postopka, izterjanja denarne kazni za prekrške iz 209. a in 209. b člena tega zakona ter glede pristojnosti za postopek o prekrških in glede pritožbe veljajo določbe tega zakona, glede vsega drugega pa določbe temeljnega zakona o prekrških.

209. č člen

Zavezanec za prispevek oziroma davek, za katerega se iz poslovnih knjig, računov o dobavi blaga ali o storitvah, ki jih je dolžan evidentirati, ali kako drugače ugotoviti, da je napovedal manjši osebni dohodek oziroma manjše dohodke, kot jih je dejansko imel, ali da ni prijavil premoženja, se kaznuje, če prispevek oziroma davek, ki odpade na nenapovedani osebni dohodek, dohodke oziroma premoženje, nima za posledico kazensko odgovornost za davčno zatajitev, za prekršek z denarno kaznijo do petkratnega zneska prispevka oziroma davka, ki odpada na manj napovedani osebni dohodek, dohodke oziroma na manj prijavljeno premoženje.

Poleg denarne kazni za prekršek iz prvega odstavka tega člena se sme izreči storilcu tudi varstveni ukrep odvzema dovoljenja za samostojno dejavnost za čas do pet let.

209. d člen

Z denarno kaznijo do petkratnega zneska neplačanega prispevka, ki se obračunava in plačuje pri izplačevanju osebnih dohodkov (prispevek po odbitku), se kaznuje za gospodarski prestopek delovna ali druga organizacija, ki samostojno ustvarja dohodek, če pri izplačilu osebnih dohodkov, iz katerih se obračunava in plačuje prispevek po tem zakonu, ne obračuna in ne vplača ustreznega zneska prispevka z namenom, da bi se izognila plačilu.

Z denarno kaznijo od 300 do 3000 dinarjev se kaznuje za gospodarski prestopek oseba delovne ali druge organizacije, ki je odgovorna za obračunavanje in vplačevanje prispevkov po odbitku, če stori kakšno dejanje iz prvega odstavka tega člena.

209. e člen

Z denarno kaznijo do petkratnega zneska neplačanega prispevka se kaznuje za prekršek zasebni delodajalec, če stori dejanje iz prvega odstavka 209. d člena tega zakona, in zavezanec, ki mora po določbah tega zakona sam obračunati in vplačati prispevek, pa tega ne stori v roku, ki je določen v tem zakonu.

209. f člen

Z denarno kaznijo od 300 do 3000 dinarjev se kaznuje za prekršek odgovorna oseba državnega organa, če stori dejanje iz prvega odstavka 209. d člena tega zakona.

209. g člen

Delovna ali druga organizacija in zasebna pravna oseba se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo od 1000 do 50 0000 dinarjev, če ne da pristojnemu občinskemu upravnemu organu v določenem roku podatkov, potrebnih za odmero prispevkov in davkov občanom, ki mu jih je po zakonu dolžna pošiljati.

Z denarno kaznijo iz prvega odstavka tega člena se kaznuje delovna ali druga organizacija ali zasebna pravna oseba, če izplača občanu dobavljeno blago ali opravljene storitve po računu, ki ni bil pred tem evidentiran pri pristojnem občinskem upravnem organu, ali če po njegovem nalogu ne odtegne in ne vplača prispevka oziroma davka.

Delovna ali druga organizacija in zasebna pravna oseba se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo od 1000 do 30 000 dinarjev, če na zahtevo pristojnega občinskega upravnega organa ne dovoli pregleda svojih knjig, da bi ta mogel ugotoviti osebne dohodke in druge dohodke zavezancev za prispevek in davek.

Za prekršek iz prvega ali drugega odstavka tega člena se kaznuje z denarno kaznijo od 300 do 3000 dinarjev tudi odgovorna oseba državnega organa, delovne ali druge organizacije ali zasebne pravne osebe.

209. h člen

Delovna ali druga organizacija in zasebna pravna oseba se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo do 30 000 dinarjev, če vplača prispevek, ki se plačuje po odbitku, v korist druge, ne pa v korist tiste družbeno-politične skupnosti, ki ji ta prispevek pripada.

Za prekršek iz prvega odstavka tega člena se kaznuje z denarno kaznijo od 300 do 3000 dinarjev tudi odgovorna oseba delovne ali druge organizacije.

209. i člen

Odgovorna oseba organa, ki overi pogodbo iz 203. člena tega zakona brez dokaza, da je plačan prispevek oziroma davek, se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo od 300 do 3000 dinarjev.

209. j člen

Tuja pravna oseba se kaznuje za gospodarski prestopek:

1. z denarno kaznijo od 500 do 100 000 dinarjev, če ne ravna po prvem ali drugem odstavku 36. a člena tega zakona;

2. z denarno kaznijo od 500 do 50 000 dinarjev, če ne ravna po tretjem odstavku 36. a člena tega zakona.

209. k člen

Tujec, ki ne ravna po prvem, drugem ali tretjem odstavku 36. a člena tega zakona, se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo od 500 do 10 000 dinarjev.«

69. člen

Poglavje »Predhodne in končne določbe« postane XVII. poglavje.

70. člen

Ne glede na 18. člen zakona o prispevkih in davkih občanov:

1. se bodo pri odmeri prispevka iz skupnega dohodka občanov za leto 1968 uporabljale odločbe tega zakona, ki se nanašajo na ugotavljanje skupnega čistega dohodka in na zmanjševanje odmerne osnove za vzdrževane družinske člane, glede stopenj prispevka in zneska zmanjšanja dohodka (20 000 din), postopka ter roka in načina plačevanja pa se bodo uporabljale doslej veljavne določbe iz zakona o zveznih prispevkih iz osebnega dohodka;

2. se bo davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombivozila plačeval od 1. julija 1968; s tem dnem se za ta vozila preneha plačevati komunalna taksa na cestna motorna vozila v zasebni lastnini, ki je bila uvedena z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih taksah (Uradni list SRS, št. 15/68), komunalna taksa, plačana za taka vozila za čas po 1. juliju 1968, pa se všteje v odplačilo tega davka za isto vozilo, četudi je bila komunalna taksa plačana v drugi občini;

3. lahko predpiše občinska skupščina za zavezance za prispevek in davek od obrtnih ter drugih gospodarskih dejavnosti in od samostojnega opravljanja intelektualnih storitev, ki jim bo prispevek oziroma davek za leto 1968 določen po preteku leta, da veljajo določbe tega zakona tudi pri določanju njihovih obveznosti za omenjeno leto.

71. člen

Doslej priznane začasne oprostitve davka na dohodke od stavb nehajo veljati konec leta 1968, če so v nasprotju s šestim odstavkom 112. člena zakona o prispevkih in davkih občanov.

72. člen

Občani, ki so do uveljavitve tega zakona že dobili dovoljenje za opravljanje obrtnih dejavnosti, gostinske dejavnosti, prevozniške dejavnosti ali kakšne druge gospodarske dejavnosti, za katere bo predpisano obvezno poroštvo po 200. a členu zakona o prispevkih in davkih občanov, bodo mogli po 31. decembru 1968 še naprej opravljati zadevno dejavnost, če bo do omenjenega dne dana izjava o poroštvu organu, ki je pristojen za dovoljenje.

73. člen

Občani — jugoslovanski državljani, ki stalno prebivajo na območju SR Slovenije, morajo priglasiti naslednje premoženjske predmete, ki jih imajo na območju SR Slovenije ali zunaj tega območja v Jugoslaviji ali v tujini: svoje vikend hišice, stanovanjske hiše (enodružinske in dvodružinske), stanovanja v etažni lastnini, poslovne stavbe, poslovne prostore, stavbne in druge zazidljive parcele v naseljih ter za gradnjo namenjene parcele zunaj naselij.

Določba prejšnjega odstavka ne velja za kmečke stanovanjske hiše in za kmečka gospodarska poslopja.

74. člen

Premoženjske predmete iz 73. člena tega zakona mora lastnik priglasiti za dohodke pristojnemu upravnemu organu občine, na katere območju stalno prebiva, v roku in na način, ki ga določi občinska skupščina. Ta rok ne more biti daljši kot eno leto po uveljavitvi tega zakona.

75. člen

Kdor ne priglasi premoženjskega predmeta iz 73. člena po določbah tega zakona, se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo do 10 000 dinarjev.

76. člen

Zakonodajno-pravna komisija skupščine SR Slovenije je pooblaščena, da določi prečiščeno besedilo zakona o prispevkih in davkih občanov.

77. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Republiški zakon o prispevkih in davkih občanov je dopolnilni zakon k temeljnemu zakonu o prispevkih in davkih občanov. Temeljni zakon je bil sprejet leta 1964 in se je pričel uporabljati v letu 1965.

Temeljni zakon je bil do danes že petkrat spremenjen in dopolnjen, od katerih so bile razen zadnje (objavljene v Uradnem listu SFRJ, št. 32/68), vse povzete v republiški zakon. Značilnost zadnje spremembe temeljnega zakona je v tem, da vrsto zadev, ki jih je doslej urejal temeljni zakon, prenaša v občinsko oziroma republiško pristojnost. Tako se prispevek iz skupnega dohodka občanov v celoti prenaša iz dosedanje zvezne v republiško pristojnost. Nadalje se odločanje o načinu obdavčevanja za obrtnike in intelektualne poklice, kar je doslej skoraj v celoti urejala zveza, prenaša na občine, oziroma se lahko to tudi enotno uredi z republiškim zakonom.

Spremenjeni temeljni zakon tudi omogoča predpisovanje različnih stopenj za različne vire dohodkov, ki se obdavčujejo s posamezno vrsto prispevkov oziroma davkov.

Na novo se uvaja davek na cestna tovorna motorna in kombi-vozila ter obvezna obdavčitev vikendov. Temeljni zakon še nadalje zadržuje načelo, da lahko odloča o tem ali so stopnje prispevkov in davkov progresivne in proporcionalne, vendar izrecno odreja le to, da so stopnje zveznih prispevkov in stopnje prispevka iz delovnega razmerja nasploh proporcionalne, prispevka iz skupnega dohodka občanov pa progresivne. Odločanje o vrstah stopenj za ostale davščine prepušča temeljni zakon družbeno-političnim skupnostim, ki te davščine uvajajo.

Predloženi osnutek republiškega zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov vsebuje štiri vrste določb in sicer:

1. Povzema določbe temeljnega zakona, ki se nanašajo na obdavčenje tujcev. Doslej republiški zakon ni vseboval teh določb in je v 36. členu izrecno napotoval na uporabo zveznih predpisov. Zaradi vedno številnejših primerov obdavčenja dohodkov tujcev v zvezi s povečanim gospodarskim sodelovanjem z inozemskimi partnerji, je zaradi praktične uporabe primerno, da so tudi te določbe povzete v republiški zakon.

2. V republiški zakon se povzemajo tudi vse kazenske določbe iz temeljnega zakona in to predvsem zaradi tega, ker je za nekatere davčne prekrške prenesena pristojnost za izrekanje kazni na davčne organe. S temi dopolnitvami združuje republiški zakon prav vse zvezne in republiške določbe tako, da davčnim organom ni potrebno več vzporedno uporabljati še temeljni zakon.

3. Povzema vse spremembe, ki so bile uvedene v zadnjo spremembo temeljnega zakona v zadevah, ki so s temeljnim zakonom dokončno urejene.

4. Republiško ureditev, ki temelji na pooblastilih sprememb temeljnega zakona. Te določbe so zaradi preglednosti v tekstu osnutka pisane z velikimi (v tisku = ležečimi) črkami, da je takoj vidno, kateri tekst je nova republiška norma.

POROČILA

Odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora, sta na skupni seji, dne 12. 12. 1968 obravnavala osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov kot zakonski predlog, kakor je v svojem pismu Skupščini SR Slovenije predlagal predlagatelj izvršni svet SR Slovenije, ki je tudi predlagal, da se v smislu 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, zakon izda po skrajšanem postopku.

V načelni obravnavi odbora nista imela pripomb. Ugotovila sta, da je sprejem zakona umesten in da dejansko predstavljajo predložene spremembe zakona konkretizacijo tistih zahtev, ki so bile sprejete v resoluciji o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969. Obenem se s predloženimi spremembami usklajujejo določbe republiškega zakona z določbami temeljnega zakona.

V podrobni obravnavi sta odbora delno upoštevala mnenja k predlogu zakona, ki so jih dali:

— odbor za družbeni plan in finance republiškega zbora,

— odbor za družbenoekonomske odnose republiškega zbora in

— zakonodajno-pravna komisija, ki je predlog obravnavala še kot osnutek zakona.

K posameznim členom predloga zakona sta odbora sprejela naslednje amandmaje:

K 16. členu: — v 3. odstavku 49. člena se v zadnjem stavku za besedo »sodelujejo« vnese besedilo »prizadete občine«.

Brez prizadetih občin si je težko zamisliti vsako usklajevanje pri razdelitvi območij občin na skupine.

K 17. členu: — v 1. odstavku novega 49. a člena se stopnje prispevka spremenijo tako, da se glasijo:

»za prvo skupino od 25 do 42 %
za drugo skupino od 17 do 29 %
za tretjo skupino od 10 do 20 %
za četrto skupino od 3 do 12 %.«

Odbora menita, da je z znižanjem spodnje meje stopnje za predpis občinskega prispevka iz kmetijstva v prvi skupini katastrskih občin, občinskim skupščinam dana večja možnost, da predpišejo tako stopnjo, ki je glede na specifične pogoje v občini, zaradi razlik v reliefu in tržne pogoje najprimernejša.

Tudi spremembe razponov za tretjo in četrto skupino katastrskih občin so predložene iz istih razlogov kakor za prvo skupino. Ugotovljeni razponi predstavljajo najbolj sprejemljivo rešitev glede na dosedanjo prakso v predpisovanju občinskega prispevka iz kmetijstva.

K 21. členu: — v novem 3. odstavku 62. člena se v četrti vrsti za besedo »stanovanjskih« vstavi besedi »in gospodarskih«.

Odbora menita, da bi brez predlagane dopolnitve onemogočili občinskim skupščinam, da kmetom priznajo posebne olajšave, kolikor preuredijo v turistične namene tudi gospodarske prostore.

K 32. členu: — v novi 4. točki 76. člena se za besedo »stroški« doda besedilo »ter terenski dodatki«.

— v drugem stavku iste točke se za besedo »dnevnice« vstavi besedilo: »in terenski dodatki«.

Terenski dodatki tudi spadajo v kategorijo stroškov v zvezi z opravljanjem del izven kraja poslovnega sedeža. Pri daljšem bivanju delavcev na terenu se ne izplačujejo več dnevnice, ampak terenski dodatek.

K 34. členu: — v 81. členu se v lestvici prispevka zadnje tri vrste črtajo in doda nova zadnja vrsta, ki se glasi:

»nad 60 000 din . . . . . 39 %«

S predlagano spremembo (skupaj s preloženo spremembo 36. člena) bi se izenačile najvišje stopnje občinskega prispevka iz osebnega dohodka od obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti z najvišjimi stopnjami občinskega prispevka iz osebnega dohodka od intelektualnih storitev, in sicer pri osnovah od 45 000 do 50 000 din naprej do vključno nad 60 000 din. Tako bi odpadli ugovori o neenakih davčnih obremenitvah zavezancev teh prispevkov.

K 36. členu: — v 88. členu se lestvica prispevka spremeni tako, da se glasi:

Osnova	Stopnja
do 20 000 din	2 %
od 20 000 do 25 000 din	5 %
od 25 000 do 30 000 din	11 %
od 30 000 do 35 000 din	17 %
od 35 000 do 40 000 din	22 %
od 40 000 do 45 000 din	26 %
od 45 000 do 50 000 din	30 %
od 50 000 do 55 000 din	33 %
od 55 000 do 60 000 din	36 %
nad 60 000	39 %

Odbora sta menila, da predložena sprememba lestvice stopenj občinskega prispevka iz osebnega dohodka od intelektualnih storitev v večji meri kakor doslej upošteva, da vsem zavezancem tega prispevka (tudi onim s čistim osebnim dohodkom do 20 000 din), ostane približno enak dohodek po odbitku ostalih družbenih dajatev (socialno zavarovanje in prispevek iz skupnega dohodka občanov), kakor tudi ustrezajočim kategorijam zavezancev občinskega prispevka iz osebnega prispevka od obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti po odbitku tega prispevka in prispevka iz skupnega dohodka občanov, in tudi delavcem z istimi čistimi dohodki v družbenem sektorju (po odbitku prispevka iz skupnega dohodka občanov).

K 42. členu: — v 106. b členu se na koncu 1. odstavka doda stavek: »Za otroke, za katere zavezanec na podlagi odločbe sodišča ali poravnave skrbstvenih organov o preživnini prispeva del stroškov za njihovo vzdrževanje, lahko zavezanec uveljavlja olajšavo v višini tega prispevka, vendar največ do zneska, ki je določen za vzdrževanje družinskega člana.«

Odbora menita, da so s tem dodatnim stavkom izenačene pravice zavezancev prispevka iz osebnega dohodka občanov glede olajšav pri plačevanju tega prispevka, ki jih imajo zavezanci za vzdrževane člane, ki živé z njimi v družinski skupnosti in za otroke, za katere zavezanci na podlagi odločbe sodišča ali poravnave o preživnini prispevajo del stroškov za njihovo vzdrževanje in ki ne živijo v isti družini.

K 52. členu: — 134. člen se spremeni tako, da se glasi: »Davek na tujo delovno silo se ne plačuje od dohodkov, izplačanih tuji delovni sili, če se ti dohodki delijo na podlagi kolektivne pogodbe o delitvi dohodka, doseženega v skupnem delu.«

Odbora menita, da bo spremenjeni stavek prispeval k stimulaciji novih oblik sklepanja pogodbe med zavezanci davka na tujo delovno silo in pri njih zaposlenimi delavci.

K 70. členu: — v 1. točki se besedilo za zneskom navedenim v oklepaju »(20 000)«, črta in nadomesti z naslednjim besedilom: »doslej veljavne določbe iz zakona o zveznih prispevkih iz osebnega dohodka, glede postopka ter roka in načina plačevanja pa določbe temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov.«

Spremenjeno besedilo je sedaj jasnejše in bolj precizno.

K 73. členu: — 73. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Jugoslovanski državljani, ki stalno prebivajo na območju SR Slovenije, morajo priglasiti naslednje premoženjske predmete, izven občine stalnega prebivališča v SFR Jugoslaviji ali v tujini vikend hiše, stanovanjske hiše v etažni lastnini, poslovne stavbe, poslovne prostore, stavbne in druge zazidljive parcele v naseljih ter za gradnjo namenjene parcele izven naselij.

Določbe prejšnjega odstavka ne veljajo za kmečke stanovanjske hiše, za kmečka gospodarska poslopja in za zemljišča, ki se uporabljajo za kmetijsko proizvodnjo.«

Odbora sta menila, da naj bi se prijavljale le tiste nepremičnine, ki jih ima davčni zavezanec izven domicilne občine.

Druga dopolnitev je pravzaprav le smiselna dopolnitev drugega odstavka, vendar sta odbora menila, da je prav, da se precizira, da ne veljajo določbe prejšnjega odstavka tudi za »zemljišča, ki se uporabljajo za kmetijsko proizvodnjo«.

Odbora nista upoštevala naslednja mnenja, ki so jim bila predložena k zakonskemu predlogu:

— odbor za družbenoekonomske odnose in odbor za družbeni plan in finance republiškega zbora sta predlagala, da se v zadnjem odstavku 17. člena beseda »skupini« nadomesti z besedo »katastrski občini«.

Odbora sta sprejela pojasnilo predstavnikov republiškega sekretariata za finance, da so v drugih členih tega zakona ustrezajoče določbe, s katerimi se posredno lahko doseže isto, kar bi se hotelo s predloženo spremembo.

— odbora za družbenoekonomske odnose republiškega zbora, ki je predložil, da se v 21. členu, tretji odstavek 62. člena glasi: »Zavezancem, ki vlagajo sredstva v preusmeritev in intenzifikacijo gospodarstva in zavezancem iz hribovitih in goratih krajev v preureditev stanovanjskih in gospodarskih prostorov v turistične namene, se ne glede na višino osebnih dohodkov lahko prizna posebna olajšava. Pogoje in obseg olajšave določi občinska skupščina.«

— Predstavniki advokatske zbornice Slovenije so predlagali, da se ne sprejme v 36. členu predložene spremembe lestvice stopenj občinskega prispevka iz osebnega dohodka od intelektualnih storitev. Predložili so nove, vendar bi bili za to, da ostane lestvica, kakor jo je predložil predlagatelj (tj. izvršni svet) s tem, da se vsekakor bolj obremenijo zavezanci tega prispevka z nižjimi čistimi dohodki. Menili so, da predložena lestvica ne bo stimulirala advokatov, da več delajo.

Odbora sta menila, da se morajo z davki obremeniti enako vse tri glavne skupine davčnih zavezancev (iz delovnega razmerja, od obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti in od intelektualnih storitev), odvisno od višine njihovih čistih dohodkov in se zato morajo pri tem upoštevati vse njihove davčne obveznosti. To je važno zlasti za prispevke za socialno zavarovanje, ki so relativno visoki pri zavezancih prispevka iz osebnega dohodka od intelektualnih storitev z nižjo delovno dobo in zato najbrž z relativno nižjimi osebnimi dohodki. Prvotno predložena lestvica, za katero so se delno zavzemali tudi predstavniki advokatske zbornice, pa ta moment ni dovolj upoštevala.

Odbora sta se strinjala z amandmaji zakonodajno-pravne komisije, ki jih je ta dala na seji dne 27. 6. 1968 k osnutku zakona, razen z amandmaji k 52. in 73. členu, katere pa je odbor smiselno upošteval pri svojih predlogih za spremembe teh dveh členov.

Odbora nista zavzela stališča do mnenj in pripomb zakonodajno-pravne komisije k 42. členu (106. b členu) in k 46. členu.

Oba odbora sta nato soglasno sprejela celotno besedilo predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov, skupaj s poprej navedenimi amandmaji.

Odbora predlagata republiškemu in gospodarskemu zboru, da sprejmeta tako spremenjeni predlog zakona.

Odbor za proračun je za svojega poročevalca določil poslanca Miroslava Kambiča, odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora pa poslanca Franca Šarba.

Št.: 422-5/68

Ljubljana, 13. 12. 1968

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora je na 11. seji 18. decembra obravnaval amandma skupščine občine Celje k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov, s katerim se predlaga, da se 81. člen spremeni tako, da se določita le spodnja in zgornja meja.

Odbor zavrača amandma in predlaga, da se sprejme tudi 81. člen v besedilu, kot ga je predložil izvršni svet.

Št.: 422-5/68
Ljubljana, 18. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je obravnavala osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov na svoji 137. seji dne 27. novembra 1968.

V načelni obravnavi je bilo ponovno sproženo vprašanje, na katero je komisija opozorila že na prejšnji seji ob obravnavi predloga za izdajo zakona o prispevku iz skupnega dohodka občanov, namreč vprašanje odmere in plačila prispevka ali davka v primeru, če zavezanec pred odmero umre. Sodna praksa uveljavlja stališče, da v takem primeru odmera prispevka ali davka ni več možna in da torej plačila ni mogoče zahtevati od dedičev, ker je po določbah zakona o prispevkih in davkih občanov zavezanec za prispevek oziroma davek le občan, ki ima osebni dohodek oziroma drug dohodek ali pa ima ali pridobi premoženje, od katerega se po zakonu plačujejo prispevki in davki. V civilnem pravu kakor tudi v civilnem procesnem pravu namreč obstaja inštitut materialnopravne oziroma procesne sukcesije (nasledstva), medtem ko tega inštituta v upravnem pravu niti v materialnih niti v procesnih določbah ni in bi bilo zato treba to vprašanje v davčni zakonodaji posebej urediti. Ker ni povsem jasno, ali gre pri tem za odnos, ki je urejen že s temeljnim zakonom, ali pa gre za poseben odnos, ki s temeljnim zakonom ni urejen in bi ga torej po določbi četrtega odstavka 119. člena ustave SFRJ lahko uredila republika, komisija ni predlagala konkretne dopolnitve osnutka zakona, ampak je sklenila opozoriti predlagatelja na to vprašanje. Če bi se ugotovilo, da je to odnos, ki je urejen že s temeljnim zakonom, ga z republiškim zakonom seveda ne bi mogli drugače urediti in bi bilo treba predlagati ustrezno spremembo oziroma dopolnitev temeljnega zakona.

V načelni obravnavi je bilo sproženo tudi vprašanje, zakaj se s to novelo za zavezance prispevka od intelektualnih storitev spreminja cenzus za vodenje poslovnih knjig od 25 000 din na 15 000 din, čeprav je skupščina tak predlog letos že enkrat zavrnila, ko je 12. in 13. februarja prvič v tem letu sprejemala zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov. Izraženo je bilo mnenje, da bi bilo treba razlog za to spremembo stališča vsekakor navesti v obrazložitvi zakona.

V podrobni obravnavi so bile k posameznim členom predlagane naslednje spremembe in dopolnitve:

K 1. členu: V 1. členu osnutka je predvidena le dopolnitev prvega odstavka 1. člena zakona o prispevkih in davkih občanov. Po mnenju komisije pa je treba spremeniti tudi drugi odstavek 1. člena in sicer tako, da se črta beseda »posamezne«; s pričujočo novelo namreč v republiškem zakonu o pri-

spevkih in davkih občanov ne bodo več povzete le posamezne določbe temeljnega zakona, ampak praktično vse.

K 7. členu: V prvem in v tretjem odstavku novega 26. a člena naj se besede »na podlagi temeljnega zakona« nadomestijo z besedami »po določbah temeljnega zakona«. Izraz »na podlagi zakona« se namreč navadno uporablja v drugačni zvezi (govorimo npr., da se izvršilni predpis izda na podlagi zakona ipd.), medtem ko tega, da imajo v tem odstavku omenjene zadeve pomen za vso državo, ne določa kakšen izvršilni predpis na podlagi temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov, ampak ta temeljni zakon sam. Analogno velja tudi za tretji odstavek novega 26. a člena.

V drugem odstavku novega 26. a člena pa je treba izraz »zadeve, ki imajo pomen za SR Slovenijo« nadomestiti z izrazom »zadeve, ki imajo splošen pomen za SR Slovenijo«, ker je to izraz, ki ga za ta pojem uporablja ustava in zakonodaja.

K 11. členu: V prvem odstavku predlagane spremembe 36. člena je treba besede »če ni v samem zakonu« nadomestiti z besedami »če ni v zveznem zakonu«. Ta odstavek je namreč dobesedno povzet po besedilu iz temeljnega zakona, vendar je treba v republiškem zakonu na mestu, kjer se temeljni zakon sklicuje sam na sebe, besedilo ustrezno prilagoditi.

V petem odstavku predlagane spremembe 36. člena je treba besedilo »... organizacije; prispevke določi zvezni izvršni svet«, ki je dobesedno vzeto iz ustrezne določbe temeljnega zakona, v republiškem zakonu smiselno prilagoditi, tako da se bo glasilo: »... organizacije, in sicer v višini, določeni z zveznimi predpisi.«

V šestem odstavku je treba iz istega razloga besedilo spremeniti tako, da se bo glasilo: »Pri ugotavljanju celotnega dohodka in dobička ter pri kontroli obračunavanja in plačevanja davka od dobička iz drugega odstavka ter posebnih prispevkov iz petega odstavka tega člena se uporabljajo zvezni predpisi.«

Uvodno besedilo, s katerim se uvaja nov 36. a člen ter besedilo novega 36. a člena samega morajo tvoriti v noveli poseben (12.) člen, ker ne more biti v enem členu novele zajeta sprememba dveh členov zakona, ki se spreminja. Nadaljnje člene je treba ustrezno spremeniti.

V prvem odstavku je treba število »34.« popraviti v »36.«, ker gre za napako pri tipkanju, besedilo »po zakonu o družbenem knjigovodstvu (Uradni list SFRJ, št. 23-423/65 in št. 57-940/65)« pa je treba nadomestiti z besedilom »po zakonu o službi družbenega knjigovodstva (Uradni list SFRJ, št. 23-345/67 in št. 15-186/68)«, ker je z uveljavitvijo zakona o službi družbenega knjigovodstva nehal veljati zakon o družbenem knjigovodstvu.

K 14. členu: V novem 44. d členu je treba v prvi vrsti besedo »Osebe« nadomestiti z besedami »Če so osebe«, v peti vrsti pa je treba za besedo »imuniteto« dodati besede »zavezanci za prispevke po tem zakonu«. Besedilo je povzeto po ustrezni določbi temeljnega zakona, vendar pomanjkljivo in ga je zato treba dopolniti.

K 16. členu: Uvodno besedilo je treba spremeniti tako, da se bo glasilo: »V 49. členu se dodajo trije novi odstavki, ki se glasijo:«. Ne doda se namreč samo en nov odstavek, ampak trije.

V drugem odstavku predlagane spremembe je treba besede »zemljišča cele katastrske občine« nadomestiti z besedami »vsa zemljišča posamezne katastrske občine«. Sprememba je redakcijske narave.

K 18. členu: Besedilo tega člena naj se spremeni tako, da se bo glasilo: V drugem odstavku 56. člena se za besedami »od negozdnih površin« vstavijo besede »v enem koledarskem letu«.

Sprememba je redakcijske narave.

K 21. členu: V predlaganem novem tretjem odstavku 62. člena zakona o prispevkih in davkih občanov naj se v tretji vrsti kratica »itd.« nadomesti z besedama »in podobno«. Sprememba je redakcijske narave.

K 23. členu: Besedilo novega drugega odstavka 63. člena zakona o prispevkih in davkih občanov naj se spremeni tako, da se bo glasilo: »Prispevek oziroma osnova za prispevek od obrtnih dejavnosti se ne moreta določiti s sporazumom med občino in zavezancem.« Sprememba je redakcijske narave.

K 24. členu: Dodatno besedilo k prvemu odstavku 69. člena zakona naj se spremeni tako, da se bo glasilo: »če njihov celotni letni dohodek po odbitku stroškov ne presega 15 000 in če ne zaposlujejo tuje delovne sile.« Sprememba je redakcijske narave.

K 25. členu: Dodatno besedilo k četrtemu odstavku 70. člena zakona naj se spremeni tako, da se bo glasilo: »Zavezanec mora predložiti zahtevo najpozneje do preteka roka, določenega za vložitev napovedi za odmero prispevka.« Sprememba je redakcijske narave.

K 30. členu: Drugi odstavek novega 74. a člena zakona naj se spremeni tako, da se bo glasil: »Prispevek plačujejo po stopnjah, določenih z zveznim predpisom.« Gre za določbo temeljnega zakona, ki je ni mogoče povzemati dobesedno, ker bi sicer izpadlo, kakor da republiški zakon določa pristojnost zvezne skupščine.

K 31. členu: 31. člen naj se črta. Predlagano besedilo (»obvestiti s posebno odločbo«) po mnenju komisije ni smiselno, ker se z odločbo ne obvešča o nastanku ali prenehanju pravice ali obveznosti, ampak se o tem odloča ali pa se obstoj pravice ali obveznosti ugotavlja. Izdaja take odločbe v tem primeru ni potrebna, ker je že na podlagi zakonskih določb jasno, kateri zavezanci plačujejo prispevek od obrtnih dejavnosti po dejanskem osebnem dohodku; obveznost nastane na podlagi samega zakona in je ni potrebno vezati na odločbo. Zgolj obvestilo o tem je lahko koristno in priporočljivo, vendar pa ga prav tako ni potrebno predpisovati v zakonu, ker iz njega oziroma tudi iz njegove morebitne opustitve ne morejo izvirati nikakršne pravne posledice.

K 33. členu: V predlagani spremembi drugega odstavka 79. člena zakona naj se v tretji vrsti besede »zavezancev posameznih dejavnosti« nadomestijo z besedami »posameznim skupinam zavezancev ali posameznim zavezancem«. Gre za določbo, ki je povzeta po določbi drugega odstavka 76. člena temeljnega zakona, vendar je bilo pomotoma povzeto besedilo iz drugega odstavka 81. člena temeljnega zakona.

K 42. členu (K 105. členu zakona): V drugem odstavku v tretji vrsti naj se za besedo »davkov« postavi pika, ostalo besedilo pa nadomesti z naslednjim stavkom: »Ne glede na to se v skupen čisti dohodek vštevajo prejemki iz naslova pokojnin in nadomestil osebnega dohodka po predpisih o socialnem zavarovanju.« Prvi del spremembe je redakcijske narave, izraz »nadomestila osebnega dohodka za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni« pa je nadomeščen z izrazom »nadomestila osebnega dohodka po predpisih o socialnem zavarovanju,« ker je treba enako tretirati vsa nadomestila osebnega dohodka. Do prvotne formulacije je po izjavi predstavnika republiškega sekretariata za finance prišlo zato, ker je sestavljalec osnutka smatral, da so že s to formulacijo zajeta vsa

nadomestila osebnega dohodka po predpisih o socialnem zavarovanju, kar pa ne drži.

(K 106. b členu zakona): K prvemu in drugemu odstavku je bila dana pripomba, da komisija ne vidi razlogov, zakaj se za vzdrževane družinske člane štejejo le starši zavezanca, ne pa tudi starši zavezančevega zakonca.

Na koncu drugega odstavka naj se besede »pristojnega občinskega upravnega organa« nadomestijo z besedama »varstvene ustanove«. Občinski upravni organ namreč potrebnih podatkov nima in bi moral za izdajo potrdila izvesti ugotovitveni postopek, kar pa je nesmotrno in je bolje, če potrdilo izda varstvena ustanova.

K 46. členu: Novi peti odstavek 112. člena zakona naj se črta. V prvem odstavku istega člena je namreč točno določeno, kdaj začne veljati 25-letna oprostitev od davka od stavb, in ta trenutek je občinski upravi znan, ker je morala izdati dovoljenje za uporabo hiše, zato je popolnoma nepotrebno in nesmotrno zahtevati od zavezanca, da še posebej prosi za oprostitev. Z vezanjem začetka in trajanja oprostitve na datum te vloge pa bi bila v tem odstavku tudi kršena pravica zavezanca do 25-letne oprostitve, ki jo zavezancu daje že temeljni zakon in je torej republiški zakon ne more spreminjati.

K 51. členu: V 130. b členu v četrti vrsti naj se za besedama »po določbah« vstavita besedi »prvega odstavka«. Za plačevanje tega davka velja namreč le odstavek 179. člena zakona.

K 52. členu: V zadnji vrsti naj se besede »presežki v skupnem delu doseženega dohodka« nadomestijo z besedami »presežek dohodka, doseženega v skupnem delu.« Sprememba je redakcijske narave.

K 53. členu: V tretjem odstavku 148. člena zakona naj se besedi »davčne napovedi« nadomestita z besedami »napoved za odmero prispevka oziroma davka«. Sprememba je potrebna zaradi uskladitve terminologije z ostalimi členi zakona.

K 56. členu: V novem četrtem odstavku 152. člena naj se številka »111. a« nadomesti s številko »111. b«. Ta sprememba predstavlja uskladitev besedila z besedilom ustrezne določbe temeljnega zakona.

K 60. členu: V uvodnem stavku naj se številka »116. a« nadomesti s številko »164. a«. Gre za napako pri tipkanju.

K 64. členu: Tretji odstavek 192. a člena naj se spremeni tako, da se bo glasil: »Evidentiranje računov oziroma potrdil in plačevanje zapadlega prispevka oziroma davka po prvem odstavku tega člena podrobneje urejajo zvezni predpisi.« Sprememba je redakcijske narave.

K 67. členu: Novi drugi odstavek 203. člena naj se spremeni tako, da se bo glasil: »Ko se vloži pri sodišču predlog za prenos nepremičnine iz naslova sodne poravnave ali po sodni odločbi o prenosu na podlagi priznanja prejšnjega lastnika, da je nepremičnino prodal — morata občan, ki na taki podlagi prenaša nepremičnino, in občan, na katerega se nepremičnina prenaša, predložiti dokaz o plačilu zapadlih prispevkov oziroma davkov.« Sprememba je redakcijske narave.

K 68. členu: Uvodno besedilo naj se spremeni tako, da se bo glasilo: »Sedanji 209. člen se črta. Za 208. členom se doda novo poglavje s 13 novimi členi, ki se glasi:«. Sprememba je redakcijske narave.

K 69. členu: Prva beseda »Poglavje« naj se nadomesti z besedami »Sedanje XVI. poglavje«. Sprememba je redakcijske narave.

K 71. členu: Beseda »šestim« naj se nadomesti z besedo »petim«. Sprememba je potrebna zaradi uskladitve besedila s predlaganim amandmajem k 46. členu tega zakona.

K 73. členu: V prvem odstavku naj se v prvi vrsti črta beseda »občani«, v četrti vrstvi pa beseda »svoje«. Spremembi sta redakcijske narave.

Št.: 422-5/68
Ljubljana, 4. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov obravnavala na seji 27. novembra 1968 in takrat v smislu drugega odstavka 262. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije izrazila svoja mnenja in predloge, katere naj bi predlagatelj upošteval pri pripravi besedila zakonskega predloga. Ko je predlagatelj zakonskega osnutka le-tega kasneje v nespremenjenem besedilu razglasil za zakonski predlog, je komisija ostala pri svojih stališčih, mnenjih in predlogih, ki jih je izrazila v osnutku ter jih ponovno potrdila na seji dne 16. decembra 1968, ko je obravnavala amandmaje, ki sta jih k zakonskemu predlogu sprejela odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora.

Ker se v fazi obravnave osnutka ne dajejo amadmaji, temveč le mnenja in predlogi, ki pa niso toliko precizirani kot amandmaji k določbam zakonskega predloga, komisija zaradi jasnosti v tem poročilu precizira svoje amandmaje, ki so sicer v obliki predlogov prikazani že v poročilu komisije, ki se nanaša na osnutek zakona (poročilo št. 422-5/68 z dne 4. 12. 1968). Tudi utemeljitve posameznih predlogov oziroma amandmajev so podane v omenjenem poročilu, zaradi česar jih v tem dodatnem poročilu ne ponavljamo.

Tako komisija predlaga naslednje amandmaje k posameznim določbam zakonskega predloga:

K 1. členu: Doda se nov drugi odstavek z besedilom: »V drugem odstavku 1. člena zakona se v tretji vrsti črta beseda «posamezne».«

K 7. členu: — v prvem in tretjem odstavku novega 26. a člena se besedi »na podlagi« nadomestita z besedami »po določbah«;

— v drugem odstavku novega 26. a člena se med besedama »imajo« in »pomen« vstavi beseda »splošen«.

K 11. členu: — v četrti vrsti prvega odstavka spremenjenega 36. člena se beseda »samem« nadomesti z besedo »zveznem«;

— v petem odstavku spremenjenega 36. člena se besedilo: »organizacije; prispevke določi zvezni izvršni svet« nadomesti z besedilom: »organizacije, in sicer v višini, določeni z zveznimi predpisi.«;

— besedilo šestega odstavka spremenjenega 36. člena se spremeni tako, da se glasi: »Pri ugotavljanju celotnega dohodka in dobička ter pri kontroli obračunavanja in plačevanja davka od dobička iz drugega odstavka ter posebnih prispevkov iz petega odstavka tega člena se uporabljajo natančnejši zvezni predpisi.«;

— besedilo za šestim odstavkom novega 36. člena zakona, s katerim se uvaja nov 36. a člen, postane nov 11. a člen zakonskega predloga;

— v prvem odstavku novega 36. a člena se številka »34« nadomesti s številko »36«.

K 14. členu: V novem 44. d členu se v prvi vrsti beseda »Osebe« nadomesti z besedami: »Če so osebe«; v peti vrsti pa se za besedo »imuniteto« doda besedilo: »zavezanci za prispevke po tem zakonu«.

K 16. členu: — uvodno besedilo se spremeni tako, da se glasi: »V 49. členu se dodajo trije novi odstavki, ki se glasijo:«;

— v novem drugem odstavku 49. člena se besedilo: »zemljišča cele katastrske občine« nadomesti z besedilom: »vsa zemljišča posamezne katastrske občine«.

K 18. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi: »V drugem odstavku 56. člena se za besedami «od negozdnih površin» vstavijo besede «v enem koledarskem letu».«

K 21. členu: V novem tretjem odstavku 62. člena se v tretji vrsti kratica »itd.« nadomesti z besedama »in podobno«.

K 23. členu: Besedilo novega drugega odstavka 68. člena zakona se spremeni tako, da se glasi: »Prispevek oziroma osnova za prispevek od obrtnih dejavnosti se ne moreta določiti s sporazumom med občino in zavezancem.«

K 24. členu: Dodatno besedilo k prvemu odstavku 69. člena zakona se spremeni tako, da se glasi: »če njihov celotni letni dohodek po odbitku stroškov ne presega 15 000 din in če ne zaposluje tuje delovne sile«.

K 25. členu: Dodatno besedilo k četrtemu odstavku 70. člena zakona se spremeni taho, da se glasi: »Zavezanec mora predložiti zahtevo najpozneje do preteka roka, določenega za vložitev napovedi za odmero prispevka.«

K 30. členu: Drugi odstavek novega 74. a člena zakona se spremeni tako, da se glasi: »Prispevek plačujejo po stopnjah, določenih z zveznim predpisom.«

K 31. členu: Določba 31. člena zakonskega predloga se črta.

K 33. členu: V spremenjenem drugem odstavku 79. člena zakona se v tretji vrsti besede »zavezancev posameznih dejavnosti« nadomestijo z besedami »posameznim skupinam zavezancev ali posameznim zavezancem.«

K 42. členu:

(K 105. členu zakona:) V tretji vrsti drugega odstavka novega 105. člena zakona se za besedo »davkov« postavi pika, ostalo besedilo pa se nadomesti s stavkom: »Ne glede na to se v skupen čisti dohodek vštevajo prejemki iz naslova pokojnin in nadomestil osebnega dohodka po predpisih o socialnem zavarovanju.«

(K 106. b členu zakona:) Na koncu drugega odstavka se besedilo »pristojnega občinskega upravnega organa« nadomesti z besedami »varstvene ustanove«.

K 46. členu: Novi peti odstavek 112. člena zakona se črta.

K 51. členu: V novem 103. b členu se v četrti vrsti besedilo »po določbah 179. člena« dopolni tako, da se glasi »po določbah prvega odstavka 179. člena«.

K 53. členu: V tretjem odstavku spremenjenega 148. člena zakona se besedi »davčne napovedi« nadomestita z besedami »napovedi za odmero prispevka oziroma davka«.

K 56. členu: V novem četrtem odstavku 152. člena zakona se številka »111. a« nadomesti s številko »111. b«.

K 60. členu: V uvodnem stavku se številka »166. a« nadomesti s številko »164. a«.

K 64. členu: Tretji odstavek novega 192. a člena se spremeni tako, da se glasi: »Evidentiranje računov oziroma potrdil in plačevanje zapadlega prispevka oziroma davka po prvem odstavku tega člena podrobneje urejajo zvezni predpisi.«

K 67. členu: Besedilo novega drugega odstavka 203. člena zakona se spremeni tako, da se glasi: »Ko se vloži pri sodišču predlog za prenos nepremičnine iz naslova sodne poravnave ali po sodni odločbi o prenosu na podlagi priznanja prejšnjega lastnika, da je nepremičnino prodal — morata občan, ki na taki podlagi prenaša nepremičnino in občan, na katerega se nepremičnina prenaša, predložiti dokaz o plačilu zapadlih prispevkov oziroma davkov«.

K 68. členu: Uvodno besedilo se spremeni tako, da se glasi: »209. člen zakona se črta. Za 208. členom se doda novo poglavje s 13 novimi členi, ki se glasi:«.

K 69. členu: Prva beseda »Poglavje« se nadomesti z besedami »Sedanje XVI. poglavje«.

K 71. členu: Beseda »šestim« v drugi vrsti se nadomesti z besedo »petim«.

K 77. členu: Besedilo člena se spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969«.

Predlog za spremembo 77. člena ni bil dan že v fazi obravnave osnutka zakona, ker določba o začetku veljavnosti v tej fazi ni bila sporna oziroma kakorkoli problematična. Ker je bil prvotni osnutek zakona kasneje razglašen za zakonski predlog, je komisija na seji 16. decembra 1968 predlagala, da se enako kot v drugih zakonih s področja prispevkov in davkov ta določba spremeni tako, da se zakon uveljavi 1. januarja 1969.

Glede na izjavo predstavnika predlagatelja zakona, da so zanj navedeni amandmaji sprejemljivi, razen amandmaja k 46. členu zakonskega predloga (črtanje novega petega odstavka 112. člena zakona), katerega ne sprejema in vztraja pri predlaganem besedilu — je komisija na seji 16. decembra 1968 ponovno razpravljala o tej določbi. Pri tem je vztrajala pri amandmaju iz razlogov, ki so navedeni že v poročilu k osnutku zakona. Komisija ni sprejela utemeljitve predstavnika predlagatelja, da je enako določbo vsebovala bivša zvezna uredba in da je vezanje začetka in trajanja oprostitve na čas vložitve posebne vloge upravičenca za priznanje oprostitve potrebno zaradi davčne discipline, evidence in reda. Po mnenju komisije posamezna dejanja v postopku ne morejo vplivati na obseg pravice, ki jo v tem primeru daje zvezni temeljni zakon in na njegovi podlagi tudi republiški. Ker je čas oprostitve tako zakonsko določen na najmanj 25 let in sicer od pričetka uporabe stavbe — ne more zakasnitev vloge upravičenca, kateremu gre oprostitev že na podlagi dejstev iz zakona, imeti za posledico skrajšanje trajanja oprostitve, torej okrnitev zakonite pravice. Podlaga za začetek postopka za priznanje oprostitve, evidenca in urejenost na tem področju ne bi smela biti odvisna zgolj od volje in dejanj upravičenca, zlasti še, če mu ob tem, po zakonskem predlogu, preti celo sankcija v obliki skrajšanja sicer zakonito določenega trajanja oprostitve.

Iz navedenih razlogov komisija še nadalje vztraja pri svojem amandmaju k 46. členu, kot je formuliran v prvem delu tega poročila.

Ker niti predlagatelj niti pristojna skupščinska odbora še nista zavzela stališča glede pripombe komisije k 42. členu zakonskega predloga (v zvezi z novim 106. b členom zakona), je komisija na seji dne 16. decembra 1968 vztrajala tudi pri svoji pripombi, dani k osnutku, da ne vidi razlogov, zakaj se

za vzdrževane družinske člane štejejo le starši zavezanca, ne pa tudi starši zavezančevega zakonca, saj sicer velja vzajemna dolžnost medsebojnega vzdrževanja. Komisija ostaja pri pripombi, ker gre sicer za vprašanje vsebinske odločitve, ki ni pretežno pravne narave — zaradi česar neposrednega amandmaja ne more predlagati, želi pa, da to vprašanje proučijo pristojni odbori oziroma predlagatelj.

K amandmajem, ki sta jih k zakonskemu predlogu predlagala na skupni seji dne 12. decembra 1968 odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora, je komisija zavzela naslednja stališča:

Glede amandmajev k 16., 17., 21., 32., 34., 36. in 52. členu komisija nima pripomb.

Z gledišča skladnosti z ustavo in s pravnim sistemom komisija tudi glede amandmajev k 42., 70. in 73. členu nima pripomb, vendar pa za primer, da se amandmaji sprejmejo, predlaga redakcijske izobljšave njihovega besedila in sicer:

— v tretji vrsti besedila amandmaja k 42. členu se besedilo »poravnave skrbstvenih organov« spremeni tako, da se glasi »poravnave pred skrbstvenim organom«;

— začetek predlaganega spremenjenega besedila v amandmaju k 70. členu se dopolni tako, da se glasi: »se bodo uporabljale doslej veljavne določbe iz zakona o...«;

— v amandmaju k 73. členu se v tretji vrsti besedilo »izven občine« dopolni tako, da se glasi »ki jih imajo izven občine«; v četrti in peti vrsti pa se besedilo »stanovanjske hiše v etažni lastnini« nadomesti z besedilom »stanovanjske hiše, stanovanja v etažni lastnini«.

Komisija je obravnavala tudi amandmaje, ki jih je pismeno predložil poslanec Rado Pušenjak dne 13. 12. 1968. Ob ugotovitvi, da se predlagane spremembe nanašajo na materialna vprašanja in konkretna delitvena razmerja oziroma stopnje prispevkov in davkov — komisija s svojega gledišča k tem amandmajem ni imela pripomb.

Št.: 422-5/68
Ljubljana, 18. 12. 1968

PREDLOG ZAKONA

o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks

1. člen

V 1. členu zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Uradni list SRS, št. 5-14/68) se za 4. točko vstavi nova 5. točka, ki se glasi:

»5. republiški prispevek iz skupnega dohodka občanov;«

Sedanja 5. točka postane 6. točka, za njo pa se vstavi nova 7. točka, ki se glasi:

»7. republiški davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombinirana vozila;«

Sedanja 6. do 8. točka postanejo 8. do 10. točka.

2. člen

V prvem odstavku 2. člena se stopnja 1,51 % nadomesti s stopnjo 1,60 %.

3. člen

Na koncu prvega odstavka 4. člena se pika črta in doda naslednje besedilo: »od letnih osnov«.

4. člen

5. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Republiški prispevek iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav se plačuje po stopnji 15 %.

Izjemno od določbe prejšnjega odstavka se ta prispevek plačuje po stopnji 30 % od osebnih dohodkov od avtorskih pravic:

1. doseženih od reklamnih slik, risb in plastik, reklamnih pisanih in govorjenih besedil, reklamnih filmov, diafilmov in diapozitivov, reklamne glasbe, kakor tudi od reprodukcij takih del;

2. od raznih skic in risb, kakor tudi stripov, križank in drugih podobnih del;

3. artistov, plesalcev in podobnih, doseženih na zabavno glasbenih prireditvah;

4. reproduktivnih umetnikov od izvedb glasbenih del na zabavah, plesih, športnih igriščih, kopališčih, razstaviščih, varietejih, gostinskih obratih in podobnih prireditvah.

Kadar se osebni dohodki od avtorskih pravic iz 3. in 4. točke drugega odstavka tega člena ustvarijo v organizaciji strokovnih združenj umetnikov in njihovih članov, se plača prispevek po stopnji iz prvega odstavka tega člena.«

5. člen

Za 5. členom se dodasta dva nova člena, ki se glasita:

»5. a člen

Osnova za republiški prispevek iz skupnega dohodka občanov je skupni čisti dohodek, ki ga je zavezanec dosegel v koledarskem letu, za katerega se odmerja prispevek, zmanjšan za znesek 20 000 din.

Znesek znižanja osnove za vzdrževanega družinskega člana znaša 5000 din.

Za vzdrževanega zakonca se znesek iz prejšnjega odstavka zniža za 50 %.

5. b člen

Republiški prispevek iz skupnega dohodka občanov se plačuje po tehle stopnjah:

Če znaša letna osnova din

nad	do	znaša		prispevek				
	5 000			3 %				
5 000	10 000	150	din +	4 %	od presežka nad	5 000	do	10 000
10 000	15 000	350	din +	6 %	od presežka nad	10 000	do	15 000
15 000	20 000	650	din +	9 %	od presežka nad	15 000	do	20 000
20 000	25 000	1 100	din +	12 %	od presežka nad	20 000	do	25 000
25 000	30 000	1 700	din +	16 %	od presežka nad	25 000	do	30 000
30 000	40 000	2 500	din +	25 %	od presežka nad	30 000	do	40 000
40 000	50 000	5 000	din +	36 %	od presežka nad	40 000	do	50 000
50 000	60 000	8 600	din +	49 %	od presežka nad	50 000	do	60 000
60 000	70 000	13 500	din +	64 %	od presežka nad	60 000	do	70 000
70 000		19 900	din +	78 %	od presežka nad	70 000«		

6. člen

Za 6. členom se doda nov 6. a člen, ki se glasi:

»Republiški davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombinirana vozila se plačuje v tehle letnih zneskih:

1. za tovorna vozila (tovornjaki in lahki tovornjaki) in specialna tovorna vozila, namenjena za prevažanje določenih tovorov — glede na nosilnost:

	do	3	tone	400	din	od tone
nad	3 do	4	tone	1 725	din	
nad	4 do	5	ton	2 300	din	
nad	5 do	6	ton	3 000	din	
nad	6 do	7	ton	4 000	din	
nad	7 do	8	ton	5 500	din	
nad	8 do	9	ton	7 000	din	
nad	9 do	10	ton	10 000	din	
nad	10	ton		10 000	din + 3 000 din za vsako nadaljnjo začeto tono nosilnosti;	

2. za delovna vozila — ne glede na nosilnost in težo: 120 din;

3. za tovorne priklopnike in specialne tovorne priklopnike, ki so namenjeni za prevažanje določenih tovorov — glede na nosilnost kot za tovorna vozila, navedena v 1. točki;

4. za delovne priklopnike — ne glede na nosilnost in težo: 60 din;

5. za vlečna tovorna vozila:

a) za traktorje

do 25 KM	120 din
nad 25 do 40 KM	170 din
nad 40 do 63 KM	220 din
nad 63 KM	270 din

b) za vlečna vozila s polpriklopnikom se plača davek kot za tovorna vozila, navedena v 1. točki;

6. za tovorne tricikle z nosilnostjo do 400 kg in z delovno prostornino motorja:

nad	125	do	250 ccm	30 din
nad	250	do	500 ccm	40 din
nad	500	do	1000 ccm	50 din
nad	1000	ccm		60 din

za tovorne tricikle z nosilnostjo nad 400 kg pa še 40 din več;

7. za kombinirana vozila (kombije) — glede na delovno prostornino motorja, in sicer:

		do	900 ccm	80 din
nad	900	do	1350 ccm	120 din
nad	1350	do	1800 ccm	300 din
nad	1800	do	2500 ccm	600 din
nad	2500	do	3100 ccm	1000 din
nad	3100	ccm		1500 din

7. člen

8. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Dohodki iz 6., 7. in 9. točke 1. člena tega zakona se v celoti odstopijo občinam. Dohodki iz 5. točke 1. člena tega zakona se odstopijo občinam v višini 50 %.

Od dohodkov republike, ki jih občanom odmerjajo in pobirajo občinske davčne uprave, odstopa republika občini 10 % za napredek organizacije in za delo teh organov v občini. Odstopljena sredstva se prenesejo v korist občine, preden se dohodki odvedejo v proračun republike oziroma v ustrezen sklad. Ta določba se ne nanaša na dohodke, ki se po prvem odstavku tega člena odstopajo občinam.«

8. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1969, razen določb 6. člena in določb 7. člena, ki se nanašajo na davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombinirana vozila, ki se uporabljajo od 1. julija 1968, ter določb o znesku znižanja osnove za vzdrževanega družinskega člana iz 5. člena, ki se uporabljajo že pri odmeri prispevka iz skupnega dohodka občanov za leto 1968.

OBRAZLOŽITEV

Uvodna pojasnila:

Z zakonom o financiranju družbeno-političnih skupnosti je uveljavljeno načelo, da vsaka družbeno-politična skupnost sama in samostojno predpisuje višino njej potrebnih dohodkov v okviru določil zveznega in republiškega zakona o prispevkih in davkih občanov. Vse omejitve (limiti), ki jih je v prejšnjih letih predpisovala federacija, bodo dokončno odpravljene z letom 1969. Obstaja torej teoretična možnost, da se omenjeno načelo samostojnega zagotavljanja dohodkov družbeno-političnih skupnosti v celoti uveljavi.

Poznano pa je tudi dejstvo, da višino možnih dohodkov vseh družbeno-političnih skupnosti, ne glede na predpise, limitira ekonomska sposobnost občanov — zavezancev za prispevke, davke in takse. Limit ekonomske sposobnosti

ni mogoče številčno ali kako drugače fiksno opredeliti, poznano pa je, da je lahko zelo različen v posameznih predelih in tudi za posamezne sloje občanov, oboje glede na nivo realnih osebnih dohodkov in možnosti pridobivanja dohodkov.

Delovanje limita ekonomske sposobnosti davkoplačevalcev je razlog, da se v javnosti, zlasti v razpravah s predstavniki družbeno-političnih skupnosti, kljub ukinitvi administrativno določenih limitov, še vedno postavljajo vprašanja delitve dohodka med družbeno-političnimi skupnostmi. Poznano je, da je glede tega stalen dialog med federacijo in republikami, znotraj SR Slovenije pa med republiko in občinami. Ker federacija in republika določata višino njim potrebnih dohodkov, preden to stori občina, in ker se mora samo občina s svojimi odločitvami glede višine davkov neposredno soočiti z občani, je potrebno, da republika pri odločanju o višini njenih dohodkov upošteva tudi položaj, v katerem se bodo znašle občine. Takšne preudarek republike je zlasti v pogojih zelo tesnih bilančnih možnosti nujen.

V bilanci vseh sredstev za splošno porabo, formiranih na področju SR Slovenije, je upoštevano:

— da bo skupna stopnja prispevka iz OD zaposlenih na nekaj nižji ravni kot letos, to je 31,8 % od bruto OD (letos 32,5 %);

— da se bo masa OD v letu 1969 povečala za 9 %;

— da bodo prispevki od OD obrtnikov porasli glede na 1968 na 124 %;

— da bo prispevek od avtorskih pravic glede na leto 1968 povečan na 158 %;

— da bodo prispevki iz skupnega dohodka občanov povečani nasproti ocenjeni realizaciji 1968 na 136,5 %;

— da se bodo ostali prispevki iz OD povečali glede na 1968 na 134 %;

— da bo stopnja republiškega maloprodajnega prometnega davka povečana za 1,5 % poena ter da se bodo s tem davkom obremenili tudi nekateri drugi proizvodi;

— da se bodo ostali davki povečali glede na 1968 na 118 %;

— da se bo realizacija upravnih, sodnih in komunalnih taks glede na 1968 povečala na 139 %;

— da bodo drugi dohodki glede na leto 1968 ostali na ravni 100 %;

— da bo republika uvedla kot republiški dohodek prispevek od sredstev skupne porabe.

Pojasnila k predlaganim spremembam zakona:

Po dosedanjem zakonu o financiranju družbeno-političnih skupnostih v SR Sloveniji ima republika možnost uvedbe tehle virov dohodkov:

— prispevek iz delovnega razmerja,
— prispevek od kmetijske dejavnosti,
— prispevek od obrtnih dejavnostih,
— prispevek od intelektualnih storitev,
— prispevek od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav,
— davek od prometa blaga na drobno in od storitev,
— davek na dediščine in darila,
— republiške upravne takse,
— republiške sodne takse.

S predlaganimi spremembami se možni viri republiških dohodkov razširjajo na:

— prispevek iz skupnega dohodka občanov,

— davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombinirana vozila.

S posebnim republiškim zakonom se uvaja republiški prispevek od sredstev skupne porabe.

Po predlogu zakona bi od prej naštetih možnih dohodkov pripadalo republiki:

	v milij. din
Prispevek iz OD iz delovnega razmerja po stopnji 1,60 %	148,5
Prispevek iz OD od obrtnih dejavnosti 5 %	12,0
Prispevek od avtorskih pravic 15 % oziroma 30 %	8,2
Posebna 15 % oz. 19 % stopnja iz OD iz delovnega razmerja	60,0
50% prispevek iz skupnega dohodka občanov	5,6
Del (30 %) republiškega prometnega davka po stopnji 3,5 %	40,6
20% udeležba na zveznem prometnem davku	218,0
Denarne kazni	12,5
Sodne takse	40,0
Drugi dohodki	1,3
Udeležba na zveznih prispevkih iz OD	34,8
Namenska dopolnilna sredstva zveze	21,1
Skupaj	602,6
Prispevek od sredstev skupne porabe	19,0
	621,6

Druge republiške dohodke prepušča republika drugim koristnikom, in sicer:

— republiški prispevek iz osebnega dohodka od kmetijstva — skladom zdravstvenega zavarovanja kmetov 8 % in vodnemu skladu 1 %;

Občinam prepušča republika tele svoje dohodke:

— davek na dediščine in darila v celoti,

— republiške upravne takse v celoti,

— 50 % prispevkov od skupnega dohodka občanov.

— davek na tovorna cestna motorna vozila v celoti.

Obrazložitve k členom:

K 1. členu: S spremembo temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov in temeljnega zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti je prispevek iz skupnega dohodka občanov, ki je bil doslej zvezni dohodek, zveza pa ga je odstopila občinam, postal republiški dohodek. Kot nova davščina pa je uveden davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombinirana vozila. Na tej osnovi se v predlaganem zakonu uvaja obveznost plačevanja teh dveh davščin.

K 2. členu: Glede na orientacijo potrebnih sredstev za republiški proračun za leto 1969 je vidno, da je potrebno stopnjo iz OD iz delovnega razmerja zvišati od 1,51 % v letu 1968 na 1,60 % za leto 1969.

K 4. členu: Stopnje republiškega prispevka od avtorskih pravic so znatno povečane in različne glede na vire dohodkov.

K 5. členu: V predlogu je kot odbitna postavka od skupnega čistega dohodka predviden znesek 20 000 din, kolikor je znašala odbitna postavka že doslej.

Predlog predvideva zmanjšanje osnove za vsakega vzdrževanega družinskega člana za 5000 dinarjev, razen za zakonca zavezanca, kjer se osnova znižuje samo za polovični znesek, to je za 2500 dinarjev. Znižanje osnove torej ni enotno za vse družinske člane, za katere ima zavezanec pravico uveljavljati olajšavo, Upošteva pa se samo v višini razlike med dohodki vzdrževanega člana in predvidenim zneskom — v sorazmerju s časom dejanskega vzdrževanja. Če se tako ugotovljen znesek olajšav pri enem zavezancu ne more v celoti upoštevati, se morebitna razlika upošteva pri drugem zavezancu.

Stopnje prispevkov so progresivne in v skladu s priporočilom naj bodo v spodnjih razponih blažje, glede na dosedanje pa višje.

Za leto 1968 se v prihodnih določbah zakona o prispevkih in davkih občanov predvideva, da se uporabljajo v celoti določbe tega zakona, razen zneska zmanjšanja skupnega čistega dohodka in stopenj, za kar se uporabljajo doslej veljavne zvezne določbe. Z letom 1969 se uvaja akontiranje. Predlagamo, da se akontiranje uredi v skladu z doslej veljavnimi predpisi o akontiranju.

K 6. členu: Davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombinirana vozila se uvaja v dosedanji višini komunalnih taks za ta vozila. Zaradi še nejasnega izida ustavnega spora v zvezi z uvedbo teh taks se davek uvaja s 1. julijem 1968 (na to nas opravičuje temeljni zakon o prispevkih in davkih občanov — Uradni list SFRJ, št. 32/68 — v predhodnih določbah), z istim datumom pa se ukinjajo takse na ta vozila. To bi ob negativnem izidu spora zagotovilo plačilo te obveznosti vsaj za polovico leta 1968, sicer pa se bodo vplačane takse za drugo polletje poračunale z na novo uvedenim davkom. Iz tega razloga tudi zadržujemo davek na dosedanjem nivoju taks, v bodoče pa bi bilo potrebno pri določitvi višine davka upoštevati tudi tozadevno ureditev v sosednji republiki Hrvatski, ker bi preveliki odstopi lahko negativno vplivali na izvajanje davčne politike.

Davek se, enako kot doslej komunalne takse, odstopa občinam (7. člen tega zakona). To dejstvo tudi opravičuje, da se zaradi potrebne enotnosti že z republiškim davkom uvaja ustrezna obremenitev iz tega naslova v celoti. Po zakonu o finaciranju družbeno-političnih skupnosti so tudi občinske skupščine upravičene uvesti ta davek.

K 7. členu: Glede na dosedanjo ureditev je potrebno poudariti, da se odstopa občinam 50 % prispevka od skupnega dohodka občanov.

Zakon o organizaciji davčne službe v SR Sloveniji vsebuje v 5. členu določbe o sofinanciranju republike v izdatkih za občinske davčne uprave. Po predlogu zakona naj bi se odstopalo občinam 10 % od dohodkov republike, katere odmerjajo in pobirajo ti organi od občanov. To določilo se torej ne nanaša na dohodke občanov, ki podlegajo prispevkom po odbitku, ker za te ne vrši odmere davčni organ, temveč prispevke odmerja in vplačuje izplačevalec dohodkov.

Davčne uprave občin bodo po ocenah za leto 1969 odmerile občanom za okoli 236 milijonov zveznih, republiških in občinskih dohodkov. Ocenjuje se, da bodo izdatki za davčno službo (osebni in materialni), upoštevaje predvideno številčno in strokovno okrepitev službe, znašali okoli 24,5 milijona dinarjev. S predlaganim 10 % odstopom sredstev bi torej republika krila ustrezni delež izdatkov za to službo. Ker republika del teh sredstev odstopa v sklade zdrav-

stvenega zavarovanja kmetov in republiški vodni sklad, bodo posredno utrpeli ta sredstva tudi ti skladi.

Po predlogu naj bi se sredstva odstopala namensko za napredek organizacije in za delo davčnih uprav.

SPREMEMBE K PREDLOGU ZAKONA

K 2. členu: 2. člen se črta.

Dosedanji 3. do 8. člen postanejo 2. do 7. člen.

SPREMEMBE K OBRAZLOŽITVI

Stran 3: Besedilo: »Prispevek iz OD iz delovnega razmerja po stopnji 1,6 % v skupnem znesku 148,5 milij. din« se spremeni tako, da se glasi: »Prispevek iz OD iz delovnega razmerja po stopnji 1,51 % v skupnem znesku 140,1 milij. din«.

Seštevek v znesku »621,6 milij. din« se spremeni tako, da se glasi: »613,2 milij. din«.

Stran 4: Črta se obrazložitev k 2. členu.

Obrazložitve k dosedanjemu 4. do 7. členu postanejo obrazložitve k 3. do 6. členu.

POROČILA

Odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 12. 12. 1968 obravnavala predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet SR Slovenije s predlogom, da se zakon v smislu 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije obravnava po skrajšanem postopku.

V načelni obravnavi sta odbora ugotovila, da je sprejem zakona potreben, ker se le na podlagi tega zakona lahko določijo glavni viri dohodkov za proračun SR Slovenije za leto 1969. S sprejetjem tega zakona se lahko zagotovi, da tudi občinske skupščine pravočasno sprejmejo svoje odloke o uvedbi in stopnjah občinskih prispevkov, davkov in taks.

V podrobni obravnavi pa sta odbora predlagala tele spremembe in dopolnitve:

K 2. členu: Odbora nista bila enotna v tem, da se 2. člen predloga zakona v celoti črta. Namen amandmaja, da se 2. člen črta, je v tem, da ostane stopnja republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja, to je 1,51 % nespremenjena tudi v letu 1969 in da se ne sprejme stopnja 1,60 % kakor jo je predlagal izvršni svet.

Odbora sta menila, da ni mogoče velik del znižanja stopnje zveznega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja prenesti na republiške prispevke (bodisi zaradi potrebe proračuna ali izobraževanja) in tako zopet obremeniti gospodarske organizacije. Nujno potrebno je namreč še doslednejše izvajati resolucijo o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969, zlasti kolikor se nanaša na razbre-

menitev gospodarstva. Glede izpada dohodkov v predlogu republiškega proračuna, ki je sestavljen z upoštevanjem 1,60 % stopnje republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja, sta bila odbora mnenja, da bo potrebno kriti z znižanjem nekaterih proračunskih izdatkov in z večjo racionalizacijo v republiški upravi.

Predstavnik izvršnega sveta se ni strinjal z mnenjem obeh odborov in predlagal, da odbora ponovno razpravljata o tem vprašanju po razpravi o zakonu o republiškem proračunu.

K 4. členu: Odbora predlagata, da se v prvem odstavku tega člena črta besedilo »po stopnji 15 %« in nadomesti z besedilom »po stopnji 9 %«.

Tako bi ostal republiški prispevek iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav nespremenjen tudi v letu 1969 (v letu 1968 je bil 9 %).

Odbora sta menila, da zvišanje tega prispevka ne bi stimulativno delovalo na povečanje števila in kvalitete tehničnih izboljšav in patentov, to je na področje, kjer že tako znatno zaostajamo za našimi sosedi.

K 5. členu: Odbor za proračun republiškega zbora se je strinjal s predloženim besedilom tega člena.

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora pa je predlagal, da se črta zadnji odstavek tega člena, ki se glasi: »za vzdrževanega zakonca se znesek iz prejšnjega odstavka zniža za 50 %.«

S to predloženo spremembo bi znesek znižanja osnove za vse vzdrževane družinske člane, vključno za vzdrževanega zakonca, znašal 5000 din.

Člani odbora za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora so menili, da žene na posameznih območjih ne morejo dobiti zaposlitve in so prisiljene ostati doma. Tako bi jih s to olajšavo izenačili z njihovimi otroci.

Člani obeh odborov se niso strinjali s predlogom, ki je bil podan v razpravi, da se zmanjša osnova za republiški prispevek iz skupnega dohodka občanov za znesek 25 000 din. Menili so, da je v zakonu predlagani znesek 20 000 din realen, zlasti če se upošteva, da so v predlogu zakona dane olajšave, ki doslej niso bile predvidene. S tem so se strinjali vsi poslanci, razen enega člana odbora za proračun republiškega zbora.

K 7. členu: Oba odbora predlagata, da se prvi odstavek tega člena spremeni tako, da se glasi:

»Dohodki iz 5., 6., 7. in 9. točke 1. člena tega zakona se v celoti odstopijo občinam.«

S predlagano spremembo bi se dohodki občin povečali ter bi jim tudi v letu 1969, kot že v letu 1968, dohodki iz tega naslova v celoti pripadali.

Glede na predlagane spremembe sta oba odbora izrazila pripravljenost, da bosta o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov in davkov in taks ponovno razpravljala, kolikor bi predlagatelj predložil dodatne analize in druge materiale k predlogu zakona, ki bi zahtevali ponovno obravnavo predloga zakona, kakor tudi že sprejetih amandmajev obeh odborov.

Odbor za proračun republiškega zbora je določil za poročevalca poslanca Karla Forteja, odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora pa poslanca Mirka Tratnika.

Št.: 422-10/ 68

Ljubljana, 13. 12. 1968

Odbor za proračun republiškega zbora je že na skupni seji z odborom za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora dne 12. 12. 1968 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks. V smislu zaključkov s te skupne seje je odbor za proračun republiškega zbora dne 13. 12. 1968 na ločeni seji ponovno obravnaval omenjeni zakonski predlog.

V načelni obravnavi je odbor ugotovil, da je po prvi obravnavi predloga zakona detajlno proučil in analiziral na seji 13. 12. 1968 vse postavke izdatkov in dohodkov predloga republiškega proračuna za leto 1969. Odbor je poslušal dodatna pojasnila predstavnikov izvršnega sveta in republiškega sekretariata za finance o vseh virih dohodkov republiškega proračuna za leto 1969 in o vseh posameznih vrstah izdatkov proračuna.

Po obravnavi predloga republiškega proračuna za leto 1969 in po podrobnem ugotavljanju predvidenih dohodkov in izdatkov je odbor za proračun republiškega zbora sklenil, da mora menjati nekatere svoje predloge in dopolnitve, ki jih je podal k predlogu zakona na seji odbora dne 12. 12. 1968.

Prvotni amandmaji odbora bi namreč v taki meri vplivali na izpad dohodkov republiškega proračuna za leto 1969, da jih ne bi bilo mogoče kriti samo z večjo racionalizacijo dela uprave.

Odbor je v podrobni obravnavi soglasno sklenil, da republiškemu zboru predlaga naslednjo spremembo predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

K 2. členu: »V prvem odstavku 2. člena se stopnja 1,60 % nadomesti s stopnjo 1,55 %.«

Odbor s tem odstopa od prvotnega predloga k 2. členu in od drugih sprememb in predlogov, ki jih je sprejel k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks na seji dne 12. 12. 1968.

Odbor meni, da s tem predlogom ni bistveno vplival na znižanje dohodkov republiškega proračuna za leto 1969, po oceni predstavnikov predlagatelja za okoli 4 610 000 din, vendar je s tem dal občinskim skupščinam večji manevrski prostor za sprejem njihovih odlokov o prispevkih, davkih in taksah. Tudi gospodarske organizacije bi s to spremembo bile kljub znatno večjim obveznostim republiškega proračuna v letu 1969 dodatno obremenjene le z 0,04 % večjo stopnjo republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja.

Predstavnik predlagatelja je menil, da je ta predlog dosti bolj sprejemljiv, kakor pa predlogi skupne seje, ki jo je ta odbor imel z odborom za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora.

Št.: 422-10/68

Ljubljana, 14. 12. 1968

Odbor za proračun republiškega zbora je na svoji seji 18. 12. 1968 obravnaval amandmaje k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

1. Odbor sprejema spremembo k predlogu zakona, ki jo je dne 17. 12. 1968 predložil izvršni svet Skupščine SR Slovenije, in to k 2. členu.

S sprejemom te spremembe, ki jo predlaga izvršni svet, odbor odstopa od svojega amandmaja k 2. členu, ki ga je podal v dodatnem poročilu z dne 14. 12. 1968.

2. Odbor je sprejel tudi stališče — amandma zveze sindikatov — republiškega sveta za Slovenijo in predlaga, da se v 5. a členu črta zadnji odstavek »za vzdrževanje zakonca se znesek iz prejšnjega odstavka zniža za 50 %.«

S tem odbor odstopa od svojega stališča, ki ga je podal v poročilu k temu predlogu zakona z dne 13. 12. 1968 in se na ta način strinja s stališčem — amandmajem odbora za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora, ki je podano v istem skupnem poročilu.

3. Odbor ni mogel sprejeti amandma skupščine občine Celje k 7. členu.

S predlagano spremembo bi se v dohodke občin še nadalje stekali dohodki iz prispevka od skupnega dohodka občanov v celoti.

Odbor meni, da ne bi ta sredstva v celoti prepuščali občinam in da je mnenje izvršnega sveta o tem, da bi bilo čimveč podobnih proračunskih virov, pri katerih participirata in občine in republika, upravičeno.

Odbor s tem menja svoje stališče k temu členu, ki je podano v poročilu z dne 13. 12. 1968.

4. Odbor ni mogel sprejeti amandmajev poslanca republiškega zbora tovariša Rada Pušenjaka k 5. a in 5. b členu.

Odbor meni, da so v predloženih amandmajih preostri pogoji za zavezance plačevanja prispevkov od skupnega dohodka občanov in da je v amandmajih sicer predvidena sistemsko drugačna rešitev kakor pa v besedilu, ki ga je sprejel odbor. Pri tem odbor misli na družinski znesek, za katerega se zmanjša skupni čisti dohodek zavezancem prispevka. Ti predloženi kriteriji bi negativno delovali na produktivnost dela in po mnenju odbora niso v duhu resolucije o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe.

5. Odbor je v celoti sprejel redakcijsko izboljšavo k besedilu 3. člena, ki jo je predložila v svojem poročilu z dne 17. 12. 1968 zakonodajno-pravna komisija.

Št.: 422-10/68
Ljubljana, 19. 12. 1968

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora je na 11. seji obravnaval amandma republiškega izvršnega sveta, amandma skupščine občine Celje in mnenje republiškega sveta Zveze sindikatov k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

Odbor sprejema amandma izvršnega sveta, da se 2. člen črta, kar je tudi predlog odbora, sprejet na 10. seji 13. decembra 1968.

Amandma skupščine občine Celje, da se tudi dohodki iz 5. člena v celoti odstopijo občinam, je identičen sprejetemu amandmaju odbora k 7. členu predloga zakona, ki ga je odbor sprejel na 10. seji 13. decembra 1968.

Mnenje republiškega sveta Zveze sindikatov, da se zadnji odstavek 5. a člena črta, je identično amandmaju, ki ga je odbor sprejel na 10. seji 13. dec. 1968.

Št.: 422-10/68
Ljubljana, 18. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji 16. decembra 1968 obravnavala predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Komisija k predlaganemu zakonu ni imela načelnih pripomb.

Pri podrobni obravnavi komisija posameznih določb ni ocenjevala z gledišča primernosti posameznih konkretnih stopenj prispevkov in davkov, niti se ni spuščala v delitvene odnose med republiko in občinami, ki se odražajo v delitvi posameznih virov dohodkov. V skladu s svojo vlogo je komisija predvsem ugotavljala skladnost predlaganih rešitev z ustavo in s pravnim sistemom, zlasti z obstoječimi zakoni o financiranju družbeno-političnih skupnosti in o prispevkih in davkih občanov ter v tej zvezi k zakonskemu predlogu ni imela pripomb.

Pač pa komisija predlaga, da se besedilo 8. člena redakcijsko izboljša tako, da se glasi:

»Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969.

Določbe 6. in 7. člena, ki se nanašajo na davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombinirana vozila, se uporabljajo za čas od 1. julija 1968. Določbe o znesku znižanja osnove za vzdrževanega družinskega člana iz 5. člena se uporabljajo že pri odmeri prispevka iz skupnega dohodka občanov za leto 1968.«

Hkrati je komisija obravnavala tudi amandmaje k zakonskemu predlogu, ki so jih predlagali odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora na skupni seji 12. decembra 1968, odbor za proračun republiškega zbora na svoji seji 13. decembra 1968 (dodatno poročilo) in poslanec republiškega zbora Rado Pušenjak dne 13. decembra 1968. Glede vseh navedenih amandmajev, ki se nanašajo na konkretno višino posameznih stopenj prispevkov in davkov oziroma na druga materialna vprašanja, je bila komisija mnenja, da z vidika skladnosti s pravnim sistemom niso problematični in k njim s tega gledišča nima pripomb.

Št.: 422-10/68

Ljubljana, 17. 12. 1968

PREDLOG ZAKONA

o republiškem davku od prometa blaga na drobno

1. člen

Republiški davek od prometa blaga na drobno se plačuje od vsega prometa proizvodov, ki so namenjeni za končno potrošnjo, razen od proizvodov, za katere je s temeljnim zakonom o prometnem davku določeno, da se ne plačuje republiški davek od prometa blaga na drobno, in razen od prometa naslednjih proizvodov:

1. od kmetijske opreme, razen od ročnega orodja;
2. od alkoholnih pijač;
3. od proizvodov, za katere je v 8. členu zakona o tarifi zveznega prometnega davka določeno, da se ne plačuje zvezni davek od prometa blaga na drobno.

2. člen

Kaj se šteje za promet proizvodov, ki so namenjeni za končno potrošnjo, se presoja po določbah 1., 2., 3., 4. in 6. točke prvega odstavka ter drugega in tretjega odstavka 2. člena zakona o tarifi zveznega prometnega davka (Uradni list SFRJ, št. 33/65, 57/65, 4/66, 28/66, 52/66, 5/67, 18/67, 31/67, 24/68, 30/68 in 45/68).

3. člen

Republiški davek od prometa blaga na drobno se plačuje tudi na motorna vozila, ki jih uvozijo občani in civilne pravne osebe. Davek plača uvoznik (občan oziroma civilna pravna oseba) za finance pristojnemu upravnemu organu občine, v kateri je sedež oziroma stalno prebivališče uvoznika. Motorna vozila je mogoče registrirati šele, ko je za registracijo pristojnemu organu predložen dokaz o plačilu prometnega davka po tem členu.

4. člen

Republiški davek od prometa blaga na drobno se plačuje po stopnji 3,5 %.

5. člen

Stopnje občinskega davka od prometa blaga na drobno ne smejo presegati 4 %, razen od prometa alkoholnih pijač in alkohola (etanola). Stopnje občinskega davka od osebnih avtomobilov ne smejo biti nižje od 4 %.

6. člen

Ob pogojih iz 42. a člena temeljnega zakona o prometnem davku se pri obračunavanju prometnega davka od končnih izdelkov individualnega obrtnika — proizvajalca odbije republiški davek od prometa blaga na drobno, ki ga je obrtnik plačal od materiala za take izdelke.

7. člen

Gelede nastanka davčne obveznosti, davčnih zavezancev, davčne osnove, postopka za odmero in drugega se ustrezno uporabljajo določbe temeljnega zakona o prometnem davku, zakona o tarifi zveznega prometnega davka, temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov ter predpisov, izdanih na podlagi teh zakonov.

8. člen

Dodatni davek od prometa blaga na drobno, ki je bil vpeljan z zakonom o uvedbi dodatnega davka od prometa blaga na drobno in o uporabi sredstev iz tega davka (Uradni list SRS, št. 42-213/66 in št. 27-209/68), se plačuje še naprej do 31. decembra 1970. Sredstva iz tega davka se uporabljajo za namene, določene v zakonu.

9. člen

Z dnem, ko se začne uporabljati ta zakon, preneha veljati zakon o republiškem davku od prometa blaga na drobno (Uradni list SRS, št. 7-60/67).

10. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1969.

OBRAZLOŽITEV

1. Po določbah temeljnega zakona o prometnem davku družbeno-politične skupnosti samostojno uvajajo prometni davek, ki jim pripada po tem zakonu. Omenjeni zakon pa tudi določa, da stopnje republiškega in občinskega davka od prometa blaga na drobno za leta 1966, 1967 in 1968 ne smejo presegati 6 %, razen od prometa akoholnih pijač in alkohola (etanola).

Ker za leto 1969 federacija ne bo več predpisala maksimalne stopnje občinskega in republiškega davka od prometa blaga na drobno in ker je bil v letu 1968 spremenjen in dopolnjen temeljni zakon o prometnem davku, se predlaga predlog tega zakona, v katerem so povzete nekatere določbe iz zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno (Uradni list SRS, št. 7/67), dodane pa so naslednje določbe:

1. člen — Predlaga se oprostitev za kmetijsko opremo (traktorje s kmetijskimi priključki, škropilnice, molzne stroje, slamoreznice, mlatilnice, vozove itd.), razen za ročno orodje. Z oprostitvijo bi se stimuliral nakup kmetijske mehanizacije, ker bo delno pripomoglo k povečanju produktivnosti tudi v zasebnem sektorju kmetijstva. Kolikor bi z oprostitvijo prometnega davka uspeli povečati prodajo kmetijske opreme, bi to pozitivno vplivalo tudi na povečanje proizvodnje te opreme.

Promet z alkoholnimi pijačami se še nadalje oprošča plačila republiškega davka od prometa blaga na drobno. Zadržuje se tako že vseskozi uveljavljena praksa, da republika s tem davkom ne posega na ta promet. Ker stopnje občinskega davka od prometa alkoholnih pijač niso omejene, imajo občine že sedaj predpisane visoke stopnje občinskega davka od prometa alkoholnih pijač.

Predlaga se oprostitev tudi za proizvode, ki so po določbah 8. člena zakona o tarifi zveznega prometnega davka oproščeni plačila zveznega prometnega davka. Za skoraj vse proizvode, ki so po omenjenem členu oproščeni zveznega prometnega davka, je predpisana v 23. členu temeljnega zakona o prometnem davku tudi oprostitev za republiški in občinski davek od prometa blaga na drobno, ni pa npr. predpisana oprostitev za trajno žareče peči na premog.

Po 16. in 23. členu temeljnega zakona o prometnem davku so že oproščeni republiškega in občinskega davka od prometa blaga na drobno naslednji pomembnejši proizvodi: osnovni proizvodi kmetijstva in ribištva; živila, razen alkohol in alkoholne pijače; ortopedske priprave in pripomočki; umetna gnojila in sredstva za varstvo rastlin; knjige, brošure, časniki, revije; električna energija, plin, voda, premog itd.

4. člen — Republiški davek od prometa blaga na drobno se sedaj plačuje po enotni stopnji 2 %, razen alkoholnih pijač, za katere je v zakonu o republiškem davku od prometa blaga na drobno predpisana oprostitev. V predlogu zakona se predlaga zvišanje stopnje na 3,5 %.

5. člen — Da bi se preprečila pretiravanja pri določanju stopenj občinskega davka od prometa blaga na drobno, se predlaga določitev maksimalne stopnje občinskega davka od prometa blaga na drobno v višini 4 %, razen od alkoholnih

pijač in alkohola. Predlog dajemo na podlagi nekaterih pobud, ki so bile dane v dosedanjih razpravah.

Občine imajo sedaj predpisane različne stopnje občinskega prometnega davka od osebnih avtomobilov, zato bi bilo umestno predpisati minimalne stopnje tega davka. Različne stopnje prometnega davka od osebnih avtomobilov vplivajo na to, da trgovska podjetja prodajajo osebne avtomobile iz prodajnih mest v občinah, ki imajo najnižjo stopnjo. V zvezi s tem predlogom pa bo predvsem potrebno doseči sporazum z drugimi republikami, da bi bile stopnje republiškega in občinskega davka od osebnih avtomobilov približno enake v vsej Jugoslaviji.

6. člen — Zasebni obrtniki so dolžni ob nakupu materiala plačati zvezni, republiški, občinski in republiški dodatni davek od prometa blaga na drobno. Z novim 42. a členom temeljnega zakona o prometnem davku je sedaj določeno, da se pri obračunavanju prometnega davka od končnih izdelkov individualnega obrtnika — proizvajalca odbije zvezni davek od prometa blaga na drobno, ki ga je obrtnik plačal od materiala za take izdelke. Pogoj pa je, da vodi obrtnik poslovne knjige, da je s fakturami in drugimi dokazi potrjeno, da je bil plačan zvezni prometni davek od materiala ter da so izdelki, za katere se zahteva odbitek, prodani.

V predlogu zakona se zato predlaga, da se ob pogojih iz 42. a člena omenjenega zakona pri obračunavanju prometnega davka od končnih izdelkov individualnega obrtnika — proizvajalca odbije tudi republiški davek od prometa blaga na drobno, ki ga je obrtnik plačal od materiala za take izdelke.

Občinski organi, pristojni za finance, bodo morali pri obračunavanju oziroma pri odbijanju davka upoštevati ne samo dokumentacijo, ki jo bo predložil davčni zavezanec, temveč tudi druge podatke (normative porabe materiala in drugo).

Že predpisana olajšava glede zveznega prometnega davka in predlagana olajšava za republiški prometni davek naj bi preprečila, da bi se plačeval od proizvodov individualnega obrtnika prometni davek dvakrat. Pričakujemo, da bodo tudi občine predpisale olajšavo glede občinskega prometnega davka.

2. Z zakonom o uvedbi dodatnega davka od prometa blaga na drobno in o uporabi sredstev iz tega davka (Uradni list SRS, št. 42/66 in 27/68) je bil uveden še 1,5 % republiški dodatni davek od prometa blaga na drobno, ki pa ni dohodek republiškega proračuna. Uporaba sredstev iz tega davka je urejena z istim zakonom.

3. Ob predpostavki, da bi bila sprejeta predlagana stopnja republiškega davka od prometa blaga na drobno v višini 3,5 %, predvidevamo, da bi znašal priliv sredstev v letu 1969 okrog 135 milijonov dinarjev.

POROČILA

Odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 12. decembra 1968 razpravljala o predlogu zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno, ki ga je skupščini predložil v razpravo izvršni svet.

V splošni razpravi sta odbora ugotovila, da se s predlogom zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno povečuje stopnja republiškega davka od prometa blaga na drobno od 2 % na 3,5 %. Republiški davek se ne

bo plačeval od kmetijske opreme, alkoholnih pijač in od tistih proizvodov, ki so oproščeni davka že po zakonu o tarifi zveznega prometnega davka. S predlogom se rešuje tudi vprašanje dvojnega plačevanja prometnega davka individualnih proizvajalcev, ker je dana možnost, da se pri obračunavanju prometnega davka od končnih izdelkov individualnega proizvajalca odbije davek od prometa blaga na drobno, ki ga je le-ta plačal pri nabavi reprodukcijskega materiala za take proizvode.

Odbora sta ugotavljala, da je le delno prišlo do izraza večkrat poudarjeno načelo, da naj se stopnje prometnega davka v okviru republike poenotijo. Na podlagi sedanjih predpisov lahko republika določa le spodnjo in zgornjo mejo davčnih obremenitev, ne more pa določiti posamezne stopnje. Z določitvijo zgornje meje je republika storila vse, kar je v njeni pristojnosti na področju prometnega davka od prometa blaga na drobno. Različne stopnje prometnega davka ter način obračunavanja in plačevanja prometnega davka pomenijo za trgovske organizacije zelo veliko obremenitev, zato bo treba v okviru občin doseči čim večjo poenotenje stopenj. Še naprej pa bo treba iskati ustreznejše rešitve za zajemanje in obračunavanje prometnega davka.

Glede na to, da zveza za leto 1969 ne bo več predpisovala maksimalne stopnje občinskega in republiškega davka in glede na to, da je ukinjeno pooblastilo republikam, da predpisujejo dodatni prometni davek od prometa blaga na drobno, je bilo izraženo mnenje, da bi bil postopek plačevanja prometnega davka ustreznejši in cenejši, če bi ukinili dodatni prometni davek v višini 1,5 % in da bi osnovno stopnjo prispevka povečali od 3,5 % na 5 %. V podrobni razpravi pa je bilo ugotovljeno, da osnova za oba prispevka ni ista, da bo izredni prispevek v višini 1,5 % trajal le do leta 1970 in da so sredstva izrednega prispevka namensko usmerjena. Taka sprememba bi povzročila nekatere praktične težave, zaradi tega je prevladalo mnenje, da se predlagana sprememba ne izvrši.

V razpravi o 5. členu predloga zakona je bila izražena bojazen, da bi enostranska določitev višine prometnega davka od osebnih avtomobilov v naši republiki lahko pomenila preusmeritev prometa osebnih avtomobilov v druge republike, če te ne bi določile tako visoke stopnje davka. Predstavnik republiškega sekretariata za finance je poslance obvestil, da so se predstavniki vseh republiških sekretariatov za finance že dogovorili, da bi bila stopnja prometnega davka v vseh republikah 4 %. Čeprav je bilo to soglasje že doseženo, končni sporazum o tem še ni bil sprejet. V primeru, da bi druge republike postavile nižjo stopnjo, še vedno obstaja možnost, da stopnjo tudi mi znižamo.

Odbora sta sprejela naslednji amandma k 5. členu, in sicer, da se drugi stavek tega člena spremeni tako, da se glasi: »Stopnje občinskega davka od osebnih avtomobilov morajo znašati 4 %.«

Odbora predlagata republiškemu in gospodarskemu zboru, da zbora sprejmeta predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno v predloženem besedilu, upoštevajoč amandma k 5. členu.

Za poročevalca v republiškem zboru je bil določen Karel Forte, za poročevalca v gospodarskem zboru pa Miran Glušič.

Št.: 421-13/68

Ljubljana, 13. 12. 1968

Odbor za proračun republiškega zbora je na seji dne 18. 12. 1968 obravnaval amandmaje k predlogu zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno.

1. Odbor je v celoti sprejel vse spremembe in dopolnitve zakonodajnopravne komisije, ki jih je podala v svojem poročilu dne 17. 12. 1968 (k 1., 9. in 10. členu).

Prav tako se je strinjal s predlogom te komisije, da se ne sprejme amandma tega odbora in odbora za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora k 5. členu predloga tega zakona, glede na to, da je v nasprotju z ustavo SR Slovenije.

2. Odbor ni mogel sprejeti amandmaja k 4. členu predloga zakona, ki ga je podala skupščina občine Celje in po katerem naj bi 22 % od dohodkov iz tega davka bilo dohodek občinskih proračunov.

Kolikor bi se sprejel ta amandma, bi se dohodek republiškega proračuna zmanjšal za skoraj 30 milijonov dinarjev, ki jih ne bi bilo mogoče nadomestiti iz drugih virov.

Št.: 421-13/68

Ljubljana, 19. 12. 1968

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora je na 11. seji 18. decembra 1968 obravnaval amandma k temu predlogu zakona, ki ga je predložila skupščina občine Celje.

Skupščina občine Celje predlaga, da je 22 % republiškega davka od prometa blaga na drobno dohodek občinskih proračunov.

Odbor zavrača ta amandma, ker je z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje določeno, da se 70 % tega prometnega davka steka v sklad republiške izobraževalne skupnosti, ki ima zaradi prevzema financiranja srednjega in strokovnega šolstva dokaj večje obveznosti kot v letu 1968.

Odbor predlaga zboru, da ne sprejme amandmaja skupščine občine Celje.

Št.: 421-13/68

Ljubljana, 18. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je obravnavala predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno na svoji 138. seji dne 16. decembra 1968.

Komisija se je v načelu s predlogom zakona strinjala, v podrobni obravnavi pa je k posameznim členom predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K 1. členu: — 1. člen naj se spremeni tako, da se bo glasil:

»Republiški davek od prometa blaga na drobno se plačuje od vsega prometa proizvodov, ki so namenjeni za končno potrošnjo, razen pri proizvodih, za katere je s temeljnim zakonom o prometnem davku določeno, da se od njihovega prometa ne plačuje republiški davek od prometa blaga na drobno in razen od prometa naslednjih proizvodov:

1. kmetijske opreme (razen ročnega orodja);
2. alkoholnih pijač;
3. proizvodov, katerih promet je po določbah 8. člena zakona o tarifi zveznega prometnega davka oproščen plačevanja zveznega davka od prometa blaga na drobno.«

Sprememba predstavlja redakcijsko izboljšavo besedila.

K 9. členu: — Besede »se začne uporabljati« naj se nadomestijo z besedama »začne veljati«.

Prejšnji zakon preneha veljati z dnem, ko začne veljati novi zakon, ne pa z dnem, do katerega naj bi segel retroaktivni učinek zakona.

K 10. členu: — Črtajo naj se besede »naslednji dan po objavi v Uradnem listu SRS, uporablja pa se od«.

Zakon se ne sme začeti uporabljati prej, preden začne veljati, prav tako pa nima smisla, da bi zakon začel veljati prej, preden naj se začne uporabljati, do česar bi pri tem zakonu prišlo, če bi bil sprejet in objavljen prej kot 31. decembra 1968. Možno bi bilo določiti le njegovo učinkovanje za nazaj (in to s formulacijo »uporablja pa se za čas od...« ali »učinkuje pa za čas od...«), kar pa v tem primeru ne bo potrebno, če bo zakon sprejet in objavljen še v letu 1968.

Komisija je obravnavala tudi amandma odbora republiškega zbora za proračun in odbora gospodarskega zbora za gospodarsko programiranje in finance k 5. členu predloga zakona in predlaga, da se amandmaja ne sprejme. Ustava SR Slovenije namreč v 90. členu določa, da občina v mejah zakona samostojno določa svoje dohodke. Direktna določitev stopnje občinskega davka z republiškim zakonom bi bila torej v nasprotju že s to določbo ustave, ker občina v tem primeru ne bi več samostojno določala višine svojega dohodka v mejah zakona, ampak bi ji zakon to neposredno predpisal. To pa bi bilo v nasprotju tudi s temeljnim zakonom o prometnem davku, po katerem lahko republika z zakonom določi le meje, v katerih smejo občine določati višino prometnega davka, ne pa tudi neposredno višine občinskega prometnega davka.

Št.: 421-13/68
Ljubljana, 17. 12. 1968

PREDLOG ZAKONA

o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic

1. člen

V prvem odstavku 1. člena zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic (Uradni list SRS, št. 22-256/65) se besedilo v oklepaju dopolni tako da se glasi: »(Uradni list SFRJ, št. 12-217/65 in št. 32-409/68)«.

2. člen

2. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Poleg primerov iz 5. člena temeljnega zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic se prometni davek od nepremičnin in pravic ne plača:

1) če gre za prenos stanovanjske hiše ali stanovanja, ki je po 112. členu zakona o prispevkih in davkih občanov (Ur. list SRS, št. 7-59/67, št. 36-290/67, št. 5-12/68 in št. 27-207/68) oproščena davka od stavb;

2) če gre za prenos nepremičnine iz naslova razlastitve ali na podlagi kupne pogodbe, ki je sklenjena namesto razlastitve;

3) če gre za zemljišče, ki ga je zajela arondacija oziroma komasacija in dobi zanj lastnik odškodnino po zakonu o izkoriščanju kmetijskih zemljišč;

4) če vodnogospodarska organizacija kupi zemljišče z namenom, da bo z investicijskimi deli pospeševala kmetijstvo in gospodarstvo;

5) če proda delovna organizacija, ki se ukvarja s kmetijsko ali gozdno dejavnostjo ali s pridelovanjem semen in sadik, nepremičnine, ki so družbena lastnina, da si kupi druge nepremičnine za arondacijo zemljišča oziroma za zgraditev stavb na drugem kraju, ki je za to ugodnejši.

Prometni davek od nepremičnin in pravic se ne plača tudi tedaj, če je prenos oproščen prometnega davka po drugih predpisih.«

3. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS.«

OBRAZLOŽITEV

Temeljni zakon o prometnem davku od nepremičnin in pravic iz leta 1965 je v celoti urejal način plačevanja prometnega davka od prenosa nepremičnin. Vseboval je tudi določbe o oprostitvah prometnega davka. Republiški zakon o prometnem davku od nepremičnin in pravic (Uradni list SRS, št. 22-256/65), ki je bil izdan kot dopolnilni zakon, je vseboval le oprostitev za nove stanovanjske hiše oziroma stanovanja pod pogojem, da je taka hiša oziroma stanovanje oproščeno davka od stavb po zakonu o prispevkih in davkih občanov, po katerem so nove stanovanjske hiše oziroma stanovanja oproščena davka za dobo 25 let.

Nadaljnjo oprostitev plačevanja prometnega davka od nepremičnin in pravic je vseboval 45. člen zakona o razlastitvi, po katerem je bil oproščen plačila prometnega davka lastnik razlaščene nepremičnine in pa tudi druga oseba, ki je v enem letu po razlastitvi prodala razlaščencu drugo nepremičnino v vrednosti do višine odškodnine, ki jo je prejel razlaščenec.

Z zakonom o spremembah zakona o razlastitvi (Ur. list SFRJ, št. 30-368/68) je bil v celoti črtan 45. člen, ki je vseboval omenjene oprostitve prometnega davka. Z zakonom o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic (Uradni list SFRJ, št. 32-409/68) so bile črtane oprostitve, ki so jih vsebovale točke 3), 4) in 5) iz 5. člena tega zakona. Po teh točkah se prometni davek ni plačeval pri izplačilu odškodnine za arondacijo zajeta zemljišča, pri odkupu zemljišč po vodnogospodarskih organizacijah, potrebnih za njih investicijska dela in pri prodaji zemljišč po kmetijskih delovnih organizacijah z namenom, da si kupijo druga zemljišča za arondacijo.

Namesto odpravljenih oprostitev iz zgoraj navedenih zakonov, pooblašča 2. člen zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prometnem

davku od nepremičnin in pravic republike, da lahko v svojih zakonih določijo, da se prometni davek od nepremičnin in pravic ne plačuje:

1) če gre za prenos nepremičnin iz naslova razlastitve, pri čemer so lahko predpisani kriteriji in merila za to oprostitev in olajšavo;

2) če gre za zemljišča, ki ga je zajela arondacija oziroma komasacija, in dobi zanj lastnik odškodnino po zakonu o izkoriščanju kmetijskih zemljišč;

3) če vodnogospodarska organizacija kupi zemljišče z namenom, da bo z investicijskimi deli pospeševala kmetijstvo in gozdarstvo;

4) če proda delovna organizacija, ki se ukvarja s kmetijsko ali gozdno dejavnostjo ali s pridelovanjem semena ali sadik nepremičnine, ki so družbena lastnina, da si kupi druge nepremičnine za arondacijo zemljišča oziroma zgraditev stavb na drugem kraju, ki je za to ugodnejši.

Po predloženem predlogu o dopolnitvah republiškega zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic naj bi se zadržala dosedanja oprostitev prometnega davka od prodaje novih hiš, dodale pa vse štiri nove oprostitve, za katere so republike izrecno pooblaščene z zakonom o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic. S tem bi bile vzpostavljene iste oprostitve, kot so bile dosedaj v zveznih predpisih, z edino izjemo, da ne bodo oproščene prometnega davka druge osebe za nepremičnine, ki jih v enem letu od razlastitve prodajo lastniku razlaščene nepremičnine (drugi odstavek odpravljenega 45. člena zakona o razlastitvi [Ur. list SFRJ, št. 11-136/68]).

Po vseh predlaganih oprostitvah gre za odškodnino oziroma kupnino, ki se izplača iz družbenih sredstev in bi se ta izplačila morala povečati za znesek odmerjenega prometnega davka, če bi tudi ti pravni posli podlegali plačilu prometnega davka. Oprostitev plačila prometnega davka iz drugega odstavka prejšnjega 45. člena zakona o razlastitvi pa ni več nujna, ker gre za promet nepremičnin med dvema zasebnikoma. Tudi omenjeno pooblastilo iz zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic ne vsebuje oprostitve iz drugega odstavka 45. člena zakona o razlastitvi, kar pa sicer ni ovira, da ne bi smela republika kljub temu predpisati take oprostitve, ker je v zadnjem odstavku 5. člena temeljnega zakona pooblastilo, da se z republiškim zakonom in z občinskimi odloki lahko predpišejo še druge oprostitve.

POROČILA

Odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 12. decembra 1968 obravnavala predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic, ki ga je predložil Skupščini SR Slovenije izvršni svet s predlogom, da se obravnava po skrajšanem postopku.

Odbora sta v načelu predlog zakona sprejela, k posameznim členom pa predlagata naslednje spremembe in dopolnitve:

K 2. členu: — Za 3. točko se doda nova 4. točka v sledečem besedilu:

»4. če gre za promet z zemljišči zaradi arondacije oziroma komasacije na osnovi kupoprodajne ali menjalne pogodbe. V teh primerih ugotovi namen arondacije oziroma komasacije občinski upravni organ«;

— v dosedanji 4. točki, ki postane 5. točak, se besedilo »z investicijskimi deli« nadomesti z besedilom: »s hidromelioracijskimi in vodnoregulacijskimi deli«;

— dosedanja 5. postane 6. točka.

Odbora predlagata zboroma, da obravnavata predlog zakona in ga z upoštevanjem gornjih sprememb sprejmeta.

Za poročevalca na seji republiškega zbora je določen poslanec Karel Forte, na seji gospodarskega zbora pa poslanec Stane Pungerčar.

Št.: 421-2/68
Ljubljana, 13. 12. 1968.

Odbor za proračun republiškega zbora je na svoji seji dne 18. decembra 1968 obravnaval amandmaje k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic.

1. Amandma poslanca republišekga zbora Jožeta Szabo k 2. členu odbor ni sprejel.

Odbor meni, da je že v amandmajih odbora za proračun k temu členu, ki jih je podal v skupnem poročilu z odborom za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora dne 13. 12. 1968, smiselno že zajet tudi amandma poslanca Jožeta Szabo.

2. Odbor v celoti soglaša z mnenjem zakonodajno-pravne komisije, ki je podala v dodatnem poročilu dne 17. 12. 1968 za določbo 3. člena.

Št.: 421-2/68
Ljubljana, 19. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je obravnavala osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic na svoji 137. seji dne 27. novembra 1968.

Komisija k predlogu zakona ni imela načelnih pripomb.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala, naj se v 5. točki 2. člena beseda »gozdno« nadomesti z besedo »gozdarsko«. Predlagana sprememba je redakcijske narave.

Št.: 421-2/68
Ljubljana, 2. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji 16. decembra 1968 obravnavala amandmaje, ki sta jih k 2. členu zakonskega predloga na skupni seji dne 12. 12. 1968 predlagala odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora.

Komisija k predloženim amandmajem ni imela pripomb.

Ker je bil prvotni osnutek zakona kasneje razglašen za zakonski predlog, v osnutku pa določba 3. člena o uveljavitvi zakona še ni računala z uvelja-

vitvijo 1. januarja 1969 — je komisija predlagala, da se, enako kot v drugih zakonih s področja prispevkov in davkov, določba 3. člena spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969.«

Št.: 421-2/68
Ljubljana, 17. 12. 1968

PREDLOG ZAKONA
o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe

1. člen

Vpelje se republiški prispevek od sredstev skupne porabe, ki jih delovne in druge organizacije ter državni organi uporabljajo v skladu z veljavnimi predpisi in s svojimi splošnimi akti.

Prispevek iz prvega odstavka tega člena se plačuje od sredstev in ob pogojih, ki so določeni v temeljnem zakonu o prispevku od sredstev skupne porabe (Uradni list SFRJ, št. 54-693/67 in št. 24-280/68).

Prispevka so oproščeni izdatki iz sklada skupne porabe, ki jih delovne organizacije porabijo za potrebe teritorialne obrambe, kadar gre za naloge v okviru enotnega programa, ki ga izvaja štab za splošni ljudski odpor SR Slovenije, občinska skupščina oziroma od nje pooblaščeni organ ali delovna organizacija.

Prispevek po tem zakonu je dohodek republiškega proračuna; plača se ob vsakem izplačilu sredstev skupne porabe.

2. člen

Republiški prispevek od sredstev skupne porabe se plačuje po stopnji 8 %.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se plačuje prispevek od sredstev skupne porabe po višji stopnji, če znašajo uporabljena sredstva skupne porabe v koledarskem letu več kot 300 din na delavca, in sicer po naslednjih stopnjah:

Če znaša znesek uporabljenih sredstev skupne porabe na delavca		znaša prispevek
nad	do	
300	400 din	24 din + 5 % od presežka nad 300 do 400 din
400	600 din	29 din + 10 % od presežka nad 400 do 600 din
600	800 din	49 din + 15 % od presežka nad 600 do 800 din
800	1000 din	79 din + 20 % od presežka nad 800 do 1000 din
1000 din		119 din + 25 % od presežka nad 1000 din

3. člen

Z dnem, ko se prične uporabljati ta zakon, preneha veljati zakon o prispevku od sredstev skupne porabe (Uradni list SRS, št. 5-16/68).

4. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1969.

OBRAZLOŽITEV

Po temeljnem zakonu o prispevku od sredstev skupne porabe (Uradni list SFRJ, št. 54/67 in 24/68) lahko republika vpelje prispevek od sredstev skupne porabe, ki jih delovne in druge organizacije ter državni organi uporabljajo v skladu z veljavnimi predpisi in svojimi splošnimi akti. Občine lahko vpeljejo prispevek na ta sredstva le, če je v republiškem zakonu tako določeno.

Vsa sredstva, ki izhajajo iz delitve dohodka delovnih organizacij, so zavezana plačilu prispevkov v raznih oblikah. Edina izjema so bila do leta 1968 sredstva sklada skupne porabe. Delovne organizacije plačujejo v letu 1968 od sredstev, uporabljenih za osebne dohodke, prispevke po skupni stopnji 32,5 %; od sredstev, ki jih delovne organizacije uporabijo za investicije, plačujejo posebne prispevke za Skopje in za financiranje izgradnje energetike po skupni stopnji 7 %. Od dela dohodka, ki ga delovne organizacije prenašajo v poslovni sklad, plačujejo 5% prispevek za sklade skupnih rezerv gospodarskih organizacij. V letu 1968 je bil uveden tudi prispevek od porabe sredstev skupne porabe, ki se je prepustil občinam, ki so bile pooblaščene, da predpišejo oprostitev plačila tega prispevka. Večina občin je predpisala zelo široke možnosti oprostitev, tako da je ostala poraba sredstev skladov skupne porabe praktično brez obveznosti plačila prispevkov.

Glede na sorazmerno visoko obremenitev s prispevki vseh drugih sredstev delovnih organizacij, ki je posledica spoznanih nujnih potreb, je nizka obremenitev skladov skupne porabe stimulirala čimvečjo porabo, kar pa ni v skladu s cilji ekonomske politike.

Že po temeljnem zakonu se prispevek od skupne porabe ne plačuje od sredstev, od katerih je bil plačan prispevek od delovnega razmerja, od sredstev, prenesenih v poslovni sklad in v rezervni sklad, in ne od sredstev, uporabljenih za stanovanjsko izgradnjo.

Predložen zakon predvideva — poleg oprostitev, ki izhajajo že iz zveznega zakona — kot edino izjemo oprostitev plačila prispevka, kadar gre za uporabo sredstev splošne porabe za namene teritorialne obrambe. Vendar niso oproščeni vsi izdatki za te namene, ampak samo tisti, ki nastanejo v zvezi z izvajanjem enotnega programa teritorialne obrambe.

Po zaključnih računih za leto 1967 je bilo uporabljenih 233 milijonov din sredstev skupne porabe (brez sredstev, uporabljenih za stanovanjsko izgradnjo). Primerjava podatkov iz periodičnih obračunov delovnih organizacij za obdobje januar-september 1968 v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta kaže, da je tudi v letu 1968 predvidevati enako višino. Za leto 1969 pa ocenjujemo ta sredstva le v višini 180 milijonov, kar bi znašalo na delavca okoli 370 din na leto. Po predlagani 8% proporcionalni stopnji in višji progresivni obremenitvi za delovne organizacije, v katerih znašajo uporabljena sredstva skupne porabe v koledarskem letu več kot 300 din na delavca, ocenjujemo dotok iz tega naslova na 19 milijonov din.

Za leto 1968 je bil prispevek od sredstev skupne porabe planiran v višini 20 milijonov din, vendar bo zaradi širokih oprostitev, ki so jih uvajale občinske skupščine, realiziran le v višini okoli 3,5 milijona din.

Po 4. členu temeljnega zakona o prispevku od sredstev skupne porabe sme stopnja prispevka dosegati največ sedemdeset stopenj prispevka iz osebnega dohodka od delovnega razmerja in prispevka za izobraževanje, kar znaša v Sloveniji skupaj 9,25 %. Predlagana stopnja prispevka je torej izpod dovoljenega maksimuma.

Po temeljnem zakonu lahko republika po posebnih merilih predpiše tudi višjo stopnjo prispevka. Predlog zakona uvaja kot merilo višino poprečne porabe sredstev skupne porabe na delavca. Osnovni prispevek 8 % se plačuje do višine 300 din uporabljenih sredstev na delavca v koledarskem letu, za višjo poprečno porabo na delavca pa po progresivni lestvici tako, da npr. pri poprečni porabi na delavca 800 din znaša stopnja 9,9 % in pri poprečni porabi 1000 dni znaša stopnja 11,9 %. Vsa izplačila nad poprečno porabo 1000 din na delavca so obdavčena s 25 %.

Uporabo progresivne lestvice narekujejo velike razlike v porabi sredstev skupne porabe, ki se obdavčujejo med posameznimi področji, panogami in podjetji. Ta poraba v nekaterih podjetjih že prehaja v posebno obliko osebnega dohodka, zato je uporaba posebnih stopenj utemeljena.

Po predlogu se uvaja le republiški prispevek od sredstev skupne porabe. Občinam se ne daje možnosti uvedbe tega prispevka.

Republika bo dohodke iz tega prispevka uporabila izključno za intervencije v gospodarstvu. V republiškem proračunu se za leto 1969 predvideva: 18 milij. za intervencije v kmetijstvu, 6 milij. pa za ostale intervencije v gospodarstvu.

Pobrani prispevki bodo torej v celoti vrnjeni gospodarstvu. Glede na tak namen prispevka tega dohodka ni možno prepustiti občinam.

POROČILA

Odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 12. decembra 1968 obravnavala predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe, ki ga je predložil Skupščini SR Slovenije izvršni svet s predlogom, da se obravnava po skrajšanem postopku.

Odbora sta prejela tudi mnenje odbora za socialno varstvo in odbora za otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora.

Odbora sta ugotovila, da je bil prispevek od sredstev skupne porabe, predpisan na podlagi temeljnega zakona, doslej v celoti odstopljen občinam, ki so lahko predpisovale tudi olajšave.

S predloženim zakonom občine nimajo več možnosti uvedbe tega prispevka in postaja ta prispevek v celoti republiški prispevek, ki pa bo namenjen izključno za intervencije v gospodarstvu. Občine so imele doslej iz tega naslova le malo dohodkov zaradi uvedbe številnih oprostitev od plačevanja tega prispevka.

Odbora sta v načelu sprejela predlog zakona, k posameznim členom pa predlagata naslednje spremembe in dopolnitve:

K 1. členu: v zadnjem odstavku naj se v drugi vrsti črta podpičje in doda naslednje besedilo:

»in se uporablja izključno za intervencije v gospodarstvu;«

K 2. členu: tabela prispevnih stopenj naj se spremeni tako, da se glasi:

»Če znaša znesek uporabljenih sredstev skupne porabe na delavca

nad	do	znaša prispevek
300	400 din . . .	24 din + 10 % od presežka nad 300 do 400 din
400	600 din . . .	34 din + 12 % od presežka nad 400 do 600 din
600	800 din . . .	58 din + 15 % od presežka nad 600 do 800 din
800	1000 din . . .	88 din + 20 % od presežka nad 800 do 1000 din
1000		128 din + 25 % od presežka nad 1000«.

Odbora predlagata zboroma, da obravnavata zakon in ob upoštevanju predlaganih sprememb in dopolnitev sprejmeta predloženi zakon.

Za poročevalca na seji republiškega zbora je določen poslanec Karel Forte, na seji gospodarskega zbora pa poslanec Anton Zupančič.

Št.: 420-19/68

Ljubljana, 13. 12. 1968

Odbor za socialno varstvo in odbor za otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora — poročilo z dne 11. 12. 1968, št. 420-19/68.

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje in odbor za invalidsko varstvo in invalidsko-pokojninsko zavarovanje — mnenje z dne 13. 12. 1968, št. 420-19/68.

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora — poročilo z dne 18. 12. 1968, št. 420-19/68.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je obravnavala predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe na svoji 138. seji dne 16. decembra 1968.

Komisija k predlogu zakona ni imela načelnih pripomb, v podrobni obravnavi pa je k posameznim členom predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K 2. členu: Na koncu naj se doda nov, tretji odstavek, ki naj se glasi:

»Podrobnejše navodilo o načinu obračunavanja tega prispevka po drugem odstavku tega člena izda republiški sekretar za finance.«

Izdaja takega navodila je potrebna zato, ker bi sicer glede na to, da se prispevek plačuje ob vsakem izplačilu sredstev skupne porabe, lahko nastale nejasnosti o tem, kdaj se začne prispevek plačevati po višji stopnji, kako se obračunava itd.

K 3. členu: Besede »se prične uporabljati« naj se nadomestijo z besedama »začne veljati«.

Sprememba je v zvezi s predlagano spremembo 4. člena.

K 4. členu: Črtajo naj se besede »naslednji dan po objavi v Uradnem listu SRS, uporablja pa se od«.

Zakon se ne sme začeti uporabljati prej, preden začne veljati, prav tako pa nima smisla, da bi zakon začel veljati prej, preden naj se začne uporabljati, do česar bi pri tem zakonu prišlo, če bi bil sprejet in objavljen prej kot 31. decembra 1968.

Možno bi bilo določiti le njegovo učinkovanje za nazaj (in to s formulacijo »uporablja pa se za čas od...« ali »učinkuje pa za čas od...«), kar pa v tem primeru ne bo potrebno, če bo zakon sprejet in objavljen še v letu 1968.

Komisija je obravnavala tudi amandmaja odbora republiškega zbora za proračun in odbora gospodarskega zbora za gospodarsko programiranje in finance k 1. in k 2. členu predloga zakona in k njima z gledišča svoje funkcije ni imela pripomb. Glede amandmaja k 2. členu je bila mnenja, da je v amandmaju predlagana tabela doslednejša, ker je lestvica prispevka vseskozi progresivna, medtem ko je v predlogu zakona predvideno, da pri znesku uporabljenih sredstev skupne porabe na delavca v višini 300 do 400 dinarjev pade stopnja od 8 % na 5 % in je v tem delu torej lestvica degresivna.

Št.: 420-19/68
Ljubljana, 17. 12. 1968

Odbor za proračun republiškega zbora je na svoji seji dne 18. 12. 1968 obravnaval amandmaje k predlogu zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe.

1. Odbor je v celoti sprejel spremembe in dopolnitve, ki jih predlaga zakonodajno-pravna komisija v svojem poročilu z dne 17. 12. 1968.

2. Odbor ni mogel sprejeti amandmaja, ki ju je k 1. členu predložila skupščina občine Celje.

Odbor meni, da je sprememba, ki je predložena v predlogu zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe, po katerem naj bi le-ta bil dohodek republiškega proračuna in ne več občinskih proračunov, kakor je bil v letu 1968, utemeljena. Predlagatelj zakona to spremembo namreč utemeljuje, da so v republiških proračunskih izdatkih za leto 1969 zagotovljena sredstva za intervencije v gospodarstvu v približno isti višini, kakor bodo zbrana sredstva od tega prispevka. Odbor je menil, da republika ne more odstopiti od predvidenih gospodarskih intervencij, ki so vezana na širše območje, kakor je območje posameznih občin in zato je podprl mnenje predlagatelja.

3. Odbor se ni mogel strinjati s stališčem zveze sindikatov republiškega sveta za Slovenijo, da naj se predlog zakona o republiškem prispevku ne sprejme, in

to iz istih razlogov, kakor je že obrazloženo pri amandmaju skupščine občine Celje.

4. Iz istih razlogov se tudi ne strinja z mnenjem odborov socialno-zdravstvenega zbora, ki sta odklonila predlog zakona.

Št.: 420-19/68
Ljubljana, 19. 12. 1968

PREDLOG ZAKONA

o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje

1. člen

V prvem odstavku 1. člena zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje (Uradni list SRS, št. 5-17/68) se stopnja 1,95 % spremeni takole:

— 0,80 % za dopolnilna sredstva temeljnim izobraževalnim skupnostim;

— 0,11 % za investicije v osnovna sredstva;

— 2,35 % za redno dejavnost izobraževalnih ustanov in nalog, vezanih na republiško izobraževalno skupnost.

V drugem odstavku se odstotek 68 % spremeni v 70 %.

Doda se nov tretji odstavek, ki glasi:

»Republiška izobraževalna skupnost vodi dopolnilna sredstva za temeljne izobraževalne skupnosti na posebnem računu. Neporabljena sredstva se ne smejo uporabiti za druge namene, temveč se za isti namen prenesejo v naslednje leto. Če so dopolnilna sredstva premajhna, jih republiška izobraževalna skupnost dopolni iz sredstev svojega rezervnega sklada; ta sredstva pa se ji vrnejo v naslednjem letu.«

2. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1969.

OBRAZLOŽITEV

Namen predlaganih sprememb zakona je zagotoviti republiški izobraževalni skupnosti (RIS) tolikšen obseg izvirnih dohodkov, da bi bilo zagotovljeno izvajanje stališča Skupščine SR Slovenije glede zboljšanja materialnega položaja izobraževalnih ustanov in nalog, ki se financirajo iz republiških sredstev. Prav tako se zagotavljajo s tem zakonom republiški izobraževalni skupnosti tudi sredstva za njene povečane naloge glede na že sprejeto stališče, da se obveznost financiranja srednjega šolstva prenese na republiko. Pomemben razlog za povečanje sredstev RIS pa je tudi potreba po večjem obsegu dopolnjevanja sredstev

temeljnim izobraževalnim skupnostim za osnovno šolstvo z namenom, da se zagotovi tudi osnovnemu šolstvu obljubljeni nivo materialne oskrbljenosti.

Iz predloga bilance sredstev in obveznosti splošne porabe v letu 1969 je razvidno:

	milij. din	%
— da znaša poraba sredstev za izobraževanje v letu 1968 okoli (v tem niso zajeta vsa sredstva, ki so jih nekatere občine v zadnjih mesecih dodatno dodelile za izobraževanje)	610,7	100
— da znaša zahtevek sredstev za vse izobraževanje v SR Sloveniji za leto 1969	787,7	128,9
— da je po stališčih skupščinske komisije možno v okviru vseh sredstev republike za splošno porabo zagotoviti za celotno izobraževanje	726,9	119,0
Razlika do zahtevanih sredstev	60,8	

Nezadovoljeni zahtevki za izobraževanje se nanašajo na zahtevano večje povečanje sredstev za materialne izdatke ter na sredstva za investicije v osnovne šole (zahtevek 35 milij. — upoštevano samo 15 milij.). Med zahtevkom sredstev za osebne dohodke v izobraževanju in stališčem skupščinske komisije ni razlik.

Sredstva za republiško izobraževalno skupnost

V okviru globalnega zahtevka sredstev za izobraževanje (787,7) in predlaganega globalnega pokritja (726,7 milij.) znašajo potrebe RIS (v milijonih din):

	1968	1969	%
1. za financiranje izobraževalnih ustanov in nalog, ki jih financira RIS:			
— srednje in strokovno šolstvo	55,3	133,4	241
— posebno šolstvo in šolstvo narodnosti	12,4	19,6	158
— visoko šolstvo	88,5	119,2	135
— ostali nameni	25,7	40,6	158
Skupaj	181,9	312,8	172

Celotni zahtevek RIS bi bil pokrit s temile viri dohodkov:

	milij. din
— 70 % republiškega maloprodajnega davka	94,8
— 2,35% stopnjo od prispevka iz OD (pri tem je upoštevana masa OD 9,7 mld — in 4% odvod prispevka v druge republike)	218,0
Skupaj	312,8

S predlaganimi stopnjami je pokrit celoten zahtevek RIS ne glede na to, da v globalni bilanci zahtevek za vse izobraževanje ni pokrit. (Nekriti zahtevek 60,8 milij.)

2. **Sredstva za dopolnjevanje temeljnih izobraževalnih skupnosti**

1968	1969	%
58,6	75,0	128

Pokritje iz 0,80% stopnje od OD zaposlenih.

3. **Sredstva za investicije v osnovno šolstvo**

1968	1969	%
5,0	10,0	200

Pokritje iz 0,16% stopnje od OD zaposlenih.

Celotna sredstva za RIS bi torej znašala:

	milij. din
— 3.26% stopnja iz OD	303,0
— 70% republiški maloprodajni davek . . .	94,8
	397,8

kar v celoti pokriva njihove zahteve.

Podrobnejšo obrazložitev namenov in načina uporabe dodeljenih sredstev bo predložila RIS.

SPREMEMBE K PREDLOGU ZAKONA

K 1. členu:

Besedilo prve alinee prvega odstavka:

»— 0,97 % za dopolnilna sredstva temeljnim izobraževalnim skupnostim«

se spremeni, tako da se glasi:

»— 0,80 % za dopolnilna sredstva temeljnim izobraževalnim skupnostim;«

Besedilo druge alinee prvega odstavka:

»— 0,16 % za investicije v osnovna sredstva;«

se spremeni, tako da se glasi:

»— 0,11 % za investicije v osnovna sredstva;«

SPREMEMBE K OBRAZLOŽITVI

Stran 2:

Besedilo točke 2 se spremeni tako, da se glasi:

»2. **Sredstva za dopolnjevanje temeljnih izobraževalnih skupnosti**

1968	1969	%
58,6	75,0	128

Pokritje iz 0,80 % stopnje od OD zaposlenih.«

Besedilo točke 3 se spremeni tako, da se glasi:

»3. **Sredstva za investicije v osnovno šolstvo**

1968	1969	%
5,0	10,0	200

Pokritje iz 0,11% stopnje od OD zaposlenih.«

Stran 3:
Besedilo na strani 3 se spremeni, tako da se glasi:
»Celotna sredstva za RIS bi torej znašala:

	milij. din
— 3,26% stopnja iz OD	303,0
— 70% republiški maloprodajni davek . . .	94,8
Skupaj	397,8

Podrobnejšo obrazložitev namenov in načina uporabe dodeljenih sredstev bo predložila RIS.«

MNENJE
prosvetno-kulturnega zbora

Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije je na 49. seji dne 18. decembra 1968 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje, ter spremembe k temu zakonskemu predlogu in na podlagi 76. člena poslovnika prosvetno-kulturnega zbora sprejel naslednje

mnenje:

Prosvetno-kulturni zbor je prejel spremembe zakonskega predloga, ki jih je predložil izvršni svet in ki občutno zadevajo področje vzgoje in izobraževanja, tik pred sejo zbora; proti takemu načinu zbor odločno protestira, hkrati pa ponovno ugotavlja neenakopravnost svoje funkcije, saj k tako pomembnemu dokumentu, ki odmerja vzgoji in izobraževanju osnovo za delovanje, lahko daje le mnenje, pri odločanju pa kot najvišji predstavnik tega področja ne more niti sodelovati.

Že zakonski predlog pred predložitvijo sprememb odmerja področju vzgoje in izobraževanja 60,8 milijona dinarjev manj od izračuna potreb republiške izobraževalne skupnosti, ki jemlje za osnovo sklepe in priporočila Skupščine SR Slovenije in njenega izvršnega sveta za sanacijo v šolstvu. To znižanje je skrajni delež, ki ga šolstvo lahko utrpi ob maksimalnem naporu pri sicer nujnem omejevanju splošne potrošnje.

Dodatne spremembe k zakonskemu predlogu pa znižujejo sredstva za vzgojo in izobraževanje že v toliki meri, da je ogrožena napovedana sanacija šolstva; zato jih mora prosvetno-kulturni zbor odkloniti z naslednjimi utemeljitvami:

1. Mnenje, da s predlogom znižanja sredstev za področje vzgoje in izobraževanja na nivoju republike ne bo znižana masa sredstev za to področje, je zmotno. Finančno stanje v občinah kaže prej na to, da se bo znaten del teh sredstev, ki so bila po zakonskem predlogu pred predloženimi spremembami namenjena šolstvu, odlil na druga področja.

2. S spremembami k zakonskemu predlogu je ogroženo predvsem osnovno šolstvo, zlasti na doslej najmanj razvitih področjih, kjer je na podlagi skupščinskih sklepov in priporočil sprejeta družbena intervencija še posebej nujna.

Dolžnost vseh je, da bo uresničenje sklepov in priporočil zagotovljeno na celotnem področju Slovenije.

3. Že prvotno predvidena sredstva za investicije v višini 15 milijonov dinarjev so predstavljala skrajni minimum, saj niso v nikakem sorazmerju s potrebami (v Sloveniji je nad 1000 osnovnih šol, od katerih je polovica v takšnem stanju, da nujno potrebuje popravila, ponekod pa so nujne tudi novogradnje), pa tudi ne s samoprispevki vseh prizadetih. Zato zbor vztraja na tej minimalni vsoti in predlaganega znižanja na 10 milijonov dinarjev ne more sprejeti.

Zbor se zaveda, da je prerazdelitev med republiko in občinami zaradi velikih obveznosti občin nujna, vendar odločno protestira proti predlogu, s katerim naj bi $^2/_3$ te prerazdelitve pokrilo področje vzgoje in izobraževanja. Zato predlaga, naj se sredstva, potrebna za to prerazdelitev, zberejo z zmanjšanjem proračunskih postavk, zlasti pri tistih področjih, ki so bila vse doslej in ostajajo še v bodoče v boljšem položaju kot sta izobraževanje in kultura. Vrsto konkretnih predlogov je dal zbor v svojem mnenju k predlogu republiškega proračuna za leto 1969, zlasti k razporeditvi sredstev po glavnih namenih v proračunu.

Končno zbor ugotavlja, da je bil vzgoji in izobraževanju za leto 1969 načelno namenjen 4,8% delež narodnega dohodka. Že bežne ocene pa kažejo, da ta odstotek ne bo dosežen oziroma da bo bistveno nižji. Zato bo treba ponovno kritično oceniti pogoje za realizacijo predvidenega minimalnega sanacijskega programa vzgoje in izobraževanja in zagotoviti tudi zanj potrebna sredstva.

Št.: 420-21/68
Ljubljana, 19. 12. 1968

POROČILA

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora je skupno z odborom za proračun republiškega zbora na seji dne 12. decembra 1968 razpravljal o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje, ki ga je Skupščini predložil v razpravo izvršni svet.

Odbora sta v razpravi ugotavljala, da se sredstva za šolstvo povečujejo v primerjavi s preteklim letom mnogo hitreje, kot znaša stopnja rasti v gospodarstvu in stopnja rasti dohodka pri ostalih kategorijah splošne potrošnje. Iz obrazložitve ni bilo možno ugotoviti, na kakšnih kriterijih je to povečanje zasnovano in če so bili dejansko storjeni vsi ukrepi, da se poraba na področju izobraževanja prilagodi našim dejanskim možnostim. Poslanci tudi niso bili zadovoljni z dosedanjimi rezultati racionalizacije na področju šolstva.

V razpravi je bilo nadalje ugotovljeno, da se z republiškimi instrumenti v celoti zagotavljajo sredstva, ki so potrebna za financiranje izobraževanja na republiškem nivoju, da pa istočasno temeljne izobraževalne skupnosti zahtevajo od občin znatno večja sredsta kot v preteklem letu. To dejstvo bo vplivalo na zmanjševanje sredstev občin za ostale potrebe, kar vse se bo odrazilo v povečanem pritisku, da se s povečano obremenitvijo gospodarstva zagotovijo dodatna sredstva.

Po predlogu sklepa republiške izobraževalne skupnosti o merilih in pogojih za zagotavljanje posebnih dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim je predvideno, da morajo občine izločiti iz svojih proračunov za leto 1969 najmanj 45 %, če si hočejo zagotoviti pravico do dopolnilnih sredstev.

Pri občinah, ki ne bodo prejemale dodatna republiška sredstva, je pri ugotavljanju potrebnih sredstev vzet le minimalni znesek sredstev za izobraževanje, ki je daleč pod stvarno pričakovanim in dejansko potrebnim zneskom. Samo pri Ljubljani znaša na primer razlika med minimalnim zahtevkom in dejansko potrebnim zneskom za šolstvo več kot 20 milijonov dinarjev. Podobne razlike pa so tudi pri drugih občinah, seveda v sorazmerju z njihovim gospodarskim potencialom.

Neugodna razmerja med republiškimi in občinskimi sredstvi za izobraževanje, kakor tudi neugoden položaj posameznih občin sta poslance vodila k zaključku, da je treba poiskati vse možne rezerve pri republiških sredstvih za izobraževanje in s tem povečati manevrski prostor občin za pokrivanje njihovih potreb.

Odbora sta zato sklenila, da se sklepanje o tem predlogu zakona preloži na naslednjo sejo in da se do tedaj razčistijo vsa nejasna vprašanja.

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora je na ločeni seji dne 18. decembra 1968 ponovno razpravljal o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje.

V ponovni razpravi je odbor ugotovil, da je izvršni svet medtem upošteval sugestijo odbora, da je treba ponovno proučiti upravičenost povečanja prispevne stopnje za sredstva, namenjena za izobraževanje in je v tem smislu tudi predlagal amandma k 1. členu predloga. Z amandmajem izvršnega sveta se je znižala prispevna stopnja za dopolnilna sredstva temeljnim izobraževalnim skupnostim od 0,97 % na 0,80 % in prispevna stopnja za investicije v osnovna sredstva od 0,16 % na 0,11 %. Ni pa se z amandmajem izvršnega sveta znižala stopnja prispevka za redno dejavnost izobraževalnih ustanov.

S tako spremenjenim prispevkom bomo zagotovili z republiškimi viri 397,8 milij. dinarjev sredstev za izobraževanje.

Občine pa bodo morale po novo predvidenem kriteriju za pridobitev pravice do dopolnilnih sredstev prispevati najmanj toliko sredstev, kot jih zagotovi uporaba občinske stopnje prispevka iz osebnega dohodka v višini 3,2 % in 60 % od ostalih prispevkov. To znese skupaj 396,4 milij. dinarjev.

Po teh kriterijih bo za izobraževanje v celoti zagotovljeno 784,2 milij. sredstev, kar je 57,3 milij. več sredstev, kot jih predvideva za izobraževanje skupščinski dokument.

Odbor je menil, da je tudi pri financiranju redne dejavnosti izobraževalnih ustanov treba iskati rezerve v poslovanju. Že v številnih predhodnih razpravah so poslanci močno poudarjali, da dosežena stopnja racionalizacije na področju šolstva ni zadovoljiva in da je k procesu racionalizacije potrebno odločneje pristopiti. Rešitve bi bilo treba iskati tako v zmanjševanju nepotrebnih administrativnih del in s tem povezanih stroškov, veliko pa bi bilo po mnenju poslancev možno doseči tudi s smotrnejšo organizacijo celotnega šolstva.

Ko je upošteval celotno obremenitev gospodarstva, ki se predvideva v letu 1969 s prispevki iz osebnega dohodka, je odbor ugotovil, da so predvidena povečanja tako velika, da ne bo možno realizirati že sprejeto stališče v resoluciji

o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje in kritje potreb splošne porabe v letu 1969 in sicer, da se mora skupna prispevna stopnja iz osebnega dohodka znižati. Možni sta dve varianti in sicer, da se zmanjšajo nekateri prispevki, ki po mnenju poslancev presegajo naše možnosti ali pa da se na tej seji zbora spremeni resolucija o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje in kritje potreb splošne porabe v letu 1969, ki smo jo sprejeli na zadnji seji zbora. Odbor se je odločil za prvo varianto, da se zmanjšajo nekateri prispevki in je zato predlagal naslednji amandma:

K 1. členu: besedilo tretje alinee prvega odstavka:

»— 2,35 % za redno dejavnost izobraževalnih ustanov in nalog, vezanih na republiško izobraževalno skupnost«

se spremeni tako, da se glasi:

»— 2,15 % za redno dejavnost izobraževalnih ustanov in nalog, vezanih na republiško izobraževalno skupnost«.

Zmanjšana stopnja od 2,35 % na 2,15 % znaša približno 19 milij. dinarjev.

Odbor je sprejel tudi amandma izvršnega sveta k 1. členu.

Z amandmajem izvršnega sveta k 1. členu in z amandmajem odbora k 1. členu se skupna prispevna stopnja iz osebnega dohodka zmanjša od 3,48 % na 3,06 %.

Odbor predlaga zboru, da predlog zakona sprejme skupno z amandmajem izvršnega sveta in amandmajem odbora k 1. členu.

Za poročevalca v zboru je bil določen Mirko Tratnik.

Št.: 420-21/68
Ljubljana, 18. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je obravnavala predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa in blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje na svoji 138. seji dne 16. decembra 1968.

V načelni obravnavi k zakonskemu predlogu ni bilo pripomb.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala naslednje spremembe oziroma dopolnitve:

K 1. členu: Besedilo prvega odstavka se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»»V prvem odstavku 1. člena zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje (Uradni list SRS, št. 5-17/68), se namesto številke »1,95 %« vstavi naslednje besedilo: »3,48 % (0,97 % za dopolnilna sredstva temeljnim izobraževalnim skupnostim; 0,16 % za investicije v osnovna sredstva; 2,35 % za redno dejavnost izobraževalnih ustanov in nalog, vezanih na republiško izobraževalno skupnost)«.««

Predlagana sprememba oziroma dopolnitev je redakcijskega značaja in je potrebna zaradi jasnosti določbe. Hkrati se popravlja očitna napaka v besedilu glede deleža za dopolnilna sredstva temeljnim izobraževalnim skupnostim. Iz obrazložitve zakonskega predloga in pojasnila predstavnika predlagatelja namreč sledi, da je pravilna številka 0,97 % in ne 0,79 %.

K 2. členu: Besedilo člena se spremeni tako, da se glasi:
»Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969«.
Ker se pričakuje, da bo zakon sprejet še pred 1. januarjem 1969, ni razloga, da bi časovno ločili uveljavitev zakona od začetka njegove uporabe oziroma, da bi določali njegovo retroaktivnost.

Št.: 420-21/68
Ljubljana, 18. 12. 1968

Odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose republiškega zbora — poročilo z dne 13. 12. 1968, št. 420-21/68.

PREDLOG ODLOKA

o soglasju k sklepu skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje

Na podlagi 148. člena ustave Socialistične republike Slovenije in v zvezi s tretjim odstavkom 109. člena temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja (Uradni list SFRJ, št. 24-440/65 in št. 57-946/65, št. 29-369/66, št. 52-618/66, št. 12-178/67 in št. 54-702/67), je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora in na seji gospodarskega zbora sprejela

ODLOK

o soglasju k sklepu skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje

Daje se soglasje k sklepu skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije z dne 27. novembra 1968, s katerim je določena stopnja osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje v višini 12,9 % od kosmatega osebnega dohodka.

OBRAZLOŽITEV

Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije je na 37. seji dne 27. novembra 1968 sprejela sklep o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo pri delu in poklicno obolenje in ga predložila Skupščini SR Slovenije s predlogom, da da nanj svoje soglasje.

Soglasje za določitev stopenj osnovnega in dodatnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje daje Skupščina SR Slovenije na podlagi tretjega odstavka 109. člena temeljnega zakona o organizaciji in financiranju

socialnega zavarovanja (Uradni list SFRJ, št. 24-440/68, 57-946/65, 29-369/66, 52-618/66, 12-178/67 in 54-702/67).

Odbor za družbeni plan in finance republiškega zbora je na seji dne 11. 12. 1968 obravnaval predloženi sklep in mnenje odbora za delo republiškega zbora k temu sklepu.

Pri oceni umestnosti stopnje osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje v višini 12,9 % je odbor ugotovil, da tako izračunana osnova prispevka stopnje zagotavlja samo kritje izdatkov, ki jih ima sklad po obstoječih predpisih in delno uskladitev starih pokojnin, ni pa predvideno nobeno oblikovanje rezerv. Odbor je menil, da je skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja realno ocenila faktorje, ki vplivajo na višino izdatkov in materialne možnosti, ki zagotavljajo kritje tega področja splošne porabe.

Pri predlagani stopnji bi bili dohodki in izdatki sklada sicer uravnovešeni, vendar ne bi mogel sklad v letu 1969 ustvariti nobenih rezervnih sredstev. Odločitev o tem, kolikšno naj bo izločanje v rezervo v letu 1969, je skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja prepustila sami Skupščini SR Slovenije. Izločanje v rezervo je obvezno, republiška skupščina pa je dolžna, da določi povečanje prispevne stopnje, ki bi se izločala v rezervo.

Za uravnoteženo poslovanje sklada invalidsko-pokojninskega zavarovanja v letu 1969 je izredno pomembno, da se obveznosti republike in federacije po 116. členu temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja plačujejo redno in to v višini, ugotovljeni s popisom upokojencev ter da se poravnajo tudi razlike, ki pripadajo skladu iz tega naslova tudi za preteklo leto. Pri tem postaja zlasti pomembna zahteva, da bo te svoje obveznosti v letu 1969 plačala zlasti federacija, ker predpostavljamo, da bo republika svojim obveznostim zadostila.

Člani odbora so menili, da je potrebno že v letu 1969 skladno z obvezami, ki so bile sprejete že v nekaterih skupščinskih aktih, nadaljevati z usklajevanjem starih in novih pokojnin, kot to omogočajo določbe 102. člena temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju in da je zato treba zagotoviti vsaj minimalna sredstva (50 milijonov dinarjev kot to predvideva republiška skupnost v obrazložitvi svojega sklepa), ki bodo omogočala vsaj delno realizacijo že sprejetih oziroma v skupščinskih aktih deklariranih obveznosti.

Ker vsak odstotek rezerve predstavlja povečanje osnovne prispevne stopnje za 0,1 %, je bil odbor istega mnenja, kot odbor republiškega zbora za delo, da pri sedanji nizki akumulativnosti gospodarskih organizacij ne bi bilo v letu 1969, zaradi zagotovitve rezerv, umestno povečevati osnovno prispevno stopnjo.

Odbor za družbeni plan in finance republiškega zbora predlaga, da Skupščina SR Slovenije da soglasje na predloženi sklep, ki se bo uporabljal od 1. 1. 1969 dalje.

Za svojega predstavnika, ki bo sodeloval pri delu skupščinskih teles, je odbor določil poslanca Ivana Krefta.

POROČILA

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora — poročilo z dne 13. 12. 1968, št. 19-2/68.

Odbor za invalidsko varstvo in invalidsko-pokojninsko zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora — mnenje z dne 16. 12. 1968, št. 19-2/68.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 17. 12. 1968, št. 19-2/68.

PREDLOG ZAKONA

o vodnem prispevku za leto 1969

1. člen

Zavezanci vodnega prispevka za izkoriščeno ali uporabljeno vodo in zavezanci vodnega prispevka za izpuščeno onesnaženo vodo plačujejo v letu 1969 vodni prispevek po določbah tega zakona.

2. člen

Vodni prispevek za izkoriščeno ali uporabljeno vodo plačujejo:

1. Delovne in druge organizacije, ki proizvajajo električno energijo, od kWh pridobljene električne energije:

a) termoelektrarne — po 0,0015 din;

b) hidroelektrarne — po 0,0020 din;

c) druge delovne organizacije — od kWh pridobljene električne energije v svoji termoelektrarni ali v svoji hidroelektrarni — po 0,0020 din.

2. Delovne in druge organizacije, ki opravljajo industrijsko, rudarsko, komunalno ali obrtno dejavnost, ter civilne pravne osebe in občani, ki opravljajo obrtne ali druge podobne dejavnosti, od m^3 izkoriščene ali uporabljene vode, in sicer:

a) železarne (114—20) — po 0,025 din;

b) podjetja za proizvodnjo cinka, živega srebra, antimona in drugo (115—27) — po 0,08 din;

c) podjetja za proizvodnjo nafte in naravnega plina (113—10), rudniki barvastih kovin (115—10), podjetja za proizvodnjo svinca (115—22), podjetja za proizvodnjo glinice in aluminija (115—23), valjarne barvastih kovin (115—30), podjetja za izdelovanje osnovnih kemičnih izdelkov (kisline, baze, soli, tehnični plini in drugo (120—10) ter podjetja za izdelovanje cementa in cemetno-azbestnih izdelkov (121—30) — po 0,1 din;

č) podjetja za izdelovanje papirja, lesovine, celuloze, kartona in lepenke (123—10) — po 0,12 din;

d) rudniki nekovinskih rudnin (116—10) ter podjetja za izdelovanje furnirja in plošč (122—12) — po 0,15 din;

e) podjetja za izdelovanje motorjev, motornih vozil in traktorjev (117—61), podjetja za izdelovanje energetskih strojev in naprav, izvzemši električne (117—31) ter industrija gumija (126) — po 0.20 din;

f) druge dejavnosti — po 0,30 din.

3. člen

Občani, ki plačujejo prispevek iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti, plačujejo namesto vodnega prispevka za izkoriščeno ali uporabljeno vodo za 1 % povečano stopnjo prispevka iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti. Na ta način zbrana sredstva se vplačujejo v vodni sklad SR Slovenije.

Povečane stopnje prispevka po prejšnjem odstavku ne plačujejo občani od katastrskega dohodka zemljišč, ki so oproščena prispevka iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti, in tudi ne od katastrskega dohodka zemljišč, za katera plačujejo odškodnino po določbah 1. do 3. točke drugega odstavka 87. člena temeljnega zakona o vodah (Uradni list SFRJ, št. 13-262/65).

Odmero povečane stopnje prispevka po prvem odstavku tega člena opravi pristojni občinski upravni organ za finance po enakem postopku in hkrati z odmero prispevka iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti.

4. člen

Plačila vodnega prispevka za izkoriščeno ali uporabljeno vodo so oproščeni:

a) premogovniki;

b) občani — za pogon vodnih mlinov, žag in podobnih vodosilnih naprav.

5. člen

Vodni prispevek za izpuščeno onesnaženo vodo plačujejo delovne organizacije, civilne pravne osebe in občani za onesnaženo vodo, ki jo izpuščajo v vodne tokove ali druge zbiralnike pri opravljanju svoje gospodarske dejavnosti, po količini m^3 izpuščene onesnažene vode in po stopnji njene onesnaženosti, izraženo v enotah (populacijskih ekvivalentih E), in sicer od 1 populacijskega ekvivalenta:

a) rudniki barvastih kovin (115—10), podjetja za proizvodnjo svinca (115—22) ter podjetja za proizvodnjo drugih barvastih kovin (cink, živo srebro, antimon in drugo) (115—27) — po 0,5 din;

b) premogovniki (112—10), podjetja za proizvodnjo glinice in aluminija (115—23) ter pivovarne (127—71) — po 1 din;

c) železarne (114—20), podjetja za proizvodnjo stekla (116—30), podjetja za izdelovanje cementa in cementno-azbestnih izdelkov (121—30), podjetja za izdelovanje furnirja in plošč (122—12), podjetja za izdelovanje papirja, lesovine, celuloze, kartona in lepenke (123—10) ter podjetja za predelovanje kož (125—10) — po 3 din;

č) rudniki nekovinskih rudnin (116—10) ter podjetja za izdelovanje mila in kozmetičnih preparatov (120—51) — po 4 din;

d) podjetja za proizvodnjo porcelana in keramike (116—50) — po 5 din;

e) druge dejavnosti — po 10 din.

Način preračunavanja količine onesnažene vode in stopnje onesnaženosti v enote predpiše republiški sekretar za urbanizem.

6. člen

Ne glede na določbe 2. in 5. člena tega zakona plačujejo podjetja za izdelovanje celuloze vodni prispevek po 0,07 din za 1 m^3 izkoriščene ali uporabljene vode oziroma po 0,5 din od 1 populacijskega ekvivalenta (E).

Podjetjem iz panoge tekstilne industrije in kmetijstva se ne more zaračunati vodni prispevek po 2. oziroma 5. členu tega zakona, ki bi skupno presegal znesek, ki so ga ta podjetja plačala v letu 1967, povečan za 15 %.

7. člen

Vodni prispevek je dohodek vodnega sklada SR Slovenije; plačuje se na njegov žiro račun.

8. člen

Vodni prispevek se plačuje za čas od 1. januarja 1969 do 31. decembra 1969.

Zavezanci iz 1. točke 2. člena tega zakona, ki ugotavljajo količino pridobljene električne energije oziroma količino izkoriščene ali uporabljene vode s tehnično merilno napravo, obračunavajo in plačujejo vodni prispevek mesečno za nazaj, in sicer najpozneje do 25. v mesecu.

Zavezanci iz 2. točke 2. člena in zavezanci iz 5. člena tega zakona plačujejo mesečno akontacijo do 25. v mesecu za nazaj. Mesečna akontacija znaša eno dvanajstino zneska, ki se dobi tako, da se na količine v letu 1968 porabljene ali izkoriščene vode oziroma izpuščene onesnažene vode uporabi višina vodnega prispevka (tarifa), ki je predpisana s tem zakonom. Zavezancem, ki v letu 1968 niso plačevali vodnega prispevka, določi višino mesečne akontacije zavod za vodno gospodarstvo SR Slovenije z odločbo, zoper katero je dovoljena pritožba na republiški sekretariat za urbanizem.

Zavezanci, navedeni v tretjem odstavku tega člena, priglasijo najpozneje do 31. januarja 1970 količino izkoriščene ali uporabljene vode oziroma izpuščene onesnažene vode zavodu za vodno gospodarstvo SR Slovenije, ki izda odločbo o dokončni odmeri vodnega prispevka. Zoper odločbo o dokončni odmeri vodnega prispevka je dovoljena pritožba na republiški sekretariat za urbanizem.

9. člen

Izpolnjevanje obveznosti iz tega zakona kontrolira služba družbenega knjigovodstva.

10. člen

Z denarno kaznijo do 10 000 dinarjev se kaznuje za prekršek delovna ali druga organizacija ali druga pravna oseba, ki ne vloži priglasitve v roku iz 8. člena tega zakona.

Za prekršek iz prejšnjega odstavka se kaznuje z denarno kaznijo do 500 dinarjev tudi odgovorna oseba delovne ali druge organizacije ali druge pravne osebe.

Posameznik, ki stori dejanje iz prvega odstavka tega člena, se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo do 500 dinarjev.

11. člen

Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969.

OBRAZLOŽITEV

Vodni prispevek za izkoriščeno ali uporabljeno vodo in vodni prispevek za onesnaženo vodo, izpuščeno v vodne tokove ali druge zbiralnike, predpiše republika pred začetkom leta, za katero naj se vodni prispevek plačuje. Višino vodnega prispevka predpiše republika od merske enote enako za vse organizacije, civilne pravne osebe in občane, ki opravljajo dejavnost istega gospodarskega področja oziroma iste gospodarske panoge; pri tem mora gledati, da je vodni prispevek primeren njihovim gospodarskim možnostim in potrebam ter dologoročnim načrtom za varstvo pred škodljivim delovanjem voda in za varstvo voda, vendar pa mora biti z dohodkom od vodnega prispevka zagotovoljeno najmanj toliko sredstev, kolikor jih je treba za redno in investicijsko vzdrževanje obstoječih varstvenih objektov in naprav v republiki (74. člen temeljnega zakona o vodah — (Uradni list SFRJ, št. 13/65).

Zakonska ureditev o vodnem prispevku za leto 1966, 1967 in 1968 je izhajala iz degresivne lestvice, po kateri so plačevali zavezanci vodnega prispevka vodni prispevek za izkoriščeno ali uporabljeno vodo oziroma vodni prispevek za izpuščeno onesnaženo vodo. Takšen sistem je Vrhovno sodišče SR Slovenije ocenilo kot nezakonit ter je predlagalo Ustavnemu sodišču Jugoslavije odpravo degresivne lestvice kot protiustavne in nezakonite.

Zaradi tega izhaja predlog zakona za vodni prispevek za leto 1969 na ožjih načelih zveznega zakona o vodah oziroma na načelih Vrhovnega sodišča SR Slovenije. Drugače rečeno, višina obremenitve se bolj podreja tistim določbam, ki govore o enaki obremenitvi organizacij istega gospodarskega področja oziroma iste gospodarske panoge. Ker pa je bilo ob tem nujno tudi upoštevati gospodarske možnosti, je lestvica obremenitve tako za izkoriščeno oziroma uporabljeno kot tudi za onesnaženo vodo dokaj detajlirana, in sicer tudi v skupine in celo podskupine. S takim načinom je bilo možno doseči skoraj enake obremenitve tako v masi kot tudi posamezno v odnosu na leto 1968.

Razumljivo, da v novem predlogu nastopajo določena odstopanja v plus in minus, čemur se seveda nismo mogli izogniti. Tako so praviloma velika podjetja v isti skupini ali podskupini nekoliko močneje obremenjena, ker jih je dosedanji sistem premočno favoriziral. Primer: tovarna usnja KONUS ima več samostojnih obratov (nekdanje tovarne usnja), v njih pa popolnoma enak tehnološki proces kot npr. tovarna usnja RUNO. Ker je teh več obratov danes združenih v enotno podjetje KONUS, je le-ta plačeval po tarifi 0,20 din/m^3, medtem ko je RUNO plačeval po osnovni tarifi 0,30 din/m^3. Dejansko je to pomenilo, da je kg usnja v KONUS bil nižje obremenjen z vodnim prispevkom. Sedanji sistem odpravlja to anomalijo in uvaja enotno tarifo za vse usnjarje.

Novi predlog zajema 641 delovnih organizacij, ki so do sedaj plačevale vodni prispevek. Od teh podjetij jih kar 419 ali 64 % zadrži staro višino obveznosti tudi po novem predlogu, 39 delovnim organizacijam se obveznost zmanjša, 189 ali 29 % delovnim organizacijam pa se obveznost po novem poveča. Toda to povečanje obveznosti je pri 145 podjetjih manjše od 10 % in le 44 podjetjem se obveznost povečuje več kot za 10 %. Od teh 44 podjetij pa se le 19 podjetjem povečuje obveznost za več kot 50 000 din. Ker pa je med temi 19 podjetji šest podjetij takih, katerim se obveznost povečuje za več kot 100 000 dinarjev, in sicer celo do 400 000 dinarjev, predlagamo, da se omeji povečanje obveznosti v novem zakonu na maksimalno 15 % nad osnovo oziroma obveznostjo po

dokončni odločbi iz leta 1967. Na ta način bi zaščitili 14 podjetij od prevelike obveznosti, kar pa pomeni zmanjšanje sredstev sklada.

Teh zavezancev v novem predlogu drugače ne moremo izvzeti, ker se njihova proizvodnja po tehnologiji in potrošenem faktorju vode na enoto proizvoda prav nič ne razlikuje od drugih podjetij v njihovi panogi.

Detajlni prikaz obremenitev posameznih gospodarskih panog v odnosu na leto 1967 je naslednji:

Panoga	1967	1969	razlika
— Elektroenergija	6 068 546	6 072 612	+ 4 066
— Proizvodnja in predelava premoga	640 760	517 803	— 68 957
— Proizvodnja in predelava nafte	222 347	242 614	+ 20 267
— Črna metalurgija	2 238 076	2 335 048	+ 96 972
— Metalurgija barvnih kovin	2 303 264	2 529 468	+ 226 204
— Proizvodnja in predelava nekovin	804 539	711 476	— 93 063
— Kovinska industrija	2 270 758	2 753 620	+ 482 868
— Elektroindustrija	643 976	702 307	+ 58 332
— Kemična industrija	2 153 078	1 951 780	— 201 298
— Industrija gradbenega materiala	419 160	337 147	— 82 013
— Lesna industrija	857 158	897 752	+ 40 594
— Proizvodnja papirja	3 123 717	3 183 674	+ 59 957
— Tekstilna industrija	2 598 451	2 872 613	+ 274 162
— Industrija usnja	1 912 003	2 325 274	+ 413 270
— Industrija gume	148 795	170 550	+ 21 755
— Živilska industrija	2 223 837	2 463 396	+ 239 559
— Grafična industrija	110 021	110 113	+ 92
— Tobačna industrija	12 825	12 825	+ 0
— Raznovrstna industrija	188 205	188 858	+ 653
— Kmetijstvo	2 032 970	2 380 024	+ 347 054
— Ostali (Panoge 211, 212—213, 311, 412, 515/10, 511 518—519, 700)	2 543 383	2 827 770	+ 284 387
Skupaj	33 515 870	35 667 542	+ 2 151 672

V letu 1968 bodo predvidoma znašala skupna sredstva iz naslova vodnega prispevka okoli 35 500 000 din.

Srednjeročni plan vodnega sklada SRS, ki ga je leta 1966 potrdila Skupščina SR Slovenije, je v minimalni varianti dohodkov za leto 1969 planiral sredstva iz naslova vodnega prispevka v višini 39 500 000 dinarjev. Za dosego tega bi bilo potrebno linearno povišati obremenitve za izkoriščeno oziroma uporabljeno vodo za 20 %, kar bi v masi zneslo 4 000 000 dinarjev. Vendar pa predlog zakona takšne rešitve ne predvideva; zato bo treba dodatna sredstva zagotoviti iz drugih virov.

POROČILA

Odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose sta na sejah 25. in 26. novembra ter 11. decembra 1968 obravnavala predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1969, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet s predlogom, da se v smislu 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije izda po skrajšanem postopku.

Pri obravnavi predloga zakona je odbor razpravljal tudi o mnenju odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo, odbora za proizvodnjo in promet republiškega zbora, o amandmajih poslancev Ivana Arzenška, Karla Forteja in Staneta Simšiča ter o stališču odbora za družbenoekonomske odnose republiškega zbora, ki ga je zavzel na seji dne 26. novembra 1968, in o pripombi skupščine občine Laško.

V načelni obravnavi sta odbora ugotovila, da se s predlogom zakona odstranjujejo pripombe, ki jih je ugotovilo vrhovno sodišče SR Slovenije glede zakonov o vodnem prispevku za leto 1966, 1967 in 1968.

Dosedanji zakoni o vodnem prispevku so z degresivnimi lestvicami in raznimi olajšavami kršili načelo temeljnega zakona o vodah v tem smislu, da niso bile obremenitve z vodnim prispevkom enake v okviru panoge. Z odpravo teh pomanjkljivosti v načinu predpisovanja vodnega prispevka za leto 1969 nastajajo določena odstopanja v odnosu na leto 1963. Pri tem so prizadeti predvsem večji uporabniki oziroma onesnaževalci vode, ki jih je sedanji sistem degresivne lestvice favoriziral nasproti manjšim potrošnikom.

Po mnenju odborov je dosedanji sistem obračunavanja vodnega prispevka nepravilen in bi bilo potrebno v najkrajšem času proučiti kompleksno problematiko vodnega gospodarstva, zlasti pa njegovega financiranja in zakonodajo. Odbora sta ugotovila, da bi morala zvezna zakonodaja dobiti značaj le splošnih zakonskih predpisov, dočim naj bi se z republiškimi predpisi urejala vprašanja organizacije in financiranja vodnega gospodarstva tako, kot to zahtevajo specifičnosti po posameznih republikah.

Ob zaključku splošne razprave pa sta odbora ugotovila, da je kljub navedenim pomanjkljivostim, ki izvirajo predvsem iz dosedanjega sistema vodnega gospodarstva, potrebno sprejeti zakon o vodnem prispevku, da se zagotove sredstva, kot jih predvideva že od skupščine sprejet in potrjen srednjeročni program. Odbora pa sta ugotovila, da je nujno potrebna kompleksna razprava o vodnem gospodarstvu, na osnovi katere naj se precizira definicija vodnega gospodarstva in na njeni osnovi uredi zvezna in republiška zakonodaja ter njegovo financiranje in način upravljanja.

Pri proučevanju posameznih stališč, pripomb in spreminjevalnih predlogov sta odbora ugotovila:

1. amandma k 4. in 5. členu predloga zakona o vodnem prispevku za leto 1969 poslanca gospodarskega zbora Ivana Arzenška, ni sprejemljiv.

V amandmaju k 4. členu zahteva, da naj se železarne oproste plačila prispevka za uporabljeno vodo.

Odbora sta smatrala, da ima prispevek za uporabljeno ali izkoriščeno vodo v železarnah isti značaj kot plačilo za dobavljeno surovino ali drugače povedano za vodo, ki ima že značaj blaga.

Pri eni tretjini porabljene vode v Sloveniji plačajo železarne le eno dvajsetino sredstev, ki se stekajo v vodni sklad na račun uporabljene vode.

V amandmaju k 5. členu zahteva, da se vodni prispevek za izpuščeno onesnaženo vodo plačuje po nižji tarifi.

Odbora sta ugotovila, da bi pri predlagani tarifi plačale železarne le 97 000 dinarjev več kot v letu 1968. Pri tem bi plačala železarna Štore za okoli 157 000 dinarjev manj prispevka, železarni Jesenice in Ravne za 217 000 dinarjev oziroma 36 000 dinarjev več kot v letu 1968.

Pri predlaganem amandmaju bi železarne plačale le 43 000 dinarjev prispevka za onesnaženo vodo, izpad sredstev vodnega sklada za to panogo pa bi znašal 1 905 000 dinarjev.

Glede na navedeno odbora nista uvidela potrebe, da bi se železarnam priznala enaka olajšava, kakor za rudnike.

S stališčem sveta za črno in barvasto metalurgijo pri gospodarski zbornici pa se tudi ni strinjal upravni odbor gospodarske zbornice, ki ni predlagal nikakih sprememb k predlogu zakona.

2. Poslanec Karel Forte je odstopil od svojega amandmaja, ker je predlagatelj obrazložil, da v premogovnikih ne gre za bistvene spremembe v plačilu vodnega prispevka nasproti letu 1968.

3. Amandma poslanca Staneta Simšiča k 2., 5. in 6. členu ni sprejemljiv.

V 2. in 5. členu je vsa konstrukcija zakonskega predloga zasnovana na veljavni nomenklaturi posameznih panog oziroma dejavnosti. Ker »celuloza« ne predstavlja niti skupine niti podskupine posamezne panoge, odbora nista mogla sprejeti amandmaja.

V amandmaju k 6. členu pa sta odbora ugotovila, da bi pomenilo posploševanje olajšave na vse panoge gospodarstva, v ekonomskem in pravnem smislu, da se obdrži isti način obračuna, kot je bil v prejšnjih letih in bi obdržali iste nepravilnosti, ki so zahtevale spremembo obremenitve iz degresije na posamezne panoge. Razen tega pa amandma nima nobenih materialnih vplivov na plačilo vodnega prispevka v tej panogi.

4. Poslanec Edvard Perhavec je odstopil od stališča, ki ga je dal na odboru za družbenoekonomske odnose, da se vodni prispevek za klavnično industrijo in živinorejske farme v letu 1969 ne bi povečal.

5. K pripombi skupščine občine Laško k plačilu vodnega prispevka s strani komunalnih organizacij za dejavnost vodovodov je bilo s strani predlagatelja pojasnjeno, da te organizacije vodnega prispevka ne plačujejo.

V podrobni obravnavi sta dala odbora naslednji spreminjevalni predlog:

K 6. členu: V prvi vrsti drugega odstavka naj se črtajo besede »... tekstilne industrije in ...«.

Po mnenju odborov se sicer v tekstilni industriji kažejo neki problemi zaradi povečanja prispevka, vendar se ne sme postavljati v boljši položaj kot ostale industrijske panoge.

Predstavnik izvršnega sveta se je strinjal s spreminjevalnim predlogom.

Odbora predlagata republiškemu zboru, da zavrne amandmaje poslancev Arzenška in Simšiča in sprejme predlog zakona skupaj s spremembo, ki sta jo predlagala.

Odbora sta menila, da je zakon potreben in da so načela, vsebovana v predlogu, utemeljena. Zato tudi predlagata, da se zakon sprejme po skrajšanem postopku.

Za svojega poročevalca sta odbora določila poslanca Franca Kordiša.

Št.: 420-29/68
Ljubljana, 13. 12. 1968

Odbor za urbanlizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo je na seji dne 9. 12. 1968 razpravljal o predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1969, ki ga je Skupščini SR Slovenije poslal v obravnavo izvršni svet.

Predlog zakona je obrazložil predstavnik predlagatelja tov. inž. Lojze Blenkuš.

V načelni obravnavi zakonskega predloga je odbor ugotovil, da so sestavljalci in predlagatelj zakonskega predloga upoštevali napotilo odbora za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve, ki je na 42. seji dne 21. 2. 1968 zahteval, da morajo biti v zakonu o vodnem prispevku za leto 1969 odstranjene upravičene pripombe, ki jih je ugotovilo vrhovno sodišče SR Slovenije glede zakonov o vodnem prispevku za leta 1966, 1967 in 1968.

Vsi dosedanji zakoni o vodnem prispevku so namreč z dregresivnimi lestvicami in raznimi olajšavami kršili ustavno načelo in načelo temeljnega zakona o vodah, da morajo biti obremenitve z vodnim prispevkom enake v okviru ene panoge. Odprava omenjenih pomanjkljivosti pa je v novem načinu predpisovanja vodnega prispevka za leto 1969 povzročila, da je prišlo v posameznih primerih do manjših povišanj obremenitev v odnosu za leto 1967 oziroma 1968. Ta povišanja se nanašajo predvsem na večje potrošnike vode oziroma na večje onesnaževalce vode, katere je dosedanji sistem degresije beneficiral nasproti manjšim potrošnikom.

V tem delu obravnave je odbor zavzel stališče, da tega zakonskega predloga ne gre obravnavati in enačiti izključno s tistimi zakonskimi predlogi, ki določajo davčni instrumentarij za prihodnje leto, temveč tudi kot instrument, ki naj zagotovi potrebna sredstva za uresničitev nalog, ki jih nalaga srednjeročni program vodnega gospodarstva, ki ga je sprejela in potrdila Skupščina SR Slovenije. Prav iz tega razloga bi se moral ta zakon obravnavati kot del vodnogospodarske problematike, ki pa nima kratkoročnega enoletnega značaja, temveč je izrazito dolgoročna. Zakon o vodnem prispevku torej nima fiskalnega značaja, temveč je po mnenju odbora dokaj ponesrečena oblika zbiranja sredstev iz gospodarstva za reševanje določenih problemov samega gospodarstva.

Izhajajoč iz tako definirane vsebine zakonskega predloga je potrebno ta zakon obravnavati predvsem iz vidika uresničevanja nalog vodnega gospodarstva, ki jih je predenj postavila republiška skupščina. Prav iz tega razloga je odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo enoglasno sprejel sklep, da predloži zboru samostojno poročilo, s katerim bo skušal analizirati zakonski predlog z vidika nalog vodnega gospodarstva in ne z vidika take ali drugačne obremenitve gospodarstva. Podobno stališče je zavzel tudi upravni odbor gospodarske zbornice, ki v celoti podpira zakonski predlog in je o njem razpravljal skupaj z gradivom, ki kompleksno obdeluje problematiko vodnega gospodarstva v SR Sloveniji.

Ob zaključku načelne obravnave zakonskega predloga je odbor enoglasno ugotovil, da o znižanjih vodnega prispevka v letu 1969 izpod predvidevanj zakonskega predloga ni mogoče govoriti in razpravljati, saj so celo sredstva po obravnavanem zakonskem predlogu precej izpod predvidevanj srednjeročnega programa vodnega gospodarstva. V poprečju se namreč po programu predvideva letni dotok sredstev v višini 39 milijonov dinarjev. Dosedanji izpad sredstev vodnega prispevka znaša že 30 milijonov dinarjev, ali če ta sredstva revaloriziramo z indeksom porasta gradbenih stroškov, lahko ocenimo realni izpad sredstev že na 50 milijonov dinarjev.

V podrobni obravnavi k posameznim členom zakonskega predloga odbor ni imel pripomb.

Pri proučevanju posameznih pripomb in amandmajev ter spreminjevalnih stališč pa je odbor enoglasno ugotovil:

1. stališče odbora za družbenoekonomske odnose republiškega zbora ter odbora za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora, ki zahteva, da se vodni prispevek za klavnično industrijo in živinorejske farme ne poveča v letu 1969, ni sprejemljivo.

Utemeljitev: Klavnična industrija in kmetijske farme spadajo po sedaj veljavni nomenklaturi v panogo kmetijstva. Po evidencah vodnega sklada plačuje vodni prispevek 90 zavezancev v kmetijstvu. Analize in primerjalni izračuni kažejo, da se 46 zavezancem vodni prispevek v tej panogi za leto 1969 ne bo dvignil, 44 zavezancem pa se poveča skupaj za 347 000 dinarjev, ali približno v poprečju 8 000 dinarjev na eno delovno organizacijo.

Če bi se sprejelo mnenje obeh odborov in ob upoštevanju zakonite zahteve vrhovnega sodišča, da je v isti panogi odmeriti vodni prispevek za vse delovne organizacije enako, bi to pomenilo, da se vodni prispevek samo iz kmetijstva zmanjša za 2 150 000 dinarjev. Pri tem pa je potrebno upoštevati znano dejstvo, da se velik del sredstev vodnega prispevka preliva v vzdrževanje tistih vodnogospodarskih objektov, ki branijo prav kmetijske obdelovalne površine pred poplavami. Zato bi osvojitev tega predloga prizadelo v prvi vrsti kmetijstvo samo. Tudi iz vidika perspektivnega, dolgoročnega in načrtnega reševanja vodnogospodarskih problemov ta predlog ni sprejemljiv.

2. amandma k 4. in 5. členu predloga zakona o vodnem prispevku za leto 1969 poslanca gospodarskega zbora tov. Ivana Arzenška ni sprejemljiv.

Utemeljitev: a) amandma k 4. členu zahteva, da naj se železarne oproste plačila prispevka za uporabljeno vodo, je ekonomsko nevzdržna. Bolj razumljiv bi bil predlog, da tudi premogovniki plačujejo prispevek za uporabljeno vodo, kajti ta del vodnega prispevka po svoji ekonomski vsebini ni ničesar drugega kot plačilo za izdobavljeno surovino ali drugače povedano za vodo, ki ima že značaj blaga. Prav tako bi bila bolj sprejemljiva zahteva, da se voda, ki ima značaj surovine pomožnega materiala ali pogonskega materiala (železna ruda, koks, elektrika), vrednoti z realnimi ekonomskimi kazalci, kot pa predlog, da je to surovino, pogonski ali pomožni material družba dolžna proizvajalcem dobavljati brezplačno. Toda ne glede na takšna ali drugačna ekonomska gledanja pa že danes železarne plačujejo prispevek za uporabljeno vodo daleč izpod poprečno zbranih sredstev iz tega naslova. To ugotovitev ponazoruje podatek, da železarne porabijo eno tretjino vode, plačujejo pa le eno dvanajstino vodnega prispevka za uporabljeno vodo.

Razen tega, da železarne plačujejo prispevek za uporabljeno vodo po znatno nižji lestvici kot druge panoge, pa odbor ugotavlja tudi dejstvo, da bodo železarne že v letu 1969 plačale 770 000 dinarjev manj prispevka za uporabljeno vodo kot v letu 1968.

b) amandma k 5. členu. Osvojitev amandmaja k 5. členu tč. b) pomeni izpad 860 000 dinarjev vodnega prispevka za onečiščeno vodo. Čeprav je ta znesek pomemben za vodno gospodarstvo, pa je še pomembnejše dejstvo, da bi sprejetje tega amandmaja predstavljalo prejudic tudi za druge panoge, ki bi lahko z isto pravico zahtevale znižanje prispevka za onesnaženo vodo. Prav iz tega razloga odbor odklanja tudi sprejem tega amandmaja.

Za odločitev odbora, da odklanja v celoti amandma tov. inž. Arzenška, govore tudi naslednji podatki:

Železarne bi morale plačati po zakonskem predlogu v primerjavi z letom 1968 vodni prispevek takole:

Železarna Jesenice	+ 217 000
Železarna Ravne	+ 36 000
Železarna Štore	— 157 000
Skupaj	+ 97 000

Slovenske železarne bodo plačale torej le 97 000 dinarjev vodnega prispevka več kot v letu 1968. Pri tem pa je potrebno upoštevati:

— da železarne plačujejo le eno dvanajstino sredstev od onesnažene vode, čeprav sodelujejo v onesnaženju vode z eno desetino;

— finančni efekt sprejetih amandmajev bi bil naslednji:

zmanjšanje sredstev za uporabljeno vodo	— 1 045 000
zmanjšanje sredstev za onesnaženo vodo	— 860 000
Skupaj	— 1 905 000

Če se sprejme predlagani amandma, bi železarne plačale le 43 000 dinarjev prispevka za onesnaženo vodo, izpad sredstev vodnega sklada za to panogo pa bi znašal 1 905 000 dinarjev.

3. amandma k zakonu vodnega prispevka tov. Staneta Simšiča s predlagatelji ni sprejemljiv.

Utemeljitev: a) k 2. in 5. členu. Vsa konstrukcija zakonskega predloga je zasnovana na veljavni nomenklaturi posameznih panog oziroma dejavnosti. »Celuloza« ne predstavlja niti skupine niti podskupine posamezne panoge. Iz tega razloga predloga tov. Simšiča s sopredlagatelji ne bi bilo sprejeti.

b) k 6. členu. Odbor ugotavlja, da je pravilna odločitev predlagatelja, da je med olajšave v 6. členu uvrstil le tisti panogi, ki dejansko predstavljata manj akumulativni panogi in pri katerih bi nov sistem obračuna vodnega prispevka predstavljal preveliko finančno obremenitev v letu 1969 (tekstilna industrija, kmetijstvo). Posploševati to olajšavo na vse panoge pa v ekonomskem in juridičnem smislu pomeni obdržati isti način obračuna kot v preteklosti, le na nižji lestvici in tako obdržati iste anomalije in nepravilnosti, ki so zahtevale in povzročile spremembo sistema obremenitve iz degresije na posamezne panoge.

4. amandma k zakonu o vodnem prispevku za leto 1969 tov. Karla Forteja, ni sprejemljiv.

Utemeljitev: Mimo navedenih ugotovitev k ostalim amandmajem, je potrebno pri amandmaju tav. Karla Forteja upoštevati še naslednje dejstvo:

Premogovniki so favorizirani v vseh dosedanjih zakonih o vodnem prispevku, saj so v celoti oproščeni vodnega prispevka za uporabljeno vodo.

Pokazatelji kažejo, da premogovniki uporabljajo približno 10 % vode, kar pomeni, da bi morali plačati približno 2 000 000 dinarjev prispevka za uporabljeno vodo. Prav tako pa premogovniki sodelujejo v onesnaženju voda z 12 %, njihov prispevek za onesnaženo vodo pa znaša le 5 %. Že ti grobi pokazatelji kažejo, da o nadaljnjih oprostitvah pri premogovnikih ne bi bilo umestno razpravljati.

Iz analize in utemeljitev k posameznim amandmajem izhaja, da so predlagatelji imeli pred očmi bolj trenutne podjetniške interese konkretnih delovnih organizacij kot pa stanje, probleme in naloge, ki stoje pred vodnim gospodarstvom. Ker pa bi morala biti obravnava zakonskega predloga usmerjena predvsem v razpravo, kako uresničiti naloge, ki jih je skupščina postavila pred vodno gospodarstvo, predlaga odbor, da pristojna zbora zavrneta amandmaje in sprejmeta zakonski predlog v predlaganem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil inž. Miloša Poliča.

Št.: 420-29/68
Ljubljana, 11. 12. 1968

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora je že na seji dne 26. 11. 1968 razpravljal o vodnem prispevku za leto 1969. Tedaj je ugotovil splošne značilnosti in izhodišča predlagane zakonske ureditve vodnega prispevka za leto 1969. Ugotovil je, da vodni prispevek za izkoriščeno ali porabljeno vodo in vodni prispevek za onesnaženo vodo za leto 1969 ne upošteva več degresivne stopnje za določanje prispevka, pač pa se uveljavlja načelo enake obremenitve v organizaciji istega gospodarskega področja oziroma iste gospodarske panoge. Tako rešitev zahtevajo tudi načela zveznega zakona o vodah in stališča vrhovnega sodišča SR Slovenije do tega vprašanja.

Glede na to, da je odbor že na seji podprl osnovna izhodišča nove ureditve zajemanja vodnega prispevka, se na seji dne 12. 12. 1968 ni ponovno spuščal v splošno razpravo, ampak je zavzel stališča le do amandmajev, ki so bili dani k predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1969.

Predstavnik predlagatelja zakonskega predloga Lojze Blenkuš je dal uvodno obrazložitev in poudaril, da je o predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1969 razpravljal tudi upravni odbor gospodarske zbornice SRS Slovenije in je podprl predlog v celoti. Hkrati je obvestil odbor, da sta poslanca Karel Forte in Edvard Perhavec medtem umaknila svoja amandmaja, zato odbor o teh amandmajih ni razpravljal. Zavzel pa je le stališče do amandmaja Ivana Arzenška in Staneta Simšiča.

Amandma Ivana Arzenška k 4. in 5. členu je odbor zavrnil iz naslednjih razlogov:

— železarne porabijo eno tretjino vode, plačujejo pa le eno dvanajstino vodnega prispevka za porabljeno vodo;

— železarne plačujejo znatno nižji prispevek kot ostale panoge za porabljeno vodo;

— pri onesnaževanju vode železarne sodelujejo z eno desetino, plačujejo pa le eno dvanajstino prispevka;

— po novih določilih zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka se vodni prispevek lahko uporablja tudi za kritje poslovnih izgub;

— z upoštevanjem amandmaja bi železarne plačale le 43 000 din prispevka, kar bi bil prejudic za ostale panoge, ki bi upravičeno postavile zahteve za znižanje svojih prispevkov;

— z upoštevanjem amandmaja bi se zmanjšala sredstva vodnega sklada SR Slovenije za 1 905 000 din, kar bi še dalje zmanjševalo možnosti, da se realizira srednjeročni plan razvoja vodnega gospodarstva.

Amandma Staneta Simšiča k 2., 5. in 6. členu je odbor zavrnil iz naslednjih razlogov:

— Stopnje vodnega prispevka so v novem sistemu vodnega prispevka v okviru gospodarskega področja oziroma iste gospodarske panoge enotne. Podjetja za izdelovanje celuloze ne predstavljajo niti skupine niti podskupine posamezne panoge. Amandma ni v skladu z novim sistemom zbiranja vodnega prispevka.

— Odbor je bil mnenja, da lahko olajšave iz 6. člena omogočimo le kmetijstvu, ki je kot panoga v neugodnem položaju.

Odbor je sprejel amandma k 6. členu v istem besedilu, kot ga je sprejel odbor za družbeni plan in finance republiškega zbora in sicer:

6. člen: V 1. vrsti 2. odstavka se črtajo besede »tekstilne industrije in«.

Odbor predlaga zboru, da predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1969 sprejme v predlaganem besedilu, upoštevajoč amandma odbora k 2. odstavku 6. člena.

Za poročevalca v zboru je bil določen Fran Šarb.

Št.: 420-29/68
Ljubljana, 13. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 27. 11. 1968, št. 420-29/68 in dodatno poročilo z dne 18. 12. 1968, št. 420-29/68.

PREDLOG ZAKONA
o filmskem prispevku

1. člen

Na območju SR Slovenije se vpelje filmski prispevek.

2. člen

Filmski prispevek se plačuje po stopnji 30 %.

Filmski prispevek se plačuje po znižani stopnji 10 % za predvajanje filmov, glede katerih komisija za ugotavljanje vzgojno-umetniškega pomena filmov na predlog podjetja za promet s filmi ugotovi, da imajo vzgojen, izobraževalen ali poseben umetniški pomen.

Osnova filmskega prispevka je prodajna cena vstopnic za kinematografske predstave po odbitku prometnega davka.

3. člen

Komisija za ugotavljanje vzgojno-umetniškega pomena filmov je v sestavi republiškega sekretariata za prosveto in kulturo.

Komisija ima predsednika in štiri člane.

Predsednika in člane komisije imenuje izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

4. člen

Filmski prispevek se ne plačuje:
— za predvajanje filmov, ki jih izposojuje Jugoslovanska kinoteka;
— za predvajanje filmov v potujočih kinematografih;
— za predvajanje filmov v kinematografih, ki imajo samo po eno predstavo na teden.

5. člen

Filmski prispevek je dohodek SR Slovenije.

Sredstva, ki dotekajo iz filmskega prispevka, odstopa SR Slovenija skladu SR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov.

6. člen

Filmski prispevek se pribija k ceni vstopnice za kinematografsko predstavo; odvajajo ga kinematografi na račun sklada SR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov.

Način in postopek za obračunavanje in odvajanje filmskega prispevka predpiše republiški sekretar za finance.

7. člen

Kinematograf, ki ne odvede filmskega prispevka na način in po postopku ter v rokih, določenih s predpisom iz drugega odstavka 6. člena tega zakona, se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo do 5000 dinarjev.

Za prekršek iz prejšnjega odstavka se kaznuje z denarno kaznijo do 1000 dinarjev tudi odgovorna oseba kinematografa.

8. člen

Z dnem, ko se začne uporabljati ta zakon, preneha veljati odlok o stopnji prispevka od prodaje kinematografskih vstopnic (Uradni list LRS, št. 36-243/62)

9. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1969.

OBRAZLOŽITEV

V mesecu juliju 1968 je bil sprejet temeljni zakon o filmskem prispevku, ki omogoča republikam, da z republiškim zakonom določijo filmski prispevek. Ker omenjeni temeljni zakon določa, da s 1. januarjem 1969 prenehajo veljati tudi dosedanji republiški predpisi o prispevkih kinematografov v korist domačega filma, je nujno, da republika s tem datumom uvede nov predpis, ki bo urejal obveznosti delovnih organizacij s področja reproduktivne kinematografije in vseh drugih, ki predstavljajo filme, glede prispevka v republiški filmski sklad.

Filmski prispevek uvaja republika predvsem z namenom, da izboljša gmotni položaj slovenskega filma, ki ob sorazmerno majhnem tržišču nima možnosti, da bi kril sprotne stroške in vzdrževal tehnično bazo. Zato se iz prispevka od

vstopnine na predstavah tujih in domačih filmov zbirajo v filmskem skladu določena sredstva, ki so namenjena pospeševanju domačega filma in obnovi kinematografske mreže.

Doslej je filmski prispevek bremenil kinematografska podjetja v višini 20 % njihovega celotnega dohodka. Novi temeljni zakon določa, da filmski prispevek plača gledalec in je zato pribitek k ceni vstopnice. Zaradi tako spremenjene osnove bi se lahko dosegel enak finančni učinek, kakor ga je prinašal dosedanji filmski prispevek, s stopnjo 25 %; pri takšni stopnji se torej dohodek sklada ne bi spreminjal niti se ne bi povečala cena kinematografskim vstopnicam.

Da bi v okviru danih možnosti tudi ekonomsko spodbujali kinematografe k predvajanju umetniško ali vzgojno pomembnih filmov — s čimer se veča njihov delež v kulturnem življenju občanov — predlagamo nižjo stopnjo prispevka za umetniško posebej pomembne, vzgojne in izobraževalne filme. S tem bi namreč omogočili kinematografom, da ob predvajanju dobrih, a ne komercialnih filmov, bodisi znižajo ceno vstopnic bodisi pri enaki ceni ustvarijo večji lastni dohodek; v obeh primerih pa bi bil kinematograf stimuliran za predvajanje kvalitetnega filmskega repertoarja.

Iz podobnih razlogov predlagamo, naj se filmski prispevek ne pobira pri predstavah kinotečnih filmov. Predlagana oprostitev prispevka potujočih kinematografov in tistih, ki imajo le po eno predstavo na teden, pa pomeni olajšavo za tiste kinematografe, ki so zavoljo redke naseljenosti in s tem majhnega števila obiskovalcev vnaprej obsojeni na izgubo.

Da zaradi teh oprostitev ne bi bila sredstva republiškega sklada zmanjšana, predlagamo hkrati večjo splošno stopnjo prispevka, namreč 30 %.

Filmski prispevek je edini izvirni in hkrati daleč najpomembnejši vir sredstev sklada SRS za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov. Sklad jih bo kot doslej uporabljal za nagrajevanje uspelih domačih filmov, za podporo akcijam na področju filmske vzgoje in za kreditiranje modernizacije kinematografov.

V letu 1968 bodo izvirna sredstva sklada (20 % filmski prispevek od bruto prometa kinematografov) znašala predvidoma 5,2 milijona din. Ob diferenciranem prispevku, kot ga predlagamo v 2. členu predloga zakona, pa bi v letu 1969 ob enakem obisku kinematografov in ob upoštevanju predlaganih oprostitev zbrali iz filmskega prispevka predvidoma enako vsoto.

PREDLOG

za spremembo predloga zakona o filmskem prispevku

2. člen

Filmski prispevek se plačuje po stopnji 25 %.

Filmski prispevek se plačuje po znižani stopnji 10 % za predvajanje filmov, glede katerih komisija za ugotavljanje vzgojno-umetniškega pomena filmov na predlog podjetja za promet s filmi ugotovi, da imajo vzgojen, izobraževalen ali poseben umetniški pomen.

Osnova filmskega prispevka je prodajna cena vstopnice za kinematografske predstave po odbitku prometnega davka.

3. člen

Komisija za ugotavljanje vzgojno-umetniškega pomena filmov je v sestavi republiškega sekretariata za prosveto in kulturo.

Komisija ima predsednika in štiri člane.

Predsednika in člane komisije imenuje izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Stroške in delo komisije poravna podjetje, ki predlaga pregled filma.

4. člen

Filmski prispevek se ne plačuje:

— za predvajanje filmov v dvoranah Jugoslovanske kinoteke;

— za predvajanje filmov v potujočih kinematografih;

— za predvajane filmov v kinematografih, ki imajo samo po eno predstavo na teden.

SPREMEMBE K OBRAZLOŽITVI

Člen 2. Izračuni sveta za kinematografijo gospodarske zbornice so pokazali, da bi bili kinematografi s stopnjama 30 % in 10 % znatno bolj obremenjeni kot v letošnjem letu — poprečno z več kot 25 %. S tem bi bilo bistveno prizadetih več kot dve tretjini vseh kinematografov v Sloveniji, ki so že ob doslejšnjih davčnih in drugih obremenitvah komajda izravnali dohodke z izdatki. Stopnji 25 in 10 bosta prinesli predvidoma filmskemu skladu enake dohodke kot v letu 1968, kinematografi pa bodo obremenjeni glede na dosedanji način obdavčitve s poprečno 19,85 %, to se pravi za spoznanje manj kot v letu 1968.

Člen 3. Prvotno je bilo mišljeno, da naj bodo določila o plačilu za delo komisije vključena v predpis republiškega sekretarja za finance, ki natančneje govori o načinu obračunavanja in vplačevanja prispevka; na predlog zakonodajno-pravne komisije Skupščine SRS pa je določilo o vračilu stroškov za delo komisije vneseno v besedilo predloga za zakon.

Člen 4. Prvotno zamišljene olajšave bi bili deležni vsi filmi, ki jih izposoja Jugoslovanska kinoteka. Ker je teh sorazmerno mnogo, bi na ta način neka organizacija za promet s filmi (Jugoslovanska kinoteka) imela ugodnejše pogoje kot druge. Filmi Jugoslovanske kinoteke bodo zvečina deležni olajšave s stopnjo 10 %, dvorane Jugoslovanske kinoteke kot izrazito filmsko-vzgojne organizacije pa bodo prispevka oproščene v celoti.

POROČILA

Odbor za družbeni plan in finance republiškega zbora je na seji dne 11. decembra 1968 obravnaval predlog zakona o filmskem prispevku, na seji dne 18. decembra 1968 na predlog zakona za spremembo predloga zakona o filmskem prispevku, ki ga je na seji ustmeno obrazložil predstavnik izvršnega sveta. Oba predloga zakona je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet z obvestilom, da se v smislu 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije izda predlog zakona po skrajšanem postopku.

Poleg predloga zakona in obrazložitve je odbor obravnaval tudi teze za zakon o filmskem prispevku in informacijo o ekonomskem položaju reproduktivne kinematografije v sedanjih pogojih gospodarjenja, ki ju je predložila služba storitvenih obrti pri gospodarski zbornici SR Slovenije in mnenje odbora za kulturne dejavnosti prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije.

V načelni obravnavi predloga zakona na seji dne 11. decembra 1968 so poslanci ugotovili, da predlagatelj pri sestavi predloga zakona ni upošteval tez za zakon o filmskem prispevku, ki jih je predlagal svet za kinematografijo pri gospodarski zbornici SR Slovenije. Stališča do tez so usklajena s predstavniki kinematografov in distribucije filmov, obstoja pa razkorak s predstavniki proizvodnje filmov glede uporabe sredstev sklada in načina obračuna prispevka ter poslovanja sklada SR Slovenije za proizvodnjo in predvajanje filmov.

Predstavniki kinematografov, ki so sicer ves čas sodelovali pri pripravah zakona, ko se je predvideval enotni 25 % filmski prispevek o povišani in diferencirani stopnji filmskega prispevka sploh niso bili obveščeni.

Po mnenju poslancev in predstavnikov kinematografov bi večina kinematografov zvišanega prispevka ne zmogla, saj bi jim to onemogočilo oblikovati sredstva, ki bi zagotovila enostavno reprodukcijo. Poleg tega pa bi zvišani prispevek lahko povzročil likvidacijo vrste kinematografov, predvsem na podeželju, ki imajo predstave le v zimski, ne pa tudi v letni sezoni.

Ekonomski položaj reproduktivne kinematografije se je zaostril predvsem ob nastopu gospodarske reforme, in kljub predlogom za njegovo izboljšanje, ni prišlo do praktičnih rešitev. Sedanji pogoji gospodarjenja so bolj ali manj posledica nerazčiščenih stališč in odnosov o tem ali je reproduktivna kinematografija gospodarska dejavnost, ali je gospodarska dejavnost posebnega družbenega pomena, ali pa je dejavnost, kjer prevladujejo kulturno-prosvetni elementi.

Glede na to, da je akumulativnost reproduktivne kinematografije nizka in da ne ustvarja sredstev, s katerimi bi lahko vplivala na nadaljnji razvoj, je bilo poslancem nerazumljivo, da bi se del filmskega prispevka uporabil tudi za vzdrževanje tehnične baze. Poslanci so ugotovili, da sklad SR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov tehnične baze ne bo vzdrževal, zato so predlagali, da se v obrazložitvi predloga zakona črtajo v tretji in četrti vrsti drugega odstavka besede: »... in vzdrževal tehnično bazo.«

Ker se v obrazložitvi predvideva, da bi se v letu 1969 z diferenciranim prispevkom, ob enakem obisku kinematografov in ob upoštevanju predlaganih oprostitev zbralo enako vsoto filmskega prispevka kot v predhodnem letu, niso poslanci videli razloga, zakaj se v 1969. letu uvajajo diferencirane stopnje, ki bi v glavnem prizadele manjše kinematografe. Ker odbor na stopnjo filmskega prispevka ni mogel dati konkretnih amandmajev, je sklenil, da ga bo ponovno obravnaval.

Na seji odbora dne 18. 12. 1968 so bili nekateri člani odbora mnenja, da bi morala filmski prispevek plačati tudi TV ob predvajanju celovečernih filmov. Ta naj bi se plačal po letni pavšalni osnovi, ki bi jo sporazumno določila s pogodbo TV in upravni odbor sklada. Predlog so utemeljevali s tem, da TV predvaja celovečerne filme v času, ko bi moral biti obisk kinematografov največji, razen tega pa pri nakupu posameznih serijskih filmov sodelujejo tudi gospodarske organizacije. Na ta ima TV dvojni dohodek, zato ker ne plača filmskega prispevka, in ker kupi film gospodarska organizacija v svoje reklamne namene.

Večina poslancev pa je menila, da bi bilo nesmiselno obremenjevati TV s filmskim prispevkom, ker še vedno izvaja svoj investicijski program. Razen tega pa plača, po besedilu zakona, filmski prispevek gledalec, kar bi imelo za posledico povišanje TV naročnine. Ker je neproučeno, kako bi vplivalo plačilo tega prispevka na investicijske zmogljivosti TV, je odbor naročil, da sekretariat za kulturo in prosveto prouči to vprašanje tekom leta 1969 in predlaga spremembo zakona o filmskem prispevku.

Ker je v prejšnjih letih filmski prispevek bremenil kinematografska podjetja v višini 20 % celotnega dohodka so bili poslanci mnenja, da bo obračun, ki ga predlaga predvideni zakon (filmski prispevek se pribija k ceni vstopnice za kinematografsko predstavo), povzročil dodatno administrativno obremenitev kinematograskih podjetij, posebno še, ker predvideva dve stopnji za predvajanje filmov: in sicer stopnjo 25 % in stopnjo 10 % za tiste filme, za katere komisija ugotovi, da imajo vzgojen, izobraževalen ali poseben umetniški pomen. Po mnenju poslancev bi bilo primerneje, da bi se filmski prispevek obračunaval in plačeval od vrednosti prodanih vstopnic. Zahtevali so, da republiški sekretariat za prosveto in kulturo prouči tekom leta 1969 način obračunavanja in plačevanja filmskega prispevka in da predlaga spremembe temeljnega zakona v tem smislu, da se čim bolj poenostavi plačevanje tega prispevka.

Odbor je menil, da je bilo dovolj časa, da bi se predlog zakona že prej predložil skupščini in ne šele pet mesecev po izidu temeljnega zakona. Čeprav se poslanci zavedajo vseh pomanjkljivosti in nerazčiščenih vprašanj, so predlog zakona v načelu sprejeli, ker po temeljnem zakonu določajo filmski prispevek republike in bi z odklonitvijo zakona onemogočili zagotoviti skladu kakršnakoli sredstva v letu 1969.

Odbor se je strinjal s spremembami predloga zakona o filmskem prispevku, ki ga je izvršni svet predložil Skupščini SR Slovenije dne 17. 12. 1968, v podrobni obravnavi pa je dal naslednje spreminjevalne in dopolnilne predloge:

K 4. členu: tretja alinea se spremeni tako, da se glasi:

»— za predvajanje filmov kinematografov, ki nimajo več kot dve predstavi na teden«.

Po mnenju poslancev se s to določbo oprostijo plačevanja filmskega prispevka predvsem tisti kinematografi, ki nimajo značaja gospodarske dejavnosti in delujejo izključno v svojem družbenem in kulturnem poslanstvu.

Doda se nova četrta alinea, ki se glasi:

»— za predvajanje filmov na specializiranih filmskih festivalih, ki jih kot take prizna komisija iz 3. člena tega zakona.«

Glede na vedno večji razvoj družbenega in kulturnega življenja so poslanci menili, da bo vedno več specializiranih filmskih festivalov, ki bodo propagirali razvoj športa, turizma, znanosti in posameznih področij družbenega dogajanja. Ker je organizacija teh festivalov odvisna izključno od prispevkov občin in delovnih organizacij, ne bi bilo umestno, da se predvajanje takih filmov obremenjuje s filmskim prispevkom.

K 6. členu: Doda se novi drugi odstavek, ki se glasi:

»Zavezanci prispevka, ki ne poslujejo kot gospodarske organizacije, obračunavajo filmski prispevek v pavšalnem letnem znesku.«

Z dopolnitvijo bi se olajšalo administrativno delo pri obračunavanju filmskega prispevka predvsem podeželskim kinematografom, ki imajo majhno število filmskih predstav v zimski sezoni in ki poslujejo z amaterskimi delavci.

K 9. členu: Besedilo naj se spremeni tako, da se glasi:

»Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969, uporablja pa se do 31. 12. 1969.«

Po mnenju poslancev je treba vsa nejasna vprašanja razčistiti še tekom letošnjega leta in za prihodnje leto predlagati spremembo zakona.

Odbor se je strinjal z amandmaji zakonodajno-pravne komisije, razen z amandmajem k 9. členu, ki ga je dopolnil.

Predstavnik izvršnega sveta se je strinjal z amandmaji, ki jih je predlagal odbor.

Odbor predlaga republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona po skrajšanem postopku skupaj s predlaganimi spremembami in dopolnitvami.

Za svojega poročevalca je odbor določil poslanca Ceneta Matičiča.

Št.: 420-31/68

Ljubljana, 18. 12. 1968

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora je na seji dne 18. 12. 1968 obravnaval predlog zakona o filmskem prispevku, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet s predlogom, da ga obravnava po skrajšanem postopku. Istočasno je odbor obravnaval tudi amandmaje, ki jih je izvršni svet predložil k predlogu zakona dne 17. 12. 1968.

V načelni obravnavi je odbor ugotovil, da je v predlogu zakona še vedno dokaj nejasnosti in da predlog zakona tudi ni dovolj proučen glede samega izvajanja zakona.

Z amandmajem k 4. členu, ki ga je naknadno predložil izvršni svet, je predvideno, da se filmski prispevek ne plačuje pri predvajanju filmov v dvoranah jugoslovanske kinoteke. Odbor poudarja, da je s tem podan privilegij le tistim krajem, kjer obstoja posebna dvorana kinoteke in da so s tem avtomatsko izključeni vsi tisti kraji, ki posebne dvorane nimajo.

Kolikor se predlog amandmaja izvršnega sveta sprejme, potem bo treba plačevati filmski prispevek tudi za vse tiste kino predstave, ki so organizirane za šolsko mladino, za katere kinoteka posoja filme. Odbor sodi, da se filmski prispevek v nobenem primeru ne bi smel plačevati, če gre za predvajanje filma za šolsko mladino.

6. člen predloga zakona, ki določa, da se filmski prispevek pribija k ceni vstopnice, pomeni, da bodo cene kino vstopnic ob upoštevanju diferencirane prispevne stopnje filmskega prispevka na podlagi 2. člena zakona različne. Obračunavanje kot tudi evidenca bosta dokaj težji za kinopodjetja, saj bo treba cene zaokroževati, ker cena ne vključuje samo cene vstopnice za kinopodjetje, ampak tudi prometni davek in prispevek za Rdeči križ. S tem avtomatsko in celo z zakonom povzročamo dodatno delo kinopodjetjem, kar je povsem v nasprotju z načelom, sprejetim v raznih priporočilih in resolucijah, da je treba uvajati in uveljavljati racionalizacijo, tako v gospodarskih organizacijah, kot v družbenih službah.

Odbor ni mogel dobiti odgovora na vprašanje, ali bo za filmski prispevek dodatna vstopnica ali poseben talon, v vsakem primeru gre tudi za dodaten strošek za tisk, predvsem pa za dodatno delo pri prodaji vstopnic, zaradi česar bo prodaja vstopnic počasnejša, vrste bodo daljše, ali pa bodo morala kinopodjetja angažirati pri prodaji dodatne moči.

Odbor sodi, da ni sprejemljiv zakon, ki nalaga gospodarskim organizacijam dodatno delo, ki komplicira in podražuje njihovo poslovanje, pri vsem tem pa niti ni predviden iz naslova filmskega prispevka nikak finančni učinek.

Filmski prispevek v vsakem primeru plača gledalec in zanj nima nobenega pomena, da bi moral vedeti, koliko plača za samo vstopnico in koliko za filmski prispevek. Zanj je važna poleg kvalitete filma samo skupna cena vstopnice, ki jo mora plačati, poleg tega pa zanj ni brez pomena ekspeditivnost pri prodaji vstopnic, za kar so nujne zaokrožene cene, ki pa ob diferencirani prispevni stopnji za filmski prispevek prav gotovo ne bodo mogle biti.

Iz navedenih razlogov, ki kažejo na to, da je v predlogu zakona še vedno dokaj nejasnosti, odbor predlaga zboru, da sicer razpravlja o predlogu zakona, da pa o njem ne sklepa, ampak da zahteva od predlagatelja zakona, da zakon dopolni tako, da ne bo kompliciral poslovanja kinopodjetij, ampak poenostavljal. Zbor naj bi ponovno razpravljal in sklepal o tako dopolnjenem predlogu zakona na prihodnji seji.

Odbor je določil za pročevalca na seji zbora poslanca Mihaela Savineka.

Št.: 420-31/68
Ljubljana, 18. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 16. decembra 1968 obravnavala predlog zakona o filmskem prispevku, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni obravnavi komisija k zakonskemu predlogu ni imela pripomb. Ugotovila je, da republiki omogoča uvedbo filmskega prispevka temeljni zakon o filmskem prispevku (Uradni list SFRJ, št. 30/68). Temeljni zakon hkrati določa, da 31. decembra 1968 prenehajo veljati obstoječi predpisi o prispevkih od prometa s filmi.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K 6. členu: V drugi vrsti prvega odstavka se beseda »kinematografi« nadomesti z besedilom »kinematografska podjetja oziroma drugi prireditelji filmskih predstav«.

Sprememba je potrebna zaradi preciznejše opredelitve zavezanca prispevka, ki je hkrati kot pravna oseba izpostavljen tudi sankciji po 7. členu zakonskega predloga.

K 7. členu: V prvi vrsti prvega odstavka se besedilo: »Kinematograf, ki ne odvede« nadomesti z besedilom »Če kinematografsko podjetje oziroma drug prireditelj filmskih predstav ne odvede«.

Razlog za spremembo je naveden že ob amandmaju k 6. členu.

K 8. členu: V prvi vrsti se besedilo »Z dnem, ko se začne uporabljati ta zakon« spremeni tako, da se glasi »Z dnem, ko začne veljati ta zakon«.

K 9. členu: Besedilo člena se spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969«.

Ker se pričakuje, da bo zakon sprejet še pred 1. januarjem 1969, ni razloga, da bi časovno ločili uveljavitev zakona o začetku njegove uporabe oziroma, da bi določali njegovo retroaktivnost.

Št.: 420-31/68
Ljubljana, 17. 12. 1968

PREDLOG ZAKONA

o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje

1. člen

V zakonu o stopnji prispevka za zaposlovanje (Uradni list SRS, št. 20/65 in 5/68) se v 1. členu besede: »1. januarja 1968« in »0,3 %« nadomestijo z besedami: »1. januarja 1969« in »0,2 %«.

2. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1968.

OBRAZLOŽITEV

I

Na podlagi določbe 44. člena temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja (Uradni list SFRJ, št. 15/65, 51/65, 47/66) se prispevek za zaposlovanje obračunava po stopnji, ki jo določa republiški predpis. Na podlagi cit. temeljnega zakona je bila z zakonom o stopnji prispevka za zaposlovanje (Uradni list SRS, št. 20/65) od 1. julija 1965 določena stopnja tega prispevka v naši republiki v višini 0,2 % od bruto osebnih dohodkov; s spremembo zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje (Uradni list SRS, št. 5/68) pa je bila stopnja od 1. januarja 1968 povečana na 0,3 %.

Skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje je obravnavala na 7. seji dne 23. junija 1967 in na 8. seji 20. oktobra 1967 finančne razrede v službi zaposlovanja glede na velik porast izdatkov. Ugotovila je, da dohodki po veljavni prispevni stopnji 0,2 % ne pokrivajo več izdatkov. Na podlagi 19. člena temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja je sprejela predlog, da se določi prispevek za zaposlovanje kot to določa 45. člen cit. temeljnega zakona tj. v višini, ki bo zagotavljala sredstva za pravice do gmotne preskrbe, za pripravljanje delovnih ljudi za zaposlitev in za delo zavodov. Za zagotovitev minimalnih sredstev je predlagala uvedbo stopnje prispevka v višini 0,323 % oz. 0,876 % zato, da bi bilo mogoče razširiti pravice do denarnega nadomestila brezposelnim delavcem.

Skupščina SR Slovenije je na seji republiškega zbora in na seji gospodarskega zbora dne 12. in 13. februarja 1968 sprejela spremembo zakona, ki predpisuje od 1. januarja 1968 prispevno stopnjo za zaposlovanje v višini 0,3 % od bruto osebnih dohodkov. Pri presoji utemeljenosti te višine se je izhajalo iz veljavnega sistema organizacije in delovanja službe za zaposlovanje brez kakršnihkoli sprememb. Ta stopnja je bila sprejeta samo zato, da se zagotovijo večja sredstva za gmotno preskrbo brezposelnih ter za pripravo delavcev za zaposlitev s tem, da ostanejo sredstva za delo zavodov enaka kot v letu 1967. Za leto 1968 se je ocenjevalo, da je treba zagotoviti za gmotno preskrbo brezposelnih za 38 % več sredstev, za pripravo delavcev za zaposlitev pa 2,65-krat več sredstev v primerjavi z letom 1967.

II

Predpostavke, na podlagi katerih je bila sprejeta povečana stopnja za zaposlovanje 0,3 %, so se v letu 1968 takole uresničile:

v tisoč din

Poraba po namenu	1967[1]		Fin. plan skupnosti 1968		Ocena za l. 1968[2]		Indeks		
	din	struktura %	din	struktura %	din	struktura %	3/1	5/1	5/3
a	1	2	3	4	5	6	7	8	9
za skupne zadeve	1545,8	7,9	2379,7	8,4	2620,5	10,4	154	170	110
gmotna preskrba	8090,4	41,3	11177,5	39,3	9553,6	38,1	138	118	85
priprava delavcev	1732,7	8,9	6276,2	22,1	4035,5	16,1	362	233	64
stroški za delo zavodov	8196,2	41,9	8569,9	30,2	8388,2	35,4	105	108	104
Skupaj	19565,1	100	28403,3	100	25097,8	100	145	128	88
prispevek za zap.	15457,6		23797,1		26205,0[3]		154	170	110
— primanjkljaj oz. + presežek	— 4107,5		— 4606,2		+ 1107,2		112		

Iz prednjega pregleda izhaja, da se predvidevanja niso uresničila v pričakovanih odnosih.

a) Skupščine komunalnih skupnosti za zaposlovanje, ki po določbah 48. člena temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja določajo, kako se porabijo sredstva, natečena s prispevkom, so s finančnimi načrti komunalnih zavodov za leto 1968 predvidele:

— za 1,02 milijona din več sredstev za pripravo delavcev za zaposlitev (6,27 milijona din) kot republiška skupnost za zaposlovanje, ki je v ta namen predvidevala 5,25 milijona din, kar naj bi bilo po njeni presoji najnujnejše za opravljanje funkcionalne dejavnosti;

— porast sredstev za delo zavodov za 5 %, kljub stališču, da se ta sredstva ne smejo povečavati. V letu 1967 so namreč komunalne skupnosti zavodom povečale dohodek že za 11,5 % tako, da so kolektivi zavodov lahko povečali svoja sredstva za osebne dohodke za 14 %, za interne sklade pa za 13 %;

[1] Doseženi izdatki v letu 1967 se razlikujejo od ocenjenih v naslednjem: primanjkljaj je bil dosežen v višini 4,1 milijona din in ne 3,6 milijona kot je bilo predvideno.

Posamezne postavke izdatkov pa so bile dosežene razen za pripravo delavcev v višjih zneskih kot so bili ocenjeni. Zlasti pa so povečani stroški za delo zavodov (za 1,3 milijona din), kajti v predračunu so se upoštevali le materialni izdatki in osebni dohodki zaposlenih v zavodih v zneskih, doseženih leta 1966, ne pa izločanja v interne sklade.

[2] Ocena porabe sredstev v letu 1968 je izdelana na podlagi potrošnje v obdobju 1/1 do 30/11-1968.

[3] Znesek je izračunan na podlagi predvidenih osebnih dohodkov v letu 1968, vendar kažejo podatki, da v načrtovanem znesku dohodki ne bodo doseženi.

— povečanje sredstev za gmotno preskrbo delavcev so komunalne skupnosti predvidele v enakem obsegu kot republiška skupnost;

— da bodo skupni izdatki za 4,6 milijona večji od predvidenih dohodkov iz prispevka za zaposlovanje; takšno načrtovanje izdatkov je bilo možno, ker so ostanki sredstev iz leta 1967 znašali 5,82 milijona din; ti ostanki pa so bili po posameznih skupnostih zelo različni; v ljubljanski skupnosti predstavljajo 34 %, v Novi Gorici 57 % in v Kranju 34 % od predvidenega dohodka iz prispevka za zaposlovanje.

Materialni položaj posameznih komunalnih skupnosti je namreč zelo različen; med činitelji, ki ga opredeljujejo, pa velja omeniti zlasti tele:

Neenakomerna zaposlenost prebivalstva po posameznih območjih komunalnih skupnosti (od 163 oseb v Murski Soboti do 426 oz. 412 v ljubljanski oz. kranjski skupnosti na tisoč prebivalcev) in neenakomerna obremenitev z brezposelnimi (od 187 v kranjski do 413 brezposelnih v velenjski komunalni skupnosti na tisoč zaposlenih) v prvi vrsti pogojujeta višino dohodkov in izdatkov posamezne skupnosti.

Tudi raven poprečnih osebnih dohodkov, dosežena na območju posameznih skupnosti, vpliva na njihov materialni položaj — v novomeški skupnosti, kjer je bil osebni dohodek najnižji, je znašal prispevek na zaposlenega v lanskem letu 24,59 din, v ljubljanski skupnosti, kjer je poprečni osebni dohodek najvišji, pa 30,62 din, kar je 25 % več.

V finančnih načrtih za leto 1968 je zato šest skupnosti predvidelo presežke (največ ljubljanska 3,34 milijona din), tri skupnosti pa primanjkljaje (Koper, Novo mesto in Velenje), ki se bodo pokrili iz sredstev za skupne zadeve zaposlovanja.

b) Ocena izdatkov po posameznih elementih porabe za leto 1968 (opravljena na podlagi potrošnje v enajstih mesetih t. l.) pa kaže precejšnja odstopanja od predvidevanj:

— tako republiška kot komunalne skupnosti so predvidele hitrejši porast izdatkov za gmotno preskrbo brezposelnih (za + 38 %) kot pa bo realiziran (za 18 %);

— četudi skupnosti poudarjajo osiromašenje funkcionalne dejavnosti, ker ni na razpolago zadostnih sredstev (zlasti za strokovno usposabljanje in prekvalificiranje delovnih ljudi) — pa tudi s finančnim načrtom zagotovljenih sredstev za to dejavnost v letošnjem letu ne bodo porabile (le 64 %). Največji delež porabe predvidevajo skupnosti celo v zadnjem mesecu leta, kajti v enajstih mesecih leta 1968 so znašala porabljena sredstva za to dejavnost le 46 % s finančnim načrtom predvidenih za celo leto. To pa so povzročile le tiste komunalne skupnosti, ki imajo bogato materialno osnovo tudi za to dejavnost;

— stroški za delo zavodov se bodo po oceni povečali spet za 8 % v primerjavi z doseženimi v letu 1967. To pomeni, da je služba zaposlovanja od skupščin komunalnih skupnosti za opravljanje strokovnih zadev zaposlovanja npr. v preteklem letu prejela na zaposlenega v zavodu v republiškem poprečju 36,9 tisoč din, kar je za 46 % več kot v komunalnih zavodih za socialno zavarovanje, ki so glede na svojo dejavnost najbolj primerljivi. Razlike med zavodi so precejšnje: najdražji so ljubljanski, velenjski in kranjski zavod.

Seveda je to omogočilo ugodno raven osebnih dohodkov in sredstev skladov skupne porabe v zavodih. Osebni dohodki so znašali v letu 1967 poprečno 1465 din, kar je za 35 % več kot v komunalnih zavodih za socialno zavaro-

vanje oz. za 16 % več kot v celotni dejavnosti družbenih služb in državnih organov, ki zajemajo tudi finance in zavarovanje.

V sklad skupne porabe so razporedili komunalni zavodi za socialno zavarovanje 6-krat manj sredstev na zaposlenega kot zavodi za zaposlovanje. Zavodi za zaposlovanje so porabili teh sredstev v lanskem letu skoro 3-krat več kot je znašalo poprečje za gospodarstvo SRS, v ljubljanskem zavodu pa kar 5888 din na zaposlenega.

Gornje ugotovitve kažejo na dejstvo, da so povečana gospodarska aktivnost v letu 1968, boljše možnosti zaposlovanja v tujini kot predhodnje leto, priliv v brezposelne tistih delavcev, ki nimajo pravice do denarnega nadomestila — zahtevali manjši porast izdatkov gmotne preskrbe, kot se je predvidevalo. Porabo sredstev za pripravo delavcev za zaposlovanje ter za delo zavodov pa bi morali samoupravni organi kritično oceniti s stališča racionalnosti in učinkovitosti.

III

Sredstva, ki bi jih bilo potrebno zagotoviti po 45. členu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja, bodo po posameznih postavkah v 1969. letu znašala:

Poraba po namenu:	Tisoč din	Struktura	Indeks 1969/1968
za skupne zadeve zaposlovanja	1 160	5,2	44
gmotna preskrba (upoštevana tudi obvezna rezerva)	12 672	57,0	133
za delo zavodov	8 397	37,8	94
Skupaj	22 229	100,0	

Navedeni izdatki (brez sredstev za izdatke za pripravo delavcev za zaposlitev) se pokrijejo z dohodki:

	Tisoč din	Indeks 1969/1968
— iz prispevka za zaposlovanje	19 340	74
— ostanek sredstev za gmotno preskrbo iz leta 1968	3 171	—
— rezerva za gmotno preskrbo	1 072	—
Skupaj	23 583	94

Presežek dohodkov nad izdatki znaša torej 1354 tisoč din.

Ta presežek, ki se izkazuje v republiki, je rezultat finančnega stanja devetih komunalnih zavodov. Po okvirnem izračunu potrebnih sredstev za financiranje zaposlovanja ter ostankov sredstev iz preteklih let, ki so po posameznih zavodih zelo različni, ter ob upoštevanju potrebe, da se za skupne zadeve zaposlovanja

formirajo sredstva glede na finančne možnosti posameznih zavodov, ostaja po tem okvirnem izračunu še vedno v 3 zavodih presežek sredstev nad izdatki v skupnem znesku 3,94 milijona din, v 6 zavodih pa primanjkljaj v znesku 2587 tisoč din.

Pokritje teh primanjkljajev je možno doseči s prelivanjem sredstev med zavodi, ki imajo neizkoriščena sredstva ter angažiranje ostanka sredstev za skupne zadeve. To bo morala zagotoviti skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje po 16. členu republiškega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja.

Sredstva za pripravo delavcev za zaposlitev v letu 1969 naj bi se črpala le iz ostankov, s katerimi zavodi razpolagajo. V skupnem znesku je to 6,4 milijona din.

IV

Gornja predvidevanja računajo torej z dokaj varčno, zlasti pa bolj smotrno potrošnjo družbenih sredstev, zbranih s prispevkom za zaposlovanje.

Skupščina SR Slovenije je v svojih sklepih in priporočilih o zaposlenosti in zaposlovanju ugotovila, da je prišlo na področju zaposlenosti in zaposlovanja do nekaterih pomembnejših pozitivnih premikov, da pa so se tudi zaostrili problemi na tem področju. Zaradi tega se je tudi zaostrilo vprašanje, kolikšna je primernost in učinkovitost sedanje organizacije službe za zaposlovanje, kakršna se je izoblikovala v obdobju, ko je še prevladovalo ekstenzivno gospodarjenje in ekstenzivno zaposlovanje.

Naraščajoči problemi na področju zaposlovanja konec leta 1967 in v začetku leta 1968 so terjali več sredstev za njihovo reševanje. Da bi se ta sredstva zagotovila, je bila v letošnjem letu povečana prispevna stopnja za zaposlovanje brez kakršnegakoli posega v sam sistem organizacije in delovanja službe. V teku leta pa se je vedno bolj zastavljalo vprašanje, kaj bi kazalo ukreniti, da bi z modernizacijo in zlasti z racionalizacijo službe za zaposlovanje dosegli njeno večjo učinkovitost in kako bi njeno delovanje tesneje vključili v razvijajoče se nove družbenoekonomske odnose.

V II. delu prikazana potrošnja s prispevkom zbranih sredstev v letu 1968 kaže, da je postala ta služba sorazmerno draga, a prav zato postaja vedno bolj aktualna njena racionalnost in učinkovitost.

Zato so na mestu ukrepi, ki naj pripomorejo k racionalizaciji organizacije službe za zaposlovanje in k primerni koncentraciji dejavnosti in sredstev, da bi bila njihova poraba bolj smotrna in s tem tudi bolj učinkovita.

V skladu z načeli, da se gospodarstvo čim manj obremenjuje s prispevki, da se tudi v družbenih dejavnostih doseže čim bolj smotrna uporaba s prispevki zbranih sredstev, je predlagana stopnja prispevala za zaposlovanje 0,2 % ukrep, ki je v skladu s temi načeli. Pripomore naj hkrati tudi k temu, da pospeši že začeta prizadevanja, da se služba za zaposlovanje čim racionalneje organizira in da se začnejo tudi na tem področju razvijati odnosi, v katerih bo ta služba tesneje povezana z delovnimi organizacijami in njihovimi prizadevanji za smotrno zaposlovanje in izbiro kadrov.

Prispevna stopnja za zaposlovanje v višini 0,2 % res ne zagotavlja sredstev v višini, ki jih bo služba dosegla v letu 1968. To pomeni, da bo morala služba za zaposlovanje racionalizirati vrsto in obseg svojih dejavnosti in s koncentra-

cijo finančnih sredstev in z razumno porazdelitvijo dejavnosti na območju Slovenije učinkoviteje izpolnjevati svoje poglavitne funkcije.

Potrebno je pokreniti postopek za družbeno dogovarjanje po 19. členu temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka ter eventualno proučiti možnost uporabe pooblastila po 21. členu cit. zakona, če bi družbeni dogovor ne uspel. Hkrati pa je treba pokreniti postopek za dopolnitev temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja, ki naj bi prispeval k racionalizaciji te službe. Ustrezno gradivo bo skupščini predloženo do konca decembra 1968.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je obravnavala predlog zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje na svoji 138. seji dne 16. decembra 1968.

Komisija k predlogu zakona ni imela načelnih pripomb.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala naslednjo spremembo 2. člena:

Črtajo naj se besede »osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS, uporablja pa se od«.

Zakon se ne sme začeti uporabljati prej, preden začne veljati, prav tako pa nima smisla, da bi zakon začel veljati prej, preden naj se začne uporabljati. Možno bi bilo določiti le njegovo učinkovanje za nazaj (in to s formulacijo »uporablja pa se za čas od...« ali »učinkuje pa za čas od...«), kar pa v tem primeru ne bo potrebno, če bo zakon sprejet in objavljen še v letu 1968.

Št.: 420-18/68

Ljubljana, 17. 12. 1968

Odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose republiškega zbora — poročilo z dne 13. 12. 1968, št. 420-18/68.

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora — poročilo z dne 13. 12. 1968, št. 420-18/68.

PREDLOG ZAKONA

o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969

1. člen

Prispevek za otroško varstvo po 4., 6. in 13. členu zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 43-335/67) se v letu 1969 plačuje po stopnji 1,8 % od sredstev, namenjenih za osebne dohodke in 1,6 % od čistega mesečnega zneska pokojnin.

Prispevek za dnevno varstvo otrok po 5. členu istega zakona se plačuje v letu 1969 po stopnji 0,25 %.

2. člen

Prispevki iz 1. odstavka prejšnjega člena se delijo:
— 80 % na poseben račun sklada republiške skupnosti otroškega varstva za otroški dodatek;
— 4 % na poseben račun sklada republiške skupnosti otroškega varstva za potrebe dnevnega varstva otrok;
— 16 % v sklade temeljnih skupnosti otroškega varstva oziroma na poseben račun temeljnih izobraževalnih skupnosti, če opravljajo naloge skupnosti otroškega varstva.

3. člen

Prispevki se odvajajo v sklade oziroma na posebne račune po prejšnjem členu ob vsakem izplačilu osebnih dohodkov pri banki oziroma ob izplačilu pokojnin in invalidskih prejemkov pri republiški skupnosti socialnega zavarovanja delavcev.
Prispevki za otroško varstvo, ki jih plačujejo zasebni delodajalci in pogodbeni zavarovanci, se plačujejo in delijo po prejšnjem členu hkrati s plačilom prispevkov za socialno zavarovanje.

4. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, preneha veljati zakon o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1968 (Uradni list SRS, št. 5-19/68).

5. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1969.

OBRAZLOŽITEV

I.

Po določbah zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za neposredno otroško varstvo in otroški dodatek, ki ga je Skupščina SR Slovenije sprejela v mesecu februarja 1968, vplačujejo: izplačevalci osebnih dohodkov prispevek za neposredno otroško varstvo in otroški dodatek v višini 1,8 % iz osebnih dohodkov iz delovnega razmerja, sklad invalidsko-pokojninskega zavarovanja pa prispevek v višini 1,6 % od izplačanih pokojnin. Za dnevno varstvo otrok prispevajo tudi vojaške osebe v aktivni službi Jugoslovanske armade na območju SR Slovenije, in sicer 0,25 % od osebnega dohodka.
Po citiranem zakonu se sredstva, zbrana z vplačanimi prispevki od osebnega dohodka delavcev in pokojnin, delijo:
— 90 % v sklad republiške skupnosti otroškega varstva za otroški dodatek,
— 2 % v sklad republiške skupnosti otroškega varstva za potrebe dnevnega varstva otrok in
— 8 % v sklad temeljnih skupnosti otroškega varstva.

Sredstva se zbirajo na posebnih zbirnih računih pri Službi družbenega knjigovodstva in jih le-ta v določenih obdobjih po omenjenih razmerjih deli na ustrezne žiro račune uporabnikov, ki so določeni z zakonom. Prispevek za neposredno varstvo vojaških oseb se steka neposredno na žiro račune občinskih skladov.

Na podlagi tako določenih instrumentov je bil sestavljen finančni načrt celotnih dohodkov in posebej finančni načrt dohodkov in izdatkov sklada otroškega dodatka. Pri načrtovanju dohodka je bilo upoštevano povečanje mase osebnih dohodkov v višini 8 % ter povečanje pokojnin za 14 %. Na podlagi tako ugotovljenih osnov za obračun prispevka so bili določeni skupni dohodki za otroško varstvo:

– prispevek iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja (po stopnji 1,8 %)	153 000 000 din
– prispevek od izplačanih pokojnin (po stopnji 1,6 %)	16 000 000 din
Skupaj . . .	169 000 000 din
– drugi dohodki sklada otroškega dodatka	900 000 din
Vsega skupaj . . .	169 900 000 din

Na podlagi v zakonu določenih delitvenih razmerij se predvidena skupna sredstva delijo na:

– sklad otroškega dodatka	153 000 000 din
– sklad republiške skupnosti otroškega varstva za potrebe dnevnega varstva	3 400 000 din
– sklad temeljnih skupnosti otroškega varstva . . .	13 500 000 din
Skupaj . . .	169 900 000 din

Glede izdatkov za sklad otroškega dodatka predvideva finančni načrt, da bodo znašali za:

– otroški dodatek	138 500 000 din
– povračilo zavodom za opravljanje zadev	3 308 000 din
– drugi izdatki	764 000 din
Skupaj . . .	142 572 000 din

Iz realizacije dohodkov za obdobje januar—oktober in ocene za november—december 1968 bodo skupni dohodki predvidoma znašali:

– prispevek iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja (po stopnji 1,8 %)	148 400 000 din
– prispevek od izplačanih pokojnin (po stopnji 1,6 %)	16 590 000 din
Skupaj . . .	164 990 000 din
– drugi dohodki sklada otroškega dodatka	900 000 din
Vsega skupaj . . .	165 890 000 din

Od predvidene realizacije odpade na:

— sklad otroškega dodatka (90 %)	149 400 000 din
— sklad republiške skupnosti otroškega varstva za dnevno varstvo otrok (2 %)	3 330 000 din
— sklade temeljnih skupnosti otroškega varstva (8 %)	13 160 000 din
	165 890 000 din

Na podlagi ocene bodo v letu 1968 znašali celotni izdatki sklada otroškega dodatka 143 000 000 dinarjev.

Od tega zneska predvidoma odpade na:

— otroške dodatke	137 500 000 din ali	96,2 %
— povračilo zavodom za socialno zavarov.	3 300 000 din ali	2,3 %
— drugi izdatki	700 000 din ali	0,5 %
— izločitev v rezervo	1 500 000 din ali	1,0 %
Skupaj . . .	143 000 000 din ali	100 %

Po tako ocenjenih dohodkih in izdatkih bo sklad otroškega dodatka ob koncu poslovnega leta 1968 imel pribitek 6 400 000 din in bo znašala rezerva 7 900 000 dinarjev.

II.

Skupščina republiške skupnosti otroškega varstva je 27. junija t. l. razpravljala o osnovah za financiranje otroškega varstva in otroškega dodatka v letu 1969, ter sklenila predlagati, da naj

— stopnje prispevkov ostanejo iste kot v letu 1968,

— se osnove, ki urejajo otroški dodatek ne spreminjajo,

— se izboljša delitveno razmerje v korist otroškega varstva, če bodo to dopuščala razpoložljiva sredstva.

Pri izdelavi predloga za financiranje otroškega varstva in otroškega dodatka v letu 1969 smo izhajali iz gornjih sklepov in izhodišč, ki jih glede financiranja tega področja vsebuje resolucija Skupščine SRS o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne potrošnje v prihodnjem letu. Financiranje otroškega varstva naj bi v letu 1969 temeljilo na naslednjih elementih:

— povečanje mase osebnih dohodkov za 9 %,

— povečanje izdatkov sklada invalidsko-pokojninskega zavarovanja za okoli 14 %,

— stopnja prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja v višini 1,8 %,

— stopnja prispevka od izplačanih pokojnin v višini 1,6 %,

— znesek otroškega dodatka (v višini 50 din) ob nespremenjenih cenzusih dohodkov iz leta 1968,

— število otrok se predvidoma poveča za 5000 (od 226 000 na 231 000),

— povračilo komunalnim zavodom socialnega zavarovanja za izvajanje postopka v zvezi z otroškim dodatkom se poveča za 5 %.

Na tej podlagi se v letu 1969 predvidevajo naslednji celotni dohodki:

— iz prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja (po stopnji 1,8 %)	161 700 000 din
— prispevek od izplačanih pokojnin (po stopnji 1,6 %)	19 134 000 din
Skupaj	180 834 000 din
— drugi dohodki sklada otroškega dodatka	900 000 din
Vsega skupaj	181 734 000 din

Izdatki sklada otroškega dodatka bodo v letu 1969 znašali 144 430 000 dinarjev. Od skupnega zneska odpade na:

— otroški dodatek	138 600 000 din
— povračilo zavodom	3 473 000 din
— druge izdatke (bančni itd.)	727 000 din
Skupaj	142 800 000 din
— izločitev v rezervo	1 630 000 din
Skupaj	144 430 000 din

Glede na predviden celotni dohodek (181 734 000 din) iz prispevkov za otroško varstvo in predvidene izdatke za otroški dodatek v letu 1969 (144 430 000 din), bi bilo potrebno spremeniti delitvena razmerja v korist razvoja in vzdrževanja sistema otroškega varstva (predšolske ustanove, celodnevno bivanje otrok na šoli, varstvo razvojno motenih otrok itd.), in sicer takole:

	din	%
— za sklad otroškega varstva	144 670 000	80
— za sklade temeljnih skupnosti otroškega varstva	28 932 000	16
— za sklad republiške skupnosti otroškega varstva za neposredno otroško varstvo	7 232 000	4

Po tem predlogu bi bila sredstva za otroško varstvo med skladi temeljnih in republiške skupnosti v enakem razmerju kot letos (4 : 1).

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 16. decembra 1968 obravnavala predlog zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni obravnavi komisija k zakonskemu predlogu ni imela pripomb. Ugotovila je, da je predloženi zakon potreben zaradi realizacije določbe 10. člena zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 43/67), po kateri Skupščina SR Slovenije določi stopnje prispevkov za otroško varstvo, ki jih plačujejo zavezanci po 4. in 6. členu citiranega zakona ter določbe 13. člena istega zakona,

po kateri Skupščina SR Slovenije določi razmerje za delitev sredstev med skladom republiške skupnosti otroškega varstva in skladi temeljnih skupnosti.

V razpravi o podrobnosti je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K 1. členu: V prvi vrsti prvega odstavka se besedilo »po 4., 6. in 13. členu« spremeni tako, da se glasi: »po 4. in 6. členu«.

Določba 13. člena zakona o skupnostih otroškega varstva in financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji ne predstavlja neposredne podlage za določitev prispevka, zaradi česar ne sodi v določbo 1. člena poleg citiranih 4. in 6. člena, ki se nanašata na prispevke. Zato je treba 13. člen v tej zvezi črtati.

K 4. členu: Določba tega člena se črta.

Ker zakon o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1968 sam po sebi preneha učinkovati 31. 12. 1968, ga ni treba še posebej izrecno razveljavljati z zakonom, ki določa stopnjo in delitev v letu 1969.

K 5. členu: Besedilo člena se spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969.«

Ker se pričakuje, da bo zakon sprejet še pred prvim januarjem 1969, ni razloga, da bi časovno ločili uveljavitev zakona od začetka njegove uporabe oziroma, da bi določali njegovo retroaktivnost.

Št.: 420-23/68
Ljubljana, 17. 12. 1968

Odbor za družbeni plan in finance ter odbor za družbenoekonomske odnose republiškega zbora — poročilo z dne 13. 12. 1968, št. 420-23/68.

Odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora — poročilo z dne 13. 12. 1968, št. 420-23/68.

PREDLOG ZAKONA

o podaljšanju veljavnosti 69. in 70. člena zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 43-335/67)

1. člen

Cenzusi, določeni v 69. členu zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 43-335/67) za leto 1968, veljajo tudi v letu 1969.

2. člen

Višina otroškega dodatka, določena za leto 1968 v 70. členu citiranega zakona, ostane nespremenjena tudi v letu 1969.

3. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1969.

OBRAZLOŽITEV

I.

Po določbah zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za neposredno otroško varstvo in otroški dodatek, ki ga je Skupščina SR Slovenije sprejela v mesecu februarju 1968, vplačujejo: izplačevalci osebnih dohodkov prispevek za neposredno otroško varstvo in otroški dodatek v višini 1,8 % iz osebnih dohodkov iz delovnega razmerja, sklad invalidsko-pokojninskega zavarovanja pa prispevek v višini 1,6 % od izplačanih pokojnin. Za dnevno varstvo otrok prispevajo tudi vojaške osebe v aktivni službi Jugoslovanske armade na območju SR Slovenije, in sicer 0,25 % od osebnega dohodka.

Po citiranem zakonu se sredstva, zbrana z vplačanimi prispevki od osebnega dohodka delavcev in pokojnin, delijo:

— 90 % v sklad republiške skupnosti otroškega varstva za otroški dodatek,
— 2 % v sklad republiške skupnosti otroškega varstva za potrebe dnevnega varstva otrok in
— 8 % v sklad temeljnih skupnosti otroškega varstva.

Sredstva se zbirajo na posebnih zbirnih računih pri Službi družbenega knjigovodstva in jih le-ta v določenih obdobjih po omenjenih razmerjih deli na ustrezne žiro račune uporabnikov, ki so določeni z zakonom. Prispevek za neposredno varstvo vojaških oseb se steka neposredno na žiro račune občinskih skladov.

Na podlagi tako določenih instrumentov je bil sestavljen finančni načrt celotnih dohodkov in posebej finančni načrt dohodkov in izdatkov sklada otroškega dodatka. Pri načrtovanju dohodka je bilo upoštevano povečanje mase osebnih dohodkov v višini 8 % ter povečanje pokojnin za 14 %. Na podlagi tako ugotovljenih osnov za obračun prispevka so bili določeni skupni dohodki za otroško varstvo:

— prispevek iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja (po stopnji 1,8 %)	153 000 000 din
— prispevek od izplačanih pokojnin (po stopnji 1,6 %)	16 000 000 din
Skupaj . . .	169 000 000 din
— drugi dohodki sklada otroškega dodatka	900 000 din
Vsega skupaj . . .	169 900 000 din

Na podlagi v zakonu določenih delitvenih razmerij se predvidena skupna sredstva delijo na:

— sklad otroškega dodatka	153 000 000 din
— sklad republiške skupnosti otroškega varstva za potrebe dnevnega varstva	3 400 000 din
— sklad temeljnih skupnosti otroškega varstva . . .	13 500 000 din
Skupaj . . .	169 900 000 din

Glede izdatkov za sklad otroškega dodatka predvideva finančni načrt, da bodo znašali za:

— otroški dodatek	138 500 000 din
— povračilo zavodom za opravljanje zadev	3 308 000 din
— drugi izdatki	764 000 din
Skupaj	142 572 000 din

Iz realizacije dohodkov za obdobje januar-oktober in ocene za november-december 1968 bodo skupni dohodki predvidoma znašali:

— prispevek iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja (po stopnji 1,8 %)	148 400 000 din
— prispevek od izplačanih pokojnin (po stopnji 1,6 %)	16 590 000 din
Skupaj	164 990 000 din
— drugi dohodki sklada otroškega dodatka	900 000 din
Vsega skupaj	165 890 000 din

Od predvidene realizacije odpade na:

— sklad otroškega dodatka (90 %)	149 400 000 din
— sklad republiške skupnosti otroškega varstva za dnevno varstvo otrok (2 %)	3 330 000 din
— sklade temeljnih skupnosti otroškega varstva (8 %)	13 160 000 din
	165 890 000 din

Na podlgai ocene bodo v letu 1968 znašali celotni izdatki sklada otroškega dodatka 143 000 000 dinarjev.

Od tega zneska predvidoma odpade na:

— otroške dodatke	137 500 000 din ali	96,2 %
— povračilo zavodom za socialno zavarov.	3 300 000 din ali	2,3 %
— drugi izdatki	700 000 din ali	0,5 %
— izločitev v rezervo	1 500 000 din ali	1,0 %
Skupaj	143 000 000 din ali	100 %

Po tako ocenjenih dohodkih in izdatkih bo sklad otroškega dodatka ob koncu poslovnega leta 1968 imel pribitek 6 400 000 dinarjev in bo znašala rezerva 7 900 000 dinarjev.

II.

Skupščina republiške skupnosti otroškega varstva je 27. junija t. l. razpravljala o osnovah za financiranje otroškega varstva in otroškega dodatka v letu 1969 ter sklenila predlagati, da naj

— stopnje prispevkov ostanejo iste kot v letu 1968,

— se osnove, ki urejajo otroški dodatek, ne spreminjajo,

— se izboljša delitveno razmerje v korist otroškega varstva, če bodo to dopuščala razpoložljiva sredstva.

Pri izdelavi predloga za financiranje otroškega varstva in otroškega dodatka v letu 1969 smo izhajali iz gornjih sklepov in izhodišč, ki jih glede financiranja tega področja vsebuje resolucija Skupščine SRS o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne potrošnje v prihodnjem letu. Financiranje otroškega varstva naj bi v letu 1969 temeljilo na naslednjih elementih:

— povečanje mase osebnih dohodkov za 9 %,

— povečanje izdatkov sklada invalidsko-pokojninskega zavarovanja za okoli 14 %,

— stopnja prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja v višini 1,8 %,

— stopnja prispevka od izplačanih pokojnin v višini 1,6 %,

— znesek otroškega dodatka (v višini 50 din) ob nespremenjenih cenzusih dohodkov iz leta 1968,

— število otrok se predvidoma poveča za 5000 (od 226 000 na 231 000),

— povračilo komunalnim zavodom socialnega zavarovanja za izvajanje postopka v zvezi z otroškim dodatkom se poveča za 5 %.

Na tej podlagi se v letu 1969 predvidevajo naslednji celotni dohodki:

— iz prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja (po stopnji 1,8 %)	161 700 000 din
— prispevek od izplačanih pokojnin (po stopnji 1,6 %)	19 134 000 din
Skupaj	180 834 000 din
— drugi dohodki sklada otroškega dodatka	900 000 din
Vsega skupaj	181 734 000 din

Izdatki sklada otroškega dodatka bodo v letu 1969 znašali 144 430 000 dinarjev. Od skupnega zneska odpade na:

— otroški dodatek	138 600 000 din
— povračilo zavodom	3 473 000 din
— druge izdatke (bančni itd.)	727 000 din
Skupaj	142 800 000 din
— izločitev v rezervo	1 630 000 din
Skupaj	144 430 000 din

Glede na predviden celotni dohodek (181 734 000 din) iz prispevkov za otroško varstvo in predvidene izdatke za otroški dodatek v letu 1969 (144 430 000 din) bi bilo potrebno spremeniti delitvena razmerja v korist razvoja in vzdrževanja sistema otroškega varstva (predšolske ustanove, celodnevno bivanje otrok na šoli, varstvo razvojno motenih otrok itd.), in sicer takole:

	din	%
— za sklad otroškega dodatka	144 670 000	80
— za sklade temeljnih skupnosti otroškega varstva	28 932 000	16
— za sklad republiške skupnosti otroškega varstva za neposredno otroško varstvo	7 232 000	4

Po tem predlogu bi bila sredstva za otroško varstvo med skladi temeljnih in republiških skupnosti v enakem razmerju kot letos (4 : 1).

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 16. decembra 1968 obravnavala predlog zakona o podaljšanju veljavnosti 69. in 70. člena zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Komisija k predlaganemu zakonu ni imela načelnih pripomb.

Pri obravnavi v podrobnostih je komisija predlagala naslednje spremembe:

K naslovu: v naslovu zakona se črta besedilo »(Uradni list SRS, št. 43-335/67)«.

Citiranje objave v Uradnem listu ne sodi v naslov zakona in naj se zato črta. Jasnost zakona s tem ne bo prizadeta, ker je citat ponovljen na ustreznem mestu v določbi 1. člena.

K 3. členu: besedilo člena se spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969.«

Ker se pričakuje, da bo zakon sprejet še pred 1. januarjem 1969, ni razloga, da bi časovno ločili uveljavitev zakona od začetka njegove uporabe oziroma, da bi določali njegovo retroaktivnost.

Št.: 402-104/68

Ljubljana, 17. 12. 1968

Odbor za otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora je na svoji seji dne 11. decembra 1968 obravnaval predlog zakona o podaljšanju veljavnosti 69. in 70. člena zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 43-335/67), ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Odbor se je strinjal s predlogom izvršnega sveta, da se zakonski predlog obravnava po skrajšanem postopku, ker mora biti zakon uveljavljen že s 1. 1. 1969. Strinjal se je tudi s predlogom predsedstva Skupščine SR Slovenije o skrajšanju rokov za posamezna, s poslovnikom določena opravila.

Odbor je soglašal s predlogom zakona, po katerem ostanejo tako cenzusi kot višina otroškega dodatka nespremenjeni tudi v letu 1969. Odbor je ugotovil, da bistveno povečanje višine otroškega dodatka oziroma omilitev cenzusov v sedanjih pogojih ni možna. Ugotovljeno je bilo, da bi minimalno povečanje otroškega dodatka — za 500 S din na otroka — terjalo ca. 1,2 milijarde S din, oziroma minimalna omilitev cenzusov; od 55 na 60 000 S din pa ca. 1 milijardo S din. S takim minimalnim povečanjem otroškega dodatka ne bi bistveno prispevali k izboljšanju materialnega položaja družin z otroki, medtem ko bi s temi sredstvi lahko zagotovili hitrejši razvoj materialne baze otroškega varstva.

Po mnenju odbora pa bo potrebno v letu 1969 temeljito proučiti problem cenzusov za pridobitev pravice do otroškega dodatka, ker se na terenu že ugotavljajo določene anomalije.

Odbor je obravnaval tudi predlog zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo za leto 1969 in se strinjal s predlogom, da v letu 1969 ostanejo višine stopenj nespremenjene.

Odbor je pozitivno ocenil predvideno delitev sredstev za namene otroškega dodatka in otroškega varstva. Pri tem je upošteval, da je že ob sprejemanju sistema financiranja otroškega varstva za leto 1968 obstajala težnja, da bi se za potrebe otroškega varstva izločila sredstva v višini 20 %. Takega razmerja pa tedaj niso dopuščale finančne zmogljivosti sklada glede na večje izdatke za potrebe otroškega dodatka. Ob predvideni delitvi sredstev bo možno hitreje razvijati prepotrebno materialno bazo otroškega varstva. Občinske skupščine so že sprejele programe razvoja otroškega varstva in planirajo izgradnjo številnih novih kapacitet na tem področju. Ker bodo temeljne skupnosti na podlagi zakona dobile večja sredstva, bodo lahko realizirale sprejete programe, saj bodo z večjimi lastnimi sredstvi lažje konkurirale pri natečajih za kredite, ki jih daje republiška skupnost otroškega varstva in pa banke za razvoj materialne baze otroškega varstva. V zvezi z dodeljevanjem kreditov s strani republiške skupnosti otroškega varstva je odbor poudaril, da je treba dosledno spoštovati načelo, da lahko dobi kredit le tisti, ki zagotovi del lastnih sredstev. V zvezi s krediti, ki jih daje banka z visoko obrestno mero 7 %, je odbor menil, da bi bilo potrebno regresiranje obrestne mere, sicer ta bančna sredstva ne bodo v zadostni meri aktivirana. Rešitev bi bila morda v tem, da bi republiška skupnost otroškega varstva prevzela kritje obresti do določene višine.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil dr. Mihaela Petroviča.

Št.: 402-104/68
Ljubljana, 12. 12. 1968

Odbor za zdravstvo in socialno politiko republiškega zbora — poročilo z dne 9. 12. 1968, št. 402-104/68.

PREDLOG ZAKONA

o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji

1. člen

Zadnja alinea drugega odstavka 1. člena zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 16-115/67, št. 5-18/68 in št. 27-208/68) se spremeni tako, da se glasi:

»— zagotavlja stalnost financiranja osnovnih nalog vzgoje in izobraževanja po enotnih merilih, ki se določijo po tem zakonu«.

2. člen

Za 3. členom se doda nov, 3. a člen, ki se glasi:

»Podlaga za določanje sredstev za financiranje dejavnosti vzgoje in izobraževanja so programi izobraževalnih skupnosti. Program izobraževalne skupnosti obsega izobraževalne dejavnosti, ki temeljijo na zakonih in na podlagi zakonov, izdanih izvršilnih predpisih in druge z njimi povezane dejavnosti, ki

jih izobraževalna skupnost vključi v svoj program sporazumno z družbenopolitično skupnostjo.

Izobraževalne skupnosti upoštevajo pri sestavljanju svojih programov enotne republiške osnove meril za financiranje obveznih vzgojnoizobraževalnih dejavnosti v skladu z 12. členom tega zakona in druga merila za financiranje vzgojnoizobraževalne dejavnosti, ki jih sprejmejo izobraževalne skupnosti.

3. člen

Tretji odstavek 9. člena se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»Temeljne izobraževalne skupnosti sporazumno sodelujejo pri opravljanju nalog, ki so skupne na njihovem območju in lahko v ta namen ustanavljajo skupne koordinacijske organe (svete, komisije ipd.).«

4. člen

V tretjem odstavku 12. člena vstavimo za besedama »izobraževalnih zavodov« besede »v soglasju s skupščino SR Slovenije . . .«

Za tretjim odstavkom 12. člena se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Pri določanju enotnih osnov meril je treba uskladiti povprečne osebne dohodke delavcev na področju vzgoje in izobraževanja s povprečnimi osebnimi dohodki delavcev določene stopnje izobrazbe v drugih dejavnostih. Ti osebni dohodki se vsako leto izračunajo na podlagi povprečnih osebnih dohodkov delavcev določene stopnje izobrazbe v drugih dejavnostih v prejšnjem letu.«

5. člen

Drugi odstavek 13. člena se črta.

6. člen

Prvi odstavek 35. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Če temeljna izobraževalna skupnost s sredstvi iz obveznih in stalnih virov po 5. členu tega zakona in z dopolnilnimi občinskimi sredstvi po prvem odstavku 6. člena tega zakona ne more zagotoviti financiranja dejavnosti iz prvega odstavka 40. člena tega zakona, zagotovi republiška izobraževalna skupnost posebna dopolnilna sredstva po drugem odstavku 6. člena in po tretjem odstavku 12. člena tega zakona v skladu z merili in pogoji, ki jih določi republiška izobraževalna skupnost v soglasju s Skupščino SR Slovenije.«

V drugem odstavku 35. člena se črta zadnja alinea.

7. člen

38. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Delovnim organizacijam oziroma organizacijam panog gospodarstva ali družbenih služb, ki v skladu s pogoji, določenimi na podlagi zakona, neposredno organizirajo in financirajo izobraževanje kadrov za svoje potrebe, zagotavlja republiška izobraževalna skupnost del sredstev, vendar največ v višini sredstev, potrebnih za zadovoljevanje osnovnih nalog izobraževanja. Če delovne organizacije organizirajo in financirajo izobraževanje kadrov za širše

potrebe, so jim zagotovljena po merilih, določenih na podlagi zakona, tudi dopolnilna sredstva.

Medsebojne obveznosti iz prejšnjega odstavka se urejajo s pogodbo.«

8. člen

40. člen se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»Temeljna izobraževalna skupnost zagotavlja sredstva:

— za obvezno osnovno šolanje za učence s svojega območja;

— za šolanje otrok z motnjami v duševnem razvoju s svojega območja v posebnih osnovnih šolah;

— za vzgojno delo v vzgojno-varstvenih zavodih za predšolsko in osnovnošolsko mladino;

— za kritje prevoznih stroškov učencev osnovnih šol;

— za šolske ekskurzije učencev osnovnih in srednjih šol;

— za štipendije izredno nadarjenim očencem srednjih šol, ki nimajo dovolj materialnih sredstev za izobraževanje;

— za financiranje obveznega strokovnega izpopolnjevanja učiteljev v osnovnih šolah in vzgojiteljev v vzgojno-varstvenih zavodih.

V skladu s sprejetimi programi za razvoj izobraževanja uporablja temeljna izobraževalna skupnost sredstva tudi:

— za sofinanciranje dejavnosti glasbenih šol;

— za sofinanciranje dopolnilnega izobraževanja in izobraževanja odraslih;

— za štipendije in posojila učencem in študentom, predvsem tistim, ki se pripravljajo na učiteljski poklic ter učiteljem in vzgojiteljem, ki dopolnjujejo svojo strokovno izobrazbo;

— za pomoč pri oskrbi učencev v domovih za učence;

— za pomoč pri nabavi učbenikov in za pomoč pri šolski prehrani učencev v osnovnih šolah;

— za financiranje dejavnosti vzgojnih posvetovalnic;

— za druge potrebe na področju izobraževanja, ki jih določi statut izobraževalne skupnosti.«

9. člen

41. člen se črta.

10. člen.

44. člen se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»Republiška izobraževalna skupnost zagotavlja:

— sredstva za izobraževanje v srednjih šolah in za vzgojo v domovih za učence teh šol;

— sredstva za financiranje izobraževalne in z njo povezane znanstveno raziskovalne dejavnosti visokošolskih zavodov, ki jih je ustanovila SR Slovenija;

— dopolnilna sredstva temeljnim izobraževalnim skupnostim v skladu s 35. členom tega zakona;

— del sredstev posebnim izobraževalnim skupnostim v skladu s 37. členom tega zakona;

— sredstva delovnim organizacijam oziroma organizacijam panog gospodarstva ali družbenih služb, ki neposredno organizirajo in financirajo izobraževanje kadrov v skladu z 38. členom tega zakona;

— sredstva za kritje razlike pri financiranju dejavnosti vzgojno varstvenih zavodov, osnovnih in srednjih šol z italijanskim oziroma madžarskim učnim jezikom in dvojezičnih vzgojno varstvenih zavodov in osnovnih šol, za kolikor stroški izobraževanja na teh zavodih presegajo stroške izobraževanja na enakovrstnih izobraževalnih zavodih s slovenskim učnim jezikom v skladu z merili, ki jih določi republiška izobraževalna skupnost;

— sredstva za kritje stroškov za pouk italijanskega jezika v slovenskih osnovnih šolah na narodnostno mešanem območju občin Izola, Koper in Piran, ter za pouk madžarščine na slovenskih šolah v občini Murska Sobota, ki je predpisan s predmetnikom, kolikor ta pouk presega predpisani predmetnik za druge istovrstne šole;

— sredstva za financiranje vzgojno-izobraževalne dejavnosti posebnih zavodov za usposabljanje otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju ter vedenju, ki opravljajo to dejavnost za celotno območje SR Slovenije;

— sredstva za financiranje dejavnosti celotne prosvetno pedagoške službe na območju SR Slovenije;

— za obvezno strokovno izpopolnjevanje učiteljev in vzgojiteljev v srednjih šolah in v domovih za učence teh šol ter v posebnih zavodih za usposabljanje otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju ter vedenju;

— sredstva za delno kritje prevoznih stroškov za učence srednjih šol in za študente visokošolskih zavodov v skladu s pogoji, ki jih določi republiška izobraževalna skupnost;

— sredstva za financiranje izobraževanja učencev in študentov iz drugih republik oziroma iz inozemstva v sodelovanju z izobraževalnimi skupnostmi drugih republik oziroma z zainteresiranimi organi in organizacijami.

V skladu s sprejetimi programi za razvoj izobraževalnih dejavnosti uporablja republiška izobraževalna skupnost sredstva tudi:

— za financiranje znanstveno-raziskovalnega dela na področju izobraževanja oziroma za proučevanje posameznih vprašanj s tega področja;

— za štipendije in posojila učencem in študentom;

— za pomoč pri financiranju dijaških in študentskih domov in menz;

— za radijske in televizijske šolske oddaje ter za proizvodnjo poučnega in šolskega filma;

— za financiranje drugih dejavnosti in nalog, ki so posebnega pomena za razvoj izobraževanja v republiki.«

11. člen

52. člen se črta.

12. člen

V prvem odstavku 54. člena se črtajo besede: »... ter o sporih med temeljnimi izobraževalnimi skupnostmi in delovnimi organizacijami...« in v oklepaju citirani členi.

13. člen

67. člen se črta.

14. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

1. člen

S spremembo zadnje alinee 1. člena bo z zakonom zagotovljena stalnost financiranja ne samo za osnovne naloge izobraževalnih zavodov, temveč tudi za druge obvezne naloge na področju vzgoje in izobraževanja. Tako bo na primer stalnost financiranja zagotovljena tudi za prosvetno pedagoško službo, za obvezno strokovno izpopolnjevanje učiteljev in vzgojiteljev in druge obvezne dejavnosti.

Iz dosedanjega besedila zadnje alinee 1. člena zakona ni bilo razvidno, da zakon zagotavlja stalnost financiranja za vse obvezne naloge.

2. člen

Zakon ne vsebuje kriterijev za vrednotenje vzgojno izobraževalnega dela, ki bi bili podlaga za določanje sredstev za financiranje vzgoje in izobraževanja. Izobraževalne skupnosti so doslej predvsem razdeljevale sredstva, določena v odvisnosti od proračunske zmogljivosti občin, niso pa mogle vplivati na višino sredstev, potrebnih za izobraževanje zaradi pomanjkanja meril za objektivno vrednotenje vzgojno izobraževalnega dela. Zato predlagamo, da se z novim 3. a členom uzakoni podlaga za določanje sredstev za financiranje dejavnosti vzgoje in izobraževanja.

3. člen

Za opravljanje skupnih nalog na območju več temeljnih izobraževalnih skupnosti lahko te skupnosti po dopolnjenem tretjem odstavku 9. člena zakona ustanavljajo skupne organe. Ker pa bo financiranje srednjih šol in domov za učence teh šol ter prosvetno pedagoške službe po predlogu za spremembo zakona prevzela republiška izobraževalna skupnost, se črta določilo tretjega odstavka 9. člena, po katerem morajo temeljne izobraževalne skupnosti skupno financirati te dejavnosti.

4. člen

Uresničevanje enotnih osnov meril za financiranje dejavnosti izobraževalnih zavodov je v precejšnji meri odvisno tudi od višine finančnih sredstev, odmerjenih s stopnjami prispevkov za financiranje vzgoje in izobraževanja, ki jih z zakonom določi skupščina SR Slovenije. Zato se z dopolnitvijo tretjega odstavka 12. člena predvideva, da republiška izobraževalna skupnost določa enotne osnove meril v soglasju s skupščino SR Slovenije.

Nov četrti odstavek 12. člena predvideva, da je treba uskladiti povprečne osebne dohodke delavcev na področju vzgoje in izobraževanja s povprečnimi dohodki delavcev določene stopnje izobrazbe v drugih dejavnostih. S tem bo področje vzgoje in izobraževanja v prihodnje povezano z gibanjem osebnih dohodkov oziroma z rastjo produktivnosti dela in splošnim razvojem gospodarstva v republiki.

5. člen

S tem, da bo republiška izobraževalna skupnost v skladu s predlaganim besedilom 44. člena zakona prevzela financiranje srednjih šol in domov za učence teh šol, drugi odstavek 13. člena ni več potreben.

6. člen

Po predlagani spremembi prvega odstavka 35. člena bo zagotavljala republiška izobraževalna skupnost posebna dopolnilna sredstva tistim temeljnim izobraževalnim skupnostim, ki s sredstvi iz obveznih in stalnih virov po 5. členu tega zakona in z dopolnilnimi občinskimi sredstvi po prvem odstavku 6. člena tega zakona ne morejo zagotoviti financiranja dejavnosti iz prvega odstavka 40. člena tega zakona.

Tako bo republika dopolnjevala financiranje vseh obveznih dejavnosti, ki jih je po prvem odstavku 40. člena dolžna financirati temeljna izobraževalna skupnost in ne samo financiranje dejavnosti osnovnih šol in dejavnosti posebnih osnovnih šol za otroke z motnjami v duševnem razvoju.

Po spremenjenem 40. členu zakona spada v pristojnost temeljnih izobraževalnih skupnosti tudi zagotavljanje sredstev za vzgojo v vzgojnovarstvenih zavodih za predšolsko in osnovnošolsko mladino, za kritje prevoznih stroškov učencev osnovnih šol, za štipendije izredno nadarjenim učencem srednjih šol, ki nimajo dovolj materialnih sredstev za izobraževanje in za obvezno strokovno izpopolnjevanje učiteljev v osnovnih šolah in vzgojiteljev v vzgojnovarstvenih zavodih.

Zadnja alinea drugega odstavka 35. člena se črta, ker bo v skladu s spremembo 44. člena zagotavljala sredstva za srednje šolstvo in prosvetno pedagoško službo republiška izobraževalna skupnost.

7. člen

V skladu s predlagano spremembo 40. člena, s katero se odpravlja pristojnost temeljnih izobraževalnih skupnosti pri financiranju srednjih šol, je treba nanovo urediti tudi financiranje srednjih šol pri delovnih organizacijah. Zato se s predlagano spremembo 38. člena določa, da delovnim organizacijam oziroma organizacijam panog gospodarstva ali družbenih služb, ki v skladu z določenimi pogoji neposredno organizirajo izobraževanje kadrov za svoje in širše potrebe, zagotavlja del sredstev republiška izobraževalna skupnost.

Strokovnih šol pri delovnih organizacijah ne financirajo le posamezne delovne organizacije, pač pa tudi organizacije posameznih panog ali družbenih služb. Razen tega pa so nekatere strokovne šole pri delovnih organizacijah tako velike, da so stroški vzdrževanja šole lahko večji kot prispevek za izobraževanje, ki ga delovni ljudje teh organizacij plačujejo v sklad izobraževalne skupnosti. Zato se s predlagano spremembo 38. člena daje možnost, da republiška izobraževalna skupnost za financiranje šole lahko zagotovi celo več sredstev, kot jih delavci delovnih organizacij, ki neposredno financirajo šolo, vplačujejo v sklad izobraževalne skupnosti, vendar največ toliko, kolikor je potrebno za izvrševanje osnovnih nalog teh izobraževalnih dejavnosti.

Ta del bi se določal pogodbeno na osnovi meril republiške izobraževalne skupnosti in v okviru sredstev, ki jih republiška izobraževalna skupnost lahko nameni za sofinanciranje šol pri delovnih organizacijah. V letu 1968 je republiška izobraževalna skupnost prispevala za sofinanciranje šol pri delovnih organizacijah 5 000 000 dinarjev.

8. člen

Tretja, četrta in šesta alinea prvega odstavka 40. člena se črtajo, ker bo v skladu s predlagano spremembo 44. člena zagotavljala sredstva za finan-

ciranje srednjega šolstva, strokovnih šol pri delovnih organizacijah, ki neposredno financirajo izobraževanje kadrov v skladu z 38. členom zakona in sredstva za financiranje prosvetno pedagoške službe, republiška izobraževalna skupnost.

V skladu z zakonom določenim obveznim strokovnim izpopolnjevanjem učiteljev se obveznost financiranja razširi tudi na financiranje strokovnega izpopolnjevanja učiteljev in vzgojiteljev, zato se črta 3. alinea drugega odstavka 40. člena in vnese zagotavljanje sredstev za financiranje te dejavnosti kot posebna alinea v prvi odstavek tega člena. Temeljna izobraževalna skupnost financira pri tem le obvezno strokovno izpopolnjevanje učiteljev osnovnih šol in vzgojiteljev vzgojno-varstvenih zavodov.

9. člen

V skladu s predlagano spremembo 44. člena, s katero bo zagotavljala sredstva za financiranje izobraževanja v srednjih šolah in sredstva za vzgojo v domovih za učence teh šol in prosvetno pedagoške službe republiška izobraževalna skupnost, se črta besedilo 41. člena, ki določa, kako temeljne izobraževalne skupnosti skupno financirajo srednje šole, domove za učence teh šol in prosvetno pedagoško službo.

10. člen

Predlog, da sredstva za izobraževanje v srednjih šolah in za vzgojo v domovih učencev teh šol zagotavlja republiška izobraževalna skupnost, narekuje potreba po dokončni ureditvi financiranja te dejavnosti. V posameznih šolah in domovih se izobražujejo in vzgajajo učenci iz širših območij SR Slovenije ali celo iz celotne SR Slovenije. Financiranje srednjih šol in domov za učence teh šol tudi po uveljavitvi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji ni bilo zadovoljivo urejeno. Čeprav je 41. člen tega zakona predvidel način razdeljevanja medsebojnih obveznosti temeljnih izobraževalnih skupnosti pri skupnem financiranju teh dejavnosti, se temeljne izobraževalne skupnosti niso mogle sporazumeti oziroma v celoti izpolnjevati sprejetih obveznosti. Zato je bilo financiranje srednjega šolstva kljub zakonu še vedno nestabilno in neurejeno, kar se je izražalo tudi v kvaliteti vzgojno izobraževalnega dela v teh zavodih.

V skladu s prenosom financiranja srednjih šol in domov za učence teh šol na republiško izobraževalno skupnost naj bi tudi sredstva delovnim organizacijam oziroma organizacijam panog ali družbenih služb, ki neposredno organizirajo in financirajo izobraževanje kadrov v skladu z 38. členom, zagotavljala republiška izobraževalna skupnost.

Dejavnost prosvetno pedagoške službe financirajo temeljne izobraževalne skupnosti in republiška izobraževalna skupnost in sicer tako, da republiška izobraževalna skupnost financira dejavnost zavoda za šolstvo SR Slovenije, temeljne izobraževalne skupnosti pa dejavnost zavodov za prosvetno pedagoško službo. Čeprav je dejavnost prosvetno pedagoške službe enotno določena z zakonom, sedanji način financiranja povzroča neenotnost pri izvajanju nalog prosvetno pedagoške službe. Zato naj bi s predlagano spremembo 44. člena zagotavljala sredstva za financiranje dejavnosti celotne prosvetno pedagoške službe republiška izobraževalna skupnost.

V skladu s tem, da prevzame republiška izobraževalna skupnost financiranje srednjih šol in domov za učence teh šol, je tudi predlog, da ta skupnost zagotavlja sredstva za obvezno strokovno izpopolnjevanje učiteljev in vzgojiteljev v srednjih šolah in domovih. Prav tako naj bi zagotavljala republiška izobraževalna skupnost tudi sredstva za obvezno strokovno izpopolnjevanje učiteljev in vzgojiteljev v posebnih zavodih za usposabljanje otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju ter vedenju.

Iz istega razloga se predlaga tudi dopolnitev sedanje četrte alinee drugega odstavka, da republiška izobraževalna skupnost uporablja finančna sredstva tudi za pomoč pri financiranju ne le študentskih domov in menz, temveč tudi dijaških domov in menz.

11. člen

Ker naj bi financiranje srednjih šol in domov za učence teh šol ter prosvetno pedagoške službe prevzela republiška izobraževalna skupnost, so določila 52. člena nepotrebna in se zato ta člen črta.

12. člen

Delovnim organizacijam oziroma organizacijam panog gospodarstva ali družbenih služb, ki neposredno organizirajo in financirajo izobraževanje kadrov v skladu z 38. členom, naj bi v bodoče v smislu predlagane spremembe 44. člena zagotavljala del sredstev republiška izobraževalna skupnost in bo zato o morebitnih sporih odločalo razsodišče po drugem odstavku 54. člena.

13. člen

V skladu s predlagano spremembo 44. člena zakona, s katero naj v bodoče financira srednje šole in domove za učence teh šol ter prosvetno pedagoško službo republiška izobraževalna skupnost, ni več potreben 67. člen, ki določa območja za skupno financiranje teh dejavnosti.

O p o m b a :

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo pripravlja osnutek zakona o prosvetno-pedagoški službi, v katerem je predvideno, da se bo dejavnost prosvetno-pedagoške službe financirala iz proračuna SR Slovenije. V primeru, da bi Skupščina SR Slovenije ta zakon sprejela, je treba ustrezno spremeniti 44. člen in izpustiti določbo, ki predvideva, da dejavnost prosvetno pedagoške službe financira republiška izobraževalna skupnost.

AMANDMAJI IZVRŠNEGA SVETA

V predlogu zakona se 7. člen spremeni tako, da se glasi:

37. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Posebnim izobraževalnim skupnostim oziroma delovnim organizacijam, ki v skladu s pogoji, določenimi na podlagi zakona, neposredno organizirajo in financirajo izobraževanje kadrov za svoje potrebe, zagotavlja republiška izobraževalna skupnost del sredstev, ki jih po tem zakonu plačujejo delovni ljudje teh organizacij. Ta del se določi v skladu z vrsto, kvaliteto in obsegom izobraževalnih dejavnosti.

Če posebne izobraževalne skupnosti oziroma organizacije iz prejšnjega odstavka v sporazumu z republiško izobraževalno skupnostjo organizirajo izobraževanje kadrov tudi za širše potrebe, jim republiška izobraževalna skupnost zagotovi sredstva za ta del njenih dejavnosti.

Medsebojne obveznosti iz prejšnjih dveh odstavkov se urejajo s pogodbo.«

Za 7. členom se v predlogu zakona doda nov 7. a člen, ki se glasi:

»38. člen se črta.«

V 8. členu predloga zakona se v spremenjenem in dopolnjenem 40. členu za tretjo alineo v prvem odstavku vstavi nova četrta alinea, ki se glasi:

»— za financiranje dejavnosti vzgojnih posvetovalnic; —

Sedanja četrta do sedma alinea postanejo peta do osma alinea.

V drugem odstavku istega člena se črta šesta alinea.«

POROČILA

Odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo in odbor prosvetno-kulturnega zbora za šolstvo sta na dveh skupnih sejah dne 30. oktobra in 2. decembra 1968 obravnavala predlog zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji, ki ga je predložil Skupščini SR Slovenije njen izvršni svet.

Izvršni svet je predlagal Skupščini SR Slovenije, naj obravnava predloženi zakon po skrajšanem postopku kot zakonski predlog. Odbora menita, da je predlog utemeljen, ker je Skupščina SR Slovenije v svojih ukrepih za materialno ureditev šolstva ugotovila potrebo za spremembo obstoječega zakona in nakazala osnovne rešitve. Skrajšan postopek je potreben tudi zato, da bodo predlagane spremembe zakona uveljavljene od 1. januarja 1969 dalje.

K predlogu zakona so poslali pripombe izobraževalna skupnost SR Slovenije, gospodarska zbornica SR Slovenije, sindikat delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije — republiški odbor za Slovenijo, skupščina občine Žalec, Društvo za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam, Boris Feldin, poslanec prosvetno-kulturnega zbora in nekatere temeljne izobraževalne skupnosti.

Poslanec Boris Feldin je na seji odborov svoje amandmaje k predlogu zakona umaknil.

Poslanci so obiskali več temeljnih izobraževalnih skupnosti in so z njihovimi funkcionarji razpravljali o zakonu in o problemih financiranja zlasti z namenom, da bi ob tej priložnosti vnesli v zakon še morebitne druge potrebne spremembe.

V načelni obravnavi predloga zakona sta odbora ugotovila, da prinaša predlog bistvene spremembe v financiranju srednjih šol in domov za učence teh šol, ki tudi po uveljavitvi novega zakona ni bilo zadovoljivo urejeno. Financiranje srednjih šol in domov teh šol se prenese na republiško izobraževalno skupnost. S tem v zvezi se je v razpravi oblikovalo enotno mnenje, da predstavlja določba 7. člena predloga zakona določeno diskriminacijo strokovnih šol pri delovnih organizacijah. Odbora sta se v celoti strinjala z gospodarsko zbornico SR Slovenije, da je tisti del strokovnega šolstva pri delovnih organizacijah, ki deluje v skladu s pogoji, določenimi na podlagi predpisov, zlasti zakona o srednjih šolah, sestavni del celotnega izobraževalnega sistema in ga zato ni mogoče ločeno financirati. Tudi te šole je treba vključiti v redni sistem financiranja. S tem bi odpravili neenakopravnost pri financi-

ranju teh šol, zaradi katere so gospodarske organizacije, ki neposredno financirajo izobraževanje strokovnih kadrov, obremenjene s stroški izobraževanja dvakrat. Rešitev, da bo republiška izobraževalna skupnost prevzela tudi financiranje strokovnih šol pri delovnih organizacijah, ima seveda določene posledice. Odslej delovne organizacije, morebitne posebne izobraževalne skupnosti in občinske skupščine ne bodo mogle več samostojno ustanavljati ali spreminjati dejavnosti srednjih šol na račun sredstev republiške izobraževalne skupnosti. Do srednjega šolstva, ki ga bo financirala republiška izobraževalna skupnost, bo ona imela vse tiste pravice, ki izhajajo iz 12. člena zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja. Po mnenju odborov je v osnovi izključena možnost, da bi si do istovrstnega šolstva lastili izvirne pravice 12. člena dve izobraževalni skupnosti, od katerih pa bi razpolagala s sredstvi samo ena. Materialnih vprašanj šolstva ni mogoče ločeno obravnavati in reševati od njegovih vsebinskih vprašanj. Takšna praksa, ko je en organ odločal o obsegu pravic in o dejavnosti, drug pa o sredstvih, je bila doslej in je v precejšnji meri prispevala k današnjim finančnim težavam republike.

Po mnenju odborov bo odslej za srednje šolstvo nosila vso odgovornost republiška izobraževalna skupnost. Njena pa je stvar, na kakšen način in s kakšnimi metodami bo vodila politiko na tem področju. Brez dvoma bodo na njene odločitve vplivali vsi za izobraževanje zainteresirani dejavniki.

Posebne izobraževalne skupnosti, ki bi upravljale s sredstvi republiške izobraževalne skupnosti, ne morejo imeti več tistih lastnosti, kakršne so bile zasnovane že s splošnim zveznim zakonom. Predlog zakona dopušča še nadalje možnost, da se lahko za eno ali več dejavnosti gospodarstva in družbenih služb oziroma za več delovnih organizacij ustanovijo posebne izobraževalne skupnosti, ki bodo upravljale z izvirnimi dohodki, to je s prispevki vanje vključenih organizacij. Le takšne posebne izobraževalne skupnosti bi bili resnični samoupravni organizmi na področju izobraževanja. Tem posebnim izobraževalnim skupnostim bi lahko republiška izobraževalna skupnost prispevala del sredstev, vendar to ne bi bila njena dolžnost.

Odbora sta ocenila, da nov tip posebnih izobraževalnih skupnosti, ki bi upravljale s sredstvi republiške izobraževalne skupnosti, teoretično še ni obdelan in zato nista sprejela ustreznih predlogov.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga sta odbora sprejela naslednje spreminjevalne in dopolnilne predloge:

K 2. členu: Ta člen se spremeni tako, da se glasi:

»Za 3. členom zakona se doda nov 3. a člen, ki se glasi: Skupščine družbeno-političnih skupnosti določajo sredstva za financiranje izobraževalnih dejavnosti na podlagi programov izobraževalnih skupnosti in enotnih republiških osnov za financiranje izobraževalnih dejavnosti.

Program izobraževalne skupnosti obsega izobraževalne dejavnosti, ki temeljijo na zakonih in na podlagi zakonov izdanih izvršilnih predpisih in druge izobraževalne dejavnosti, ki jih izobraoževalna skupnost vključi v svoj program.

Zakoni in na podlagi zakonov izdani predpisi, ki zahtevajo povečanje sredstev za vzgojo in izobraževanje, se izdajo, ko se zagotovijo potrebna dodatna sredstva za njihovo izvajanje.«

S spremembami v prvem in drugem odstavku se vzpostavljajo jasnejši in bolj enakopravni odnosi med družbeno-političnimi skupnostmi in izobraže-

valnimi skupnostmi pri določanju sredstev za izobraževanje. Podlaga za določanje sredstev za financiranje izobraževalnih dejavnosti niso samo programi teh dejavnosti, marveč tudi enotne republiške osnove meril.

Novi tretji odstavek ima namen, da bi na področju izobraževanja dosledno uresničevali 259. člen poslovnika Skupščine SR Slovenije.

K 4. členu: Drugi odstavek tega člena se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»Za tretjim odstavkom 12. člena zakona se dodajo novi četrti, peti in šesti odstavek, ki se glasijo:

Pri določanju enotnih osnov meril je treba uskladiti poprečne osebne dohodke delavcev na področju izobraževanja s poprečnimi osebnimi dohodki delavcev enake stopnje izobrazbe v drugih dejavnostih v SR Sloveniji. Ti osebni dohodki se vsako leto izračunajo na podlagi uradno ugotovljenih poprečnih osebnih dohodkov delavcev enake stopnje izobrazbe v drugih dejavnostih v prejšnjem letu za njihovo delo v rednem delovnem času.

Pri določanju enotnih osnov meril je treba prav tako upoštevati tudi sredstva za materialne izdatke, ki zagotavljajo stalno modernizacijo pouka.

Z enotnimi osnovami meril se lahko določi, da so posamezna sredstva za financiranje izobraževalnih dejavnosti namenska.«

S predlaganimi spremembami v prvem odstavku se bolj natančno ureja usklajevanje poprečnih osebnih dohodkov delavcev na tem področju s poprečnimi osebnimi dohodki delavcev v drugih dejavnostih. S tem v zvezi pa je po mnenju odborov potrebna prehodna določba, ker bo v skladu s stališči izvršnega sveta o materialnem položaju vzgoje in izobraževanja predlagano usklajevanje osebnih dohodkov prosvetnih delavcev uveljavljeno šele leta 1970.

Ob vsakoletnem usklajevanju osebnih dohodkov je treba še posebej upoštevati tudi sredstva za materialne izdatke, da bi zagotovili stalno modernizacijo pouka. Da pa bi onemogočili prelivanje sredstev za materialne izdatke v osebne dohodke, sta odbora sprejela tudi predlog republiške izobraževalne skupnosti, da se lahko z enotnimi osnovami meril določi, da so določena sredstva za financiranje izobraževalnih dejavnosti namenska. O teh dveh vprašanjih so bila tudi drugačna mnenja in sicer, da sodita v statut republiške izobraževalne skupnosti.

K 7. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»37. in 38. člen zakona se črtata.«

Odpravo 37. in 38. člena narekuje prenos financiranja srednjega šolstva na republiško izobraževalno skupnost. Ko bo republiška izobraževalna skupnost financirala srednje šolstvo v celoti, bo odvisno od njene presoje, ali naj zagotavlja finančna sredstva šolam neposredno ali prek posebne izobraževalne skupnosti. Spremenjeno besedilo 38. člena zakona se prenese v prehodne določbe predloga zakona, ker republiška izobraževalna skupnost v prihodnjem letu strokovnim šolam pri delovnih organizacijah še ne bo zagotavljala vseh potrebnih sredstev.

K 8. členu: Peta in sedma alinea prvega odvstavka 40. člena zakona se črtata.

V šesti alinei se črta beseda »izrednim«.

Šolske ekskurzije učencev osnovnih šol so sestavni del učnega programa in morajo biti ustrezna sredstva zagotovljena v okviru sredstev za osnovno dejavnost izobraževalnih zavodov. Zato odbora predlagata, da se ta alinea v zakonu črta.

Obvezno strokovno izpopolnjevanje učiteljev in vzgojiteljev bo enotno urejeno in se bo izvajalo na podlagi programov, ki jih bodo pripravljali in skrbeli za njihovo izvajanje republiški organi in zavodi. Odbora predlagata, naj bo financiranje te dejavnosti enotno urejeno in naj jo financira republiška izobraževalna skupnost.

K 10. členu: V prvem odstavku 44. člena predloga zakona se črtata četrta in peta alinea.

Za osmo alineo prvega odstavka 44. člena zakona se dodasta novi, deveta in deseta alinea:

»— sredstva za kritje razlike pri financiranju dejavnosti drugih posebnih zavodov za usposabljanje otrok z motnjami v duševnem razvoju, za kolikor stroški izobraževanja na teh zavodih presegajo stroške izobraževanja na rednih osnovnih šolah, v skladu z merili, ki jih določi republiška izobraževalna skupnost;

— sredstva za kritje razlike pri financiranju dejavnosti hospitacijskih in eksperimentalnih šol oziroma oddelkov, za kolikor stroški izobraževanja na teh zavodih presegajo stroške izobraževanja na rednih šolah, v skladu z merili, ki jih določi republiška izobraževalna skupnost.«

Deseta alinea prvega odstavka 44. člena zakona se spremeni tako, da se glasi:

»— za obvezno strokovno izpopolnjevanje učiteljev, vzgojiteljev in pedagoških svetovalcev;«.

Četrta in peta alinea 44. člena predloga zakona se črtata, ker se nanašata na 37. in 38. člen zakona.

Utemeljen je predlog Društva za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam, naj republiška izobraževalna skupnost zagotavlja sredstva za kritje razlike pri financiranju dejavnosti drugih posebnih zavodov za usposabljanje otrok z motnjami v duševnem razvoju, za kolikor stroški izobraževanja na teh zavodih presegajo stroške izobraževanja na rednih osnovnih šolah. Predlagana rešitev je v skladu z 8. alineo 113. člena ustave SR Slovenije, po kateri je republiki naložena skrb za razvoj posebnega šolstva. Hkrati predlagata, naj republiška izobraževalna skupnost zagotavlja tudi sredstva za kritje presežnih stroškov pri financiranju dejavnosti hospitacijskih in eksperimentalnih šol ozir. oddelkov, ker gre v teh primerih za dejavnosti, ki so dražje od dejavnosti rednih šol, in se izvajajo na podlagi programov in pod neposrednim nadzorstvom republiških upravnih organov, prosvetno-pedagoških in znanstveno-raziskovalnih organizacij.

Sprememba desete alinee je potrebna, ker se črta v prvem odstavku 40. člena zakona sedma alinea.

K 12. členu: Za tem členom predloga zakona se doda nov 12. a člen, ki se glasi:

»Za 61. členom zakona se doda nov 61. a člen, ki se glasi:

Delovnim in drugim organizacijam, ki v skladu s pogoji, določenimi na podlagi zakona, neposredno organizirajo in financirajo izobraževanje kadrov za svoje potrebe, zagotavlja izobraževalna skupnost SR Slovenije v letu 1969 del sredstev.

Medsebojne obveznosti iz prejšnjega odstavka se urejajo s pogodbo.«

Ta prehodna določba je potrebna, ker republiška izobraževalna skupnost v letu 1969 še ne bo v celoti financirala dejavnosti tistih strokovnih šol pri gospodarskih organizacijah, ki so v svojem razvoju prerasle okvir funkcio-

nalnega dopolnilnega izobraževanja za delovno mesto in postale šole odprtega tipa. Del prispevka republiške izobraževalne skupnosti tem šolam naj bo odvisen zlasti od vrste, kakovosti in obsega dejavnosti teh šol.

Za 12. a členom predloga zakona se doda nov 12. b člen, ki se glasi:

»Za 65. členom zakona se doda nov 65. a člen, ki se glasi: Ne glede na določbe tretjega odstavka 4. člena tega zakona se v letu 1969 pri določanju enotnih osnov meril osebni dohodki delavcev na področju vzgoje in izobraževanja uskladijo s poprečnimi osebnimi dohodki enake stopnje izobrazbe v drugih dejavnostih v letu 1967.«

Ta prehodna določba je potrebna glede na stališča izvršnega sveta o materialnem položaju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji, ki jih je sprejela tudi Skupščina SR Slovenije.

Spreminjevalni in dopolnilni predlogi obeh odborov smiselno upoštevajo pripombe, ki so jih poslale Skupščini SR Slovenije prej navedene institucije. Odbora nista dosledno upoštevala pripomb, ki zadevajo posebne izobraževalne skupnosti, vendar ni nobene ovire, da se te ne bi ustanavljale.

Odbora predlagata republiškemu in prosvetno-kulturnemu zboru, da sprejmeta predlog zakona z navedenimi spreminjevalnimi in dopolnilnimi predlogi.

Odbor za prosveto in kulturo je za poročevalca na seji republiškega zbora določil poslanca Ceneta Matičiča.

Odbor za šolstvo je za poročevalca na seji prosvetno-kulturnega zbora določil dr. Aleksandro Kornhauser.

Št.: 402-67/68

Ljubljana, 4. 12. 1968

Odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora je na seji 19. decembra 1968 obravnaval amandmaje izvršnega sveta k predlogu zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji ter o stališčih zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije, ki jih je zavzela do amandmajev odbora v svojem dodatnem poročilu.

O amandmajih izvršnega sveta je odbor zavzel naslednje stališče:

K 7. členu: Odbor umika svoj amandma, da se črtata 37. in 38. člen zakona in sprejema amandma izvršnega sveta za spremembo 37. člena zakona.

Odbor se strinja tudi s predlogom izvršnega sveta, da se v predlogu zakona doda nov 7. a člen, ki se glasi: »38. člen se črta.«

K 8. členu: Odbor se strinja s predlogom, da se v spremenjenem in dopolnjenem 40. členu za tretjo alineo v prvem odstavku vstavi nova četrta alinea, ki se glasi: »— za financiranje dejavnosti vzgojnih posvetovalnic.«

K 10. členu: Odbor umika svoj amandma, da se v 44. členu zakona črtata četrta in peta alinea, ker je vezan na umik amandmaja k 7. členu.

K 12. a členu: Odbor umika predlog, da se doda nov 61. a člen, ker je ta vezan na umik amandmaja k 7. členu.

Odbor se strinja s spremembami in dopolnitvami amandmajev odbora, ki jih predlaga zakonodajno-pravna komisija.

Odbor se je na seji seznanil s stališčem izvršnega sveta, da pri 10. členu predloga zakona v 44. člen zakona ne bi bilo mogoče vnesti določbe, da republiška izobraževalna skupnost zagotavlja sredstva za kritje razlike pri finan-

ciranju dejavnosti drugih posebnih zavodov za usposabljanje otrok z motnjami v duševnem razvoju, za kolikor stroški izobraževanja na teh zavodih presegajo stroške izobraževanja na rednih osnovnih šolah, v skladu z merili, ki jih določi republiška izobraževalna skupnost. Odbor svojega predloga, ki ga je že sprejel prosvetno-kulturni zbor, ni umaknil.

Št.: 402-67/68
Ljubljana, 19. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je obravnavala predlog zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji na svoji 135. seji 30. oktobra 1968.

V načelni obravnavi je bilo najprej sproženo vprašanje, ali ne predstavlja določba 7. člena predloga zakona vendarle določene diskriminacije strokovnih šol pri delovnih organizacijah. Vzgojno in izobraževalno delo v teh šolah namreč nima pomena le za te delovne organizacije, ampak tudi širši pomen, te delovne organizacije pa poleg tega, da deloma vzdržujejo svoje šole, prispevajo še za ostalo šolstvo v enaki višini kot vsi ostali. Izražen je bil zlasti pomislek proti temu, da bi se s tako določbo postavil koncept, po katerem bi republiška izobraževalna skupnost pokrila le osebne dohodke za zaposlene v teh šolah, vse ostalo pa naj bi krila delovna organizacija sama. Omenjeno je bilo namreč, da je bilo v tem smislu razumeti razpravo na zadnji seji republiškega zbora, ko je ta razpravljal o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969. Predstavnik republiškega sekretariata za prosveto in kulturo je v zvezi z zastavljenim vprašanjem pojasnil, da v sedanji situaciji republiška izobraževalna skupnost ne more financirati celotne dejavnosti teh šol, ampak le njihovo osnovno dejavnost oziroma del te osnovne dejavnosti, pri čemer je treba zlasti upoštevati to, da te šole tudi same ustvarjajo dohodek in se torej lahko deloma same vzdržujejo. To pojasnilo predstavnika republiškega sekretariata za prosveto in kulturo je bilo sprejeto kot zadovoljivo, stališče, ki ga je obrazložil, pa kot sprejemljivo načelno izhodišče za tako zakonsko ureditev tega vprašanja, kot je predložena v 7. členu predloga zakona.

V zvezi s pripombami k predlogu zakona, ki jih je poslalo Društvo za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam za Slovenijo, je bilo zastavljeno vprašanje, zakaj je ureditev, ki jo je društvo predlagalo in republiški sekretariat za prosveto in kulturo osvojil, izpadla iz predloga zakona. Predstavnik republiškega sekretariata za prosveto in kulturo je pojasnil, da se je sekretariat zavzel za predlog omenjenega društva, po katerem naj bi republiška izobraževalna skupnost pri financiranju posebnih osnovnih šol za otroke z motnjami v duševnem razvoju krila razliko nad stroški za izobraževanje na rednih osnovnih šolah, zlasti še zato, da bi s tem republika izpolnila svoje obveznosti, ki jih ima po ustavi (8. alinea prvega odstavka 123. člena ustave SR Slovenije) — vendar je izvršni svet to zavrnil. Predstavnik sekretariata je omenil tudi, da je republiška izobraževalna skupnost sicer že po 35. členu zakona tudi za posebne osnovne šole dolžna zagotoviti posebna dopolnilna sredstva, če temeljna izobraževalna skupnost z rednimi sredstvi ter z občinskimi dopolnilnimi sredstvi ne more zagotoviti njihovega financiranja, vendar da je sekretariat mnenja, da ta način financiranja ne omogoča hitrejšega razvijanja

posebnega šolstva, ki pa je po njegovem mnenju nujno. Otrok z motnjami v duševnem razvoju je namreč procentualno največ prav v nekaterih gospodarsko manj razvitih območjih Slovenije, kjer je že osnovno šolstvo slabše razvito kot drugod in je zato za posebno šolstvo še manj verjetnosti, da bi njegovo še večje zaostajanje lahko nadoknadili na omenjeni način.

V razpravi je bil nato v podporo predlogu Društva za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam naveden še argument, da že omenjena 8. alinea prvega odstavka 123. člena ustave SR Slovenije posebno šolstvo tretira enako kot šolstvo narodnosti in da torej ne bi bilo pravilno, če bi se v zakonu tretiralo enako kot redno osnovno šolstvo. Glede na to je bila komisija mnenja, da je ureditev, ki jo predlaga društvo, bolj v skladu z omenjeno ustavno določbo kot pa ureditev, ki je navedena v predlogu zakona.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K naslovu: Naslov naj se spremeni tako, da se bo glasil »zakon o spremembah in dopolnitvah zakona . . .« in ne »zakon o spremembi zakona . . .« Ne predlaga se namreč samo ena, ampak več sprememb zakona, poleg tega pa tudi dopolnitve.

K 1. členu: V drugem odstavku naj se črtata besedi »vzgoje in«.

V prvem odstavku 1. člena zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji je namreč določeno, da se za pojem »vzgoja in izobraževanje« v nadaljnjem besedilu zakona uporablja skrajšani izraz »izobraževanje«.

K 2. členu: Na koncu drugega odstavka naj se besedilo »sporazumno z družbeno-politično skupnostjo« nadomesti z besedilom »sporazumno s skupščino ustrezne družbeno-politične skupnosti«.

V 56. členu zakona je namreč določeno, da daje soglasje k programu temeljne izobraževalne skupnosti občinska skupščina, k programu republiške izobraževalne skupnosti pa republiška skupščina.

K 4. členu: Prvi odstavek naj se spremeni tako, da se bo glasil:

»V tretjem odstavku 12. člena naj se besedilo ‚da določa enotne osnove meril za financiranje dejavnosti izobraževalnih zavodov' nadomesti z besedilom ‚da v soglasju s Skupščino SR Slovenije določa enotne osnove meril za financiranje dejavnosti izobraževalnih zavodov'.«

Sprememba predstavlja redakcijsko izboljšavo besedila prvega odstavka 4. člena predloga zakona kakor tudi besedila v njem zajete spremembe tretjega odstavka 12. člena zakona.

V prvem stavku tretjega odstavka 4. člena predloga zakona naj se beseda »določene« nadomesti z besedo »enake«.

Vsebinsko ter jezikovno na tem mestu ustreza izraz »enaka stopnja izobrazbe« in ne izraz »določena stopnja izobrazbe«.

K 7. členu: V drugem odstavku naj se besedilo »Delovnim organizacijam oziroma organizacijam panog gospodarstva ali družbenih služb« nadomesti z besedilom »Delovnim in drugim organizacijam«.

Izraz »organizacije panog gospodarstva ali družbenih služb« je namreč nekoliko okoren in poleg tega morda tudi preozek. Izraz »delovne in druge organizacije« je širši in v zakonodajni terminologiji že običajen.

K 10. členu: V 8. alinei drugega odstavka naj se črta beseda »posebnih«.

Zakonski termin za te zavode je namreč po zakonu o usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (Uradni list SRS, št. 5/68) »zavodi za usposabljanje« in ne »posebni zavodi za usposabljanje«.

13. a č l e n : Za 13. členom naj se vstavi nov, 13. a člen, ki naj se glasi:

»Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije določi prečiščeno besedilo zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji.«

Ker gre že za tretjo novelo tega zakona, ki ga uporablja veliko število organov, organizacij in občanov, je po mnenju komisije treba objaviti prečiščeno besedilo zakona.

Končno je bilo v razpravi opozorjeno še na to, da v predlogu zakona ni predlagano ponovno povečanje obvezne rezerve izobraževalnih skupnosti na 2 %. Ta rezerva je bila namreč julija letos z novelo zakona (Uradni list SRS, št. 27/68) zmanjšana na 1 %, vendar pa je v gradivu za obravnavo sklepov in priporočil o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969, katerih osnutek je skupščina obravnavala v oktobru, kljub temu v prilogi II (»Ocena porabe na področju izobraževanja«) za leto 1969 predvidena 2-odstotna obvezna rezerva. Če je taka sprememba predvidena, bi bilo edino smotrno, da bi bila vključena v pričujočo novelo zakona; če pa se kljub temu namerava izvesti s posebno novelo zakona, bo komisija počakala z objavo prečiščenega besedila zakona toliko časa, da bo lahko vanj vključila tudi to spremembo.

Št.: 402-67/68
Ljubljana, 31. 10. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 138. seji dne 16. decembra 1968 obravnavala amandmaje odbora republiškega zbora za prosveto in kulturo in odbora prosvetno-kulturnega zbora za šolstvo, vsebovane v njunem poročilu k predlogu zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji.

Do amandmajev k posameznim členom je komisija zavzela naslednja stališča oziroma dala naslednje predloge:

A m a n d m a k 2. č l e n u :

K temu amandmaju komisija ni imela načelnih pripomb, razen k tretjemu odstavku, ki ga komisija ni sprejela in je predlagala, naj se črta. Določba tega odstavka namreč predstavlja materijo, ki jo lahko ureja poslovnik ali ustava, ne more pa republiški zakon določati načina, kako naj se sprejemajo drugi republiški zakoni. Taka določba v zakonu o nekem določenem področju bi lahko tudi zbujala vtis, kakor da se na drugih področjih lahko sprejemajo zakoni, ne da bi bila za njihovo izvajanje zagotovljena sredstva.

K prvemu in drugemu odstavku pa je dala komisija naslednje predloge za izboljšanje njunega besedila:

V prvem odstavku amandmaja naj se v zadnji vrsti za besedo »osnov« doda beseda »meril«. Gre namreč za pojem »enotne osnove meril za financiranje izobraževalnih dejavnosti«, ki ga je treba enotno uporabljati v vseh določbah zakona.

V drugem odstavku amandmaja naj se črtajo besede »na podlagi zakonov izdanih«. Vsi izvršilni predpisi morajo biti namreč izdani na podlagi zakona.

Amandma k 4. členu:

Komisija se je s predlaganim amandmajem v načelu strinjala. Predlagala pa je, da se njegov zadnji odstavek spremeni tako, da se bo glasil:

»Na podlagi enotnih osnov meril lahko izobraževalna skupnost dodeljuje posamezna sredstva tudi namensko.«

Komisija je bila namreč mnenja, da se ne more z enotnimi osnovami meril samimi določiti, da so posamezna sredstva za financiranje izobraževalnih dejavnosti namenska, ker to pač ni funkcija in materija meril za delitev sredstev in še manj njihovih osnov, pač pa bi se to lahko določilo ob konkretnem dodeljevanju sredstev. Ker gre za to, da bi bilo treba posameznim izobraževalnim zavodom, ki si na račun sredstev za materialne izdatke neupravičeno povišujejo osebne dohodke, onemogočiti tako prelivanje sredstev, bi bila po mnenju večine članov komisije taka rešitev sprejemljiva.

Nekateri člani komisije pa so bili nasprotnega mnenja in so predlagali, naj se omenjeni zadnji odstavek črta, ker se s takimi določbami v bistvu ponovno vzpostavljajo elementi administrativnega, proračunskega načina financiranja, ki smo ga hoteli z novim načinom financiranja izobraževanja ravno preseči. Po njihovem mnenju direktno poseganje v samoupravno pravico izobraževalnih zavodov do razporejanja sredstev, ki jim pripadajo, ni dopustno, pač pa bi bilo treba razviti sistem sankcij in načine ukrepanja za primere, ko izobraževalni zavodi dodeljenih sredstev ne bi uporabljali smotrno in v skladu s svojimi nalogami, ki so jih dolžni opravljati, oziroma za primere, ko teh nalog ne bi zadovoljivo opravljali, pri čemer bi bil eden od ukrepov zaradi nesmotrne in nepravilne uporabe sredstev lahko tudi zmanjšanje sredstev ob naslednji dodelitvi. Izraženo pa je bilo tudi mnenje, da bi bilo namensko dodeljevanje sredstev načelno sicer dopustno, vendar da bi to v sedanjih finančnih težavah najmočneje udarilo prav tiste zavode, ki imajo sredstev za materialne izdatke sicer relativno malo, a si z njimi ob nerednem dotekanju dodeljenih sredstev vendarle pomagajo, da sploh lahko izplačajo osebne dohodke, medtem ko tistim zavodom, ki imajo sredstev za materialne oziroma funkcionalne izdatke veliko (npr. tehnične fakultete v primerjavi z družboslovnimi) tudi namensko dodeljevanje sredstev ne bi preprečilo vsaj kratkoročnega prelivanja sredstev, s katerimi bi reševali problem izplačevanja osebnih dohodkov v primeru nerednega dotoka sredstev.

Amandma k 7. členu:

Komisija se z amandmajem ni strinjala in je predlagala, da se ga ne sprejme.

Po mnenju komisije namreč črtanje 37. in 38. člena zakona ne bi bilo v skladu s splošnim zakonom o finančnih sredstvih za izobraževanje in vzgojo, ki tako za posebne izobraževalne skupnosti (13. člen) kot za delovne organizacije, ki neposredno organizirajo in financirajo izobraževanje kadrov za svoje potrebe (18. člen) predvideva financiranje tega šolstva delno iz vračanja dela sredstev od prispevkov za izobraževanje, ki jih plačujejo prizadete delovne organizacije, delno pa iz sredstev teh delovnih organzacij neposredno. Kot načelo je torej postavljeno, da pri financiranju tega šolstva temeljne in republiške izobraževalne skupnosti le sodelujejo in da ga ne financirajo v celoti. Celotni prevzem financiranja tega šolstva bi lahko pomenil tudi določeno zmanjšanje vpliva prizadetih delovnih organizacij pri odločanju o ustanavljanju in prenehanju takih šol kakor tudi zmanjšanje njihovega vpliva na program, usmeritev in delo takih šol.

Amandma k 8. členu:

Komisija k amandmaju ni imela načelnih pripomb. Opozorila je le na to, da se v šesti alinei 40. člena zakona beseda, ki naj bi sejo črtalo, glasi »izredno« in ne »izrednim«, kakor je pomotoma zapisano v besedilu amandmaja.

Amandma k 10. členu:

Komisija se je z amandmajem strinjala, razen z zadnjim odstavkom (črtanje četrte in pete alinee 44. člena). Ta odstavek bi bil namreč potreben samo v primeru, če bi bil sprejet amandma k 7. členu predloga zakona, čemur pa komisija nasprotuje.

12. a člen:

Tudi sprejem 12. a člena je vezan na sprejem amandmaja k 7. členu in mu komisija zato nasprotuje.

12. b člen:

S tem amandmajem se je komisija strinjala, k njegovemu besedilu pa je dala naslednje predloge:

V prvem odstavku predlaganega novega 65. a člena naj se besede »tretjega odstavka 4. člena« nadomestijo z besedami »četrtega odstavka 12. člena«. Gre namreč za besedilo novega 65. a člena zakona, ki se mora torej sklicevati na člene istega zakona (tj. zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji) in ne na člene novele, tj. zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji.

Na koncu prvega odstavka pa naj se za besedami »v letu 1967« dodajo besede »v SR Sloveniji«. Dopolnitev je potrebna zaradi večje preciznosti oziroma zaradi uskladitve z amandmajem k 4. členu predloga zakona.

St.: 402-67/68

Ljubljana, 17. 12. 1968

PREDLOG ZAKONA

o stalnih sredstvih socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti

1. člen

SR Slovenija prispeva za finaciranje raziskovalnih dejavnosti stalna sredstva v sklad Borisa Kidriča.

2. člen

Sredstva iz prejšnjega člena izloča SR Slovenija vsako leto iz svojih dohodkov v odstotku od družbenega proizvoda, ki je bil dosežen dve leti nazaj od leta, v katerem se sredstva izločajo; pri tem se odstotek vsako leto poveča tako, da se odstotek prejšnjega leta pomnoži najmanj s faktorjem 1,02.

V letu 1969 izloča SR Slovenija v sklad Borisa Kidriča 0,1888 odstotka republiškega družbenega proizvoda, doseženega v letu 1967.

Podlaga za izračunanje izločenih sredstev po prejšnjih dveh odstavkih je družbeni proizvod, ki ga na podlagi organizacijskega principa ugotovi zavod SR Slovenije za statistiko.

3. člen

S sredstvi iz 1. in 2. člena tega zakona razpolaga sklad Borisa Kidriča v skladu z zakonom in statutom sklada, če se v zakonu o proračunu SR Slovenije ne predpiše namenska uporaba dela teh sredstev za določene potrebe na področju raziskovanja.

4. člen

Republiška sredstva se po tem zakonu izločajo do vštetega leta 1973.

5. člen

Za izvrševanje tega zakona skrbi Republiški sekretariat za finance.

6. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Zakon o stalnih sredstvih republike za financiranje raziskovalnih dejavnosti naj bi omogočil realizacijo enega izmed sklepov Skupščine SRS za nadaljnji razvoj znanstvenega, aplikativnega, raziskovalnega in razvojnega dela v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 18/67):

Pogl. VI, točka 2: »Sredstva, potrebna, da se realizira sprejeti program raziskovalnega dela, so splošna družbena sredstva predvsem takrat, kadar je za tak program interesent družbena skupnost kot celota. Dosegati se morajo iz stabilnega vira progresivno z večanjem narodnega dohodka in v okviru republike stekati v posebne družbene sklade.«

Da bi dosegli stabilnost splošnih družbenih sredstev za raziskovalno delo, se predlaga za njihov izračun rahlo rastoči odstotek od družbenega proizvoda.

Kot osnova za izračun se jemlje družbeni proizvod, ker je le-ta ekonomska kategorija stabilnejša kakor narodni dohodek.

Za ta primer naj bi se uporabil družbeni proizvod, izračunan po organizacijskem principu, tj. celotni družbeni proizvod, ki ga ustvarjajo gospodarske organizacije s sedežem v SR Sloveniji.

Višina družbenega proizvoda se dokončno ugotavlja do kraja septembra za prejšnje leto, v približno istem času pa je potrebno dajati že prve predloge za sestavo republiškega proračuna za prihodnje leto. Iz tega razloga se jemlje za osnovo izračuna sredstev družbeni proizvod za dve leti nazaj.

V osnutku zakona za leto 1969 določeni odstotek sledi iz odnosa za leto 1969 predvidenih splošnih družbenih sredstev in v letu 1967 ustvarjenega družbenega proizvoda.

Progresivno večanje sredstev se zagotavlja s tem, da se povečuje odstotek od družbenega proizvoda vsako leto za najmanj 2 %, tj. da se odstotek vsako leto pomnoži najmanj s faktorjem 1,02.

V 3. členu je predvidena možnost, da se za del sredstev predpiše namenska uporaba. To določilo izhaja iz sedanje situacije, ko se dodeljujejo skladu Borisa Kidriča namenska sredstva za raziskovalno delo za Nuklearni inštitut Jožef Stefan, za geološke raziskave uranove rude in za pomožne dejavnosti nekaterih

raziskovalnih zavodov pretežno s področja družbenih ved. Namensko dodeljevanje sredstev bo trajalo le dotlej, dokler se ne najdejo ustreznejše rešitve financiranja omenjenih dejavnosti.

Tako določena sredstva se vplačujejo v republiški namenski sklad za financiranje raziskovalne dejavnosti (sklad Borisa Kidriča).

Sredstva za financiranje Slovenske akademije znanosti in umetnosti se v osnutku zakona ne obravnavajo in ne zajemajo. SAZU bo tudi v prihodnje dobivala kot doslej sredstva za svoje potrebe iz republiškega proračuna, njene znanstvene enote pa se bodo tudi v prihodnje lahko potegovale za sredstva skladov za raziskovalno delo in drugih naročnikov za raziskovalne naloge.

Predlagana računska konstrukcija velja pod predpostavko, da bi se v dobi 1969—1973 ne prenašale iz federacije na sklad Borisa Kidriča nobene nove obveze financiranja raziskovalne dejavnosti.

Kvantifikacija sredstev republike za raziskovalno dejavnost v razdobju 1969 do 1973:

Leto	Družbeni proizvod — milij. din	Verižni indeks	Leto	Delež %	Sredstva repub. tisoč din (2×5)	Verižni indeks
1965	12 140,3		1967	0,1873	22 739	
1966	14 575,7	120,1	1968	0,1806	26 323,5	115,8
1967	15 484,3	106,2	1969	0,1888	29 236	111,1
1968	16 983,3	109,7	1970	0,1926	32 706	111,9
1969	18 817,5	110,8	1971	0,1964	37 041	113,3
1970	20 511,1	109,0	1972	0,2004	41 096	110,9
1971	22 357,1	109,0	1973	0,2004	45 691	111,2

Pojasnila k tabeli:

V letu 1968 je bilo za sklad Borisa Kidriča po določenem odstotku od planirane mase republiškega proračuna predvideno 26 323 5000 din. V startnem letu 1969 se predvideva povečanje sredstev za 10 %, tj. 28 956 000 din, k čemur se dodajo namenska sredstva 280 000 din, skupaj 29 236 000 din, kar je 0,1888 % od republiškega družbenega proizvoda v letu 1967.

Sredstva 280 000 din so namenjena:

1. za raziskave javnega mnenja za politološke in religiološke raziskave po naročilih izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije v višini . . . . . 200 000 din
2. za kongres IFIP v višini . . . . . 60 000 din
3. za kongres biologov v višini . . . . . 20 000 din

Indeks povečanja družbenega proizvoda 1968/67 se planira v vrednosti 109.7, za 1969/68 pa v višini 110,8. Da dobimo vsaj približno sliko naraščanja sredstev republike (brez sredstev za SAZU) v razdobju 1969 do 1973, predpostavljamo letno povečanje družbenega proizvoda od leta 1969 naprej za 9 %. Ta odstotek je le podrejenega pomena. Težišče predloga je v izhodiščnem odstotku izločanja sredstev za leto 1969 (0,1888) in v dvoodstotni letni progresiji.

Sredstva sklada Borisa Kidriča imajo usmerjevalno vlogo v celotni raziskovalni dejavnosti republike. To vlogo opravlja SBK v sorazmerju s tem, kolikršen je delež njegovih sredstev v celotnem dohodku raziskovalnih organizacij

za raziskovalno dejavnost. V letu 1967 so dosegla SBK dodeljena sredstva le okoli 12 % od celotnega dohodka raziskovalnih organizacij za raziskovalno dejavnost v SR Sloveniji.

Odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose republiškega zbora Skupščine SR Slovenije sta na sejah dne 25. in 26. novembra 1968 obravnavala predlog zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet s predlogom, da se v smislu 25. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije izda po skrajšanem postopku.

Že na prvih sejah sta se odbora strinjala z načelom, da zagotovi republika stalna sredstva za financiranje raziskovalnih dejavnosti, kar naj bi omogočilo realizacijo enega izmed sklepov Skupščine SR Slovenije za nadaljnji razvoj znanstvenega, aplikativnega, raziskovalnega in razvojnega dela v SR Sloveniji. Izražen je bil pomislek, zakaj je potrebno sprejeti zakon, ki bo avtomatsko zagotavljal sredstva za financiranje raziskovalnih dejavnosti, namesto da bi financirali njihove delovne programe, na osnovi dokumentiranih predlogov za zagotovitev sredstev.

Odbora sta se v načelu strinjala z osnutkom zakona; v podrobni obravnavi pa sta dala naslednje spreminjevalne predloge:

K 2. členu: v drugi vrsti drugega odstavka naj se beseda »republiškega« nadomesti z besedo »celotnega«.

Odbora sta menila, da je treba točneje določiti osnovo, po kateri se izločajo sredstva v sklad Borisa Kidriča.

Po mnenju odborov predlagano besedilo ne določa, ali se udeležba sklada nanaša samo na družbeni proizvod, ki je dosežen v družbenem sektorju gospodarstva, ali tudi na družbeni proizvod, ki je dosežen v zasebnem sektorju. Ker je odstotek sredstev od družbenega proizvoda, ki se steka v sklad Borisa Kidriča, uravnovešen z odstotno udeležbo sklada na proračunskih dohodkih republike, v katerih pa so zajeti tudi dohodki zasebnega sektorja, je treba določiti, da predstavlja osnovo za izračunanje izločenih sredstev družbeni proizvod družbenega in zasebnega sektorja v SR Sloveniji.

Predstavnik izvršnega sveta se je strinjal s predlagano spremembo.

Odbora sta menila, da je zakon potreben in da so načela, vsebovana v predlogu, utemeljena. Zato predlagata, da se zakon sprejme po skrajšanem postopku skupaj s predloženo spremembo.

Odbora sta za svojega poročevalca določila poslanca Avgusta Majeriča.

Št.: 402-132/68

Ljubljana, 13. 12. 1968

Odbor za proračun republiškega zbora in odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora sta na skupni seji, ki je bila dne 13. decembra 1968, obravnavala predlog zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Uvodoma sta odbora soglašala s predlogom izvršnega sveta, naj bi zakon obravnavali po skrajšanem postopku kot zakonski predlog, ker bo tako omogočen pravočasen sprejem republiškega proračuna za leto 1969.

Odbora sta ugotovila v načelni obravnavi, da upošteva zakonski predlog dane možnosti za financiranje raziskovalnih dejavnosti. Predvidena progresija nima namena, da bi predvsem republika krila potrebe za financiranje raziskovalne dejavnosti, ker že sedaj večji del teh sredstev prispeva gospodarstvo. Bistvo predlaganega zakonskega predloga je v tem, da dolgoročno in sistemsko ureja to področje. V razpravi so člani odborov predvsem opozorili, da bi bilo treba pri organizaciji raziskovalnih dejavnosti zagotoviti, da ne bi prišlo do večtirnosti dela. Poslanci so se zavzeli tudi za večjo koordinacijo dela pri financiranju podobnih ali celo enakih nalog s strani univerze, SAZU in sklada »Borisa Kidriča«, kar doslej čestokrat ni bilo urejeno. Tako se del raziskovalne dejavnosti financira prek univerze (naloge, ki so bistvene za pedagoško delo), medtem ko je SAZU financirana za celotno dejavnost neposredno iz proračuna, posamezne njene enote pa lahko še poleg tega kandidirajo za financiranje posameznih nalog pri skladu »Borisa Kidriča«. Bodoča ureditev, s katero so se poslanci strinjali, naj bi tak način financiranja bistveno spremenili tako, da bi neposredno proračun financiral SAZU le v tem primeru, ki pomeni funkcionalne izdatke, medtem ko bi bila znanstvena dejavnost financirana na način, ki bo veljal za vse druge koristnike. Vsi drugi inštituti, ki se ukvarjajo z raziskovalno dejavnostjo, pa se že sedaj financirajo iz sklada »Borisa Kidriča«. Sredstva, ki se bodo zbrala na način kot je predviden s predlaganim zakonom, so razmeroma majhna in bodo služila v glavnem le za financiranje tistih nalog, ki ne dobe neposrednega naročnika, so pa kljub temu pomembne za družbo kot celoto. Poleg tega pa naj bi se iz teh sredstev finacirali programi inštitutov, se pravi njihovo kontinuirano in stalno delo. Glede na to sta odbora zakonski predlog v načelu sprejela.

Pri obravnavi v podrobnostih pa sta odbora sprejela tele spremembe in dopolnitve:

K 1. členu: V drugi vrstici se za besedo »sredstva« postavi pika in črtajo besede »v sklad Borisa Kidriča«.

Odbora sta bila mnenja, da je namen 1. člena v tem, da republika zagotovi stalna sredstva za financiranje raziskovalnih dejavnosti, poleg tega pa prvotno besedilo ne bi bilo v skladu z naslovom zakonskega predloga.

K 2. členu: Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi: »V letu 1969 izloča SR Slovenija v sklad Borisa Kidriča 0,1888 % celotnega družbenega proizvoda SR Slovenije, doseženega v letu 1967.«

Ta odstavek se izloči iz 2. člena in prenese za 3. členom kot nov 4. člen.

Sprememba je potrebna zaradi tega, da je jasneje prikazano, da gre za celotni družbeni proizvod SR Slovenije, po vsebini pa ta odstavek po mnenju odborov ne spada v drugi člen.

Na koncu prve vrstice v tretjem odstavku tega člena se spremeni besedilo »po prejšnjih dveh odstavkih« tako, da se glasi »po prejšnjem odstavku«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

Sedanji členi 4, 5 in 6 se glede na nov 4. člen ustrezno prenumerirajo v 5., 6. in 7. člen.

Predstavnik predlagatelja je z navedenimi spremembami in dopolnitvami soglašal.

Odboroma sta posredovala svoje mnenje tudi odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora in odbor za znanstveno raziskovalno delo in visoko šolstvo prosvetno-kulturnega zbora, ki se z zakonskim predlogom strinjata in nimata nobenih spreminjevalnih ali dopolnilnih predlogov.

Odbora spričo tega predlagata pristojnima zboroma, to je republiškemu in organizacijsko-političnemu zboru, da predlagani zakonski predlog sprejmeta z navedenimi spremembami in dopolnitvami.

Odbor za proračun republiškega zbora je za svojega poročevalca določil poslanca Mira Kambiča, odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora pa poslanca Toneta Brumna.

Št.: 402-132/68

Ljubljana, 13. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 18. 12. 1968, št. 402-132/68.

PREDLOG ZAKONA

o spremembi zakona o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov

1. člen

V zakonu o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov (Uradni list SRS, št. 11-106/65) se v prvem odstavku 28. člena znesek 150 dinarjev spremeni v 3 dinarje, v drugem odstavku 29. člena pa se znesek 500 dinarjev spremeni v 8 dinarjev.

2. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1969.

OBRAZLOŽITEV

V zakonu o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov, ki je bil sprejet 31. marca 1965, so bili določeni tudi pavšalni stroški 150 S dinarjev za pismeni opomin, katerega mora davčna uprava poslati dolžniku, preden se lahko pristopi k prisilni izterjavi. Ravno tako so bili določeni v pavšalnem znesku 500 S dinarjev stroški za pot izvršilnega organa k davčnemu dolžniku v zvezi z rubežem in prodajo zavezančevih premičnin.

Ker navedeni pavšalni zneski od leta 1965 še niso bili revalorizirani, izdatki upravnih organov v zvezi s temi opravili pa so porastli, predlagamo, da bi se revalorizacija izvršila s predlaganim zakonom, in sicer tako, da bi se pavšalni znesek za opomin zvišal od 150 S din na 3 N din, pavšalni znesek za pot izvrševalca pa od 500 S din na 8 N din. Sorazmerno višji porast stroškov za opomin utemljujemo s tem, da so bili vzporedno z višjimi izdatki za davčno službo zvišani tudi poštni stroški.

Pripominjamo, da je v pristojnost davčne službe prenesena tudi prisilna izterjava nekaterih obveznosti, ki jih ne odmerjajo organi davčne službe (npr. carin), zato je še posebej primerno stroške postopka, ki jih plača stranka, približati izdatkom postopka, tako da ne bi ti stroški bremenili občinskih proračunov.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 16. decembra 1968 obravnavala predlog zakona o spremembi zakona o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Komisija k zakonskemu predlogu ni imela načelnih pripomb.

Pri obravnavi v podrobnostih je predlagala, da se besedilo 2. člena spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969.«

Ker se pričakuje, da bo zakon sprejet še pred 1. januarjem 1969, ni razloga, da bi časovno ločili uveljavitev zakona od začetka njegove uporabe oziroma, da bi določali njegovo retroaktivnost.

Št.: 712-1/68
Ljubljana, 17. 12. 1968

Odbor za organizacijsko-politična vprašanja republiškega zbora — poročilo z dne 10. 12. 1968, št. 712-1/68.

Odbor za vprašanja javne uprave in splošne varnosti organizacijsko-političnega zbora — poročilo z dne 12. 12. 1968, št. 712-1/68.

OSNUTEK ZAKONA

o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji

1. člen

V prvem odstavku 1. člena zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 36-196/64 in št. 43-334/67) se besedilo v oklepaju spremeni tako, da se glasi: »(Uradni list SFRJ, št. 31/64, št. 28/66, št. 1/67, št. 54/67 in št. 30/68)«.

2. člen

V prvem odstavku 30. člena se v 2. točki za podtočko č) doda nova podtočka d), ki se glasi:

»d) davek na tovorna cestna motorna vozila in priklopna vozila ter kombivozila«,

dosedanja podtočka d) postane podtočka e).

3. člen

32. člen se črta.

4. člen

V 1. točki 33. člena se za podtočko d) doda nova podtočka e), ki se glasi:

»e) prispevek iz skupnega dohodka občanov;«.

V 2. točki se za podtočko b) doda nova podtočka c), ki se glasi:

»c) davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombi-vozila;«.

5. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

S spremembo in dopolnitvijo temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov (Uradni list SFRJ, št. 32-410/68) je bila uvedba prispevka iz skupnega dohodka občanov prenesena od federacije na republike, republike pa so pooblaščene, da lahko prenesejo pravico uvajanja tega prispevka na občine. V skladu s to določbo je bil v temeljnem zakonu o financiranju družbeno-političnih skupnosti prenesen iz zveznega prispevka na republiški prispevek. Zato je treba dopolniti tudi republiški zakon o financiranju družbeno-političnih skupnosti tako, da se v 33. členu, v katerem so našteti republiški dohodki, doda še prispevek iz skupnega dohodka občanov; hkrati je treba črtati 32. člen, ki je bil povzet po prvotnem temeljnem zakonu, s katerim je federacija odstopila prispevek iz skupnega dohodka občanov občinam.

Novo uvedeni davek na tovorna cestna motorna vozila in priklopna vozila ter kombi-vozila se lahko uvede kot republiški ali občinski davek. Zato se s predloženim zakonom ta davek uvršča tako med občinske (30. člen) kot tudi med republiške dohodke (33. člen).

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je obravnavala osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji na svoji 137. seji dne 27. novembra 1968.

Komisija k osnutku zakona ni imela načelnih pripomb.

V podrobni obravnavi je bila sprejeta pripomba k 2. členu, in sicer naj bi se tudi v tem členu za navedeni davek uporabljal isti naziv kot v 4. členu, t. j. »davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila ter kombi-vozila«.

Št.: 402-24/68

Ljubljana, 2. 12. 1968

Odbor za organizacijsko-politična vprašanja republiškega zbora — poročilo z dne 10. 12. 1968, št. 402-24/68.

Odbor za proračun republiškega zbora in odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora — poročilo z dne 13. 12. 1968, št 402-24/68.

PREDLOG ZAKONA
o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za l. 1969

1. člen

Republiški proračun za leto 1969 obsega:	din
dohodke v znesku	621 600 000
razporejene dohodke v znesku	611 850 551
nerazporejene dohodke (tekočo prorač. rezervo) v znesku	9 749 449

2. člen

Od dohodkov proračuna Socialistične republike Slovenije iz 1. člena tega zakona pripada:

skladu Borisa Kidriča	4,704 %
Prešernovemu skladu	0,076 %
skladu SRS za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov	0,047 %
skladu SRS za pospeševanje založništva	1,015 %
skladu SRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti	2,734 %

3. člen

Če zaostaja pritekanje proračunskih dohodkov v taki meri, da verjetno ne bodo doseženi v višini iz 1. člena tega zakona, bo izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da bi ohranil proračunsko ravnovesje, začasno zmanjšal zneske sredstev, ki so v proračunu razporejena za posamezne namene, ali začasno zadržal uporabo sredstev, ki so v proračunu razporejena za posebne namene. O takem ukrepu mora izvršni svet obvestiti Skupščino SR Slovenije in ji predlagati ustrezno spremembo proračuna.

Če proračunski dohodki presegajo v 1. členu tega zakona predvidene zneske, se presežek vloži v rezervo SR Slovenije.

4. člen

Če se med letom ustanovi nov republiški državni organ, potrdi njegov predračun izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Sredstva za delo takega organa se zagotovijo iz nerazporejenih dohodkov (proračunske rezerve).

5. člen

Če se med letom odpravi republiški državni organ, se preostala sredstva prenesejo na nerazporejene dohodke (proračunsko rezervo).

6. člen

Republiški organi in drugi uporabniki sredstev republiškega proračuna za leto 1969 morajo organizirati izvrševanje zadev in nalog iz svojega delovnega področja, v mejah sredstev, ki so jim s tem preračunom odobrena. Zato morajo republiški organi izvršiti ustrezne ukrepe, da bi z racionalizacijo dela dosegli primerno zmanjšanje stroškov za opravljanje svojih nalog in s tem v okviru zagotovljenih sredstev bolj zadovoljivo nagrajevanje svojih delavcev.

Stališča in priporočila Skupščine SR Slovenije in njenih organov, ki so povezana s finančnimi izdatki — razen tistih, glede katerih so bili že sprejeti zakoniti predpisi, ki so že v veljavi — se bodo v letu 1969 smiselno uresničila v okviru in v obsegu s tem proračunom določenih finančnih postavk.

Republiški organi ne smejo prevzemati na račun republiškega proračuna obveznosti, ki bi presegale zneske, določene za leto 1969, in tudi ne ustvarjati obveznosti za republiške proračune naslednjih let, če niso take obveznosti določene z republiškim zakonom ali s kakšnim drugim aktom Skupščine SR Slovenije oziroma z aktom izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, izdanim na podlagi zakona.

Obveznosti iz tretjega odstavka tega člena je dovoljeno prevzemati oziroma ustvarjati le, če so v aktu, s katerim take obveznosti nastajajo, zagotovljeni tudi viri dohodkov zanje.

7. člen

Če se med izvrševanjem proračuna ugotovi, da za posebne namene razporejena sredstva sploh ne bodo ali ne bodo vsa porabljena, lahko prenese izvršni svet Skupščine SR Slovenije sredstva, ki ne bodo porabljena, v proračunsko rezervo.

8. člen

Hidrometeorološki zavod SRS, luška kapitanija Koper, zavod za vodno gospodarstvo SRS ter republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo za dejavnost sanitarnega inšpektorata uporabijo dohodke, ki jih pridobijo za tehnične storitve od drugih organov, za nabavo in vzdrževanje opreme ter za redno dejavnost.

Dohodki od upravnih in poslovnih stavb, ki jih upravlja republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo, se stekajo na poseben račun in se uporabljajo za delno kritje izdatkov, ki nastanejo pri upravljanju teh stavb.

9. člen

Dohodki, s katerimi razpolaga zavod SRS za statistiko po posebnih predpisih prek posebnega računa, se uporabljajo še nadalje za namene in na način, ki je določen s temi predpisi.

10. člen

Zavod SR Slovenije za rezerve uporablja dohodke, ki jih ustvarja s svojo dejavnostjo, kot sredstva za svojo redno dejavnost. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije lahko predpiše, da zavod del sredstev uporabi za posebne namene (investicije).

11. člen

Od dohodkov po 1. členu tega zakona se vlaga v rezervni sklad SR Slovenije 2 %.

12. člen

Nosilci sredstev, razporejenih:

— v razdelku 48 »Sredstva za splošne republiške potrebe« — so:

1. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije po postavkah: Sklad Borisa Kraigherja, protokolarni stroški, sredstva za upravljanje reprezentančnih zgradb,

volitve, nadomestila funkcionarjem v službi v organih federacije, dinarsko kritje za nakup deviz, elektronski center in svet za narodno obrambo.

2. Republiški sekretariat za gospodarstvo po postavkah namena: Gospodarski posegi.

3. Republiški sekretariat za finance, po postavkah: Regres za skupinska potovanja otrok in mladine, preživnine babicam in odškodnine za prevzeta premoženja, odškodnine po sodnih sklepih, bančni stroški in obresti, stroški dvojezičnega poslovanja ter osebni dohodki duhovnikov.

4. Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo po postavkah: Razlike v pokojninah borcev NOV, dodatek zaposlenim borcem NOV, zdravstveno zavarovanje kmetov-borcev NOV, priznavalnine, invalidski dodatek, ŽFN — izdatki za varstvo, varstvo borcev za severno mejo, borčevski dodatek za borce Primorske in Istre ter komisija po 195. členu TZPZ.

5. Republiški sekretariat za prosveto in kulturo po postavki: Socialno zavarovanje umetnikov.

6. Geodetska uprava SRS po postavki: Sredstva za izdelavo geodetske karte.

7. Štab za splošni ljudski odpor SR Slovenije po postavki z istim imenom;

— v razdelku 49 »Sredstva za negospodarske investicije, za plačilo anuitet in drugih obveznosti« — so:

1. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije po postavki: Investicijsko vzdrževanje zgradb.

2. Republiški sekretariat za gospodarstvo po postavki: Sredstva za vojne zveze.

3. Republiški sekretariat za finance po postavki: Tekoče naložbe, odplačilo anuitet, izplačilo obveznosti iz prejšnjih let in sredstva za plačilo obveznosti iz prejšnjih let.

13. člen

Sredstva, ki so predvidena v predračunu republiških organov za pogodbeno dejavnost, se smejo uporabljati le v skladu s pogodbami, ki jih ti organi sklenejo z izvrševalci take dejavnosti.

14. člen

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je pooblaščen, da odloča:

— o uporabi sredstev rezervnega sklada, in sicer do višine 100 000 din v posameznem primeru, vendar samo za namene iz 1. in 3. točke 96. člena zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 36-196/64 in št. 43-334/67);

— o razdelitvi sredstev, razporejenih v razdelku: »Namenska dopolnilna sredstva občinam«.

15. člen

Pregled dohodkov republiškega proračuna za leto 1969 in njihova razporeditev sta zajeta v bilanci republiškega proračuna za leto 1969, ki je sestavni del splošnega dela proračuna.

16. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1969.

PREDLOG

amandmajev izvršnega sveta

K 1. členu:

1. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Republiški proračun za leto 1969 obsega:

	din
dohodke v znesku	607 600 000
razporejene dohodke v znesku	603 678 551
nerazporejene dohodke (tekočo prorač. rezervo) v znesku	3 921 449

K 2. členu:

2. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Od dohodkov proračuna Socialistične republike Slovenije iz 1. člena tega zakona pripada:

skladu Borisa Kidriča	4.767 %
Prešernovemu skladu	0,077 %
skladu SRS za pospešev. proizvodnje in predvajanje filmov	0,048 %
skladu SRS za pospeševanje založništva	1,028 %
skladu SRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti	2,772 %

Za 3. členom se doda nov 3. a člen, ki se glasi:

»Izvršni svet se pooblašča, da spreminja namen in višino sredstev ne glede na to, ali gre za sredstva za posebne namene ali za sredstva za redno dejavnost, če se o takem prenosu sporazume z nosilci sredstev.«

MNENJE

gospodarskega zbora

Gospodarski zbor je na svoji 58. seji dne 19. 12. 1968 obravnaval oceno izvajanja družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in razvojnih možnosti v SRS v letu 1969 in pri tem obravnaval tudi nekatere elemente gospodarjenja, ki so povezani s predlogom zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1969 in ostalimi predlogi predpisov s področja zagotavljanja sredstev za splošno porabo v letu 1969, ki jih je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo izvršni svet.

Zbor sodi, da pripravljalec predloga zakona o proračunu za leto 1969 ni dosledno upošteval načela varčevanja in nujnosti racionalizacije na področju splošne potrošnje. Že pri grobem pregledu razporeditve sredstev po glavnih namenih se vidi, da so kar redke postavke, ki se zmanjšajo v primerjavi z letom 1968. Zbor je mišljenja, da bi bilo treba voditi selektivnejšo politiko pri dodeljevanju sredstev in da bi bilo treba tudi praktično realizirati načelo varčevanja pri porabi proračunskih sredstev.

Zbor se zaveda, da so potrebe po sredstvih za splošno porabo v Sloveniji relativno večje kot v drugih večjih republikah ali državah, ker je pač slovenski prostor majhen, ker nas je malo in je cela vrsta izdatkov, ki so potrebni zaradi nacionalnega obeležja republike in s tem seveda tudi proračuna. Vendar

je tudi naše gospodarstvo sestavni del našega republiškega obeležja in tudi gospodarstvu nalagamo dokajšnje naloge v prihodnjem letu, ki jih bo pa le težko zmoglo, kolikor jih sploh bo, ker tudi gospodarstvu primanjkuje sredstev. Kolikor gospodarstvo ne bo moglo uspešno poslovati, bodo v prihodnje tudi možnosti za oblikovanje proračuna manjše, ker so poslovni rezultati gospodarstva pravzaprav tisti, ki omogočajo večji ali manjši proračun gledano trenutno za neko leto kot tudi za daljšo perspektivo. Zato zbor meni, da bi se moral eventualni presežek proračunskih dohodkov nad predvidenimi vrniti nazaj v gospodarstvo.

V tem smislu zbor predlaga naslednjo dopolnitev k predlogu zakona:

k 3. členu:

V drugem odstavku tega člena naj se na koncu stavka črta pika in doda naslednje besedilo:

»in se lahko uporabi le za intervencije v gospodarstvu po posebnem programu, ki ga potrdi Skupščina SR Slovenije.«

Zbor se v problematiko posameznih postavk proračuna ni spuščal, vendar sodi, da bi bilo treba z vso resnostjo ob tako razvejanem proračunu preveriti, ali so res vsi ti razhodki utemeljeni v predlagani višini tudi v težkih pogojih izvajanja reforme, ali niso morda nekateri kot taki ali pa vsaj glede višine posledica nekdanje večje širokogrudnosti, pa se zaradi tradicije vlečejo še naprej skozi proračun.

Kolikor ni mogoče v večji meri selekcionirati vsega že za leto 1969, pa je toliko bolj nujno, da se to pripravi za leto 1970.

Zato zbor predlaga, da bi določene službe morda v okviru sekretariata za finance ali katere druge s strokovnim sodelovanjem neproračunskih institucij tekom leta 1969 pripravile konkretne predloge za selektivnejšo proračunsko politiko. Nadalje predlaga zbor, da neodvisne strokovne organizacije izdelajo projekte racionalizacije organizacije in poslovanja organizacij na področju splošne porabe. Dosedanji rezultati racionalizacij so se v pretežni meri ustavili pri besedah in obljubah, rezultatov v številkah pa praktično ni, kar je v določeni meri tudi razumljivo, ker je praksa v gospodarstvu podobna, da uspe v uvedbi racionalizacije le zunanji, neodvisen strokovnjak.

Zbor je za svojega predstavnika v republiškem zboru določil poslanca Mihaela Savineka in v organizacijsko-političnem zboru poslanca Egona Prinčiča.

Št.: 400-37/68

Ljubljana, 19. 12. 1968

MNENJE

prosvetno-kulturnega zbora

Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije je na 49. seji dne 18. decembra 1968 obravnaval predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969 in na podlagi 76. člena svojega poslovnika sprejel naslednje

mnenje

Predlog zakona o republiškem proračunu za leto 1969 zagotavlja izpolnitev obveznosti, ki izhajajo iz sanacijskega programa vzgoje in izobraževanja kot delež republike. Ob tem pa se odpirajo problemi, kako zagotoviti ob predla-

ganih delitvenih razmerjih delež občin pri navedeni sanaciji šolstva. Predhodni izračuni namreč kažejo, da občine pri sedanji razporeditvi svojih sredstev in ob delitvenih razmerjih med njimi in republiko ne bi mogle realizirati napovedanih ukrepov za izboljšanje materialnega položaja vzgoje in izobraževanja. Zato naj se predlog republiškega proračuna za leto 1969 sooči z dejanskimi možnostmi občinskih proračunov; analiza o tem pa naj bo predložena tudi prosvetno-kulturnemu zboru. Šele na takšni osnovi bo moč argumentirano razpravljati in sklepati o ustreznosti delitvenih razmerij med občinami in republiko in o delitvi v republiškem in občinskih proračunih. S tem bo omogočeno tudi ugotavljanje realnega stanja in ocena dejanskih možnosti za uresničenje napovedane sanacije šolstva, poleg tega pa bo prav gotovo sproženo tudi vprašanje gospodarjenja v posameznih občinah, torej tudi to, katere občine in v kolikšni meri so sposobne ali pripravljene pokrivati svoje zakonske obveznosti.

Tudi pri popolni realizaciji predvidene sanacije izobraževanja in vzgoje bo v letu 1969 ostalo povsem odprto vprašanje funkcionalne baze šolstva. 6 % povišanja na osnovo iz leta 1968 ne bo pokrilo niti napovedanih podražitev. To pomeni, da bo funkcionalna baza v šolstvu v letu 1969 še nadalje siromašna, kar bo prizadelo predvsem šolsko mladino. Glede na to je bilo predloženo 10% povišanje sredstev za materialne izdatke šol; v primeru, če bi bila realizacija proračunskih dohodkov večja od predvidene, pa naj bi namenili del tega presežka tudi za materialno osnovo šolstva.

Predloženi zakon o republiškem proračunu za prihodnje leto uresničuje prvo stopnjo sanacije gmotnega položaja kulture, vendar samo za manjši del kulturnih dejavnosti, le za tako imenovane republiške kulturne institucije in akcije. Vsem drugim zavodom in akcijam, ki jih financirajo občine, mesto ali več ustanoviteljev skupaj, zaradi novih delitvenih razmerij med republiko in občinami pa grozi, da se njihov gmotni položaj v prihodnjem letu v primerjavi z letošnjim ne le ne bo izboljšal, marveč se bo celo poslabšal. Tako se bodo neenakopravnosti in razlike povečale, nasprotja zaostrila, položaj v celoti pa zapletel do kritične meje. Vsem kulturnim zavodom in akcijam v republiki je treba s samoupravnim dogovorom med ustanovitelji zagotoviti temeljno financiranje pod enakimi pogoji, ne glede na to, kdo je ustanovitelj. Upravni odbor sklada SR Slovenije za pospeševanje kulturnih dejavnosti pa naj s sredstvi, ki mu bodo ostala, ko bo po pravkar omenjenem dogovoru med ustanovitelji razporedil sredstva za temeljne dejavnosti zavodov, ki jim je ustanovitelj republika, dodatno financira delo zavodov in kulturne akcije na temelju javnih natečajev pod enakimi pogoji glede na kvaliteto, pomembnost in izvirnost programov ter ne glede na ustanoviteljstvo in teritorialno razporeditev.

Pri bilanci dohodkov in splošnega razporeda dohodkov proračuna SR Slovenije za leto 1969 naj se v osnovo za izračun prispevka od sklada skupne porabe ne štejejo sredstva, ki se dajejo temeljnim izobraževalnim skupnostim namensko za vzgojno varstvene zavode in osnovne šole ter skladom za kulturne dejavnosti oziroma za kulturne akcije. Temu ustrezno je treba dopolniti predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe.

Glede na predložene spremembe republiške ustave, s katerimi se predlaga zmanjšanje števila poslancev in skladno z zahtevo po čim večji deprofesionalizaciji naj bi bila sredstva za dejavnost republiške skupščine v postavki za posebne namene načrtovana maksimalno v višini porabe v letu 1968, presežek pa naj se preporazdeli med »nerazporejena sredstva«.

V okviru pregleda razporeditve sredstev po glavnih namenih po predlogu republiškega proračuna je predvideni indeks povečanja sredstev za osebne dohodke v predstavniških organih, republiških sekretariatih in ostalih upravnih organih v višini 112 previsok. Sredstva za osebne dohodke delavcev teh institucij naj se odmerijo tako, da bo zvišanje v skladu s splošnim povečanjem republiških proračunskih dohodkov, torej naj ne presega 8 %.

Sredstva za dejavnost republiške konference SZDL Slovenije naj se določijo v višini splošnega zvišanja proračunskih sredstev (indeks 108). Ob postopni deprofesionalizaciji političnih funkcij predlaganega povečanja ni mogoče sprejeti, pač pa naj bo prilagojeno višini predvidenega porasta republiškega proračuna; to je tudi v skladu s splošno politično orientacijo.

Predlog zakona o republiškem proračunu za leto 1969 je bil predložen pravočasno. To omogoča izdelavo zahtevane primerjalne analize glede republiškega in občinskih proračunov. Kakršnakoli časovna stiska ne bi mogla biti opravičilo, da bi temeljito ne razčistili obveznosti in pravic posameznih področij družbenih služb ter družbeno-političnih skupnosti.

Št.: 400-37/68
Ljubljana, 18. 12. 1968

POROČILA

Odbor za proračun republiškega zbora in odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora sta na skupni seji, ki je bila dne 13. decembra 1968, obravnavala predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo izvršni svet.

Uvodoma sta odbora soglašala s predlogom izvršnega sveta, naj bi predloženi zakon obravnavali po skrajšanem postopku kot zakonski predlog, ker bo s tem omogočeno, da bodo tudi občinske skupščine lahko pravočasno, se pravi še v letu 1968 sprejele svoje proračune.

V načelni obravnavi sta odbora ugotovila, da predstavlja predloženi predlog republiškega proračuna realizacijo načel in obvez, ki jih je Skupščina SR Slovenije sprejela v resoluciji o družbenoekonomskih izhodiščih za oblikovanje dohodkov in kritje potreb splošne porabe v letu 1969. Zaradi tega sta odbora v načelu soglašala s predloženo strukturo zakona o republiškem proračunu za prihodnje leto.

Pri obravnavi v podrobnostih pa sta odbora morala upoštevati dejstvo, da se je odbor za proračun republiškega zbora odločil, naj bi znašala stopnja republiškega prispevka iz osebnega dohodka 1,55 %, kar dejansko pomeni v denarju približno 4,6 milijona dinarjev. Ta znesek torej dejansko predstavlja izpad v dohodkih republiškega proračuna kot so predvideni s predlaganim zakonom o proračunu SR Slovenije. Odbora nista mogla upoštevati stališč, ki sta jih sprejela odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora, ki sta že na predhodni skupni seji znižala stopnje nekaterih republiških prispevkov tako, da bi v kvantifikaciji to pomenilo izpad predvidenih proračunskih dohodkov v znesku približno 17 milijonov 450 000 din. Spričo tega sta odbora proučila celotno

bilanco sredstev republiškega proračuna, iz katere je razviden pregled proračunskih dohodkov, kot tudi njihova razporeditev. Kljub temu pa odbora nista bila dovolj kvalificirana, da bi lahko meritorno odločala o tem, katere postavke v bilanci republiškega proračuna bi kazalo znižati ali sploh opustiti, zaradi česar se tudi nista odločila za sprejem konkretnega amandmaja k predloženemu zakonskemu predlogu. Odbora zaradi tega priporočata predlagatelju zakonskega predloga, to je izvršnemu svetu, da upošteva znižanje stopnje republiškega prispevka iz osebnega dohodka na 1,55 % in temu primerno znižanje dohodkov republiškega proračuna, in temu ustrezno spremeni 1. in 2. člen zakonskega predloga, v bilanci sredstev pa po lastni presoji zniža posamezne proračunske postavke. Odbora namreč menita, da so relacije in odnosi med posameznimi proračunskimi uporabniki izvršnemu svetu kot predlagatelju zakonskega predloga, nedvomno najbolj znani in bo zato njegova odločitev najprimernejša in najbolj kvalificirana.

Pri razpravi o posameznih proračunskih postavkah sta bila odbora mnenja, da je med postavko za negospodarske investicije neupravičeno izpadla postavka za gradnjo druge etape osnovne šole v Lendavi, kar znaša približno 628 000 dinarjev. Odbora zaradi tega prav tako priporočata predlagatelju, da tudi to upošteva pri usklajevanju predloženega zakona.

Predstavnik izvršnega sveta, ki je bil navzoč na seji, je navedena priporočila odborov vzel na znanje, čeprav si je pridržal pravico izjaviti se konkretneje o odborovih sugestijah dotlej, dokler ne bo o tem sklepal izvršni svet.

Glede na to sta odbora sklenila, da bosta o predlogu zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969 ponovno razpravljala, ko bodo razčiščena navedena vprašanja in tedaj tudi predlagala pristojnima zboroma, da zakon sprejmeta.

Odbor za proračun republiškega zbora je za svojega poročevalca določil poslanca Radoslava Jonaka, odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora pa poslanca Milana Berdena.

Št.: 400-37/68
Ljubljana, 13. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 16. decembra 1968 obravnavala predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V skladu s svojo funkcijo se komisija ni ukvarjala z vsebinskimi vprašanji glede realnosti predvidenih dohodkov republiškega proračuna in njihove razporeditve za posamezne namene, temveč se je omejila na obravnavanje predlaganega proračuna kot pravnega akta. Pri tem je ugotovila, da se po dosedanji praksi tudi republiški proračun za leto 1969 predlaga v obliki zakona. Ob tej ugotovitvi je bilo ponovno postavljeno vprašanje, ali je to v skladu s funkcijo proračuna družbeno-politične skupnosti v obstoječem sistemu financiranja, v katerem proračun ni več predpis, temveč poseben finančno-pravni instrument, ki izkazuje dohodke družbeno-politične skupnosti ter njihovo razporeditev po posameznih področjih za opravljanje nalog družbeno-politične skupnosti. Po mnenju komisije bi takemu značaju proračuna zato bolj ustrezalo, če ne bi

bil sprejet v obliki normativnega akta. Vendar pa predlagani zakon o proračunu vsebuje tudi nekatere določbe normativne narave, ki jih je sicer treba sprejeti kot predpis. Glede na to komisija predlaganega zakona ni zavrnila, meni pa, da je treba čimprej proučiti dejansko in pravno naravo akta o republiškem proračunu, katerega naj bi se v prihodnje predlagalo v obliki akta, ki bi funkciji proračuna bolje ustrezal.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K 3. členu: v drugem odstavku se besedilo »rezervo SR Slovenije« nadomesti z besedilom »rezervni sklad SR Slovenije«.

Pojem »rezerva SR Slovenije« ni pravilno definiran. V zakonski ureditvi financiranja družbeno-političnih skupnosti poznamo le »proračunsko rezervo«, ki se sicer omenja v 4. členu zakonskega predloga in »rezervni sklad SR Slovenije«, ki se tudi omenja v predloženem zakonu (11. člen). Ker je predstavnik izvršnega sveta pojasnil, da je na tem mestu mišljen rezervni sklad SR Slovenije, je komisija predlagala ustrezno spremembo besedila.

K 6. členu: v drugem odstavku se v prvi vrsti beseda »stališča« nadomesti z besedo »sklepi«; v tretji in četrti vrsti pa se besedilo »sprejeti zakoniti predpisi, ki so že v veljavi« spremeni tako, da se glasi: »sprejeti in uveljavljeni zakonski predpisi«.

Ker stališča v smislu določb poslovnika Skupščine SR Slovenije v primerjavi s priporočili, ki so v tej zvezi omenjena, ne predstavljajo skupščinskega akta, na podlagi katerega se pripravljajo zakoni in povzročajo morebitne finančne izdatke, temveč so stališča lahko le vsebina sklepov kot skupščinskih aktov — je treba ob priporočilih omeniti sklepe in ne stališča.

Druga sprememba v drugem odstavku le izboljšuje besedilo.

K 16. členu: besedilo člena se spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969.«

Ker se pričakuje, da bo zakon sprejet še pred 1. januarjem 1969, ni razloga, da bi časovno ločili uveljavitev zakona od začetka njegove uporabe oziroma, da bi določali njegovo retroaktivnost.

Št.: 400-37/68
Ljubljana, 17. 12. 1968

Odbor za socialno varstvo in odbor za otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora — poročilo z dne 11. 12. 1968, št. 400-37/68.

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje ter odbor za invalidsko varstvo in invalidsko-pokojninsko zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora — mnenje z dne 13. 12. 1968, št. 400-37/68.

PREDLOG ODLOKA

o programu za financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije

Na podlagi 151. člena ustave Socialistične republike Slovenije je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora in na seji organizacijsko-političnega zbora sprejela

ODLOK

o programu za financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije

I.

S tem odlokom se ureja financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja Slovenije do leta 1970, ki jo organizira, vodi in usmerja komisija izvršnega sveta za izdelavo koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja Slovenije.

II.

Za koncept dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja Slovenije je potrebno izdelati vse elemente, ki so podani v delovni zasnovi in programu za vsebinsko, organizacijsko, terminsko in finančno konstrukcijo raziskovalnih del za namene koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja Slovenje, ki ju je sprejela komisija izvršnega sveta za izdelavo koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja Slovenije.

Za izvršitev del pri izdelavi koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije bo SR Slovenija zagotovila do leta 1970 skupaj 3 600 000 dinarjev in sicer 2 100 000 dinarjev iz sredstev dodatnega davka od prometa blaga na drobno, ki so po točki č) 3. člena zakona o uvedbi dodatnega davka od prometa blaga na drobno in o uporabi sredstev iz tega davka (Uradni list SRS, št. 42-213/66) predvidena za študije in raziskave, 1 500 000 dinarjev pa iz sredstev republiškega proračuna za leto 1970.

III.

SR Slovenija bo do leta 1970 prispevala za dela pri izdelavi koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja Slovenije sredstva v višini 3 600 000 dinarjev za raziskave na naslednjih področjih:

	dinarjev
1. ekonomsko področje — globalna raven raziskav	1 670 000
2. socialno področje	930 000
3. posebni stroški	1 000 000

IV.

Sredstva iz II. točke tega odloka bo SR Slovenija prispevala letno takole:

	dinarjev
v letu 1968	600 000
v letu 1969	1 500 000
v letu 1970	1 500 000

V.

Za financiranje del v letu 1968 bo SR Slovenija prispevala k stroškom za izdelavo naslednjih elementov:

	dinarjev
1. ekonomsko področje raziskav	
— globalna raven raziskav	
1. statistično gradivo	100 000
2. bilance ciljev, pogojev in sredstev	110 000
3. razvojni faktorji	140 000
4. modeli in drugi računi	90 000
2. socialno področje raziskav	80 000
3. Posebni stroški	80 000
Skupno	600 000

VI.

Za izvajanje tega finančnega programa neposredno skrbi sekretar izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Nosilci del posameznih nalog bodo po sprejetju finančnega programa izdelali podrobnejše predračune z opisom obsega naloge ter z rokom dokončanja, in sicer na podlagi delovnega programa, ki ga za vsako leto določi komisija izvršnega sveta za izdelavo koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja Slovenije, potrdi pa izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predloži do konca januarja vsakega leta Skupščini SR Slovenije poročilo o izvajanju finančnega programa za preteklo leto.

VII.

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

POROČILA

Odbor za proračun republiškega zbora in odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora — poročilo z dne 13. 12. 1968, št. 30-34/68.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je obravnavala predlog odloka o programu za financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije na svoji 138. seji dne 16. decembra 1968.

Komisija k predlogu odloka ni imela načelnih pripomb, v podrobni obravnavi pa je predlagala naslednje spremembe:

K naslovu:

V naslovu naj se beseda »programu« nadomesti z besedama »finančnem programu«.

Sprememba je potrebna zaradi uskladitve z običajno in zakonsko določeno terminologijo.

K točki VI.:

V prvem odstavku naj se besede »sekretar izvršnega sveta« nadomestijo z besedama »izvršni svet«.

Sekretar izvršnega sveta namreč ni organ in mu torej ne more biti poverjena skrb za izvajanje finančnega programa. Ker je v tretjem odstavku določeno, da poroča o izvajanju finančnega programa izvršni svet, je bila komisija mnenja, naj v skladu s tem tudi za izvajanje finančnega programa skrbi izvršni svet.

Št.: 30-34/68

Ljubljana, 18. 12. 1968

PREDLOG ZAKONA

o spremembah zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev

1. člen

V 1. členu zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev (Uradni list SRS, št. 42-224/66), se stopnja »5 %« nadomesti s stopnjo »5,2 %«, besede »od 1. januarja 1967« pa se črtajo.

2. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu SRS.

PREDLOG ODLOKA

o ustanovitvi in izvolitvi komisije republiškega zbora in prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga o dopolnilnem financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti

Na podlagi 175. člena ustave Socialistične republike Slovenije sta republiški zbor in prosvetno-kulturni zbor na seji sprejela

odlok

o ustanovitvi in izvolitvi komisije republiškega zbora in prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga o dopolnilnem financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti.

I.

Ustanovi se komisija republiškega zbora in prosvetno-kulturnega zbora za pripravo predloga o dopolnilnem financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti.

II.

Komisijo sestavlja 7 članov.
Predsednika komisije izvoli komisija izmed članov na svoji prvi seji.

III.

Komisija mora pripraviti predlog o dopolnilnem financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti najkasneje do 30. decembra 1968.

IV.

V komisijo se izvolijo:
Cene Matičič, poslanec republiškega zbora,
Polde Kejžar, poslanec prosvetno-kulturnega zbora,
dr. Vladimir Bračič, član izvršnega sveta,
Janez Markoli, republiški sekretariat za finance,
Cveta Rudež, republiški sekretariat za prosveto in kulturo,
Barbara Zazula, izobraževalna skupnost SR Slovenije in
Jože Kavčič, izobraževalna skupnost SR Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora in odbor za šolstvo prosvetno-kulturnega zbora predlagata ustanovitev skupne komisije republiškega in prosvetno-kulturnega zbora za pripravo predloga o dopolnilnem financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti. Odbora izhajata s stališča, da dopolnilno financiranje vzgoje in izobraževanja že od vsega začetka ni zadovoljivo in smotrno urejeno. Vsi dosedanji napori tako izvršnega sveta, republiškega sekretariata za finance, republiškega sekretariata za prosveto in kulturo in tudi izobraževalne skupnosti SR Slovenije v preteklem letu niso rodili želenih rezultatov.

Odbora ugotavljata, da so bila sredstva, namenjena za dopolnilno financiranje temeljnih izobraževalnih skupnosti, v več primerih tudi nenamensko potrošena. Pomanjkanje ustreznih načel in meril za razdelitev dopolnilnih sredstev povzroča na eni strani stalno in naraščajoče negodovanje posameznih občinskih skupščin in temeljnih izobraževalnih skupnosti, na drugi strani pa tudi bolj ali manj upravičene in tudi neupravičene zahtevke za dopolnilna sredstva.

Odbora sta mnenja, da je s prizadevnim delom moč poiskati ustrezno in zadovoljivo sistemsko rešitev tega vprašanja. Zaradi tega sta odbora že imenovala medodborsko delovno grupo, ki je že pričela z delom. Upoštevajoč težo in nacionalno pomembnost tega problema, pa sta odbora mnenja, da je treba sedanjo medodborsko delovno grupo preosnovati v začasno komisijo republiškega in prosvetno-kulturnega zbora.

Po mnenju odborov naj sistemska rešitev dopolnilnega financiranja vzgoje in izobraževanja zajema zlasti:

— temeljna načela dopolnilnega financiranja;

— obveznosti, ki so nujne za normalno, z zakonom določeno poslovanje, izobraževalnih zavodov v okviru posameznih temeljnih izobraževalnih skupnosti;

— obveznosti, ki jih v skladu z ekonomsko sposobnostjo morajo izpolnjevati občinske skupščine do temeljnih izobraževalnih skupnosti;

— obveznosti, ki jih mora izpolnjevati republiška izobraževalna skupnost do posameznih temeljnih izobraževalnih skupnosti oziroma občinskih skupščin in obratno;

— načela poslovanja sklada republiške izobraževalne skupnosti za dopolnilno financiranje vzgoje in izobraževanja.

POROČILO

o problemih vodnega gospodarstva

I. UVOD

Odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora Skupščine SR Slovenije je po sklepu svoje 45. redne seje dne 14. 5. 1968 organiziral obisk terena z namenom podrobneje spoznati stanje v vodnem gospodarstvu v SR Sloveniji. V ta namen sta dve grupi poslancev, članov odbora skupaj s predstavniki republiškega sekretariata za urbanizem in vodnega sklada SR Slovenije v dneh od 30. 9. do 4. 10. 1968 obšli teritorij Slovenije in si v razgovorih s predstavniki splošnih vodnih skupnosti, občinskih skupščin in področnih poslancev ter s terenskimi ogledi skušala ustvariti čim popolnejšo sliko o problematiki vodnega gospodarstva pri nas. Razgovor v enaki zasedbi obenem s predstavniki prizadetih organizacij dne 14. 10. 1968 pa je skušal osvetliti položaj republiških vodnogospodarskih organov, to je republiškega sekretariata za urbanizem, vodnega sklada SR Slovenije, zavoda za vodno gospodarstvo SR Slovenije in hidrometeorološkega zavoda SR Slovenije.

Osnovni gradivi, ki sta služili za omenjeno razpravo o vodnem gospodarstvu v odboru za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora Skupščine SR Slovenije in z razgovorom o priliki obiska terena, sta:

— mnenja in predlogi pravnega sveta izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije št. 4-3/68 z dne 8. 4. 1968;

— analiza vodnega gospodarstva v SR Sloveniji, ki jo je izdelal republiški sekretariat za urbanizem št. 3-16/68 z dne 30. 4. 1968.

V navedenih gradivih so analitično obdelani kvantitativni kazalci stanja vodnega gospodarstva, pravna in organizacijska ureditev financiranja vodnega gospodarstva, in konkretni predlogi ukrepov, ki jih je na tem področju treba podvzeti. Zato sta ti gradivi sestavni del gradiva, na osnovi katerega naj skupščina razpravlja o kompleksni problematiki vodnega gospodarstva v SR Sloveniji.

Skupina poslancev in ostalih sodelujočih je neposredno na terenu preverila ugotovitve in predloge pravnega sveta ter stališča, ki jih navaja analiza o vodnem gospodarstvu ter odnos, ki ga do teh vprašanj zavzemajo občinske skupščine in vodnogospodarske organizacije.

II. PREDMET PROUČEVANJA

Skupina je želela predvsem ugotoviti obseg in sestav dejavnosti vodnega gospodarstva in s tem v zvezi proučiti tiste vodnogospodarske dejavnosti, za katere je predvsem dolžna skrbeti širša družbena skupnost; te je želela posebej proučiti glede na razliko do tistih vodnogospodarskih dejavnosti, ki jih morajo reševati neposredno zainteresirani. Skupina si je nadalje zadala nalogo, raziskati uveljavljanje sedanjega sistema financiranja in organizacije vodnega gospodarstva.

Pri uresničitvi te naloge je skupina izhajala predvsem iz analize problemov, ki se v vodnem gospodarstvu pojavljajo. Grupa je ugotovila, da v vodno gospodarstvo sodijo predvsem: obramba pred škodljivim delovanjem voda, zavarovanje vode pred onesnaženjem, smotrna oskrba z vodo za prebivalstvo in gospodarstvo, hidrotehnične melioracije zemljišč, izraba vodnih moči v energetske namene, turizem in rekreacija itd. Ti problemi se često rešujejo brez prave povezave med vodnim gospodarstvom in drugimi koristniki, kar povzroča težave pri poznejših kompleksnih ureditvah.

Terenski ogled in poročilo seveda ne bosta prinesla dokončne rešitve vseh problemov vodnega gospodarstva. Nekatere probleme bo možno urediti takoj, drugi pa bodo ostali po vsej verjetnosti še odprti. Zato naj spremljanje odnosov v vodnem gospodarstvu ostane permanentna naloga odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo, da bi tako postopoma po možnosti do leta 1970 sistemska uredili odprta vprašanja in jim poiskali ustrezne zakonodajne, finančne in organizacijske rešitve.

III. PRIKAZ STANJA IN PROBLEMOV V VODNEM GOSPODARSTVU NA OBMOČJU SR SLOVENIJE

Prikaz stanja daje samo orientacijsko sliko stanja v vodnem gospodarstvu v SR Sloveniji, pri tem pa ne predstavlja programa in ne definira prioritete urejanja vodnogospodarskih problemov v republiki.

1. Škodljivo delovanje voda

Pod škodljivim delovanjem voda razumemo delovanje hudournikov, zemeljskih in snežnih plazov, poplav in erozijo zemljišč.

Škodljivo delovanje voda se na območju SR Slovenije ponekod izraža močneje v škodljivem delovanju nižinskih tokov, vodotokov s poplavami in odnašanjem plodne zemlje (porečja Mure, Drave, spodnjega toka Save); drugod je težišče škodljivega delovanja na eroziji strmih pobočij in odnašanju velikih količin proda v dolino, kar tudi povzroča poplave (zgornja Sava, zgornja Soča); posebna problematika škodljivega delovanja voda pa nastopa na območju slovenske obale, ki je podvržena rušenju po morskih valovih, zaslanjevanju podtalnice in plodnih površin.

V SR Sloveniji je bila v preteklosti zgrajena vrsta varstvenih objektov, ki bi zahtevali obširno in drago redno vzdrževanje. Vendar zaradi nezadostnih finančnih sredstev vzdrževanju varstvenih objektov ni bila posvečena potrebna pozornost in je del teh objektov zato propadel, del objektov pa je v tehnično slabem stanju. Zato bi morali v prihodnjem obdobju:

— predvsem skrbeti za zadostno vzdrževanje obstoječih varstvenih objektov;

— z regulacijskimi ukrepi povezati posamezne varstvene objekte tako, da bi postopoma dosegli urejene odseke vodotokov;

— končno izgraditi v posameznih porečjih hidrosisteme kot kompleksni ukrep varstva pred škodljivim delovanjem voda.

Podobno je stanje vzdrževanja jezovnih naprav, ki so v preteklosti služile gospodarskim dejavnostim (mlini, žage), danes pa mnogo teh naprav propada, čeprav bi bilo vsaj nekatere od njih nujno vzdrževati kot pomembne varstvene objekte.

a) Za vodno območje Drave in Mure so najznačilnejše pogoste poplave kmetijskih zemljišč in urbaniziranih območij. Poplavam so predvsem podvržene: Apaška dolina, velik del Prekmurja, doline Ščavnice, Dravinje in Polskave. Na tem območju so bila v zadnjih letih izvedena obsežnejša dela, ki deloma še trajajo, na: Lendavskem vozlišču, gradnji in rekonstrukciji visokovodnih nasipov ob Muri, hidrosistemu Pesnice, ki zmanjšujejo nevarnost poplav in odpirajo boljše možnosti za urbanizacijo in intenzivno kmetijsko proizvodnjo. Razen tega je gornja Dravska dolina do Ptuja urejena s sistemom dravskih elektrarn.

Da bi nadalje zmanjšali škode, ki jih vode na tem območju povzročajo, bi morali v prihodnjem obdobju predvsem dograditi visokovodne nasipe ob Muri, in posvetiti posebno pozornost rednemu vzdrževanju varstvenih objektov, ki bi jih bilo na nereguliranih odsekih treba še dograditi.

b) V porečju Savinje je bil v preteklih letih najtežji problem obramba Celja pred poplavami, ki je bil toliko bolj pereč, ker je to območje gosto naseljeno in industrijsko močno razvito.

Urejanje celjskega vodnega vozlišča je bilo v preteklih letih zelo intenzivno ob znatni udeležbi sredstev celjske industrije, saj so že regulirane Savinja, Voglajna in deloma Koprivnica in Ložnica na mestnem območju. Za zavarovanje Celja je treba ta dela dovršiti, obenem pa bo treba poskrbeti za vzdrževanje obstoječih in gradnjo novih varstvenih objektov ter urediti hudourniška območja.

c) Za porečje Save s pritoki je v zgornjem toku značilno predvsem razdivjano stanje mnogih hudournikov, medtem ko se v njenem srednjem in spodnjem toku močneje izraža pogosto poplavljanje zemljišč in rušilno delovanje vode z rušenjem bregov in uničevanjem plodnih tal.

Hudourniški del porečja Save je bil razmeroma sistematično urejen od leta 1883 do 1950; od tedaj dalje pa je skrb za urejanje hudournikov padala. Predvsem je v obdobju zadnjih 15 let skoraj popolnoma prenehalo urejanje erozijskih žarišč z ozelenitvijo in zasajevanje teh površin; zaščitni ukrepi so se omejevali na gradnjo pregrad za zadrževanje proda, pa tudi teh v nezadostni meri. V tem obdobju je sprememba zakonskih predpisov povzročila, da se je iz urejanja hudourniške problematike izključilo gozdarstvo, ki je v preteklosti bilo osnovni nosilec financiranja in operativnih del pri varovanju erozijskih

površin. Smo ena od redkih držav, kjer gozdarji niso dolžni sodelovati pri urejanju hudournikov.

Zanemarjeni hudourniki povzročajo, da je danes korito Save nad Jesenicami zaprodeno in vsaka večja voda Save grozi s poplavo Jesenicam, Mojstrani in drugim naseljem, komunikacijam itd. Zaprodenost rečnega korita povzroča tudi močnejše tedence po premeščanju struge in rušenju bregov in povzroča velike škode z zaprodovanjem akumulacijskih bazenov elektrarn. Ti problemi so podobni na Tržiški Bistrici, Kokri, obeh Sorah, Kamniški Bistrici in drugih pritokih Save.

Na nižinskih delih porečja Save je le malokje stanje urejeno; večinoma so na teh delih regulacijske zgradbe v tehnično slabem stanju zaradi premajhne skrbi za vzdrževanje v preteklosti, ali pa so struge sploh neregulirane in razdivjane. To velja za Savo, obe Sori, Ljubljanico, Grubarjev kanal, Mali Graben, Mirno in Sotlo, pa tudi za druge vodotoke porečja.

Poplave ogrožajo največ Krško polje, odsek ob Savi Brežice—Jesenice na Dolenjskem, polja ob Sotli in področje Temenica—Prečna, pa tudi druge. Neurejena območja so tudi: Ljubljansko barje, dolenjska in notranjska kraška polja. Z deli, izvršenimi v zadnjih letih, je zmanjšana nevarnost poplav v dolini Mirne, na desnem bregu Save pri Čatežu in v spodnjem toku Sotle.

Da bi stanje v porečju Save izboljšali, bo treba mnogo intenzivneje urejati hudournike in erozijska žarišča, pri čemer je treba dati poudarek biološkim ukrepom: ozelenjevanju in zasaditvi površin. Izboljšati bo treba vzdrževanje starih varstvenih objektov in zgraditi nove, predvsem na ogroženih odsekih, ki smo jih omenili.

d) Stanje v porečju Soče je docela podobno stanju v zgornji dolini Save. Delovanje hudournikov je zelo intenzivno. Soška struga nad Tolminom je zaradi delovanja hudournikov in izgradnje hidroelektrarne Doblar zaprodena tako, da je Tolmin ob visokih vodah Soče dostopen samo po cesti na levem bregu Soče in Kobarida, torej popolnoma odrezan od sveta. Tako stanje povzroča tudi pogoste poplave Idrijce v Idriji. Stanje v sami Idriji se z deli, ki so bila izvršena v zadnjih letih s pomembno udeležbo sredstev rudnika živega srebra sicer izboljšuje, vendar bo treba vložiti še znatna sredstva za odpravo nevarnosti poplav.

Posebnost porečja Soče je stanje v Vipavski dolini, kjer poplave ogrožajo Vipavo, Ajdovščino in polja ob spodnjem toku Vipave; ogrožena je tudi dolina Reke v Goriških Brdih, kjer se prepleta škodljivo delovanje hudournikov in poplav.

V prihodnjem obdobju bi bilo treba sistematično urediti hudourniški del porečja, da bi s tem omilili zaproditev bazenov soških elektrarn in pomagali urediti območje Tolmina; pri reševanju tolminskega vozla bo posebej potrebno proučiti rekonstrukcijo cestnih povezav z namenom, da glavne komunikacije tudi ob večjih vodah Soče ne bi bile poplavljene. Treba bo tudi na tem področju intenzivneje vzdrževati zgrajene varstvene objekte in zgraditi nove za odpravo škod.

e) Vodno območje obalnega morja s pritoki označuje specifična problematika vplivov morja na območja, ki se kažejo v razdiralnem delovanju morja na obalo, zaslanjevanju podtalnice in zemljišč posebno v depresijskih predelih (zamočvirjenje Sečoveljskih solin). V notranjosti območja pa se pojavlja škodljivo delovanje hudournikov, ki je še posebno intenzivno zaradi geološke sestave

tal, pa tudi nevarnost poplav na neurejenih odsekih Notranjske Reke, Rižane, Badaševice in Dragonje.

Problemi tega območja so še pomembnejši zato, ker gre za predele, kjer se intenzivno razvijata turizem in industrija, tako v obalnem pasu kot v dolini Notranjske Reke.

2. Onesnaženje voda

Odpadne vode prebivalstva in industrije povzročajo v SR Sloveniji izredno onesnaženje vodotokov, ki je ponekod doseglo že tako mero, da voda ni uporabna niti za tehnološke namene, še manj pa za pitje. Posebej je pereč vpliv onesnaženih vodotokov na kakovost podtalnice. Tako stanje negativno vpliva tudi na razvoj rekreacije, turizma in ribištva.

Največje koncentracije onesnaženih voda se pojavljajo v okolici velikih naselij in industrijskih središč. Z odplakami so najbolj obremenjene: Mura v celoti, Dravinja pod Slov. Konjicami, Meža pod Črno, Paka pod Šoštanjem, Savinja z Voglajno pod Štorami in Celjem, Sava pod Jesenicami, Kranjem, Ljubljano, Zagorjem, Ljubljanica pod Vrhniko in Ljubljano in Notranjska Reka pod Ilirsko Bistrico. Naša naselja imajo večinoma slabo urejeno kanalizacijsko omrežje, kar je tudi eden od vzrokov, ki onemogoča organiziran pristop k čiščenju odplak in zato povzroča velik del onesnaženja vodotokov.

Čeprav so v preteklosti zakonski predpisi zahtevali, da investitorji zgrade čistilne naprave, oziroma na obstoječe proizvodne kapacitete dodatno opremijo s čistilnimi napravami, do uresničitve te naloge ni prišlo. Eden od osnovnih vzrokov, da se čistilne naprave niso gradile, je bil v tem, da so banke pri odobravanju investicijskih kreditov za novogradnje ali rekonstrukcije dosledno črtale iz investicijskih programov sredstva za gradnjo teh naprav. Drugih virov sredstev za gradnjo čistilnih naprav pa ni bilo. V srednjeročnem programu vodnega sklada SR Slovenije, ki ga je potrdila Skupščina SR Slovenije, so bila predvidena sredstva za kreditiranje gradnje čistilnih naprav v višini 400 000 000 S din. Zaradi izpada sredstev 1,5 % prometnega davka na maloprodajo blaga in nedoseganje plana vplačil vodnega prispevka pa so bila ob rebalansu programa ta sredstva v glavnem črtana. Dalje mormo med vzroki za to, da se čistilne naprave ne gradijo, našteti tudi premajhno iniciativo komunalnih delovnih organizacij v tej smeri. Komunalne organizacije so marsikje organizacijsko in strokovno prešibke, da bi mogle odigrati aktivno vlogo pri napredku gradnje čistilnih naprav.

Neurejeno financiranje gradnje čistilnih naprav je torej eden od osnovnih vzrokov za to, da so naši vodotoki iz leta v leto bolj onesnaženi.

Čeprav se zbira vodni prispevek deloma tudi od izpuščene onesnažene vode, se zaradi premajhnih sredstev vodnega sklada tudi ta del prispevka usmerja v vzdrževanje in gradnjo varstvenih vodnogospodarskih objektov.

Na terenu so se glede načina rešitve tega problema uveljavila naslednja stališča:

— izgradnja čistilnih naprav naj se odvija organizirano po vnaprej določenem in sprejetem programu za zaključena regionalna območja (kompleksno reševanje problema);

— zagotoviti je potrebno delovnim organizacijam kreditna sredstva za gradnjo čistilnih naprav (parcialno reševanje problema);

— vodni prispevek za izpuščeno onesnaženo vodo naj dobi namenski značaj in naj se vlaga izključno v gradnjo čistilnih naprav in kolektorjev;

— na terenu je treba usposobiti organizacije (izmed obstoječih komunalnih delovnih organizacij ali pa splošnih vodnih skupnosti), ki bodo nosile organizirane akcije za izgradnjo čistilnih naprav.

3. Oskrba z vodo

V preteklosti je vladala nejasnost okrog vprašanja, ali spadajo problemi preskrbe s pitno vodo v domeno komunalnega gospodarstva, ali v domeno vodnega gospodarstva. V zadnjih letih se v praksi vse bolj uveljavlja gledanje, da odkrivanje, zavarovanje in bilanciranje virov pitne vode po količini in kvaliteti sodi v področje dela vodnega gospodarstva, dočim izkoriščanje in razdeljevanje pitne vode potrošnikom (vodovodi) sodi v področje dela komunalnih delovnih organizacij. Vendar tudi ta delitev ne more veljati kot pravilo povsod, ker se interesi in možnosti komunalnega in vodnega gospodarstva pogosto prepletajo. Ti odnosi so najteže rešljivi na območjih, ki so za preskrbo s pitno vodo deficitarna, zato pa zahtevajo širše, regionalne, tehnično zahtevnejše in dražje rešitve, kjer je sodelovanje med komunalnim in vodnim gospodarstvom edini izhod.

Zato je ravno na deficitarnih območjih: Primorski Kras, Notranjska, Dolenjski Kras z Belo krajino, Slov. gorice, del Prekmurja — prevladalo gledanje, da je zanje problem preskrbe s pitno vodo enakovreden problemom obrambe pred odvečno vodo na poplavnih področjih.

Naloga vodnega gospodarstva je torej predvsem raziskati in zavarovati možne vire pitne vode in sodelovati pri izgradnji vodovodov na deficitarnih območjih. Enaka zahteva se postavlja tudi za raziskavo in zavarovanje termalnih in zdravilnih vrelcev, pomembnih v nacionalni ekonomiki.

Jasnejši so odnosi pri preskrbi industrije s tehnološko vodo, kjer vodnogospodarske organizacije v praksi skrbe za zavarovanje in dobavo potrebnih količin vode. Ena od pomembnih nalog vodnega gospodarstva je, da sodeluje pri izbiri regionalnih lokacij za nove industrijske kapacitete tako, da bodo te čim ugodneje locirane glede na razpoložljive in ekonomsko dosegljive vodne rezerve.

4. Melioracije zemljišč

Politika, ki se je uveljavljala v vodnem gospodarstvu v preteklih 20 letih, je bila v veliki meri odraz kmetijske politike. Tako organizacija, študijsko in projektivno delo, kot zbiranje sredstev je sledilo predvsem ciljem razvoja in napredka kmetijstva. Vodni prispevek se je zbiral in trošil v veliki meri za naloge, ki jih je narekovala takratna kmetijska politika. Zato so se v preteklem obdobju pričete melioracije financirale iz sredstev vodnega prispevka (Pesnica, Rižana, Semedela, Sečovlje in druga območja). Po sprejemu temeljnega in republiškega zakona o vodah pa je vodni prispevek dobil drugačno vsebino. Sredstva prispevka služijo predvsem vzdrževanju varstvenih objektov, kamor melioracije vsaj v celoti ne sodijo.

Na terenu je prevladalo mnenje, da tudi hidrotehnične melioracije spadajo v sklop nalog vodnega gospodarstva, posebno če se smiselno uspešno rešujejo v okviru vodnogospodarske ureditve povodja oziroma vodnega območja. Taka orientacija zagotavlja tudi v makroekonomskem pogledu najugodnejše rezultate pri povečanju proizvodnega potenciala zemlje in naseljevanja kmetijskega prebivalstva.

Seveda pa je v pogledu financiranja integralnih melioracijskih del treba razmejiti odgovornosti in dolžnosti, ki jih ima širša družbena skupnost do vlaganj prvenstveno prek dveh najbolj zainteresiranih gospodarskih panog, tj. vodnega gospodarstva in kmetijstva od odgovornosti in nalog neposrednih koristnikov melioriranih zemljišč. Predstavniki občin in vodnih skupnosti menijo, da je vodno gospodarstvo dolžno poskrbeti za regulacijo in obrambo pred poplavami melioracijskih zemljišč, medtem ko je osuševanje ter namakanje teh zemljišč neposredna skrb kmetijske dejavnosti.

Pri reševanju problemov melioracije zemljišč v določenem obdobju je nujno potrebno tesno sodelovanje med vodnim gospodarstvom in kmetijstvom, da se bodo integralne melioracije lahko izvajale časovno in finančno skladno po vnaprej začrtanem in sprejetem programu. Le na osnovi takega dogovora bodo vodnogospodarske organizacije lahko opravile to nalogo ob upoštevanju potreb, možnosti in ekonomskih aspektov gospodarjenja.

Predstavniki občin in vodnih skupnosti menijo, da je širša družbena skupnost dolžna poskrbeti za regulacije in obrambo pred poplavami melioracijskih zemljišč, medtem ko je financiranje osuševanja in namakanje teh zemljišč neposredna skrb prizadetih gospodarskih panog.

Poseben problem pa je obveznost plačevanja anuitet za že izvršene melioracije v preteklosti, za katere so vodne skupnosti najemale kredite pod takratnimi pogoji zbiranja vodnega prispevka. Te obveznosti bremenijo v preveliki meri bodisi vodno skupnost, bodisi koristnika zemljišča. Upravni odbor vodnega sklada SR Slovenije je zato že prevzel obveznost delnega plačila teh anuitet.

5. Energetika — izraba vodnih moči

Izraba vodnih moči kot panoga energetike je tudi pomembna veja vodnega gospodarstva. Za energetske posege v vodni režim velja, da jih je potrebno skrbno uskladiti z zahtevami drugih vodnogospodarskih in gospodarskih panog, da bi tako dosegli optimalne rešitve.

V preteklosti se je izgradnja hidroenergetskih objektov pogosto odvijala ločeno od vodnega gospodarstva in je zato prihajalo do posegov v vodni režim, ki niso bili vedno v zadostni meri koordinirani z drugimi zahtevami. Tako stanje je povzročalo tehnične in pravne probleme, ki še danes niso v celoti rešeni.

V bodočnosti bo treba posebno pozornost posvetiti koordinaciji prizadevanj za izgradnjo objektov za izrabo vodnih moči z drugimi vodnogospodarskimi interesi, da bi tako lahko optimalno izkoristili energetske objekte tudi za izboljšanje pretočnega režima vodotokov (rezanje visokovodnih konic), za ustvarjanje akumulacij za namakanje zemljišč in preskrbo z vodo in podobne namene. Posebej je treba vnaprej ovrednotiti vpliv energetskih akumulacij na kakovost podtalnice sosednjih območij.

IV. OCENA VZROKOV IN POSLEDIC OPISANEGA STANJA V VODNEM GOSPODARSTVU

Splošna ugotovitev obhoda terena je, da stanje v vodnem gospodarstvu SR Slovenije ni zadovoljivo; pojavljajo se nerešena vprašanja v takem obsegu in s tolikšno težo, da ta že presega okvire normalnih težav, s kakršnimi se srečuje naše gospodarstvo.

Vzrok takega stanja je, da je razvoj vodnega gospodarstva v zadnjih 20 letih očitno zaostajal za hitrim razvojem gospodarstva, urbanizacije prometne mreže in drugih panog, ki so vse z vodnim gospodarstvom najtesneje povezane in mnogokrat tudi od njega močno odvisne. Tako je na primer:

— vprašanje obrambe pred poplavami celjskega vozlišča postajalo vse resnejše zaradi močnega industrijskega razvoja in intenzivne stanovanjske graditve v Celju;

— zahteve za regulacijo in obrambo pred poplavami v povodju Mure, Pesnice, Ščavnice in spodnje Save so postale vedno bolj intenzivne zato, ker v zadnjem času kmetijstvo vse bolj išče novih plodnih površin, katere na drugi strani naglo izgublja zaradi pospešene urbanizacije;

— problem urejanja hudournikov je postal pereč tudi zato, ker gozdna gospodarstva večinoma niso več finančno sodelovala pri urejanju hudournikov, češ da to ni predmet njihove dejavnosti;

— ker zaradi pomanjkanja finančnih sredstev še za najnujnejša vzdrževalna dela v dolinah nismo bili v stanju urejati probleme v gorah in ker so nas na škodljivi razvoj dogajanj v visoko ležečih erozijskih žariščih opozorile šele abnormalne velike količine proda, ki so nam pričele zasipati dolino, ceste in naselja.

Razlog za zaostajanje vodnega gospodarstva za splošnim razvojem moramo iskati predvsem v podcenjevanju problemov vodnega gospodarstva, kar je razumljivo, ker smo zavestno razvijali industrijo na račun drugih panog. K zaostajanju razvoja vodnega gospodarstva pa so pripomogla tudi diametralno nasprotna gledanja na vodno gospodarstvo: od pojmovanja vodnega gospodarstva kot gospodarske dejavnosti so se v preteklih časovnih obdobjih ta gledanja spreminjala, vzpredno pa se je spreminjala zakonodaja, organizacija in sistem financiranja vodnega gospodarstva. Tako je na primer za časa Avstro-Ogrske in stare Jugoslavije vodno gospodarstvo bilo organizirano kot javna služba; po osvoboditvi je bilo vodno gospodarstvo privesek kmetijstva, po sprejemu temeljnega zakona o vodah pa je že dobilo obeležje gospodarske dejavnosti, za katero pa je še vedno dolžna skrbeti širša družbena skupnost. Vsa ta različna obravnavanja vodnega gospodarstva v posameznih obdobjih so imela za posledico vrsto reorganizacij in so zamegljevala vsebino vodnega gospodarstva in njegov dolgoročen značaj. Iz tega razloga je tudi kadrovska struktura strokovnih delavcev, ki danes delajo v vodnem gospodarstvu, v glavnem nezadovoljiva, saj niti gospodarska organizacija, niti šola nista stimulirali mladih za to stroko. Zato ni slučaj, da v vodnem gospodarstvu delajo v glavnem starejši strokovnjaki, ki jih na stroko veže bolj dolgoletna tradicija in ljubezen do stroke, kot pa perspektiva te panoge.

Rezultat opisanih sprememb v obravnavanju vodnega gospodarstva so današnje operativne organizacije splošne vodne skupnosti. Te so v letih svojega obstoja in delovanja po najboljši moči sledile razvoju in tretmaju vodnega gospodarstva. Opravile so predvsem pri varstvu pred vodami veliko in koristno delo in so začele zbirati okrog sebe tudi mlajše strokovne delavce, kar vse daje zagotovilo, da lahko z zaupanjem pričakujemo njihov nadaljnji razvoj. Specifični položaj posameznih območij vodnih skupnosti pa je privedel do tega, da so te organizacije danes na različnih stopnjah razvoja in da njihov odnos do vodnega gospodarstva ni povsod enak. Tako na primer je splošna vodna skupnost Drava—Mura od vseh vodnih skupnosti še najbližja gospodarski organizaciji in je tudi njen odnos do vodnega gospodarstva usmerjen v sistem

tržnega gospodarjenja z vodo, kar je pogojeno z višjo stopnjo urejenosti vodotokov in razvitejšim gospodarstvom njenega območja, Na drugi strani je na primer splošna vodna skupnost Soča bližja prvotnemu značaju organizacije vodnega gospodarstva v smislu javne službe, kar je pogojeno z nižjo doseženo stopnjo urejenosti vodotokov in manjšim gospodarskim potencialom njenega območja.

Opisano stanje vodnega gospodarstva narekuje, da je potrebno obdelati definicijo vodnega gospodarstva in odnos vodnogospodarskih organizacij do njega, da bi tako dosegli v bistvenih vprašanjih enotno postavljen obseg zadolžitev in odgovornosti.

Na terenu se je oblikovala ugotovitev, da ima voda značaj splošnie dobrine, ki jo je treba negovati in z njo ravnati gospodarno, ker je bo v bližnji bodočnosti že primanjkovalo. Zato je po mnenju večine predstavnikov vodnih skupnosti in občinskih skupščin širša družbena skupnost dolžna skrbeti za zavarovanje širših in dolgoročnejših družbenih interesov v vodnem gospodarstvu na račun ožjih interesov posameznikov, za medsebojno usklajevanje različnih interesov pri posegih v vodno gospodarstvo.

Na sedanji stopnji družbenega in gospodarskega razvoja in stanja vodnega gospodarstva nosi širša družbena skupnost brez dvoma tudi finančno skrb in odgovornost za ureditev osnovnih vodnogospodarskih problemov kot so: obramba pred poplavami in regulacija vodotokov, ureditev hudournikov, odkrivanje in zavarovanje virov pitne vode, termalnih in zdravilnih vrelcev itd.

Vodnogospodarski posegi rabe in izkoriščanja vode, ki direktno zadevajo znanega uporabnika vode, pa so načeloma skrb tega uporabnika. Med tovrstne naloge sodijo: melioracije zemljišč, gradnja vodovodov za naselja in industrijo, energetska izraba vode.

Ostre meje med naštetima skupinama nalog seveda ni mogoče potegniti. Pri reševanju marsikatere naloge se bodo srečali interesi in obveznosti širše družbene skupnosti, z interesi neposrednih koristnikov. Zato je vsak posamezen vodnogospodarski problem mogoče postaviti v ustrezno skupino šele po predhodni temeljiti presoji. So namreč primeri, ko je koristnik vodnogospodarskega posega sicer znan, vendar je intervencija družbe potrebna zaradi velikega razkoraka med ekonomsko zmogljivostjo koristnika in potrebnimi vlaganji ali tudi sicer zaradi družbene pomembnosti problema. Taki primeri so na primer: organizirana gradnja čistilnih naprav, preskrba s pitno vodo na Krasu, kmetijske melioracije. So pa tudi primeri, ko vodnogospodarski objekt služi več namenom istočasno in nastopajo zato pri njem koristniki različnega značaja kot na primer: akumulacije na območju Celja, ki bodo služile za zadrževanje velikih voda in istočasno za preskrbo celjske industrije s tehnološko vodo. V takih primerih je torej treba točno razmejiti obseg pravic in dolžnosti med družbeno skupnostjo in koristnikom.

Naštete tri pojavne oblike odnosov v vodnem gospodarstvu že nakazujejo vsebino, naloge in smer razvoja vodnega gospodarstva. V prvem obdobju je potrebno predvsem normalizirati stanje na področju vodnega gospodarstva in tej stroki postaviti temelje, da v nadaljnjem obdobju z upoštevanjem specifičnosti razvoja stroke na posameznih vodnih območjih ter s povečanim gospodarskim interesom direktnih in indirektnih koristnikov, pričela postopoma prehajati na poslovanje po ekonomskih principih. V tem obdobju bodo vsekakor potrebna znatna družbena vlaganja, ki se pa bodo seveda zmanjševala, kolikor bo rasla ekonomska moč samega vodnega gospodarstva. Takemu rzvoju in

stremljenju pa je seveda potrebno prilagoditi zakonodajo, organizacijo in sistem financiranja vodnega gospodarstva ob upoštevanju dejstva, da vodnega gospodarstva ni mogoče obravnavati kratkoročno. Dogajanja v vodnem gospodarstvu namreč nujno terjajo dolgoročno kontinuiteto opravljanja nalog.

a) Zakonodaja

Zvezna zakonodaja mora predvsem definirati pojem vodnega gospodarstva in določiti odgovorne nosilce posameznih nalog, kjer mora biti posebej natančno določena vloga in odgovornost širše družbene skupnosti pri reševanju vodnogospodarskih vprašanj. Zato ima lahko zvezni zakon o vodah le značaj splošnega zakona, republike in občine pa naj s svojimi pravnimi akti urejajo konkretne probleme, ki se pojavljajo v posameznih območjih in povodjih. Republiški in občinski predpisi s področja vodnega gospodarstva morajo biti konkretni in morajo upoštevati vsakokratno doseženo stopnjo razvoja na tem področju.

b) Sistem finaciranja

Sedanji sistem financiranja vodnega gospodarstva je zasnovan na vodnem prispevku, ki se zbira v republiškem vodnem skladu, na odškodninah za melioracijske in protierozijske sisteme, ki se zbirajo v splošnih vodnih skupnostih, in na namenskih prispevkih občin in delovnih organizacij, ki se prav tako zbirajo v splošnih vodnih skupnostih. Z ustanovitvijo republiškega vodnega sklada je bil na področju financiranja vodnega gospodarstva napravljen v preteklih letih velik napredek, saj je način centralnega zbiranja in razdeljevanja sredstev omogočil tudi prelivanje sredstev z bolj urejenih na ogrožena območja. Republiški vodni sklad je s svojim vplivom in svojimi nalogami pravzaprav izvajalec nalog in obveznosti, ki naj jih ima splošna družbena skupnost na področju vodnega gospodarstva.

Vloga širše družbene skupnosti se je na terenu močno odražala zlasti v obdobju, ko se je v republiški vodni sklad stekal tudi del sredstev 2 % prometnega davka na maloprodajo blaga. Z usahnitvijo tega vira pa je dohodek vodnega sklada danes le vodni prispevek, kar je v precejšnji meri zmanjšalo finančni potencial za uresničitev nalog, za katere je dolžna skrbeti širša družbena skupnost. Posledica tega dejstva se kaže v tem, da je treba zaradi nezadostnih finančnih sredstev srednjeročni program vodnega sklada iz leta v leto spreminjati in določene naloge prenašati na kasnejša leta. Tako stanje financiranja prav gotovo ne daje jasne, dolgoročne in stalne perspektive vodnemu gospodarstvu.

Obisk terena je potrdil ugotovitev, da današnji sistem zbiranja sredstev ne omogoča uveljavljanja splošno deklariranega načela, da skrb za vodo v tej ali oni obliki prizadeva vsakega občana, ne pa samo tistih delovnih organizacij, ki vodo uporabljajo ali onesnažujejo. Če hočemo to načelo uresničiti, moramo kot osnovni vir sredstev za urejanje tistih vodnogospodarskih problemov, ki sodijo v domeno širše družbene skupnosti, uvesti obremenitev najširšega kroga občanov; vodni prispevek v sedanji obliki pa naj ostane kot dopolnilni vir sredstev za te namene.

Ko bomo vzpostavili sistem financiranja, osnovan na opisanih načelih, in dosegli potrebno višino zbranih sredstev, bo možno tudi uresničiti zahtevo terena, naj se vodni prispevek, zbran iz naslova izpuščene onesnažene vode, namensko uporabi za gradnjo čistilnih naprav in kolektorjev.

Če hočemo vodnemu gospodarstvu zagotoviti stalen, dolgoročen in smotrn razvoj, potem mora centralen republiški vodni sklad postati finančno sposoben

za pokrivanje obveznosti širše družbene skupnosti do vodnega gospodarstva. Skladu je treba zagotoviti sredstva v potrebni višini, ki naj se zbirajo na širši osnovi kot se zbirajo danes.

Pri tem pa je treba krepiti in podpirati lokalno inciativo za financiranje lokalnih vodnogospodarskih potreb in jačiti ekonomsko moč vodnogospodarskih organizacij, da bodo v čedalje večji meri sposobne same prevzemati nase naloge s področja vodnega gospodarstva.

Razumljivo je, da ni mogoče čez noč uresničiti opisanega sistema financiranja, pač pa je nujno, da se te zahteve terena jasno ocenijo kot perspektiva razvoja financiranja vodnega gospodarstva in da se predlagana načela upoštevajo v predlogu perspektivnega programa gospodarskega razvoja republike.

c) Organizacija vodnega gospodarstva

Pri obisku terena je bila močno poudarjena zahteva, naj se v vodnem gospodarstvu ne izvajajo ponovne reorganizacije, ker le-te samo zavirajo normalno delo, pač pa je treba sedanje organizacijske oblike dopolniti in utrditi tako, da bodo sposobne razvijati vodno gospodarstvo v že nakazani smeri.

Prav tako je teren postavil zahtevo po dobro organizirani in s strokovnimi kadri dobro zasedeni enotni strokovni službi v merilu republike, in po dobri vertikalni povezavi med terenom in republiškimi vodnogospodarskimi organizacijami. Bili so celo predlogi, naj se osnuje pri izvršnem svetu posebna komisija za vodno gospodarstvo, ki naj jo sestavljajo prominentni strokovnjaki s tega področja.

Navedenim zahtevam je treba prilagoditi organizacijo organov, ki na nivoju republike delujejo v vodnem gospodarstvu.

Na terenu je bilo ugotovljeno, da je republiška upravna služba, organizirana v republiškem sekretariatu za urbanizem kadrovsko prešibko zasedena in ni kos vsem nalogam, ki jih ji vodno gospodarstvo nalaga.

Da bi bilo možno republiški upravni organ v celoti napraviti odgovoren za izvajanje politike, ki jo določa Skupščina SR Slovenije, in s tem zagotoviti učinkovit vpliv širše družbene skupnosti na vodno gospodarstvo, je treba pri republiškem upravnem organu koncentrirati vse republiške upravne naloge in dolžnosti.

Zlasti je zato potrebno okrepiti inšpekcijsko službo v republiki in medobčinske inšpekcijske službe, ker se je na terenu pokazalo, da strokovnih občinskih inšpekcij skoraj ni, kjer pa so, niso učinkovite. Občine ponekod smatrajo, da je območje občine premajhna enota za učinkovito delo občinske vodnogospodarske inšpekcijske službe. Bili so tudi predlogi, naj bi se inšpekcijske vodnogospodarske pristojnosti v celoti prenesle na republiko.

Podobno kot zahteva za dobro organizirano in učinkovito upravno službo se postavlja tudi zahteva za čim kvalitetnejšo strokovno-tehnično službo, ki bo sposobna dajati ton in usmeritev tehničnemu napredku vodnega gospodarstva v republiki. V tej smeri je treba krepiti in razvijati dejavnost in kadrovsko zasedbo zavoda za vodno gospodarstvo SR Slovenije.

Organizacijsko shemo zavoda je treba izpopolniti tako, da bo ta pokrivala vsa strokovna področja vodnega gospodarstva. Le tako organiziran zavod bo lahko v pomoč republiški upravi, vodnemu skladu in terenu. Podobna načela bi se morala uveljaviti tudi za hidrometeorološki zavod SR Slovenije, zlasti za tisti del njegove dejavnosti, ki sodi v vodno gospodarstvo.

Organizacije, pristojnosti in funkcij vodnega sklada SR Slovenije v sedanjem obdobju ne bi kazalo spreminjati; nasprotno, jačiti je treba njegovo

materialno moč in s tem njegovo odgovornost za uresničitev programa, ki ga sprejema Skupščina SR Slovenije. V skladu naj se kot dosedaj centralno v merilu republike zbirajo in razdeljujejo sredstva za reševanje problemov, ki zanje skrbi širša družbena skupnost. Ker dosedanji izvori sredstev vodnega sklada tako po vsebini kot po obsegu ne pokrivajo vseh potreb in nalog, ki jih ima pred seboj vodno gospodarstvo, je treba predvsem kompleksno proučiti in izdelati sistem financiranja vodnega gospodarstva in opredeliti naloge, ki spadajo v domeno širše družbene skupnosti. Na tej osnovi je treba za obdobje po letu 1970 izdelati program razvoja vodnega gospodarstva, zagotoviti za izvajanje tega programa zadosten, stalen in reden dotok sredstev.

Terenski ogled je pokazal, da občine v glavnem vodnogospodarske upravne službe nimajo. Zaradi tega stanja prihaja do škodljivih in nesmotrnih posegov kot so: gradnja novih naselij na poplavnih področjih, nesmotrna in vodnogospodarsko škodljivo izvedena gradnja cest in mostov ipd. Prav tako je stanje v pogledu občinskih inšpekcijskih služb.

Nujno je zato treba izboljšati kvaliteto upravnega vodnogospodarskega dela na občinah in ojačiti njihove inšpekcijske službe. Upravne naloge naj bi občine opravljale v čim tesnejšem strokovno-tehničnem sodelovanju s področnimi vodnimi skupnostmi, medtem ko je občinske inšpekcijske službe treba organizirati v obliki medobčinskih služb za zaključena vodna območja ali pa za področja splošnih vodnih skupnosti.

Glede splošnih vodnih skupnosti je terenski ogled pokazal, da so opravičile svoj obstoj in da so z družbenimi sredstvi, ki so jim bila zaupana, smotrno gospodarile, posebno še, ker so uspele ta sredstva obogatiti s prispevki občin, organizacij in občanov. Pokazal je tudi, da sedanje organizacije splošnih vodnih skupnosti in njihove prostorske razmestitve danes ne kaže menjati, ker se je v zadnjih letih utrdil odnos med vodnimi skupnostmi, občinami, delovnimi organizacijami in občani. Medsebojni stiki so tesni, konstruktivni in uspešni, kar daje poroštvo za solidno delo tudi v bodoče.

Pokazalo pa se je, da bi bilo treba zagotoviti med vodnimi skupnostmi večjo enotnost v izvajanju vodnogospodarske politike, enotnost v programiranju in določanju prioritete pri realizaciji delovnih nalog. Posebno se ta zadeva kaže na porečju Save, kjer delujejo 4 splošne vodne skupnosti (Kranj, Ljubljana, Celje, Novo mesto). Izražene so bile misli, da je tako enotnost možno doseči prek ustrezne oblike poslovnega sodelovanja in ob pomoči dobro organizirane obstoječe strokovno-tehnične in upravne organizacije na nivoju republike.

Pri delu splošnih vodnih skupnosti se kaže tudi nujna potreba po tesnem in trajnem sodelovanju z drugimi neposredno prizadetimi panogami: komunalnim gospodarstvom, cestnim gospodarstvom, gozdarstvom, kmetijstvom. Danes tovrstnega stalnega, organiziranega in sistematičnega sodelovanja praktično ni; organizacije se srečujejo kampanjsko pri reševanju posameznih konkretnih nalog, ali pa sploh ne. Tako na primer so na terenu redki primeri sodelovanja med vodnimi skupnostmi in gozdnimi gospodarstvi. Drugod pa takega sodelovanja ni, zato prihaja na primer v gozdarstvu do nekontroliranih posegov, ki povzročajo vodnemu gospodarstvu in drugim prizadetim nenadomestljive škode (erozije, hudourniki).

Terenski ogled je pokazal, da se v delu splošnih vodnih skupnosti prepletajo trije elementi. Kot prvo nalogo opravljajo vodne skupnosti opravila, ki jim jih družbena skupnost nalaga v okviru družbene skrbi za zavarovanje pred vodo in zavarovanje vode. Drugič opravljajo vodne skupnosti tista vodna go-

spodarska opravila na svojem območju, ki jim jih poverjajo koristniki vodnogospodarskih del (občine, organizacije, občani). Tretjič vodne skupnosti prevzemajo najrazličnejša, predvsem strojna zemeljska dela na osnovi naročil neposrednih investitorjev, podobno kot to delajo gradbena podjetja. Taka dela prevzemajo vodne skupnosti tudi izven svojega območja.

Raznolikost opravil in prepletanje posameznih funkcij vodnih skupnosti narekujejo potrebo, da se status vodnih skupnosti točneje opredeli s posebnim predpisom, ki naj določi, katere naloge mora vodna skupnost opravljati v imenu in za račun družbe, kakšno organizacijo mora za opravljanje teh nalog imeti in kolikšna je njena odgovornost do pravilne realizacije teh nalog. S tem v zvezi so nekateri predstavniki občinskih skupščin predlagali, da naj se sprejme ta predpis podobno kot je to urejeno z zakonom o komunalnih delovnih organizacijah posebnega družbenega pomena.

Pri proučevanju organizacije vodnega gospodarstva na terenu se je pokazalo, da urejanje hudournikov kot pomembno področje dela v sedanji organizaciji ni urejeno. Za probleme hudourništva so sicer odgovorne področne vodne skupnosti, ki so najnujnejša dela na hudournikih v preteklem obdobju pogodbeno oddajale edini organizaciji, specializirani za hudourniška dela, podjetju za urejanje hudournikov. Pomanjkanje finančnih sredstev na eni, na drugi strani pa dejstvo, da v hudourništvu nismo imeli strokovno usposobljene odgovorne organizacije, ki bi istočasno vršila vsa tehnična in biološka dela na urejanju hudournikov, je privedlo do tega, da so mnogi zgrajeni obrambni objekti pričeli propadati, novih pa ni bilo moč graditi po kompleksnem, vnaprej začrtanem programu. Tako stanje je že v letošnjem letu privedlo vodni sklad SR Slovenije do sklepa, da je izločil določena namenska sredstva za urejanje hudournikov na račun zmanjšanja sredstev za ostale potrebe vodnega gospodarstva. Za učinkovito realizacijo takega sklepa vodnega sklada in organizirane skrbi za urejanje hudournikov je potrebno postaviti odgovorno strokovno in operativno organizacijo, ki bo sposobna tehnično in strokovno reševatati vse probleme s področja hudourništva na celotnem območju republike, ne glede na območja posameznih vodnih skupnosti.

Te ugotovitve in to stališče so podpirale zlasti občinske skupščine in vodne skupnosti, ki jih problem hudourništva resno tare (Kranj, Nova Gorica, Ljubljana, Koper); manj jasna in neopredeljena pa so ostala gledanja tistih vodnih skupnosti in občin, kjer ti problemi niso tako pereči (Maribor, Novo mesto, Celje).

d) Samoupravljanje v vodnem gospodarstvu

Opisani razvoj gledanj na vodno gospodarstvo in še danes nerazčiščena definicija vodnega gospodarstva sta povzročila, da samoupravljanje v vodnem gospodarstvu še nima tiste vloge, ki bi jo moralo imeti kot sistem kompleksnega gospodarjenja z vodo — občo dobrino.

Sedanja zakonska ureditev sicer nalaga republiški skupščini kot najvišjemu samoupravnemu organu, da kreira politiko do vodnega gospodarstva, in da spremlja njegov razvoj. To nalogo skupščine bi morali realizirati republiški upravni organi, zavod za vodno gospodarstvo SR Slovenije, vodni sklad SR Slovenije, občine in vodne skupnosti. Dejansko pa se je vloga skupščine v preteklem obdobju omejevala pretežno le na potrjevanje programa in dajanje soglasja k zaključnemu računu vodnega sklada. V odnosu do drugih naštetih organov in organizacij pa se je opisana vloga skupščine izražala v mnogo manjši meri.

Neizdelani sistem samoupravljanja v vodnem gospodarstvu se odraža tudi na nižjih nivojih :

— vodni sklad upravlja upravni odbor sklada, ki ga imenuje Skupščina SR Slovenije;

— zavod za vodno gospodarstvo SR Slovenije ima kot samoupravne organe delovno skupnost in svet delovne skupnosti, ki opravlja funkcijo upravnega odbora zavoda;

— samoupravni organi vodnih skupnosti so: skupščina vodne skupnosti, delavski svet in upravni odbor; skupščino vodne skupnosti sestavljajo predstavniki plačnikov vodnega prispevka in odškodnin.

Opisana samoupravna ureditev ima za posledico, da so posamezni samoupravni organi bolj orientirani na poslovanje posameznih organizacij, ki jih upravljajo, kot pa na usmerjanje celotnega razvoja vodnega gospodarstva, ki je pomembna družbena dejavnost. Neopredeljena delitev nalog in odgovornosti v vodnem gospodarstvu, kakor tudi usmeritev samoupravnih organov v podjetniško miselnost, ima za posledico, da postajajo skupščine vodnih skupnosti, v katerih se edino srečujejo neposredno prizadeti, le formalna samoupravna oblika, saj odločajo le o sredstvih, ki so jim dodeljena v obliki kvote. Skupščine vodnih skupnosti na kreiranje politike financiranja in gospodarjenja v vodnem gospodarstvu nasploh nimajo ustreznega vpliva.

V. PREDLOGI IN ZAKLJUČKI DELOVNE SKUPINE

a) Splošno

1. Voda je prirodna in javna dobrina, s katero je treba gospodariti tako, kot narekujejo splošne družbene koristi. Te koristi seveda vključujejo tudi interese družbeno-političnih skupnosti, delovnih organizacij in občanov.

Zato je vodno gospodarstvo dejavnost, za katero je družbena skupnost posebej zainteresirana.

2. Naloga širše družbene skupnosti pri gospodarjenju z vodo je skrb za zavarovanje pred vodo (poplave, hudourniki, plazovi) in za zavarovanje vode po količini in kakovosti (odkrivanje in zavarovanje vodnih virov, termalnih in zdravilnih vrelcev, skrb za čistost vodotokov). To skrb prevzema širša družbena skupnost zato, ker našteta vprašanja ne zadevajo direktnega, znanega uporabnika vode. Skrb in odgovornost širše družbene skupnosti za našteta vprašanja se mora odražati tako v določanju politike, sprejemanju programov, predpisov, izdaji upravnih aktov, usklajevanju interesov, kot v zagotovitvi sredstev za izvedbo teh nalog, in v kontroli izvajanja vseh naštetih ukrepov.

3. V odnosu do vodnogospodarskih nalog s področja rabe in izkoriščanja voda (oskrba s pitno in tehnološko vodo, izkoriščanje termalnih in zdravilnih vrelcev, melioracije zemljišč, energetska izraba vodnih moči) je širša družbena skupnost prav tako nosilec akcije, izražene v določanju politike, sprejemanju predpisov, izdaji upravnih aktov, usklajevanju interesov in v kontroli izvajanja naštetih ukrepov. Sredstva za izvedbo teh nalog načeloma zagotavlja uporabnik vode, v določenih primerih pa širša družbena skupnost s svojimi sredstvi tudi pri tovrstnih nalogah lahko intervenira.

b) Zakonodaja

1. Temeljni zakon o vodah (Ur. l. SFRJ, št. 13/65) ne ustreza, ker ureja nekatera vprašanja preveč podrobno (organizacija, financiranje), pri tem pa ne

upošteva specifičnih razmer v posameznih republikah. Zato ga je treba novelirati v tem smislu, da bo postal le splošni zakon, ki naj s splošnimi načeli jasno opredeli definicijo vodnega gospodarstva in iz nje neposredno izhajajoče pravne norme in pojme. Podrobnosti kot so financiranje, organizacija vodnega gospodarstva ter posamezne specifičnosti pa naj urejajo republiški in občinski predpisi.

2. Zakon o vodah (Ur. l. SRS, št. 22/66) je še pred spremembo temeljnega zakona o vodah treba dopolniti v tem smislu, da se organizira kot posebna vodna skupnost za urejanje hudournikov, ki naj prevzame skrb in odgovornost za urejanje hudournikov na območju vse republike.

Po spremembi temeljnega zakona bo treba novelirati tudi republiški zakon o vodah tako, da bo v smislu povedanih načel urejal financiranje, organizacijo in ostale odnose v vodnem gospodarstvu.

3. S posebnim predpisom, ki naj velja za vso republiko, je potrebno utrditi vlogo, pomen, naloge, odgovornost in sistem družbenega upravljanja splošnih vodnih skupnosti kot organizacij, ki opravljajo dejavnost posebnega družbenega pomena.

c) Financiranje

1. Sedanja oblika financiranja vodnega gospodarstva, ko se vsako leto na novo sprejema zakon o vodnem prispevku, ne ustreza dolgoročnemu značaju vodnega gospodarstva in ne omogoča perspektivnega programiranja v tej panogi. Višina danes zbranih sredstev vodnega prispevka je nezadostna. Zato je potrebno izdelati tak sistem financiranja vodnega gospodarstva in zagotoviti tolikšen dotok sredstev, da bo omogočena realizacija vsaj srednjeročnih (obdobje 7—10 let) programov nalog s tega področja.

2. Naloge zavarovanja pred vodo in zavarovanja vodnih količin naj širša družbena skupnost financira kot element splošne porabe. Osnovni vir sredstev za te namene bi morala biti predvsem posredna ali neposredna obremenitev vsakega občana, če želimo uresničiti princip, da je zavarovanje pred vodo skrb vsakega občana posebej. Ta sredstva naj bi se dopolnjevala do potrebne višine pa sprejetem programu z delom dosedanjega vodnega prispevka za uporabljeno ali izkoriščeno vodo (za katerega pa bi bilo smotrno razširiti krog obveznikov na vse potrošnike vode in tudi na druge gospodarske panoge, na primer gozdarstvo, trgovina, turizem). Ta sredstva naj se praviloma trošijo kot sredstva financiranja prek republiškega vodnega sklada in splošnih vodnih skupnosti.

3. Naloge zavarovanja kakovosti vode naj širša družbena skupnost financira predvsem iz dela dosedanjega vodnega prispevka za izpuščeno onesnaženo vodo, ki naj s tem dobi strogo namenski značaj.

Ta sredstva je možno oplemenititi z udeležbo povzročiteljev onesnaževanja vode in udeležbo prizadetih družbeno-političnih skupnosti. Sredstva, namenjena za gradnjo čistilnih naprav, naj se uporabljajo organizirano po vnaprej sprejetem programu gradnje čistilnih naprav na naših porečjih, dobijo pa naj funkcijo kreditnih sredstev oziroma dolgoročnega kreditnega potenciala, s pomočjo katerega bo možno ob sodelovanju bančnega kapitala realizirati sprejeti program del.

4. Gradnja melioracijskih in posebnih vodnogospodarskih objektov: vodovodi (za pitno in tehnološko vodo), objekti za izrabo vodne moči, odvodnjavanje in namakanje zemljišč, se praviloma financira iz sredstev prizadetih panog koristnikov teh objektov. Prav tako naj bi pridobivanje novih zazidalnih površin za gradnjo stanovanj ali industrijskih objektov, ki zahtevajo gradnjo

novih varstvenih objektov na vodah, financirali neposredno gradbeni interesenti.

Splošne vodne skupnosti naj postanejo organizator, programer, koordinator in izvajalec teh del, ki jih pogodbeno prevzemajo od naročnika.

5. Da bi omogočili hitrejše urejanje vodnogospodarskih problemov na terenu, si moramo prizadevati za povečano udeležbo lokalnih sredstev pri financiranju vodnega gospodarstva (sredstva občin, delovnih organizacij in občanov, odškodnine za protierozijske in melioracijske sisteme). Nosilec akcije za zbiranje dodatnih sredstev na terenu naj bodo vodne skupnosti, ki so že dosedaj pri tem dosegale dobre rezultate.

c) Organizacija

1. Vsa upravna opravila s področja vodnega gospodarstva naj se koncentrirajo pri republiškem sekretariatu za urbanizem. Ta republiški upravni organ za vodno gospodarstvo in republiški vodnogospodarski inšpektorat v njegovem sestavu je treba okrepiti s strokovnimi kadri, da bo sposoben prevzeti nase vse upravne, inšpekcijske in koordinacijske funkcije, ki sodijo v njegovo pristojnost po zakonu o republiški upravi SR Slovenije.

2. Zavod za vodno gospodarstvo mora razvijati svojo strokovno-tehnično sposobnost, da bo lahko kot visokostrokovni in specializirani republiški zavod posebnega družbenega pomena opravljal strokovne naloge z vseh področij vodnega gospdarstva, tako za potrebe republiškega upravnega organa in vodnega sklada SR Slovenije, kot tudi za potrebe terena, vodnih skupnosti, občin in delovnih organizacij.

3. Utrditi in izboljšati je treba opravljanje upravnih nalog s področja vodnega gospodarstva na občinah. Pri tem naj se občine v strokovno-tehničnem pogledu poslužujejo zavoda za vodno gospodarstvo SR Slovenije in področnih vodnih skupnosti.

Organizacijsko je razviti in utrditi občinsko vodnogospodarsko inšpekcijo v obliki medobčinskih inšpekcijskih organov tako, da bodo inšpekcijske službe v glavnem pokrivale zaključena povodja ali teritorije splošnih vodnih skupnosti.

4. Splošne vodne skupnosti morajo postati nosilec družbene skrbi in odgovornosti za urejanje vodnogospodarskih problemov na terenu. Predvsem morajo kot dober gospodar skrbeti za uresničevanje nalog, ki jim jih prepušča širša družbena skupnost, obenem pa morajo na terenu spremljati vsa dogajanja v vodnem gospodarstvu, združevati interese širše družbene skupnosti in neposrednih koristnikov in kot neposredni operativni akter sodelovati pri uresničevanju programov vodnogospodarskega razvoja na svojem območju.

Tem zahtevam naj splošne vodne skupnosti prilagodijo svojo notranjo organizacijo in poslovanje, vendar tako, da bodo poslovale v skladu z načelom gospodarskega računa, ki zahteva, da morajo te organizacije za svoje delo dobiti ustrezno plačilo, ne glede na izvore in vsebino sredstev, in da za prevzete naloge in opravljeno delo odgovarjajo naročniku — plačniku, pa naj bo to širša družbena skupnost ali neposredni naročnik.

5. Ob upoštevanju navedenega pojmovanja vodnega gospodarstva, stališč področja zakonodaje, financiranja in organizacije vodnega gospodarstva mora dobiti samoupravljanje v vodnem gospodarstvu povsem drugo obliko in vsebino kot jo ima danes. Samoupravni sistem v vodnem gospodarstvu mora postati nosilec družbene skrbi za stanje in razvoj vodnega gospodarstva; to

funkcijo pa je možno uresničiti le s točno opredelitvijo nalog in razmejitvijo odgovornosti, ki jo prevzemajo posamezni organi.

Teh vprašanj seveda ni mogoče rešiti v kratkem roku na podlagi administrativnih aktov, temveč jih je treba skrbno proučiti tako, da se bo samoupravni sistem v vodnem gospodarstvu izgrajeval postopoma, kot se bo utrjevala materialna osnova vodnega gospodarstva.

Pravilno sistemsko rešitev samoupravljanja v vodnem gospodarstvu bi bilo najbrž treba iskati v smeri krepitve vloge občin na dogajanja v vodnem gospodarstvu. Tej usmeritvi bo predvidoma ustrezala tudi bodoča organizacija republiške skupščine z novim zborom občin.

POROČILO

o obravnavi problematike vodnega gospodarstva SR Slovenije in o stališčih glede vodnega gospodarstva

Odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora in odbor za storitvene in komunalne dejavnosti gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 13. novembra 1968 razpravljala o problematiki vodnega gospodarstva v SR Sloveniji na osnovi naslednjih gradiv:

— analize o vodnem gospodarstvu v SR Sloveniji, ki jo je izdelal republiški sekretariat za urbanizem;

— ugotovitev in predlogov pravnega sveta izvršnega sveta SR Slovenije o vodnem gospodarstvu in

— poročila o problemih vodnega gospodarstva v SR Sloveniji, ki ga je pripravila delovna skupina poslancev odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora skupaj s sekretariatom za urbanizem.

Ker predstavlja poročilo delovne skupine poslancev sintezo vseh navedenih gradiv in ugotovitev s terena ter mnenj organizacij, ki se ukvarjajo z vodnim gospodarstvom, sta oba odbora osredotočila razpravo na to poročilo, predvsem pa na njegovo V. poglavje, to je na predloge in zaključke delovne skupine.

Razprava odborov je potrdila ugotovitve osnovnega materiala in delovne skupine, da bistvenih reorganizacij na področju vodnega gospodarstva ne bi kazalo uvajati, potrebno pa bi bilo jasno opredeliti pojem vodnega gospodarstva, naloge širše družbene skupnosti in organizacij, ki delajo na tem področju. S tem v zvezi pa je predvsem potrebno spremeniti zvezno zakonodajo v tem smislu, da ta dobi vsebino le splošnih zakonskih predpisov. Republike pa naj se pooblasti, da urejajo vodno gospodarstvo v skladu s specifičnostmi in potrebami svojega območja. Le na podlagi točno in jasno opredeljenih nalog, obveznosti in odgovornosti bo možno proučiti in realizirati tak sistem financiranja vodnega gospodarstva, ki bo utrdil njegov dolgoročni značaj in omogočil, da se tudi na tem področju napravi red.

Glede splošnih razmejitev, kaj je naloga širše družbene skupnosti v vodnem gospodarstvu, je razprava potrdila stališča, ki so nakazana v osnovnem gradivu in v poročilu delovne skupine. Postavljena pa je bila dilema, ali naj

melioracije zemljišč širša družbena skupnost rešuje v okviru vodnega gospodarstva. Prevladalo je mnenje, da se problemu melioracije zemljišč širša družbena skupnost ne more izogniti, saj je v SR Sloveniji tretjina obdelovalnih površin nesposobnih za intenzivno kmetijsko proizvodnjo. Vendar pa je bilo potrjeno načelo, da v vodno gospodarstvo neposredno sodijo regulacijska dela na vodotokih in obramba pred poplavami, dočim so melioracijska dela v ožjem smislu (namakanje, osuševanje) naloge, ki spadajo v kmetijstvo. Kljub taki delitvi pa so splošne vodne skupnosti kot specializirane organizacije za določeno porečje sposobne in poklicane, da prevzamejo določena melioracijska dela, vendar ne v okviru svoje osnovne dejavnosti, temveč kot prevzemnik del na podlagi pogodbe med njimi in investitorji. Na podlagi tako definiranega stališča do melioracij, vsi morebitni bodoči prispevki za kmetijsko površino, ko se prekvalificira v gradbeno površino, po svoji vsebini ne morejo postati dohodek vodnega gospodarstva, temveč kmetijstva.

V razpravi o sistemu financiranja sta odbora ugotavljala, da bi moral biti osnovni vir financiranja vodnega gospodarstva poseben prispevek, ki naj bi ga plačevali vsi občani in da naj bi današnji vodni prispevek (prispevek za uporabljeno in onesnaženo vodo) služil le kot dopolnilni vir sredstev vodnega gospodarstva. Če so si bili v razpravi vsi govorniki edini v tem, da naj se prispevek za onesnaženo vodo uporabi izključno za kreditiranje čistilnih naprav in kolektorjev, pa sta se glede prispevka za uporabljeno vodo uveljavili dve mnenji:

— večina je zagovarjala stališče v poročilu, da vodno gospodarstvo ekonomsko še ni tako močno, da bi bilo sposobno samo zagotoviti enostavno in razširjeno reprodukcijo. Iz tega razloga je še nujno potrebno prelivanje sredstev med posameznimi porečji, zlasti še, če upoštevamo, da širša družbena skupnost v bližnji prihodnosti ne bo sposobna zagotoviti zadostnih sredstev za vse naloge, ki po definiciji o vodnem gospodarstvu sodijo v njeno pristojnost;

— del poslancev pa je ugotavljal, da bi se morala sredstva za uporabljeno vodo zbirati in trošiti na tistih porečjih, kjer se ta sredstva ustvarjajo. Tako stališče so povezovali s predvidenim bodočim sistemom financiranja vodnega gospodarstva, ko naj družbena skupnost s sredstvi splošne porabe zagotovi izvajanje primarnih nalog vodnega gospodarstva, za sekundarne naloge pa naj služijo sredstva, zbrana od tistih uporabnikov vode, ki vodo uporabljajo kot surovino ali pogonsko sredstvo, torej v vseh tistih primerih, ko voda že dobiva ekonomsko obeležje.

Odbora sta z manjšimi pripombami in korekturami sprejela poročilo delovne skupine, ki vsebuje tudi predloge in zaključke o nadaljnjem razvoju vodnega gospodarstva v naši republiki.

Na zaključku razprave sta odbora predlagala, da republiški in gospodarski zbor razpravljata o vodnem gospodarstvu in da sprejmeta sklep o imenovanju posebne komisije, ki naj na podlagi predlogov in zaključkov delovne skupine in razprave na sejah obeh zborov pripravi predlog skupščinskega akta o razvoju in nalogah vodnega gospodarstva v SR Sloveniji.

Odbora predlagata, da zbora imenujeta v komisijo dva člana odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora, in sicer: inž. Miloša Poliča in Franca Jereta; dva člana odbora za storitvene in komunalne dejavnosti gospodarskega zbora, in sicer: Toneta Polajnarja

in Nado Martelanc-Kajfež; svoje predstavnike v to komisijo pa naj imenujeta še izvršni svet in republiški sekretariat za urbanizem.

Za poročevalca v republiškem zboru je določen inž. Miloš Polič.

Št.: 3-16/1968
Ljubljana, 18. 11. 1968

PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA
o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah

I. Razlogi, ki narekujejo izdajo zakona

1. V Sloveniji imamo okoli 237 000 ha po eroziji napadenih in 20 400 ha erodiranih površin z nad 250 kritičnimi hudourniki in številnimi zemeljskimi ter snežnimi plazovi. Hudourniki povzročajo s spremljajočimi erozijskimi procesi neposredne škode v kmetijstvu, gozdarstvu, prometu itd., posredno pa vodnemu režimu in elektrogospodarstvu zaradi vse večjega nihanja vodostajev ter progresije prodonosnosti, katere škodljive posledice se kažejo v zaprodevanju rečnih strug ter akumulacijskih bazenov.

Erozija tal, hudourniki in plazovi prevladujejo na področju Alp, Karavank, Slovenske Istre ter sredogorja, kjer sestavljajo teren strmo naložene plasti nanosov in preperin.

Hudourniške vode s spremljajočimi erozijskimi pojavi se zaradi ogoljevanja površin hitro zlivajo po pobočjih in po več metrov globoko zajedajo v hribino. Posledica tega je, da vode hitro naraščajo in upadajo, iz zaledij pa odplavljajo velike količine nanosov, s katerimi zaplavljajo niže ležeče struge. Pri prodonosnem gibanju potuje mulj s hitrostjo vode v akumulacijo, pesek in prodec zapolnjujeta srednje tokove, grobi prod pa zgornje tokove. Zaradi zaplavljanja strug si vodni tokovi iščejo novih poti v geomorfološko manj odpornih brežinah, s čimer se prodonosnost povečuje, procesi pa vzdolž toka vzročno ponavljajo. Ob prepuščanju erozijskih procesov stihiji količine plavin progresivno naraščajo.

Kot primer navajamo erozijsko žarišče hudournika Suhlja izpod Karavank v Podkurnu, iz katerega je voda v 80 letih odnesla ca. 900 000 kubičnih metrov nanosa, kar že zadostuje, da se 20 m široka struga zapolni v debelini 1,5 m na dolžini 30 km. Iz hudournika Hladnika iz Karavank v Martuljku pa je voda zaradi nevzdrževane struge v enem samem deževju odnesla ca. 100 000 kub. metrov proda. Izmed številnih hudournikov na področju Slovenije že navedena primera kažeta, zakaj ima struga Zgornje Save le še ca. 30 % pretočne zmogljivosti za visoke vode ter med drugim pojasnjujeta vzroke pogostih poplav in njih posledice.

Po približnih izmerah potuje po Savi mimo Radeč letno okrog 1 milijona kub. metrov suspenzij. Ker suspendirane plavine izhajajo pretežno iz plodnih površin, so zaledja osiromašena za proporcionalno količino plodnih tal, energetske akumulacije pa obremenjene z nanosi. Strukturni odnos plavin ter njih porast pa kažeta, kako akutni so procesi v erozijskih zaledjih ter v hudourniških strugah in kako dalekosežne so posledice za vodni režim.

Z neusklajenimi vodogradbenimi ukrepi nakazanih problemov ne rešujemo smotrno, pač pa iste le prostorno premeščamo in stanje često še poslabšujemo. Utesnjevanje vodnih tokov povzroča premeščanje nanosov v nižje lege, kjer je zaradi ravninskih terenov poplavni obseg s tem še večji. S pospeševanjem odtekanja vode zmanjšujemo pronicanje vode v tla in s tem zmanjšujemo vodne zaloge. S parcialnimi posegi in reševanjem lokalnih koristi pa škodujemo često širšim družbenim interesom.

Upoštevajoč dejstvo, da imamo poleg erozijskih in hudourniških pojavov v Sloveniji 207 500 ha k plazenju nagnjenih površin ter ca. 16 000 ha že plazovitih pobočij, poleg 500 večjih in številnih manjših snežnih plazov, je vprašanje povezanega načrtovanja in urejevanja še aktualnejše, tako glede varstva tal in obstoječih objektov, kot glede izbire pred plazovi varnih terenov pri načrtovanju naraščajočega prometa in visokogorskega turizma.

2. Kljub prizadevanjem se v preteklih letih erozije ni omejevalo, pač pa se je pred hudourniškim nanosom prvenstveno zagrajevalo s prodnimi pregradami in s tem nehote odvračalo pozornost družbe od kritičnega stanja. Pomanjkanje kompleksnih ukrepov za urejanje hudourniških zaledij in erozijskih žarišč ima za posledico povečano prodonosnost, dočim so že po večini izčrpane možnosti za zadrževanje proda v območju naselij in komunikacij v dolinah. To jasno narekuje, da je skrajni čas za načrtno in postopno urejanje erozijskih zaledij, da se rečne struge ustalijo in da vodno stihijo kolikor mogoče obvladamo. Ne moremo mimo dejstva, da je bilo doslej izgrajenih varstvenih protierozijskih in hudourniških objektov na območju Slovenije v vrednosti 15 milijard S din, ki jih zaradi organizacijskih slabosti in iskanja neposredne rentabilitete več ali manj prepuščamo propadanju.

Ta delna ilustracija problematike varstva in urejanja površin pred erozijo tal, hudourniki in plazovi jasno kaže potrebo po postopnem in povezanem reševanju vzročno povezanih procesov skozi daljše obdobje. Smotrno urejanje hudourniških območij zahteva odgovarjajočo organizacijsko osnovo z vrsto sposobljenega kadra. Ker pa je Slovenija premajhna, ne moremo organizirati take službe za vsako območje posebej, tako zaradi ekonomičnosti, enotne tehnologije kakor tudi zaradi enotne strokovne obdelave.

3. Enotna hudourniška služba na območju SR Slovenije je delovala od leta 1883 do 1950 kot proračunska služba, nato pa je bilo leta 1950 iz oddelka za urejanje hudournikov pri ministrstvu za gozdarstvo z odlokom predsedstva vlade ustanovljeno podjetje za urejanje hudournikov z nalogo enotnega reševanja obravnavanih problemov na območju Slovenije. V letih 1950 do 1957 je bila ta dejavnost financirana iz tedanjega republiškega vodnega in gozdnega sklada ter zveznih sredstev.

Ukinitev republiškega gozdnega in vodnega sklada ter zveznih sredstev na eni strani ter pomanjkljivosti v zakonskih predpisih na drugi, so povzročili vrzeli v kontinuiteti načrtnega reševanja obravnavane problematike.

Republiški zakon o vodah je zajel tudi varstvo in zaščito tal ter objektov pred erozijo, hudourniki in plazovi, ni pa podal ustreznih določil, zaradi česar je nastala vrzel. Tako so erozijski in hudourniški procesi prepuščeni že nekaj let neusklajenemu urejanju. Prekinjen je tudi pregled in kontinuiteta potrebnih preventivnih posegov v odmaknjenih hudourniških zaledjih ter prav tako potrebna povezava med že omenjenimi od erozije neposredno ali posredno prizadetimi panogami.

II. Izhodišča za novo zakonsko ureditev

1. Varstvo in urejanje površin ter objektov pred erozijo, hudourniki in plazovi je treba vključiti prek srednjeročnega programa in letnih finančnih načrtov vodnega sklada SR Slovenije v dolgoročni program razvoja Slovenije. V ta namen je treba predvideti, da se sredstva vodnega sklada uporabljajo tudi za varstvo in urejanje površin, pred erozijo, hudourniki in plazovi ter za rekonstrukcijo in graditev specifičnih objektov s tega področja.

Da bi se zagotovilo povezano vzdrževanje in podvzemanje sistematičnih ukrepov, se poleg sredstev iz vodnega sklada predvideva tudi možnost odškodnin na erozijskih območjih, ki jih določi izvršni svet. Razen tega se predvideva možnost soudeležbe neposrednih koristnikov pri graditvi določenih varstvenih objektov in izvajanju drugih varstvenih ukrepov. To velja zlasti za manjše hudournike komunalnega značaja.

2. Sedanja organizacija vodnih skupnosti ne more pokrivati zahtev s področja varstva površin in objektov pred erozijo, hudourniki in plazovi, ki jih narekuje tehnologija, ekonomičnost ter strokovnost. Zato je treba vzpostaviti stalno službo za to dejavnost, ki ji bo poverjeno spremljanje in proučevanje erozijskih procesov ter varstvo in urejanje površin pred erozijo in hudourniki. V ta namen predvidevamo, da se sedanje podjetje za urejanje hudournikov preosnuje v skupnost za urejanje hudournikov, s statusom splošne vodne skupnosti. Skupnost naj tudi vzdržuje, rekonstruira in gradi varstvene objekte ter izvaja druge potrebne varstvene ukrepe.

Specifična problematika na terenu terja redno spremljanje erozijskih procesov in redno vzdrževanje varstvenih objektov. Zato naj se v novem zakonu predvidi možnost, da skupnost lahko ustanovi na zaokroženih erozijskih območjih ustrezne terenske izpostave.

3. Izhodišče zakona naj bi bilo, da se na erozijskih območjih, ki imajo širši vpliv na vodni režim in urbanizacijo kot na posameznih ožjih erozijskih žariščih izvajajo usklajeni varstveni, biotehnični, gozdno kulturni in drugi ustrezni ukrepi. Taki preventivni varstveni in ureditveni ukrepi naj bi tvorili enotne protierozijske sisteme.

4. Z zakonom naj se pooblasti občinsko skupščino, da predpiše ustrezne preventivne varstvene ukrepe kot so: razglasitev gozdov za varovalne gozdove, prepoved ali omejitve paše, prepoved spravila po zemeljskih drčah, koriščenje in vzdrževanje objektov, ki služijo za odvzem vode iz hudourniških strug ter druge varstvene ukrepe v erozijskih žariščih in hudourniških tokovih. Pri tem naj zakon določi, da je občinska skupščina dolžna obravnavati predlog, ki ji ga da skupnost za urejanje hudournikov in se o njem izjasniti v roku treh mesecev.

5. Po novem zakonu naj se izločijo ukrepi iz dosedanjega 18. in 19. člena zakona o vodah ter prilagodijo predlagani zakonski ureditvi.

Št.: 324-9/68

Ljubljana, 6. 11. 1968

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji 16. decembra 1968 obravnavala predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil republiški sekretar za urbanizem.

Komisija je sprejela razloge, s katerimi se utemeljuje potreba za izdajo predlaganega zakona. Za uveljavitev predlaganih novih rešitev v ureditvi varstva površin in objektov pred erozijo, hudourniki in plazovi so potrebne ustrezne spremembe in dopolnitve obstoječega republiškega zakona o vodah.

Izhodišča za novo zakonsko ureditev, opisana v II. poglavju predloga za izdajo zakona, so po mnenju komisije sprejemljiva kot načela, na katerih naj temelji bodoči zakon. Pripombe so bile izražene le glede 4. točke izhodišč za novo zakonsko ureditev. V zvezi s prvim stavkom te točke komisija opozarja, da predvideni ukrepi občinskih skupščin pravno pomenijo poseganje v veljavne civilno-pravne odnose in bo zato treba ustrezne določbe bodočega zakona izdelati precizno z upoštevanjem vseh pravnih posledic, ki jih lahko povzročijo taki oblastveni posegi. Drugi stavek te točke v predloženem besedilu pa po mnenju komisije neobičajno in premočno posega v samostojno normativno funkcijo občinske skupščine, ki jo zavezuje, da mora v roku treh mesecev obravnavati in tudi sklepati (»izjasniti se«) o predlogih delovne organizacije za urejanje hudournikov. To izhodišče zato ne more služiti kot primerna načelna podlaga za bodoči zakon.

Komisija je opozorila, da predlog za izdajo zakona povsem ne ustreza določbi drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, ker ne daje ocene o tem, kakšne bodo finančne posledice zakona.

Št.: 324-4/68
Ljubljana, 17. 12. 1968

Odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora — poročilo z dne 10. 12. 1968, št. 324-4/68.

Odbor za storitvene in komunalne dejavnosti gospodarskega zbora — poročilo z dne 11. 12. 1968, št. 324-4/68.

PROBLEMATIKA PROSTIH CARINSKIH CON V JUGOSLAVIJI

s predlogi za spremembe in dopolnitve predpisov

A. — PROBLEMATIKA PCC V JUGOSLAVIJI

1. Uvod

Naše proste carinske cone (PCC) so carinski in zunanjetrgovinski instrument, katerega osnovni namen je pospeševati zunanjetrgovinsko menjavo in omogočiti delovnim organizacijam, da se tesneje vključijo v mednarodno delitev dela.

Carinski zakon (Uradni list SFRJ, št. 13/66) določa, da je za ustanovitev PCC potrebno dovoljenje zveznega sekretariata za finance v soglasju z zveznim sekretariatom za zunanjo trgovino in zveznim sekretariatom za gospodarstvo. Dovoljenje se izda, če ti organi spoznajo, da je ustanovitev PCC koristna s stališča zunanjetrgovinske menjave. PCC se lahko ustanovijo samo v morskih lukah in rečnih pristaniščih, ki so odprta za mednarodni promet.

Že sam postopek za ustanovitev PCC, ki zahteva presojo treh zveznih organov o smotrnosti ustanovitve in določilo, da so PCC lahko locirane samo na pomembnih prometnih točkah ob morju in notranjih plovnih poteh, kažejo na to, da se je hotelo ustvariti območja s posebnim carinskim in zunanjetrgovinskim režimom, ki bi v interesu celotnega gospodarstva države — in ne samo ožje regije — vplivala na pospeševanje gospodarskih stikov med SFRJ in tujino.

Jugoslovanske PCC niso carinska »eksteritorialna« področja. Po določbah carinskega zakona so PCC del jugoslovanskega carinskega teritorija in so pod nadzorstvom carinskih organov. S tem je bilo spoštovano načelo 28. člena ustave, da je ozemlje Jugoslavije enotno gospodarsko in carinsko območje. Tak status ni specifičen samo za PCC v Jugoslaviji, kajti tudi v drugih državah so carinsko eksteritorialne cone samo redka izjema in so bile ustanovljene z mednarodnimi pogodbami (Solun). Vse druge PCC so kot pri nas podrejene zakonodaji domače države in so pod neposrednim ali posrednim nadzorstvom njenih organov.

Zaradi tega je posebnost carinskega in zunanjetrgovinskega režima v naših PCC samo v tem, da so v okviru predpisov, ki urejajo naš družbenogospodarski sistem, priznane delovnim organizacijam, ki delujejo v PCC, nekatere carinske in druge olajšave. Te olajšave so določene s carinskim zakonom ter z uvedbo o poslovnem sodelovanju s tujimi firmami in odlokom o carinski oprostitvi, opreme, ki se začasno pripelje v PCC (Uradni list SFRJ, št. 20/67).

Glede na to, da je bila institucija PCC novost za naš gospodarski sistem, da ni bilo mogoče predvideti vnaprej, koliko bo vplivala na splošna planska razmerja in da ni bilo mogoče vzpostaviti hkrati vseh instrumentov za njeno delovanje, so sedanji instrumenti nepopolni in ne ustrezajo v celoti namenu, zaradi katerega je bila tudi v SFRJ sprejeta ta splošno uveljavljena institucija. V bistvu so sedanji predpisi dali le nekatere olajšave, ki so sprostile carinske formalnosti pri prometu, pripravi blaga za tržišče in omogočili samo najelementarnejše oblike poslovnega sodelovanja s tujimi firmami. Zato je potrebno razširiti okvire njihovega delovanja v skladu s potrebami naše zunanjetrgovinske menjave in še posebej poslovnega sodelovanja s tujino.

2. Namen institucije

Osnovna funkcija PCC je v tem, da na teritoriju znotraj državne meje, ki je interesanten za mednarodni promet blaga, posebno tranzita, ustvari relativno svobodne carinske in druge pogoje za gibanje mednarodnih blagovnih tokov.

S carinskimi in drugimi olajšavami je omogočena gospodarska aktivnost z nudenjem vrste storitev (oplemenitenja in raznih drugih trgovskih manipulacij) v glavnem na tujem blagu, ki se zaradi carinskih in drugih predpisov sicer ne bi opravljale, oziroma bi se opravljale v omejenem obsegu. Pri pre-

hodu blaga iz morskih in rečnih poti na kopenski transport prihaja do bistvenih razlik v tehnologiji in režimu transporta. Zaradi tega je potrebno v conah pripraviti blago, ki je prišlo po vodi, zahtevam kopenskega transporta. Iz tega izhaja vrsta dodatnih storitev na blagu, ki obsegajo — glede na vrsto blaga — razne operacije, vključno industrijsko predelavo.

Drugo pomembno področje gospodarske aktivnosti v conah predstavljajo razne mednarodne aktivnosti trgovskega in industrijskega značaja, kot posledice omejenosti gibanja blagovnih tokov, tako med državami, kot med gospodarskimi in političnimi grupacijami. V teh primerih igrajo cone vlogo posrednika pri premiku blaga med tujimi državami.

Kot tretje področje dela v conah je treba posebej poudariti funkcijo con kot centrov za zbiranje različnih surovin in potrošnega blaga inozemskega porekla. Ta funkcija cone dobiva vse večjo vlogo z rastjo obsega mednarodne trgovine, ker daje možnost bolj rednega in cenejšega oskrbovanja potrošnikov in proizvajalcev.

S potrebo za vse večjim vključevanjem v mednarodno delitev dela postaja cona interesantno področje za lokacije raznih industrijskih dejavnosti, ki so v glavnem namenjena na inozemski trg. Z nudenjem carinskih in raznih drugih olajšav, o katerih bomo v nadaljevanju več govorili, bi geografsko ugodno področje PCC lahko postala pomembni gospodarski centri za mednarodno poslovno-tehnično in finančno povezovanje z velikim vplivom na nacionalno gospodarstvo.

3. Instrumenti prostih carinskih con

Kot instrument domače gospodarske politike so PCC samo kompleksna oblika carinskih in drugih olajšav, ki jih vse države nudijo svoji zunanji trgovini in izvozni industriji. Te oblike so carinska skladišča, začasni uvoz in izvoz blaga, »uvoz zaradi izvoza«, povračilo carine (draw-back) itd. v PCC se te olajšave prepletajo in dopolnjujejo. V njih je carinski postopek enostavnejši, ker so meje PCC pod carinsko kontrolo in ker imajo carinski in drugi državni organi možnost nadzora poslovanja tudi znotraj njenih meja.

Naj omenimo, da nekatere države z močno razvito pomorsko trgovino in z njo zvezano industrijo niso mogle uvesti sistema PCC, ker so zaradi pospeševanja zunanje trgovine dale carinske in druge olajšave podjetjem, ki so razpredena po raznih predelih luškega mesta in njegove okolice. Zato so uvedli poseben način nadzorovanega transporta carinskega blaga med obalo in podjetji. Ta sistem je sicer dražji, ker zahteva prisotnost carinskih organov na več mestih, je pa nujen zaradi posebne fiziognomije starih luških emporijev. Mnogo ustreznejša je PCC, ki omogoča na enem mestu, skupno s potrebnim nadzorstvom tudi organizacijo raznih servisov trgovini in industriji, kar vse prispeva k povečanju ekonomije dela.

Olajšave, ki jih nudijo PCC, so predvsem v tem, da se inozemsko blago lahko vnese v cono brez carinskih deklaracij in da se ga lahko tu obdeluje za potrebe tržišča (sortira, pakira, čisti itd.) brez posebnih dovoljenj carinarnice. Uvozniki so dolžni opraviti carinske formalnosti in plačati carino šele takrat, ko je blago vneseno na »carinsko« območje države. Če je blago reeksportirano, predelano ali ne, se šteje kot da ni bilo vneseno v državo. S tem sistemom so v PCC favorizirani zlasti reeksportni posli domačih podjetij in

usluge blaga v mednarodnem tranzitu. Prav zato so »trgovske« PCC locirane predvsem v lukah in pristaniščih na pomembnih tranzitnih poteh.

Sodobni razvoj pomorskega prometa, katerega posledica je vse večja koncentracija industrije ob plovnih poteh, pa je prerastel to prvobitno funkcijo PCC. Zato nekatere države dovoljujejo, da se v njihovih PCC vrši poleg trgovske tudi industrijska dejavnost (Full Function Zones) in jo pospešujejo z različnimi carinskimi in davčnimi olajšavami.

Skoraj v vseh PCC v Evropi je dovoljena industrijska predelava, dodelava in obdelava blaga. Tako v Hamburgu, Kopenhagnu, Malmöu, Stockholmu, Göteborgu, Linzu, Innsbrucku, Grazu, na Dunaju in v prostih industrijskih conah v Trstu, Benetkah in Solunu. Ni dovoljena v Bremenu in Kielu (razen ladjedelništva) ter v Punto franco Trst.

Stopnja carinskih olajšav, ki jih uživajo posamezne PCC z industrijsko dejavnostjo, je odvisna od vloge, ki jo države priznavajo tej instituciji. Režimi so lahko različni, tudi med PCC v eni sami državi. Na splošno je oproščeno plačanje carine in drugih uvoznih davščin blago, ki se predeluje in podjetja ne plačujejo medfaznega prometnega davka. Pri izvozu predelanega blaga iz PCC se podjetjem priznavajo izvozne premije, če so priznane tudi na »carinskem« območju države. Če so proizvodi prodani na domačem trgu, jih carinijo ali po carinski stopnji izdelka (kot da je bil uvožen iz inozemstva) ali pa se carinijo samo inozemske surovine in material, ki so bili uporabljeni v procesu proizvodnje. Olajšave se torej nanašajo predvsem na blago, ki je v PCC predelano. Sredstva za delo in reprodukcijski material, ki služijo gospodarski dejavnosti v PCC, so praviloma podrejena normalnemu carinskemu in davčnemu režimu v državi. Med evropskimi PCC, v katerih smejo uporabljati sredstva za delo in potrošiti reprodukcijski material, ker ni bilo ocarinjeno, so samo Hamburg-alter Freihafen in nekatere PCC v Italiji.

Glede na to, da italijanske PCC najbolj vplivajo na našo pomorsko gospodarsko orientacijo, zlasti v zvezi z možnostjo vključevanja naših luk v širši gospodarski prostor, navajamo podrobneje posebnosti tega carinskega in davčnega režima. Nekatera območja, ki so z aktom državnega organa priznana za »cone industrijskega razvoja« (ni nujno, da se opirajo na neko luko), uživajo 10 let od ustanovitve posebne privilegije pri gradnji objektov in njihovem izkoriščanju. To so praviloma nerazvita področja južne in severne Italije, pa tudi območja, ki imajo glede na geografsko lego poseben pomen za narodno gospodarstvo. Primer je območje Trsta. Podjetja, ki zgradijo nove industrijske objekte ali širijo dejavnost obstoječih na območju celotne bivše cone STO, ne plačajo carinskih dajatev za uvoženo opremo, prometnega davka pri nabavi opreme ter državnega davka na dohodek in zemljarine za dobo deset let. Poleg tega lahko dobijo investicijske kredite iz namenskega sklada v višini 50 do 70 % vrednosti izvesticije s petnajstletnim vračanjem in 3,5 do 4 % obrestmi. Tržaška zbornica za trgovino, industrijo in kmetijstvo navaja, da znašajo dajatve novih industrijskih podjetij na območju Trsta v prvih desetih letih od začetka obratovanja 8,98 % od dohodka, dočim znaša ta obremenitev v Italiji normalno do 28,75 %.

V Žavljah pri Trstu je bila še posebej ustanovljena organizirana industrijska cona (Ente Zona Industriale), ki razpolaga s plovnim kanalom in ustreznimi servisi. Del te cone uživa poseben carinski režim. Industrijska podjetja, ki obratujejo na podlagi posebnega dovoljenja državnih organov v tej

coni, so oproščena tudi plačevanja davkov za električno energijo in na pogonska goriva, pod pogojem, da gre vsaj 50 % njihovih proizvodov v izvoz.

Iz tega je razvidno, da je temeljna funkcija tega inštituta v Evropi in drugih kontinentih v razvijanju mednarodne menjave s tem, da se znotraj carinskih meja ustvarijo posebna območja z liberalnejšim nadzorstvom in fiskalnim režimom. PCC so pod neposrednim ali posrednim nadzorstvom državnih organov, ki usmerjajo njihovo dejavnost glede na interese celotnega gospodarstva. Za lociranje industrije v PCC je uveden koncesijski sistem, ali pa so že v predpisih določene vrste dejavnosti, ki se smejo opravljati.

Zlasti so carinske cone locirane ob glavnih prometnih poteh. V sedanji dobi nastajanja velikih gospodarskih grupacij uspevajo zlasti cone, ki lahko posredujejo menjavo med državami v teh grupacijah. Tako so pred kratkim ustanovili novo PCC na Dunaju, SR Madžarska pa oživlja v Czepelu (Budimpešta) PCC, ki ima tudi industrijske privilegije.

4. Sedanji režim PCC v Jugoslaviji

a) Carinski predpisi

V našem carinskem zakonu je poudarjena trgovska funkcija PCC. V tem se predpisi ne razlikujejo od tistih, ki veljajo za druge PCC v inozemstvu. V naših PCC je dovoljeno opravljanje vseh poslov, ki so običajni v lukah, namenjenih mednarodnemu trgovskemu prometu, to je:

— spravljati (uskladiščevati) neocarinjeno uvozno blago, domače za izvoz namenjo blago in tranzitno blago;

— to blago oplemenjevati in opravljati vse, kar je v zvezi z njegovim vzdrževanjem.

Carinske olajšave so naslednje:

Uvozno blago se lahko vnese v PCC brez carinske deklaracije in ostane v coni neocarinjeno neomejen čas. Uvozniki opravijo carinske formalnosti in plačajo carino šele takrat, ko blago iznesejo iz cone na ostalo področje Jugoslavije. Poleg poenostavitve carinskega postopka, ki sprošča manipulacijo blaga v coni, nudi sistem tudi ekonomske prednosti deponentom blaga, ki jim ni treba angažirati obratna sredstva za takojšnje plačilo carine.

Izvozniki jugoslovanskega blaga lahko izvozno blago ocarinijo že ob pošiljatvi v cono, ne glede na to, kdaj bo dejansko izvoženo.

PCC nudi tudi možnost, da se blago pripravlja na tržišče (sortira, prepakira, popravlja itd.) in »oplemeniti« brez posebnih dovoljenj in neposrednega nadzorstva carinskih organov, ker je to nadzorstvo že zagotovljeno z »dokumentarno kontrolo«, ki jo mora voditi luško podjetje — ustanovitelj PCC. V tem pogledu se PCC razlikujejo od carinskih skladišč v državi samo po tem, da za manipulacijo blaga ni potrebno neposredno nadzorstvo carinarnice.

V diskusijah pri zveznih organih pred novelizacijo carinskega zakona je bilo precej razpravljano tudi o industrijski funkciji luk. Tedaj je pri zveznih organi prevladalo stališče, da je potrebno v prvi fazi poudariti predvsem trgovsko funkcijo PCC. Zato je bilo v carinskem zakonu določeno, da je v PCC dovoljeno, poleg drugih trgovskih dejavnosti »oplemenitenje« uskladiščenega blaga. Pri konkretnem izvajanju zakona povzroča definicija »oplemenitenje« mnogo težav. »Oplemenitenje« je namreč definirano v drugih zveznih predpisih kot »industrijska predelava, dodelava, obdelava in popravilo« blaga,

kar dopušča možnost, da bi v PCC opravljali vse industrijske dejavnosti. Zvezni izvršni organi pa pri konkretni uporabi predpisov zožujejo pojem »oplemenitenje« na navadno komercialno obdelavo.

S carinskim zakonom je bilo tudi določeno, da je treba plačati carino na osnovna sredstva in reprodukcijski material, ki so namenjeni gospodarski dejavnosti podjetij v PCC. Ta določba je bila dopolnjena v pravilniku o izvajanju določb carinskega zakona o PCC, ki določa, da se blago, ki je bilo oplemeniteno v PCC in je potem uvoženo na »carinsko« območje SFRJ, obremenjeno s carino samo na materiale, ki so bili uvoženi iz inozemstva v PCC.

Med obema določbama je vzročna zveza. S tem, da se carinijo sredstva za delo, ki služijo gospodarski dejavnosti v PCC so izenačeni pogoji poslovanja podjetij v zonah z onimi na »carinskem« območju države. Glede na to, da veljajo v PCC tudi vsi drugi predpisi, ki urejajo poslovanje delovnih organizacij v SFRJ, razen o takojšnjem plačilu carine (toda tudi druga podjetja v SFRJ lahko uživajo to prednost prek carinskih skladišč in shramb), je razumljivo, da se pri prodaji blaga na jugoslovanskem trgu ocarini samo blago, ki je bilo dejansko uvoženo v PCC in je bilo uporabljeno v proizvodnji.

Druga alternativa, da bi se sredstva za delo in reprodukcijski material ne ocarinili, kar bi izenačilo pogoje poslovanja v naših PCC onim v Hamburgu in Trstu, ni bila sprejeta, ker se je smatralo, da nimamo še meril in načinov za usmerjanje »privilegirane« industrije in drugih gospodarskih dajavnosti v PCC.

b) Poslovno sodelovanje s tujimi firmami

S sprejetjem uredbe o poslovnem sodelovanju s tujimi firmami v prostih carinskih conah, veljajo v le-teh posebni pogoji za poslovno-tehnično sodelovanje. Po tej uredbi, ki je bila sprejeta dobra dva meseca pred sprejetjem predpisov o skupnih vlaganjih in proizvodno-finančnimi kooperacijami jugoslovanskih gospodarskih organizacij in tujih firm, se poslovno-tehnično sodelovanje s tujimi firmami v conah uresničuje zlasti:

— s storitvami pri oplemenitenju tujega blaga (industrijske dodelave, predelave, obdelave ali popravljanja);

— z opravljanjem drugih običajnih trgovskih manipulacij z blagom (sortiranje, prepakiranje in podobno);

— z udeležbo pri gradnji skladišč in drugih objektov v coni in pri njihovem financiranju;

— z uporabo delovnih sredstev tuje firme v coni pri uskladiščenju in oplemenitenju blaga in pri drugih običajnih trgovskih manipulacijah z blagom.

Navedena določila vsekakor omogočajo razširitev in poglobitev poslovno-tehničnega sodelovanja med domačimi gospodarskimi organizacijami in tujimi firmami v PCC, vendar pa ti predpisi ohranjajo vse preveč omejitev in nerešenih problemov, ki so ovira v poslovnem povezovanju s tujimi firmami. To velja zlasti v pogledu možnosti industrijske proizvodnje. Že prej smo opozorili na nejasnost in problematičnost pojma »oplemenitenje«. Uredba pa celo zožuje možnost »oplemenitenja« blaga, ki jo daje carinski zakon s tem, da dovoljuje samo »opravljanje storitev pri oplemenitenju«, to je samo opravljanje uslug tujim firmam (Lohnarbeit) s predelavo njihovega blaga.

V letu dni po sprejetju uredbe o poslovno-tehničnem sodelovanju v PCC, kljub izredno velikim interesom tujih firm, je bilo sklenjeno le malo pogodb

o poslovnem sodelovanju domačih gospodarskih organizacij in tujih firm v conah. Do sedaj sklenjene pogodbe na osnovi uredbe pa so v svojem bistvu »Lohn« posli, ki so značilni za promet z blagom z razvitimi in nerazvitimi deželami in temeljijo na delovršnih odnosih.

Delitev rizika in dobička na osnovi dolgoročnih skupnih vlaganj, ki karakterizirajo kompleksnejši poslovni odnos, se z uredbo ne uveljavljajo.

Pri sklepanju poslovnih odnosov v conah ima zaviralno vlogo tudi carinski tretman blaga, ki je predmet poslovnega sodelovanja. Uredba namreč tretira blago, ki je predmet poslovnega sodelovanja med domačo gospodarsko organizacijo in tujo firmo v coni pri prodaji na jugoslovanskem trgu kot tuje blago, kjer je treba plačati carino na finalni izdelek. Tako je možnost plasmaja blaga na jugoslovanski trg bistveno omejena, ker je usluga naše gospodarske organizacije (delovna sila, energija, sredstva za delo itd.) s tem dvakrat obdavčena in zato predraga.

Na ta način uredba usmerja poslovno sodelovanje v PCC skoraj izključno na opravljanje storitev na tujem blagu za tretja tržišča in to za račun tuje firme, kar zmanjšuje pomen in obseg poslovnega sodelovanja s tujimi firmami v conah.

Predpisi, ki omogočajo skupna vlaganja sredstev domačih delovnih organizacij in tujih firm v Jugoslaviji, so odprli nove možnosti oblikovanja poslovnih odnosov tudi v PCC. Postavljeni so širši okviri poslovnega povezovanja s tujimi partnerji, ki omogočajo dolgoročne odnose s kupno delitvijo dobička in rizika, kar je posebno pomembno, zlasti za razvijanje industrijske funkcije con.

Vendar pa se je pri praktični realizaciji pogodb o skupnih vlaganjih in proizvodno-finančni kooperaciji pokazalo, da zaradi nekaterih rešitev vprašanj, ki se nanašajo na medsebojne odnose med partnerji, predvsem o reinvestiranju dela dobička, deleža tujega partnerja v skupnih vlaganjih in deviznega položaja naših delovnih organizacij, predpisi ne omogočajo intenzivnejšega povezovanja s tujimi partnerji v PCC, kjer se zaradi specifične narave poslov zahteva večja mobilnost kapitala.

Zato je potrebno, da se z novimi ali dodatnimi predpisi uredi poslovno sodelovanje domačih in tujih firm v PCC in da se pri tem upošteva njihov posebni status in položaj.

5. Lokacija PCC

Kot je bilo že omenjeno, izda dovoljenje za ustanovitev PCC zvezni sekretariat za finance v soglasju z zveznim sekretariatom za zunanjo trgovino in zveznim sekretariatom za gospodarstvo, če ti organi spoznajo, da je to koristno s stališča mednarodne menjave. PCC se lahko ustanovijo samo v lukah in pristaniščih, ki so odprta za mednarodni promet.

V študiju, ki jo je izdelal jadranski inštitut jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu po naročilu sekretariata ZIS za promet in zveze, je bilo predlagano, naj bodo PCC ustanovljena v Kopru, na Reki in v Beogradu ter kasneje tudi v Baru, ko bodo ustvarjeni v tej luki potrebni pogoji za pritegnitev mednarodnega prometa. Avtorji študije so se opirali na geografsko-prometne in druge činitelje, ki utemeljujejo ustanovitev PCC na odrejenem prostoru, ki ni pomemben samo za jugoslovansko zunanjo trgovino (izvoz, uvoz, reeksport), ampak tudi za mednarodni tranzit. Luki Koper in Reka spadata

med izhodišča savsko-podonavskega bazena na Jadransko morje, pristanišče Beograd pa lahko dobi pomembno vlogo v mednarodnem prometu po Donavi. Luka Bar bo v bodoče lahko prevzela za južni del naše države vlogo jugoslovanske cone v Solunu. Seveda ni izključena možnost, da bi ustanovili PCC tudi v drugih lukah in pristaniščih, ki jim je dana posebna vloga v gospodarstvu širše regije. Pri tem je treba upoštevati direktne in indirektne vplive, ki naj bi jih imela cona na gospodarstvo cele države. Napačno bi bilo, če bi uporabili olajšave, ki jih nudi inštitut PCC samo za reševanje ožjih gospodarskih problemov, ker bi s tem prizadeli enotnost našega gospodarskega prostora in ker bi v mednarodnem poslovnem svetu ta splošno priznana institucija izgubila v Jugoslaviji svoj pomen. Poudariti je treba tudi, da so carinske in druge olajšave samo eden od činiteljev, ki vplivajo na pritegnitev mednarodnega prometa blaga in z njim zvezano industrijsko dejavnost. Drugi činitelji so, poleg geografskega položaja, še predvsem možnost koriščenja raznih storitev (maritimnih, špedicijskih, kontrolnih, zavarovalnih, bančnih), ki jih lahko nudi samo center za razvito gospodarsko organizacijo. Skratka, prostim carinskim conam je treba priznati vse tiste ugodnosti, ki jih zahteva mednarodni promet blaga in ki so v skladu s splošno veljavnim gospodarsko-političnim sistemom, hkrati pa locirati PCC samo na nekaterih gospodarsko strateških točkah. Naj omenimo kot primer, da delujejo v ZR Nemčiji 3 cone, Danski 1, Švedski 3, Madžarski 1, Grčiji 2, v ZDA 6. V Avstriji imata pomembno vlogo samo dve coni (Dunaj in Linz), dve coni pa imata samo omejeno funkcijo v prometu med Italijo, Avstrijo in ZR Nemčijo. V Italiji poudarjajo tranzitno funkcijo dveh PCC (Trst in v perspektivi Benetke), dočim so druge PCC ob Jadranskem in Tirenskem morju v bistvu le sistem carinskih skladišč, namenjenih predvsem domačemu uvozu.

Da bi zagotovili enotnost sistema, se PCC ustanavljajo z aktom najvišjega predstavniškega organa (zakonom) ali vlade. Izjema so samo ZDA, kjer izdajo koncesijo posebni državni koordinacijski organi na podlagi preciznih zakonskih norm.

Čeprav so bili ob izdaji predpisov o jugoslovanskih PCC upoštevani zgoraj navedeni momenti in je bilo dovoljenje za ustanovitev dano samo lukam Koper, Reka in Beograd, se je v zadnjem času pojavila negativna težnja za povečevanjem števila PCC. Do sedaj so bila izdana dovoljenja lukam Split, Pula in pristanišču Novi Sad. Ta dovoljenja še niso mogla biti izkoriščena, ker manjkajo organizacijski pogoji, ki jih zahtevajo carinski predpisi. Zahtevki za ustanovitev PCC so bili predloženi tudi s strani Pančeva, Zagreba, Subotice in nekaterih jadranskih luk.

V mehanizmu izdajanja dovoljenj za ustanovitev PCC se pri nas pojavlja vprašanje, ali imajo zvezni upravni organi dovolj čvrste osnove za presojanje gospodarske upravičenosti lokacije PCC na določenem mestu. Kolikor take osnove niso podane, upravni organi v našem sistemu niso v stanju preprečiti, da bi prišle pri ustanavljanju PCC do izraza lokalistične težnje, ki niso oprte na širše družbene koristi.

V takem položaju je tudi težko zahtevati, da se inštitut PCC izpopolni, ker bi vsaka olajšava ne pomenila več samo objektivno utemeljeno izjemo v sistemu, ampak bi to izjemo posploševala v škodo enotnosti sistema.

Da bi ohranili bistvo in prvotno intencijo inštituta PCC, bi bilo potrebno spremeniti sedanje predpise tako, da se PCC ustanavljajo z aktom zveznega izvršnega sveta, ki predpiše podrobnejše pogoje za njihovo poslovanje. Tako

bi bila možna diferenciacija con po njihovi funkciji. Doseči bi bilo tudi treba, da se do izida novih predpisov veže ustanovitev novih PCC na mnenje zvezne gospodarske zbornice.

B. — PREDLOG ZA SPREMEMBO PREDPISOV O PCC

1. Predlog spremembe carinskega zakona

Predlagane spremembe temeljijo na prej ugotovljenih pomanjkljivostih našega inštituta PCC. Nanašajo se:

a) na način ustanovitve PCC

Predlog je, da bi PCC ustanovil zvezni izvršni svet z uvedbo.

b) na preciznejšo definicijo dejavnosti, ki se smejo opravljati v PCC. Nova definicija naj bi se glasila:

— razkladati, nakladati in prekladati blago v mednarodnem prometu;

— spravljati neocarinjeno uvozno blago, domače blago, namenjeno izvozu, in blago v tranzitnem prometu;

— oplemenjevati spravljeno blago, ga sortirati, prepakirati, popravljati in opravljati vsa druga dela v zvezi z njegovim vzdrževanjem;

— industrijsko proizvajati blago.

V novi formulaciji je pomembna samo razčlemba med oplemenitenjem blaga in industrijsko proizvodnjo. S tem je jasneje opredeljena tudi industrijska funkcija PCC. Poleg navadne obdelave in predelave blaga v trgovinskem prometu (oplemenitenje) je v PCC dovoljena tudi samostojna industrijska dejavnost, neodvisna od trgovskega prometa skozi luko;

c) na carinski status uvoženih osnovnih sredstev in reprodukcijskega materiala, ki so namenjeni za gospodarsko dejavnost podjetij v coni.

Predlog je, da bi bila oproščena plačanja carine osnovna sredstva in reprodukcijski material industrijskih podjetij, ki proizvajajo ali predelujejo blago, ki je pretežno namenjeno izvozu. Podrobnejše določbe o tem bi bile vsebovane v izvršilnih predpisih. Gospodarska dejavnost v PCC, ki bi bila namenjena pretežno na domače tržišče, bi bila obremenjena z normalnimi uvoznimi dajatvami na osnovna sredstva in reprodukcijske materiale;

č) na carinski status blaga, ki je bilo proizvedeno v PCC in se uvozi na ostalo območje Jugoslavije.

Predlog je, da se blago, ki je bilo proizvedeno v PCC, ocarini po stanju blaga (količina, vrednost, vrsta, kvaliteta), ugotovljenem v trenutku uvoza v PCC.

Pomanjkljivost carinskega zakona je, da ne ureja te materije, ki bi morala biti vsekakor urejena z zakonom. Predlagano določilo pa je vsebovano v pravilniku o izvajanju predpisov carinskega zakona o PCC (Uradni list SFRJ, št. 45/63). Odredbodajalec je upošteval, da je bila v predelavo dodana uvoženemu blagu v PCC nova vrednost. Na to vrednost so bile že plačane družbene dajatve (obresti na poslovni sklad, osebni dohodek itd.) ter bi carinjenje te vrednosti pomenilo dvojno obremenitev.

Od tega načela je odstopila uredba o poslovnem sodelovanju s tujimi firmami v PCC, ki ustvarja fikcijo, da je bilo blago proizvedeno v inozemstvu in določa, da veljajo ob njegovi prodaji na jugoslovanskem trgu vseskozi predpisi o uvozu tujega blaga. Odredbodajalec je utemeljil to stališče s tem, da je v

okviru poslovnega sodelovanja s tujimi firmami mogoče povečati vrednost produkta na delovnih sredstvih tujega kooperanta, ki niso bila ocarinjena in ne plačujejo obresti na poslovni sklad. Ni pa bilo upoštevano, da mora pravica razpolaganja skladišč in drugih objektov pripadati domači gospodarski organizaciji, da mora ta organizacija organizirati delo v vezi z uresničevanjem poslovnega sodelovanja, da so v produktu vsebovani jugoslovanski dodatni materiali, pogonska energija itd., kar bistveno vpliva na novo vrednost produkta.

S sprejetjem gornjega določila v carinski zakon bo odpravljen dualizem v carinskem tretmanu predelanega blaga in bo povečana možnost poslovno-tehnične kooperacije s tujimi firmami;

d) na družbeno nadzorstvo nad poslovanjem v PPC.

Glede na carinske in druge olajšave, ki bi jih imela podjetja v PCC po predlaganih novelah, je bilo predlagano, da morajo biti pogodbe za industrijsko proizvodnjo v PCC registrirane pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo. Ta lahko odklopi registracijo, če ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji za dejavnost PCC, ki so bili določeni v aktu zveznega izvršnega sveta o ustanovitvi cone.

S tem je zagotovljena selekcija gospodarske dejavnosti v PCC, ki ima glede na poslovno usmerjenost in na svoje neposredne in posredne vplive na gospodarstvo države in regije pravico biti deležna teh olajšav.

2. Predlog za spremembo in dopolnitev predpisov o skupnih vlaganjih in proizvodno-finančni kooperaciji domačih gospodarskih organizacij s tujimi firmami v PCC

a) Predlog spremembe deviznega režima za gospodarske aktivnosti v PCC.

Pri ugotavljanju razlogov za počasno realizacijo proizvodno-finančnega sodelovanje med domačimi delovnimi organizacijami in tujimi firmami je vsekakor najpomembnejša devizna problematika, ki v sedanji obliki daje le ozke okvire tako za uvoz reprodukcijskega materiala in plačila raznih storitev v devizah, kot za transfer dobička in retransfer kapitala tujega partnerja. Zakon o sredstvih gospodarskih organizacij sicer določa, da ima tuji partner pravico transferirati dobiček iz skupnega poslovanja v skladu z veljavnimi predpisi o deviznem poslovanju, vendar pa sedanji devizni režim praktično onemogoča realizacijo te možnosti. Za večino gospodarskih dejavnosti, ki naj bi se razvile v PCC na osnovi poslovnega sodelovanja s tujimi firmami, naša retencijska kvota od 7 do 14 % od skupno ustvarjenih deviznih sredstev, s katerimi naj bi se poravnale pogodbene obveznosti do tujega partnerja (dobiček, amortizacija kapitala, anuitete itd.). Za retransfer kapitala tujega partnerja sicer lahko služi tudi devizni del amortizacije opreme, ki pa največkrat predstavlja le neznatna devizna sredstva. Nekatere dejavnosti (npr. strojna industrija) imajo pravico do večjega deleža od 12 do 24 %, v odnosu na realizirane devize, vendar le-te predstavljajo le manjši del potencialnih investitorjev v PCC. Tak odnos med deviznimi obveznostmi, ki nastanejo na osnovi poslovnega sodelovanja in možnosti pridobitve deviz v okviru sedanjega deviznega režima, pa v osnovi otežuje praktično realizacijo predpisov o skupnih vlaganjih v Jugoslaviji, še posebej pa v PCC, ki so že bolj vključene v mednarodno delitev dela.

Zato predlagamo, da se v okviru deviznega sistema domačim gospodarskim organizacijam, ki stopajo v poslovno sodelovanje s tujimi firmami, v PCC omogoči, da iz devizne realizacije, ki je ustvarjena v poslovnem sodelovanju s

tujimi firmami v PCC najprej poravnajo devizne obveznosti do tujega partnerja, ki nastanejo po pogodbi, z ostankom deviz pa razpolagajo po obče veljavnih predpisih.

b) Sprememba določil o višini deleža firme pri skupnih vlaganjih.

Gospodarska dejavnost v prostih carinskih conah je usmerjena pretežno v zunanjetrgovinske posle (uvoz, izvoz, tranzit in reeksport), katere običajno spremljajo razne dejavnosti industrijskega značaja. Za tako dejavnost so zainteresirane tudi tuje firme, predvsem zaradi ugodnih geografskih pogojev naših PCC ter carinskih in drugih olajšav. Ta dejavnost je pogosto usmerjena na drugo tržišče in ne vpliva na blagovne proporce na notranjem trgu. Zato bi bilo potrebno omogočiti poslovno sodelovanje tujih firm z domačimi organizacijami v naših PCC tudi tako, da tuji firmi ne bi omejevali deleža v skupnih vlaganjih, kot sicer določa zakon o sredstvih gospodarskih organizacij. Taka določba bi pomagala tudi k hitrejšemu aktiviranju dejavnosti v conah, zlasti pa njihove industrijske funkcije. Možnost, da se v pogledu deleža sredstev v skupnih vlaganjih tretira drugače kot to določajo predpisi o skupnih vlaganjih, je bilo predvideno že v 67. členu zakona o sredstvih gospodarskih organizacij. Ta člen določa, da zvezna skupščina lahko razglasi posebna področja alï dejavnosti, ki so interesantna za vlaganja tujih sredstev, da delež tuje firme v skupnih vlaganjih presega delež domače gospodarske organizacije.

c) Odprava obveznosti reinvestiranja dela dobička tuje firme.

Iz že navedenih funkcij PCC izhaja, da so le-te namenjene za opravljanje raznih gospodarskih dejavnosti, ki so povezane z mednarodno menjavo. Te dejavnosti so lahko dolgoročnega značaja ali pa nastanejo le občasno, kot posledica gibanja raznih blagovnih tokov (reeksportni posli, oplemenitenje tranzitnega blaga itd.). Iz tega izhaja, da obveznosti reinvestiranja dela dobička tuje firme, kakršna je predvidena v splošnih predpisih o skupnih vlaganjih, ne ustreza za dejavnosti v PCC. Poleg tega so interesi tujih partnerjev v conah često omejeni samo na posamezne dejavnosti, ki izhajajo iz pogojev poslovanja v coni. Zato je obveza reinvestiranja dela dobička v coni izmed najbolj pomembnih faktorjev omejevanja gospodarske aktivnosti tujih firm v naših conah in se zato postavlja zahteva po popolni mobilnosti tujih sredstev v PCC.

POROČILA

Odbor za proizvodnjo in promet republiškega zbora in odbor za proizvodnjo, promet in poslovno sodelovanje gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 2. julija 1968 in 8. novembra 1968 obravnavala problematiko prostih carinskih con in predloge za spremembe in dopolnitve predpisov v zvezi s prostimi carinskimi conami v Jugoslaviji. Odbora sta ustanovila delovno skupino poslancev odbora za proizvodnjo in promet republiškega zbora, poslancev odbora za proizvodnjo, promet in poslovno sodelovanje gospodarskega zbora, predstavnikov Luke Koper, poslovnega združenja industrijske cone Koper ter skupščine občine Koper za podrobnejšo proučitev problematike v zvezi s prostimi carinskimi conami.

Delovna skupina poslancev je problematiko podrobneje proučila in predložila odboroma ustrezno gradivo o prostih carinskih conah s predlogi spre-

memb zveznih predpisov. Odbora sta se na svojih sejah dne 8. novembra 1968 seznanila s tem gradivom, ki ga je pripravila delovna skupina poslancev in sta sklenila, da gradivo o tej problematiki, dopolnjeno s pripombami obeh odborov, predložita svojima zboroma v obravnavo.

Na skupni seji obeh odborov je bilo ugotovljeno, da je z uredbo o poslovnem sodelovanju s tujimi firmami v prostih carinskih conah, ki je bila sprejeta nekaj mesecev pred sprejetjem predpisa o skupnih vlaganjih, sicer omogočena poglobitev in razširitev poslovno-tehničnega sodelovanja z inozemskimi partnerji, vendar je ostalo še precej omejitev in razširitev poslovno-tehničnega sodelovanja z inozemskimi partnerji, kar oboje povzroča dokajšnje pomisleke tujih finančnih partnerjev pri poslovnem povezovanju z našimi gospodarskimi organizacijami. Na podlagi te uredbe je bilo sicer sklenjenih nekaj pogodb, vendar praktično vse temeljijo na opravljanju nekaterih uslužnostnih storitev, ne pa na nekem globljem poslovno-tehničnem sodelovanju z delitvijo rizika, kakor seveda tudi dobička.

Ker na področju vlaganja tujega kapitala pri nas nismo dosegli praktično nikakega uspeha in v obstoječih pogojih niti ne moremo na to računati, odbora sodita, da je pravilno in tudi koristno, da se uzakoni večja sprostitev za vlaganje tujega kapitala na področju prostih carinskih con, ki jih je le nekaj v Jugoslaviji, kjer bo rezultate vlaganj tujega kapitala dokaj lažje kontrolirati in analizirati kot pa v pogojih širšega vključevanja tujega kapitala v naše gospodarstvo.

Ob pomislekih, da bi olajšave gospodarskih organizacij v PCC prizadele konkurenčno sposobnost ostalih gospodarskih organizacij izven PCC, sodita odbora, da le-te ne predstavljajo nevarnosti, ker je ustanovitev cone vezana na uredbo zveznega izvršnega sveta, s katero se določijo tudi pogoji za dejavnost vsake PCC posebej. Razen tega je vsaka dejavnost vezana na registracijo pri ustreznem republiškem sekretariatu za gospodarstvo. Poleg tega pa je vsako blago, uvožeo iz PCC, za domače tržišče podvrženo carinjenju.

Na pripombo predstavnika republiškega sekretariata za gospodarstvo, da bi bilo treba uzakoniti tudi merila in pogoje za dejavnost v coni, sodita odbora, da je osnovno merilo že uzakonjeno s carinskim zakonom, s katerim je določeno, da se PCC lahko ustanovijo samo v morskih lukah in rečnih pristaniščih, ki so odprta za mednarodni promet. Preciziranje ostalih pogojev, poleg navedenih v raznih predpisih, pa naj bi bilo ob obveznem sodelovanju gospodarske zobrnice, predmet ocene zveznega izvršnega sveta, ki je po predloženih spremembah carinskega zakona pooblaščen za ustanovitev proste carinske cone in določitev pogojev njene dejavnosti.

Na podlagi navedenih načelnih stališč odbora sodita, da je umestno, utemeljeno in opravičeno, da se ustrezno spremenijo in dopolnijo obstoječi zvezni predpisi, s katerimi je urejeno delovanje prostih carinskih con. Odbora zato predlagata zboroma, da obravnavata gradivo, ki sta ga o tej problematiki odbora pripravila, in da zavzameta stališče do sprememb in dopolnitev zveznih predpisov o prostih carinskih conah, za katere se odbora zavzemata v tem gradivu.

Odbor republiškega odbora je določil za poročevalca na seji zbora poslanca Iva Ščavničarja, odbor gospodarskega zbora pa poslanca Rada Šorlija.

Št.: 34-60/68
Ljubljana, 16. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1968 obravnavala gradivo o prostih carinskih conah v Jugoslaviji s predlogi za spremembe in dopolnitve nekaterih zveznih predpisov. Pri obravnavanju predloženega gradiva se je zakonodajno-pravna komisija glede na svojo vlogo omejila na obravnavo predloženih osnutkov sklepov o predlogih za spremembe in dopolnitve nekaterih zveznih predpisov.

Komisija k predloženim osnutkom ni imela načelnih pripomb in je menila, da je prav, če so predlogi za spremembe oziroma dopolnitve zveznih predpisov glede področja, na katerega se nanašajo, tako precizno opredeljeni kot v predloženih osnutkih. Vendar pa bi bilo treba končni predlog akta redakcijsko ustrezneje preurediti. Komisija predlaga, da se iz sedanjih štirih osnutkov aktov v končni fazi pripravi enoten sklep o predlogih za spremembe in dopolnitve zveznih predpisov o prostih carinskih conah v Jugoslaviji. Prvi del akta naj bi obsegal ugotovitve, ki sicer izhajajo predvsem iz obrazložitev sedanjih posameznih osnutkov, v drugi del akta pa bi bili po točkah uvrščeni predlogi za spremembe oziroma dopolnitve posameznih zveznih predpisov.

Poleg tega, da bi tako preurejeni sklep imel logično zgradbo in običajno zaporedje svojih sestavnih elementov, bi bil tudi po svoji obliki bolj kompleksen in hkrati enotnejši ter pregleden dokument, saj bi bili vsi predlogi, ki izhajajo iz enotne problematike, urejeni v enem aktu in ne v štirih.

Poleg tega je razprava o osnutkih sklepov opozorila tudi na nekatere netočnosti oziroma neustreznosti pripravljenega osnutka sklepa o predlogu za spremembe in dopolnitve carinskega zakona.

Tako so v omenjenem sklepu določbe carinskega zakona, ki naj se spremenijo ali dopolnijo (143. d, 143. e, 143. ž) očitno označene po zaporedju črk v cirilici, medtem ko so te označbe v slovenskem izvodu zveznega uradnega lista, ki je prav tako identičen, urejene po zaporedju črk v latinici. Obe zaporedji črk pa se med seboj znatno razlikujeta (v cirilici: a, b, v, g, d, dj, e, ž, z, i, j . . ., v latinici pa: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k — v konkretnem primeru). Menimo, da je treba uporabiti označbe, ki se uporabljajo v slovenskem izvodu avtentičnega besedila zveznega zakona. Da pa vendarle ne bi prišlo do zamenjav ali nejasnosti pri zveznih organih, katerim je akt namenjen, je treba v obrazložitvi akta na to opozoriti, besedilo posameznih predlogov pa tako precizno postaviti, da bo tudi vsebinsko povsem jasno, na katere določbe zveznega zakona se nanašajo.

Besedilo v 1. točki osnutka sklepa o predlogu za spremembo in dopolnitev carinskega zakona ne ustreza. Iz predloga smiselno sledi, da bi zvezni izvršni svet neposredno ustanavljal proste carinske cone, s čimer bi se spremenila določba 143. e člena carinskega zakona (po slovenskem besedilu) oziroma 143. d člena (po označbah v cirilici), kot je označen v 1. točki sklepa — sedanja določba namreč določa, da je za ustanovitev proste carinske cone potrebno dovoljenje, ki ga da zvezni sekretariat za finance v soglasju z zveznim upravnim organom za zunanjo trgovino ter za promet. Določba 143. d (oziroma v cirilici 143. g) člena, ki določa, da prosto carinsko cono lahko ustanovi luško oziroma pristaniško podjetje, luško oziroma pristaniško prekladalno podjetje in skupnost podjetij v luki oziroma pristanišču, se po predloženem aktu ne bi spremenila. S tem pa bi glede samega ustanovitvenega akta nastalo protislovje med obstoječimi določbami carinskega zakona, ki bi ostale nespremenjene in predlagano novo določbo. Zato meni komisija, da bi v tem primeru bolj ustrezalo, da »zvezni izvršni svet določi prosto carinsko cono in predpiše pogoje poslovanja v njej«. Smiselno bi tako ne šlo za neposredno ustanavljanje, ki je sicer urejeno v

sedanjem zakonu, temveč bi zvezni izvršni svet, ki zdaj nastopa namesto že omenjenih zveznih upravnih organov, ustrezno teritorialno območje določil za prosto carinsko cono in predpisal pogoje, ki v njej veljajo za poslovanje gospodarskih in drugih organizacij.

Št.: 34-60/68
Ljubljana, 25. 12. 1968

PREDLOG SKLEPA
o predlogih za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu

Na podlagi 148. člena ustave SR Slovenije je Skupščina SR Slovenije na seji republiškega zbora in gospodarskega zbora sprejela

sklep
o predlogih za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu

Skupščina SR Slovenije je na seji republiškega zbora in gospodarskega zbora razpravljala o predlogih za spremembe splošnega zakona o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov, temeljnega zakona o gostinski dejavnosti in temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu in

ugotovila:

1. Sedanji splošni zakon o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov (Uradni list SFRJ, št. 13/63) natančno določa število delavcev, ki lahko opravljajo dopolnilno delo v zasebni obrti. Takšna enotna omejitev dopolnilne delovne sile za vse republike in za vse vrste obrtnih dejavnosti ne ustreza življenjskim potrebam in ne upošteva specifičnih razmer v posameznih dejavnostih oz. posameznih območjih. Enotna ureditev zaposlovanja dopolnilne delovne sile onemogoča vodenje racionalne gospodarske politike in s tem nasprotuje splošnim družbenim interesom. Posamezne obrtne dejavnosti se med seboj močno razlikujejo. Razlike so zlasti med nekaterimi proizvodnimi in storitvenimi dejavnostmi. Določeno število dopolnilne delovne sile je za neko dejavnost zadostno, za druge dejavnosti pa zaradi nizke stopnje razvoja tehnologije, zaradi sezonskega značaja dela in zaradi drugih pogojev ne ustreza in ne omogoča uvedbo racionalnega delovnega procesa.

Glede na razlike med posameznimi območji z vidika gospodarske razvitosti, splošnih življenjskih razmer in družbenih potreb po posameznih dejavnostih ter glede na različne razmere pri posameznih vrstah dejavnosti lahko vprašanje zaposlovanja dopolnilne delovne sile uspešno in učinkovito rešuje le republika.

Vprašanja obsega zaposlovanja dopolnilne delovne sile ne zahteva enotnosti družbenoekonomskega oz. političnega sistema in zato ni potrebe, da bi bilo povsem enotno urejeno za vso Jugoslavijo. Glede na navedena stališča je zato potrebno spremeniti splošni zakon o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov.

Urejanje vprašnja zaposlovanja dopolnilne delovne sile spada v republiško pristojnost tudi z vidika temeljnih ustavnih načel o razmejitvi zakonodajne

funkcije med federacijo in republiko. Po določbah 22. člena zvezne ustave se meje in pogoji za uporabo dopolnilnega dela v zasebnih dejavnostih določajo lahko z zveznim ali republiškim zakonom.

2. Temeljni zakon o gostinski dejavnosti (Uradni list SFRJ, št. 8/65, 15/68 in 30/68) natančno določa število delavcev, ki lahko opravljajo dopolnilno delo v zasebnem gostinstvu. Takšna enotna omejitev dopolnilne delovne sile za vse republike in za vse vrste gostinskih dejavnosti ne ustreza življenjskim potrebam in ne upošteva specifičnih razmer v posameznih vrstah te dejavnosti, oziroma na posameznih območjih. Potrebe po opravljanju gostinskih dejavnosti v posameznih republikah so tako različne, in razmere v okviru posameznih vrst gostinskih dejavnosti tako heterogene, da povsem enotna ureditev zaposlovanja dopolnilne delovne sile onemogoča vodenje racionalne gospodarske politike in s tem nasprotuje splošnim družbenim interesom. Večje število delavcev prav gotovo ni potrebno v obratih, ki le točijo pijače, drugačna pa je situacija v gostiščih, ki nudijo gostom kompletne gostinske storitve. Takšna gostišča, katerih dejavnost je tudi dosti manj akumulativna, nujno potrebujejo več delavcev. Razmere v našem gostinstvu kažejo, da sodobni turistični promet, od katerega pričakujemo vedno večje efekte, najbolj potrebuje prav takšne vrste manjših gostišč s kompletno oskrbo. To so dejavnosti, ki za družbeni sektor gostinstva niso zanimive in kjer lahko zasebna iniciativa uspešno dopolnjuje nastale praznine.

Urejanje vprašnja zaposlovanja dopolnilne delovne sile spada v republiško pristojnost tudi z vidika temeljnih ustavnih načel o razmejitvi zakonodajne komisije med federacijo in republiko. Po določbah 22. člena zvezne ustave se meje in pogoji za uporabo dopolnilnega dela drugih v zasebnih dejavnostih določajo z zakonom, ni pa rečeno ali z zveznim ali z republiškim zakonom. V smislu resolucije zvezne skupščine o temeljih zakonodajne politike federacije lahko federacija na področju temeljne zakonodaje, kamor smiselno spada gostinstvo, s svojimi zakoni ureja le tiste odnose, s katerimi se zagotavlja enotnost družbenoekonomskega in političnega sistema. Vprašanje obsega zaposlovanja dopolnilne delovne sile pa ne zahteva enotnosti družbenoekonomskega oz. političnega sistema in zato ni potrebe, da bi bilo povsem enotno urejeno za vso Jugoslavijo. Vprašanje zaposlovanja dopolnilne delovne sile je postavljeno tudi v sklepih in priporočilih Skupščine SR Slovenije za nadaljnji razvoj turizma. Spremembe, ki jih predlagamo, so tudi v skladu z načeli resolucije zvezne konference SZDLJ o osebnem delu z zasebnimi sredstvi.

3. Z zakonom o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu, ki je bil sprejet meseca julija letos (Uradni list SFRJ, št. 30/68), je federacija neposredno posegla v urejanje prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu v lasti občanov, ki je dotlej bilo v pristojnosti republike. Uveljavljene spremembe temeljnega zakona zasledujejo preprečevanje neupravičenega bogatenja posameznikov in s predpisanim instrumentarijem onemogočajo občanom, da to vrsto dejavnosti izkoriščajo za neupravičeno bogatenje. V tej smeri so spremembe temeljne zakonodaje vsekakor uspele. Pri tem pa so se pojavile tudi druge posledice, ki nazorno kažejo, da se s poenotenim inštrumentarijem, določenim za vso federacijo, popravljajo za družbo izredno negativne posledice. Dosedanje izvajanje spremenjenega temeljnega zakona je pokazalo, da je izpad zasebne dejavnosti na tem področju povzročil izredne težave, ki jih dejavnost gospodarskih organizacij javnega prometa ni v stanju rešiti.

Po določilih tega zakona se v glavnem kažejo naslednje posledice: prevoz oseb lahko opravlja občan le z osebnim avtomobilom, v katerem je največ 5 sedežev. S tem je onemogočen prevoz oseb s tako imenovanimi kombi avtomobili ali minibusi, s čimer marsikje odpade prevoz učencev v šole, prevozi manjših skupin turistov itd., ki se po vseh drugih predpisih štejejo za osebne avtomobile. S prepovedjo take dejavnosti so se znašli vsi, ki so se posluževali takega načina prevoza, pred nerešljivim problemom. Zasebnik takega prevoza ne sme opravljati, javni prevoznik pa za to nima ekonomske računice niti prilagojenega avtoparka.

Spremenjeni zvezni zakon je zelo togo omejil tudi tonažo tovornih avtomobilov na 5 ton. Omejitev dejavnosti na osebno delo občana je na mestu, pozablja pa se pri tako rigoroznem omejevanju tonaže na gospodarske posledice, ki iz take omejitve izhajajo zlasti, kdo bo dopolnil vrzel, ki s to prepovedjo nastaja in kako aktivirati dokaj velika sredstva, ki so s temi spremembami povsem razvrednotena.

Te posledice so glede na stopnjo in položaj te dejavnosti v posameznih republikah dokaj različne, zato spada ureditev vprašanj zasebnega prevozništva v pristojnost republik, ki so dolžne, da uredijo vsa ta vprašanja na način, ki ustreza njihovim razmeram. Neupravičeno bogatenje ne bomo odpravili z omejevanjem pravice do osebnega dela, temveč z dosledno davčno politiko oz. s pravilnim zajemanjem dohodka, ki ga zavezanec ustvarja.

Iz navedenih ugotovitev izhaja, da je potrebno s temeljnimi zakoni predpisati le splošna načela, konkretizacijo teh načel pa prepustiti republiki, ki bo materialna vprašanja v navedenih dejavnostih rešila na najprimernejši način, obenem pa bo upoštevala osnovni namen, da se preprečijo vzroki, ki so privedli do sprememb zadevnih zveznih zakonov.

Glede na te ugotovitve Skupščina SR Slovenije meni, da je sedanji način urejanja teh vprašanj v nasprotju z ustavnimi koncepti o zakonodajnih funkcijah federacije in republik in zato

predlaga

zveznim organom, da sprejmejo v navedenih zveznih predpisih naslednje spremembe:

1. Splošni zakon o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov:

črtajo naj se določbe zakona, ki natančno določajo obseg dopolnilnega dela v obrtni delavnici in sprejme načelo, da se obseg in način opravljanja dopolnilnega dela v obrtnih delavnicah določi z republiškim zakonom.

2. Temeljni zakon o gostinski dejavnosti:

črtajo naj se določbe, ki natančno določajo obseg dopolnilnega dela v gostišču samostojnega gostinca in ki določajo obseg dopolnilnega dela v gostiščih ter prepusti republikam, da vprašanje uporabe dopolnilnega dela v zasebnem gostinstvu rešujejo samostojno s svojimi predpisi.

3. Temeljni zakon o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu:

črtajo naj se določbe o konkretnih pogojih, pod katerimi smejo opravljati občani prevoz z motornimi vozili ter določi, da predpišejo te pogoje republike, skladno s potrebami na območju republike.

POROČILA

Odbor za trgovino, gostinstvo in turizem republiškega zbora in odbor za storitvene in komunalne dejavnosti gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 9. decembra 1968 razpravljala o predlogih za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu, na osnovi gradiva, ki ga je Skupščini SR Slovenije poslal v razpravo republiški sekretariat za gospodarstvo.

V razpravi o zakonu o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov je bilo ugotovljeno, da le-ta natančno določa število delavcev, ki lahko opravljajo dopolnilno delo v obrtni dejavnosti zasebnih obrtnikov. Takšna enotna omejitev dopolnilne delovne sile za vse republike in za vse vrste obrtnih dejavnosti ne ustreza življenjskim potrebam in onemogoča vodenje racionalne gospodarske politike na tem področju. Posamezne obrtne dejavnosti se med seboj močno razlikujejo. Določeno število dopolnilne delovne sile je za neko dejavnost zadostno, za druge dejavnosti pa ne ustreza in ne omogoča vzpostavitev racionalnega delovnega procesa.

Urejanje vprašnja zaposlovanja dopolnilne delovne sile spada v republiško pristojnost tudi z vidika temeljnih ustavnih načel o razmejitvi zakonodajne funkcije med federacijo in republiko.

Tudi temeljni zakon o gostinski dejavnosti natančno določa število delavcev, ki lahko opravljajo dopolnilno delo v zasebnem gostinstvu. Potrebe po opravljanju gostinske dejavnosti v posameznih republikah so tako različne in razmere v okviru posameznih vrst gostinske dejavnosti tako hetereogene, da povsem enotna ureditev zaposlovanja dopolnilne delovne sile onemogoča vodenje racionalne gospodarske politike. Večje število delavcev ni potrebno v obratih, ki le točijo pijačo, drugačna pa je situacija v gostiščih, ki nudijo gostom kompletne gostinske storitve.

V smislu resolucije zvezne skupščine o temeljih zakonodajne politike federacije lahko zveza na področju temeljne zakonodaje s svojimi zakoni ureja le tiste odnose, s katerimi se zagotavlja enotnost družbenoekonomskega in političnega sistema. Vprašanje urejanja zaposlovanja dopolnilne delovne sile ne zadeva enotnost družbenoekonomskega oziroma političnega sistema, in zato ni potrebe, da bi bilo povsem enotno urejeno za vso Jugoslavijo.

S spremembami in dopolnitvami temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu, ki so bile uveljavljene meseca julija 1968, je federacija neposredno posegla v urejanje prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu, zlasti občanov, ki je bilo doslej v pristojnosti republike. S temi spremembami se skuša vplivati na zmanjšanje neupravičenega bogatenja s strani občanov, dejansko pa te spremembe delujejo v smeri zmanjševanja aktivnosti na tem področju gospodarske dejavnosti. Dosedanje izvajanje spremenjenega temeljnega zakona je pokazalo, da je izpad zasebne dejavnosti na tem področju povzročil velike težave. Te posledice in težave so glede na stopnjo in položaj teh dejavnosti v posamenih republikah dokaj različne, zato spada ureditev vprašanj zasebnega prevozništva v pristojnost republik, ki naj uredijo vsa ta vprašnja na način, ki ustreza njihovim razmeram. Neupravičeno bogatenje ne bomo preprečili z omejevanjem pravice do osebnega dela, temveč z dosledno davčno politiko oziroma s pravilnim zajemanjem dohodka, ki ga zavezanec ustvarja.

Glede na vse te ugotovitve sta odbora menila, da bi bilo treba pristojnosti za urejanje na področju zasebnega dela prenesti iz zvezne na republiško zakonodajo. Zato predlagata, skupaj z odborom za proizvodnjo in promet republiškega zbora, da republiški in gospodarski zbor sprejmeta sklep, s katerim naj se predlaga zveznim organom, da sprejmejo ustrezne spremembe temeljnih predpisov s področja zasebnega dela.

Za poročevalca v republiškem zboru je bil določen Ivan Brumen, za poročevalca v gospodarskem zboru pa Anton Ladava.

Št.: 010-15/68
Ljubljana, 16. 12. 1968

POROČILO

Odbor za proizvodnjo in promet republiškega zbora je na seji dne 18. 12. 1968 obravnaval predloge za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti in avtoprevozništvu, ki jih je Skupščini SR Slovenije predložil republiški sekretariat za gospodarstvo.

V načelni razpravi so člani odbora v celoti podprli predloge za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu v obrti in avtoprevozništvu ter pri tem zlasti podčrtali naslednja mnenja in ugotovitve:

1. S spremembami temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu, ki so bile sprejete letos po hitrem postopku, je zakon prekoračil okvire, ki so v našem pravnem sistemu dani temeljni zakonodaji. Izraženo je bilo mnenje, da bi morali pri zveznih organih odločneje zahtevati, da se zaradi težkih materialnih posledic, ki so jih povzročile zadevne zakonske spremembe, upoštevajo predlogi za spremembo temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu.

2. Nekateri člani odbora so opozorili, da bi kazalo izvesti kompleksno revizijo določb temeljne zakonodaje s področja obrti in prevozništva v smislu sklepov in stališč, ki jih je Skupščina SR Slovenije sprejela, ko je obravnavala problematiko obrti in njenega nadaljnjega razvoja. Vendar je prevladovalo mnenje, da ne bi bilo smotrno povezovati zadevnih predlogov in ob tej priliki širiti zahtevka glede prenosa nadaljnjih pristojnosti od federacije na republiko.

3. Odbor je obravnaval tudi resolucijo o problemih zasebnega avtoprevozništva v Sloveniji, ki ga je Skupščini SR Slovenije poslalo združenje samostojnih obrtnikov Ljubljana. V navedeni resoluciji opozarjajo zasebni avtoprevozniki na materialno škodo, ki je bila povzročena družbi, slovenskemu gospodarstvu in posameznikom. Pri tem navajajo, da bi po noveliranih določbah temeljnega zakona izgubila družba letno precejšnja sredstva na družbenih dajatvah, da se bodo zvišale cene za cestni prevoz blaga, ker se bodo kapacitete cestnega prevoza močno skrčile, dopolnilna dejavnost zasebnega prevozništva pa bo občutno zmanjšana.

Zasebni prevozniki odločno protestirajo, da zaradi nekaterih posameznikov, ki so se s kršitvijo že prej veljavnih predpisov okoriščali in neupravičeno bogateli, zvezni zakon enako prizadene vse zasebne avtoprevoznike. Te ekscese bi lahko inšpekcije in tudi sami obrtniki preprečili in jih izločili iz te dejavnosti.

Odbor je upošteval nekatere navedbe omenjene resolucije, ki osvetljujejo materialne posledice in slabosti zakonskih določb temeljnega zakona. Obrav-

navanje konkretnih predlogov in zahtev zasebnih avtoprevoznikov, ki jih vsebuje zadevna resolucija, pa je odbor odložil za kasnejši čas, ko bosta republiški sekretariat za gospodarstvo in gospodarska zbornica SR Slovenije proučila posamezna vprašanja in probleme s tega področja.

4. Odbor je obravnaval predlog sklepa o predlogih za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti in avtoprevozništvu ter predlaga republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Republiški sekretariat za gospodarstvo je k predlogu za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti in avtoprevozništvu pripravil tudi predlog sprememb k temeljnemu zakonu o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu ter predlog sprememb k splošnemu zakonu o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov. Odbor je obravnaval predlagane spremembe k posameznim členom navedenih zveznih zakonov in se z njihovo vsebino v celoti strinja.

Za svojega poročevalca je odbor določil inž. Srečka Klenovška.

Št.: 010-15/68
Ljubljana, 19. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je obravnavala predlog sklepa o predlogih za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu na svoji 139. seji dne 24. decembra 1968.

V načelni obravnavi je bilo ugotovljeno, da v predlogu sklepa niso zajeti oziroma izraženi nekateri načelni pogledi in razlogi, ki pa v gradivu republiškega sekretariata za gospodarstvo so zajeti. Gre predvsem za načelne poglede na obravnavane zvezne zakone, ki za razloge, iz katerih je jasneje razvidno, kakšnó je stališče slovenske skupščine do področij, ki jih omenjeni zvezni zakoni obravnavajo, v celoti in zlasti še do vprašanj preprečevanja neupravičenega bogatenja na teh področjih. Iz besedila predloga sklepa je zlasti premalo razvidno, da se je po mnenju Skupščine SR Slovenije zoper neupravičeno bogatenje treba boriti predvsem z ustrezno davčno politiko in da je na tem področju zdaj z novimi davčnimi predpisi in zlasti še z novo organizacijo in okrepitvijo davčne službe situacija bistveno drugačna kot julija 1968. Prav tako se lahko iz besedila predloga sklepa dobi vtis, da slovenska skupščina vidi problem samo v ukrepih letošnjega julija in v njihovi čimprejšnji odpravi, da pa ne vidi v zadostni meri tudi dejanskih problemov, ki so do teh ukrepov pripeljali, in dejstva, da je na vseh teh področjih treba predvsem v samem sistemu še marsikaj urediti. Treba bi bilo pokazati, da se skupščina zaveda tega položaja in teh sistemskih pomanjkljivosti, ki izvirajo deloma iz tega, ker se na tem področju federacija ni v večji meri posvetila izgrajevanju sistema, namesto da je z administrativnimi omejitvami posegla v pristojnosti republik, deloma pa iz dejstva, da na področju sistemskih rešitev tudi republike še niso prispevale svojega deleža, kar stoji tudi pred njimi kot nadaljnja naloga. Komisija predlaga, da se v tem smislu predlog sklepa dopolni.

K 1. točki ugotovitev:

Tretji in četrti odstavek naj se nadomestita z novim tretjim odstavkom, ki naj se glasi:

»Urejanje vprašanja zaposlovanja dopolnilne delovne sile spada v republiško pristojnost tudi z vidika temeljnih načel o razmejitvi zakonodajne funkcije med federacijo in republiko. Po določbah 22. člena zvezne ustave se meje in pogoji za uporabo dopolnilnega dela v zasebnih dejavnostih določajo z zakonom, kar glede na določbo 2. točke 161. člena zvezne ustave pomeni, da so to zadeve, ki spadajo v področje temeljne zakonodaje. Za področje temeljne zakonodaje pa je v 3. c točki II. poglavja resolucije o temeljih zakonodajne politike federacije določeno, da federacija ureja le temeljne odnose, s katerimi se zagotavlja enotnost družbenoekonomskega in političnega sistema in to samo tedaj, kadar je za uresničevanje takih odnosov potrebna neposredna uporaba zveznih predpisov. Ker vprašanje obsega zaposlovanja dopolnilne delovne sile vsekakor ni temeljni odnos, s katerim se zagotavlja enotnost družbenoekonomskega in političnega sistema, torej njegovo enotno urejanje za vso Jugoslavijo ni niti potrebno niti pravilno in je zato treba splošni zakon o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov ustrezno spremeniti. Tako stališče je v skladu z načeli resolucije zvezne konference SZDLJ o osebnem delu z zasebnimi sredstvih. Skupščina SR Slovenije pa ga je zavzela že v svojih priporočilih in sklepih za nadaljnji razvoj obrti v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 27/69).«

Sprememba tretjega in četrtega odstavka je potrebna zato, ker v četrtem odstavku niso pravilno interpretirane določbe 22. člena zvezne ustave. Zadnji stavek v novem tretjem odstavku je dodan zato, ker se tako kot pri naslednji točki pri vprašanju dopolnilne delovne sile v gostinstvu tudi na to vprašanje nanašajo ustrezni akti oziroma dokumenti republiške skupščine oziroma zvezne konference SZDLJ, ki jih velja tudi na tem mestu omeniti.

K 2. točki ugotovitev:

Prvi štirje stavki drugega odstavka naj se nadomestijo z naslednjim besedilom.

»Urejanje obsega zaposlovanja dopolnilne delovne sile spada tudi na tem področju — enako kot na področju obrti — v republiško pristojnost tudi z vidika temeljnih načel o razmejitvi zakonodajne funkcije med federacijo in republiko.«

Sprememba je potrebna zato, ker v drugem stavku niso pravilno interpretirane določbe 22. člena zvezne ustave, ponavljanje celotne formulacije iz 1. točke ugotovitev pa ni potrebno.

K 3. točki ugotovitev:

— Tretji stavek prvega odstavka (»V tej smeri so spremembe temeljne zakonodaje vsekakor uspele«) naj se črta.

Že v prejšnjem stavku je namreč povedano, da omenjene spremembe onemogočajo občanom, da to vrsto dejavnosti izkoriščajo za neupravičeno bogatenje, in bi poudarjanje, da so v tej smeri spremembe zakona vsekakor uspele, bilo pretirano in morda tudi kontradiktorno, ker je bistvo stališča Skupščine SR Slovenije ravno v tem, da je treba neupravičeno bogatenje preprečevati predvsem z davčno politiko in ne s togim omejevanjem pravice do osebnega dela z lastnimi sredstvi na tem področju.

— V četrtem stavku prvega odstavka naj se beseda »popravljajo« nadomesti z besedo »pojavljajo«, ker gre za očitno napako.

— Začetek drugega stavka tretjega odstavka naj se spremeni tako, da se bo glasil:

»Pri tako rigoroznem omejevanju tonaže se pozablja na gospodarske posledice, ki . . .«

Omenjanje, da »je omejitev dejavnosti na osebno delo občana na mestu«, namreč vsebinsko ne spada v ta odstavek, ki govori o omejevanju tonaže, ampak ga je treba prenesti v poseben odstavek.

— Med četrti in peti odstavek naj se vstavi nov odstavek, ki naj se glasi:

»Omejitev zasebnega prevozništva na osebno delo občana je v načelu pravilna in v skladu z načeli našega družbenoekonomskega sistema, vendar pa bi bilo treba pri sistemskem urejanju teh vprašanj razmisliti tudi o možnosti, da bi po smrti zasebnega prevoznika lahko njegova vdova oziroma nepreskrbljeni mladoletni otroci nadaljevali prevozništvo z zaposlitvijo ustreznega delavca, kar je bilo pred novelo temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili možno, oziroma še o drugih podobnih olajšavah, ki bi se eventualno pokazale kot potrebne, npr. iz socialnih razlogov (daljša bolezen zasebnega prevoznika in podobno).«

Novi odstavek zajema misel, ki naj po predlogu komisije izpade iz tretjega odstavka, vendar je dopolnjena z mislijo, da bi bilo treba ob načelni omejitvi prevozništva izključno na osebno delo vendarle razmisliti o nekaterih izjemah iz socialnih razlogov, tako kot je to na podlagi 49. člena splošnega zakona o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov tudi za to področje že veljalo pred letošnjo novelo temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu oziroma kot je to za primer daljše bolezni samostojnega obrtnika ali drugega utemeljnega razloga urejeno v 32. členu republiškega zakona o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov.

K prvemu odstavku na 4. strani:

— Besede »z ustavnimi koncepti« naj se nadomestijo z besedami »s temeljnimi načeli«.

Sprememba je potrebna zato, ker so nova načela o zakonodajni politiki federacije trenutno zajeta samo v resoluciji zvezne skupščine o temeljih zakonodajne politike federacije in bodo postala ustavna materija šele z uveljavitvijo novih ustavnih amandmajev.

— Besedi »zveznim organom« naj se nadomestita z besedama »zvezni skupščini«.

Predlagajo se namreč samo spremembe zakonov, za kar je pristojna samo skupščina in noben drug zvezni organ.

K 2. točki na 4. strani:

Besedilo te točke naj se spremeni tako, da se bo glasilo:

»črtajo naj se določbe, ki natančno določajo obseg dopolnilnega dela v gostišču samostojnega gostinca, in določbe novele temeljnega zakona, s katerimi so bile uvedene dodatne omejitve za zasebno gostinsko dejavnost, ter omogoči republikam, da vprašanja zasebnega gostinstva podrobneje urejajo same.«

Iz gradiva republiškega sekretariata za gospodarstvo je razvidno, da se predlaga ne samo črtanje določb o obsegu dopolnilnega dela, ampak tudi črtanje dodatnih omejitev za zasebno gostinsko dejavnost, ki so bile uvedene z novelo temeljnega zakona.

Št.: 010-15/68

Ljubljana, 25. 12. 1968

OSNUTEK ZAKONA
o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli

1. člen

Drugi odstavek 5. člena zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS, št. 9-51/68) se spremeni tako, da se glasi:

»Občani obiskujejo osnovno šolo praviloma od 7. do 15. leta starosti, če ni s tem zakonom drugače določeno.«

2. člen

Na koncu 18. člena se pika nadomesti s podpičjem, nato pa se doda besedilo: »svetuje delovnim in drugim organizacijam ter izobraževalnim skupnostim in družbeno-političnim skupnostim, da štipendirajo po končani osnovni šoli materialno šibke učence, ki so sposobni in marljivi.«

3. člen

Drugi odstavek 21. člena se črta.

Sedanji tretji odstavek postane drugi odstavek.

4. člen

39. člen se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»Učenci osnovne šole napredujejo v višji razred, če so ocenjeni iz vseh predmetov s pozitivnimi ocenami.

Učenci od drugega do vštetega četrtega razreda napredujejo v višji razred tudi tedaj, če so ocenjeni iz enega predmeta negativno; ne morejo pa napredovati v višji razred, če so v dveh zaporednih razredih iz istega predmeta ocenjeni z negativno oceno.

Učenci od petega do vštetega sedmega razreda, ki so negativno ocenjeni iz enega ali dveh predmetov, opravljajo popravni izpit iz teh predmetov.

Učenci osnovne šole, ki so negativno ocenjeni iz tujega jezika, napredujejo v višji razred, tudi če ne opravijo popravnega izpita.

Razred ponavljajo učenci: učenci prvega razreda, ki so negativno ocenjeni iz enega ali več predmetov; učenci od drugega do vštetega četrtega razreda, ki so negativno ocenjeni iz dveh ali več predmetov; učenci od petega do vštetega sedmega razreda, ki so negativno ocenjeni iz treh ali več predmetov, pri čemer se ne šteje negativna ocena iz tujega jezika, ter tisti učenci teh razredov, ki niso opravili popravnega izpita po tretjem odstavku tega člena.«

5. člen

Za 39. členom se doda 39. a člen, ki se glasi:

»Osnovna šola je dolžna organizirati dopolnilni pouk: za učence tretjega, četrtega in petega razreda, ki so napredovali z negativnimi ocenami, dokler učitelj ne ugotovi, da je učenec dopolnil znanje iz predmeta, v katerem je bil negativno ocenjen; za učence od petega do vštetega osmega razreda, ki imajo popravne izpite, in sicer najmanj šest delovnih dni in najpozneje deset dni pred rokom za opravljanje popravnih izpitov; med šolskim letom za učence

v nižjih razredih, ki ne morejo slediti pouku, in v višjih razredih za učence, ki so v posameznih ocenjevalnih obdobjih negativno ocenjeni iz enega ali več predmetov.

Dopolnilni pouk je za učence iz prejšnjega odstavka obvezen.

Dopolnilni pouk se organizira iz predmetov slovenščina, matematika in tuji jezik.

Republiški sekretar za prosveto in kulturo predpiše podrobnejše določbe o organizaciji dopolnilnega pouka.«

6. člen

Za prvim odstavkom 40. člena se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Učenci osmega razreda uspešno končajo osnovno šolo, tudi če so negativno ocenjeni iz tujega jezika.«

Sedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

7. člen

Tretji odstavek 41. člena se črta.

8. člen

Za 41. členom se doda nov 41. a člen, ki se glasi:

»Republiški sekretar za prosveto in kulturo predpiše podrobnejše določbe o načinu opravljanja izpitov za učence osnovne šole.«

9. člen

48. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Učenec izpolni obvezno šolanje potem, ko je osem let obiskoval osnovno šolo.«

10. člen

Prvi odstavek 49. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Kdor je obiskoval osem let osnovno šolo, pa je ni uspešno končal, jo lahko konča kot reden učenec do sedemnajstega leta starosti.«

11. člen

59. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Republiški sekretar za prosveto in kulturo izda predpis o pravicah in dolžnostih učencev ter o pohvalah, nagradah in drugih vzgojnih ukrepih v osnovnih šolah.«

12. člen

Tretji odstavek 89. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Ravnatelja osnovne šole imenuje in razrešuje ustanovitelj osnovne šole potem, ko dobi mnenje sveta šole in pristojnega organa prosvetno-pedagoške službe.«

13. člen

V drugem odstavku 92. člena se beseda »drugem« nadomesti z besedo: »tretjem«.

14. člen

Za prvim odstavkom 97. člena se doda nov drugi odstavek, ki se glasi: »Šteje se, da izpolnjujejo pogoje glede izobrazbe po tem zakonu učitelji, ki so bili sprejeti na delo do 26. marca 1965 na podlagi drugega odstavka 59. člena zakona o osnovni šoli iz leta 1959 (Uradni list LRS, št. 32-165/59) za poučevanje predmetov telesna vzgoja, glasbeni, likovni in tehnični pouk ter gospodinjstvo in ki izpolnjujejo pogoje iz drugega odstavka 59. člena omenjenega zakona.«

Sedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

15. člen

V 100. členu se za besedami: »72. člena« postavi vejica in dodasta besedi: »89. člena«, za besedami: »uporabljajo tudi za« pa se dodasta besedi: »ravnatelje in«.

16. člen

V 101. členu se beseda: »pričetka« nadomesti z besedo: »konca«.

17. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

V 1. in 9. členu osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli je na novo urejeno vprašanje šolske obveznosti občanov. Po 1. členu osnutka naj bi občani obiskovali osnovno šolo praviloma od 7. do 15. leta starosti. Čeprav sedaj veljavni zakon o osnovni šoli (Ur. list SRS, št. 9-51/68) v drugem odstavku 5. člena določa, da morajo občani obiskovati osnovno šolo od 7. do 15. leta, se v skladu s prvim odstavkom 44. člena citiranega zakona v 1. razred lahko vpisujejo otroci, ki do konca istega koledarskega leta dopolnijo sedmo leto starosti, v skladu z drugim odstavkom istega člena pa tudi otroci, ki do konca koledarskega leta dopolnijo šest let in pol starosti, če so po mnenju strokovne komisije telesno in duševno razviti. Sedaj veljavni zakon predvideva tudi izjeme glede izpolnitve obveznosti. Po prvem odstavku 48. člena izpolnijo učenci šolsko obveznost na koncu tistega šolskega leta, v katerem dopolnijo 15 let starosti, in morajo torej obiskovati osnovno šolo še prek 15. leta starosti. V skladu z drugim odstavkom 48. člena pa izpolnijo šolsko obveznost pred 15. letom starosti tisti učenci, ki uspešno zaključijo šolanje na osnovni šoli.

V 9. členu osnutka se predvideva sprememba glede izpolnitve šolske obveznosti. Učenec naj bi izpolnil obvezno šolanje potem, ko je osem let obiskoval osnovno šolo. V skladu z 48. členom sedaj veljavnega zakona o osnovni šoli pa učenec izpolni šolsko obveznost na koncu tistega šolskega leta, v katerem dopolni 15 let starosti.

Glede na to določilo mora učenec, ki v osmih letih ne konča osnovne šole, obiskovati osnovno šolo devet let. Praksa je pokazala, da učencev, ki v

osmih letih niso uspešno končali npr. 6. ali 7. razreda, nima smisla z zakonom prisiliti, da hodijo v osnovno šolo še deveto leto, ker gre v veliki večini za otroke, ki se želijo po osemletnem šolanju zaposliti v kmetijski, obrtni in industrijski proizvodnji in so tudi v devetem letu šolanja neuspešni.

Dopolnitev 18. člena sedaj veljavnega zakona o osnovni šoli z besedilom, ki ga predvideva 2. člen osnutka, narekuje skrb za materialno šibke učence, ki so nadarjeni in sposobni. Osnovna šola naj bi prevzela tudi nalogo, da svetuje delovnim in drugim organizacijam ter izobraževalnim skupnostim in družbenopolitičnih skupnostim štipedranje teh otrok po končani osnovni šoli.

V 3. členu osnutka se na novo ureja trajanje pouka med šolskim letom. Sedaj veljavni zakon o osnovni šoli določa v drugem odstavku 21. člena, da je v šolskem letu najmanj 210 in največ 220 dni pouka. To določilo pa ne zagotavlja izpolnitve s predmetnikom določenega obveznega števila učnih ur za vsak razred in za vsak učni predmet. S spremembo besedila 21. člena zakon ne bo določal števila dni pouka v šolskem letu, temveč bo razporeditev šolskega dela v šolskem letu določil republiški sekretar za prosveto in kulturo s šolskim koledarjem.

Predlog spremembe 39. člena temelji na analizi učnih uspehov tistih učencev osnovnih šol, ki so napredovali v višji razred z negativno oceno. Analizo je pripravil zavod za šolstvo SRS in jo predložil kot gradivo za razpravo Skupščini SR Slovenije.

Od uveljavitve določila zakona o osnovni šoli o napredovanju učencev z negativnimi ocenami do danes je 34 % do 39 % učencev (v posameznih letih), ki so napredovali z negativnimi ocenami, popravilo te negativne ocene. 14 % vseh učencev je sicer popravilo negativno oceno, s katero so napredovali, toda dobili so negativno oceno iz drugih predmetov; 19 % učencev ni popravilo negativne ocene, medtem ko 28 % vseh učencev ne samo da ni popravilo negativnih ocen, temveč so jih dobili še pri drugih predmetih. Torej 61 % do 66 % učencev je obdržalo negativne ocene oziroma so jih dobili še pri drugih predmetih.

Na osnovnih šolah, kjer so uspešno organizirali dodatno pomoč učencem, ki so napredovali z negativno oceno, učenci niso dosegli takih učnih uspehov, da bi lahko v celoti podprli nadaljnjo veljavnost celotnega določila 39. člena zakona o osnovni šoli. Dopolnilni pouk ni bil uspešen zlasti zato, ker je učna snov razporejena po načelu postopnosti. Zaradi tega je večji del učencev težko hkrati sledil novi snovi in še izpopolnjevanju vrzeli v znanju vrzeli iz prejšnjega leta. Zlasti je to bilo težko pri predmetih, ki so vertikalno grajeni in zahtevajo določeno sistematiko (matematika, slovenski jezik, tuji jeziki, fizika, kemija itd.). Tako je bil učenec preobremenjen in spričo težav, ki jih je doživljal, ni bil več za delo motiviran.

V predlogu za spremembo 39. člena zakona o osnovni šoli ni večjih sprememb o napredovanju učencev od 2. do 4. razreda. Na stopnji razrednega pouka učitelj spremlja učenčevo delo skozi vse šolsko leto, zato mnogo laže vrednoti in oceni učenčev uspeh ali neuspeh tudi zaradi tega, ker se mora seznaniti z otrokovimi socialnimi razmerami in vplivi oziroma razlogi morebitnih učenčevih slabih uspehov v šoli.

Od 5. do 7. razreda so predlagani popravni izpiti. Učenec je na tej stopnji psihofizično zrelejši, od njega lahko zahtevamo večjo aktivnost in samostojnost. Učenci v teh razredih so že bolj kritični in sposobni presoje in v večji meri tudi soodgovorni za svoje morebiti slabo opravljeno delo. S popravnimi izpiti

je učencem dana možnost, da se pred začetkom novega šolskega leta dobro pripravijo, da predelajo vso učno snov, v kateri so v zaostanku.

V 4. in 6. členu osnutka so določila, ki omogočajo učencem višjih razredov, da napredujejo v višji razred in uspešno zaključijo osnovno šolo, čeprav imajo negativno oceno iz tujega jezika. V šolskem letu 1967/68 se je od generacije, ki je uspešno končala osnovno šolo, vpisalo v srednje šole, kjer se ne poučuje tuj jezik, okrog 50 % učencev. To dejstvo in ugotovitev, da je v šolskem letu 1966/67 imelo 15,3 % učencev 5. do 8. razreda negativne ocene iz tujega jezika ter da ima le 45 % učiteljev tujega jezika ustrezno strokovno kvalifikacijo, govori v prid navedenim določilom. Uveljavitev 4. in 6. člena v osnutku zakona bo seveda zahtevala, da se bo pouk tujega jezika v osnovni šoli tako diferenciral, da si bodo učenci, ki se bodo po končani osnovni šoli vpisali v srednje šole, kjer se poučuje tuji jezik, pridobili tudi ustrezno znanje tujega jezika.

Šola je dolžna organizirati dopolnilni pouk za vse učence, ki imajo popravne izpite. Tako bodo prišli lahko vsi učenci k popravnim izpitom pripravljeni, izpolnili bodo vrzeli v znanju že pred vstopom v višji razred, s tem se bodo izognili težavam, ki so bile pred njimi s prejšnjim določilom zakona o osnovni šoli, ko so avtomatično napredovali v višji razred z negativno oceno.

Predlagani novi 39. a člen v osnutku zakona določa, da je šola dolžna organizirati dopolnilni pouk:

1. za učence tretjega, četrtega in petega razreda, ki so napredovali z negativno oceno, dokler učitelj ne ugotovi, da je učenec dopolnil znanje iz predmeta, v katerem je bil negativno ocenjen;

2. za učence petega, šestega, sedmega in osmega razreda, ki imajo popravne izpite, in sicer najmanj šest delovnih dni in najkasneje deset dni pred rokom za opravljanje popravnih izpitov;

3. med šolskim letom pa za učence v nižjih razredih, ki ne morejo slediti pouku, in v višjih razredih za učence, ki so v posameznih ocenjevalnih obdobjih negativno ocenjeni iz enega ali več predmetov.

Dopolnilni pouk za učence iz 1. in 3. točke ne zahteva novih sredstev, ker je bil dopolnilni pouk že doslej predpisan za tiste učence, ki so napredovali z negativno oceno. Sedanji zakon o osnovni šoli določa v 29. členu, da mora osnovna šola zagotoviti napredovanje tudi učencem, ki zaostajajo in se počasneje razvijajo, in omogočiti nadarjenim učencem hitrejši razvoj in napredovanje. To doseže z ustrezno prilagoditvijo pouka, z organizirano in sistematično dodatno pomočjo ter s sodelovanjem z družbenimi organizacijami in ustanovami, ki delajo z učenci izven šole. V tretjem odstavku 39. člena določa zakon, da organizira osnovna šola dodatni pouk za učence od drugega do sedmega razreda, ki napredujejo z negativnimi ocenami.

Glede na te določbe je pedagoški svet SR Slovenije določil v predmetniku za osnovne šole za dopolnilni pouk od 1. do 4. razreda 1 do 2 uri na teden, od 5. do 8. razreda pa po 2 uri na teden v vsakem oddelku.

Za šestdnevni dopolnilni pouk za učence petega, šestega, sedmega in osmega razreda, ki imajo popravne izpite, niso potrebna dodatna sredstva iz naslednjih razlogov:

— učitelj ima med letnimi šolskimi počitnicami pravico do najmanj 14 in največ 30 delovnih dni dopusta, pri čemer se prosta sobota šteje v delovni dan;

— v skladu s prvim odstavkom 72. člena zakona o osnovni šoli so učitelji dolžni med letnimi šolskimi počitnicami opravljati tudi določene učne aktivnosti, ki jih organizira osnovna šola v tem času; ker je predvideno v osnutku

zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli, da se med letnimi šolskimi počitnicami organizira dopolnilni pouk za učence, ki imajo popravni izpit, in sicer najmanj 6 delovnih dni, se šteje tudi to delo med redno šolsko delo v smislu drugega odstavka 71. člena in prvega odstavka 72. člena zakona o osnovni šoli;

— ker dobi šola povračilo za svoje delo preračunano na 42-urno delovno obveznost posameznega delavca, temeljna izobraževalna skupnost ni dolžna za ta dopolnilni pouk zagotoviti posebnih sredstev. Delovna skupnost šole je dolžna razdeliti sredstva, ki jih dobi na osnovi meril od temeljne izobraževalne skupnosti, tako da upošteva tudi obseg dela posameznega učitelja.

Tretji odstavek 41. člena pooblašča republiškega sekretarja za prosveto in kulturo, da predpiše le podrobnejše določbe o izpitih za izredne učence, ne pa tudi podrobnejših določb o popravnih in razrednih izpitih. V zvezi s tem predlagamo, da se tretji odstavek 41. člena črta, doda pa se nov 41. a člen, ki pooblašča republiškega sekretarja, da predpiše podrobnejše določbe o načinu opravljanja izpitov v osnovni šoli.

Sprememba prvega odstavka 49. člena je v zvezi z obrazloženimi spremembami 48. člena.

Predlog spremembe in dopolnitve 59. člena temelji na ugotovitvi, da mora v tem členu predvideni predpis republiškega sekretarja obsegati ne le pohvale, nagrade in druge vzgojne ukrepe, temveč tudi pravice in dolžnosti učencev.

Sprememba tretjega odstavka 89. člena, s katero se predvideva, da imenuje in razrešuje ravnatelja ustanovitelj osnovne šole, tj. občinska skupščina, je utemeljena iz naslednjih razlogov. Osnovne šole so zavodi, ki opravljajo dejavnost in naloge posebnega družbenega pomena. Uspešno vzgojno izobraževalno delo in izpolnjevanje smotrov osnovne šole je v zelo veliki meri odvisno od strokovnega znanja, družbeno-politične razgledanosti in osebnostnih kvalitet ravnatelja. S tem, da bi imenovala in razreševala ravnatelja osnovne šole občinska skupščina, bi lahko v večji meri kot doslej zagotovili, da bi zasedli mesta ravnateljev najustreznejši kadri. Predlog je tudi v skladu s prvim odstavkom 44. člena temeljnega zakona o zavodih (Ur. list SFRJ, št. 5-33/65), ki pravi, da je mogoče v zakonu za posamezne vrste zavodov, ki opravljajo dejavnosti ali naloge posebnega družbenega pomena, imenovanje in razreševanje ravnatelja drugače določiti, kot predvideva 44. člen omenjenega zakona.

Sprememba drugega odstavka 92. člena je v zvezi s predlaganim novim odstavkom 40. člena.

Predlagana dopolnitev 97. člena je potrebna zato, ker se do uveljavitve zakona o osnovni šoli iz leta 1965 (Uradni list SRS, št. 7-43/65) za poučevanje predmetov telesne vzgoje, glasbenega, likovnega in tehničnega pouka ter gospodinjstva z zakonom ni zahtevala višja izobrazba učiteljev, temveč so te predmete lahko poučevale tudi osebe, ki so končale ustrezno strokovno šolo in so si pridobile ustrezno pedagoško izobrazbo (drugi odstavek 59. člena zakona o osnovni šoli — Uradni list SRS, št. 32-165/59). Učiteljem s tako izobrazbo, ki so bili sprejeti na delo pred uveljavitvijo zakona o osnovni šoli iz leta 1965, ni treba dopolniti izobrazbe, ker določbe zakona o izobrazbi učiteljev ne morejo veljati za čas pred uveljavitvijo zakona.

Predlagana dopolnitev 100. člena je potrebna zato, da se določbe 63. do 72. člena, 89. člena in 97. do 98. člena zakona o osnovni šoli lahko primerno uporabijo tudi za ravnatelje vzgojnovarstvenih zavodov.

Nujna je tudi sprememba 101. člena. Predlagane spremembe in dopolnitve zakona o osnovni šoli zahtevajo spremembo nekaterih že izdanih oziroma pripravljenih izvršilnih predpisov, zato je tudi rok za njihovo izdajo podaljšati do konca šolskega leta 1968/69.

POROČILA

Odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo in odbor prosvetno-kulturnega zbora za šolstvo sta na skupni seji 2. decembra 1968 obravnavala osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli, ki ga je predložil Skupščini SR Slovenije njen izvršni svet.

Izvršni svet predlaga, naj obravnava Skupščina SR Slovenije predloženi zakon po skrajšanem postopku kot zakonski osnutek. Odbora sta ugotovila, da je predlagani postopek utemeljen, ker predstavlja osnutek zakona uresničitev sklepa 45. seje prosvetno-kulturnega zbora z dne 10. julija 1968. Na tej seji je prosvetno-kulturni zbor razpravljal o učnih uspehih učencev osnovnih šol in je ocenil, da predloženo gradivo dokazuje tehtnost in potrebnost sprememb nekaterih določb zakona o osnovni šoli. Prosvetno-kulturni zbor je predlagal izvršnemu svetu, naj izdela osnutek sprememb in dopolnitev zakona o osnovni šoli in ga jeseni predloži zboru v obravnavo. O učnih uspehih učencev osnovnih šol je razpravljal tudi odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo in zavzel podobno stališče.

K predlogu zakona sta dala pismene pripombe in amandmaje republiški sekretariat za prosveto in kulturo in Boris Feldin, poslanec prosvetno-kulturnega zbora.

Odbora k osnutku zakona nista imela načelnih pripomb, v podrobni obravnavi pa sta sprejela k posameznim členom naslednje spreminjevalne in dopolnilne predloge in pripombe:

K 4. členu: — V celoti se črta četrti odstavek. V petem odstavku se črta besedilo »pri čemer se ne šteje negativna ocena iz tujega jezika«.

Odbora sta ocenila, da niso dovolj utemeljeni razlogi za rešitev, ki dopušča napredovanje učencev z negativno oceno v višjih razredih, neupoštevaje negativne ocene iz tujega jezika. Predlagana rešitev pomeni, da bi postal tuj jezik v osnovni šoli dejansko neobvezen predmet in manj pomemben kot vsi drugi predmeti. Slednje po mnenju odborov ni dokazano. Rešitev bi destimulirala prizadevanja učiteljev za boljše učne uspehe. Spodbujala bi del učencev in celo staršev k nezdravi preračunljivosti in bi v določenih okoliščinah zanemarjali jezik celo tisti učenci, ki so sicer sposobni obvladati s predmetnikom predpisano učno snov.

Problem, na katerega opozarja predlagatelj, resnično obstaja. Od generacije, ki uspešno konča osnovno šolo, se vpiše v srednje šole, na katerih se ne poučuje tuj jezik, približno 50 % učencev. Tisti učenci, ki pa imajo negativno oceno samo iz tujega jezika in po sedanji ureditvi ne končajo uspešno osemletke, se na te srednje šole ne morejo vpisati. Po mnenju odborov je mogoče ta problem bistveno ublažiti na način, ki ne bi imel za posledico, zlasti na nerazvitih območjih, poslabšanje dejanskega znanja otrok. Ob stalnem izboljševanju strokovne usposobljenosti učiteljev in uvajanju modernejših metod pouka je potrebno, da prosvetno-pedagoška služba in učitelji posvetijo večjo

pozornost kriterijem za ocenjevanje in v določenih primerih ocenjujejo bolj življenjsko.

Vzroki relativno nezadovoljivih učnih uspehov iz tujega jezika so kompleksni in bi morala biti predlagana rešitev rezultat analize vsega učnega načrta in predmetnika osnovne šole. Če so učenci preobremenjeni, jih je potrebno razbremeniti najmanj pomembne učne snovi vseh predmetov. Učence namreč obremenjujejo vsi predmeti in ne samo tuj jezik. Ob tem ne smemo zanemariti, da se zelo velik del učencev zadnjič sreča s tujim jezikom v osnovni šoli, in tudi z gledišča geografskega položaja Slovenije in njene odprtosti predlagana rešitev ne bi bila v prid resničnim interesom delavcev, ki so končali poklicne in druge šole.

K 5. členu: — V prvem odstavku se črta besedilo, ki se glasi: »dokler učitelj ne ugotovi, da je učenec dopolnil znanje iz predmeta, v katerem je bil negativno ocenjen«. Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi: »Dopolnilni pouk se organizira iz vseh predmetov, razen iz telesne vzgoje, likovnega, glasbenega in tehničnega pouka ter gospodinstva«.

Odbora predlagati črtanje navedenega stavka v prvem odstavku, ker sodi ta materija v podrobnejše določbe v organizaciji dopolnilnega pouka, ki jih bo predpisal republiški sekretar za prosveto in kulturo.

Spremembo tretjega odstavka predlaga odbor na pobudo republiškega sekretariata za prosveto in kulturo in poslanca Borisa Feldina. Po mnenju odborov bi pomenila omejitev dodatnega pouka zgolj na slovenščino in matematiko in tuj jezik korak nazaj z ozirom na dosedanjo ureditev. Predlagana določba namreč ne rešuje celovito problema osipa učencev zlasti v višjih razredih osnovne šole, v katerih zaostajajo učenci tudi pri drugih predmetih, ne samo pri slovenščini, matematiki in tujem jeziku, marveč tudi pri fiziki, kemiji itd. Tudi ti predmeti so takšne narave, da se jih učenec samostojno ne more naučiti.

V razpravi o dopolnilnem pouku je bilo postavljeno načelno vprašanje, če je sploh racionalno, da bi ga glede na precejšnje finančne izdatke uvajali v širšem obsegu. Odbora sta bila seznanjena s približno oceno stroškov, ki naj bi presegali 20 mio dinarjev. Ob tem pa še ni razčiščeno, ali gre za obstoječa ali dodatna sredstva. Morda bi dosegli s temi sredstvi boljše učinke, če bi jih porabili za nabavo učil in drugih učnih pripomočkov.

Odbora sta zato predlagala izvršnemu svetu, naj ugotovi, ali so temeljne izobraževalne skupnosti doslej prispevale osnovnim šolam namenska sredstva za izvajanje dopolnilnega pouka in v kakšnem obsegu so ga šole doslej izvajale. Poslanci so namreč opozorili, da nekatere temeljne izobraževalne skupnosti teh izdatkov šol ne krijejo, nekatere šole pa zaradi pomanjkanja učilnic dopolnilnega pouka sploh ne morejo izvajati. Po mnenju odborov mora biti to vprašanje razčiščeno ob predlogu zakona, sicer so lahko vse določbe o dopolnilnem pouku, zlasti pa o napredovanju učencev z negativnimi ocenami, v osnovi zgrešene.

K 9. členu: — Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi: »Osnovna šola lahko omogoči izredno marljivemu in sposobnemu učencu, da konča šolsko obveznost tudi prej, če uspešno konča osmi razred.«

Doslej izredno marljivim in sposobnim učencem ni bilo omogočena končati osnovne šole prej kot v osmih letih, in sicer na način, da bi en razred preskočili. Z nadaljnjim razvojem otroškega varstva in malih šol pa lahko priča-

kujemo, da bo vedno več otrok, ki bodo zmožni v krajšem času končati osnovno šolo. Predlagana rešitev je utemeljena tudi iz pedagoških razlogov.

K 11. členu: — Na koncu odstavka so doda stavek, ki se glasi: »Če tak učenec moti pouk in redno delo osnovne šole, lahko učiteljski zbor v soglasju s pristojno prosvetno-pedagoško službo odloči, da ne sme več obiskovati pouka.«

Po mnenju odborov je brez utemeljenega razloga odpadel zadnji odstavek 49. člena zakona o osnovni šoli. Da pa bi bila odločitev učiteljskega zbora, da učenec ne sme obiskovati pouka, čim bolj objektivna, odbora predlagata, da je k tej njegovi odločitvi potrebno še soglasje prosvetno-pedagoške službe.

K 12. členu: — Besedilo na koncu stavka, ki se glasi: »pristojnega organa prosvetno-pedagoške službe« se spremeni tako, da se glasi: »pristojne prosvetno-pedagoške službe.«

Sprememba je redakcijskega značaja .

K 15. členu: — Besedilo 100. člena zakona se spremeni tako, da se glasi: »Določbe 63. do 72. člena, 89. člena ter 97. in 98. člena tega zakona se primerno uporabljajo tudi za ravnatelje in vzgojitelje v vzgojno-varstvenih zavodih in vzgojno-varstvenih oddelkov šol; obveznosti vzgojiteljev v teh zavodih in vzgojno-varstvenih oddelkih šol je 30 ur vzgojnega dela na teden, za letne dopuste vzgojiteljev v tistih vzgojno-varstvenih zavodih, ki poslujejo celo leto, pa ne veljajo določbe 72. člena tega zakona.«

Odbora sta sprejela dodatno spremembo k 100. členu zakona o osnovni šoli na predlog poslanca Borisa Feldina. Umestno je, da se za vzgojitelje v vzgojno-varstvenih oddelkih uporablja enaka obremenitev kakor v vzgojno-varstvenih zavodih. Sedaj je vzgojna obveznost vzgojiteljev v vzgojno-varstvenih oddelkih na osnovnih šolah različno urejena. Na nekaterih imajo tolikšno obveznost kot učitelji, na drugih pa tolikšno kot vzgojitelji v vzgojno-varstvenih zavodih.

K 16. členu: — Odbora sta se strinjala s predlogom poslanca Borisa Feldina, da bi bilo kot skrajni rok za izdajo izvršilnih predpisov treba določiti 20. junij 1969, da bodo lahko šole uredile vse potrebno glede popravnih izpitov in dopolnilnega pouka.

Odbor za prosveto in kulturo je za poročevalca na seji republiškega zbora določil poslanko Ivanko Koren.

Odbor za šolstvo je za poročevalca na seji prosvetno-kulturnega zbora določil podpredsednika Bojana Kardelja.

Št.: 61-11/68
Ljubljana, 3. 12. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je obravnavala osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli na svoji 137. seji dne 27. novembra 1968.

Komisija k osnutku zakona ni imela načelnih pripomb, v podrobni obravnavi pa je sprejela k posameznim členom naslednje pripombe:

K 1. členu: — Beseda »praviloma« v predlagani spremembi drugega odstavka 5. člena zakona o osnovni šoli ni potrebna, ker je v istem stavku to izraženo že z besedami »če ni s tem zakonom drugače določeno«.

K 2. členu: — Pri tem, ko zakon nalaga osnovni šoli, naj svetuje potencialnim štipenditorjem, da po končani osnovni šoli štipendirajo »materialno

šibke učence, ki so sposobni in marljivi«, naj bi se kriterij sposobnosti in marljivosti kot primarni postavil na prvo mesto oziroma pred kriterij materialne situiranosti.

K 5. členu: — Pri tem členu je komisija obravnavala pripombe republiškega sekretariata za prosveto in kulturo in poslanca prosvetno-kulturnega zbora Borisa Feldina. Po mnenju komisije je z zakonodajno-pravnega gledišča sprejemljiva tako ureditev, ki je predvidena v osnutku zakona, kakor tudi ureditev, ki jo predlaga republiški sekretariat za prosveto in kulturo oziroma poslanec Boris Feldin.

K 6. členu: — V zvezi s predlogom poslanca Borisa Feldina, da bi bilo kot skrajni rok za izdajo izvršilnih predpisov treba določiti konec junija 1969 in ne konec šolskega leta 1968/1969 (tj. konec avgusta 1969), je bila komisija mnenja, da je ta predlog sprejemljiv in da je tudi v skladu z načelnim stališčem komisije, po katerem je treba izvršilne predpise pripravljati hkrati s pripravami za sprejem zakona in jih izdati čimprej po njegovem sprejemu.

Komisija je obravnavala tudi predlog poslanca Borisa Feldina, naj bi določba 100. člena zakona o osnovni šoli zajela tudi vzgojitelje v vzgojno-varstvenih oddelkih šol, in je s tem predlogom soglašala.

Št.: 61-11/68
Ljubljana, 28. 11. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — dodatno poročilo z dne 17. 12. 1968, št. 61-11/68.

PREDLOG ZAKONA
o ustanavljanju in poslovanju hranilno-kreditnih služb kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij

1. člen

Hranilno-kreditne službe kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij (v nadaljnjem besedilu: hranilno-kreditne službe) se ustanavljajo in poslujejo po določbah tega zakona.

Hranilno-kreditna služba se ukvarja z zbiranjem hranilnih vlog od občanov in z dajanjem kreditov.

2. člen

Hranilno-kreditno službo lahko ustanovijo kmetijske zadruge in delovne organizacije, ki se ukvarjajo s kmetijsko proizvodnjo oziroma z gojitvijo in izkoriščanjem gozdov (v nadaljnjem besedilu: ustanovitelji).

Hranilno-kreditna služba mora biti organizirana kot posebna delovna enota s samostojnim obračunom.

Ustanovitelj mora zagotoviti hranilno-kreditni službi potrebna sredstva za začetek dela.

3. člen

Akt o ustanovitvi hranilno-kreditne službe sprejme ustanoviteljev najvišji organ upravljanja po postopku, ki velja za sprejemanje statuta.

Ustanovitveni akt mora v skladu z določbami tega zakona v načelu določiti položaj hranilno-kreditne službe kot enote s samostojnim obračunom, pravice in dolžnosti odbora in vodje službe ter način poslovanja službe.

4. člen

Natančnejše določbe o poslovanju hranilno-kreditne službe predpiše najvišji ustanoviteljev organ upravljanja s pravilnikom, s katerim se uredijo zlasti tale vprašanja:

— upravljanje hranilno-kreditne službe: sestava in število članov odbora hranilno-kreditne službe, volitve članov in predsednika odbora, delovno področje odbora hranilno-kreditne službe (pospeševanje varčevanja, odobravanje kreditov, predlaganje delitve dohodka in drugo);

— položaj, pravice in dolžnosti vodje hranilno-kreditne službe kot predstavnika službe navzen ter v razmerju do odbora in do ustanoviteljevih organov upravljanja;

— formiranje in delitev dohodka: oblikovanje in delitev dohodka službe; oblikovanje obveznega rezervnega sklada in morebitnih drugih skladov družbe ter uporabe sredstev teh skladov;

— poslovanje s hranilnimi vlogami: vrste vlog, obrestna mera za hranilne vloge, postopek s hranilnimi knjižicami, najnižji odstotek za likvidnostno rezervo;

— kreditno poslovanje: komu in za kakšne namene se lahko dajejo krediti in do kakšne višine; najnižja in najvišja obrestna mera; najdaljši rok za vrnitev kreditov; oblike zavarovanja kreditov, ki jih dobijo občani;

— glede drugih oblik poslovanja: podrobnejše določbe glede poslovanja po 13. členu in glede povezovanja po 14. členu tega zakona;

— način knjigovodstva in evidence.

5. člen

Organ upravljanja hranilno-kreditne službe je odbor hranilno-kreditne službe. Člane odbora hranilno-kreditne službe voli za dve leti ustanoviteljev najvišji organ upravljanja izmed članov zadruge oziroma članov delovne skupnosti delovne organizacije in izmed varčevalcev.

Hranilno-kreditno službo vodi vodja službe, ki ga imenuje najvišji ustanoviteljev organ upravljanja. Vodja službe je po položaju član odbora hranilno-kreditne službe.

6. člen

Hranilno-kreditne službe lahko dajejo na podlagi kreditne pogodbe kredite občanom in ustanovitelju.

Krediti se lahko dajejo samo iz sredstev hranilnih vlog in iz sredstev skladov hranilno-kreditne službe, razen iz rezervnega sklada.

Krediti se lahko dajejo največ za pet let.

Krediti občanom se dajejo samo proti primernemu zavarovanju (poroki, vknjižba na nepremičnine, zastava premičnin ali vrednostnih papirjev, odstop osebnih dohodkov in podobno).

Hranilno-kreditna služba ne sme dati ustanovitelju kredita pod ugodnejšimi pogoji kot občanom.

Skupni znesek vseh kreditov, ki jih dobi ustanovitelj od hranilno-kreditne službe, ne sme presegati tretjine skupnega zneska hranilnih vlog.

Če v posameznem nujnem primeru potrebuje ustanovitelj kredit, s katerim bi bila presežena tretjina skupnega zneska hranilnih vlog, se lahko da tak kredit le, če tako odloči najvišji organ upravljanja ustanovitelja.

7. člen

Hranilno-kreditna služba mora imeti najmanj 20 % sredstev hranilnih vlog naloženih na posebnem računu hranilne-kreditne službe pri poslovni banki kot likvidnostno rezervo.

Republiški sekretar za finance je pooblaščen, da spremeni skladno s splošnimi gospodarskimi gibanji odstotek likvidnostne rezerve iz prejšnjega odstavka.

Odbor hranilno-kreditne službe določi poslovno banko, pri kateri naj se naloži likvidnostna rezerva.

Sredstva likvidnostne rezerve se smejo uporabiti samo za vrnitev hranilnih vlog, če jih hranilno-kreditna služba ne more vrniti iz svojih tekočih poslovnih sredstev in iz sredstev svojih skladov, razen iz obveznega rezervnega sklada. Če iz teh sredstev ni mogoče vrniti hranilnih vlog, lahko odbor službe po poprejšnjem soglasju ustanoviteljevega najvišjega organa upravljanja najame kratkoročen kredit.

8. člen

Dohodek hranilno-kreditne službe so obresti, ki jih dobi za dane kredite, nadomestila za opravila, ki jih hranilno-kreditna služba opravlja po 13. členu tega zakona, in drugi dohodki.

9. člen

Najvišji ustanoviteljev organ upravljanja na predlog odbora hranilno-kreditne službe odloča o razdelitvi dela dohodka hranilno-kreditne službe, ki ostane po kritju obresti, ki jih plača za hranilne vloge, osebnih dohodkov delavcev in drugih stroškov njenega poslovanja.

Najmanj 25 % ostanka dohodka iz prejšnjega odstavka gre v obvezni rezervni sklad službe, ki je namenjen za kritje morebitne poslovne izgube hranilno-kreditnega poslovanja. Kar preostane, se lahko uporabi samo za morebitne druge sklade hranilno-kreditne službe, če jih ustanovi najvišji ustanoviteljev organ upravljanja, in za povečanje kreditnih sredstev službe (7. člen). Ko dosežejo sredstva obveznega rezervnega sklada hranilno-kreditne službe 5 % skupnega zneska hranilnih vlog, preneha obveznost vplačevanja v rezervni sklad.

10. člen

S sodno izvršbo zoper ustanovitelja za izterjavo njegovih obveznosti zunaj hranilno-kreditne službe ni mogoče zaseči sredstev hranilno-kreditne službe.

Če pride ustanovitelj v stečaj, sredstva, pravice in obveznosti hranilno-kreditne službe ne spadajo v stečajno maso.

11. člen

Za hranilne vloge pri hranilno-kreditnih službah jamči neomejeno zadruga oziroma delovna organizacija, ki je službo ustanovila.

Ustanovitelj si mora pred ustanovitvijo hranilno-kreditne službe priskrbeti za hranilne vloge dopolnilno jamstvo poslovne banke. Hranilno-kreditno službo sme ustanoviti šele potem, ko je zagotovljeno dopolnilno jamstvo banke. Če banka pozneje odpove dopolnilno jamstvo in ustanovitelj najpozneje v enem mesecu ne priskrbi dopolnilnega jamstva druge banke, preide hranilno-kreditna služba v likvidacijo. Rok za odpoved pogodbe o dopolnilnem jamstvu znaša najmanj tri mesece.

12. člen

Subsidiarno jamči za hranilne vloge pri hranilno-kreditnih službah SR Slovenija.

Hranilno-kreditna služba je dolžna letni zaključni račun poslati občinski skupščini, na njegovo zahtevo pa tudi republiškemu sekretariatu za finance.

Finančni načrt in zaključni račun sprejme odbor hranilno-kreditne službe in ju mora obravnavati ustanoviteljev najvišji organ upravljanja; odbor hranilno-kreditne službe je dolžan obravnavati njegove morebitne pripombe.

Republiški sekretariat za finance je upravičen po strokovnjakih pregledati poslovanje hranilno-kreditne službe in sporočiti ustanovitelju hranilno-kreditne službe pripombe in predloge, ki jih morata najvišji organ ustanovitelja in odbor hranilno-kreditne službe obravnavati in poročati, kar je bilo ukrenjeno za odpravo nezakonitosti in nepravilnosti v poslovanju hranilno-kreditne službe.

Ustanovitelj je dolžan nemudoma sporočiti republiškemu sekretariatu za finance, če se odpove pogodba o dopolnilnem jamstvu.

13. člen

Hranilno-kreditna služba lahko po pooblastilu najvišjega ustanoviteljevega organa upravljanja opravlja za plačilo v imenu in za račun ustanovitelja tudi finančna opravila v zvezi s kooperacijskimi pogodbami in druga podobna opravila.

14. člen

Hranilno-kreditna služba se kot delovna enota lahko poslovno povezuje z drugimi hranilno-kreditnimi službami in s poslovnimi bankami za zagotovitev likvidnosti ali zaradi drugih poslovnih in organizacijskih interesov.

15. člen

Obstoječe hranilno-kreditne službe (odseki) morajo uskladiti svoje poslovanje z določbami tega zakona najpozneje v šestih mesecih od dneva uveljavitve tega zakona.

V roku iz prejšnjega odstavka mora ustanovitelj priskrbeti dopolnilno jamstvo poslovne banke za hranilne vloge. Če tega ne stori, preide obstoječa hranilno-kreditna služba v likvidacijo.

16. člen.

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Zakon o bankah in kreditnih poslih (Ur. list SFRJ, št. 12/65) v 133. členu določa, da sprejemajo hranilne vloge tudi zadružne hranilnice in posojilnice ter kmetijske in druge zadruge in delovne organizacije, ki se ukvarjajo s kmetijsko proizvodnjo oziroma z gojitvijo in izkoriščanjem gozdov, če imajo posebej organizirano hranilno in posojilno službo.

Ustanovitev in poslovanje hranilno-kreditnih zadrug ter hranilno-kreditnih služb urejajo po določbi navedenega člena zveznega zakona republiški zakoni.

Hranilno-kreditne zadruge:

Med pripravo gradiva za zakon o hranilno-kreditnih zadrugah je bilo ugotovljeno, da mora republiški zakon popolnoma samostojno in izvirno reševati vprašanja hranilno-kreditnih zadrug, ker zvezni zakoni, na katere se je opiralo pripravljeno gradivo: zakon o bankah in kreditnih poslih (Uradni list SFRJ, št. 12/65) in temeljni zakon o obrtnih in drugih določenih vrstah zadrug (Uradni list SFRJ, št. 16/65), prav tako kot drugi veljavni predpisi (na primer o podjetjih) ne rešujejo ustrezno vprašanj, ki bi se pojavila (specifično pri hranilno-kreditnih zadrugah), upravljanje, prenehanje članstva in njihova jamstvena obveznost, likvidacija zadruge, delitev dohodka in drugo.

Navedena vprašanja je treba še temeljito proučiti in pripraviti predlog za poseben zakon, zato ustanavljanje in poslovanje hranilno-kreditnih zadrug ni urejeno hkrati z zakonom o ustanavljanju in poslovanje hranilno-kreditnih služb.

Hranilno-kreditne službe:

Hranilno-kreditne službe kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij obstajajo domala dve desetletji, vendar njihovo poslovanje ni urejeno z ustreznim predpisom, tako da temelji njihovo poslovanje deloma še na določilih pravilnika o hranilnem in kreditnem poslovanju kmetijskih zadrug (Uradni list FLRJ, št. 51/49).

Po razčiščenju nekaterih nejasnosti in vprašanj v zvezi z zvezno zakonodajo je omogočena predložitev tega zakona.

Zakon uporablja ime »hranilno-kreditna služba«, ki je že udomačeno, namesto »hranilna in posojilna služba« (prim. sedanji »hranilno-kreditni odsek«).

Na območju SR Slovenije zbirajo hranilne vloge od občanov vse poslovne banke razen splošne gospodarske banke (10 — vključno Jugobanka) z njihovimi poslovnimi enotami (65), poštna hranilnica (450 pošt) in hranilno-kreditni odseki pri kmetijskih zadrugah (90).

Stanje hranilnih vlog v naši republiki po uveljavitvi gospodarske reforme je naslednje (podatki SDK):

v tisočih N din

	Skupno	%	Pri poslovnih	%	Pri poštni hranilnici	%	Pri ostalih	%
julij 1965	542 250	100	396 670	73,2	141 510	26,1	4070	0,7
december 1965	585 420	100	430 530	73,6	149 480	25,5	5410	0,9
december 1966	1 027 044	100	754 916	73,5	267 492	26,0	4636	0,5
junij 1967	1 148 882	100	867 580	75,5	278 625	24,3	2677	0,2
september 1967	1 212 667	100	935 827	77,2	274 214	22,6	2626	0,2

Rubrika »pri ostalih« zajema vloge izseljencev izven poslovnih bank in poštne hranilnice, do konca leta 1966 pa tudi vloge hranilno-kreditnih odsekov kmetijskih zadrug, ki jih sedaj statistika zajema v rubriki »pri poslovnih bankah«. Iz tabele je razvidno, da so se hranilne vloge v dveletnem obdobju izvajanja gospodarske reforme v naši republiki več kot podvojile (224 %) in zajemajo 18 % vseh hranilnih vlog v državi; tako je Slovenija z ozirom na število prebivalcev na prvem mestu po obsegu hranilnih vlog. Največ vlog zberejo poslovne banke. Njihova udeležba je v zadnjih mesecih, to je po zvišanju obrestne mere za vloge na vpogled na poprečno 6,25 %, porastla v primerjavi s poštno hranilnico. Poštna hranilnica nudi še vedno staro obrestno mero 5 % za hranilne vloge na vpogled, zato je njena udeležba padla od 26 % v letu 1966 na 22,6 % v septembru 1967, to je 3,4 % za toliko se je tudi povečal delež poslovnih bank (3,7 %).

Zakon o bankah in kreditnih poslih (Uradni list SFRJ, št. 12/65) omejuje kreditiranje občanov in njihove gospodarske dejavnosti oziroma ga veže na posebne zvezne predpise:

Zvezni zakon v 168. členu določa, da smejo delovne organizacije dajati kredite zasebnikom le v zvezi s trajno kooperacijo s tem, da so izključeni krediti individualnim kmetijskim proizvajalcem, obrtnikom, gostincem in drugim osebam s samostojno dejavnostjo. V 89. členu je rečeno, da dajejo banke lahko tudi investicijske kredite občanom za pospeševanje njihove gospodarske dejavnosti. Končno je za banke glede kratkoročnih kreditov v 98. členu rečeno, da smejo izjemoma dajati kratkoročne kredite tudi občanom. Namene in pogoje določajo posebni zvezni predpisi, kar velja tudi za morebitne investicijske kredite občanom za namene zunaj pospeševanja njihove gospodarske dejavnosti (89. člen).

Omenjeni zvezni predpisi doslej niso izšli. Republiški sekretariat za finance je glede izdaje navedenih predpisov nekajkrat posredoval pri zveznem sekretariatu za finance.

V začetku obrazložitve navedeno določilo zakona o bankah in kreditnih poslih (133. člen), po katerem republike s svojimi zakoni uredijo ustanavljanje in poslovanje določenih denarnih ustanov, pa odpira možnost za zbiranje denarja občanov z namenom, da se iz zbranih sredstev kreditira pospeševanje njihove gospodarske dejavnosti in druge potrebe.

Hranilno-kreditni odseki pri kmetijskih zadrugah zajemajo le majhen del vseh hranilnih vlog, zbranih v naši republiki (4–5 %), največ od kmetijskih proizvajalcev (80 %), delno pa tudi od drugih občanov (20 %), ki skupno znašajo okrog 45 milijonov novih dinarjev. Med imenovanimi odseki (okrog 90) imajo namreč nekateri precejšnjo poslovno samostojnost, pri drugih pa pomeni naziv »hranilno-kreditni odsek« bolj posel, ki ga zadruga poleg drugih tudi opravlja, kot pa delovno enoto za zbiranje denarja kmetijskega prebivalstva in za dajanje kreditov. Tako imamo hranilno-kreditne odseke z obeležji pravega bančno-hranilniškega poslovanja, pa tudi odseke, ki so depozitna blagajna za prihranke kmečkega prebivalstva na njihovem območju. Hranilno-kreditni odseki uporabljajo v poprečju le četrtino (25 %) zbranih sredstev hranilnih vlog za kreditiranje kmetov in drugih občanov, skoraj dve tretjini (64 %) zbranih sredstev pa so uporabljale zadruge kot stalna obratna sredstva, ostalo (11 %) pa so predvsem depoziti pri bankah (ostanek varnostne rezerve in drugo). Omeniti je treba še, da dajejo hranilno-kreditni odseki kredite kmetijskim proizvajalcem pretežno za pospeševanje kmetijske proizvodnje (nabava ob-

delovalnega orodja, strojev in plemenske živine, adaptacija gospodarskih poslopij, obnova sadovnjakov in vinogradov).

Da bi bil delež kmetov in drugih občanov pri prejetih kreditih večji kot sedaj, je bilo treba v zakonu predvideti omejitev dajanja kreditov ustanovitelju do največ tretjine vseh sredstev iz hranilnih vlog.

V posameznem nujnem primeru lahko najvišji ustanoviteljev organ upravljanja odloči, da se dovoli ustanovitelju kredit, s katerim bi bila presežena navedena omejitev.

Predlagani zakon, kateremu bodo morale obstoječe hranilno-kreditne zadruge prilagoditi svoje poslovanje, odpira nove možnosti, da se ob primerni kontinuirani aktivnosti in pomoči prizadetih dejavnikov hranilniška dejavnost kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij razvija in s tem omogoči kreditiranje za pospeševanje gospodarske dejavnosti in drugih potreb kmetov ter drugih občanov v večjem obsegu kot doslej in pod pogoji, ki ne bodo manj ugodni, kot so za kreditiranje ustanovitelja.

Za poslovanje hranilno-kreditne službe je odgovoren kot organ upravljanja hranilno-kreditni odbor. Tekoče delo hranilno-kreditne službe opravlja njen vodja, ki je odvisno od obsega poslovanja, lahko redno ali samo delno zaposlen v hranilno-kreditni službi. Pri večjem obsegu poslovanja ima hranilno-kreditna služba še druge delavce. Vodjo službe (in delavce) lahko plačuje tudi ustanovitelj, kot je uveljavljena praksa pri hranilno-kreditnih odsekih, zlasti če bo obseg opravil majhen.

Med dohodke hranilno-kreditne službe se štejejo poleg obresti in nadomestil za opravljanje storitev tudi morebitne dotacije ustanovitelja.

Za zagotovitev uspeha in varnosti hranilnih vlog, zlasti pa likvidnosti ob vsakem času, predvideva zakon obvezno nalaganje 20 % sredstev hranilnih vlog pri poslovni banki, s katero bo hranilno-kreditna služba navezala trajne poslovne odnose.

Za hranilne vloge jamči ustanovitelj hranilno-kreditne službe. Poleg tega mora ustanovitelj pridobiti za hranilne vloge pri hranilno-kreditni službi tudi jamstvo poslovne banke, sicer hranilno-kreditne službe ne bo mogoče ustanoviti. Namen omenjene določbe je zagotoviti čim večjo varnost hranilnih vlog in s tem tudi tesnejšo povezavo hranilno-kreditnih služb s poslovnimi bankami.

Na drugi strani so mnenja, da bo določba o pridobitvi jamstva poslovne banke zavrla ustanavljanje ter omejila poslovno svobodo in sposobnost hranilno-kreditnih služb in jih prisilno (namesto ekonomsko) povezovala s poslovnimi bankami, na katere jih že tako veže zakon s tem, da hranilno-kreditne službe obvezno nalagajo likvidnostno rezervo in vsa prosta sredstva na poseben račun pri bankah. Za varnost hranilnih vlog je po teh mnenjih dovolj poskrbljeno: jamstvo ustanovitelja, likvidnostna rezerva, obvezno formiranje, rezervnega sklada, sestav odbora hranilno-kreditne službe, ki sestoji iz zastopnikov ustanovitelja in varčevalcev in vodja službe, ki je zastopnik garanta-ustanovitelja.

V zakonu je predvideno tudi subsidiarno jamstvo republike, za katero menimo, da je smotrno glede na to, da republika ureja s svojim zakonom te hranilne institucije. Materialno to jamstvo ne pomeni neposrednih bremen za republiko, saj je za varnost hranilnih vlog dano jamstvo z jamstvom ustanovitelja, to je matične delovne organizacije, in poslovne banke. — Ker so hranilne vloge

tuja (posojena) sredstva, je umestno določilo v zakonu, da zaradi sodne izvršbe zoper ustanovitelja ni mogoče poseči po sredstvih hranilno-kreditne službe. Isto velja v primeru, če pride ustanovitelj v stečaj.

Hranilno-kreditne službe pri nas že v mnogih primerih delujejo: kmetijske zadruge, kmetijska in gozdna gospodarstva, ki poslujejo z večjim številom kooperantov, že danes poslujejo po načelih, ki so opredeljena v tem zakonu. S predloženimi določili zakona želimo samo uzakoniti obstoječo prakso, ki se je izkazala kot koristna, omogočiti njen nadaljnji razmah ter zagotoviti kooperantom in drugim vlagateljem varnost njihovega imetja.

Sprejemanje hranilnih vlog je pravica in dolžnost hranilno-kreditnih služb, odobravanje kreditov, ki pomeni tudi določanje pogojev kreditiranja, pa določa odbor hranilno-kreditne službe. Poslovno politiko, potrjevanje zaključnih računov in druge pristojnosti pa opravlja najvišji organ upravljanja kmetijske oziroma gozdarske organizacije – ustanovitelja hranilno-kreditne službe.

POROČILA

Odbor za družbeni plan, finance in proračun republiškega zbora je na seji dne 19. 2. 1968 obravnaval predlog zakona o ustanavljanju in poslovanju hranilno-kreditnih služb kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet s predlogom, da ga obravnava po skrajšanem postopku na podlagi 294. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Odbor se je v načelu strinjal z izdajo predloženega zakona. Zakon bo namreč urejal vprašanja, ki bi jih bilo nujno že prej urediti zaradi uspešnejšega uveljavljanja hranilništva tudi na tistih področjih, kjer se hranilniška služba bank in pošt ni uspela v polni meri uveljaviti.

V načelni razpravi se je odbor precej zadržal pri vprašanju uvedbe dopolnilnega jamstva poslovnih bank za hranilne vloge pri hranilno-kreditnih službah kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij. Obvezno dopolnilno jamstvo, kot je predvideno v zakonskem predlogu daje namreč poslovnim bankam poseben položaj, ki jim bo dopuščal poseganje v gospodarjenje hranilno-kreditnih odsekov. Predstavnik gospodarske zbornice SR Slovenije je odločno nasprotoval v zakonu predlagani rešitvi, menil je, da predlagana rešitev ni umestna. Pri zbiranju hranilnih vlog so hranilno-kreditni odseki dosegali že sedaj zavidljive uspehe, tako po številu vlagateljev kot zbranih sredstvih in to brez družbene intervencije pri zagotavljanju jamstva za hranilne vloge; likvidnost pa so reševali v medsebojnem sodelovanju. Predstavnik republiškega sekretariata za finance pa je utemeljeval predlagano ureditev s tem, da republika brez vpogleda v poslovanje hranilno-kreditnih odsekov ne bi mogla prevzeti jamstva za hranilne vloge in da je umestneje, da se to ureja prek poslovnih bank, ki so hkrati sposobne zagotoviti tem odsekom sredstva v primeru nelikvidnosti. Nadalje je menil, da tako zaostrovanje raznih vprašanj ni realno pričakovati pri zagotavljanju dopolnilnega jamstva s strani poslovnih bank, da bi bila ta oblika varčevanja ogrožena, ker bi to bilo v nasprotju z interesi samih poslovnih bank. Za zmanjšanje »monopolnih pravic«, ki izhajajo iz dopolnilnega jamstva poslovnih bank, pa so bile nakazane s strani nekaterih udeležencev razprave možnosti, da naj bi se dopustilo, da si jamčijo hranilno-

kreditni odseki med seboj za hranilne vloge, ali da se pozavarujejo pri zavarovalnicah.

Glede na to, da bi takšna ali drugačna nepremišljena ureditev dopolnilnega jamstva lahko povzročila veliko škodo, je bilo dogovorjeno, da bo odbor o tem še razpravljal, ko bo dobil stališče združenja poslovnih bank in hranilnic SR Slovenije o tem vprašanju; o svojem stališču pa bo poročal republiškemu zboru.

V podrobni obravnavi pa je odbor sprejel ob upoštevanju pripomb odbora za zadružništvo in kooperacijo pri svetu za kmetijstvo, živilsko industrijo in zadružništvo gospodarske zbornice SR Slovenije naslednje dopolnilne in spreminjevalne predloge, ki jih je sprejel že tudi občasni odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora na seji dne 15. 2. 1968:

K 6. členu: Drugi odstavek tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Krediti se lahko dajejo iz sredstev hranilnih vlog, iz sredstev skladov hranilno-kreditne službe in drugih virov, razen iz rezervnega sklada.«

Sprememba je potrebna zato, da se dopusti možnost odobravanja kreditov v okviru raznih aranžmajev z bankami. Tako bi hranilno-kreditne službe lahko odobravale npr. tudi kredite, ki bi jih same dobile pri bankah.

Odbor za zadružništvo in kooperacijo je predlagal, da naj se črta besedilo petega odstavka, ki določa, da hranilno-kreditne službe ne smejo dajati ustanovitelju posojil pod ugodnejšimi pogoji kot občanom. Odbor ta spreminjevalni predlog ni osvojil, ker je menil, da predlagana prepoved v zakonskem predlogu ščiti vlagatelje hranilnih vlog in preprečuje možnosti, da bi se npr. odobravalo ustanovitelju posojila po nižji obrestni meri, za razliko pa povečalo obrestno mero posoijl občanom.

K 7. členu: Prvi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Hranilno-kreditna služba mora imeti najmanj 10 % sredstev hranilnih vlog naloženih kot a vista hranilno vlogo pri poslovni banki za likvidnostno rezervo.«

Znižanje obvezne likvidnostne rezerve je utemeljeno, ker je 20 % rezerva razmeroma visoka in je nad običajnim poprečjem, ki velja za bančne organizacije. Razen tega pa mora itak imeti vsaka hranilno-kreditna služba garancijo poslovne banke, s čimer je zajamčena likvidnost hranilno-kreditne službe.

Hranilno-kreditna služba je v bistvu asociacija določene skupine občanov-vlagateljev in zato je logično, da se smatrajo likvidnostne rezerve kot a vista hranilne vloge, saj gre v bistvu le za neko organizirano obliko vlagateljev določene vloge pri poslovni banki. S predlagano spremembo tega odstavka se tako tudi z zakonom precizira in potrdi značaj vlog kmetov-varčevalcev pri hranilno-kreditnih službah.

K 11. členu: V zadnji vrsti drugega odstavka se besedi »tri mesece« zamenja z besedama »dvanajst mesecev«.

Rok treh mesecev je prekratek; rok 12 mesecev za odpoved pogodbe o dopolnilnem jamstvu pa bolj ustreza pomembnosti tega dejanja.

K 12. členu: Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Hranilno-kreditna služba je dolžna letni zaključni račun poslati republiškemu sekretariatu za finance na njegovo zahtevo.«

Zaključni račun delovne organizacije drugih dejavnosti ne predlagajo občinskim skupščinam in zato ne bi bilo umestno to prakso vpeljati prav pri hranilno-kreditnih službah.

K 15. členu: Prvi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Obstoječe hranilno-kreditne službe (odseki) morajo uskladiti svoje poslovanje z določbami tega zakona do konca leta 1968.«

Rok za uskladitev poslovanja z določbami tega zakona je lahko precizneje opredeljen. Kot primeren datum je bil predlagan 31. december 1968, ki ni bistveno daljši kot šest mesecev, a hranilno-kreditna služba ne bo imela nekega posebnega dodatnega dela zaradi uskladitve poslovanja med letom.

O predloženih spreminjevalnih in dopolnilnih predlogih se izvršni svet kot predlagatelj zakona ni izjavil.

Odbor za družbeni plan, finance in proračun republiškega zbora je določil za svojega poročevalca poslanca Franca Kolarja.

Odbor predlaga republiškemu zboru, da predlog zakona s predloženimi dopolnitvami in spremembami sprejme po skrajšanem postopku.

Št.: 44-21/68
Ljubljana, 20. 2. 1968

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 20. februarja 1968 obravnavala predlog zakona o ustanavljanju in poslovanju hranilno-kreditnih služb kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Komisija je v načelni obravnavi ugotovila, da obstaja pravni temelj za ustanavljanje in delovanje hranilno-kreditnih služb kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij v zveznem zakonu o bankah in kreditnih poslih (Ur. l. SFRJ, št. 12/65). Navedeni zakon v 133. členu določa, da poleg drugih tudi zadružne hranilnice in posojilnice ter kmetijske in druge zadruge ter delovne organizacije, ki se ukvarjajo s kmetijsko proizvodnjo oziroma z gojitvijo in izkoriščanjem gozdov, lahko sprejemajo hranilne vloge, če imajo posebej organizirano hranilno in posojilno službo. Po tretjem odstavku citiranega člena zakona o bankah in kreditnih poslih se ustanavljanje in poslovanje hranilnih in posojilnih služb kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij, pa tudi drugih hranilnih in posojilnih služb, ki so omenjene v istem členu, ureja z republiškim zakonom.

Republiški zakon, ki bi neposredno uredil navedena vprašanja za območje SR Slovenije, doslej še ni bil izdan, čeprav hranilno-kreditne službe kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij praktično poslujejo že 20 let. Zaradi ureditve vprašanj v zvezi z ustanavljanjem in poslovanjem navedenih hranilno-kreditnih služb je predlagani zakon po mnenju komisije potreben.

Ugotovljeno je bilo, da predlagana ureditev vsebinsko izhaja iz obstoječega dejanskega stanja, pri čemer močneje pravno zagotavlja zanesljivost in varnost hranilnih vlog ter spodbuja nadaljnji razmah hranilništva na tem področju.

V nadaljnji razpravi je bilo postavljeno vprašanje, ali so bile prizadete kmetijske in gozdarske delovne organizacije ter občinske skupščine v pripravah zakonskega predloga zadostno konzultirane oziroma ali so imele možnost izraziti svoja mnenja o predlagani zakonski ureditvi. To vprašanje je pomembno zato, ker se predlaga sprejem zakona po skrajšanem postopku, kar pomeni, da je na razpolago le malo časa za širše obravnavanje zakonskega predloga.

Predstavnik republiškega sekretariata za finance je v tej zvezi pojasnil, da so bile prizadete delovne organizacije konzultirane najprej s posredovanjem

ustreznih organov gospodarske zbornice, kasneje pa še neposredno na sestanku predstavnikov tistih delovnih organizacij, ki imajo hranilniško službo že primerno razvito. Občinske skupščine niso neposredno sodelovale v pripravah zakonskega predloga, vendar pa tudi nimajo v tej zvezi predvidenih nobenih obveznosti.

Po navedenih ugotovitvah in pojasnilih k zakonskemu predlogu ni bilo načelnih pripomb.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je komisija predlagala, da se v četrti vrsti 5. člena in v drugi vrsti 11. člena beseda »zadruge« oziroma »zadruga« dopolni tako, da se glasi »kmetijske zadruge« oziroma »kmetijska zadruga«.

Sprememba je redakcijskega značaja in je potrebna zaradi preciznosti določbe. V navedenih primerih gre smiselno le za kmetijske zadruge in ne za katerekoli druge zadruge.

Predstavnik izvršnega sveta o predlaganih amandmajih še ni dal svoje izjave.

Komisija je obravnavala tudi amandmaje k 6., 7., 11., 12. in 15. členu zakonskega predloga, ki jih je na seji dne 15. februarja 1968 predlagal občasni odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora.

Komisija z gledišča pravne skladnosti k navedenim amandmajem ni imela pripomb. Člani komisije so zlasti podrobno obravnavali razloge za amandma k 12. členu, s katerim se predlaga, da se letni zaključni račun hranilno-kreditne službe obvezno pošlje le republiškemu sekretariatu za finance na njegovo zahtevo. S tem se izključuje obveznost pošiljanja letnega zaključnega računa občinski skupščini. Komisija je bila pri tem mnenja, da je ne glede na to komu se zaključni račun pošilja, predvsem pomembno, da se zagotovi tajnost hranilnih vlog, ki je sicer izrecno zajamčena že s temeljnim zakonom o bankah in kreditnih poslih ter je eno osnovnih načel hranilniškega poslovanja. Ob doslednem varovanju tega načela tudi pri zaključnih računih ne bi moglo biti osnove za nezaupanje do občinskih skupščin, če bi te eventualno dobivale splošne podatke o poslovanju hranilno-kreditnih služb ter njihove letne zaključne račune brez individualne specifikacije hranilnih vlog.

Zakonodajno-pravna komisija meni, da je predlog zakona v skladu z ustavo in s pravnim sistemom.

Št.: 44-21/68
Ljubljana, 21. 2. 1968

Na svoji seji dne 7. marca 1968 je **zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije** obravnavala amandmaje poslanca inž. Jožeta Javornika ter poslanca inž. Janka Kosovela k 11., 12. in 15. členu predloga zakona o ustanavljanju in poslovanju hranilno-kreditnih služb kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij.

Komisija je ugotovila, da je odločitev o tem, ali naj se za ustanovitev hranilno-kreditne službe predpiše dopolnilno jamstvo poslovnih bank ali se ne predpiše, odvisna od dejanske presoje vseh okoliščin in pri tem ne gre za pravno vprašanje. Zakon o bankah in kreditnih poslih (Ur. l. SFRJ, št. 12/65) takega dopolnilnega jamstva ne terja niti ga ne izključuje ter je to vprašanje možno urediti v predlaganem zakonu povsem samostojno. Z vidika skladnosti

s pravnim sistemom je torej možna tako rešitev. ki je predlagana v zakonskem predlogu kot tudi rešitev, ki se predlaga z amandmaji.

Glede na to, da je namen predlaganega zakona pravno urediti in utrditi obstoječe stanje in sedanji status hranilno-kreditnih služb kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij — pri čemer pa se zahteva po dopolnilnem jamstvu pojavlja kot novost, proti kateri se kaže znaten odpor — je bila komisija mnenja, da bi navedenemu osnovnemu konceptu zakona bolj ustrezalo, če ne predpiše dopolnilnega jamstva poslovnih bank ter urejanje medsebojnih razmerij med bankami in hranilno-kreditnimi službami prepusti njim samim kot je bilo to doslej. Vsi podatki kažejo, da v teh odnosih doslej ni bilo težav, ki bi opravičevale drugačno ureditev. Institucija dopolnilnega jamstva bi sicer še močneje zavarovala naložene hranilne vloge, vendar se je komisija strinjala s predlagateljema amandmajev, da dosedanje izkušnje delovanja hranilno-kreditnih služb kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij zagotavljajo zadostno varstvo hranilnih vlog in da so druga jamstva, ki so navedena v predlaganem zakonu, zadostna in dovolj učinkovita (subsidiarno jamstvo republike, jamstvo ustanovitelja, likvidnostna rezerva, rezervni sklad, izvzem hranilnih vlog od izvržbe in stečaja ustanovitelja).

Enako je komisija ocenila tudi predloge združenja poslovnih bank in hranilnic Ljubljana z dne 1. 3. 1968. Ti predlogi še precizneje urejajo razmerja med hranilno-kreditno službo in poslovno banko tudi glede dopolnilnega jamstva, pri čemer so ti predlogi v skladu s predloženim zakonom, vendar nasprotujejo amandmajem inž. Jožeta Javornika in inž. Janka Kosovela. Komisija k predlogom združenja poslovnih bank in hranilnic ni imela pripomb z vidika pravne skladnosti — sicer pa meni, da pri tem ne gre za pravna vprašanja, temveč za dejansko odločitev, kot je bilo omenjeno že ob oceni amandmajev navedenih dveh poslancev.

Št.: 44-21/68
Ljubljana, 11. 3. 1968

PREDLOG ZAKONA
o spremembi zakona o komunalnih taksah

1. člen

V drugem odstavku 4. a člena zakona o komunalnih taksah (Uradni list SRS, št. 29-301/65 in št. 5-15/68) se črtajo 1., 2., 3. in 4. točka, v 5. točki istega odstavka pa se črtajo besede »in kombinirana vozila (kombi)«.

2. člen

Ta zakon začne veljati 1. januarja 1969.

OBRAZLOŽITEV

Temeljni zakon o komunalnih taksah (Uradni list SFRJ, št. 52/64) določa, da se komunalne takse plačujejo za uporabo predmetov in storitev, ki jih v tarifi komunalnih taks določi občinska skupščina. Predmete in storitve, na katere sme občinska skupščina vpeljati komunalne takse, določi republika.

Republiški zakon o komunalnih taksah (Ur. list SRS, št. 29-301/65) je predpisal naslednje predmete, na katere smejo občine predpisovati komunalne takse.

1. za uporabo javnega pločnika pred poslovnimi prostori,
2. za začasno prebivanje v turističnih krajih (turistične takse),
3. za uporabo parkirnih prostorov, če je organizirano čuvanje vozil.

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih taksah (Uradni list SRS, št. 5-15/68) je republika določila, da smejo občine predpisovati komunalne takse na cestna motorna vozila v zasebni lastnini. Republika je predpisala tudi maksimalno tarifo, do katere smejo občine predpisati komunalne takse na motorna vozila. Istočasno je bilo s skupščinskim priporočilom za vodenje in izvajanje politike prispevkov, davkov in taks priporočeno vsem občinam, da pri predpisovanju komunalnih taks na motorna vozila v celoti izkoristijo dopustno višino taks.

Večina občin je predpisala komunalne takse na motorna vozila v maksimalni višini. Komunalnih taks na motorna vozila niso predpisale samo nekatere občine in sicer občina Brežice, Krško in Kamnik. Nekaj občin (13) pa ni predpisalo taks na motorna vozila v maksimalni višini.

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov (Uradni list SFRJ, št. 32-410/68) je bil uveden davek na tovorna cestna motorna in priklopna vozila in kombi-vozila. Po zakonu o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti je dohodek od tega davka lahko dohodek republike in občine. V Sloveniji je bil ta davek uveden kot republiški davek, dohodek od tega davka pa je republika odstopila občinam. Višina davka je enaka, kot je znašala prej komunalna taksa za ustrezna vozila.

Po temeljnem zakonu se davek na tovorna cestna motorna vozila lahko prične pobirati že s 1. julijem 1968; s tem dnem je bil vpeljan republiški davek na ta vozila tudi s pravkar sprejetim republiškim zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks, ustrezna določba o pobiranju tega davka od 1. julija 1968 pa je tudi v že sprejetem republiškem zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov. Zato se s predlaganim zakonom razveljavljajo tiste določbe zakona o komunalnih taksah, ki se nanašajo na tovorna vozila, od katerih se bo plačeval davek. Če je bila komunalna taksa za ta tovorna vozila plačana tudi za čas po 1. juliju 1968, se bo poračunala na račun davka.

Za osebna vozila, za katere ni uveden davek s temeljnim zakonom, se do nadaljnjega zadržuje dosedanja ureditev.

POROČILO

k razpravi o obveznicah kot instrumentu dolgoročnega financiranja v našem gospodarstvu

Odbor za družbenoekonomske odnose gospodarskega zbora je razpravljal o obveznicah, kot instrumentu dolgoročnega kreditiranja v našem gospodarstvu na osnovi študije »Obveznice, kot instrument dolgoročnega financiranja v našem gospodarstvu«, ki sta ga po naročilu gospodarskega zbora pripravila Lado Rupnik in Janez Bukovec ter na osnovi povzetka zbranih pripomb na osnovno gradivo na skupni seji z odborom za družbeno-ekonomske odnose republiškega zbora dne 5. novembra 1968.

V splošni razpravi je bilo poudarjeno, da je instrumentarij našega finančnega sistema zelo skromen in da je potrebno podpreti vsako iniciativo za iskanje novih, našemu sistemu ustreznih instrumentov, ki bi omogočili večjo mobilizacijo in racionalnejšo uporabo razpoložljivih sredstev. V sedanjem sistemu primanjkuje takih oblik cirkulacije kapitala, ki bi omogočile optimalno prelivanje in angažiranje prostih sredstev izven meja podjetij. Samofinanciranje v okviru lastnega podjetja pa ni vedno najrentabilnejša naložba. Skromen instrumentarij za cirkulacijo kapitala vpliva negativno tudi na večji razmah integracijskih procesov.

Obveznice so nedvomno eden takih finančnih instrumentov, ki je tudi s političnega vidika sprejemljiv za naš družbeno-politični sistem.

Odbor je pozitivno ocenil pobudo, da se institut obveznic čimprej prouči in da se sprejmejo ustrezni predpisi. Hkrati pa sta menila, da bi morali izpopolnjevati in naprej razvijati tudi druge oblike financiranja, kot so npr. skupna vlaganja.

Odbor se je zavedal, da s samo uvedbo obveznic še ni možno naenkrat pričakovati večjega uspeha na tem področju. Že zapleten postopek poslovanja z obveznicami bo zahteval določen čas, da se bodo obveznice uveljavile. Še bolj pomemben činitelj, ki bo močno vplival na uveljavljanje tega instrumenta, pa je ekonomskega značaja. Sedanji režim bančnih obresti bo ena pomembnih ovir na poti za uveljavitev predlaganega novega finančnega instrumenta. Sedanje pasivne bančne obresti so namreč tako visoke, kot skoraj nikjer drugje. Previsoka obrestna mera za obveznice bi tako podražila kapital, da bi rentabilnost dolgoročnih investicij čestokrat postala vprašljiva. Sedanja razmerja med obrestnimi merami za hranilne vloge ter za kratkoročne in dolgoročne kredite niso prilagojena potrebam obveznic. Zato bo istočasno z uvajanjem obveznic potrebno podrobno proučiti tudi ta razmerja in jih prilagoditi ustrezni stopnji rizika za posamezne vrste obrestnih mer.

V razpravi je bilo dalje poudarjeno, da bi pri uvedbi obveznic, kot dopolnilnega instrumenta našega finančnega sistema začasno morali še obdržati institut obveznih posojil, da pa bi se ga morali posluževati le v izjemnih primerih.

Glede načina pravne ureditve obveznic so bili izraženi pomisleki, če je potrebno izdati poseben zakon o obveznicah delovnih organizacij. Sedanja zakonodaja ureja vprašanje bančnih obveznic v zakonu o bankah in kreditnih poslih, v zakonu o financiranju družbeno-političnih skupnosti pa obveznice izdane od le-teh. Obstajajo torej dve možnosti, ali da se obstoječi predpisi dopolnijo, ali pa, da se obveznice v celoti uredijo v posebnem predpisu.

Odbor je zavzel stališče, da je v tej fazi razprave najvažnejše, da se določi vsebina instituta obveznic, ne glede na to, v kakšni obliki naj se sprejme končen akt o tej materiji. V tej zvezi je bilo opozorjeno, da je bila določena posebna zvezna komisija, ki bo proučila delovanje sedanjega kreditnega in bančnega sistema in da je treba iniciativo v zvezi z obveznicami uskladiti z dejavnostjo te komisije.

P r i p o m b e k t e z a m z a z a k o n o o b v e z n i c a h d e l o v n i h o r g a n i z a c i j :

K 3. t e z i : Bilo je izraženo mnenje, da je višina poslovnega sklada problematično merilo za ocenitev sposobnosti gospodarske organizacije za izdajo obveznic. To merilo bi morali dopolniti tudi z drugimi kriteriji.

K 6. t e z i : Predvideti je treba način, kako se bodo zmanjšali vpisani zneski, če bi se vpisalo več, kot je bilo predvideno.

Vnesti je treba pogoje zastaranja.

K 16. tezi: O tem, ali naj bo obrestna mera za obveznice omenjena z določili zakona o najvišji obresti meri, ali ne, so bila mnenja deljena. Nekateri so menili, da tudi pri obveznicah ne moremo iti prek splošnih norm, ki veljajo glede višine obresti.

Drugi pa so smatrali, da ne bi smeli omejevati višino obrestne mere za obveznice, ker kupci sami odločajo o nakupu obveznic in pri tem nimajo opraviti z bančnim monopolom, ki prihaja do izraza pri dodeljevanju kreditov. Obrestna mera za obveznice običajno ni omejena.

K 17. tezi: O možnosti udeležbe vlagateljev v dobičku oziroma v dohodku izdajateljev obveznic, so bila mnenja deljena. Nekateri so menili, da ta možnost ni v skladu z osnovnimi načeli našega družbeno-političnega sistema in da bi uvedba te možnosti pomenila negacijo družbene lastnine. Drugi pa so smatrali, da je varianta udeležbe na dobičku sprejemljiva. Participativne obveznice bi bile le določena oblika zaščite pred morebitno inflacijo. Enako sprejemljiva bi bila za naš sistem obveznica s 4 % obrestne mere in z udeležbo na dobičku, kot je sprejemljiva 8% obrestna mera za hranilne vloge.

Pripombe k tezam za dopolnitev temeljnega zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti:

Glede na obstoječe finančne razmere v občinah in zaradi predpisov, s katerimi so republike obvezne zagotoviti dopolnilna sredstva občinam za izvrševanje njihovih funkcij, so bila izražena mnenja, da bi za občinska javna posojila morali predvideti vsaj garancijo poslovne banke, če že ne garancijo republike. Bila pa so izražena tudi mnenja, da bi morale občine biti ekonomsko tako močne, da ne bi bilo potrebno zagotavljati garancijo višjih družbeno-političnih skupnosti.

K 5. tezi: Možnost, da vpisnik obveznic uporabi zapadli kupon obveznic za poravnavo svojih obveznosti do družbeno-političnih skupnosti, so nekateri smatrali kot problematično. Drugi pa so bili mnenja, da bi taka rešitev celo navajala družbeno-politične skupnosti k racionalnejšemu razpolaganju z razpoložljivimi sredstvi.

Odbor se je z nakazano vsebino instituta obveznic v načelu strinjal in sklenil predlagati zboru, da o obveznicah razpravlja in zavzame svoje stališče.

Za poročevalca v gospodarskem zboru je bil določen poslanec Franc Lamut.

Št.: 400-30/68
Ljubljana, 16. 12. 1968

POROČILO

o obravnavi nekaterih vidikov organizacije in financiranja zdravstvene službe v SR Sloveniji v letu 1968

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora je na svoji seji dne 18. decembra 1968 obravnaval zadevno informacijo, ki jo je skupščini predložil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo.

Odbor je obravnaval navedeno informacijo predvsem z vidika, ali je osnovna zdravstvena služba organizirana v skladu z zakonom o organizaciji zdravstvene službe v SR Sloveniji in novelo k temu zakonu.

Odbor je v mesecu septembru in oktobru organiziral posvete na terenu, da bi se seznanil z reorganizacijo osnovne zdravstvene službe. Osrednja pozornost je bila posvečena strokovni organizaciji zdravstvenih domov.

Odbor je ocenil, da smo s potekom reorganizacije osnovne zdravstvene službe lahko zadovoljni, saj je bil storjen velik premik tako z organizacijskega kot strokovnega vidika. Osnovna zdravstvena služba je — razen na območju goriške regije — organizirana v skladu z zakonom. Predvideno je, da bo tudi na tem območju organizirana v skladu z zakonom do konca tega leta. Vprašanje samostojnega obstoja zdravstvenega doma Kočevje-Ribnica je bilo rešeno s pogodbo med zdravstvenim domom Ljubljana in zdravstvenim domom Kočevje-Ribnica ter ustanovitelji teh domov, na podlagi katere je zdravstveni dom Kočevje-Ribnica prevzel zdravstveno oskrbo za del populacije zdravstvenega doma Ljubljana. (Lašče, Zagradec, Videm, Dobrepolje.)

Pri strokovni organizaciji so zdravstveni domovi upoštevali navodila republiškega zdravstvenega centra. Povsod imajo namreč najmanj 6 temeljnih strokovnih služb (službo splošne medicine, službo za varstvo žena, otrok in mladine, službo za medicino dela, pnevmoftiziološko službo, zobozdravstveno službo in patronažno službo), večji zdravstveni domovi pa tudi več. Služba medicine dela je v nekaterih zdravstvenih domovih šele v nastajanju. Na območju nekaterih zdravstvenih domov namreč deluje ta služba v okviru zavodov za zdravstveno varstvo. Tudi ni prezreti, da v republiškem merilu še ni razčiščen koncept organizacije in dejavnosti medicine dela. Prav tako še ni povsem razčiščen delokrog specialista medicine dela in zdravnika splošne medicine s področja medicine dela.

Nova zasnova strokovne organizacije zdravstvenih domov je bila na posvetih pozitivno ocenjena. Postavitev temeljnih strokovnih služb, ki zagotavlja vertikalno strokovno povezavo med istovrstnimi delovnimi enotami, bo nedvomno prispevala k uvedbi enotne metodologije dela, enotne doktrine, boljše obravnave pacientov, hitrejše odprave pomanjkljivosti v delu službe, k boljši izkoriščenosti kadrov in opreme ter k enotnemu nagrajevanju zdravstvenih delavcev, kar vse bo imelo za posledico racionalnejšo potrošnjo sredstev za zdravstveno varstvo in izboljšanje zdravstvenega varstva. Posebej je bilo poudarjeno, da ni mogoče pričakovati, da bi taka zasnova strokovne organizacije takoj dala vidne rezultate. Upoštevati je namreč treba, da so bile po večini te temeljne strokovne službe šele pred nedavnim organizirane, oziroma da so šele v nastajanju in da lahko konsolidacijo zdravstvenega doma pričakujemo šele v prihodnjem letu oziroma v letu 1970. Rešiti je namreč treba še številne organizacijske, kadrovske in strokovne probleme, kar terja določen čas.

Ugotovljeno je bilo, da večina zdravstvenih domov šele pripravlja sistemizacijo delovnih mest. Ta naloga je zelo zahtevna, saj je treba določiti kadrovske normative. V tem oziru so bili zdravstveni domovi prepuščeni lastni iniciativi, oziroma so se posluževali normativov, ki jih je sprejel regionalni zdravstveni center. Kritično je bil ocenjen osnutek kadrovskih normativov, ki jih je izdelal republiški zavod za zdravstveno varstvo. Predlagani normativi so namreč preoptimistični, zlasti za zdravstvene domove izven večjih središč. Po oceni terena bi morali biti republiški normativi okvirni in določiti le minimum, ne pa optimum potrebnih kadrov. Soglasna je bila ocena, da bi imeli zdravstveni domovi manj problemov z določitvijo kadrovskih normativov in s sistemizacijo delovnih mest, če bi bila za posamezne strokovne službe izdelana jasna doktrina in bi bili določeni normativi dela.

V razpravi je bilo poudarjeno, da je za nadaljnji razvoj osnovnega zdravstvenega varstva nujno, da se uskladijo različni koncepti o vlogi, delokrogu in specializaciji zdravnika splošne prakse. Vsako odlaganje rešitve tega problema bo negativno vplivalo tudi na nadaljnji razvoj specialistične službe, saj se le-ta danes v vse večji meri ukvarja s primeri, ki ne sodijo v njeno dejavnost, temveč v dejavnost osnovne zdravstvene službe. Specialistična služba bi morala biti v bistvu le konzultativna služba osnovni zdravstveni službi, le v določenih primerih pa naj bi sama izvajala terapijo pacientov. Zato bi moral republiški zdravstveni center čimprej razčistiti delokrog specialistične in osnovne zdravstvene službe.

Integracija osnovne zdravstvene službe je odprla vprašanje umestnosti nadaljnjega obstoja zavodov za zdravstveno varstvo. Del njihovih nalog opravljajo zdravstveni domovi oziroma zdravstveni centri. V Ravnah na Koroškem že teče postopek za ukinitev zavoda za zdravstveno varstvo, dejavnost tega zavoda pa je vključena kot temeljna strokovna služba v zdravstveni dom. Tudi v Murski Soboti in Novem mestu razmišljajo o ukinitvi zavoda za zdravstveno varstvo.

Postavljeno je bilo tudi vprašanje umestnosti obstoja regionalnih zdravstvenih centrov za tista območja, kjer se območje centra pokriva z območjem enega zdravstvenega doma.

Odbor se je strinjal s stališčem republiškega zdravstvenega centra, naj železniška zdravstvena služba v prihodnje opravlja le zdravstveno varstvo za aktivne železničarje ne pa tudi za njihove svojce oziroma upokojene železničarje. Ni se pa strinjal s stališčem centra, naj bi bila ta služba organizirana v okviru »Zavoda za zdravstveno varstvo železničarjev«. Ni namreč prezreti, da so z zakonom o organizaciji zdravstvene službe v SR Sloveniji jasno opredeljene naloge zavoda za zdravstveno varstvo (higiensko-epidemiološka služba).

Odbor je poudaril, da kazalci o nekaterih vidikih financiranja osnovne zdravstvene službe terjajo, da se čimprej sprejme družbeni dogovor, ki bi prispeval k odpravi sedanjih nesorazmerij tako v pogledu osebnih dohodkov, skladov in drugih stroškov zdravstvenih zavodov.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca dr. Albina Pečavarja.

Št.: 402-117/68
Ljubljana, 18. 12. 1968

POROČILO
o obravnavi informacije »Alkoholizem na Slovenskem in njegovo preprečevanje«

Odbor za socialno varstvo in odbor za otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije sta na skupni seji 11. decembra 1968 obravnavala informacijo »Alkoholizem na Slovenskem in njegovo preprečevanje«, ki jo je Skupščini SR Slovenije predložil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo.

Odbora sta pozitivno ocenila predloženo analizo, ki je prvi poskus vsestranske in temeljite obravnave tega vse bolj perečega socialno-patološkega pojava v naši republiki. V celoti sta se strinjala z ugotovitvami o negativnih posledicah alkoholizma v naši družbi.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da so problemu alkoholizma doslej posvečali večjo pozornost strokovnjaki s številnih področij (medicina, psihologija, kriminologija, socialna politika itd.) kot pa družba kot celota. Zato še danes nimamo celovite politike reševanja tega problema. Ta problem rešujemo na podlagi parcialnih ukrepov, ki imajo predvsem kurativni oziroma represivni značaj. Značilno za dosedanje ukrepanje družbe je, da skuša odpravljati le pojavne oblike tega problema, ne preprečuje pa vzrokov tega pojava. Nadalje je značilno, da smo strpni do alkoholizma in sočasno nestrpni do posledic, ki jih le-ta povzroča. V dosedanjem boju proti alkoholizmu pogrešamo predvsem ukrepe na področju gospodarske politike, ki bi lahko bistveno prispevali k odpravi vzrokov oziroma omilitvi tega problema. Odbora sta tudi ugotovila, da se že doslej sprejeti ukrepi dosledno ne izvajajo (točenje alkoholnih pijač mladoletnikom in vinjenim osebam itd.).

Politika republike na tem področju mora temeljiti na določenem konceptu boja proti alkoholizmu. Obstajata dve koncepciji, in sicer ena s poudarkom na preventivne ukrepe, druga pa s poudarkom na kurativo in represijo. Odbora sta se strinjala z avtorji gradiva, da je treba postopoma izgraditi sistem ukrepov za boj proti alkoholizmu s poudarkom na preventivnih ukrepih na vseh področjih (gospodarstvo, zdravstvo, socialno varstvo, vzgoja in izobraževanje itd.). Odbora sta se strinjala s stališčem, da le nekaj navidez učinkovitih ukrepov (na primer obvezno zdravljenje alkoholikov) ne bo dalo zaželenih rezultatov. V celoti sta podprla predlagane ukrepe za preprečevanje alkoholizma in varstvo alkoholikov.

Odbora sta menila, da je glede na kompleksnost problema alkoholizma nujno, da pristojni in zainteresirani dejavniki zavzamejo stališče do nakazanih stališč in predlogov. Ugotovljeno je bilo, da je bilo predloženo gradivo že poslano vsem občinskim skupščinam ter organom in organizacijam, ki se ukvarjajo s to problematiko. Predviden je republiški posvet s predstavniki občinskih skupščin, razprava v republiškem zdravstvenem centru in koordinacijskem odboru za boj proti alkoholizmu. Po mnenju odborov bi se moralo v to razpravo vključiti tudi gospodarstvo, saj je velik del ukrepov treba sprejeti prav na področju gospodarske politike. V razpravo o tem problemu bi se morali vključiti tudi drugi zbori Skupščine SR Slovenije. Šele na podlagi širši konfrontacije stališč bo lahko republika opredelila svojo politiko na tem področju.

Odbora sta se strinjala s stališčem predlagatelja gradiva, da v sedanjih pogojih ne bi bilo umestno sprejeti zakona o obveznem zdravljenju alkoholikov, ker ga ne bi mogli realizirati. Ni namreč prezreti dejstva, da ne moremo v celoti izvajati niti tistega obveznega zdravljenja alkoholikov, ki ga določa kazenski zakonik. Kljub temu, da smo v srednjeročnem planu razvoja Slovenije in tudi v petletnem načrtu kadrovskih in materialnih ukrepov za preprečevanje družbeno negativnih pojavov predvideli ustanovitev zavoda za zdravljenje alkoholikov, še do danes ni bil ustanovljen. Nadalje je treba upoštevati, da nimamo toliko strokovnega kadra, da bi lahko sprejeli tak ukrep.

Po mnenju odborov je nujno potrebno čimprej ustanoviti zavod za zdravljenje alkoholikov, saj že danes potrebuje tako zdravljenje več kot 1200 oseb.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanko Tatjano Trenta.

Št.: 57-5/68
Ljubljana, 16. 12. 1968

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora je na seji 18. decembra 1968 obravnaval informacije »Alkoholizem na Slovenskem in njegovo preprečevanje«, ki jo je Skupščini SR Slovenije predložil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo.

Odbor je pozitivno ocenil predloženo analizo, ki temeljito osvetljuje problem alkoholizma in njegove posledice ter nakazuje pot boja proti alkoholizmu in za varstvo alkoholomanov.

Odbor se je v celoti strinjal z ugotovitvami in stališči odbora za socialno varstvo in odbora za otroško varstvo. Odbor je še posebno pozornost posvetil predlaganim ukrepom za varstvo alkoholomanov. Poudaril je, da ima v tem pogledu odločilno vlogo prav zdravstvena služba in da je potrebno čimprej organizirati mrežo ustreznih dispanzerjev, ki bi usmerjali in koordinirali delo splošnih zdravnikov na tem področju. Odbor je tudi podprl stališče nevropsihiatrične sekcije slovenskega zdravniškega društva, da je tudi v republiškem merilu potreben strokovni organ, ki bi imel koordinativno in usmerjevalno vlogo na tem področju. Da bi lahko zdravstvena služba uspešno izvajala svoje naloge na področju varstva alkoholomanov, bi bilo nujno potrebno zagotoviti evidenco alkoholikov ter zagotoviti sredstva za vodenje registra psihiatričnih pacientov, med katerimi je visok odstotek alkoholikov.

Odbor je še posebej opozoril, da se morajo v boj proti alkoholizmu vključiti vsi dejavniki, ki kakorkoli sodelujejo pri vzgoji mladine.

Po mnenju odbora naj se problem ustanovitve zavoda za varstvo alkoholikov rešuje v okviru odvečnih posteljnih kapacitet pnevmo-ftiziološke službe.

Odbor se je strinjal s predlagano koncepcijo boja proti alkoholizmu in varstva alkoholomanov, izraženo pa je bilo tudi mnenje, da je nujen sprejem zakona o obveznem zdravljenju alkoholikov.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Štefana Sreša.

Št.: 57-5/68
Ljubljana, 18. 12. 1968

POROČILO
o obravnavi problematike zdravstvenega zavarovanja kmetov

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora je na seji 18. decembra 1968 razpravljal o problematiki zdravstvenega zavarovanja kmetov na osnovi poročila o zbirnih podatkih in o problematiki kmečkega zavarovanja, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložila republiška skupnost zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Odbor je predloženo gradivo pozitivno ocenil in ugotovil, da poročilo opozarja na probleme, ki so že ves čas prisotni v zdravstvenem zavarovanju kmetov in na katere je tako odbor kot socialno-zdravstveni zbor že večkrat opozoril. Predloženi kazalci prikazujejo te probleme v še ostrejši luči. V ospredje stopajo predvsem naslednji problemi: status kmeta, financiranje zdravstvenega zavarovanja kmetov, izterljivost, pobiranje in oproščanje prispevkov za zdravstveno zavarovanje kmetov in nelikvidnost skladov zdravstvenega zavarovanja.

Odbor je ocenil, da na osnovi predložene analize, ki temelji na 9-mesečnem obdobju izvajanja zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, še ni možno

zavzeti dokončnih stališč o predlaganih rešitvah. Po mnenju odbora je treba nekatere probleme še temeljiteje proučiti in predvsem ugotoviti vzroke za določene pojave kot npr. visok odstotek neizterjenih prispevkov in nepotrjenih oziroma nedvignjenih zdravstvenih izkaznic, nelikvidnost skladov zdravstvenega zavarovanja itd. Odbor se je strinjal s stališčem skupščine republiške skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov, da se v letu 1969 proučijo vsi navedeni problemi ter potrebne spremembe in ukrepi uveljavijo z letom 1970.

Glede opredelitve statusa kmeta je bilo opozorjeno, da ni možno vezati statusa kmeta na višino katastrskega dohodka, ker še ni rešeno vprašanje katastra. Status kmeta tudi ni mogoče vezati na površino kmetijskega zemljišča, kajti pri višini katastrskega dohodka igra odločilno vlogo tudi kvaliteta in lokacija zemljišča.

Problem financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov ne bo možno rešiti s povečanjem 8-odstotnega republiškega prispevka iz kmetijske dejavnosti, ker ta že danes ne predstavlja pomembnega vira sredstev skladov. Potrebno se bo usmeriti v iskanje drugih dodatnih virov financiranja.

Odbor je poudaril, da bi se morale uprave za dohodke v večji meri zavzeti za doslednejšo izterjavo prispevkov za zdravstveno zavarovanje, na kar opozarja predvsem ugotovitev, da je izterjava slabša v tistih občinah, kjer dohodki iz kmetijstva niso glavni vir dohodkov občinskih proračunov. Po mnenju odbora je treba podrobneje analizirati, ali je neizterljivost le objektivno ali tudi subjektivno pogojena. Glede pobiranja, izterjevanja in oproščanja prispevkov je odbor poudaril, da je potrebno tesnejše sodelovanje med občinskimi skupščinami in samoupravo zavarovancev, saj imajo ukrepi, ki jih sprejmejo občinske skupščine oziroma njihove službe lahko negativne posledice za financiranje zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Odbor je kritično ocenil dejstvo, da se pri potrjevanju zdravstvenih izkaznic ne upošteva določilo zakona, po katerem se zdravstvena izkaznica ne potrdi le v primeru, če niso plačane obveznosti iz naslova zdravstvenega zavarovanja. Služba socialnega zavarovanja namreč veže potrditev zdravstvenih izkaznic na potrdilo uprave za dohodke, da so plačane vse družbene obveznosti kmetov. Tako so številni primeri, da ni dobil potrjene zdravstvene izkaznice kmet, ki je poravnal vse obveznosti do zdravstvenega zavarovanja, ni pa plačal takse za vozove in živino, skočnine itd.

Odbor je poudaril, da je nelikvidnost skladov zdravstvenega zavarovanja eden najbolj perečih problemov, ki se negativno odraža tudi na poslovanje zdravstvenih zavodov. Ta problem je predvsem pereč med letom, ker je slaba realizacija dohodkov, saj večina kmetov lahko poravna svoje obveznosti šele proti koncu leta, ko realizira dohodek iz kmetijske dejavnosti. Po mnenju odbora bi se ta problem lahko omilil z odobravanjem kratkoročnih kreditov skladom.

Za poročevalca na seji zbora je bil določen poslanec Jože Nered.

St.: 190-5/68

Ljubljana, 13. 12. 1968

PREDLOG ODLOKA
o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije in v zvezi s 6. in 10. členom zakona o gospodarskih sodiščih v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 20-221/65) in s 45. členom zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list SFRJ, št. 7-83/65) je republiški zbor Skupščine SR Slovenije sprejel

odlok

o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru

I.

Okrožno gospodarsko sodišče v Kopru ima 70 sodnikov porotnikov.

II.

Za sodnike porotnike se izvolijo:

Aljančič ing. Peter, samostojni svetovalec za gospodarske zadeve skupščine občine Koper;

Ambrožič Dušan, pravni referent za delovna razmerja in gospodarska prava, združeno podjetje »Iskra« Kranj, tovarna avtoelektrični izdelkov, Nova Gorica;

Bašin Dragica, načelnik oddelka, komunalni zavod za socialno zavarovanje, Nova Gorica;

Batagelj Franc, šef organizacijskega oddelka, »Fructal« sadno likerski kombinat, Ajdovščina;

Batista Karla,. kalkulant, gradbeno podjetje »Stavbenik«, Koper;

Bernik Bogdan, vodja oddelka kontrole kakovosti, »Lesonit«, tovarna lesovinskih plošč, Ilirska Bistrica;

Bilc Milovan, vodja obračunske službe transporta, »Intereuropa« mednarodna transportna špedicija in pomorska agencija, Koper;

Božič Ratko, tehnični vodja hladilnice, Luka Koper;

Bratuž-Klemenc Štefka, analitik finančnega sektorja, združeno podjetje »Iskra« Kranj, tovarna avtoelektričnih izdelkov, Nova Gorica;

Cergolj Vladimir, referent za splošne akte in delovna razmerja, skupščina občine Koper;

Cerkvenik Jože, šef računsko-gospodarskega sektorja »Primorski tisk«, časopisno založniško podjetje, Koper;

Cetin Zofija, ekonomist v odseku za kredite, kreditna banka Koper;

Ciman Štefan, vodja splošnega sektorja, stanovanjsko podjetje Nova Gorica;

Colja Ernest, referent za upravno pravne zadeve, vodna skupnost Koper;

Colja Roman, vodja in analitik službe za urbanizem, komunalne in gradbene zadeve, skupščina občine Nova Gorica;

Čič Ferdinand, komercialist za uvoz in izvoz, »Agraria«, kmetijsko-zadružni kombinat, Koper;

Čuk ing. Edvard, projektant omrežja nizke gradnje, »Elektro Gorica«, Nova Gorica;

Di Falco Bruno, vodja operativne servisne skupine, stanovanjsko podjetje, Nova Gorica;

Domadenik Štefan, šef gradbenega vodstva obale, gradbeno podjetje »Stavbenik«, Koper;

Funa Ivan, analitik, služba družbenega knjigovodstva, Koper;

Glavina Orlando, vodja komercialne službe, »Slavnik«, avtobusno in turistično podjetje, Koper;

Gorjanc Marta, analitik in svetovalec službe za urbanizem, komunalne in gradbene zadeve, skupščina občine Nova Gorica;

Herkov Lidija, delavka, »Mehanotehnika«, tovarna igrač in kovinskih izdelkov, Izola;

Hreščak Janko, računovodja, »Soča«, trgovsko podjetje. Koper;

Humar Jožko, vodja oddelka za živino, »Primorje export«, podjetje za promet blaga in storitev s tujino, Nova Gorica;

Hvalič Viktor, pomočnik direktorja, služba družbenega knjigovodstva, Nova Gorica;

Jevnikar Drago, šef gradbišča, splošno gradbeno podjetje »Primorje«, Ajdovščina;

Jovan Izidor, vodja investicijske službe, »Intereuropa«, mednarodna transportna špedicija in pomorska agencija, Koper;

Jurkovič Alenka, strokovni sodelavec v komercialnem oddelku, Luka Koper;

Kaligarič ing. Rajko, upravnik, obrat Sadje-zelenjava »Agraria«, kmetijsko-zadružni kombinat Koper;

Kavčič Ivanka, referent za plan in statistiko, PTT Koper;

Kenda Marija, vodja finančnega knjigovodstva »Delamoris«, kombinat konservne industrije, Izola;

Kerč Lovro, načelnik oddelka za splošne zadeve, skupščina občine Nova Gorica;

Klabjan Jordan, referent v komercialnem oddelku, »Istra-benz«, trgovsko podjetje, Koper;

Kolbe ing. Sergij, razvojni inženir, »Iplas«, industrija plastičnih mas in umetnih smol, Koper;

Kosmina Mirko, komercialist za brezalkoholne pijače, »Agraria«, kmetijsko-zadružni kombinat, Koper;

Kravanja Jože, vodja plansko-analitske službe, rudnik živega srebra, Idrija;

Kuntih Vinko, vodja odseka investicijskih kreditov, kreditna banka, Nova Gorica;

Ličen Anica, šef plansko analitskega biroja »Meblo«, tovarna pohištva, Nova Gorica;

Lutman ing. Davorin, vodja vinogradniške proizvodne delovne enote, kmetijska zadruga, Nova Gorica;

Majcen Maks, vodja izpostave, »Fersped«, špedicija za mednarodni promet, Koper, ŽTP Postojna;

Makovec Rajko, vodja uvozno izvoznega oddelka »Delamaris«, kombinat konzervne industrije, Izola;

Miklavec Marija, šef oddelka družbenega računovodstva in statistike, služba družbenega knjigovodstva, Nova Gorica;

Pajntar Mirko, vodja službe vzdrževanja »Meblo«, tovarna pohištva, Nova Gorica;

Pavletič Karel, direktor sektorja za avtobusni promet, »Avtopromet Gorica«, Nova Gorica;

Pavlovič Darinka, vodja knjigovodstva odjemalcev, »Intereuropa« mednarodna transportna špedicija in pomorska agencija, Koper;

Petelin Franc, vodja obrata trgovinske dejavnosti, obrtni center, Koper;

Petrovčič Janez, vodja splošnega sektorja, »Vozila Gorica«, Nova Gorica;

Popovič Anica, vodja pravne službe, tovarna motornih vozil »Tomos«, Koper;

Pucer Milena, samostojni strokovni sodelavec, analitik, podjetje »Invest biro«, Koper;

Sartori Boris, direktor splošnega sektorja »Salonit«, industrija cementa in azbesta, Anhovo;

Scher Lucija, novinar za šolske in mladinske oddaje v italijanskem programu, Radio Koper;

Stadina Lucijan, samostojni referent za havarije in zavarovanje, splošna plovba Piran;

Sušanj Anton, referent izvoza, »Mehanotehnika«, tovarna igrač in kovinskih izdelkov, Izola;

Šavelj ing. Marjan, šef obrata, gozdni obrat Tolmin, Soško gozdno gospodarstvo, Tolmin;

Škodnik Melita, analitik za promet, gostinstvo in turizem, skupščina občine Koper;

Škulj Angelca, računovodja, »Park hotel«, Nova Gorica;

Tašner Erna, samostojni knjigovodja v finančnem sektorju, tovarna motornih vozil »Tomos«, Koper;

Tavš Simona, šef finančne službe, hotel, restavracija, bar »Triglav«, Koper;

Toškan ing. Zdravko, tehnični direktor, podjetje »Invest biro«, Koper;

Trošt dr. Vladimir, šef enote za higieno in epidemijo, zavod za zdravstveno varstvo, Koper;

Turk Dora, šef oddelka kontrole, služba družbenega knjigovodstva, Koper;

Urek Hema, šef odseka investicijskih kreditov, kreditna banka, Koper;

Uršič Ivo, vodja komercialne službe soške elektrarne, Nova Gorica;

Vodopivec Bogdan, kalkulant-analitik, cestno podjetje, Koper;

Vodušek ing. Črtomir, tehnični referent v oddelku mednarodne kooperacije, tovarna motornih vozil »Tomos«, Koper;

Zavrtanik Slavica, kontrolor, služba družbenega knjigovodstva, Koper;

Zorzenone Viljem, vodja odseka sredstev, kreditna banka, Nova Gorica;

Žiberna Viktor, šef oddelka za uvoz tehnične opreme, »Jadran«, export-import, Sežana;

Žumer Janez, svetovalec za pravne zadeve s področja gospodarstva, skupščina občine Koper.

OBRAZLOŽITEV

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je 22. novembra 1968 prejela od predsedstva okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru predlog kandidatov za sodnike porotnike. Predsedstvo okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru daje k predlogu sledečo obrazložitev:

»Število sodnikov porotnikov okrožnega gospodarskega sodišča Koper naj se poveča za deset in naj se torej določi na 70. Nekoliko večje število sodnikov porotnikov narekujejo predvsem sledeče okoliščine:

1. s tem se omogoči, da ima v zboru sodnikov porotnikov svoje predstavnike večje število delovnih organizacij, s čimer se širi svojevrstna samoupravna osnova, na kateri temelji njihova izvolitev in njihovo delo;

2. poprečna udeležba posameznega sodnika porotnika se bo s tem sicer nekoliko zmanjšala, zato pa bo več delovnih ljudi pri tem neposredno sodelovalo. To je hkrati v skladu s težnjo, ki mora priti do izraza zlasti sedaj, v teku izvajanja gospodarske reforme, da naj se strokovni in vodilni ljudje – takšni pa so večinoma predlagani kandidati za sodnike porotnike prevečkrat ne angažirajo izven svojih delovnih organizacij;

3. še bolj dosledno sodelovanje sodnikov porotnikov pri sojenju glede na njihovo strokovnost, prav tako zahteva večje število sodnikov porotnikov;

4. tudi v prihodnje je treba računati s tem, da bo nekaj sodnikov porotnikov odpadlo še pred pretekom dveletne mandatne dobe zaradi preselitve, bolezni in iz drugih razlogov. Razen tega je v obeh centrih, kjer se vrše obravnave, potrebne imeti določeno rezervzo za primer nenadnih odpovedi, ki jih glede na sestavo sodnikov ni malo. Končno pa je tudi zaradi razpravljanja v dveh centrih (Kopru in Novi Gorici) potrebno nekoliko večje število sodnikov porotnikov.«

Kandidate so predlagali:

delavski sveti v 18 primerih (25 %)
upravni odbori v 21 primerih (30 %)
sveti zavodov v 2 primerih (3 %)
sveti delovnih skupnosti v 18 primerih (25 %)
drugi samoupravni organi v 5 primerih (7 %)
vodstva družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov v delovnih organizacijah v 6 primerih (9 %);

med predlaganimi kandidati je 21 % žensk;

starostna struktura:

starih do 30 let je 12 (17 %)
starih od 30 do 55 let je 56 (80 %)
stara nad 55 let sta 2 (3 %);

struktura po šolski izobrazbi:

visoko ali višjo šolsko izobrazbo ima 38 kandidatov (54 %)
srednjo šolsko izobrazbo ima 27 kandidatov (39 %)
nižjo šolsko izobrazbo pa ima 5 kandidatov (7 %);

struktura po strokovnosti:

splošno gospodarsko razgledanih je 35 (50 %)
bančnih ozir. računovodskih strokovnjakov je 10 (14,3 %)
komercialnih strokovnjakov je 7 (10 %)
gradbenih in rač. gradbenih strokovnjakov je 7 (10 %)
zunanjetrgovinski strokovnjaki so 3 (4,3 %)
transportno komercialna strokovnjaka sta 2 (3 %)
gostinska in gostinsko rač. strokovnjaka sta 2 (3 %)
kmetijska strokovnjaka sta 2 (3 %)
sanitarni strokovnjak je 1 (1,4 %);

struktura po zaposlitvi:

iz industrije in rudarstva	19
iz kmetijstva	4
iz gozdarstva	1
iz gradbeništva	6
iz prometa	6
iz trgovine	4
iz gostinstva	2
iz obrti	1
iz komunalne in stanovanjske dejavnosti	2
iz ostalih gospodarskih dejavnosti	6
iz bank oziroma SDK	9
iz občinskih uprav	7
iz ostalih negospodarskih dejavnosti	3

Vsi predlagani kandidati so dali pristanek na izvolitev.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na seji dne 13. decembra 1968 razpravljala o kandidatih za sodnike porotnike okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru in predlaga republiškemu zboru Skupščine SR Slovenije, da v predlogu odloka navedene kandidate izvoli za sodnike porotnike okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru.

VOLITVE, RAZREŠITVE IN IMENOVANJA

ki jih je opravil republiški zbor Skupščine SR Slovenije na svoji seji dne 20. decembra 1968

Razreši se:

1. Slavko Nemanič dolžnosti sodnika okrožnega sodišča v Celju.

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Ahlin Ivan: 76
Bassin Aleksander: 6
Benčina Drago: 242
Bračič dr. Vladimir: 241
Bricl inž. Stane: 212
Brumen Ivan: 114, 121, 141, 227
Cvenk Miran: 57
Česnik Janko: 49, 50, 58, 64, 85, 88, 111, 113, 114, 124, 143, 169, 244
Deberšek Jože: 51
Dougan dr. Danilo: 233
Forte Karel: 66, 68, 84, 110, 219, 231
Gorenc Franc: 56, 232
Gorišek inž. Lado: 194
Gorjan Božidar: 76
Goslar Miran: 89
Hočevar dr. France: 5, 6, 8, 99, 123, 131, 132, 150
Ivkovič Marija: 6
Jakofčič inž. Slavko: 71, 228, 230, 234, 237
Jamar Mirko: 53, 64, 68, 97
Japelj Janez: 104, 126
Jere Franc: 227
Jerman Riko: 9, 73, 167, 174
Jonak Radoslav: 164
Kambič Miroslav: 61, 231
Klemenčič Milan: 60, 67
Klenovšek inž. Srečko: 102, 229
Kobal Sveto: 223
Kolar Franci: 99, 101
Kolenko Miroslav: 31
Kordiš inž. Franjo: 107
Kreft Ivan: 10, 23, 27, 99, 152, 167, 175
Krese Leopold: 34
Kristan Milan: 230
Kropušek Tone: 27
Lipič inž. Drago: 178
Majerič Avgust: 8, 59, 60, 98
Markič Janko: 192
Martelanc Tomo: 116
Matičič Cene: 94, 101, 111, 114, 122, 129, 131, 132, 148, 153, 176, 177, 217
Mišič inž. Drago: 207
Mesarič Marija: 56, 64, 69, 128, 143, 147, 148, 155, 243
Pacek Jože: 115, 166
Papič inž. Ferdo: 44, 77, 225, 230, 235
Pelikan inž. Zvone: 90, 108, 118, 121, 137
Perhavec inž. Edvard: 60, 109, 196
Petrič dr. Ernest: 133
Polič inž. Miloš: 10, 108, 109, 117, 146, 185, 214, 215
Poljanšek Miloš: 155
Prezelj inž. Marjan: 198
Puhar Franc: 22, 48, 87, 93, 110, 115, 120, 141, 152, 172
Pušenjak Rado: 5, 11, 37, 61, 62, 63, 89, 98, 108, 124, 131, 166, 169, 204
Ravbar Milan: 42
Razdevšek inž. Franc: 226
Repič Viktor: 147, 148, 244
Ros Ivan: 199
Seitl Viktor: 55, 82, 88, 105, 107, 125, 142, 153, 165
Simoneti Rino: 12, 45, 47, 86, 91
Stante Peter: 220
Szabo Jože: 52
Ščavničar Ivo: 226
Šnabl Bogdan: 33
Štefanič Lojze: 97, 238, 239, 243
Šter Janez: 72, 88, 92, 104, 106
Štrukelj Jožko: 65, 70, 78, 80, 83, 156, 165, 166, 169
Tavčar inž. Adolf: 39, 54, 73, 211, 236
Tomič Zora: 11, 103, 105, 106, 126, 139
Tramšek Jože: 202
Ulrih Ela-Atena: 55, 58, 64, 130, 131, 154, 238, 239
Vadnjal Boris: 6, 11, 173
Vrabič Olga: 42
Zajc Janez: 128
Zajc Ludvik: 151
Zalokar Slavko: 80, 86, 92, 143

Gospodarski zbor

Arzenšek inž. Ivan: 254
Bokal Janez: 382
Božič Jože: 365
Bračič dr. Vladimir: 312, 336, 337
Dekleva Dragica: 305, 306, 307, 308
Dougan dr. Danilo: 385
Glušič inž. Miran: 304, 306, 350
Goslar Miran: 340, 358, 397
Hafner Vinko: 260, 283, 295, 296
Hočevar dr. France: 349, 350, 352
Javornik inž. Jože: 367, 370
Kavčič Stane: 337, 354
Klavs inž. Vladimir: 250, 251, 270, 281
Klemenčič Franc: 278
Kolar dr. Drago: 341, 361, 397
Komočar Edo: 250, 253, 261, 299, 351
Kornhauser dr. Aleksandra: 322, 331

Košak Janez: 368
Ladava Anton: 247, 256, 261, 307, 383
Lamut Franc: 262, 295, 338, 343, 360, 388, 392
Lesar Jože: 261, 316, 335, 339
Mahkota Rudi: 300
Martelanc Tomo: 347, 350, 351
Mozetič dr. Vinko: 287
Pelc Mara: 263, 341
Poljanšek Miloš: 330
Prinčič Egon: 251, 273, 277, 353, 355, 357, 362, 363, 372, 379
Pungerčar Stane: 265, 267, 326, 345, 355, 394
Repič Viktor: 268, 269, 270, 271, 273, 275, 280, 281, 306, 309, 310
Ritonja Milan: 255
Rupnik Lado: 257, 387
Savinek Mihael: 264, 266, 271, 273, 293, 324, 336, 349, 350
Simoneti Rino: 248
Simšič Stane: 274, 280, 305, 358, 380
Slavič Jože: 369, 384
Stante Peter: 375
Stegu Alojz: 302, 384
Šarb Franc: 344
Šnuderl Borut: 248, 314
Šorli Rado: 279
Tratnik Mirko: 251, 268, 269, 271, 272, 276, 281, 289, 313, 327, 335, 336, 342, 345, 395
Vidmar Janez: 280, 294, 332
Vadnjal Boris: 356
Vogrinec Janko: 277, 309, 310, 311
Volk Bojan: 291
Vovk inž. Savo: 269, 332
Zajc Ludvik: 317, 329
Zupan inž. Ivan: 250, 264, 265, 378, 391
Zupančič Anton: 279, 298, 309, 310, 325

Prosvetno-kulturni zbor

Belak Slavko: 432
Belec Janko: 406
Bogovič Jože: 415
Bračič dr. Vladimir: 401, 404, 406, 409, 411, 428, 430, 445
Česnik Janko: 403, 405, 410
Činč Ludvik: 415, 428, 448
Feldin Boris: 406, 408, 409, 417, 419, 441, 448, 449
Golob Vlado: 421, 440
Gostenčnik Lojzka: 426
Hasl Miran: 421
Hočevar dr. France: 423, 433, 435, 437
Jerman Riko: 434
Kardelj Bojan: 403, 405, 447, 451
Karlin Janez: 431, 435, 438
Kejžar Leopold: 407
Kodrič Zofka: 405
Kornhauser dr. Aleksandra: 407, 409, 413, 427, 429, 434, 441
Križaj Bojan: 446
Martelanc Tomo: 442, 452
Meglič Janez: 447
Ogrinc Zlatko: 442
Pacek Jože: 427
Plut Ciril: 422, 445, 447
Poljanšek Miloš: 419
Pungartnik Oto: 439, 448
Puš Karel: 421
Stiplovšek dr. Miro: 437, 449
Uršič Vlado: 414
Vodopivec Milenko: 436
Zajc Ludvik: 408, 409, 416, 428
Žele Ivan: 411

Socialno-zdravstveni zbor

Bavcon dr. Ljubo: 471
Gaspari Majda: 455, 460, 470
Hodalič dr. Milan: 476
Jelačin Martin: 458
Kranjc dr. Bogomila: 463
Kren Tilka: 475
Kumelj Ciril: 491
Loštrk Milan: 464
Miklič Rado: 456
Milčinski dr. Lev: 482
Mis dr. Dušan: 458, 478
Nered Jože: 457, 487
Oblak Jože: 460
Okršlar Anica: 468
Pertot dr. Vojtek: 479
Petrovič dr. Mihael: 493
Plešivčnik dr. Drago: 462
Pogačar Milka: 476
Rudolf Marija: 469
Rupena Mara: 483
Sreš Štefan: 489
Tomič Zora: 457, 468
Vojsk Dolfe: 459
Volk Bojan: 467
Zenkovič Justina: 480
Žampa Janez: 484

Organizacijsko-politični zbor

Berden Milan: 511, 516, 521
Brumen Tone: 512
Dekleva Dragica: 519
Jenko Marjan: 512, 518
Lipičar Rado: 498
Martelanc Tomo: 495
Nunčič Stane: 496
Petrič dr. Ernest: 500, 518
Repič Viktor: 510, 520, 521
Rihtaršič Dušan: 507
Simončič inž. Lado: 498
Svetelj Franc: 516
Svetina Franc: 514, 521
Tramšek Jože: 496
Žlender Mirko: 516

Sekretariat Skupščine SRS
dokumentacija

VSEBINA

Republiški zbor

68. seja — 19. in 20. decembra 1968

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 3

2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 3

3. Določitev dnevnega reda 4

Govornika:

Dr. France Hočevar 5
Rado Pušenjak 5

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 67. seje republiškega zbora 5

2. Poslanska vprašanja 5

Govorniki:

Boris Vadnjal 6
Marija Ivkovič 6
Dr. France Hočevar 6
Aleksander Bassin 6
Dr. France Hočevar 8
Avgust Majerič 8
Riko Jerman 9
Ivan Kreft 10
Inž. Miloš Polič 10
Boris Vadnjal 11
Rado Pušenjak 11
Zora Tomič 11

3. Ocena izvajanja družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in razvojnih možnosti Slovenije za leto 1969 (skupno z gospodarskim zborom) 11

Govorniki:

Rino Simoneti 12
Franc Puhar 22
Ivan Kreft 23
Tone Kropušek 27
Miroslav Kolenko 31
Bogdan Šnabl 33
Leopold Krese 34
Rado Pušenjak 37
Inž. Adolf Tavčar 39
Milan Ravbar 42
Olga Vrabič 42
Inž. Ferdo Papič 44
Rino Simoneti 45
Franc Puhar 48
Janko Česnik 49

4. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov 50

Govorniki:

Janko Česnik 50
Jože Deberšek 51
Jože Szabo 52
Mirko Jamar 53
Inž. Adolf Tavčar 54
Ela Ulrih-Atena 55
Viktor Seitl 55
Franc Gorenc 56
Marija Mesarič 56
Miran Cvenk 57
Janko Česnik 58
Ela Ulrih-Atena 58
Avgust Majerič 59
Inž. Edvard Perhavec 60
Milan Klemenčič 60
Avgust Majerič 60
Miroslav Kambič 61
Rado Pušenjak 61
Mirko Jamar 64
Ela Ulrih-Atena 64
Janko Česnik 64
Marija Mesarič 64

5. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks 65

Govorniki:

Jožko Štrukelj 65
Karel Forte 66
Milan Klemenčič 67
Karel Forte 68
Mirko Jamar 68
Marija Mesarič 69
Jožko Štrukelj 70
Inž. Slavko Jakofčič 71
Janez Šter 72
Inž. Adolf Tavčar 73
Riko Jerman 73
Ivan Ahlin 76
Božidar Gorjan 76

Inž. Ferdo Papič 77
Jožko Štrukelj 78
Slavko Zalokar 80
Viktor Seitl 82

6. Predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno . . . 82

Govorniki:

Jožko Štrukelj 83

7. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic 83

8. Predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe . . 84

Govorniki:

Karel Forte 84
Janko Česnik 85
Rino Simoneti 86
Slavko Zalokar 86
Franc Puhar 87
Janko Česnik 88
Janez Šter 88
Viktor Seitl 88
Rado Pušenjak 89
Miran Goslar 89
Zvone Pelikan 90
Rino Simoneti 91
Slavko Zalokar 92
Janez Šter 92

9. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje 93

Govorniki:

Franci Puhar 93
Cene Matičič 94
Mirko Jamar 97
Lojze Štefanič 97
Avgust Majerič 98
Rado Pušenjak 98
Ivan Kreft 99
Franci Kolar 99
Dr. France Hočevar 99
Cene Matičič 101
Franci Kolar 101

10. Sklep skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo pri delu in poklicno obolenje 102

Govorniki:

Inž. Srečko Klenovšek 102
Zora Tomič 103
Janez Japelj 104
Janez Šter 104

Viktor Seitl 105
Zora Tomič 105
Janez Šter 106
Zora Tomič 106
Viktor Seitl 107

11. Predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1969 107

Govorniki:

Inž. Franjo Kordiš 107
Inž. Miloš Polič 108
Rado Pušenjak 108
Inž. Zvone Pelikan 108
Inž. Edvard Perhavec 109
Inž. Miloš Polič 109
Karel Forte 110
Franci Puhar 110

12. Predlog zakona o filmskem prispevku 111

Govorniki:

Janko Česnik 111
Cene Matičič 111
Janko Česnik 113
Cene Matičič 114
Janko Česnik 114
Ivan Brumen 114
Jože Pacek 115
Franc Puhar 115
Tomo Martelanc 116
Inž. Miloš Polič 117
Inž. Zvone Pelikan 118
Franc Puhar 120
Inž. Zvone Pelikan 121
Ivan Brumen 121
Cene Matičič 122
Dr. Franc Hočevar 123
Janko Česnik 124

13. Predlog zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje 124

Govorniki:

Rado Pušenjak 124
Viktor Seitl 125
Janez Japelj 126
Zora Tomič 126

14. Predlog zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969 127

15. Predlog zakona o podaljšanju veljavnosti 69. in 70. člena zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji 127

16. Predlog zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji 128

Govorniki:

Cene Matičič 129
Ela Ulrih 130

Dr. France Hočevar 131
Ela Ulrih 131
Cene Matičič 131
Rado Pušenjak 131
Dr. France Hočevar 132
Cene Matičič 132

17. Predlog zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti 133

Govornika:

Dr. Ernest Petrič 133
Inž. Zvone Pelikan 137

18. Predlog zakona o spremembi zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev 138

Govorniki:

Zora Tomič 139
Franc Puhar 141
Ivan Brumen 141
Viktor Seitl 142
Marija Mesarič 143
Janko Česnik 143
Slavko Zalokar 143

19. Predlog zakona o spremembi zakona o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov 144

20. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji 145

21. Predlog odloka o programu za financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije 145

22. Volitve in imenovanja:
— predlog odloka o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Celju . . . 146
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru 146
— predlog o razrešitvi Draga Lipiča dolžnosti republiškega sekretarja za urbanizem 146

Govorniki:

Inž. Miloš Polič 146
Viktor Repič 147
Marija Mesarič 147
Viktor Repič 148
Marija Mesarič 148
Cene Matičič 148

23. Usklajevalni postopek v zvezi s predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks ter zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje 149

Govorniki:

Dr. France Hočevar 150
Ludvik Zajc 151

Franc Puhar 152
Ivan Kreft 152
Cene Matičič 153
Viktor Seitl 153
Ela Ulrih-Atena 154
Miloš Poljanšek 155
Marija Mesarič 155

24. Predlog zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969 155

Govorniki:

Jožko Štrukelj 156
Radoslav Jonak 164
Jožko Štrukelj 165
Viktor Seitl 165
Jože Pacek 166
Rado Pušenjak 166
Jožko Štrukelj 166
Ivan Kreft 167
Riko Jerman 167
Rado Pušenjak 169
Jožko Štrukelj 169
Janko Česnik 169

69. seja — 26. decembra 1968

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 171

2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 171

3. Določitev dnevnega reda 172

Govornik:

Franc Puhar 172

Dnevni red:

1. Poslanska vprašanja 173

Govorniki:

Boris Vadnjal 173
Riko Jerman 174
Ivan Kreft 175
Cene Matičič 176

2. Analiza problematike vodnega gospodarstva v SR Sloveniji (skupno z gospodarskim zborom) 177

Govorniki:

Inž. Drago Lipič 178
Inž. Miloš Polič 185

Janko Markič 192
Inž. Lado Gorišek 194
Inž. Edvard Perhavec 196
Inž. Marjan Prezelj 198
Ivan Ros 199
Jože Tramšek 202
Rado Pušenjak 204
Inž. Drago Mišič 207
Inž. Adolf Tavčar 211
Inž. Stane Bricl 212
Inž. Miloš Polič 214

3. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah 214

Govorniki:

Inž. Miloš Polič 215

4. Proste carinske cone v Jugoslaviji 216

Govorniki:

Cene Matičič 217
Karel Forte 219
Peter Stante 220
Sveto Kobal 223
Inž. Ferdo Papič 225
Ivo Ščavničar 226
Inž. Franc Razdevšek 226

5. Predlog za spremembo zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu 226

Govorniki:

Ivan Brumen 227
Franc Jere 227
Inž. Slavko Jakofčič 228
Inž. Srečko Klenovšek 229
Milan Kristan 230
Inž. Slavko Jakofčič 230
Inž. Ferdo Papič 230
Miroslav Kambič 231
Karel Forte 231
Franc Gorenc 232
Dr. Danilo Dougan 233
Inž. Slavko Jakofčič 234
Inž. Ferdo Papič 235
Inž. Adolf Tavčar 236
Inž. Slavko Jakofčič 237

6. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli 238

Govorniki:

Ela Ulrih 238
Lojze Štefanič 238
Ela Ulrih 239
Dr. Vladimir Bračič 241
Drago Benčina 242
Lojze Štefanič 243
Marija Mesarič 243

7. Predlog zakona o spremembi zakona o komunalnih taksah 243

Govornika:

Janko Česnik 244
Viktor Repič 244

8. Volitve in imenovanja:
— odlok o ustanovitvi in izvolitvi komisije republiškega in prosvetno-kulturnega zbora za pripravo predloga o dopolnilnem financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti 245

Gospodarski zbor

58. seja — 19. in 20. decembra 1968

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 246

2. Določitev dnevnega reda 246

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 57. seje gospodarskega zbora 247

2. Poslanska vprašanja 247

Govorniki:

Anton Ladava 247
Rino Simoneti 248
Borut Šnuderl 248

3. Ocena izvajanja družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in razvojnih možnosti v Sloveniji v letu 1969 (skupno z republiškim zborom) 249

Govorniki:

Edo Komočar 250
Inž. Ivan Zupan 250
Inž. Vladimir Klavs 250
Mirko Tratnik 251
Egon Prinčič 251
Edo Komočar 253
Inž. Ivan Arzenšek 254
Milan Ritonja 255
Anton Ladava 256
Lado Rupnik 257
Vinko Hafner 260
Edi Komočar 261
Anton Ladava 261
Jože Lesar 261
Franc Lamut 262
Mara Pelc-Čeferin 263

Mihael Savinek 264
Inž. Ivan Zupan 264
Stane Pungerčar 265
Mihael Savinek 266
Stane Pungerčar 267

4. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov 267

Govorniki:

Viktor Repič 268
Mirko Tratnik 268
Inž. Savo Vovk 269
Viktor Repič 269
Inž. Vladimir Klavs 270
Viktor Repič 270
Mihael Savinek 271
Mirko Tratnik 271
Egon Prinčič 273
Viktor Repič 273
Mihael Savinek 273
Stane Simšič 274
Viktor Repič 275

5. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških predpisov, davkov in taks 275

Govorniki:

Mirko Tratnik 276
Janez Vogrinec 277
Egon Prinčič 277
Franc Klemenčič 278
Anton Zupančič 279
Janez Vidmar 280
Viktor Repič 280
Stane Simšič 280
Mirko Tratnik 281
Viktor Repič 281
Inž. Vladimir Klavs 281

6. Predlog zakona o prenehanju veljavnosti zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje 283

Govorniki:

Vinko Hafner 283
Dr. Vinko Mozetič 287
Mirko Tratnik 289
Bojan Volk 291
Mihael Savinek 293
Janez Vidmar 294
Vinko Hafner 295
Franc Lamut 295
Vinko Hafner 296
Anton Zupančič 298

7. Sklep republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo pri delu in poklicno obolenje . . . 299

8. Predlog zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje 299

Govornika:

Edi Komočar 299
Rudi Mahkota 300

9. Predlog zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969 301

10. Predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno . . 302

Govorniki:

Alojz Stegu 302
Inž. Miran Glušič 304
Stane Simšič 305
Dragica Dekleva 305
Viktor Repič 306
Inž. Miran Glušič 306

11. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic 307

Govornika:

Anton Ladava 307
Dragica Dekleva 307

12. Predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe . . 308

Govorniki:

Anton Zupančič 309
Janko Vogrinec 309
Viktor Repič 309
Janko Vogrinec 310
Viktor Repič 310
Anton Zupančič 310
Janko Vogrinec 311

13. Predlog zakona o spremembah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje 311

Govorniki:

Dr. Vladimir Bračič 312
Mirko Tratnik 313
Boris Šnuderl 314
Jože Lesar 316
Ludvik Zajc 317
Dr. Aleksandra Kornhauser 322
Mihael Savinek 324
Anton Zupančič 325
Stane Pungerčar 326
Mirko Tratnik 327
Ludvik Zajc 329
Miloš Poljanšek 330
Dr. Aleksandra Kornhauser 331
Inž. Savo Vovk 332
Mr. oec. Janez Vidmar 332
Jože Lesar 335
Mirko Tratnik 335
Mihael Savinek 336
Dr. Vladimir Bračič 336

Stane Kavčič 337
Franc Lamut 338
Jože Lesar 339
Miran Goslar 340
Mara Pelc-Čeferin 341
Inž. Drago Kolar 341
Mirko Tratnik 342
Franc Lamut 343
Franc Šarb 344
Mirko Tratnik 345
Stane Pungerčar 345

14. Predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1969 346

15. Predlog zakona o filmskem prispevku 347

Govorniki:

Tomo Martelanc 347
Mihael Savinek 349
Dr. France Hočevar 349
Tomo Martelanc 350
Mihael Savinek 350
Dr. France Hočevar 350
Inž. Miran Glušič 350
Tomo Martelanc 351
Edi Komočar 351
D. France Hočevar 352
Egon Prinčič 353

16. Usklajevalni postopek v zvezi s predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks in v zvezi s predlogom zakona o spremembah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje 354

Govornika:

Stane Kavčič 354
Stane Pungerčar 355

17. Predlog zakona o spremembi zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev 356

Govorniki:

Boris Vadnjal 356
Egon Prinčič 357
Stane Simšič 358
Miran Goslar 358
Franc Lamut 360
Inž. Drago Kolar 361
Egon Prinčič 362

59. seja — 26. decembra 1968

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 364

2. Določitev dnevnega reda 364

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 58. seje gospodarskega zbora 365

2. Poslanska vprašanja 365

Govornika:

Jože Božič 365
Inž. Jože Javornik 367

3. Obravnava problematike vodnega gospodarstva (skupno z republiškim zborom) 367

Govorniki:

Janez Košak 368
Jože Slavič 369
inž. Jože Javornik 370

4. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah 371

5. Proste carinske cone v Jugoslaviji 372

Govorniki:

Egon Prinčič 372
Peter Stante 375
Inž. Ivan Zupan 378
Egon Prinčič 379
Rado Šorli 379
Stane Simšič 380

6. Predlog za spremembo zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu 381

Govorniki:

Janez Bokal 382
Anton Ladava 383
Alojz Stegu 384
Jože Slavič 384
Dr. Danilo Dougan 385

7. Razprava o obveznicah kot instrumentu dolgoročnega financiranja gospodarstva 386

Govornika:

Lado Rupnik 387
Franc Lamut 388

8. Predlog zakona o spremembi zakona o komunalnih taksah 391

Govorniki:

Ivan Zupan 391
Franc Lamut 392
Stane Pungerčar 394
Mirko Tratnik 395
Inž. Drago Kolar 397
Miran Goslar 397

Prosvetno-kulturni zbor

49. seja — 18. decembra 1968

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 400

2. Določitev dnevnega reda 400

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 48. seje prosvetno-kulturnega zbora 401

2. Poslanska vprašanja 401

3. Predlog zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji 401

Govorniki:

Dr. Vladimir Bračič 401
Bojan Kardelj 403
Janko Česnik 403
Dr. Vladimir Bračič 404
Bojan Kardelj 405
Janko Česnik 405
Zofka Kodrič 405
Dr. Vladimir Bračič 406
Boris Feldin 406
Janko Belec 406
Dr. Aleksandra Kornhauser 407
Leopold Kejžar 407
Ludvik Zajc 408
Boris Feldin 408
Dr. Vladimir Bračič 409
Ludvik Zajc 409
Dr. Aleksandra Kornhauser 409
Boris Feldin 409
Janko Česnik 410
Ivan Žele 411

4. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje 411

Govorniki:

Dr. Vladimir Bračič 411
Dr. Aleksandra Kornhauser 413
Vlado Uršič 414
Jože Bogovič 415
Ludvik Činč 415
Ludvik Zajc 416
Boris Feldin 417
Miloš Poljanšek 419
Miran Hasl 421
Vlado Golob 421
Karel Puš 421
Ciril Plut 422
Dr. France Hočevar 423
Lojzka Gostenčnik-Žmavc 426
Dr. Aleksandra Kornhauser 427
Jože Pacek 427
Ludvik Činč 428
Ludvik Zajc 428
Dr. Vladimir Bračič 428
Dr. Aleksandra Kornhauser 429

5. Nadaljevanje razprave o predlogu zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji 430

Govornik:

Dr. Vladimir Bračič 430

6. Predlog zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969 431

Govorniki:

Janez Karlin 431
Slavko Belak 432
Dr. France Hočevar 433
Dr. Aleksandra Kornhauser 434
Riko Jerman 434
Janez Karlin 435
Dr. France Hočevar 435

7. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli . . 435

Govorniki:

Milenko Vodopivec 436
Dr. Miro Stiplovšek 437
Dr. France Hočevar 437
Janez Karlin 438
Oto Pungartnik 439
Vlado Golob 440
Dr. Aleksandra Kornhauser 441
Boris Feldin 441
Zlatko Ogrinc 442
Tomo Martelanc 442
Ciril Plut 445
Dr. Vladimir Bračič 445

Bojan Križaj 446
Bojan Kardelj 447
Janez Meglič 447
Ciril Plut 447
Oto Pungartnik 448
Ludvik Činč 448
Boris Feldin 448
Dr. Miro Stiplovšek 449

8. Teze o razvoju in izpopolnjevanju sistema vzgoje in izobraževanja v SFRJ 450

Govornika:

Bojan Kardelj 451
Tomo Martelanc 452

Socialno-zdravstveni zbor

43. seja — 24. decembra 1968

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 454

2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 454

3. Določitev dnevnega reda 455

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 42. seje socialno-zdravstvenega zbora 455

2. Poslanska vprašanja 455

Govorniki:

Majda Gaspari 455
Rado Miklič 456
Jože Nered 457
Zora Tomič 457
Martin Jelačin 458
Dr. Dušan Mis 458
Dolfe Vojsk 459
Majda Gaspari 460

3. Nekateri vidiki organizacije in financiranja osnovne zdravstvene službe v SR Sloveniji v letu 1968 ter pogoji poslovanja zdravstvenega zavarovanja v letu 1969 460

Govorniki:

Jože Oblak 460
Dr. Drago Plešivčnik 462

Dr. Bogomila Kranjc-Rošker 463
Milan Loštrk 464
Bojan Volk 467
Anica Okršlar 468
Zora Tomič 468
Marija Rudolf 469

4. Alkoholizem na Slovenskem in njegovo preprečevanje 470

Govorniki:

Majda Gaspari 470
Dr. Ljubo Bavcon 471
Tilka Kren 475
Dr. Milan Hodalič 476
Milka Pogačar 476
Dr. Dušan Mis 478
Dr. Vojteh Pertot 479
Justina Zenkovič 480
Prof. dr. Lev Milčinski 482
Mara Rupena-Osolnik 483

5. Nekateri problemi zdravstvenega zavarovanja kmetov 484

Govorniki:

Janez Žampa 484
Jože Nered 487
Štefan Sreš 489
Dr. Ciril Kumelj 491

6. Predlog zakona o podaljšanju veljavnosti 69. in 70. člena zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji 492

Govornik:

Dr. Mihael Petrovič 493

Organizacijsko-politični zbor

56. seja — 20. decembra 1968

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 494

2. Določitev dnevnega reda 494

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 55. seje organizacijsko-političnega zbora 495

2. Poslanska vprašanja 495

Govorniki:

Tomo Martelanc 495
Stane Nunčič 496
Jože Tramšek 496
Inž. Lado Simončič 498
Drago Lipičar 498

3. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji 499

4. Predlog zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti 500

Govornik:

Dr. Ernest Petrič 500

5. Predlog zakona o spremembi zakona o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov 505

6. Predlog zakona o obveznem sprejemanju pripravnikov in urejanju pripravništva v delovnih organizacijah 506

Govornik:

Dušan Rihtaršič 507

7. Predlog odloka o programu za financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije 508

8. Predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o določitvi gospodarskih organizacij, pri katerih imenuje del članov komisije za razpis mesta direktorja izvršni svet Skupščine SR Slovenije 508

9. Predlog zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969 509

Govorniki:

Viktor Repič 510
Milan Berden 511
Marjan Jenko 512
Tone Brumen 512
Franc Svetina 514
Milan Berden 516
Franc Svetelj 516
Mirko Žlender 516
Marjan Jenko 518
Dr. Ernest Petrič 518
Dragica Dekleva 519
Viktor Repič 520
Franc Svetina 521
Viktor Repič 521
Milan Berden 521

PRILOGE

1. Pismena vprašanja poslancev:

— Marija Ivkovič 523
— Avgust Majerič 523
— Ivan Kreft 524
— Milan Kristan 524
— Borut Šnuderl 525
— Dr. Štjepan Bunta 526
— Stane Nunčič 526

2. Predlog resolucije o izvajanju družbenega plana razvoja SR Slovenije do leta 1970 in o razvoju v letu 1969 528

Poročila:

— odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose republiškega zbora 536
— odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 539
— zakonodajno-pravna komisija 540

3. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov 541
Obrazložitev 563

Poročila:

— odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 564
— odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 568
— zakonodajno-pravna komisija 568
— zakonodajno-pravna komisija — dodatno poročilo 572

4. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks 575
Obrazložitev 578
Spremembe k predlogu zakona 582
Spremembe k obrazložitvi 582

Poročila:

— odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 582
— odbor za proračun republiškega zbora 584
— odbor za proračun republiškega zbora — dodatno poročilo 584
— odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 585
— zakonodajno-pravna komisija 586

5. Predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno . . 586
Obrazložitev 588

Poročila:

— odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 589
— odbor za proračun republiškega zbora 591
— odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora — dodatno poročilo 591
— zakonodajno-pravna komisija 591

6. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometnem davku od nepremičnin in pravic 592
Obrazložitev 593

Poročila:

— odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 594
— odbor za proračun republiškega zbora 595
— zakonodajno-pravna komisija 595
— zakonodajno-pravna komisija — dodatno poročilo 595

7. Predlog zakona o republiškem prispevku od sredstev skupne porabe 596
Obrazložitev 597

Poročila:

— odbor za proračun republiškega zbora in odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 598
— odbor za socialno varstvo in odbor za otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora 599
— odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje in odbor za invalidsko-pokojninsko zavarovanje — mnenje 599
— odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 599
— zakonodajno-pravna komisija 599
— odbor za proračun republiškega zbora 600

8. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje 601
Obrazložitev 601
Spremembe k predlogu zakona 603
Spremembe k obrazložitvi 603
Mnenje prosvetno-kulturnega zbora 604

Poročila:

— odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 605
— zakonodajno-pravna komisija 607
— odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose republiškega zbora 608

9. Predlog odloka o soglasju k sklepu skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje 608
Obrazložitev 608

Poročila:

— odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 609
— odbor za invalidsko varstvo in invalidsko-pokojninsko zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora 610
— zakonodajno-pravna komisija 610

10. Predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1969 610
Obrazložitev 613

Poročila:

— odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose 615
— odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo 617
— odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 620
— zakonodajno-pravna komisija 621

11. Predlog zakona o filmskem prispevku 621
Obrazložitev 622
Predlog za spremembo predloga zakona 623
Spremembe k obrazložitvi 624

Poročila:

— odbor za družbeni plan in finance republiškega zbora 624
— odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 627
— zakonodajno-pravna komisija 628

12. Predlog zakona o spremembi zakona o stopnji prispevka za zaposlovanje 629
Obrazložitev 629

Poročila:

— zakonodajno-pravna komisija 634
— odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose republiškega zbora 634
— odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 634

13. Predlog zakona o stopnjah in delitvi prispevkov za otroško varstvo v letu 1969 634
Obrazložitev 635

Poročila:

— zakonodajno-pravna komisija 638
— odbor za družbeni plan in finance ter odbor za družbenoekonomske odnose republiškega zbora 639
— odbor za gospodarsko programiranje in finance gospodarskega zbora 639

14. Predlog zakona o podaljšanju velavnosti 69. in 70. člena zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji 639
Obrazložitev 640

Poročila:

— zakonodajno-pravna komisija 643
— odbor za otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora 643
— odbor za zdravstvo in socialno politiko republiškega zbora 644

15. Predlog zakona o spremembi zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji 644
Obrazložitev 648
Amandmaji izvršnega sveta 651

Poročila:

— odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo in odbor prosvetno-kulturnega zbora za šolstvo 652
— odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora 656
— zakonodajno-pravna komisija 657
— zakonodajno-pravna komisija — dodatno poročilo 659

16. Predlog zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti 661
Obrazložitev 662

Poročila:

— odbor za družbeni plan in finance in odbor za družbenoekonomske odnose republiškega zbora 664
— odbor za proračun republiškega zbora in odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora 664
— zakonodajno-pravna komisija 666

17. Predlog zakona o spremembi zakona o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov 666
Obrazložitev 666

Poročila:
— zakonodajno-pravna komisija 667
— odbor za organizacijsko-politična vprašanja republiškega zbora . . 667
— odbor za vprašanja javne uprave in splošne varnosti organizacijsko-političnega zbora 667

18. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji 667
Obrazložitev 668

Poročila:
— zakonodajno-pravna komisija 668
— odbor za organizacijsko-politična vprašanja republiškega zbora . . 668
— odbor za proračun republiškega zbora in odbor za družbeno-ekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora 668

19. Predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1969 669
Predlog amandmajev izvršnega sveta 672
Mnenje gospodarskega zbora 672
Mnenje prosvetno-kulturnega zbora 673

Poročila:
— odbor za proračun republiškega zbora in odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora 675
— zakonodajno-pravna komisija 676
— odbor za socialno varstvo in odbor za otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora 677
— odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje ter odbor za invalidsko-pokojninsko zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora 677

20. Predlog odloka o programu za financiranje izdelave koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije 678

Poročila:
— odbor za proračun republiškega zbora in odbor za družbenoekonomski sistem in proračun organizacijsko-političnega zbora 679
— zakonodajno-pravna komisija 680

21. Predlog zakona o spremembah zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev 680

22. Predlog odloka o ustanovitvi in izvolitvi komisije republiškega zbora in prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije za pripravo predloga o dopolnilnem financiranju temeljnih izobraževalnih skupnosti 680
Obrazložitev 681

23. Poročilo o problemih vodnega gospodarstva 682

24. Poročilo o obravnavi problematike vodnega gospodarstva SR Slovenije in o stališčih glede vodnega gospodarstva 698

25. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah 700

Poročila:
— zakonodajno-pravna komisija 703
— odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora 703
— odbor za storitvene in komunalne dejavnosti gospodarskega zbora 703

26. Problematika prostih carinskih con v Jugoslaviji s predlogi za spremembe in dopolnitve predpisov 703

Poročila:

— odbor za proizvodnjo in promet republiškega zbora in odbor za proizvodnjo, promet in poslovno sodelovanje gospodarskega zbora 713
— zakonodajno-pravna komisija 715

27. Predlog sklepa o predlogih za spremembe zveznih predpisov o osebnem delu z zasebnimi sredstvi v obrti, gostinstvu in avtoprevozništvu . . . 716

Poročila:

— odbor za trgovino, gostinstvo in turizem republiškega zbora in odbor za storitvene in komunalne dejavnosti gospodarskega zbora 719
— odbor za proizvodnjo in promet republiškega zbora 720
— zakonodajno-pravna komisija 721

28. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli 724
Obrazložitev 726

Poročila:

— odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo in odbor prosvetno-kulturnega zbora za šolstvo 730
— zakonodajno-pravna komisija 732
— zakonodajno-pravna komisija — dodatno poročilo 733

29. Predlog zakona o ustanavljanju in poslovanju hranilno-kreditnih služb kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij 733
Obrazložitev 737

Poročila:

— odbor za družbeni plan, finance in proračun republiškega zbora . . 740
— zakonodajno-pravna komisija 742
— zakonodajno-pravna komisija — dodatno poročilo 743

30. Predlog zakona o spremembi zakona o komunalnih taksah 744
Obrazložitev 744

31. Poročilo k razpravi o obveznicah kot instrumentu dolgočnega financiranja v našem gospodarstvu 745

32. Poročilo o obravnavi nekaterih vidikov organizacije in financiranja zdravstvene službe v SR Sloveniji v letu 1968 747

33. Poročilo o obravnavi informacije »Alkoholizem na Slovenskem in njegovo preprečevanje« 749
— odbor za socialno varstvo in odbor za otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora 749
— odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora 751

34. Poročilo o obravnavi problematike zdravstvenega zavarovanja kmetov 751

35. Predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru 753
Obrazložitev 756

36. Volitve, razrešitve in imenovanja 757

37. Seznam govornikov 758

Izdala in založila
Skupščina SR Slovenije

Urednik
Milan Megušar-Borut

Natisnila
tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani

oktobra 1969

v 300 izvodih

Obseg 784 strani

SKUPŠČINA SRS
DOKUMENTACIJA
St-S: 14/395